SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 25.11.2013

Pöytäkirjan kansilehti 1

3 § Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ EL-H 3

4 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ EL-H 4

5 § Kuntalain 51 §:n ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ EL-H 5

6 § Tiedoksi merkittävät asiat/ EL-H 8

7 § Määrärahan muutokset aikuisopiston vuoden 2013 talousarvioon (k-hallitus)/EL-H 9

8 § Vuoden 2012 iltapäivätoiminnan toiminta-avustusten tilitysten ja niihin liittyvien toimintakertomusten hyväksyminen/ EL-H 11

9 § Opetuslautakunnan vuoden 2014 koulutussuunnitelman hyväksyminen/ EL-H 12

Opetuslautakunnan vuoden 2014 koulutussuunnitelma 13

10 § Sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteet 1.1.2014 alkaen/ EL-H 14

Vertailu maksuperusteiden muutoksista 21

11 § Sopimus pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksesta 1.1.2014 lähtien/ EL-H 22

Sopimus pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksesta 1.1.2014 lähtien 24

12 § Päätös valtuuttaa perusopetuksen johtaja tekemään valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 1.11.2013/IK 30

Helsingin hallinto-oikeuden päätös Mervi Luomaniemen kunnallisvalitukseen opetuslautakunnan päätöksestä 13.5.2013 § 22 32

Opetuslautakunnan jäsen Vaula Norrenan eriävä mielipide opetuslautakunnan 25.11.2013 § 12 tekemään päätökseen 38

Äänestysliite Opetuslautakunnan kokous 25.11.2013 asia 12/ § 12: Päätös valtuuttaa perusopetuksen johtaja tekemään valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 1.11.2013 /IK 39

13 § Lausunnon antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle koskien laaja-alaisen erityisopettajan kahden määräaikaisen viran täyttämisestä tehtyä valitusta/ IK 40

Opetuslautakunnan jäsen Vaula Norrenan eriävä mielipide opetuslautakunnan 25.11.2013 § 13 tekemään päätökseen 42

Äänestysliite Opetuslautakunnan kokous 25.11.2013 asia 13 b -kohta/ § 13 b-kohta: Lausunnon antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle koskien laaja-alaisen erityisopettajan kahden määräaikaisen viran täyttämisestä tehtyä valitusta/ IK 43

14 § Vastaus jäsen Vaula Norrenan selvityspyyntöön lukiolaisten sijoittumisesta jatko-opintoihin/ PY-K 44

15 § Kilterin päiväkodin valmistumiseen liittyvät palveluverkon uudelleen järjestelyt / SA-V 46

16 § Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V 47

Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014 - 31.12.2014 48

17 § Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V 52

Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V 53

18 § Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V 57

SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 25.11.2013

Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014 - 31.12.2014 58
19 § Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat/ SA-V 62
Ankkalammen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 64
Hansin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 88
Husaaritien varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 112
Hämeenkylän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 144
Ilolan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 169
Itä-Hakkilan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 194
Jokiniemen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 221
Kanniston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 242
Kannuskujan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 266
Kartanonkosken varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 286
Kiirunatien varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 322
Latupuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 358
Leppäkorven vrhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 381
Lipunkantajan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 407
Lystilän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 439
Malminiityn varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 460
Matarin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 478
Metsälinnun varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 502
Nissaksen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 525
Ollaksen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 544
Pakkalanrinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 587
Peltovuoren varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 629
Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 657
Ravurin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 682
Riihipellon varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 708
Ristipuron varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 734
Satomäen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 758
Seutulan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 778
Simonmetsän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 806
Tammiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 825
Urheilupuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 841
Vallinojan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 867
Vantaanlaakson varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 891
Vartiokujan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 908
Vehnätien varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 932
Ylästön varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 960

SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 25.11.2013

Leinelän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 978
Saturnuksen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 1006
Hepopuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 1026
Näätäpuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö - VASU 1044
20 § Vastaus Jari Jääskeläisen selvityspyyntöön sairauspoissaoloista Vantaan kouluissa/ETN 1060
21 § Muut esille tulleet asiat 1061
Muutoksenhakuohje 1 Oikaisuvaatimus 1062
Muutoksenhakuohje 2 Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen 1063
Muutoksenhakuohje 3 Hallintovalitus aluehallintovirastoon 1064
Muutoksenhakuohje 4 Hallintovalitus hallinto-oikeudelle 1065
Muutoksenhakuohje 5 Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa 1066
Muutoksenhakuohje 6 Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa 1067
Muutoksenhakuohje 7 Oikaisuvaatimus/valituskielto 1070

Opetuslautakunnan kokous

Aika 25.11.2013 klo 17.14-20.06

Paikka Valtuustosali, Asematie 7, 01300 Vantaa/ Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	**Varajäsenet**	Läsnä
Lehmuskallio Paula, puheenjohtaja	paikalla	Herranen Birgitta	
Sainio Jari, varapuheenjohtaja	paikalla klo 17.18-20.06 §§ 3-22	Turkka Seppo	
Airaksinen Seppo	paikalla	Liimatainen Reijo	
Haga Carita	paikalla	Martikainen Runa	
Haverinen Soili	paikalla	Tuhkanen Carolina	
Jääskeläinen Jari	paikalla	Saunamäki Arja	
Karlsson Anette	paikalla	Salminen Helvi	
Koivuniemi Jarkko	poissa	Ahokas Jari	
Kortesalmi Marilla	poissa	Nylund Rebekka	paikalla
Kärki Niilo	poissa	Haavisto Sami	
Leppänen Janne	paikalla	Nyyssönen Timo	
Norrena Vaula	paikalla	Laakso Sari	
Nummelin Jori	paikalla	Holappa Reino	
Sajaniemi Ulla	paikalla	Laitinen Ritva	
Sodhi Ranbir	paikalla	Kähärä Kaarlo	
Suvensalmi Kirsi	paikalla	Halonen Hannele	
Åstrand Riikka	paikalla	Ruokonen Inkeri	
Kaupunginhallituksen edustaja		**Kaupunginhallituksen varaedustaja**	
Näätsaari Sinikka	paikalla	Kotila Pirkko	
Nuorisovaltuuston edustaja		**Nuorisovaltuuston varaedustaja**	
Manninen Virpi	poissa	Lindbohm Saara	

Muut osallistujat		Läsnä
Lehto-Häggroth Elina, apulaiskaupunginjohtaja	esittelijä §:t 1-10	paikalla
Askola-Vehviläinen Sole, varhaiskasvatuksen johtaja	esittelijä §:t 13-17 ja 20/salassa pidettävä	paikalla
Kalo Ilkka, perusopetuksen johtaja	esittelijä § 11	paikalla klo 17.14-20.02
Lindström Berndt-Johan, ruotsinkielisten palveluiden johtaja		poissa
Tanninen Eila, talous- ja hallintojohtaja	esittelijä § 18	paikalla klo 17.14-20.02
Vainio Mikko, kirjastopalveluiden johtaja		paikalla klo 17.14-20.02
Ylöstalo-Kuronen Paula, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja	esittelijä § 12	paikalla klo 17.14-20.02
Karhuniemi Terhi, viestintäpäällikkö		paikalla klo 17.14-20.02
Kneckt Katja, lakimies		paikalla
Saastamoinen Ulla, toimialasihteeri, pöytäkirjanpitäjä		paikalla
Lounassalo Jarmo, kehittämispäällikkö		paikalla klo 17.14-17.39

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Paula Lehmuskallio

Pöytäkirjanpitäjä Ulla Saastamoinen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 29.11.2013, Sivistystoimen neuvonta, Asematie 6 A, 01300 Vantaa

Seppo Airaksinen Carita Haga

Pykälät 4, 7 ja 13 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 4.12.2013 klo 8.15 - 16.00, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

3 § **Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ EL-H**

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 3

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Merkitään seuraavat kokouksessa ajankohtaisista asioista saatavat selvitykset tiedoksi
- varhaiskasvatuksen johtaja Sole Askola-Vehviläisen selvitys: Sopimus pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksesta 1.1.2014 lähtien.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Päätettiin lisäksi merkitä tiedoksi kehittämispäällikkö Jarmo Lounassalon selvitys varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmista.

4 § **Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ EL-H**

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 4

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita pöytäkirjan tarkastajiksi Seppo Airaksinen ja Carita Haga
b) tarkastaa pöytäkirja viimeistään perjantaihin 29.11.2013 klo 15.00 mennessä.

Tämä pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

5 § **Kuntalain 51 §:n ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ EL-H**

Lautakunta, lautakunnan puheenjohtaja tai sivistystoimen toimialajohtaja voivat ottaa lautakunnan käsiteltäväksi asian, joka on kuntalain nojalla siirretty lautakunnan alaisen viranomaisen tai lautakunnan jaoston tai johtokunnan toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen, jollei kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai kaupunginjohtaja ole ilmoittanut asian ottamista kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Lautakunnan alaisen toimielimen tulee
- ilmoittaa hyvissä ajoin kokouksestaan lautakunnan puheenjohtajalle, kaupunginhallituksen lautakuntaan valitsemalle edustajalle ja asianomaiselle toimialajohtajana toimivalle viranhaltijalle sekä lähettää näille kokouksen esityslista ja
- ilmoittaa seitsemän (7) päivän kuluessa kokouksestaan pöytäkirjajäljennöksin tai -ottein lautakunnalle, lautakunnan puheenjohtajalle ja asianomaiselle toimialajohtajana toimivalle viranhaltijalle niistä kokouksessa tehdyistä päätöksistä, jotka voidaan ottaa lautakunnan käsiteltäväksi.

Lautakunnan alaisen viranomaisen tulee kolmen (3) päivän kuluessa päätöspykäläjäljennöksin tai -ottein ilmoittaa lautakunnalle, lautakunnan puheenjohtajalle ja asianomaiselle toimialajohtajana toimivalle viranhaltijalle niistä päätöksistä, jotka voidaan ottaa lautakunnan käsiteltäviksi.

Päätös asian ottamisesta kaupunginhallituksen tai lautakunnan käsiteltäväksi on saatettava asianomaisen viranomaisen tietoon neljän (4) päivän kuluessa siitä, kun päätös on tehty. Asia on otettava ylemmän toimielimen käsiteltäväksi viimeistään sen ajan kuluessa, jossa oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Lautakunnan puheenjohtajan tai apulaiskaupunginjohtajan on päätettävä asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi ennen lautakuntakäsittelyä.

Jos kaupunginhallitus on 51 §:n nojalla ottanut lautakunnan, sen johtokunnan tai niiden alaisen viranomaisen päättämän asian käsiteltäväkseen, on päätöksestä tehty oikaisuvaatimus käsiteltävä kaupunginhallituksessa.

Päätös, jonka kaupunginhallitus tai lautakunta on tehnyt käsiteltäväkseen ottamassaan asiassa, on viipymättä toimitettava asianomaiselle toimielimelle tai viranomaiselle. Viranomaisen on pantava päätös täytäntöön, tai mikäli kaupunginhallitus tai lautakunta on palauttanut asian uudelleen valmisteltavaksi, tehtävä asiassa uusi päätös.

Mikäli päätös asian ottamisesta ylemmän toimielimen käsiteltäväksi on tehty, lykkäytyy täytäntöönpano siksi, kunnes kaupunginhallitus tai lautakunta on tehnyt asiasta päätöksen.

Ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei kuitenkaan saa ottaa:
1. lain tai asetuksen mukaisia lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskevia asioita eikä
2. yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita.

Edellä määrätty ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskee
- viranhaltijoiden tekemiä henkilöstöpäätöksiä, lukuun ottamatta vakanssin perustamista ja toistaiseksi voimassaolevia palvelussuhteeseen ottamisia
- pysyväisluontoisia sijaisuuksia koskevia päätöksiä
- kaupunginhallituksen hyväksymän hankintaohjeen mukaisia tavara- ja palveluhankintoja, joiden arvo on 500 - 6000 € (alv 0 %)
- sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joissa ylempi toimielin on päättänyt, ettei ilmoitusvelvollisuutta ole.

Päätökset niissä asioissa, joita ilmoitusvelvollisuus ei koske voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu, että asia otetaan kaupunginhallituksen tai lautakunnan käsiteltäväksi.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 5

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta opetuslautakunnan käsiteltäväksi
a) seuraavia päätöksiä ja pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia asioita:

Toimialajohtaja
Elina Lehto-Häggroth, apulaiskaupunginjohtaja
§ 53 Edustajan nimeäminen Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry:n yhdistyskokoukseen
§ 56 Erikoisammattitutkinnon tietopuolisen opetuksen hankinta

Tulosaluejohtajat
Sole Askola-Vehviläinen, varhaiskasvatuksen johtaja
§ 17 Tehtävän täyttäminen
Ilkka Kalo, perusopetuksen johtaja
§§ 177-180 Tutkimusluvan myöntäminen
Eila Tanninen, talous- ja hallintojohtaja
§ 17 Tietojen luovuttaminen Vantaan nuorisovaltuustovaalien järjestämistä varten
§ 18 Maksuvapautushakemus
Paula Ylöstalo-Kuronen, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja
§§ 39,42 Lisämäärärahan jakaminen
§ 40 Lisäopetuksen lukuvuosisuunnitelman hyväksyminen lukuvuodeksi 2013-2014
§ 41 TOPPAN, työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittäminen
§ 43 Varian neuvottelukuntien jäsenmuutokset 5.11.2013 lukien

Yksiköiden päälliköt
Anne Heinonen, aikuiskoulutuksen johtaja
§§ 377,379-388 Oppisopimuksen hyväksyminen
§ 378 Koulutustarjouksen hyväksyminen

Aluepäälliköt
Pepita Kaskentaus, Koillinen alue
§ 5 Lukuvuosisuunnitelmat Vantaan koillinen alue
Kirsi Kolu, Läntinen alue
§ 2 Lukuvuosisuunnitelman hyväksyminen
Virpi Lehmusvaara, Itäinen alue
§ 3 Lukuvuosisuunnitelman hyväksyminen

Kehittämispäälliköt
Jarmo Lounassalo
§§ 33-39 Tutkimusluvan myöntäminen

Varhaiskasvatuspäälliköt
Lena Karlsson
§ 2 Kivistö-Aviapoliksen varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden esiopetuksen toimintasuunnitelmien hyväksyminen lukuvuodelle 2013-2014
Mikael Kokljuschkin
§ 1 Korso-Koivukylän varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden esiopetuksen toimintasuunnitelmien hyväksyminen lukuvuodelle 2013-2014
Teea Markkula
§ 3 Myyrmäen varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden esiopetuksen toiminta-suunnitelmien hyväksyminen lukuvuodelle 2013-2014
Leena-Mari Tornivaara
§ 4 Tehtävän täyttäminen
§ 5 Tikkurilan varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden esiopetuksen toiminta-suunnitelmien hyväksyminen lukuvuodelle 2013-2014
§ 6 Hakunilan varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden esiopetuksen toiminta-suunnitelmien hyväksyminen lukuvuodelle 2013-2014

Jaostot/ Sektion
Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto/ Undervisningsnämdens svenskspråkiga sektion
29.10.2013
Protokoll 6/2013

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Päätettiin lisäksi olla ottamatta seuraavia viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä:
Tulosaluejohtajat
Ilkka Kalo, perusopetuksen johtaja
§ 185 Peruskoulujen määrärahojen tarkastaminen 20.9.2013 tilanteen mukaisesti
Mikko Vainio, kirjastopalveluiden johtaja
§ 15 Luopuminen kirjastoaineiston varausmaksusta
§ 16 Hankintapäätös neljän SIP2-liittymän hankkimisesta Innovative Interfaces Inc.-yhtiöltä
Paula Ylöstalo-Kuronen, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja
§ 44 Tutkimusluvan myöntäminen

6 § **Tiedoksi merkittävät asiat/ EL-H**

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä seuraavat asiat tiedoksi:
1. Henkilöstövalintoja sivistystoimessa
- Kati Timo on valittu varhaiskasvatuspäällikön virkaan 1.12.2013 alkaen
2. Helsingin hallinto-oikeuden päätökset
- päätös 15.10.2013, 13/0781/2, dnro 08002/12/2006, KPK/4031/01.01.01.01/2012
Hallinto-oikeus on hylännyt Ruusuvuoren rehtorin 12.9.2012 § 9 tekemästä laaja-alaisen erityisopettajan määräaikaisen viran täyttämispäätöksestä tehdyn kunnallisvalituksen
- päätös 11.10.2013, 13/0746/5, dnro 03882/13/1204, KPK 2436/2013
Hallinto-oikeus on päättänyt olla tutkimatta valitusta, joka on tehty kantelua koskevasta opetuslautakunnan päätöksestä (opla 13.5.2013 § 18)
- päätös 15.10.2013, 13/0768/2, dnro 02410/13/1301, KPK 2401/2013, 1678/08.01.01.01/2013
Hallinto-oikeus on hylännyt sivistystoimen hallintopäällikön 9.4.2013 § 1220 tekemästä koulukuljetuspäätöksestä tehdyn valituksen

Asiakirjat: Hallinto-oikeuden päätökset ovat nähtävänä kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

7 § **Määrärahan muutokset aikuisopiston vuoden 2013 talousarvioon (k-hallitus)/EL-H**

VD/5477/02.01.00.00/2013

Aikuisopisto on nettobudjetoitu yksikkö eli sitovuustaso on toimintakate.

Aikuisopiston arvion mukaan Aikuisopiston tulotavoite ylittyy n. 1 M€, josta 206 900 euroa on jaksotettava vuodelle 2014. Menot ylittyvät n. 1,5 M€ eurolla.

Aikuisopisto	Tulot	Menot	Toimintakate
KS 2013	2.081.500	-3.965.255	**-1. 883.755**
Kum. tot. ennuste 1.1. - 31.12.2013	3.124.208	-5.461.109	**- 2.336.901**
TA-muutos	1.042.708	-1.495.854	**- 453.146**

Koska osa väestöopetuksen kurssituotoista, 206 900 euroa, on jaksotettava vuodelle 2014, toimintakatteen ylitys tulee olemaan tilinpäätöksessä noin 660 000 euroa eli toimintakate on -2.543 801 euroa.

Ylitys on tullut esille vasta tässä vaiheessa vuotta, koska talouden raportointitaso, jolla toteutuman kehitystä on seurattu, ei ole tuonut tilannetta näkyville. Esim. lokakuun raportin mukaan Aikuisopiston tulot ovat kasvaneet enemmän kuin menot kun niitä verrataan talousarvion lukuihin. Tämä ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa Aikuisopiston taloustilanteesta.

Aikuisopiston talousarvion toimintakatteen ylityksen taustalla on työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen (suomen kielen opetus maahanmuuttajille) aiempien vuosien hyvät myyntituotot. Työvoimapoliittisen koulutuksen odottamattomat lisäostot kasvattivat tuottoja, mikä osaltaan on johtanut neton kiristymiseen vuosina 2011-2013 noin 320 000 eurolla. Samanaikaisesti myynnistä saadut nettotuotot ovat vähentyneet.

Aikuisopiston käyttösuunnitelma on laadittu järjestelmään talousarvion merkittyjen menojen ja tulojen perusteella eikä nettotavoitteen, joka mahdollistaa tulojen ja menojen lisäyksen. Aikuisopisto on nettobudjettiyksikkö, mutta talouden kehysvalmistelussa sitä on osittain käsitelty bruttoyksikkönä osana toimialan menoja ja tulotavoitetta. Mm. tästä johtuen käyttösuunnitelma ei ole ollut realistinen.

Vuoden 2014 talousarviossa pysyminen edellyttää monenlaisia toimenpiteitä, joita on ryhdytty valmistelemaan. Aikuisopiston talouden seurantajärjestelmän ja kustannusseurannan tehostamiseksi on tarpeen uudistaa Aikuisopiston talousarviorakenne. Toimintakatteeseen pääsemiseksi tarvitaan mm. Aikuisopiston järjestämien ns. väestökurssien minimiryhmäkoon nostamista ja maksujen korottamista, kaikista mahdollisista henkilöstömenoista säästämistä, opinto-ohjelman painosmäärän alentamista ja kaikkiin kotitalouksiin jakelusta luopumista (vrt. Helsinki ja Espoo). Lisäksi käydään läpi kaikki toiminnot säästöjen aikaansaamiseksi. Tarvittavat päätökset tuodaan lautakuntaan alkuvuonna 2014.

Aikuisopisto saa toimintaansa valtionosuutta. Vuonna 2013 Aikuisopisto saa valtionosuutta kansalaisopiston kursseihin 1 659 144 euroa, mikä perustuu järjestettyihin tunteihin (laskennallinen peruste 32 142 tuntia) sekä lisäksi maahanmuuttajien valmistavaan opetukseen 234 303, 52 euroa (16 opiskelijaa) ja yli 16 -vuotiaiden perusopetukseen 303 737 (72 opiskelijaa). Yhteensä kaupunki on saanut valtionosuutta Aikuisopiston toimintaan 2 197 184,52 euroa. (Lähde: Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportti 28.10.2013).

Sivistystoimen tämän hetkisten laskelmien mukaan, aikaisemmin esitettyjen talousarviomuutosten jälkeen Aikuisopiston toimintakatteen ylitys voidaan kattaa sivistystoimen muista menoista.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että sivistystoimen nettoyksiköistä aikuisopiston tulotavoitetta nostetaan 835 808 eurolla ja menoja -1.495.854 eurolla, joten aikuisopiston uusi toimintakate on -2 543 801 euroa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.
Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote kaupunginhallitus ja taloussuunnittelu/Patrik Marjamaa

Muutoksenhakuohje: ei muutoksenhakuoikeutta/ Kuntalaki 91 §

Lisätiedot:
Paula Ylöstalo-Kuronen, 09 8392 2834, 0400 444 834 etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Eila Tanninen, 09 8392 2913, 040 5892 731 etunimi.sukunimi@vantaa.fi

8 § **Vuoden 2012 iltapäivätoiminnan toiminta-avustusten tilitysten ja niihin liittyvien toimintakertomusten hyväksyminen/ EL-H**

VD/3778/02.03.01.00/2013

Kaupungin kanssa sopimuksen iltapäivätoiminnasta tehneet iltapäivätoiminnan palveluntuottajat saivat koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan kohdennettua avustusta vuonna 2012 yhteensä 1.601.070 euroa.

Opetuslautakunta on kokouksessaan 15.10.2013 päättänyt, että Liikkuva ja Leikkivä Lapsi ry:n ja MLL Seutulan paikallisyhdistys ry:n on annettava opetuslautakunnalle hyväksyttävä avustustilitys ja toimintakertomus vuodelta 2012 iltapäivätoiminnan kohdennetun avustuksen käytöstä. Opetuslautakunnalle osoitetut asiakirjat on toimitettava kaupungin kirjaamoon viimeistään 7.11.2013 virka-aikana (klo 8.15-16.00), muussa tapauksessa iltapäivätoiminta-avustus tai tilittämättä jäävä avustusosuus peritään takaisin.

MLL Seutulan paikallisyhdistys ry. on toimittanut hyväksyttävän avustustilityksensä ja siihen liittyvän toimintakertomuksen kaupungin kirjaamoon 1.11.2013.

Liikkuva ja Leikkivä Lapsi ry. on toimittanut hyväksyttävän avustustilityksen asiakirjoineen kaupungin kirjaamoon 4.11.2013.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 8

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Liikkuva ja Leikkivä Lapsi ry:n ja MLL Seutulan paikallisyhdistys ry:n vuoden 2012 iltapäivätoiminnan toiminta-avustusten tilitykset ja toimintakertomukset.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Asiakirjat: Alkuperäiset tilityslomakkeet ja toimintakertomukset ovat nähtävänä kokouksessa.

Täytäntöönpano: - hallintoyksikkö
ote perusopetuksen tulosalue ja talousyksikkö
- perusopetuksen tulosalue
ote ao. yhdistykset

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Raija Oinonen, 09 8392 0122, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi

9 § **Opetuslautakunnan vuoden 2014 koulutussuunnitelman hyväksyminen/ EL-H**

VD/4698/00.02.02.00/2013

Opetuslautakunnan vuoden 2014 talousarvioon varataan määräraha vapaa-ajan lautakunnan jäsenten koulutusta varten.

Sivistysvirastossa on valmisteltu esitys vapaa-ajan lautakunnan vuoden 2014 koulutussuunnitelmaksi.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva opetuslautakunnan vuoden 2014 koulutussuunnitelma ohjeellisena noudatettavaksi
b) käydä lähetekeskustelu vuoden 2014 koulutussuunnitelman sisältämien seminaarien sisällöistä, ajankohdista ja pitopaikoista.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Päätettiin, että opetuslautakunnan ja vapaa-ajan lautakunnan yhteinen elokuun seminaari pidetään 14.-15.8.2014.

Liitteet:
1.1 v. 2014 koulutussuunnitelma

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote talous- ja hallintopalveluiden tulosalue

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Pirkko Nurmi, 09 8392 2827, 050 312 1592, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

VANTAAN KAUPUNKI
SIVISTYSTOIMI
Opetuslautakunta

OPETUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2014 KOULUTUSSUUNNITELMA

Opetuslautakunnan v. 2014 talousarvioon varataan lautakunnan jäsenten koulutusta varten määräraha.

Vuoden 2014 aikana määrärahaa on suunniteltu käytettäväksi mm. seuraaviin koulutus-, seminaari- yms. tilaisuuksiin:

Opetuslautakunnan ja vapaa-ajan lautakunnan yhteinen talous- ja investointisuunnitelma- sekä strategiaseminaari

Maaliskuu: ½ päivää
Elokuu: 2 päivää
Paikka:
Osallistujat:
- lautakunnan jäsenet
- kaupunginhallituksen edustaja
- nuorisovaltuuston edustaja
- lautakunnan kokouksiin osallistuvat viranhaltijat (koulutusmenot ao. tulosalueen koulutusmäärärahoista)

Vastuuhenkilöt: henkilöstöpäällikkö ja talous- ja hallintojohtaja

Kuntaliiton ym. koulutus/ varaus
- luottamushenkilöille tarkoitetut koulutustilaisuudet

Vastuuhenkilöt: tulosaluejohtajat

10 § **Sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteet 1.1.2014 alkaen/ EL-H**

KPK 1897/2013, 1282/02.03.00.00/2013

Sivistystoimen organisaatio muuttui vuoden 2013 alusta siten, että kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden tulosalueet siirrettiin sivistystoimen toimialalle. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaan liittyvä selvitys sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön maksuhuojennuksista luopumisesta ja /tai niiden muuttamisesta käsiteltiin opetuslautakunnassa 22.4.2013 § 15. Organisaatiomuutoksen ja talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman toimeenpanon myötä on tullut tarpeelliseksi tarkistaa ja yhdenmukaistaa toimialan tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteita.

Sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön jako- ja maksuperusteet ohjaavat toimialan tilojen vapaa-ajan käytön käyttövuorojen ja -lupien myöntämistä, käyttöehtojen asettamista ja käytöstä perittävien maksujen määräytymistä. Toimialan yhteisen ohjeistuksen lisäksi toimialan tulosalueilla voi olla tulosalueen tarpeista lähtevää tulosaluekohtaista ohjeistusta.

Tilojen vapaa-ajan käytöllä tarkoitetaan koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien ydintoiminnan ulkopuolista käyttöä ja liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastotilojen sekä monitoimitalojen kaikkea käyttöä.

Sivistystoimen tilojen käyttö- ja jakoperusteita on täsmennetty ja yhdenmukaistettu. Maksuttomaan käyttöön oikeuttaa sivistystoimen perustoimintaa ja -palveluita merkittävästi tukeva ja täydentävä toiminta. Mm. vantaalaisten yhdistysten ja toimintaryhmien alle 18-vuotiaiden tilojen käytön esitetään edelleen olevan maksutonta, ja erityisryhmien toimintaa järjestävien järjestöjen käyttövuorojen maksuttomuus kohdistuu nyt yhdenvertaisesti eri erityisryhmiin. Liitteenä on vertailu maksuttoman käytön kohderyhmistä nykyisissä ja uudistetuissa maksuperusteissa.

Vantaan Liikuntayhdistys ry. on toimittanut sivistystoimeen kannanoton maksuperusteiden uudistamisesta. Yhdistys toivoo maksuperusteiden säilyvän ennallaan, jotta yhdistystoiminnan taloudelliset rasitukset eivät kasvaisi. Kannanotto on tallennettu asiakirjaksi Extranetiin.

Sivistystoimen tilojen käytön yhteisiä käyttö- ja maksuperusteita täsmennetään ja täydennetään tulosaluekohtaisilla toimintaohjeilla.

Opetuslautakunta 15.10.2013 § 9

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä seuraavat sivistystoimen toimialan tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteet 1.1.2014 alkaen:
Sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön jako- ja maksuperusteet ohjaavat toimialan tilojen vapaa-ajan käytön käyttövuorojen ja -lupien myöntämistä, käyttöehtojen asettamista ja käytöstä perittävien maksujen määräytymistä. Toimialan yhteisen ohjeistuksen lisäksi toimialan tulosalueilla voi olla tulosalueen tarpeista lähtevää tulosaluekohtaista ohjeistusta.

Vapaa-ajan käytöllä tarkoitetaan koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien ydintoiminnan ulkopuolista käyttöä ja liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastotilojen sekä monitoimitalojen kaikkea käyttöä.

Käyttövuorojen ja -lupien myöntäminen

Käyttövuorojen ja -lupien myöntämisessä noudatetaan seuraavia ohjeita:
- sivistystoimen oma palvelutoiminta on etusijalla tilojen käytössä
- käyttövuoroja myönnetään ensisijaisesti vantaalaisille yhdistyksille ja yhteisöille sekä toispaikkakuntalaisille, joiden toiminta kohdistuu vantaalaisiin
- lasten ja nuorten toiminta sijoitetaan arkisin alkuillan tunteihin ja aikuisten toiminta loppuiltaan

- käyttövuoroja ei myönnetä niille hakijoille, joilla on maksamattomia käyttövuoromaksuja
- tiloissa aiheutetun vahingon korvaukset määritellään vahingon aiheuttajalle täysimääräisinä
- tiloja myönnetään toimintaan, joka tukee kaupungin/sivistystoimen strategisia tavoitteita
- sivistystoimen eri tulosalueiden käyttöperusteissa voidaan täsmentää näitä ohjeita tulosalueiden tarpeiden mukaisesti

Käyttövuorot myönnetään seuraavassa järjestyksessä:
1. Sivistystoimen yksiköihin kiinteästi liittyvä toiminta
2. Kaupungin muu toiminta
3. Vantaalaisten yhdistysten ja yhteisöjen toiminta
4. Muiden kuin vantaalaisten yhdistysten ja yhteisöjen toiminta

Maksuperusteet, maksuton käyttö ja maksujärjestelmä

Sivistystoimen hallinnassa olevien tilojen vapaa-ajan käytöstä peritään käyttäjiltä käyttövuoromaksuja. Tilojen käytön korvauksissa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa hinnastoa.

Tilojen käyttö voi olla maksutonta, jos toiminta merkittävästi tukee ja täydentää sivistystoimen perustoimintaa ja -palveluita. Kaupungin oma palvelutoiminta voi myös olla maksutonta, ulkopuolinen käyttö vain erityisin perusteluin.

Maksuttomaan käyttöön oikeutetut:
- toimialan omien tulosalueiden palvelutoiminta (sisältää Helsingin Yliopiston Avoimen yliopiston toiminnan Tikkurilan lukion opetustiloissa)
- koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhot
- päiväkotien ja koulujen vanhempainyhdistykset kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön liittyvässä toiminnassa
- vantaalaisten taiteen perusopetusta antavien laitosten ja yhteisöjen toiminta
- alle 29-vuotiaiden toiminta nuorisotaloissa
- Vantaalle rekisteröitynyt yhdistys, silloin kun tilan käyttäjistä vähintään 2/3 on alle 18-vuotiaita, sekä vauvajumppa, perheliikunta ja aikuinen – lapsiliikunta, joissa aikuinen toimii lapsen avustajana
- vantaalaisten alle 18-vuotiaiden toimintaryhmät, esim. yhtyeet, teatteriryhmät, tms.
- muiden toimialojen pienimuotoinen palvelutoiminta
- kaupungin henkilöstön työhyvinvointiin liittyvä ryhmätoiminta
- rintamamies- ja sotaveteraanien toiminta
- Vantaalle rekisteröitynyt eläkeläisyhdistys
- Vantaalle rekisteröitynyt työttömien yhdistys
- Vantaalle rekisteröitynyt erityisryhmiin kuuluva yhdistys
- vantaalaiset ystävyysseurat, jotka toimivat aktiivisesti kaupungin virallisen ystävyyskaupunkitoiminnan tukena (Vantaan Suomi-Puola yhdistys ry., Suomi-Unkari Seuran Vantaan osasto, Vantaan Suomi-Israel yhdistys ry.)

Maksuista vapautetuilta voidaan kuitenkin periä käyttövuoromaksu, jos käyttövuoroa ei peruuteta hyvissä ajoin (peruutusehdot, ks. alla).

Peruutusehdot:
- vakiovuorojen yksittäisiä peruutuksia ei hyvitetä
- tilapäiset: mikäli vuokraaja peruu varauksensa, kokonaisvuokrasta voidaan periä korvauksia porrastetusti (kaikki tahot):
    - 30 – 15 päivää ennen tilaisuutta 50 % varauksen hinnasta
    - 14 - 8 päivää ennen tilaisuutta 75 % varauksen hinnasta
    - 7 – 0 päivää ennen tilaisuutta 100 % varauksen hinnasta

Käyttäjät voivat hakea sekä tilan vakio- että tilapäiskäytöstä perittävään maksuun huojennusta tai vapautusta erityisen perustellusta syystä. Maksuhuojennusta tai

-vapautusta tulee hakea ennen tapahtumaa käyttövuorohakemuksen yhteydessä. Huojennuksen ja maksuvapautuksen myöntämisessä noudatetaan kaupungin taloussäännön ja sivistystoimen johtosäännön määräyksiä.

Maksujärjestelmä on kaksiportainen:
1. Perusmaksuluokka
2. Huojennettu maksuluokka

Perusmaksu peritään seuraavilta tahoilta:
- muualle rekisteröitynyt yhdistys tai yhteisö
- yritystoiminta
- yhdistysten ja muiden yhteisöjen kaupallinen toiminta
- yksityishenkilöt

Huojennettu maksu peritään seuraavilta tahoilta:
- Vantaalle rekisteröitynyt yhdistys, aikuisten toiminta (yli 18-vuotiaat)
- muualle rekisteröitynyt yhdistys tai yhteisö, jonka toiminta kohdistuu vantaalaisiin
- vantaalaisten aikuisten toimintaryhmät
- vantaalaisten seurakuntien koulutilojen käyttö kouluajan ulkopuolella
- kaupungin henkilöstöä edustavien ammattijärjestöjen toiminta

Tilojen käyttöön liittyvät lisäpalvelut laskutetaan erikseen ja niissä ei noudateta maksuluokittelua vaan maksut määritellään hinnastossa. Lisäpalveluita ovat esim.
- henkilöstö, esim. vahtimestaripalvelut, esitystekninen henkilöstö, kuljetuspalvelu
- kalusto, esim. painivaaka, katsomot, tekninen kalusto, esim. äänentoistolaitteet
- normaalikäyttöä korkeammat energiakustannukset
- ulkopuolinen työ, palvelu ja kalusto

Sivistystoimen toimialalla on tiloja ja toimintoja, joiden maksuperusteet voivat poiketa yleisistä, kuten esim.
- tekonurmikentät, luonnonnurmet, ylipainehalli
- Vantaan konserttitalo Martinus
- palvelupaketit, kumppanuushankkeet
- leirikeskukset
- yöpymismaksut

Poikkeavat kohteet määritellään tulosalueiden maksuperusteissa ja hinnastoissa. Tulosalueiden käyttöohjeet ja jakoperusteet täydentävät tätä ohjetta.

b) todeta, että tulosalueiden toimintaohjeet täydentävät käyttö- ja maksuperusteita ja ohjaavat tilojen käyttöä

c) todeta, että tällä päätöksellä kumotaan aiemmat sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käyttöä ja sen maksuperusteita koskevat päätökset.

Päätös:
Varapuheenjohtaja Jari Sainion esityksestä päätettiin yksimielisesti palauttaa asia uudelleen valmisteltavaksi. Uudelleen valmistelussa tulee ottaa huomioon mm seuraavat asiat:
- miksi seuraavilta yhdistyksiltä esitetään perittäväksi tilojen käyttömaksua:
  - vantaalaiset henkilöstö/ammattijärjestöt
  - SPR:n veripalvelu
  - alle 18-vuotiaat kulttuuri- ja musiikkikäyttäjät
  - Vantaalaisten seurakuntien alle 18-vuiotiaiden avoimet toimintaryhmät
- em. toimijat esitetään siirrettäväksi maksusta vapautettujen ryhmään
- mitä uskontokuntia kirjaus vantaalaiset seurakunnat sisältää
- esityksen kustannusvaikutukset.

Asiakirjat: Vantaan Liikuntayhdistys ry**:**n kannanotto maksuperusteiden uudistamisesta on tallennettu asiakirjaksi extranetiin.

Liitteet
1.1 Vertailutaulukko maksuttoman käytön muutoksista

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö

Muutoksenhakuohje: ei muutoksenhakuoikeutta

Lisätiedot:
Eila Tanninen, 09 8392 2913, 040 589 2731, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Pirkko Nurmi, 09 8392 2827, 050 312 1592, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

---

Opetuslautakunta palautti sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteet uudelleen valmisteltavaksi kokouksessaan 15.10.2013 § 9 täydennys- ja selvityspyynnöin.

Esityksen lähtökohta on, että alle 18-vuotiaiden toiminta sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käyttövuoroilla on pääsääntöisesti maksutonta. Poikkeuksena maksuttomuuteen on muualle rekisteröityneen yhdistyksen tai yhteisön toiminta, yritystoiminta, yhdistysten ja muiden yhteisöjen kaupallinen toiminta sekä yksityishenkilöiden tilojen käyttö. Lisäksi sivistystoimen toimialalla on tiloja ja toimintoja, joiden maksuperusteet voivat poiketa yleisistä, kuten esim. tekonurmikentät, luonnonnurmet, Martinus, yöpymiskäyttö jne. Nämä poikkeavat kohteet määritellään tulosalueiden maksuperusteissa ja hinnastoissa. Siten vantaalaisten seurakuntien alle 18-vuotiaiden avoimet toimintaryhmät sekä alle 18-vuotiaat kulttuuri- ja musiikkikäyttäjät (yllä luetelluin poikkeuksin) voivat jatkossa käyttää tiloja maksutta.

Maksuperusteisiin esitettiin maksuja joillekin uusille ryhmille, kuten esim. ammattijärjestöjen harrasteryhmille. Tarkoitus oli yhdenmukaistaa maksuperusteita siten, että ammattijärjestöjen harrastustoiminta vertautuisi vantaalaisten yhdistysten aikuisten toimintaan. Yksi maksuperusteuudistuksen tavoite oli samantyyppistä toimintaa järjestämien ryhmien yhdenvertaisen kohtelun edistäminen.

Työsuhdeasioiden ja ammattiliittojen toimialaan kuuluvien asioiden käsittelyä varten työntekijöillä ja heidän järjestöillään (kuten ammattiliitoilla) on oikeus käyttää maksutta työnantajan tiloja tauoilla ja työajan ulkopuolella (työsopimuslaki, 13 luku, 2 §).

SPR:n veripalvelu ei ole viime vuosina käyttänyt sivistystoimen tiloja verenluovutustoiminnassaan. Lisäksi ei ole tarkoituksenmukaista, että yhden nimetyn toimijan yksittäinen toimintamuoto määritellään maksuperusteissa. Maksuperusteiden on tarkoitus olla yleisluontoinen säännöstö, jota sovelletaan yksittäisiin toimijoihin.

Kirjaus ”vantaalaiset seurakunnat” on tarkoittanut Vantaan seurakuntayhtymään kuuluvia seurakuntia.

Esityksellä ei ole merkittäviä kustannusvaikutuksia. Tilojen vapaa-ajan käytön maksupohja ei laajene, joten tulot tilojen vapaa-ajan käytöstä pysyvät ennallaan. Tuloja kertyy vuositasolla n. 330 000 euroa.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 10

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä seuraavat sivistystoimen toimialan tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteet 1.6.2014 alkaen:
Sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käytön jako- ja maksuperusteet ohjaavat toimialan tilojen vapaa-ajan käytön käyttövuorojen ja -lupien myöntämistä, käyttöehtojen asettamista ja käytöstä perittävien maksujen määräytymistä. Toimialan yhteisen

ohjeistuksen lisäksi toimialan tulosalueilla voi olla tulosalueen tarpeista lähtevää tulosaluekohtaista ohjeistusta.

Vapaa-ajan käytöllä tarkoitetaan koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien ydintoiminnan ulkopuolista käyttöä ja liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja kirjastotilojen sekä monitoimitalojen kaikkea käyttöä.

Käyttövuorojen ja -lupien myöntäminen

Käyttövuorojen ja -lupien myöntämisessä noudatetaan seuraavia ohjeita:
- sivistystoimen oma palvelutoiminta on etusijalla tilojen käytössä
- käyttövuoroja myönnetään ensisijaisesti vantaalaisille yhdistyksille ja yhteisöille sekä toispaikkakuntalaisille, joiden toiminta kohdistuu vantaalaisiin
- lasten ja nuorten toiminta sijoitetaan arkisin alkuillan tunteihin ja aikuisten toiminta loppuiltaan - käyttövuoroja ei myönnetä niille hakijoille, joilla on maksamattomia käyttövuoromaksuja
- tiloissa aiheutetun vahingon korvaukset määritellään vahingon aiheuttajalle täysimääräisinä
- tiloja myönnetään toimintaan, joka tukee kaupungin/sivistystoimen strategisia tavoitteita
- sivistystoimen eri tulosalueiden käyttöperusteissa voidaan täsmentää näitä ohjeita tulosalueiden tarpeiden mukaisesti

Käyttövuorot myönnetään seuraavassa järjestyksessä:
1. Sivistystoimen yksiköihin kiinteästi liittyvä toiminta
2. Kaupungin muu toiminta
3. Vantaalaisten yhdistysten ja yhteisöjen toiminta
4. Muiden kuin vantaalaisten yhdistysten ja yhteisöjen toiminta

Maksuperusteet, maksuton käyttö ja maksujärjestelmä

Sivistystoimen hallinnassa olevien tilojen vapaa-ajan käytöstä peritään käyttäjiltä käyttövuoromaksuja. Tilojen käytön korvauksissa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa hinnastoa.

Tilojen käyttö voi olla maksutonta, jos toiminta merkittävästi tukee ja täydentää sivistystoimen perustoimintaa ja -palveluita. Kaupungin oma palvelutoiminta voi myös olla maksutonta, ulkopuolinen käyttö vain erityisin perusteluin.

Maksuttomaan käyttöön oikeutetut:
- toimialan omien tulosalueiden palvelutoiminta (sisältää Helsingin Yliopiston Avoimen yliopiston toiminnan Tikkurilan lukion opetustiloissa)
- koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhot
- päiväkotien ja koulujen vanhempainyhdistykset ja toimikunnat kodin ja päiväkodin sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön liittyvässä toiminnassa
- vantaalaisten taiteen perusopetusta antavien laitosten ja yhteisöjen toiminta
- alle 29-vuotiaiden toiminta nuorisotaloissa
- vantaalainen yhdistys tai muu yhteisö, silloin kun tilan käyttäjistä vähintään 2/3 on alle 18-vuotiaita, sekä vauvajumppa, perheliikunta ja aikuinen – lapsiliikunta, joissa aikuinen toimii lapsen avustajana
- vantaalaisten alle 18-vuotiaiden toimintaryhmät, esim. yhtyeet, teatteriryhmät, tms.
- muiden toimialojen pienimuotoinen palvelutoiminta
- kaupungin henkilöstön työhyvinvointiin liittyvä ryhmätoiminta
- kaupungin henkilöstöä edustavien ammattijärjestöjen toiminta
- rintamamies- ja sotaveteraanien toiminta
- vantaalaiset eläkeläisyhdistys
- vantaalaiset työttömien yhdistys
- vantaalaiset erityisryhmiin kuuluva yhdistys

- vantaalaiset ystävyysseurat, jotka toimivat aktiivisesti kaupungin virallisen ystävyyskaupunkitoiminnan tukena (Vantaan Suomi-Puola yhdistys ry., Suomi-Unkari Seuran Vantaan osasto, Vantaan Suomi-Israel yhdistys ry.)

Maksuista vapautetuilta voidaan kuitenkin periä käyttövuoromaksu, jos käyttövuoroa ei peruuteta hyvissä ajoin (peruutusehdot, ks. alla).

Peruutusehdot:
- vakiovuorojen yksittäisiä peruutuksia ei hyvitetä
- tilapäiset: mikäli vuokraaja peruu varauksensa, kokonaisvuokrasta voidaan periä korvauksia porrastetusti (kaikki tahot):
  - 30 – 15 päivää ennen tilaisuutta 50 % varauksen hinnasta
  - 14 - 8 päivää ennen tilaisuutta 75 % varauksen hinnasta
  - 7 – 0 päivää ennen tilaisuutta 100 % varauksen hinnasta

Käyttäjät voivat hakea sekä tilan vakio- että tilapäiskäytöstä perittävään maksuun huojennusta tai vapautusta erityisen perustellusta syystä. Maksuhuojennusta tai -vapautusta tulee hakea ennen tapahtumaa käyttövuorohakemuksen yhteydessä. Huojennuksen ja maksuvapautuksen myöntämisessä noudatetaan kaupungin taloussäännön ja sivistystoimen johtosäännön määräyksiä.

Maksujärjestelmä on kaksiportainen:
1. Perusmaksuluokka
2. Huojennettu maksuluokka

Perusmaksu peritään seuraavilta tahoilta:
- muualle rekisteröitynyt yhdistys tai yhteisö
- yritystoiminta
- yhdistysten ja muiden yhteisöjen kaupallinen toiminta
- yksityishenkilöt

Huojennettu maksu peritään seuraavilta tahoilta:
- vantaalainen yhdistys tai muu yhteisö, aikuisten toiminta (yli 18-vuotiaat)
- muualle rekisteröitynyt yhdistys tai yhteisö, jonka toiminta kohdistuu vantaalaisiin.

Tilojen käyttöön liittyvät lisäpalvelut laskutetaan erikseen ja niissä ei noudateta maksuluokittelua vaan maksut määritellään hinnastossa. Lisäpalveluita ovat esim.
- henkilöstö, esim. vahtimestaripalvelut, esitystekninen henkilöstö, kuljetuspalvelu
- kalusto, esim. painivaaka, katsomot, tekninen kalusto, esim. äänentoistolaitteet
- normaalikäyttöä korkeammat energiakustannukset
- ulkopuolinen työ, palvelu ja kalusto

Sivistystoimen toimialalla on tiloja ja toimintoja, joiden maksuperusteet voivat poiketa yleisistä, kuten esim.
- tekonurmikentät, luonnonnurmet, ylipainehalli
- Vantaan konserttitalo Martinus
- palvelupaketit, kumppanuushankkeet
- leirikeskukset
- yöpymismaksut

Poikkeavat kohteet määritellään tulosalueiden maksuperusteissa ja hinnastoissa. Tulosalueiden käyttöohjeet ja jakoperusteet täydentävät tätä ohjetta.

b) todeta, että tulosalueiden toimintaohjeet täydentävät käyttö- ja maksuperusteita ja ohjaavat tilojen käyttöä

c) todeta, että tällä päätöksellä kumotaan aiemmat sivistystoimen tilojen vapaa-ajan käyttöä ja sen maksuperusteita koskevat päätökset

d) merkitä opetuslautakunnan 15.10.2013 esityslistan extranet-asiakirjaksi tallennettu Vantaan Liikuntayhdistys ry**:**n kannanotto maksuperusteiden uudistamisesta tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Asiakirjat: Vantaan Liikuntayhdistys ry. kannanotto on tallennettu opetuslautakunnan 15.10.2013 kokouksen esityslista-asiakirjana extranetiin.

Liitteet
1.2 Vertailutaulukko maksuttoman käytön muutoksista

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Eila Tanninen, 09 8392 2913, 040 589 2731, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Pirkko Nurmi, 09 8392 2827, 050 312 1592, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

VERTAILU MAKSUTTOMAN KÄYTÖN PERUSTEIDEN MUUTOKSISTA
Opla 15.10.2013, Vala 16.10.2013

Entiset maksuperusteet, maksuton käyttö	**Esitetyt maksuperusteet**
koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhot	maksuton
Vantaalle rekisteröitynyt yhdistys, silloin kun tilan käyttäjistä 2/3 on alle 18-vuotiaita, sekä vauvajumppa, perheliikunta ja aikuinen – lapsi liikunta, jossa aikuinen toimii lapsen avustajana	maksuton
taiteen perusopetusta antavien laitosten ja yhteisöjen toiminta	maksuton
koululaisyhtyeet	maksuton
Vantaalaiset:	
päiväkotien, oppilaiden tai opiskelijoiden hyväksi toimivien johtokuntien, vanhempainyhdistysten ja luokkatoimikuntien kokouskäyttö	maksuton kodin ja koulun/päiväkodin väliseen yhteistyöhön liittyvässä toiminnassa
Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys Vanvary ry:n toiminta	maksuton kodin ja koulun/päiväkodin väliseen yhteistyöhön liittyvässä toiminnassa
lasten tai nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi järjestetty toiminta, johon on myönnetty kaupungin avustusta	ei erikseen maksuperusteissa (sisältyy alle 18-vuotiaisen toimintaan)
eläkejärjestöjen toiminta	maksuton
rintamamies- ja sotaveteraanien toiminta	maksuton
työttömien järjestöjen toiminta	maksuton
erityisryhmien yhdistysten toiminta	maksuton
ystävyysseurat, jotka toimivat aktiivisesti kaupungin virallisen ystävyyskaupunkitoiminnan tukena. Näitä ystävyysseuroja ovat tällä hetkellä Vantaan Suomi-Puola yhdistys ry., Suomi-Unkari Seuran Vantaan osasto ry ja Vantaan Suomi-Israel yhdistys ry	maksuton
kaupungin henkilöstön työhyvinvointiin liittyvä ryhmätoiminta	maksuton
kaupungin henkilöstöä edustavien ammattijärjestöjen toiminta	maksuton
Lisäksi:	
SPR/verenluovutustilaisuudet	huojennettu maksuluokka
Vantaan Kehitysvammaisten Tuki ry:n toiminta	maksuton
Helsingin Yliopiston Avoin yliopiston toiminta Tikkurilan lukion opetustiloissa	maksuton (aikuisopistoyhteistyötä)
Vantaan seurakuntayhtymän koulutilojen käyttö kouluajan ulkopuolella	huojennettu maksuluokka, alle 18-vuotiaiden toiminta maksuton

11 § Sopimus pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksesta 1.1.2014 lähtien/ EL-H

VD/4551/00.04.01/2013

Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus perustettiin vuonna 2002 ja vuoden 2004 alusta sen toiminta siirrettiin pääkaupunkiseudun kuntien yhteisellä sopimuksella Helsingin sosiaaliviraston yhteyteen ja nimettiin Soccaksi.

Liitteenä olevan sopimusesityksen kohteena on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan ja sen hallinnon järjestäminen pääkaupunkiseudulla uudelleen siten, että Socca on 1.1.2014 lukien hallinnollisesti osa HUS-kuntayhtymää.

Sopimuksen kohteena on myös pääkaupunkiseudun kuntien varhaiskasvatuksen kehittämisen ja tutkimuksen resursointi osana Soccaa. Lisäksi siinä sovitaan pääkaupunkiseudun kuntien ja Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan osallistumisesta Soccan osaksi liitetyn Heikki Waris –instituutin toimintaan ja rahoitukseen.

Esitettävä sopimus on luonteeltaan puitesopimus ja tarkemmat määräykset osaamiskeskustoiminnan organisoinnista, johtamisesta ja päätöksenteosta annetaan Soccan neuvottelukunnan, esityksen pohjalta HUS:n toimitusjohtajan hyväksymällä toimntaohjeella.

Soccan tehtävänä on osaamiskeskuslain 2 § 1 momentin mukaan turvata toimialueellaan muun muassa sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen, sosiaalialan perus -, jatko - ja täydennyskoulutuksen sekä käytännön työn yhteys ja sosiaalialan tutkimus –kokeilu - ja kehittämistoiminnan toteutuminen.

Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskustoiminta rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön toimintaan myöntämällä valtionrahoituksella. Lisäksi toimintaa rahoitetaan kuntien avustuksilla ja erilaisilla hankerahoituksilla sekä myymällä palveluita.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 4.4.2013 valmisteluryhmän, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaiksi, joka sisältää kuntauudistuksen edellyttämät välittämättömät säännökset sote-palveluiden järjestämisestä ja rahoittamisesta. Valmisteluryhmä jätti Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmisteluryhmän väliraportin 27.6. 2013. Väliraportissa todetaan muun muassa, että jatkotyössä on ratkaistava nykyisten sairaanhoitopiirien perusterveydenhuollon yksiköiden ja toisaalta osaamiskeskusten asema ja tehtävät sekä rahoitus uudessa järjestämisrakenteessa. Valmisteluryhmä katsoo, että jo tehty kehittämistyö ja rakennetut verkostot tulee hyödyntää uudessa rakenteessa. Ensisijaisesti on säädettävä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten kehittämisrakenteiden muodostumisen, rahoituksen ja erva-koordinaation periaatteista. Samalla on turvattava palvelujärjestelmässä oman työn kehittämisen edellytykset (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:15, s33).

HUS:ssa toimii perusterveydenhuollon yksikkö, jonka tehtävät ovat osin samanlaiset kuin sosiaalialan osaamiskeskuksilla. Esitetty Soccan siirto HUS-kuntayhtymään vahvistaisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä kehittämistä ja tutkimusta ja se olisi samalla varautumista jo ennalta tällä hetkellä valmisteltavana olevan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain vaatimuksiin. Soccan alaisuudessa on kehitetty pääkaupunkiseudun yhteinen verkosto VKK-Metro varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen kehittämistyön ydin perustuu kehittämispäiväkotiverkoston toimintaan. Verkosto muodostuu 21 vaihtuvasta päiväkodista pääkaupunkiseudulla. Yksiköissä kehitettyjä työkäytäntöjä kyetään leivittämään tehokkaasti koko pääkaupunkiseudulla varhaiskasvatukseen. VKK-Metron toimintamallia on kehitetty valtion ja kuntien rahoituksella n. 8 vuoden ajan.

Pääkaupunkiseudun kuntien sosiaali- ja terveystoimen johto päätti 31.5.2013 (§19) osaltaan yksimielisesti Soccan siirtymisestä nettobudjetoituna yksikkönä HUS:iin 1.1.2014 lukien. Sopimuksen

valmisteluun osallistuivat Soccan johtokunnan jäsenistä valitut kunnan edustajat, yliopiston edustajat, HUS:in edustajat sekä Helsingin kaupungin asiantuntijoita.

Vantaan kaupungin arvioitu osuus pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan rahoituksesta on vuonna 2014 sosiaali- ja terveystoimen osalta 62 500 euroa, mikä sisältyy sosiaali- ja terveydenhuollon talousarvioon. Varhaiskasvatuksen osalta kustannukset vuonna 2014 ovat 23 690 euroa, mikä sisältyy sivistystoimen talousarvioon.

Opetuslautakunta 25.11.2014 § 11

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä sopimus Pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Soccan toiminnan järjestämisestä Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien sekä Helsingin Yliopiston ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa ehdolla, että sopimus hyväksytään samansisältöisenä Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnassa sekä Espoon, Helsingin ja Kauniaisten ja Helsingin Yliopiston ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän vastaavissa toimielimissä.

Päätös: kodin ja koulun väliseen
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet
1.3 Sopimusluonnos Pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Soccan toiminnan järjestämisestä Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien sekä Helsingin Yliopiston ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa.

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kaupunki, Helsingin Yliopiston ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, sosiaali- ja terveystoimi ja varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Sole Askola-Vehviläinen, 0400 417 634, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Sopimus pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Soccan toiminnan järjestämisestä Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien, Helsingin yliopiston, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja muiden alueellisten toimijoiden yhteistyönä

1. Sopijaosapuolet

Sopimuksen osapuolina ovat Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungit sekä Helsingin yliopisto ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, jäljempänä HUS-kuntayhtymä.

2. Aikaisemmat yhteistoimintaa koskeneet sopimukset

Tämä sopimus pohjautuu 1.1.2010 voimaan tulleeseen ja toistaiseksi voimassa olevaan sopimukseen. Tällä sopimuksella korvataan aikaisempi sopimus.

3. Suhde Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukseen (ESO)

Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca on osa asetuksen 1411/2001 mukaista Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusta (ESO), johon kuuluvat Soccan lisäksi Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Verso sekä Sosiaalitaito Oy (Länsi- ja Keski-Uusimaa). ESO:a koskevan 31.5.2002 allekirjoitetun sopimuksen mukaan nämä toimivat itsenäisinä yksiköinä. Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Verson/oikeushenkilönä Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän ja Sosiaalitaito Oy:n sekä HUS-kuntayhtymän tarkoituksena on tehdä sopimus Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnasta ja sosiaali- ja terveysministeriön maksaman valtionavustuksen maksamisesta sekä asetuksen 1411/2011 mukaisista jakoperusteista.

4. Sopimuksen kohde

Sopimuksen kohteena on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) ja sen pohjalta annetun asetuksen (1411/2001) mukaisen osaamiskeskustoiminnan ja sen hallinnon järjestäminen pääkaupunkiseudulla. Sopimuksen kohteena on myös varhaiskasvatuksen kehittämisen ja tutkimuksen resurssointi.

Lisäksi tässä sopimuksessa sovitaan pääkaupunkiseudun kuntien ja Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan osallistumisesta Soccan osaksi liitetyn Heikki Waris -instituutin toimintaan ja rahoitukseen.

5. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Soccan tehtävät

Soccan tehtävänä on pääkaupunkiseudun kuntien hyvinvointipalveluja sekä kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvointia edistävä kehittäminen ja tutkimus.

Tehtävänä on osaamiskeskuslain mukaisesti turvata:

1. sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen;
2. peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen;
3. sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys;
4. sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen

Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta vastaa sosiaalityön käytäntötutkimuksesta sekä käytännön opetuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Suurkaupunkiympäristöön soveltuva sosiaalityön käytäntötutkimus, opetus ja kehittäminen toteutetaan Heikki Waris–instituutissa. Instituutin toimintaan sisältyvät opinnäytetutkimusten ja muiden tutkimushankkeiden ohjaus ja toteutus, käytännön opetusta ja käytäntötutkimusta palveleva Praksis-toiminta sekä alan kansainvälinen tutkimus- ja opetusyhteistyö.

Praksis on yliopiston ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteisen toiminnan muoto sosiaalialan asiakastyön käytäntöjä kehittävälle käytäntötutkimukselle ja –opetukselle.

Varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö VKK-Metro keskittyy pääkaupunkiseudun yhteiseen varhaiskasvatuksen kehittämis- ja koulutusyhteistyöhön. Kehittämisessä painotetaan pedagogista kehittämistä käytäntötutkimuksen keinoin.

Soccan toiminnassa on varsinaisten sopijaosapuolten lisäksi mukana alueen ammattikorkeakoulut Metropolia, Laurea ja Diakonia-ammattikorkeakoulu, toisen asteen oppilaitoksia ja järjestöjä.

6. Neuvottelukunta

Soccan neuvottelukunnan nimittää osaamiskeskuksen hallinnosta vastaava HUS:n toimitusjohtaja kahdeksi vuodeksi kerrallaan taustayhteisöjen ehdotusten pohjalta. Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan siten, että puheenjohtaja on vuorollaan kustakin kaupungista. Neuvottelukunta pyrkii päätöksenteossa noudattamaan yhteisen sopimisen periaatteita , mutta jos tämä ei onnistu, päätökset tehdään enemmistöpäätöksinä ja äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee. Neuvottelukunnan asioiden valmistelusta ja esittelystä vastaa osaamiskeskuksen johtaja paitsi sosiaalityön käytäntötutkimusta ja opetusta koskevissa asioissa, joiden valmistelusta ja esittelystä vastaa sosiaalityön käytäntötutkimuksen professori.

Neuvottelukunnan tehtävät:

- hyväksyy pitkän aikavälin strategian sekä vahvistaa tutkimus- ja kehittämishankkeet sisältävän vuosittaisen toimintasuunnitelman
- hyväksyy omalta osaltaan HUS:n ohjeistuksen mukaan laaditun talous- ja toimintasuunnitelman ja valvoo sen toteutusta
- nimeää tarvittavat asiantuntijaryhmät sekä muut ryhmät taustayhteisöjen esitysten pohjalta
- ohjaa ja kehittää Soccan toimintaa toiminta-ajatuksen sekä alueellisten ja valtakunnallisten linjausten pohjalta
- seuraa tämän sopimuksen toteutumista ja valmistelee tarvittaessa uuden sopimuksen
- antaa kuntayhtymän valtuustolle lausunnon uusien kuntien liittymisestä osaamiskeskustoimintaan
- tekee esityksen osaamiskeskuksen hallinnosta vastaavalle HUS:lle osaamiskeskusjohtajan valinnasta
- nimeää tarvittaessa neuvottelukunnan pysyvät asiantuntijat

Neuvottelukunnan jäseniksi nimetään yksi henkilö kustakin sopimuskunnasta, kunnan varhaiskasvatuksen edustaja (kuntien varhaiskasvatuksen edustajat vuorottelevat) sekä yksi henkilö HUS:sta ja yksi Helsingin yliopistosta ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

7. Johtaja

Johtajan tehtävänä on vastata Soccan toiminnasta, taloudesta ja henkilöstöhallinnosta HUS:n toimitusjohtajan hyväksymän toimintaohjeen mukaisesti.

8. Toiminnan organisointi

Sosiaalialan osaamiskeskus Socca koostuu valtionavustuksella ja kuntien määrärahoilla palkatusta pysyvästä henkilöstöstä ja hankerahoituksella palkatuista määräaikaisista työntekijöistä sekä yhdessä Helsingin yliopiston kanssa rahoitetuista käytäntötutkimuksen professorista ja kahdesta yliopistonlehtorista, joiden tehtävä on Heikki Waris- instituutin toiminta.

Socca on verkosto-organisaatio, jonka toimintaan osallistuvat työntekijät voivat olla hallinnollisesti jonkun muun kuin HUS-organisaation työntekijöitä.

9. Soccan hallinnollinen toimintaympäristö

Socca on hallinnollisesti osa HUS-kuntayhtymää. Sopijapuolet määrittelevät Soccan hallinnollisen toimintaympäristön uudelleen sitten kun sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskeva laki tulee voimaan ja mahdollisesti määrittää sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnollisen aseman uudelleen.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä palkkaa osaamiskeskuksen johtajan ja toimintaan osoitettujen varojen puitteissa muun tarvittavan henkilökunnan.

Nykyinen Helsingin kaupungin toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oleva Soccan henkilöstö siirtyy HUS-kuntayhtymän palvelukseen työsopimuslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain liikkeenluovutusta koskevien säännösten mukaisesti. Henkilöstösiirroista laaditaan erillinen siirtosopimus.

10. Suhde perusterveydenhuollon yksikköön

Socca ja perusterveydenhuollon yksikkö toimivat yhteistyössä osallistumalla toistensa lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen ja valmistellen ja toteuttaen yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämis- ja tutkimushankkeita.

11. Toimintaohje

HUS:n toimitusjohtaja hyväksyy neuvottelukunnan tekemän esityksen pohjalta Soccan toimintaohjeen, jossa vahvistetaan tarkemmat määräykset osaamiskeskustoiminnan organisoinnista, johtamisesta ja päätöksenteosta.

12. Rahoitus ja muut resurssit

Soccan toiminta rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön myöntämällä pysyvällä, alueen väestömäärään ja pinta-alaan perustuvalla valtionavustuksella. Valtionavustus maksetaan hallinnosta vastaavalle taholle kerran kuukaudessa.

Lisäksi toimintaa rahoitetaan kuntien avustuksilla, erilaisilla hankerahoituksilla sekä myymällä palveluita.

Valtionavustuksella ja kuntien rahoituksella katetaan vuonna 2014 alla lueteltujen virkojen ja työsuhteisten tehtävien henkilöstökustannukset. Mikäli valtionavustus myöhempinä vuosina supistuu, päättää näiden tehtävien rahoituksesta Soccan neuvottelukunta. Soccan kaikki toimintakulut- sisältäen tietohallinnosta ja tiloista aiheutuvat kustannukset – katetaan Soccan valtionavustuksella ja mahdollinen alijäämä toiminnasta vastaavien kuntien rahoituksella. HUS:n perussopimuksen mukaan HUS:n ja muiden jäsenkuntien maksuosuuteen kohdistettua rahoitusta voidaan käyttää ainoastaan erikoissairaanhoidon kustannusten kattamiseen.

- johtaja
- kaksi erityissuunnittelijaa
- erikoistutkija
- sosiaalityöntekijä (vakiintunut nimeke johtava tutkijasosiaalityöntekijä)
- tiedottaja
- toimistonhoitaja
- projektisihteeri

Helsingin kaupunki osallistuu pääkaupunkiseudun yhteiseen Praksis-toimintaan rahoittamalla sosiaalityöntekijän. Lisäksi Helsingin kaupunki rahoittaa Praksis-toimintaa toimistonhoitajan henkilöstökustannuksia vastaavalla summalla. Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit rahoittavat Helsingin

yliopiston valtiotieteelliselle tiedekunnalle sosiaalityön käytäntötutkimuksen professuurin (50 %) ja yliopistonlehtorin (100 %).

Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta rahoittaa toisen puolikkaan käytäntötutkimuksen professuurista (50 %) ja yhden sosiaalityön yliopistonlehtorin (100 %).

Varhaiskasvatuksen kehittämiseen Socca kohdistaa valtionavustuksella palkatun erityissuunnittelijan työpanoksen. Tämän lisäksi kunnat rahoittavat toimintaa pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen johtajien hyväksymän toimintasuunnitelman pohjalta.

Kunnat korvaavat Soccan toiminnasta HUS:lle aiheutuvat toimintakulut, joita ei saada katettua valtionavustuksella tai hankerahoituksella HUS:n käytössä olevien laskentaperiaatteiden mukaan.

Muut mukana olevat yhteistyökumppanit voivat kohdentaa toimintaan omia työntekijäresursseja kunkin erillisen hankkeen edellyttämällä erikseen sovittavalla tavalla.

13. Laskutus

Talousarviovalmistelussa sovitun toimintasuunnitelman perusteella HUS toimittaa Helsingin kaupungille ennakkolaskun Soccan toimintaan sovitusta Praksis-toiminnan henkilöstökustannuksista kunkin vuoden tammikuussa (kts. kohta 12). Varhaiskasvatukseen kuntien osoittama määräraha ennakkolaskutetaan tammikuussa alla olevien kaupunkien neuvottelemien jakoperusteiden mukaisesti.

Toteutuneiden toimintatuottojen ja –kulujen perusteella laaditaan tasauslasku HUS:n tilinpäätösvalmistelun yhteydessä. Tasauslaskut jaetaan osallistuville kunnille kaupunkien neuvottelemien jakoperusteiden mukaisesti (Helsinki 49 %, Espoo 27 %, Vantaa 23 % ja Kauniainen 1 %). Kunnat rahoittavat Soccan toimintaa neuvottelukunnan hyväksymän toimintasuunnitelman mukaisesti.

14 . Sopimukseen liittyminen

Mikäli muu kuin sopijapuolena oleva kunta, kuntayhtymä tai muu yhteisö haluaa liittyä jo käynnistettyyn toimintaan uutena sopijapuolena, liittymisestä ja sen ehdoista päättää Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto tämän sopimuksen 6 §:ssä todetun neuvottelukunnan esityksestä tämän sopimuksen muita osapuolia kuultuaan.

15. Sopimuksen muuttaminen tai irtisanominen

Sopimusta voidaan muuttaa kirjallisesti kaikkien sopijaosapuolten allekirjoituksin.

Kukin sopijaosapuoli voi irtisanoa sopimuksen päättymään irtisanomista seuraavan kalenterivuoden lopussa.

Jonkun sopijapuolen irtisanoutuessa jäljelle jäävät sopimusosapuolet käynnistävät neuvottelut sopimuksen soveltamisesta ja siihen tarvittavista muutoksista.

16. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Kaikki tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvät mahdolliset riitaisuudet pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan neuvotteluteitse, mutta mikäli tämä ei ole mahdollista ne ratkaistaan hallintoriita-asiana Helsingin hallinto-oikeudessa.

17. Sopimuksen voimaantulo

Sopimus tulee voimaan 1.1.2014 lukien ehdolla, että HUS-kuntayhtymä ja Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ESO) osapuolet Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Verso, jota oikeushenkilönä edustaa Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä, ja Sosiaalitaito Oy allekirjoittavat 31.1.2014 mennessä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain 3 §:n mukaisen sopimuksen, joka on edellytyksenä lain mukaisen valtionavustuksen saamiseksi.

Sopimus on voimassa toistaiseksi.

18. Sopimuskappaleet

Tätä sopimusta on laadittu kuusi samasanaista kappaletta, yksi kullekin sopijaosapuolelle.

Espoon kaupunki

Helsingin kaupunki

Kauniaisten kaupunki

Vantaan kaupunki

Helsingin yliopisto

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

12 § Päätös valtuuttaa perusopetuksen johtaja tekemään valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 1.11.2013/IK

1495/01.01.00.01/2013

Helsingin hallinto-oikeus on tehnyt rehtori Luomaniemen toimipaikan vaihdosta koskevassa asiassa päätöksen 1.11.2013. Henkilöstöasioihin erikoistuneiden lakimiesten konsultaation jälkeen olemme tulleet siihen lopputulokseen, että päätöksestä on syytä tehdä valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Koska valitusaika on 30 päivää, ei valitusta voida tehdä opetuslautakunnan 17.12.2013 kokouksen jälkeen, koska valitusaika on tuolloin jo päättynyt. Tulemme näin ollen valmistelemaan valituksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen opetuslautakunnan kokouksessa 25.11.2013 hyväksymiä suuntaviivoja noudatellen. Lopullinen valitus toimitetaan valitusajan puitteissa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja tuodaan tiedoksi opetuslautakunnalle kokouksessa 17.12.2013.

Opetuslautakunnan kokouksessa on materiaalina valituksen perusteet ja keskeiset argumentit sisältävä luonnos. Keskeisimpiä kysymyksiä, joita valitus tulee koskemaan, ovat hallinto-oikeuden selvitysvelvollisuuden täyttyminen kaupungin kuulemisen osalta sekä hallinto-oikeuden tulkinnan oikeellisuus koskien sitä kysymystä, tuleeko rehtorin toimipaikan muutosta pitää virantoimitusvelvollisuuden muuttamisena. Kuten hallinto-oikeuden päätöksestä ilmenee, pääsääntöisesti näin ei ole katsottu. Kun hallinto-oikeus on tehnyt tätä arviointia koskien poikkeuksen pääsääntöön, on pidettävä tarpeellisena selvittää korkeimman hallinto-oikeuden kanta tämän lainkohdan tulkintaan.

Perusopetuksen johtaja yhteistyössä lakimiesten kanssa valmistelee valituskirjelmän toimitettavaksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 12

Perusopetuksen johtajan esitys:
Päätetään
a) hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta Helsingin hallinto-oikeuden 1.11.2013 tekemästä päätöksestä 13/0834/2, dnro 03738/13/2207
b) valtuuttaa perusopetuksen johtaja tekemään lautakunnalle esitellyn luonnoksen pohjalta laadittava valitus Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 1.11.2013 (03738/13/2207) korkeimmalle hallinto-oikeudelle
c) että korkeimmalle hallinto-oikeudelle valitusajan puitteissa toimitettu valitus tuodaan tiedoksi opetuslautakunnalle seuraavassa kokouksessa.

Käsittely:
Jäsen Vaula Norrena esitti jäsen Ulla Sajaniemen kannattamana, että opetuslautakunta ottaa oikaisuvaatimuksen käsiteltäväksi, kuten hallinto-oikeus on opetuslautakuntaa ojentanut, eikä vie asiaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lausunnosta päättämien on opetuslautakunnan tehtävä, eikä sen tahon, joka on valituksen kohteena. Jäsenet Jari Jääskeläinen ja Riikka Åstrand kannattivat myös jäsen Norrenan esitystä

Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kannatettu muutos esitys, joten lautakunta joutuu äänestämään.

Päätettiin suorittaa nimenhuutoäänestys.

Suoritetussa äänestyksessä Vaula Norrenan muutosesitys sai neljä (4) ääntä ja esittelijän esitys kymmenen (10) ääntä. Yksi läsnä olevista lautakunnan jäsenistä äänesti tyhjää ja kaksi (2) lautakunnan jäsentä oli pois
kokouksesta.

Puheenjohtaja totesi, että esittelijän esitys tuli lautakunnan päätökseksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että heti päätöksenteon jälkeen jäsenen Vaula Norrena, Ulla Sajaniemi, Jari Jääskeläinen ja Riikka Åstrand pyysivät merkitsemään pöytäkirjaan eriävän mielipiteensä tehdystä päätöksestä. Eriävä mielipide on
pöytäkirjan liitteenä.

Asiakirjat: Seuraavat asiakirjat on tallennettu opetuslautakunnan esityslista- asiakirjoiksi extranetiin:
- opetuslautakunnan päätös 13.5.2013 § 22 oikaisuvaatimuksen johdosta
- hallinto-oikeuden lausuntopyyntö 12.9.2013
- lisäaikapyyntö 20.9.2013
- opetuslautakunnan päätös 15.10.2013 § 21
- Helsingin hallinto-oikeudelle annettu lausunto (opetuslautakunta 15.10.2013).

Edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi lautakunnan jäsenillä on mahdollisuus tutustua seuraaviin asia-kirjoihin ennen lautakunnan kokousta sivistysvirastossa, kokouspäivänä kokoustilassa klo 16.00-17.00 tai lautakunnan kokouksen yhteydessä:
- oikaisuvaatimus 23.4.2013/ Salassapidettävä
- suunnattu työpaikkaselvitys: Rekolanmäen koulu/ Diacor kevät 2013

Liitteet:
1.9 Valitusluonnos
1.10 Hallinto-oikeuden päätös 1.11.2013
1.11 Äänestysliite
1.12 Eriävä mielipide

Täytäntöönpano:
- perusopetuksen johtaja
  valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen
- hallintopalvelut
  ote Mervi Luomaniemi

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Katja Kneckt, 839 23098, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Ilkka Kalo, 839 22060, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Puhelin 029 56 42000
Faksi 029 56 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Päätös

1.11.2013

13/0834/2

Diaarinumero
03738/13/2207

VANTAAN KAUPUNKI
Kirjaamo
SAAPUNUT 04. 11. 2013
1495/01.01.00.01/2013
Dn:o

Asia Kunnallisvalitus

Valittaja Mervi Luomaniemi
Asiamies: Asianajaja Tiina Hämäläinen

Päätös, josta valitetaan

Vantaan opetuslautakunta 13.5.2013 § 22

Vantaan perusopetuksen johtaja oli 10.4.2013 (numero 108/2013) päättänyt, että rehtori Mervi Luomaniemen toimipaikka oli 1.8.2013 alkaen Kivistön koulu.

Vantaan opetuslautakunta on 13.5.2012 jättänyt tutkimatta Luomaniemen oikaisuvaatimuksen. Päätöksessä on muun muassa todettu, että koska rehtori Luomaniemen virka on kunnan virka, ei kyse ole virantoimituksen muutoksesta, vaan toimipaikkamuutoksesta, joka on työnjohdollinen toimenpide eli rehtori Luomaniemi määrätään uuteen toimipaikkaan virkoineen. Merkitystä ei ole sillä, että ottamispäätöksessä virka on sijoitettu tiettyyn kouluun. Palvelussuhteen ehdot eivät lainsäädännön näkökulmasta muutu, vaan ne määräytyvät rehtorin viran mukaan. On eri asia, että palkka ja työaikamääräykset voivat virkaehtosopimuksen perusteella muuttua, kun määräytymisperusteet ovat eri kouluissa erilaiset. Näin voi tapahtua myös saman koulun sisällä eli rehtorin palkka ja opetusvelvollisuus voi muuttua, esimerkiksi jos koulu pienenee.

Valituksessa esitetyt vaatimukset

Vantaan opetuslautakunnan päätös on kumottava lainvastaisena. Päätöksen täytäntöönpano on keskeytettävä ja Luomaniemen virkasuhde ja toimipaikka on määrättävä palautettavaksi ennalleen. Toissijaisesti vaaditaan, että Luomaniemen virkasuhteen ehdot säilytetään ennallaan ja että hänen toimipaikkansa siirretään 1.8.2013 - 26.7.2014 välisen vuorotteluvapaan jälkeen 26.7.2014 Kivistön kouluun, jonka lakkauttamisen jälkeen Luomaniemen toimipaikka siirtyy Aurinkokiven kouluun kuten muilla Kivistön koulun opettajilla. Vantaan kaupungin on joka tapauksessa korvattava Luomaniemen oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti tähän mennessä 3 411,33 eurolla korkolaina 4 §:n 1 momentin mukaisine korkoineen kuukausi päätöksen antopäivästä lukien.

Kyse ei ole pelkästään valmistelusta tai täytäntöönpanosta eli kuntalain 91 §:n tarkoittamasta asiasta, koska päätös kohdistuu ja vaikuttaa Luomaniemen oikeuksiin niitä olennaisesti heikentäen.

Luomaniemi on ollut virkasuhteessa Vantaan kaupungin palveluksessa vuodesta 1985 lähtien yli 27 vuotta. Viimeiset kahdeksan vuotta 1.8.2005 alkaen hän on työskennellyt toistaiseksi voimassa olevassa virkasuhteessa Rekolanmäen koulun rehtorina. Tänä aikana Luomaniemi on hoitanut virkaansa ja siihen kuuluvia tehtäviään moitteettomasti ilman, että hän olisi saanut huomau-

tuksia tai varoituksia virkatoimeen kuuluvien työtehtävien hoitamisesta. Luomaniemelle on kuitenkin 14.3.2013 annettu kirjallinen varoitus epäasiallisesta käyttäytymisestä henkilöstöä kohtaan. Varoitus on ollut täysin perusteeton. Varoituksen taustalla ovat olleet keväällä 2012 Rekolanmäen koululla ilmenneet ongelmat työyhteisön ilmapiirissä ja ristiriitatilanteissa. Syytä ongelmiin ei ole saatu selvitettyä. Luomaniemen tavassa toimia ei ole ollut kuitenkaan mitään poikkeuksellista saati sellaista, että häntä voitaisiin syyttää tai pitää syyllisenä työilmapiirin ongelmiin. Luomaniemi ei ole muutoinkaan menetellyt virkasuhteessaan siten, että työnantajalla olisi ollut perusteltua aihetta antaa hänelle varoitusta tai huomautusta saati kohdistaa häneen haitallisia tai sanktionluotoisia seuraamuksia, kuten nyt on tapahtunut.

Luomaniemeä on muodollisesti kuultu 10.4.2013 ennen toimipaikan siirtoa koskevaa päätöstä. Vaikka Luomaniemi on vastustanut esitettyä toimipaikan siirtoa ja todennut sen lainvastaiseksi, kaupungin viranhaltija on tehnyt kuulemistilaisuuden päätteeksi yksipuolisen päätöksen toimipaikan siirtämisestä Kivistön kouluun 1.8.2013 alkaen. Päätöksen seurauksena Luomaniemen virkasuhteen ehdot heikkenevät olennaisella tavalla muun muassa palkkauksen huomattavalla alenemisella.

Asian käsittely ja selvittäminen

Luomaniemi on toimittanut oikeudenkäyntikuluistaan yhteensä 3 411,33 euron laskun. Valituskirjelmä ja lasku on lähetetty oikeudenkäyntikulujen osalta tiedoksi ja mahdollista lausumista varten Vantaan kaupunginhallitukselle ja opetuslautakunnalle.

Vantaan kaupungin perusopetuksen johtaja on antanut lausunnon, jossa muun ohessa on kiistetty oikeudenkäyntikulut perusteiltaan ja määrältään.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus kumoaa Vantaan opetuslautakunnan päätöksen ja palauttaa asian opetuslautakunnalle oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus hylkää täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevan vaatimuksen.

Vantaan kaupunki velvoitetaan korvaamaan Luomaniemen oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa 1 018,13 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuine korkoineen siitä lähtien kun kuukausi on kulunut tämän päätöksen antopäivästä. Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus hylätään enemmälti.

Perustelut

Pääasia

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (viranhaltijalaki) 23 §:n mukaan toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ottamisesta päättävä kunnan viranomainen voi varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi päättää, että viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta muutetaan, jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää.

Lakia koskevassa hallituksen esityksen (HE 196/2002 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan mainitun pykälän kohdalla muun ohella seuraavaa. Säännöksessä annettaisiin työnantajalle oikeus muuttaa virantoimitusvelvollisuutta laajemmin kuin mihin sillä olisi oikeus pelkästään normaalin direktio-oikeuden perusteella. Säännöksen lähtökohtana on toiminnan ja virkatehtävien sopeuttaminen muuttuviin tilanteisiin, tarpeisiin ja olosuhteisiin. Kunnan on julkisyhteisönä voitava kaikissa tilanteissa turvata sille kuuluvien tehtävien tarkoituksenmukainen ja tehokas hoitaminen. Kunnan viranomainen, joka päättää virkasuhteen täyttämisestä toistaiseksi, voisi päättää, että viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta muutetaan tai viranhaltijan virkatehtäviä järjestellään uudelleen, jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää. Säännöksessä tarkoitettua perusteltua syytä arvioidaan kunnan hallinnon tarpeiden perusteella. Säännös ei edellyttäisi viranhaltijan suostumusta, mutta viranhaltijalle olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin muutoksesta lopullisesti päätetään.

Virantoimituspaikan muuttamista koskeviin päätöksiin ei, ottaen huomioon viranhaltijalain 17 §:n 1 momentista ilmenevän työnantajan direktio-oikeuden, pääsääntöisesti saa hakea muutosta. Tilanne on kuitenkin toinen, jos virantoimituspaikan muuttaminen samalla merkitsee myös viranhaltijalain 23 §:ssä tarkoitettua virantoimitusvelvollisuuden muuttamista. Tuolloin päätöksestä on viranhaltijalain 50 §:n mukaan muutoksenhakuoikeus.

Valituksesta ilmenee, että Luomaniemi on ollut Vantaan kaupungin palveluksessa yli 27 vuotta ja 1.8.2005 lukien rehtorina Rekolanmäen koulussa, josta hänet on nyt kysymyksessä olevalla perusopetuksen johtajan 10.4.2013 tekemällä päätöksellä siirretty Kivistön kouluun. Sanotun päätöksen mukaan Luomaniemen toimipaikka on muutettu perustellusta syystä, ja kuulemistilaisuudesta laaditussa muistiossa syyksi toimipaikan muuttamiseen on mainittu työyhteisön ja rehtorin väliset ristiriitatilanteet, joita on myös selvitelty ja laadittu suunnattu työpaikkaselvitys. Luomaniemelle on 14.3.2013 annettu kirjallinen varoitus epäasiallisesta käyttäytymisestä henkilöstöä kohtaan. Asiakirjoista ei edellä mainittua yksityiskohtaisemmin ilmene rehtorin epäasiallisen käyttäytymisen sisältö. Opetuslautakunnan valituksenalaisen päätöksen mukaan Luomaniemen virka on kunnan virka, joten kyse ei ole virantoimitusvelvollisuuden muutoksesta, vaan toimipaikkamuutoksesta.

Luomaniemi on ollut kahdeksan vuotta Rekolanmäen koulun rehtorina, ja hänen toimipaikkansa on 1.8.2013 alkaen muutettu toistaiseksi Kivistön kouluun. Luomaniemi on pitänyt siirtoa hänelle annettuna sanktiona Rekolanmäen koulun työyhteisössä ilmenneiden ongelmien johdosta. Vaikutus Luomaniemen oikeusasemaan on merkittävä, kun edellä mainittujen olosuhteiden lisäksi otetaan huomioon toimipaikan muuttamisesta hänelle aiheutuvat muutokset opetusvelvollisuudessa ja palkkauksessa. Kysymys on siten Luomaniemen virantoimitusvelvollisuuden muuttamista koskevista päätöksistä. Näin ollen opetuslautakunnan olisi tullut tutkia oikaisuvaatimus. Hallinto-oikeus palauttaa asian lautakunnalle oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanon keskeyttämistä koskeva vaatimus

Asiassa ei ole syytä antaa määräystä valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä.

Oikeudenkäyntikulut

Asiassa annettuihin ratkaisuihin nähden, ja kun kyse on viranomaisen virheestä olisi kohtuutonta, jos Luomaniemi joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa kokonaan vahinkonaan. Hallinto-oikeus määrää avustajan palkkion ja korvauksen vain asian tuomioistuinkäsittelyyn liittyvistä toimenpiteistä. Valituksenalainen Vantaan opetuslautakunnan päätös on tehty 13.5.2013. Siten laskussa esitetyt vaatimukset ajalta 26.3. - 17.4.2013 suoritettujen toimenpiteiden korvaamisesta hylätään. Hallinto-oikeus harkitsee kohtuulliseksi korvattavien oikeudenkäyntikulujen määräksi päätökseen kohdistuneet palkkiot ja kulut 1 018,13 euroa (sis. alv).

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Kuntalaki 90 §
Hallintolainkäyttölaki 74 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (kunnallisvalitus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Anja Sahla, Airi Helenius (t) ja Rita Ruuhimäki.

Esittelijäjäsen Rita Ruuhimäki

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Mervi Luomaniemi/ Asiamies: Asianajaja Tiina Hämäläinen saantitodistuksin Asianajotoimisto Matti Penttinen Oy Museokatu 8 A, 2.krs, 00100 HELSINKI
Jäljennös	Vantaan kaupunginhallitus Päätöksen kuuluttamisen osalta on otettava huomioon, mitä kuntalain 97 §:ssä säädetään
Jäljennös ja asiakirjat	Vantaan opetuslautakunta
Jäljennös	Vantaan perusopetuksen johtaja
	Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamo

SIM

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan kunnan jäsenelle taikka kuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu kunnan, kuntayhtymän tai asianomaisten kuntien ilmoitustaululla.

Jos päätös on annettu asianomaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Sijaistiedoksiannossa päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä todistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä
- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite:	Käyntiosoite:
PL 180	Fabianinkatu 15
00131 HELSINKI	Helsinki

Faksi: 029 56 40382
Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

kunnallisvalitus 02.12

Saastamoinen Ulla I

Lähettäjä: Norrena Vaula LH
Lähetetty: 25. marraskuuta 2013 19:01
Vastaanottaja: Saastamoinen Ulla I
Aihe: Tänään oplassa kohta 12, esitys ja eriävä mielipide

Kohta 12.

Esitän, että opetuslautakunta ottaa oikaisuvaatimuksen käsiteltäväksi, kuten hallinto-oikeus on opetuslautakuntaa ojentanut, eikä vie asiaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Esitän myös, että mahdollinen lausunnon antaminen hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen, ja lausunnon lopullisesta muodosta päättäminen pitää olla opetuslautakunnan tehtävä, eikä sen tahon, joka on valituksen kohteena (opetusvirasto).

Eriävä mielipide:

Hallinto-oikeus on jo tehnyt päätöksen, jonka mukaan opetuslautakunnan päätös olla ottamatta oikaisuvaatimusta käsiteltäväksi oli lainvastainen. Myös muut kuntalakeja tuntevat lakimiehet (OAJ, Kuntaliitto) ovat sitä mieltä, että virantoimitusvelvollisuuden muutoksesta (ja täten palkkauksen muutoksesta) on asianosaisella oikeus tehdä oikaisuvaatimus. Opetuslautakunnan tulee siis noudattaa hallinto-oikeuden päätöstä ja ottaa oikaisuvaatimus käsiteltäväkseen.

Sen lisäksi mahdollinen lausunnon antaminen hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen, ja lausunnon lopullisesta muodosta päättäminen pitää olla opetuslautakunnan tehtävä, eikä sen tahon, joka on valituksen kohteena (opetusvirasto).

Ystävällisin terveisin,

Vaula Norrena :)
Kaupunginvaltuutettu (vihr)
p. 041 510 5636

VANTAAN KAUPUNKI
SIVISTYSTOIMI
Opetuslautakunta

Opla 2013-2016 äänestysliite

OPETUSLAUTAKUNNAN KOKOUS 25.11.2013 asia 12/ § 12

Asian otsikko: Päätös valtuuttaa perusopetuksen johtaja tekemään valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 1.11.2013 /IK

	JAA esittelijän esitys	EI Vaula Norrenan kannatettu muutosesitys
Airaksinen Seppo	x	
Haga Carita	x	
Haverinen Soili	x	
Jääskeläinen Jari		x
Karlsson Annette	x	
Koivuniemi Jarkko	poissa	
Kortesalmi Marilla	poissa	
Kärki Niilo	poissa	
Leppänen Janne	x	
Norrena Vaula		x
Nummelin Georg (Jori)	tyhjää	
Nylund Rebekka (Marilla Kortesalmen varajäsen)	x	
Sainionio Jari	x	
Sajaniemi Ulla		x
Sodhi Ranbir	x	
Suvensalmi Kirsi	x	
Åstrand Riikka		x
Lehmuskallio Paula	x	
Yhteensä	10	4

Poissa 2 Tyhjää 1

13 § **Lausunnon antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle koskien laaja-alaisen erityisopettajan kahden määräaikaisen viran täyttämisestä tehtyä valitusta/ IK**

KPK/2068/01.01.01.01/2013

Helsingin hallinto-oikeus on pyytänyt lausuntoa Pirkko Eerolan valituksesta, joka koskee Kytöpuiston koulun kahden laaja-alaisen erityisopettajan määräaikaisen viran täyttämisestä tehtyä valitusta. Virkojen täyttämistä koskevat päätökset on tehnyt Kytöpuiston koulun rehtori. Pirkko Eerola on tehnyt oikaisuvaatimukset opetuslautakunnalle molemmista päätöksistä ja opetuslautakunta on hylännyt oikaisuvaatimukset 19.8.2013.

Perusopetuksen johtaja toteaa, että asia käsiteltiin opetuslautakunnan kokouksessa 15.10.2013 § 20. Asiaa käsiteltäessä ja päätöstä tehtäessä tapahtui menettelytapavirhe, joten asia joudutaan käsittelemään uudestaan.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 13

Perusopetuksen johtajan esitys:
Päätetään
a) kumota opetuslautakunnan päätös 15.10.2013 § 20
b) antaa Helsingin hallinto-oikeudelle liitteenä oleva lausunto.

Tämä pykälä tarkastetaan heti.

Käsittely:
Jäsen Ulla Sajaniemi ilmoitti jäsen Vaula Norrenan kannattamana, että he eivät hyväksy liitteenä olevaa lausuntoa ja esittivät, että liitteenä olevaa lausuntoa ei lähetetä opetuslautakunnan lausuntona hallinto-oikeudelle.

Jäsen Vaula Norrena esitti, että lausunnossa oleva vuorovaikutusten arviointi poistetaan lausunnosta. Esitys raukesi kannattamattomana.

Puheenjohtaja totesi, että oli tullut kannatettu muutosesitys, joten lautakunta joutuu äänestämään.

Päätettiin suorittaa nimenhuutoäänestys. Suoritetussa äänestyksessä jäsen Sajaniemen muutosesitys sai kaksi (2) ääntä ja esittelijän esitys kahdeksan (8) ääntä. Viisi (5) jäsentä äänesti tyhjää ja kaksi (2) jäsentä oli poissa kokouksesta.

Puheenjohtaja totesi, että esittelijän esitys tuli lautakunnan päätökseksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että heti päätöksen teon jälkeen jäsenet Vaula Norrena ja Ulla Sajaniemi pyysivät merkitsemään pöytäkirjaan eriävän mielipiteensä tehdystä päätöksestä.

Sekä jäsen Vaula Norrenan että jäsen Ulla Sajaniemen eriävät mielipiteet ovat pöytäkirjan liitteinä.

Jäsen Ulla Sajaniemi ilmoitti eriäväksi mielipiteeksi: Virkaan olisi pitänyt valita kelpoinen hakija.

Asiakirjat: Seuraavat asiakirjat ovat nähtävänä kokouksessa:
- Helsingin hallinto-oikeudelle annettava lausunto

Seuraavat lausuntoon liittyvät liitteet ovat nähtävänä kokouksessa. Lautakunnan jäsenillä on mahdollisuus etukäteen tutustua asiakirjoihin joko sivistysvirastossa 25.11.2013 klo 15.30 asti tai viimeistään kokoustilassa ennen kokouksen alkua klo 16.00-17.00:
- Helsingin hallinto-oikeuden lausuntopyyntö
- oikaisuvaatimukset
- rehtorin päätökset
- hakijaluettelot ja valittujen hakemukset

Liitteenä oleva Helsingin hallinto-oikeudelle annattava lausunto on tallennettu extranetiin, internetiin ja Avaimeen.

Liitteet:
1.4 Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle (salassa pidettävä)
1.13 Äänestysliite
1.14 Jäsen Norrenan eriävä mielipide
1.15 Jäsen Ulla Sajaniemen eriävä mielipide

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote Helsingin hallinto-oikeus

Muutoksenhakuohje: ei muutoksenhakuoikeutta/ Kuntalaki 91 §

Lisätiedot:
Katja Kneckt 8392 3098, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Ilkka Kalo, 8392 2060, 040 707 1115, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Saastamoinen Ulla I

Aihe: VL: Eriävä mielipide ja esitys kohtaan 13. opla 25.11.

Lähettäjä: Norrena Vaula LH
Lähetetty: 25. marraskuuta 2013 19:38
Vastaanottaja: Saastamoinen Ulla I
Aihe: VL: Eriävä mielipide ja esitys kohtaan 13. opla 25.11.

Vaula Norrena :)
Kaupunginvaltuutettu (vihr)
p. 041 510 5636

Lähettäjä: Norrena Vaula LH
Lähetetty: 25. marraskuuta 2013 16:14
Vastaanottaja: Sajaniemi Ulla LH; Åstrand Riikka LH; Jääskeläinen Jari LH; Nylund Rebekka LH
Aihe: Eriävä mielipide ja esitys kohtaan 13. opla 25.11.

Kohta 13.

Esitän, että lausunnosta poistetaan kaikki kohdat, joissa arvioidaan hakijan vuorovaikutustaitoja. Kytöpuiston koulun rehtori ei missään vaiheessa sanonut, että hakija on kyvytön ja epäsopiva molempiin erityisopettajan tehtäviin, hän ainoastaan totesi, että toiset hakijat olivat hänelle sopivampia ja mieluisampia. On epäasiallista leimata lausunnossa hakija epäsopivaksi tehtävään, jota hän on menestyksekkäästi Vantaan kaupungin kouluissa jo lähes 10 vuoden ajan hoitanut, ja johon hänellä on ainoana hakijana pätevyys.

Eriävä mielipide:

Lausunnossa ei pidä leimata erityisopettajaa epäsopivaksi tehtävään, jota hän on menestyksekkäästi Vantaan kaupungin kouluissa jo 10 vuoden ajan hoitanut, ja johon hänellä on ainoana hakijana pätevyys. Kytöpuiston koulun rehtori ei missään vaiheessa sanonut, että hakija on kyvytön ja epäsopiva molempiin erityisopettajan tehtäviin, hän ainoastaan totesi, että toiset hakijat olivat hänelle sopivampia ja mieluisampia. Näin ollen hän valitsi kahteen yli kuuden kuukauden tehtävään itselleen mieluisimmat hakijat, eikä yhtään koulutuksen perusteella kelpoista ja pätevää hakijaa, vaikka sellainen oli tarjolla.

Ystävällisin terveisin,

Vaula Norrena :)
Kaupunginvaltuutettu (vihr)
p. 041 510 5636

VANTAAN KAUPUNKI
SIVISTYSTOIMI
Opetuslautakunta

Opla 2013-2016 äänestysliite

OPETUSLAUTAKUNNAN KOKOUS 25.11.2013 asia 13 b -kohta/ § 13 b-kohta

Asian otsikko: Lausunnon antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle koskien laaja-alaisen erityisopettajan kahden määräaikaisen viran täyttämisestä tehtyä valitusta/ IK

	JAA esittelijän esitys	EI Ulla Sajaniemen kannatettu muutosesitys
Airaksinen Seppo	x	
Haga Carita	x	
Haverinen Soili	tyhjää	
Jääskeläinen Jari	tyhjää	
Karlsson Annette	x	
Koivuniemi Jarkko	poissa	
Kortesalmi Marilla	poissa	
Kärki Niilo	poissa	
Leppänen Janne	x	
Norrena Vaula		x
Nummelin Georg (Jori)	tyhjää	
Nylund Rebekka (Marilla Kortesalmen varajäsen)	tyhjää	
Sainionio Jari	x	
Sajaniemi Ulla		x
Sodhi Ranbir	x	
Suvensalmi Kirsi	x	
Åstrand Riikka	tyhjää	
Lehmuskallio Paula	x	
Yhteensä	8	2

Poissa 2 Tyhjää 5

00 2013-2016 oplan äänestysliite

14 § Vastaus jäsen Vaula Norrenan selvityspyyntöön lukiolaisten sijoittumisesta jatko-opintoihin/ PY-K

889/00.02.02.02/2013

Opetuslautakunnan jäsen Vaula Norrena on tehnyt 11.3.2013 § 12 seuraavan selvityspyynnön nuoriso- ja aikuiskoulutuksen tulosalueelle:
”Miten vantaalaiset lukiolaiset sijoittuvat jatko-opintoihin? Moniko kunkin lukion oppilaista pääsee valmistumisvuonnaan jatko-opintoihin yliopistoon/korkeakouluun, moniko ammattikorkeakouluun, moniko ammattikouluun jne.? Moniko kunkin vantaalaisen lukion oppilaista jää vaille jatkokoulutuspaikkaa valmistumisvuonnaan? Entä verrattuna naapurikaupunkien Helsingin ja Espoon lukioihin, miten sieltä päästään jatko-opintoihin?”

Nuoriso- ja aikuiskoulutuksen tulosalue on selvittänyt asiaa ja valmistellut vastauksen selvityspyyntöön.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 14

Nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtajan esitys:
Päätetään antaa jäsen Vaula Norrenalle seuraava opetuslautakunnan vastaus:
Seurantaa lukiolaisten sijoittumisesta jatkokoulutukseen yo –tutkinnon suorittamisen jälkeen tekee valtakunnallisesti Tilastokeskuksen sijoittumispalvelu. Viimeiset tiedot ovat vuodelta 2011, jotka on julkaistu syyskuussa 2013.
Tilastokeskuksen sijoittumispalvelujen mukaan Vantaan lukioiden uusista ylioppilaista 27,4 % sai vuonna 2011 jatko-opiskelupaikan välittömästi ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen. Helsingissä vastaava luku oli 32,5 % ja Espoossa 34,7 %.

Vantaalaisista uusista ylioppilaista vuonna 2011 ilman jatko-opiskelupaikkaa oli 72,6 %. Ilman jatko-opiskelupaikkaa olevista työllisiä oli 50,0 %, työttömiä 2,0 %, varusmiespalvelua suorittavia 12,1 %, maasta muuttaneita 0,2 % ja muu tai tuntematon luokkaan kuuluvia 8,3 %.

Seuraava taulukko kuvaa, kuinka suuri osuus yhteensä Vantaan päivälukioista, ruotsinkielisistä lukioista ja aikuislukioista valmistuneista ylioppilaista sijoittui vuonna 2011 (uusin saatavilla oleva Tilastokeskuksen tieto) lukion jälkeen välittömästi jatkokoulutukseen ja miten sijoittuminen eri koulutusasteille jakautuu. Vertailutietoina mukana on Helsingin, Espoon ja Uudenmaan vastaavat luvut.[1]

		Jatkokoulutukseen sijoittuneiden ylioppilaiden sijoittuminen eri koulutusasteille			
v. 2011	jatkokoulutukseen sijoittuneet % ylioppilaista	ammatilliseen koulutukseen %	ammattikorkea-kouluihin %	yliopistoihin %	koulutusaste tuntematon %
Vantaa	27,4	18,8	32,8	30,9	17,5
Helsinki	32,5	12,4	20,3	43,1	24,2
Espoo	34,7	8,5	23,0	50,2	18,3
Uusimaa	32,8	12,4	26,5	40,4	20,7

Lukiokohtaisesti ylioppilaat sijoittuivat vuonna 2011 välittömästi lukion jälkeen jatkokoulutukseen seuraavasti: Martinlaakson lukio 34,7 %, Sotungin lukio 25,8 %, Helsinge gymnasium 10,8 %, Vaskivuoren lukio 21,4 %, Vantaan aikuislukio 24,0 %, Lumon lukio 22,1 % ja Tikkurilan lukio 34,8 %. Vantaan lukioiden kesken tarkasteltuna yliopistoihin sijoittuneiden osuus oli korkein Martinlaakson lukiossa ja Vaskivuoren lukiossa. Ammattikorkeakouluihin sijoittuneiden osuus oli korkein Lumon lukiossa ja Tikkurilan lukiossa. Sotungin lukiosta sijoitutaan tasaisesti eri koulutusasteille.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

[1] Tilastokeskuksen sijoittumispalvelu. Ylioppilaiden jatko-opinnot koulutusasteittain vuonna 2011. sis. Kaikki lukiot, myös ruotsinkieliset, aikuis- ja etälukiot

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksen haku oikeutta/ Kuntalaki 91 §

Lisätiedot:
Paula Ylöstalo-Kuronen, 0400 444 834, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

15 § **Kilterin päiväkodin valmistumiseen liittyvät palveluverkon uudelleen järjestelyt / SA-V**

VD/5210/00.01.02.06/2013

Kilterin päiväkoti (Iskostie 8 G, 01600 Vantaa) valmistuu joulukuun alussa 2013. Tilat on suunniteltu vastaamaan Länsi-Vantaan ympärivuorokautiseen päivähoidon tarpeeseen. Tällä hetkellä alueen ympärivuorokautinen päivähoito järjestetään Simpukan päiväkodissa (Apajakuja 1, 01600). Päiväkodin toiminta ja henkilöstö siirtyvät Kilterin päiväkotiin 9.12.2013 alkaen.

Viisiryhmäinen Simpukan päiväkoti toimii jatkossa vain päiväaikaan. Päiväkotiin siirtyy 16.12.2013 alkaen kaksiryhmäisen Myyrilän päiväkodin (Kivikirveenkuja 4, 01600) toiminta ja henkilöstö. Myyrilän päiväkodin vuokrakiinteistöstä on päätetty luopua perusparannuksen korkean korjausasteen vuoksi. Asiasta on päätetty opetuslautakunnassa 14.6.2010 § 22 sekä tilakeskuksen toimialajohtajan päätöksellä 17.6.2010 § 33. Päiväkodin vuokrasopimus (326m²) on irtisanottu 1.1.2014 alkaen eikä talousarvioon 2014 ole enää varattu päiväkodille vuokramäärärahoja. Muilta osin Simpukan päiväkodin toiminta käynnistetään päivähoitotarpeen mukaisesti asteittain 1.8.2014 mennessä.

Huoltajia on tiedotettu toiminnan siirroista kirjallisella tiedotteella seuraavasti: 6.11.2013 Simpukan ympärivuorokautisen päiväkodin lasten huoltajat ja 6.11.2013 Myyrilän päiväkodin lasten huoltajat. Huoltajat suhtautuvat asiaan myönteisesti.

Simpukan päiväkodin ja Myyrilän päiväkodin henkilöstöä on kuultu 30.11.2012. Tämän lisäksi tulevaa muutosta on käsitelty useissa tilanteissa ja kokouksissa henkilökunnan kanssa vuosien 2012 - 2013 aikana.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 15

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään
a) siirtää ympärivuorokautinen päivähoitotoiminta Simpukan päiväkodista Kilterin päiväkotiin 9.12.2013 alkaen
b) siirtää Myyrilän päiväkodin toiminta Simpukan päiväkotiin 16.12.2013 alkaen.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: - hallintoyksikkö
ote varhaiskasvatuksen tulosalue ja tilakeskus
- varhaiskasvatuksen tulosalue
tiedoksi ko. päiväkodit

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätietoja:
Teea Markkula, 09 8393 5472, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

16 § **Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V**

42/02.08.00.00/2012

Vantaan kaupungin ja Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n välillä on voimassa oleva sopimus. Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) ja -asetuksessa (239/1973) tarkoitettua päivähoitoa sekä perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa (852/1998) tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavaa esiopetusta.

Sopimuksen mukaan tilaaja ja palveluntuottaja sopivat erikseen vuosittain ostettavista palveluista, niiden arvioidusta määrästä ja muista menettelytavoista sopimuksen liitteeksi laadittavalla vuosittaisella toteuttamisohjelmalla.

Palveluntuottaja ylläpitää Steinerpäiväkoti Metsätähti -nimistä toimintayksikköä. Toimintayksikössä on 15 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

Ajalle 1.1.2014–31.12.2014 palveluntuottaja on esittänyt laskennallisen hoitopaikan hinnaksi 932,84 euroa /kuukaudessa. Muutos vuoden 2013 hintaan on -0,9 %.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 16

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään hyväksyä liitteenä oleva Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014–31.12.2014.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
1.5 Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014 - 31.12.2014

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry. ja varhaiskasvatuksen
tulosalue

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Tiina-Liisa Pitko, 09 839 23863, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Helena Toivanen, 09 839 28259, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

TOTEUTTAMISOHJELMA AJALLE 1.1.2014 - 31.12.2014

1. SOPIJAOSAPUOLET

Tilaaja

Vantaan kaupunki,
Sivistysvirasto
Asematie 6 A, 01300 Vantaa (jäljempänä kaupunki)
Puhelin: 09-83923863
Y-tunnus: 0124610-9

Palveluntuottaja

Korso-Rekolan Steinerpäiväkodin Kannatus Ry
Rasinkatu 13, 01360 Vantaa (jäljempänä palveluntuottaja)
Puhelin: 040-7227557
Y-tunnus: 1041645-6

Steinerpäiväkoti Metsätähti
Rasinkatu 13, 01360 Vantaa
Puhelin: 09-8742835

2. SOPIMUS

Sopijapuolten välillä on 1.8.2012 alkaen voimaan tullut sopimus. Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) ja -asetuksessa (239/1973) tarkoitettua päivähoitoa sekä perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa (852/1998) tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavaa esiopetusta.

Sopimuksen kohdan 3. Hankittavan palvelun määrä mukaan tilaaja ja palveluntuottaja sopivat erikseen vuosittain ostettavista palveluista, niiden arvioidusta määrästä ja muista menettelytavoista sopimuksen liitteeksi laadittavalla vuosittaisella toteuttamisohjelmalla.

3. PALVELUJEN MÄÄRÄ

Palveluntuottaja ylläpitää Steinerpäiväkoti Metsätähti-nimistä toimintayksikköä.

Toimintayksikössä on 15 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

4. PALVELUJEN HINTA JA LASKUTUS

Steinerpäiväkoti Metsätähden kuukausittaisen laskennallisen korvauksen suuruus on 932,84 euroa / laskennallinen paikka ajalla 1.1.2014 - 31.12.2014. Lapsikohtaisen korvauksen suuruus on 932,84 euroa x iän mukainen kerroin.

Kertoimet ovat:

0-2-vuotiaat kokopäivähoidossa olevat lapset = 1,75
0-2-vuotiaat osapäivähoidossa olevat lapset = 1,75
3-5 -vuotiaat kokopäivähoidossa olevat ja 6-vuotiaat esiopetuksessa ja siihen liittyvässä päivähoidossa olevat lapset = 1
3 -vuotta täyttäneet osapäivähoidossa olevat lapset = 0,54
esiopetuksessa olevat lapset = 0,56 (täytössä 0,54)

Lapsen mahdollisesta kasvun ja oppimisen tuen tarpeesta päättää alueen varhaiskasvatuspäällikkö.

Kaupunki maksaa sovitun korvauksen käytetyistä paikoista. Mikäli paikka vapautuu kesken kalenterikuukauden, lapsikohtainen korvaus maksetaan koko kuukaudelta. Mikäli paikka täyttyy saman kuukauden aikana, korvausta ei kuitenkaan makseta päällekkäisistä paikoista. Vähimmäiskorvauksena kaupunki suorittaa kuitenkin kuukausittain määrän, joka vastaa 2/3 laskennallisten paikkojen korvauksesta. Vähimmäiskorvauksen lisäksi kaupunki suorittaa heinäkuulta korvauksen niistä kesäkuun aikana lopettaneista kouluun lähtevistä lapsista, joiden paikalle kaupunki ei ole osoittanut lasta heinäkuun aikana.

Korvaus ei voi ylittää laskennallisten hoitopaikkojen määrää.

Korvaus maksetaan kuukausittain jälkikäteen laskun perusteella. Laskun liitteenä tulee olla lapsikohtainen erittely.

Vantaan kaupungille osoitettavat laskut lähetetään sähköiseen laskutusosoitteeseen. Verkkolaskuosoite eli OVT-tunnus on sähköinen laskutusosoite, jolla lasku ohjautuu suoraan Vantaan kaupungin järjestelmään.

Vantaan kaupungin Y-tunnus: 0124610-9

OVT-tunnus: Vantaan kaupunki 003701246109

Viitteenne -kenttään tulee laittaa kustannuspaikka 135029100.

Jos palveluntuottajalla ei ole verkkolaskutusmahdollisuutta, laskut lähetetään osoitteeseen: Vantaan kaupunki, PL 6007, 00021 Laskutus.

Maksuehto on 14 päivää netto hyväksyttävän laskun saapumisesta lukien. Myöhästyneelle maksusuoritukselle maksetaan korkolain mukainen vuotuinen viivästyskorko.

Tämä toteuttamisohjelma on voimassa ajalla 1.1.2014–31.12.2014.

5. ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Vantaalla

VANTAAN KAUPUNGIN SIVISTYSTOIMEN TOIMIALA

Sole Askola-Vehviläinen
Varhaiskasvatuksen johtaja

Vantaalla

KORSO-REKOLAN STEINERPÄIVÄKODIN KANNATUS RY

Markus Aalto
Palveluntuottajan edustaja

17 § **Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V**

42/02.08.00.00/2012

Vantaan kaupungin ja Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n välillä on voimassa oleva sopimus. Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) ja -asetuksessa (239/1973) tarkoitettua päivähoitoa sekä perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa (852/1998) tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavaa esiopetusta.

Sopimuksen mukaan tilaaja ja palveluntuottaja sopivat erikseen vuosittain ostettavista palveluista, niiden arvioidusta määrästä ja muista menettelytavoista sopimuksen liitteeksi laadittavalla vuosittaisella toteuttamisohjelmalla.

Palveluntuottaja ylläpitää kahta kaksikielistä päiväkotiyksikköä, joissa päivittäisissä toiminnoissa käytetään rinnakkain suomen ja venäjän kieltä. Päiväkoti Matrjoshkassa on 28 laskennallista paikkaa ja päiväkoti Teremokissa on 21 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

Ajalle 1.1.2014–31.12.2014 palveluntuottaja on esittänyt laskennallisen hoitopaikan hinnaksi Matrjoshkassa 886,36 euroa /kuukaudessa ja Teremokissa 913,45 euroa /kuukaudessa. Korotusta Päiväkoti Matrjoshkan vuoden 2013 hintaan on 4,7 % ja Päiväkoti Teremokin hintaan 4,8 %.

Korotus aiheutuu ateriapalvelutuottajan vaihtumisesta ja siihen liittyvästä hintojen korotuksesta.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 17

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään hyväksyä liitteenä oleva Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014–31.12.2014.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
1.6 Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014 - 31.12.2014

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry. ja varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Tiina-Liisa Pitko, 09 839 23863, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Helena Toivanen, 09 839 28259, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

TOTEUTTAMISOHJELMA AJALLE 1.1.2014 - 31.12.2014

1. SOPIJAOSAPUOLET

Tilaaja

Vantaan kaupunki,
Sivistysvirasto
Asematie 6 A, 01300 Vantaa (jäljempänä kaupunki)
Puhelin: 09-83923863
Y-tunnus: 0124610-9

Palvelun tuottaja

Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistys ry
Kaarelankuja 4, 00430 Helsinki (jäljempänä palveluntuottaja)
Puhelin: 0400-481293
Y-tunnus: 0821872-5

Päiväkoti Matrjoshka
Laajavuorenkuja 3 H, 01620 Vantaa
Puhelin: 09-8787330

Päiväkoti Teremok
Hiirakkotie 10, 01200 Vantaa
Puhelin: 09-8761660

2. SOPIMUS

Sopijapuolten välillä on 1.8.2012 alkaen voimaan tullut sopimus. Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) ja -asetuksessa (239/1973) tarkoitettua päivähoitoa sekä perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa (852/1998) tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavaa esiopetusta.

Sopimuksen kohdan 3. Hankittavan palvelun määrä mukaan tilaaja ja palveluntuottaja sopivat erikseen vuosittain ostettavista palveluista, niiden arvioidusta määrästä ja muista menettelytavoista sopimuksen liitteeksi laadittavalla vuosittaisella toteuttamisohjelmalla.

3. PALVELUJEN MÄÄRÄ

Palveluntuottaja ylläpitää kahta kaksikielistä päiväkotiyksikköä, joissa päivittäisissä toiminnoissa käytetään rinnakkain suomen ja venäjän kieltä. Päiväkoti Matrjoshkassa on 28 laskennallista paikkaa ja päiväkoti Teremokissa on 21 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

4. HENKILÖSTÖN KIELITAITO

Tilaajan ja palveluntuottajan välisen, kohdassa 2. mainitun sopimuksen kohdan 5. Henkilöstö mukaan päiväkodin toiminnasta vastaavan henkilön ja muun hoito- ja kasvatushenkilöstön kielitaidosta sovitaan toteuttamisohjelmassa.

Päiväkodin toiminnasta vastaavalla henkilöllä tulee olla hyvä suullinen ja kirjallinen suomen ja venäjän kielen taito. Lisäksi muilla hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluvilla tulee olla niin hyvä suomen ja venäjän kielen taito, että se mahdollistaa lapsille molempien kielten kehittämisen ja ylläpitämisen.

5. PALVELUJEN HINTA JA LASKUTUS

Päiväkoti Matrjoshkan kuukausittaisen laskennallisen korvauksen suuruus on 886,36 euroa/laskennallinen paikka ajalla 1.1.2014–31.12.2014. Lapsikohtaisen korvauksen suuruus on 886,36 euroa x iän mukainen kerroin.

Päiväkoti Teremokin kuukausittaisen laskennallisen korvauksen suuruus on 913,45 euroa/ laskennallinen paikka ajalla 1.1.2014–31.12.2014. Lapsikohtaisen korvauksen suuruus on 913,45 euroa x iän mukainen kerroin.

Kertoimet ovat:

0-2-vuotiaat kokopäivähoidossa olevat lapset = 1,75
0-2-vuotiaat osapäivähoidossa olevat lapset = 1,75
3-5 -vuotiaat kokopäivähoidossa olevat ja 6-vuotiaat esiopetuksessa ja siihen liittyvässä päivähoidossa olevat lapset = 1
3 -vuotta täyttäneet osapäivähoidossa olevat lapset = 0,54
esiopetuksessa olevat lapset = 0,56 (täytössä 0,54)

Lapsen mahdollisesta kasvun ja oppimisen tuen tarpeesta päättää alueen varhaiskasvatuspäällikkö.

Kaupunki maksaa sovitun korvauksen käytetyistä paikoista. Mikäli paikka vapautuu kesken kalenterikuukauden, lapsikohtainen korvaus maksetaan koko kuukaudelta. Mikäli paikka täyttyy saman kuukauden aikana, korvausta ei kuitenkaan makseta päällekkäisistä paikoista. Vähimmäiskorvauksena kaupunki suorittaa kuitenkin kuukausittain määrän, joka vastaa 2/3 laskennallisten paikkojen korvauksesta. Vähimmäiskorvauksen lisäksi kaupunki suorittaa heinäkuulta korvauksen niistä kesäkuun aikana lopettaneista kouluun lähtevistä lapsista, joiden paikalle kaupunki ei ole osoittanut lasta heinäkuun aikana.

Korvaus ei voi ylittää laskennallisten hoitopaikkojen määrää.

Korvaus maksetaan kuukausittain jälkikäteen laskun perusteella. Laskun liitteenä tulee olla lapsikohtainen erittely.

Vantaan kaupungille osoitettavat laskut lähetetään sähköiseen laskutusosoitteeseen. Verkkolaskuosoite eli OVT-tunnus on sähköinen laskutusosoite, jolla lasku ohjautuu suoraan Vantaan kaupungin järjestelmään.

Vantaan kaupungin Y-tunnus: 0124610-9

OVT-tunnus: Vantaan kaupunki 003701246109

Viitteenne -kenttään tulee laittaa kustannuspaikka 135029100.

Jos palveluntuottajalla ei ole verkkolaskutusmahdollisuutta, laskut lähetetään osoitteeseen: Vantaan kaupunki, PL 6007, 00021 Laskutus.

Maksuehto on 14 päivää netto hyväksyttävän laskun saapumisesta lukien. Myöhästyneelle maksusuoritukselle maksetaan korkolain mukainen vuotuinen viivästyskorko.

Tämä toteuttamisohjelma on voimassa ajalla 1.1.2014–31.12.2014.

6. ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Vantaalla

VANTAAN KAUPUNGIN SIVISTYSTOIMEN TOIMIALA

Sole Askola-Vehviläinen
Varhaiskasvatuksen johtaja

Helsingissä

SUOMALAIS-VENÄLÄISEN KOULUN KANNATUSYHDISTYS RY

Tapio Helle
Palveluntuottajan edustaja

18 § Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelman hyväksyminen ajalle 1.1.2014-31.12.2014/ SA-V

42/02.08.00.00/2012

Vantaan kaupungin ja Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry:n välillä on voimassa oleva sopimus. Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) ja -asetuksessa (239/1973) tarkoitettua päivähoitoa sekä perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa (852/1998) tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavaa esiopetusta.

Sopimuksen mukaan tilaaja ja palveluntuottaja sopivat erikseen vuosittain ostettavista palveluista, niiden arvioidusta määrästä ja muista menettelytavoista sopimuksen liitteeksi laadittavalla vuosittaisella toteuttamisohjelmalla.

Palveluntuottaja ylläpitää Montessoripäiväkoti Rantakaisla- ja Orvokki -nimisiä toimintayksikköjä. Rantakaislassa on 35 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön. Orvokissa on 15,24 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

Ajalle 1.1.2014–31.12.2014 palveluntuottaja on esittänyt laskennallisen hoitopaikan hinnaksi Montessoripäiväkoti Rantakaislassa 894,21 euroa /kuukaudessa ja Montessoripäiväkoti Orvokissa 830,69 euroa /kuukaudessa. Korotusta vuoden 2013 hintaan on 1,75 %.

Korotus aiheutuu henkilöstö- ja elintarvikekulujen yleisestä kustannustason noususta.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 18

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään hyväksyä liitteenä oleva Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014–31.12.2014.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
1.7 Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry:n toteuttamisohjelma ajalle 1.1.2014 - 31.12.2014

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry. ja varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Tiina-Liisa Pitko, 09 839 23863, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Helena Toivanen, 09 839 28259, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

TOTEUTTAMISOHJELMA AJALLE 1.1.2014 - 31.12.2014

1. SOPIJAOSAPUOLET

Tilaaja

Vantaan kaupunki,
Sivistysvirasto
Asematie 6 A, 01300 Vantaa (jäljempänä kaupunki)
Puhelin: 09-83923863
Y-tunnus: 0124610-9

Palveluntuottaja

Tikkurilan montessoripäiväkodin kannatusyhdistys ry
Kaislatie 22 c, 01300 Vantaa (jäljempänä palveluntuottaja)
Puhelin: 09-8742413
Y-tunnus: 0593978-9

Tikkurilan montessoripäiväkoti Rantakaisla
Kaislatie 22 c, 01300 Vantaa
Puhelin: 09-8742413

Tikkurilan montessoripäiväkoti Orvokki
Orvokkitie 8, 01300 Vantaa
Puhelin: 09-8235423

2. SOPIMUS

Sopijapuolten välillä on 1.8.2012 alkaen voimaan tullut sopimus. Sopimus koskee lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) ja -asetuksessa (239/1973) tarkoitettua päivähoitoa sekä perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa (852/1998) tarkoitettua oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavaa esiopetusta.

Sopimuksen kohdan 3. Hankittavan palvelun määrä mukaan tilaaja ja palveluntuottaja sopivat erikseen vuosittain ostettavista palveluista, niiden arvioidusta määrästä ja muista menettelytavoista sopimuksen liitteeksi laadittavalla vuosittaisella toteuttamisohjelmalla.

3. PALVELUJEN MÄÄRÄ

Palveluntuottaja ylläpitää Montessoripäiväkoti Rantakaisla- ja Orvokki-nimisiä toimintayksikköjä.

Rantakaislassa on 35 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

Orvokissa on 15,24 laskennallista paikkaa, jotka palveluntuottaja varaa ensisijaisesti kaupungin käyttöön.

4. PALVELUJEN HINTA JA LASKUTUS

Montessoripäiväkoti Rantakaislan kuukausittaisen korvauksen suuruus on 894,21 euroa/ laskennallinen paikka ajalla 1.1.2014–31.12.2014. Lapsikohtaisen korvauksen suuruus on 894,21 euroa x iän mukainen kerroin.

Montessoripäiväkoti Orvokin kuukausittaisen korvauksen suuruus on 830,69 euroa / laskennallinen paikka ajalla 1.1.2014–31.12.2014. Lapsikohtaisen korvauksen suuruus on 830,69 euroa x iän mukainen kerroin.

Kertoimet ovat:

0-2-vuotiaat kokopäivähoidossa olevat lapset = 1,75
0-2-vuotiaat osapäivähoidossa olevat lapset = 1,75
3-5 -vuotiaat kokopäivähoidossa olevat ja 6-vuotiaat esiopetuksessa ja siihen liittyvässä päivähoidossa olevat lapset = 1
3 -vuotta täyttäneet osapäivähoidossa olevat lapset = 0,54
esiopetuksessa olevat lapset = 0,56 (täytössä 0,54)

Lapsen mahdollisesta kasvun ja oppimisen tuen tarpeesta päättää alueen varhaiskasvatuspäällikkö.

Kaupunki maksaa sovitun korvauksen käytetyistä paikoista. Mikäli paikka vapautuu kesken kalenterikuukauden, lapsikohtainen korvaus maksetaan koko kuukaudelta. Mikäli paikka täyttyy saman kuukauden aikana, korvausta ei kuitenkaan makseta päällekkäisistä paikoista. Vähimmäiskorvauksena kaupunki suorittaa kuitenkin kuukausittain määrän, joka vastaa 2/3 laskennallisten paikkojen korvauksesta. Vähimmäiskorvauksen lisäksi

kaupunki suorittaa heinäkuulta korvauksen niistä kesäkuun aikana lopettaneista kouluun lähtevistä lapsista, joiden paikalle kaupunki ei ole osoittanut lasta heinäkuun aikana.

Korvaus ei voi ylittää laskennallisten hoitopaikkojen määrää.

Korvaus maksetaan kuukausittain jälkikäteen laskun perusteella. Laskun liitteenä tulee olla lapsikohtainen erittely.

Vantaan kaupungille osoitettavat laskut lähetetään sähköiseen laskutusosoitteeseen. Verkkolaskuosoite eli OVT-tunnus on sähköinen laskutusosoite, jolla lasku ohjautuu suoraan Vantaan kaupungin järjestelmään.

Vantaan kaupungin Y-tunnus: 0124610-9

OVT-tunnus: Vantaan kaupunki 003701246109

Viitteenne -kenttään tulee laittaa kustannuspaikka 135029100.

Jos palveluntuottajalla ei ole verkkolaskutusmahdollisuutta, laskut lähetetään osoitteeseen: Vantaan kaupunki, PL 6007, 00021 Laskutus.

Maksuehto on 14 päivää netto hyväksyttävän laskun saapumisesta lukien. Myöhästyneelle maksusuoritukselle maksetaan korkolain mukainen vuotuinen viivästyskorko.

Tämä toteuttamisohjelma on voimassa ajalla 1.1.2014–31.12.2014.

5. ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Vantaalla

VANTAAN KAUPUNGIN SIVISTYSTOIMEN TOIMIALA

Sole Askola-Vehviläinen
Varhaiskasvatuksen johtaja

Vantaalla

TIKKURILAN MONTESSORIPÄIVÄKODIN KANNATUSYHDISTYS RY

Vesa Peltonen
Palveluntuottajan edustaja

19 § **Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat/ SA-V**

VD/5233/05.10.00.01/2013

Alle kouluikäisten lasten opetussuunnitelmista käytetään nimitystä varhaiskasvatussuunnitelma. Nyt käsiteltävinä olevat varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat korvaavat kyseisten yksiköiden aikaisemmat suunnitelmat. Edellisen kerran varhaiskasvatussuunnitelmia on päivitetty kattavammin vuonna 2005.

Lainsäädännön lisäksi toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ohjaavat Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin valtakunnallinen suositus Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (Stakes oppaita 56:2005) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 (Opetushallitus määräykset ja ohjeet 2010:27).

Kunnallisina asiakirjoina toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ohjaavat Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (Opetuslautakunta 18.12.2012), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (Opetuslautakunta 14.3.2011) sekä Vantaan varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (Opetuslauta-kunta 14.3.2011). Toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmissa esiopetuksen opetussuunnitelmaa on täydennetty päiväkodin/ koulun toimintaympäristön ja sen antamien mahdollisuuksien sekä opetuksen toteuttamisen kuvauksilla.

Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä ovat lisäksi ohjanneet Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa (Opetuslautakunta 1.10.2012) sekä varhaiskasvatussuunnitelmien uudistamisen tueksi työstetty Pakillinen työkaluja – Välineitä Vantaan päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämiseen. Varhaiskasvatuspäälliköt ovat tarkastaneet oman alueensa varhaiskasvatusyksiköiden suunnitelmat.

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämisessä painotettiin lasten ja aikuisten väliseen vuorovaikutukseen liittyvien laadullisten tekijöiden tärkeyttä. Toiseksi haluttiin korostaa joustavalla tavalla vakaan ja turvallisen päivärytmin merkitystä lapsille sekä kolmanneksi leikin merkitystä lapsen kehitykselle. Lisäksi sisällöllisinä teemoina painotetummin esillä olivat ympäristö- ja luonto -teema sekä tieto- ja viestintätekniikka.

Kuntasoisen varhaiskasvatussuunnitelman ja toimintayksiköiden suunnitelmien päivittäminen on ollut kaksi vuotta kestänyt työ, jossa on koottu yhteen vantaalaisen varhaiskasvatuksen toteuttamisperiaatteita. Varhaiskasvatusta koskevaan vuoropuheluun ovat osallistuneet myös lapset ja vanhemmat. Kasvatus on luonteeltaan jatkuvasti kehkeytyvä prosessi, jonka tämän hetkinen tilanne ja tulevaisuuden näkymät kiteytyvät osaltaan nyt käsiteltävissä toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmissa.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 19

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään hyväksyä liitteenä olevat varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden varhaiskasvatus-suunnitelmat.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
1.8 Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmat:
- Ankkalammen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Hansin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Hepoipuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Husaarintien toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Hämeenkylän toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ilolan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Itä-Hakkilan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Jokiniemen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Kanniston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma

- Kannuskujan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Kartanonkosken toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Kiirunatien toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Latupuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Leinelän toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Leppäkorven toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Lipunkantajan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Lystilän toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Malminiityn toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Matarin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Metsälinnun toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Nissaksen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Näätäpuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ollaksen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Pakkalanrinteen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Peltovuoren toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Pähkinärinteen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ravurin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Riihipellon toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ristipuron toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Satomäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Saturnuksen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Seutulan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Simonmetsän toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Tammiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Urheilupuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Vallinojan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Vantaanlaakson toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Vartiokujan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Vehnätien toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma
- Ylästön toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Täytäntöönpano: hallintoyksikkö
ote ko. yksiköt ja varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Jarmo Lounassalo, 09 839 20048, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
Tiina-Liisa Pitko, 09 839 23863, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ankkalammen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Meidän yksikkö ... 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat ... 1
2.1 Arvolähtökohdat ... 2
2.2 Kasvattajuus toimintayksikössä ... 3
2.3 Lapsikäsitys toimintayksikössä ... 3
3 Lasten osallisuus ... 3
4 Yhteistyö perheiden kanssa ... 4
5 Työ lasten parissa ... 4
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana ... 4
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri ... 5
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuuden tukeminen ... 6
5.4 Lasten leikki ... 7
5.5 Oppimistoimintojen organisointi ... 8
5.5.1 Lapselle ominaiset tavat toimia ... 8
5.5.2 Sisällölliset orientaatiot ... 9
5.5.3 Lapsen kasvua ja oppimista tukevat ratkaisut ... 9
5.5.4 Oppimisympäristö ja arjen toimintarakenteet ... 10
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa ... 11
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki ... 11
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus ... 12
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys ... 13
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot ... 14
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen ... 14
5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen ... 16
5.8.3 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen ... 16
6 Ankkalammen toimintayksikön rakenteet ja toiminnan arviointi ... 17
6.1 Rakenteet ... 17
6.2 Arviointi ... 18
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö ... 19
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet ... 19
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto ... 20
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä ... 21

1 Meidän yksikkö

Ankkalammen toimintayksikköön kuuluvat Ankkalammen päiväkoti, Korson asukaspuisto sekä Pohjantähden päiväkoti. Ankkalammen päiväkoti on viisi ryhmäinen päiväkoti; päivähoidon lisäksi tarjoamme iltahoitoa, esiopetusta sekä tukea kasvussa ja oppimisessa integroidussa ryhmässä. Korson asukaspuistossa tarjoamme kerhotoimintaa alle kouluikäisille lapsille sekä avointa varhaiskasvatus toimintaa vanhemmille lapsineen. Pohjantähden päiväkodissa tarjoamme kerhotoimintaa alle kouluikäisille lapsille.

Ankkalammen päiväkoti ja Korson asukaspuisto sijaitsevat vehreän Korson keskuspuiston ja Korson ydinkeskustan palveluiden välittömässä läheisyydessä. Pohjantähden päiväkoti sijaitsee Mikkolassa hyvien kulkuyhteyksien varrella ja metsän välittömässä läheisyydessä.

Ankkalammen päiväkodin tarjoama iltahoito tuo päiväkotiin lapsia koko Korson alueelta. Esiopetusvuoden jälkeen lapset siirtyvät lähikouluihin eripuolille Korsoa.

Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelma on tarkoitettu sekä henkilöstölle että perheille. Se pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä esiopetussuunnitelman perusteisiin. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa on käytetty tukena myös Vantaan kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmaa sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Varhaiskasvatuksen suunnitelma kuvaa niitä periaatteita ja toimintatapoja, jotka ohjaavat suunnittelua ja toimintaa yksikön kaikissa ryhmissä. Toivottavasti suunnitelma toimii myös vuorovaikutuksen ylläpitäjänä suhteessa perheisiin. Vanhempien ainutkertainen tieto lapsesta, toiveet ja kasvatusnäkemykset ovat olennainen osa kasvatustyön onnistumista varhaiskasvatuksessa.

”Jos auttaa toista avaamaan nuppunsa,
on melkein kuin kukkisi itse”
Maija Paavilainen

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Ankkalammen toimintayksikön toiminnan ydinajatus on välittäminen. Kun me välitämme lapsesta vanhempien rinnalla, oppii lapsi väittämään itsestään terveellä tavalla. Näin hän pystyy myös välittämään toisista ihmisistä ja ympäristöstä. Välittämisen kautta lapsi kasvaa itseään arvostavaksi yhteisön jäseneksi ja ihmiseksi. Avoin ja välittävä vuorovaikutus myös aikuisten kesken on yksikön pysyvä tavoite. Avoin vuorovaikutus toteutuu myös suhteessa vanhempiin.
Välittäminen on nostettu myös yhdeksi työyhteisömme arvoista.

Luonnon ja ympäristön hyödyntäminen näkyy toiminnassamme. Myös kestävän kehityksen mukainen toiminta on meille ominaista. Päivähoito ikäisten lasten kohdalla kestävä kehitys tarkoittaa hyvin konkreettisia asioita, kuten kavereista huolehtimista, lähiympäristön tutkimista ja kestävämpien arkikäytäntöjen oppimista Olemme voittaneet Vantaan kaupungin järjestämän Ekoteko-kilpailun päiväkotien sarjan vuonna 2011. Kilpailussa säästettiin sähköä ja toimittiin kestävän kehityksen mukaisesti.

2.1 Arvolähtökohdat

Ankkalammen toimintayksikön arvot ovat:

VÄLITTÄMINEN
YHTEISÖLLISYYS
KESTÄVÄ KEHITYS
INNOVATIIVISUUS

Arvot näkyvät toiminnassamme seuraavasti:

VÄLITTÄMINEN

- Herkkyytenä kuunnella lasta ja kunnioittaa lapsen ajatuksia ja tarpeita
- Herkkyytenä kuunnella perheitä
- Lapsen osallistamisena osaksi yhteisöä
- Työyhteisössä positiivisena suhtautumisena asioihin; iloisuus ja huumori ovat työkalujamme
- Ympäristöstä välittämisenä
- Lapsen empatiataitojen kehittämisenä

Välittäminen on:
”Et välittää siitä kaverist kuka on sen kaa. (Tyttö 5v.)

YHTEISÖLLISYYS

- Yhdessä sovittuina toimintatapoina ja – periaatteina
- Vanhempien kasvatusvastuun ja – oikeuden arvostamisena ja vahvistamisena
- Hyvänä johtamisena ja hyvinä työyhteisötaitoina
- Lasten, vanhempien ja henkilöstön osallisuutena
- Aktiivisena ja avoimena kumppanuutena yhteistyö tahojen kanssa

Yhteisöllisyys:
”Että kaks palloo menee yhteensä.” (Poika 5v.)
”Että tekis vaikka yhdes töitä siivoomisessa, ettei tarvii tehdä yksin.” (Poika 5v.)

KESTÄVÄ KEHITYS

- Kulttuuriperinteemme säilyttämisenä ja uuden luomisena ottaen huomioon lasten erilaiset kulttuuriset taustat
- Avoimena, arvostavana sekä tasa-arvoisena suhtautumisena kaikkia kohtaan
- Vuorovaikutuksellisena toimintakulttuurina ja oman vastuun tiedostamisena työyhteisön ja alueen varhaiskasvatuksessa
- Aikuisten toimimisena mallina ja esimerkkinä ympäristövastuullisten toimintatapojen siirtämisessä lapsille
- Lapsen luonto- ja ympäristösuhteen kehittämisenä

Kestävä kehitys:
”Ainakin, että se kestää paljon, niinku metalli.” (Poika 6v.)
”Voiko ihminen kestää pierua?” (Tyttö 5v.)

INNOVATIIVISUUS

- Avoimuutena uusien ideoiden kokeilemiseen arjessa
- Lupana kokeilla ja erehtyä
- Joustavuutena arjen muuttuvissa tilanteissa
- Hyvänä ja suunniteltuna päiväjärjestyksenä

2.2 Kasvattajuus toimintayksikössä

Kasvattajana toimiminen Ankkalammen toimintayksikössä tarkoittaa:

- Ymmärrystä omasta vastuusta vuorovaikutuksen aloittajana ja ylläpitäjänä suhteessa lapsiin ja lasten vanhempiin
- Halua ja kykyä avoimeen vuorovaikutukseen työyhteisössä
- Oman työn säännöllistä arviointia niin työyhteisö- kuin yksilötasolla
- Kykyä sitoutua yhteisesti sovittuihin toimintatapoihin
- Sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lasten tunteisiin ja tarpeisiin

2.3 Lapsikäsitys toimintayksikössä

Lapsilähtöisyys vaatii kasvattajalta toisaalta kykyä kuunnella ja havainnoida lasta ja toisaalta kykyä olla viime kädessä aikuinen, joka kantaa vastuun.

Lasta ja lapsiryhmää havainnoimalla tunnistetaan lasten yksilölliset tarpeet ja tavat toimia. Toisaalta havainnoinnin kautta saadaan arvokasta tietoa lapsiryhmän tarpeista ja tavoista toimia. Tätä havainnoinnin kautta saatua tietoa käytetään toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Lasten osallisuus tarkoittaa sitä, että lapsi on hyväksytty yhteisön jäsen sellaisena kuin on. Lisäksi lapset tarvitsevat kokemuksia siitä, että voivat omalla toiminnallaan ja omia ajatuksiaan ääneen sanomalla vaikuttaa heitä koskevaan arkeen päivähoidossa. Kasvattajilta lasten osallisuuden vahvistaminen vaatii havainnoinnin lisäksi lasten kuulemista päivittäin. Lapsia myös kannustetaan ilmaisemaan itseään.

3 Lasten osallisuus

Lapsen osallisuus toteutuu päiväkotimme arjessa monin eri tavoin; Lapsilla on mahdollisuus valita, mitä he haluavat leikkiä, kenen kanssa ja millä leluilla. Lapset voivat osallistua oman ryhmänsä yhteisten sääntöjen luomiseen. Toimintaa suunniteltaessa käytämme usein pohjana lasten mielenkiinnon kohteita. Niiden kerääminen tapahtuu sekä lapsia havainnoimalla että kyselemällä lapsilta suoraan ideoita ja toiveita. Pyrimme myös ottamaan huomioon toiminnassamme lasten erilaiset taidot, persoonat ja kehitysvaiheet sekä tarjoamaan jokaiselle mahdollisuuden osallisuuden kokemiseen. Pienryhmätoiminta tukee lapsen osallistumisen toteutumista ja käytämme mm. kuvia kielen ja itseilmaisun tukena. Olemme muokkaamme oppimisympäristön eri-ikäisille lapsille sopivaksi ja erilaisten ryhmien tarpeita vastaavaksi. Lapset ovat olleet itse, iästä riippuen, mukana ympäristönsä suunnittelussa.

Mistä asioista lapset saavat päättää päiväkodissa?
”Et mil ne leikki ja sit mitä ne tekee, pelaa.” (Tyttö 5v.)

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Vastuu yhteistyöstä on päivähoidon työntekijöillä. Tämä vaatii kasvattajilta keskusteluvalmiutta, avoimuutta, herkkyyttä kohdata erilaisuutta sekä aitoa vuoropuhelua. Kasvatuskumppanuus ei edellytä kaikessa samanmielisyyttä vaan yhdessä sovittua tapaa lapsen parhaaksi toimimisesta. Kasvatuskumppanuus ei poista vanhempien ensisijaista kasvatusvastuuta ja kasvatusoikeutta.

Kasvatuskumppanuus alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta. Vanhempien kanssa käydään keskustelu ennen päivähoidon, esiopetuksen tai kerhon aloittamista. Keskustelun pohjana toimii lapsi kotioloissa – lomake. Keskustelun tarkoituksena on välittää päivähoidon työntekijöille tietoa lapsesta sekä perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista ja toiveista. Lapsen tutustuminen lapsiryhmään toteutetaan jokaisen lapsen/perheen yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Jokaiselle lapselle laaditaan vuosittain yhteistyössä vanhempien kanssa varhaiskasvatus/esiopetussuunnitelma, jota arvioidaan tarpeen mukaan.

Kasvatuskumppanuutta tukevat myös päivittäiset keskustelut, vanhempainillat ja erilaiset yhteiset tapahtumat.

Yhteistyö:
”Siivoaa yhteistyöllä. Vie jonkun painavan jutun kaverin kanssa.” (Tyttö 5v.)

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ihmiselle ajattelun ja ilmaisun väline. Kielen hallinta toimii perustana oppimisvalmiuksille. Rikas ja monipuolinen kieli auttaa lasta jäsentämään ja rakentamaan maailman kuvaansa.

Kieli kehittyy vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kasvattajalla on suuri merkitys kielen kehittymisessä. Kasvattajan tulee vuorovaikutustilanteissa olla aidosti läsnä; tässä auttavat katsekontakti ja lapsen tasolle meneminen. Vuorovaikutustilanteissa myös sanattomalla viestinnällä on merkitystä. Lähtökohtana on ilmapiiri, jossa jokaisen lapsen yksilöllinen tapa kommunikoida ja ilmaista itseään huomioidaan ja häntä rohkaistaan vuorovaikutukseen. Yhtä tärkeää on, että jokainen lapsi tulee päivittäin kuulluksi ja kohdatuksi. Tämä vaatii kasvattajalta arjen rakentamista niin, että siinä vaihtelevat koko ryhmän toiminta ja toiminta pienryhmissä yksilöllisten kohtaamisten lisäksi. Kasvattaja auttaa lapsen kielen kehittymistä myös havainnoimalla, kuvailemalla ja sanottamalla asioita.

Lapsi oppii kielen leikin ja sadun/tarinoiden avulla. Yhtä tärkeitä ovat jokapäiväiset tilanteet, jotka luovat toimintarutiineja. Päivittäin toistuvissa tilanteissa
(ruokailu, pukemis- ja riisumistilanteet, päivälepo, ulkoilu, hygieniatilanteet, erilaiset siirtymätilanteet) kasvattaja voi kuvailemisen, sanoittamisen, loruilemisen ja laulamisen avulla tukea lapsen kielen kehittymistä.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Onnistunut ryhmäytyminen on turvallisen päivähoidon perusedellytys. Yksikön yhteinen toiminta-ajatus, välittäminen, luo pohjan kaikelle toiminnalle.

Säännöt ovat perusteltuja ja tarpeellisia, eikä niitä ole liikaa. Isommat lapset ovat mukana sääntöjen laadinnassa. Positiivista käytöstä vahvistetaan palkitsemalla, kannustamalla ja kehumalla. Päiväkodissa on yhteisesti sovitut pihasäännöt.

Ristiriitatilanteissa aikuinen puhumalla selvittää tilanteen käyttäen havaintojaan toimintansa tukena. Opettelemme anteeksi pyytämistä ja antamista, ensin halaamalla ja sitten sanallisesti. Lapselle annetaan mahdollisuus ilmaista kaikkia tunteitaan, kuitenkin niin, ettei lapsi vahingoita itseään tai toisia. Aikuinen sanoittaa yhdessä lapsen kanssa tunteita ja antaa keinoja tunteiden ilmaisuun.
Jos tilanne niin vaatii, poistuu aikuinen yhdessä lapsen kanssa tilasta rauhoittumaan.

Ankkalammen toimintayksikössä on laadittu kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma ja sovittu toimintatavat kiusaamistilanteissa.

Toimintayksikön kasvattajien yhteinen näkemys siitä mitä on kiusaaminen;

Fyysinen satuttaminen:
- lyöminen
- töniminen
- potkiminen
- pureminen
- yms.

Epäoikeudenmukainen ja syrjivä kohtelu:
- nimittely
- vähättely
- leikistä pois sulkeminen
- yms.

Kasvattajien havainnointi lapsiryhmästä ja lapsiryhmän tuntemus auttavat erottamaan normaalit ryhmäilmiöt kiusaamisesta. Olennaista on ymmärtää kunkin lapsen tapa reagoida tilanteisiin. Kiusaamiseen suhtaudutaan aina vakavasti.

Lapset kasvavat varhaiskasvatuksessa aikuisten luomassa ja muodostamassa ilmapiirissä. Siksi olennaista kiusaamisen ehkäisyssä on, että kukin kasvattaja ymmärtää toimivansa lapsille vuorovaikutuksen mallina. Sen lisäksi kiusaamista ehkäistään seuraavilla tavoilla:

- autetaan lapsia ryhmäytymään; luodaan me-henkeä ryhmään.
- luodaan ryhmään yhteiset säännöt, jotka ovat lasten tiedossa.
- aikuinen on aidosti läsnä lapsiryhmässä ja kuuntelee/kuulee lasta.
- sylittämällä lapsia.
- antamalla lapsille positiivista palautetta.
- toimimalla tiiviissä vuorovaikutuksessa perheiden kanssa.

Kun kiusaamista havaitaan, puututaan siihen välittömästi. Tilannetta selvitellään seuraavilla keinoilla:

- keskustelemalla niin kiusatun kuin kiusaajan kanssa.
- Lasten kuuntelemisella ja kuulemisella.
- Tiedottamalla asiasta vanhemmille.
- Anteeksi pyynnöllä niin, että se on merkityksellinen.
- Syliin otolla.
- Jos lapsi poistetaan tilanteesta aikuinen menee lapsen mukana ja antaa lapselle mahdollisuuden tilanteen purkuun.

Tätä suunnitelmaa arvioidaan 1-2 krt. vuodessa yhteisissä työilloissa/arviointipäivissä. Jokaisella työntekijällä on velvollisuus nostaa asioita esille tarpeen mukaan.

Tuemme lasten ystävyyssuhteita ryhmässä ja yli ryhmärajojen. Lasten on mahdollista päästä leikkimään toiseen ryhmään halutessaan. Isompia lapsia kannustetaan vierailemaan pienten ryhmässä auttamassa.

Hassuttelu ja vitsit ovat lasten keskinäistä vuorovaikutusta ja sitä ei rajoiteta, jos se ei loukkaa ketään eikä kukaan pahoita mieltään. Hassuttelua rajoitetaan ohjatuilla tuokioilla, hiljaisen hetken aikana klo 12.00 – 14.00 tai kun se häiritsee toisten lasten keskittymistä tai leikkiä.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuuden tukeminen

Lapsen päivä varhaiskasvatuksessa muodostuu leikistä, arkitoimintatilanteista (ruokailu, pukemis- ja riisumistilanteista, lepohetkistä, hygieniatilanteista, siirtymätilanteista) sekä ohjatusta toiminnasta.

Kasvattajan tulee nähdä näiden kaikkien tilanteiden ja toimintojen tärkeys lapsen kasvun kannalta ja olla läsnä lapselle. Päivänkulun selkeät rakenteet luovat lapselle turvaa. Toisaalta kasvattajan tulee aistia lasten vireystila sekä yksilölliset tarpeet ja pystyä muuttamaan toimintaa sen mukaan. Kasvattajan vastuulla on luoda päivästä kiireetön ja ennakoida tulevaa.
Lasta tuetaan omatoimisuuteen päivän eri tilanteissa. Tämä vaatii kasvattajilta kykyä luoda esimerkiksi siirtymätilanteista kiireettömiä ja rauhallisia varaamalla niihin riittävästi aikaa.

Omatoimisuus:
”Ei välitä kaverista, siivoaa omatoimisesti, eikä jätä yhtään.” (Tyttö 6v.)

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsen keskeisintä päivittäistä toimintaa. Se on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Leikki selkiyttää lapsen minäkuvaa ja itsetuntoa. Leikkiessään lapsi purkaa tunteitaan, kertoo kokemuksistaan ja käsittelee omaa sisäistä maailmaansa. Lapsi tutustuu itseensä ja ympäröivään maailmaan. Leikki kehittää lapsen luottamusta omaan itseen ja omiin kykyihin. Leikkiessään lapsi harjaannuttaa erilaisia taitoja ilman epäonnistumisen pelkoa. Leikin kautta lapsi oppii ymmärtämään vuorovaikutusta, yhteistoimintaa, moraalia ja arvoja. Leikki on lapsen tapa sopeutua uusiin tilanteisiin ja kokeilla omia rajojaan. Leikki rikastuttaa lapsen elämää ja tuo siihen myös turvallista jännitystä. Leikki kehittää lapsen kieltä, ajattelua, tietoisuutta ja ongelmanratkaisukykyä. Tuemme leikin edellytyksiä antamalla lapsille leikkirauhan ja mahdollisuuden pitkäkestoiseen leikkiin. Leikkien lapsi keksii erilaisia ratkaisuja ongelmiin, harjoittelee valintojen tekemistä ja käsittelee kokemuksiaan.

Mitä leikkiminen on?
”Mä leikin aina papan kanssa.” (Poika 4v.)
”Mun mielest leikki on ninjago.” (Poika 5v.)
”Et leikitään nätisti jollain lelulla.” (Tyttö 5v.)

Lapsen leikin turvaaminen ja leikkiedellytysten parantaminen on päiväkotimme henkilökunnan jatkuva tehtävä. Kasvattajan on huolehdittava tarkoituksen mukaisista tiloista, välineistä ja virikkeistä, jotka ylläpitävät ja mahdollistavat leikin. Leikit vaihtelevat lasten omaehtoisesta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuun leikkiin. Leikin ohjaaminen ja havainnoiminen ovat olennainen osa kasvattajan työtä. Pyrimme tunnistamaan lapsen sanallisia ja sanattomia aloitteita ja vastaamaan niihin. Lasten iästä, leikkimisen taidoista, leikin lajista ja muista tilannetekijöistä riippuen kasvattajan tehtävä vaihtelee leikkiin osallistumisesta ulkopuoliseen havainnointiin. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä tärkeämpi on aikuisen malli leikkitilanteissa, aikuinen osallistuu leikkiin, ohjaa leikkiä.

Tuemme leikin edellytyksiä antamalla lapsille leikkirauhan ja mahdollisuuden pitkäkestoiseen leikkiin. Päiväkodillamme on erilaisia tiloja, jotka mahdollistavat leikin pienryhmässä. Lapset voivat useimmiten päättää kenen kanssa haluavat leikkiä, joskus esim. arvomme leikkikaverin. Päiväkodillamme lapset voivat myös leikkiä toisten ryhmien lasten kanssa. Lelut ovat lasten saatavilla. Arkitilanteissa leikillinen työote näkyy loruttelun, laulamisen ja huumorin keinoin.

Päiväkodissamme olemme pyrkineet lisäämään leikkimahdollisuuksia hankkimalla erilaisia roolivaatteita ja kokoamalla ”leikkilaatikoita” esim. kampaamoleikki, kauppaleikki ja lääkärileikki. Järjestämme kerran vuodessa leikkiviikot jumppasalissa, johon rakennamme erilaisia leikki-maailmoja. Kehitämme myös pihaleikkejä mahdollistamalla esim. maja- ja kiipeilyleikit. Hyödynnämme ulkoleikeissä lähialueen tarjoamia mahdollisuuksia kuten Korson asukaspuistoa, päiväkotia ympäröiviä nurmialueita ja lähimetsiä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

5.5.1 Lapselle ominaiset tavat toimia

Vuorovaikutus:
”Vuoro, niinku vaihtaa toiselle vuoroo, vaikka trampalla.” (Tyttö 6v.)

Lapsen myönteiset oppimiskokemukset luovat perustan kasvulle ja oppimiselle. Lapsi on aktiivinen oppija. Leikkiminen, liikkuminen, taiteelliset elämykset, tutkiminen sekä ilmaisu ovat lapsille ominaisia tapoja oppia ja ajatella. Lapsi havainnoi ympäristöään jatkuvasti ja oppii kaikissa arkipäivän tilanteissa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Aikuisen kiinnostus lapsen tekemistä kohtaan osoittaa lapselle, että hänen havaintonsa ovat tärkeitä. Mielekkään toiminnan lomassa lapsi pystyy tuomaan esille ajatuksiaan ja toimiaan. Yhteisen tekemisen kautta lapsi voi kokea onnistumisen iloa ja yhteenkuuluvuutta. Huomioimme kaikessa toiminnassamme niin lapsiryhmän kuin yksittäisen lapsen tarpeet, kuten ikä- ja kehitystason sekä em. lapselle luonnolliset toiminnan tavat.

Kieli

Kielen kehityksen tukeminen on yksi tärkeimmistä työmme osa-alueista. Kielen avulla lapsi tulee osaksi omaa yhteisöään ja pystyy ilmaisemaan tunteitaan monipuolisemmin. Kieli auttaa myös ohjaamaan omaa käyttäytymistä. Elekielellä on tärkeä rooli pienen lapsen tunneilmaisussa. Pieni lapsi tarvitsee sensitiivisen aikuisen tunneilmaisunsa tueksi. Sadut, lorut ja laululeikit ovat arjessamme tukemassa kielen kehitystä. Tuemme myös maahanmuuttajien suomen kielen omaksumista eri keinoin.

Oppiminen

Tekemällä oppiminen, leikkiminen ja mallioppiminen ovat lapsille luontaisia tapoja oppia. Uusi tieto rakentuu jo aiemmin opitun pohjalle. Lasten omien kiinnostuksen kohteiden huomioiminen edistää lapsen oppimista. Motivoitunut lapsi omaksuu tietoa helpommin. Kasvattajan tehtävänä on ylläpitää lapsen oppimismotivaatioita tarjoamalla jokaiselle mielenkiintoisia kehitystasoaan vastaavia haasteita. Kasvattajan tehtävä myös on opettaa lasta tarkastelemaan tietoa monelta eri kannalta ja poimimaan ympäröivästä tiedosta oleellisen. Elinikäisen oppimisen kannalta on tärkeää, että kullekin lapselle kehittyisi myönteinen kuva itsestä oppijana.

Liikkuminen

Liikkumalla lapsi tutustuu itseensä ja ympäristöönsä. Monipuolinen ja riittävä liikunta luo edellytykset kaikelle oppimiselle. Liikunnan avulla myös lapsen fyysiset ja motoriset taidot kehittyvät sekä terveys ja hyvinvointi lisääntyvät. Kasvattajan tehtävänä on kannustaa lapsia liikkumaan sekä järjestämällä ohjattua liikuntaa että mahdollistamalla lapsen omatoimista ja itsenäistä liikkumista erilaisissa ympäristöissä. Hyödynnämme lähiliikuntapaikkoja, kuten Lumon painisalia, lähimetsiä ja koulun urheilukenttää erilaisten liikuntataitojen harjoitteluun.

Tutkiminen

Lapsi ihmettelee ja tutkii jatkuvasti ympäröivää maailmaa. Päiväkodin sosiaalinen ympäristö kannustaa lasta kyselemään, oivaltamaan ja kokemaan oppimisen iloa. Tutkimusmatkoillaan lapsi opettelee myös ongelmanratkaisutaitoja. Kasvattajan tehtävä on olla kiinnostunut lapsen havainnoista ja huomioista, osoittaen näin lapselle, että hänen tekemänsä oivallukset ovat merkityksellisiä. Kasvattaja luo myös turvallisen ja virikkeellisen oppimisympäristön, joka ylläpitää lapsen mielenkiintoa tutkimista kohtaan.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen
Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsella on mahdollisuus ilmaista itseään ja kehittää mielikuvitustaan. Erilaisten taiteellisten elämyksien kautta lapsi voi löytää itselleen ominaisen tavan ilmaista luovuuttaan. Hän kokee oppimisen ja onnistumisen iloa tekemällä yksin ja yhdessä toisten kanssa. Tärkeintä taiteellisessa kokemisessa on tekemisestä nauttiminen. Kasvattajan tehtävä on tarjota lapselle mahdollisuus sekä omaehtoiseen että ohjattuun taiteelliseen ilmaisuun.

Leikkiminen kts. kappale 5.4 Lasten leikki

5.5.2 Sisällölliset orientaatiot

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa. Sisältöalueet/sisällölliset orientaatiot ohjaavat kasvattajien työtä, jotta jokaiselle lapselle voidaan taata monipuolinen ja eri ikäkausiin soveltuva kasvatus ja opetus. Koemme tärkeäksi auttaa lasta ymmärtämään ja kokemaan ympäröivää maailmaa monipuolisesti. Tarkoituksena ei ole opiskella oppiainesisältöjä, vaan sisällöllisten orientaatioiden/sisältöalueiden kautta kasvattaja saa kehyksen toiminnan suunnittelua varten. Yksityiskohtaisempi toiminnan suunnittelu tapahtuu ryhmien päivä- ja viikkosuunnitelmissa. Koko päiväkodin työsuunnitelma laaditaan vuosittain syksyllä ja tällöin suunnittelussa huomioidaan mm. Vantaan kaupungin painopistealueet ja vuosittain valitut teemat toiminnallemme.

Sisällölliset orientaatiot

Matemaattinen orientaatio
Luonnontieteellinen orientaatio
Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio
Esteettinen orientaatio
Eettinen orientaatio
Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

5.5.3 Lapsen kasvua ja oppimista tukevat ratkaisut

Toimintayksikön (päiväkoti, kerhotoiminta) ryhmät muodostetaan lasten iän, hoitoaikojen ja mahdollisen kasvun ja oppimisen tuen tarpeen perusteella. Lasten siirtyessä ryhmästä toiseen huomioimme lasten kaveruussuhteet ja vanhempien toiveet.

Lasten kasvua ja oppimista tuetaan pienryhmätoiminnalla aina, kun se on mahdollista. Pienryhmät muodostetaan joko kiinteiksi tai tilanteen mukaan. Henkilöstön vastuulla on muodostaa ryhmistä lasten lasten kasvua tukevia.

Kasvua ja oppimista tuetaan ryhmissä joskus myös erilaisten projektien avulla. Tätä toimintamuotoa käytetään ennen kaikkea yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä.

Parhaiten lapsen oppimista tukee laadukas vuorovaikutus ryhmässä. Tässä vuorovaikutuksessa on olennaista, että kasvattaja kuulee aidosti lasta ja arvostaa hänen mielipiteitään. Tärkeää on myös kasvattajien välinen vuorovaikutus, jonka täytyy olla avointa sekä toista kunnioittavaa. Lapsi kasvaa ilmapiirissä.

5.5.4 Oppimisympäristö ja arjen toimintarakenteet

Lapsen omaan toimintaan ja oppimiseen vaikuttaa se ympäristö, jossa lapsi toimii. Hyvin suunniteltu oppimisympäristö kannustaa lasta leikkimään, kokeilemaan ja tekemään havaintoja itsenäisesti ja luovasti. Hyvä oppimisympäristö kehittyy lasten muuttuvien tarpeiden mukaan.

Oppimisympäristö:
”Opitaan sellaisessa huoneessa mikä on pyöreä.” (Tyttö 6v.)

Sosiaalinen ja psyykkinen oppimisympäristö

Vertaisryhmässä toimiminen on lapselle sosiaalinen kasvu- ja oppimisympäristö, jossa hän harjoittelee ryhmässä toimimiseen tarvittavia taitoja. Psyykkinen oppimisympäristö muodostuu lasten välisistä ja lapsen ja aikuisen vuorovaikutustilanteista. Ankkalammen päiväkodissa pyritään luomaan iloinen, kannustava, avoin ja kiireetön ilmapiiri, jossa lapsi kokee olonsa turvalliseksi. Turvallisessa ympäristössä lapsi voi ilmaista tunteitaan ja olla oma itsensä. Luontainen uteliaisuus ja oppimisen ilo säilyvät, kun lapsi saa kokeilla erilaisia ratkaisuja ilman epäonnistumisen pelkoa.

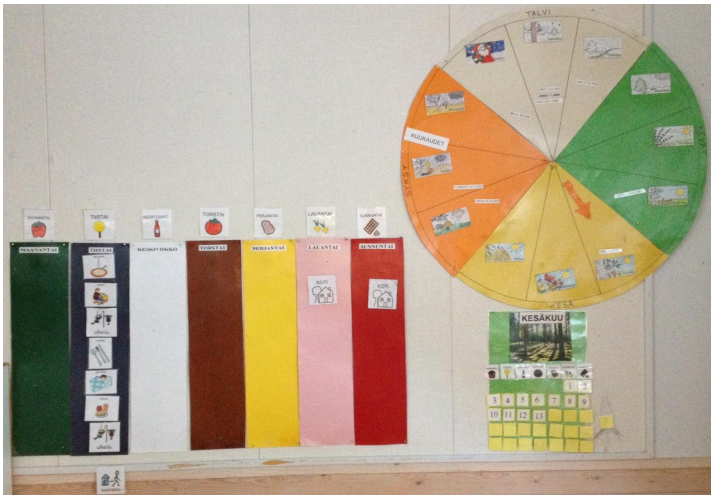

Fyysinen oppimisympäristö

Fyysisellä oppimisympäristöllä herätämme ja ylläpidämme lapsen mielenkiinnon oppimiseen, leikkimiseen, liikkumiseen ja tutkimiseen. Tilankäytön suunnittelulla luomme lapselle turvallisen ja viihtyisän ympäristön Eri ryhmien toimintaa porrastamalla (esim. ulkoilu) tiloja voidaan käyttää toiminnan eriyttämiseen. Päiväkodin tilojen lisäksi lasten fyysistä oppimisympäristöä ovat myös päiväkodin lähialueet, puistot ja metsät, joita hyödynnämme retkikohteina.

Arjen toimintarakenteet

Turvallisen ja ennakoitavan toimintaympäristön luomisessa tärkeä tekijä on päivittäin toistuvat rakenteet eli struktuurit. Ankkalammen päiväkodissa ryhmien toimintarakenteisiin vaikuttavat mm. lasten ikä, unitottumukset sekä lasten erilaiset ja vaihtelevat hoitoajat. Toistuvia arjen rakenteita ovat: riittävä ulkoilu, rauhallinen lepohetki, pienryhmä toiminta ja muu ohjattu toiminta sekä riittävästi aikaa kiireettömälle leikille. Ankkalammen päiväkodissa on käytössä päivänkulkua jäsentävät kuvat, jotka tukevat lapsen omatoimisuutta ja oman toiminnan säätelyä. Tavoitteena on joustavasti vakaa päivärytmi, joka sallii poikkeuksia, mutta on ennakoitavan säännöllinen tuodakseen turvaa lasten elämään.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapsen kasvun ja oppimisen tuki tarkoittaa lapsen kehityksen edistämistä ja oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Kasvun ja oppimisen tukea toteutetaan talomme kaikissa ryhmissä ja lisäksi Ankkalammella toimii myös integroitu ryhmä kasvun ja oppimisen tueksi. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja laadukas varhaiskasvatus. Tämä edellyttää meiltä kasvattajilta lapsen kasvun ja kehityksen tuntemista, vahvuuksien ja tuen tarpeiden varhaista tunnistamista ja toimintamme/ oppimisympäristön suunnittelemista lasten tarpeista lähtien. Jokaiselle varhaiskasvatukseen osallistuvalle lapselle tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Esiopetusikäiselle laaditaan vastaavasti lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma.

Kun kasvatushenkilöstöllä herää huoli lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyen, tiivistämme yhteistyötä vanhempien kanssa. Mitä aikaisemmin lapsi saa tarvitsemaansa tukea, sitä paremmin voidaan välttää vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen myöhemmin. Lapsen tarvitsema tuki pyritään liittämään lapsiryhmän toimintaan siten, että tukea tarvitsevan lapsen osallisuus ryhmään mahdollistuu. Tarvittaessa tuki suunnitellaan moniammatillisena yhteistyönä. Lasta autetaan erilaisin tukimuodoin, jotka riippuvat vaikeuksien laadusta ja laajudesta. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan. Varhaiskasvatuksessa kasvun ja oppimisen tuki jaotellaan yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi.

Yleinen tuki

Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana ovat vanhempien ja kasvatushenkilöstön mahdollisimman varhaiset havainnot lapsen kehitykseen liittyvistä pulmista. Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän ja/tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla. Kun tuen tarve on havaittu, kasvatushenkilöstö kiinnittää huomiota toimintatapoihinsa ja tapaansa ohjata lasta. Oppimisympäristön muokkaaminen kasvua ja kehitystä tukevaksi, on oleellinen osa yleistä tukea. Yleisen tuen muita keinoja ovat mm. päivä- ja viikko-ohjelman strukturointi, pienryhmätoiminnan lisääminen ja esim. puhetta tukevat/korvaavat keinot.
Ankkalammella ryhmissä on käytössä mm. PCS- tai papunet kuvia, strukturoimassa päivä- ja viikko-ohjelmia. Kuvien käyttö hyödyttää jokaisen lapsen kielellistä ja oman toiminnanohjauksen kehitystä, vaikkei tuen tarvetta olisikaan. Päiväkodissamme lapsia jaetaan pienempiin ryhmiin toimintojen aikana. Näin pystymme tukemaan lapsen oppimista yksilöllisemmin ja samalla me kasvattajat saamme varmempia havaintoja lasten taidoista.

Tukimuodoissa otetaan huomioon lapsen oppimistyyli ja kieli- ja kulttuuritausta. Apuna yleisen tuen suunnittelussa käytämme Vantaan kaupungin ”Yleisen tuen valikko” työkalua. Tuen muodot kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja ohjaa henkilöstöä tukitoimien suunnittelussa ja tekee tarvittaessa yhteistyötä vanhempien kanssa.

Tehostettu tuki

Mikäli yleinen tuki ei ole riittävää, käynnistetään toimenpiteet lapsen tehostetun tuen saamiseksi. Tällöin yleisen tuen menetelmiä on jo kokeiltu ja todettu lapsen tarvitsevan vahvempia ja yksilöllisempiä tukitoimia. Tehostettu tuki on säännöllisempää, päivittäistä ja voi sisältää useita eri tukimuotoja samanaikaisesti. Tehostetun tuen muotoja ovat mm. perustaitojen harjaannuttaminen ja kasvun ja opetuksen yksilöllistäminen. Lapsen tulee saada myönteistä tukea minäkuvalleen ja onnistumisen kokemuksia niin oppijana, kuin ryhmänsä täysipainoisena jäsenenä. Tehostettu tuki perustuu vanhempien, kasvatushenkilöstön, Kelton ja tarvittaessa muiden asiantuntijatahojen yhteiseen arvioon tuen tarpeesta. Tehostetun tuen aloittamisesta sovitaan alueellisessa lasten kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä, tukitoimianomuksen ja asiaan liittyvien lausuntojen perusteella. Tehostettu tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetusikäisillä erilliseen tehostetun tuen suunnitelmaan.

Kasvun ja oppimisen tuki:
”Että kasvaa nopeesti.” (Tyttö 6v.)
”Kasvamises samal oppii kaikkee.” (Poika 6v.)

Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatus edellyttää edellä mainittujen tukimuotojen lisäksi erityispedagogista osaamista ja rakenteellisia tukitoimia. Erityinen tuki on suunnitelmallista ja yksilöllistä lapsen tukemista yhdessä vanhempien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Lapsi saattaa olla esim. vaikeasti monivammainen, kehitysvammainen ja/tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituun ryhmään ja/tai heillä on avustajapalveluja. Erityisestä tuesta sovitaan alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä. Erityisen tuen muodot sovitaan huoltajien, kasvatushenkilöstön, Kelton ja mahdollisten asiantuntijoiden kanssa ja kirjataan tehostetun tuen suunnitelmaan. Esiopetusikäisille tehdään perusopetuslain mukainen erityisen tuen päätös, jota edeltää huoltajien/lapsen kuuleminen. Lapsen esiopetussuunnitelman lisäksi, lapselle laaditaan HOJKS (lapsen henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma).

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa meille on tärkeää hyvä suhde vanhempiin, jotta eri kulttuurit saataisiin sopeutettua yhteen. Arjessa tapahtuvien kohtaamisten kautta pyrimme vahvistamaan luottamuksellista, vastavuoroista ja kunnioittavaa kasvatuskumppanuutta. Omaa kulttuurituntemustamme lisäämme keskustelemalla vanhempien ja lasten kanssa heidän kulttuuriin kuuluvista asioista ja tavoista. Keskustelemme vanhempien kanssa myös suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista. Perheiden kanssa keskusteltaessa käytämme tarvittaessa asioimistulkkia, jotta molemmat osapuolet tuntevat tulleensa ymmärretyiksi.

Lasten kielen ja kulttuurin tukemisesta sovitaan yhdessä huoltajan kanssa tehtävässä varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tämän lisäksi yli 3-vuotiaiden suomen kielen kehittymistä seurataan vuosittain erillisen ”Suomenkielen taidon seurantalomakkeen” avulla. Sen pohjalta lapselle laaditaan kaksikielisyyden suunnitelma. Suunnitelmaan on kirjattu suomen kielen opettamisen menetelmät, tavoitteet, seuranta ja säännöllisen arvioinnin aikataulu. Suunnitelmaan on myös kirjattu vanhempien kanssa sovitut toimenpiteet oman äidinkielen tukemiseksi. Edellä kuvatut lomakkeet tulevat liitteiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan/lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Meidän tärkeä tehtävä on opettaa lapsille suomea. Vanhempien tärkeä tehtävä on tukea lasten oman äidinkielen kehittymistä.

Mikä on äidinkieli?
”Äidillä on toinen kieli ja ne toiset puhuu suomea.” (Tyttö 6v.)

Suomen kielen opetus on tärkeä osa monikulttuurista varhaiskasvatusta.

Suomi toisena kielenä eli S2-opetusen tarkoituksena on opettaa lapsille suomen kieltä, jotta kotoutuminen sujuisi mahdollisimman hyvin. Opetuksen tavoitteena on toimiva kaksikielisyys. Toteutamme S2-opetusta erilaisissa ryhmissä sekä lapsen kanssa yksilöllisesti. Opetusta suunnitellessamme otamme huomioon lasten omat kiinnostuksenkohteet sekä ikä- ja kielenosaamisen tasot. Havainnoinnin ja arvioinnin tavat on sovittu ryhmittäin. Arkitilanteet ja arjen sanoittaminen ovat tärkeässä roolissa kielen harjoittelussa. Nimeämme asioita ja avaamme käsitteitä. Puheen tukena käytämme myös kuvia, esineitä, elekieltä ja mahdollisesti myös tukiviittomia. Laulamme, luemme ja loruttelemme paljon. Tiedostamme sitoutuneen vuorovaikutuksen ja leikin merkityksen kielen kehityksen tukemisessa. Välineinä suomenkielen opettamisessa käytämme myös kuvin tuettua leikkiä sekä teematyöskentelyä, jossa tiettyyn sanastoon paneudutaan tiiviisti tietyn ajan. Konsultaatiota varten käytössämme on alueellinen kieli- ja kulttuurikoordinaattori, johon kasvatushenkilöstö voi olla tarvittaessa yhteydessä.

Oppimisympäristön suunnittelussa olemme huomioineet, että materiaalimme ja lelumme ovat monipuolisia ja lasten saatavilla, koska monikulttuurinen lapsi ei välttämättä osaa vielä aluksi pyytää haluamaansa. Kuvin tuettu ympäristö helpottaa kielen oppimista. Tilat on myös jaettu erilaisille leikeille ja tekemisille ja aikuinen on lasten saatavilla.

Suvaitsevaisuuskasvatus on myös merkittävä osa monikulttuurista varhaiskasvatustamme. meille on tärkeää, että kaikki lapset oppivat päivähoidossa ymmärtämään ja hyväksymään erilaisuutta sekä yhteenkuuluvuutta ja siten kunnioittamaan erilaisia kulttuureita. Kaikessa varhaiskasvatuksessa on tärkeää tukea lasta hänen yksilöllisessä kasvuprosessissaan kannustamalla ja kehumalla.

Päiväkotimme uskontokasvatuksen perusta on perheen oma uskonto tai katsomus ja siihen liittyvä kulttuuriperinne. Uskontokasvatuksen tavoitteena on luonteva suhtautuminen eri uskontoihin ja niihin liittyvien asioiden kohtaamiseen ja keskustelemiseen niistä. Lapsille tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen, kyselemiseen ja pohdintaan. Teemme yhteistyötä Korson luterilaisen seurakunnan kanssa. Seurakunta järjestää lapsille tilaisuuksia juhlapyhien pohjalta.
Mikäli vanhemmat eivät halua lapsensa osallistuvan päivähoidon uskontokasvatukseen, lapsille järjestetään muuta korvaavaa toimintaa.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Toimintayksikön ympäristökasvatuksessa yksi keskeinen asia on se, että lapsille muodostuu suhde luontoon. Metsä ja luonto tuottavat lapsille elämyksiä, joiden kautta tämä suhde kehittyy.
Olennaista ympäristökasvatuksessa on myös lähialueeseen tutustuminen ja sen palveluiden hyödyntäminen. Ajatuksena on tutustuttaa lapsia heidän omaan ympäristöönsä ja näin auttaa heitä juurtumaan ja kasvamaan korsolaisiksi. Näin uskomme, että myöhemminkin he osaavat arvostaa omaa asuinaluettaan ja pitää siitä omalta osaltaan huolta.

Retkeilemme lähimetsissä säännöllisesti. Retkiä varten olemme hankkineet hyvät tarvikkeet reppuineen. Kaikessa

toiminnassa huomioimme vuoden aikojen vaihtelut, joten vuodenajat näkyvät niin leikissä kuin kädentaidoissa. Käytämme kirjaston ja Lumon tarjoamia palveluita. Ankkalammen päiväkodilla on säännöllinen vuoro Lumon painisalissa.

Kestävä kehitys toimintayksikössä tarkoittaa arjen tekoja ja valintoja luonto ja ympäristö huomioiden. Lapset osallistuvat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan kykyjensä mukaan; vastuu tästä toiminnasta on aikuisilla. Uskomme, että lapset oppivat pienten tekojen kautta ottamaan huomioon ympäristön ja luonnon.

Lajittelemme jätteistä energiajakeen, biojätteen, pahvin ja paperin. Teemme lasten kanssa retkiä tölkkien palautuspisteisiin. Kulutamme sähköä järkevästi, joten meillä palaa vain tarpeelliset valot. Hankinnoissa huomioimme kestävän kehityksen periaatteet.

Mitä on kestäväkehitys:
”Rauta” (Poika 5v.)
”Että ihminen kestää.” (Tyttö 6v.)

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Ankkalammen päiväkodissa annetaan esiopetusta vuosittain noudattaen esiopetuksen toiminta-aikoja. Esiopetuksen tuntimäärä vastaa Vantaan kaupungin määrittelemää tuntimäärää.
Esiopetusta annetaan Sudenkorentojen ja Majavien ryhmissä. Esiopetusikäisten lasten sijoittuminen ryhmiin ratkaistaan vuosittain. Tällöin huomioidaan esiopetusikäisten lasten määrä sekä ryhmien toimivuus. Esiopetuksesta ovat vastuussa ko. ryhmien lastentarhanopettajat.

Esiopetus osana varhaiskasvatusta

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja sen tarkoitus on toimia linkkinä perusopetukseen ja taata lapsille tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Ne noudattavat samoja arvoja ja varhaiskasvatussuunnitelmaa. Niille on yhteistä lapsen tarpeista lähtevä, monipuolinen ja lasta innostava oppimisympäristö, pienryhmätoiminta sekä leikin arvostus oppimista ja kasvua edistävänä toimintamuotona.

Esiopetusvuonna toiminnan sisältö ja teemakokonaisuuksissa huomioidaan perusopetuksen tavoitteet ja tuleva koulun aloitus.
Ankkalammen päiväkodin esiopetusryhmissä noudatetaan valtakunnallista esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa (VEOPS) joihin voi tutustua osoitteessa: www.vantaa.fi/fi/opetus_ja_kasvatus/esiopetus

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma toimii esiopetusryhmien opettajien työvälineenä toimintaa suunniteltaessa, samoin kuin vuosittain kulloisenkin lapsiryhmän tarpeista muodostuvat työsuunnitelmat. VEOPS:n ja työsuunnitelmien lisäksi toiminnan suunnitteluun vaikuttavat yhdessä huoltajien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa (LEOPS) sovitut yksilölliset tavoitteet.

Esiopetuksen tavoitteet

Esiopetuksessa lapselle ei aseta oppimiseen liittyviä tavoitteita. Keskeistä on tarjota esiopetus-vuonna monipuolisia mahdollisuuksia harjoitella ja omaksua perustietoja, taitoja ja valmiuksia. Myönteisen minäkuvan kehittyminen, yhteiselämän pelisäännöt, itsestä ja toisista välittäminen ja oppimisen ilon herättäminen ovat tavoitteista tärkeimpiä. Leikki ja eheytetyt kokonaisuudet eri tiedonaloilta, lasten kiinnostusten kohteet huomioiden, ovat keskeisiä asioita esiopetuksemme toteutuksessa. Esiopetus päiväkodissamme ei tarkoita joka vuosi valmiin oppikirjan täyttämistä, vaan esiopetusryhmien opettajat toteuttavat opetuksen erilaisia/monipuolisia materiaaleja hyödyntäen. Esikoululaiset keräävät vuoden aikana tehdyt työt ja tehtävät kansioon/vihkoon, joka toimii esiopetusvuoden dokumenttina ja muistona. Keväällä lapsi saa todistuksen esiopetukseen osallistumisesta.

Yhteistyö huoltajien ja perusopetuksen kanssa

Lapselle laaditaan esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) kauden alussa yhdessä huoltajien kanssa. Tässä neuvottelussa lapsi on osan aikaa itse mukana, pohtimassa omia tavoitteitaan. Eskarilaiset harjoittelevat itsearvioita ”Eskarilentokoneen” avulla. Eskarilentokone on väritystehtävä, jossa lapsi arvioi omia valmiuksiaan. Syksyn oppimissuunnitelma keskustelussa tämä itsearviointi käydään yhdessä vanhemman kanssa keskustellen läpi. Oppimissuunnitelma toimii pohjana lapsen kehityksen arvioinnille ja seuraamiselle kotona ja päiväkodissa. Keväällä yhteistyössä huoltajien kanssa laaditaan Esko tiedonsiirto päiväkodista kouluun, koulun aloituksen helpottamiseksi.

Koulun aloitus on lapsen elämässä tärkeä tapahtuma. Ensimmäisen kouluvuoden aikana lapselle muodostuu käsitys itsestään oppijana ja ryhmän jäsenenä. Tätä siirtymää pyritään pehmentämään esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyöllä. Ankkalammen päiväkodista lapsia siirtyy moniin alueen kouluihin. Tiiviimpi yhteistyö toteutuu Vierumäen ja Kulomäen koulujen kanssa. Tärkeä osa yhteistyötä lapsen tulevan koulun kanssa on Vantaalainen Esko-tiedonsiirto malli. Jokaisesta esikoululaisesta siirretään tietoa yhteistyössä huoltajan kanssa, lapsen koulun aloituksen helpottamiseksi.

Mahdolliset tuentarpeet pyritään huomioimaan jo heti lapsen siirtyessä kouluun, jotta lapsi saisi mahdollisimman onnistuneen koulun aloituksen. Tuentarvetta arvioidaan jo esiopetusvuoden syksyllä oppilashuoltoryhmässä (katso 7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto). Tuentarvetta arvioivat esiopetuksen opettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, lapsen kansa työskentelevät terapeutit ja lapsen huoltajat. Jos he yhdessä keskusteltuaan päätyvät siihen, että lapsi tulee tarvitsemaan erityisiä tukitoimia alkuopetuksessa, aloitetaan ”Sujuvasti kouluun”-prosessi. Vanhemmat täyttävät yhdessä esiopettajien kanssa ”Huoltajien suostumus tiedonsiirtoon tukitoimien tarpeen arvioimiseksi lapsen aloittaessa koulunkäynnin”-lomakkeen joka toimitetaan Sujuvasti kouluun -aluetyöryhmälle. Tämä moniammatillinen työryhmä arvioi tehdäänkö lapselle kouluvalmiusarvio vai riittääkö koulunaloituksen tueksi neuvottelu, jossa tiedot lapsen tuentarpeesta siirretään esiopetuksesta kouluun. Kouluvalmiusarvion tekee psykologi, joka arvio ja suosittelee minkälaista tukea lapsi tarvitsee koulunkäynnin tueksi. Lopullinen päätös koulun aloittamisesta ja tukitoimista tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa.

Sujuvasti kouluun:
”Että koulussa sujuu sujuvasti, että osaa koulua.” (Tyttö 6v.)

Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Esiopetuksessa tuen järjestämisen lähtökohtana on lapsen henkilökohtaiset, sekä koko ryhmän vahvuudet ja haasteet oppimisessa/kehityksessä. Lähtökohtana on, että lapsi osallistuu oman ryhmänsä normaaliin esiopetukseen. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan havaintojen ja lapsesta saadun tiedon perusteella kunkin lapsen yksilölliset tarpeet ja haasteet oppimisessa. Tärkeää on taata jokaiselle esiopetusikäiselle positiivisia ja itsetuntoa vahvistavia kokemuksia oppimisesta.
Esiopetuksessa lapsen kasvun ja oppimisen tuen muodot toteutetaan kolmiportaisen mallin mukaan, huomioiden lapsen tuen tarve tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan. Kasvun ja oppimisen tuki jaetaan yleiseen tukeen, tehostettuun tukeen ja erityiseen tukeen.
Lapsen kasvun ja oppimisen tukena esiopetuksessa voi olla mukana myös päivähoidon ulko-puolisia tahoja, esim. puheterapia, toimintaterapia. Lapsen vanhempien lisäksi esim. nämä kuntouttavat tahot, ovat oleellinen osa yhteistyötä eskarilaisen kehityksen hyväksi.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen/ruotsin kielen taito tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Suomen kielen tasoa ja taitoja selvitetään lasta havainnoimalla, suomen kielen taidon seurantalomakkeen avulla, kettu – arvioinnin avulla, henkilökunnan ja vanhempien arvioinnilla sekä kieli- ja kulttuurikordinaattorien avulla. Huoltajia kuullaan ennen valmistavan opetuksen päätöksen tekoa. Kuulemisen tavoitteena on kertoa valmistavasta opetuksesta sekä kasvattajien näkemykset asiasta sekä kuulla vanhempia asiasta.

Opetusta annetaan 5 tuntia päivässä esiopetuksen työpäivinä. Valmistava opetus integroidaan esiopetuksen ryhmiin ja toimintaan. Valmistavan opetuksen lapsikohtaisista järjestelyistä/tavoitteista sovitaan Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmassa.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten.

5.8.3 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Ankkalammen toimintayksikköön kuuluvat Korson asukaspuisto, jossa tarjotaan sekä avointa että kerhotoimintaa sekä Pohjantähden kerhotoiminnan piste.

Kerhotoiminta tarjoaa vantaalaisille, 2½ -5 – vuotiaille kotihoidossa oleville lapsille kevyemmän vaihtoehdon kokopäiväiselle päivähoidolle. Kerhot toimivat esiopetuksen toiminta-aikojen mukaisesti. Lapsella on kerhossa mahdollisuus osallistua tavoitteelliseen ja suunnitelmalliseen, monipuoliseen ohjattuun toimintaa lapsiryhmässä.

Kerhoryhmät ovat kiinteitä ryhmiä, joihin haetaan päivähoitohakemuksella. Ryhmät toimivat 1—2 kertaan viikossa 2 -3 tuntia kerrallaan. Ryhmät muodostetaan lasten iät huomioiden vuodeksi kerrallaan. Kerhoryhmien koko vaihtelee 10 -17 lapsen välillä huomioiden lasten iät.
Kerhotoiminnan keskeisiä tavoitteita ovat sosiaalisten taitojen opetteleminen ja myönteisten kokemusten saaminen itsestä ja ryhmässä toimimisesta.. Kerhotoiminnalla tuetaan lapsen itsetunnon kehittymistä ja perheitä kasvatustyössä. Kerhotoiminta sisältää ryhmän tarpeet sekä toimintamahdollisuudet huomioiden erilaisia kädentöitä, lauluja, loruja, satuja, liikuntaa, retkiä, yhteisiä leikkejä sekä vapaata leikkejä. Kerhotoiminnan suunnittelussa huomioidaan lasten ikätaso, yksilö- ja ryhmäkeskeiset tavoitteet, kaupungin arvot, yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut periaatteet sekä vanhempien kanssa käytävästä varhaiskasvatuskeskustelusta nousevat asiat.

Asukaspuiston avoin toiminta on suunnattu lapsiperheille. Puistossa on mahdollisuus mahdollisuus leikkiä ja ulkoilla sekä tavata muita alueen vanhempia. Lapsi voi osallistua avoimeen toimintaan yhdessä oman aikuisen kanssa. Avoin toiminta sisältää mm. laulu- ja askarteluhetkiä, erilaisia tapahtumia sekä iltatapahtumia aikuisille. Tavoitteena avoimessa toiminnassa on tukea lapsiperheiden arkea ja perheitä kasvatustyössä sekä tarjota monipuolista viriketoimintaa. Jokainen puistoon tuleva asiakas kohdataan tasavertaisena ja arvokkaana yksilönä.

6 Ankkalammen toimintayksikön rakenteet ja toiminnan arviointi

6.1 Rakenteet

Ankkalammen toimintayksikössä meillä on käytössä seuraavat rakenteet, joiden kautta turvataan toiminnan suunnittelu, toteuttaminen, kehittäminen ja arviointi. Näissä rakenteissa kasvattajayhteisömme muovaa toimintaansa ja yhteistä näkemystä toimintakulttuurista.

Tiimipalaverit

Kukin yksikön tiimi kokoontuu kerran viikossa ja siihen osallistuvat kaikki työntekijät. Palaverissa arvioidaan tiimin toimintaa ja suunnitellaan tulevaa sekä sovitaan yhteisistä toimintaperiaatteista.

Edustuksellinen tiimi eli Justiina

Päiväkodissa kokoontuu joka toinen viikko Justiina, jossa on edustaja kustakin päiväkodin tiimistä. Kukin tiimin edustaja toimii Justiinassa vähintään toimintavuoden kerrallaan. Justiinan kautta johtaja tiedottaa ajankohtaisista asioista ja kukin tiimi tuo sinne käsiteltäväksi tärkeäksi kokemiaan asioita. Siellä käsitellään myös koko päiväkodin kannalta tärkeitä hyvinvointi teemoja. Justiinassa tehdään myös päätöksiä tiimien kommenttien pohjalta.

Asukaspuisto ja Pohjantähden päiväkoti

Päiväkodin johtaja pitää Asukaspuistossa ja Pohjantähden päiväkodissa palavereita säännöllisesti 2-3 viikon välein. Palavereissa johtaja tiedottaa ajankohtaisista asioista ja siellä tehdään päätöksiä koskien Asukaspuiston ja Pohjantähden toimintaa.

Työillat/Suunnitteluillat

Työiltoja pidetään 3-4 kertaa toimintavuodessa. Mukana ovat päiväkodin koko henkilöstö ja tarvittaessa myös Pohjantähden ja Asukaspuiston henkilökunta. Työilloissa keskustellaan ajankohtaisista kasvatusta, hoitoa ja opetusta koskevista asioista. Siellä tehdään myös sopimuksia yhteisistä kasvatusnäkemyksistä ja käytänteistä.

Koko yksikön yhteinen suunnittelupäivä

Suunnittelupäivä toteutetaan kerran vuodessa elokuussa. Päivässä käydään keskustelua kasvatusnäkemyksistä sekä suunnitellaan tulevan toimintavuoden tavoitteita koko yksikölle.

6.2 Arviointi

Toiminnan arviointia tapahtuu edellä kuvatuissa yksikön rakenteissa. Sen lisäksi toiminnan arviointia tapahtuu tiimisopimusten, tiimin sovittujen toimintatapojen, kehityskeskustelujen sekä arviointipäivän avulla.

Tiimisopimus

Kukin yksikön tiimi tekee toiminta vuosittain itselleen tiimisopimuksen. Siinä kasvattajat sopivat tavoista, joilla aikuiset tekevät työtä keskenään. Sovittavia asioita ovat palautteenanto, ristiriitojen käsittely, tiedonkulku, vastuualueet, kasvatuskumppanuuden toteuttaminen sekä yhteistyö kumppaneiden kanssa.. Tiimisopimuksen toteutumista arvioidaan tiimipalavereissa viikoittain sekä johtajan kanssa 1-2 kertaa toimintavuodessa.

Tiimin sovitut toimintatavat/tavoitteet

Kukin yksikön tiimi sopii toiminta vuosittain tiimin toimintatavoista arjessa sekä tiimin tavoitteet. Sovituissa toimintatavoissa kuvataan tapaa, jolla ryhmän arki saadaan sujuvaksi sekä lasten kasvua ja kehitystä tukevaksi. Tiimin tavoitteet lähtevät kunkin lapsiryhmän tarpeista ja yksikön kunkin vuoden yhteisistä tavoitteista. Tiimin toimintatapoja ja tavoitteita arvioidaan viikoittain sekä johtajan kanssa 1-2 kertaa vuodessa.

Kehityskeskustelut

Johtaja käy kunkin työntekijän kanssa kerran toimintavuodessa kehityskeskustelun. Kehityskeskustelussa kukin työntekijä arvioi omaa työtänsä/tavoitteitansa ja asettaa itselleen tavoitteita seuraavalle toimintavuodelle. Kehityskeskustelut toimivat myös palautteenanto paikkoina johtajalle ja työntekijälle.

Kehityskeskustelu:
”Saa arestia ja keskustellaan siitä” (Tytö 6v.)

Arviointipäivä

Päiväkodissa pidetään arviointipäivä keväisin. Päivän aikana arvioidaan yhteisten tavoitteiden ja toimintatapojen toteutumista ja suunnitellaan alustavasti seuraavaa toimintavuotta.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Varhaiskasvatuksen onnistuminen ja lapsen parhaaksi toimiminen edellyttää yhteistyötä eri tahojen kanssa. Näitä tahoja ovat neuvola, koulut, lastensuojelu, seurakunta, puheterapeutit ja muut lasta tukevat tahot. Yksittäistä lasta koskevissa asioissa yhteistyötä tehdään aina avoimesti perhettä siitä tiedottaen.

Neuvolan kanssa teemme yhteistyötä etenkin nelivuotiaiden lasten osalta. Nelivuotiaat lapset kuuluvat laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin, joka toteutetaan Vantaalla HYVE – mallin mukaisesti. Mallissa päivähoidon ja perheen välillä käytävää varhaiskasvatuskeskustelun antia hyödynnetään neuvolassa, johon tietoa siirretään kirjallisesti vanhempien luvalla. Neuvolan tarkastuksen jälkeen tieto lapsesta siirtyy neuvolan täydentämänä takaisin päivähoitoon. Myös muiden kuin nelivuotiaiden osalta teemme tarvittaessa yhteistyötä neuvolan kanssa.

Kouluun siirtyminen on lapselle ja koko perheelle suuri muutos. Koulun ja päivähoidon välisellä yhteistyöllä pyritään lapsen joustavaan kouluun siirtymiseen. Vantaalla tietoa siirretään ns. ESKO – tiedonsiirto lomakkeella. Tästä on kerrottu tarkemmin esiopetuksen järjestämistä koskevassa kappaleessa.

Neuvolan ja koulujen lisäksi teemme yhteistyötä erilaisten kuntouttavien tahojen kanssa, kuten puheterapeuttien, toimintaterapeuttien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa. Yhteistyö keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen tilanteissa, joissa syntyy huolta lapsen kasvusta ja kehityksestä. Tarvittaessa olemme yhteydessä lasten-suojeluun ja ohjaamme perheitä eri palveluihin (perhetyö, kotipalvelu, perheneuvola). Tätä yhteistyötä teemme avoimessa yhteistyössä perheiden kanssa.

Lisäksi toimimme yhteistyössä Vantaan kulttuuri – ja liikuntapalveluiden kanssa ja hyödynnämme lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia. Teemme retkiä Lumon kirjastoon sekä Lumon painisalille. Käymme myös katsomassa Lumossa lasten teatteriesityksiä ja lastenelokuvia. Yhteistyötä teemme myös seurakunnan kanssa juhlapyhien aikaan. Vieressä sijaitseva vanhainkoti Metsonkoti on myös yhteistyökumppani; vierailemme siellä lasten kanssa laulamassa ja virpomassa ja Metsonkodin asukkaat osallistuvat päiväkodin lauluhetkiin.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Lapset kasvavat varhaiskasvatuksessa aikuisten luomassa ja muodostamassa ilmapiirissä. Olennaista on, että kasvattajat ymmärtävät toimivansa vuorovaikutuksen mallina lapsille. Olennaista on myös, että toiminnan rakenteissa on sovittu paikka ja aika kaikkien hyvinvointia edistävälle keskustelulle. Yhtä tärkeää on sopia toimintaperiaatteista, jotka edistävät hyvinvointia.

Ankkalammen toimintayksikön hyvinvointityötä tukevat seuraavat rakenteet:

- Jokaisessa edustuksellisessa palaverissa (Justiina) käydään läpi tiimien kuulumiset ja hyvinvointityöhön liittyvät ajankohtaiset asiat niin lasten kuin henkilöstön osalta.
- Toimintayksikköön on laadittu kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma ja sovitut toimintatavat kiusaamistilanteissa – ohjelma. Ohjelmaa arvioidaan vuosittain.
- Kunkin tiimin palavereissa käydään läpi lapsia ja aikuisia koskevia periaatteita. Päiväkodinjohtaja osallistuu Ankkalammen päiväkodin tiimien palavereihin 2-3 kertaa vuodessa. Asukaspuiston ja Pohjantähden päiväkodin palavereihin päiväkodinjohtaja osallistuu 2-3 viikon välein.
- Hyvinvointityötä tukevat myös yhteistyö konsultoivan erityislastentarhanopettajan, lastensuojelun, neuvolan ja koulujen kanssa.

Ankkalammen päiväkodin oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat päiväkodinjohtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä esiopetusryhmissä työskentelevät lastentarhanopettajat. Mukana saattaa olla myös neuvolan edustus.

Oppilashuoltotyöryhmän palavereissa käydään läpi esiopetuksessa olevat lapset ja mietitään moniammatillisesti mahdollisia tuen muotoja sekä pedagogisia ratkaisuja kunkin lapsen osalta. Palaverista laaditaan muistio ja yksittäisen lapsen asian käsittely kirjataan ”esiopetukseen osallistuvan lapsen käsittely oppilashuollossa” – lomakkeelle. Lomakkeista pitää kirjaa päiväkodinjohtaja. Asian käsittele oppilashuoltotyöryhmässä tehdään avoimesti yhteistyössä vanhempien kanssa ja heillä on mahdollisuus myös osallistua palaveriin oman lapsen asian käsittelyn ajaksi.

Oppilashuolto:
”Oppilasta huolletaan ja pidetään huolta, ettei se tuu kipeeks.” (Tyttö 6v.)
”Että oppilaat niinku oppii kaiken.” (Poika 6v.)

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Pyrimme luomaan avoimen, lämpimän ja välittävän viestintäilmapiirin. Toivomme tällöin, että perheillä olisi matala kynnys tuoda esille heille tärkeitä asioita. Haluamme rohkaista vanhempia antamaan rakentavaa palautetta työstämme. Meille on tärkeää molemminpuolinen kunnioitus vuorovaikutuksessa. Vanhempien kuunteleminen ja mielipiteiden arvostaminen on merkittävää yhteistyön sujuvuuden kannalta. Perheiden toiveita pyrimme toteuttamaan arjen luomien raamien puitteissa. Teemme työtämme näkyväksi päivittäisillä keskusteluilla perheiden kanssa sekä varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluilla. Ryhmien seinillä on esillä viikko-ohjelmat ja perheille jaetaan tiedotteita sekä ryhmän että päiväkodin yhteisistä tapahtumista. Vanhempainilloissa kerromme ryhmien toiminnan sisällöstä sekä Vantaan kaupungin yhteisistä toimintaperiaatteista.

Olemme sitoutuneet varhaiskasvatustyöhömme ja työyhteisöömme. Hyvä työilmapiiri kasvattajien ja lasten kesken on työmme edellytys. Ymmärrämme varhaiskasvatuksen merkityksen lapsen kasvulle ja kehitykselle. Haluamme kehittyä työssämme kouluttautumalla ja arvioimalla omaa työtämme. Tavoitteenamme on nostaa päivähoidon arvostusta tuomalla näkyväksi perheille päiväkotimme toimintaa eri kanavia käyttäen. Viralliset lausunnot esim. lehtiin tai muihin medioihin antaa päiväkodinjohtaja.

Varhaiskasvatus:
”Kukkien ja lasten kasvatusta hoitamalla.” (Tyttö 5v.)

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Ankkalammen päiväkoti, Metsotie 27, 01450 Vantaa. P. 09-83932660
Pohjantähden päiväkoti, Saturnuksenrinne 2, 01480 Vantaa. P. 050-3180902
Korson asukaspuisto, Korsontie 11, 01450 Vantaa. P. 050-3181446

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Hansin toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvolähtökohdat 2

Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä: 2

2.1.1 Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä: 3

2.1.2 Vantaan kaupungin arvot: 3

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 6

2.2.1 Kasvattajuus 6

2.2.2 Lapsikäsitys 6

3 Yhteistyö perheiden kanssa 7

4 Työ lasten parissa 8

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 8

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 8

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 9

4.4 Lasten leikki 10

4.5 Liikunta 11

4.6 Taiteellinen kokeminen 11

4.7 Oppimistoimintojen organisointi 12

4.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 13

4.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki 13

4.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 14

4.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 14

4.10 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 15

4.10.1 Esiopetuksen järjestäminen 15

4.10.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 16

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 16

6 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 17

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 17

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 17

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 18

7 Jälkikirjoitus 19

8 Päivän rakenne 20

1 Johdanto

Hansin toimintayksikköön kuuluvat Hansin ja Valtikan päiväkodit. **Hansin päiväkoti** on perustettu 1990. Se sijaitsee Vantaan Asolassa Peijaksen sairaalan lähellä. Sairaalan edestä kulkee useita bussilinjoja. Rekolan rautatieasemalle matkaa on yksi kilometri. Hansin päiväkoti on ensimmäinen Vantaalle ympärivuorokautiseksi rakennettu päiväkoti ja se tarjoaa ympärivuorokautista hoitoa pääasiassa Korso - Koivukylän alueen perheille. Ryhmäkoot eivät ole samalla tavalla kiinteitä kuin päivätaloissa vaan tiloja ja ryhmiä muokataan vaihtelevien tarpeiden mukaisesti. Lapsimäärä vaihtelee 80 – 90 välillä.
Päiväkotien ympäristössä on metsää ja Hansin päiväkodin vieressä, samassa rakennuksessa kuin Valtikan päiväkoti, on vuonna 2004 rakennettu Rekolanmäen koulu, jonka tiloja meillä on mahdollisuus käyttää mm. liikuntapaikkoina. Ympäristö tarjoaa erittäin hyvät mahdollisuudet ulkoliikuntaan ja luonnossa liikkumiseen sekä sen tutkimiseen.

Valtikan päiväkoti aloitti toimintansa vuonna 2004 rakennetun Rekolanmäen koulun yhteydessä. Päiväkoti tarjoaa normaaliaikaista päivähoitoa ja esiopetusta. Sen tilat on suunniteltu 5-6 -vuotiaille lapsille. Päiväkotiin mahtuu 40 lasta ja siellä toteutetaan työparimallia; 14 lasta kohden on kaksi kasvatushenkilöä – tai lapsimäärän mukaan sopeutettua mallia. Valtikan päiväkodin lapset siirtyvät lähes kaikki Rekolanmäen kouluun, joten heillä on jo esikouluvuotenaan mahdollisuus tutustua koulun tiloihin mm. ruokailemalla päivittäin koulun ruokasalissa yhdessä koululaisten kanssa. Valtikkalaiset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan koulun järjestämiin tilaisuuksiin.
Yksikön päiväkodit sijaitsevat vierekkäin mahdollistaen hyvän ja joustavan yhteistyön, jossa kyetään huomioimaan mm. lasten hoitoaikoja. Valtikan aukioloaika on klo 6.30 - 17.00. Yleisinä loma-aikoina kuten joulun välipäivinä ja heinäkuussa lapset saattavat siirtyä Hansin päiväkodin puolelle hoitoon.

Hansin toimintayksikössä tarjoamme lapsille turvallista ja monipuolista hoitoa ja kasvatusta leikin, liikunnan ja muun muassa erilaisten kielellisten menetelmien avulla. Järjestämme toimintaa pienryhmiä hyödyntäen. Kunnioitamme ja pidämme hyvää huolta luonnosta ja ympäristöstämme. Näemme jokaisen lapsen yksilönä.

Varhaislapsuus on luovuuden kehitysaikaa – talon perustan rakentamista

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Hansin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on tehty auttamaan henkilökuntaa tavoitteellisen toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatussuunnitelma toimii työn tukena toimintatapoja arvioitaessa ja kehitettäessä.
Lasten vanhemmille suunnitelmalla selvennetään päiväkotiemme toiminnan perusteita eli toiminta-ajatusta; minkälaisia arvoja päiväkodissa painotetaan, miksi tehdään, mitä tavoitellaan ja miten! Varhaiskasvatus-suunnitelma ei anna yksiselitteisiä vastauksia. Yksi sen tärkeimmistä tehtävistä on herättää ja ylläpitää keskustelua lasten kasvattamisesta.

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan visio 2020: *Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.* Hansin päiväkoti tarjoaa ja kehittää laadukasta ympärivuorokautista hoitoa muuttuvan yhteiskunnan rinnalla. Hansin päiväkodissa haluamme onnistuneesti yhdistää päivähoidon, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lasten vaihtelevien läsnäolojen kirjossa.
Valtikan päiväkoti keskittyy pääasiallisesti laadukkaaseen esiopetukseen ja mahdollistaa joustavan kouluun siirtymisen.

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus: *Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.* Hansin työyksikön henkilöstö ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla säännöllisesti koulutuksiin ja seuraamalla uusimpia alan tutkimuksia. *Kasvattajan työn ydin on lasten kohtaaminen, joka edellyttää kasvattajalta aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja.*

Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä:

Ilmapiiri pyritään muokkaamaan sellaiseksi, että, lapset, vanhemmat ja työntekijät viihtyvät päiväkodissa. Tavoitteenamme on rento, salliva ja turvallinen ilmapiiri.

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

2.1.1 Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä:

toimiva arki: arjen rytmissä on tärkeää huomioida eri osa-alueiden kokonaisuus. Niin lapsi kuin aikuinenkin tarvitsee riittävän määrän lepoa ja ravintoa jaksaakseen. Tämän lisäksi tarvitaan yhdessäoloa oman perheen, kavereiden ja muiden läheisten kanssa. Voidakseen hyvin, on myös liikuttava, leikittävä ja harrastettava asioita, jotka tuovat iloa ja voimaa elämään. Toimivaan arkeen vaaditaan hyvää yhteistyötä kasvattajien kesken niin kotona kuin päivähoidossa.

aito läsnäolo: tarkoittaa sitä, että kasvattaja on aidosti läsnä ja kohtaa lapsen hänen kanssa toimiessaan. Kasvattaja keskittyy tilanteissa vuorovaikutustilanteisiin, ohjaa, havainnoi ja osallistuu.

hyvä itsetunto: kasvattajat tukevat lapsen hyvän itsetunnon kehittymistä ohjaamalla, kannustamalla, sallimalla epäonnistumisia ja antamalla positiivista palautetta. Hyvä itsetunto on perusta sille, että lapsi voi hyvin ja uskaltaa kokeilla uusia asioita.

lämmin, myönteinen ilmapiiri: hyvä ja laadukas toiminta vaatii taustalleen hyvän ilmapiirin. Lämmin, myönteinen ilmapiiri heijastuu kaikkeen toimintaan. Se lisää oppimismotivaatiota, rohkaisee uteliaisuuteen ja aktiivisuuteen sekä parantaa lasten ja aikuisten viihtymistä Hansissa. Lämmin, myönteinen ilmapiiri saavutetaan avoimella, toisia kunnioittavalla, huumoria sisältävällä toiminnalla. Lapsen pitkän hoitopäivän aikana on niin paljon muuttuvia tekijöitä; kaverisuhteet, henkilökunta kuin myös vaihtuvat ryhmätilat iltaisin ja viikonloppuina, että myönteisen ilmapiirin merkitys on erityisen tärkeä.

sosiaaliset taidot + tunnetaidot= vuorovaikutustaidot: ovat pohjana sille, että lapsi kykenee ottamaan muita huomioon ja toimimaan muiden kanssa. Tunnetaitojen yhteydessä opettelemme tunteiden säätelyä, empatiaa ja ongelmanratkaisua.

2.1.2 Vantaan kaupungin arvot:

INNOVATIIVISUUS:
Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisten hyväksi.
Hansin toimintayksikössä ryhmärakenteet saattavat muuttua vuosittain. Ryhmärakenteita, tilojen käyttöä ja toimintatapoja tarkistetaan ja kehitetään aktiivisesti lasten tarpeiden mukaan. Uutta tutkimustietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Innovatiivisuus näkyy myös asenteessamme uusiin kehityshankkeisiin. Olemme olleet monessa Vantaan kaupungin pilottihankkeessa mukana (esim. ”riskien hallinta”, 2002)

KESTÄVÄ KEHITYS:
Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin. Sosiaalinen puoli kestävässä kehityksessä on haasteellinen yksikön molemmissa päiväkodeissa. **Ympärivuorokautinen toiminta**, lasten muuttuvat ja erilaiset läsnäoloajat vaativat lapsilta sopeutumista vaihtuviin kaverisuhteisiin. Juuri kun on saanut hyvän leikin kaverin kanssa toimimaan saattaakin olla toisen kotiinlähtöaika. Välillä sitä parasta kaveria voi joutua odottamaan viikonkin, ennen kuin läsnäolot kohtaavat. Hoitopäivä voi kestää klo 5:sta aamulla iltaan klo 22 ja joskus siihen vielä yövuoronkin lisäksi. Pitkän päivän aikana joutuu sopeutumaan monen lapsen, jopa lapsiryhmän ja aikuisen kanssa toimimiseen. Kasvattajilta vaaditaan herkkyyttä havainnoida ja järjestää niin hyvä päivä lapselle, kuin mahdollista. Myös aikuiset työskentelevät oman tiiminsä lisäksi koko muun talon kasvattajien kanssa yhteistyössä varsinkin iltaisin ja viikonloppuina. Oman lapsiryhmän lasten lisäksi on tunnettava myös päiväkodin muut lapset.

Valtikan päiväkotiin lapset tulevat lähialueen eri päiväkodeista, joten haasteena on vuosittain uutena pääsääntöisesti vain esiopetusvuodeksi tulevien lasten sosiaalisten suhteiden muodostuminen. ”Uusiin” lapsiin tutustumiseen ja sitä kautta laadukkaan esiopetuksen järjestämiseen on aikaa vain yksi toimikausi. Toisaalta Valtikan lapset menevät pääosin samaan kouluun. Tämä helpottaa tärkeää siirtymistä esikoulusta kouluun.

Kulttuurinen kestävä kehitys yksikössämme muodostuu muun muassa vanhoista hyviksi todetuista perinteistä, kuten aikuisten teatteriesityksistä lapsille ja Hanskatti- kuorosta. Henkilökunnan ikä ja työssäoloaika yksikössä vaihtelee. Pitkään täällä työskennelleet siirtävät vanhoja perinteitä samalla kun nuoremmat tuovat uusia toimintamalleja. Lapset elävät päiväkodin lisäksi omien perheidensä ja muiden läheistensä kulttuureissa ja tuovat omat näkemyksensä ja toiveensa yhteiseen kulttuuriimme. On tärkeää muistaa perinneleikit ja -laulut, mutta hyväksyä myös se todellisuus, jossa nykylapset elävät omine musiikkimieltymyksineen ja tietokonepeleineen.

Taloudellinen puoli huomioidaan sekä hankintojen tarpeellisuutta ja kestävyyttä miettien ja harkiten. Myös henkilökunnan läsnäolojen ja lomien suunnittelu suhteessa lasten läsnäoloihin pyritään järjestämään sekä taloudelliset että toiminnalliset näkökohdat huomioiden. Hansin toimintayksikössä lapsille opetetaan ja välitetään kestävän kehityksen mallia aikuisten hyvällä esimerkillä ja osallistamalla lapsia esim. kierrätystoimintaan, jätteiden lajitteluun ja sähkönsäästöön.

YHTEISÖLLISYYS:

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Hansin toimintayksikössä yhteisöllisyys näkyy yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisena. Vanhemmilla on kasvatusvastuu ja -oikeus, jota arvostamme, mutta vain yhdessä pystymme antamaan lapsille hyvän lapsuuden ja turvallisen elämän, johon sisältyy mahdollisuus oppimiseen ja kehittymiseen kokonaisvaltaisesti.

Opetuksellinen ja kasvatuksellinen jatkumo (VASU 2012)

*Jatkumo etenee pienen lapsen hoivasta päivähoidon ja varhaiskasvatuksen yhdistelmänä esiopetuksen kautta kouluun.

OPETUKSELLINEN JA KASVATUKSELLINEN JATKUMO
Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus

	VARHAISKASVATUS	**ESIOPETUS** (osana varhaiskasvatusta)	**ALKUOPETUS** (osana perusopetusta)
OHJAAVA VALTAKUNNALLINEN ASIAKIRJA	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005 / Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)	Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010 / Opetushallitus)	Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2004, 2010 / Opetushallitus)
TEHTÄVÄ JA PÄÄMÄÄRÄ	**Varhaiskasvatuksen kasvatuspäämäärät** – Henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen – Toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen – Itsenäisyyden asteittainen lisääminen **Tavoitteena hyvinvoiva lapsi** – Ensisijaisena tavoitteena edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia – Tavoitteena edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista	**Esiopetuksen tehtävä** – Edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla häntä vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksyttyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen. – Edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Siinä tuetaan ja seurataan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä entenalta ehkäistään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. – Vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla sekä tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Lapsen kokemusmaailmaa rikastutetaan ja häntä autetaan suuntautumaan uusiin kiinnostuksen kohteisiin.	**Perusopetuksen tehtävä** – Tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus. – Antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. – Antaa mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. – Tukea jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. – Herättää halu elinikäiseen oppimiseen. – Siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. – Kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.
MUOTO	Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa.	Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt.	Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä.
TIEDONALAT	**Sisällölliset orientaatiot** – Matemaattinen orientaatio – Luonnontieteellinen orientaatio – Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio – Esteettinen orientaatio – Eettinen orientaatio – Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio	**Sisältöalueet** – Kieli ja vuorovaikutus – Matematiikka – Etiikka ja katsomus – Ympäristö- ja luonnontieto – Terveys – Fyysinen ja motorinen kehitys – Taide ja kulttuuri	**Oppiaineet** – Äidinkieli ja kirjallisuus – Matematiikka – Uskonto/Elämänkatsomustieto – Ympäristö- ja luonnontieto – Musiikki – Kuvataide – Liikunta

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajalta vaaditaan sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Kasvattajat mahdollistavat aikuisten ja lasten yhteisössä hyvän ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. (VASU 2005)
Hansin toimintayksikössä kasvattaja näkee jokaisen lapsen yksilönä, on lämmin, turvallinen ja kykenee aistimaan ja tulkitsemaan lasta. Aito läsnäolo on moniammatillisen osaamisen lisäksi kasvattajan tärkeimpiä ominaisuuksia. Jokaiselle kasvattajalle on nimetty oma lapsiryhmä, mutta kaikki työskentelevät tarvittaessa eri lapsiryhmissä. Vakituisina rakenteina voidaan mainita ilta-, viikonloppu- ja yötoiminta, jolloin suurin osa toiminnasta on yhdistetty siten, ettei erillisiä lapsiryhmiä ole. Varsinkin Hansin vuorohoito vaatii kasvattajalta joustavuutta toimia eri ryhmien aikuisten ja lasten kanssa. Valtikan työparimallissa esiopetusaika toteutuu kasvattajan omassa pienryhmässä ja iltapäivisin enemmän yhdessä. Hansin toimintayksikössä käy harjoittelemassa paljon opiskelijoita eri oppilaitoksista. He tarjoavat hyvän heijastuspinnan kasvattajiemme ammattitaidon arvioimiselle ja kehittämiselle.

2.2.2 Lapsikäsitys

Varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi. (VEOPS 2011)
Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa lapset liittävät asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa. Hansissa lasta rohkaistaan konkreettisen toiminnan ja kokeilemisen avulla muodostamaan asioista kokonaisuuksia ja ymmärtämään erilaisia ilmiöitä. Toimintakautta ei suunnitella valmiiksi etukäteen, vaan lapsiin tutustutaan ensin, että tiedetään mitä lapsille on hyvä tarjota, mitkä asiat kiinnostavat, mitä täytyy harjoitella ja minkälaisia menetelmiä on hyvä käyttää. Toiminta siis muodostuu lapsiryhmän tarpeiden ja yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaan ja toimintaa muokataan toimintakauden edetessä vastaamaan lapsiryhmän ja sen yksilöiden tarpeita. Heti lapsen aloittaessa päivähoidon keskustelemme vanhempien kanssa saadaksemme tietoa lapsen luonteesta ja tarpeista sekä heidän toiveistaan.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on avainasemassa, kun ajatellaan lapsen parasta. Poikkeava-aikaisessa päivähoidossa yhteistyön kiinteys ja muodot vaihtelevat. Sekä henkilökunnan ja perheiden välille on kyettävä rakentamaan luottamuksellinen suhde. Yhteistyö alkaa, kun perhe tutustuu päiväkotiin ennen hoidon aloitusta. Päiväkodin johtaja tapaa perheen ja yleiset päivähoitoon liittyvät asiat käydään läpi. Jokaiselle lapselle sovitaan vastuukasvattaja ensisijaiseksi yhteistyökumppaniksi. Vastuukasvattajan kanssa käydään aloituskeskustelu, jossa kartoitetaan perheiden toiveita ja mietitään tarkemmin lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tarpeen mukaan keskusteluja järjestetään useamminkin. Usein keväisin käydään loppukeskustelu, jossa arvioidaan yhdessä koko toimintakautta.

Vanhempainillat ovat yksi yhteistyömuoto. Hansissa järjestetään lapsiryhmäkohtainen vanhempainilta ainakin kerran vuodessa. Lisäksi koko toimintayksikkö järjestää vanhempainiltoja tarpeen mukaan. Tapahtumia joihin osallistuu koko perhe, mm. luontopolun, seikkailuradan yms. merkeissä, järjestetään 1-2 toimintakausittain. On aika yleistä, että lapsi asuu esimerkiksi vuoroviikoin toisen vanhemman luona. Me yritämme saada molemmat vanhemmat osallistumaan perheille tarkoitettuihin tapahtumiin. Perheiden yksilölliset tarpeet eroavat vuorohoidossa paljon toisistaan. Jokainen perhe kohdataan omanlaisenaan. Hoitoa järjestettäessä perheen elämäntilanne huomioidaan mahdollisimman hyvin. Vanhemmat ovat mukana Hansin yhteisissä juhlissa ja tapahtumissa. Traditio on järjestää koko toimintayksikön yhteinen kevättapahtuma, jonka yhteydessä esikoululaiset saavat todistuksen. Järjestämme myös vapaamuotoisia tapahtumia perheille.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Pieni lapsi on alusta lähtien kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta. Tässä prosessissa kielen merkitys on keskeinen. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä. Kieltä tarvitaan loogisen ajattelun, ongelmanratkaisun ja kuvittelun alueille. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille. Kielellä on keskeinen merkitys lapselle ominaisessa tavassa toimia. Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan ja kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä.
Kielen kehityksen edellytykset päiväkodissa: leikillä, saduilla, jäljittelyillä ja päivittäisillä toimintarutiineilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle. Rutiinit opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Kasvaessaan lapset liittävät leikissään kielen toimintaan, jolloin omien kokemusten, erityisesti leikin, kielen oppimisessa korostuu. Kieli toimii myös lapsen tunteiden sanoittajana. (VASU 2005)

Hansissa lapsen kielellistä kehitystä tuetaan ja lasta kannustetaan joka päivä. Leikit, lorut ja sadut ovat vahvasti mukana toiminnassa. Lasten kanssa keskustellaan paljon, asioita sanoitetaan, nimetään ja tiedonjanoon vastataan lasten ikävaiheet ja tarpeet huomioiden. Rutiinit, kuten pukemistilanteet ja ruokailu ovat mainioita kielellisen harjoittamisen hetkiä. Aikuisen rooli lapsen kielellisessä kehityksessä on tärkeä: Hän tunnistaa lapsen kielellisen kehityksen vaiheita ja osaa tarjota oikeanlaisia virikkeitä. Aikuisen tulee osata kuunnella.

Vertaisryhmät ja leikki vahvistavat lasten oppimismahdollisuuksia myös kielellisen kehityksen alueella. Kasvattajan tehtävä on havainnoida ja tukea lapsia niin, ettei kukaan jää leikin ulkopuolelle. Kielellistä kehitystä tuetaan pienryhmätoimintana ja erilaisissa tarpeen mukaan perustettavissa kerhoissa. Suomi toisena kielenä oleville lapsille tehdään oma suunnitelma kielen kehityksen tukemiseksi.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten oma yhteisö muodostuu omien ryhmien käytännöissä ja ihmissuhteissa. Hansissa selkeästi sovitut joustavat rakenteet ja sopimukset tukevat yhteisön kehitystä. Yhteisön kehitykseen vaikuttavat kaikki erilaiset kulttuurit, joissa lapset elävät.

Lapset muokkaavat omaa yhteisöä ja kulttuuriaan päiväkodissa yhdessä aikuisten kanssa. Aikuisen vastuulla on taata tunneturvallinen ympäristö. Lapset voivat vaikuttaa siihen mitä päiväkodissa tehdään. Erilaisissa ”lastenkokouksissa” ja ”keskustelupiireissä” lapsia rohkaistaan ja opetetaan kertomaan, keskustelemaan ja suunnittelemaan. Lasten toiveita kuunnellaan ja toteutetaan. He arvioivat tehtyä toimintaa. Aikuinen opettaa arviointitapoja. Arkitilanteet, kuten ruokailu ja pukeminen heijastavat myös yhteisön kulttuuria.

Lasten kulttuuri muuttuu nopeasti ja saa uusia piirteitä yhteiskunnan ilmiöistä. Välillä on vaikea vetää yksiselitteisiä rajoja siihen mikä on hyvää tai huonoa kulttuuria, mikä on sopivaa pienelle lapselle ja mille he altistuvat liian nuorina. Aikuisen pitää tietää esimerkiksi nykylasten seuraamista tv-ohjelmista ja musiikista, että osaa toimia oikeudenmukaisesti. Aikuinen säätelee sitä mikä yhteisössä sallitaan.

Lasten kaveri- ja sosiaalisten taitojen kehittyminen ovat merkityksellisiä taitoja hänen kehitykselleen. Hyväksytyksi tuleminen omassa vertaisryhmässä on tärkeää jokaiselle. Siellä opitaan hallitsemaan erilaisia tunteita

ja niiden säätelyä. Aikuisen rooli tässä on koko ajan merkittävässä asemassa. Tavoitteena on lapsiryhmän kokonaisvaltainen hyvinvointi turvallisessa ilmapiirissä, joka ennaltaehkäisee konflikteja ja kiusaamista.

Kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen Hansissa on kaikkien aikuisten yhteinen asia. Yhteisesti sovitun näkemyksemme mukaan kiusaamista on kaikki jatkuva tarkoituksellisen pahanmielen aiheuttaminen sekä sanallisesti, fyysisesti tai henkisesti. Jokainen päiväkodin aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin huomioimalla kuitenkin eron konfliktin ja kiusaamisen välillä. Kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa, tilanteisiin puututaan välittömästi ja asiat selvitetään asianosaisten kesken. Anteeksi pyytäminen on tärkeää, mutta siinäkin lapsi tarvitsee aikuisen tukea. Vallankäytön tunnistaminen on aikuisten tehtävä ja he voivat vaikuttaa haastaviin tilanteisiin ennakoimalla, kaverisuhteita huomioiden ja ryhmärakenteita suunnittelemalla. ”Me”- hengen luominen on tärkeää.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivän kulun rakenteet ovat tarkkaan mietittyjä Hansissa. Säännölliset ruokailuajat ja päivälepo rytmittävät päivää. Kaikkea toimintaa voidaan säätää ajallisesti, kun samalla muistetaan rutiinien tärkeyden merkitys lapselle. Tavoitteenamme on joustavasti vakaa päivärytmi, jossa lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän, mutta tarvittaessa joustavan päivärytmin perusta. Varsinkin vuorohoidossa lapsen hoitopäivän pituus vaikuttaa siihen mitä lapsi milloinkin eniten tarvitsee.

Arkitoimintatilanteet ovat tärkeitä. Niissä korostuu vuorovaikutuksen, läsnäolon ja keskustelun merkitys. Kello 17 asti lapset ovat omissa ryhmissään, mutta sen jälkeen ryhmiä yhdistetään. Viikonloppuisin ei ole erillisiä lapsiryhmiä. Yöhoito on järjestetty yhdessä yhteisessä nukkumahuoneessa.

Tehdessään itse lapsi oppii hallitsemaan ympäristöään kykyjensä mukaan. Kannustamme lasta omatoimisuuteen. Esimerkiksi siirtymä- ja pukeutumistilanteissa se tarkoittaa, että aikaa pitää olla riittävästi. Erityisen tärkeää tämä on pienten lasten ryhmissä. Sopivaan omatoimisuuteen kannustettaessa lapsi oppii uusia asioita ja saa itseluottamusta. Saa kokeilla ja saa erehtyä. Omatoimisuuden määrää kasvatetaan lapsen iän ja kykyjen mukaan. Lapsen kykyyn toimia omatoimisesti vaikuttaa myös hoitopäivän pituus. Aikuiselta vaaditaan herkkyyttä huomioida milloin lapsi tarvitsee apua.

4.4 Lasten leikki

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja taidot kehittyvät. Leikki vahvistaa myös lasten suhteita ja vuorovaikutustaitoja. Leikissä lapset harjoittelevat valintojen tekemistä ja ongelmanratkaisutaitoja sekä käsittelevät kokemuksiaan. (VASU 2012)

Hansissa lasten leikille annetaan paljon aikaa. Leikkiympäristöä rakennetaan ja muokataan muuttuvien tarpeiden mukaan. Jokaisessa yli 3-vuotiaiden lasten ryhmässä on käytössä leikkikartta, jonka avulla lapset oppivat valitsemaan leikkipaikkoja. Aikuinen ohjaa leikkikartan käytössä. Leikkikartta tukee esim. leikkirauhaa, koska siinä määritellään enimmäismääriä eri leikeissä ja tiloissa. Leikkikartta auttaa lasta hahmottamaan käytössä olevia tiloja. Aikuinen ohjaa, suunnittelee ja havainnoi lasten leikkiä. Osa leikistä on vapaata leikkiä.

Leikin määrä: Leikkiaikaa järjestetään joka päivä. Leikkiajan määrä vaihtelee, mutta aikuisen tehtävä on muokata tilanteita siten, että lapsilla on esimerkiksi leikkirauhaa ja mahdollisuuksia jatkaa aloitettuja leikkejä myöhemminkin. Lapsia kannustetaan pitkäkestoisiin leikkeihin. Leikin kesto pitenee lasten kasvaessa.

Leikin laatu/ohjattu leikki: Ohjatussa leikissä lapsen leikki kehittyy ja monipuolistuu. Leikki tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä, niin kuin muukin päiväkodin toiminta. Aikuinen ohjaa, havainnoi ja osallistuu lasten leikkiin ja osaa myös nähdä kuinka paljon hänen on sopivaa osallistua. Aikuinen järjestää mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Havainnoimisella tarkoitetaan sitä, että aikuinen seuraa leikkiöiden rooleja, leikkitaitoja ja leikkien monipuolisuutta, jotta voi auttaa lapsen leikkitaitojen kehittymisessä.

Leikkivälineet: Iso osa leikkivälineistä on lasten ulottuvilla päivittäin. Ryhmät arvioivat leikkivälineiden riittävyyttä ja laatua/kuntoa. Leikkivälineille on määritelty omat säilytyspaikat, joista tärkeimmät on merkitty kuvilla, että lasten on helppo löytää ja palauttaa leikkivälineet. Leikkivälineissä huomioidaan niiden turvallisuus ja pedagogisuus. Lapsille opetetaan leikkivälineiden oikeita käyttötapoja ja vastuuta niiden kunnossapidossa ja paikoilleen laittamisessa.

Leikkiympäristö: Leikin suunnittelu lähtee hyvästä leikkiympäristöstä. Aikuinen muokkaa fyysistä ympäristöä siten, että se on turvallinen, motivoi ja houkuttelee leikkiin. Hansissa aikuisella tulee olla herkkyyttä aistia lasten mielenkiinnon kohteita ja vastata niihin muokkaamalla leikkiympäristöä.

4.5 Liikunta

"Lapset liikkuvat oman terveytensä kannalta liian vähän. Jokaisen tulisi liikkua reippaasti vähintään kaksi tuntia päivässä." (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 2005)

Liikunnan määrä: Hansissa jokaisessa lapsiryhmässä on suunniteltua/ohjattua liikuntaa vähintään kerran viikossa. Riittävä liikunnan määrää järjestetään muillakin tavoin. Meillä on yhteiset kirjallisesti sovitut säännöt (ulko- ja sisäsäännöt), joissa huomioidaan mahdollisuudet hyvään omatoimiseen liikuntaan. Turhia liikuntaa rajoittavia sääntöjä on poistettu. Liikunta on yhdistettynä muihin päivittäisiin toimintoihin. Lapsille opetetaan liikuntaleikkejä ja mm. pallolajeja. Ennen kaikkea liikunnan tulee olla mukavaa, leikinomaista ja sen pitää tarjota onnistumisen elämyksiä.

Liikunnan laatu /ohjattu liikunta: Arvioimme ja kehitämme liikunnan laatua mm. seuraamalla lasten aktiivisuutta liikkumisen suhteen. Tarjoamme monipuolista liikuntaa. Monipuolinen liikunta tarkoittaa paljon muutakin kuin juoksua ja kävelyä. Monipuoliseen liikuntaan kuuluu esim. käsittelytaitoja, hyppimistä, ryömimistä ja kiipeilyä. Retkeilemme paljon lähiympäristössä. Käytämme joka viikko Rekolanmäen koulun liikuntasalia.

Liikuntavälineet: Sisäliikuntavälineet ovat erillisissä liikuntavälinevarastossa esikouluryhmien eteisissä. Koko yksikkö käyttää niitä. Myös muissa lapsiryhmissä on liikunnan perusvälineistöä, kuten esim. palloja. Suurin osa välineistä on lasten saatavilla. Ulkoliikuntaan meillä on hyvät kiipeilytelineet, keinut ja esimerkiksi erittäin suosittuja oransseja pyöriä.

Liikuntaympäristö: Tilat on muokattu liikuntaan houkutteleviksi. Tiloissa on liikunnallisia virikkeitä, kuten kirjaimia ja numeroita lattioissa. Kesäisin harrastamme kesäliikuntalajeja ja talvella käymme luistelemassa ja tarjoamme mahdollisuuden hiihtämiseen. Yksikössä on huonekaluista tyhjennetty tila/tiloja, jossa liikuntaleikkejä on helppo toteuttaa ja esim. sählyä voi pelata. Käytävillä voi liikkua mahalaudalla, jumppapalloilla ja alle 3-vuotiaat sisämopoilla. Päiväkotien pihojen lisäksi liikumme lähiympäristön luonnossa.

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö: vanhemmille ja lapsille järjestetään vähintään yksi yhteinen liikuntatapahtuma toimintakaudessa. Vanhempia kannustetaan liikkumaan yhdessä lastensa kanssa.

4.6 Taiteellinen kokeminen

Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät ja hänellä on mahdollisuus ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla. Lapsi nauttii taiteista, taidoista ja ilmaisusta.
Kasvattaja antaa tilaa lasten taiteelliselle kokemiselle ja ilmaisemiselle. Kasvattaja ohjaa lapsia huomioiden heidän luovat ideansa ja järjestää mahdollisuuden kokea taiteen tekemisen iloa. (Vasu2012)

Hansissa taiteellista kokemista mahdollistetaan monin tavoin. Hansin päiväkodin puolella on erillinen ateljeetila, joka on kaikkien lapsiryhmien käytössä. Ateljeetilassa on monipuolisesti materiaaleja maalaamiseen, savityöhön ja erilaisiin askarteluihin. Kaikissa ryhmissä on myös materiaaleja ja niissä toteutetaan kasvattajien ennalta suunnittelemia ja spontaaneja lapsista lähteviä projekteja. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, laulamaan, tanssimaan ja esimerkiksi esittämään nukketeatteria. Kuten muussakin toiminnan ohjauksessa aikuisen rooli herkkänä tilanteiden tulkitsijana on tärkeä. Hänen tulee osata mennä mukaan lasten taiteellisiin tekemisiin ja ohjata tarvittaessa. Päiväkotiemme ympäristö metsineen ja kallioineen antaa hyvän mahdollisuuden laajentaa luovuutta luontoon.

4.7 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsi on synnynnäisesti utelias, hän haluaa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma. Lapsi harjoittelee ja oppii erilaisia taitoja ja kohdatessaan uusia asioita lapsi käyttää oppimisensa apuna kaikkia aistejaan. Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa lapset liittävät asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa, tuntemuksiinsa ja käsiterakenteisiinsa. Toimiessaan mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla lapsi voi kokea oppimisen ja onnistumisen iloa. (VASU 2005) Esiopetuksessa oppiminen on aktiivinen aikaisempiin tietorakenteisiin pohjautuva päämääräsuuntautunut prosessi, joka usein sisältää ongelmanratkaisua. Näin tietoa ei voida suoraan opettamalla siirtää lapselle, vaan lapsi itse rakentaa aikaisemmin omaksumiensa käsitysten ja uuden tiedon pohjalta uudet käsityksensä. (EOPS 2010)

Suomalainen varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Alle 3-vuotiaiden kohdalla korostuu hoidon ja kasvatuksen osuus. Lapsen kasvaessa opetuksen määrää lisääntyy. Lapsen omaehtoisella leikillä on aina keskeinen merkitys toiminnassa. Ympärivuorokautisessa hoidossa lasten hyvin vaihtelevat läsnäolot vaativat tarkkaa havainnointia ja arviointia siitä, että lapselle tarjotaan oikeita asioita oikeissa määrissä. Valtikan päiväkodissa ohjattu toiminta painottuu aamupäiviin.

Päiväkodin henkilökunta sitoutuu Vantaan kaupungin ja omiin yhteisiin arvoihimme ja työtä tehdään tiimityönä. Jokaisen lapsiryhmän henkilökunta on oma tiiminsä, joka kokoontuu kerran viikossa arvioimaan ja suunnittelemaan työtänsä. Lastentarhanopettaja on tiimin pedagoginen vastuuhenkilö, mutta kaikki kasvatushenkilöt osallistuvat tasavertaisesti toiminnan toteutukseen.

Lapsiryhmässä toimitaan mahdollisimman usein pienryhmissä. Se mahdollistaa parhaan vuorovaikutuksen lapsien ja aikuisten välillä. Tärkeimmässä roolissa on hyvä arjen pedagogiikka, jossa lähtökohtana on lapsen kuuntelu, mielenkiinnon kohteet ja lapsiryhmän tunteminen. Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot ja esiopetuksen sisältöalueet toteutuvat pitkälti päivähoidon arkitoimintatilanteissa (kts. sivu 5; Opetuksellinen ja kasvatuksellinen jatkumo). Kasvattaja huomioi suunnitellessaan toimintaa, että leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen ovat lapselle ominaisia tapoja oppia ja toimia. Suunnittelua ohjaa lapsiryhmän ikärakenne ja kehitysvaiheet.

Suotuisa kasvuympäristö luodaan siten, että ylläpidetään myönteistä ja turvallista ilmapiiriä, jossa lasten, vanhempien ja henkilökunnan on hyvä toimia.
Fyysinen oppimisympäristö on rakennettu virikkeelliseksi ja käytännölliseksi. Sisustuksessa otetaan huomioon sekä pedagogisuus että esteettisyys. Leikkivälineet, askartelutarvikkeet ja pelit ovat pääsääntöisesti lasten ulottuvilla. Esimerkiksi seinille ripustettava materiaali on pedagogista, tiedonhalua lisäävää ja viihdyttävää.

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen on nykypäivää. Keskeinen tehtävämme tällä alueella on tarjota mahdollisuuksia tutustua ja harjoitella sen käyttöä sekä opettaa lapsille kriittistä medialukutaitoa.

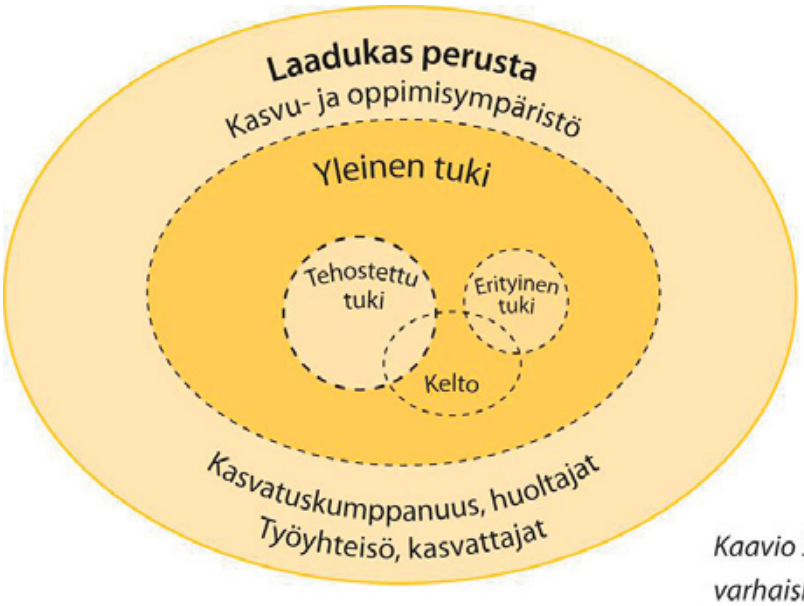
4.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen tuen ***yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi****, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet. (Pakillinen työkaluja 2012) Kaavio sivun alareunassa.*
Vantaalla kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi tehostetun tuen suunnitelma. Kaikille Vantaalla esiopetukseen osallistuville laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Tehostetun tuen aloittaminen perustuu lastentarhanopettajan laatimaan pedagogiseen arvioon ja mahdollisiin asiantuntija-arvioihin. Tehostettua tukea saaville esikoululaisille laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Esiopetukseen osallistuvalle lapselle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman liitteeksi henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Lapsen tarvitsema tuki aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Yleinen tuki toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa laadukkaan pedagogiikan avulla. Lapselle ja lapsiryhmälle asetetaan tavoitteet, joiden toteutumista henkilökunta yhdessä vanhempien kanssa arvioi säännöllisesti. Vanhemmilta päiväkoti saa hyödyllistä tietoa lapsen vahvuuksista. Hyvä yhteistyö perheen ja henkilökunnan välillä on ehdottoman tärkeää, kun lapsi tarvitsee tukea. Rakennamme ryhmiin hyvän oppimisympäristön, joka sisältää esimerkiksi kuvallista tukea ja leikkialuekartan. Käytämme oman resurssierityislastentarhanopettajamme (RELTO) tai konsultoivan erityislastentarhanopettajan (KELTO) ammatillista osaamista apuna. Päiväkodin henkilökunta tekee yhteistyötä myös muiden asiantuntijatahojen kanssa. (esim. lastensuojelu, puheterapia, lasten terapiapalvelut, neuvola, erikoissairaanhoito)

(Vasu 2012)

Kaavio 3. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

4.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Vaikka sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, suo ja poikien välinen tasa-arvoisuus. (VASU 2005)

Koemme erilaiset kulttuurit ja uskonnot rikkautena. Ne tuovat lisää sisältöä päiviimme, auttavat ihmisiä näkemään maailmaa laajemmin ja olemaan suvaitsevaisia. Samalla painotamme suomalaista kulttuuria ja opetamme sen tapoja lapsille. Lapsen identiteetin rakentumiselle on merkityksellistä, että hänen kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja niitä käsitellään. Jokaisella muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena (S2) kielenä opetukseen. Sen toteutuksesta vastaa päiväkodin johtaja. Pääkaupunkiseudulla on käytössä yhteisesti sovittu Monikulttuurinen varhaiskasvatus- toimintamalli, jota myös me noudatamme. Lapsen suomenkielen osaaminen kartoitetaan päivähoidon alkaessa ja sen kehittymistä arvioidaan säännöllisesti. Päivähoidossa ei anneta tunnustuksellista uskontokasvatusta. Suomalaiset kirkolliset juhlat huomioidaan. Eri uskonto- ja katsomuskuntiin kuuluvien osallistuminen niihin kysytään lasten vanhemmilta.

4.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista. Varhaiskasvatusta toteutetaan ja kehitetään huomioiden kestävän kehityksen kulttuurisen, sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen näkökulman. Lapsille pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet merkitsevät sosiaalisesti kestävää kehitystä. Pienryhmät toimivat yhteistyöhön oppimisen harjoituskenttänä.
Luonto- ja ympäristösuhteen kehittymisen kautta luodaan lapsille pohja elämänasenteelle, joka ottaa huomioon ympäristön kestävällä tavalla. Luonnossa lasten osallisuus toteutuu luonnostaan. Retket lähimetsään tarjoavat mahdollisuuksia yhteisille leikeille, kasvun ihmeen pohdinnoille ja luonnon tutkimiselle. Ympäristövastuullista toimintaa opitaan yhdessä. Pienillä arjen teoilla opitaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutusta. (VASU 2012)

Hansin lähiympäristö tarjoaa hyvät mahdollisuudet tutkia luontoa. Kaikki lapsiryhmät hyödyntävät ympäröivää metsää ja luontoa eri vuodenaikoina. Teemme säännöllisesti retkiä lähiympäristöön.
Opetamme lapsia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstämme – sekä luonnosta että rakentamastamme ympäristössä päiväkodin sisällä. Päiväkodin vehreä takapiha mahdollistaa yrttien, kasvien ja kukkien kasvattamisen. Hansin päiväkodin takapihalla kasvaa kirsikka- ja luumupuu.

4.10 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.10.1 Esiopetuksen järjestäminen

Varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi. Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Leikki on keskeinen kasvua ja oppimista edistävä toimintamuoto esiopetuksessa ja sille tulee antaa aikaa ja mahdollisuuksia jokaisena esiopetuspäivänä. (VEOPS 2011)

Esiopetuksemme lähtökohtina ovat virikkeellinen oppimisympäristö, rento ilmapiiri, sosiaalisten taitojen tukeminen ja kehittäminen sekä spontaanisuuden ja suunnitelmallisuuden toimiva suhde. **Hansin päiväkodin** esikoululaiset tulevat pääasiallisesti oman päiväkodin ryhmistä, jolloin tunnemme lapset entuudestaan. Se helpottaa esikouluvuoden suunnittelua. **Valtikan päiväkodissa** tilanne on päinvastainen. Esikoululaiset tulevat lähialueiden muista päiväkodeista, joten esikouluvuoteen sisältyy haaste tutustua lapsiin lyhyessä ajassa. Edellisenä keväänä järjestämme lapsille ja heidän vanhemmilleen mahdollisuuden tutustua tuleviin ryhmiinsä. Silloin keskustelemme odotuksista, toiveista ja mahdollisista peloista sekä kerromme esikoulun toiminta-ajatuksesta.

Esiopetukseen määritellään joka toimintakausi erikseen maksuttoman esiopetuksen ajankohta. Maksutonta esiopetusta tarjotaan neljä tuntia arkipäivinä. Aika on aamupäivällä. Hansin vuoroesikouluryhmässä maksuton esiopetus voidaan määritellä aamupäivän lisäksi myös ilta-ajaksi, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Yleensä toiminta pystytään kuitenkin järjestämään niin, että iltahoidossa olevien lasten kanssa oleellisin esiopetus voidaan tarjota ilman erillisesti määriteltyä iltaesiopetusaikaa. Lasten tarpeista lähtevä psyykkinen, fyysinen ja sosiaalinen ympäristö ovat avainasemassa laadukasta esiopetusta suunniteltaessa. Hansissa on monipuoliset välineet ja materiaalit. Niitä päivitetään tarpeen mukaan. Suuri osa välineistä on lasten ulottuvilla koko ajan. Muun muassa leikkikartan avulla lapsia opastetaan ja innostetaan hahmottamaan ja käyttämään toimintaympäristöänsä. Käytämme paljon kuvatukea esimerkiksi päiväkulun selventämiseksi. Tärkeimmät lelujen säilytyspaikat on merkitty kuvilla. Esiopetus tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä.

Hansissa on hyvät fyysiset tilat, jotka tukevat muun muassa leikkirauhaa. Valtikan päiväkodissa on käytössä työparimalli, jossa lapset on jaettu pienempiin ryhmiin (kts. johdanto sivu 1). Vanhempien kanssa lapselle tehdään syksyllä esiopetussuunnitelma, jossa pohditaan erilaisia ratkaisuja ja toimintatapoja lapsen esiopetusvuoden tueksi.

Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. EsKo- tiedonsiirtoprosessin tavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen kaikista koulutulokkaista ja samalla vähentää suullisesti siirrettävän tiedon määrää. EsKo- prosessissa esiopettaja havainnoi esiopetusryhmän lapsia ja kokoaa havainnot lasten taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista. Kerätyt tiedot siirretään huoltajien luvalla lapsen tulevalle koululle. Opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto voidaan kuitenkin aina siirtää kouluun. Vastaanottava koulu hyödyntää saatua tietoa opetuksen suunnittelussa. (VASU 2012)

4.10.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Opetuslautakunnan päätöksen mukaan järjestämme valmistavaa opetusta niille esiopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ei riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen. Valmistava esiopetus annetaan esiopetusryhmässä. Opetusta tarjotaan viisi tuntia päivässä. Valmistava opetus perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan 6-vuotiaille (2012).

Kielen opetuksessa asioita konkretisoidaan kuvien, tavaroiden ja erilaisten materiaalien avulla. Opetuksen tulee olla toiminnallista ja leikinomaista ja se sidotaan arkeen ja lapsen jokapäiväisen elämään. Selkeä struktuuri ja rutiini tuovat turvaa.

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Hansissa selkeästi suunnitellut ja yhteisesti sovitut rakenteet mahdollistavat sujuvan ja laadukkaan toiminnan. Päivän toimivaa kulkua esimerkiksi seurataan läsnäololistoilla, joita päivitetään ja jotka tarkistetaan päivittäin. Jatkuva aukiolo Hansin päiväkodin puolella vaatii yhteisesti sovittujen sopimusten tarkan seurannan lisäksi kykyä arvioida tilanteita tapauskohtaisesti. Toisia sopimuksia on pakko soveltaa, jotta lapsen ja perheen etu kyetään huomioimaan oikein. Hansin päiväkodissa on paljon erilaisia kirjallisia listoja seurantaa ja arviointia helpottamaan. Ryhmien henkilökuntakunta tarkistaa ja sitoutuu noudattamaan aina kauden alussa allekirjoittamaansa tiimisopimusta, johon kirjataan kaikki tärkeät ennalta sovitut asiat ja menettelytavat.
Arvioimme toimintaamme säännöllisesti. Tiimit (koostuu lapsiryhmän kasvattajista) kokoontuvat kerran viikossa. Edustuksellinen koko toimintayksikön palaveri pidetään kaksi kertaa kuussa. Koko yksikön yhteisiä päiviä ja työiltoja järjestetään 3-4 toimintakauden aikana. Arviointia suoritetaan lapsiryhmän sisällä, mutta myös suhteessa koko yksikön toimintaan.
Lapsia arvioidaan suhteessa heille yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin, jotka sovitaan vanhempien kanssa ja kirjataan lapsen varhaiskasvatussopimukseen tai esikoululaisilla esiopetussuunnitelmaan. Kykyjensä mukaan lapset arvioivat omaa toimintaansa esimerkiksi yksilöhaastatteluissa ja heitä kannustetaan muutenkin antamaan palautetta. Lapset arvioivat myös heille järjestettyä toimintaa. Toimintaa muokataan saadun palautteen pohjalta.

Vanhemmille tehtävä asiakastyytyväisyyskysely suoritetaan Vantaan kaupungin antamien ohjeiden mukaisesti. Teemme myös omia asiakastyytyväisyyskyselyjä tarpeen mukaan. Suullista ja kirjallista asiakaspalautetta kirjataan jatkuvasti. Sitä käytetään toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä ryhmien tiimipalavereissa sekä yksikön yhteisissä työpäivissä. Henkilökunnan kouluttamisessa käytetään aktiivisesti kaupungin sisäistä- ja ulkoista koulutusta. Arvioinnista saamamme palaute käytetään toiminnan ja itsemme kehittämiseen.

6 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä lähikoulumme Rekolanmäen koulun kanssa. Valtikan päiväkoti on koulun yhteydessä. Yhteistyö muodostuu yhteisistä tapahtumista ja muusta luontevasta kanssakäymisestä.
Valtikkalaiset syövät lounaan Rekolanmäen koulun ruokasalissa, koko toimintayksikkö käyttää koulun liikuntasalia ja muita koulun tiloja. Hansin päiväkodin lapset tulevat laajalta alueelta, joten he menevät useaan eri kouluun. Olemme tarvittaessa yhteydessä kaikkiin ko. kouluihin. Esikoululaisten tiedot siirretään ESKO- tiedonsiirto- lomakkeella lapsen tulevan kouluun.

Hansin toimintayksikkö tekee yhteistyötä mm. konsultoivan erityislastentarhanopettajan, sosiaalityön, perheneuvolan, erilaisten terapeuttien, lastensuojelun, lasten ja nuorten sairaalan, useiden koulujen, Peijaksen sairaalan, Rekolan seurakunnan ja Palveluskeskus Foiben kanssa.

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin hänellä mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan ja lapsen perustarpeista huolehditaan. (VASU 2005)
Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. (VEOPS 2011)
Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011)

Vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta ja hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityön tavoitteena on jokaisen yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. (Vantaan varhaiskasvatuksen hyvinvointityö toimintayksiköissä, hyväksytty johtoryhmässä 22.4.2010). Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet (VASU 2005) Tämän johdosta hyvinvointityössä on tärkeää huomioida paitsi lasten, myös koko kasvattajayhteisön hyvinvointi.
Toimintayksikkömme hyvinvointityötä toteutetaan siten, että aihe on asialistalla jokaisessa edustuksellisessa palaverissa. Palavereja pidetään kahden viikon välein. Hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään lasten omissa kokouksissa, joissa tuetaan lasten osallisuutta. Kiusaamiseen puututaan välittömästi, eikä sen anneta jatkua. Tähän ja yleensäkin tunnetaitojen kehittämiseen käytämme erilaisia ”ohjelmia”.
Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän (OHR) palaverit järjestetään kaksi kertaa toimikaudessa. Keskeisenä tavoitteen on oppimispolun turvaaminen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtoprosessi (ESKO) tukee tätä prosessia.

Toimintayksikössä huolehditaan turvallisuus- ja pelastussuunnitelman sekä työsuojeluohjelman laadinnasta ja päivittämisestä. Niitä, samoin kuin kaupunkitasoisia toimintaohjeita, käydään läpi säännöllisesti.

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Teemme työtämme näkyväksi monella tavalla. Arvokkainta on päivittäinen kanssakäyminen vanhempien kanssa. Tieto ja mielipiteet välittyvät tehokkaasti. Tiedotamme toiminnastamme säännöllisesti viikko-ohjelmissa ja kuukausitiedotteilla. Dokumentoimme toimintaamme myös valokuvin ja videokuvaamalla. Vanhemmille valokuvia käytetään avaamaan päiväkotiemme toimintoja ja tapahtumia. Ryhmissä on digitaaliset valokuvakehykset valokuville päivittäisten tapahtumien dokumentointia varten. Samana päivänä tehty toiminta voidaan laittaa valokuvien muodossa esille.

Videokuvauksesta olemme koostaneet toimintakertomuksen vuoroesikouluryhmän vuodesta ja se on annettu esikouluryhmän lapsille päättötodistuksena keväisin.
Päivähoito on avointa toimintaa, joten vanhemmilla on mahdollisuus tulla seuraamaan toimintaamme. Näemme oman työmme tärkeänä ja haluamme tuoda esiin varhaiskasvatuksen merkitystä.

Lähteet ja lainaukset (*kursiivilla*):

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (VASU 2012)

Vantaan esiopetussuunnitelma (VEOPS 2011)

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (VASU 2005)

Pakillinen työkaluja, välineitä Vantaan päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämiseen (Pakillinen työkaluja 2012)

Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 2005

Valtakunnallinen esiopetussuunnitelma (EOPS 2010)

Vantaan kaupungin ja varhaiskasvatuksen arvot on myös merkitty kursiivilla

Suomen Mielenterveysseura, Turvallisin mielin hanke, 2012 – 2014

7 Jälkikirjoitus

Aloittaessamme varhaiskasvatussuunnitelman päivityksen syksyllä 2012 keskustelimme vanhempien kanssa ja pyysimme heiltä palautetta toimintamme nykytilasta. Toimintayksikkömme lapsiryhmien vanhempainilloissa syksyllä 2012 kävimme läpi myös sitä miten he kokevat Vantaan kaupungin arvojen näkyvän Hansissa. Saimme kiitosta erityisesti hyvästä ilmapiiristä, toiminnan joustavuudesta ja järjestelmällisestä tunnetaitojen opettelusta. (Toimintakaudella 2012 - 2013 Valtikan päiväkodissa ja Hansin päiväkodissa 5-6-vuotiaille lapsille on käytössä ”Askeleittain”- ohjelma, jonka opetustuokioissa harjoitellaan tunteiden säätelyä, empaattisuutta ja ongelman ratkaisua.) Vantaan kaupungin arvoista vanhemmat kertoivat innovatiivisuuden näkyvän meillä esimerkiksi toimivina tiloina. Yhteisöllisyys näkyy hyvin eri lapsiryhmien ja koko toimintayksikön yhteistyönä. Henkilökunta liikkuu sujuvasti eri ryhmien välillä, samoin lapset, jolloin kaikilla on mahdollisuus tuntea toisensa. Tämä näkyy hyvin varsinkin Hansin päiväkodin vuorohoidossa. Kestävän kehityksen mallia toteutamme pienillä arjen teoilla. Esimerkiksi sähkön- ja vedenkulutuksen vähentämisenä. Kestävän kehitys alueella meillä on edelleen paljon parannettavaa.

Vanhemmilta pyydettiin ideoita ja vinkkejä päivityksen edetessä toimintayksikkömme kuukausitiedotteissa ja suullisesti. Henkilökunta aloitti yhteisesti varhaiskasvatussuunnitelman varsinaisen sisällöllisen päivityksen koulutuspäivässä Tuusulan Onnelassa 8.9.2012. Pääasiallisesti prosessi eteni ohjausryhmän ja työryhmien säännöllisten kokoontumisten kautta. Lopullinen muoto saatiin valmiiksi syksyllä 2013.

Vantaalla,

1.10. 2013

8 Päivän rakenne

Hansin ympärivuorokautinen päiväkoti:

klo 5 Ensimmäiset lapset vastaanotetaan hoitoon yhteisessä tilassa. Klo 5-6 päiväkotiin tulevat lapset saatetaan lepäämään/nukkumaan. Aamun toiminta pidetään rauhallisena.
klo 6 - 7 Kaikki lapset ja aikuiset ovat yhdessä.
n. klo 7 Lapset siirtyvät oman ryhmän aikuisensa kanssa omaan ryhmätilaansa. Leikkiä, pöytätyöskentelyä, keskustelua, satuja jne.
klo 8 – 8.30 Aamupala
Tämän jälkeen lapsiryhmän ikärakenteesta ja päivän suunnitelmasta riippuen ryhmän yhteinen kokoontuminen, jossa kerrotaan mitä päivän aikana on suunniteltu tapahtuvaksi. Ohjattua toimintaa, leikkiä, ulkoilua, liikuntaa, rakentelua, askartelua, laulua, pelejä yms.
klo 11 – 11.30 Lounas, jonka jälkeen päivälepo. Osa lapsista nukkuu ja osa lepää. Lepäävillä lapsilla toiminta-aikaa välipalaan asti.
klo 14 – 14.30 Välipala
Tämän jälkeen leikkiä, ulkoilua, ohjattua toimintaa, liikuntaa, jne.
klo 17 – 17.30 Päivällinen. Päivällinen tarjotaan lapsille, joiden hoitopäivä jatkuu yli klo 18.
Toiminta jatkuu omissa ryhmissä tai siirrytään yhteisiin tiloihin, jolloin iltahoidossa olevat lapset ovat yhdessä. Viimeistään iltapalalle **klo 19** kaikki ryhmät yhdistyvät.
klo 20 Yöhoitoon tulevat lapset tuodaan päiväkotiin valmiiksi yöpukuun puettuina. Iltatoimia, hampaiden pesu, vessassa käynti. Iltatoimintaa lasten jaksamisen mukaan.
klo 22 Viimeiset iltavuorossa olevat lapset haetaan kotiin. Yöhoitoon jäävät laitetaan nukkumaan klo 20.30 – 22.

Valtikan päiväkoti:

klo 6.30 Päiväkoti aukeaa. Jos lapsi tarvitsee satunnaisesti hoitoa ennen klo 6.30, hoito järjestetään Hansin päiväkodin puolella. Aamupalaan asti leikkiä ja muuta puuhastelua.
klo 7.45 – 8.30 Aamupala Valtikan tiloissa. Aamupiiriin asti lapset valitsevat itsellensä mieleisen tekemisen.
n. klo 9 Kokoontuminen aamupiiriin, jonka jälkeen esikoulutoimintaa pienryhmissä klo 13 asti.
klo 11.30 – 12 Lounas Rekolanmäen koulun ruokasalissa.
klo 12 – 13 Vapaa leikki / ulkoilu
klo 13 - 14 Päivälepo. Kuunnellaan satuja. Mahdollisuus nukkua päiväunet.
klo 14 – 14.30 Välipala Valtikan tiloissa. Välipalan jälkeen leikkiä sisällä ja/tai ulkona.
klo 17 Päiväkoti sulkeutuu.

Päivän rakenne ja aikataulut saattavat muuttua. Tärkeintä on huomioida lapsen hoitopäivä kokonaisuutena. Yksittäisen lapsen kohdalla hoitopäivän pituus vaihtelee suuresti erityisesti vuorohoidossa. Henkilökunta ja vanhemmat yhdessä huolehtivat esimerkiksi siitä, että lapsella on riittävästi vapaapäiviä.

Hansin toimintayksikkö on mukana Suomen mielenterveysseuran järjestämässä ”Turvallisin mielin”- koulutushankkeessa vuosina 2012 - 2014.

Lapsiperheen arjessa ei ole aina helppoa järjestää toimivaa arkea, joka tukee jokaisen perheenjäsenen hyvinvointia. Toimiva arki vaatii tärkeiden perusasioiden huomioimista. Haluamme olla mukana tukemassa perheitä tässä haastavassa tehtävässä.

”Kun mä olin siellä päiväkodissa kerran yötä, mä leikin autoilla ja sain puuroa iltapalaksi ja otin kanipupun yökaveriksi.”

Annika 6v. (2013)

Vantaa

Sivistystoimi
Hansin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Hansin päiväkoti, Sairaalakatu 4, 01400 Vantaa
Puh: 09-83924179
Valtikan päiväkoti, Valtimotie 4, 01400 Vantaa
Puh: 09-83920152

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

VANTAA

Husaaritien päiväkodin, avoimen päiväkodin ja kerhojen varhaiskasvatussuunnitelma

Opetuslautakunta 25.11.2013

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

...Husaaritien lasten ajatuksia...

...hm... varhaiskasvatus...
...siinä kasvatetaan porkkanaa ja perunaa... kasviksia...
ihminen kasvattaa...
vauvojakin kasvatetaan kun ne syntyy...

Kuvassa Husaaritien kasvattajia Maatila-aiheisessa kevätjuhlassa 2013

Sisällys

1 Johdanto ... 3
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat ... 4
2.1 Toiminta-ajatus ... 4
2.2 Vantaalaiset arvot ... 4
2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys ... 6
2.3.1 Kasvattajuus ... 6
2.3.2 Lapsikäsitys ... 6
3 Yhteistyö perheiden kanssa ... 7
3.1 Päivähoidossa aloittamisen käytännöt ... 7
3.2 Arjen hyvä yhteistyö ... 7
3.3 Tiedottaminen Husaaritiellä ... 8
3.4 Vanhempien yhteisö ... 9
4 Työ lasten parissa ... 9
4.1 Lasten yhteisö ... 9
4.2 Osallisena yhteisössä ... 11
4.3 Kielen kehityksen tukeminen ... 12
4.4 Hyvä päivä lapselle ... 12
4.4.1 Leikki ... 12
4.4.2 Muu pedagoginen toiminta ... 13
4.4.3 Ulkoilu ... 14
4.4.4 Ruokailu ... 14
4.4.5 Lepohetki ... 15
4.4.6 Tapahtumat, juhlat ja retket ... 15
4.5 Husaaritien varhaiskasvatuksen organisointi ... 16
4.5.1 Päiväkodin lapsiryhmien muodostaminen ... 16
4.5.2 Oppimisympäristö ... 17
4.5.3 Pienryhmätoiminta ... 17
4.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa ... 18
4.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki ... 18
4.6.2 Kulttuurien moninaisuus ... 20
4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys ... 21
4.8 Esiopetus Husaaritiellä ... 22
4.9 Avoin varhaiskasvatus – Kanttarelli ja kerhot ... 24
5 Suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin rakenteet ... 25
6 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot ... 27
7 Näkymiä Husaaritien tulevaisuuteen ... 28

...Husaaritien lasten ajatuksia...

...hyvä päiväkoti on sellainen missä on kiva olla ja leikkiä...

1 Johdanto

Husaaritien varhaiskasvatuksen toimintayksikkö sijaitsee Vantaan luoteisosassa Kivistön suuralueella Kanniston kaupunginosassa. Alue on tätä kirjoitettaessa, vuonna 2013, pientalovaltainen. Kehäradan ja Kivistön uuden keskustan valmistuminen lähitulevaisuudessa muotoilevat alueen luonnetta uudenlaiseksi. Uudistuksia odotetaan Husaaritiellä ja koko alueella suurella mielenkiinnolla.

Yksikkömme toiminnan alkaessa elokuussa 2003 nimemme oli Kanniston päivähoitoyksikkö. Samassa rakennuksessa on toiminut alusta alkaen myös Kanniston äitiys- ja lastenneuvola. Kun Kanniston vuonna 2011 valmistunutta koulua ja päiväkotia alettiin suunnitella, yksikkömme nimi muutettiin nykyiseen Husaaritien päivähoitoyksikkö -muotoon. Jatkossa yksiköstämme käytetään nykymuotoista nimeä; Husaaritien varhaiskasvatusyksikkö. Yksikköömme kuuluu Husaaritien päiväkoti, avoin päiväkoti Kanttarelli sekä Husaaritien kerhot.

Ensimmäiset lapset aloittivat Husaaritien päiväkodissa elokuussa 2003. Vuoden 2004 tammikuussa alkoi avoin päiväkotitoiminta. Avoimeen päiväkotiin tulevat ns. kotilapset yhdessä huoltajiensa kanssa. Avoimen päiväkodin nimikilpailun voittaneen nimiehdotuksen *Kanttarelli* keksi helmikuussa 2004 eräs asiakasäiti. 2004 aloitti Husaaritiellä ensimmäinen varhaiskasvatuskerho. Kerhoissa järjestetään tavoitteellista ja ohjattua toimintaa lapsille, jotka eivät ole päivähoidossa.

Husaaritien päiväkodissa on viisi kokopäivähoidon lapsiryhmää; Tiitiäiset, Haltiset, Hiitiset, Menniäiset ja Myttiäiset. Hiitiset ja Menniäiset ovat integroituja ryhmiä. Integroiduissa ryhmissä osa lapsista tarvitsee tehostettua tukea kasvuunsa ja oppimiseensa. Päiväkodissamme 15 kasvattajaa huolehtii noin 80:stä lapsesta. Lisäksi avoimessa päiväkodissa ja kerhoissa on työskentelee 3-4 kasvattajaa. Kerhoissa on toimintakaudella 2012-13 ollut noin 50 lasta. Tulevaisuudessa päiväkoti kasvaa, sillä kiinteistössämme nykyisin toimiva neuvola siirtyy Kivistön uuteen keskustaan. Tuolloin neuvolan nykyiset tilat saadaan todennäköisesti varhaiskasvatuksen käyttöön. Myös avoin päiväkotitoiminta siirtynee uusiin Aurinkokiven toimintayksikön tiloihin ja nykyiset tilat jäänevät kokonaisuudessaan päiväkodin käyttöön.

Husaaritien varhaiskasvatusyksikön ensimmäinen opetussuunnitelma (nykyisin varhaiskasvatussuunnitelma) valmistui syksyllä 2005. Kaikissa Vantaan varhaiskasvatusyksiköissä laadittiin opetussuunnitelmia tuolloin yhtä aikaa. Husaaritiellä henkilökunnan pysyvyys on ollut korkea; keväällä 2013 talossa työskenteli edelleen 11 henkilöä, jotka ovat olleet mukana prosessoimassa jo ensimmäistä opetussuunnitelmaa. Kaikissa Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksiköissä alettiin työstää uusia varhaiskasvatussuunnitelmia vuonna 2012. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma-prosessi esiteltiin ensimmäisen kerran Husaaritien henkilökunnalle kehittämispäivässä maaliskuussa 2012. Yksikön henkilökunta on aktiivisesti työstänyt suunnitelmaa toimintakauden 2012-2013. Prosessin antoisin vaihe ovat olleet työryhmien palaverit, joita on pidetty viikoittain. Kasvatushenkilökunta jaettiin kolmeen työryhmään, joista jokaisessa oli edustus talon kaikista kuudesta tiimistä. Viikoittaisissa keskusteluissa lähdettiin liikkeelle varhaiskasvatustyön arkipedagogiikasta ja käytännöllisistä kasvatustilanteista. Käytäntöjen ja toimintatapojen tarkastelusta edettiin käsittelemään niiden taustalla vaikuttavia arvoja, näkemyksiä ja käsityksiä esim. kasvattajuudesta, lapsesta ja oppimisesta.

Palaverit tarjosivat kaikille työhön osallistuneille erinomaisen foorumin oman työn reflektointiin yhdessä muiden kanssa. Tiimien sisäistä työn kehittämistä ja arviointia tehdään varhaiskasvatustyössä viikoittain, mutta tiimirajat ylittävän keskustelun mahdollisuudet ovat työmme luonteen vuoksi rajalliset. Puolitoista vuotta kestänyt prosessi kiteytti entisestään kasvattajayhteisön näkemystä työn sisällöstä ja työmme merkityksellisyydestä. Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin suurin merkitys onkin ollut Husaaritien yksikön yhteisen kasvatusnäkemyksen vahvistaminen ja sen myötä hyvän kasvatuksen ja hoidon turvaaminen jokaiselle lapsellemme.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Toiminta-ajatus

Vantaan varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus: Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma, Opetuslautakunta = OPLA 18.12.2012, s. 5)

Vantaan varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksen näemme toteutuvan yksikössämme seuraavasti:
Husaaritien varhaiskasvatuksessa työskentelee ammattitaitoista ja työhönsä sitoutunutta henkilökuntaa jolle lapsi perheineen on kaikin tavoin työn keskiössä. Talomme on ilmapiiriltään avoin ja yhteisöllinen. Päiväkoti integroituine ryhmineen, avoin päiväkoti kerhoineen, tilojen vapaa-ajan käyttö ja verkostoyhteistyö varmistavat, että olemme monella tavalla mukana alueemme asukkaiden elämässä. Pyrimme huomioimaan kestävän kehityksen erilaiset näkökulmat työssämme.

2.2 Vantaalaiset arvot

Vantaan arvot:
Innovatiivisuus
Kestävä kehitys
Yhteisöllisyys

Vantaan kaupungille on määritelty arvot yhteisessä keskustelussa kuntalaisten, luottamusmiesten ja henkilöstön kesken. Yhteisiä arvoja on prosessoitu myös vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa. Seuraavassa pohdintaamme siitä, kuinka kaupungin arvoja toteutetaan Husaaritiellä.

Innovatiivisuus

Innovatiivisuuden arvon mukaisesti etsimme arjessa uusia, toimivia, entistä parempia tapoja toteuttaa lasten varhaiskasvatusta. Arvostamme toistemme työskentelyä ja ehdotuksia arjen pulmatilanteiden ratkaisemiseksi. Tavoittelemme yhdessä toimintaan hyvää struktuuria. Olemme valmiita arvioimaan kriittisesti omia toimintatapojamme sekä yksilöinä, tiimeissä että koko työyhteisön kesken. Meillä on myönteistä valmiutta ja halua muuttaa toimintatapojamme ja tuottamiamme palveluja.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma, OPLA 18.12.2012, s. 5, yksikkömme olosuhteisiin mukaillen).

Kestävä kehitys

Vantaan kaupungin arvona kestävä kehitys ohjaa meitä Husaaritien varhaiskasvatusyksikön kasvattajia työssämme turvaamaan hoidossamme olevien lasten hyvinvointia tässä päivässä ja hyviä elinmahdollisuuksia tulevaisuudessa. Tämä tarkoittaa pelkistetyimmillään ekologisten vaikutusten huomioonottamista arjen ratkaisuissamme. Otamme jokapäiväisessä työssämme huomioon kestävän kehityksen arvon neljän osatekijän (kulttuurinen, sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävä kehitys) tavoittelemisen ja toteutumisen.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma OPLA 18.12.2012, s. 5, yksikkömme olosuhteisiin mukaillen.)

Kulttuurinen kestävä kehitys

Kulttuurinen kestävä kehitys toiminnassamme edellyttää omien ajattelutapojen tunnistamista. Tunnistaminen johtaa kehittämistarpeiden löytämiseen. Kulttuurinen kestävä kehitys on kulttuurin ilmentymien monimuotoisuuden arvostamista. Arjen työssä sekä säilytämme että luomme uutta kulttuuriperinnettä.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma OPLA 18.12.2012, s. 5, yksikkömme olosuhteisiin mukaillen.)

Sosiaalinen kestävä kehitys
Kestävän kehityksen sosiaalinen osatekijä toteutuu työssämme, kun ylläpidämme vuorovaikutuksellista toimintakulttuuria talomme sisällä ja yhteyksissä talon ulkopuolisiin toimijoihin. Me Husaaritien päiväkodin työntekijät olemme osaltamme vastuussa työyhteisömme ja laajemmin alueemme sekä koko Vantaan varhaiskasvatuksesta. Toimimme sosiaalisesti kestävästi suhtautumalla avoimesti ja arvostavasti kaikkia kohtaan.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma OPLA 18.12.2012, s. 5, talomme olosuhteisiin mukaillen.)

Ekologinen kestävä kehitys
Kestävän kehityksen arvon ekologinen osatekijä edellyttää meiltä Husaaritien varhaiskasvatusyksikön työntekijöiltä sitä, että tuemme lasten luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä. Kehitämme myös omaa ympäristötietoisuuttamme. Päämääränä näissä on arjen toimintoihin sisäistynyt ympäristövastuullinen toimintatapa.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma OPLA 18.12.2012, s. 5, talomme olosuhteisiin mukaillen.)

Taloudellinen kestävä kehitys
Husaaritien yksikössä toteutuu taloudellisen kestävän kehityksen arvo, kun kohdennamme resurssimme optimaalisimmin päiväkotimme, kerhojemme ja alueemme lasten ja lapsiperheiden tarpeita vastaavaksi. Henkilöstöresurssin joustava käyttö, kasvun ja oppimisen tuen oikea-aikainen kohdentaminen sekä määrärahojen ja hankintojen suunnitelmallisuus auttavat meitä taloudellisen kestävän kehityksen toteuttamisessa.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma OPLA 18.12.2012, s. 5, talomme olosuhteisiin mukaillen.)

<u>Yhteisöllisyys</u>
Yhteisöllisyyden arvo tarkoittaa työssämme sitä, että autamme lapsia ja heidän vanhempiaan osallistumaan aktiivisesti mahdollisimman hyvän varhaiskasvatuksen toteutumiseen yksikössämme. Yhteisöllisyyden arvo konkretisoituu käytännössä yksittäisen perheen kohdalla työntekijöiden, vanhempien ja lasten arjen kohtaamisissa tapahtuvana jatkuvana vuorovaikutuksena. Yhteisöllisyyden arvo toteutuu Husaaritien yksikössä myös hyvän johtamisen ja hyvien alaistaitojen avulla. Husaaritien varhaiskasvatusyksikkö toimii aktiivisena ja avoimena kumppanina yhteistyöverkostoissaan.
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma OPLA 18.12.2012, s. 6, talomme olosuhteisiin mukaillen.)

Husaaritien varhaiskasvatuksessa työskentelee ammattitaitoista ja työhönsä sitoutunutta henkilökuntaa, jolle lapsi perheineen on kaikin tavoin työn keskiössä.

Kasvattajan lapselle antama hoiva ja läheisyys vahvistavat kiintymyssuhdetta kasvattajiin.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.3.1 Kasvattajuus

Kasvattajina meillä on suuri vastuu lapsista. Jos lapsen hoitopäivän pituus on 9 tuntia / päivä ja hän on hoidossa 10 kk / vuosi, viettää hän päivähoidossa noin 1800 tuntia vuodessa. On siis erityisen merkittävää, millaiseksi lapsen arki päiväkodissa muodostuu. Teemme työmme hyvin ja kaiken toimintamme keskiössä on aina lapsen paras.

Perustehtävänämme on toteuttaa varhaiskasvatusta siten, että jokaisen lapsen kasvu ja kehitys toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Kasvattaja havainnoi lasta ja lapsiryhmää ja kuuntelee vanhempien näkemyksiä ja toiveita. Niiden perusteella muokkaamme varhaiskasvatuksen henkistä- ja fyysistä kasvu- ja oppimisympäristöä siten, että lapsi voi hyvin. Kasvatus ja opetus on kaksisuuntaista vuorovaikutusta; myös kasvattajat oppivat asioita lapsilta toimiessaan näiden kanssa.

Vanhemmat ovat kumppaneitamme toimiessamme lapsen parhaaksi. Kuuntelemme ja tuemme perheitä. Kasvattajien ja vanhempien välinen hyvä vuorovaikutus on asia, jonka eteen teemme aktiivisesti työtä koko lapsen hoitosuhteen ajan. Ammattikasvattajilla on koulutuksen ja kokemuksen avulla saatua yleistä tietoa esim. lapsen kehityksestä ja toisaalta näkemys lapsesta päiväkoti- tai kerhoryhmän jäsenenä. Velvollisuutemme on mahdollisen huolen ilmetessä ottaa asia puheeksi vanhempien kanssa ja ohjata perheitä tarvittaessa hakemaan apua. Tehtävänämme on suojella lasta ja lapsuutta.

Kasvattajilla on myös yhteiskunnallisia ja eettisiä vastuita. Pyrimme turvaamaan lapsille parhaat mahdolliset edellytykset toimia ympäröivässä yhteiskunnassa. Pyrimme myös pitämään osaltamme huolta siitä, että lasten oikeudet yhteiskunnassa toteutuvat ja että lapset huomioidaan päätöksenteossa. Teemme varhaiskasvatustyötä näkyväksi muille tahoille. Ymmärrämme oman työmme arvon ja arvostamme työtämme. Kasvattajilla on myös vastuita liittyen työyhteisöön, työyhteisön ilmapiiriin, työtovereihin ja työnantajaan.

2.3.2 Lapsikäsitys

Ajattelemme, että lapsuus on arvokas ajanjakso, ei vain vaihe ennen kouluikää. Jokaisella ikäkaudella on oma tärkeä merkityksensä. Lapsuuden varhaisvuodet luovat pohjan kaikelle myöhemmälle kehitykselle ja ovat siksi erityisen tärkeitä. Lapsen tulee olla erityisen suojelun ja huolenpidon kohteena.

Lapset elävät erilaisissa perheissä, joissa on erilaisia arvoja ja tapoja. Varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan perheiden näkemyksiä, mutta lisäksi huomioidaan lasta ympäröivä yhteiskunta arvoineen ja normeineen. Lapset ovat yksilöitä erilaisine ominaisuuksineen. Varhaiskasvatuksessa jokainen lapsi elää arkeaan ryhmän jäsenenä ja kasvatus toteutuu pääosin vertaisryhmässä. Lasten tulee saada vaikuttaa ja osallistua ikäkausi huomioiden omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin ja valintoihin.

Lapsi on oman elämänsä aktiivinen toimija. Hän toimii kokonaisvaltaisesti ja oppii toimimalla. Lapsen toiminnassa ei voida aina erottaa milloin on kyse leikistä, liikkumisesta, oppimisesta tai tutkimisesta. Lasten oppiminen toteutuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Husaaritiellä vanhempia arvostetaan oman lapsensa arvokkaimpina asiantuntijoina ja kasvattajien tärkeimpinä kumppaneina. Luottamusta kasvattajien ja perheiden välille rakennetaan koko asiakkuuden ajan monin eri tavoin. Arvostamme vanhempien ja lasten toiveita ja ajatuksia ja muokkaamme yksikkömme varhaiskasvatusta niiden suuntaisesti. Jotta lapsi pääsee osallistumaan varhaiskasvatuksensa suunnitteluun, kasvattajien täytyy olla herkkiä havainnoimaan lapsia ja muokkaamaan toimintaa lasten tarpeiden mukaiseksi.

3.1 Päivähoidossa aloittamisen käytännöt

Saatuaan tiedon lapsen valinnasta yksikköön, päiväkodinjohtaja on yhteydessä huoltajaan. Hän toivottaa perheen tervetulleeksi Husaaritielle, tiedottaa pääpiirteittäin aloituskäytännöistä ja lähettää perheille sähköpostia, mm. päiväkodin esitteen ja sekä aloitukseen liittyviä linkkejä Vantaan päivähoidon sivuille.

Aloittavan lapsen ryhmässä sovitaan lapselle ”vastuukasvattaja”. Hän on yhteydessä huoltajaan ja sopii aloituskeskustelusta. Aloituskeskustelu käydään ennen lapsen tutustumisjaksoa. Keskustelussa kasvattaja saa ensiarvoisen tärkeää tietoa lapsesta ja perheestä ja toisaalta vanhempi saa tietoa päivähoidon käytännöistä. Aloituskeskustelun pohjana käytetään Vantaan ”lapsi kotioloissa”- lomaketta.

Viimeistään aloituskeskustelussa sovitaan lapsen tutustumisjaksosta. Perheitä toivotaan varaamaan riittävästi aikaa tutustumiselle lapsen temperamentti ja tarpeet huomioiden. Yleensä sopiva tutustumisaika vaihtelee muutamasta päivästä pariin viikkoon. Tutustumiskäytännöt, toimintatavat ja vanhempien ja kasvattajien väliset roolit tutustumisaikana käydään läpi huoltajien kanssa aloituskeskustelussa.

Ennen tutustumisjaksoa lapselle pyritään laittamaan valmiiksi lokero, sänky ja ruokapaikka ym. Kun lapsi tulee ensimmäistä kertaa päiväkotiin, kasvattaja varaa aikaa perhettä varten ja järjestää lapsiryhmään mahdollisuuksien mukaan rauhallisen tilanteen. Lapsen ollessa aloittaessaan yli 3-vuotias, voidaan käyttää toista lasta paikkojen esittelijänä.

Husaaritiellä on jo vuosia järjestetty kesäkuussa (kesäkuun toinen tiistai klo 18.00) vanhempainilta elo-syyskuussa aloittavien lasten huoltajille. Tällöin huoltajat saavat tietoa päiväkodin käytännöistä ja pääsevät samalla tutustumaan muihin päivähoidossa aloittaviin perheisiin.
Lapsen ja perheen aloitukseen panostetaan Husaaritiellä. Tällä luodaan hyvä pohja myöhemmälle yhteistyölle ja toivotetaan samalla perheet avoimesti mukaan päiväkodin arkeen.

Syksyllä aloittaville uusille perheille järjestetään vanhempainilta kesäkuun toisena tiistaina.

3.2 Arjen hyvä yhteistyö

Kasvatuskumppanuus ja luottamus rakentuvat kasvattajien ja huoltajien kohtaamisissa. Aloituskäytännöillä luodaan kumppanuudelle hyvä pohja, mutta jokainen vuorovaikutustilanne kasvattajan ja vanhemman välillä on merkittävä. Hyvällä yhteistyöllä vahvistetaan yhteistä näkemystä siitä, mikä on hyvää varhaiskasvatusta ja mitä on lapsen hyvä arki.

Ammattikasvattajina meillä on vuorovaikutusvastuu, eli päävastuu siitä, että yhteistyötä huoltajien ja kasvattajien välillä on riittävästi ja että se on laadultaan hyvää. Tavoitteenamme on avoin ja rehellinen vastavuoroinen kommunikointi. Päivittäin pyrimme kertomaan lapsen hoito- tai kerhopäivästä. Lapsen iästä ja perheestä riippuen vanhempia kiinnostavat erilaiset asiat; pienillä lapsilla merkittäviä ovat perushoitoon liittyvät esim. nukkumiset ja syömiset ja isompien lasten ja kerholaisten vanhempia kiinnostaa esimerkiksi sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiseen liittyvät asiat.
Vuosittaiset varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) ja lapsen esiopetuksen suunnitelma (leops) keskustelut ja mahdolliset muut palaverit, esim. vanhempainvartit, vahvistavat entisestään yhteistyötä. Vanhempia kuunnellaan ja heidän asiantuntemustaan hyödynnetään lapsen varhaiskasvatusta ja esiopetusta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Vantaalla neljävuotiaan päivähoidossa olevan lapsen neuvolan hyvinvointitarkastusta edeltää päivähoidon kasvattajan ja vanhempien yhteinen keskustelu. Tässä keskustelussa esiin tulleita asioita hyödynnetään lapsen hyvinvointitarkastuksessa neuvolassa. Sovittujen keskustelujen lisäksi vanhemmat ja kasvattajat tutustuvat toisiinsa erilaisissa vapaamuotoisissa tapahtumissa, esim. vanhempainilloissa, vanhempainkahviloissa sekä juhlissa. Myös näissä tilaisuuksissa luodaan pohjaa syvemmälle kasvatuskumppanuudelle.

Iloksemme perheet antavat välitöntä palautetta henkilökunnalle usein. Nämä palautteet; niin positiiviset kuin negatiivisetkin, käsitellään tiimeissä ja yksikön yhteisissä palavereissa. Otamme mielellämme vastaan myös vanhempien ideoita ja toiveita ja pyrimme mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan niitä. Pääkaupunkiseudulla tehdään muutaman vuoden välein asiakastyytyväisyyskysely. Myös näistä kyselyistä saamme arvokasta tietoa toiminnastamme ja sen kehittämiskohteista.

Vanhempien ja kasvattajien keskinäinen luottamus rakentuu monista asioista. Pyrimme siihen, että olemme helposti lähestyttäviä ja helposti lähestyviä. Ammattikasvattajina meillä on vastuu paitsi antaa lapsesta positiivista palautetta, myös ottaa perheiden kanssa puheeksi haastavat tai vaikeat asiat, esim. huolemme lapsen kehityksestä tai perheen voimavaroista. Kasvattajia sitoo vaitiolovelvollisuus; lapsen tai perheen asioista keskustellaan muiden tahojen kanssa vain vanhempien luvalla tai läsnä ollessa.

3.3 Tiedottaminen Husaaritiellä

Husaaritien pedagogiikasta ja käytännöistä tiedotetaan monin tavoin. Tärkeimpiä tässäkin ovat vanhempien ja kasvattajien väliset keskustelut, mm. päivittäiset kohtaamiset haku- ja tuontitilanteissa sekä vasu- ja leops-keskustelut. Aiempaan opetussuunnitelmaan ja tähän varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu keskeiset ajatuksemme varhaiskasvatuksesta. Jonkin verran tietoa löytyy yksikön nettisivuilta, Vantaa.fi osoitteesta. Vanhempainillat, vanhempainkahvilat ja sähköpostitiedotus antavat kasvattajille mahdollisuuksia kertoa varhaiskasvatuksemme periaatteista ja toimintatavoista.

...yhteistyö on sitä kun tehdään jotain työtä yhdessä...

Jokaisella ryhmällä on käytössään tietokone ja sähköposti. Tavoitteena on joka ryhmän viikoittainen sähköpostitiedotus huoltajille. Esiopetusikäisten lasten vanhemmille lähetetään omia tiedotteita. Avoin päiväkoti tiedottaa ohjelmastaan Vantaan netti-sivuilla ja säh-

köpostilistan kautta lähtee vähintään kuukausittain viestejä lähes 200 asiakasperheelle. Myös kerholasten vanhempia tiedotetaan sähköpostilla. Ryhmillä on käytössään kännykät, joten äkillisissä tilanteissa voimme käyttää myös tekstiviestitiedotusta. Jatkossa on tarkoitus perustaa yksikölle Facebook sivut ja saada sosiaalisen median mahdollisuudet käyttöön viestinnässä ja perheiden osallistamisessa. Myös avoimen päiväkodin tärkeä tavoite; vanhempien verkostoituminen, helpottuu facebook-sivujen avulla.

3.4 Vanhempien yhteisö

Yksikkömme monimuotoisuus antaa meille hyvät lähtökohdat vahvistaa myös vanhempien ja laajemmin alueen perheiden yhteisöllisyyttä. Monet lapsemme ja perheemme ovat aloittaneet yksikkömme asiakkaina jo avoimen päiväkodin esikoisten kerhossa lapsen ollessa vauva. Osa päiväkodissa aloittavista lapsista on käynyt vanhempineen avoimessa päiväkodissa tai kerhoissa ja vanhemmat ovat tuttuja toisilleen jo niiltä ajoilta.

Päiväkodin kesäkuussa järjestettävä uusien lasten vanhempainilta tutustuttaa samassa tilanteessa olevia perheitä toisiinsa. Toiminnalliset vanhempainillat ovat hyvä keino lisätä vanhempien välistä tuntemusta. Juhlat, erilaiset tapahtumat ja vanhempainkahvilat ovat luontevia paikkoja löytää vertaisia perheitä. Kokoamme vuosittain ja ryhmittäin sähköpostilistan, jossa vanhemmat voivat halutessaan vaihtaa yhteystietoja toistensa kanssa. Yksikössämme ei ole tällä hetkellä (2013) omaa vanhempaintoimikuntaa, mutta Kivistön alueen vanhempainyhdistys (KiVa) on saanut alkunsa vuonna 2007 Kanttarellin asiakasperheiden aloitteesta ja tekee edelleen yhteistyötä yksikkömme kanssa.

4 Työ lasten parissa

...Kiusaaminen on sitä kun härkkii, törkkii ja häiritsee toista...

4.1 Lasten yhteisö

Jokaisella lapsella on oikeus osallisuuteen omissa toimintaympäristöissään. Kasvattajan tärkeä tehtävä on lasten yhteisöllisyyden kehittymisen aktiivinen tukeminen. Kasvattajan tulee havainnoida lapsia, ennakoida havaitsemansa perusteella tulevia tilanteita lapsiyhteisön vuorovaikutuksessa sekä ohjata vuorovaikutusta kaikkien lasten osallisuutta ja aktiivisuutta herättävään suuntaan.

Päiväkodin ja kerhojen ryhmissä lapsi harjoittelee yhteiselämän pelisääntöjä; oman mielipiteen sanomista, toisten kuuntelua ja neuvottelutaitoja. Lapsiryhmissä muodostuu sosiaalinen verkosto. Jokaisen lapsen sosiaalinen verkosto on erilainen; yksi toimii mieluummin pienemmässä ryhmässä tai yhden leikkikaverin kanssa, toinen viihtyy useammin laajemmassa leikkiseurueessa. Päivähoitoajan ulkopuolella syntyneet kaverisuhteet vaikuttavat myös päiväkodin kaverisuhteiden muodostumiseen. Ystävyyssuhteet, jotka alkavat päivähoidossa, saattavat kestää läpi kouluiän ja kantaa jopa aikuisuuteen asti. Myös lasten välisiä hyvinkin voimakkaita ihastumisia tulee ja menee Husaaritien lasten keskuudessa silloin tällöin.

Lasten vuorovaikutustaitojen oppimista autetaan yhteisesti sovituilla johdonmukaisilla rajoilla ja säännöillä, joita tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti. Rajojen perustana on aina turvallisuus ja kaikkien hyvinvointi. Säännöt perustellaan lapsille ja ne ovat riippuvaisia lapsen iästä ja kyvystä noudattaa niitä. Isompien lasten kanssa säännöt mietitään yhdessä, näin lapset sitoutuvat niihin paremmin. Tärkeitä, perustavanlaatuisia sääntöjä päiväkotimme toiminnassa ovat esimerkiksi: ei ole lupa satuttaa itseään eikä muita eikä tavaroita saa rikkoa.

...vuorovaikutus on sitä kun vaihtaa vuoroa...

Varhaiskasvatustyössä ohjaamme lasta tunnistamaan ja käsittelemään erilaisia tunteita. Tunnetaitoja harjoitellaan arkitilanteissa; niitä nimetään ja mietitään miltä ne tuntuvat. Tutkitaan ilmeitä, eleitä ja muuta sanatonta viestintää. Tunteiden opettelussa ja harjoittelussa voidaan käyttää apuna erilaisia materiaaleja, mm. kuvia, satuja tai draamaharjoituksia. Kaikki tunteet ovat sallittuja ja hyväksyttyjä, mutta lapsia ohjataan kaikissa tilanteissa käyttäytymään yleisesti hyväksyttyjen käytöstapojen mukaan toista ihmistä kunnioittaen.

Ristiriitatilanteissa ratkomisen keinot riippuvat lapsen iästä ja kehitystasosta. Tarvittaessa kasvattaja on aina apuna ratkaisemassa tilanteita lasten kanssa. Tällöin käydään yhdessä läpi, mitä tapahtui ja mitä siitä seurasi. Jokainen saa kertoa oman näkemyksensä asiasta. Ristiriitatilanteiden selvittämisessä on oiva tilaisuus vahvistaa empatian kehittymistä. Tilanteen tarkastelussa pohditaan millaisia tunteita ristiriita on osapuolissa herättänyt. Selvittelyssä tärkeää on myös anteeksipyytämisen harjoittelu. Myös vahingossa toista satutettaessa tai sanallisesti loukattaessa harjoitellaan pyytämään anteeksi.

Kasvattajina huolehdimme siitä, että kaikilla lapsilla on seuraa. Ohjaamme lapsia kunnioittamaan ja arvostamaan kaikkia yhteisönsä jäseniä. Kuitenkin kiusaamis- ynnä muita syrjimistilanteita saattaa syntyä päiväkodin sosiaalisissa verkostoissa. Näihin tilanteisiin puututaan poikkeuksetta kaikkien osapuolten näkemyksiä kuunnellen. Kiusatuksi tulleen lohduttaminen, anteeksipyytämisen harjoittelu ja empatiakyvyn herättely ovat selvittelyssä tärkeää. Kiusaamisen havaitseminen ja kitkeminen varhaiskasvatusympäristöissä on haasteellinen tehtävä, mutta kiusaaminen on Husaaritien toimintayksikössä kaikissa tilanteissa kiellettyä.

Ristiriitatilanteissa ratkomisen keinot riippuvat lapsen iästä ja kehitystasosta. Tarvittaessa kasvattaja on aina apuna ratkaisemassa tilanteita lasten kanssa

Lapsi harjoittelee yhteiselämän pelisääntöjä; oman mielipiteen sanomista, toisten kuuntelua ja neuvottelutaitoja.

4.2 Osallisena yhteisössä

Husaaritiellä uskomme, että työyhteisön hyvä ilmapiiri vaikuttaa suoraan kasvatuksen laatuun. Osoitamme kaikille yhteisömme jäsenille; lapsille, vanhemmille ja muille työntekijöille, arvostustamme arjen pienillä huomaavaisuuden osoituksilla. Tervehdimme toisiamme ensimmäisen kerran päivän aikana kohdatessamme. Lapsen aloittaessa hoito- tai kerhopäivän pyrimme huomioimaan hänet lämpimästi ja henkilökohtaisesti. Kasvattajan hymy, kosketus tai syli kertoo lapselle että häntä on odotettu ja hänen tulostaan iloitaan. Toisen arvostamista on myös anteeksipyytäminen. Kasvattaja pyytää anteeksi lapselta, jos huomaa toimineensa väärin jossain tilanteessa. Annamme positiivista palautetta. Toisen puheen päälle ei puhuta. Ohjaamme myös lapsia tervehtimään, kiittämään ja tarvittaessa pyytämään anteeksi. Muistamme ilon ja huumorin merkityksen. Pyrkimyksenämme on ohjata jokaista huomaamaan oman toiminnan vaikutus koko yhteisön hyvinvoinnille.

Haluamme työssämme vahvistaa lapsen kiintymystä omaan perheeseensä. Henkilökunnan ja vanhempien välinen avoin vuorovaikutus ja molemminpuolinen arvostava suhtautuminen arjessa tukee lapsen varhaiskasvatusta. Autamme lasta pitämään perheenjäseniä mielessään hoito- tai kerhopäivän aikana esimerkiksi juttelemalla heidän perheistään. Lapset voivat tuoda päiväkotiin valokuvia perheestään ja muista tärkeistä ihmisistä. Perheenjäsenten ”kantaminen” mukana mielessä tuo lapselle turvallisuudentunnetta päivähoito- tai kerhopäivään. Yhteiset tapahtumat, äitien- ja isänpäivät, isovanhempienpäivät ja perhetapahtumat, vahvistavat perheen merkitystä.

Lapsen kiintyminen toisiin lapsiin ja kasvattajiin on tärkeä tavoite. Kasvattajan lapselle antama hoiva ja läheisyys vahvistavat kiintymyssuhdetta kasvattajiin. Pienryhmätoiminnassa tehdään ja toimitaan yhdessä. Mehengen luominen koko yksikön yhteisillä tapahtumilla tai esiopetuslasten kesken on myös yksi tärkeä tavoite. Lapsiryhmän ryhmäytymistä edistetään koko ryhmän yhteisillä kokoontumisilla.

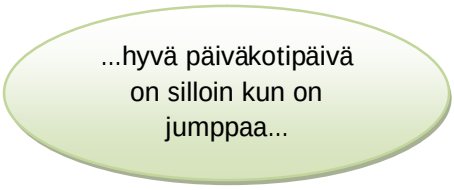
Jokaisella yhteisömme jäsenellä on oikeus tulla kohdatuksi ja kuulluksi jokaisena päivänä. Kasvattajan tulee olla herkkä lasten suunnalta tuleviin vuorovaikutusaloitteisiin. Me kasvattajat kuuntelemme jokaista lasta arjen tilanteissa ja huomioimme heitä yksilöllisesti. Kohtaamisissa laskeudumme fyysisesti lapsen tasolle ja olemme katsekontaktissa lapseen.

... yhteistyö on sitä kun kaveri auttaa toista kaveria...

4.3 Kielen kehityksen tukeminen

Kieli on ajattelun ja vuorovaikutuksen mahdollistaja ja se opitaan vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Kasvattajalla on suuri rooli lapsen kielen kehittämisessä. Arkitoimintatilanteet sekä leikki- ja ohjatun toiminnan tilanteet ovat merkittäviä kielen oppimisen paikkoja. Arkitoimintatilanteissa tilanteissa kasvattajan mallittaa kieltä sanallistamalla paljon. ”Nyt laitetaan sukka jalkaan, katsopas mikä auton kuva tässä sukassa onkaan, onkos se sininen auto?” Kasvattaja kiinnittää huomiota omaan tapaansa puhua ja käyttää hyvää suomen kieltä monipuolisesti.

Päivähoidossa voidaan kielen kehitystä tukea eri menetelmin. Arkitilanteiden ohella suunnitellut ja toteutetut ohjatut hetket edistävät kielen kehittymistä monin tavoin. Mm. lorut, runot, sadut, riimittelyt ja laulut antavat lapsille monenlaisia kielellisiä virikkeitä ja rikastuttavat ilmaisua. Tietokoneen käytön mahdollisuudet kielen opetuksessa huomioidaan. Jos lapsella on haastetta kielenkehityksessä, voidaan käyttää korvaavia kommunikaatiokeinoja, esim. kuvia, tukiviittomia tai kuvakommunikaatiokansioita. Yhdessä toisten kanssa opetellaan keskustelemaan, kuuntelemaan toista ja odottamaan omaa puheenvuoroa. Samalla harjoitellaan tilanteeseen sopivaa äänenkäyttöä ja äänen tasoa. Arkoja lapsia rohkaistaan tuomaan esiin omia ajatuksiaan. Esiopetuksen keskeisiä sisältöjä on kielenkehityksen tukeminen ja lukemaan oppimisen valmiuksien herättely.

4.4 Hyvä päivä lapselle

Päiväkotipäivää rytmittävät perushoidon arkitilanteet; ruokailut, ulkoilut ja lepohetki. Lasten päivään sisältyy myös runsaasti leikkiaikaa sekä monipuolista ohjattua toimintaa. Rutiinit ja pysyvyys tuovat etenkin pienempien lasten elämään turvallisuutta. Lapsi kykenee ennakoimaan mitä seuraavaksi tapahtuu ja hänen on tällöin helpompi suhtautua myös muutoksiin. Selkeä struktuuri tuo lapsen päivään tai kerhohetkeen ennustettavuutta ja perustarpeiden oikeaaikainen tyydyttäminen luo lapselle turvallisen olon.

4.4.1 Leikki

Kun lapsilta kysytään, mitä he mieluiten haluavat päiväkodissa tai kerhossa tehdä, vastaus on todennäköisesti: ”leikkiä”. Lapsiryhmissä esitetään lähes päivittäin kysymys: ”Ehitääks me leikkii?”. Mielestämme leikki on tärkein lapsen tärkein tapa toimia. Leikkiä ei voidakaan erottaa omaksi toiminnakseen vaan se on oleellinen osa lapsen kaikkea tekemistä. Lapset luovat leikkeihin kuvitteellisia hahmoja ja yhteisöjä, joihin he ottavat rakennusaineksia omasta kokemusmaailmastaan. Leikin avulla opitaan asioita monipuolisesti; mm. sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusta, kieltä, motorisia taitoja, ajattelun taitoja ym. Kasvattajat hyödyntävät pedagogisessa suunnittelussa leikin mahdollisuuksia. Leikin avulla voidaan tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tärkeintä on kuitenkin leikin lapselle tuottama mielihyvä.

Me kasvattajat huomioimme lapsiryhmien, varhaiskasvatuksen arjen ja lasten toiminnan suunnittelussa leikin edellytykset. Päiväkodissa, esiopetuksessa ja kerhoissa tarvitaan riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä leikkiä varten. Kiireetön ilmapiiri ja aidosti läsnä olevat aikuiset viestittävät lapselle, että leikki on tärkeää. Kasvattajien tulee olla herkkiä havainnoimaan lasten leikkialoitteita ja huomioida niitä varhaiskasvatuksen arjen suunnittelussa ja toteutuksessa. Leikkitilojen ja -välineiden jakamiseen ryhmissä on käytössä erilaisia menetelmiä. Esim. leikkitaulun avulla voidaan lapsia jakaa eri leikkeihin, niin että jokaiselle löytyy sopiva leikki, leikkikaveri, tila ja välineet. Kasvattajien tulee olla joustavia; suunnitelmia pitää kyetä muuttamaan lasten kiinnostuksen kohteiden mukaisesti. Tällöin lapset sitoutuvat toimintaan ja lasten osallisuus toteutuu.

Pieni lapsi leikkii mielellään aikuisen kanssa tai pienessä ryhmässä rinnakkain. Vuorovaikutustaitojen karttuessa aikuisen rooli leikissä vähenee ja samanikäisistä leikkikavereista tulee tärkeämpiä. Kuitenkaan aikuisen roolia isompienkaan lasten leikissä ei pidä vähätellä, sillä kasvattajan osallistuminen lapsen leikkiin on hyvinkin toivottavaa. Kasvattajan tehtävänä on rikastuttaa ja syventää leikkiä.

Vantaan varhaiskasvatusta kehitetään painopiste-työskentelyn avulla. Vuosien mittaan painopisteinä ovat olleet liikunta, kieli sekä ympäristö- ja luonto. Tätä vasua kirjoitettaessa painopisteenä on leikki. Vuosina 2013-2015 varhaiskasvatusyksiköiden kehittämistyössä huomio suunnataan erityisesti leikkiin ja sen edellytyksiin. Husaaritien päiväkoti on mukana projektissa erityisen painokkaasti; integroidut ryhmämme ovat pilottiryhmiä leikin kehittämisessä.

Leikkiessään lapsi oppii: mm.	Leikkiessään lapsi: mm.
ongelman ratkaisua	kokee iloa ja pettymyksiä
ristiriitojen selvittämistä	havainnoi
motorisia taitoja	suunnittelee ja toteuttaa
sääntöjä ja normeja	keskittyy
ajattelun taitoja	eläytyy
joustavuutta	käyttää mielikuvitustaan
käsitteen muodostamista	kommunikoi
itsenäisyyttä	ottaa vastuuta
itsehillintää	toimii luovasti

4.4.2 Muu pedagoginen toiminta

Varhaiskasvatusta toteutetaan kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus limittyvät toisiinsa. Leikin ja arkitilanteiden lisäksi kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat lapsiryhmille monipuolista pedagogista toimintaa. Lapsiryhmien toiminnan suunnittelun pohjana ovat kasvattajien havainnot lapsista. Kasvattajat seuraavat yksittäisiä lapsia ja lapsiryhmää, havainnoivat lasten tarpeita ja kiinnostuksenkohteita ja suunnittelevat niiden pohjalta lasten varhaiskasvatusta. Kasvattajat hyödyntävät suunnittelussa osa tietämystään varhaiskasvatuksen eri sisällöllisistä orientaatioista ja esiopetuksen sisältöalueista (kts. taulukko seuraavalla sivulla). Toiminta on lapsilähtöistä, tällöin lasten mielenkiinnon kohteet ovat toiminnan suunnittelun pohjana. Toimintaa voidaan suunnitella myös eheyttävästi jonkin teeman ympärille; prinsessa- tai merirosvoteema voi innostaa lapsia vaikkapa laulamaan, maalaamaan tai jumppaamaan. Kun lapsiryhmien toimintaa suunnitellaan lasten ideoiden pohjalta, lapset sitoutuvat toimintaan ja lasten osallisuus syvenee.

Kasvattajat seuraavat yksittäisiä lapsia ja lapsiryhmää, havainnoivat lasten tarpeita ja kiinnostuksenkohteita ja suunnittelevat niiden pohjalta lasten varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot:

- matemaattinen orientaatio
- luonnontieteellinen orientaatio
- historiallisyhteiskunnallinen orientaatio
- esteettinen orientaatio
- eettinen orientaatio
- uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, THL 2005)

Esiopetuksen sisältöalueet:

- kieli ja vuorovaikutus
- matematiikka
- etiikka ja katsomus
- ympäristö- ja luonnontieto
- terveys
- fyysinen ja motorinen kehitys
- taide ja kulttuuri

(Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, Opetushallitus 2010)

4.4.3 Ulkoilu

Ulkoilemme päivittäin ilmoista riippumatta. Päiväkodissa aamupäivän ulkoilua porrastetaan; tällä tavoin pystymme käyttämään sisä- ja ulkotiloja parhaalla mahdollisella tavalla. Meillä on käytössä kaksi piha-aluetta sekä sisäpiha. Sisäpihaa käyttää pääsääntöisesti avoin päiväkoti sekä kerhot, mutta erityisesti kesäaikaan se on myös päiväkodin käytössä. Ulkoilemme myös päiväkodin alueen ulkopuolella: lähialueen metsät ja puistot ovat tulleet tutuiksi.

Raitis ilma, leikki ja liikunta ovat oleellinen osa ulkoilun hyötyjä. Ulkolelujen ja leikkipaikkojen jakaminen muiden lasten kanssa, vuorottelu ja vuoron odottaminen sekä ristiriitatilanteiden selvittäminen aikuisen tuella antavat hyvän mahdollisuuden harjoitella myös sosiaalisia taitoja. Ulkoilussa järjestetään myös ohjattuja aktiviteetteja, esim. perinne- tai liikuntaleikkejä. Turvallisuus on tärkeä näkökohta kun kasvattajat arvioivat ja suunnittelevat ulkoilutilanteita.

4.4.4 Ruokailu

Aamu- ja välipaloilla sekä lounaalla pyrkimyksenä on kiireetön ja miellyttävä ateriointi ilman turhia häiriötekijöitä. Lasta ohjataan hyviin ruokailutottumuksiin; mm. ruoan maistamiseen sekä sopivan annoskoon ottamiseen. Ruokailu on myös merkittävä sosiaalinen tilanne. Suurin osa Husaaritien päiväkodin kasvattajista syö aterian yhdessä lasten kanssa; aikuiset istuvat lasten kanssa yhteisissä pöydissä antaen samalla esimerkin hyvistä ruokailutavoista. Ruokapöytäkeskusteluissa vaihdetaan ajatuksia päivän tapahtumista ja opetellaan odottamaan omaa puheenvuoroa. Joissakin ryhmissä rauhallinen ruokailutilanne taataan jakamalla ruokailijat syömään eri huoneisiin. Ruoka tulee Husaaritielle Katriinan sairaalan keittiöstä.

Lasta ohjataan hyviin ruokailutottumuksiin; mm. ruoan maistamiseen sekä sopivan annoskoon ottamiseen.

4.4.5 Lepohetki

Husaaritiellä uskomme, että jokainen kokopäivähoidossa oleva lapsi hyötyy lepo- tai rauhoittumishetkestä hoitopäivän aikana. Lepohetken pituus ja sen toteuttaminen riippuvat yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän tarpeista. Riittävän levon määrästä, lapsen lepohetkeen liittyvistä rutiineista ja tottumuksista sekä yö- ja päiväunien yhteensovittamisesta keskustellaan huoltajien kanssa aloitus- ja vasu-keskusteluissa. Lepohetkellä esim. kuunnellaan musiikkia, lauletaan, hierotaan lasta sekä luetaan lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden valittuja satuja. Rauhoittumishetken jälkeen valvovat lapset siirtyvät muihin tiloihin jatkamaan päivän touhuja.

...hyvä päiväkotipäivä on silloin kun on levänny hyvin, syöny hyvin ja saanu asiat tehtyä...

4.4.6 Tapahtumat, juhlat ja retket

Hyvää varhaiskasvatuksen arkea rytmittävät Husaaritiellä erilaiset osittain perinteeksi muodostuneet tapahtumat, juhlat ja retket. Toimintakauden alkaessa elokuussa lapset ja henkilökunta palaavat kesälomilta ja ryhmien toiminta käynnistyy vähitellen. Alkusyksystä kokoontuu yksikkömme juhlatoimikunta, johon kuuluu kasvattaja jokaisesta lapsiryhmästä sekä Kanttarellista. Toimikunta suunnittelee erilaisia koko yksikön tapahtumia sekä huolehtii, että kulttuuriperintöä tarjotaan toiminnassamme monipuolisesti lapsille. Järjestämisvastuita jaetaan työntekijöille ja työntekijäpareille sekä -ryhmille mielenkiinnon ja osaamisten mukaan.

Yleensä syksyn ensimmäinen yhteinen tapahtuma on esiopetuksen ensimmäisenä päivänä pidettävä juhlahetki lipunnostoineen. Vuosien mittaan olemme järjestäneet mm. päiväkotiryhmien yhteisiä ”avointen ovien leikkipäiviä”, liikunnallisia isänpäivä- ja äitienpäivätapahtumia, joulutapahtumia sekä teemallisia kevätjuhlia. Koko yksikön lauluhetkiä järjestetään useita vuoden mittaan. Kasvattajat ovat työstäneet näytelmiä, joista ovat saaneet nauttia myös avoimen päiväkodin asiakkaat. Usean vuoden ajan esiopetuksen on päättänyt toukokuun lopussa riemukas vesisota sisäpihalla. Esiopetuksen päätösjuhla herkistää vanhemmat ja kasvattajat. Ennen heinäkuun kesäpäivystystä on vietetty juhannustansseja iskelmineen ja makkaranpaistoineen. Kaikki nämä juhlat ja tapahtumat tuovat mukavan lisän arjen ja rutiinien keskelle.

Kevätjuhla 2011, teemana
”Matkustan ympäri maailmaa”
Peppi Pitkätossut ja kuningas estradilla...

Husaaritieltä lähdetään myös melko usein retkille. Suurin osa retkistä suuntautuu lähiympäristöön, mm. metsäsaarekkeelle. Seutulan metsiin kuljetaan julkisilla liikennevälineillä ja myös Helsinkiin suuntautuvat retket pyritään tekemään niillä. Isoimmat lapset ovat tehneet retkiä mm. Heurekaan, Kansallismuseoon, Urheilumuseoon, Ateneumiin ja Korkeasaareen. Pyrimme hyödyntämään myös Vantaan kaupungin kulttuuripalveluiden tuottamia esityksiä. Retkiä tehdään kulloinkin käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa ja ne suunnitellaan tarkasti vuosittain.

4.5 Husaaritien varhaiskasvatuksen organisointi

Päiväkoti, avoin päiväkoti ja kerhot muodostavat yhteisön, jossa toimivat lapset, perheet ja kasvattajat. Päiväkodissa on hoidossa noin 80 lasta ja kerholaisia on noin 40. Avoimen päiväkodin sähköpostilistalla on noin 180 perhettä, aktiivisia asiakkaita Kanttarellissa käy ehkä noin 100. Työyhteisöömme kuuluu noin 25 henkilöä. Lisäksi toimimme yhteistyössä alueen muun päivähoidon ja muiden kumppanien kanssa. Muodostamme siis laajan verkoston ja olemme monessa mukana. Jotta yksittäisen lapsen varhaiskasvatus Husaaritiellä olisi mahdollisimman laadukasta, saamme organisoida toimintaamme ja työtämme useilla eri tasoilla.

Varhaiskasvatuksen toimintakausi alkaa elokuun alussa ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuun lopussa. Vuoden kiertoa rytmittävät mm. uusien ryhmien ja tiimien aloittaminen elokuussa, esiopetuksen toiminta-aika, avoimen varhaiskasvatuksen toiminta-ajat sekä vuodenkiertoon luontaisesti kuuluvat juhlat ja tapahtumat. Kasvattajien ja päiväkodin johtajan työtä rytmittävät myös tiettyihin määräaikoihin sidotut tehtävät; erilaiset keskustelut, suunnitelmat, ja monenlaiset muut suuren kaupungin varhaiskasvatukseen ja kumppanuuksiin liittyvät työtehtävät. Lapsiryhmien toimintaan ja järjestelyihin vaikuttavat myös henkilökunnan lomajärjestelyt; tällöin lapsiryhmien toimintaa saatetaan yhdistää ja henkilökuntaa siirtää ryhmistä toiseen. Luvusta 6 löytyy lisää asiaa liittyen varhaiskasvatuksen organisointiin ja työyksikön rakenteisiin.

...hyvä päiväkoti on sellainen että siellä on kaikenlaista kivaa ja saa tehdä kaikenlaista mistä tykkää...

4.5.1 Päiväkodin lapsiryhmien muodostaminen

Kivistö- Seutulan alueen yhteisessä valintaprosessissa suunnitellaan päivähoidon hakijoiden sijoittuminen alueen päiväkoteihin. Husaaritiellä lapsiryhmien kokoonpanot, uusien lasten sijoittaminen ja lasten mahdolliset talon sisäiset siirrot ryhmästä toiseen mietitään aina huolellisesti. Siirroista keskustellaan myös vanhempien kanssa.

Viime vuosina Tiitiäisissä on ollut pääasiallisesti alle 3-vuotiaita lapsia. Haltisten ryhmässä on yleensä noin 2,5-vuotiaita ja sitä vanhempia lapsia. Integroiduissa ryhmissä (Hiitiset, Menniäiset) on yleensä yli 3-vuotiaita lapsia. Myttiäisten lapset ovat iältään 5-6-vuotiaita. Joskus Myttiäisissä on ollut pelkkiä esiopetusikäisiä. Ryhmien ikäraja ei kuitenkaan ole tarkka, vaan joustaa tilanteen ja alueen hoitopaikkatarpeiden mukaan. Vuoden mittaan lapsiryhmien koko saattaa kasvaa muutamalla lapsella.

Uuden toimintakauden alkaessa osa lapsista siirtyy ryhmästä toiseen. Kun lapsen siirrosta ryhmästä toiseen on sovittu, uuden ryhmän kasvattajat pyrkivät vähitellen tutustumaan siirtyvään lapseen. Siirrot pyritään toteuttamaan rauhassa lasten ehdoilla. Tuttu kasvattaja entisestä ryhmästä käy muutaman lapsen kanssa leikkimässä tulevassa ryhmässä ja näin voidaan turvallisesti tutustua uuteen ryhmään. Olemme todenneet hyväksi käytännöksi tehdä tutustumisia ja siirtoja mahdollisuuksien mukaan ennakkoon jo kesäkuussa. Tällöin ryhmissä on väljyyttä osan lapsista lomaillessa ja siirtyvillä lapsilla on rauhallinen tilanne tutustua uuteen ryhmään, kavereihin ja kasvattajiin.

Tiitiäiset	1-3-vuotiaat
Haltiset	2-5-vuotiaat
Hiitiset	3-6-vuotiaat integroitu ryhmä
Menniäiset	3-6-vuotiaat integroitu ryhmä
Myttiäiset	5-6-vuotiaat

Aloittaessaan päiväkoti- tai kerhoryhmässä tai siirtyessään ryhmästä toiseen lapsi saattaa tarvita aikuisen tukea uuteen ryhmään liittymisessä. Kasvattaja auttaa lasta pääsemään ryhmän jäseneksi sekä saamaan kavereita. Nimi- ja tutustumisleikit auttavat ryhmäytymisessä esim. uuden toimintakauden alussa ja uuden lapsen aloittaessa ryhmässä.

Lasten ja henkilökunnan sijoittaminen ryhmiin on yksikössämme aikaa vievä ja tarkoin harkittu prosessi. Pyrkimyksenä on turvata lapsille mahdollisuuksien mukaan pysyvät ihmissuhteet ja siten auttaa yhteisöllisyyden ja sosiaalisten suhteiden kehittymistä päivähoidon arjessa.

4.5.2 Oppimisympäristö

...oppimisympäristössä mennään ympyrään ja opitaan jotain...

Lapsi oppii vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Jotta lapsen kasvu-, kehitys- ja oppiminen toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla, kasvattajien tulee kiinnittää erityistä huomiota fyysiseen- ja psyykkiseen oppimisympäristöön. Onko ilmapiiri lämmin ja salliva? Onko tunnelma kiireetön ja kannustava? Ovatko lasten välineet ja materiaalit saatavilla ja houkuttelevasti esillä? Tarjoavatko tilaratkaisut mahdollisuuksia erilaisille toiminnoille? Kaikkia näitä asioita kasvattajat pohtivat suunnitellessaan, kehittäessään ja arvioidessaan lasten oppimisympäristöä. Husaaritiellä ajattelemme, että oppimisympäristön tulee olla turvallinen, monipuolinen ja erilaisiin aktiviteetteihin ohjaava. Sen tulee innostaa ja motivoida kaikkia lapsia toimimaan. Ympäristön tulee olla muokattavissa lasten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Sen tulee mahdollistaa erilaiset toiminnat, yhteisen tekemisen, liikkumisen, leikkimisen ja rauhallisen oleilun.

Oppimisympäristön kehittämisessä otetaan huomioon myös ekologiset näkökohdat. Rajallisten budjettivarojen mahdollistamia hankintoja harkitaan päiväkodissamme suunnitelmallisesti. Päiväkodissa leikkivälineet ovat kovassa käytössä ja niiden on suotavaa kestää mahdollisimman pitkään. Myös tilaresurssia käytetään yksikössämme erittäin tehokkaasti ja joustavasti. Päivähoitopäivien aikaista tilojen käyttöä suunnitellaan ja erilaisista toteutusvariaatioista keskustellaan palavereissamme. Pienten lasten päivästruktuuri ja useat yhtäaikaiset toimijat (pk, avoin pk, tukea tarvitsevien lasten terapiat sekä kerhot) vaikuttavat tilojemme käytön suunnitteluun. Käytämme aktiivisesti myös lähialueen puistoja ja metsiä. Avoimen päiväkodin tiloja hyödynnetään myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Fyysisestä ja psyykkisestä oppimisympäristöstä lisää kappaleessa 5.5.1. (Kasvun ja oppimisen tuki)

4.5.3 Pienryhmätoiminta

...pienryhmä on sitä kun viskarit on yhessä ja eskarit yhessä, ei samassa tilassa...

Husaaritiellä lasten jakamista pieniin ryhmiin käytetään joustavasti päivittäin eri tilanteissa; ohjatussa toiminnassa, leikkitilanteissa ja arkitoimintatilanteissa (mm. pukeminen, riisuminen, hygienia, ruokailu, päivälepo, siirtymä- ja odottelutilanteet). Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä suurempi osa päivästä toimitaan mahdollisimman pienessä ryhmässä. Myös tukea tarvitseva lapsi selviää arjen haasteista paremmin pienessä lapsiryhmässä. Pienryhmässä aikuisella on aikaa havain-

noida ja kuunnella lasta sekä vastatalapsen sanallisiin ja sanattomiin viesteihin ja aloitteisiin (ilmeet, eleet, kehon kieli). Kuitenkin myös isossa ryhmässä toimimista harjoitellaan. Etenkin kouluikää lähestyttäessä on hyvä oppia toimimaan myös suuremmassa joukossa.

Toiminnan suunnittelu pohjautuu pienryhmissä toimimiseen. Lapset jaetaan pysyviin pienryhmiin ja eri toiminnat ja arjen tilanteet toteutuvat näissä ryhmissä. Osa ryhmistä on käytössä tietyn ajanjakson ja jotkut ovat tiettyihin tilanteisiin liittyviä. Joissakin lapsiryhmissä on vuosittain sama vastuukasvattaja kullakin pienryhmällä, osassa ryhmiä kasvattajat toimivat eri pienryhmien kanssa. Joskus pienryhmää kohden on nimettynä useampi aikuinen, näin esimerkiksi silloin, kun osa lapsista tarvitsee enemmän tukea kasvuunsa ja oppimiseensa. Käytäntöjen taustalla vaikuttaa aina kasvattajien havainnot ja pohdinta yksittäisten lasten ja lapsiryhmän tarpeista.

Pienryhmien muodostamisessa huomioidaan lasten iät, sukupuolijakauma, leikkitaidot, kasvuun ja oppimiseen tarvittava tuki, henkilöstöresurssi ym. näkökohdat. Pienryhmissä toteutuu laadukkaampi vuorovaikutus ja jokaisella lapsella on mahdollisuus saada äänensä kuuluville.

Pienillä Tiitiäisillä toimitaan vastuukasvattaja- periaatteella. Yksi kasvattaja pyrkii toimimaan mahdollisimman paljon ”omien” lastensa kanssa. Erityisen merkityksen vastuukasvattaja saa lapsen aloittaessa päivähoidon. Pienen lapsen on helpompi kiinnittyä yhteen kasvattajaan ja liittyä pieneen lapsiryhmään. Samoin kasvattaja oppii tuntemaan paremmin ”omat” lapsensa ja tämän vanhemmat, joiden kanssa käy mm. aloitus- ja vasukeskustelut. On kuitenkin tärkeää, että ryhmän jokainen kasvattaja pyrkii luomaan hyvän ja luottavaisen suhteen jokaiseen lapseen ja vanhempaan, sillä mm. työaika- ja lomajärjestelyt aiheuttavat sen, ettei vastuukasvattaja kykene olemaan aina läsnä lapsen ollessa hoidossa.

4.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Me Husaaritiellä ajattelemme että erilaisuus ja moninaisuus ovat rikkautta. Kaikki lapset ovat erilaisia yksilöitä ja jokaisella heistä on kehityksessään sekä vahvuuksia että haasteita. Husaaritien päiväkodissa, esiopetuksessa ja kerhoryhmissä on myös lapsia, jotka tarvitsevat tavallista enemmän tukea kasvuunsa ja oppimiseensa. Lähtökohtana Husaaritiellä on laadukas, hyvin suunniteltu ja toteutettu varhaiskasvatus, josta kaikki päiväkodin lapset hyötyvät. Varhainen tuen tarpeen havaitseminen ja varhainen tuki päivähoidon arjessa autta-

...vuorovaikutus... se on sitä kun on käyny lääkärissä ja sit kun käy uudestaan on parempi...

vat lasta kasvamaan ja kehittymään parhaalla mahdollisella tavalla. Tuen oikea-aikainen tehokas resursointi auttaa lasta merkittävästi eteenpäin elämässään. Varhaiskasvatuksessa tapahtuva tuki tai kuntoutus ovat aina arkikuntoutusta, joka toteutetaan varhaiskasvatuksen pedagogiikan puitteissa. Kun havaitaan lapsen tarvitsevan tukea kasvuun ja oppimiseen, tehdään yhteistyötä monien tahojen kanssa. Tärkein kumppani tuen suunnittelussa on lapsen vanhemmat. Ryhmän kasvattajat pohtivat yhdessä lapsen kehityksen haasteita ja keskustelevat asiasta vanhempien kanssa. Jo varhain voidaan käyttää hyväksi alueen konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) palveluja. Kelto käy toimintakausittain useasti kaikissa alueen päiväkoti- ja kerhoryhmissä seuraamassa toimintaa. Hänellä on paljon kokemusta erilaisista lapsiryhmistä ja lapsista. Tarvittaessa vanhemmat voivat olla yhteydessä keltoon ja hänet voidaan kutsua mukaan yhteiseen palaveriin. Vanhempien luvalla voidaan olla yhteydessä myös neuvolan terveydenhoitajaan. Jos lapsella on kontakti sairaalaan tai hän käy terapiassa, tehdään yhteistyötä myös näiden tahojen kanssa.

Vantaalla on käytössä valtakunnallisten linjausten mukainen kolmiportainen kasvun ja oppimisen tuen malli. Termeinä ovat käytössä yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Yleisen tuen toimenpiteistä sovitaan vanhempien kanssa vasu- tai leops-keskusteluissa. Tavoitteena on muokata henkilökunnan ja ryhmän toimintatapoja sekä oppimisympäristöä siten, että se palvelisi parhaalla mahdollisella tavalla lapsen kasvua ja kehitystä. Tukea tarvitsevaa lasta hyödyttävät ratkaisut ovat yleensä hyödyksi myös kaikille muille ryhmän lapsille. Vantaalla henkilökunnan käytössä on yleisen tuen valikko; lomake, jossa on koottuna erilaisia toimenpiteitä ja menetelmiä, joiden avulla voidaan auttaa lasta päivähoidon arjessa. Esimerkkinä; ”työskentely- ja leikkipisteet on jaettu, hiljaiset ja äänekkäät leikkialueet on erotettu toisistaan”.

Fyysinen oppimisympäristö käsittää tilat, materiaalit ja välineet. Esteettinen ja viihtyisä ympäristö, jossa on mahdollisuus leikkiä, liikkua, tutkia ja oppia hyödyttää myös kasvuunsa ja oppimiseensa tukea tarvitsevaa lasta. Ryhmissä mietitään erilaiset toiminta- ja leikkipisteet esimerkiksi pöytätyöskentelylle ja rakentelulle. Lapsilla tulee olla mahdollisuus sekä vetäytyä rauhalliseen tilaan että leikkiä vauhdikkaita leikkejä. Lasten erityisistä tarpeista riippuen huomioidaan erityisesti tiettyjä näkökohtia; esim. näköärsykkeiden määrää tai huoneiden äänimaailmaa.

Husaaritiellä on pitkät perinteet kuvien käyttämisestä. Meillä oppimisympäristö on selkeä ja kuvitettu: joka ryhmässä on käytössä kuvallinen päivärytmi. Yksilöllisen tarpeen mukaan lapsilla voi olla omia kuvitettuja päiväjärjestyksiä ja kuvakansioita. Ryhmän eri tiloissa on tarvittaessa kuvitettuja toimintaohjeita arjen tilanteisiin; esim. wc:ssä toimimiseen, pukemiseen ym. Jokaisella lapsella on omat nimikoidut ja kuvitetut lokerot, naulakot, pöytäpaikat sekä sängyt. Eri tarkoituksiin sopivia kuvia on lasten saatavilla ja näkyvissä. Käytämme tarvittaessa myös muita puhetta korvaavia kommunikaatiomenetelmiä, kuten tukiviittomia ja nopeaa piirtämistä.

Keskeisiä toimintatapoja myös kasvun ja oppimisen tuen näkökulmasta on pienryhmätoiminta. Pienryhmätoiminnassa kasvattajan suhde yksittäiseen lapseen muodostuu kiinteämmäksi ja läheisemmäksi ja siten vuorovaikutuksen laatu paranee. Myös lapsen vuorovaikutuskontaktien määrä toisten lasten kanssa on vähäisempi ja paremmin hallittavissa. Pienryhmät muodostetaan siten, että kasvuunsa ja oppimiseensa tukea tarvitsevat lapset integroidaan muiden lasten kanssa yhteisiin ryhmiin. Husaaritiellä ajattelemme, että kasvatustyössä tavoitteenamme on auttaa lapsia kokemaan, ymmärtämään ja suvaitsemaan erilaisuutta elämää rikastavana tekijä. Tehtävämme on auttaa keskenään hyvinkin erilaisia lapsia toimimaan yhdessä. Tämä voi olla ajoittain haasteellista ja konfliktitilanteita saattaa joskus syntyä. Kasvattajan tärkeä tehtävä onkin auttaa lapsia ratkaisemaan ristiriitoja ja tukea näin jokaisen lapsen sosiaalista kehitystä. Jos yleinen tuki ei riitä, voidaan lapselle hakea henkilökohtaista- tai ryhmäkohtaista avustajaa tai paikkaa integroidusta ryhmästä. Avustaja työskentelee kasvattajatiimin jäsenenä ja hänen työnkuvansa suunnitellaan lasten tarpeet huomioiden. Erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat pääsääntöisesti varhennetun tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Lapsen saamaa tukea suunnitellaan vuoden mittaan erilaisissa palavereissa ja erilaisilla kokoonpanoilla. Yhteisesti sovitut tavoitteet ja menetelmät kirjataan lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan, lapsen esiopetuksen suunnitelmaan sekä / tai yleisen, tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmiin, joita myös arvioidaan kausittain.

Esiopetusvuoden jälkeen, lasten siirtyessä kouluun, tuen jatkuvuutta edesauttaa toimijoiden mahdollisimman tiivis saumaton yhteistyö. Varhaiskasvatuksen työntekijät tekevät yhteistyötä koulun opettajien ja erityisopettajien kanssa. Lasta koskevan tiedon siirtäminen toimijalta toiselle on edellytys sille, että lapsi saa tarvitsemansa tuen heti koulun aloitusvaiheessa. Toiveena on, että vanhemmat osallistuvat palavereihin, joissa tietoa lapsesta siirretään. Tukea tarvitsevien lasten kanssa voidaan myös erikseen sopia ylimääräisiä tutustumiskäyntejä tulevaan kouluun.

4.6.2 Kulttuurien moninaisuus

Tätä vasua työstettäessä 2013 Husaaritiellä on asiakkaina melko vähän monikulttuurisia perheitä. Toimintaympäristömme muuttuu kuitenkin koko ajan ja moninaisuus yksikössämme lisääntyy. Monimuotoisuuden arvostamisen viriäminen lapsilla onkin tavoitteena työssämme. Husaaritiellä lapsia ohjataan kulttuurien monimuotoisuuteen tutustuttamalla heitä niin vieraisiin kulttuureihin kuin omaan kulttuuriin.

Ajattelemme, että monipuolinen kulttuurien tuntemus rikastuttaa lasten elämää. Monikulttuuristen perheiden kulttuurin erityispiirteitä tuodaan lasten havainnoitavaksi päiväkotimme toimintaan. Jos ryhmässä on kulttuuritaustaltaan moninaisia lapsia, voimme esimerkiksi saduin, lauluin, leikein tai ruoan avulla tuoda lapsille kokemuksia moninaisuudesta. Muiden kulttuurien tuntemus ja arvostus on tärkeää, jotta voi olla toimivassa vuorovaikutuksessa monenlaisten ihmisten kanssa.

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu, jos kulttuuriset lähtökohdat ovat erilaiset. Kasvatuskeskusteluissa ja vanhempainilloissa voidaan tarvittaessa käyttää tulkkipalveluja. Myös keskeisimmät kulttuuriset erityispiirteet on tärkeää ottaa huomioon vuorovaikutuksen onnistumiseksi. Myös saman kulttuurin sisällä on perheiden välisiä kulttuurieroja. Kaikki perheet ovat erilaisia esimerkiksi arvojensa ja toimintatapojensa suhteen. Työssämme erilaisten perhekulttuurien arvostus on hyvän kasvatuskump-

panuuden perusta. Kasvatamme kuitenkin lapsia yleisesti hyväksyttyjen yhteiskunnan normien ja arvojen mukaisesti.

Suomalaisessa kulttuurissa on piirteitä, joita voidaan tulkita sekä evankelis-luterilaiseen perinteeseen että suomalaiseen kulttuuriperinteeseen liittyviksi. Husaaritien päiväkodilla tuemme monikulttuurisuutta ja siihen liittyy myös omien kulttuuristen tapojemme arvostaminen ja säilyttäminen. Esimerkiksi joulujuhlassa voidaan esittää joulukuvaelma tai laulaa Enkeli taivaan. Husaaritien päiväkodilla nämä ja muut samantapaiset perinteet tulkitaan suomalaiseen kulttuuriperintöön liittyviksi.

4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Husaaritiellä ympäristökasvatuksen tehtävänä on vahvistaa lasten ja kasvattajien luontosuhdetta, lisätä koko yhteisön hyvinvointia sekä ohjata lasta, kasvattajia ja perheitä kestävän kehityksen toimintatapoihin.

...kasvattaja on joku joka kasvattaa jotain kasvia...

Husaaritien päiväkotia ympäröivälle asuinalueelle on tällä hetkellä (2013) ominaista runsas rakentaminen. Päiväkodin lähimetsät ovat supistuneet uudisrakentamisen tieltä. Ympäristössä tapahtuvat muutokset ovat antaneet varhaiskasvattajille tilaisuuden käsitellä ympäristöasioita lasten kanssa ja suunnata toimintaa oman päiväkotiympäristön vaalimiseen. Yhdessä lasten kanssa on tehty istutuksia talon sisäpihalle sekä hoidettu koriste- ja hyötykasveja. Lasten osallistuminen päiväkodin piha-alueen suunnitteluun, rakentamiseen ja huoltamiseen on päiväkotimme ympäristökasvatusta parhaimmillaan. Näin paitsi vahvistetaan luontosuhdetta ja lasten osallisuutta, myös opetetaan lapsia kokemaan ”oikea” työnteko palkitsevana ja mielekkäänä. Myös ympäristön arvostus lisääntyy, kun on itse huolehtimassa sen siisteydestä.

Lasten kanssa tehdään metsä- ja luontoretkiä kaikissa ryhmissämme. Erityisesti ”metsäsaareke” on suosittu paikka, jossa kaikki ryhmät käyvät ajoittain. Vuodenajat ja erilaiset säätilat tuovat vaihtelua retkiin. Kävelyretkillä havainnoidaan elävää ja rakennettua ympäristöä. Luonnosta saamme myös esteettisiä elämyksiä. Metsässä leikkiminen kehittää mielikuvitusta ja rauhoittaa vilkkaita lapsia. Motoriikka kehittyy erinomaisesti epätasaisilla alustoilla liikuttaessa. Metsässä opitaan luonnosta ja tutkitaan asioita. Luonnon monipuolisia ilmiöitä tarkastellaan myös sisätiloissa kirjallisuuden, kuvatallenteiden, eliöiden havainnoinnin ynnä muiden menetelmien avulla. Metsän ja luonnon mahdollisuuksia hyödynnetään myös esiopetuksessa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen arjessa pyrimme ehkäisemään jätteen syntyä. Ohjaamme lapsia käyttämään leikkivälineitä ja muita tavaroita siten, että niiden käyttöikä olisi mahdollisimman pitkä. Korjautamme käyttökelpoisia leikki- ja huonekaluja mm. nuorten työpajoilla. Ruokailutilanteissa pyrimme ehkäisemään biojätteen syntymistä. Lasten ruokailutottumusten tunteminen ja lasten ohjaus on edellytys biojätteiden synnyn ehkäisylle. Käytämme paljon kierrätysmateriaaleja. Saamme lahjoituksina mm. materiaaleja, jotka soveltuvat askarteluun.

...esiopetus on sitä kun voi esittää jotain ja opettaa sitä...

Jätteen syntyä ehkäisevistä toimista huolimatta varhaiskasvatustyössä syntyy päivittäin runsaasti erilaista jätettä. Talomme jätekatoksessa on tällä hetkellä keräysastiat paperille, pahville sekä bio- ja sekajätteelle. Muu materiaalina hyödynnettävä jäte lajitellaan ja viedään keräyspisteeseen Kanniston koulun läheisyyteen yhdessä lasten kanssa. Tällöin puhumme kierrätyskävelystä. Käyttökelpoiset lelut, vaatteet ym. tavara viedään keräyspisteisiin. Avoimen päiväkodin toiminnassa järjestetään kirpputoreja tai muita kierrätystapahtumia.

4.8 Esiopetus Husaaritiellä

Vantaalla on julkaistu koko kaupungin yhteinen esiopetuksen suunnitelma Veops vuonna 2011. Siinä on määritelty esim. esiopetuksen toiminta-ajatus ja kuvailtu oppimisympäristöä sekä määritelty muita reunaehtoja Vantaan varhaiskasvatuksessa toteutettavalle esiopetukselle.

Husaaritiellä järjestetään esiopetusta vuosittain. Esiopetusikäiset lapset ovat viime vuosina sijoittuneet Myttiäisiin ja integroituihin ryhmiin lasten määrän vaihdellessa 15 ja 25 lapsen välillä. Lapset, jotka eivät esiopetuksen lisäksi tarvitse päivähoitoa, pyritään ohjaamaan Kanniston päiväkodin osapäiväiseen esiopetusryhmään. Varsinaiseksi esiopetusajaksi on määritelty klo 8.30-12.30.

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kasvu-, kehitys-, ja oppimisedellytyksiä. Pyrimme vahvistamaan lasten minäkuvaa, itsetuntoa sekä sosiaalisia taitoja. Haluamme välittää lapsille oppimisen iloa ja synnyttää halun oppia uusia asioita.

Yksikössämme esiopetusta toteutetaan joustavasti erilaisissa ryhmärakenteissa; kotiryhmässä, yli ryhmärajat rikkovissa pienryhmissä sekä koko talon esiopetusikäisistä koostuvassa vertaisryhmassä. Tarkoituksena on vahvistaa lapsen kokemusta kuulumisesta Husaaritien eskari-porukkaan, riippumatta siitä, mikä ryhmä on lapsen varsinainen kotiryhmä.

Jo edellisenä keväänä aloitetaan seuraavan vuoden eskareiden ryhmäyttäminen ja esiopetusvuoden yhteisen rungon suunnittelu. Esiopetus suunnitellaan yksikön esiopetuslasten tarpeiden mukaisesti. Ryhmien esiopettajat suunnittelevat osan toiminnoista ja ohjaavat lapsiryhmiä yhdessä. Osa esiopetuksesta toteutuu kotiryhmässä. Esiopetuksen suunnittelun pohjana voidaan käyttää jotakin kokoavaa teemaa.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (OPH 2010) mainitut sisältöalueet (lueteltu taulukossa sivulla 14) ohjaavat toiminnan suunnittelua. Lasten kiinnostuksen kohteiden ja ideoiden huomioiminen suunnittelussa lisäävät lasten osallisuuden kokemusta ja oppimismotivaatiota. Esiopetuksen keskeisiä työtapoja ovat lapsen luontaiset tavat toimia; leikki, liikkuminen, tutkiminen ja ilmaiseminen. Husaaritiellä lapsen esiopetuspäivä, -viikko ja vuosi koostuu erilaisista toiminnoista. Lapsi saattaa kokea että ”eskaria” on esimerkiksi pöytätyöskentely tai ohjattu liikuntahetki, mutta esiopettajat ja ryhmän muu henkilökunta miettivät kaikkia lapsen päivään sisältyviä tilanteita esiopetuksen näkökulmasta. Esimerkiksi ruokailu, aamupiiri tai kierrätyskävely ovat oivia tilaisuuksia toteuttaa esiopetusta.

... yhteistyö on sitä kun kaveri auttaa toista kaveria...

Myös esiopetusikäisten arkea rytmittävät tavalliset hyvän päiväkotipäivän ainekset; mm. ohjattu- ja itseohjautuva toiminta, leikki, sisätiloissa toimiminen ja ulkoilu sekä ruokailut ja lepo. Arjen hyvät rutiinit rikotaan ajoittain toistuvilla juhlilla ja retkillä. Eskarit ovat vierailleet esim. Heurekassa, erilaisia esityksiä katsomassa sekä eri museoissa. Retkille osallistuvat kaikki esiopetusikäiset ja kulkeminen tapahtuu pääosin julkisilla liikennevälineillä. Keväällä esiopetusvuosi huipentuu yhteiseen juhlaan ja todistusten jakoon.

Esiopetusvuoden syksyllä jokaisen lapsen ja perheen kanssa täytetään lapsen esiopetussuunnitelma LEOPS. Suunnitelman osana lapsi arvioi omaa oppimistaan ja asettaa itselleen tavoitteita esiopetusvuodeksi. Suunnitelmaan kirjataan myös havaitut lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet sekä esiopetukselle asetettavat tavoitteet. Yksilöllisissä suunnitelmissa esille tulleet lasten yksilölliset tarpeet ovat pohjana koko esiopetusryhmän toiminnan suunnittelussa.

Lapsen esiopetuksen suunnitelman osa-alueet:

- lapsen hyvinvointi ja päivittäiset toiminnot
- tunne-elämä ja sosiaaliset taidot
- oppimisvalmiudet ja työskentelytaidot
- leikkiminen
- kieli ja vuorovaikutus
- matemaattiset valmiudet
- fyysinen ja motorinen kehitys ja terveys
- etiikka ja katsomus

Esiopetuksessa toteutetaan lakisääteistä oppilashuoltoa. Esiopetuksen oppilashuollon avulla edistetään esiopetusikäisten lasten hyvinvointia. Kasvattajatiimeissä ja esiopettajien palavereissa käsitellään mm. ryhmähenkeen ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Syksyllä järjestetään myös esiopetuksen moniammatillinen oppilashuoltotyöryhmän kokous. Kokoukseen kutsuu koolle päiväkodin johtaja ja siihen osallistuvat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvolan terveydenhoitaja sekä esiopettajat. Myös huoltajat voivat halutessaan olla mukana kokouksessa oman lapsen asioiden käsittelyn ajan. Kokouksessa käsitellään asioita, jotka liittyvät lapsen kasvuun, kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin.

Keväällä, ennen koulun alkua, lapsen vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista siirretään tietoa tulevaan kouluun EsKo-tiedonsiirron (Esiopetuksesta Kouluun) avulla. Ennen koulun kanssa käytävää EsKo-palaveria, keskustellaan lapsen asioista huoltajien kanssa. Koululle siirrettävään EsKo- tiedonsiirtolomakkeeseen kirjataan myös vanhempien terveiset. Koulun puolelta palaveriin osallistuu rehtori ja opettajia, koulupsykologi ja terveydenhoitaja, esiopetuksen puolelta konsultoiva erityislastentarhanopettaja, esiopettajat tai -opettaja sekä päiväkodin johtaja. Vanhemmat ovat halutessaan tervetulleita mukaan palaveriin.

Alueen koulujen kanssa pyritään tekemään myös toiminnallista yhteistyötä. Tavoitteena on, että lapsen kouluun siirtyminen tapahtuisi mahdollisimman mutkattomasti ja kouluympäristö olisi tuttu. Pääsääntöisesti lapsemme siirtyvät Kanniston kouluun, yksittäisiä lapsia menee myös Seutulaan ja Kivistöön. Toiveenamme on lisätä kouluyhteistyötä. Erityisesti pyrimme panostamaan tukea tarvitsevien lasten koulun aloitukseen. Viime vuosina Kanniston koulun erityisopettaja on keväällä

vieraillut päiväkodissamme tutustumassa tuleviin ekaluokkalaisiin.

Päiväkodissamme ei ole ollut lapsia valmistavassa opetuksessa. Tulevaisuudessa valmistavassa opetuksessa olevien lasten esiopetuksessa tullaan noudattamaan Vantaan linjauksia.

Mielestämme esiopetuksessa on tärkeää säilyttää lapsen luontainen uteliaisuus uusia asioita kohtaan. Myös oppimisen ilo, tiedonhankinta- ja työskentelytaitojen harjaannuttaminen toteutuvat hyvin suunnitellussa ja toteutetussa esiopetuksessa. Näemme erityisen tärkeäksi vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja sekä itsetuntoa. Olemme kasvattamassa lapsista kansalaisia yhteiskuntaan, joka muuttuu yhä kiihtyvällä vauhdilla. Nyt meillä hoidossa olevat esiopetusikäiset ovat kolmekymppisiä 2040-luvulla. Toivomme, että näistä taidoista on heille hyötyä myös tulevaisuudessa.

4.9 Avoin varhaiskasvatus – Kanttarelli ja kerhot

Palveluohjauksella pyrimme suuntaamaan perheiden varhaiskasvatuspalveluiden käyttöä heidän elämäntilanteeseensa parhaiten sopiviin palvelumuotoihin. Päiväkotihoidon lisäksi tarjoamme yksikössämme avoimia varhaiskasvatuspalveluja. Avoin varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa alueen kotilasten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin edistämiseksi. Avoin päiväkoti Kanttarelli on parhaimmillaan alueen perheiden yhteinen olohuone, johon kaikki ovat tervetulleita ja jossa kävijöillä on kotoisa ja hyvä olo. Husaaritien varhaiskasvatuksen kerhot ovat hyvä vaihtoehto lapsille, joilla ei ole kokopäivähoidon tarvetta. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavat samat arvot ja käytössä hyviksi havaitut toimintatavat kuin Husaaritien päiväkodissa.

Husaaritiellä on tammikuusta 2004 saakka toiminut avoin päiväkoti. Syksyllä 2013 avoin päiväkoti Kanttarelli on avoinna maanantaisin klo 10-16 ja tiistaisin – perjantaisin klo 10-15. Avoin päiväkoti ja varhaiskasvatuskerhot ovat käynnissä samaan aikaan, mutta eri toimintamuodot ja tilojen käyttö lomitetaan toisiinsa niin, että kaikilla toimijoilla on tilaa ja rauhalliset toimintaolosuhteet. Kanttarellin avoimessa toiminnassa on päivittäin työntekijän ohjaama toimintatuokio noin kello 10.30. Maanantaisin ohjelma on draamaan ja kirjallisuuteen liittyvää; satu- ja loruhetkiä, pöytäteatteria, tarinatuokioita, loru- ja tarinakorttien askartelua. Tiistaisin tarjotaan salissa tai ulkona liikunnallista ohjelmaa. Keskiviikkoisin toiminta on kädentaitoihin liittyvää; askartelua, muovailua, maalausta ym. Torstaipäivät ovat teemaltaan vaihtelevimpia. Torstain toiminnat suunnataan lisääntyvässä määrin ”toivetorstai” –suuntaan, tavoitteena lasten ja vanhempien osallistaminen ohjelman suunnittelussa. Perjantain ohjelma avoimessa toiminnassa on musiikkipitoista.

Kanttarellissa kokoontuu kerran viikossa torstai-iltapäivisin avoin vertaiskeskusteluryhmä ”Esikoisten kerho” ensimmäisen lapsen saaneille perheille. Osallistujat ovat suurimmaksi osaksi äitejä esikoislapsineen, mutta viime vuosina on kerhoon tullut mukaan myös isiä. Esikoisten kerhossa tärkein toimintamuoto ovat vertaiskeskustelut tuoreiden vanhempien kesken, mutta kokoontumisissa myös mm. lauletaan, lorutellaan, tanssitaan ja askarrellaan.

Asiakkaat voivat liittyä sähköpostituslistalle, jolloin he saavat käyttämänsä palvelumuodon mukaista tiedotusta kotipostilaa-

tikkoonsa; kerran kuukaudessa lähetettynä avoimen toiminnan kuukausiohjelman, puolivuosittain lähetettävän esikoisten kerhon ohjelman tai varhaiskasvatuskerhotoimintaan liittyvää tiedotusta. Kanttarellin avoimen toiminnan ohjelma ja esikoisten kerhon ohjelma ovat luettavissa myös kaupungin ja Kivistön alueen vanhempainyhdistyksen internetsivuilla.

Helmikuussa 2005 käynnistyi ensimmäinen varhaiskasvatuskerho, joka kokoontui kerran viikossa maanantai-iltapäivisin puolitoista tuntia kerrallaan. Tästä palvelutarjonta on laajentunut vähitellen vuosien mittaan; kerhoryhmiä on tullut lisää ja tuntimääriä on lisätty. Syksyllä 2013 kehitettiin uudenlaista varhaiskasvatuskerhotoimintaa yhteistyössä asiakasperheiden kanssa. Nyt vanhemmat voivat valita viikoittaiset kerhopäivät ja tuntimäärät entistä paremmin omien tarpeidensa ja toiveidensa mukaisesti. Varhaiskasvatuskerhojen toiminta on pedagogisesti suunniteltua ja lapsen kehitystä tavoitteellisesti tukevaa. Kerhopäivien sisällä lapset jaetaan toimimaan pienryhmiin. Kerhossa pidetään ohjattu aloitus- ja lopetushetki, jotka säännöllisesti toistuvina käytäntöinä luovat lapsille turvallisuuden tunnetta. Kerhossa erittäin tärkeä toimintamuoto on leikki. Sen lisäksi lapsille tarjotaan mm. liikuntaa, musiikkia, kirjallisuutta, kädentaitoja eri tekniikoilla ym.

Lapsen kerhopalvelun kokonaisuutta ja lapsen kehityksen tukemisen yhteisiä johdonmukaisia käytäntöjä rakennetaan kasvatuskumppanuudessa vanhempien kanssa. Kunkin lapsen sopeutumista kerhotoimintaan ja reagointia vanhemmista erossa olemiseen seurataan yhteistyössä vanhempien kanssa ja havaintojen pohjalta sovitaan kerhopalvelun käyttöön liittyvistä yksityiskohdista. Kasvattajien tärkeä työväline on lapsihavannointi. Lasten leikki- ja vuorovaikutustaitojen ym. kehityksen osa-alueiden vaiheista saa tietoa lapsen toimintaa seuraamalla. Näitä havaintoja kasvattaja käyttää pohjana vanhempien kanssa kerran toimintakaudessa käytävissä varhaiskasvatuskeskusteluissa, joissa sovitaan yhteisistä tavoitteista ja toimintatavoista lapsen kehityksen tukemiseksi.

Aivan toiminnan alusta asti on Husaaritien varhaiskasvatusyksikön yhteiskäyttötiloiksi sanottuja Kanttarellin tiloja tarjottu talon ulkopuolisten toimijoiden käyttöön iltaisin ja viikonloppuisin. Tiedotamme tilojen varausmahdollisuudesta ja toivomme mahdollisimman runsasta tilojen hyödyntämistä. Yksityishenkilöt ovat pitäneet tiloissa erityisesti liikunnallisia lasten syntymäpäiväjuhlia. Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ovat olleet tilojen käyttäjinä alusta asti ja toiminta jatkuu edelleen. Samoin kaupungin ja yksityisten toimijoiden liikuntaryhmiä on kokoontunut tiloissamme läpi vuosien. Ennen Kanniston asukas- ja nuorisotilojen valmistumista toimi Kanttarellin tiloissa vuodesta 2004 saakka vapaa-ehtoisvoimin ylläpidetty Nuorten olohuone (NOH).

...palaveri... niissä kirjoitetaan ja niitä on tarhassa ja töissä...

5 Suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin rakenteet

Suunnittelun- arvioinnin ja kehittämisen rakenteet varhaiskasvatusyksikössä:

- vanhempien ja lasten kanssa käytävät varhaiskasvatuskeskustelut
- ryhmien tiimipalaverit
- edustukselliset tiimit
- pedagogiset keskustelufoorumit
- työryhmät
- tulos- ja kehityskeskustelut ym.

Toimintaympäristömme muuttuu jatkuvasti. Päiväkoti- ja kerhoryhmien lapset vaihtuvat osittain joka syksy. Uusia pieniä aloittaa elokuussa ja vanhimmat lapset siirtyvät esiopetuksesta kouluun. Henkilökunnan opiskelut, muutot ja perhevapaat aiheuttavat jonkin verran vaihtuvuutta kasvattajatiimeissä. Husaaritien varhaiskasvatusyksikössä on monipuolinen palveluvalikko. Monipuolisessa toiminnassa (päiväkoti, avoin päiväkoti ja kerhot) nopeasti vaihtuvat tilanteet edellyttävät jatkuvaa työkäytäntöjen muutostar-

peiden sekä muutosten hyötyjen ja haittojen tarkastelua. Työn suunnittelu ja jatkuva arviointi on tärkeää; miksi tehdään jotakin näin, kannattaisiko tätä toimintatapaa muuttaa? Edellä mainitut seikat edellyttävät toimivien suunnittelu-, kehittämis- ja arviointirakenteiden ylläpitoa.

Erilaisissa lapsiryhmissä tulee vastaan tilanteita, joihin on kehitettävä uudenlaisia tapoja toimia. Vaihdamme näkemyksiä ryhmien toimintatavoista ja innostamme muita työntekijöitä omalla toiminnallamme. Arvostamme kymmenessä vuodessa kehittyneitä perinteitämme, mutta otamme ilolla vastaan uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden mukanaan tuomat hyvät käytännöt. Jaamme osaamistamme talon sisällä; mm. integroitujen ryhmien erityislastentarhanopettajien ammattitaito hyödyttää koko taloa. Kahvitaukokeskusteluissa ja lyhyissä talonsisäisissä sijaisuuksissa on mahdollisuus vaihtaa ajatuksia keskustellen tai mallioppien käytännön työssä. Uusia ajatuksia etsitään mm. ammattikirjallisuudesta ja muiden päiväkotien käytäntöihin tutustumalla. Osallistumme Vantaan kaupungin ja muiden toimijoiden järjestämään koulutuk seen. Hedelmällisimpiä koulutukset ovat silloin, kun ne liittyvät johonkin suurempaan kokonaisuuteen, esim. Vantaalla käytössä olevaan painopistetyöskentelymalliin.

Husaaritien varhaiskasvatusyksikössä työskennellään tiimirakenteissa. Husaaritiellä on kuusi tiimiä; viisi päiväkodissa ja kuudes tiimi avoimessa varhaiskasvatuksessa. Työtä suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan viikoittain pidettävissä tiimipalavereissa. Tiimipalaverissa kasvattajien on mahdollisuus yhdessä pohtia toiminnan onnistumiset, haasteet ja kehittämistarpeet. Päävastuu toiminnan pedagogisesta suunnittelusta Husaaritien tiimeissä on lastentarhanopettajilla. Lastentarhanopettaja jakaa pedagogisen suunnittelun vastuuta toisten kanssa ja ottaa toisten ideat huomioon. Suunnitteluun osallistuminen ja toteutus kuuluvat myös lastenhoitajille. Myös avustaja osallistuu tiimipalavereihin. Kuuden tiimipalaverin toteuttaminen viikoittain edellyttää yksikössämme monenlaisia järjestelyjä. Päiväkodin tiimin pitäessä palaveria muiden ryhmien henkilökunta ottaa valvontavastuun kyseisen tiimin lapsista. Tiimipalaverien toteutumiseksi tehdään yksityiskohtainen suunnitelma toimintakaudeksi kerrallaan. Koska Husaaritiellä on esiopetusikäisiä useassa ryhmässä ja esiopetus toteutetaan osittain yhdessä, esiopettajat muodostavat oman ”tiiminsä”, joka järjestää palavereja tarpeen mukaan.

Joka toinen viikko pidettävissä edustuksellisissa tiimeissä, e-tiimeissä, suunnitellaan ja päätetään asioita, jotka koskevat koko yksikköä. Jokainen tiimi valitsee keskuudestaan edustajan e-tiimiin yleensä toimintakaudeksi kerrallaan. Tiimiedustaja vie tiedotettavat asiat oman ryhmänsä tiimipalaveriin ja toisaalta tuo tiimistään asioita koko talon yhteiseen käsittelyyn. Joskus kokoontuu ”talon palaveri”, johon osallistuvat mahdollisuuksien mukaan kaikki talon työntekijät.

Meillä toimii myös tehtäväkohtaisia työryhmiä. Jotkut työtehtävät voidaan vastuuttaa tietyille työntekijöille, työntekijäpareille- tai ryhmille. Jollakin työntekijällä voi olla vahvuutena jokin luovan työskentelyn menetelmistä, toinen taas on erinomaisen pätevä tilojen järjestämisessä. Vahvuuksien huomiointi vastuutehtävien jakamisessa motivoi työntekijöitä ja innostuneisuus välittyy lasten ja koko työyhteisön eduksi. Jokainen työntekijä on arvokas osa työyhteisöä ja jokaisen tehtävän hoitaminen on tärkeä osa kokonaisuutta.

Pedagogista keskustelua käydään erilaisissa kokoonpanoissa vuoden mittaan. Esimerkiksi

...kokous... siellä puhutaan... pälä, pälä...

painopistetyöskentelyyn liittyvät palaverit, joihin osallistuu yksi työntekijä jokaisesta tiimistä, ovat hyviä foorumeita työn kehittämiselle. Ajoittain on järjestetty lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien palavereita. Koko työyhteisö pääsee osallistumaan yhteiseen keskusteluun kaksi kertaa vuodessa pidettävissä työilloissa sekä kerran vuodessa pidettävänä kehittämispäivänä. Näiden kokoontumisten aikana mietitään yhteisesti tavoitteita, joihin työyhteisömme varhaiskasvatustyössään sitoutuu ja huolehditaan työyhteisön hyvinvoinnista. Suunnittelu- ja arviointi-illat pidetään säännöllisesti toukokuun ja syyskuun toisena tiistaina alkaen kello 15 ja kehittämispäivämme pidetään maaliskuun ensimmäisenä perjantaina.

Yksikön kehittämispäivä pidetään maaliskuun ensimmäisenä perjantaina (päiväkoti ja avoin päiväkoti sekä kerhot suljettu)

Suunnittelu- ja arviointi-illat pidetään touko- ja syyskuun toisena tiistaina (päiväkoti suljetaan klo 15.00)

Jokaisella työntekijällä on vuosittain mahdollisuus arvioida työskentelyään yhteisessä tulos- ja kehityskeskustelussa (tuke) päiväkodin johtajan kanssa. Tuke-keskusteluja pidetään ajoittain myös tiimeittäin. Tuke on hyvä, rauhallinen tilanne oman ammattitaidon arvioimiseksi ja tavoitteiden asettamiseksi ammatillisessa kehittymisessä. Päiväkodinjohtaja osallistuu tarpeen mukaan myös tiimien palavereihin.

… kokouksessa aikuiset seurustelee jostain asiasta…

Lasten ja vanhempien osallisuus tulee huomioonotetuksi vantaalaisessa varhaiskasvatusrakenteessa. Husaaritiellä kaikille päivähoidossa ja kerhotoiminnassa oleville lapsille pidetään toimintakausittain varhaiskasvatuskeskustelu, jossa ovat mukana kasvattajatyöntekijän lisäksi lapsen vanhemmat ja lapsi itse ikätasonsa mukaisesti osallistuen. Yksilöllisissä suunnitelmissa esiin tulevia asioita käytetään lapsiryhmien suunnitelmien lähtökohtana. Myös asiakaspalaute huomioidaan toiminnan kehittämisessä.

6 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Husaaritien kasvattajayhteisö on vuosien mittaan saanut tehdä yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Yksikön monimuotoisuus lisää yhteistyökumppaneiden määrää. Läheisimpiä yhteistyökumppaneitamme ovat Vantaan varhaiskasvatuksen toimijat ja erityisesti lähialueen muut päiväkodit. Husaaritien päiväkodissa meillä on ollut erinomainen mahdollisuus tutustua lähipäiväkotien perheisiin ja henkilökuntaan. Päiväkotimme on toiminut Kivistö-Seutula –alueen kesätoimintapäiväkotina usean vuoden ajan.

Tärkeitä kumppaneitamme ovat konsultoiva erityislastentarhanopettaja eli kelto, lasten terapeutit ja tutkiva taho. Hyvin läheinen yhteistyökumppani ovat myös Kanniston neuvolan terveydenhoitajat sekä neuvolan perhetyö, joiden kanssa työskentelemme samassa kiinteistössä. Yksikkömme ulkopuolelle suuntautuva työ rakentaa myös alueemme yhteisöllisyyttä. Teemme yhteistyötä koulujen, nuorisotoimen sekä alueen eri järjestöjen yhteistyöverkoston MarjaVerkon kanssa. Olemme mukana Kasvustossa, jossa vaikuttavat alueella alle kouluikäisten lasten parissa työskentelevät toimijat. Vantaankosken seurakunnan lapsityön kanssa tapaamme vuosittain.

2007 avoin päiväkoti Kanttarellissa asiakkaiden keskuudessa virinneiden keskustelujen innoittamana perustettiin Kivistön alueen vanhempainyhdistys (KiVa). KiVa:ssa on tällä hetkellä (2013) noin 280 jäsenperhettä. Husaaritiellä on syksyisin jo usean vuoden ajan järjestetty yhteistyössä KiVa:n kanssa erittäin suosituksi muodostunut ”Suuri lastentapahtuma”. Alueen perheet ovat osallistuneet tapahtumaan innokkaasti; parhaimmillaan osallistujia on arvioitu olevan 600.

Vuosien mittaan olemme tehneet yhteistyötä eri tahojen kanssa myös hankkeiden parissa ja meillä on toteutettu useita opiskelijoiden työelämälähtöisiä opinnäytetöitä. Olemme olleet mukana Osallisena Suomessa-hankkeessa, meillä on ollut leikkikerhoprojektia ja matikkatutkimusta. Periaatteemme on, että hankkeen tulee tukea perustehtävämme, lasten hyvinvointia ja laadukasta varhaiskasvatusta.

Oppilaitokset ovat vuosien mittaan olleet keskeisiä kumppaneitamme. Meillä on vuosittain useita opiskelijoita eri oppilaitoksista. Samalla kun autamme opiskelijoita ammatillisessa kasvussa, saamme ajankohtaista tietoa varhaiskasvatuksesta. Opiskelijat antavat meille myös arvokkaan yksikön ulkopuolisen näkökulman työhömme sekä mahdollisuuden oman työn reflektointiin.

Teemme yhteistyötä myös koulujen ja TE-toimiston kanssa. Meillä on vuosien mittaan ollut erilaisia harjoittelijoita ja työelämään tutustujia. Haluamme kantaa osamme vastuusta myös nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Peruskoululaiset työelämään tutustujat ja erilaiset harjoittelijat otetaan ystävällisesti vastaan yhteisöömme. Meillä on sallittua opetella työelämän pelisääntöjä hyväksyvässä ja tukevassa ilmapiirissä.

Husaaritien varhaiskasvatusyksikön 10-vuotisjuhla ja Suuri lastentapahtuma 30.8.2013.

7 Näkymiä Husaaritien tulevaisuuteen

Lähitulevaisuudessa Husaaritien varhaiskasvatusyksikössä on odotettavissa muutoksia. Avoin päiväkoti Kanttarelli tulee siirtymään Kivistön uuteen keskustaan valmistuvaan Aurinkokiven varhaiskasvatusyksikköön. Myös neuvola muuttaa kyseiseen 2016 valmistuvaan kiinteistöön. Tällöin vapautuvat tilat saadaan todennäköisesti kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen käyttöön.

Toimintaympäristössämme on monia muitakin muuttuvia tekijöitä jotka vaikuttavat yksikköömme. Alueen lisärakentaminen ja asukasmäärän kasvaminen sekä monimuotoistuminen, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset uudistukset ja kaupungin varhaiskasvatuksen linjaukset vaikuttavat myös meidän yksikköömme. Tieto- ja viestintätekniikan kehittyminen asettaa uudenlaisia odotuksia myös varhaiskasvatukselle.

Loppuyhteenvetona voidaan todeta, että Husaaritien varhaiskasvatussuunnitelmassa painottuvat yhteisöllisyys, vuorovaikutus ja osallisuus. Nämä tärkeäksi kokemamme lähtökohdat tulevat tulevaisuudessakin olemaan työmme peruspilarit.

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi / Varhaiskasvatus / Husaaritien toimintayksikkö
Husaaritie 1 c
01700 Vantaa

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Hämeenkylän toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 1
2.1 Arvolähtökohdat 1
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 2
2.2.1 Kasvattajuus 2
2.2.2 Lapsikäsitys 2
2.3 Hyvinvointityö 3
3 Lasten puheenvuoro 3
4 Yhteistyö perheiden kanssa 4
5 Työ lasten parissa 5
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 5
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 6
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 8
5.4 Lasten leikki 8
5.5 Oppimistoimintojen organisointi 9
5.5.1 Lasten osallistaminen ja pienryhmätoiminta 9
5.5.2 Liikunta 10
5.5.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen 11
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 12
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 12
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 13
5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus 13
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 14
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 15
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 15
5.8.2 Oppilashuolto 16
5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 17
5.8.4 Perhepäivähoidon järjestäminen 17
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 18
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 19
8 Lopuksi 20

1 Johdanto

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman olemme tehneet toimintayksikkömme henkilöstölle työtä ohjaavaksi asiakirjaksi sekä kuvaamaan perheille ja muille tahoille varhaiskasvatustyötämme.

Päiväkotimme on valmistunut v.1984 viihtyisälle ja rauhalliselle pientaloalueelle. Päiväkoti yhdessä alueen koulun, kirkon, kirjaston ja neuvolan kanssa muodostaa oman kyläyhteisönsä. Päiväkotia ympäröivät metsät, pellot, puistot ja Lammaslammen ketoalueet, mitkä tekevät alueesta luonnonläheisen ja idyllisen.

Päiväkodissamme on neljä ryhmää. Sisarusryhmiä ovat Inkiväärit ja Mintut, joissa lapset ovat 1-4-vuotiaita. Paprikoilla ovat n. 5-vuotiaat lapset ja Pippureiden ryhmässä esiopetusikäiset. Päiväkodilla on kaksi pihaaluetta; toisen jakavat sisarusryhmät, toisen Paprikat ja Pippurit. Päiväkotimme yhteyteen kuuluvat lisäksi v.1990 perustettu ryhmäperhepäiväkoti Poppeli sekä alueen kunnallinen ja yksityinen perhepäivähoito.

Olemme painottaneet toiminnassamme v. 1994 lähtien pienryhmätoimintaa, jossa lapset ja kasvattajat yhteistoiminnallisesti rakentavat arkea ja yhdessäoloa. Juhlat ovat myös yksi keskeinen osa toimintaamme. Haluamme ottaa lapset mukaan juhlien suunnitteluun ja valmisteluun. Juhlissamme, joista monet ovat jo saavuttaneet pitkän perinteen, näkyy riemu, musisointi ja yhdessä tekemisen ilo. Lisäksi toimintamme erityispiirteitä ovat tiivis ja pitkä yhteistyö Tuomelan koulun ja Hämeenkylän kirkon kanssa. Säännölliset luonto- ja metsäretket ovat tärkeä osa toimintaamme.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

INNOVATIIVISUUS

Työyksikössämme on toimiva ja vahva keskustelukulttuuri. Ratkaisemme ongelmatilanteet yhdessä toisiamme tukien. Halu kokeilla ja uudistua sekä leikkimielisyys näkyvät meillä luovuutena niin arjessa kuin juhlassa. Arvioimme yhdessä mennyttä toimintaa ja sen pohjalta kehitämme tulevaa toimintaa. Toimintamme lähtökohtana ovat lapsiryhmä ja sieltä nousevat lasten tarpeet. Lapset ovat osallisina toiminnassa ja arjen toiminnat sisältävät paljon oppimista. Jaamme tämän arvokkaan tiedon arjen merkityksestä vanhempien kanssa.

KESTÄVÄ KEHITYS

Olemme nostaneet hyvät tavat yhdeksi oppimisen osa-alueeksi. Kierrätys on otettu osaksi arkea ja kasvattaja toimii tässä lapsille esimerkkinä. Hyödynnämme toiminnassamme lahjoituksena saatua materiaalia kuten paperia, leikkivälineitä, huonekaluja jne. Metsäretket ovat jo pitkään olleet osana ryhmien toimintaa lisäten samalla lasten kotiseututuntemusta. Lisäksi luonto ja ympäristö näkyvät erilaisina projekteina ryhmien toiminnassa.

YHTEISÖLLISYYS
Olemme Hämeenkylän alueen ainoa päiväkoti ja siksi kokoamme luontevasti alueen lapsiperheet päiväkotiyhteisöömme. Hämeenkylän yhteisöön kuuluvat lisäksi Hämeenkylän kirkko, Tuomelan koulu ja Pähkinärinteen kirjasto ja neuvola, joiden kanssa meillä on pitkä yhteistyöhistoria. Huomioimme lasten ja perheiden yksilöllisyyden ja erityisyyden. Pitkä yhteinen historia perheiden ja henkilöstön kesken näkyy luottamuksellisena kasvatuskumppanuutena, oman ja toistemme työn arvostamisena sekä yhteisenä näkemyksenä varhaiskasvatuksesta.

VISIO
Päiväkodillamme on pitkä ja vahva kulttuuriperinne sekä ryhmien toimintakulttuuri, jotka haluamme säilyttää ja siirtää eteenpäin niitä kehittäen.

TOIMINTA-AJATUKSEMME
Toiminnassa huomioimme lapsen kehitystason ja yksilölliset tarpeet. Lapsi saa harjoitella ja opetella erilaisia asioita sekä vuorovaikutustaitoja kannustava kasvattaja sekä tuttu pienryhmä rinnallaan. Lapsi on osallisena toimintamme suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yhdessä lasten vanhempien kanssa tuemme lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista huomioiden vanhempien ensisijaisen kasvatusvastuun.

Juuri tänään on hyvä päivä lapselle.
Hyvistä päivistä muodostuu hyviä viikkoja, hyviä kuukausia ja hyviä vuosia.
(Petteri Mikkola)

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Päiväkodissamme on lasta ja perheitä kunnioittava sekä lapsen kasvun ja oppimisen edistämiseen sitoutunut henkilökunta. Herkkyys reagoida lasten ja perheiden tarpeisiin ja toiveisiin on meistä hyvän yhteistyön edellytys. Haluamme että lapset ja perheet kokevat tulleensa kuulluksi. Empatia, innostus sekä johdonmukaisuus ohjaavat työtämme. Positiivinen, joustava ja tasa-arvoinen ilmapiiri luovat lapsille ja perheille turvallisen varhaiskasvatusajan päiväkodissamme. Haluamme kehittää toimintaamme ja kokeilla rohkeasti uusia toimintamuotoja. Oman työn ja lapsiryhmän jatkuva arviointi on osa työmme kehittämistä. Huumori ja leikkisyys tuovat työhömme lämpöä, läheisyyttä ja yhteisöllisyyttä.

2.2.2 Lapsikäsitys

Kaikki lapset ovat arvokkaita ja lapsuus on ihmisiän tärkeintä aikaa. Tämä ajatus on työmme lähtökohta. Lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen on tärkein tehtävämme. Hoiva, hellyys ja kiireetön aito läsnäolo kuvaavat työtapaamme. Lapsen persoonallisuuden arvostaminen, kykyjen vahvistaminen ja positiivinen kannustaminen vahvistavat lapsen itsetuntoa ja itseluottamusta. Suhtaudumme lapsiin tasa-arvoisesti, emmekä ryhmittele lapsia sukupuolen mukaan. Lapsikeskeisesti huomioimme lapset erilaisina ja eri-ikäisinä oppijoina sekä mahdollisimman paljon oman ja yhteisen toimintansa toteuttajina. Lapset kehittyvät ja oppivat huimaa vauhtia. Haluamme antaa lapsille eväitä tutkia ja oppia uutta herättelemällä heidän uteliaisuuttaan sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia kehittymiseen toiminta- ja oppimisympäristöä muokkaamalla.

2.3 Hyvinvointityö

Tärkein tehtävämme päivähoidossa on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tämä hyvinvointityö kuuluu koko päiväkotimme henkilöstölle. Hyvinvointityö on läsnä aina kaikissa, arjen pienissäkin hetkissä. Olemme tietoisesti rakentaneet arjen, toiminnan ja pienryhmätyöskentelyn sellaisiksi, että ne tukevat hyvinvointityötä. Yhteisöllisyys, toisistamme välittäminen ja huolehtiminen, positiivisuus ja yhdessä tekeminen ovat pohjana meidän kaikkien kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

3 Lasten puheenvuoro

Päiväkodissamme lapsi saa vaikuttaa omaan arkeensa ja olla mukana itseään koskevissa päätöksissä. Haluamme, että lapsi kokee, että hänen mielipiteensä ovat tärkeitä ja niihin suhtaudutaan mielenkiinnolla. Lapsen tunne omasta osallisuudesta lisääntyy, kun arvostamme hänen ajatuksiaan ja tekemisiään; lapsi tuntee olevansa tärkeä ja tasavertainen ryhmän jäsen.

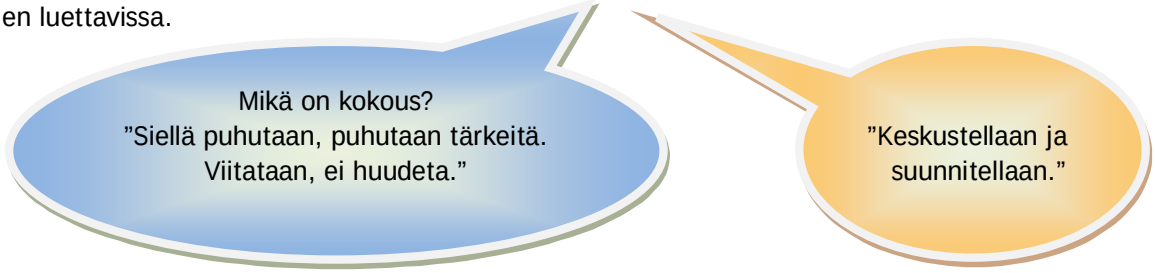

Lasten ideat ja mielenkiinnonkohteet vaikuttavat arjessamme paljon. Käsiteltävät teemat ja aiheet leikkeihin nousevat lasten kiinnostuksen kohteista. Jokaisessa ryhmässä käytössä oleva leikkitaulu mahdollistaa lapselle mieleisen leikin valinnan useasta vaihtoehdosta. Leikki- ja oppimisympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa lapset ovat myös aktiivisesti mukana.

Lapsen kuuleminen on toiminnassa koko ajan mukana. Tärkeää on, että vuorovaikutus on lasta kunnioittavaa ja ilmapiiri kuunteleva. Huomioimme lasta yksilöllisesti ja elämme mukana hänelle tärkeissä tapahtumissa; syntymäpäivien vietto ja niihin valmistautuminen on iso osa toimintaamme.

Lasta ja hänen toiveitaan huomioimme kaikissa ryhmissä myös erityisin tavoin. Mintuilla lapset valitaan vuorollaan Viikon Vekaraksi ja Inkivääreillä Satusiilin Sankariksi. Paprikat tekevät syntymäpäivähaastattelun, Pippureilla jokainen lapsi saa olla vuorollaan Viikon Valtias ja Poppelissa syntymäpäiväsankari saa tuoda kotoa pelejä ja leikkivälineitä sekä saa suunnitella ryhmälle mieluista toimintaa. Myös perheet osallistetaan mukaan; he tuovat kotoa valokuvia ja osallistuvat pienempien lasten haastatteluun.

Päiväkotimme vanhimmat lapset (5-6v.) kokoontuvat viikoittain omissa ryhmissä Lasten kokoukseen. Kokouksessa lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan ja ryhmän toimintaan. He voivat esittää toiveita tulevasta toiminnasta ja antaa palautetta; mikä on ollut kivaa tai mikä ei ole tuntunut mukavalta. Kokouksissa opitaan kuuntelemaan toisia ja ilmaisemaan omia ajatuksia. Yhdessä myös ratkaistaan arkipäivän ongelmia ja tehdään sopimuksia yhteisistä asioista. Lasten kokouksessa käsitellyt asiat kirjaamme ylös ja ne ovat vanhempien luettavissa.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Haluamme päiväkodissamme luoda avoimet ja luottamukselliset suhteet lasten vanhempien (huoltajien) kanssa. Kunnioitamme perheiden kasvatustyötä ja toivomme, että vanhemmat arvostavat myös meidän työtämme. Me päiväkodin kasvattajat yhdessä vanhempien kanssa tuemme lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Näin vanhempien ja päiväkodin kasvattajien erilainen asiantuntemus ja tietämys yhdistyvät lapsen tasapainoisen kehityksen parhaaksi. Pidämme tärkeänä molempien osapuolten tasa-arvoista vuorovaikutusta. Haluamme myös tarjota uusia näkökulmia ja ratkaisuja perheiden erilaisiin kasvatuspulmiin. Korostamme kuitenkin sitä, että vanhemmat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita.

Mielestämme vanhempien tulee saada osallistua mahdollisimman paljon lastensa päiväkodissa tapahtuvaan varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. Ennen päivähoidon alkua kutsumme perheen tutustumaan päiväkotiimme; esittelemme päiväkodin tilat ja kerromme toiminnastamme. Lisäksi käymme lapsi kotioloissa -keskustelun. Siinä saamme arvokasta tietoa lapselle tärkeistä asioista, mikä taas helpottaa lapsen siirtymistä kotihoidosta päivähoitoon. Toivomme, että vanhemmat varaavat aikaa yhdessä lapsen kanssa päiväkotiin tutustumiseen ensimmäisten päivien tai viikkojen aikana.

Jokaiselle lapselle laadimme varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä vanhempien kanssa. Sen tavoitteena on varmistaa lapselle henkilökohtainen oppimissuunnitelma sekä ohjata ja kehittää kasvattajien pedagogista työtä sekä tukea vanhempia kasvatustehtävässä. Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti vuosittain, tarpeen vaatiessa useamminkin.

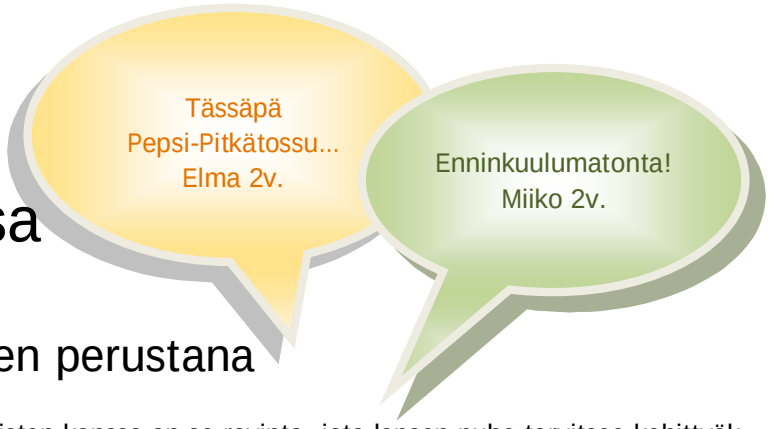
Jokainen ryhmä järjestää vanhempainillan toimintakauden alussa. Niissä perheet tutustuvat toisiinsa ja saavat tietoa ryhmän toiminnasta, lapsista ja tavoitteista. Pidämme tärkeänä päivittäistä tiedonvaihtoa vanhempien kanssa. Lisäksi yhteydenpitoon kuuluvat puhelinkeskustelut, kirjalliset viestit, sähköpostiviestit ja esiopetuksessa reissuvihkot. Välitämme vanhemmille tietoa ryhmien toiminnasta syys- ja kevätterveisten, tapahtumakalenterien ja ajankohtaisten tiedotteiden muodossa sähköpostitse.

Kutsumme perheet joulu- ja kevätjuhliimme, joita on lasten kanssa suunniteltu ja valmisteltu. Mintut ja Inkiväärit kutsuvat ystävänpäivänä isovanhemmat juhlimaan päiväkotiin. Toimintakauden aikana vietämme erilaisia teemapäiviä, joihin perheet osallistuvat omalla panoksellaan. Kaikissa ryhmissä jokaisella lapsella on oma viikko, jolloin hän esittäytyy toisille. Näihin viikkoihin perheet tuovat kotoa valokuvia ja kirjoittavat yhdessä lapsen kanssa tarinoita lapsen elämästä.

Päiväkotivuosina me kasvattajat ja vanhemmat tuemme yhdessä lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tarjoamme hänelle turvallisen ja rikkaan kasvuympäristön. Esiopetusiässä rohkaisemme, kannustamme ja tuemme lasta siirtymään koulumaailmaan.

Näin totesi eräs perhe kirjallisessa palautteessaan toiminnastamme:

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Läheinen ja rikas vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa on se ravinto, jota lapsen puhe tarvitsee kehittyäkseen. Kun vastaanotamme lapsen ja hänen vanhempansa aamulla, luomme myönteisen vuorovaikutushetken ja hyvän aloituksen päiväkotipäivälle.

Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan. Kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä. Lapsi käyttää kieltä ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kasvattaja tukee lapsen kielen oppimista ja mallittaa lapselle kieltä. Sanattomalla vuorovaikutuksella on myös tärkeä merkitys kommunikoinnissa. Sanoitamme ja kuvitamme toimintaamme lapsen tajuisesti. Tarvittaessa käytämme apuna tukiviittomia.

Päivän aikana on paljon pienryhmätoimintaa, jossa lapset voivat harjoitella kielellisiä vuorovaikutustaitojaan. Pienryhmässä on jokaisella parempi mahdollisuus tulla kuulluksi ja niissä syntyy antoisia ja kehittäviä keskusteluhetkiä.

Perushoitotilanteet ovat eräs tärkeimmistä kielen kehityksen ja vuorovaikutustaitojen oppimistilanteista; hyödynnämme näitä tilanteita päivittäin. Perushoitotilanteissa keskustelemme, nimeämme asioita sekä laulelemme ja loruilemme lasten kanssa.

Kirjojen tutkiminen ja niiden lukeminen on olennainen osa jokaista päiväämme. Pienten lasten kanssa nimeämme kirjan kuvia ja luemme pieniä tarinoita kuvia katsellen. Isommat lapset jaksavat seurata ja kuunnella jo pitempiä kertomuksia. Lasten kanssa käymme säännöllisesti kirjastossa lainaamassa kirjoja. Kirjaston kirjasairaala on tullut tutuksi Pippureille ja Paprikoille. Myös runot, lorut ja riimit kuuluvat päiväämme. Esiopetusryhmässä lapset keksivät jo itse omia loruja ja tarinoita.

ESKARIEN O-TARINA

OONA ONKII
ONGELLA ORVOKKIA.
ONNI, ONNETON ORAVA OKSALLA,
OLI OMMELLUT OMENAA.
ONNA ONNELLINEN
OLI OSTOKSILLA OTAVALLA.
OIVA OLESKELI OVELLA
ODOTTAEN OSSIA.
OUTO-OSKARI OHJAA
OKSENNUSTA ORAVANMARJALLE.

Sisarusryhmissä kaikilla lapsilla on oma logomerkki, joka alkaa samalla kirjaimella kuin lapsen oma nimi. Nämä merkit ovat esillä lasten oppimisympäristössä auttaen lapsia hahmottamaan erilaisia asioita toiminnassa. Isojen ryhmissä on esillä pelkästään kirjoitetut lasten nimet. Lapset oppivat vähitellen tunnistamaan oman nimensä sekä kaveriensa nimet.

Poppelin lasten logomerkkeinä ovat värilliset muodot: kolmio, ympyrä, neliö, suorakaide, sydän, tähti ja kukka, joiden keskellä on lapsen nimi. Muoto ja väri vaihtelevat niin, että jokaisella lapsella on oma erilainen merkkinsä.

Tämä kuvien, värien ja nimien esittäminen lasten omissa merkeissä herättelee heidän kiinnostustaan ja innostustaan lukemisen oppimiseen.

Kielen kehitystä vahvistavat myös vertaisryhmät. Sisarusryhmissä kokoontuvat 4-vuotiaiden Nestori- ja 3-vuotiaiden Kopteri-kerhot. Näille tuokioille on suunniteltu lasten kehitys- ja ikätasoon sopivaa toimintaa.

Olemme kehittäneet käytäntöjä, joissa lasten osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät. Tilanteita, joissa lapset vuorollaan pääsevät esille ovat mm. apulaistehtävät, viikonvekara/valtias, Satusiilin Sankari, syntymäpäiväsankari yms. Paprikoiden ja Pippurien ryhmissä pidetään lastenkokouksia, joissa lapset arvioivat kulunutta viikkoa, sopivat yhteisistä säännöistä ja suunnittelevat tulevaa toimintaa.

Leikin merkitys on tärkeä puheen ja vuorovaikutuksen kehittymiselle. Kun havainnoimme lasten leikkiä, saamme tärkeää tietoa lasten kielenkehityksestä ja vuorovaikutustaidoista.

Myös musiikin ja liikunnan avulla tuemme lasten puheenkehitystä.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsi kotioloissa -keskustelussa vanhemmat kertovat lapsestaan, kulttuuristaan, perheen tavoista ja toiveista. Toiminnan suunnittelussa pyrimme huomioimaan näitä toiveita, sekä tarvittaessa eriytämme toimintaa eri kulttuuritaustaisille lapsille.
Päiväkodissamme toimivat pien- sekä vertaisryhmät. Turvallisten kasvattajan seurassa lapsi saa kokemuksia ryhmänsä toimintatavoista. Hän ohjaa lapsia toimimaan erilaisissa ryhmissä sekä tukee lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan ja huolehtii, että kaikki pääsevät osallisiksi ryhmänsä toiminnasta. Päiväkotimme ryhmät olemme muodostaneet lasten iän mukaan. Siksi lasten päiväkotielämään kuuluu siirtyminen isompien lasten ryhmään. Jokainen lapsi pääsee tutustumaan tulevaan uuteen ryhmäänsä ja sen toimintaan. Lapsi vie mukanaan valokuvansa ja ottaa näin paikkansa tulevasta ryhmästään.

Päiväkodissamme on omat perinteet, jotka toistuvat vuodenaikojen mukaan. Juhlat ja yhteiset tapahtumat ovat merkittävässä asemassa toiminnassamme ja monilla niistä on jo pitkä historia. Olemme ottaneet juhlat osaksi arkea. Itsenäisyyspäivän juhla, Lapsen päivä, sisarusryhmien Ystävänpäivä isovanhempien kanssa, pääsiäistapahtuma, ryhmien omat joulujuhlat sekä koko talon yhteinen kevätjuhla, jossa eskarit saavat ruusun ja todistuksen, ovat esimerkkejä perinteisistä juhlistamme. Musiikki on tärkeässä osassa juhlissamme.

Itsenäisyyspäiväjuhlan valmistelun aloitamme lasten kanssa jo monta viikkoa ennen varsinaista juhlaa. Esiopetusryhmässä lapset valitsevat joukostaan päiväkodin presidenttiehdokkaat. Vaalityö julisteineen ja kiertueineen tutustuttaa kaikki päiväkodin lapset presidenttiehdokkaisiin. Äänestyspäivänä kaikki päiväkodin lapset käyvät vaaliuurnilla äänestämässä omaa presidenttiehdokastaan. Eskarit toimivat vaalivirkailijoina ja auttavat päiväkodin pienimpiä lapsia äänestystilanteessa. Eskarit myös toimivat äänten laskijoina. Jännitys huipentuu kun koko päiväkoti kokoontuu saliin kuulemaan äänestyksen tuloksen.

Jokainen lapsi saa presidentiltä kutsun Itsenäisyyspäivän juhlaan. Päiväkodin presidentti puolisoineen ja adjutantteineen vastaanottaa juhlaväen kättelyin. Maljat kohotetaan, Maamme-laulu lauletaan, presidentti pitää puheen ja kertoo säätämästään poikkeuslaista ja aloittaa tanssin puolisonsa kanssa. Kun kaikki ovat saaneet osallistua tanssiin, voidaan vaihtaa vapaammalle ja on vuorossa juhlien ”jatkot” nykymusiikin tahdittamana.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodissamme lapsen päivä muodostuu arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän, mutta tarvittaessa joustavan päivärytmin perusta. Arjen ja toiminnan toistuvat kotoisat rutiinit ovat lapselle tärkeitä. Lapsen päivään kuuluvat leikki, ruokailut, lepohetki, ulkoilu, arjen pienet työtehtävät ja ohjatut toimintatuokiot. Arjen olemme rakentaneet sellaiseksi, että se osallistaa lapsia ja sen rutiinit jo sinällään sisältävät paljon lapsen omaa toimintaa ja oppimista. Kasvattajan kannustavassa ja positiivisessa ohjauksessa sekä kavereiden mallin ja avun ansiosta, lapset oppivat omatoimisiksi ja itsenäisiksi.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsen luontainen tapa oppia. Leikin avulla lapsi tutustuu ympäristöönsä sekä opettelee uusia asioita. Päivähoidossa ja esiopetuksessa leikki on merkittävin oppimisen väline ja leikki kuuluu oleellisena osana jokaiseen päiväkotipäivään. Havainnoimme ja ohjaamme leikin kulkua sekä annamme tarvittaessa ideoita leikin etenemiseen; leikki onkin oiva apuväline monien sisältöjen opettamisessa ja opittujen asioiden varmentamisessa ja harjoittelussa.

Leikki tuottaa lapselle mielihyvää. Leikin teemat ovat yhteydessä lapsen omiin kokemuksiin. Leikkiessään lapsi elää ja kokee erilaisia tunnetiloja esim. iloa, surua ja pelkoja. Leikki kehittää puhetta, sosiaalisia taitoja, vuorovaikutustaitoja, motoriikkaa, ongelmanratkaisua, luovuutta ja keskittymiskykyä.

Meidän kasvattajien tehtävänä on järjestää leikille mahdollisimman monipuolinen leikkiympäristö, jossa huomioimme lasten mielenkiinnon kohteet. Leikki edellyttää leikkirauhan turvaamisen, sopivan leikkipaikan, riittävän leikkiajan, monipuoliset leikkivälineet ja kasvattajan ohjausta leikin etenemisessä.

Muuntelemme päiväkodissa ryhmien tiloja lasten ja leikkien tarpeisiin. Leikkialueena hyödynnämme päiväkodin pihan lisäksi lähimetsiä ja -ympäristöämme. Käytössämme on sekä pysyvää että vaihtuvaa leikkivälineistöä. Leikkivälineet ovat lasten korkeudella ja saatavilla.

Päiväkotimme jokaisessa ryhmässä on käytössä leikkitaulu, jonka avulla lapset voivat valita leikkipaikan, -kaverit ja -välineet. Leikkitaulu ohjaa lapsia omatoimisuuteen ja tekemään itsenäisiä päätöksiä. Lapsella on mahdollisuus valita leikkinsä useista vaihtoehdoista. Toisaalta, jos oma mieluinen leikki-

paikka on jo varattu, lapsi oppii sietämään pettymyksiä ja joustamaan suunnitelmistaan. Leikin vaihto onnistuu hyvin leikkitaulun avulla, koska koko ryhmän leikkitilanne ja vapaat leikkipaikat ovat nähtävissä leikkitaululla. Lapset ottavat vastuun oman leikkipaikkansa välineistä, järjestämisestä ja siivouksesta. Leikkitaulu turvaa leikki- ja työskentelyrauhan, koska kaikilla on tiedossa leikkitilat ja rajat. Lisäksi leikkiryhmät pysyvät pieninä ja toimivina, koska leikkitaulussa määritellään leikkijöiden lukumäärä. Leikkitaulun käyttö auttaa ryhmän kasvattajia havainnoimaan ja tukemaan lasten leikkiä. Se on myös työkalu, joka monipuolistaa lasten leikkejä ja kaveripiiriä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

5.5.1 Lasten osallistaminen ja pienryhmätoiminta

Toimintamme lähtökohtana on arjen asioiden harjoitteleminen, yhdessä toimiminen ja lapsen osallistaminen. Lapset opettelevat yhdessä kasvattajan kanssa huolehtimaan ja suunnittelemaan arkeen liittyviä asioita sekä huomaamaan vastuunsa itseään koskevissa asioissa. Toiminnassa korostamme omatoimisuutta ja toistojen merkitystä sekä oivaltamisen tärkeyttä. Kyseenalaistamme asioita sekä vältämme rinnastuksia ja vastauksia oikein-väärin tai hyvä-huono. Kannustamme lasta itse yrittämään ja tekemään asioita, emme toimi hänen puolestaan. Vähitellen itseluottamus, omatoimisuus ja vastuullisuus lisääntyvät.

Yhdessä toimimisen avulla lapset oppivat huomaamaan ryhmään kuulumisen ja yhteishengen tärkeyden. Lasten kanssa yhdessä opettelemme käsittelemään vuorovaikutustilanteita. Luomme kannustavan ja toisia huomioivan ilmapiirin auttamalla ja ohjaamalla lapsia tasapuoliseen ja rauhalliseen ristiriitatilanteiden selvittelyyn. Omalla esimerkillä, kuuntelemalla ja keskustelemalla sekä sovittelemalla autamme lapsia huomaamaan, että vaikeitakin asioita voidaan selvittää.

Lapset ovat mukana tiedonkulussa. Ryhmissä on esillä kalenteri/viikko-ohjelma. Siinä toiminnat on esitetty kuvin ja tekstein, joten lapset voivat itse seurata kalenteria ja palata siihen viikon aikana. Toivomme myös, että kaikki vanhemmat itse aktiivisesti seuraavat kalenteria/viikko-ohjelmaa. Eskareille annamme vastuuta toimia myös itse tiedonvälittäjinä päiväkodin ja kodin välillä.

Annamme lapselle lisää vastuuta taitojen karttuessa. He opettelevat huolehtimaan omista ja yhteisistä tavaroista. Lapset toimivat erilaisissa apulaisten tehtävissä, esim. ruoka- ja ulkovarastoapulaisina. He opettelevat ottamaan vastuuta erilaisten tehtävien hoitamisesta ja osallistuvat työtehtäviin.

Päiväkotimme ryhmissä lapset ovat jaettu pienryhmiin. Ryhmät ovat pysyviä, kasvattajien valitsemia ja heterogeenisiä. Niissä on 5-6 lasta. Lapset keksivät ryhmällensä nimen ja valitsevat piirtämistään logoista sopivimman. Pienryhmän toiminta perustuu sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Lisäksi pienryhmässä lapsen on yksilönä helpompi harjoitella ja oppia uusia asioita. Pienryhmissä lapset auttavat toisiaan ja oppivat toisiltaan. Kaverilta kysytään neuvoa ja autetaan ystävää. Jokaisen panos on tärkeä. Ryhmän annetaan itse ratkaista ongelmatilanteita mahdollisimman pitkälle itsenäisesti. Kasvattajan rooli pienryhmätoiminnassa on tarkkailla ja tukea, sekä kannustaa ryhmän ja yksilöiden toimintaa. Lapset mm. ruokailevat ja käyvät kirjastossa omissa pienryhmissään. Pienryhmissä huomioidaan jokaisen ryhmään kuuluvan lapsen syntymäpäivät. Yhdessä valmistellaan juhlaa mm. tekemällä sankarille kortti.

Lisäksi pienryhmät suunnittelevat koko ryhmälle laulu- ja jumppahetkiä. Toisinaan pienryhmät erikoistuvat omiin teemoihinsa ja työskentelyyn. Silloin lapsia kiinnostavaa tietoa haetaan yhdessä kasvattajan kanssa. Opettelemme yhdessä löytämään tiedonlähteitä ja saamaan lisää tietoa asiantuntijoilta. Teema- tai projektityöskentelyn päätteeksi pienryhmät jakavat tietonsa toisille pienryhmille ts. lapset opettavat toinen toisiaan. Inkiväärien ja Minttujen sisarusryhmissä pienryhmien lisäksi toimivat vertaisryhmät. Lapset on jaettu kolmeen ryhmään iän mukaan; 1-2-vuotiaat Kasperit, 3-vuotiaat Kopterit ja 4-vuotiaat Nestorit. Ryhmät kokoontuvat viikoittain yhteisen teeman äärellä. Vertaisryhmä antaa lapselle mahdollisuuden toimia ikäistensä seurassa toisiltaan oppien.

Leikkitiloissa ja -välineissä on huomioitu lasten ikä ja kehitystaso. Muuntelemme ryhmien tiloja leikkien ja toimintojen tarpeisiin. Monipuolisella leikki- ja oppimisympäristöllä on oleellinen merkitys leikin kehittymiselle. Sijoitamme tiloihin monipuolista, haasteellista, leikkimiseen, tutkimiseen ja oppimiseen innostavaa materiaalia. Käytössä on sekä pysyvää että vaihtuvaa materiaalia. Leikki- ja oppimisvälineistö on lasten korkeudella ja saatavilla. Olemme sopineet lasten kanssa yhdessä välineiden säilytyspaikat ja harjoittelemme välineiden laittamista omille paikoilleen. Leikkialueena hyödynnämme pihamme lisäksi lähimetsiä ja vehreää ympäristöämme.

5.5.2 Liikunta

Liikuntakasvatuksemme on lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Se tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Liikunnan avulla voimme vaikuttaa lapsen minäkuvaan, itsetunnon vahvistamiseen ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Lapsuudessa omaksuttu elämäntapa on suhteellisen pysyvää, siksi malli liikunnallisesta elämäntavasta annetaan lapsille jo varhaislapsuudessa. Päivähoidossa olevalle lapselle annetaan mahdollisuus harjoitella päivittäin monipuolisesti motorisia perustaitoja eri ympäristöjä hyväksi käyttäen.

Lapset liikkuvat luonnostaan ja tehtävämme on huolehtia, että lapsi saa päivittäin ulkoilua ja liikuntaa. Liikunnan määrää ja laatua havainnoimme ja arvioimme suunnitelmallisesti; ohjatun liikunnan aikana huomioimme lapsen yksilölliset taidot ja seuraamme motoristen perustaitojen kehittymistä. Ohjattu liikunta antaa lapsille virikkeitä myös omaehtoiseen liikkumiseen. Tämän aikana saamme tärkeää tietoa lapsen kiinnostuksen kohteista ja taidoista; jo hallinnassa olevista sekä niistä, joita lapsi vielä harjoittaa.
Päiväkodissa on käytössä liikunnan perusvälineistö. Välineitä on riittävästi ja ne ovat lasten helposti saatavilla myös lasten omaehtoisen toiminnan ja leikin aikana. Luomme lapsille liikuntaan houkuttelevan ympäristön. Olemme poistaneet liikuntaan liittyviä esteitä ja opetamme turvallista liikkumista erilaisissa ympäristöissä.

Päiväkotimme lähiympäristö luo hyvät mahdollisuudet vapaaseen ja ohjattuun liikuntaan. Liikumme Hämeenkylän kentällä, Lammaslammella sekä jumppaamme päiväkodin ja Tuomelan koulun saleissa. Hyödynnämme myös vuodenaikojen vaihtelut. Talvella lapset hiihtävät taitojensa mukaan; pienimmät hiihtävät päiväkodin läheisyydessä ja isommat lapset Tuomelan koulun laduilla.

Luistelemassa käymme Myyrmäen jäähallissa ja Tuomelan koululla. Päiväkodin pihasta ja lähimaastosta löytyy sopivia pulkkamäkiä kaikenikäisille lapsille. Viikoittain ryhmät käyvät metsäretkillä lähimetsässä.

Rohkaisemme ja kannustamme lasta liikkumaan; tavoitteemme on saada lapsi innostumaan liikunnasta ja kokemaan onnistumisen ja ilon tunteita.

5.5.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia erilaisiin taidekokemuksiin ja omaan ilmaisuun. Näitä elämyksiä lapset saavat kokea musiikin, tanssin, kuvallisen ilmaisun, kädentaitojen, lasten kirjallisuuden ja teatterin avulla. Taiteelliset elämykset ja kokemukset kehittävät lapsen persoonallisuutta, ne tukevat monipuolisesti lapsen kognitiivista, motorista ja sosioemotionaalista kehitystä ja synnyttävät oppimisen iloa.

Musiikkikasvatus on osa sitä kasvatus- ja opetuskokonaisuutta, johon lapsella on oikeus päivähoidossa ollessaan. Se on suunnitelmallista, tavoitteellista ja elämyksiä antavaa, unohtamatta musiikin hyvää tekeviä ominaisuuksia, jotka parhaillaan hoitavat ja kehittävät lasta kokonaisvaltaisesti. Musiikki tukee lapsen puheen, lukemaan oppimisen, keskittymiskyvyn sekä emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen kehitystä. Päiväkodissamme musiikkikasvatuksen merkitys on vahvistunut talossa työskentelevän musiikkipedagogin ansiosta. Hän jakaa ammattitaitoaan koko talon käyttöön; elämyksiä lapsille ja ideoita aikuisille työvälineiksi.

Musiikin työtapoja ovat laulaminen, soittaminen (rytmisoittimet), liikkuminen (musiikkiliikunta ja tanssit) ja kuuntelu. Nämä työtavat jaksottavat musiikki-hetkeä ja niiden avulla voidaan säädellä tunnin kulkua sekä toiminnallisien ja keskittymistä vaativien toimintojen mielekästä vuorottelua. Näillä työtavoilla tutustumme musiikkiin monipuolisesti; suomalainen musiikki (tämän päivän lastenlaulut, musiikkiperinne ja kansanlaulut), erimaiden musiikkikulttuuri sekä eri juhlapäiviin liittyvä musiikki. Musiikilla on tärkeä rooli päiväkotimme juhlissa. Teemme itse juhlien käsikirjoitukset ja sävellämme ja sanoitamme lauluja, joiden toteuttamiseen osallistuvat sekä lapset että aikuiset.

Musiikkikasvatuksen keskeiset käsitteet ovat dynamiikka (hiljainen – voimakas), sointiväri, rytmi/tempo (hidas – nopea ja pitkä – lyhyt), melodia (korkea – matala), harmonia (duuri – molli) ja muoto. Näiden mainittujen käsiteparien avulla saadaan monipuolisuutta musiikkituokioihin ja niiden opettaminen on punaisena lankana tuokioiden suunnittelussa. Musiikkihetken suunnittelussa otetaan huomioon lapsiryhmän ikärakenne. On tärkeää, että jokainen lapsi voi toteuttaa tuntisuunnitelmaa oman taitotasonsa mukaisesti. Musiikkikasvatus on säännöllistä, päiväkodin viikko-ohjelmaan nivottua toimintaa ja sitä integroidaan mahdollisuuksien mukaan ryhmän muuhun toimintaan.

Me tarjoamme lapsille onnistumisen elämyksiä, uuden kokemisen ja oppimisen mahdollisuuksia sekä tutustutamme lapset musiikin kiehtovaan maailmaan.

Kuvaamataidossa, askarteluissa ja käsitöissä lapsilla on mahdollisuus käyttää monenlaisia materiaaleja ja tutustua erilaisiin työskentelytapoihin. Materiaalit ja välineet ovat helposti lasten saatavilla, ja me kasvattajat kannustamme lapsia uusiin, erilaisiin kokeiluihin. Suunnittelemme toimintamme kullekin ikä- ja kehitystasolle sopivaksi ja riittävän haasteelliseksi. Lapsilla on mahdollisuus päivittäin tehdä omaehtoisia kädentöitä. Viikoittain heillä on myös meidän kasvattajien ohjaamia tuokioita, joissa annamme tilaa lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle. Me kunnioitamme ja arvostamme lapsen työn tulosta laittamalla töitä esille ja toisinaan valmistelemalla niistä näyttelyitä. Keräämme töitä myös lasten omiin kansioihin.

Toiminnassamme on mukana paljon pieniä teatterituokioita ja draamallisia esityksiä. Ne ovat usein nukke- tai pöytäteatteriesityksiä. Me kasvattajat myös itse näyttelemme esityksiä lapsille. Toisinaan käsittelemme lasten ongelmia draaman avulla, jolloin voimme puida kyseessä olevaa pulmaa paremmin lapsen tajuisesti. Myös aikuisten tekemät pienet teatteriesitykset lahjaksi syntymäpäiväsankarille, tarjoavat elämyksiä lapsille ja innostavat heitä luomaan omia esityksiään. Tavallisesti valmistamme esityksemme lasten arjen iloksi tai juhlan huviksi ja samalla houkuttelemme heitä mukaan teatterin kiehtovaan maailmaan. Päiväkotimme omasta kevätjuhlasta pihallamme on ajan mittaan muodostunut pienimuotoinen musiikkinäytelmä, johon kaikki lapset pääsevät osallistumaan omalla panoksellaan.

Juha Hirvosen marionettinukketeatteri Pinokkio vierailee vuosittain päiväkodissamme aina yhtä riemastuttavin esityksin. Lisäksi käymme lasten kanssa niin Vantaan kaupungin kuin muiden lastenkulttuuritahojen järjestämissä työpajoissa, konserteissa ja teatterinäytöksissä.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on tarjota kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus. Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu päiväkodin arjessa laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa on jaoteltu kolmiportaiseksi; puhutaan yleisestä, tehostetusta ja erityisestä tuesta. Tämän tukimallin tavoitteena on taata jokaiselle lapselle oikeus saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti.

Kun kasvattajilla tai vanhemmilla herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tehostetaan päivähoidossa yleistä tukea ja tiivistetään yhteistyötä perheen kanssa. Kasvattajat kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Etsimme erilaisia pedagogisia toimintatapoja ja oppimisympäristöä muokataan tukemaan lapsen toimimista arjessa. Näitä ovat mm. päivä- ja viikkojärjestyksen esittäminen kuvilla ja symboleilla, pienryhmätoiminta sekä puhetta tukevat ja korvaavat keinot. Tehostettua tukea tarvitseva lapsi hyötyy samasta ryhmätoiminnasta kuin muutkin lapset. Lähtökohtana on, että lapsen tarvitsema tuki liitetään ryhmän toimintaan muokkaamalla toimintamalleja siten, että ne vastaavat paremmin koko ryhmän tarpeita. Näin mahdollistamme sen, että kaikkien lasten kehittymässä olevia taitoja vahvistetaan.

Lasten havainnoiminen ja dokumentointi on osa laadukasta päivähoitoa. Tähän suunnitellun lomakkeen, Vantaan yleisen tuen valikko, avulla kasvattajat pystyvät seuraamaan kunkin lapsen omaa oppimis- ja kasvutarinaa. Kun lapsi saa tehostettua tukea, lomakkeen merkitys kasvaa; sen avulla saamme tarvittaessa tietoa siirrettyä KELTOlle, konsultoivalle erityislastentarhanopettajalle, ja muille yhteistyötahoille. KELTO arvioi tilannetta yhdessä päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien kanssa ja mikäli käy ilmi, että päivähoidossa annettava tehostettu tuki ei yksin riitä, lapselle mahdollistetaan hänen kasvun ja oppimisen kannalta sopiva erityinen tuki. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan. On tärkeää huomioida, että kasvun ja oppimisen tukea tarvitseva lapsi on ennen kaikkea lapsi, jolla on oma persoonallisuus ja vahvuudet.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Monikulttuurisuus ja monikielisyys ovat rikkaus päiväkotimme arjessa. Monikulttuurisuuden kautta opimme ymmärtämään elämän moninaisuutta. Lapsen omaan kulttuuriin kuuluvat asiat tuomme osaksi päiväkodin arkea niitä arvostaen. Tuemme lapsen monikulttuurisuutta vanhempien ja meidän kasvattajien vastavuoroisen, luottamuksellisen ja toisiaan kunnioittavan kumppanuuden kautta. Tarvittaessa käytössämme on tulkkipalvelut. Jos päiväkotimme on monikulttuurisen lapsen ensimmäinen päivähoitopaikka, laadimme lapselle kotouttamissuunnitelman.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Päiväkodissamme eettinen kasvatus on läsnä luontevasti kaikissa arkipäivän tilanteissa. Hyvät tavat, toisten huomioiminen ja kunnioittaminen ovat taitoja, joita harjoittelemme päivittäin. Tartumme heti tilanteisiin, joissa havaitsemme lasten toimivan ikävästi tai epäreilusti toisiaan kohtaan. Näitä tapahtumia tulee usein eteen lasten päiväkotielämässä. Näissä tilanteissa pohdimme yhdessä lasten kanssa, mikä on oikein ja mikä väärin. Keskusteluissa meidän kasvattajien on tärkeää kuulla lapsia tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Selvittelytilanteen jälkeen ohjaamme lapsia sopimaan asiat ja pyytämään toisiltaan anteeksi sekä antamaan anteeksi. Autamme lapsia etsimään parempia ratkaisuja.

Huomioimme ja kunnioitamme perheiden elämän- ja uskontokatsomusta. Jo ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon, lapsi kotioloissa -keskustelussa sovimme perheen kanssa lapsen osallistumisesta päiväkodin uskontokasvatukseen. VASU -keskustelussa voimme jatkaa tätä keskustelua. Kunnioitamme eri uskontokuntiin kuuluvien perheiden vakaumusta. Huomioimme heidän toiveensa mahdollisuuksien mukaan. Keskustelemalla löydämme yhteiset toimintatavat.

Päiväkotimme uskontokasvatus perustuu pääasiassa omaan kulttuuriimme kuuluvien evankelis-luterilaisten juhlapyhien huomioimiseen. Päiväkodissamme on seurakuntavastaava, joka toimii yhteyshenkilönä Hämeenkylän seurakuntaan. Vuosittain käymme joulu- ja pääsiäiskirkossa. Päiväkodissamme joulua ja pääsiäistä juhlimme laulaen, leikkien, askarrellen, lukien aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja ruokaillen perinteiden mukaisesti. Keskustelemme lasten kanssa juhlien merkityksestä ja historiasta. Hämeenkylän kirkossa on Muksu-

kirkkohetki kerran kuukaudessa. Käymme myös näissä hetkissä lasten kanssa. Elämässä tapahtuvat suuret muutokset, kuten syntymä ja kuolema, askarruttavat usein lapsen mieltä. Mikäli lapsi pohtii tällaisia asioita päiväkodissa, sovimme vanhempien kanssa, miten näitä asioita heidän lapsensa kanssa käsitellään.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Tavoitteenamme on luoda lapsille oma luontosuhde, saada lapset kiinnostumaan luonnosta ja ymmärtämään omien tekojensa vaikutukset ympäristöön. Opettelemme käyttäytymään kunnioittavasti luontoa ja ympäristöä sekä muita ihmisiä kohtaan. Luonto- ja ympäristösuhteen kehittymisen kautta luomme lapsille pohjan elämänasenteelle, joka ottaa huomioon ympäristön kestävällä tavalla. Arjen teoilla opimme ymmärtämään oman toimintamme vaikutusta ympäristöömme.

Lapsen suhde ympäristöön muodostuu pääosin jo lapsuudessa. Lasten ympäristökasvatus pohjautuu myönteisten elämysten saamiseen luonnosta, ympäristöstä ja ihmissuhteista. Kasvattajan mallilla on tärkeä osuus lasten ympäristökasvatuksessa, sillä hän omalla esimerkillään ohjaa lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan ympäristöä. Kasvattaja välittää asenteita ja arvoja lapselle ja innostaa lapsia tutkimaan ja havainnoimaan ympäristöään.

Päiväkotimme lähiympäristö suo hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ja luontoon tutustumiseen. Käymme säännöllisesti retkillä lähimetsissä. Havainnoimme luontoa, seuraamme vuodenaikojen muutoksia, tutkimme luontoa ja eläimiä ja keräämme luonnonmateriaalia mm. askarteluihin. Metsäretkillämme on sekä ohjattua toimintaa että aikaa vapaaseen leikkiin ja tutkimiseen.

Retkeilemme myös lähiympäristössämme. Lapsille on tullut tutuiksi Tuomelan koulu ja sen ympäristö, Hämeenkylän ja Myyrmäen kirjastot, Hämeenkylän kirkko ja lähialueemme puistot.

Yhdessä lasten kanssa pidämme huolta päiväkodin tiloista ja välineistä. Huolehdimme myös päiväkodin pihasta ja lähiympäristöstä mm. pitämällä talkoita ja keräämällä roskia lähiympäristöstämme. Tekemällä, kokemalla ja seuraamalla lapset kasvavat luontevasti kestävän kehityksen mukaiseen ympäristöaatteeseen. Lapset oppivat päiväkodissa ympäristöä säästäviä ja suojelevia elämäntapoja. Päiväkodissamme on nimetty ekotukihenkilö, joka kannustaa ja opastaa henkilökuntaa ympäristövastuulliseen toimintaan. Opettelemme yhdessä kohtuullista kuluttamista; säästämme energiaa, vaihdamme leikkivälineitä ja pelejä ryhmien välillä, korjaamme rikkinäisiä leluja. Lapset oppivat jo pienestä pitäen lajittelemaan jätteet oikeisiin astioihin. Käytämme toiminnassamme paljon lahjoituksena saatuja leikkivälineitä ja askartelumateriaalia. Olemme myös järjestäneet päiväkodissamme kirpputoreja kierrätysperiaatteella.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Tavoitteenamme on luoda ryhmään turvallinen, keskusteleva, suvaitseva, erilaisuutta kunnioittava ja positiivinen ilmapiiri. Esiopetusryhmässä lapsia ohjaavat ja opettavat kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Lasten kanssa luomme yhteiset sopimukset ja kaikessa toiminnassamme opettelemme yhteiselämän pelisääntöjä. Ohjaamme lapsia ystävällisiin ja kohteliaisiin tapoihin. Arjen eri tilanteissa harjoittelemme toisen huomioonottamista, auttamista ja avun pyytämistä sekä vastaanottamista. Ohjaamme lapsia myös anteeksipyytämiseen ja -antamiseen.

Haluamme antaa lapsille mahdollisuuden omatoimisuuteen ja osallistumiseen. Eskarit tekevät asioita mahdollisimman paljon itse, ottavat vastuuta omista asioistaan ja huolehtivat välineistään. Harjoittelemme keskittymistä, ohjeiden kuuntelemista, niiden mielessä pitämistä ja niiden mukaan toimimista. Leikki on tärkein toiminnan muoto myös esiopetuksessa.

Toimimme syksyllä paljon pienryhmittäin. Pikkuhiljaa lisäämme toimintaa suuremmassa ryhmässä. Pienryhmät muodostuvat elokuussa heti toiminnan alettua ja ensitöikseen pienryhmät keksivät itselleen nimen. Pienryhmä on lapsen tukiryhmä, jossa on turvallista toimia. Lapsi voi pyytää apua kaverilta, auttaa kaveria ja vaihtaa kavereiden kanssa ajatuksia ja mielipiteitä. Tammikuussa pienryhmät koostetaan uudestaan.

Eskarien ”Salaisen Maan”-pienryhmissä harjoittelemme kielellisiä ja matemaattisia taitoja. Lapset opettelevat keskittymistä, kuuntelemista, keskustelemista ja kertomista, kartuttavat sanavarastoaan ja harjoittelevat hienomotorisia taitoja. Eskarit toimivat myös isommissa ryhmissä ja tutustuvat kirjaimiin kirjain kerrallaan sekä tekevät tehtäväkirjan tehtäviä. Lapset keksivät myös hauskoja tarinoita, joissa kaikki sanat alkavat samalla kirjaimella. ”Tuumasta toimeen”-pienryhmissä kuulemme matikkatarinan, tutustumme numeroihin, harjoittelemme matematiikan peruskäsitteitä toiminnallisesti eri välineitä apuna käyttäen sekä ratkaisemme erilaisia matikkapähkinöitä.

Salasanan ratkaiseminen on aina ollut yksi mieluisimpia toimintoja esiopetuksessa. Kirjaimia aukaistaan kuvavihjeen avulla joka päivä niin, että perjantaina salasanan arvoitus ratkeaa. Salasanan avulla harjoittelemme kirjainäännevastaavuutta ja sanaa liu`utetaan kirjain kirjaimelta.

Päiväkotimme lapset perehtyvät tietokoneen käytön alkeisiin jo ennen esiopetusvuotta. He harjoittelevat koneen avaamista ja sulkemista sekä hiiren ja näppäimistön käyttöä. He tutustuvat myös tekstinkäsittely- ja piirto-ohjelmiin. Näiden taitojen lisäksi eskarit pelaavat Ekapeliä, jossa he saavat kielellistä ja matemaattista harjoitusta.

Jokainen lapsi ja aikuinen saa vuorollaan olla Viikon Valtias. Haastattelu ja Viikon Valtiaan kotoa tuomat valokuvat ovat kaikkien luettavissa ja nähtävillä ryhmämme eteisessä. Viikon Valtias saa muun muassa ruokailla kabinetissa kolmen kaverinsa kanssa viikon ajan. Hän saa myös toivoa yhden toivomuksen toteutettavaksi toiminnassamme.

Lastenkokouksessa arvioimme kulunutta viikkoa. Rohkaisemme lapsia kertomaan viikon ilonaiheista ja mieltä painavista asioista. Lastenkokouksissa olemme myös ottaneet lapsia mukaan toiminnan suunnitteluun.

Syntymäpäivien juhliminen on myös oleellinen osa toimintaamme. Oman pienryhmän kaverit askartelevat sankarille kortin ja keksivät korttiin sadun sankarista. Juhlapäivänä sankari leipoo kaverinsa kanssa jonkin leivonnaisen ”Synttärisankarin leivonnaiset” -kirjasta, koko ryhmälle tarjottavaksi. Syntymäpäiväjuhlassa sankarille lauletaan, pienryhmän kaverit esittelevät tekemänsä kortin ja otetaan valokuvia sekä kaverikuvia. Juhlat päätetään sankarin toivomaan leikkiin.

Ulkoilu ja leikkiaika ovat tärkeitä myös esiopetuksessa. Eskareilla on keväällä mahdollisuus ulkoilla päiväkodin pihalla 2-4 lapsen ryhmissä keskenään, jos vanhemmat ovat antaneet siihen kirjallisen luvan.

Syksyllä pidämme vanhemmille vanhempainillan, jossa kerromme toiminnastamme ja tavoitteistamme. Syksyisin keskustelemme vanhempien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmasta, jonka teemme jokaiselle esiopetus-ikäiselle lapselle. Myös lapsi osallistuu omaan suunnitelmaansa mm. kertomalla itsearvioinnistaan; eskarilentokoneestaan. Toukokuussa lapset arvioivat taitojaan uudelleen eskarilentokoneen avulla. Vantaalla on käytössä EsKo, esiopetuksesta kouluun, tiedonsiirto. Esiopetusryhmissä jokaisen lapsen valmiuksia ja taitoja havainnoidaan. Keväällä havainnot kootaan tiedonsiirtolomakkeelle, josta keskustelemme yhdessä vanhempien kanssa. Toimitamme tiedonsiirtolomakkeet kevään oppilashuoltoryhmän tapaamisessa koulun rehtorille.

Yhteistyöllä Tuomelan koulun kanssa on jo pitkät perinteet. Syksyllä pidämme yhteistyöpalaverin Tuomelan koulun opettajien kanssa, jossa suunnittelemme tulevaa yhteistä toimintaa. Saamme kuulla ykkösluokan opettajilta, kuinka edellisen vuoden eskarien koulu on lähtenyt käyntiin. Käymme koululla mm. jumppaamassa ja talvella luistelemassa. Käytämme mahdollisuuksien mukaan vapaata luokkatilaa esiopetustehtävien tekemiseen ja vietämme koululaisten kanssa yhteisiä juhlia. Jokainen eskari saa koulusta koulukummin ja vietämme heidän kanssaan mm. ystävänpäiväjuhlaa. Keväällä käymme kysymässä kummeilta kouluun liittyvistä asioista ja samalla ruokailemme koulun ruokalassa. Kouluun tutustumispäivänä lapset tutustuvat tuleviin opettajiinsa ja koulun tiloihin.

Keväällä käymme kotiporttikäynneillä. Teemme kävelyretken jokaisen lapsen kotipihalle. Näin lapset tutustuvat tulevien koulukavereidensa koulureitteihin.

Keskustelemme päivittäin vanhempien kanssa lapsen päivän kuulumisista. Viikko-ohjelmamme on eteisessä lasten ja vanhempien luettavissa. Lapsilla on käytössä omat reissuvihkot ja lisäksi pidämme yhteyttä vanhempiin sähköpostitse.

5.8.2 Oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista. Sen tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä tukea lapsen oppimista ja kehitystä. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on tutustua jokaisen lapsen tilanteeseen ja olla tarvittaessa yhteistyössä lasta aiemmin hoitaneisiin/tutkineisiin tahoihin.
Syksyllä oppilashuolto-palaverissa paikalla ovat esiopetuksen opettajat, KELTO, Pähkinärinteen neuvolan terveydenhoitaja sekä päiväkotimme johtaja. Tarvittaessa lapsen huoltajat voivat olla läsnä, kun käsitellään heidän lapsensa asioita. Keväällä oppilashuoltoryhmä kokoontuu koululla.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tukimuoto niille maahanmuuttajataustaisille 6-vuotiaille lapsille, joiden suomen kielen taito on puutteellinen. Kuusivuotiaiden valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä sekä kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Päiväkodin johtaja vastaa lapsen osallistumisesta valmistavaan opetukseen yhdessä valmistavan opetuksen lastentarhanopettajan kanssa.

Opetuksessa ja kasvatuksessa kiinnitämme erityistä huomiota lapsen kaksikielisen ja kulttuurisen identiteetin kehityksen tukemiseen. Lapsen osallistumisella esiopetukseen edistämme ystävyyssuhteiden muodostumista ja esiopetuksen sisältöjen omaksumista. Valmistavaa opetusta annamme esiopetusryhmässä viisi tuntia päivässä esiopetuksen työpäivinä. Valmistavassa opetuksessa työskentely tapahtuu erilaisten teemojen, projektien, leikin ja päivittäisten toimintojen avulla monipuolisia työtapoja ja menetelmiä käyttäen.
Valmistavan opetuksen lastentarhanopettaja havainnoi ja arvioi lapsen toimintaa ja oppimista aktiivisessa vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Huoltajille annamme tietoa lapsen oppimisesta ja kehittymisestä yhdessä käydyissä keskusteluissa. Kaikilla valmistavan opetukseen osallistuvilla kuusivuotiailla on oikeus oppilashuoltoon.

5.8.4 Perhepäivähoidon järjestäminen

Perhepäivähoidossa noudatetaan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa mukautetusti hoitajan neljän lapsen ryhmään. Perhepäivähoitoa on ollut Hämeenkylä - Pähkinärinteen alueella jo 1970-luvun alusta lähtien. Tällä hetkellä hoitajia on neljä, jotka hoitavat omissa kodeissaan yhteensä 16 lasta. Lasten iät vaihtelevat 1-5v. välillä. Esiopetus järjestetään päiväkodeissa.

Perhepäivähoidon vahvuus on pieni, turvallinen, kodinomainen hoitoryhmä, joka tarjoaa lapselle yksilöllisen hoidon ja kasvatuksen. Hoitajalla on erinomainen mahdollisuus seurata lapsen kehitysvaiheita, herkkyyskausia ja huomioida lapsen erityistarpeet. Hoitaja suunnittelee havaintojensa ja perheiden kanssa käytyjen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen (vasu) perusteella ryhmälle sopivaa toimintaa, jossa lapsen yksilöllisyys ja ikätasoinen toiminta kohtaavat.

Hoitajat yhdistävät ajoittain voimavaransa ja järjestävät yhdessä lasten kanssa mm. erilaisia tapahtumia, laulu- leikkihetkiä, jumppaa, satuhetkiä, retkiä tai juhlia. Näistä lapset saavat erilaisia ryhmäkokemuksia, samoin kuin osallistuessaan päiväkodeissa järjestettyihin tilaisuuksiin. Leikki sisarustyyppisessä ryhmässä on tärkeä tapa oppia mm. kanssakäymisen taitoja, tunteiden käsittelyä, keskittymistä, kypsymässä olevia taitoja kiireettömässä tilassa. Vanhemmilta, lapsilta, toisilta hoitajilta, lapsen vasu-keskusteluista ja esimiehen kanssa käydyistä keskusteluista hoitajat saavat palautetta toiminnastaan ja kehittävät sitä lapsiryhmän tai lapsen tarpeita vastaavaksi.

Perhepäivähoitajan työaika on pisimmillään yhdeksän tuntia päivässä. Lasten sijaishoito, silloin kun hoitaja on esim. työajasta johtuvalla tasausvapaalla, vuosilomalla tai muulla lomalla, on järjestetty lähipäiväkodissa.

Perhepäivähoitajilla on tarvittaessa käytössään Vantaan varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneita kuten konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puheterapeutti, terveydenhoitaja, kasvatus- tai perheneuvolan henkilöstöä.

Perhepäivähoitajien työkokoukset järjestämme yhdessä Myyrmäen hoitajien kanssa työajan jälkeen. Vuosittainen työyhteisön kehittämispäivä sekä perhepäivähoitoon suunnatut koulutukset toteutamme myös toisten alueiden hoitajien kanssa yhdessä. Näin saamme laajempaa näkökulmaa asioiden käsittelyyn ja ajatuksia perhepäivähoidon kehittämiseen yhtenä arvokkaana varhaiskasvatuksen hoitomuotona.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkotimme kaikilla tiimeillä on viikoittaiset tiimipalaveripäivät. Näissä palavereissa kehitämme ja suunnittelemme moniammatillisesti työtämme, ryhmämme toimintaa ja kokoamme havaintojamme lapsista ja ryhmän toiminnasta. Syksyllä toiminnan alkaessa, tiimit tekevät yhdessä tiimisopimuksen, jossa tiimin kasvattajat yhdessä sopivat toimintatavoista ja yhteisestä kasvatusnäkemyksestä. Lisäksi tiimit pitävät kolmen tunnin suunnittelupalaverin syksyisin ja alkuvuodesta. Näissä palavereissa suunnitellaan runko ryhmän tulevalle toiminnalle.

Kahden ryhmän yhteiset paritiimipalaverit koemme myös tärkeiksi. Näissä palavereissa sisarusryhmät yhdessä sekä 5-vuotiaiden ja esiopetus ryhmät yhdessä sopivat toimintatavoista, kuten ulkoilu- ja pihakäytännöistä. Paritiimeissä jaamme oleellisen tiedon ryhmien lapsista, toiminnasta sekä suunnittelemme myös ryhmille yhteistä toimintaa.

Keväällä paritiimit ja muut tiimikokoonpanot suunnittelevat yhdessä siirtyvien lasten tutustumispäivien sisältöä ja siirtävät oleellisen tiedon lapsista uudelle ryhmälle.

Päiväkodin yhteinen pedagoginen foorumi on Keko- palaveri, kehittämiskokoukset, joka kolmas viikko. Näissä palavereissa keskustelemme ajankohtaisista kasvatukseen ja toimintaan liittyvistä asioista. Koulutuksista saamamme tiedon jaamme koko henkilökunnalle näissä palavereissa.

Edustuksellinen tiimi kokoontuu joka kolmas viikko. Edustuksellinen tiimi on kokoonpano, jossa päiväkodin johtajan ja varajohtajan lisäksi on jokaisesta tiimistä yksi edustaja. Kutsumme edustuksellista tiimiä Remmiksi. Päivähoidon, varhaiskasvatuksen ja Vantaan kaupungin ajankohtaiset asiat käsitellään täällä.

Vuosittainen Työyksikköpäivä mahdollistaa kaikkien päiväkotimme kasvattajien yhteen kokoontumisen koko päivän ajaksi. Lapsille on mahdollistettu maksuton päivä, jos vanhemmat hoitavat lapsen kotona. Jos kotihoito tuona päivänä ei onnistu, lapsille järjestämme hoitopaikan toisessa päiväkodissa. Työyksikköpäivän rakenne/sisältö on joka vuosi erilainen, koska haluamme päivän aikana kehittää ja oppia siinä hetkessä tärkeinä pitämiämme asioita.

Erilaiset toimikunnat kokoontuvat jonkin teeman, tulevan juhlan tai tapahtuman merkeissä. Kaikista tiimeistä on edustaja näissä toimikunnissa. Ensimmäisessä tapaamisessa hahmottelemme ja ideoimme tulevaa tapahtumaa. Seuraavissa tapaamisissa seuraamme ja arvioimme projektin etenemistä. Toimikunnan jäsenet tuovat tiimeihin tiedon tapahtuman rakenteesta ja sitä valmistelee koko työyhteisö. Tapahtuman jälkeen vielä arvioimme tapahtumaa ja sen onnistumista.

Myyrmäen alueen perhepäivähoito, johon Hämeenkylän perhepäivähoito osana kuuluu, pitää työkokouksen iltakokouksina kerran kuukaudessa sekä vuosittaisen työyksikköpäivän.

Vantaan kaupunki järjestää säännöllisesti koulutuksia, joihin toimintayksikkömme työntekijät osallistuvat aktiivisesti. Myös muita koulutuksia hyödynnämme. Koemme koulutukset tärkeinä työmme kehittämisessä, arvioinnissa ja kyseenalaistamisessa.

Esiopetuksen työn arvioinnissa ja kehittämisessä yhteistyö ja yhteistyöpalaverit lähikoulujen ja päiväkotien kanssa ovat tärkeitä.

Autamme toisiamme ryhmien toiminnassa sijaistamalla, kun ryhmistä puuttuu henkilökuntaa. Nämä vierailupäivät toisissa ryhmissä ovat myös antoisia tutustumishetkiä toisen ryhmän arkeen ja toimintaan. Säännölliset asiakastyytyväisyyskyselyt vanhemmille ovat hyvin konkreettinen tapa saada palautetta työstämme. Kyselyn pohjalta nousevat sen hetkiset päiväkotimme kehittämiskohteet.

Kunta10-tutkimukseen on henkilökuntamme osallistunut jo monta kertaa. Tulosten pohjalta arvioimme työyhteisömme toimintaa ja valitsemme seuraavat kehittämiskohteet.

Jokaisella päiväkotimme työntekijällä on mahdollisuus henkilökohtaisesti päivittää osaamistaan, kehittämiskohteitaan ja saada palautetta työstään vuosittaisissa tulos- ja kehityskeskusteluissa päiväkodin johtajan kanssa.

Kasvatustyössä arvioimme omaa, ryhmän ja lasten toimintaa monin eri keinoin. Lasten haastattelut, dokumentointi kuten esim. leikin tai pienryhmän keskustelujen kirjaaminen tuovat meille aikuisille arvokasta tietoa lasten ajatuksista. Valokuvaamme säännöllisesti lasten päiväkotielämää. Kuvat liitämme lasten omiin kasvun kansioihin. Toisinaan myös videoimme lasten toimintaa ja juhlia. Näitä videotallenteita olemme katsoneet yhdessä lasten kanssa ja vanhempien kanssa vanhempainilloissa.

Esiopetuksessa kasvattajat saavat arvokasta tietoa lasten taidoista EsKo -havainnointiarvioinnin ja lapsen eskarilentokone arvioinnin pohjalta. Esiopetuksessa lapsen kielellisiä ja matemaattisia taitoja arvioidaan kirjain- ja numerokarusellin tehtävillä. 5-vuotiaiden ryhmässä lapset arvioivat omia taitojaan Minä osaan -haastattelun pohjalta.

Lasten omat kasvun kansiot ovat lapsen arvioinnin kannalta arvokkaita. Kansiosta löytyy lapsen päiväkotihistoria; haastattelut, piirustukset, askartelut ja valokuvat. Kansiosta voi seurata lapsen kehitystä ja lapsen mielenkiinnon kohteita.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

Päiväkotimme yhteistyötahoja ovat Tuomelan koulu, Pähkinärinteen neuvola, Hämeenkylän seurakunta, lähialueen kirjastot sekä kulttuuri- ja liikuntatoimi.

Yhteistyöllämme Tuomelan koulun kanssa on jo pitkät perinteet, sillä lähes kaikki päiväkotimme esiopetukseen osallistuneet ovat siirtyneet Tuomelan kouluun. (Yhteistyö on esitelty tarkemmin kappaleessa Esiopetuksen järjestäminen). Esiopetukseen osallistuvien lasten lisäksi Tuomelan koulun liikuntasalia käyttävät myös 5-vuotiaat Paprikat.

Pähkinärinteen neuvola on tärkeä yhteistyökumppanimme. Neljävuotiaan lapsen laajennettu terveystarkastus tehdään yhteistyönä perheen, varhaiskasvatuksen ja neuvolan kanssa. Tiedonsiirto varhaiskasvatuksen ja neuvolan välillä on tärkeää ja tapahtuu aina vanhempien suostumuksella.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy tarvittaessa ryhmissä seuraamassa lasten toimintaa. Häneltä saamme neuvoja, toimintavinkkejä sekä tukea työhömme. Tarvittaessa kokoonnumme yhdessä vanhempien ja KELTOn kanssa pohtimaan lapsen asioita. Lapsen tarpeen mukaan paikalla voi olla myös muita eri asiantuntijoita, esim. puhe-, toiminta-, fysioterapeutti.

Hämeenkylän seurakunta kutsuu meidät joka vuosi joulu- ja pääsiäiskirkkoon. Ryhmillä on myös mahdollisuus osallistua kerran kuukaudessa järjestettäviin Muksukirkkoihin. Esiopetukseen osallistuville lapsille seurakunta järjestää Kotikirkko tutuksi – käynnin.

Kaikki päiväkotimme ryhmät käyvät säännöllisesti pienryhmittäin lähialueen kirjastoissa lainaamassa kirjoja ja toisinaan myös satutunneilla. Myös Myyrmäen kirjaston Kirjasairaala on tullut tutuksi.

8 Lopuksi

Haluamme olla mukana luomassa jokaiselle lapselle hyvän kasvutarinan. Suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen toiminta saa alkunsa sisarusryhmissä pienten lasten parissa. Se jatkuu isompien lasten ryhmissä rakentuen jo opitulle ja tuoden siihen uutta haastetta lapsen iän karttuessa.

Hyvässä kasvutarinassa lapsi saa kokea paljon elämyksiä yhdessä päiväkotiyhteisönsä kanssa. Pienryhmätoiminnassa lapsi harjoittelee hyviä yhteistyötaitoja, saa vaikuttaa ja osallistua toimintaansa sekä kokea oppimisen ja oivalluksen riemua. Yhteisöllisyyden kokemus, joka rakentuu yhdessä tekemisestä sekä hyvistä kaveri-, aikuis- ja perhesuhteista, tukee lapsen itsetuntoa ja tarjoaa lapselle turvalliset ja kehittävät päiväkotivuodet. Lapsen kasvutarina saa luonnollisen jatkumon tulevassa koulussa.

Vantaa
Sivistystoimi
Hämeenkylän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Sahratie 7, 01630 Vantaa
Puh: 09-8393 9032
Ryhmäperhepäiväkoti Poppeli
Pähkinätie 6 F, 01710 Vantaa
Puh: 09-8393 9193
Hämeenkylän alueen kunnallinen ja yksityinen perhepäivähoito
Puh.09-8393 9032

Vantaa

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ilolan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

Sisällys

1 Ilolan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö 0

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvolähtökohdat 3

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 3

2.2.1 Kasvattajuus 4

2.2.2 Omahoitajuus 4

2.2.3 Työparitoiminta 5

2.2.4 Lapsikäsitys 6

2.3 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 7

2.3.1 Esiopetuksen järjestäminen 8

3 Työ lasten parissa 10

3.1 Leikkiminen 11

3.2 Liikkuminen 13

3.3 Taiteellinen kokeminen 14

3.4 Tutkiminen 15

3.5 Päivän kulku ja omatoimisuus 16

5. Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 20

6. Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot 21

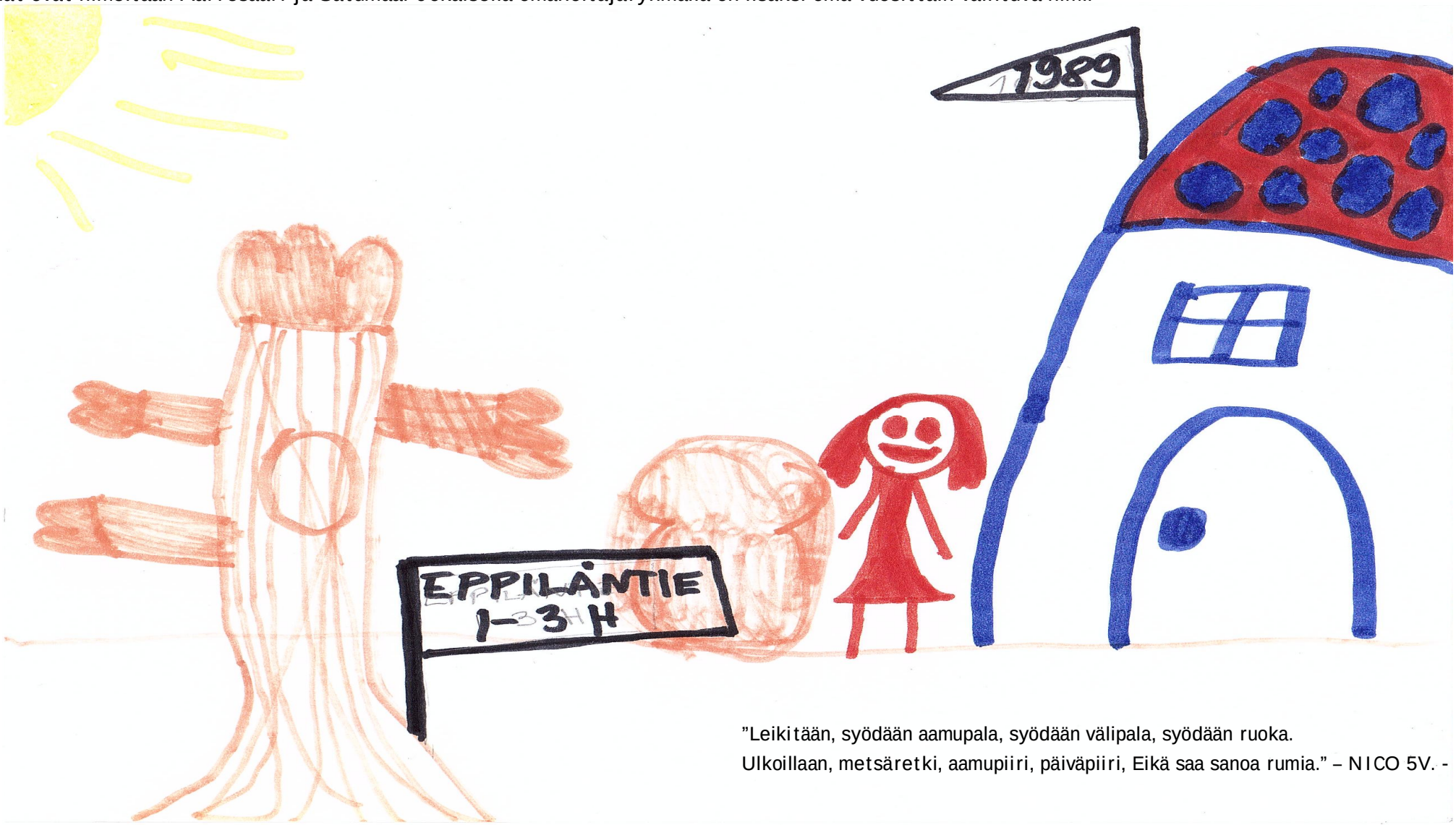
1 Ilolan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Ilolan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö muodostuu kahdesta päiväkodista: vuonna 1989 valmistuneesta Eppilän päiväkodista ja 2006 valmistuneesta Ilolan päiväkodista. Päiväkodit sijaitsevat rauhallisella asuinalueella metsän läheisyydessä. Ilolan alueen perhepäivähoidolle järjestetään päiväkodeissa varahoitoa tarpeen mukaan.

Ilolan päiväkodissa järjestetään Ilolan alueen esiopetus, päiväkodissa on lisäksi lapsiryhmiä alle esikouluikäisille lapsille. Esiopetuksen pienryhmät yhdessä muodostavat Vauhtivarpaat - ryhmän, syksyllä 2013 uusi ympäristöpainotteinen esiopetusryhmä Eräpeikot aloitti toimintansa. Pienempien lasten ryhmien yhteisnimenä ovat Pikkuvarpaat. Pedagogisina ratkaisuina käytämme sekä omahoitaja- mallia että työpari- mallia. Esikouluryhmät tekevät yhteistyötä läheisen Ilolan koulun kanssa.

Eppilän päiväkodissa on kaksi lapsiryhmää alle esikouluikäisille lapsille. Päiväkodissa on pitkät perinteet omahoitaja – mallin käytöstä lapsiryhmissä. Ryhmät ovat nimeltään Aarresaari ja Satumaa. Jokaisella omahoitajaryhmällä on lisäksi oma vuosittain vaihtuva nimi.

”Leikitään, syödään aamupala, syödään välipala, syödään ruoka.
Ulkoillaan, metsäretki, aamupiiri, päiväpiiri, Eikä saa sanoa rumia.” – NICO 5V. -

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Ilolan päivähoitoyksikössä varhaiskasvatussuunnitelma perustuu varhaiskasvatuksen asiakirjoihin: joulukuussa 2012 valmistuneeseen Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

”Päiväkoti on meidän lasten,
vanhempien ja henkilökunnan yhteinen paikka,
jossa toisiamme tukien,
toisiltamme oppien,
maailman ääniä tarkkaan kuunnellen,
rakennamme paikan vahvan ja avaran! ”

Vuodesta 2006 Vantaan varhaiskasvatuksessa on paneuduttu toiminnan sisällön kehittämiseen erilaisin painopistein. Ilolan yksikössä on ensin paneuduttu liikkumiseen ”Päiväkoti liikkuu” - painotuksella, sen jälkeen paneuduttiin kielen saloihin teemalla ”Innostu kielestä”. ”Ympäristö ja luonto” syvensi toimintaa kestävään kehitykseen ja ympäristötietoisuuteen. Tämän Vasun tekoajan ja muutamia vuosia eteenpäin paneudumme aiheeseen ”Leikki”.

Opetussuunnitelman tekoon ovat osallistuneet päiväkotien lapset, vanhemmat vanhempainilloissa ja koko henkilökunta. Opetussuunnitelman valmistumista edeltäneet pohdinnat ja keskustelut, joilla kuvataan toimintaa ja työtä lasten parissa tähtäävät ensisijaisesti yhteen asiaan: hyvinvoivaan lapseen Ilolan varhaiskasvatuksen yksikössä!

2.1 Arvolähtökohdat

Kasvatus on arvosidonnaista. Vantaan kaupungin arvot INNOVATIIVISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA KESTÄVÄ KEHITYS ovat avattuina toiminnassamme siten, miten koemme arvojen näkyvän omassa yksikössämme. Arvot on merkitty miellekarttoihin (mindmap) värikoodein. Miellekartat ovat valmistuneet koko henkilökunnan yhteisissä keskusteluissa toimintavuosina 2011–13. Tarkoituksena on, että yksittäisiä miellekarttoja voisi käyttää myös sellaisenaan esim. keskustelun tukena tai toimintaa esiteltäessä vanhemmille ja opiskelijoille.

Vuosittain päiväkodeissamme on lapsia eri kieli- ja kulttuuritaustoista. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattori (Kieku) on asiantuntija, jonka avustuksella mietimme yksittäisen lapsen mutta myös koko lapsiryhmän suomen kielen tukemista. Tähän varhaiskasvatussuunnitelmaan olemme pohtineet, mihin erilaisiin toimintoihin s2 eli suomen kielen opetus sisältyy luontevasti. S2 on usein läsnä päivittäisissä tilanteissa, mutta päiväkodeissa on myös mahdollista tehostettuun kielen opettamiseen.

Kun perhe / lapsi tarvitsee kasvun ohjausta ja tukea on lähin yhteistyökumppanimme varhaiskasvatuksen konsultoiva erityisopettaja (Kelto). Ohjaamme, tuemme ja autamme lapsia heidän tarpeittensa mukaan kaikissa päivittäisissä tilanteissa lapsikohtaisesti. Kasvun ja oppimisen tuki on myös merkittyinä miellekarttoihin.

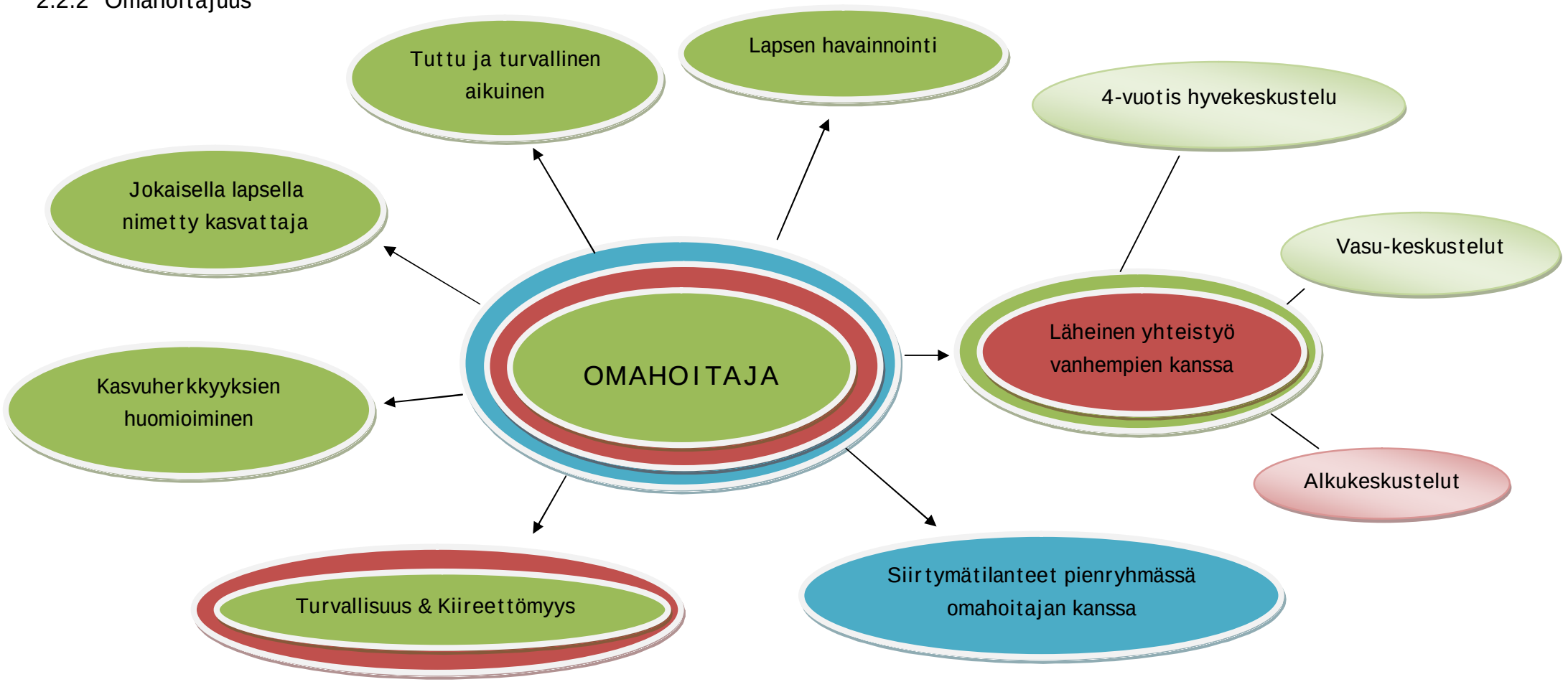
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Päiväkodin kasvattajat ovat lapsia varten. Työyhteisössä pohditaan keinoja lapsen huomioimiseen ja tukemiseen. Lapset ja kasvattajat muodostavat päivittäin yhteisön, jossa otetaan huomioon yksilö osana suurempaa yhteisöä. Lapset kasvavat ja aistivat ilmapiiriä ja siksi hyvät ja ystävälliset käytöstavat ovat meille tärkeä asia. Kasvattajien syli on käytettävissä vielä esikoululaisellekin! Eppilässä ja Ilolassa on kaikille lapsille nimetty omahoitaja ja erityisesti esiopetusryhmissä ryhmät muodostuvat työparin ryhmiksi.

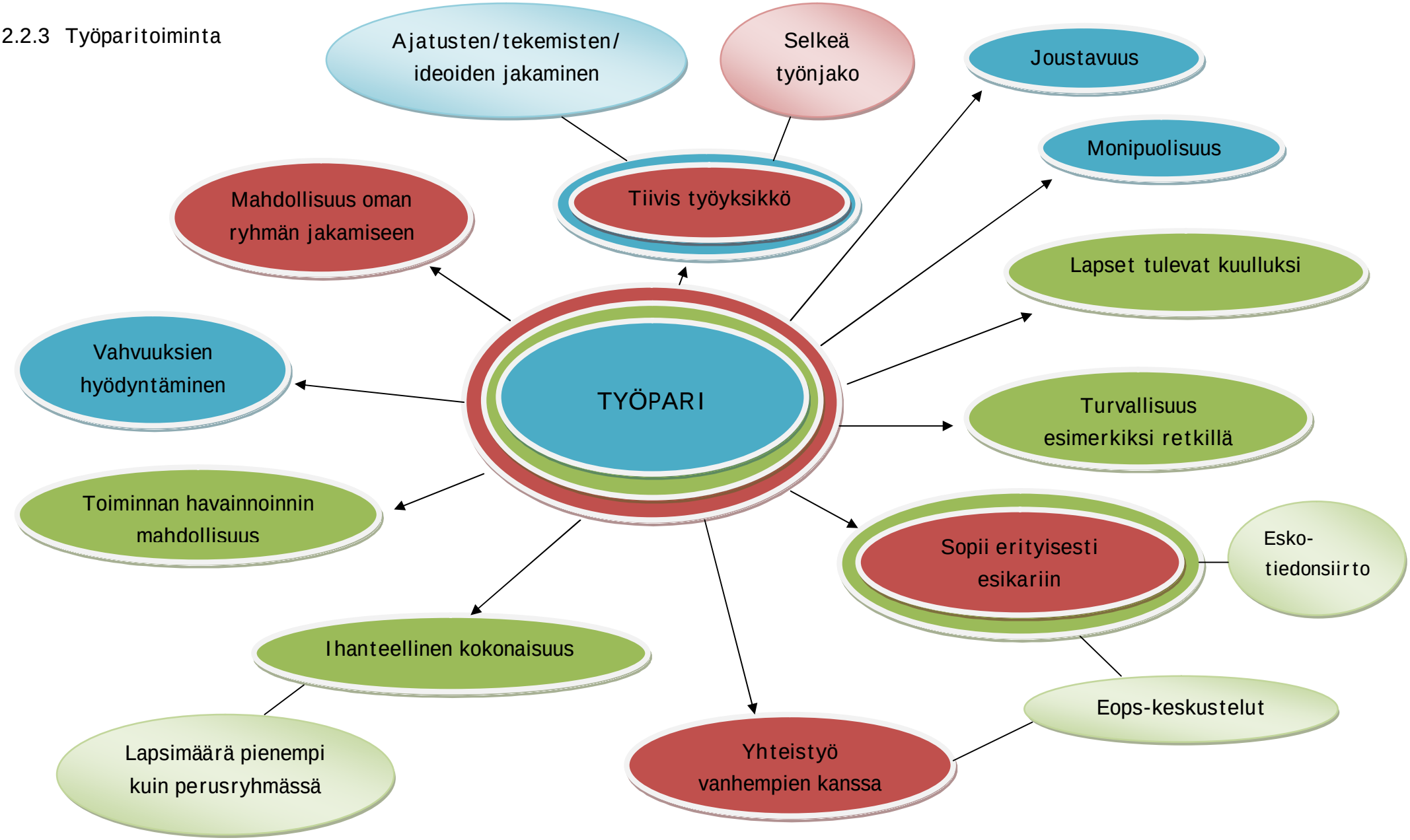
2.2.1 Kasvattajuus

Varhaiskasvatus muodostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Kasvattajat ovat lapsia varten. Työmme perustuu pienryhmä toimintaan. Koemme, että pienempi ryhmä mahdollistaa jokaisella lapselle paremmat mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa ryhmässä. Läheinen vuorovaikutus tuttujen aikuisten kanssa on tärkeää kielen ja vuorovaikutuksen kehittymisen kannalta. Esiopetusryhmät toimivat erityisesti työpareina, mutta toimintojen mukaan myös muissa ryhmissä omahoitajat työskentelevät pareittain, silloin kun se on toiminnan kannalta järkevää ja turvallisuutta lisäävää.

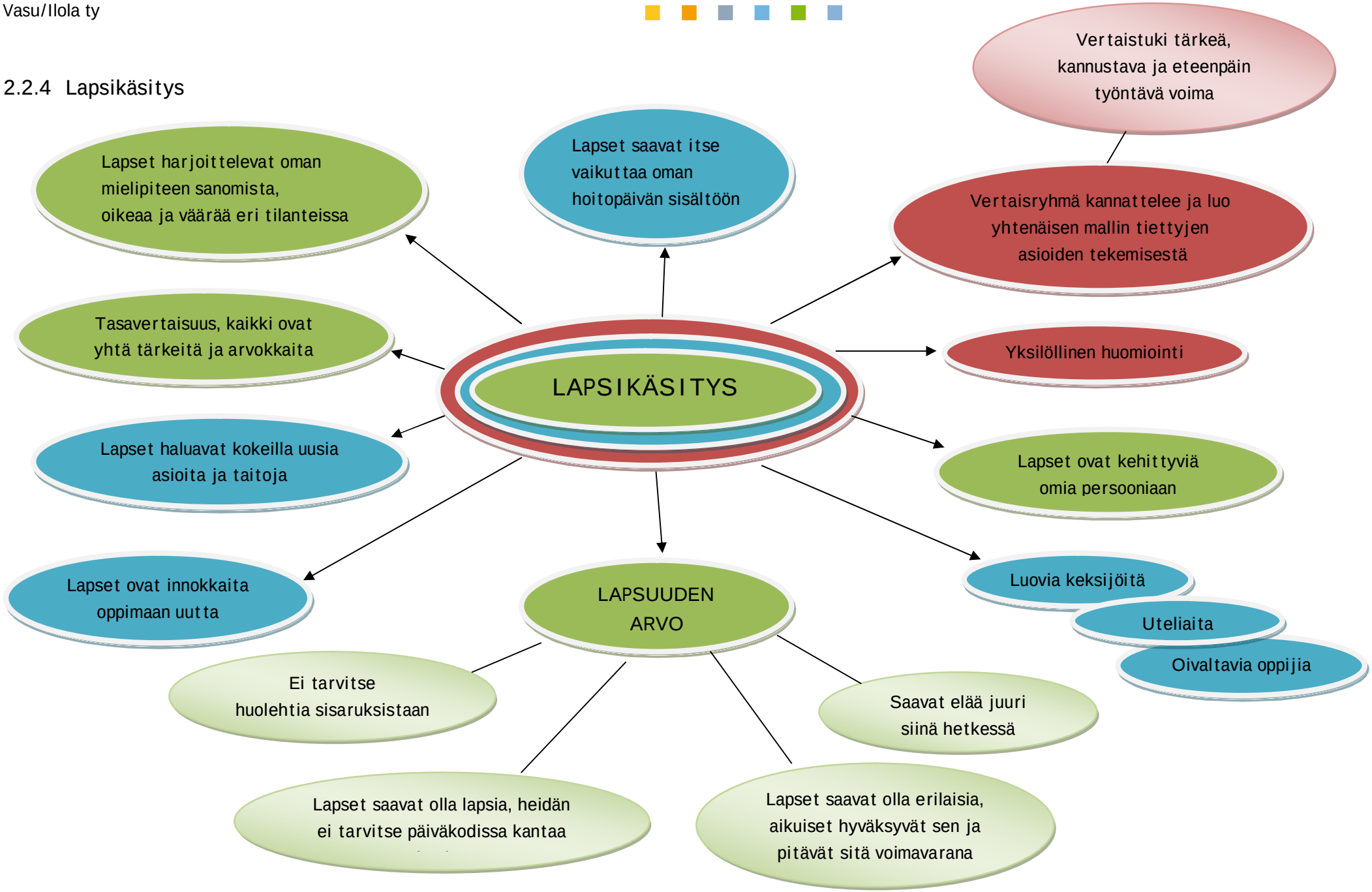
2.2.2 Omahoitajuus

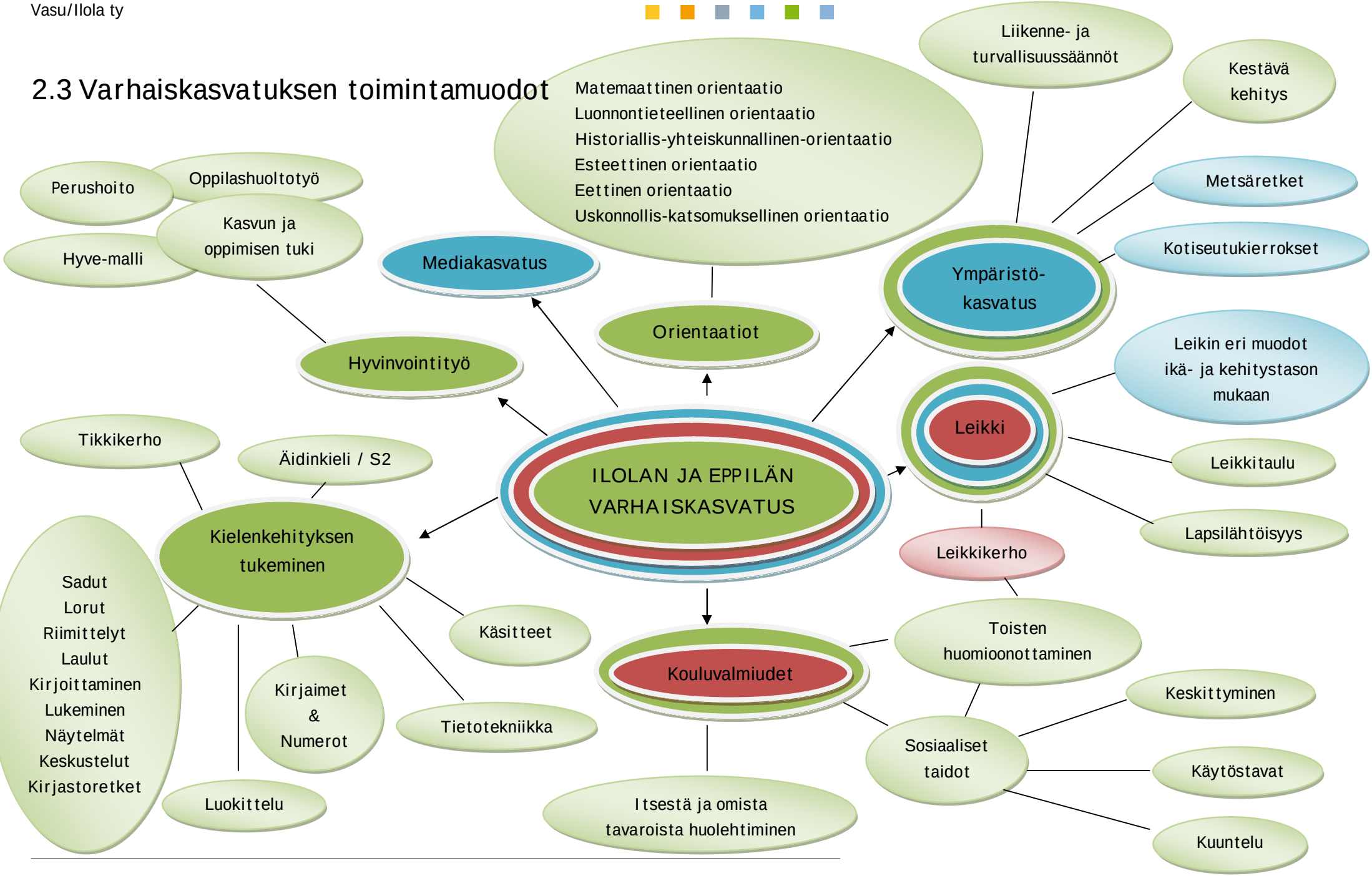
2.2.3 Työparitoiminta

2.2.4 Lapsikäsitys

2.3 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

2.3.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on kokonaisvaltaista toimintaa, joka koostuu monenlaisista osista. Ilolan esiopetuksessa hyödynnämme oppimisympäristönä myös rakentamatonta ympäristöä. Varhaiskasvatuksen yleiset orientaatiot ovat pohjana myös esiopetuksessa. Esiopetusikäisen hoito, ohjaus ja kasvatus nivoutuvat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kokonaisuudeksi. Lasten jokapäiväinen hyvinvointi ja siitä huolehtiminen on meillä oppilashuoltotyötä.

Kokonaisvaltaisuus tarkoittaa, että esiopetuksessa ei ole tunti- tai aineopetusta. Ilolan esiopetusryhmissä lapsilla ei ole käytössä esiopetuskirjoja vaan vuoden aikana jokainen lapsi valmistaa oman kansionsa esiopetusvuodesta. Esiopetusryhmien opettajilla on käytössään monipuolinen materiaali toiminnan suunnittelun pohjaksi. Tarvittaessa järjestämme esiopetukseen integroituna valmistavaa opetusta niille lapsille, joiden äidinkieli ei ole Suomi. Tavoitteena valmistavassa opetuksessa on edistää lapsen suomen kielen taitoa, mahdollistaa ystävyyssuhteiden luomisen ikätovereihin ja antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Toimintaa suunniteltaessa huomioimme tilojen tehokkaan käytön mm. porrastamalla ulkoiluja ja käytettävissä olevia tiloja ja materiaaleja. Esiopetusajan ryhmiä ohjaavat lastentarhanopettaja-lastenhoitaja – pari. Työparin ryhmä on vakioryhmä. Esiopetuksen opettajat ja hoitajat suunnittelevat yhteisen toimintasuunnitelman, joka on pohjana ryhmien persoonalliselle tavalle toteuttaa suunnitelmaa. Suunnitelmassa on aina tilaa myös lasten ideoille ja leikeille.

Esiopetuksen yleisiä kasvatuksen ja oppimisen tavoitteita ovat:

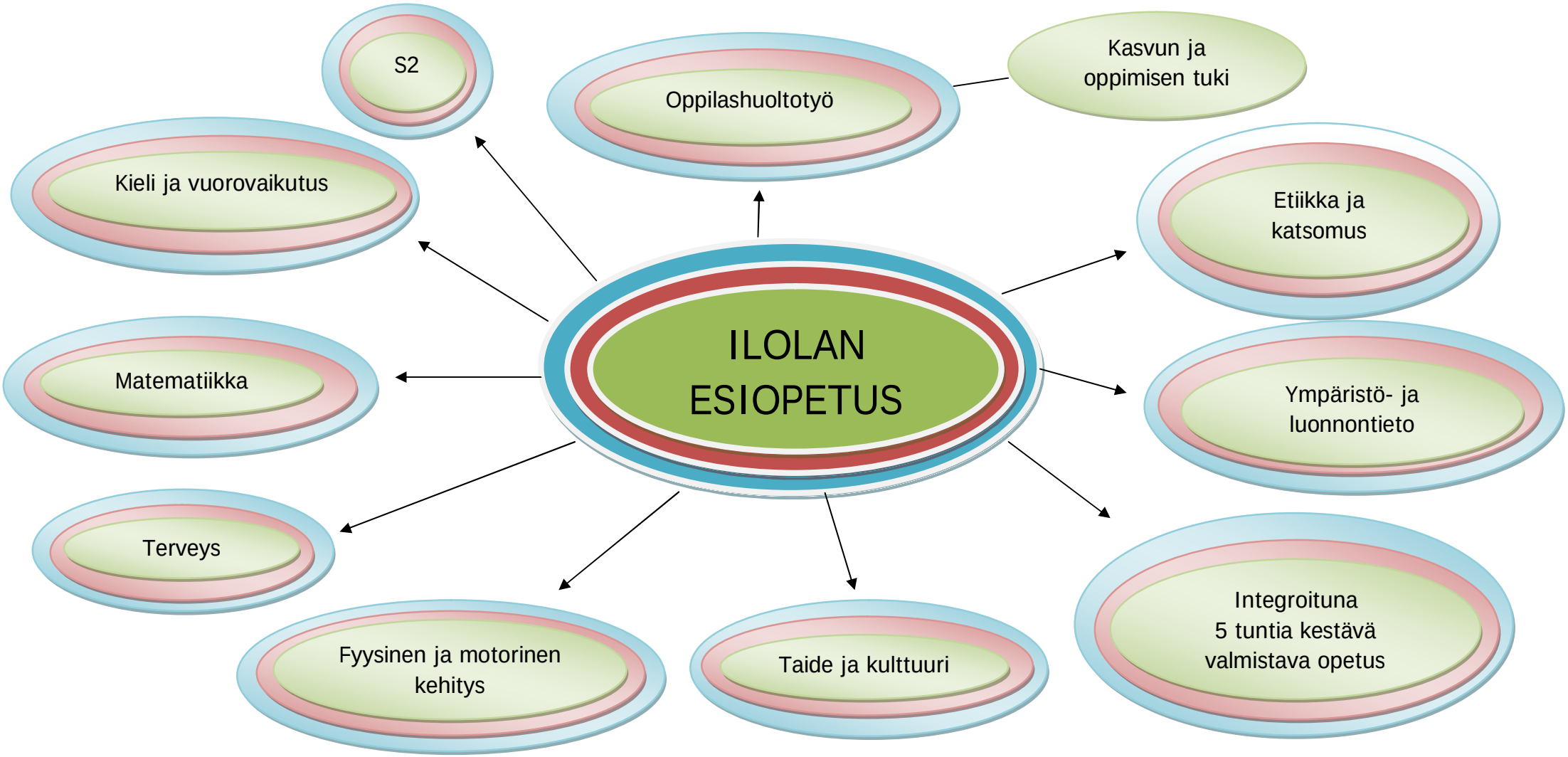
1. Lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja oppimaan oppimisen taidot kehittyvät. Lapselle annetaan mahdollisuus toimia yksilönä ryhmän jäsenenä. Eskarissa opetellaan oppimisen taitoja ja opetellaan huolehtimaan omista tavaroista. Lapselle annetaan positiivista palautetta ja lapsen kanssa iloitaan onnistumisista.

2. Lapsi oppii pohtimaan oikeaa ja väärää. Esiopetusryhmissä keskustellaan ja pohditaan monenlaisia asioita. Ryhmässä harjoitellaan ryhmässä toimimisen sääntöjä, sopimista ja ristiriitojen selvittämistä yhdessä aikuisen kanssa.

3. Lapsi rohkaistuu ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja hänen kieli- ja kulttuuri identiteettinsä kehittymistä tuetaan. Pienessä ryhmässä jokaiselle lapsella on mahdollisuus ilmaista itseään ja sanoa mielipiteensä. Aikuisilla on aikaa kuunnella lasta.

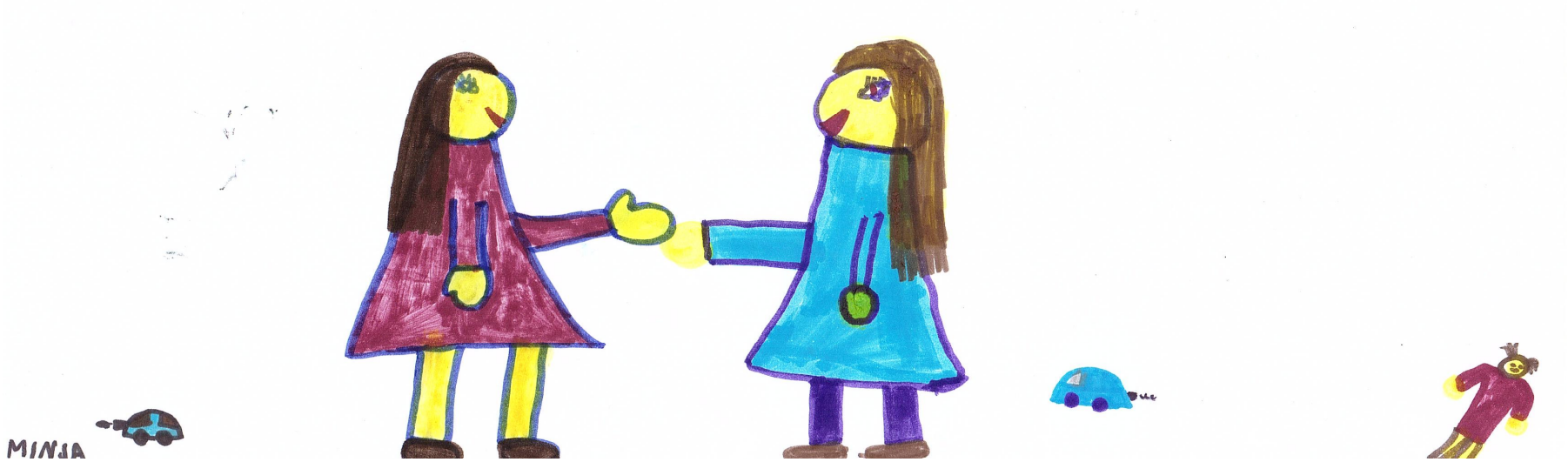
4. Lapsi kiinnostuu ympäristöstään. Esiopetuksen oppimisympäristönä käytämme paitsi rakennettua myös rakentamatonta oppimisympäristöä. Ilolassa on hienot mahdollisuudet viettää esiopetuksen hetkiä esimerkiksi lähimetsissä ja -puistoissa.

5. Lapsi kiinnostuu omasta terveydestään ja turvallisuudestaan. Esiopetusvuonna liikutaan monipuolisesti ja lapsille annetaan mahdollisuus kokea ja kokeilla erilasia aktiviteetteja. Päivittäin harjoitellaan oman ruoka-annoksen annostelua, säähän sopivaa pukeutumista yms.

3 Työ lasten parissa

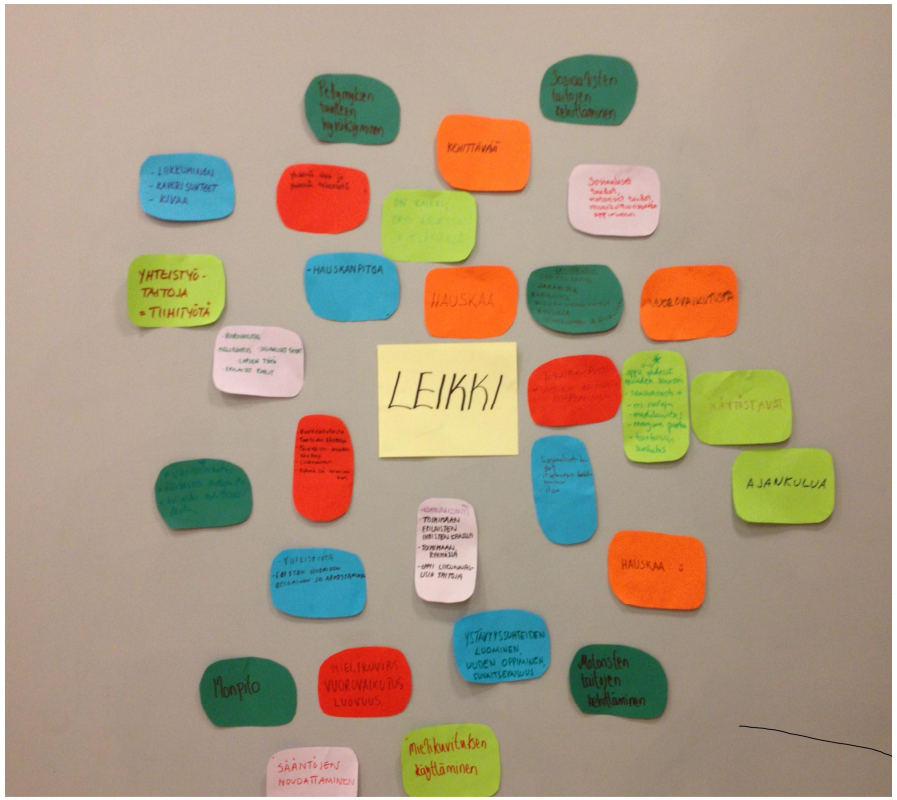
Lapsi on luonnostaan innostunut käyttämään kaikkia aistejaan saadakseen kokemuksia ja elämyksiä ympäröivästä maailmasta. Leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja tutkiminen ovat lapselle ominaisimmat tavat oppia uutta ja vahvistaa tuntemusta jo opitusta. Suomen kielen opettelu ja kielitaidon vahvistaminen sujuvat luontevasti päivittäisissä puuhissa. Kasvun ja oppimisen tuen tarpeet pyritään sisällyttämään toimintaan tai toimintaa muokataan niin, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Esiopetuksessa huomioidaan opetuksen kokonaisvaltaisuus. Ilolassa eskareilla ei ole käytössä lapsen esiopetuksenkirjaa vaan toiminta rakennetaan niin, että se on monipuolista ja vaihtelevaa unohtamatta ”akateemisia” taitoja. Vuoden juhlat ja juhlapyhät huomioidaan toiminnassa, vanhempien kanssa sovitaan erikseen lasten osallistumisesta kirkollisiin tapahtumiin. Päiväkoti ympäristönä toimii lapselle ja aikuiselle fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena oppimisympäristönä. Haluamme huolehtia, että ympäristömme on kunnossa ja kaikkien on mukava olla päiväkodissa.

”Että lapset saa olla yksinään leikissä ja ei yhtään aikuista ja ne on vauvoja hoitamassa pienten puolella.” – EMIL 4V. –

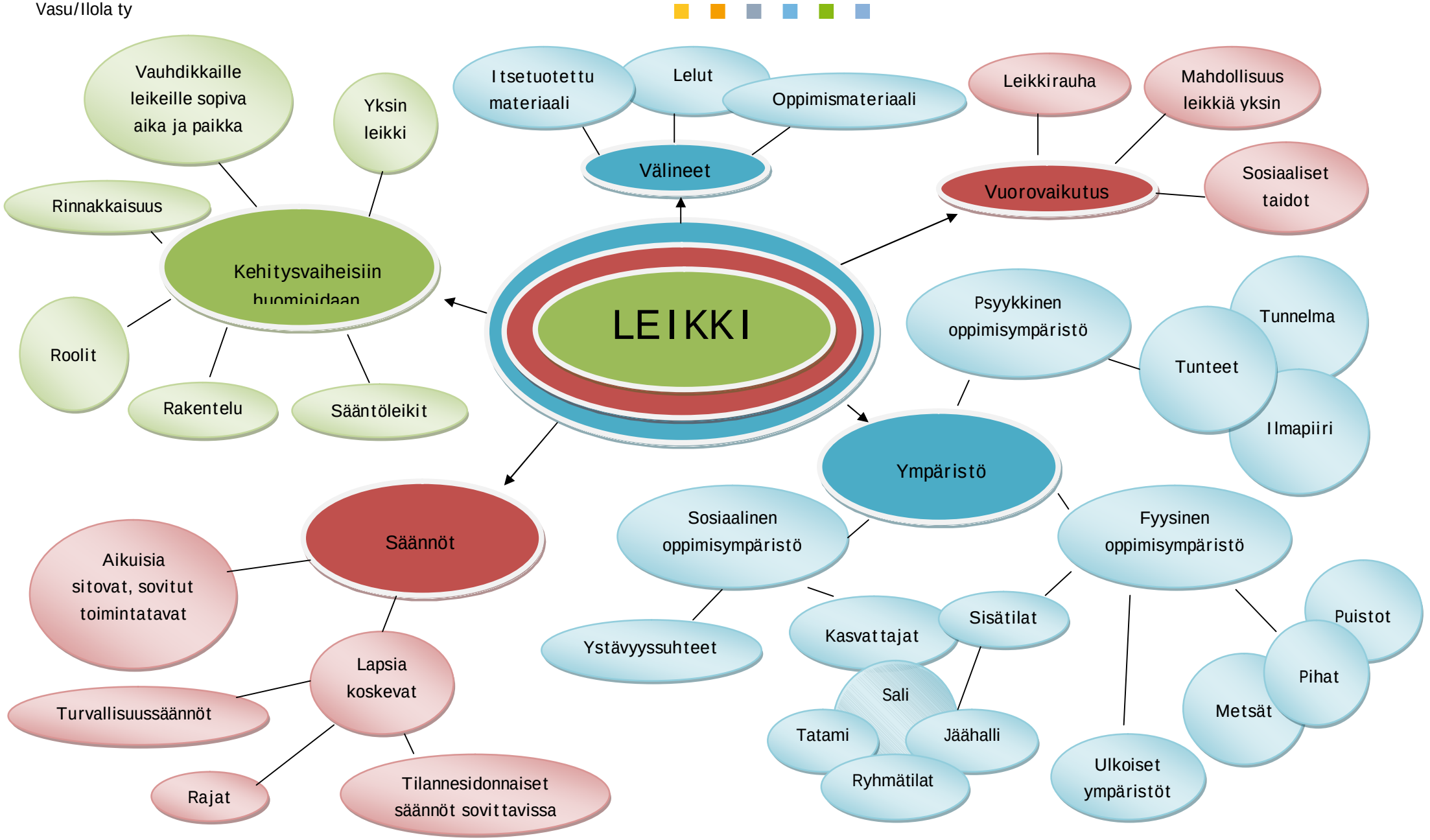
3.1 Leikkiminen

Päiväkodissa varataan päivittäin aikaa lapsen omaehtoiseen leikkiin sekä ohjattuun leikkiin. Aikuisen apu on aina käytettävissä jos leikin organisoimiseksi tarvitaan tukea. Aikuiset ovat mukana roolileikeissä ja ohjaavat pienempiä leikin harjoitteluvaiheessa. Leikkitilanteet eivät ole sukupuolisidonnaisia, sekä tyttöjen että poikien on mahdollista toteuttaa itseään monenlaisten leikkien parissa. Isompien lasten parissa ryhmissä käytetään ns. leikkitauluja, joista lapset voivat varata itselleen mieluisan leikin ja leikkipaikan. Aikuisen tehtävä on valmistaa monipuolisesti erilaisia leikkiympäristöjä.

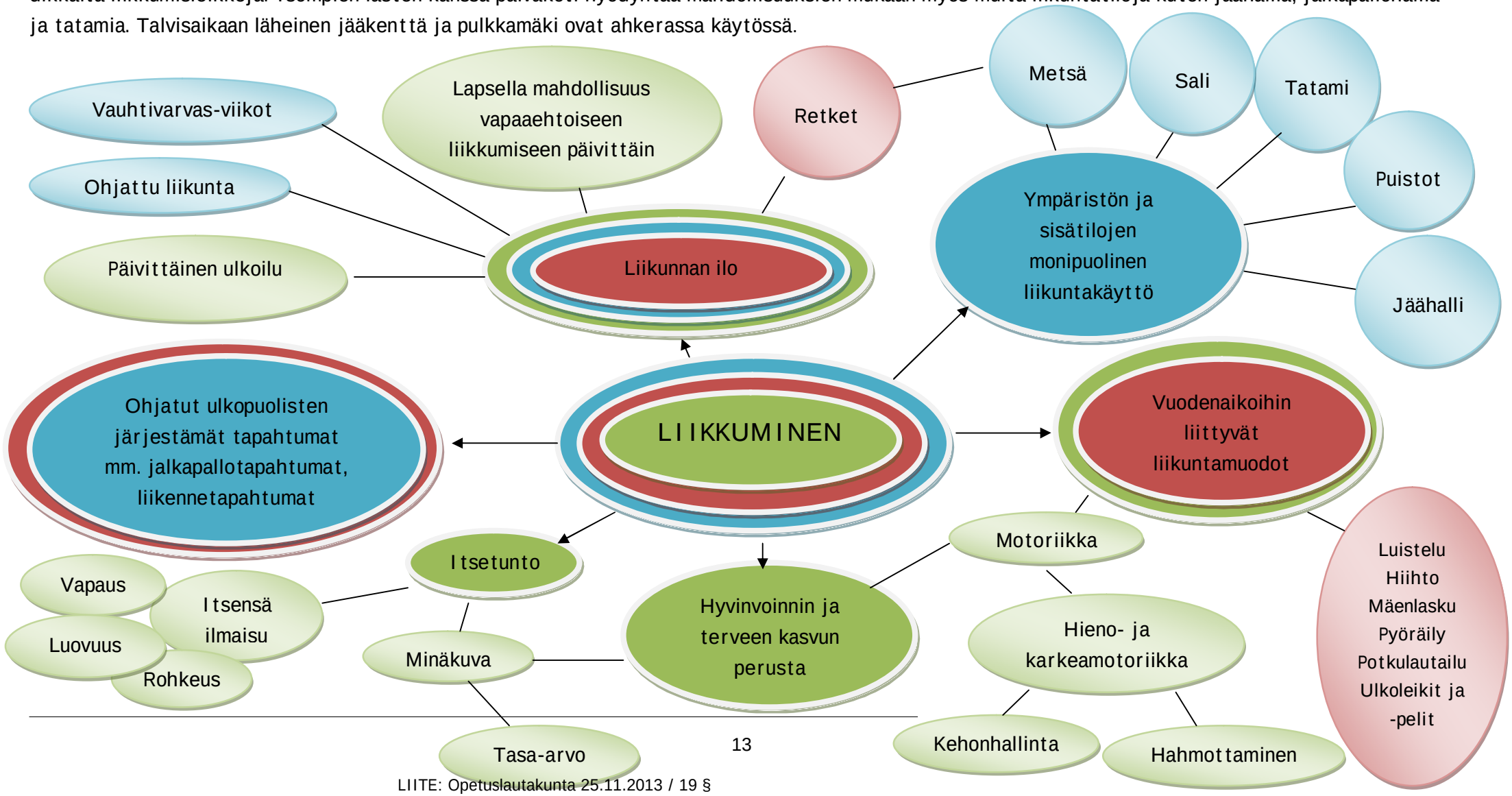
Vanhempien mietteet leikistä:

”Leikki on yhteistyötaitoja, tiimityötä. Ajankulua. Oppi arjesta ja elämästä. Käytöstapoja. Oppii yhdessä muiden kanssa. Sanavarasto lisääntyy. Eri rooleja. Mielikuvitusta. Energian purkua. Tunteisiin kosketusta. Mielikuvituksen käyttöä. Liikkumista. Kaverisuhteita. Kivaa. Hauskanpitoa. Sosiaalisia taitoja. Itsetunnon kehittämistä. Iloa. Yhteistyötä. Toisten huomioon ottamista ja arvostamista. Ystävyyssuhteiden luomista. Uuden oppimista. Suvaitsevaisuutta. Mielikuvitusta. Luovuutta. Hauskaa. Kehittävää. Yhdessä oloa ja yhdessä tekemistä. Monikulttuurisuuteen oppimista. Kommunikointia. Toimintaa erilaisten ihmisten kanssa. Toimintaa ryhmässä. Oppii liikunnallisia taitoja. Pettymyksen tunteen hyväksymistä. Sosiaalisuutta. Jakamista. Kaveruutta. Irrottelua ja riehumista. Motorisia taitoja. Ilonpitoa. Vuorovaikutusta. Ikätason mukaista toimintaa. Heijastus todellisuudesta!”

LEIKKI
Välineet
Itsetuotettu materiaali
Lelut
Oppimismateriaali
Vuorovaikutus
Leikkirauha
Mahdollisuus leikkiä yksin
Sosiaaliset taidot
Kehitysvaiheisiin huomioidaan
Vauhdikkaille leikeille sopiva aika ja paikka
Yksin leikki
Rinnakkaisuus
Roolit
Rakentelu
Sääntöleikit
Ympäristö
Psyykkinen oppimisympäristö
Tunteet
Tunnelma
Ilmapiiri
Sosiaalinen oppimisympäristö
Ystävyyssuhteet
Kasvattajat
Fyysinen oppimisympäristö
Sisätilat
Sali
Tatami
Jäähalli
Ryhmätilat
Puistot
Pihat
Metsät
Ulkoiset ympäristöt
Säännöt
Aikuisia sitovat, sovitut toimintatavat
Lapsia koskevat
Turvallisuussäännöt
Rajat
Tilannesidonnaiset säännöt sovittavissa

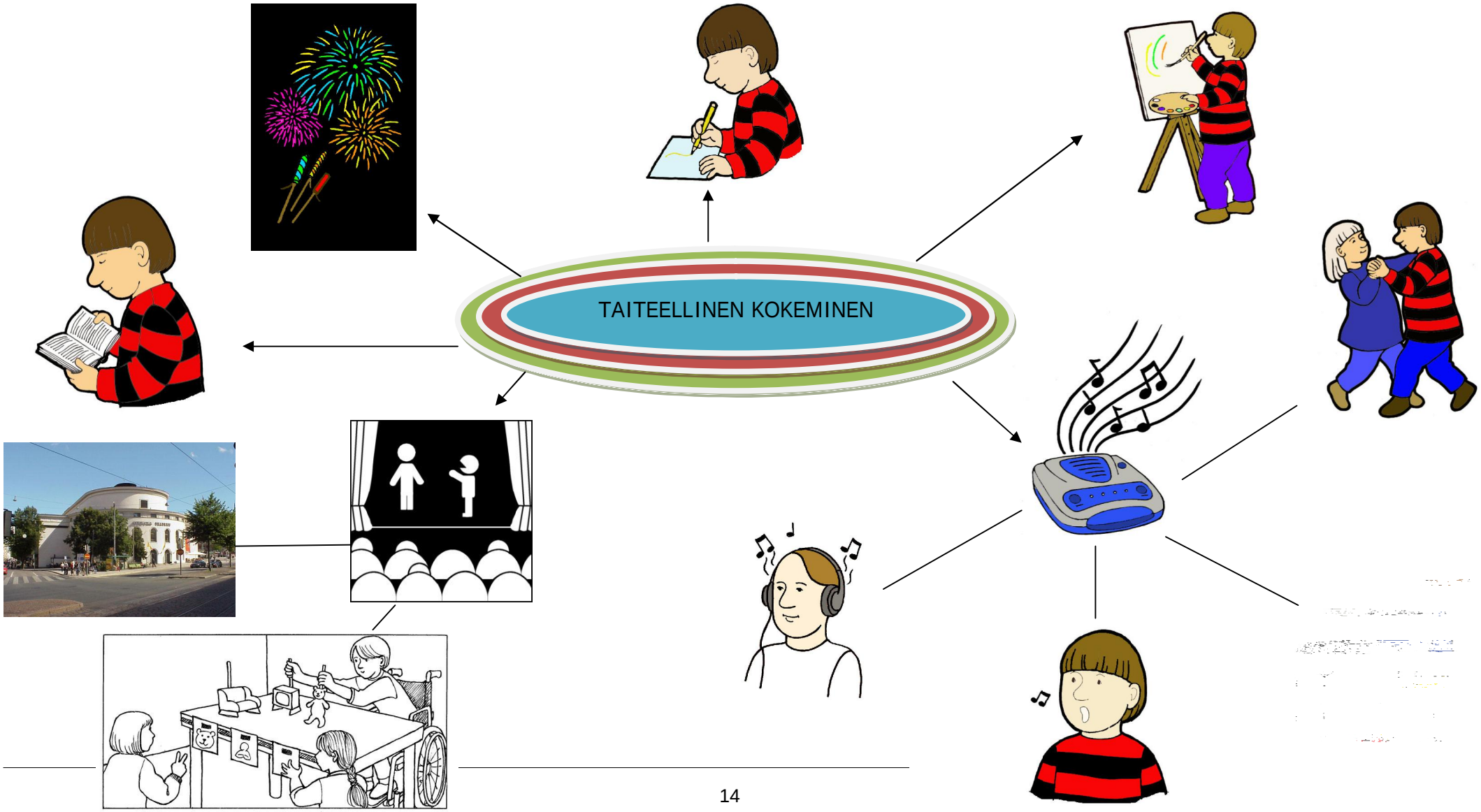
3.2 Liikkuminen

Liikkumiseen hyödynnetään rakennettua ja rakentamatonta oppimisympäristöä. Lähialueen metsät ja puistot ovat viikoittainen toiminta- ja oppimisympäristö kaikille päiväkodin lapsille. Sisätiloissa liikuntaa harrastetaan sekä ohjatusti että oman valinnan mukaan. Aikuiset mahdollistavat myös sisällä vauhdikkaita liikkumisleikkejä. Isompien lasten kanssa päiväkoti hyödyntää mahdollisuuksien mukaan myös muita liikuntatiloja kuten jäähallia, jalkapallohallia ja tatamia. Talvisaikaan läheinen jääkenttä ja pulkkamäki ovat ahkerassa käytössä.

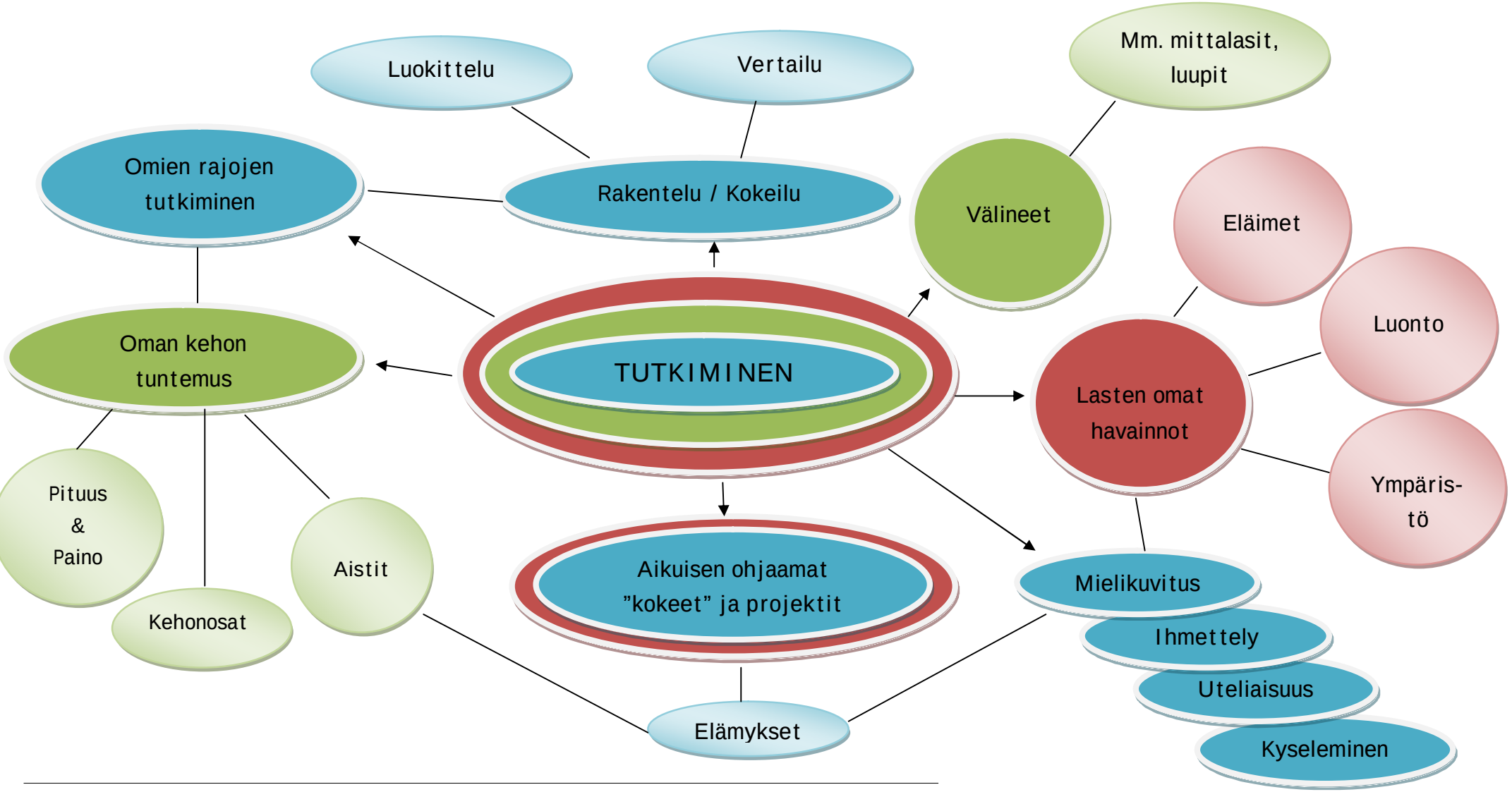
3.3 Taiteellinen kokeminen

Taiteellinen kokeminen on paitsi piirtämistä myös maalaamista, muovailua, musiikin kuuntelua ja tuottamista, tanssimista, käsitöitä, askartelua yms. Kaikilla lapsilla on mahdollisuus päivittäin saada erilasia kokemuksia ohjatusti ja oman mieltymyksen mukaan. Lapsille on myös varattu päivittäin aikaa omaehtoiseen itsensä toteuttamiseen.

3.4 Tutkiminen

Lapsen tutkiminen on usein arkisten asioiden tarkastelua: kuinka vesi valuu hanasta, miten legotornit kaatuvat, kuravellin tekemistä pihalla… Kaikkeen tähän lapset saavat monia mahdollisuuksia päivittäin. Lisäksi voidaan tutkia erilaisia asioita yhdessä aikuisen kanssa. Isommat lapset etsivät tietoa tietokoneilla tai pelaavat ns. oppimispelejä. Metsäretkiltä tuodaan päiväkotiin aarteita, joita voidaan tutkia ja ihmetellä.

3.5 Päivän kulku ja omatoimisuus

Eppilän päiväkoti on auki 7.00–17.00. Ilolan päiväkoti on auki 6.30–17.00 (poikkeavista ajoista sovittava erikseen) Esiopetus aika 9.-13

1. Päiväkoti aukeaa ja lapsi tulee hoitoon.

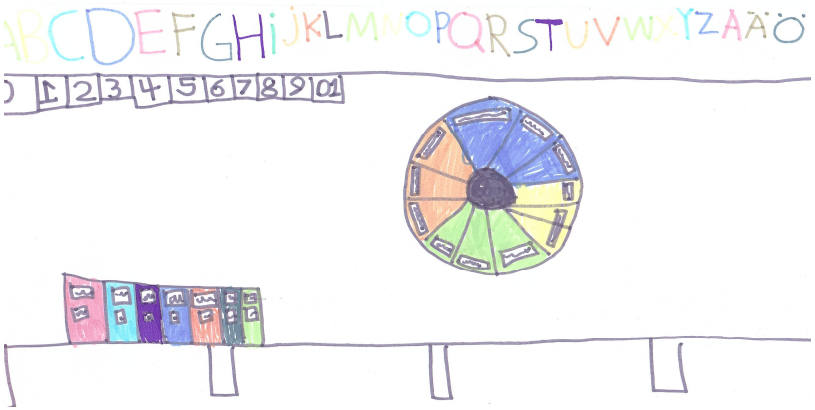
2. Syödään aamupala klo 8.00-8.30

3. Valitaan leikit ja leikitään.

4. Kokoontuminen pienryhmien kanssa klo 9.00

5. Ulkoilu ja pienryhmätoimintaa

6. Ruokailu

7. Lepohetki klo 11.30–14 välillä

8. Välipala klo 14.

9. Leikkiä

10. Ulkoilu

11. Lapsi haetaan ja päiväkoti menee kiinni

5. Yhteistyö perheiden kanssa

”Aina Kiva ja hyvää. Kiitos Teille”

Yhteistyö perheiden kanssa aloitetaan jo ennen päivähoidon alkua. Silloin sovitaan tutustumisen käytännöistä ja esitellään päiväkodin tiloja ja käytäntöjä. Päiväkodeille on tärkeää saada tietoa lapsesta, jotta päivähoidon aloittaminen sujuisi mahdollisimman hyvin. Mahdollisuuksien mukaan vanhempien kanssa käydään pienimuotoinen keskustelu heti päiväkotiin tutustumisvaiheessa.

Jokaisen perheen kanssa käydään vähintään kerran vuodessa lapsen vasukeskustelu. Vasukeskusteluissa käydään läpi perheiden kulttuurinen ja uskonnollinen tausta. Perheiden toiveet päivähoidossa huomioidaan esim. ruokailun, juhlapyhien ja juhlien järjestämisessä, tarvittaessa järjestämme aina rinnakkaista toimintaa. Vasukeskusteluissa käytämme tarvittaessa tulkkia.

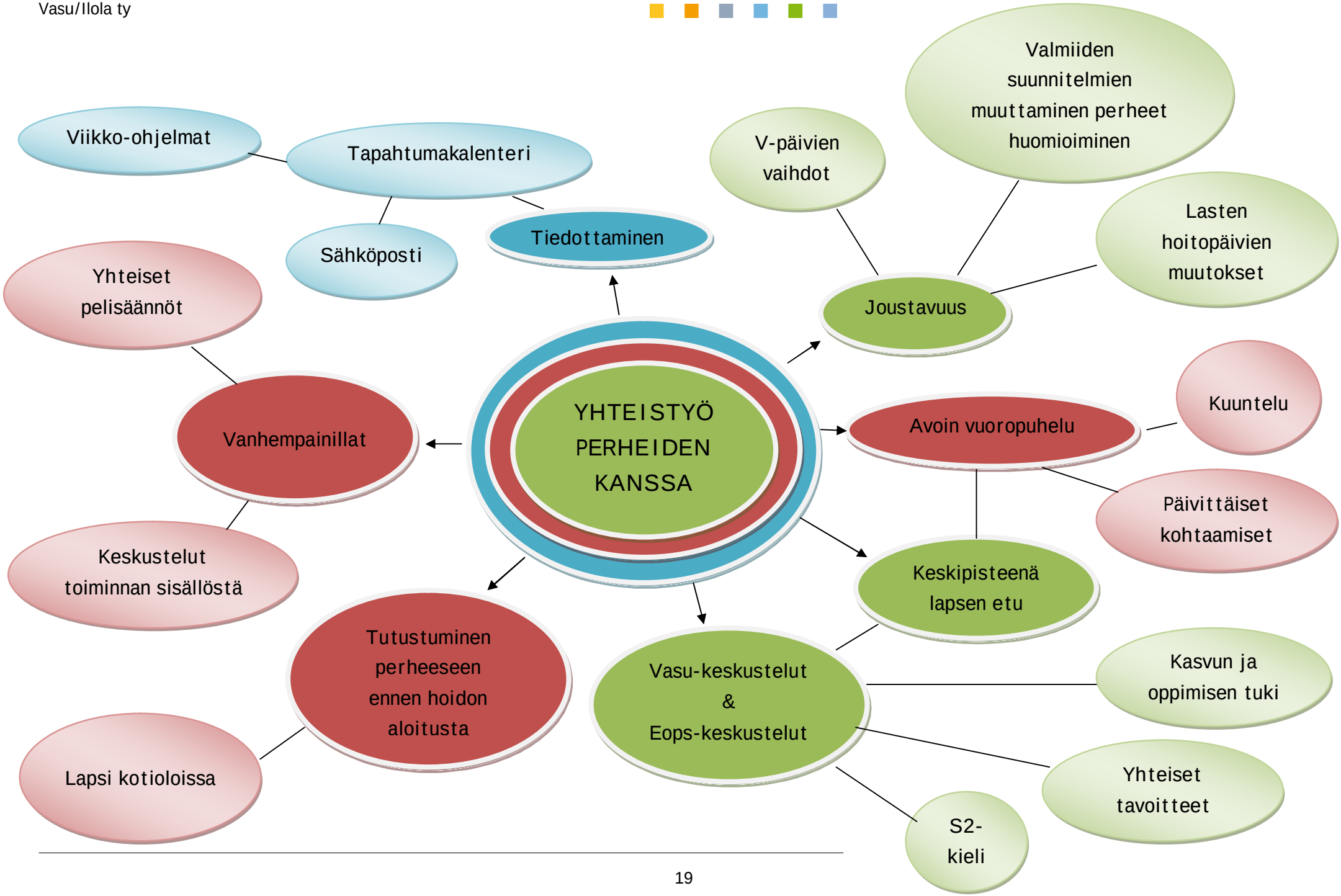
Vanhempien kommentteja:

”Kasvatuskumppanuus tarkoittaa lapsen arvostamista. Se on yhteistyötä vanhempien kansa ja perheen ja perheen kulttuurin arvostamista. ”

”Pieni päiväkoti ja pienet ryhmät on mieleemme. Olemme olleet tyytyväisiä” (Eppilä)

”Kasvatuskumppanuus on yhteistyötä puolin ja toisin. Hoitajat ottavat lapsen aina lämpimästi vastaan. Lapsi on hyvä jättää aina tänne hoitoon.”

”Hyvää on ollut se, että aamuisin on tarvittaessa löytynyt syli silloin kun lapsi on sitä tarvinnut tai se on helpottanut lapsen hoitoon jäämistä”

YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA
Tiedottaminen
Viikko-ohjelmat
Tapahtumakalenteri
Sähköposti
Joustavuus
V-päivien vaihdot
Valmiiden suunnitelmien muuttaminen perheet huomioiminen
Lasten hoitopäivien muutokset
Vanhempainillat
Yhteiset pelisäännöt
Keskustelut toiminnan sisällöstä
Avoin vuoropuhelu
Kuuntelu
Päivittäiset kohtaamiset
Keskipisteenä lapsen etu
Vasu-keskustelut & Eops-keskustelut
Kasvun ja oppimisen tuki
Yhteiset tavoitteet
S2-kieli
Tutustuminen perheeseen ennen hoidon aloitusta
Lapsi kotioloissa

5. Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Eppilän ja Ilolan päiväkodit muodostavat yhden ison yhteisen työyhteisön mutta myös kaksi erillistä työyhteisöä. Yksikkö pitää vuosittain yhden toiminnan kehittämispäivän ja arviointi-illan. Ryhmät pitävät suunnittelu- ja arviointi-iltoja noin 4/ toimintakausi. Joka toinen viikko pidetään koko yksikköä koskeva edustuksellinen palaveri, jossa käsitellään painottaen asiakaspalautteet, työhyvinvointiin liittyvät asiat, varhaiskasvatuksen painopiste ja johtoryhmistä tulleet asiat.

Vuosittain laaditaan toimintasuunnitelma jokaiseen lapsiryhmään. Syksyisin ryhmien henkilökunta sopii yhteiset toimintaperiaatteet. Molemmat päiväkodit pitävät omat toiminnan sisällönsuunnittelukokoukset erilaisilla kokoonpanoilla. Esiopetuksen koko henkilökunta suunnittelee yhteisen toiminnan pohjan, jota muokataan jokaiseen ryhmään sopivaksi.

Perheille toimitetaan sähköisesti toimintaan liittyvät suunnitelmat joka toinen viikko. Kehityskeskustelut käydään vuosittain joko henkilökohtaisesti tai työpareittain, keskusteluissa arvioidaan yhdessä paitsi toimintaa myös työnteon edellytyksiä.

6. Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Vantaa

Vantaan kaupunki
Vantaan varhaiskasvatus
Ilolan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Ilolan päiväkoti, Epinkoskentie 9, 01390 Vantaan kaupunki
Eppilän päiväkoti, Eppiläntie 1-3 H, 01390 VANTAA
P.040 704 9925

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Itä-Hakkilan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 2
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 4
2.1 Arvolähtökohdat 4
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 4
2.2.1 Kasvattajuus 4
2.2.2 Lapsikäsitys 5
3 Lasten puheenvuoro 6
4 Yhteistyö perheiden kanssa 6
5 Työ lasten parissa 7
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 7
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 9
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 9
5.4 Lasten leikki 11
5.5 Oppimistoimintojen organisointi 12
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 13
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 13
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 14
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 15
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 17
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 17
5.8.2 Perhepäivähoidon järjestäminen 18
5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 19
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 19
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot 20
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 20
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 21
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 21
8 Liitteet 23
Liite 1. Perheen kanssa käytävät keskustelut lapsen aloittaessa päivähoidon tai esiopetuksen 23

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

1 Johdanto

Varhaiskasvatussuunnitelma on toimintaamme ohjaava opetussuunnitelma, jossa kuvataan opetus- ja oppimisympäristöämme, lapsiryhmien toimintaa kannattelevia struktuureja, vuorovaikutuksen laatua ja leikkiä sekä yhteistyötä kasvattajien ja perheiden välillä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelman päivityksessä seitsemän tiimin henkilökunta jaettiin 3 ryhmään ja näiden ryhmien vetäjät muodostivat ohjausryhmän johtajan kanssa. Joulukuussa 2012 kyselimme vanhemmilta kirjallisesti ”Millainen on sinun mielestäsi hyvä päivä lapselle päivähoidossa?” . Myös henkilökunta sai vastata kysymyksiin ” Millainen on sinun mielestäsi hyvä päivä lapselle päivähoidossa” ja ” Millainen on hyvä päivä sinulle päivähoidossa?”.

Itä-Hakkilan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö toimii pientalovaltaisella alueella. Yksikkö toimii neljässä eri kiinteistössä, joista 3 on samassa pihapiirissä, osoitteissa Keskustie 1A, 1 B ja 3. Vanhin rakennus Alatalo on aloittanut toimintansa syksyllä 1974. Siellä toimii tällä hetkellä esiopetusryhmä Hattivatit sekä 4-5-vuotiaiden ryhmä Nuuskamuikkuset. Syksyllä 1987 Itä-Hakkila sai lisärakennuksen, jota kutsumme Ylätaloksi. Siellä toimii 2 sisarusryhmää, joissa on alle ja yli 3-vuotiaita lapsia. 1999 samassa pihapiirissä ollut neuvola muutti Nissaksen päiväkodin yhteyteen ja neuvolatilat saneerattiin päivähoitoyksikkötiloiksi. Näin Itä-Hakkilan kirkolla toiminut esiopetusryhmä pääsi siirtymään v.2000 samaan pihapiiriin Välitaloon, samoin kuin Merkkipuuntiellä toiminut Kotikolon ryhmäperhepäivähoitoyksikkö. Onnentuvan ryhmäperhepäivähoitoyksikkö toimii Kolohongassa osoitteessa Itäinen Valkoisenlähteentie 19. Molemmat ryhmäperhepäiväkodit liitettiin yksikköömme syksyllä 1997. Syksyllä 2013 olemme saaneet tiedon, että Väli- ja Alatalon paikalle rakennetaan uusi 7-ryhmäinen päivähoitoyksikkö 2014 - 2015. Uudisrakennuksen myötä ryhmäperhepäivähoitotoiminta muuttuu päiväkotitoiminnaksi.

Meidän työyhteisössämme hyvän päivähoidon työntekijän ominaisuuksia ovat: *Pyrin olemaan ystävällinen, hyväntuulinen ja positiivinen, sillä ne ominaisuudet tarttuvat toisiinkin. Kunnioitan toista, ajattelen, mitä sanon, olen avoin, keskustelen. Asiat riitelevät, eivät ihmiset. Olen luonnollinen oma itseni.* Päivähoitoyksikkömme esitteessä, jonka jaamme syksyisin perheelle, on kannessa slogan ”Halaamalla hyvä olo”.

” Pienten lasten kasvattajan tulee olla aikuinen, jonka käteen lapsi tarttuu” (Juhani Hytönen)

Tärkeinä painotusalueina pidämme vuorovaikutustaitojen ja kielellisten taitojen kehittymistä, kiusaamattomuutta, suvaitsevaisuutta ja hyviä tapoja sekä myönteisen asenteen kehittymistä luontoa ja ympäristöä kohtaan. Kävelyetäisyydellä oleva lähiympäristö metsineen, leikkipuistoineen ja urheilukenttineen tarjoaa loistavat mahdollisuudet retkeilyyn ja liikuntaan. Lähiluonto toimii myös oppimisympäristönä ja opetusmateriaalin mahdollistajana.

Esiopetuksessa olevat lapset tutustuvat lähellä olevaan kouluun esi- ja alkuopetuksen yhteistyön myötä. Pyhän Annan lastenkirkossa käymme joulu- ja pääsiäisvaelluksilla sekä hartaus- ja musiikkihetkissä. Hakunilan kirjasto on muutaman kilometrin päässä ja yksi retkikohde, samoin kuin Tikkurilankin kirjasto. Kirjastoautoa, joka käy koulun pihalla kerran viikossa, hyödynnämme mm. tilaamalla etukäteen tarvitsemaamme materiaalia.

Toiminnan käytäntöjä arvioimme ja kehitämme jatkuvasti palvelemaan parhaalla mahdollisella tavalla kutakin lapsiryhmää.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Päivähoitoyksikkömme arvot perustuvat Vantaan kaupungin arvoille.

Innovatiivisuus
Innovatiivisuus työyhteisössämme näkyy kokeilunhaluna, kekseliäisyytenä, uudistumis- ja muuntautumiskykynä arjen vaihtuvissa haasteissa. Pysymme ajan hermolla osallistumalla koulutuksiin.

Kestävä kehitys
Haluamme herättää lapsissa kunnioituksen ympäröivää elämää kohtaan ja antaa mahdollisuuden iloita, nauttia ja suojella ympäristöämme. Kestävän kehityksen mukaisilla valinnoilla pyrimme luomaan lapsille tietoisuutta oikeista valinnoista. Pienillä arjen teoilla on pitkäkestoisia vaikutuksia tulevaan. Kunnioitamme vanhoja perinteitä sekä hyväksi havaittuja toimintatapoja.

Yhteisöllisyys
Osallistumme vastuunkantamiseen joustamalla ja auttamalla yli ryhmärajojen tarvittaessa. Jaamme koulutusten antia ja omaa osaamistamme talon sisällä. Koko talon yhteisillä tapahtumilla vahvistamme yhteenkuuluvuuden tunnetta.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Me kasvattajina muodostamme moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu asiakirjoissa oleviin ja yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Yhdessä keskustellen olemme luoneet yhteiset arvot ja toimintatavat. Samalla rakennamme yhteistä toimintakulttuuria. Meille on tärkeää tiedostaa ja pohtia omaa tehtäväämme kasvattajina, ja sen taustalla vaikuttavia arvoja ja eettisiä periaatteita. Nämä auttavat meitä toimimaan tietoisesti eettisesti ja ammatillisesti kestävien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Kasvattajina meidän ammatillinen ja koulutuksellinen tietomme ja kokemuksemme luovat perustan osaamiselle. Tärkeää on myös, että dokumentoimme, arvioimme ja pyrimme jatkuvasti kehittämään toimintaamme.

Meiltä kasvattajina edellytetään sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Pyrimme luomaan positiivisen, kiireettömän ja avoimen ilmapiirin, joka mahdollistaa onnistumisen ja oppi

misen kokemuksia (kehu, kannusta ja kiitä). Huomioimme ja tiedostamme lasten ikätason, kehitystason, lähtökohdat ja suhteutamme nämä toimintaamme. Huomioimme myös toimintaamme ohjaavat asiakirjat (VASU, LEOPS, VOOPS)[1] sekä pyrimme luomaan ryhmän ympäristön lapsen kasvua ja kehitystä tukevaksi. Meidän tulee kasvattajina aina muistaa kuinka tärkeä roolimalli olemme lapsille ja tiedostaa millaisia arvoja ja asenteita omalla käyttäytymisellämme lapsille välitämme. Lapsen osallisuudelle annamme tilaa toiminnan suunnittelussa; *”suunnitelman tulee olla niin väljä että sinne lapsi mahtuu”*.
Yhdessä vanhempien kanssa teemme jokaiselle lapselle yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman, jossa sovimme niistä arvoista ja periaatteista, joiden pohjalta lapsen kasvatusta yhdessä toteutamme.
Ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla, joten kunnioitamme, arvostamme ja tarvittaessa tuemme heidän vanhemmuuttaan. Vastuu avoimen ja luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luomisesta on henkilökunnalla.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsuus on elämässä ainutkertainen vaihe, jonka aikana saadut mallit ja kokemukset vaikuttavat ja heijastuvat käytökseemme koko loppuelämän. Jokainen lapsi on erilainen erilaisesta perimästä, perheen tilanteesta, kulttuuritaustasta ja kulloinkin kysymyksessä olevasta kehitysvaiheesta johtuen. Koemme tärkeäksi lapsen itsetunnon vahvistamisen tarjoamalla onnistumisen kokemuksia, positiivista yksilöllistä huomiota, läheisyyttä, hellyyttä ja tasa-arvoista kohtelua. Kun lapsen on hyvä olla, oppiminenkin on helpompaa.
Toiminnan lähtökohtana päivähoitoyksikössämme on lapsi. Tärkeimpänä asiana lapsen osallisuuteen näemme aikuisen aidon läsnäolon ja kuuntelun, mm. toiminnan muutoksen lasten kiinnostuksien ja toiveiden mukaan, heittäytymisen ja tarttumisen sen hetkisiin elämyksiin. Huomioimme lasten näkemyksiä ja kokemuksia sekä autamme lapsia ymmärtämään heidän omia vaikutusmahdollisuuksiaan. Lasten kasvaessa mahdollisuus omien näkökulmien ja mielipiteiden ilmaisemiseen monipuolistuu, esim. lapset tekevät omat ryhmäkohtaiset säännöt, osallistuvat monipuolisemmin toiminnan suunnitteluun ja keskusteluun, toimivat apulaisina.
Lapset ovat luontaisesti uteliaita ja aktiivisia uusien asioiden oppijoita. Lapsilla on erilaisia oppimistyylejä ja -tapoja, kuten kuulemalla, näkemällä ja tekemällä oppiminen, jotka huomioimme lapsen kasvun ja oppimisen tukemisessa ja toimintaa suunnitellessamme.

[1] varhaiskasvatussuunnitelma (VASU), lapsen esiopetuksen suunnitelma (LEOPS), Vantaan oppimis- ja opetussuunnitelma, Vantaan oppimis- ja opetussuunnitelma 0-8 vuotiaille lapsille varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (VOOPS)

3 Lasten puheenvuoro

”Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. Lapsen mielipide on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.”
(YK:n lapsen oikeuksien artikla)

Kysyimme lapsilta millainen on kiva aikuinen? Lapset vastasivat näin: *Kiva aikuinen ottaa syliin ja lohduttaa, jos on surullinen. Aikuinen huolehtii, että kaikki leikkii hyvin. Kiva aikuinen sanoo ihania asioita. Se toivottaa kauniita unia, kun mennään päikkäreille. Kiva aikuinen huolehtii meistä paljon. Kiva aikuinen auttaa vaikeissa askarteluissa.*

Kysyimme lapsilta myös, millainen on mukava päivä päiväkodissa? *Kun saa leikkiä, syödä ja nukkua päikkäreitä. Kun lauletaan lauluja ja on kivoja kavereita. Ku on lelupäivä ja saa tuoda jonkun lelun, eikä oo vielä ehitty päättää mikä se ois pitänyt olla. Kun ollaan metsässä metsäretkellä ja käydään leikkipuistossa. Se on kivaa, ku saa välillä valita oman kaverin. On kiva, ku käydään kirjastoautolla.*

”Osallisuus on lasten mahdollisuutta ilmaista mielipiteitään ja näkemyksiään, vaikuttaa päätöksentekoon ja saada aikaan muutos”. (Pelastakaa lapset ry)

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Lapsen aloittaessa päivähoidon tai esiopetuksen varaamme aikaa molemminpuoliselle tutustumiselle ja keskustelulle (ks. liite 1). Mitä pienemmästä lapsesta on kysymys, sitä tärkeämpää on räätälöidä tutustuminen kunkin lapsen ja perheen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Lapsi harjoittelee päivähoitopaikkaan jäämistä yhdessä vanhemman tai vanhempien kanssa. Harjoittelun aikana vanhemmat kertovat arvokasta tietoa lapsestaan, hänen kiinnostuksen kohteistaan, tavoistaan ja tottumuksistaan sekä perheen arvoista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu sekä oman lapsensa tuntemus.
Toivomme vanhemmilta oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta jakaa ja saada lapsen hyvinvointiin ja päivittäisiin toimintoihin liittyvää tietoa sekä seurata viikko- ja kuukausikalentereita.

Kasvatuskumppanuuden rakentaminen alkaa harjoitteluvaiheesta. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilökunnan tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Tärkeää on molemminpuolisen luottamuksen, tasavertaisuuden ja kunnioituksen syntyminen päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välille. Kaikissa lasta koskevissa asioissa olemme vaitiolovelvollisia. Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä vanhempien kanssa ja tarkastetaan kerran vuodessa. Lapsen aloittaessa esiopetuksen, laadimme hänelle syksyllä esiopetussuunnitelman ja päivitämme sen tiedot keväällä EsKo-keskustelussa [2]koulunaloitusta varten. Kunkin lapsen tai perheen tilanteesta riippuen, voimme järjestää useampia keskusteluja vuoden aikana. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain, mikäli lapsella on jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella mahdollinen tuen tarve (tuen tarvetta käsitellään laajemmin osiossa 5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki). Yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa luomme toimintamallin lapsen tukemiseksi.

Vanhempainilloissa käymme läpi ryhmän toiminnan sisältöjä sekä tutustumme varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kuuntelemme myös vanhempien toiveita ja odotuksia toiminnan suhteen. Rohkaisemme vanhempia avoimesti kyselemään mieltä askarruttavista asioista. Vanhempainilloissa vanhemmilla on mahdollisuus tutustua toisiinsa, luoda toisiaan tukevia verkostoja sekä käydä kasvatukseen liittyvää keskustelua yhdessä henkilökunnan ja toistensa kanssa. Vanhemmilla on mahdollisuus halutessaan perustaa vanhempaintoimikunta.
Yhteisissä tapaamisissa, kuten vanhempainilloissa ja varhaiskasvatuskeskusteluissa, keskustelemme myös mediakasvatuksesta. Pohdimme niin työyhteisössä kuin vanhempien kanssa median vaikutusta ja sen merkitystä lasten arkeen. Kasvattajina olemme tietoisia lasten populaarikulttuurista ja sallimme sen näkyä päiväkodin arjessa (esim. ajankohtaiset lastenohjelmat, musiikki).

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Pieni lapsi on alusta lähtien kiinnostunut ympäristöstään. Hän rakentaa kuvaa omasta maailmastaan ja omasta paikastaan siinä. Kielen merkitys korostuu tässä ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kielen oppimisessa on jäljittelyllä tärkeä merkitys. Esimerkiksi alle 3-vuotiaiden ryhmissä nimeämme esineitä kuvin tai sanoin. Kasvattajana tunnistamme sanattomat ja sanalliset viestit ja tuemme niitä. On tärkeää, että olemme lähellä lasta ja rohkaisemme häntä vuorovaikutukseen oman ikätasonsa mukaisesti. Vuorovaikutuksessa lapsen

[2] esiopetuksesta kouluun –keskustelu (EsKo –keskustelu)

kanssa tuemme ja ohjaamme lapsen kielellistä kehitystä. Näin tuemme hänen myönteisen minäkuvan kehittymistä ja itsensä hyväksymistä.

Alle 4-vuotiaiden ryhmissä päivittäiset rutiinit esim. pukeutumistilanteet luovat mahdollisuuden oppia eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Päiväporinoissa ja ruokapöytäkeskusteluissa annamme jokaiselle lapselle mahdollisuuden osallistua keskusteluun ja tulla kuulluksi. Pienryhmissä pystymme auttamaan arempaakin lasta ilmaisemaan itseään.

Kasvattajina käytämme rikasta ja monipuolista kieltä huomioimalla lasten yksilölliset tarpeet. Puheen ymmärtämisen tukena käytämme kuvia (esim. valokuvia ja piktogrammeja)[3] ja tarvittaessa tukiviittomia. Toimivat vuorovaikutustaidot (sanallinen ja sanaton kommunikointi) luovat suotuisan sosiaalisen oppimisympäristön, jossa lapsi kykenee havainnoimaan sekä puhuttua, että kirjoitettua kieltä.

Isompi lapsi alkaa kiinnittää huomiota kielen rakenteisiin kuten ”*millä kirjaimella toi sana alkaa?* ”. Oppiminen tapahtuu monipuolisesti kielellä leikkimällä, esim. riimittelemällä ja loruttelemalla, jolloin kielellisen tietoisuuden taidot harjaantuvat. Esiopetuksessa oppiminen eheytyy toiminnallisessa oppimisessa; hyödyntämällä luonnonmateriaaleja oppimismateriaaleina, ”*hei tää keppi näyttää ihan iiltä*”. Esiopetuksen yhtenä tärkeänä tavoitteena lapsen kielellisen kehityksen osalta on tukea lasten lukemaan oppimisen valmiuksia.

Kielellisiin viiveisiin pyrimme puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteistyössä vanhempien, neuvolan, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja puheterapeutin kanssa. Tavoitteena on, että lapsen tuen tarve ei kasaudu. Lapsen taitoja lähdemme kehittämään vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden kautta (ks. myös 5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki).

[3] piktogrammi eli kuvakirjoitus on kirjoitusta, jossa jokin kuva merkitsee sanaa. Kuvia eli piktogrammeja voidaan yhdistellä lauseeksi.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Päivähoitoyksikössämme toiminta lasten kanssa tapahtuu yksilö-, pari-, pienryhmä- ja ryhmätyöskentelynä. Lapsen taito säädellä omaa toimintaansa kehittyy jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa. Lapset oppivat yhdessä toistensa kanssa. Kasvattajina meidän tehtävämme on tukea lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan ja huolehtia siitä, ettei kukaan jää ulkopuolelle. Leikkejä ja leikkikavereita vaihdellaan, jolloin luomme mahdollisuuden erilaisiin leikkeihin ja leikkikavereihin sukupuolirooleista huolimatta. Vältämme stereotypioita tyttöjen ja poikien leikeistä. Kaikki ovat kaikkien kavereita. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsi saa apua ja tukea sitä tarvitessaan ja myös näkee, kuinka toisia autetaan.

Yksikössämme on käytössä Kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma. Syksyllä ryhmien aloittaessa kiinnitämme erityistä huomiota hyvän, turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin luomiseen. Tutustumme toinen toisiimme, laadimme yhdessä yhteiset pelisäännöt ja huolehdimme, ettei kukaan jää ilman leikkikaveria. Aika ajoin ja tarvittaessa palaamme yhteisiin pelisääntöihin. Uuden lapsen aloittaessa kesken toimintakauden kiinnitämme erityistä huomiota hänen sopeutumiseensa jo toiminnassa olevaan ryhmään mm. valmistelemalla hänen tulonsa etukäteen muun ryhmän kanssa ja sopimalla lasten kanssa ensimmäisten päivien leikkiseurasta.
Kasvattajina ohjaamme lapsia toimimaan erikokoisissa ja erilaisissa ryhmissä. Aikuisen merkitys roolimallina mm. ristiriitojen ratkaisemisessa ja kauniiden käytöstapojen välittämisessä on suuri: *”kaikki mitä sanot ja teet, on osa lapsen kasvatusympäristöä”*. Päivittäisissä tilanteissa harjoittelemme näitä taitoja keskustelemalla ja huomioimalla toinen toisemme.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Aamun aloitukseen vaikuttaa oleellisesti vanhemman ja henkilökunnan rauhallinen toimiminen tuontitilanteessa. Otamme lapsen vastaan huomioimalla hänet ja vanhempansa iloisella tervehdyksellä. Jos lapsella on

ikävä tai paha mieli, hänet otetaan syliin. Rutiinit ja säännöllinen päivärytmi luovat kiireettömyyden ja turvallisuuden tunteen.
Säännöllinen päivärytmi sisältää ruokailua, jossa opettelemme hyviä tapoja, jakaantumista pienryhmiin, ohjattua toimintaa, vapaata leikkiä, monipuolista ulkoilua ja lepoa sopivassa suhteessa lasten tarpeet huomioiden niin, että kun vanhempi tulee hakemaan lasta, lapsella riittää päivästä mukavaa kerrottavaa kotiväelle. Ryhmien päivärytmissä huomioimme lasten iän. Ohjattu toiminta painottuu aamupäivään, jolloin lapsille luodaan mahdollisuus monipuoliseen oppimiseen. Jokaisessa ryhmässä on näkyvillä ryhmän oma päivärytmi, jota lasten kanssa käymme läpi kuvakorttien avulla.

Pienryhmätoiminnan avulla vuorovaikutuksemme lasten kanssa lisääntyy; hiljaisemmat ja aremmatkin lapset rohkenevat ilmaista itseään ja tulevat paremmin huomatuiksi sekä vilkkaankin lapsen on helpompi rauhoittua ja keskittyä kuuntelemaan. Pienryhmissä tilanteesta toiseen siirtyminen edesauttaa omatoimista suoriutumista. Myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä lapsi saa sekä onnistumisen kokemuksia että haasteita suhteessa omaan kehitykseensä.

Päivittäinen ulkoilu säällä kuin säällä, antaa lapsille mahdollisuuden purkaa ylimääräistä energiaa, joka luo rauhallisuutta päivän muihin tilanteisiin (mm. ruokailu, sisäleikit ja –pelit). Yksikkömme lähiympäristö tarjoaa loistavat mahdollisuudet hyödyntää esim. metsää leikkimiseen, oppimiseen ja virkistymiseen. Lähiympäristömme puistot ja koulun kenttä ovat myös päivähoitoyksikkömme aktiivisessa käytössä.

5.4 Lasten leikki

” mun työ on niinku vähän tää leikki. Se on niinku lasten työ… mut sit ku mä meen kouluun, ni kyl mä sittenki leikin vaik mä käynki kouluu..” , pohti eräänä päivänä eskarilainen. On tärkeää muistaa, että lapset leikkivät leikkimisen vuoksi. Leikki tuottaa lapsille mielihyvää. Lapsi oppii leikkiessään. Hänellä on tarve oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Leikki on luovuuden kehittymisen edellytys. Ilman mielikuvitusta ja luovuutta ei synny leikkiä. Leikillä on tärkeä merkitys kasvua ja oppimista edistävänä toimintamuotona. Leikki kehittää mm. lapsen kuvittelun kykyä, toisen asemaan asettumista, sosiaalisten taitojen oppimista, kielen ja liikunnallisten taitojen kehittymistä. Leikillä on suuri merkitys lapsen kehityksessä.

Leikki on luonteeltaan sosiaalista. Pienempien lasten leikki toteutuu vuorovaikutuksessa aikuisen tai isomman lapsen kanssa. Vähitellen lapsen kasvaessa leikki muuttuu kuvitteluleikiksi, jolloin hän kykenee irtautumaan tästä hetkestä. Sääntöleikit houkuttelevat erityisesti isompia lapsia. Lapset käyttävät leikeissään kaikkea näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Lapset jäljittelevät leikkiessään ja luovat uutta. Kaikki, mikä näkyy leikissä, on lapselle merkityksellistä, vaikka kaikki lapselle merkityksellinen ei leikissä näkyisikään. Lasten leikit heijastavat myös lasten populaarikulttuuria (esim. tv- ohjelmien perusteella luodut lelut). Uusien leikkien rinnalla opetamme myös sukupolvelta toiselle siirtyneitä perinneleikkejä (esim. aarteen etsintä ja vettä kengässä) sekä liikuntaleikit (esim. polttopallo, tervapata ja hyppynaru) unohtamatta perinteisiä laululeikkejä.

Lapsella tulee olla joka päivä mahdollisuus leikkiin yksin tai yhdessä muiden kanssa. Kasvattajina tuemme lasten rikkaan leikkiympäristön luomista huomioiden lasten leikin eri kehitysvaiheet. Kasvattajan rooli leikin tukijana riippuu lasten iästä, leikkitaidoista, ryhmän koosta sekä dynamiikasta. Havainnoimme aktiivisesti lasten leikkejä, lasten sanallisia ja sanattomia aloitteita ja aikomuksia vastaten niihin. Aikuinenkin voi heittäytyä leikkiin mukaan. Annamme lapsille vapautta, ohjaamme ja kannustamme heitä joko osallistumalla itse tai rikastuttamalla leikkiä esim. välinein tai mielikuvin ja mahdollistamme leikin jatkumisen myös myöhemmin. Kuuntelemme lapsia ja keskustelemme heidän kanssaan.

Leikkiympäristön muokkaamisessa huomioimme lasten kiinnostuksen kohteet. Käytössämme on erilaiset leikinvalintamenetelmät (leikkiasemat, leikkitaulut ja leikinjakajat), jotka mahdollistavat lasten tasapuoliset mahdollisuudet leikkeihin ja leikkikavereihin. Lapset osallistuvat itsekin ympäristön ylläpitoon ja uudistamiseen kykyjensä mukaan.

Luonto tarjoaa lapsille monipuolisen ja rikkaan leikkiympäristön. Leikit kehittyvät ja monipuolistuvat mitä enemmän annamme lapsille mahdollisuuksia liikkua luonnossa. Luonto tukee lapsen luovuuden kehittymistä ja rikastuttaa hänen mielikuvitustaan (*Hei, tää keppi ois tän koira!*). Erityyppiset ympäristöt mahdollistavat erilaiset leikit. Tuttu ympäristö esim. lähimetsä, antaa mahdollisuuden leikin jatkumiselle kerta toisensa jälkeen. Leikki ei synny leluista vaan leikki syntyy mielestä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Päivähoitoyksikössämme annamme lapselle mahdollisuuden synnynnäisen uteliaisuuden siivittämänä käyttää kaikkia aistejaan. Koemme tärkeänä, että lapsi voi kokea oppimisen ja onnistumisen iloa toimimalla mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla. Vahvistamme lapsen itsetuntoa ja myönteistä kuvaa itsestään positiivisella kannustuksella ja palautteella.

Lapsi rakentaa aikaisemmin oppimiensa asioiden pohjalta uutta tietoa havainnoimalla, oivaltamalla ja yhdessä aikuisen kanssa toimimalla. Hyviä keinoja oppimiseen ovat toiminnalliset oppimisen keinot, kuten liikkuminen, leikkiminen, tarinallinen oppiminen ja tutkiminen.

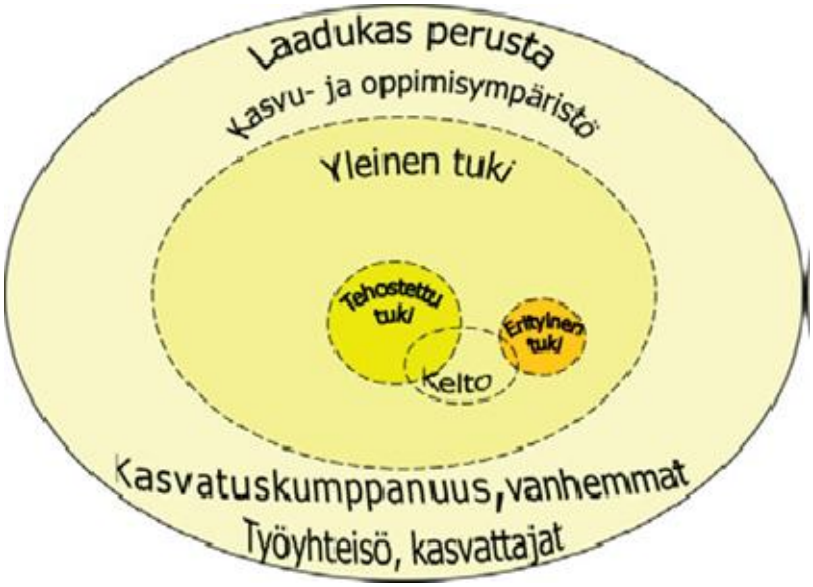
Tarjoamme oppimisympäristön, joka tukee lapsen uteliaisuutta, aktiivisuutta ja omatoimisuutta. Järjestämme tilat ja välineet ryhmän tarpeita vastaavaksi. Lapsilla on mahdollisuus käyttää tietokonetta oppimisen väli-

neenä. Pyrimme luomaan päivähoitoyksikössämme avoimen, myönteisen, rauhallisen ja kiireettömän ilmapiirin, jossa lapset ja henkilökunta viihtyvät.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen on laaja-alaista. Sen tärkein ydin on luottamuksellinen ja avoin kasvatuskumppanuus vanhempien ja kasvattajien kesken. Se on myös tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen tukemiseksi. Kun meillä kasvattajina herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen tiivistämme yhteistyötä perheen kanssa. Lisäksi kiinnitämme erityistä huomiota tapaamme toimia ja ohjata lasta sekä pyrimme muokkaamaan lapsen toiminta- ja oppimisympäristöä hänen kasvuaan ja kehitystään tukevaksi yhdessä konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa.

Kaavio 1. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen polulla teemme kiinteästi yhteistyötä niin alueen konsultoivan erityislasten-tarhanopettajan kanssa (kelto) kuin lapsen kasvuun ja kehitykseen kuuluvien tahojen (esim. puheterapeuttien ja –toimintaterapeuttien) kanssa. Tukea järjestäessämme otamme huomioon jokaisen lapsen vahvuudet, kehitystarpeet, oppimistyylit ja kieli- ja kulttuuritaustan. Pyrimme aloittamaan lapsen tarvitseman

tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Huolehdimme, että tukea tarvitseville lapsille löytyisi kasvun ja oppimisen polku, joka turvaisi hänen suotuisan kehityksensä, oppimisensa ja tukitoimien jatkuvuuden varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Vantaan päivähoito noudattaa pääkaupunkiseudulla yhteisesti sovittua Monikulttuurista varhaiskasvatustoimintamallia. Toimintayksikkömme käyttää suunnittelun pohjana Helsingin kaupungin päivähoidon Suomi toisena kielenä S2-suunnitelmaa, Moniku -työkirjaa ja työkalupakkia (välineitä päiväkodin suomi toisena kielenä toteutukseen) sekä toimintayksikkömme S2-vuosikelloa. Toimimme yhteistyössä Vantaan kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Meiltä on myös edustaja alueella toimivassa moniku-toimintaryhmässä. Jokaisella lapsella, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen. Päivähoitoyksikössämme suomenkielen oppimisen tukena käytämme suomi toisena kielenä –tuokioita (S2-tuokioita). Kaikissa arjen tilanteissa kiinnitämme huomiota käsitteiden ja esineiden nimeämiseen sekä käytämme apuna kuvia; kuvitamme leluja, päivärytmiä, lauluja, leikkejä ja toimintaa. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin kehittymisestä on ensisijaisesti perheellä. Lapsen ja perheen tukena käytämme reissuvihkoa, johon mm. kirjoitamme tai piirrämme kuulumisia päivästä.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen aloittaessa päivähoidon, laadimme yhdessä perheiden kanssa lapsi kotioloissa – ja alkukeskustelu –lomakkeet. Tällöin tutustumme lapsen omaan kulttuuritaustaan, saamme tietoa perheessä puhutuista kielistä, kulttuurista, uskonnosta ja tavoista. Keskustelussa kerromme perheelle suomalaisesta päivähoitokulttuurista sekä päivähoidon tavoista ja toimintamalleista. Yli 3-vuotiaiden kanssa seuraamme lapsen suomen kielen kehittymistä suomen kielen seuranta –lomakkeella, joka myöskin ohjaa meitä toiminnan suunnittelussa ja auttaa meitä tukemaan mahdollisimman hyvin lapsen kielen kehittymistä. Vuosittain kirjaamme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tärkeää tietoa lapsen kehityksestä, kielen ja kulttuurin tukemisesta sekä mahdollisesta tuen tarpeesta. Vanhemmille kerromme myös siitä, millaisia yhteistyökumppaneita ja mahdollisuuksia päivähoidossa on ja miten toimitaan, jos havaitaan lapsen tarvitsevan lisätukea jossakin asiassa. Sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, mutta suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on lähtökohtana tyttöjen ja poikien tasa-arvoisuus ja mahdollisuus oppia kaikkea sukupuolesta riippumatta. Tarvittaessa käytämme perheen kanssa apuna tulkkia, jotta molemmat osapuolet tuntevat tulleensa ymmärretyiksi.

Meillä kaikilla on oikeus oppia erilaisista kulttuureista. Ryhmässä pyrimme huomioimaan eri kulttuurit; mm. kertomalla eri kulttuureista ja eri kansallisuuksien juhlapyhistä. Toivomme, että vanhemmat kertoisivat heille tärkeistä tapahtumista ja omasta kulttuuristaan, jotta voimme myös huomioida lapsille tärkeitä asioita hänen

omasta kulttuuristaan. Päivähoidossa opetamme perhettä myös sisäistämään suomalaista kulttuuria ja rohkaisemme heitä opettelemaan suomen kieltä.

Päivähoitoyksikössämme lapset osallistuvat uskontokasvatukseen perheen omien toiveiden mukaan. Niille lapsille, jotka eivät osallistu yhteisiin tapahtumiin, järjestetään korvaavaa toimintaa. Esiopetusryhmissä tutustumme kulttuurimme uskonnollisiin juhliin sekä siihen miten ja miksi niitä vietetään. Mahdollisuus tutustua oman uskontomme keskeisempiin sisältöihin tapahtuu yhteistyössä läheisen Pyhän Annan lastenkirkon kanssa, esim. kirkkohetket, pääsiäis- ja jouluvaellukset. Meillä on tarvittaessa mahdollisuus saada tukea uskontokasvatukseen Hakunilan seurakunnan lastenohjaajilta.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkodillamme on erittäin hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ja luontoon tutustumiseen. Jokainen ryhmä liikkuu lähiympäristössään viikoittain, jopa päivittäin pedagogisten tavoitteiden, lasten kiinnostuksen ja ryhmän tarpeiden mukaan.

Lapsi havainnoi, kokeilee ja tutkii lähiympäristöään ja luonnon ilmiöitä. Eläimet, kasvit ja luonnon moninaiset ilmiöt innostavat lasta tutkimaan. Ympäristö tuo lapsille tiedollisia ja kokemuksellisia aineksia. Luonto on lapselle mitä mainioin oppimisympäristö. Se avaa aina uusia mahdollisuuksia kasvun ihmeen pohdinnalle ja luonnon tutkimiselle. Se ohjaa lapsen luontaista uteliaisuutta, mielenkiintoa ja omatoimisuutta. Luonto luo lapselle rauhallisen ympäristön oppimiselle. Ympäristö mahdollistaa kaikkien aistien ja koko kehon käytön tutkimisen, kokeilemisen ja oivalluksen välineenä. Luonto tarjoaa lapselle haasteita epätasaisessa maastossa,

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

tilaisuuksia omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja kokeiluun. Luonnossa oppiminen tapahtuu yhdessä vuorovaikutuksessa muiden kanssa, leikin ja leikinomaisen toiminnan avulla, aikuisten ja ympäristön kanssa. Tutustutamme lapset rakennettuun lähiympäristöön, esim. merkitsemme karttaan ryhmän lasten osoitteet ja käymme kävellen katsomassa, missä kukin asuu. Samalla lapset oppivat turvallisen liikenteessä liikkumisen pelisäännöt. Luonto voimaannuttaa ja edesauttaa niin lasten kuin kasvattajienkin hyvinvointia.

Esiopetusryhmissä luonnon merkitys moninaisena oppimisympäristönä laajenee. Luonto tarjoaa lapselle mahdollisuuden tutkivaan lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat. Luonto antaa myös suotuisan ympäristön oppimaan oppimiselle; esim. kirjan lukeminen ja siitä keskustelu luonnossa (sadut ja tarinat) , matemaattisten taitojen harjoittaminen luonnosta saatavin materiaalein (laskutoimenpiteet tikuin ja kävyin), kirjaimiin ja äänteisiin tutustuminen (kirjainten jäljentäminen maastoon) sekä motoristen taitojen harjoittaminen (liikkuminen erilaisissa maastoissa).

Luonnossa liikkuminen antaa lapselle mahdollisuuden huomioida ympäristön viihtyisyyden ja kauneuden. Lapsi oppii kunnioittamaan ja huolehtimaan lähiympäristöstään, josta muodostuu lapselle tuttu ja turvallinen kasvuympäristö. Lapsi oppii yhdessä kasvattajan kanssa mm. jokamiehen oikeuksia. Luonnossa liikkuminen

tukee myös lapsen motorista kehitystä hänen oman kehitystasonsa mukaisesti. Innostamme myös perheitä liikkumaan luonnossa jakamalla mm. geokätköjemme karttoja. Useimmilla ryhmillä on omat geokätkönsä, joihin ryhmät käyvät jättämässä omat merkkinsä.

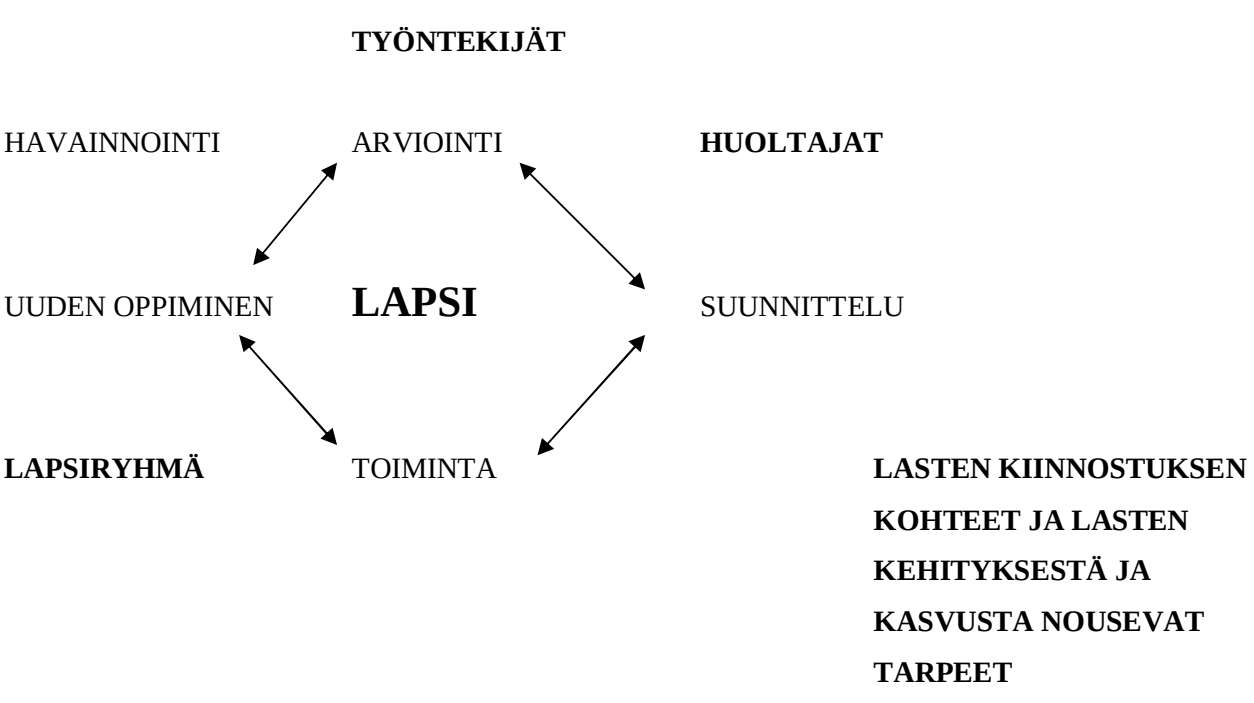
Kestävä kehitys on tavoitteellista toimintaa, jolla pyrimme hyvään elämään nyt ja tulevaisuudessa. Kestävä kehitys pitää sisällään ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisesti kestävän kehityksen. Lapsuuden ensimmäisinä vuosina luodaan perusta lapsen toimintatavoille ja ajattelumalleille, jotka säilyvät läpi elämän. Kestävä kehitys on päivähoidossa päivittäisiä pieniä tekoja, ajattelun ja taitojen kasvamista, lapsen kuulemista, oppimisympäristön laajentamista, aitoa ja avointa keskustelua niin lasten kuin aikuisten välillä.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Järjestämme esiopetusta kahdessa ryhmässä, joista vähintäänkin toisessa on pelkästään esiopetusikäisiä lapsia. Esiopetus on kokonaisvaltaista, lapsen kehityksen ja kasvun huomioon ottavaa toimintaa, joka perustuu niin esiopetusta ohjaaviin asiakirjoihin kuin lasten yksilöllisten tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden huomioon ottamiseen. Pääpaino esiopetuksessa on oppimaan oppimisessa.

ESIOPETUKSEN TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

Esiopetustoiminnan lähtökohtana on lapsi, jonka kasvua ja kehittymistä tulevaksi koululaiseksi tuemme yhteistyössä vanhempien kanssa. Toiminnan alkaessa laadimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS), jossa asetamme yhteisiä tavoitteita niin lapsen itsearvioinnin, havainnoinnin kuin esiopetusta ohjaavien asiakirjojen pohjalta.
Havainnoimme, pohdimme ja suunnittelemme toimintaa, jonka painopiste on kouluvalmiuksien tukemisessa. Yhdessä lasten kanssa arvioimme toimintaa. Esiopetus on niin kielellisen tietoisuuden kuin omatoimisuuden tukemista unohtamatta sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja. Lasta rohkaistaan ja kannustetaan toimimaan niin yksin kuin yhdessä muiden kanssa ja iloitsemaan omasta ja toisten oppimisesta. Toiminta esiopetuksessa on kokonaisvaltaista ja eheytettyä, jossa keskipisteenä on lapsi yksilöllisine tarpeineen.

Esiopetusryhmämme tekevät kiinteästi yhteistyötä läheisen Itä-Hakkilan koulun kanssa. Jokaisella alueen esiopetusryhmällä on oma yhteistyöluokkansa ja –opettajansa. Esiopetusryhmät mm. vierailevat luokissa, tekevät metsäretkiä yhdessä koululaisten kanssa sekä osallistuvat välitunneille. Yhteistyötä tiivistetään esiopetusvuoden lopussa. Yhteistyöllä tuemme lasten siirtymistä tulevaan kouluun.

5.8.2 Perhepäivähoidon järjestäminen

Yksikköömme kuuluvissa Kotikolon ja Onnentuvan ryhmäperhepäiväkodeissa noudatetaan samaa varhaiskasvatussuunnitelmaa kuin päiväkotiryhmissäkin. Ryhmäperhepäiväkodin ryhmäkoko on pienempi ja ryhmän ikäjakauma on 1-5 -vuotiaat.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori yhdessä päiväkodin johtajan kanssa arvioi, ketkä lapset tarvitsevat valmistavaa opetusta. Vanhempien kanssa järjestetään kuulemistilaisuus, jonka pohjalta varhaiskasvatuspäällikkö tekee päätöksen lapsen osallistumisesta valmistavaan esiopetukseen. Valmistavan opetuksen tärkeimpiä tehtäviä on lasten suomen kielen tukeminen ja kotouttaminen suomalaiseen kulttuuriin. Opetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä voimme tarjota lapselle onnistumisen kokemuksia ja sopivia haasteita. Pedagogisina menetelminä käytämme kuvia ja kuvatauluja eri tilanteissa tukemaan lasten arjen sujumista ja suomen kielen ymmärtämistä ja oppimista.
Valmistavan esiopetuksen opetusaika on 5 tuntia, josta ajasta neljä tuntia on yhteistä muiden esiopetusikäisten lasten kanssa. Viides tunti voi sisältää mm. satujen kuuntelua tai leikkiä, jossa pääpaino on suomen kielen tukemisessa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Kevät- ja syyskauden alussa pidämme koko toimintayksikön yhteisen suunnittelupäivän/ -iltapäivän, joka voi sisältää mm. koulutusta, toiminnan kehittämistä, yhteisten tavoitteiden käsittelyä ja asettelua. Kehittämispäivissä olemme jättäneet iltapäivästä aikaa ryhmien omalle suunnittelulle.
Yksikössämme on käytössä ryhmien omat viikoittaiset tiimipalaverit, jossa käymme läpi edustuksellisen tiimin asiat, hyvinvointiin kuuluvat ajankohtaiset kuulumiset, tulevan viikon toimintasuunnitelmat ja ajankohtaiset, esille nousevat asiat. Taloittain pidämme palavereja tarvittaessa yhteisten käytäntöjen sopimiseksi ja asioiden selventämiseksi.
Tiimit tekevät toimintakauden alussa ryhmäkohtaiset tiimisopimukset sekä pedagogiset suunnitelmat, jotka laaditaan juuri kyseisen ryhmän lapsia varten. Kukin ryhmä kirjaa myös tavoitteet lasten ja tiimin osalta kuluvalle kaudelle. Päivittäinen havainnointi ja sen dokumentointi on perusta toiminnan suunnittelulle ja arvioinnille.

Edustukselliset tiimit pidämme kahden viikon välein. Niihin osallistuu jokaisesta tiimistä edustaja, joka jakaa saamansa tiedon eteenpäin omassa tiimissään. Edustuksellisessa tiimissä käsittelemme koko yksikön asioita, kuten laadimme syksyllä yksikön yhteinen toimintasuunnitelman ja arvioimme sen toteutumista tammikuussa. Samalla tarkistamme tavoitteet kevään osalta huomioiden kaupungin strategiset linjaukset ja painopisteet. Kevään toimintasuunnitelman tavoitteet arvioimme kesäkuussa. Edustuksellisessa tiimissä päivitämme myös kiusaamisen ennalta ehkäisyn suunnitelman, turvallisuus- ja työsuojelusuunnitelman, käymme läpi työ-

olojen arviointi ja asiakaspalautteita, koulutusinfoja, hyvinvointia ja muita ilmoitusluontoisia asioita. Edustukselliset tiimit toimivat myös koulutuksesta saadun tiedon ja taidon jakamispaikkoina koko yksikölle. Edustuksellisten tiimien asialistalla on aina hyvinvointiteema.
Jokainen työntekijä käy kerran vuodessa tulos- ja kehityskeskustelun esimiehen kanssa.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Yhteistyötä teemme alueen konsultoivan erityislastentarhanopettajan, puhe-, toiminta-, fysioterapeuttien, terveyskeskuspsykologien ja perheneuvolan kanssa. Tarvittaessa yhteistyötä on myös alueen neuvolan, Meilahden lasten ja nuorten sairaalan sekä Peijaksen sairaalan asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös tulkkikeskuksen kanssa.

Hakunilan seurakunta kutsuu vuosittain päivähoidon ja esiopetuksen lapsia joulu- ja pääsiäishartauteen sekä kirkkovartteihin alueellamme olevaan Pyhän Annan lastenkirkkoon, missä on mahdollisuus vierailla myös muina aikoina. Hakunilan seurakunta järjestää myös päivähoidon henkilökunnalle uskontokasvatuskoulutusta.

Sotungissa toimiva Vantaan luontokoulu järjestää ympäri vuoden toiminnallisia aamupäiviä, joihin päivähoitoyksikkömme ryhmät osallistuvat mahdollisuuksien mukaan. Luontokoulua on myös hyödynnetty henkilöstön lisäkouluttautumiseen. Sotungissa voimme retkeillä sekä metsissä että perinteisessä kulttuurimaisemassa.

Erityisen ahkerassa käytössä ovat olleet Hakunilan ja Tikkurilan kirjastot sekä Itä-Hakkilan koulun pihassa pysähtyvä kirjastoauto. Hyödynnämme Itä-Hakkilan lähiympäristön ja koko pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa niin taiteen, teatterin kuin kulttuuriperinteenkin osalta.

Esiopetuksen osalta teemme tiivistä yhteistyötä Itä-Hakkilan koulun kanssa. Koulun erityisopettaja mm. vierailee esiopetusryhmissä tammikuussa. Hän tutustuu tuleviin koululaisiin ja ohjeistaa mihin kouluvalmiuden kannalta tärkeisiin asioihin kannattaa vielä kiinnittää huomiota kevään aikana. Tarvittaessa voimme konsultoida häntä lapsen oppimiseen liittyvissä asioissa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta yhdessä vanhempien kanssa, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta ja hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Kun lapsi voi hyvin hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehityksen edellytykset. Hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan ja lapsen perustarpeista huolehditaan.

Esiopetuksessa oppilashuollon tehtävänä on kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa yhteisöllistä toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä tuemme edistämällä huoltajan ja lapsen osallisuutta (esim. yhteiset askarteluillat, erilaiset tapahtumat). Yhtenä oppilashuollon tärkeimpinä tehtävinä on tukea myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä tarvittaessa puuttua ongelmiin. Tavoitteenamme on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, joka edistää koko esiopetusyhteisön hyvinvointia. Oppilashuoltoryhmä, johon kuuluu konsultoiva erityislastentarhanopettaja, ryhmän lastentarhanopettajat, päiväkodin johtaja ja mahdollisesti neuvolan terveydenhoitaja, kokoontuu syksyllä ja miettii keillä lapsilla on oppilashuollollisia tarpeita ja miten oppimisympäristö voisi parhaalla mahdollisella tavalla tukea lasta. Ryhmän kokoontumisesta informoidaan vanhempia ja kokouksesta laaditaan pöytäkirja, joka laitetaan ilmoitustaululle vanhempien nähtäväksi.

Esiopetusryhmissämme teemme tiivistä yhteistyötä Itä-Hakkilan koulun oppilashuoltotyöryhmän[4] kanssa tukeaksemme lasten siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen. Meillä on keväisin siirtopalaverit koululla. Osa lapsista siirtyy kouluun tehostetulla tuella, jolloin lapsen tiedonsiirto tapahtuu koulun oppilashuoltotyöryhmässä. Tähän osallistuvat myös vanhemmat halutessaan.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Päivähoitoyksikössämme on varhaiskasvatuksen opetus ja oppimissuunnitelma näkyvillä jokaisessa ryhmässä ja vanhemmilla on mahdollisuus tutustua siihen. Päivähoitoyksikkömme varhaiskasvatuksen opetus- ja oppimissuunnitelmasta kerromme mm. vanhempainilloissa sekä lapsen aloittaessa päivähoidon tai esiopetuksen.

[4] Oppilashuoltotyöryhmään kuuluu erityisopettaja, koulupsykologi, kuraattori sekä koulun terveydenhoitaja.

Jokavuotisissa varhaiskasvatuskeskusteluissa käymme läpi yhdessä perheiden kanssa päivähoidon sisältöä, varhaiskasvatuksen merkitystä lapsen kasvun ja oppimisen kannalta, lapsen kehitystä sekä mitä ja miksi teemme erilaisia asioita päivähoitoyksikössämme. Hakutilanteissa kerromme lapsen päivänkulusta ja päivän toiminnoista. Järjestämme tarvittaessa lisäkeskusteluja perheiden toiveiden ja tarpeiden mukaan.
Syksyisin perheille jaetaan päivähoitoyksikköesite, josta käy esille mm. ryhmien henkilökunta, tärkeät yhteystiedot, päiväkodin käytänteet sekä tulevat tapahtumat. Jokainen ryhmä jakaa kuukausittain perheille kuukausitiedotteet, joista näkyy kuukauden toiminta ja tapahtumat. Lisäksi ryhmien viikoittaiset toiminnat näkyvät ilmoitustauluilla. Ryhmissä valokuvaamme lasten jokapäiväistä toimintaa ja perheillä on mahdollisuus saada kuvia kotiinsa.

8 Liitteet

Liite 1. Perheen kanssa käytävät keskustelut lapsen aloittaessa päivähoidon tai esiopetuksen

<table>
<tr><td colspan="2">lapsi aloittaa päivähoidon tai esiopetuksen
perheen kanssa täytetään yhdessä
hoitoaikasopimus ja perustietolomake</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>lapsen aloittaessa alle 6-vuotiaiden ryhmässä
täytetään lisäksi
- lapsi kotioloissa-lomake
- lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu),
joka käydään yhdessä perheiden kanssa läpi vuosittain</td><td>lapsen aloittaessa esiopetusryhmässä
täytetään syyslukukaudella
- lapsen esiopetussuunnitelma (leops). Lapsi osallistuu myös itse suunnitelman laadintaan arvioimalla omia taitojaan yhdessä aikuisen kanssa apunaan ns. lentokone –malli.</td></tr>
</table>

Vantaa

Sivistystoimi
Itä-Hakkilan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Itä-Hakkilan päivähoitoyksikkö
Keskustie 1
01260 Vantaa
puh. 09-839 30871

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Jokiniemen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Esipuhe ... 1
2 Toiminta-ajatus ... 2
3 Yksikön rakenne ... 3
4 Ihmiskäsitys ... 3
4.1 Lapsi- ja oppimiskäsitys ... 3
4.2 Kasvattajuus ... 4
5 Yhteisön arvot ... 5
6 Yhteisön kuvaileva osuus ... 6
6.1 Lapsi yhteisössä ... 6
6.2 Kasvattajat yhteisössä ... 7
6.3 Huoltajat yhteisössä ... 9
6.4 Yhteistyötahot ... 10
7 Toiminta- ja oppimisympäristö ... 11
8 Työ lasten parissa ... 12
8.1 Toimintatavat ... 12
8.2 Leikki ... 14
8.3 Kieli ja vuorovaikutus ... 15
8.4 Esiopetus ... 17
9 Kehittävä työote ja arviointi ... 18

1 Esipuhe

Jokiniemen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman perusajatuksena on nähdä jokainen lapsi ainutlaatuisena ihmisenä. Lapsi on ” laivansa kapteeni ” ja kasvattajien tehtävänä on pitää väylät auki, jotta lapsen matkasta tulisi antoisa, rikas ja onnistunut. Matkalla on aina karikoita, mutta niistäkin selviytyminen on osa kasvua ja kehitystä kohti itseensä luottavaa ihmistä.

Lapsen kohtaaminen on työmme peruspilareita. Jokaiselta kasvattajalta edellytämme aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Hyvä kasvattaja ymmärtää arjen merkityksellisyyden ja hän osaa hyödyntää päivän tilanteita myös pedagogisesti. Vaalimme kasvattajien keskinäistä sekä kasvattajien ja huoltajien välistä avointa vuoropuhelua, luottamusta ja kunnioitusta. Ne luovat turvallisen kasvuympäristön lapselle ja antavat tilaa lapsen tasapainoiselle kehittymiselle.

Tämä varhaiskasvatussuunnitelma perustuu lainsäädännön lisäksi valtakunnallisiin asiakirjoihin: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Opetushallituksen antamiin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma ovat myös perustana yksikön omassa suunnitelmassa. Vantaan kaupungin arvot: innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys ovat toimintayksikkömme omia arvoja.

Jokiniemen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu yhteistyössä päiväkodin, ryhmäperhepäiväkodin ja kerhon kanssa. Vanhemmat ovat myös osallistuneet suunnitelman tekemiseen. Toiminnan sisältöjä sekä toimintamenetelmiä arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Tämäkin suunnitelma hioutuu ajan kuluessa. Varhaiskasvatussuunnitelman sisältämän arvopohjan, toiminnan sisältöjen ja tavoitteiden pohjalta luodaan vuosittain toimintasuunnitelmat, joissa arki tulee näkyväksi. Lasten ääni kuuluu vahvasti suunnitelmissa.

2 Toiminta-ajatus

” Mulla on isona kolme ammattia: kynänkorjaaja, keihäänheittäjä, puutarhuri.
Vai tuliskohan musta sittenkin pyöräilevä prinssi tai hyönteistutkija, kun mä aina tutkin näit hyönteisii.”

- Rausti & Käkelä

Matkalla

3 Yksikön rakenne

Jokiniemen toimintayksikköön kuuluvat Jokiniemen päiväkoti sekä Omenankukan ja Puolukan ryhmäperhepäiväkodit. Päiväkodissa lapset ovat iältään 1-6 -vuotiaita ja ryhmäperhepäiväkodeissa 1-5 -vuotiaita. Lapset on jaettu päiväkodissa ryhmiin, joissa eri-ikäiset toimivat luontevasti yhdessä. Kaksi ryhmistä on integroituja ryhmiä, joiden lapsista osalla on kasvussa ja oppimisessa enemmän tuen tarvetta. Esiopetusikäiset toimivat vertaisryhmänä esiopetusajan. Päiväkodin kahdessa kerhoryhmässä tarjotaan varhaiskasvatustoimintaa lapsille, joilla ei ole päivähoidon tarvetta.

4 Ihmiskäsitys

” Mä olen rohkea ja taitava piirtämään, mutta aika kömpelö. Mun ystävä on vähän ujo, mut tosi hyvä kiipeilemään. Me ollaan ihan erinäkösiä, mutta parhaita kavereita ja pelataan paljon Afrikan tähteä. ”

Aikuisten ja lasten välisessä, aitoa läsnäoloa ja lapsilähtöisyyttä korostavassa vuorovaikutuksessa haluamme tukea ihmisenä kasvamista ja oppimista. Otamme toisemme huomioon ja arvostamme jokaisen omaa kulttuuria, arvomaailmaa ja yksilöllisyyttä. Yhteisössämme jokainen on arvokas persoona temperamentteineen. Tavoittelemme tervettä itsetuntoa, koska jos ei osaa arvostaa itseään, ei osaa arvostaa muitakaan. Haluamme kaikille monia onnistumisen kokemuksia. Hyvä itseluottamus auttaa selviytymään ristiriitatilanteista ja kohtaamaan elämässä vastaantulevia karikoita.

4.1 Lapsi- ja oppimiskäsitys

” Mä löysin eilen kovakuoriaisen ja huomasin, että sillä oli kuusi jalkaa. Onpa hyvä, ettei mulla oo kuutta jalkaa, koska olis tylsää solmia kuudet kengännauhat. Oon nimittäin just oppinut solmimaan kenkäni nauhat.”

Lapsi on innokas tutkija ja toimija ja kasvattajien tehtävänä on tukea tätä innokkuutta. Hänellä on sisäinen kiinnostus ja uteliaisuus tekemiseen ja oppimiseen. Oppiminen on kokonaisvaltaista, kaikilla aisteilla tapahtu-

Keskittynyt tutkija metsäretkellä

vaa, lapsen jokapäiväiseen elämään ja kiinnostuksen kohteisiin sidottua. Lapsi oppii leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla, mallia ottamalla, haistamalla ja maistamalla vuorovaikutuksessa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Haluamme, että lapselle kehittyy positiivinen kuva itsestään oppijana.

Lapselle luontainen tapa tutustua itseensä ja ympäristöönsä on liikkuminen ja monipuolisen liikunnan avulla haluamme tuottaa lapselle iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Taiteellisen kokemisen ja ilmaisun kautta pyrimme kehittämään lapsen luovuutta ja mielikuvitusta. Lapsi on myös oman arkensa asiantuntija ja hänellä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa toimintansa sisältöön.

4.2 Kasvattajuus

Kasvattaja ymmärtää oman kasvattajuutensa ja sen merkityksen lasten kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin. Ammatillisuus, vuorovaikutuksessa toimiminen ja vuorovaikutusvastuun tiedostaminen ovat työn perustana. Kasvattajan työssä näkyy halu kehittävään työotteeseen. Omaa työtä arvioidaan jatkuvasti yksin, tiimissä ja koko työyhteisössä. Tärkeää on ammatillisuuden säilyttäminen ja vaitiolovelvollisuus.

5 Yhteisön arvot

Toimintamme lähtökohtana ovat Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen arvot.

Innovatiivisuus merkitsee meille

- positiivista asennetta, myönteistä ilmapiiriä ja avointa vuorovaikutusta
- kannustamista, rohkaisua ja tilan antamista uusille ideoille sekä tekemällä ja erehdyksistä oppimista
- omien mielipiteiden ilmaisemisen oikeutta ja oman ajattelun vaatimusta
- oikeutta tehdä valintoja ja kyseenalaistaa asioita
- hyvää struktuuria, omien toimintatapojen tarkastelua ja jatkuvaa arviointia
- muuttuviin olosuhteisiin/tilanteisiin nopeasti ja joustavasti reagoimista

Yhteisöllisyys näkyy meillä

- yhteisenä ymmärryksenä tehtävästämme ja jokaisen sitoutumisena tavoitteisiin
- fyysisenä ja psyykkisenä turvallisuutena
- yhteisvastuullisuutena
- lapsen, huoltajan sekä kasvattajan puheenvuoron kuulemisena ja kunnioittamisena

Kestävä kehitys tarkoittaa meillä

- osaamisen ja asiantuntijuuden jakamista: laitamme hyvän kiertämään
- kulttuurista: monimuotoisuutta ja hyväksyntää
- sosiaalista: aitoa, avointa, arvostavaa ja tasavertaista suhtautumista kaikkiin
- ekologista: ympäristötietoisuuden tavoitteellista kehittämistä ja sisäistämistä toimintatapana.
- taloudellista: resurssien ja hankintojen suunnitelmallista, oikea-aikaista ja joustavaa käyttöä

6 Yhteisön kuvaileva osuus

” Toimintayksikössä jokainen on erivärinen ja ainutlaatuinen tilkku. Kaikki tilkut solmitaan yhteistyöllä suureksi, kaikkia yhdistäväksi peitteeksi. ”

Jokiniemen varhaiskasvatusyhteisöön kuuluvat kaikki lapset, lasten huoltajat sekä siellä työskentelevät kasvattajat, mukaan lukien keittiön ja laitoshuollon työntekijä. Lisäksi työtämme tukevat monet yhteistyötahot

6.1 Lapsi yhteisössä

”Mä saan kertoa, mitä haluan leikkiä ja kenen kanssa. Mua joskus harmittaa, kun en saa aina leikkiä Villen kaa, vaan aikuiset joskus arpoo kaverit. Oli sit kuitenkin ihan kivaa, leikittiin eläinsairaalaa, jossa oli ambulanssit.”

Jokiniemen toimintayksikössä lähtökohtana on, että jokaista lasta kuullaan ja kuunnellaan. Mahdollistamme lapsille taitojen ja tietojen opettelua leikin varjolla, omien mielenkiinnon kohteiden mukaisesti sekä runsaasti onnistumisen kokemuksia. Koska leikki on keskeisin lapsen kehitystä tukeva toiminto, annamme leikille paljon tilaa ja aikaa. Lapsi saa sukupuolestaan riippumatta leikkiä kaikenlaisia leikkejä. Haluamme myös antaa lapselle kokemuksia siitä, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa omaan ja koko lapsiryhmän hyvinvointiin. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun. Kasvattajat vastaavat lapsen aloitteisiin eivätkä sulje ovia ideoilta. Kasvattajina tiedostamme ja huomioimme lasten erilaiset tavat oppia.

Kaikenlaiset tunteet ovat yksikössämme sallittuja, ja yhdessä opettelemme tunteiden säätelyä ja hallintaa. Lasten kehitykseen kuuluva aikuisten asettamien rajojen testaaminen ja kyseenalaistaminen on sallittua yhteisössämme.

Erilaiset kulttuuritaustat tuovat yhteisöömme rikkautta ja luontevaa tapaa oppia ymmärtämään elämän monimuotoisuutta. Tuemme lapsen kasvua oman kulttuurinsa ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhdessäoloa pienten ryhmässä

Jokainen lapsi on meille erityinen. Jokainen lapsi on taitava jossakin asiassa ja jokainen tarvitsee tukea jossakin asiassa. Lapsi on oikeutettu laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja saamaan tukea kasvuunsa ja oppimiseensa. Tämä toteutuu arjessa pedagogisesti hyvin suunnitellun toiminnan ja toimintaympäristön avulla. Jos kuitenkaan yleinen tuki ei riitä, lapsi tarvitsee vahvempia tukitoimia. Kasvattajat kiinnittävät suurempaa huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta, menetelmiin sekä toimintaympäristöön. Päivän strukturointiin, puhetta tukeviin ja korvaaviin menetelmiin, sekä pienryhmätoimintaan panostetaan enemmän. Vantaan kolmiportaisen tuen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti. Kasvattajan ammattitaito yhteistyössä huoltajien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja neuvolan kanssa turvaa lapsen tarpeisiin vastaamisen tehostettujen tukimuotojen avulla.

6.2 Kasvattajat yhteisössä

Jokiniemen toimintayksikön työntekijät sitoutuvat yhdessä sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Lapsi ja aikuinen ovat tasavertaisia, kuitenkin niin, että aikuinen kantaa vastuun ja lapsella on tilaa olla lapsi. Tavoitteena on hyväksyvä ja salliva työyhteisö, jonka jäsenet toimivat yhdessä ja yhteisvastuullisesti, antavat tilaa itselleen ja muille sekä tukevat toisiaan tarvittaessa.

Avoimuus, empaattisuus, rohkeus, kriittisyys sekä tiedonjano ovat kasvattajien vahvuuksia. Lapsen kasvun ja kehityksen tuntemus, kyky havainnoida lasta sekä lapsen vahvuuksien ja tuen tarpeen tunnistaminen ovat hyvän ammattitaidon peruspilareita. Jokaisella kasvattajalla tulee olla valmiudet toiminnan ja ympäristön tar-

kasteluun ja muuttamiseen lasten tarpeita vastaaviksi. Kasvattajien tehtävänä on lasta kuunnellen järjestää pedagogisesti suunniteltua elämyksellistä ja kokemuksellista toimintaa huomioiden myös arkitilanteet, sekä olla yhteydessä huoltajiin ja muihin tarvittaviin tahoihin.

Talvirieha päiväkodin pihalla

Toimintayksikössämme pidetään kaksi pedagogista palaveria kuukausittain. Ammatillisuutta kehitämme jatkuvasti koulutuksien ja yhteisten pedagogisten keskustelujen avulla, toisiltamme oppien. Haluamme arvostaa omaa ja toistemme vahvuuksia sekä persoonallisuutta. Työtä saa tehdä omana itsenä ja itsestä pitää huolehtia. Työt tehdään työpaikalla.

Yhteisössämme jokainen kasvattaja kuuluu tiimiin ja tämän tiimin tehtävänä on luoda lapsiryhmälle kasvatusta kannattelevat struktuurit. Kasvattajat yhdessä tiimin kanssa vastaavat lasten varhaiskasvatussuunnitelmien, esiopetussuunnitelmien sekä tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelmien tekemisestä. Tiimeillä on joka toinen viikko oma palaveriaika, jolloin ryhmän lapsista vastaa naapuritiimi.

Toimintayksikön esimies vastaa yksikkönsä toiminnasta. Hänen tehtävänään on turvata lapsille ja kasvattajille edellytykset mielekkääseen työntekoon. Esimies luo omalta osaltaan työyhteisön ilmapiiriä.
Esimies osallistuu yhteisön palavereihin, pedagogiseen suunnitteluun, toiminnan arviointiin, sekä huolehtii tiedonvälityksestä. Hän on tarvittaessa lasten huoltajien ja henkilökunnan saatavilla.
Tulos- ja kehityskeskustelut kasvattajien ja esimiehen kesken käydään vähintään kerran vuodessa.

6.3 Huoltajat yhteisössä

” Mä tuun tänne joka aamu, kun äiti ja iskä menee töihin. Mä oon iskälle ja äiskälle tosi rakas ja ne on tärkeitä mulle ”

Jokiniemen toimintayksikössä arvostetaan avointa kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa. Vanhempien mielipiteillä ja toiveilla on merkitystä. Luottamuksellinen yhteistyö on lapsen etu. Kasvattajilla on vastuu kasvatuskumppanuuden luomisesta ja sen ylläpitämisestä. Tämä näkyy keskusteluvalmiutena, avoimuutena ja herkkyytenä. Kasvatuskumppanuus ja jaettu kasvatusvastuu merkitsevät meille yhteistä sitoutumista toimimaan lapsen edun mukaisesti. Lähtökohtana on aina lapsuutta arvostava ja lasta positiivisesti kannatteleva näkökulma.

”Aina kun mua tullaan hakemaan niin äiti ja isä haluaa tietää, mitä mä oon tänään tehnyt ja kenen kanssa leikkinyt.”

Jokiniemen toimintayksikössä panostetaan heti ensimmäiseen kohtaamiseen. Ennen päivähoidon tai esiopetuksen alkamista, käydään huoltajien kanssa lapsi kotioloissa - keskustelu. Huoltajat kertovat lapsestaan ja omista toiveistaan ja kasvattaja kertoo varhaiskasvatuksen arjesta ja toiminnan sisällöstä. Huoltajat ovat mukana ensimmäisinä päivinä, kun lapsi aloittaa tutustumisen tulevaan päivähoitopaikkaan. Huoltajien mielipiteitä kuunnellaan ja kunnioitetaan ja yhdessä keskustellen pyritään löytämään yhteinen ymmärrys lasta koskevissa asioissa.

Yhteistyö huoltajien kanssa on päivittäistä ja jokaiseen kohtaamiseen panostetaan. Yhteydenpito voi tapahtua myös puhelimitse, sähköpostitse tai reissuvihkon avulla. Tarpeen tullen järjestetään aikaa henkilökohtaisiin tapaamisiin. Huoltajat tapaavat myös toisiaan vanhempainilloissa ja tapahtumissa.

Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä huoltajien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma tai lapsen esiopetuksen suunnitelma, ja niitä arvioidaan säännöllisesti vuosittain. Lapsi osallistuu suunnitelmien tekoon. Sopimus tai suunnitelma voidaan tehdä myös lapsen kotona ja sitä päivitetään tarpeen vaatiessa useammin. Jokainen lapsi on oikeutettu kasvun ja oppimisen tukeen, mutta jos kuitenkin on herännyt huoli, yhteistyötä tiivistetään. Enemmän tukea tarvitsevalle lapselle tehdään yhdessä tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma.

6.4 Yhteistyötahot

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja on tärkeä yhteistyökumppani tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevien lasten kasvun ja kehityksen tukemisessa. Hän käy seuraamassa lapsia ryhmässä ja antaa konsultaatioapua kasvattajille. Kelto osallistuu tukea tarvitsevan lapsen suunnitelmien tekoon yhdessä kasvattajien, huoltajien ja mahdollisten hoitotahojen kanssa.

Neuvolan, huoltajien ja varhaiskasvatuksen välillä tehdään yhteistyötä , joka tiivistyy lapsen täyttäessä neljä vuotta. Nelivuotias kuuluu laajaan hyvinvointitarkastuksen piiriin ja yhdessä huoltajien kanssa laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnetään neuvolassa. Tarkastuksen jälkeen neuvolasta palautuu suunnitelma täydennettynä päivähoitoon. Tämä kaikki tapahtuu huoltajien luvalla.

Puhe-, fysio- ja toimintaterapeutit työskentelevät yksittäisten tukea tarvitsevien lasten kanssa säännöllisesti. He myös konsultoivat lapsen ryhmän kasvattajia antaen asiantuntija-apua, sekä osallistuvat tarvittaessa lapsen tehostetun tai erityisen tuen suunnitelman laadintaan.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori konsultoi toimintayksikköä eri kulttuuritaustaisten lasten asioissa.

Yhteistyökumppaneina ovat lisäksi lasta hoitavat sairaalat, perheneuvolan psykologi, lastensuojelu, tulkkipalvelut sekä työsuojelu. Kuulovammaisten lasten osalta olemme yhteistyössä Hyksin kuulokeskuksen kanssa.

Koulun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö helpottaa lapsen siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen. Yhteistyöstä lähemmin esiopetuskohdassa.

Päivittäin olemme yhteistyössä keittiön henkilökunnan ja laitoshuollon kanssa.

7 Toiminta- ja oppimisympäristö

”Pihalla mä tykkään kiipeillä kiipeilytelineissä, keinua ja pelata fudista. Kun on tosi kuuma mä ehkä pääsen uimaan. Sinne, veteen, on kiva upottaa tavaroita, ei ne mee kaikki pohjaan. Joelin kanssa mä pelaan aina sählyä.”

Toiminta- ja oppimisympäristö koostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä. Fyysistä toiminta- ja oppimisympäristöä kasvattajat muokkaavat niin sisällä, kuin ulkona vastaamaan lapsen tarpeita ja toiveita. He havainnoivat aktiivisesti lapsia, kuuntelevat heitä, huomioivat heidän toiveensa ja tarpeensa ja rakentavat ympäristöä tämän tiedon pohjalta. Ympäristön tulee olla turvallinen, selkeä ja sen tulee kasvaa lapsien mukana. Monipuolisella ympäristöllä houkuttelemme lasta toimimaan ja annamme hänelle valinnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Metsä tarjoaa monipuolisen ympäristön leikeille

Jokiniemen toimintayksikössä yhdessä työskentely lähtee kaikkia tasapuolisesti kunnioittavasta ilmapiiristä, jossa positiivisuus, kiireettömyys, suvaitsevaisuus ja sallivuus ovat peruselementtejä. Keskiössä on lasten ja kasvattajien välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus. Kasvattajat huolehtivat lasten perusturvallisuudesta ja kantavat vastuun johdonmukaisuudesta ja yhteisistä pelisäännöistä. Kasvattajat arvostavat lapsuut-

ta, kunnioittavat koskemattomuutta ja he ovat aidosti läsnä lapsen päivässä. Kasvattajien hassuttelu ja ystävällinen tapa keskustella lapsen kanssa sekä ihastelu vahvistavat lapsen positiivista minäkuvaa. Kasvattaja antaa myös lapsen epäonnistua rohkaisten yrittämään uudelleen.

Lapsiryhmän sosiaaliset suhteet ja niiden pysyvyys ja jatkuvuus luovat turvallisuutta ja mahdollisuuden yhdessä kasvamiseen ja oppimiseen. Sosiaalisia taitoja harjoittelemme yhdessä, kunnioittaen luonteenpiirteitä ja temperamentteja. Ristiriidat ovat osa niin lasten kuin aikuistenkin elämää. Niitä ratkaistaan yhdessä pohtimalla mitä on tapahtunut ja miksi, syyllistä etsimättä.

Toimintayksikölle on tehty yhdessä kiusaamisen ehkäisysuunnitelma, ja jokainen kasvattaja on sitoutunut puuttumaan kaikkeen kiusaamiseen.

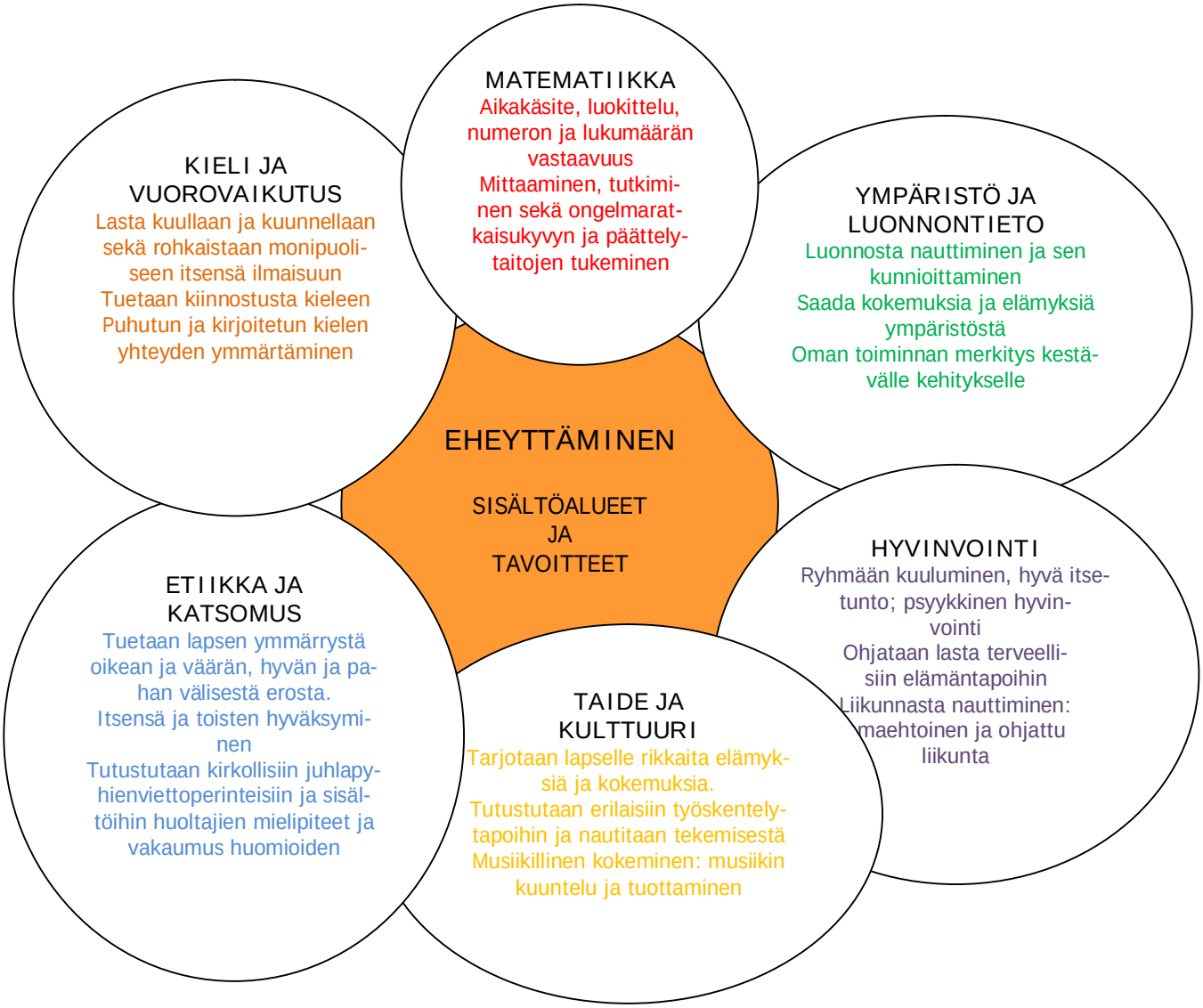
8 Työ lasten parissa

8.1 Toimintatavat

Arvostamme jokaista lasta omana itsenään. Lapset kasvavat ja oppivat vuorovaikutuksessa muiden lasten ja kasvattajien kanssa, aktiivisina toimijoina, kukin omaan tahtiinsa. Lasten päivä rakentuu turvallisesta ryhmästä ja struktuurista: ruokailuista, ulkoiluista, lepohetkistä ja toiminta- ja leikkiajasta. Lepohetkellä saa nukkua, pakko ei ole. Ruokailussa lapsi ottaa ruuan itse. Lisäksi lapsi harjoittelee omatoimisuutta arjessa kasvattajan tuella.

Jokiniemen toimintayksikössä toiminta rakentuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät lapsen kiinnostuksen kohteisiin. Keskeistä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on eheyttäminen, jolla tarkoitetaan pedagogisesti suunniteltujen sisältöjen tuomista lapsen arkeen. Eheyttävässä toiminnassa eri sisältöalueet ovat läsnä samanaikaisesti. Sisältöaluejako on aikuisen työväline ja ohjaa siten suunnittelua ja toteutusta. Sisältöjä tärkeämpiä ovat eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi. Esimerkiksi metsäretkellä lasten karkeamotoriset taidot kehittyvät, kun kiivetään kantojen yli, ylitetään puunrunkoja, jne. Toisaalta opitaan nauttimaan luonnosta, havainnoimaan ja kunnioittamaan sitä, jolloin toteutuu ekologinen sisältöalue. Lisäksi kielelliset ja matemaattiset sisällöt toteutuvat, kun esimerkiksi nimetään ja lasketaan erilaisia puita.

Eheyttäminen ja sisältöalueet

Lähtökohtana työskentelyssämme on pienryhmä työskentely. Pienryhmässä sosiaalisten suhteiden määrä vähenee , lapsi saa äänensä helpommin kuuluviin ja näin pääsee enemmän vaikuttamaan asioihin. Kasvattajalla on suurempi mahdollisuus lapsen yksilölliseen huomioimiseen. Hän pystyy herkemmin havainnoimaan lasta ja oppii tuntemaan hänet paremmin. Työskentely on rauhallisempaa ja mahdollistaa lapsilähtöisyyden paremmin.

8.2 Leikki

” Lapsi oppii leikiten, kun hän opiskelee leikkien. ”

Leikki on lapsen oppimisen ja kokonaisvaltaisen kehityksen keskeisin toimintamuoto. Lasten keskinäiset suhteet ja vuorovaikutustaidot kehittyvät leikissä. Leikissä lapset käsittelevät kokemuksiaan ja harjoittelevat ongelmanratkaisutaitoja, sekä valintojen tekemistä.

Leikkiä on Jokiniemen toimintayksikössä hyvin monimuotoisesti, vaihdellen lasten omaehtoisesta toiminnasta kasvattajien pedagogisesti suunnittelemiin leikkeihin. Luomme yhteisiä leikkimaailmoja, joissa kasvattajat osallistuvat leikkiin tuoden siihen lisää innostusta, vuorovaikutusta, huumoria ja ovat myös mallintajina. Kasvattajat heittäytyvät leikkiin ja heillä on lupa hassutella. Leikki on yhteisöllistä ja se edesauttaa positiivista ilmapiiriä.

Yhteisen leikkimaailman suunnittelua

Haluamme mahdollistaa moninaiset leikit niin sisällä kuin ulkona. Leikkitiloina käytämme ryhmätilojen lisäksi eteisiä, käytäviä, salia, pikkuhuoneita, sekä komeroita. Annamme lapsille leikkiaikaa, leikkirauhaa ja suomme mahdollisuuden pitkäkestoiseen leikkiin. Kasvattajat joustavat aikatauluissa ja suunnitelmissaan. Kasvattajat huolehtivat leikkiympäristön selkeydestä ja rauhallisuudesta ja, että lapselle löytyy leikkikaveri.

Taikamaan roolileikki

Tilanteen ja tarpeen mukaan kasvattajien tehtävät vaihtelevat leikin edellytysten luomisesta leikkiin osallistumiseen sekä leikin havainnoimiseen. Kasvattajat havainnoivat lasten leikkiä ja he hyödyntävät leikkiä pedagogisena menetelmänä tuoden mukaan varhaiskasvatuksen sisältöalueita.

8.3 Kieli ja vuorovaikutus

” Meidän ryhmässä on semmoinen piuha, johon ope puhuu, niin sit huonokuuloset kuulee paremmin sadut”

Lapsen kieli kehittyy varhaisessa vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus on aina vastavuoroista lapsen ja kasvattajan välillä, dialogia. Kasvattaja käyttää kieltä monipuolisesti ja tarkasti. Puhe on selkeää ja erityisesti pienten lasten, suomea toisena kielenä puhuvien lasten ja tehostettua tukea puheen kehityksessä tarvitsevien lasten kohdalla, toistavaa. Tekemisiä ja arkea sanotetaan ja kasvattajat hyödyntävät myös arkitoimintatilanteita, kuten ruokailuja, pukeutumistilanteita ja lepohetkiä, vuorovaikutuksellisina tilanteina.

Kasvattaja rohkaisee lasta ilmaisemaan itseään monenlaisin keinoin: kertomalla, lauluilla, loruilla, draamalla, musiikilla ja kuvallisella ilmaisulla. Huumori ja hassuttelu tuovat ilmapiiriin turvallisuutta. Sadutusta käytetään lasten tarinoiden dokumentointiin.

Lapsen kielenkehityksen tukeminen on merkittävä osa-alue työssämme. Apukeinoina käytämme esimerkiksi kuvia, tukiviittomia, piirtämistä, vinkkikieltä, toistoa ja kili- tai kuttu-leikkiä, jotta lapsi tulee ymmärretyksi ja itse ymmärtää asioita. Päivän toimintoja, leikkejä, päiväjärjestystä, tiloja ja esimerkiksi tunteita esittäviä kuvia on käytössä jokaisessa ryhmässä ja näistä hyötyvät kaikki lapset. Leikkitaulut tukevat lasta leikin suunnittelussa. Visuaalinen tuki auttaa lasta hahmottamaan ja jäsentämään asioita. Esimerkiksi riitatilanteen selvittelyssä piirretty tapahtumien kulku helpottaa lasta ymmärtämään syy ja seuraussuhteita.

Jos lapsella on puheen tuottamisen tai ymmärtämisen vaikeuksia tai kun hän tulee eri kulttuurista, vailla suomen kieltä, liittyvät kuvat päivän jokaiseen hetkeen. Lapsi, joka puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, on oikeutettu suomi toisena kielenä opetukseen ja hänelle tehdään lapsikohtainen kaksikielisyyden suunnitelma.

Sanallisen vuorovaikutuksen lisäksi lapsen itsetuntoon ja minäkuvan kehittymiseen vaikuttaa sanaton vuorovaikutus. Kasvattajan kehonkieli, katse, ilmeet, eleet ja kosketus kertovat lapselle hänen tärkeydestään. Sanallisen ja sanattoman vuorovaikutuksen tulee tukea toisiaan.

8.4 Esiopetus

Yksikössämme jokainen lapsi on esioppilas. Koulua edeltävä vuosi, ”kuningasvuosi”, hioo lapsen kouluvalmiuksia. Esiopetus vahvistaa lapsen itsetuntoa ja kykyä selviytyä muuttuvissa tilanteissa. Se selkeyttää hänen minäkäsitystään ja antaa työskentelyvalmiuksia koulua ajatellen. Esiopetustoiminnassa painotamme leikinomaisuutta ja toiminnallisuutta, pienryhmätyöskentelyä sekä yksilöllisyyttä.

Tietotekniikka on osa esiopetuksen sisältöä

Varsinainen esiopetusaika on päivittäin neljä tuntia, vähintään tämä aika toimitaan vertaisryhmässä. Esiopetusryhmän muodostavat kaikki esiopetusikäiset lapset päiväkodissa. Lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeet ohjaavat pienryhmien muodostamista esiopetuksen aikana. Peruskouluun valmistavaan esiopetukseen ovat oikeutettuja 6-vuotiaat lapset, joilla ei ole suomenkieltä. Valmistavan opetuksen järjestetään viides esiopetustunti esiopetuksen ulkopuolella sopivassa kohdassa päivää. Lapsilla on omat kotiryhmänsä, johon palataan esiopetusajan päätyttyä.

Esiopetusvuoden syksyllä tehdään yhdessä vanhempien kanssa lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS), jonka tekemiseen osallistuu myös lapsi. Tarvittaessa suunnitelma tarkistetaan keväällä. Syksyllä ja keväällä tehdään yhdessä lapsen kanssa itsearviointi liittyen omiin taitoihin ja kiinnostuksen kohteisiin. Koulujen kanssa tehdään yhteistyötä varsinkin esiopetusvuoden keväällä, jolloin Vantaalla käytössä olevan tiedonsiirtomallin mukaisesti välitetään oppimisen kannalta oleellista tietoa lapsen tulevaan kouluun. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset ohjautuvat joko Sujuvasti kouluun – prosessiin tai tuki suunnitellaan yhteistyössä vanhempien ja koulun kanssa tehostettuna Esko – tiedonsiirtona.

Esiopetuksen oppilashuollon tehtävänä on varmistaa jokaiselle lapselle tasavertaiset kasvamisen ja oppimisen mahdollisuudet, sekä taata turvallinen kasvuympäristö jokaiselle lapselle. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat, päiväkodin johtaja, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Ryhmä kokoontuu päiväkodin johtajan kutsusta syksyllä ja keväällä. Oppilashuolto toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

9 Kehittävä työote ja arviointi

Jokiniemen toimintayksikössä käydään jatkuvasti pedagogista keskustelua, niin tiimeissä, kuin koko työyhteisötasolla. Tarkastelemme toimintatapoja ja rakenteita ja muutamme niitä vastaamaan joustavasti lasten tarpeita. Lapsihavainnoinnin pohjalta tapahtuva suunnittelu varmistaa lapsilähtöisen toiminnan. Pedagogisten keskustelujen avulla opimme toisiltamme uutta ja laitamme hyvän kiertämään.

Itsearviointi on laadukkaan kehittämisen perusväline. Kasvattajat arvioivat työskentelyään jatkuvasti.
Myös lapset harjoittelevat arvioimaan omaa toimintaansa yhdessä kasvattajan kanssa keskustellen.
Se on aina kannustavaa ja lapsen vahvuuksia korostavaa. Lapsi osallistuu myös oman varhaiskasvatussuunnitelman tekoon yhdessä vanhempien kanssa.

Kehityskeskustelussa esimiehen kanssa kasvattaja tarkastelee omaa työpanostaan ja ammatillista kehittymistään, ja yhdessä keskustellen pohditaan esimerkiksi lisäkoulutusta.

Tiimiarviointi on säännöllisesti tapahtuvaa arviointia koskien oman ryhmän toimintamalleja ja toimintasuunnitelmia. Tämä pedagoginen keskustelu vaatii ammatillista ja toista kunnioittavaa vuorovaikutusta, ja se sisältää kehittävän työotteen. Jokiniemen toimintayksikössä pedagoginen keskustelu, osaamisen jakaminen ja kehittävä työote on vallitseva arjen käytäntö.

Koko työyhteisö asettaa itselleen syksyisin ja keväisin yhteiset tavoitteet ja niitä arvioidaan puolivuosittain.

Päivittäiset tapaamiset ja varhaiskasvatussuunnitelmien teko yhdessä huoltajien kanssa mahdollistavat huoltajille toiveiden ja palautteen antamisen. Asiakaspalautteet käsitellään aina joko tiimissä tai koko työyhteisö tasolla.

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi
Jokiniemen toimintayksikkö
Urheilutie 1, 01370 Vantaa
Puh: 09-83923243

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Kanniston päiväkoti

Vantaan opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 2

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 3

2.1 Varhaiskasvatuksen arvot Vantaalla 3

2.2 Varhaiskasvatuksen arvot Kanniston päiväkodissa 3

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 5

2.3.1 Kasvattajuus 5

2.3.2 Lapsikäsitys 5

3 Lasten puheenvuoro 5

4 Yhteistyö perheiden kanssa 6

5 Työ lasten parissa 7

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 7

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 8

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 9

5.3.1. Ruokailu 9

5.3.2. Ulkoilu 9

5.3.3. Lepo 9

5.3.4. Hygienia 9

5.4 Lapselle ominaiset tavat toimia 9

5.4.1 Lasten leikki 9

5.4.2 Tutkiminen 10

5.4.3 Liikkuminen 10

5.4.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen 11

5.5 Oppimistoimintojen organisointi 11

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 12

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 12

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 12

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus 13

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 13

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 14

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 14

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 15

6.1 Toiminnan arviointi 16

6.1.1 Varhaiskasvatustoiminnan ja työyhteisön toimintatapojen arviointi 16

6.1.2 Varhaiskasvatusympäristön arviointi 16

6.1.3 Lasten ja vanhempien osallisuus arvioinnissa 16

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot 17

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 17

7.2 Varhaiskasvatuksen ja lastenneuvolan yhteistyö 17

7.3 Esiopetuksesta kouluun 18

7.4 Lasten kehitystä ja vanhemmuutta tukevat kumppanit 18
7.5 Lasten kasvatusta ja opetusta tukevat kumppanit 18
8 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 19
9 Varhaiskasvatuksen viestintä 20

1 Johdanto

Kanniston päiväkoti sijaitsee Länsi-Vantaalla, Kannistossa, voimakkaasti kasvavassa kauniissa maalaismaisemassa. Päiväkoti on avattu vuonna 2011. Samassa rakennuksessa toimivat koulu, nuoriso- ja vapaa-aikapuoli ja hammashoitola. Rakennus, jonka ovat suunnitelleet Linja-arkkitehdit, on saanut kansainvälistäkin huomiota erittäin upean arkkitehtuurinsa ansiosta.
Päiväkodissa on paikkoja noin sadalle lapselle. Talossa toimii kuusi lapsiryhmää: Vaahterat, Katajat, Pihlajat, Kuuset, Tammet ja Koivut. Päiväkodissa järjestetään varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Päiväkodissa työskentelee noin 20 alan koulutuksen omaavaa innostunutta ammattilaista.

Vantaalla varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmasta käytetään nimitystä varhaiskasvatussuunnitelma. Päiväkotimme varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmiin, valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Lisäksi suunnitelman toteuttamista ja kehittämistä ohjaa lainsäädäntö. Jokainen toimintayksikkö laatii itselleen varhaiskasvatussuunnitelman, joka tuo näkyväksi päiväkodin arkea ja tapaa toimia.

Kanniston päiväkodissa yksikön ensimmäisen varhaiskasvatussuunnitelman työstäminen alkoi lokakuussa 2012. Työstämisprosessiin osallistuivat kaikki kasvattajat ja jokaisella on ollut mahdollisuus vaikuttaa laadittuun tekstiin. Työyhteisön jäsenet ovat siis yhdessä koonneet tähän suunnitelmaan ne arvot, toimintatavat ja ajatukset, jotka haluamme näkyvän arjessamme. Lasten kehityksen ja oppimisen tukeminen on kuitenkin prosessi, jossa työyhteisöt voivat oppia jatkuvasti lisää. Tämän varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on siis olla arjessa mukana elävä työväline, jota päivitämme tarvittaessa.

Varhaiskasvatusta toteutetaan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena, jossa eri alueet painottuvat eri tavoin lapsen iän mukaan. Mitä pienempi lapsi on, sitä suurempi osa vuorovaikutuksesta tapahtuu perushoitotilanteissa. Hyvällä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudella edistetään lapsen myönteisen minäkuvan syntymistä, lapsen ilmaisu ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Kaikki Kanniston päiväkodin toiminta perustuu suunnitelmallisuuteen ja tavoitteellisuuteen. Suuri osa lapsen oppimisesta tapahtuu leikin kautta. Kasvattajilta edellytetään vahvaa ammatillista tietoisuutta sekä hyvää yhteistyötä vanhempien kanssa.

Kannistossa koko talo kasvattaa!

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Varhaiskasvatuksen visio 2020
Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.

Vantaan varhaiskasvatuksen slogan:
”Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa”

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus
Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa

2.1 Varhaiskasvatuksen arvot Vantaalla

Innovatiivisuus
Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisen hyväksi.

Kestävä kehitys
Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.
Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin.

Yhteisöllisyys
Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

2.2 Varhaiskasvatuksen arvot Kanniston päiväkodissa

Näin varhaiskasvatuksen arvot näkyvät meillä Kannistossa.

Innovatiivisuus
Tarkastelemme ja arvioimme jatkuvasti toimintatapojamme ja kehitämme sitä kautta toimintaamme. Uskallamme kokeilla uusia toimintatapoja ja kertoa toisillemme saamistamme ideoista. Uskallamme myös erehtyä ja epäonnistua ja oppia siitäkin, arjessa pidämme yllä iloista ja positiivista mieltä.. Kehittämisen painopisteinä ovat tällä hetkellä koko toiminta-ajan kattava pienryhmätoiminta sekä kokonaisvaltainen leikki kaikissa muodoissaan.
Kestävä kehitys
Kulttuurinen: Pidämme yllä suomalaista kulttuuriperinnettä ja kunnioitamme samalla myös päiväkotimme monikulttuurisuutta. Suomalaisen kulttuuriperinteen vaaliminen näkyy mm. juhlien vietossa. Monikulttuuri-

suutta kunnioitamme tutustumalla eri kulttuureihin esimerkiksi vieraskielisten laulujen kautta. Myös lasten omalla kulttuuriperinteellä on suuri merkitys. Tuemme lasten omaa kulttuuriperinnettä luomalla hyvät edellytykset lasten leikeille ja olemalla kiinnostuneita lasten leikeistä ja niihin liittyvistä elementeistä ja ilmiöistä. Kulttuuriperinteen ja eri kulttuurien kunnioittamisen lisäksi on tärkeää luoda myös uutta, päiväkotimme omaa toimintakulttuuria. Oman toimintakulttuurin luomisessa mietimme toimintamme lähtökohdista käsin mitä asioita haluamme toiminnassamme säilyttää ja mitä haluamme muuttaa. Kokeilevalla asenteella ja aidolla innostuksella toiminnan kehittämiseen on tässä merkittävä rooli.

Sosiaalinen: Toistemme ja itsemme kunnioittaminen on toimintamme lähtökohta. Suhtaudumme arvostavasti, avoimesti ja tasa-arvoisesti kaikkia kohtaan. Olemme avoimessa vuorovaikutuksessa niin päiväkotimme sisällä kuin yhteistyötahojemme kanssa. Kannamme vastuuta oman toimintamme kautta laadukkaasta varhaiskasvatuksesta Vantaalla.

Ekologinen kehitys: Toimimme luontoa kunnioittaen. Havainnoimme ja seuraamme vuodenaikoja ja tutkimme luonnon ilmiöitä. Käymme lasten kanssa säännöllisesti metsäretkillä ja lähiympäristössä. Retkillä tuemme lasten luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä luomalla myönteisiä tunnekokemuksia ja elämyksiä luonnosta.

Säästämme ja kierrätämme päiväkodissamme kaiken mahdollisen mm. askartelumateriaaliksi ja leikkivälineiksi. Hankinnoissa huomioimme materiaalien kestävyyden ja laadun. Ohjaamme lapsia kierrättämään ja käyttämään materiaaleja säästeliäästi sekä huolehtimaan yhteisistä tavaroista ja -tiloista.

Taloudellisuus: Suunnittelemme tarkasti resurssimme ja hankintamme. Kiinnitämme valinnoissamme huomiota lasten turvallisuuteen, henkilökunnan työolosuhteisiin, tarvikkeiden monikäyttöisyyteen, viihtyvyyteen, tuotteiden käyttöikään ja ympäristöystävällisyyteen. Käytämme resurssejamme ja hankintojamme suunnitelmallisesti, oikea-aikaisesti ja joustavasti. Pidämme koko henkilökuntaa ajan tasalla talouden tilanteesta ja eri ratkaisujen vaikutuksesta talouteen.

Yhteisöllisyys

Käymme työyhteisönä säännöllisesti läpi päiväkotimme arvoja, tavoitteita, toimintatapoja ja toimintaperiaatteita. Sitoudumme yhdessä sovittujen asioiden noudattamiseen ja palaamme säännöllisesti henkilökuntapalaverissa tarkistamaan kuinka olemme pysyneet yhdessä sovituissa asioissa ja mitä sovimme jatkoa ajatellen.

Lasten osallisuus päiväkotimme toiminnassa on tärkeää. Lapset vaikuttavat mahdollisimman paljon kaikkeen, niin varhaiskasvatusympäristön, toimintatapojen kuin toiminnan sisältöjen suunnitteluun ja muokkaamiseen.

Arvostamme ja vahvistamme vanhempien kasvatusvastuuta ja – oikeutta. Pyrimme aktivoimaan vanhempien roolia toiminnan ideoinnissa. Päiväkotiryhmät tekevät tiivisti yhteistyötä keskenään ja toimintaa toteutetaan yli ryhmärajojen.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.3.1 Kasvattajuus

Päiväkotimme on paikka jossa välitetään toisistamme, kannustetaan ja tuetaan ja välillä uskalletaan hullutellakin, mutta töitä kyllä tehdään tosissaan. Kannistossa noudatetaan yhteisiä arvoja sekä toimintaperiaatteita, joiden pohjalta lapsen kasvua ja oppimista tuetaan. Hyvään kasvattajuuteen kuuluu pedagoginen suunnitelmallisuus, oman työn arviointi, kehityskeskustelut sekä itsensä kehittäminen ja kouluttaminen säännöllisesti. Jokainen tekee työtä ammattitaitoisesti antaen oman persoonallisuutensa myös näkyä ja samalla kunnioittaen ja arvostaen muiden työtä. Omien kokemusten ja tietojen jakaminen työyhteisölle sekä tiimille on ensisijaisen tärkeää, jotta jokainen pystyy kehittymään omassa työssään. Kasvattajat luovat omalla kiireettömällä toiminnallaan hyvän ja turvallisen ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea olevansa hyväksyttyjä ja arvokkaita. Kasvattajan tehtävänä on järjestää lapselle mahdollisimman monipuolista elämyksellistä toimintaa, aina lapsen ikä- ja kehitys huomioiden.

Lasta kohtaan osoitetaan herkkyyttä, ymmärtämystä, lämpöä ja kiinnostusta. Lapsen ajatuksia kunnioitetaan ja hänen kysymyksiinsä ja tunnetiloihinsa vastataan. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen ja hänelle annetaan aitoa positiivista palautetta. Lapsia yksilöllisesti huomioimalla pystymme luomaan heille kykyä selviytyä kasvamisen tuomista haasteista. Lapsen ystävyyssuhteita tuetaan ja niiden jatkuvuus pyritään turvaamaan. Vanhempien kanssa tehdään kaikkia arvostavaa yhteistyötä, kasvatuskumppanuuden merkeissä. Kasvatamme ja elämme yhdessä lapsen rinnalla, tukien lasta kohti tulevaa; koulua sekä itsenäistä elämää varten.

2.3.2 Lapsikäsitys

Kannistossa näemme lapset tasavertaisina ja kokonaisina. Haluamme tukea ja kannustaa lasta näkemään ja vahvistamaan omia hyviä puoliaan. Lapsen annamme olla lapsi ja mahdollistamme sen, että hän saa ja voi toimia itselleen ominaisella tavalla. Päiväkotitoiminnassa muistamme lapsen oikeuden itselleen merkityksellisiin ja tärkeisiin asioihin. Silloin hän kokee tulleensa kuulluksi ja nähdyksi sekä sitä kautta hyväksytyksi. Jokainen lapsi on yksilö, hän kehittyy ja kasvaa omaan tahtiinsa. Lapsi on aktiivinen toimija, joka on kiinnostunut, innostunut ja utelias oppimaan uutta. Aikuinen on esimerkki jota lapsi jäljittelee ja sen jälkeen kokeilee itse. Lapsi oppii vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa, pienempi seuraa isomman perässä. Päiväkodissa lapsi oppii taitoja, joita tarvitsee koko elämänsä ajan, koulussa, ja aikuisena työelämässä. Annamme lapselle onnistumisen kokemuksia, joiden kautta vahvistamme lapsen itsetuntoa, muistamme lasta positiivisella palautteella onnistumisen jälkeen ja tuemme tarpeen mukaan vielä harjoittelemista vaativissa asioissa. Mahdollistamme myös sukupuolirooleista poikkeavat käsitykset eli tytöt voivat leikkiä niillä välineillä jotka heitä itseään kiinnostavat, vaikkapa autoilla/ rakentaa legoilla ja pojat tietenkin myös oman mielenkiintonsa mukaisesti esimerkiksi leikkiä nukeilla/ kotileikkiä. Lapsen kiinnostuksen kohteita ei ohjata ja rajata heidän sukupuolensa mukaisesti. Kohtelemme tyttöjä ja poikia yksilöinä, joilla kaikilla on erilaisia kiinnostuksen kohteita. Tällöin voidaan tukea lapsen kasvua ja opettaa lapsia kunnioittamaan erilaisia ihmisiä. Siispä tiedostamme, tunnistamme, kyseenalaistamme ja haastamme sukupuolittuneet käytännöt kasvatuksessa ja näin vähennämme yhteiskuntamme epätasa-arvoa

3 Lasten puheenvuoro

Lapsi tarvitsee kokemuksia siitä, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa omaan ja lapsiryhmän hyvinvointiin. Kanniston päiväkodissa lasten osallisuus on tärkeässä roolissa, ajattelemme lapsilähtöisesti. Lapset

saavat itse vaikuttaa tekemisiinsä ja ympäristöönsä. Lapsia kuunnellaan ja heidän ajatukset ja mielipiteet otetaan huomioon tasa-arvoisesti ja lapset saavat huomata, että heidän mielipiteensä todella vaikuttavat arkeen. Kasvattajan havainnot lapsista auttavat ymmärtämään heidän aloitteitaan, niin sanallisia kuin sanattomiakin. Työkaluina käytämme muun muassa haastattelua, havainnointia, dokumentointia, arviointia ja palautetta.
Lapsi kohdataan aidosti ja oikeasti ja kuunnellen. Heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään. Lasten kuuleminen auttaa lasta tekemään oman maailmansa näkyväksi sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa ja -luottamusta. Toimintaympäristö luodaan lapsiystävälliseksi ja mahdollisuuksia tarjoavaksi, jotta lasten osallisuus mahdollistuu. Lasten kuulemisen lisäksi kasvattaja on mukana toteuttamassa lasten ideoita, ehdotuksia ja toiveita.

Vuosittaisissa varhaiskasvatus-, esiopetus- tai valmistavan opetuksen keskusteluissa lapsen asioihin syvennytään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu lapsikohtaisen suunnitelman laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti. Lapsen näkemyksiä kuullaan ennen vasu -keskustelua ja lisäksi lapsi voi osallistua huoltajien ja kasvattajien yhteiseen tapaamiseen.

Lasten arjen näkyväksi tekemisessä käytämme apuna kameraa, vasukansioita ja videointia.

Lapsen osallistuminen:
Olla mukana aikuisen suunnittelemassa tuokiossa.

Lapsen osallisuus:
Olla mukana ja vaikuttamassa tuokion sisältöön

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Onnellinen, tasapainoinen, hyvinvoiva lapsi on meidän kaikkien yhteinen tavoite. Hyvinvoinnin perusedellytys on turvallinen ja rakastava suhde omiin vanhempiin – se on lapsen kasvun ja kehityksen alkujuuri – ja tätä pyrimme tukemaan kaikin mahdollisin tavoin. Kasvatuskumppanuus on päiväkodin henkilökunnan ja lapsen vanhempien sitoutumista lapsen kasvun ja hyvinvoinnin turvaamiseen. Tavoitteena on toimia niin, että jokaisen lapsen kyvyt elää omaa, hyvää elämää vahvistuvat ja että jokainen perhe näkisi itsensä ainutkertaisena. Parhaiten voimme tukea lapsen kehitystä myönteiseen suuntaan, kun laadimme vanhempien kanssa yhteiset sopimukset ja arvot – toinen toistamme tukien ja kunnioittaen. Päiväkodin henkilökunta onnistuu tehtävässään kun muistaa kuunnella herkin korvin vanhempia. Vanhemmat ovat lapsensa tärkeimpiä ihmisiä ja parhaita asiantuntijoita. Haluamme luoda tasavertaisen ja ehdottoman luottamuksellisen suhteen kaikkiin perheisiin – ja näin toimia kaikkien lasten parhaaksi.

Uuden perheen aloittaessa päivähoidon, ensikohtaaminen on tärkeässä roolissa. Tapaamiseen varataan riittävästi aikaa jotta kaikki tärkeät asiat voidaan käydä kiireettömästi läpi. Vanhemmat täyttävät Lapsi kotioloissa- kaavakkeen etukäteen kotona, joka käydään sitten päiväkodissa yhdessä henkilökunnan kanssa läpi. Keskustelun tarkoituksena on välittää henkilökunnalle tietoa lapsesta ja perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista ja toiveista.

Aikuisten luottamuksellinen ja avoin yhteistyö antaa lapselle mallin hyvästä yhteistyöstä. Haluamme olla helposti lähestyttäviä ja toimia niin, että puolin ja toisin voimme ottaa rohkeasti aratkin asiat esille. Päivittäisissä keskusteluissa muistamme myös ilon ja huumorin. Avoimuus, vuorovaikutus ja hyvä tiedonkulku ovat edellytys toimivalle yhteistyölle. Arvostamme vanhemmilta saatua palautetta suuresti ja keräämmekin sitä säännöllisesti eri keinoin. Jokaisen perheen kanssa käydään kerran vuodessa kasvatuskeskustelu, jossa laaditaan yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa lapsikohtainen varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma, jota arvioidaan säännöllisesti vuosittain tai tarpeen vaatiessa useammin. Lapsen suunnitelmat ovat lapsuutta arvostavia ja lasta kannattelevia positiivisia työvälineitä, joissa lapsi, huoltajat ja kasvattajayhteisö yhteistyössä tu-

kevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelman tavoitteena on ohjata ja kehittää kasvattajien pedagogista työtä ja ammatillisuutta sekä tukea huoltajia kasvatustehtävässä.

Vanhempainiltoja järjestämme syksyllä ja aina tarpeen mukaan, niissä on hyvä jakaa tietoa ja herättää yhteisiä keskusteluja. Lisäksi ryhmät tiedottavat toiminnastaan sähköisesti vanhemmille viikko- tai kuukausikirjein. Yhteistyötä teemme myös erilaisten tapahtumien ja juhlien myötä, esim. kevät- ja joulujuhla sekä muut juhlat ja tapahtumat. Henkilöstö tukee myös vanhempien mahdollisuuksia verkostoitua keskenään ja osallistua varhaiskasvatuksen yhteiseen suunnitteluun ja arviointiin.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Leikillä ja saduilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle ja maailmankuvan syntymiselle. Lapsella on luontainen taipumus sanoilla leikittelyyn. Iloiset riimittelyt ja hassut merkityksettömät sanat ja kielellä leikittely ohjaavat lapsen huomiota merkityksestä kielen muotoon ja harjaannuttavat kielellisen tietoisuuden aluetta. Lapset pitävät aina myös tarinoista. Lapsen itsensä keksimät tarinat sekä luova toiminta kasvattajan kertomien satujen ja tarinoiden pohjalta rikastavat mielikuvitusta, kasvattavat luottamusta omiin kykyihin ja jatkuvaan itsensä ilmaisemiseen. Kirjallisuuden eri lajit kuuluvat alusta lähtien lasten elämään. Ne tutustuttavat lasta monipuolisesti ympäröivään maailmaan sekä kielen rikkauksiin, ja harjoittavat kuuntelu- ja keskittymistaitoja. Runsas kirjojen, satujen ja tarinoiden monipuolinen käyttö kuuluvat päiväkotimme arkeen.

Kielen oppiminen on aina luova ja persoonallinen prosessi, jossa jäljittelyllä on tärkeä merkitys. Aikuis- ja vertaissuhteissa lapset oppivat kulttuurisia ja sosiaalisia tapoja ja kommunikaatiomalleja. Vuorovaikutuksessa lapsi oppii kyselemään ja luokittelemaan asioita käsittein. Vuorovaikutuksessa vahvistuu myös lapsen myönteinen minäkuva ja itsensä hyväksyminen. Kielen oppimisessa sanavarasto karttuu, kuulonerottelukyky vahvistuu ja lapsi oppii vastaanottamaan kielellisiä ohjeita. Kielen merkitys on keskeinen kun lapsi on kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta ja paikastaan siinä. Kielen tehtävä ajattelutoimintojen tukena korostuu lapsen kasvaessa, jolloin se liittyy ongelmanratkaisuun, loogiseen ajatteluun, vuorovaikutukseen ja kuvitteluun. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille.

Päivittäiset toimintarutiinit opettavat lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Kasvaessaan lapset liittävät leikissään kielen toimintaan, jolloin omien kokemusten, erityisesti leikin, merkitys kielen oppimisessa

korostuu. Kielen avulla lapset muotoilevat leikkinsä tarkoitusta, kuvailevat sen etenemistä ja säätelevät suhteitaan.

Kanniston päiväkodissa pidetään tärkeänä kielen kehitykselle suotuisaa ilmapiiriä. Arjen tilanteita rikastetaan käyttämällä ilmeikästä ja kuvailevaa kieltä. Lapsi omaksuu aikuisilta mallin kielen ja käsitteiden käyttämisestä sekä vuorovaikutuksessa olemisesta. Kaikkien tehtävänä on jatkuvasti kehittää herkkyyttään kuunnella lasta ja kohdata lapsi mahdollisimman aidosti ja läsnä olevana vuorovaikutustilanteissa. Näin toimien muodostamme selvemmän käsityksen lapsen tarpeista ja voimme tukea lasta tietoisesti puheen ymmärtämisessä ja itsenäisessä tuottamisessa. Kasvattajat huolehtivat kielen kehittymisen havainnoimisesta ja dokumentoimisesta.

Kannistossa lasta myös ohjataan tietokoneiden, television, dvd:n sekä pelien oikeanlaiseen käyttöön.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsi syntyy ja kasvaa tietyssä kulttuurisessa ympäristössä. Jokaisen lapsen suhdeverkosto muodostuu ainutlaatuiseksi ja yksilölliseksi. Lapsen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksen kautta. Lapsen kehitystä ei siis voi tutkailla tai ymmärtää ottamatta huomioon hänen ympäristöään ja erityisesti ihmissuhteitaan. Lapsi kehittyy läheisten suhteiden tukemana ja ne muodostavat lapsen tärkeimmän kehityksen kontekstin. Siten lapsen suhdetta niin vanhempiin, kasvattajiin kuin muihin lapselle tärkeisiin ihmisiin tulisi vaalia.
(Niin ainutlaatuinen, Kaskela & Kronqvist 2007)

Lapsi kokee kuuluvansa yhteisöön, jos hänellä on siellä paikka, hän on tärkeä ja hän näkyy ja kuuluu. Jokaisen Kannistossa päivähoidossa olevan lapsen tulee voida kokea, että hänellä on oma paikka ja tila ryhmässä. Parhaimmillaan päivähoidossa edistetään hyvää lapsuutta mahdollistamalla lapsen näkökulma lasten itse tuottaman kulttuurin ja osallisuuden muodossa. Osallisuus on tunne ja kokemus siitä, että on hyväksytty ja kuuluu omaan yhteisöönsä. Lapsen kuulumista ja tärkeyden tunnetta voidaan lisätä sillä että hänen työtään, tekemisiään, ajatuksiaan ja olemistaan arvostetaan. Sillä miten lapsen jälki näkyy ympäristössä, on suuri merkitys kuulumisen tunteelle. Kuulumisen ja osallisuuden jäljet kulkevat lapsen mukana vuosien ajan. Lapsen sosiaalisen vuorovaikutuksen kaksi perustarvetta ovat: tarve saada ilmaista itseään ja tarve tulla ymmärretyksi ja hyväksytyksi.

Kannistossa aikuiset luovat turvalliset rajat, joiden sisällä lapsi vaikuttaa ja saa toteuttaa itseään omien edellytystensä mukaan. Kannistossa tuemme sellaista kulttuuria, jossa lapset saavat olla omia itseään loukkaamatta tai väheksymättä toista. Lapsia opetetaan tulemaan kaikkien kanssa toimeen. Kannustetaan tutustumaan uusiin kavereihin, joiden seurassa voi oppia uusia asioita, ja leikki voi rikastua. Lasten on lupa välillä myös ”hömpsöttää”, aikuinen rajaa ”hömpsöttelyä” tilanteissa, joissa se voi aiheuttaa vaaratilanteita tai häiritsee esim. tuokiota tai pukemista.

Lapsille annetaan mahdollisuus vaikuttaa oppimis- ja leikkiympäristöön sekä virikkeisiin, aikuisella on kuitenkin vastuu monipuolisesta toiminta- ja leikkitarjonnasta. Aikuisen tehtävä on rikastuttaa lasten omaa kulttuuria tuomalla virikkeitä monipuolisesti mm. retkien, materiaalien, tuokioiden ja lelujen kautta. Lasten kaveruussuhteita tuetaan yli ryhmärajojen esim. pihalla ja talon yhteisillä hetkillä. Pyrimme olemaan kerran vuodessa aktiivisesti mukana minivaikuttajaviikolla, jolloin panostamme erityisesti saamaan lasten oman äänen ja näkökulman kaikkeen toimintaan mukaan.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Varhaiskasvatus koostuu perushoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Perushoidolla tarkoitamme lapsen erilaisten tarpeiden tyydyttämistä; ruokailua, lepoa, hygieniaa ja ulkoilua. Kaikki perushoito on suunniteltua ja kasvatuksellista toimintaa. Perushoitotilanteet luovat pohjan päivittäiselle toiminnallemme. Päiväjärjestyksen avulla lapsella on selkeä kuva päivän kulusta. Hyvällä perushoidolla takaamme hänelle laadukkaan ja turvallisen kasvualustan. Hyvinvoivan lapsen on helppo ihmetellä, tutkia ja oppia uusia asioita.

Kannistossa panostamme pienryhmätoimintaan, se helpottaa päivän kulkua eri toiminnoissa. Pienryhmä koostuu noin 4-7 lapsesta. Erilaiset arjen tilanteet kuten ruokailu, ulkoilu, pukeminen, ja leikki toteutetaan pienryhmissä. Suunnitelmallisuus ja ammatillisuus päiväkodin arjessa näkyvät joustamisena yllättävien tilanteiden varalta, silloinkin arki sujuu. Pienryhmässä aikuinen kohtaa lapsen yksilöllisesti, ikä- ja kehitystaso huomioiden. Pienryhmässä aikuisella on riittävästi aikaa olla läsnä lapsen päivässä. Kannistossa toimii myös erilaisia kerhoja, osa kerhoista tukee lapsen puheenkehityksen- ja vuorovaikutustaitojen oppimista sekä teemme myös projektiluontoista toimintaa.

5.3.1. Ruokailu

Päiväkodissa järjestämme lapselle kiireettömiä, miellyttäviä ja rauhallisia ruokailuhetkiä. Lapsi saa riittävät ja monipuoliset ateriat hoitopäivänsä aikana. Häntä kannustetaan maistelemaan erilaisia ruokia ja rohkaistaan totuttautumaan uusiin makuihin. Ohjaamme lasta omatoimiseen ruokailuun ja hyviin pöytätapoihin. Häntä kiitetään ja kannustetaan. Mahdolliset lapsen ruokailuongelmat ratkeavat päivähoidon ja kodin yhteistyöllä. Kannistossa isommat lapset ruokailevat päiväkodin ruokasalissa ja pienemmät omissa ryhmissä.

5.3.2. Ulkoilu

Ulkoilu ja liikkuminen ovat tärkeä osa lapsen hyvinvointia ja terveyttä. Pidämme ulkoilua tärkeänä osana päivittäistä toimintaamme. Säällä kuin säällä ulkoilemme ainakin kerran päivässä. Päiväkotimme piha on tehty turvalliseksi ja virikkeelliseksi ympäristöksi liikkumiseen ja leikkiin. Aikuiset valvovat rajojen ja sääntöjen noudattamista. Säänmukainen varustus mahdollistaa mukavat ulkoiluhetket. Pukeutumis- ja riisumistilanteet ovat oivallisia oppimistilanteita. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen askel kerrallaan. Näihin tilanteisiin varaamme riittävästi aikaa niin että lapsi saa rauhassa kehittää taitojaan.

5.3.3. Lepo

Lepo on tärkeää lapsen psyykkiselle ja fyysiselle kehitykselle. Turvallinen ja rauhallinen lepohetki päivän aikana katkaisee touhut ja auttaa lasta jaksamaan vielä päiväkotipäivän jälkeenkin. Satuhetki ja rauhallinen musiikki rentouttavat isommankin päiväkotilaisen. Huomioimme lapsien yksilölliset unitarpeet ja kunnioitamme vanhempien näkemyksiä päivälevon suhteen. Kannistossa kaikki lapset eivät mene päivälevolle lepohuoneeseen vaan sadun kuuntelemispaikkoja ja rauhallisen leikin paikkoja on eripuolilla päiväkotiamme.

5.3.4. Hygienia

Lapsen päiväkotipäivä alkaa käsien pesulla. Vähentääksemme ”pöpöjen” määrää käsienpesu on kaiken A ja O. Siisteyskasvatus aloitetaan jo pienestä pitäen. Aikuisten positiivinen tuki ja toisten lasten malli kannustavat lastasi oman kehon hallintaan ja luonnolliseen puhtauteen. Kiireettömyys ja pitkäjänteisyys wc-toimissa ja kuivaksi opettelussa tuottavat tulosta. Puhtaus on hyvä ja kaunis asia. On mukava näyttää siistiltä ja olla omatoiminen.

5.4 Lapselle ominaiset tavat toimia

5.4.1 Lasten leikki

Kannistossa leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja taidot kehittyvät. Leikki vahvistaa myös lasten keskinäisiä suhteita ja vuorovaikutustaitoja. Leikissä lapset harjoittelevat valintojen tekemistä ja ongelmanratkaisutaitoja sekä käsittelevät tunteitaan ja kokemuksiaan. Arjen moninaiset tilanteet ja toiminnot tuottavat lapsille ideoita ja ajatuksia, jotka siirtyvät leikkeihin.

Päiväkodissamme lapsilla on mahdollisuus omaehtoiseen sekä yhdessä aikuisen kanssa suunniteltuun leikkiin. Lapset ja kasvattaja voivat luoda myös yhteisiä leikkimaailmoja, esimerkiksi sadun pohjalta, jolloin sekä lasten että kasvattajan osallisuutta tarvitaan. Lisäksi leikki näkyy ryhmän arjessa leikillisenä vuorovaikutuksena sekä hassutteluna. Lupa leikillisyyteen ja huumoriin tukee yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä ryhmässä.

Kannistossa lasten leikille varataan riittävät tilat, välineet sekä aikaa ja rauhaa. Jokaisessa ryhmätilassa on mahdollista jakaa lapset pienempiin leikkiryhmiin. Tämän lisäksi päiväkodissamme on useampia pienryhmätiloja, kuten vesileikki-, verstas- sekä muita pitkäkestoiseen leikkiin sopivia huoneita. Käytössämme on myös oma jumppasali sekä koulun liikuntasali, jota voimme myös hyödyntää. Kanniston piha on jaettu kahteen osaan, josta löytyy ulkoiluvälineet sekä pienille että isommille lapsille. Käytössämme on myös koulun urheilukenttä sekä ulkoliikuntavälineet, kuten kiipeilytelineet ja keinut. Lähimetsä mahdollistaa metsäretket sekä talvileikit, kuten mäenlaskun.

Leikki ja sen sisältö muotoutuvat lasten ikä- ja kehitystason sekä lasten kokemusten mukaan. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja ylläpitävät motivaatiota. Kasvattaja ohjaa, tukee ja luo mahdollisuuksia monipuoliselle ja pitkäkestoiselle leikille sekä hyödyntää leikkiä pedagogisena menetelmänä. Kasvattajan tehtävät vaihtelevat leikin edellytysten luomisesta leikkiin osallistumiseen sekä leikin havainnoimiseen. Leikkiä havainnoimalla kasvattaja saa tietoa lasten kehitys- ja oppimisvaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Tätä tietoa hyödyntämällä hän voi ohjata lasten oppimista ja muuta toimintaa.

5.4.2 Tutkiminen

Lapsi on luontaisesti utelias itseään, toisia ja ympäröivää maailmaa kohtaan. Tutkiessaan lapsi tyydyttää uteliaisuuttaan ja kokee osallisuutta ympärillä olevaan maailmaan ja yhteisöön. Yrityksen, erehdyksen ja oivaltamisen kokemukset ylläpitävät ja vahvistavat lapsen oppimisen iloa. Kanniston päiväkodissa lapselle annetaan aikaa ja rauhaa ihmettelyyn, pohdintaan ja kysymyksiin. Hoiva-, kasvatus- ja opetustilanteissa lasta innostetaan ja kannustetaan uusiin oivalluksiin ja kokemusten laajentamiseen lapsen kanssa yhdessä tutkien ja oppien. Lapsen käyttöön tarjotaan erilaisia lasten mielenkiintoa herättäviä materiaaleja ja välineitä. Kannistossa hyödynnetään erityisesti piha-alueita, lähiympäristöä ja luontoa sekä luonnon ilmiöitä. Lapsille annetaan mahdollisuus omakohtaisiin elämyksiin, kokemuksiin ja tutkimuksiin luontoretkillä. Havainnoidaan eläimiä, kasveja ja luonnonmuutoksia; samalla opetellaan kunnioittamaan ja vaalimaan luontoa.

5.4.3 Liikkuminen

Päivittäinen liikkuminen on hyvinvoinnin ja terveyden perusta. Liikkuessaan lapsi tutustuu itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Tietoisuus omasta kehosta ja sen hallinnasta luo pohjan terveelle itsetunnolle. Kanniston päiväkodissa annetaan lapsille mahdollisuus päivittäiseen monipuoliseen liikuntaan hyödyntäen sisätiloja, piha-alueita, urheilutiloja ja – alueita, ja ennen kaikkea luontoamme eri vuoden aikoina. Lapset tutustutetaan liikunnan eri lajeihin ja välineisiin, opastetaan oikeanlaiseen liikuntapukeutumiseen, lapsille kerrotaan terveistä elämäntavoista ja niiden merkityksestä. Lasta kannustetaan iloitsemaan ja nauttimaan omasta suorituksestaan, ryhmässä tapahtuvasta liikunnasta sekä toisen lapsen onnistumisesta. Lapsi totutetaan läpi elämän kestävään liikunnalliseen elämäntapaan.

5.4.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taiteelliset peruskokemukset syntyvät lapsen saadessa tutustua ja osallistua musiikkiin, kuvalliseen, taiteelliseen ja draamalliseen toimintaan, erilaisiin kädentaitoihin sekä kirjallisuuteen. Taidetta tekevän ja kokevan lapsen maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksuja, tuntemuksia ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Lapsi nauttii taiteesta, taidoista ja ilmaisusta yksin ja ryhmässä. Tämä kehittää häntä niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä.
Kanniston päiväkodissa lapselle annetaan mahdollisuus kokea ja osallistua taiteen eri lajeihin. Lasta tutustutetaan ja ohjataan, mutta lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle annetaan tilaa, aikaa ja rauhaa. Aikuinen kannustaa, rohkaisee ja arvostaa lapsen luovuutta, mm. antamalla lapselle mahdollisuuksia esiintyä ja esitellä tuotoksiaan. Lapsella tulee olla mahdollisuus esim. maalata, piirtää, soittaa, laulaa, rakentaa, näytellä, tanssia, nikkaroida, askarrella, ommella, kuunnella ja keksiä satuja ja runoja.
Kunnassa on varattu riittävät määrärahat materiaalien hankintaan sekä mahdollisuuksien mukaan määrärahaa myös erilaisten taiteilijoiden konsertteihin ja teatteriesityksiin. Lisäksi hyödynnetään oman kunnan näyttelyitä ja esiintyjiä ja harrastajia.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsi on luonnostaan kiinnostunut uusista asioista ja haluaa oppia uusia taitoja. Oppiminen ei tapahdu koskaan ainoastaan päiväkodin oppimistilanteissa ja toimintatuokioilla vaan yhtä usein päivittäin toistuvissa arjen tilanteissa sekä ohjatuissa ja vapaissa leikeissä. Päivän kulku on suunniteltu tukemaan lasten oppimista ja siinä on huomioitu leikkien asettamat ajalliset edellytykset, riittävän ulkoilun turvaaminen sekä rauhallisen lepohetken järjestäminen. Kasvattajan vastuulla on huomata lapsen sen hetkiset kiinnostuksen kohteet ja herkkyyskaudet ja suunnitella oppimista ja oppimisympäristöä niiden pohjalta yhdessä lapsen kanssa. Hyvä oppimis- ja toimintaympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan, omatoimisuuttaan ja luovuuttaan.

Kasvatus- ja oppimisympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeet sekä toiminnan tavoitteet. Kanniston päiväkodissa on runsaasti tilaa ja pyrimme siihen, että ympäristö on viihtyisä ja turvallinen. Toivomme ympäristön herättävän oppimisenhalun ja uteliaisuuden uutta kohtaan, innostavan kokeiluun ja kannustavan lasta toimimaan ja ilmaisemaan itseään. Lapsilla on oman ryhmän tilojen lisäksi käytössään useita yhteisiä tiloja, joissa he voivat antaa mielikuvituksen lentää ja toteuttaa omia ideoitaan. Ryhmien tiloissa välineet ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla niin, että he voivat vapaasti käyttää tarvikkeita ja työvälineitä omissa touhuissaan sekä myös oppia huolehtimaan niistä. Iso sali talon sydämessä tarjoaa oivan paikan lasten leikeille, jumppa- ja musiikkihetkille sekä tilan yhteisten juhlien ja tapahtumien pitoon. Salissa säilytetään päiväkodin liikuntamateriaalia, jotka ovat lasten käytössä. Jokainen ryhmä voi vaikuttaa itse omiin oppimisympäristöllisiin ratkaisuihin, joilla pyritään myös tukemaan pienryhmätoimintaa. Vanhemmat lapset ruokailevat ruokasalissa, jolloin ryhmätilan ei tarvitse toimia ruokailupaikkana, vaan sen voi suunnitella tukemaan muita toimintoja.
Päiväkodin ja koulun piha on laaja ja monimuotoinen tarjoten näin lapsille oivan mahdollisuuden seikkailuun, vapaaseen liikuntaan ja leikkiin. Lähimetsä tarjoaa myös hyvät mahdollisuudet retkeilyyn, luonnon havainnointiin ja tutkimiseen sekä luonnosta nauttimiseen. Lähiympäristöstä löytyvät sekä hiihtomaastot että luistelukentät. Lähistölle on myös valmistunut uusi ulkoilupuisto monipuolisine leikkivälineistöineen.

Hyvä psyykkinen toiminta- ja oppimisympäristö muodostuu positiivisesta ilmapiiristä, johon jokainen työntekijä vaikuttaa. Tärkeää on, että aikuisilla on aikaa kuunnella jokaista lasta ja olla aidosti läsnä lapsen maailmassa. Aikuisen vastuulla on luoda kiireetön ja positiivisella tavalla kannustava ilmapiiri. Tärkeäksi koemme myös suvaitsevaisuuden ilmapiirin niin, että jokainen tulee hyväksytyksi omana itsenään. Aikuiset itse toimivat myös mallina lapsille vuorovaikutuksesta ja suhtautumisesta toisiin ihmisiin.

Hyvässä sosiaalisessa oppimisympäristössä korostuu hyvä, läheinen vuorovaikutus sekä lasten että lasten ja aikuisten kesken. Yhteisöllisyyteen kasvaen päiväkodissa opitaan yhdessä kantamaan vastuu asioiden sujumisesta sekä yhdessä kantamaan vastuuta toinen toisistamme.

Tieto- ja viestintäteknologia on nykyisin osa lasten arkipäivää. Lähes jokaisen lapsen kotona on tietokone ja päiväkodeissakin tietokoneet alkavat olla enenevissä määrin osa avointa oppimisympäristöä. Tavoitteena on saada tietokone yhdeksi oppimisen välineeksi päiväkodin oppimisympäristöihin ja lisätä henkilöstön pedagogista tietokoneen käyttöä sekä myös liittää tietokoneen käyttö osaksi yksikkökohtaisia esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmia. Tietokoneiden käyttö työvälineenä toisten lasten kanssa muodostaakin lapsen elämään yhden oppimismahdollisuuden, joka tulisi pystyä pedagogisesti hyödyntämään. Tietokoneen pedagogisella käytöllä tarkoitetaan aikuisen tavoitteellista oppimiskäsityksiin perustuvaa tietoa ja taitoa, joiden avulla hän ohjaa lasta tietokoneympäristössä ja muussa tietokoneisiin liittyvissä toiminnoissa. Pyrimme välittämään myös vanhemmille tietoa kaikesta siitä miten tietokonetta voi käyttää laadukkaasti.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Päiväkodissa lapsia havainnoidaan sekä yksilöinä, että ryhmän jäsenenä käyttäen tarvittaessa apuna varhaiskasvatussuunnitelmaa, Vantaalla tehtyjä kasvun ja oppimisen tuen materiaaleja ja lomakkeita. Näin toimien kaikki lapsen kehityksen osa-alueet tulevat huomioitua. Varhainen puuttuminen lapsen tuen tarpeeseen on tärkeää. Huolesta keskustellaan ensin tiimissä ja kasvattajat ottavat asiat puheeksi lapsen vanhempien kanssa. Päiväkodin johtajan tulee myös olla tietoinen mahdollisista kehityksen pulmista. Kun tuen tarve on todettu, sovitaan yhdessä miten asiassa edetään. Alueella toimivaan konsultoivaan erityisopettajaan ja vanhempien luvalla lastenneuvolaan ja muihin yhteistyötahoihin ollaan tarvittaessa yhteydessä. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja pyydetään tarvittaessa päiväkotiin seuraamaan lasta. Arvioidaan yhdessä saako lapsi tarvitsemansa tuen ryhmässä ja mitä apuvälineitä siinä voidaan käyttää.
Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Käytössä ovat mm. kuvat, erilainen pienryhmätoiminta, lapsen päivän jäsentäminen jne. Tukea tarvitseva lapsi hyötyy samoista pedagogisista toimenpiteistä kuin lapset yleensäkin. Keskeistä on että hän on ennen kaikkea lapsi, jolla on oma persoonallisuus ja vahvuudet. Tuki liitetään osaksi tavallista arjen toimintaa. Tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Mikäli päiväkodin keinot eivät pelkästään riitä, tehdään vanhemmille ehdotus asiantuntijan konsultaation tai arvioinnin hankkimiseksi. Kelton konsultaation jälkeen ohjataan vanhempia ottamaan yhteyttä tarvittaviin asiantuntijoihin. Tarvittaessa lapsen kehityksen seuranta ja tukeminen käsitellään kasvun ja oppimisen tuen asiantuntijaryhmässä, jossa päätetään tarvittavista tukitoimista. Tukitoimiesityksen ryhmälle laatii päiväkodinjohtaja. Tukimuotoja ovat esimerkiksi suhdeluvun väljentäminen, avustajan saaminen ryhmään tai esim. pienryhmään siirtyminen.
Päiväkodin henkilökunta osallistuu koulutuksiin, joissa on mahdollisuus lisätä omaa osaamista kartuttamalla tietoa erityistä tukea tarvitsevien lasten hoidossa ja ohjaamisessa.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päiväkodissamme ajatellaan, että ei ole erikseen monikulttuurista päivähoitoa, vaan päivähoitoa tarjotaan kaikille tasavertaisesti. Lapsien kulttuureita ei pyritä korostamaan mitenkään, mutta hoidossa huomioidaan jokaisen kulttuurin omat erilaisuudet. Kanniston päiväkotiin tulevia monikulttuurisia lapsia tuetaan kasvamaan oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Otamme huomioon lapsen omaan kulttuuriin kuuluvat erityispiirteet ja tavat, jotka ovat tärkeitä identiteetin kehittymiselle. Erilaisuutta ei pyritä peittämään, vaan perheet voivat avoimesti kertoa kulttuuristaan.
Päiväkodissa kaikki lapset toimivat ja leikkivät yhdessä ja saavat tukea ja vahvistusta itsetunnolleen toinen toisiltaan. Päiväkodin arjessa monikulttuurisuus tulee ottaa huomioon juhlapyhissä, koska kaikkiin kulttuurei-

hin ei kuulu samat juhlapyhät. Suvaitsevaisuuskasvatus on myös iso osa arkea. Lapsille kerrotaan ihmisten erilaisuudesta ja pohditaan erilaisuuteen liittyviä asioita. Lapsen kasvua monikulttuurisuuteen tuetaan huoltajien ja kasvattajien vastavuoroisen, luottamuksellisen ja toisiaan kunnioittavan kumppanuuden kautta.

Pienryhmätoiminnan merkitystä korostuu monikulttuuristen lasten kohdalla. Työntekijällä on tällöin mahdollisuus havainnoida lasta, huomioida lapsi paremmin ja kielen kehityksen kannalta pienryhmät toimivat mainiosti. Jokaisen lapsen kohdalla tulee arvioida, mitkä työmenetelmät tukevat ja auttavat lasta parhaiten Kuvien käyttö toiminnan tukena sopii erityisesti myös toimintaan monikulttuuristen lasten kanssa. Jos yhteistä kieltä ei ole, kuvien avulla kommunikointi onnistuu. Aikuinen voi sanallistaa kuvia, jolloin lapselle tarttuu helpommin suomen kieltä. Arjessa lorujen, laulujen, leikkien ja sanasäkkien käyttö myös tukee monikulttuurisen lapsen kielenkehitystä. On hyvä muistaa, että arjessa on jo valmiiksi lähellä yksinkertaisia asioita ja esineitä, joiden kautta lapsen kanssa toimimista voidaan tukea.

Monikulttuuristen lasten kanssa toimiessaan kasvattajat hyödyntävät myös kili- ja kuttu-materiaaleja. Kilimateriaali sisältää motorisen ja kielellisen osuuden, joita toteutetaan leikin kautta. Harjoituksilla voidaan kehittää lasten puheilmaisua, kielellisiä taitoja ja sensomotorisia perusvalmiuksia. Kuttu on jatkoa kilimateriaalille ja siinä käytetään kuvia sekä leluina että kommunikaatiovälineinä. Kuttu kehittää lapsen kielen lisäksi myös leikkitaitoja, kykyä toteuttaa leikkiä ja nauttia siitä kuvien avulla sekä vuorovaikutustaitoja. Lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta sovitaan yhdessä huoltajien kanssa tehtävässä varhaiskasvatussuunnitelmassa, jossa on mahdollisuus käyttää tulkkia apuna. Päiväkodissamme on S2 (suomi toisena kielenä) -vastaavat, jotka osallistuvat koulutuksiin ja tarvittaessa järjestävät päiväkodissamme S2- opetusta.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Varhaiskasvatuksen eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on kaikille lapsille yhteistä. Korostamme päiväkodissamme oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja toisten kunnioittamista. Tuemme myönteisen minäkuvan kehitystä, joka auttaa lasta hyväksymään itsensä ja muut ihmiset. Päivittäisissä tilanteissa pohdimme ja tarkastelemme oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa, totuutta ja valhetta. Turvallisessa ympäristössä käsittelemme myös pelkoja, ahdistusta ja syyllisyyttä. Pienten lasten kasvattajina olemme ennen kaikkea eettisiä kasvattajia. Omalla toiminnallamme olemme esimerkkeinä lapsille. Kulttuurisessa katsomuskasvatuksessa tarjoamme tietoa asioista, joita jokaisen Suomessa asuvan on tärkeä tuntea uskonnollisesta ja kulttuurisesta taustasta riippumatta. Näitä ovat esimerkiksi perheen ja suvun juhlat, itsenäisyyspäivä, Kalevalanpäivä, pyhäinpäivä, joulu ja pääsiäinen. Tavoitteena on kasvaminen kunnioittavaan kohtaamiseen.

Esiopetuksessa ohjaamme lasta itse löytämään ratkaisumalleja ristiriitatilanteisiin. Lapset laativat yhdessä aikuisten kanssa ryhmän yhteiset toimintatavat ja säännöt. Kulttuurisessa katsomuskasvatuksessa tutustumme lisäksi lapsia lähellä olevien kulttuurien ja katsomusten juhliin ja tapoihin.

Uskonto- ja katsomuskasvatuksen toteuttamisesta keskustelemme aina yhdessä perheen kanssa muun muassa vasu-keskustelussa.

Kanniston päiväkoti tekee yhteistyötä Vantaankosken seurakunnan kanssa, joka järjestää kirkkovuoteen liittyviä tapahtumia päiväkotimme lapsille. Seurakunnan järjestämiin tapahtumiin osallistumisesta sovitaan yhdessä perheiden kanssa.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista. Varhaiskasvatuksella on tärkeä tehtävä kestävän kehityksen edistämisessä sekä lapsen ympäristökäsityksen muodostumisessa, koska lapset saavat elämisen mallinsa ensimmäisinä vuosina aikuisilta. Kannistossa lapsilla tulee olla mahdollisuus oppia ympäristöä säästäviä ja suojelevia elämäntapoja, sillä niitä taitoja he tulevat tarvitsemaan tulevaisuudessa joka tapauksessa. Tekemällä, kokemalla ja seuraamalla lapset kasvavat luontevasti kestävän kehityksen mukaiseen ympäristöaatteeseen. Varhaiskasvatuksen tulee tehdä tämä ympäristöaate tutuksi myös kaikille

lasten vanhemmille. Varhaiskasvatuksen ekologiseen arkeen kuuluu monia ruoka- ja jätehuoltoon, puhtauteen, energian- ja vedenkulutukseen, päivähoidon tiloihin sekä kaikkeen toimintaan liittyviin hankintoihin vaikuttavia ratkaisuja.

Kanniston päiväkodin ympäristössä on hiihtolatuja, luistelukenttä, pulkkamäki ja leikkipuistoja. Melkein päiväkodin pihasta pääsemme metsään leikkimään ja ihmettelemään. Metsäretket ovat tärkeitä lapsen motorisen ja kielellisen kehityksen kannalta. Metsässä harjoittelemme myös yhdessä toimimista ja oppimista. Metsän ja luonnon on todettu johtavan pitkäkestoisempiin ja mielikuvitusrikkaampiin leikkeihin, joten annamme runsaasti aikaa leikeille metsässä. Hyödynnämme metsää ja luontoa yhtenä oppimisympäristönä, josta saamme sekä materiaaleja että ideoita leikkeihin ja toimintaamme.

Kannistossa on kaksi nimettyä ekotukihenkilöä, joiden tehtävänä on opastaa ja kannustaa työyhteisöä ympäristövastuullisen toimintaan päiväkodin johtajan tuella. Päiväkodin omissa tiloissa ja lähiympäristössä olevat kierrätyspisteet tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet kierrättämiselle. Kannistossa ryhmät kierrättävät kartonki-, paperi-, metalli- ja lasijätteen. Käsipyyhepaperit kerätään biojätepusseihin. Ruokajätteen synnyn ehkäiseminen on tärkeää kannistolaisille. Lapset saavat itse vaikuttaa ruuan määrään, jolloin jätettä syntyy vähemmän.

Päiväkodin henkilökunta kiinnittää huomiota omassa toiminnassaan jätteen synnyn ehkäisyyn ja opettaa tätä myös lapsille. Pyrimme kierrättämään materiaaleja uudelleen esimerkiksi askartelussa. Myös vanhempien tekemät lahjoitukset (paperi, lelut, askartelutarvikkeet, roolivaatteet, jne.) ovat tärkeitä kestävän kehityksen näkökulmasta. Päiväkodissa kiinnitetään huomiota myös sähkön ja veden kulutukseen. Valaistuksen riittävyyttä arvioidaan arjessa ja turhat valot sammutetaan. Omalla esimerkillämme opetamme lapsia ekologiseen ajatteluun: kun saamme lapset innostumaan, siirtyy innostus ja tieto myös perheille.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Kanniston päiväkodissa järjestetään perusopetuslain mukaista esiopetusta. Päivittäinen esiopetusaika on klo 8.30 - 12.30 noudattaen koulujen toiminta-aikoja. Esiopetuksesta vastaa lastentarhanopettaja. Lastenhoitaja osallistuu toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Esiopetuksessa huomioidaan Vantaan vuosittaiset painopistealueet. Vuonna 2013 painotetaan luontoa ja ympäristöä. Toisena painopistealueena on leikki.

Esiopetus on suunnitelmallista pohjautuen erilaisiin oppimistilanteisiin, tekemisiin, oivalluksiin ja kokemuksiin. Leikkimateriaaleja hankittaessa on huomioitu, että ne ovat laadukkaita ja monipuolisia ja ympäristö on lasta kiinnostava. Toimintaympäristössä olevat materiaalit ovat lapsen iän ja kehitystason mukaisia. Esiopetusta toteutetaan paljon pienryhmissä, sillä se mahdollistaa lapsen yksilöllisen opetuksen ja havainnoinnin. Toimimme myös koko ryhmänä harjoitellen tulevaa koulun käyntiä varten. Sisältöalueita toteutetaan leikin avulla. Päiväkodissamme on lasta hyväksyvä, kannustava ja turvallinen ilmapiiri. Lapsi tuntee olevansa ryhmän

jäsenenä arvokas ja tärkeä omana itsenään. Kenenkään kiusaamista emme missään nimessä salli ja työskentelemme arjessa niin, että kaikki oppivat kunnioittamaan ja arvostamaan itseään ja toisiaan.

Esiopetuksen toiminta-ajatuksena on lapsen yksilöllisen oppimisen tukeminen ja seuranta. Teemme yhteistyötä Kanniston koulun ja kodin kanssa. Syksyllä ja keväällä pidetään lapsen vanhempien kanssa kasvatuskeskustelu ja keväällä lisäksi esiopetuksen ja koulun välinen tiedonsiirtopalaveri (ESKO- tiedonsiirtopalaveri). Päiväkodissamme olevat esikoululaiset menevät pääsääntöisesti Kanniston kouluun, joka sijaitsee samassa rakennuksessa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Kanniston päiväkodin työyhteisön muodostavat kaikki talossa työskentelevät ihmiset. Kiinteästi työyhteisöömme kuuluvat tietysti myös kaikki ne tahot jotka järjestävät meille tukipalveluja joita ilman arkemme ei sujuisi. Päiväkodin kanssa samassa rakennuksessa toimivat myös koulu, hammashoitola, nuoriso ja vapaa-aika, joiden kaikkien toiminta vaikuttaa ainakin jossain määrin arkeemme.

Päiväkodin työyhteisössä pidämme tärkeänä jatkuvaa, avointa ja arvostavaa keskustelua. Kunnioitamme erilaisuutta; ihmisten ja heidän taustojensa monimuotoisuutta. Tavoitteenamme on tarjota lapselle hyvä päivähoitopäivä, jossa lapsen ja kasvattajan ja kasvattajan ja kasvattajan välinen hyvä vuorovaikutus korostuu. Päiväkotimme toiminnasta vastaa päiväkodin johtaja yhdessä henkilöstön kanssa. Ryhmien lastentarhanopettajat kantavat

päävastuun lapsiryhmän pedagogiikasta ja tavoitteen suuntaisesta työskentelystä. Lastenhoitajilla on myös pedagoginen vastuu omista pienryhmistä. Ryhmän kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä.

Työyhteisössämme on selkeät rakenteet, joihin kaikki työntekijät sitoutuvat.

Rakenteisiin kuuluvat:
Yksikkökokous, edustuksellinen tiimi, joka toinen maanantai, johon osallistuu työntekijä jokaisesta ryhmästä. Puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja. Kokouksessa tiedotetaan, suunnitellaan, kehitetään ja keskustellaan ja tehdään kaikkea sitä välttämätöntä jotta arki talossa sujuu.

Tiimipalaveri joka toisella viikolla, jolloin koko tiimi suunnittelee ja kehittää toimintaansa ja toisen ryhmän kasvattajat valvovat silloin heidän lapsiaan.

Kehittämispäivä kerran vuodessa jolloin henkilöstö suunnittelee, kouluttautuu ja kehittää kokonaisen päivän. Silloin päiväkodin lapset hoidetaan lähiseudun päiväkodeissa.

Ryhmäpalaverit esimiehen kanssa pidetään vähintään kerran vuodessa.
Kehityskeskustelut esimiehen ja työntekijän välillä pidetään kerran vuodessa.

Työyhteisön pelisääntöihin sitoudutaan. Työyhteisön säännöt suunnitellaan ja tarpeen mukaan kehitetään aina niin että kaikki osallistuvat, sitoutuvat ja ovat vastuussa sääntöjen noudattamisesta.

Kehitettäviä asioita sekä toimintatavoissamme arjessa, että pedagogiikassamme, kehitämme yhdessä suunnitellen sekä yhdessä toimien ja asioista paneutuen keskustellen.

6.1 Toiminnan arviointi

6.1.1 Varhaiskasvatustoiminnan ja työyhteisön toimintatapojen arviointi

Arvioinnin kohteena ovat toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja tavoitteet sekä niiden toteuttaminen. Lisäksi kiinnitämme huomioita ilmapiiriin ja kommunikointiin aikuisten, lasten ja vanhempien kanssa. Arviointia tehdään havainnoimalla, kirjaamalla, dokumentoinnilla, kuvilla sekä haastattelemalla. Arviointia tekevät työtiimit keskuudessaan ja johtajan kanssa sekä koko työyhteisö yhdessä. Arvioinnin arvioimisestakin keskustelemme yhdessä. On tärkeä, että jokainen aikuinen arvioi aika ajoin omaa toimintaansa suhteessa yhdessä sovittuihin asioihin.
Aina uuden toimintakauden alussa koko työyhteisö kokoontuu yhdessä arvioimaan varhaiskasvatus-suunnitelmamme sisältöjen ajanmukaisuutta ottaen huomioon senhetkiset lapset, lapsiryhmät ja aikuiset, toimintaympäristön tarvittavat muutokset ja toimintaolosuhteet. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen varmistammeko näillä sovituilla periaatteillamme lapsen ajankohtaiset kasvatukselliset ja opetukselliset tarpeet ja tavoitteet.

6.1.2 Varhaiskasvatusympäristön arviointi

Päiväkotimme varhaiskasvatusympäristöä arvioidaan päiväkodin arvojen perusteella. Onko se turvallinen ja esteettinen? Ovatko tavarat lapsen ulottuvilla? Näkyvätkö toiminnan muodot, erilaiset teemat, lasten piirustukset ja askartelut toimintaympäristössä? Tarkistelemme myös ympäristön siisteyttä, esteettisyyttä ja sitä että esillä olevat asiat ovat harkiten esille laitettu. Varhaiskasvatusympäristö elää, joustaa ja mukautuu tarpeiden mukaan. Siksi arvioimme vastaavatko tilat kyseistä toimintaa vai onko tarvetta uudelleen järjestelyihin.

6.1.3 Lasten ja vanhempien osallisuus arvioinnissa

Arviointia tekevät myös lapset ja vanhemmat. Vanhempien kanssa keskustellaan päivittäin arjen asioista. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa arvioimme vanhempien kanssa suunnitelmassa sovittujen asioiden toteutumista. Vanhemmat osallistuvat arviointiin myös osallistumalla kyselyihin, haastatteluihin sekä vastaamalla asiakastyytyväisyyskyselyyn.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Kanniston päiväkodissa toteutetaan työtä laajassa yhteistyöverkostossa.

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Perusopetus: Päiväkotimme sijaitsee Kanniston koulun kanssa samassa rakennuksessa. Voimme tarvittaessa käyttää koulun salia ja yhteisiä ulko- ja sisätiloja. Käytössämme on yhteinen kouluisäntä, ruokasali ja monistamo. Lähipäiväkotien ja koulujen kanssa teemme monenlaista yhteistyötä ja välineiden lainaamista, meillä on mm. mahdollisuus polttaa savitöitä Kivistön koulussa.
Esiopetusikäisillä on omat kummiluokat, joiden kanssa he tekevät yhteistyötä. Keväällä pidetään yhteinen tiedonsiirtopalaveri sekä Kanniston, Kivistön ja Seutulan koulun kanssa tulevista ekaluokkalaisista.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto):
Toisinaan lapsen kehityksessä voi esiintyä eri syistä tuen tarvetta. Kun päiväkodissa tai vanhemmilla herää huoli lapsesta tai hänen kehityksestään, keskustelemme avoimesti yhdessä ja mietimme, miten edetä asiassa. Otamme tarvittaessa yhteyttä konsultoivaan erityislastentarhanopettajaan kysyen neuvoja lasta koskevissa asioissa. Jos päiväkodin tukitoimet eivät riitä, lapselle tehdään tehostetun tuen suunnitelma yhdessä vanhempien, päiväkodin henkilökunnan ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa.

Tilanteen vaatiessa olemme yhteydessä myös muihin yhteistyötahoihin esimerkiksi neuvola, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, psykologi, puheterapeutti, neuvolan perhetyöntekijä ja lastensuojelu.

Vanhempien kanssa teemme aktiivisesti yhteistyötä kasvatuskumppanuuden hengessä. Meillä on ollut mahdollisuus tutustua ja hyödyntää vanhempien ammatteja; esim. poliisi on kertonut työstään lapsille ja antanut liikennevalistusta. Vanhemmat ovat lahjoittaneet meille esimerkiksi leluja, vaatteita ja askartelumateriaaleja. Olemme myös saaneet lahjoituksia yrityksiltä.

7.2 Varhaiskasvatuksen ja lastenneuvolan yhteistyö

Kanniston päiväkoti ja neuvola tekevät läheistä yhteistyötä päivähoitopalveluja käyttävien lapsiperheiden kanssa. Asiakaslähtöisen yhteistyön tavoitteena on turvata kaikenikäisten lasten suotuisa kehitys ja tarpeen vaatiessa antaa varhaista tukea lapsen kasvuun ja kehittymiseen.

Lapsen täyttäessä 4- vuotta vanhemmat varaavat lapselle vastaanottoajan neuvolaan. Ennen neuvolakäyntiä vanhemmat täyttävät yhdessä päivähoidon henkilökunnan kanssa yhteistyölomakkeen, jonka vanhemmat ottavat mukaan neuvolakäynnille. Nelivuotiaat lapset kuuluvat valtakunnallisesti laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin, joka toteutetaan Vantaalla pääkaupunkiseudullisen Hyve -mallin mukaisesti. Hyve-malli koostuu päivähoidossa käytävästä 4-vuotiaan lapsen Hyve-varhaiskasvatuskeskustelusta ja neuvolan laajasta terveystarkastuksesta. Neuvolakäynnin aikana kartoitetaan lapsen kasvua ja kehitystä, keskustellaan perheen elämäntilanteesta ja lapsen kasvatukseen liittyvistä vanhempien kysymyksistä. Käynnin yhteydessä sovitaan tarvittaessa lapsen ohjauksesta muiden asiantuntijoiden jatkotutkimuksiin tai hoitoon. Neuvolakäynnin jälkeen vanhemmat toimittavat yhteistyölomakkeen lapsen päivähoitoryhmään.

7.3 Esiopetuksesta kouluun

Kanniston päiväkodin esiopetukseen osallistuvat lapset siirtyvät usein Kanniston kouluun. Näin jo koulun alkaessa monet koulun asiat kuten muun muassa ruokailu ja ulkoilu ja koulu rakennuksena ovat lapsille tuttuja. Myös tulevat koulukaverit ovat usein esiopetuksesta tuttuja. Tämä tukee joustavaa siirtymistä esiopetuksesta kouluun erinomaisesti.
Kanniston päiväkodissa toimitaan Vantaalla käytössä olevan yhtenäisen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomallin mukaisesti. EsKo -tiedonsiirtoprosessin tavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen kaikista koulutulokkaista ja samalla vähentää suullisesti siirrettävän tiedon määrää. EsKo -prosessissa esiopettaja havainnoi esiopetusryhmän lapsia ja kokoaa havainnot lasten taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista. Kerätyt tiedot siirretään huoltajien luvalla lapsen tulevalle koululle. Opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto voidaan kuitenkin aina siirtää kouluun. Vastaanottava koulu hyödyntää saatua tietoa opetuksen suunnittelussa.

Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset ohjautuvat joko Sujuvasti kouluun – prosessiin tai heidän koulunkäynnin aloituksessa tarvitsemansa tuki suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja koulun kanssa tehostettuna EsKo – tiedonsiirtona.

7.4 Lasten kehitystä ja vanhemmuutta tukevat kumppanit

Vantaalla perheen on mahdollista saada tukea kotipalvelusta. Kotipalvelun työntekijä voi tarvittaessa hoitaa lapsia, ohjata kasvatuksessa tai tukea vanhemmuutta, arkirutiinien hallintaa ja perheen toimintakykyä muuttuvissa elämäntilanteissa. Muita perheen tukimuotoja ovat tukiperheiden käyttö ja Mannerheimin lastensuojeluliiton kumppanuussopimuksen kautta mahdollistuvat perhekummit.

Lapsiperheillä on myös mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen neuvolan perhetyönä, joka on osa äitiys- ja lastenneuvolapalvelua. Neuvolan perhetyössä on tavoitteena perheen voimavarojen vahvistuminen vanhemmuudessa, lasten hoidossa ja kasvatuksessa sekä muissa arjen haasteissa. Neuvolan perhetyöntekijään voi rohkeasti ottaa yhteyttä silloin kun tuntuu, että siitä saattaisi olla apua omalle perheelle.
Perheneuvola puolestaan tarjoaa yhteistyötahoille asiantuntija-apua lasten ja nuorten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheessä esiintyvien ristiriitojen selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi.

Kanniston päiväkoti tekee tarvittaessa aina yhteistyötä lastensuojelun kanssa (Vantaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyömalli.) Lisäksi varhaiskasvatus tekee yhteistyötä kuntouttavien tahojen, esimerkiksi erilaisten lasten terapiapalvelujen ja muiden tutkivien tahojen kanssa.

7.5 Lasten kasvatusta ja opetusta tukevat kumppanit

Yhteistyötä on myös lähipäiväkotien, Vantaankosken seurakunnan (Kivistön kirkko) kanssa. Lisäksi meillä on mahdollisuus hyödyntää kirjastonpalveluja, kirjastoauto vierailee koulun parkkipaikalla viikoittain. Kirjastokäynnit sekä tutustumisretket seurakuntiin rikastuttavat lapsiryhmien toimintaa. Vantaan kaupungilla on käytössään kieli- ja kulttuurikoordinaattori, joka auttaa ja tukee päiväkodin henkilökuntaa monikulttuuristen lasten kielen kehityksessä.

Varhaiskasvatuksen kumppanina luonto ja ympäristökasvatuksen toteuttamisessa on Vantaan luontokoulu, joka kouluttaa henkilöstöä, ja jossa lapsi-ryhmät vierailevat. Tilakeskuksen kanssa tehdään yhteistyötä ympäristövastuullisen toiminnan edellytysten parantamiseksi (energiatehokkuus, jätehuolto ym.). Kaupunkisuunnittelun kanssa on koottu tietoja varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden käyttämistä luontoalueista, jotta lapsille voidaan jatkossakin turvata luontokokemuksia lähimetsässä.

8 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Lasten hyvinvoinnin edistäminen on toimintamme lähtökohtana. Lapsen hyvinvointi tarkoittaa sitä, että lapsen perustarpeet on tyydytetty ja lapsella on niin fyysisesti kuin psyykkisestikin turvallinen kasvuympäristö. Kun perusta on kunnossa, lapsen hyvinvointia voidaan edistää tarjoamalla lapselle erilaisia aktiviteetteja, joiden myötä lapsi voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Lapsen yksilöllisyyden huomioon ottaminen edistää lapsen hyvinvointia. Lapsen aloittaessa päivähoidon, järjestämme aikaa tutustumiseen ja toivomme vanhempien olevan alkuun lapsen mukana päiväkodin arjessa. Tämä luo perusturvallisuutta. Ryhmän aikuisista joku nimetään perehdyttämään uusi lapsi vanhempineen.

Päiväkodissamme pyrimme ylläpitämään pitkäkestoisia ihmissuhteita lasten ja henkilökunnan välillä. Mahdollisista siirroista lapsiryhmästä toiseen kesken vuotta neuvottelemme vanhempien kanssa ja mietimme yhdessä kenelle siirto sopisi.

Pyrimme huomioimaan jokaisen lapsen omana itsenään, niin että lapsi tuntee itsensä hyväksytyksi ja rakastetuksi. Päivät organisoimme niin, että aikaa jää myös lasten henkilökohtaiselle huomiolle. Pienryhmätyöskentely mahdollistaa yksilöllisen kohtaamisen entistä paremmin. Aina arjessa täytyy muistaa antaa lapselle mahdollisuus syliin ja läheisyyteen. Pidämme tärkeänä kuulumisten vaihtoa lapselle merkityksellisistä asioista. Lasta kuunnellaan keskittyneesti ja vanhempien ja henkilökunnan kesken vaihdetaan päivittäin kuulumisia.

Lapsen ikä- ja kehitystason huomioimme pienryhmätoiminnan ja porrastamisen avulla. Ikä- ja kehitystason huomioiminen edellyttävät henkilökunnaltamme tarkkaa lapsihavainnointia ja lasten tuntemusta. Tällöin myös kasvatuskumppanuus korostuu. Tarjoamme lapselle riittävästi haasteita huolehtien samalla siitä, että lapselta ei kuitenkaan vaadita liikaa; aikuisen tehtävänä on tunnistaa lapsen kyvyt ja taidot.

Päiväkodissamme lapsi saa positiivista palautetta ja kokee onnistumisen elämyksiä kaikissa arkipäivän tilanteissa. Usein sanaton viestintä ilmaisee lapselle palautteen tehokkaasti. Näin ollen kiinnitämme huomiota myös sanattomaan viestintään. Pidämme tärkeänä sitä, että lapsi tuntee aikuisen olevan kiinnostunut tämän ajatuksista ja tekemisistä.

Huolehdimme lapsen fyysisistä tarpeista: ravinnosta, levosta, ulkoilusta ja vaatetuksesta. Turvallisuuden ja miellyttävän ilmapiirin takaamiseksi pyrimme siihen, että aikuisia on riittävästi läsnä eri tilanteissa (mm. ulkoilu, lepo, ruokailu). Pyrimme joustamaan tilanteiden ja lasten tarpeiden mukaan ja tarvittaessa muutamme työvuoroja ja työtapoja lasten tarpeita vastaaviksi.

Esiopetuksen oppilashuolto

Päiväkotimme oppilashuollon tavoitteena on, että lapsi tuntee esiopetusryhmän turvalliseksi ja viihtyisäksi. Seuraamme ja arvioimme koko yhteisön ja esiopetusryhmän hyvinvointia sekä huolehdimme siitä, että jokaisen lapsen yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan.

Oppilashuoltotyötä tehdään päivittäin eri tilanteissa. Tämän lisäksi lasten hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä. Oppilashuoltoryhmässä toimivat päiväkodin johtaja, esiopetuksen opettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja lastenneuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltotyötä ohjaa luottamuksellisuus ja yhteistyö kotien kanssa. Huoltajat voivat tuoda heitä askarruttavia asioita oppilashuoltoryhmän käsittelyyn ottamalla yhteyttä esiopetuksen työntekijään, joka vie asian eteenpäin oppilashuoltoryhmän puheenjohtajana toimivalle päiväkodin johtajalle.

Jos lapsen asiaa käsitellään oppilashuoltoryhmässä, huoltajiin ollaan aina etukäteen yhteydessä ja huoltajilla on mahdollisuus olla mukana asian käsittelyssä. Jos huoltajat eivät osallistu tilaisuuteen, kerrotaan heille oppilashuoltoryhmän kokoontumisen jälkeen, mitä kokouksessa on puhuttu, miten asiassa edetään sekä mitä tietoa ja kenelle tullaan mahdollisesti siirtämään asian edistämiseksi.

Oppilashuoltoryhmässä työskennellään kahdella tasolla:

Yhteisöä koskevat asiat

Oppilashuoltoryhmässä käsitellään hyvinvoinnin kannalta olennaisia esiopetuksen yleisiä teemoja, kuten esimerkiksi ryhmähenkeä, turvallisuuteen liittyviä asioita sekä kiusaamisen estämistä ja siihen puuttumista.

Myös yksittäisen lapsen asia saattaa olla sellainen, että sen tulee olla yleisellä tasolla henkilöstön tiedossa. Tällä varmistetaan, että muutkin kuin esiopetusryhmän työntekijät voivat puuttua tarvittaessa tilanteeseen. Esimerkiksi lapsen pysyvä sairaus (diabetes ym.) tai aggressiivinen käytös saattavat vaatia välittömiä toimia. Tiedottaminen henkilökunnalle yksittäistä lasta koskevissa asioissa tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa

Yksilöä koskevat asiat

Oppilashuoltoryhmän käsitellessä yksittäisen lapsen asiaa, paikalla voivat olla vain ne työntekijät, joille asian käsittely välittömästi kuuluu. Huoltajilta pyydetään erikseen kirjallinen suostumus, jos oppilashuoltoryhmään kuulumaton työntekijä, kuten esimerkiksi puheterapeutti tai psykologi, osallistuu asian käsittelyyn.

Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietosuoja- ja salassapitosäädöksiä (Perusopetuslaki 40§ ja 41§).

9 Varhaiskasvatuksen viestintä

Kannistossa pidämme tärkeänä jatkuvaa vuorovaikutusta vanhempien kanssa. Lapsen päivän päättyessä kerromme päivän kulusta sekä tapahtumista; leikit, toimintatuokiot, ruokailu, ulkoilu, unet ja muut pienet arjen asiat. Lapsen arjesta kerromme myös viikko- tai kuukausikirjeellä, jotka lähetämme sähköisesti koteihin. Joka ryhmässä on myös käytössä ilmoitustaulut, joissa ilmoitamme tärkeistä tapahtumista. Myös valokuvauksen avulla tuomme lapsen arkea näkyväksi.

Hoidon alkaessa käymme alkukeskustelun, jossa vanhemmat kertovat lapsestaan Lapsi kotioloissa- lomakkeen avulla. Kerran vuodessa käydään vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma keskustelu (VASU), jota täydennetään tarvittaessa vuoden kuluessa. Vanhempainilloissa kerrotaan päiväkodin/ryhmän ajankohtaisista asioista.

Kanniston varhaiskasvatussuunnitelma on elävä dokumentti ja työväline, jonka päivittäminen on jatkuvaa. Tässä dokumentissa tuomme näkyväksi meille tärkeitä, arjessa mukana olevia asioita. Vasun tekemisessä ja päivittämisessä meillä on apuna vihkonen, joka kiertää henkilökunnalla sekä perheissä. Sinne jokainen voi merkitä tärkeiksi kokemiaan ajatuksiaan. Luemme vihkoa säännöllisesti ja liitämme tekstejä myös vasuun.

- Kivistön alueen vanhempainyhdistyksen (Kiva ry.) kanssa meillä on mahdollisuus tehdä yhteistyötä ja tiedottaa tapahtumista alueen asukkaille.
- Kesällä 2013 avasimme päiväkodin Facebook- sivut jonka käyttämistä kehitämme yhdessä vanhempien kanssa.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi
Kanniston toimintayksikkö
Kenraalintie 6 01700 Vantaa
09 839 34844

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Kannuskujan toimintayksikkö

25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 2
2.1 Arvolähtökohdat 2
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 3
3 Yhteistyö perheiden kanssa 4
4 Meidän päivä 5
4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 6
4.2 Lapselle ominaiset tavat toimia 7
4.2.1 Mitä löydät ison kiven juurelta? – tutkimisen ilo 7
4.2.2 Hyppy tekee terää – liikunnan riemu 8
4.2.3 Leikitäänkö kotia? – leikin suuri maailma 9
4.2.4 Värien loisketta, tarinoiden huisketta, rytmien rytinää – luovuutta etsimässä 10
5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 11
5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 11
5.2 Monikulttuurisuus sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 12
5.3 Ympäristö- ja mediakasvatus 13
5.4 Esiopetus ja valmistava opetus 14
6 Työyhteisön rakenteet ja arviointi 15
7 Yhteistyökumppanit ja hyvinvointityö 16
8 Lopuksi 17

Kannen kuva: Minttu 6v.

1 Johdanto

Kannuskujan päivähoitoyksikön toimipisteet sijaitsevat Hakunilassa, lähellä Sotungin luontoaluetta. Hakunilan alue on pääsääntöisesti kaupunkimaista kerrostaloasutusta mutta lähellä oleva Sotunki tarjoaa meille hyvät mahdollisuudet nähdä ja kokea luontoa. Alueellamme asuu paljon eri kieli- ja kulttuuritaustaisia perheitä, mikä näkyy myös meidän arjessamme.

Kannuskujan päivähoitoyksikköön kuuluvat neliryhmäinen Kannuskujan päiväkoti, Tuulenpesän ja Villivarsan ryhmäperhepäiväkodit sekä perhepäivähoito. Päiväkotimme on perustettu 1981, ryhmäperhepäiväkodit ovat tulleet mukaan 1990-luvulla ja kunnallinen sekä yksityinen perhepäivähoito vuonna 2010. Yksikössämme on tarjolla kaikki päivähoidon hoitomuodot. Kaikissa päivähoitomuodoissamme noudatetaan yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Päivähoitoyksikkömme lapset saavat kasvuun ja oppimiseen yleistä tukea. Tuemme lapsia erilaisin pedagogisin järjestelyin, teemme paljon yhteistyötä yhteistyökumppanien kanssa sekä käytämme konsultoivan erityislastentarhanopettajan palveluja. Lisäksi meillä on päiväkodissa integroitu ja pienennetty ryhmä niille lapsille, joiden tuen tarve on suurempi.

Tarjoamme kaikille lapsille mahdollisuuden monenlaiseen toimintaan joka päivä. Toimintamme perustana ovat lasten, lapsiryhmien sekä vanhempien tarpeet ja toiveet. Käytämme pienryhmätoimintaa. Hyödynnämme Vantaan kaupungin painopistealueita (kieli, liikunta, luonto ja ympäristö, leikki) toiminnassamme.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Arvostamme jokaista omana itsenään, tarjoamme turvallisia, yksilöllisiä ja monipuolisia kasvun aineksia yhteistyössä perheiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toimintaamme ohjaavat Vantaan kaupungin arvot:

Kaikessa toiminnassamme pyrimme taloudelliseen ajatteluun, ohjaamme lapsia kestävän kehityksen mukaisiin toimintatapoihin. Pyrimme siirtämään suomalaisia perinteitä erilaisia kulttuureja kunnioittaen.

Pyrimme toisia kunnioittavaan, kannustavaan ja erilaisuuden hyväksyvään ilmapiiriin. Työssämme pyrimme auttamaan toisiamme, ottamaan yhdessä vastuuta työtehtävistä ja jakamaan osaamistamme kaikkien käyttöön. Vanhempien kanssa pyrimme hyvään yhteistyöhön huomioiden perheiden tarpeita. Lapsilla ja vanhemmilla on mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Meillä on halua ja rohkeutta muuttaa ja kokeilla uusia asioita. Uudistamme toimintaamme pienin keinoin. Suhtaudumme myönteisesti toimintatapojemme ja osaamisemme kehittämiseen.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kasvattajuus ja ajatus lapsesta muodostavat vahvan perustan työllemme. Lapsuus nähdään arvokkaana aikana, johon meillä on mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti. Lapsi saa meiltä päivähoitoa ja varhaiskasvatusta, sopivassa suhteessa lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden.

Kasvattajuus pohjautuu kasvattajan arvoihin ja toimintaan kasvattajana. Kasvattajat yhdessä muodostavat yhteisen näkemyksen hyvästä kasvattajuudesta keskustellen, pohtien ja arvioiden toimintatapojaan ja toimintakulttuuriaan. Hyvä kasvattajuus muotoutuu aidosta kiinnostuksesta lapseen ja lasten toimintaan, sitoutuneisuudesta ja herkkyydestä lasta ja kasvattamista kohtaan.

Meille on tärkeää, että kasvattaja on läsnä, antaa lapselle aikaa, syliä ja turvaa päivän aikana. Lapsen pitää voida luottaa siihen, että aikuinen tukee häntä kaikissa tilanteissa myös ristiriitoja selvitettäessä. Tehtävänämme on huolehtia siitä, ettei ketään jätetä yksin eikä kiusata. Rakennamme lapsen päivästä kiireettömän, mielenkiintoisen ja turvallisen; päivän, jossa lapsella on mahdollisuus oppia uusia asioita.

Lapsikäsityksemme pohjautuu ajatukseen lapsesta ainutlaatuisena, omana yksilönään, jonka kasvua ja kehitystä me voimme tukea varhaiskasvatuksessa. Lapsi on aktiivinen ja innokas oppija, joka oppii yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Toimintamme pohjautuu havaintoihin lapsista, annamme lapselle mahdollisuuden oppia hänelle ominaisilla tavoilla: liikkuen, leikkien, tutkien ja itseään ilmaisten.

Lapselle on tärkeää, että hän tulee kuulluksi päivittäin, että hän voi kokea arvostusta omana itsenään. Kannustamme lasta, rohkaisemme ilmaisemaan itseään ja olemaan oma itsensä. Pyrimme vahvistamaan lapsen tervettä itsetuntoa.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus alkaa, kun perhe tulee tutustumaan päivähoitopaikkaan. Jokaisen perheen kanssa sovitaan tutustumisjaksosta, jonka aikana lapsi ja vanhemmat tutustuvat hoitajiin ja päivähoitopaikkaan. Alkukeskusteluissa vanhemmat voivat kertoa lapsestaan sekä päivähoitoa koskevista odotuksistaan ja toiveistaan, ja me kerromme toiminnastamme. Tutustumisjakson jälkeen yhteistyö jatkuu päivittäisinä kohtaamisina ja keskusteluina.

Jokaiselle lapselle teemme yhteistyössä vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelman (jatkossa vasu), lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (jatkossa leops) tai valmistavan opetuksen suunnitelman. Jos lapsi tarvitsee tukea kasvussaan ja oppimisessaan, teemme hänelle vanhempien ja yhteistyötahojen kanssa tarvittavat suunnitelmat. Näiden suunnitelmien tavoitteena on ohjata päivittäistä toimintaamme lapsiryhmissä ja tukea vanhempia kasvatustehtävässään. Suunnitelmia arvioimme säännöllisesti vuosittain tai tarpeen vaatiessa useammin. Kaikissa lasta koskevissa asioissa olemme vaitiolovelvollisia.

Arvostamme vanhempia lapsensa asiantuntijoina. Tavoitteenamme on tehdä yhdessä työtä lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteistyön onnistumiseksi on tärkeää molemminpuolinen kunnioitus ja luottamus. Pyrimme yhteiseen ymmärrykseen lasta koskevissa asioissa, vaikka meillä olisi näkemyseroja. Toivomme avointa keskustelua puolin ja toisin.

Kuva 1. Minttu 6v.

4 Meidän päivä

Kurahousut jalkaan,
villamyssy päähän!
Iloisesti juoksennellaan
kuraleikkisäähän.

Ota lelut esiin,
mennään eläintarhaan,
tiikerit saa vierailulle
ystävänsä parhaan.

Istu tähän tuoliin,
nappaa kynä näppiin,
tarinoiden ovea ei
meillä panna säppiin!

Paina sormet väriin,
minä annan luvan:
möröstä saat tänään tehdä
hienon muotokuvan.

Ruokalappu kaulaan!
Pöytään kiireenvilkkaaa,
kuuntele kun iloisesti
ruokakello kilkkaa.

Paina poski tyynyyn,
nalle peiton alle,
päivätorkku tekee hyvää
ikiliikkujalle.

Kuningatar nukkuu,
prinssi näkee unta.
Makeassa unessa on
koko valtakunta.

Heitä kuperkeikkaa,
pompi tasajalkaa,
viidakkomme villi
jumppahetki tässä alkaa.

Tamburiini tassuun,
istu mukavasti,
lauluhetki kiidättää sut
ulapalle asti!

-Tittamari Marttinen-

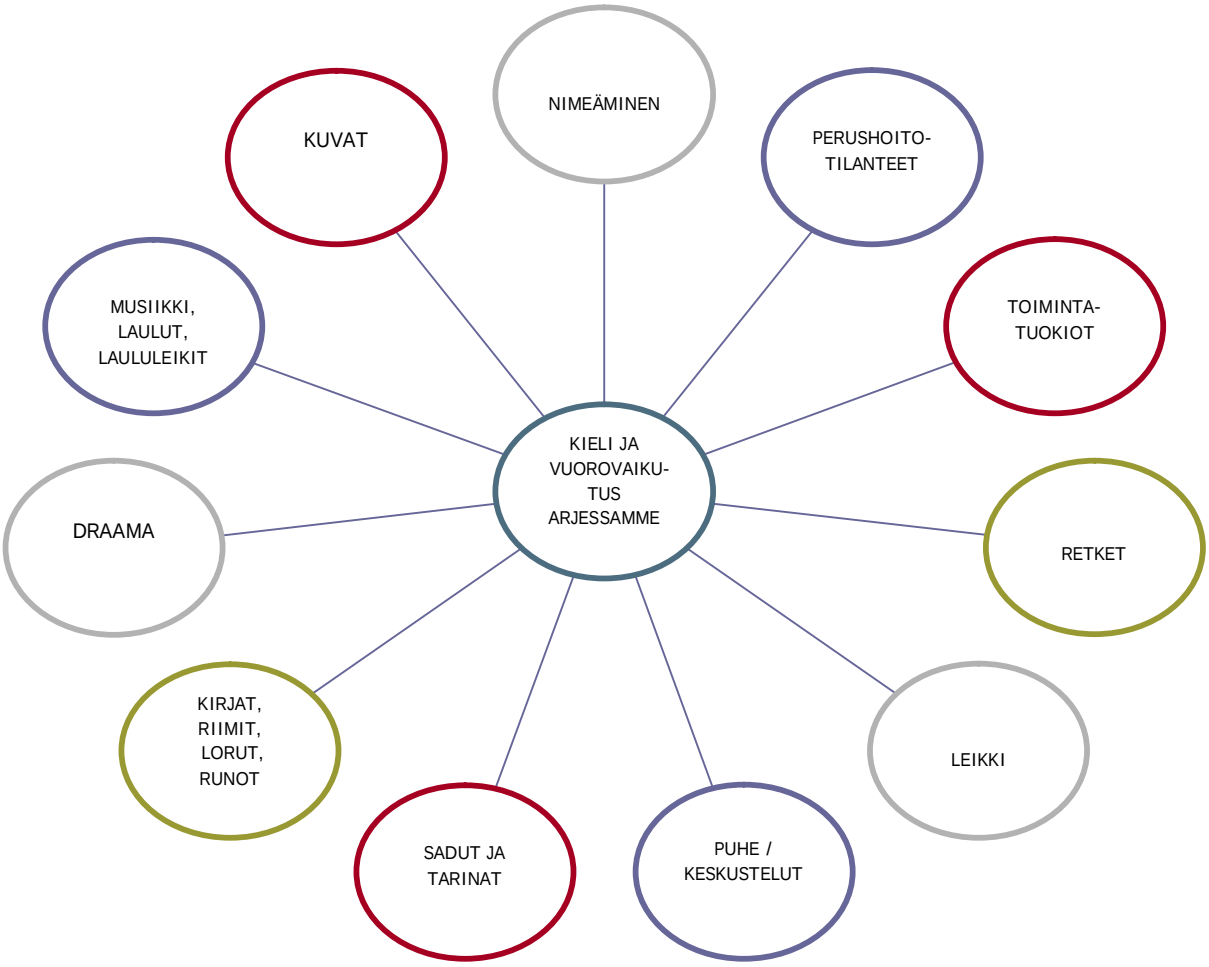
Lasten päivät päivähoidossa koostuvat ruokailuista, leikistä, ulkoilusta, pukemisesta ja riisumisesta, wc:ssä käymisistä sekä lepohetkestä. Nämä tuovat lapselle turvaa ja ennakoitavuutta. Lisäksi päivään kuuluu aamupiiri, ohjattuja tuokioita ja pieniä työtehtäviä. Käytämme lasten kanssa kuvia hahmottamaan päivän kulkua. Kaikki päivän toiminnot ovat lapselle tärkeitä tasapainoisen kasvun, oppimisen ja kehityksen kannalta.

Kasvattajien kirjattujen havaintojen perusteella rakennamme toimintamme lapsille ja lapsiryhmille sopivaksi. Suunnittelussa huomioimme myös lasten ja vanhempien toiveet. Kasvattajalta edellytetään hyvää ryhmän ja lapsen tuntemista sekä kykyä muuttaa suunnitelmia. Mitä pienemmästä lapsesta on kysymys sitä enemmän päivärytmi joustaa lapsen tarpeiden mukaan.

Kiireettömän päivärytmin onnistumiseksi käytämme pienryhmiä perushoidon tilanteissa, siirtymisissä ja ohjatuissa tuokioissa. Perushoidon tilanteet, kuten esimerkiksi ulos lähteminen sujuu rauhallisemmin, kun siirrymme pukemaan ja ulos pienissä ryhmissä. Tällöin lapsella on myös aikaa, rauhaa ja tilaa harjoitella omatoimisuutta yhdessä aikuisen kanssa.

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielen ja vuorovaikutuksen tukeminen on yksi varhaiskasvatuksen tärkeimmistä tehtävistä. Kielen avulla ilmaisemme itseämme ja rakennamme suhdetta ympäröivään maailmaan. Kieli on ajattelun, tunteiden ilmaisemisen ja kommunikaation väline. Lapsen kieli kehittyy vuorovaikutuksessa toisen ihmisen kanssa. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä enemmän ilmaisu on sanatonta.

Kaavio 1. Kieli ja vuorovaikutus arjessamme.

Kieli ja vuorovaikutus ovat vahvasti mukana arjessamme. Kiinnitämme runsaasti huomiota vuorovaikutuksen toimivuuteen, koska meillä on paljon lapsia, jotka tarvitsevat kielensä kehitykseen tukea. Arjessamme käytämme hyvää ja selkeää kieltä sekä kuvia ja tukiviittomia kommunikaation apuna. Vuorovaikutuksessa lasten kanssa rohkaisemme heitä kommunikointiin ja vuorovaikutukseen. Omalla esimerkillämme annamme lapsille mallin monipuolisesta kommunikoinnista.

4.2 Lapselle ominaiset tavat toimia

4.2.1 Mitä löydät ison kiven juurelta? – tutkimisen ilo

Lapsi on luontaisesti utelias ja oppii tutkimalla ympäröivää maailmaa eri aistein: haistamalla, maistamalla, tunnustelemalla, kuuntelemalla ja katselemalla. Mitä nuorempi lapsi on sitä enemmän hän tutkii suullaan. Vanhempi lapsi kyselee ja havainnoi. Lapsi oppii kokeilemalla, yrittämällä, erehtymällä ja oivaltamalla.

Tarjoamme lapselle turvallisen ympäristön tutkimiseen ja ihmettelyyn niin sisällä kuin ulkona. Käymme retkillä, seuraamme vuodenaikojen vaihtumista ja tutustumme erilaisiin materiaaleihin ja aistimaailmoihin. Emme rajoita liikaa lasten luontaista tapaa tutkia ympäristöään. Annamme aikaa lasten kysymyksille, pohdimme ja etsimme tietoa yhdessä. Itse kokeilemalla ja tutkimalla asiat jäävät paremmin mieleen.

Kuva 2. Jemina 5v.

Teen
saippuakuplan.
Se lentää maailman
ääriin! Ei, kivimuuriin
se törmäsikin ja poksahti!
Puhallan uuden kuplan. Se
osui perhosen siipeen ja –
halkesi. Mutta kolmas
kuplani, sen sieppasi
tuuli ja vei sen
kauas pois

Sitä kuplaa kau-
as lähden etsi-
mään.

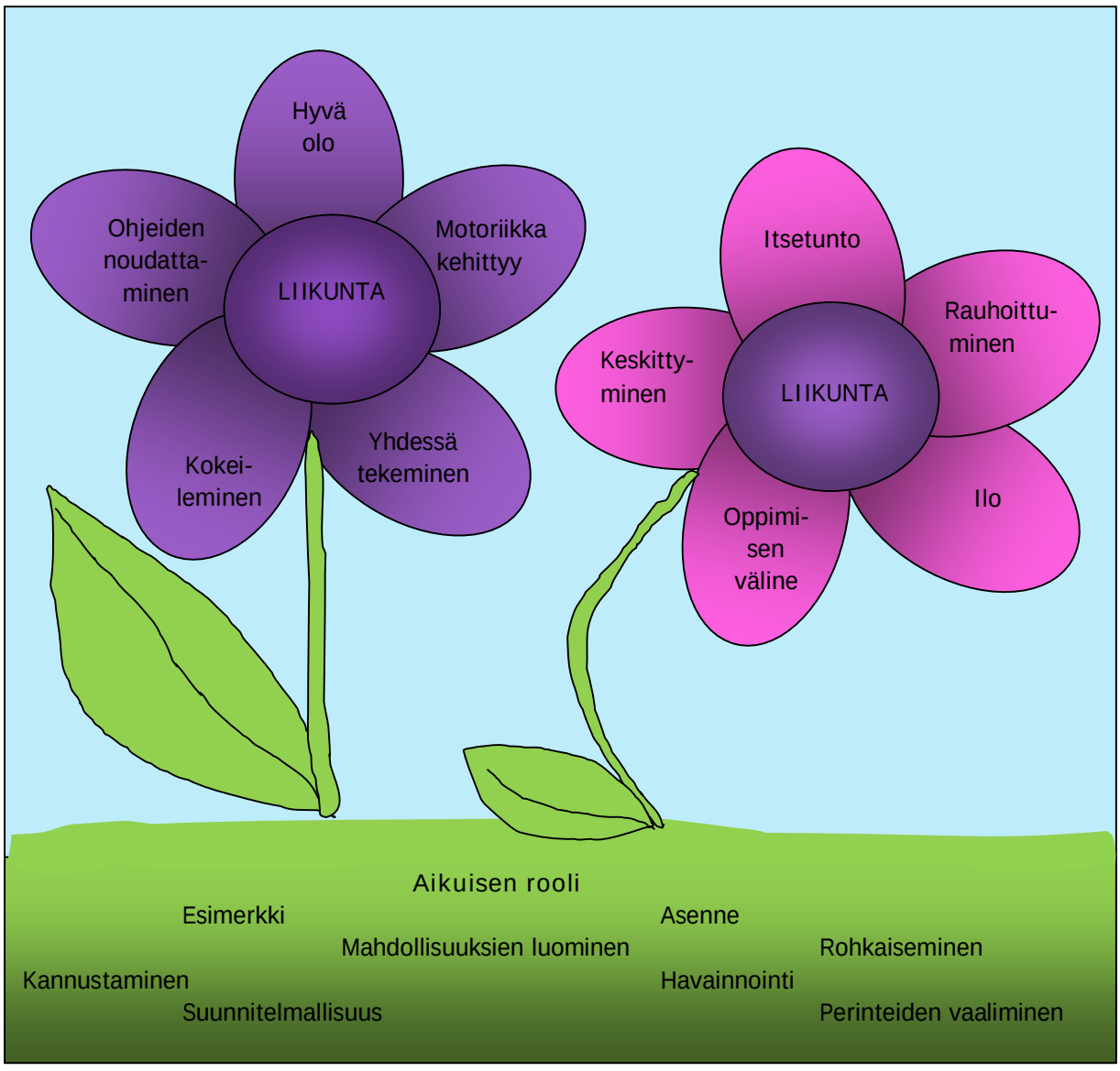
-Leena Laulajainen-

4.2.2 Hyppy tekee terää – liikunnan riemu

Maanantaina marssitaan,
tiistaina tanssitaan,
keskiviikkona keinutaan,
torstaina tömistellään,
perjantaina pompitaan,
lauantaina luistellaan,
sunnuntaina soudetaan.

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa toimia ja oppia, tutustua niin itseensä, toisiin kuin ympäristöönsä. Liikunta antaa pohjan lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Sen avulla lapsi harjoittelee erilaisia tunnetiloja, itsensä ilmaisua ja opettelee monenlaisia taitoja. Kasvattaja luo yhdessä lasten kanssa myönteisen asenteen liikkumiseen.

Tarjoamme hyvät mahdollisuudet lapsille monenlaiseen liikkumiseen. Lähiympäristöstä löytyy mm. metsiä, leikkipuistoja ja urheilupuisto niin talvi- kuin kesäliikuntaan. Pihoilla lapset saavat kokeilla liikunnallisia rajojaan. Päiväkodin salin monipuoliset liikuntavälineet ovat käytössä päivittäin. Kannustamme ja ohjaamme lasta liikkumaan arjen eri tilanteissa.

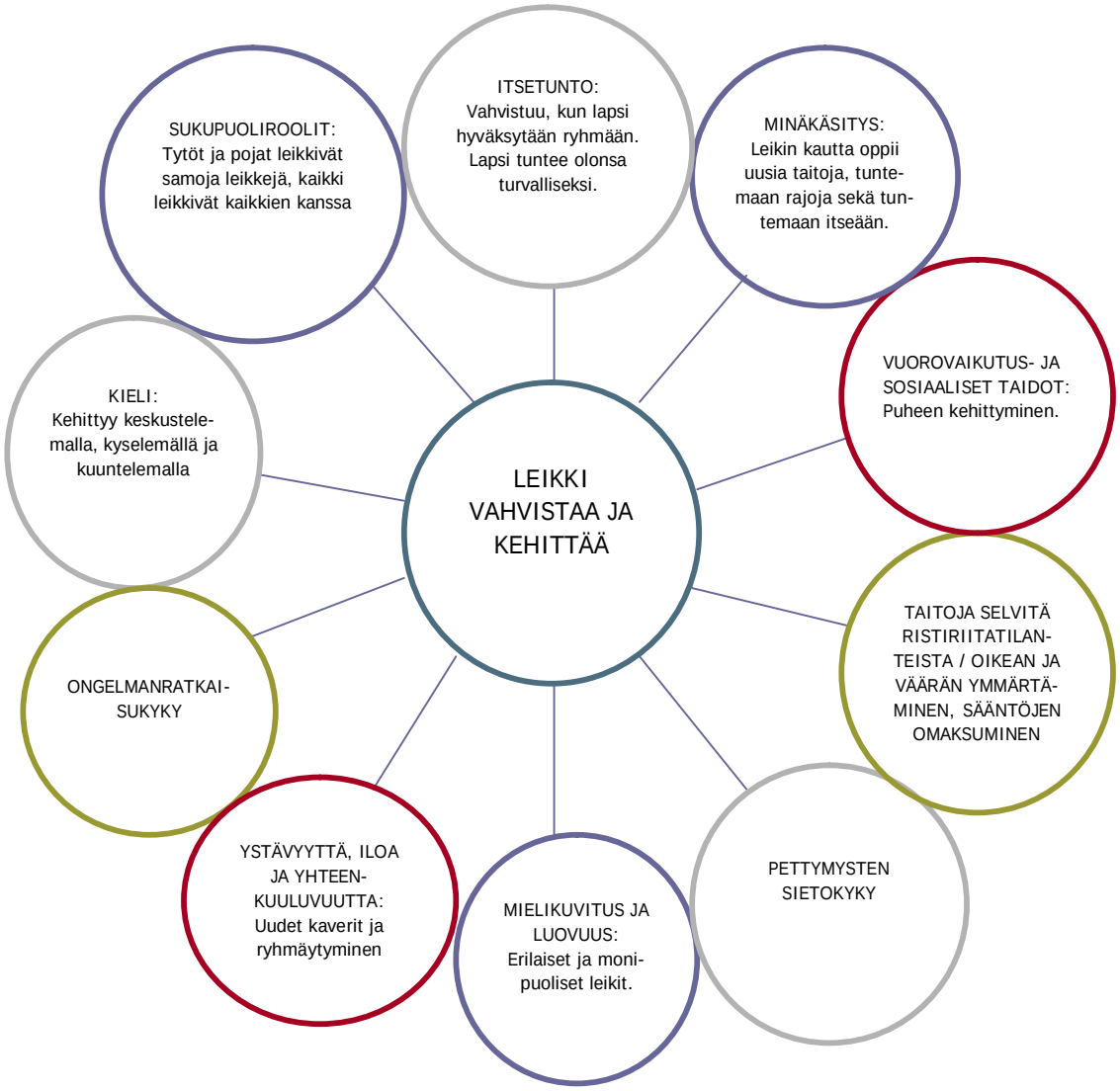

Kaavio 2. Liikunnan merkitys lapselle ja aikuisen rooli

4.2.3 Leikitäänkö kotia? – leikin suuri maailma

Leikillä on tärkeä rooli jokaisen lapsen arjessa. Noin vuoden ikäisille leikki on aikuisen kanssa yhdessä tutkimista. Hieman isommat lapset leikkivät jo rinnakkaisleikkejä. Vähitellen lapset alkavat leikkiä yhteisleikkejä, joihin sisältyy roolileikit ja sääntöleikit.

Leikki on lapsen tapa oppia uusia asioita.

Kaavio 3. Leikin merkitys.

Lapsen täytyy tuntea olonsa turvalliseksi voidakseen leikkiä. Pienet leikkiryhmät, rauhallinen leikkitilanne ja aikuisen osallisuus ovat hyvän leikin edellytyksiä. Jakaannumme pieniin ryhmiin leikkimään. Käytämme leikkikarttoja sekä leikinvalintakortteja, jotka auttavat lasta valitsemaan leikin ja leikkikaverin aikuisen ohjauksessa tai omatoimisesti.

Kasvattajalla on tärkeä rooli leikin ohjaamisessa ja rauhallisen leikkitilanteen luomisessa. Huolehdimme, että lapsilla on riittävästi aikaa ja tilaa leikkiä. Kehitämme lasten leikkiä osallistumalla leikkiin sanallisesti ohjaamalla, antamalla ideoita tai leikkimällä mukana. Lapset saavat aineksia leikkeihin retkistä, saduista ja arjen tapahtumista. Vastuullamme on huolehtia, että leikit onnistuvat ja lapsella on mahdollisuus leikkitovereihin. Kasvattajan tehtäviin kuuluu myös huolehtia turvallisesta ja innostavasta leikkiympäristöstä. Muokkaamme leikkiympäristöä lasten kiinnostusten mukaan.

4.2.4 Värien loisketta, tarinoiden huisketta, rytmien rytinää – luovuutta etsimässä

Valkoinen paperi edessä,
kippo ja sivellin vedessä.
Tästä alkaa satumatka.
Suti kuiskii: jatka, jatka.

Unohdan hetkeksi kaiken muun,
vaellan metsään lumottuun.
Värit, sivellin minua vie.
Kauaksi vaellan, minne lie.

En tahdo kuvasta lähteä,
vielä värittelen tähteä.

-Sirpa Hänninen-

Kuva 3. Leevi 6v.

Taiteen avulla lapsi voi ilmaista itseään, saada hyvän olon, rikastuttaa ja käyttää mielikuvitustaan. Lapset saavat piirtää, maalata, tanssia, soittaa, laulaa, askarrella, esiintyä, kuunnella ja kertoa tarinoita. Nämä kaikki kehittävät lasten motorisia, sosiaalisia ja empatiataitoja.

Kasvattajan rooli on ohjata ja antaa lapselle mahdollisuus toteuttaa myös omia näkemyksiään. Annamme tilaa, aikaa ja rauhaa tutustua eri taiteen alueisiin. Rohkaisemme ja kannustamme lasta kokeilemaan uusia asioita. Tärkeää on että lapsi iloitsee ja saa kokemuksia. Lapset nauttivat taiteen kokemisesta ja ilmaisemisesta yhdessä taiteesta innostuvan ja iloitsevan kasvattajan kanssa.

5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Tuen tarvetta voi olla,
vaikka lapsi juoksee nurmikolla.
Tärkeää on tehdä havaintoja,
yhdessä vanhempien kanssa tarkastella.

Luo pohjaksi kokonaiskuva lapsesta
vahvuuksista ja innostavista asioista.
Voit joskus asiantuntijaa tarvita,
mutta seuraavista ilman lausuntoa aloita:

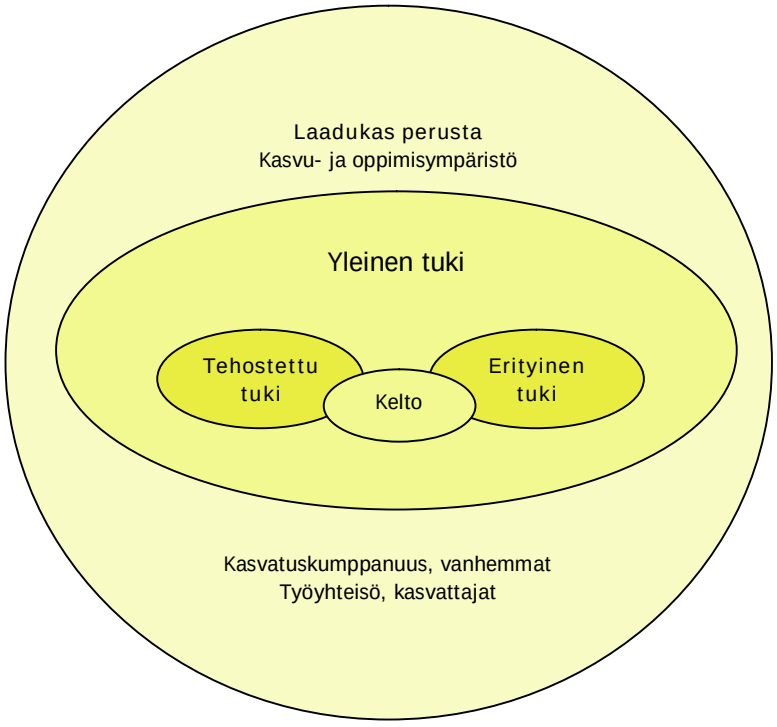
temppurata pomppien,
saksilla kädestä pitäen,
tukiviittomat auttaa pientä puhujaa,
lorut s:n ja r:n harjoittelijaa.
Keskittyminen on oikea ässä,
muistathan käydä välillä leikkimässä.

Voi tarkastella myös kehoa,
piirtäen, käyttäen varjoa tai narua.

Mitä onkaan tässä tavoitteena?
Ettei tuen tarve ole kasautuneena.
Muista myös ennaltaehkäisy,
ettei tuen tarve pitkity.
Ryhmässä lasta tuetaan
ryhmän jäsenenä toimimaan,
ympäristöä mukautetaan
ja arkista elementtejä vahvistetaan.
Mihin tässä pyritään?
Lapselle mahdollisimman pitkälle tuki järjestämään
varhaiskasvatuksen palveluiden parissa,
tärkeä osa on vanhempien tuessa.

- Eleonora Printz -

Kaikkien lasten kasvun ja kehityksen pohjana on laadukas varhaiskasvatus. Kasvun ja oppimisen tuella pyritään lapsen kokonaisvaltaisen kehittymisen tukemiseen sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemiseen. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen tuen yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi.

Kaavio 4. Kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksessa.

Kaikki lapset ovat tasavertaisia huolimatta tarvitsemastaan tuesta. Jokaisella lapsella on persoonallisuutensa, vahvuutensa ja oppimistyylinsä, joiden pohjalta suunnitellaan tarvittavat tukimuodot. Tavoitteena on luoda eheä kasvun ja oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen.

Kasvu- ja oppimisympäristö muokkautuu ryhmässä olevien lasten tarpeiden mukaan. Lapsille tutut, ammattitaitoiset ja motivoituneet kasvattajat luovat turvallisen pohjan leikille, oppimiselle ja tuelle. Tuki suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä vanhempien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Käytämme lasten kasvun ja oppimisen tukena muun muassa päivä- ja viikkojärjestystä, pienryhmätoimintaa, kuvia kommunikoinnin apuna.

5.2 Monikulttuurisuus sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Päivähoitoyksikkömme sijaitsee alueella, jossa asuu paljon eri kulttuuritaustaisia perheitä. Monikielisten ja –kulttuuristen perheiden kanssa tehtävä yhteistyö on osa arkipäiväämme. Erilaiset kulttuuritaustat mahdollistavat luontevan tavan oppia toisiltamme.

Kaikki lapset ovat samanarvoisia kielestä tai kulttuurista riippumatta. Jokaisella on oikeus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttäminen on tärkeää lapsen identiteetin rakentumiselle sekä kaksikielisyyden kehittymiselle. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä.

Aloituskeskustelussa ja varhaiskasvatussuunnitelmassa sovimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen äidinkielen, kulttuurin ja suomen kielen tukemisesta. Keskusteluissa tuomme esille suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita, periaatteita ja arjen käytäntöjä. Käytämme tulkkipalvelua tarpeiden mukaan.

Kielen omaksumiseen ja käyttämiseen lapsi tarvitsee suunnitelmallista Suomi toisena kielenä (S2) –opetusta, jota arvioidaan säännöllisesti. Tuemme lapsen suomen kielen oppimista kaikissa arjen tilanteissa. Lapsi oppii kieltä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja kas-

vattajien kanssa. Lapsen suomen kielen edistymistä tukevia toimintatapoja yksikössämme ovat pienryhmätoiminta, kielikerhot, kuvien ja tukiviittomien käyttö. Kaikissa varhaiskasvatuksen hoito-, kasvatus- ja opetustilanteissa käytämme selkeää ja tarkkaa puhetta.

Lapsen aloittaessa päivähoidossa keskustelemme vanhempien kanssa uskontokasvatuksesta. Päävastuu uskontokasvatuksesta on perheellä ja me tuemme perheen vakaumusta. Arjessa keskustelemme esiin nousseista uskonnollisista asioista. Toiminnassamme huomioimme vuodenkierron mukaan juhlapyhiä ja perinteitä. Teemme yhteistyötä Hakunilan seurakunnan kanssa ja osallistumme muun muassa juhlapyhien kirkkohetkiin. Lasten kanssa keskustellaan päivittäin siitä, mikä on oikein ja väärin, hyvää ja pahaa, totta ja valhetta, toisten kunnioittamisesta sekä hyvistä tavoista.

5.3 Ympäristö- ja mediakasvatus

Ympäristökasvatuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on myönteisen luontosuhteen rakentuminen. Päivähoitoyksikkömme elinympäristö tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia luontosuhteen kehittymiseen. Pihapiirimme sekä retket lähimaastoon mahdollistavat luonnon ihmeiden pohtimisen ja tutkimisen sekä leikkimisen. Elämykselliset ja omin aistein saadut kokemukset luonnossa luovat pohjan luontosuhteen rakentumiselle. Tavoitteena on, että luonnosta tulee lapselle tuttu ja turvallinen paikka, jossa lapsella on mukava olla ja josta hän haluaa pitää huolta.

Ympäristökasvatuksessa ohjaamme lasta vastuullisuuteen ja ympäristöä säästävään toimintaan. Päivähoitoyksikössämme muun muassa kierrätämme paperia, kartonkia ja lajittelemme biojätteet erikseen. Korostamme energian säästöä arjen pienissä asioissa sekä huomiomme kestävän kehityksen periaatteet esimerkiksi hankinnoissamme.

Medialla on merkittävä rooli lasten jokapäiväisessä elämässä. Mediakasvatuksen lähtökohtana ovat lasten omat kokemukset. Keskustelemalla lasten omista kokemuksista lapsiryhmässä pyrimme ohjaamaan lapsia kriittiseen medialukutaitoon ja turvalliseen ja tarkoituksenmukaiseen mediankäyttöön. Keskustelemme myös vanhempien kanssa erilaisista median käyttötavoista. Päiväkodin 3-6-vuotiaiden ryhmissä on lasten käyttöön tarkoitetut tietokoneet, joissa on ekapelejä.

5.4 Esiopetus ja valmistava opetus

Esiopetus on kokonaisvaltaista, päivittäiseen toimintaan liittyvää. Esiopetus koostuu eri sisältöalueista, joita opetetaan eheytetysti kokonaisopetuksen periaatteiden mukaisesti. Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tuetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus ja perusopetus muodostavat kasvatuksellisen ja opetuksellisen jatkumon.

Esiopetusryhmän opettajilla on käytössä Esiopetusikäisen lapsen havainnointi –lomake, johon kootaan havainnot ryhmän lapsista. Lomake on opettajan työväline, johon tehdään muistiinpanoja lapsen kielellisistä, matemaattisista, sosiaalisista ja motorisista taidoista sekä työskentelytavoista. Kaikki esiopetusikäiset tekevät itsearvioinnin syksyisin ja keväisin värittämällä Eskarilentokoneen. Lisäksi lapselle laaditaan vanhempien kanssa Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS).

Esiopetusta järjestetään päiväkodissamme kahdessa 3-6-vuotiaiden ryhmässä, Mintuissa ja Muskoteissa. Lapset saavat yhden vuoden ajan maksutonta esiopetusta ennen oppivelvollisuuden alkua neljä tuntia päivässä. Päivittäinen esiopetusaika on päiväkodissamme 8.30-12.30. Noudatamme esiopetuksessa opetuslautakunnan määrittelemiä työ- ja loma-aikoja.

Tarvittaessa järjestämme valmistavaa opetusta niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka tarvitsevat lisätukea suomen kielessä esiopetusvuoden aikana. Päiväkodissamme valmistavan opetuksen lapset ovat esiopetusryhmässä ja saavat valmistavaa opetusta viisi tuntia päivässä. Pääpaino opetuksessa on suomen kielen oppimisessa ja kotoutumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena on antaa lapselle tarvittavat valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten.

6 Työyhteisön rakenteet ja arviointi

Moniammatillisessa työyhteisössämme korostuu yhteinen vastuu lapsista ja lapsiryhmästä. Huolehdimme yhdessä lasten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Vastaamme toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkömme henkilökunta on sitoutunut toimintasuunnitelmaan, sovituista asioista pidetään kiinni ja sovitut työt hoidetaan ammatillisesti.

Erilaisissa palavereissa tarkastelemme toimintaa, yhteistyötä, ilmapiiriä sekä tavoitteiden ja varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista. Toimintakauden alussa pidämme työyhteisömme kehittämispäivän, jossa tarkistamme yksikkömme tavoitteita ja luomme suunnitelmia tulevalle kaudelle. Jokainen tiimi tekee ryhmäkohtaisen toimintasuunnitelman, pohtii ryhmänsä keskeisiä tavoitteita sekä päivittää tiimisopimuksen. Lisäksi kahden viikon välein meillä kokoontuu edustuksellinen tiimi (e-tiimi), johon osallistuu edustaja jokaisesta tiimistä. Johtajamme valmistelee e-tiimiin esityslistan ja toimii tiimissä puheenjohtajana. Ryhmien henkilökunta kokoontuu viikoittain tiimipalavereihin, joissa tehdään suunnitelmia, mietitään ryhmän työtapoja ja arvioidaan toimintaa.

Kaiken toimintamme kehittämisen pohjana on arviointi. Päivittäin arvioimme omia työtapojamme ja vuosittain käymme kehityskeskustelun esimiehemme kanssa. Ryhmäkohtaisissa arviointipalavereissa puolivuosittain arvioimme kirjallisesti ja keskustelemalla tiimin pedagogista toimintaa. Kaupungin asiakaspalautekyselyillä ja ryhmien omilla palautekyselyillä saamme vanhemmilta tärkeää tietoa heidän näkemyksistään hoidon, kasvatuksen ja opetuksen toteutumisesta. Lapsilta saamme suoraa palautetta päivittäin.

7 Yhteistyökumppanit ja hyvinvointityö

Laadukas varhaiskasvatus edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Kaikkien lasten asioissa teemme yhteistyötä muun muassa lastenneuvolan ja koulun kanssa. Lisäksi teemme yhteistyötä muiden tahojen kanssa lasten ja perheiden tarpeiden mukaan. Hyödynnämme lähialueen tarjoamia kulttuuri- ja liikunta mahdollisuuksia. Hakunilan keskustassa nuorisotilalla on teatteriesityksiä, kirjastolla satuhetkiä. Luontoretkemme suuntautuvat Sotungin alueelle, joka tarjoaa loistavat mahdollisuudet sekä liikuntaan että luontoon tutustumiseen.

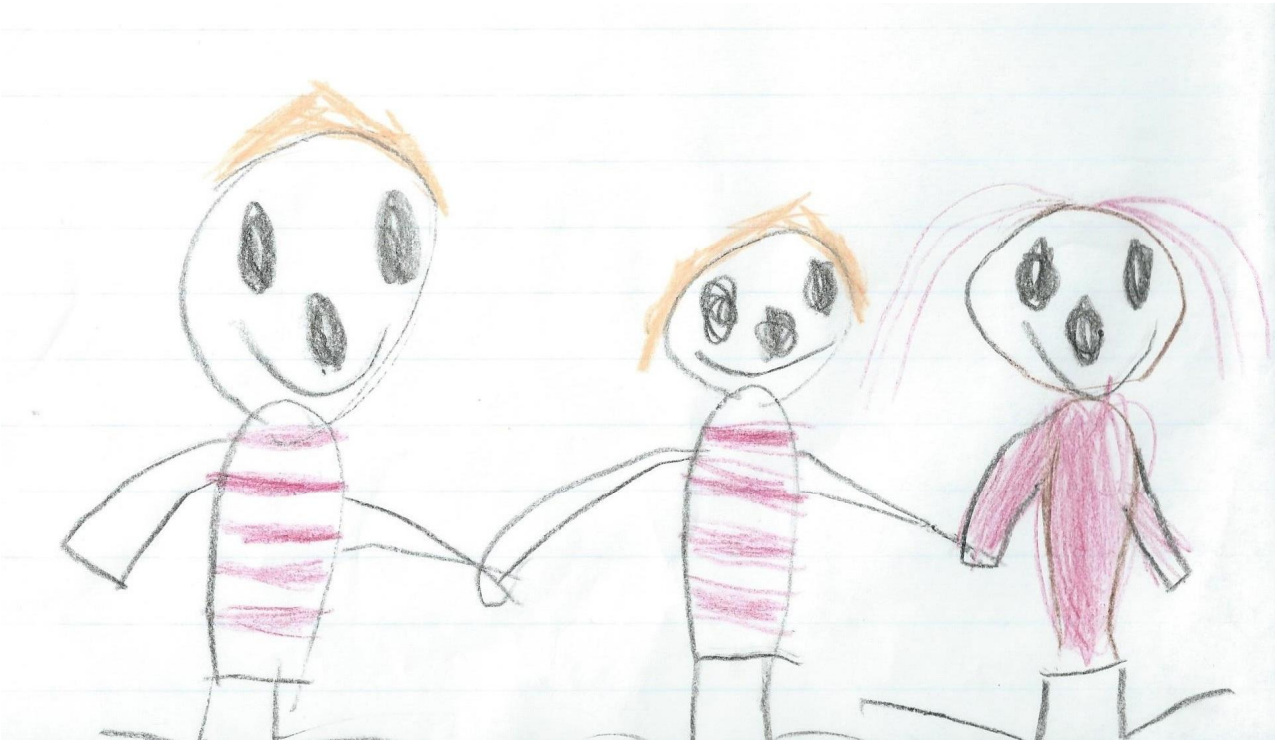
Kaavio 5. Yhteistyötahot

Hyvinvointityössä (hyry) on tärkeää sekä lasten, vanhempien että koko kasvattajayhteisön hyvinvointi. Hyvinvointityötä teemme yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Yksilö- ja ryhmätasoa toteuttaa kasvattajatiimi/ryhmän aikuiset. Yhteisötasoa toteuttaa koko työyksikkö. Säännöllisesti kokoontuvassa e-tiimissä jokaisella on mahdollisuus nostaa esille hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Oppilashuolto on osa hyvinvointityötä. Oppilashuoltotyöryhmän muodostavat esikouluryhmän lastentarhanopettajat, erityislastentarhanopettaja, yksikön johtaja ja konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Oppilashuoltotyöryhmä huolehtii lasten tuen tarpeesta esiopetuksessa ja päivähoidossa. Tarkoituksena on turvata eheä oppimispolku esiopetuksen ja koulun välillä. Oppilashuoltotyötämme ohjaa luottamuksellisuus ja yhteistyö vanhempien kanssa.

8 Lopuksi

Taloja korkeita mä siellä näin
monta kerrosta päällekkäin.
Ikkunoita oli kaksisataa,
joista kaikista ulos voi kurkistaa.
Vieressä oli kauppa uusi,
jonka ovet aukeavat kello kuusi.
Oli kirjasto täynnä kirjoja
ja koulun pihalla leikki lapsia.
Päiväkodinkin tutun siellä näin
ja kaikki mun kivat ystäväin.
-T.K.-

Kuva 4. Tomi 5v.

Vantaa

Sivistystoimi
Kannuskujan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Kannuskuja 5, 01200 Vantaa
Puh: 09-83930242

vasu

AJATUKSIA ARJESTA

tapa toimia Kartanonkosken päiväkodissa

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Kartanonkosken toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

KARTANON PERHE

Kartanonkosken päiväkodin varhaiskasvatus-suunnitelman sisällä kulkee Kartanon perheen tarina. Sen sisältö on tuotettu saduttamalla lapsia ja kyselemällä heiltä mielipiteitä päiväkotia koskevista asioista. Vanhempien ääni on saatu haastatteluilla varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen yhteydessä sekä erillisillä kirjallisilla kyselyillä. Kaikki *kursivoidut tekstit* ovat suoria lainauksia.

VASU
Kartanonkosken toimintayksikön
varhaiskasvatussuunnitelma

Taitto: Mikko Paloniitty
Etu- ja takakannen kuvassa Sebastian Siuko
Kansikuvat: Jesse Terho STUDIOTERHO
Muut valokuvat: Mikko Paloniitty ja Sirpa Markkanen

Roope 5 v.

SISÄLLYS

1 Johdanto 4

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Toiminta-ajatus 6

2.2 Arvot 7

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 8

3 Kasvatuskumppanuus perheiden kanssa 10

4 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

4.1 Arjen toimintarakenteet 12

4.2 Oppimis- ja toimintaympäristö 13

4.3 Lapselle ominainen tapa toimia ja oppia

4.3.1 Leikkiminen 15

4.3.2 Liikkuminen 16

4.3.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen 17

4.3.4 Tutkiminen 18

4.4 Varhaiskasvatuksen sisällöt

4.4.1 Vuorovaikutus ja kieli 19

4.4.2 Matematiikka 19

4.4.3 Etiikka ja katsomus 20

4.4.4 Ympäristö- ja luonnontieto 20

4.4.5 Terveys 21

4.4.6 Taide ja kulttuuri 22

4.5 Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen 23

5 Yksikön toimintamuodot

5.1 Ryhmät ja kasvun portaat 24

5.2 Esiopetus 24

5.3 Kerhotoiminta 26

6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 27

6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 28

7 Kumppanuudet ja yhteistyö

7.1 Koulu ja me 29

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 30

7.3 Muu yhteistyö 31

8 Arviointi ja kehittäminen 32

9 Loppusanat 34

1 Johdanto

KARTANON PERHE

Eräänä päivänä Kartanon perheen postiluukusta tipahti kirje, jossa kerrottiin, että perheen 6-vuotias Kille –poika oli saanut esiopetuspaikan Kartanonkosken päiväkodista. ”Hienoa”, sanoi isä Kartano, ”Kille pääsee jatkamaan päiväkodissa, jossa oli päivähoidossa ennen kuin pääsi samassa talossa sijaitsevaan kerhoon ja taloon, jossa sisko Kitikin on.” Kiti on 2. luokkalainen ja koulu sijaitsee samassa rakennuksessa päiväkodin kanssa. ”Ja onhan se talon toisessa päässä sijaitseva hammashoitolakin tuttu meidän perheelle”, isä jatkoi. ”Hei, älkää unohtako, että minun muskarini on myös siellä ja naapurin Hertan kuvataidekoulu!”, huusi Kille.

Äiti oli tuumailevan näköinen: ”Ihanaa, mutta haikeaa, nyt se parin vuoden kotonaolo loppuu ja on aika palata töihin. Muistan vielä, miltä tuntui, kun veimme lapsia pienenä ensimmäisiä kertoja Kartanonkosken päiväkotiin. *Onneksi lapset huomioidaan ja kohdataan yksilöinä siellä. Kartanonkosken päiväkoti on aina ollut viihtyisä ja siellä on rauhallinen ja iloinen ilmapiiri.*”

Vanhemmat olivat vähän aikaa mietteissään, kun Kille sanoi innoissaan: ” Minun täytyy kertoa kavereillenikin, että pääsen heidän kanssaan samaan eskariin!”

Kartanonkosken toimintayksikön Varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) perustuu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (STAKES/THL 2005), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) ja Vantaan omaan Varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012) ja se sisältää keskeiset tavoitteet ja yhteiset suuntaviivat toiminnalle. Tämä suunnitelma on henkilöstön työväline, jonka pohjalta yksikön työsuunnitelma ja lapsiryhmien omat toimintasuunnitelmat vuosittain laaditaan ja toimintaa kehitetään sekä arvioidaan.

Ajatuksia arjesta ja tapa toimia Kartanonkosken päiväkodissa -lause kuvaa hyvin meidän Vasuamme, jonka olemme tehneet toimintamme perustaksi ja joka toimii jatkossa myös uusien työntekijöiden perehdyttämisessä apuna. Suunnitelman yhtenä tavoitteena on työkäytäntöjen kirjaaminen, tutkiminen ja kehittäminen. Tällaisen työskentelyn kautta saamme myös työntekijöiden osaamisen esille ja pääsemme tietoisesti jakamaan osaamista työyhteisössä.

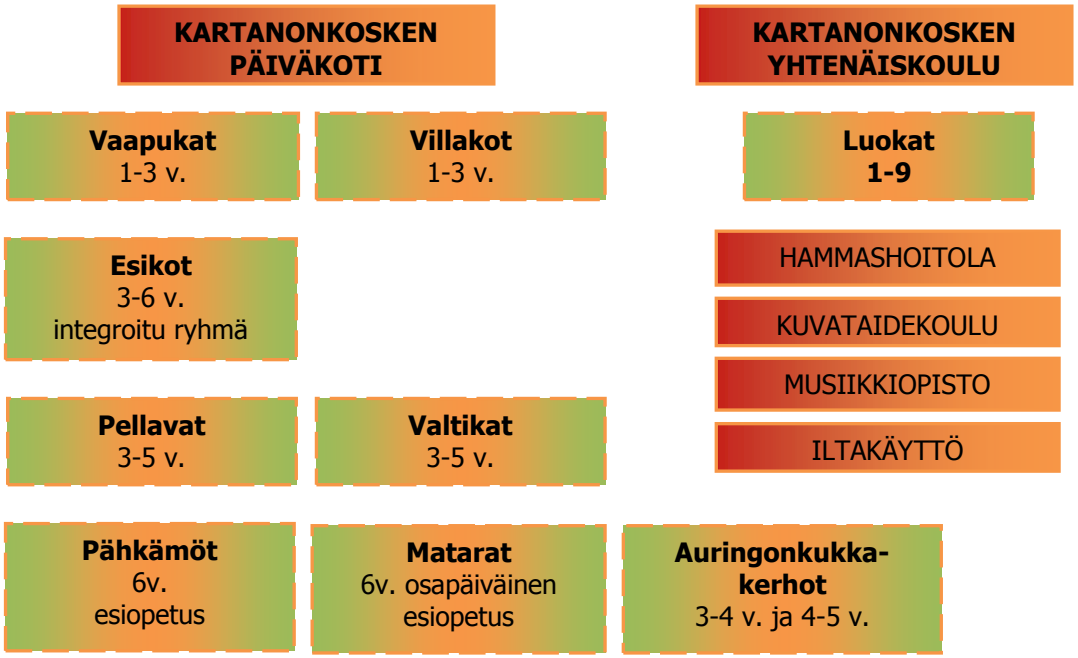
Henkilöstö on koko toimintamme ajan ollut sitoutunutta toimimaan yhdessä ja toteuttamaan laadukasta varhaiskasvatusta lasten ja perheiden hyvinvoinnin takaamiseksi. Olemme saaneet paljon kiitosta asiakaspalautteena mm. monipuolisesta toiminnasta, lasten ja vanhempien hyvästä kohtaamisesta sekä talon hyvästä hengestä. Niiden tahdomme näkyvän talomme laadukkaan varhaiskasvatuksen tunnusmerkkeinä jatkossakin.

Kartanonkosken päivähoitoyksikön erityispiirteet

Kartanonkosken päiväkodin kaikki lapsiryhmät sekä koulun puolella toimivat kerhot ja osapäiväinen esiopetusryhmä muodostavat yhdessä saman katon alla toimivan Kartanonkosken toimintayksikön. Toimimme samassa rakennuksessa (Tilkussa) ison Kartanonkosken yhtenäiskoulun sekä alueen hammashoitolan, musiikkiopiston ja kuvataidekoulun kanssa. Rakennus sijaitsee Tilkunpellon reunalla, Tammiston luonnonsuojelualueen sekä Haltialan peltojen vieressä. Luonto onkin merkittävä osa meidän toimintaympäristöämme.

Koko rakennus on valmistunut vuoden 2005 jouluna ja Kartanonkosken päiväkodissa on seitsemän lapsiryhmää. Lapsia on päiväkodissa n. 125 ja kerhoissa n. 30, henkilökuntaa n. 25. Tilat ovat avarat, monipuoliset ja viihtyisät.

Yksikön tehtävänä on tarjota päivähoito-, varhaiskasvatus-, esiopetus- ja kasvun sekä oppimisen tuen palveluita sekä turvata vanhempien työssäkäynti. Hoitoa, kasvatusta ja opetusta on tarjolla lapsille noin yksivuotiaista kouluun menijöihin. Hoito on pääsääntöisesti kokopäivähoitoa, osapäivähoidon tarve vaihtelee, mutta on hyvin vähäistä. Osa lapsista on hoidossa vain muutamana päivänä viikossa. Päiväkoti on avoinna klo 6-18 tarpeen mukaan ja ennalta sovitusti. Toimintaa on kaikkina arkipäivinä. Koulujen loma-aikoina, jolloin hoidon tarve on vähäisempi, yhdistämme ryhmien toimintaa. Esiopetusta ja kerhotoimintaa meillä on koulujen toiminta-aikojen mukaisesti. Koulujen loma-aikoina tarjoamme esiopetuksessa oleville lapsille päivähoitoa tarpeen mukaan. Kesäaikana yhdistämme toimintaa muiden päivähoitoyksiköiden kanssa kartoitusten perusteella tarvetta vastaavaksi. Alueella päivystää aina yksi päiväkoti heinäkuussa.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Toiminta-ajatus

Kartanonkosken päivähoitoyksikössä kasvatustyön pohjana on kohtaava ja keskusteleva vuorovaikutus perheiden kanssa. Meillä lapsia hoidetaan ja opetetaan yhteisvastuullisesti lämmöllä, ammattitaidolla ja suurella sydämellä. Lapset saavat meiltä turvallisuutta tuovat rajat ja lapsia ohjataan kehuen, kiittäen ja kannustaen.

Jokainen kasvattaja on sitoutunut toimimaan yhteisvastuullisesti, jotta lapset saavat monipuolisen ja hyvän pohjan yksilölliselle kasvulle ja kehitykselle.

Kartanonkosken päiväkodin toiminnan visio luotiin yksikön perustamisvaiheessa
ja nyt nämä asiat toimivat meillä
arjen tärkeinä peruspilareina:

lämminhenkinen

sydämellinen, hyväksyvä ja lapset huomioiva

asiakaslähtöinen

iloinen ja positiivinen

avoin ja kohtaava

arvokkaasta kiinnipitävä

turvallinen

innostunut ja kehittävä

elämäniloinen

erilaisuutta arvostava

2.2 Arvot

Vantaan kaupungin ja Varhaiskasvatuksen arvojen pohjalta olemme yhdessä keskustelleet ja luoneet Kartanonkosken päivähoitoyksikön toiminnan arvopohjan. Olemme kuvanneet tähän sen, mitä kukin arvo meillä tarkoittaa.

Innovatiivisuus

Innovatiivisuus näkyy meillä uskalluksena ja haluna kokeilla uutta. Uskomme, että yritysten ja erehdysten kautta sekä myönteisellä asenteella pääsemme loistavaan lopputulokseen. Salliva ja kannustava ilmapiiri sekä avoin keskustelu rohkaisee meitä arjen innovaatioihin – miettimään, mikä arjessa voisi olla vielä paremmin.

Kestävä kehitys

Kulttuurisesti kestävää kehitystä on meillä se, että vaalimme ja toteutamme omaa kulttuuriperinnettämme ja huomioimme aidosti vieraita kulttuureita. Hyväksymme ja ymmärrämme monimuotoisuutta.

Sosiaalisesti kestävää kehitystä toteutamme pohtimalla, kehittämällä ja panostamalla vuorovaikutusilmapiiriin sekä lasten ja aikuisten tasa-arvoiseen kohteluun.

Ekologisesti kestävä kehitys on meillä lajittelua, kierrätystä, energian säästöä sekä materiaalien järkevää käyttöä. Tavoitteenamme on sisäistynyt ekologinen ajattelutapa sekä sen välittäminen lapsille sekä lasten luontosuhteen kehittäminen.

Taloudellisesti kestävän kehityksen mukaisesti hankimme uusia materiaaleja suunnitelmallisesti ja harkiten. Henkilöstöresurssien käyttö on aina suunnitelmallista.

Yhteisöllisyys

Ominaispiirteemme on toimia yhteisöllisesti, vastata yhteisönä lapsista ja pitää kiinni yhteisesti sovituista toimintatavoista ja periaatteista. Meillä on yhteinen ymmärrys varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista ja siitä, mitä se meiltä edellyttää.

Kohtelemme kaikkia tasa-arvoisesti ja arvostamme kaikkia juuri sellaisina kuin ovat. Toimimme aktiivisesti sekä syrjinnän että kiusaamisen ehkäisemiseksi. Aktivoimme sekä lasten, vanhempien että henkilöstön osallisuutta ja osallistumista.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kartanonkoskella

Meidän kasvattajien toimintaa ohjaa…

- tietoisuus lapsen kehityksestä
- tietoisuus hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta
- vahva ammatillisuus
- kunnioittava suhtautuminen lapsiin, vanhempiin ja työkavereihin

Meidän kasvattajien tehtävänä on…

- lapsen kokonaiskehityksen turvaaminen
- lapsen tukeminen päiväkodin arjessa
- antaa tilaa lapsen omalle oppimisprosessille
- vastuun ottaminen ja aloitteellisuus vuorovaikutussuhteissa
- toimia vastuullisesti ja uskaltaa ottaa esiin myös huolenaiheita
- huomioida lasten erityispiirteet ja tukea lasten oman identiteetin vahvistumista
- kuunnella herkästi, myös sanatonta viestintää
- toimia roolimallina ja esimerkkinä
- oman toimintamme kehittäminen mm. osallistumalla täydennyskoulutuksiin, arvioimalla ja pohtimalla omaa toimintaamme

Saamme tämän kasvatustehtävän onnistumaan…

- toimimalla yhteistyössä vanhempien, työyhteisön jäsenten ja yhteistyökumppanien kanssa
- kohtelemalla kaikkia tasapuolisesti
- positiivisella asenteella ja persoonallisella työotteella
- hyvän ilmapiirin ylläpitämisellä
- takaamalla lapsille mahdollisuus osallisuuteen, vaikuttamiseen sekä yhteenkuuluvuuteen lapsiryhmässä

KARTANON PERHE

Pihalla Kille näki ystävänsä Hertan ja Artun, jotka molemmat olivat juuri tulleet päiväkodista. ”Hertta ja Arttu, pääsen teidän kanssanne samaan eskariin Kartanonkoskelle!” Kille huudahti ja jatkoi:

”Millaisia aikuisia siellä oikein on?”
”*Rauhallisia ja kivoja ja sellaisia, jotka tekee lasten kaa jotain*”, sanoi Arttu. Hertta sanoi, että ”*Lempeitä ja sellaisia, jotka leikkii*. Meidän äiti aina sanoo, että *kyllä ne päiväkodin kasvattajat ovat hyväntuulisia ja pitkäpinnaisia*”.

”No millaisia lapsia siellä on?” jatkoi Kille uteluaan. ”*Kivoja ja leikkiviä ja ne ottaa leikkiin mukaan*”, kertoi Hertta ja jatkoi:
”kiva, että sinäkin tulet sinne”.

- dokumentoimalla toimintaa mm. valokuvaamalla ja videoimalla havainnollistetaan lapsille ja vanhemmille varhaiskasvatuksen arkea ja tapahtumia
- siten, että lapsen kokonaisvaltaista ja arvostavaa kohtaamista toteutetaan joka päivä, heti aamusta lähtien lapsen tullessa päiväkotiin

Näemme, että…

- lapsi nauttii ja kokee iloa yhdessäolosta toisten lasten ja aikuisten kanssa
- lapsella on luontaisesti halu oppia ja kohdata uutta
- lapsi on kiinnostunut ympäristöstään, jossa hän pääsee olemaan, toimimaan ja oppimaan omien tarpeidensa pohjalta
- lapselle on tärkeää saada luoda ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita toisiin lapsiin ja aikuisiin
- lapsella on jokapäiväinen oikeus emotionaalisesti lämpimään suhteeseen päiväkodin aikuisen kanssa
- aikuisen tulee huomioida lapsen yksilölliset tarpeet läheisyyden ja yksinolon vaihtelulle
- jokainen lapsi on arvokas ja hänestä löytyy ihania ominaisuuksia ja piirteitä

KARTANON PERHE

Illalla Kartanon perheessä vanhemmat keskustelivat keskenään. Äiti sanoi: ”Uskon, että Killellä on *turvallista olla tutussa päiväkodissa*. Muistan, että siellä *päiväkodissa aikuiset menevät lapsen tasolle ja puhuttelevat lasta eikä aikuista kohtaamisessa*. Ihan niin kuin siellä päiväkodin Auringonkukkakerhossakin.”

Kauri 2v.

3 Kasvatuskumppanuus perheiden kanssa

KARTANON PERHE

Iltakeskustelu jatkui isän sanoessa: ”Minulla on kyllä *luottamus henkilökuntaa kohtaan. Siellä on niin ammattitaitoisia ihmisiä töissä.* Ja *lasten päivästä infotaan aina niin hyvin meitä.*” ”Niin, on kyllä *tärkeää, että saamme tietoa päivän tapahtumista* ja myös, että *meitä kuunnellaan. Luottamuksellisuus ja rehellisen suora kommunikointi ovat aina välittyneet Kartanonkosken päiväkodin kasvattajista.*” sanoi äiti ja jatkoi: *”Kun Kille oli pieni, saimme päivittäin ne pienet laput, jossa kerrottiin päivän kuulumiset. Se tuntui arvokkaalta tiedolta, kun lapsi ei vielä itse osannut kertoa mitään päivästään. Meitä vanhempia kohtaan ollaan aina oltu tosi kannustavia ja yhteistyö on ollut hyvää. Kivaa taas päästä vanhempainiltoihinkin kuuntelemaan ja keskustelemaan toisten vanhempien kanssa.”*

Kasvatuskumppanuus on meille avointa, kohtaavaa ja luottamuksellista vuorovaikutusta vanhempien kanssa. Vanhempien kuunteleminen ja kunnioittaminen on tärkeää, koska vanhemmat ovat oman lapsensa parhaita asiantuntijoita.

Meillä on yhteisesti sovitut käytännöt, ns. päivähoidon aloituspaketti, uusien perheitten vastaanottamiseksi. Ennen hoidon alkamista suosittelemme vanhemmille yhteistä tutustumisjaksoa lapsen kanssa päiväkotiin. Tätä pidämme tärkeänä, koska se auttaa lasta ja perhettä päivähoitoon totuttautumisessa.

Tavoitteenamme on pehmeä lasku ja turvallisen, hyvän perustan rakentaminen molemmin puoliselle yhteistyölle. Lapsi ja vanhemmat saavat rauhassa tutustua päiväkodin aikuisiin ja talomme arkeen. Vanhempien osallistuminen lapsen päivän seuraamiseen on mahdollista myös päivähoidon myöhemmässä vaiheessa.

Vanhemmat täyttävät ”lapsi kotioloissa” – lomakkeen, jossa he kuvaavat lasta ja heidän tapojaan toimia kotona. Tämän pohjalta käymme keskustelun vanhempien kanssa lapsen hoidosta ja kasvatuksesta ennen varsinaista päivähoidon alkamista tai hoidon alkuvaiheessa. Keskustelun pohjalta laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, joka päivitetään vuosittain ja tarvittaessa useammin. Tämän suunnitelman tavoitteena on myös ohjata ja kehittää kasvattajien pedagogista työtä ja ammatillisuutta. Suunnitelmasta näkyy yhdessä sovitut kasvatuksen tavoitteet ja toimintatavat.

Kasvatuskumppanuutta perheiden kanssa ylläpidämme avoimella vuorovaikutuksella, päivittäisillä kuulumisten vaihdolla, lasten kasvatuskeskusteluilla ja yhteisillä tapahtumilla. Tärkeää vanhempien kanssa tekemässämme yhteistyössä on hyvä tiedonkulku, pidämme vanhemmat ajan tasalla

päiväkodin toiminnasta ja tapahtumista ensisijaisesti päivittäisten kohtaamisten kautta. Sen lisäksi viestimme viikko-ohjelmasta, ryhmän kuulumisista ja ajankohtaisista asioista sähköpostin, reissuvihon ja ilmoitustaulun välityksellä. Myös vanhempainillat, juhlat ja joissakin ryhmissä järjestettävät aamukahvitukset ovat meille tärkeitä hetkiä vanhempien kohtaamiseen ja keskustelun käymiseen. Samalla niissä järjestyy mahdollisuus vanhempien väliseen vertaistukeen. Arvostamme vanhemmilta saamaamme asiakaspalautetta ja otamme toiveet huomioon toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa.

Päivähoidon päättyessä luovutamme perheille lasta koskevat dokumentit ja/tai sovimme lapsen tietojen siirtämisestä mahdollisesti uuteen hoitopaikkaan. Tiedotamme myös eri suunnitelmien kaupunkitasoisista arkistointimenettelyistä ja tarjoamme perheille mahdollisuuden loppukeskusteluun.

4 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

4.1 Arjen toimintarakenteet

Aamuisin jokainen perhe ja lapsi vastaanotetaan henkilökohtaisesti ja siinä päiväkodin kasvattajat ovat vastuullisia ja aloitteen tekijöitä. Meistä on tärkeää, että aamuhetki on rauhallinen ja päivä käynnistyy hyvin, kun meillä on aikaa kuuntelulle ja läsnäololle.

Lapset toimivat päivän ajan isona lapsiryhmänä, pienryhmissä sekä yksittäin aikuisen kanssa. Ulkoilut ja retket toteutetaan useimmiten koko lapsiryhmän kanssa. Lapsiryhmät jakaantuvat sisällä aamupäivisin yleensä kolmeen pienryhmään, jotka toimivat yhden aikuisen (vastuukasvattaja) kanssa, jokainen pienryhmä pääsääntöisesti erillisessä tilassa. Pienryhmien muodostus pohjautuu lasten iän, taitojen ja ryhmien toimivuuden mukaan. Lapsilla on pysyvät pienryhmät. Alle 3 -vuotiailla aikuinen toimii aina saman pienryhmän kanssa, mutta yli 3 -vuotiailla aikuiset toimivat vuorotellen eri pienryhmien kanssa. Pienryhmätoiminnalla kasvattajat mahdollistavat lasten yksilöllisten tarpeiden huomioimisen sekä takaavat rauhallisemman ja turvallisemman oppimisympäristön. Vuorovaikutus- ja leikkitaitojen opettelu sekä kaverisuhteiden muodostuminen saavat tällä tavoin hyvät puitteet. Lapsi ja aikuinen oppivat tuntemaan toistensa toimintatavat paremmin. Huomioimme tyttöjen ja poikien sekä eri-ikäisten lasten tarpeet päivittäin eri tilanteissa.

Haluamme luoda kiireettömän päivärytmin porrastamalla toimintoja mm. siten, että lapset siirtyvät pienryhmänä toiminnasta toiseen tai ulkoilemaan tai päivälevolle. Me kasvattajat pyrimme huomioimaan herkästi lasten erilaisia vireystiloja ja järjestämään joustavasti ja ennakoiden päivän toimintoja. Käytämme mm. kuvia arjen tilanteista selkiyttämään lapsille päivän kulkua.

Kasvattajat suunnittelevat toiminnan ja toteutuksen ottaen huomioon myös lasten toiveet ja ideat sekä osallistamalla lapsia suunnitteluun. Toiminnan toteuttamisessa hyödynnämme päiväkodis-

KARTANON PERHE

Lapset olivat ehtineet pihalla vielä jutella myös siitä, mitä äiti ja isä olivat heille kertoneet aikanaan päiväkodista. *"Päiväkoti on kiva ja siellä tehdään opetusta"*, muisteli Hertta äitinsä sanoneen. "Ja meidän äiti sanoi, että *sinne kannattaa mennä, koska siellä oppii uutta.* Mutta siellä *ei saa mököttää eikä haukkua, koska muuten ei saa uusia kavereita*" sanoi Arttu. Kille päätteli siitä, että "Päiväkodissa *kaikki saa siis leikkiä ja tehdä kivoja juttuja." Se ei kylläkään ole kivaa, jos ei saa olla mukana leikissä"* sanoi Arttu, "Mutta äiti sanoi myös, että *aikuiset auttavat aina ja kaikki tilanteet käydään lasten kanssa läpi. Ja sitten saadaan asiat käsiteltyä loppuun eikä niitä tarvitse enää kotona miettiä."*

samme olevia pienryhmätiloja mm. Uimala, Palikkala, Tilkkula, Rauhala, Akvaario sekä muiden ryhmien vapaana olevia tiloja.

Päiväkodillamme on toimintakaudelle aina yhteinen teema, jonka mukaan eri ryhmät suunnittelevat toimintaa ja tapahtumia. Teema perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen painopistetyöskentelyyn, jossa kehitetään yhtä toiminnan osa-aluetta kerrallaan koko kaupunkitasolla (esim. liikunta, kieli, luonto ja ympäristö tai leikki). Yhteinen teema ja sen myötä yhteisten tapahtumien suunnittelu ja järjestäminen vahvistavat yhteisömme me-henkeä.

Päiväkodillemme on merkityksellistä vuorovaikutuksen laatu ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Vanhemmilta saamamme palautteen mukaan olemme avoimia ja aitoja, vuorovaikutuksemme on ammatillista ja luottamusta herättävää.

Huolehdimme siitä, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja kuulluksi päivittäin. Lasten tekemisiä ja sanomisia kirjaamme päivittäin ja kerromme niistä vanhemmille, kun he tulevat hakemaan lastaan. Päiväkotiin tullessa ja kotiin lähtiessä jokaista lasta tervehditään kättelemällä ja/tai muulla tavalla huomioiden.

4.2 Oppimis- ja toimintaympäristö

Kartanonkosken päiväkodissa on viihtyisä oppimis- ja toimintaympäristö, joka herättää lapsen uteliaisuuden ja mielenkiinnon. Tilat itsessään houkuttelevat lapsia suunnittelemaan mielikuvitusrikkaita leikkejä. Päiväkodin aikuiset muokkaavat ja rakentavat yhdessä lasten kanssa ympäristöä, joka vastaa lapsen kehityksellistä tasoa, antaa hänelle haasteita sekä tarjoaa tilaisuuksia lapsen omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen ja kokeiluun.

Iloinen ja myönteinen ilmapiiri on meillä keskeinen osa hyvää oppimisympäristöä. Kasvattajat luovat toiminnallaan turvallisen, rohkaisevan ja erilaiset tunteet sallivan ilmapiirin.

KARTANON PERHE

Kotona isä sanoi äidille, että "Minulle on melkein tärkeintä turvallinen ympäristö, pysyvät ja samat hoitajat, maittava ruoka ja rauhallinen ryhmä". Johon äiti lisäsi "Ja yhteisöllisyyteen kasvattaminen ja hyvien käytöstapojen sekä kommunikointitaitojen opettaminen".

>>

Päiväkotimme lähiympäristömme sijaitsevat Tammiston luonnonsuojelualue, Haltialan tila, Backaksen kartano ja alueen leikkipuistot tarjoavat mahdollisuuden monipuoliseen retkeilyyn. Teemme retkiä viikoittain mm. luonnonsuojelualueen metsään, joka antaa hyvät puitteet lapsen luontosuhteen vahvistumiselle ja on pihan lisäksi innostava ympäristö erilaisille toiminnoille. Metsässä leikitään, tutkitaan, havainnoidaan vuodenaikojen vaihtelua ja aistitaan luonnon rauhoittavaa ja voimia antavaa vaikutusta. Luonto auttaa lapsia toimimaan yhdessä ja toisia huomioiden.

OPPIMIS- JA TOIMINTA-YMPÄRISTÖ

ILMAPIIRI

Iloinen, rohkaiseva, avoin ja kiireetön ilmapiiri, jossa lapsen on turvallista olla ja toimia. Hyvä yhteishenki ja toimiva tiimityö ovat kaiken perustana.

LEIKKIVÄLINEET JA TIETOTULVA

Pidämme toimintaympäristön selkeänä, siistinä ja houkuttelevana. Lelut, pelit ja muut toimintavälineet ovat lasten ulottuvilla ja tavaroilla on omat niille suunnitellut paikkansa. Vältämme tietoisesti ympäristön tietotulvaa.

TILOJEN SUUNNITELMALLINEN KÄYTTÖ

Tiloja muokataan toimintojen sekä lapsen ikätason ja tarpeiden mukaan.

Porrastettu käyttö: varauslistat, käyttövuorot, sisä- ja ulkotoiminnan vuorottelu.

LEIKKI- JA JAKOTILAT

AKVAARIO: leikki, pienryhmätyöskentely

PALIKKALA: leikki, rakentelu, puutyöt

UIMALA: leikki, maalaus, vesileikki

RAUHALA: leikki, pienryhmätyöskentely, puhe- ja toimintaterapia

JUMPPALA: liikunta, leikki, juhlat

KOULUN SALI: liikunta, juhlat

ULKOTILAT

PIHA: eri-ikäiset lapset kohtaavat pihalla ja eskarit saavat harjoitella ulkoilua koulun pihalla

METSÄ: säännöllisiä retkiä Tammiston luonnonsuojelumetsään

LÄHIPUISTOT: tehdään retkiä

URHEILUPUISTO: monipuolisessa käytössä

HALTIALAN TILA JA BACKAKSEN KARTANO: retkeilykohteemme

4.3 Lapselle ominainen tapa toimia ja oppia

4.3.1 Leikkiminen

KARTANON PERHE

" Päiväkodissa on välillä vesileikkipäiviä. Silloin ollaan ammeissa ja siellä on paljon vesileikkileluja. Minä toivoisin, että välillä voitaisiin rakentaa puskista ja lehtikasoista salainen luola. Ja majaleikissä sisällä olisi majatarvikkeet, kepit ja tuolit." pohti Hertta ja Arttu sanoi: *" Ja olisipa puuautoja, joita potkitaan liikkeelle. Ja elävä leikki, jossa taikuri taikoisi taikatemppuja kuten sirkuksessa. Ja mentäisiin välillä kauppaan ja välillä laulettaisiin rokkibändissä."*

Leikki on lapselle luontainen ja monipuolinen tapa oppia. Se on kaikessa toiminnassa mukana ja sopii kaikkiin tilanteisiin eri muodoissa. Järjestämme lapsille **aikaa, rauhaa ja tilaa** leikin syntymiseen ja kehittymiseen. Otamme huomioon lapsen ajankohtaiset kiinnostuksen aiheet, tunnistamme lasten sanallisia ja sanattomia aloitteita ja aikomuksia ja järjestämme lapsille mahdollisuuksia leikissä harjoitella vuorovaikutustaitoja.

Suunnittelemme ja ohjaamme leikkejä monipuolisesti ja olemme läsnä leikissä: mahdollistamme sekä ohjatun että vapaan leikin, niin sisällä kuin ulkona. Näytämme esimerkillämme lapsille monipuolisia leikkimalleja ja opetamme leikkimään eri kavereiden kanssa sekä ratkaisemaan ristiriitatilanteita. Lapsen ikätasosta ja leikkitaidoista riippuu aikuisen osallistuminen: pienten lasten kanssa se on hyvin konkreettista, ”kädestä pitäen” ohjaamista ja isompien lasten kohdalla aikuisen ohjaava rooli on vähäisempi. Aikuinen on lapselle leikissä mm. havainnoija, rikastuttaja, rajojen asettaja, erotuomari, näyttelijä, mahdollistaja, aktivoija sekä heittäytyjä. **Jokaisella lapsella on oikeus aikuisen läsnäoloon leikissä.**

Kille päätteli siitä, että ”Päiväkodissa *kaikki saa siis leikkiä ja tehdä kivoja juttuja. Muistan, kun olin siellä pienenä, niin meidän suosikkileikkimme oli päiväpiiri. Sitä leikittiin kotonakin; laitoin koko perheen istumaan lattialle tyynyille piiriin ja minä otin lorupussista lauluja ja loruja."*
Ja kaikkia kolmea lasta naurattivat Killen muistot.

Tavoitteenamme on, että esim. kiire ja eri siirtymätilanteet eivät aina keskeyttäisi leikin kulkua, vaan pystymme myös **joustamaan tilanteiden mukaan** ja antamaan mahdollisuuden **pitkäkestoiselle leikille**. Aikuisen rooli positiivisen ilmapiirin ylläpitäjänä on keskeinen. Tuemme lasten leikkiä myös havainnoimalla ja dokumentoimalla sitä.

Meillä **tiloja jaetaan** eri leikkialueisiin ja **ne pidetään selkeinä** eivätkä turhat/ylimääräiset lelut ja välineet häiritse sitä. Talon **yhteisiä tiloja hyödynnetään** yhteisten teemojen ja teemaleikkien järjestämisessä. Ryhmissä käytössä olevia **leikkitauluja** käytetään leikkimahdollisuuksien havainnollistamiseen sekä auttamaan lapsia leikin ja leikkikavereitten valinnassa. Leikkiajan lopun lähestyessä **ennakoimme** tämän kertomalla siitä lapsille, jotta he voivat rauhassa lopettaa leikin. Opettelemme yhdessä siivoamaan leikkiin käytetyt välineet ja tilan leikin päätyttyä. **Jokaisella lapsella on oikeus aikuisen läsnäoloon leikissä.**

4.3.2 Liikkuminen

Päivittäinen monipuolinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta niin kotona kuin meillä päiväkodissa. Tiedämme, että liikkuminen **tukee lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä** ja lapsi tutustuu itseensä ja ympäristöönsä liikkumalla. Liikunta tuottaa lapselle **iloa ja onnistumisen kokemuksia**.

Kasvattajina **kannustamme ja rohkaisemme** lapsia liikkumaan niin sisällä kuin ulkona. Jokaisella lapsiryhmällä on **ohjattuja liikuntatuokioita säännöllisesti**. Ne tukevat lapsen luonnollista liikkumisen halua herättäen uteliaisuuden sekä halun oppia uusia asioita. Ohjatun liikunnan lisäksi järjestämme lapselle mahdollisuuksia **omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan**. Varaamme liikkumiseen **riittävästi tilaa** ja päiväkodissamme **liikuntavälineitä on lasten saatavilla**, esimerkiksi palloja, mailoja ja hyppynaruja. Sitoutuneet ja motivoituneet kasvattajamme **ohjaavat, tukevat ja kannustavat** lasta sekä havainnoivat lapsen taitoja.

KARTANON PERHE

"Minusta on kivaa, kun futiksessa saa potkaista palloa. Ja koris, kun pallosta kuuluu kiva ääni." Arttu mietti. Kille sanoi, että *"köysissä roikkuminen on kanssa kivaa, kun saa venkoilla ja niissä voi roikkua väärin päin. Mutta talvella on kyllä parasta luistelu uusilla luistimilla ja silloin voi oppia uusia taitojakin. Paitsi hiihto on kanssa kivaa, kun on omat sukset."*

Ajattelemme, että liikkumisessa leikinomaisuus on tärkeää. **Ilo, hyvä yhteishenki, onnistumisen kokemukset ja elämykset** ovat innostumisen edellytyksiä.

4.2.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

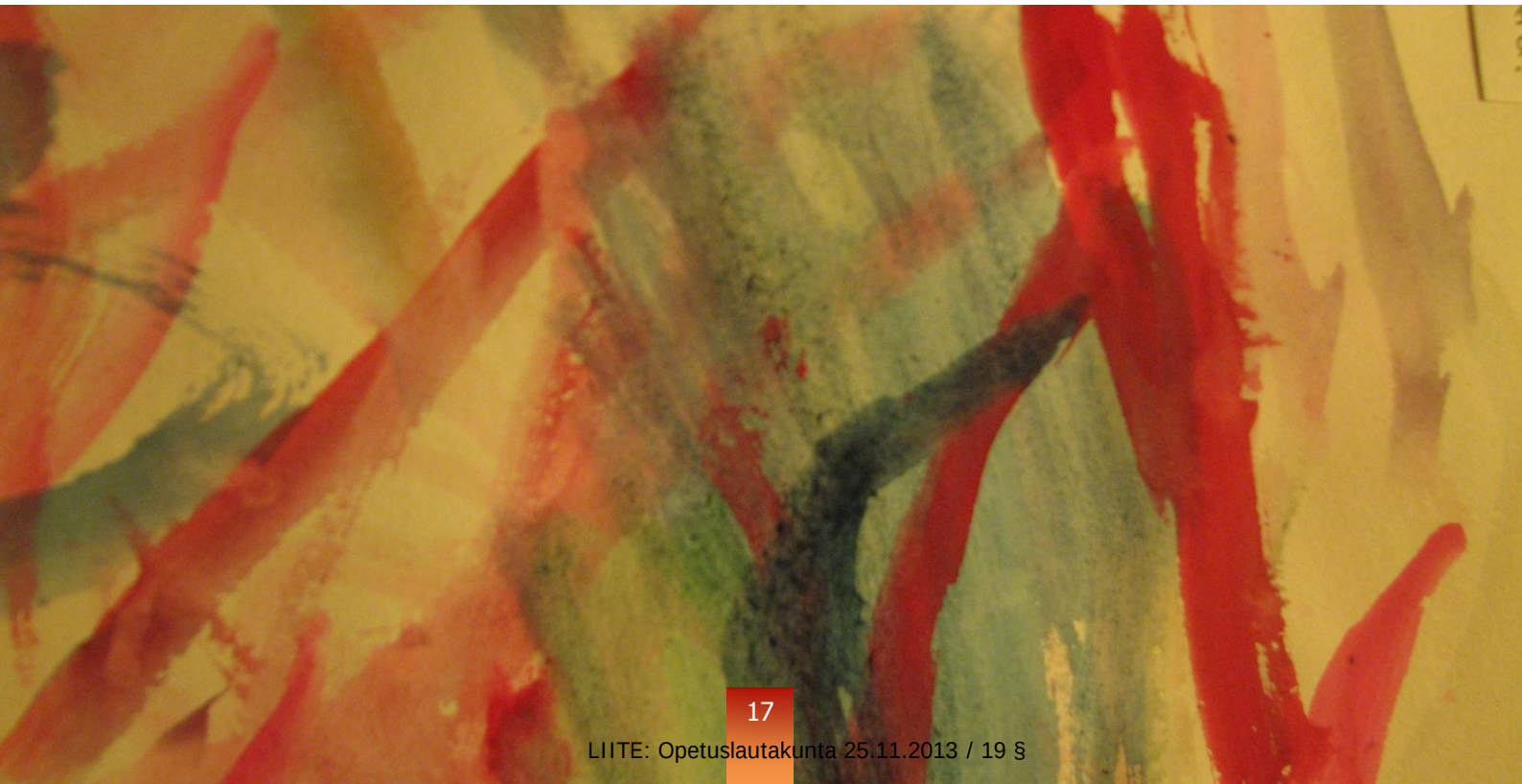
KARTANON PERHE

Hertta kertoi, että *"päiväkodissa me ollaan soitettu rumpuja ja putkia ja laulettu tosi paljon." "Ja muovailtu ja askarreltu ja piirretty ja maalattu kättä ja painettu sillä."* jatkoi Arttu.

Taidekasvatus on päivähoidon **esteettisen kasvatuksen** osa-alue, jossa huomioidaan lapsen oma kulttuuri. Ylläpidämme lasten omaa kulttuuria mm. **rooli-, perinne- ja laululeikeillä.** Taidekasvatuksen avulla **kehitämme lapsen itsetuntoa,** työtapoja ja annamme lapselle **mahdollisuuden kokeilla** erilaisia itsensä toteuttamiskeinoja. Lopputulos ei ole tärkein vaan itse tekeminen ja tekemisen ilo.

Huolehdimme, että päiväkotimme tarjoaa **tekemisen iloa, musiikillista, kuvallista, tanssillista ja draamallista toimintaa, kädentaitoja sekä lasten kirjallisuutta,** joiden avulla taiteelliset peruskokemukset syntyvät. Niiden avulla herää myös lapsen mielenkiinto toteuttaa itseään taiteellisesti.

Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä, näin lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät. **Rohkaisemme lapsia ja annamme mahdollisuuksia** toteuttaa ja ilmaista itseään monin eri tavoin, mm. muovailut, askartelut, sadutus, tanssiminen, soittaminen, laulaminen ja omat esitykset. Päiväkodissamme järjestetään lasten töiden näyttelyitä, juhlia, vierailuja, pajoja ja erilaisia tapahtumia, joissa lapset pääsevät näkemään omaa ja toisten lasten taiteellista ilmaisua. **Arvostamme lapsen omaa käden jälkeä ja luovaa tuottamista.** Ikätaso huomioiden kannustamme myös tarkastelemaan ja arvioimaan omaa työnjälkeä.

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

4.2.4 Tutkiminen

Lapsi oppii uusia asioita katsomalla, kuuntelemalla, maistamalla, haistamalla, tunnustelemalla, ihmettelemällä ja kyselemällä. Lapsella on luontainen tarve tutkia. **Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen** kokemus ylläpitää ja vahvistaa lapsessa oppimisen iloa esimerkiksi lapsen opetellessa kävelemään, ruokailemaan, pukemaan yms. Päiväkotimme **ilmapiiri on joustava ja salliva** - annamme lapselle aikaa ja tilaa toteuttaa tutkimuksiaan yksin tai yhdessä toisten kanssa.

KARTANON PERHE

" Melkein parasta on tutkia puita luupilla ja muurahaisia. Ja ötököitä. Tiedätkö Kille, että kerran me otettiin ötököitä ämpäriin ja päästettiin ne lopulta vapaaksi. Ja katsottiin miten toukka liikkuu. Sen tie päättyi aitaan." innostui Arttu ja jatkoi *" Kerran yhden kaverin kanssa katsottiin kiveä tarkasti, niin mä törmäsin puuhun."* Kille sanoi siihen, että *" minä ainakin haluaisin tutkia lunta ja sulamista."*

Toimimme jokaisen lapsen tukijana, innostajana ja työskentelyn mahdollistajana sekä huolehdimme siitä, että lapset saavat **monipuolisia ja mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia**. Meillä lapsilla on mahdollisuuksia tutkimiseen leikin lomassa sisällä tai esimerkiksi ulkoilujen ja monipuolisten retkien muodossa huomioiden vuodenajat ja sääolosuhteet. Pienimmätkin lapset tekevät puroja, hiekkakakkuja ja tutkivat eri luonnon materiaalien käyttäytymistä. Ohjaamme lapsia tutkimaan mm. vuodenajan muutoksia, veden ominaisuuksia, eläinmaailmaa ja kasveja.

Päiväkotimme **tilat mahdollistavat tutkimisen** esim. Uimalassa voi tutkia vettä ja sen ominaisuuksia ja Akvaariossa keittiöön, ruokatarvikkeisiin ja ruoanlaittoon liittyviä asioita. Joissakin ryhmissä on käytössä tietokoneet, joiden avulla haemme lasten kanssa ajankohtaisia tietoja ja kaikille lapsille on tarjolla erilaisia materiaaleja mm. kirjoja, luuppeja, kiikareita ja muita tutkimusvälineitä.

Tutkiminen on jokapäiväistä ja se sisällytetään eri aihealueisiin. Esiopetuksessa **tutkimalla oppiminen** kuuluu opetussuunnitelmaan.

4.4 Varhaiskasvatuksen sisällöt

Toiminnan suunnittelu lähtee meillä kokonaisvaltaisesta näkemyksestä, jossa pyritään ottamaan huomioon lasten kokemukset ja lapsille merkitykselliset asiat. Valtakunnallisesti varhaiskasvatussuunnitelmassa puhutaan sisällöllisistä orientaatioista ja esiopetuksessa sisältöalueista, kun puhutaan opeteltavista asioista. Meillä toimintaa toteutetaan eheytetysti, jolloin eri sisällöt lomittuvat toisiinsa kasvatuksen ja opetuksen näkökulmasta.

Sisältöalueet ja orientaatiot on avattu tarkemmin toimintayksikön erillisissä materiaalikansioissa ja Kartanonkosken päiväkodin esiopetussuunnitelmassa.

4.4.1 Vuorovaikutus ja kieli

Vuorovaikutus arkipäivän tilanteissa, keskustelu, kuunteleminen ja kysyminen, sekä arkipuheen mallin antaminen ovat tärkeitä päivittäisessä toiminnassamme. **Sanallinen ja sanaton viestintä**, kosketus, katse, läsnä oleminen ja kiireettömyys korostuvat pienten lasten kanssa.

Kieli on keskeisessä roolissa arjen toiminnassa ja pidämme tärkeänä lapsen **kiinnostuksen heräämistä** omaan äidinkieleen sekä kielellisen tietoisuuden heräämistä puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Sitä **vahvistamme** loruttelemalla, riimittelemällä, kirjain- ja äänneleikeillä, lukemalla lapsille sekä juttelemalla päivän tapahtumista. **Kuvailemme ja selitämme** arkipäivän tapahtumia lapsen tekemien havaintojen pohjalta ja näin lapsen kieli ja asioiden merkitykset vahvistuvat. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomea toisena kielenä tuetaan luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. **Käytämme kuvia** vuorovaikutuksen tukena ja siten tuemme kaikkien lasten kielen kehittymistä.

Kartanonkoskella aikuisten tehtävänä on mahdollistaa lapsille päivittäin tilaisuuksia ilmaista itseään, puhua ja tulla kuulluksi. Menemme konkreettisesti **lapsen lähelle ja lapsen tasolle,** kun kuuntelemme lasta ja puhumme hänen kanssaan. **Rohkaisemme lasta vuorovaikutukseen** ja hyväksyvällä asenteella **vahvistamme lapsen myönteistä minäkuvaa ja itsensä hyväksymistä.**

4.4.2 Matematiikka

Matematiikan oppiminen alkaa lapsella jo varhain omien kokemusten ja havaintojen kautta. Lapsen arki on täynnä matematiikkaa: se sisältyy esim. leikkiin, liikuntaan, perushoitotilanteisiin, satuihin, loruihin, peleihin ja luontoretkiin. Matematiikan avulla lapsi hahmottaa ja jäsentää arkiympäristöään. >>

Tavoitteinamme on

- herättää kiinnostus matematiikkaa kohtaan
- matemaattisten oppimisvalmiuksien vahvistaminen
- nostaa tietoisesti esille matemaattisia asioita lapsen arjessa ja harjoittaa taitoja aktiivisesti lapsen kanssa
- että lapsi opettelee havainnoimaan matematiikan ilmiöitä arkiympäristössään

4.4.3 Etiikka ja katsomus

Etiikka- ja katsomuskasvatukseen kuuluu oleellisesti kokemusten, elämysten, arvojen ja asenteiden kohtaaminen arkitilanteissa. Haluamme luoda lapselle sellaisen ympäristön ja ilmapiirin, joka tukee lapsen herkkyyttä pohtimiseen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja hiljaisuuteen.

Tavoitteinamme on

- tukea terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittymistä sekä vastuullista suhtautumista itseensä ja muihin ihmisiin
- luoda turvallinen ympäristö, joka herättää kiinnostuksen erilaisten kysymysten pohtimiseen
- harjoitella arkipäivän hyviä ja kohteliaita tapoja: kiitos - ole hyvä - anteeksi jne.
- kohdata avoimesti uskontoon liittyviä asioita
- keskeisten perinteiden ja uskonnollisten juhlapyhien huomioiminen päiväkodin arjessa esim. joulu ja pääsiäinen

4.4.4 Ympäristö- ja luonnontieto

Myönteiset kokemukset luonnosta ja luonnon tuntemus auttavat lasta ymmärtämään lähiympäristöä ja itseään. Oman ympäristön tunteminen luo pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta. Se luo turvallisuutta ja auttaa lapsia juurtumaan kotiseudulleen. Luonto- ja ympäristösuhteen kehittyessä lapsi oppii elämänasenteen, joka tukee kestävän kehityksen näkökulmaa. Kestävän kehityksen kasvatus on vastuun kantamista ja vastuun antamista.

Tavoitteinamme on

- että lapsi omaksuu kunnioittavan ja myönteisen suhtautumisen elinympäristöönsä aikuisen positiivisen esimerkin kautta
  luontosuhteen kehittyminen ja kiinnostuksen herättäminen luontoa ja ympäristöä kohtaan
- vastuun herättäminen lähiympäristöä ja luontoa kohtaan
- ymmärryksen ja tiedon lisääminen: ” Olen osa luontoa ja tekoni ja toimintani vaikuttavat ympäristööni”
- päiväkodin tiloista huolehtiminen ja siisteys

4.4.5 Terveys

Päiväkodissa edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä. Päivittäisellä toiminnalla ja tapakasvatuksella lasta ohjataan huomioimaan muita ja olemaan vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan huolehtimalla ravitsemuksesta, hygieniasta sekä toiminnan ja levon välisestä tasapainosta. Levon aikana aivot latautuvat ja keskushermosto kehittyy, tämän vuoksi pidämme tärkeänä rauhallisen lepohetken takaamista kaikille lapsille päivän aikana.

Ravitsemus

Ruokailutilanteesta pyrimme luomaan lapselle kiireettömän ja myönteisen tapahtuman. Lapset saavat olla apulaisina ja harjoitella mm. pöytien kattamista ja ruoan jakamista. Kannustamme maistamaan kaikkia ruokia ja opettelemme hyviä pöytätapoja.

Lepo

Tiedostamme, että jokaisen lapsen unen tarve on yksilöllinen. Turvaamme lapsille päivän aikana hetken hiljaisuudelle, rauhoittumiselle ja levolle.

Ulkoilu

Ulkoilemme lasten kanssa säännöllisesti ja kannustamme lapsia monipuoliseen liikkumiseen ulkoilun aikana. Ulkoilut rytmittävät päivää ja vaikuttavat positiivisesti lasten vireystilaan. Huolehdimme, että lapsilla on sään mukainen vaatetus

Hygienia

Opetamme lapsia huolehtimaan päivittäisestä hygieniastaan. Kannustamme ja opetamme lapsia omatoimisuuteen mm. pesemään kädet päiväkotiin tullessa, ennen ruokailuja, vessassa käynnin jälkeen, niiden likaantuessa jne.

4.4.6 Taide ja kulttuuri

Taide ja kulttuuri vahvistavat lasta ja antavat hänelle väylän ilmaista itseään kokonaisvaltaisesti. Lapsen taiteellinen toiminta on laulamista, tanssimista, kuvallista ilmaisua tai muuta taiteellista toimintaa lapsen ehdoilla tai lapsen ideoista lähtien. Taidekasvatusta integroidaan eri tasoilla päiväkodin arjessa päivittäin ja taidetta käytetään arjen erilaisissa toimintatilanteissa. Siirrymme usein paikasta toiseen laulun säestyksellä, nukkumahetkillä luomme rauhallisen ja turvallisen ilmapiirin unilorujen ja -laulujen avulla. Eteisessä laulamme vaatteista, kengistä jne.

Tietoista taiteen näkemistä harjoitamme vaikkapa ulkona, kun lapsen huomio kiinnitetään esim. valon ja varjon tai muodon suuntaan. Kuvallinen ilmaisu tukee mm. lapsen itsetunnon ja ajattelun kehittymistä sekä harjaannuttaa hienomotorisia taitoja. Se antaa lapselle mahdollisuuden kokea elämyksiä ja on yksi luovuuden ja itseilmaisun keino. Lapsi pääsee kokeilemaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja työvälineitä askartelun, käsitöiden, piirtämisen, maalaamisen, luonnonmateriaalitöiden ja muotoamisen kautta. Kuvallisen ilmaisun avulla käsittelemme myös kulloiseenkin teemaan liittyviä asioita.

Tavoitteinamme on

- että lapsi kokee onnistumisen iloa omien taitojen oivaltamisesta
- että lapsi saa mahdollisuuden omatoimiseen kokeiluun
- tukea ja innostaa lasta luovaan toimintaan
- tarjota esteettisiä elämyksiä ja kokemuksia
- että lapsi oppii arvostamaan omaa ja toisten työtä
- lapsen keskittymiskyvyn kehittäminen ja hienomotoriikan harjaannuttaminen
- opettaa hoitamaan ja huolehtimaan työvälineistä

Matilda 5v.

Musiikkikasvatusta toteutamme säännöllisillä musiikkituokioilla, joiden tavoitteena on tarjota lapselle elämyksiä ja iloa musiikin parissa. Musiikkituokioilla lauletaan, soitetaan soittimia ja kehorytmejä, rytmitetään, leikitään, tanssitaan ja liikutaan. Musiikkia käytetään myös aamupiirissä, jumppatuokioilla, satuhetkillä, lasten omissa esityksissä, metsäretkillä ja koko talon lauluhetkissä.

Musiikki on osa päivittäistä elämää pienten lasten kasvatuksessa ja hoivassa ja integroituu arjen eri tilanteisiin mitä moninaisimmilla tavoilla. Lasten keskittymistä ja jaksamista helpotetaan laulamalla, loruilulla, hyräilemällä, taputuksilla, napsutuksilla jne. Laulujen avulla nimetään arjen asioita mm. ruokia, värejä, viikonpäiviä. Ruokakärryjä odotellessa lauletaan ruokalauluja, eteisessä lauletaan vaatteista, wc:ssä jaksetaan istua potalla, kun lauletaan kehon osista, päivän tapahtumista jne. Musiikki on lapselle luonteva tapa ilmaista itseään ja siksi päiväkodissamme kuuluu usein laulua eri puolilta taloa.

Tavoitteinamme on

- laulujen laulaminen ja oppiminen
- tutustuminen erilaisiin soittimiin
- perussykkeen kokeminen ja tunnistaminen
- rytmitajun kehittäminen
- tutustuminen musiikillisiin käsitteisiin lapsen ikätason mukaisesti
- opetella kuuntelemaan erilaista musiikkia ja tutustua äänten maailmaan
- musiikin kokeminen liikkumalla, tanssimalla ja leikkimällä

4.5 Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa täydentää lasten kokemusmaailmaa. Lapsille tarjotaan mahdollisuus kokeilla ja tutkia tietotekniikan mahdollisuuksia.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksessa kehitetään valmiuksia mediakulttuurissa elämiseen ja oman mediasuhteen ymmärtämiseen sekä edistetään lapsen osallisuuden syntymistä. Mediataidot tähtäävät tasapainoiseen, hallittuun ja turvalliseen median käyttöön. Keskeisiä osa-alueita ovat turvataidot, tunnetaidot, sosiaaliset taidot sekä median vastaanottamisen ja tuottamisen taidot.

Meillä Kartanonkosken päiväkodissa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa kasvatus- ja opetustyössä sekä yhteydenpidossa vanhempien kanssa. Esiopetusryhmissä tietokoneet ovat apuna tiedon hankinnassa, kuvien katselussa, videoiden tekemisessä sekä opetusvälineenä.

Vanhemmat saavat kuukausi/viikkotiedotteen sähköisesti koteihin, viestit kulkevat muutenkin kätevästi sähköpostin avulla. Meillä on käytössä digikuva-kehykset aulatiloissa, jotka välittävät tietoa lasten päivästä kuvien muodossa. Kasvun kansioihin kerätään kuvia vuosien varrelta lasten päiväkotipäivistä.

Henkilökuntaa koulutetaan myös toimimaan ATK-tukihenkilöinä, joiden tehtävänä on tukea ja kannustaa työyhteisöä hyödyntämään ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti.

5 Yksikön toimintamuodot

5.1 Ryhmät ja kasvun portaat

Päivähoitoaika muodostaa lapselle Kartanonkoskella eräänlaiset kasvun portaat. Ensimmäisellä portaalla ovat 1-3 -vuotiaat lapset, joita ryhmässä on noin 12. Seuraavalla portaalla ollaan n. 3-5 -vuotiaana, jolloin ryhmän koko myös kasvaa ollen n. 21 lasta. Esiopetusryhmä on viimeinen porras, jossa ollaan 6 -vuotiaana. Siellä ryhmän koko vaihtelee sen mukaan kuinka paljon ryhmässä on osapäiväisiä tai kokopäiväisiä lapsia. Päiväkodissamme on myös integroitu 3-6 -vuotiaiden 12 lapsen ryhmä, jossa on viisi lasta kuntoutuspaikalla.

Nämä siirtymät portaalta toiselle vahvistavat lapsen kykyä kohdata uusia lapsia, aikuisia ja uusia tilanteita turvallisessa ympäristössä ja helpottavat sitten aikanaan kouluun siirtymistä. Siirtymisistä keskustellaan aina vanhempien kanssa etukäteen. Jos lapsella on tehostetun tai erityisen tuen tarvetta, mietitään ryhmä aina lapsen tarpeen mukaisesti. Pyrimme siihen, että aina lapsen siirtyessä uuteen ryhmään, sinne siirtyy myös joku/joitain lapsen kavereita ja/tai yksi ryhmän aikuisista. Siirtymiset ajoitetaan pääsääntöisesti toimintakauden vaihteeseen elokuussa. Lapsen siirtyessä ryhmästä toiseen, työntekijämme pitävät keskenään palaverin, jossa käydään läpi lapsen ajankohtaiset asiat.

Ryhmissä työskentelee kolme hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä: 1-2 lastentarhanopettajaa ja 1-2 lastenhoitajaa vaihdellen eri ikäisten ryhmissä. Jos jollakin lapsella on tehostetun tai erityisen tuen tarvetta, silloin ryhmässä voi olla myös avustaja.

5.2 Esiopetus

Esiopetusta järjestetään vuosittain yhdessä tai useammassa ryhmässä Kartanonkosken päiväkodissa. Ryhmät tekevät yhteistyötä keskenään, ja yhteistyömuodot ja -määrä vaihtelevat lapsiryhmien tarpeiden mukaan.

Esiopetuspäivä on suunnitelmallinen kokonaisuus, jossa erilaiset toiminnat vaihtelevat. Päivä alkaa yleensä yhteisellä kokoontumisella, jossa orientoidutaan päivän toimintaan. Esikoulussa kaikki päivittäinen toiminta on osa esiopetusta: ulkoilu, leikki, ruokailu (koulun ruokalassa), tuokiot, pajatoiminta, retket, kouluyhteistyö jne. Ohjatuilla tuokioilla opettelemme monipuolisesti uusia asioita eri sisältöalueet huomioiden.

Esikoulussa tuemme lasten omatoimisuutta, johon kuuluu itsestä ja omista tavaroista sekä vaatteista huolehtiminen. Harjoittelemme myös sosiaalisia taitoja, johon kuuluu kyky ottaa muut huomioon, ilmaista itseään

sanoin, odottaa omaa vuoroa, leikkiä yhdessä kavereiden kanssa sekä olla jaetun huomion kohteena ryhmässä. Harjoittelemme päivittäin hyvää ja toiset huomioivaa käytöstä.

KARTANON PERHE

Kille ja isosisko Kiti kävivät keskustelua esikoulusta. Kiti kertoi, että *"eskarissa me opittiin piirtämistä, kirjaimia, numeroita, eskaritehtäviä ja käytöstapoja"*. Kille sanoi kuulleensa, että *"kyllä siellä leikitäänkin ja ollaan tarinatuokiolla*. Niin ja Arttu sanoi tänään, *että siellä harjoitellaan istumista ja ruokailua ja ulkoilua ja palaverien pitoa"*. Äiti huikkasi väliin, että *"On myös tärkeää oppia ryhmässä toimimisen taitoja, oppia hyviä käytöstapoja ja saada uusia kavereita"*.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa, kokonaisvaltaisesti, kaikkia aistikanavia käyttäen. Lapsen itsetunto vahvistuu onnistumisen kokemusten myötä ja ilo omasta oppimisesta tuottaa lapselle mielihyvää. Erilaisten kokemusten, elämysten, tietojen ja taitojen avulla vahvistetaan lapsen minäkuvaa.

Kuusivuotiaat ovat innostuneita ja uteliaita oppijoita, joille leikin merkitys on vielä suuri. Leikki on lapsen tapa oppia ja opetella uusia asioita. Luomme yhdessä lasten kanssa erilaisia leikkiympäristöjä ja leikkejä leikitään monilla eri tavoilla ja erilaisissa kokoonpanoissa. Leikille varataan päiväohjelmasta aikaa ja lasten yhteisleikkeihin panostetaan. Aikuinen havainnoi ja dokumentoi leikkejä sekä toimii tarvittaessa myös ohjaavassa roolissa.

Metsäretkiä teemme esiopetusvuoden aikana runsaasti. Vuosittain huomioimme myös erilaiset juhlat. Mietimme toimintakausittain käytämmekö jotakin esiopetuskirjasarjaa vai teemmekö materiaalin itse. Materiaalia kokoamme mm. eri kirjasarjoista sopivaksi katsomallamme tavalla. Alkuopetuksen kanssa meillä on yhteistyötä: järjestämme yhteisesti suunniteltua toimintaa ja tapahtumia yhteistyöluokkien kanssa.

Jokaiselle lapselle laaditaan syyskaudella henkilökohtainen Lapsen esiopetussuunnitelma (Leops) yhteistyössä vanhempien kanssa. Vuoden aikana esiopetushenkilöstö havainnoi lasta ja koostaa tiedot lomakkeelle (ESKO esikoulusta kouluun –tiedonsiirto), joka käydään ensin vanhempien kanssa lävitse ja tämän jälkeen koulun oppilashuoltoryhmässä.

5.3 Kerhotoiminta

Kerhot ovat vaihtoehto silloin kun perheessä ei ole välttämätöntä kokopäiväisen päivähoidon tarvetta. Kartanonkosken päiväkodissa toimii isojen Auringonkukkakerho 4-5-vuotiaille lapsille kolme kertaa viikossa kolme tuntia kerrallaan ja pienten Auringonkukkakerho 3-4-vuotiaille kaksi kertaa viikossa kaksi tuntia kerrallaan.

Kerhon laadukas toiminta rakentuu meillä tavoitteellisesta ja laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, jossa tärkeimpinä tavoitteina on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukeminen, myönteisen ryhmäkokemuksen saaminen, vuorovaikutustaitojen opetteleminen sekä itsetunnon tukeminen ja vahvistaminen. Kerhopäiviin sisältyy Kartanonkoskella kokoontumisia, joissa jutustellaan kuulumisia, musisoidaan ja lauletaan, luetaan, loruillaan ja katsellaan vaikkapa nukketeatteria. Toimintahetkillä askarrellaan, piirretään, maalataan käsiteltävään teemaan tai aiheeseen liittyen.

Eväshetket kuuluvat molempien kerhojemme ohjelmaan, samoin pieni ulkoilu. Leikille luomme tilaa ja mahdollisuuksia jokaisena kerhopäivänä. Hyödynnämme myös päiväkodin yhteisiä tiloja. Isojen kerhossa perjantait ovat metsäretkipäivä, jolloin koko kerhoaika vietetään läheisen Tammiston luonnonsuojelualueen metsikössä leikkien, luontoa tutkien ja ihmetellen.

Kerholle laaditaan oma toimintasuunnitelma, joka pohjautuu koko toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmalle.

KARTANON PERHE

"Viime vuonna kerhossa oli ihanan rauhallinen ilmapiiri ja lapset otettiin ihanasti vastaan. Kerhon viikkokirje oli kyllä tosi tärkeä, pysyttiin kartalla siitä, mitä kerhossa tapahtuu. Odotukset suorastaa ylittyivät silloin, kun siellä oli niin virikkeellistä ja mukavaa toimintaa." Äiti jutteli itsekseen.

Kerhossa meillä on tärkeintä turvallinen, lämmin ja läsnä oleva ilmapiiri, jossa lapsen ääni ja toiveet otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa. Oppimisympäristö on luotu leikkiin ja ikätasoiseen toimintaan houkuttelevaksi.

6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu meillä päiväkodin arjessa laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Meidän tehtävämme on havainnoida lapsiryhmää ja huomioida lasten yksilölliset taidot ja ikätason mukainen kehitystaso.

Tilanteessa, jossa meillä työntekijöillä tai vanhemmilla herää huoli lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa, keskustelemme asiasta yhdessä perheen kanssa. Samaan aikaan otamme myös omassa tiimissä asian puheeksi ja mietimme, minkälaisin keinoin lasta voidaan tukea arjessa. Näitä keinoja voivat olla strukturoitu päiväohjelma, pienryhmätoiminta, puhetta tukevat kuvat ja viittomat sekä toimintaympäristön muokkaaminen. Tavoitteenamme on, että tukea tarvitseva lapsi voi osallistua tasavertaisena oman ryhmänsä jokapäiväiseen toimintaan.

KARTANON PERHE

Äiti pohti vielä ääneen isän valmistellessa iltapalaa lapsille ”Toivon kyllä edelleen, että *lapset saisivat mahdollisimman hyvää, lapset erilaisina yksilöinä huomioivaa hoitoa. Sellaista lohduttavaa ja kannustavaa otetta. Toivon myös, että Kille saisi olla oma itsensä, ilman liiallisia ulkopuolisia paineita. Kaikkihan eivät voi olla samanlaisia tiedoiltaan ja taidoiltaan. Se on tärkeä asia huomioida päivähoidossa. Siksi onkin tärkeää, että meillä säilyvät avoimet välit ja hyvä keskusteluyhteys henkilökunnan kanssa.”*

Jos ryhmän toteuttama yleinen tuki ei ole riittävää, voidaan tehdä yhteistyötä konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa. Tarvittaessa lapselle voidaan antaa tehostettua tukea, joka suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä. Yhteistyökumppaneita voivat olla esim. puheterapeutti, toimintaterapeutti tai psykologi.

Päiväkodissamme tarjotaan myös rakenteellisia tukitoimia niitä tarvitseville lapsille. Tällaisia tukitoimia ovat avustaja yhdelle tai useammalle lapselle ja päiväkodissamme toimiva integroitu ryhmä. Integroidussa ryhmässä on viisi paikkaa lapsille, jotka tarvitsevat tehostettua tai erityistä tukea. Ryhmässä on kaikkiaan kaksitoista 3-6 -vuotiasta lasta. Ryhmän henkilökunta poikkeaa muista ryhmistä siten, että siellä työskentelee erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja sekä tarvittaessa myös avustaja.

Integroidussa ryhmässämme lapsi saa systemaattista kasvun ja oppimisen tukea. Oppimisympäristössä huomioimme lasten tarpeet ja kehitystason, käytämme mm. paljon kuvia selkeyttämään toimintaa ja kommunikoinnin apuna. Käytämme paljon myös pienryhmä- ja parityöskentelyä. Selkeät ja johdonmukaiset säännöt ja toimintatavat ovat tärkeä osa arkeamme. Myös vuorovaikutus- ja leikkitaitoihin sekä myönteiseen ja kannustavaan ilmapiiriin panostamme erityisesti. Ohjaavana asiakirjana työskentelyssämme on *Vantaan Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa* (2012).

6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Tavoitteenamme on tukea eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomenkielen ja -kulttuurin oppimista. Käytämme eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kanssa kotouttamissuunnitelman perustietolomaketta, jossa selvitetään mm. perheen ja lapsen suomenkielen taito ja kauanko perhe on ollut Suomessa. Tarvittaessa teemme tarkemman suunnitelman, johon kirjataan lapsen tarvitsema tuki. Päiväkodissa käytämme kaikkien lasten kielen kehittymisen apuna kuvia, lauluja, leikkejä ja loruja erilaisissa tilanteissa.

Perheiden kanssa käydään riittävästi keskusteluja, joissa käydään läpi suomalaisen varhaiskasvatuksen tapoja, tavoitteita ja periaatteita. Tarvittaessa käytämme apuna tulkkipalveluja. Lisäksi tehtävämme on tukea lapsen oman kielen oppimista ja kulttuurin tuntemista. Oman kielen ja kulttuurin tukemiseen pyrimme yhdessä vanhempien kanssa. Toivomme perheiden vierailevan päiväkodissa oman lapsensa ryhmässä ja kertovan omasta maastaan, kielestään ja kulttuuristaan. Näin yhteistyö perheen kanssa lähentyy ja samalla tuemme lapsen oman identiteetin vahvistumista. Vanhemmille korostetaan, että lapsen tulee oppia ensin oma kieli, jotta voi oppia suomen kielen.

KARTANON PERHE

Isä jatkoi touhujensa keskellä: ” Onkohan siellä eskarissa vielä se Espanjan kerho, jossa Kiti oli aikanaan. *Se oli kyllä hieno tilaisuus ja tapa tutustua vieraisiin kulttuureihin. Muutenkin on mukavaa, että lapset saavat päivähoidossa ystäviä, jotka puhuvat äidinkielenään jotain vierasta kieltä. Lapsista tulee varmasti rohkeampia puhumaan vieraita kieliä ja ottamaan kontaktia kaikkiin ihmisiin.”*

Kieli- ja kulttuurikoordinaattoria konsultoidaan tarvittaessa ja hän tekee käyntejä päiväkotiin. Käytössämme on lomakkeita suomen kielen taidon seurantaan monikielisille (suomea toisen kielenään oppiville ja kaksikielisille), yli 3 -vuotiaille lapsille. Lomakkeet käydään läpi lasten huoltajien kanssa vuosittain kasvatuskeskusteluissa.

7 Kumppanuudet ja yhteistyö

7.1 Koulu ja me

Päiväkodin sijainti samassa rakennuksessa Kartanonkosken yhtenäiskoulun kanssa madaltaa päiväkodin ja koulun välistä kynnystä. Koulumaailma tulee tutuksi päiväkodin lapsille jo heti pienestä pitäen. Lapset ovat päivittäin mukana hakemassa koulun keittiöltä ruokakärryjä ja saavat samalla havainnoida koulumaailmaa turvallisesti tutun aikuisen kanssa. Käymme koulun puolella säännöllisesti lasten kanssa, mm. kopioimassa tai katselemme elokuvia tai muita esityksiä auditoriossa. Esiopetusryhmät käyttävät koulun jumppasalia, ulkoilevat koulun pihalla ja syövät lounaan koulun ruokalassa samaan aikaan koululaisten kanssa.

KARTANON PERHE

"Minusta on kivaa, että sinun koulusi on samassa talossa, että voin nähdä sinut päivälläkin" Kille kertoi siskolleen iltapalalla.. *"Ja on se kyllä tutumpaa, kun on ensin päiväkodissa ja sitten koulussa ihan samassa talossa."* hän jatkoi. "Niin" sanoi Kiti, *"eskarilaiset käyvät välillä koulun jumppasalissa ja ruokalassa nähdään ihan varmasti, kun syödään molemmat siellä."*

Kartanonkosken esiopetuksessa tehdään paljon yhteistyötä samassa rakennuksessa sijaitsevan koulun kanssa.
Kaikilla esiopetusryhmillä on aina oma yhteistyöluokkansa alkuopetuksen kanssa. Yhteistyötä tehdään säännöllisesti, yhteistyön muoto vaihtelee vuosittain henkilökunnasta ja lapsiryhmistä riippuen. Yhteistyön muotoja ovat meillä mm. yhteiset metsäretket syksyllä ja keväällä, yhteiset askartelupajat, erilaiset juhlat, näyttelyt ja tapahtumat. Lisäksi toteutetaan ns. vaihtotunteja, jossa esikoulun opettaja ja luokanopettaja ovat vaihtaneet ryhmiä keskenään. Tällöin esikoululaiset käyvät esim. matematiikan pajassa koululuokassa ja koululaiset tulevat esikoulun tiloihin musiikin tunnille. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä alkuopetuksen opettajan kanssa kulloisenkin toimintavuoden tarpeiden mukaan.

Pidämme etuoikeutena saada seurata tuttujen lasten kasvamista päiväkoti-ikäisestä koululaiseksi saman katon alla.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityön perustana on kaikkien kasvattajien päivittäinen työskentely lapsen hyväksi sekä kohtaava vuorovaikutus vanhempien ja päiväkodin kasvattajien kesken. Tavoitteena on, että lapsi kokee päiväkodin turvalliseksi ja viihtyisäksi paikaksi sekä tuntee kuuluvansa päiväkotiporukkaan. Lapsen päivästä päiväkodissa luodaan mahdollisimman ehyt, turvallinen ja lapsen tarpeet huomioiva.

KARTANON PERHE

Äiti kuunteli lapsia ja sanoi isälle: ”On hyvä, että *päiväkodissa tuetaan lapsen kasvua ikäkauden mukaisesti ja osataan luoda lapsille turvallinen olo.* ”

Vanhemmilla on lapsen ensisijainen kasvatusoikeus ja kasvatusvastuu sekä lapsensa tuntemus. Meidän kasvattajien tehtävänä on vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja lapsen kehitykseen mahdollisesti liittyvien riskien ja ongelmien varhainen tunnistaminen. Tätä työtä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen ja vanhempien kunnioittaminen sekä tietojensaantia ja salassa pitoa koskevat säädökset.

Heti hoitosuhteen alusta lähtien lapsi saa Kartanonkoskella oman vastuukasvattajan. Siten pyrimme turvaamaan riittävästi pysyvyyttä aikuissuhteissa. Kuitenkin koko kasvattajatiimi yhdessä vastaa lapsen hyvinvoinnista päiväkodissa.

Työmme keskeisin alue on lämmin ja turvallinen vuorovaikutus lapsen kanssa. Pidämme jokaista lasta arvokkaana ja kohtaamme lapsen yksilönä tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti. Varjelemme lasta väkivallalta sen kaikissa muodoissa ja huolehdimme, että jokaisen lapsen koskemattomuus ja vapaus toteutuvat. Lapsen kokemus osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuudesta itseä koskevissa asioissa on merkittävä osa hyvinvointityötä. Kannustammekin lasta kertomaan kaikista itseään koskevista sekä hyvistä että ikävimmistäkin asioista.

Hyvinvointityöhön liittyviä asioita olemme myös avanneet sekä Kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelmassamme että Turvallisuussuunnitelmassamme, joihin kaikki työntekijät ovat sitoutuneet. Hyvinvointityöhön liittyviä yhteisöllisiä asioita käymme lävitse edustuksellisessa tiimissä, kasvattajatiimeissä, työryhmissä sekä työilloissa.

Esiopetuksen oppilashuolto osana hyvinvointityötä

Kiinteä yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä turvaa parhaiten lapsen kokonaisvaltaisen oppimispolun kulkua esiopetuksesta kouluun. Yhteistyön muotona on oppilashuoltoryhmä, jonka tavoitteena on lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen sekä niihin puuttuminen.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu sovitusti syksyllä ja keväällä sekä tarpeen vaatiessa myös toimintavuoden aikana. Syksyllä ryhmässä käydään läpi esiopetukseen osallistuvien lasten tilanne ja mahdolliset tuen tarpeet. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat neuvolan terveydenhoitaja, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja sekä esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat. Ryhmään voi osallistua myös muita keskeisiä yhteistyökumppaneita.

Keväällä ryhmässä arvioidaan lasten kouluvalmiuksia ja välitetään tarpeellinen tieto koulun oppilashuoltoryhmälle Esko (Esikoulusta kouluun) –tiedonsiirtoprosessissa.

7.3 Muu yhteistyö

Teemme säännöllisesti yhteistyötä eri asiantuntijoiden kanssa. Lapsen yksilöllisistä tarpeista riippuen mukana ovat eri yhteistyötahot. Tärkeä yhteistyökumppanimme on konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto), jolta saamme konsultointia ja tukea omaan työhömme. Kelto työskentelee aina myös yhteistyössä vanhempien kanssa.

Olemme tarvittaessa yhteistyössä neuvolan terveydenhoitajien, puheterapeuttien, toiminta-, fysio- ja ravitsemusterapeuttien kanssa. Neuvolan kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluu lasten 4-vuotistarkastusta (HYVE) varten käytävä keskustelu vanhempien kanssa, jossa käydään läpi lapsen kasvua ja kehitystä. Siinä yhteydessä täytetään yhdessä lomake, jonka vanhempi vie mukanaan neuvolaan.

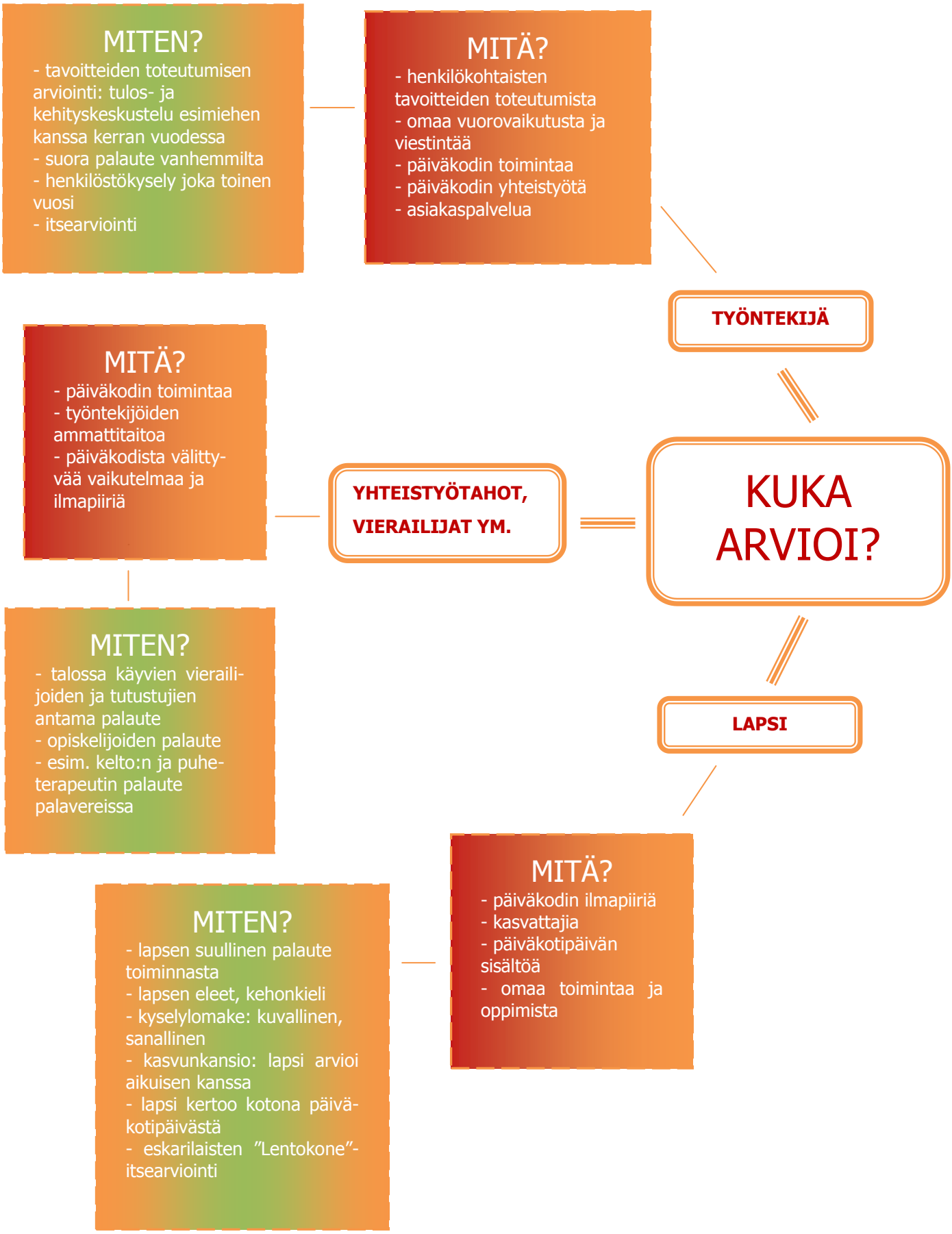
Lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa puuttumaan varhain lapsen hyvinvoinnissa ilmeneviin puutteisiin. Tällöin yhteistyökumppaneina ovat lastensuojelu, perheneuvola sekä muut asiaan liittyvät tahot. Olemme tiiviissä yhteistyössä myös neuvolan perhetyöntekijän kanssa

Moniammatillisella yhteistyöllä pyritään turvaamaan lapsen kokonaisvaltainen kehitys.

Seurakunta on yhteistyötahonamme erityisesti kirkollisten juhlapyhien aikaan. Lisäksi käymme tutustumassa kirkkotiloihin ja seurakunnan lapsityöntekijät käyvät päiväkodissa järjestämässä tuokioita. Osallistumme myös Vantaan kaupungin päiväkodeille järjestettäviin kulttuuritapahtumiin ja kirjastossa tapahtuvaan toimintaan.

8 Arviointi ja kehittäminen

TIIMI

MITÄ?
- päiväkodin toimintasuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista
- ryhmän toimintasuunnitelman toteutumista
- asiakaspalvelua, yhteistyötä vanhempien kanssa
- lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista
- lapsen oppimis- ja toimintaympäristöä
- käytännön työmenetelmiä
- lapselle turvallisen toimintaympäristön toteutumista
- päiväkodin sisäistä yhteistyötä ja viestintää
- tiimityöskentelyä, tiimisopimuksen toteutumista ja toimivuutta
- päiväkodin yhteisten sopimusten ja ohjeiden toteuttamista ja toimivuutta

MITEN?
- päivittäiset keskustelut
- tiimipalaverit viikottain
- asiakaspalautteen säännöllinen kirjaaminen, säännöllinen läpikäynti ja käytännön toimenpiteiden sopiminen
- kirjallinen arviointi puoli-vuosittain

TYÖYHTEISÖ

ESIMIES

MITÄ?
- toimintasuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista
- päiväkodin toiminta-ajatuksen ja arvojen toteutumista
- asiakaspalvelua
- työskentelyilmapiiriä
- päiväkodin yhteistyötä ja viestintää
- kokous- ja palaverikäytäntöjä
- yhteisten sopimusten ja ohjeiden toteuttamista ja toimivuutta
- toimintaympäristön turvallisuutta

MITEN?
- edustuksellinen tilkuntiimi joka toinen viikko
- kehittämispäivä kerran vuodessa
- kehittämisillat kaksi kertaa vuodessa
- henkilöstökysely joka toinen vuosi

VANHEMMAT

MITÄ?
- päiväkodin ilmapiiriä
- lapsiryhmän toiminnan sisältöä
- työntekijän suhtautumista ja asennoitumista lapseen ja vanhempaan
- tiedonkulkua ja viestintää
- käytännön yhteistyön toimivuutta

MITÄ?
- työntekijää: ammattitaitoa, työssä kehittymistä
- koko yksikön toimintaa

MITEN?
- kehityskeskustelut työntekijän kanssa
- asiakaspalaute
- päivittäinen kontakti tiimien ja yksittäisten työntekijöiden kanssa

MITEN?
- suullinen palaute, keskustelu
- kirjallinen ja sähköpostipalaute
- vanhempainillat
- kasvatuskeskustelut (VASU, LEOPS)
- päiväkotiin tutustuvien vanhempien antama palaute

LOPPUSANAT

Olemme kiitollisia kaikista palautteista vuosien varrella ja niiden mukaan kehitämme työtämme edelleen. Useat perheet ovat olleet asiakkaitamme monen vuoden ajan, yhden tai useamman lapsen kanssa. Työntekijöinä allekirjoitamme nämä kiitoskortin sanat, jotka olemme saaneet kahdelta perheeltä yhteisesti:

Armollista on...

... lämmin syli raikeana aamuna.
... kannustavat kohtaamiset päivän kaikkina hetkinä.
... ystävällinen hymy väsyneenä työpäivän jälkeen.
... heittäytyminen lasten maailmaan heidän ehdoillaan.
... rautainen ammattitaito tilanteessa kuin tilanteessa.
... ehdoton hyväksyntä silloin, kun sitä eniten tarvitsee.
... kaikenlaiset tunteet hyväksyvä, turvallinen kasvuympäristö.
... yhteen hiileen puhaltaminen.
... empatia.
... täydellinen sekoitus rajoja ja rakkautta.

= KARJAVONKOSKEN PÄIVÄKOTI

Sara 6v.

KARTANON PERHE

Kun äiti oli peitellyt Killen illalla sänkyyn, hän vielä keskusteli isän kanssa hetken. *"Kille tuntuu innolla odottavan päiväkotiin menoa. Se on kyllä tärkeää, että päivähoito on turvallista ja opetuksellisesti monipuolista. Ja ihanaa, että päiväkodissa lapsi otetaan hymyllä vastaan ja siellä on kiireetön, avoin sekä luottamuksellinen suhtautuminen meihin kaikkiin. Henkilöstön keskinäiset hyvät välit tekevät hoitopaikasta mukavan paikan. Joku naapureista sanoikin äskettäin, että kunpa saisimme tuon henkilökunnan mukaan kouluun. On tuo Kartanonkosken päiväkoti maineensa veroinen."*

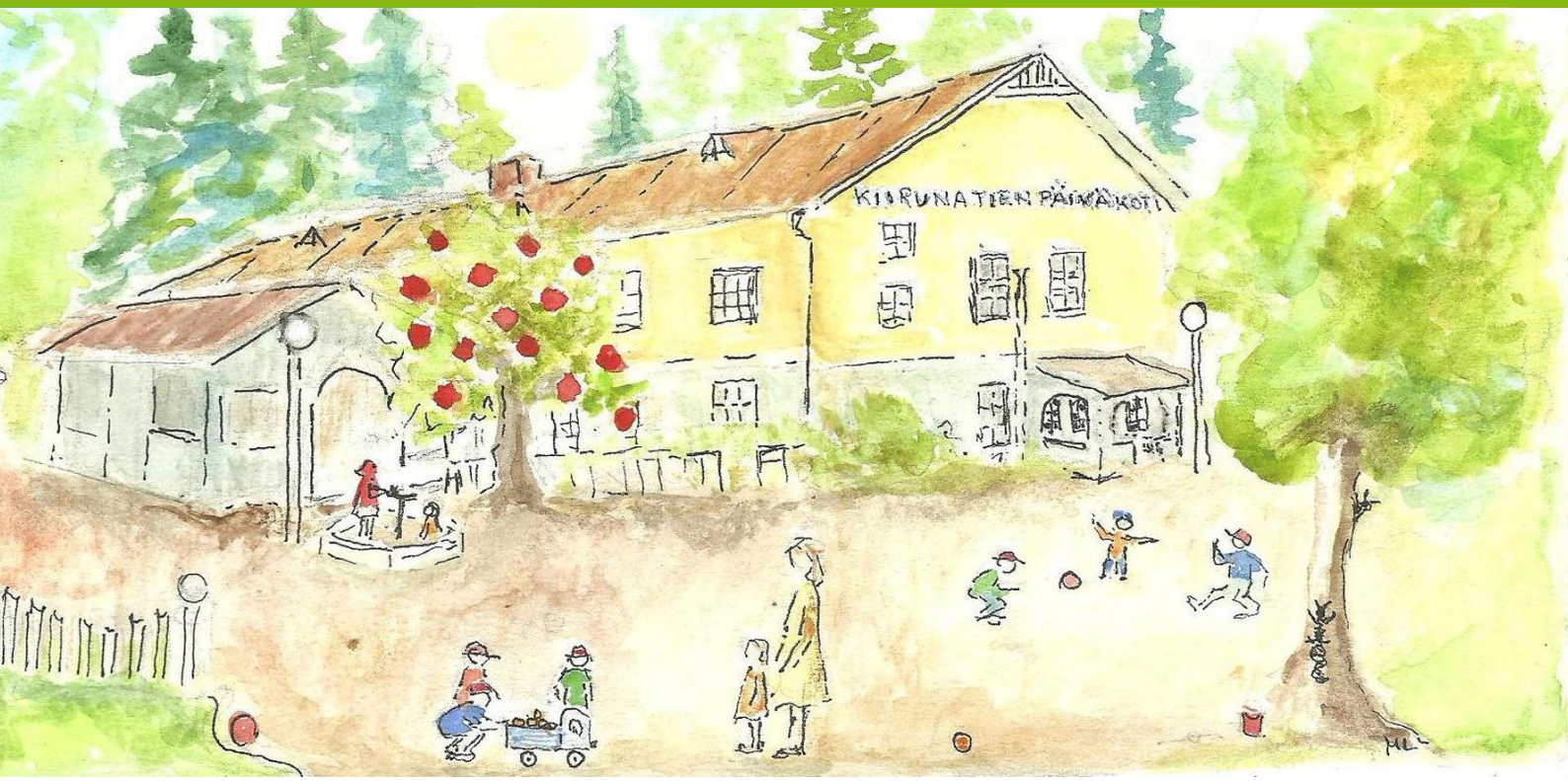

VANTAA

Sivistystoimi
Kartanonkosken toimintayksikkö
Tilkuntie 5, 01520 Vantaa

p. 09 839 24049
pk.kartanonkoski(at)vantaa.fi

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Kiirunatien toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1. JOHDANTO 2

2. OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT 3

2.1 Arvolähtökohdat 3

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 3

3. LASTEN OSALLISUUS (Pohjassa LASTEN PUHEENVUORO) 4

4. KASVATUSKUMPPANUUS PERHEIDEN KANSSA (Pohjassa YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA) 4

5. TYÖ LASTEN PARISSA 5

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 6

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 6

5.3 Kiusaamisen ennaltaehkäisy 7

5.4 Päivän kulku ja omatoimisuus 7

6. OPPIMISTOIMINTOJEN ORGANISOINTI 8

6.1 Lapsen luontainen tapa toimia 19

6.2 Oppimiskäsitys 20

6.3 Varhaiskasvatuksen sisältöalueet 21

6.4 Pienryhmätoiminta 23

6.5 Oppimisympäristö 23

7. ESIOPETUS 24

7.1 Valmistava opetus 24

8. MONINAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA 25

8.1 Kasvun ja oppimisen tuki 25

8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen, uskonto- ja katsomuskasvatus sekä suomi toisena kielenä 26

9. YMPÄRISTÖKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS 26

10.TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI 28

11. YHTEISTYÖTAHOT JA KUMPPANUUDET 30

12. HYVINVOINTITYÖ JA OPPILASHUOLTO 30

13. VARHAISKASVATUKSEN VIESTINTÄ 31

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

1. JOHDANTO

Kiirunatien toimintayksikön muodostavat Kiirunatien päiväkoti sekä lähialueella omissa kodeissaan toimivat perhepäivähoitajat. Päiväkoti sijaitsee rauhallisella ja luonnonläheisellä pientaloalueella Vantaan Korsossa. Kiirunatien päiväkodin lähikouluja ovat Kulomäen ja Vierumäen alakoulut. Korson keskustassa löytyvät hyvät peruspalvelut: mm. Lumon monitoimitalo kirjastoineen sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluineen. Päiväkodin läheisyydessä on hyvät ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet. Päiväkotimme sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella.

Kiirunatien päiväkoti on kaunis, keltatiilinen ja kaksikerroksinen rakennus, joka on valmistunut vuonna 1986. Ryhmätilojen lisäksi päiväkodissamme on iso, valoisa sali, paljon pienryhmätiloja sekä kaksi terapia uima-allasta. Talossa toimii viisi lapsiryhmää, joista yksi on integroitu ryhmä. Moniammatilliseen työyhteisöön kuuluvat erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia sekä perhepäivähoitajia, jotka työskentelevät Vierumäen, Korson ja Kulomäen alueella.

Kiirunatien päivähoitoyksikössä on turvallinen ja kannustava ilmapiiri, joka perustuu hyvään vuorovaikutukseen, lapsilähtöiseen kohtaamiseen ja kasvatuskumppanuuteen perheiden kanssa. Kunnioitamme perheen kasvatuskulttuuria ja tuemme vanhemmuutta. Ohjaamme ja kannustamme lasta kasvamaan ja kehittymään sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Lasta kuunnellaan ja hänen mielipiteensä huomioidaan päivän kulussa sekä toiminnan suunnittelussa. Talomme tapa toimia pienryhmissä kehittää ja vahvistaa lapsen vuorovaikutustaitoja sekä osallisuutta. Leikki on lapsen ominta toimintaa, jonka avulla lapsi ottaa maailman haltuunsa. Tavoitteenamme on mahdollistaa jokaiselle lapselle leikintäyteinen päivä. Ympäristökasvatus sekä kestävä kehitys ovat osa arkeamme.

Kiirunatien toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) pohjautuu sekä valtakunnalliseen että Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kiirunatien varhaiskasvatussuunnitelma on koko toimintayksikön yhteinen. Tässä varhaiskasvatussuunnitelmassa toimintayksiköllä tarkoitetaan sekä päiväkotia että sen yhteydessä toimivia perhepäivähoitajia. Varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen on osallistunut koko henkilökunta. Myös lapset ja vanhemmat osallistettiin VASU:n tekemiseen kyselyn ja haastattelujen muodossa. Varhaiskasvatussuunnitelma on toimintamme perusta. Sen tarkoituksena on kuvata yksikössämme annettavan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutta. Yksikkömme kasvattajille varhaiskasvatussuunnitelma on työväline, jonka avulla suunnitellaan ja arvioidaan omaa ja yksikkömme toimintaa. Lasten vanhemmille varhaiskasvatussuunnitelma kertoo päivähoidon arjesta.

Kiirunatien opetussuunnitelmaa ohjaavat seuraavat valtakunnalliset ja kunnalliset asiakirjat:

Valtakunnallinen varhaiskasvatuksen sisältöä ohjaava asiakirja 2005 = VASU
Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012
Esiopetuksen valtakunnalliset perusteet 2010 (opetushallitus).
Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (opetuslautakunta 14.3.2011)
Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (opetuslautakunta 20.8.2012)
Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset Vantaan varhaiskasvatuksessa (opetuslautakunta 1.10 2012)

2. OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvot ovat kestävä kehitys, yhteisöllisyys sekä innovatiivisuus.

Kestävän kehityksen tavoitteena on, että luonto ja inhimillisen kehityksen edellytykset säilyvät myös meidän jälkeisille sukupolville. Kestävään kehitykseen kuuluvat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen sekä sosiaalinen osa-alue. Kulttuurinen ja sosiaalinen ulottuvuus näkyy toiminnassamme erilaisten asiakasperheiden hyväksymisenä ja ymmärtämisenä sekä avoimuutena. Vaalimme suomalaisia kulttuuriperinteitä sekä tutustumme asiakasperheiden erilaisiin kulttuureihin.

Ekologisuus on meille tärkeää. Kasvattajat ovat sisäistäneet ympäristövastuullisen toimintatavan ja opettavat sitä lapsille jokapäiväisissä arjen tilanteissa. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja -metsiin, jolloin lapsen luonto- ja ympäristösuhde kehittyy positiiviseksi. Taloudellisuus näkyy meillä materiaalitehokkuutena ja järkevänä hankintasuunnitelmana. Hyödynnämme myös erilaisia kierrätys- ja luonnonmateriaaleja.

Yhteisöllisyyden lähtökohtana meillä on yhdessä tekeminen ja toisista huolehtiminen. Meillä on sovittu yhteiset toimintatavat ja – periaatteet työnteolle. Olemme sitoutuneet työhömme varhaiskasvatuksen parissa. Näemme erilaisuuden ja erilaiset taidot rikkautena, joista on hyötyä koko työyhteisölle. Toimimme moniammatillisessa yhteistyöverkostossa. Arvostamme vanhempien kasvatusvastuuta ja - oikeutta sekä tarvittaessa vahvistamme sitä yhdessä vanhempien kanssa. Yhteisöllisyys näkyy meillä myös lasten ja vanhempien osallisuutena arjessa.

Innovatiivisena työyhteisönä kehitämme toimintatapaamme ja -kulttuuriamme. Meillä on kykyä nähdä tarve muutokselle ja käymme siitä tarvittaessa vuoropuhelua työyhteisössä. Olemme rohkeita, kehitämme uutta ja muokkaamme vanhaa.

Päiväkodissamme opiskelee ja työskentelee toimintavuoden aikana opiskelijoita, joilta saamme uutta näkökulmaa sekä arviointipohjaa oman työmme kehittämiselle.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kiirunatien toimintayksikössä hyvä ja laadukas varhaiskasvatus perustuu hyvään vuorovaikutukseen, josta vastaa jokainen kasvattaja.

Jokainen lapsi on yksilöllinen, arvokas ja meille tärkeä. Otamme huomioon erilaiset temperamentit sekä yksilölliset kehitystarpeet. Lapsi kohdataan aidosti ja hänet nähdään joka päivä. Hän saa vahvistusta terveen itsetunnon kehittymiselle. Lapsi hyväksytään omana itsenään ja ryhmän jäsenenä. Lapsi nähdään aina osana omaa perhettään ja hän on perheellensä tärkeä ja ainutlaatuinen.

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen, taiteellinen ilmaiseminen ja kokeminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Lapsi on luontaisesti utelias ja aktiivinen tutkija. Hän oppii hyödyntämään omia vahvuuksiaan, aikaisempia kokemuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Kasvattajan tehtävä on olla mahdollistaja, rikastuttaja ja kannustaja sekä tarvittaessa olla tukena ja turvana.

Kiirunatien toimintayksikössä on moniammatillinen kasvattajayhteisö, jossa hyödynnetään erilaiset koulutustaustat ja taidot arjessa lasten kanssa.

Meiltä kasvattajilta edellytetään sitoutuneisuutta, herkkyyttä, jämäkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Tämä näkyy horjumattomana, oikeudenmukaisena ja lämpimänä suhtautumisena lapseen. Kasvatus, hoito ja opetus ovat tietoista ja tavoitteellista toimintaa ja merkitsevät kasvattajalle ja kasvattajayhteisölle valintojen tekemistä. Kasvattajina haluamme luoda kiireettömän arjen, jossa voimme olla aidosti läsnä.

Kasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Toisen ihmisen aito läsnäolo, kosketus ja lämpö antavat lapselle mahdollisuuden tuntea itsensä hyväksytyksi ja tärkeäksi. Yhdessä opetellaan ottamaan toiset huomioon, kunnioittamaan toisia ihmisiä sekä ympäristöä. Harjoittelemme hyviä tapoja, yhteisiä sääntöjä ja pettymyksen sietokykyä. Kasvattaja luo rajat, joiden sisällä lapsi saa hyväksyvässä ja turvallisessa ilmapiirissä harjaannuttaa kaikkia taitojaan. Sääntöjä muodostaessa huomioimme lapsen yksilöllisyyden. Kasvattajan rooli mallintajana on tärkeä.

3. LASTEN OSALLISUUS

Lapsen osallisuus on tärkeässä roolissa nykypäivän varhaiskasvatuksessa. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteitään ja näkemyksiään, jotka vaikuttavat hänen päiväänsä. Lapselle osallisuus on mahdollisuutta tulla kuulluksi jokapäiväisissä leikeissä ja askareissa, jolloin hän kokee olevansa hyväksytty ja arvostettu ryhmänsä jäsen. Kasvattajan rooli ja asenne lapsen osallisuuden mahdollistamisessa on keskeinen. Lapsen osallisuus Kiirunatiellä nähdään osana päivähoidon arkea. Meillä kuunnellaan ja kuullaan lasta aktiivisesti. Lapsi voi vaikuttaa mitä tekee ja kenen kanssa. Kasvattaja tarjoaa mahdollisuuksia ja rohkaisee lasta kertomaan mielipiteensä.

Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisestä näkökulmasta. Lapset ovat mukana toiminnan suunnittelussa oman ikätasonsa mukaan. Lasten kanssa kokoonnutaan keskustelemaan tulevan viikon tapahtumista ja mietitään, mitä yhdessä voitaisiin tehdä. Pienryhmätoiminnalla mahdollistetaan se, että jokaisen lapsen ääni tulee kuulluksi. Pieneen ryhmään lapsen on helpompi kiinnittyä ja sitä kautta rakentaa omaa osallisuuttaan ja identiteettiään myös isommassa ryhmässä.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä haastattelimme kaikkia päiväkotimme lapsia. Kysyimme heiltä, mikä on päiväkodissa kivaa/ mukavaa ja mitä haluat tehdä päiväkodissa. Jokainen lapsi askarteli oman näköisensä omenan, johon vastaus kirjattiin. Omenat kerättiin päiväkodin seinälle maalattuun puuhun, jossa ne ovat kaikkien nähtävillä. Lasten vastaukset ohjaavat meitä kasvattajia toiminnan suunnittelussa.

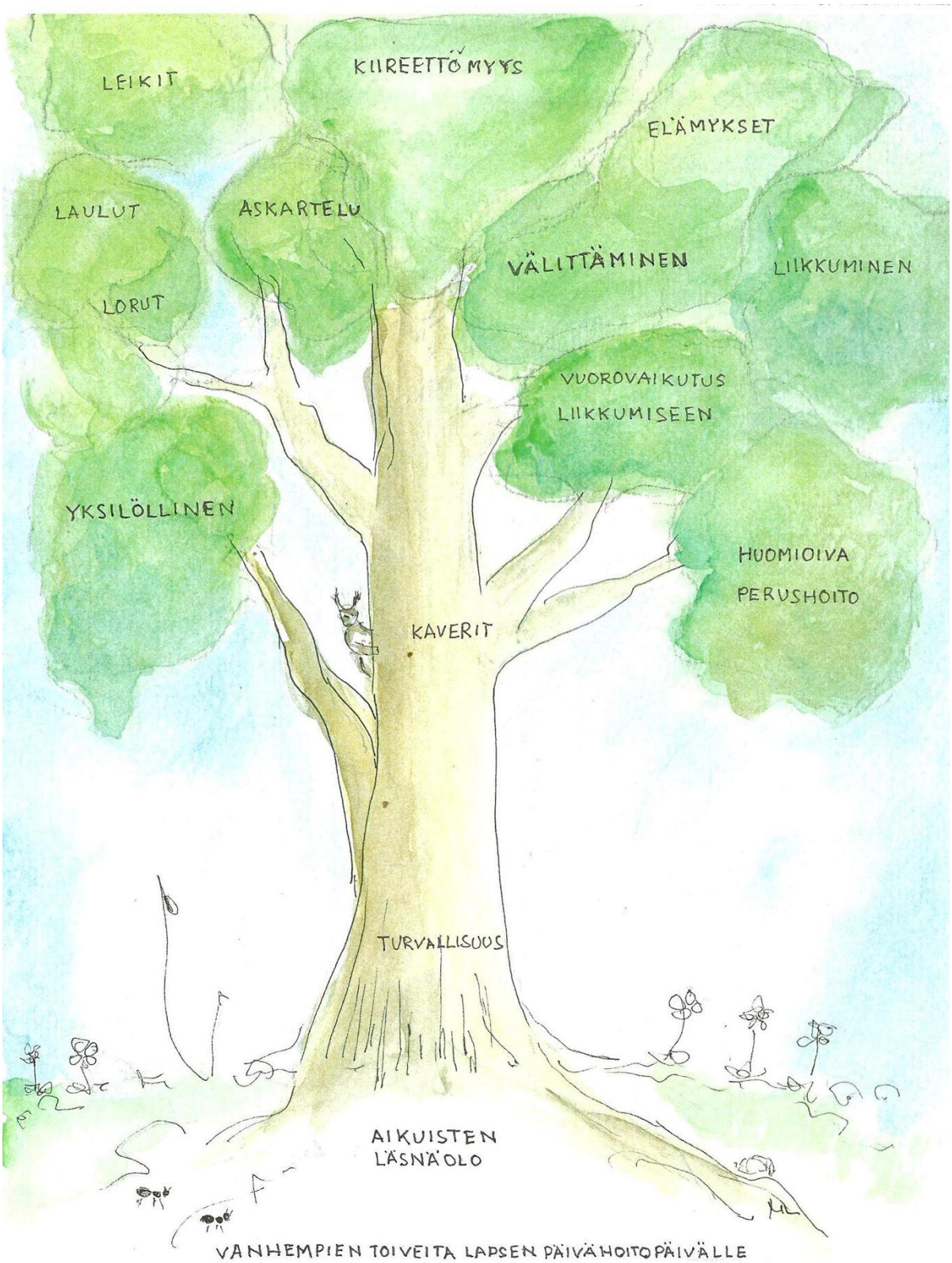
4. KASVATUSKUMPPANUUS PERHEIDEN KANSSA

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja kasvattajien tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Toimivan yhteistyön perustana on vanhempien ja henkilökunnan keskinäinen luottamus, toistemme kunnioittaminen ja erilaisuuden hyväksyminen. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa paras tuntemus. Henkilökunnalla on koulutuksensa sekä kokemuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen. Vastuu kasvatuskumppanuuden luomisesta on aina päiväkodin henkilökunnalla.

Kasvatuskumppanuus alkaa perheen kanssa käytävästä aloituskeskustelusta. Päiväkodissamme jokaiselle lapselle nimetään vastuukasvattaja, joka käy aloituskeskustelun perheen kanssa ennen päivähoidon aloittamista. Keskustelussa vanhemmat antavat tärkeää tietoa lapsestaan meille. Sen pohjalta lapsen on helpompi aloittaa päivähoidossa. Ennen varsinaista päivähoidon aloittamista lapselle tarjotaan mahdollisuus tutustumisjaksoon päiväkodilla yhdessä vanhempiensa kanssa. Tänä aikana lapsi ja vanhemmat tutustuvat päivähoitoon, henkilökuntaan, ryhmään ja toimintatapoihin.

Perheiden kanssa laadimme vuosittain varhaiskasvatussuunnitelma (VASU), jossa sovitaan lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Tarvittaessa järjestämme keskusteluja useamminkin. Keskustelussa saamme vanhemmilta tärkeää tietoa lapsesta sekä asetamme tavoitteita ja arvioimme lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Ryhmät hyödyntävät vanhemmilta saatua tietoa toimintansa suunnittelussa ja laatiessaan ryhmän yhteistä varhaiskasvatussuunnitelmaa (ryhmävasu).

Päivähoitoyksikössämme toimii myös vanhempaintoimikunta, johon kaikki vanhemmat ovat tervetulleita. Vanhempaintoimikunnan toiminnan tavoitteena on tukea perheiden ja päiväkodin yhteistyötä sekä lisätä lasten ja vanhempien vuorovaikutusta. Toiminta mahdollistaa myös perheiden verkostoitumisen.

5. TYÖ LASTEN PARISSA

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Vuorovaikutustilanteet ovat lapsen puheenkehityksen kannalta oleellisen tärkeitä. Kielellinen kehitys tapahtuu yksilöllisesti, jonka vuoksi lapselle annetaan virikkeitä sekä ohjausta kieli- ja kommunikaatiotaitojen kehittymiseen. Toiminnassa huomioimme yksilöllisyyden lapsen taitojen, kehityksen ja kiinnostuksen mukaan.

Kasvattajan tehtävä on taata hyvä vuorovaikutus. Kasvattajan tulee huomioida itsessään sanallinen sekä sanaton vuorovaikutus. Kasvattaja sanoittaa tekemisiään, puhuu selkeästi ja antaa lyhyitä ohjeita sekä käyttää lapsen ikätasoon sopivaa sanastoa. Sanattomalla vuorovaikutuksella on tärkeä merkitys osana vuorovaikutusta. Kasvattajan äänensävy, ilmeet, katsekontakti ja eleet vaikuttavat oleellisesti vuorovaikutuksen laatuun.

Tavoitteenamme on tukea lapsen puheenkehitystä ja puhumaan oppimista. Toiminnan kautta lapsen sanavarasto laajenee. Ohjaamme ja rohkaisemme lasta itseilmaisuun sekä kehittämään kuuntelutaitoa niin, että lapsi oppii ottamaan huomioon keskustelun toiset osapuolet kuuntelemalla ja itse keskusteluun osallistumalla. Havainnoimalla ja varhaisella puuttumisella pyrimme löytämään puheenkehityksen vaikeudet. Puheenkehityksen tukena arjessa ovat kuvat ja tukiviittomat.

Haluamme herättää lapsen kiinnostuksen kirjallisuutta kohtaan. Kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, loruillen ja riimitellen. Lapsille luetaan paljon erilaisia kirjoja. Keskustelemme kirjoista ja pohdimme yhdessä niiden sisältöä. Pienimpien kanssa katsomme yhdessä kuvakirjoja ja nimeämme niissä olevia asioita ja esineitä. Aikuinen voi kirjoittaa muistiin lasten tarinoita, joita sitten myöhemmin luetaan. Kuuntelemme myös lapsen omia ajatuksia tarinoista. Päiväkodissa on pienimuotoisia nukketeatteriesityksiä, teatteriesityksiä ja satuhetkiä. Esiopetuksessa tutustumme myös kirjoitettuun kielimuotoon ja luomme pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle.

Keskustelemme lapsen kanssa häntä läheisesti koskettavista arkipäivän asioista, tapahtumista ja tunteista. Lapsen kanssa pohditaan yhdessä ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin ja autetaan lasta esimerkiksi nimeämään tunteitaan. Myös erilaiset laulut, lorut ja laululeikit toimivat kielen kehittäjinä päiväkodin arjessa. Lapsen kasvaessa harjoitellaan sanapelejä - ja leikkejä sekä harjoitellaan tarinan jatkamista ja kuvasta kertomista. Havainnoimme lapsen kykyä ymmärtää ja vastaanottaa kuulemaansa.

Lapsella on oikeus syliin ja turvalliseen aikuiseen. Päivittäisissä tilanteissa kiinnitämme huomiota vuorovaikutuksen laatuun. Huomioitavia asioita vuorovaikutuksessa ovat mm. ilmeet, äänensävy, katsekontakti, lapsen tasolla työskentely (fyysisesti) sekä aito läsnäolo.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Sosiaalinen oppimisympäristö perustuu hyvään vuorovaikutukseen. Luomme edellytykset lasten kaverisuhteiden kehittymiselle ja ryhmässä toimimiselle. Avoimuus, keskinäinen luottamus, sekä itsensä ja toisten arvostaminen kuuluvat vastuuntuntoiseen vuorovaikutukseen. Kasvattajalla on vastuu hyvän ilmapiirin luomisesta ja hyvän vuorovaikutusmallin antamisesta, jossa on tilaa erilaisille tunteille.

Lasten omassa yhteisössä vertaisryhmän merkitys on suuri. Vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan. Kasvattajat ymmärtävät vertaisryhmän merkityksen lasten omaehtoisen leikin mahdollistajana. Pyrimme aktiivisesti saamaan kaikki lapset ottamaan osaa ryhmän toimintaan. Toimintaa toteutetaan säännöllisesti pienryhmissä, joissa lapsella on mahdollisuus yhdessä tekemiseen ja kokemiseen. Lapsilla on myös mahdollisuus leikkiä yli ryhmärajojen.

Oppimisympäristöä luodaan yhdessä lapsen kanssa. Kasvattajan tehtävänä on aidosti kuulla ja kuunnella lasta ja mukauttaa ympäristöä ja toimintaa lapsilta lähtevien ajatusten mukaan. Näin lapsi saa kokemuksen, että hänen mielipiteitään arvostetaan ja hän voi vaikuttaa häneen liittyvissä asioissa. Päiväkotimme monet pienryhmätilat antavat mahdollisuuden toteuttaa lapsilta lähteviä ajatuksia ja ideoita toimintaympäristön suhteen.

5.3 Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Kiusaaminen on vakava asia ja siihen puututaan meillä aina välittömästi. Tiedostamme, että kiusaaminen vaikuttaa lapsen psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Päiväkoti- ikäisellä lapsella ei ole vielä kykyä itse ratkaista ristiriitoja. Kasvattajan on tärkeää olla mukana selvittämässä tilanteita. Kiusaamisen selvittely on aina kasvattajan vastuulla. Kiusaaminen ei ole vain fyysistä kiusaamista (esim. lyöminen, potkiminen) vaan se voi olla myös sanallista (esim. haukkuminen, arvosteleminen) tai psyykkistä (esim. uhkailu, leikistä poisjättäminen).

Kiusaamisen ehkäisyssä on tärkeää luoda turvallinen ympäristö, jossa lapsen on hyvä olla. Kasvattaja vastaa turvallisen ja myönteisen ilmapiirin luomisesta koko päivän ajan. Positiivisiin vuorovaikutussuhteisiin niin lasten kuin kasvattajien välillä kiinnitetään huomiota. Tiedostamme, että kasvattajan oma vuorovaikutus lapsiin ja kollegoihin on tärkeä malli lapsille. Kaikkien lasten tulee luottaa siihen, että kasvattaja on läsnä, tukee ja ohjaa. kaikissa päivän tilanteissa.

Kasvattajan läsnäolo on erityisen tärkeää, jotta ristiriitatilanteisiin pystytään puuttumaan nopeasti ja oikeudenmukaisesti. Erityisesti psyykkinen kiusaaminen vaatii kasvattajan tarkkaa havainnointia. Jokaisella tiimin jäsenellä tulee olla sama käsitys kiusaamisesta ja sen ennaltaehkäisystä.

Ristiriitatilanteita käsitellään lapsen kanssa ikätaso huomioiden; mitä vanhempi lapsi on, sitä enemmän hän on aktiivisesti mukana riidan selvittämisessä. Syksyllä 2012 käynnistimme Mini Verso vertaissovittelun, johon koko henkilökunta sai koulutuksen. Sovittelun periaatteena on, että lapset yhdessä kasvattajan kanssa sopivat ristiriitansa. Yhdessä yritetään löytää ratkaisu, että näin ei pääsisi enää käymään. Kasvattaja ei ole kummankaan puolella, vaan kuuntelee molempien version tapahtumista ja auttaa lapsia selvittämään tilanteen. Kun lapset itse ratkaisevat riitansa, he sitoutuvat tehtyihin sopimuksiin paremmin. Sovittelun apuna ovat kuvakortit. Sovittelun ratkaisusta kerromme myös vanhemmille.

Sovittelun lisäksi käytämme ristiriitatilanteissa muita ns. pehmeitä keinoja eli ymmärtävää keskustelua, syliä ja lohdutusta. Ristiriitatilanteiden ratkaisuissa emme käytä kovia keinoja (jäähypenkki, uhkailu). On todettu, että nämä ns. kovat keinot eivät vähennä kiusaamista.

5.4 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän, mutta tarvittaessa joustavan päivärytmin perusta. Lapsen päivään kuuluvat arkitoimintatilanteet, ohjattu toiminta sekä arjen pienet työtehtävät. Leikki ja muu lapselle ominainen toiminta ovat tärkeitä kasvun ja oppimisen tilanteita. Arkitoimintatilanteita ovat mm. ruokailu, ulkoilu, lepohetki, puhtaudesta ja siisteydestä huolehtiminen sekä pukeutumistilanteet. Arkitoimintatilanteissa hoidon ja kasvatuksen lähtökohtana on lapsen arvostaminen sekä hänestä huolehtiminen ystävällisen ja turvallisen ilmapiirin vallitessa. Tämän takaa hyvä vuorovaikutus aikuisen ja lapsen välillä. Arkitoimintatilanteisiin kuluu aikaa sitä enemmän, mitä pienemmästä lapsesta on kyse. Kasvattajat tuovat lapsen päivän erivaiheisiin kasvatuksen ja opetuksen ulottuvuudet. Selkeät, päivittäin toistuvat tapahtumat auttavat lasta hahmottamaan päivän kulkua. Kiirunatiellä lapset saavat hyviä kokemuksia ja iloa näistä tavallisista jokaisena päivänä toistuvista asioista

Jokainen ryhmä luo oman säännöllisesti toistuvan päivärytmin, joka sisältää arkitoimintatilanteita ja suunniteltua toimintaa, kuten liikuntaa, musiikkia, kädentaitoja ja leikkiä sekä retkiä. Päivän aikana voi olla myös koko ryhmän yhteisiä tuokioita, esimerkiksi ruokapiirissä harjoitellaan ikäryhmälle sopivia asioita ja käydään päivän struktuuria läpi. Päivän rakenteet luovat puitteet omatoimisuuden kehittymiselle. Pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen omatoimisuuden kehittymisen. Omatoimisuuden vaaliminen tarkoittaa, että siirtymä- ja pukemistilanteisiin varataan riittävästi aikaa. Kasvattaja luo omilla valinnoillaan joustavasti vakaata päivärytmiä. Hyvin toimiva arki tarvitsee huolellista suunnittelua ja käytännön toimien arviointia. Näitä asioita on hyvä tarkistaa säännöllisesti.

Esiopetuksessa lapsen päivän tulee rakenteellaan, sisällöillään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin ja muuhun toimintaan. Yhdessä tekemisellä ja oppimisella luodaan oppimisen iloa ja mielekkäitä kokemuksia.

LAPSEN HYVÄ PÄIVÄ KIIRUNATIELLÄ

Aamu Kiirunatiellä alkaa rauhallisella touhulla alakerrassa. Päiväkotiin saapuessa tuttu hoitaja on ovella vastassa. Heipat ja heilutukset ikkunasta auttavat aamun ikävässä ja siitä on mukava siirtyä kavereiden kanssa leikkimään.

Aamun leikkien jälkeen on aamupalan aika. Puuro maistuu hyvälle kavereiden seurassa. On kiva vaihtaa kuulumisia ystävien ja hoitajien kanssa.

On aamupiirin aika. Piirissä käydään läpi päivän ohjelma ja suunnitellaan yhdessä tekemisiä ja katsotaan rauhassa, ketkä ovat tänään paikalla.

Kuvien avulla päiväjärjestys ja puuhat hahmottuvat helpommin.

Aamupiirin jälkeen on aika erilaisten touhujen. Tässä kohtaa päivää on mahdollista toimia pienryhmissä askartelun, musiikin, liikunnan, leikin tai vaikkapa pelailun merkeissä.

Osa lapsista ulkoilee ja osa touhuaa ohjatun tai vapaan toiminnan parissa sisällä.

Päiväkodin upeat tilat mahdollistavat päivittäin monenlaiset leikit.

Aamupäivän aikana voidaan käydä myös retkillä metsässä.

Lähialueen monipuolinen kaupunkiympäristö puistoineen antaa mahdollisuuden erilaisiin puuhiin.

Päivä on kulunut vauhdilla ja on aika kokoontua koko ryhmän kera ruokapiiriin. Piirissä tehdään erilaisia kivo- ja juttuja aikuisten johdolla. Laulut, leikit, kielelliset harjoitukset ja erilaisten kirjojen lukeminen ovat mukavaa yhteistä puuhaa.

Yhteisen ruokailun aikana jutellaan päivän tapahtumista, opetellaan hyviä tapoja ja maistellaan rohkeasti uusiakin ruokia. Monipuolinen ruoka maistuu aamupäivän puuhien jälkeen hyvälle.

On aika mennä nukkumaan.
Aikuinen lukee satua ja rauhallinen musiikki antaa mahdollisuuden uneen tai lepäämiseen.

Jokaisella lapsella on oma tuttu paikkansa, jossa on hyvä levätä

Lepohetken jälkeen on aikaa leikille ja rauhalliselle puuhailulle kavereiden kanssa.

Puuhailujen jälkeen on päivä kulkenut jo siihen asti, että on välipalan aika.

Vielä on aikaa leikille ja yhteiselle tekemiselle. Pikkuhiljaa lapsia alkaa lähteä kohti kotia.

Osa leikkii vielä sisällä ja osa siirtyy kohti pihatouhuja.

Vielä päivän päätteeksi sanotaan käsiheipat hoitajan kanssa ja sitten kohti kotia.
Takana on pitkä, mutta mukava päivä päiväkodissa.

6. OPPIMISTOIMINTOJEN ORGANISOINTI

Lapselle luontaisia tapoja toimia ja oppia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen. Kasvattaja ottaa huomioon nämä arjen toiminnoissa, huomioiden sisältöalueet ja kielen merkityksen tärkeyden. Kasvattajan tehtävänä on luoda hyvä oppimisympäristö, joka vahvistaa lapsen luontaisia tapoja toimia.

6.1 Lapsen luontainen tapa toimia

Leikki

Leikki on lapselle ominainen tapa toimia. Lapset rakentavat leikissä omaa identiteettiään ja etsivät vastausta kysymyksiin: kuka minä olen, millainen minä olen. Leikissä lapset yhdistävät aikaisempia kokemuksia, omaksuttua tietoa, taitoa ja ymmärrystä. Omaehtoinen, lapselle tärkeitä asioita käsittelevä leikki vahvistaa lapsen muistia, tarkkaavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Leikin onnistumiseksi on otettava huomioon toisten tarpeet ja näkökulmat. Lapsi oppii neuvottelemaan ja olemaan aloitteellinen sekä ratkomaan ongelmia ja ristiriitoja. Leikki vahvistaa ja kehittää vuorovaikutussuhteita sekä tukee kielenkehitystä.

Leikki on tärkein edellytys ajatuksen, tahdon ja tunteen kehittymiselle. Leikki on avain mielikuvitukseen ja luovuuteen. Leikillä on suuri merkitys lapsen tunne-elämän, vuorovaikutustaitojen ja ajattelun kehityksen kannalta. Leikissä lapsi eläytyy siihen ympäristöön, kulttuuriin ja perheeseen, jossa itse elää. He tutkivat ja käyvät läpi sitä, mikä heitä kiinnostaa ja mikä on heille tärkeää. Lapset ilmaisevat omiin kokemuksiinsa pohjautuvia tunteita.

Jokaisella leikin muodolla on oma osa-alueensa, joka tukee lapsen senhetkistä kehitystä. Leikin muotoja ovat yksinleikki, rinnakkaisleikki, parileikki ja ryhmäleikki. Lapsen leikki kehittyy esineleikeistä rooli- ja sääntöleikkeihin.

Päiväkotimme puitteet mahdollistavat monipuoliset leikit. Tiloja voidaan tarvittaessa muokata lapsen oman kiinnostuksen mukaan ja näin ollen luodaan mahdollisuus pitkäkestoiselle leikille.
Päiväkodin piha on turvallisen kokoinen ja monipuolisia leikkimahdollisuuksia tarjoava kokonaisuus. Käytämme myös lähiympäristön tarjoamia puitteita leikin hyödyntämiseen.

Kasvattajan tehtävänä on luoda leikkiympäristö lapsille sopiviksi ja innostaviksi, mahdollistaen siten lasten oman mielikuvituksen ja vapauden rakentaa omaa leikkiä. Kasvattaja ei rajoita leikkiä perinteisten sukupuoliroolien mukaan.

Kasvattaja antaa ideoita leikkiin ja rikastuttaa sekä kehittää leikkiä. Kasvattajan tulee luottaa lasten omiin leikki-ideoihin ja tukea lasten omaehtoista leikkiä. Kasvattaja voi toimia leikin mallintajana, leikin aloittajana ja ohjata erilaisten leikkivälineiden käytössä. Lapsen leikki- sekä vuorovaikutustaitojen kehittymisessä kasvattajan läsnäololla ja motivoinnilla on suuri merkitys. Kasvattajan tulee olla tietoinen myös vanhoista perinneleikeistä, joiden avulla lasten leikkiin tulee kulttuuriperinnettä. Pedagogisesti suunniteltu leikki luo puitteet toiminnan kautta oppimiselle. Kasvattajan rooli vaihtelee leikkiin osallistumisesta ulkopuoliseen havainnointiin. Leikkiä havainnoimalla aikuinen saa tietoa lapsen kehityksestä, taidoista ja mahdollisesta tuen tarpeesta.

Liikkuminen

Lapsi tutustuu omaan kehoonsa ja taitoihinsa liikkumisen ja liikunnan kautta. Liikunta on erityisen tärkeää lapsen kokonaisvaltaiselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille. Lasta tuetaan liikkumaan monipuolisesti arkipäivän tilanteissa ja ohjatun liikunnan kautta. Lapset liikkuvat päivähoidossa päivittäin. Sisällä ryhmissä mahdollistetaan liikkuminen tilojen ja välineiden puitteissa**.** Suunnitelmalliset, ohjatut liikuntatuokiot toteutetaan pienemmissä ryhmissä. Ulkona vapaat ja ohjatut ulkoleikit sekä retket opettavat sosiaalisuutta sekä ympäristön ja luonnon huomioimista. Liikunnan säännöllinen suunniteltu toteutus pohjautuu yksikkömme liikunnan vuosikalenteriin.
Toimintayksikössämme on käytössä liikuntasali, kaksi terapia-allasta, pitkät käytävät sekä portaat. Monipuolista liikuntavälineistöä hyödynnetään päivittäin ryhmien toiminnassa. Maastoltaan vaihteleva piha luo itses-

sään monipuolisia mahdollisuuksia liikkua**.** Pihassa on tasapainopuut, rekkitangot, keinut, kaksi liukumäkeä, sekä palloseinä ja pieni kenttä. Käytämme lähiympäristön tarjoamia liikuntamahdollisuuksia, esimerkiksi lähimetsät ja puistot, Kulomäen koulun urheilukenttä, lähialueen leikkipuistot sekä Lumon toimintakeskus.

Aikuisen rooli liikkumisen mahdollistajana on tärkeä. Aikuinen omalla esimerkillään kannustaa lapsia liikkumaan. Välineiden esilletuonti motivoi lapsia kokeilemaan ja harjaannuttamaan taitojaan. Kasvattajat arvioivat liikunnallisen toiminnan toteutumista viikoittaisissa tiimipalavereissaan. Kasvattajan on tärkeää havainnoida lapsia sekä vapaassa liikunnassa että ohjatuilla liikuntatuokioilla. Näiden havaintojen pohjalta arvioimme jokaisen lapsen kehitystä liikunnan ja motoriikan näkökulmasta.

Tutkiminen

Tutkiva ihmettely ja oppimisen halu ovat lapselle syntymästä saakka luontaista. Lapsi tutkii löytämäänsä maistellen, kosketellen ja ihmetellen. Lapsen kasvaessa tutkittava ympäristö laajenee ensin kotiin, pihaan ja vähitellen muualle lähiympäristöön. Lapsen oma kokemusmaailma sekä vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten kanssa toimivat eri-ikäisten lasten innoittajina. Kiirunatiellä kasvattaja ihmettelee yhdessä lapsen kanssa ja jakaa tämän kanssa löytämisen ja oppimisen ilon. Lapsen silmillä löytyy uutta tutkittavaa tutuistakin paikoista. Kasvattaja luo mahdollisuuksia tutustua uuteen esimerkiksi retkeillen lähimetsissä, leikkipuistoissa, kirjastossa ja muissa rakennetuissa ympäristöissä. Päiväkodin sisältäkin löytyy paljon ihmeteltävää, vesi- ja hiekkaleikit houkuttelevat lasta tutkimaan.

Annamme lapsille mahdollisuuksia tutkia uusia asioita oikeiden välineiden (esimerkiksi luupit) sekä kirjallisuuden avulla. Annamme tilaa lapsen omille ajatuksille ja kannustamme etsimään omia ratkaisuja. Lapselle on tärkeää kokea, että hänen tutkiva ihmettelynsä, kysymyksensä, pohdintansa ja toimintansa ovat merkityksellisiä. Kasvattajan oma asenne ja toiminta ovat suuressa roolissa innostaessa lasta tutkimaan. Tutkiminen ei ole tapa toimia vain silloin tällöin, vaan se kuuluu osana lapsen arkea. Kasvattaja osaa hyödyntää lapsen luontaisen uteliaisuuden sekä spontaanit arjen tilanteet, joista tutkimisen aiheet usein nousevat.

Taiteellinen kokeminen

Taiteelliset peruskokemukset syntyvät kasvuympäristössä, joka tarjoaa musiikillista, kuvallista, tanssillista ja draamallista toimintaa, kädentaitoja sekä lasten kirjallisuutta. Saadessaan monipuolisia taiteellisia elämyksiä ja kokemuksia lapsen mielenkiinto herää toteuttamaan itseään taiteellisesti. Taiteellinen kokeminen antaa lapselle mahdollisuuden ilmaista tunteitaan ja mahdollistaa myös uuden oppimista. Omakohtaiset elämykset ja mielikuvitus kehittävät lasta kokonaisvaltaisesti sekä vahvistavat lapsen tunne-elämää. Taiteellisen kokemisen kautta lapsi oppii käsittelemään erilaisia tunteita ja ilmaisemaan niitä oman kehon kautta. Taiteellinen kokeminen antaa lapselle mahdollisuuden ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla. Eri aistien monipuolinen käyttö taiteellisessa ilmaisussa kehittää luovuutta. Varhaislapsuudessa saadut taiteelliset kokemukset vaikuttavat lapsen myöhempiin taidemieltymyksiin.

Kasvattajan tavoitteena on järjestää lapsille mahdollisuuksia monipuoliseen luovaan toimintaan ja itsensä ilmaisuun sekä kokemaan elämyksiä. Kiirunatiellä lapsella on mahdollisuus käyttää sekä oma-aloitteisesti että aikuisen ohjaamana erilaisia itseilmaisun muotoja esimerkiksi maalaten, piirtäen, askarrellen, näytellen, tanssien, laulaen tai soittaen. Tärkeää on antaa tilaa, aikaa ja rauhaa lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle. Monipuoliset materiaalit ja välineet antavat lapselle mahdollisuuden toteuttaa itseään.

6.2 Oppimiskäsitys

Lapsi on luontaisesti utelias, aktiivinen tutkija. Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma. Lapsi oppii ollessaan vuorovaikutuksessa lasten, kasvattajien ja ympäristön kanssa arkipäivän tilanteissa, käyttäen

kaikkia aistejaan. Myönteisten oppimiskokemusten kautta lapsen itsetunto vahvistuu ja hänelle mahdollistuu monipuolinen vuorovaikutus muihin ihmisiin.

Lapsen vuorovaikutus tapahtuu leikin, liikkumisen, tutkimisen, keskustelemisen ja tekemisen kautta. Hän oppii hyödyntämällä omia vahvuuksiaan, aikaisempia kokemuksiaan ja innostuksen kohteitaan. Kasvattajan tehtävänä on kannustaa ja vahvistaa kiinnostusta erilaisiin asioihin. Turvalliset ihmissuhteet luovat perustan oppimiselle ja myönteiselle oppimisasenteelle. Myönteinen ja kannustava ilmapiiri tukee lapsen oppimista. Kasvattajalla on vastuu ilmapiirin luomisesta.

6.3 Varhaiskasvatuksen sisältöalueet

Päiväkotimme arki koostuu kokonaisuutena perushoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Nämä aihealueet nivoutuvat saumattomasti toisiinsa. Kieli vuorovaikutuksen perustana ja uskontokatsomuskasvatuksen lisäksi varhaiskasvatuksen sisältöalueita ovat fyysinen ja motorinen kehitys ja terveys, taide ja kulttuuri, matematiikka, etiikka ja katsomus sekä mediakasvatus.

Fyysinen ja motorinen kehitys ja terveys

Lapsella on luontainen tarve liikkua ja tutkia ympäristöään. Liikkumisella on suuri merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja hyvinvoinnille. Monipuolinen liikunta kehittää lapsen motorisia taitoja. Liikunnan myötä lapsen lihaksisto kehittyy ja vahvistuu ja uudet taidot tulevat helpommin hallituiksi. Oppimisen myötä lapsen itsetunto kehittyy ja sen vaikutus näkyy sosiaalisissa suhteissa**.**

Päivähoidon arjessa ohjaamme lasta ymmärtämään ja vähitellen ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään ikätasonsa mukaan. Päivittäin lapset tutustuvat ja totuttelevat terveelliseen ja monipuoliseen ruokaan sekä harjoittelevat hyviä ruokatapoja.

Hyvinvoinnin kokonaisuuteen kuuluu liikunnan, levon ja ulkoilun tasapaino. Ulkoilussa huomioidaan sään mukainen vaatetus sillä ulkoilemme päivittäin.

Tapakasvatuksella ohjaamme lasta tasapainoiseen tunne-elämään ja hyviin ihmissuhteisiin.

Taide ja kulttuuri

Musiikki- ja muut taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisu harjaantuvat kuvia tekemällä, käden taidoilla, musisoimalla, draamaharjoituksilla, tanssimalla ja liikkumalla. Tekemisen ja kokemisen kautta lapsi harjaannuttaa ja kehittää mielikuvitustaan ja luovuuttaan. Kädentaitojen myötä lapsi tutustuu erilaisiin materiaaleihin, välineisiin ja työtapoihin vahvistaen ja kehittäen samalla hienomotorisia taitojaan. Kun lapsi oppii tärkeitä taitoja, hän samalla nauttii omista tuotoksistaan, kokee tekemisen iloa ja hänen itsetuntonsa vahvistuu.

Musiikki on luonnollinen osa arjen toiminnassamme. Laulut, lorut, laululeikit, köröttelyt sisällytetään päivittäiseen toimintaan ja tuokioihin. Musiikin rytmin ja sanojen avulla lapsi saa vahvistusta omalle kielelliselle kehitykselleen ja ilmaisulleen. Musiikki herättää tunteita ja pitää yllä vireystasoa. Päiväkodissa lapset tutustuvat erilaisiin soittimiin ja lauluihin sekä kansanperinteeseen. Laulamisen ja rytmittämisen myötä lapset harjoittelevat äänen käyttöä. Elämyksellisyys, ilo, luova ilmaisu ja musiikista nauttiminen tukevat lapsen itsetunnon vahvistumista.

Kasvattaja mahdollistaa lapsen omatoimisen suunnittelun ja tekemisen sekä elää siinä mukana. Kasvattajan vastuulla on tarjota lapselle monipuolisia kokemuksia eri taiteen muodoista. Kasvattaja ohjaa lasta havainnoimaan ympärillään olevaa kauneutta ja monimuotoisuutta.

Matematiikka

Matematiikkaa voi löytää kaikista arkipäivän tilanteista, ympäristöstä ja toiminnasta. Matematiikka on asioiden vertailua, päättelemistä ja laskemista, joka tapahtuu luontevasti ja leikinomaisesti leikki- ja perushoitotilanteissa sekä opetustuokioissa. Myönteinen asenne matematiikkaa kohtaan luodaan mm. tutkimalla, vertailemalla, laulamalla, liikunnan ja pelien avulla sekä pienillä työtehtävillä. Ohjaamalla lasta tekemään havaintoja herätetään lapsen mielenkiintoa matemaattisia ilmiöitä kohtaan ja samalla kehitetään lapsen ongelmanratkaisutaitoja ja loogista ajattelua. Tuttu ja turvallinen päivärytmi vahvistaa ja tukee lapsen aikakäsityksen kehittymistä.

Etiikka ja katsomus

Esiopetuksen eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä.
Eettinen kasvatus mahdollistaa kehittymisen vastuulliseksi ja ajattelevaksi yksilöksi ja sen kautta oppii välittämään itsestään ja muista ihmisistä sekä hyväksymään erilaisuutta. Kasvattajan oma käyttäytyminen toimii mallina lapsille. Ohjaamme lasta ymmärtämään käyttäytymisen syy-seuraussuhteita. Autamme lasta ymmärtämään mikä on rehellistä/ valheellista, hyvää/pahaa ja oikein/väärin. Lapsen elämään kuuluvat myös pelot, ahdistus ja syyllisyys. Näiden käsitteleminen lasten kanssa on tärkeää. Keskustelujen ja arjen kohtaamisten kautta ohjaamme lasta suvaitsevaisuuteen ja toisten huomioimiseen. Ristiriitatilanteiden selvittäminen helpottuu yhteisten sääntöjen ja niiden noudattamisen myötä. Pettymystilanteiden käsittelyssä huomioidaan lapsen itsetunto ja näissä tilanteissa lapsi kasvattaa omaa sietokykyään.

Kaikille lapsille opetetaan kulttuurista katsomuskasvatusta, jonka tavoitteena on katsomuskasvatuksellisen ajattelun kehittyminen. Tarjoamme lapselle mahdollisuuden tutustua omaan katsomukseen ja muiden lasten vakaumuksiin ja sitä kautta oppia arvostamaan oman kotiseudun kulttuuri- ja luontoperinnettä. Huomioimme toiminnassamme eri kulttuurien juhlia ja perinteitä.

Mediakasvatus

Lapsi elää arjessaan median ympäröimänä, joka näkyy esimerkiksi leluissa, kirjoissa, televisiossa, peleissä, vaatteissa, mainoksissa, radiossa ja kännyköissä. Media ja mediavälineistä kumpuavat leikit ja keskustelut ovat nykylasten arkipäivää.

Lapsella on erilaisia rooleja mediataitojen oppijana; mediaa käyttävä, mediaa luova, mediaan osallistuva ja mediaturvaa saava lapsi. Lapsi luo mediaa leikkien ja kokeillen. Median hahmot, tarinat ja sisällöt vetoavat lapsiin ja näkyvät leikissä, puheissa ja piirroksissa. Media on luovuuden lähde ja mediasisällöt ruokkivat lapsen luontaisesti rikasta mielikuvitusta.

Päiväkodissa lapselle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua erilaiseen mediasisältöön. Lapset saavat itse luoda mediaa valokuvaten, kertoen, satuillen ja tehden musiikkia sekä esiintyen. Lapset tutustuvat tietotekniikan avulla erilaisiin median muotoihin. He voivat tehdä itse lehtiä, he tutustuvat lehtikuviin ja kirjoitettuun tekstiin yhdessä aikuisten kanssa.

Päivähoidossa mediakasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatuksessa mediaa voidaan käyttää sekä opetuksen sisältönä että opetuksen välineenä. Kasvattaja tiedostaa median merkityksen ja sen käyttö- ja opetusmahdollisuudet. Mediakasvatuksen tavoitteena on ohjata ja harjoituttaa lasta arvioimaan kriittisesti median välittämiä viestejä, median taustoja ja ottamaan niihin kantaa.

Päiväkodissamme pyritään ikätasoisesti monipuolisten mediataitojen harjoittelemiseen. Lapselle annetaan mahdollisuuksia tutustua median eri osa-alueisiin tutkimalla ja eläytymällä. Lapset saavat osallistua kertomal-

la, kuvaamalla sekä suunnittelemalla. Lapsen kasvaessa ympäröivä media ja sen vaikutus lisääntyvät lapsen elämässä. Tällöin ajankohtaiseksi nousee turvallisen itsenäisen mediankäytön taidot.

Lapsi toimii luontaisesti leikkimällä, liikkumalla, tutkimalla sekä tekemällä itse. Nämä ovat myös mediakasvatuksen työtapoja varhaiskasvatuksessa.

Päivittäin käymme lasten kanssa keskusteluja mediasta nousevista teemoista. Lapsille on tärkeää saada jakaa elämyksiään, kokemuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan aikuisten ja toisten lasten kanssa. Päiväkodissa teemme pienimuotoisia esityksiä sekä ryhmissä että koko talon laajuudella. Esityksissä lapsella voi olla niin tekijän kuin katsojan rooli. Mediakasvatukseen kuuluvat myös draama ja teatteriesitykset päiväkodilla tai ulkopuolisten esiintyjien toimesta. Valokuvaamme lasten arkea kasvunkansioihin toimintakauden aikana sekä keräämme siihen muutakin lasten tekemää materiaalia. Lapsella on myös mahdollisuus itse kuvata häntä kiinnostavia asioita kasvattajien luomien puitteiden sisällä. Opetustietokoneiden avulla on mahdollisuus pelata opetuspelejä sekä etsiä aikuisen ohjaamana tietoa. Teemme retkiä Korson Lumon monitoimitaloon, jossa on mahdollisuus osallistua kirjaston satutunneille, ohjatuille tunneille sekä elokuva- ja teatteriesityksiin.

Suuri osa arjen mediakasvatuksesta tapahtuu osana muuta toimintaa, kasvatusta, opetusta ja hoitoa.

6.4 Pienryhmätoiminta

Keskeistä pienryhmätoiminnassa on yhdessä tekeminen, kokeminen ja jakaminen. Pienryhmässä korostuu myönteinen ilmapiiri, joka muodostuu hyvästä vuorovaikutuksesta ja kiireettömyydestä. Pienryhmätoiminta mahdollistaa niin lasten kuin aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutuksen laadun paranemisen. Pienryhmässä lapsen on helpompi opetella sosiaalisia taitoja ja hän oppii tunnistamaan omien tekojensa vaikutukset toisiin lapsiin. Pienryhmässä lapset pystyvät tuomaan paremmin esille itseään, ajatuksiaan ja tarpeitaan. Myös kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten tarpeet saadaan paremmin huomioitua pienryhmässä. Nykymaailmassa lapsen on opittava olemaan myös isommassa ryhmässä. Turvallinen pienryhmä edesauttaa lapsia toimimaan tarvittaessa myös suuremmassa ryhmässä. Kasvattajalla on parempi mahdollisuus pienryhmätoiminnan kautta lasten havainnointiin ja yksilölliseen huomioimiseen ja läsnä olevaan vuorovaikutukseen.

Päiväkodissamme pienryhmätoiminta on arjen käytäntöä. Muodostamme pienryhmiä erilaisin perustein: ikä- ja kehitystason, toiminnan sekä mielenkiinnon kohteiden perusteella sekä yli ryhmärajojen. Päiväkotimme puitteet mahdollistavat erinomaisen pienryhmätoiminnan niin sisä-kuin ulkotiloissa. Teemme toimintavuodeksi koko toimintayksikköä koskevan pienryhmätilojen käyttösuunnitelman. Tämä tukee pienryhmätyöskentelyä ja mahdollistaa tilojen maksimaalisen hyötykäytön.

6.5 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö muodostuu fyysisistä -, psyykkisistä - ja sosiaalisista tekijöistä. Fyysiseen oppimisympäristöömme kuuluvat päiväkodin tilat, välineet ja materiaali sekä luonto. Päiväkodissamme lapset voivat jakaantua erilaisiin ryhmätiloihin pienryhmätoimintaan ja leikkeihin. Jopa kaikki mahdolliset komerot on järjestetty lasten leikkikäyttöön. Tarkoituksen- ja kehitystasonmukaiset lelut aktivoivat ja sitouttavat lapsia leikkimään pitkäjänteistä suunnitelmallista leikkiä. Jokaisella ryhmällä on käytössään useammat pienryhmätilat sekä talon yhteiset leikkitilat. Näitä ovat verstas, sali, musiikkihuone, kielihuone ja kaksi vesileikkihuonetta terapia-altaineen. Lisäksi talon kaikki mahdolliset pienetkin tilat on otettu lasten leikkikäyttöön. Näistä tiloista löytyvät hiekkaleikki, nukkekotileikki, lukunurkkaukset sekä talon erikoisuutena lasten kerrostalo, joka sijaitsee salin nurkassa portaiden alla. Talossa hyödynnämme myös pitkät käytävät, joissa sisämopoilla kaahailu on sallittua. Kaikkia talon pienryhmätiloja voidaan muokata lasten kiinnostusten kohteiden mukaan.

Päiväkodillamme on iso piha, joka on jaettu kahteen osaan isommille ja pienimille lapsille. Piha on maastoltaan monipuolinen. Sieltä löytyy mahdollisuus pelaamiseen, kiipeämiseen, keinumiseen ja perinteisiin hippaleikkeihin sekä talvisin mäen laskuun, hiihtämiseen ja luistelemiseen. Toiminnassamme hyödynnämme lähiympäristön luontoa ja alueen palveluita kuten koulun kenttää ja leikkipuistoja.

Kasvattajan aidosta läsnäolosta muodostuu avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa lapsi voi kokea ja ilmaista erilaisia tunteita. Autamme lasta nimeämään ja käsittelemään tunteita esimerkiksi kuvien avulla. Kasvattajan syli on avoinna jokaiselle lapselle kaikissa tunnetiloissa. Luomme positiivisen ja kannustavan ilmapiirin, jossa on lupa myös epäonnistua. Kasvattajan kannustava asenne ja ammatillinen työote mahdollistavat hyvän psyykkisen oppimisympäristön muodostumisen. Kasvattajan sitoutuminen lapsilähtöiseen työhön asettaa rajat toiminnalle ja sallii heittäytymisen hassutteluun lasten kanssa.

Sosiaalinen oppimisympäristö perustuu hyvään vuorovaikutukseen. Luomme edellytykset lasten kaverisuhteiden kehittymiselle ja ryhmässä toimimiselle. Avoimuus, keskinäinen luottamus, sekä itsensä ja toisten arvostaminen kuuluvat hyvään vuorovaikutukseen. Kasvattajalla on vastuu hyvän ilmapiirin luomisesta ja hyvän vuorovaikutusmallin antamisesta.

7. ESIOPETUS

Esiopetus on arjen toiminnoista lähtevää pedagogista, tavoitteellista ja kokonaisvaltaista toimintaa, jossa otetaan huomioon lapsen taidot, kiinnostuksen kohteet, kehitystaso ja aiemmat oppimisen kokemukset. Esiopetuksessa kehitetään lapsen työskentelytaitoja ja -tapoja. Tavoilla on keskeinen merkitys siihen mitä ja miten opitaan. Myönteisillä oppimiskokemuksilla on suuri merkitys siihen, miten lapsi kokee itsensä oppijana ja millainen motivaatio hänellä on oppimiseen. Esiopetuksessa tuetaan lapsen itsetunnon vahvistamista ja elämäntaitojen oppimista sekä harjoitellaan itsestä huolehtimista ja sosiaalisia taitoja.

Esiopetuksessa varhaiskasvatuksen sisältöalueita syvennetään lapsen luontaisia toimintatapoja hyödyntäen, leikkien, liikkuen, tutkien ja taiteellisten kokemusten kautta. Leikki on keskeinen kasvua ja oppimista edistävä toimintamuoto ja se kuuluu olennaisena osana jokaiseen päivään. Suunnittelussa huomioidaan mahdollisimman monen sisältöalueen käsittely saman toiminnan puitteissa.

Esiopetuksessa toimitaan sekä isossa ryhmässä että pienryhmässä. Esiopetuksen pienryhmät muodostetaan toiminnan mukaan niin, että ne tukevat lapsen kasvua ja oppimista. Muuttuvat pienryhmät antavat lapsille kokemuksia toimia myös ryhmän kaikkien lasten kanssa ja erikokoisissa ryhmissä. Päiväkodissa esiopetusta annetaan lapsen tarpeen mukaan esiopetus- tai integroidussa ryhmässä. Esiopetukseen osallistuminen on maksutonta ja vapaaehtoista.

7.1 Valmistava opetus

Päiväkodissamme annetaan valmistavaa opetusta perusopetuksen valmistavan opetuksen kriteerit täyttäville 6-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille lapsille. Perusopetuksen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito ja / tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Tarkentavia kriteerejä perusopetuksen valmistavaan opetukseen ottamiseksi 6-vuotiaille ovat:

- vasta muuttanut suomeen tai asunut Suomessa alle vuoden

- on ollut suomenkielisessä päivähoidossa alle vuoden
- syntynyt / asunut Suomessa, mutta on ollut kotona, eikä ole käyttänyt suomen kieltä.

Esiopetuksen piiriin tulevan lapsen suomen kielen taso selvitetään yhdessä vanhempien/ huoltajien kanssa keskustellen. Keskustelun myötä täytetään yhdessä vanhempien kanssa Lapsi kotioloissa sekä Huoltajien kuulemis-kaavakkeet. Siten selvitetään lapsen tuen tarve valmistavassa opetuksessa.

Syksyllä esiopetuksen alkaessa, kirjataan yhdessä vanhempien / huoltajien kanssa Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan lapsen tuen tarpeen kohteet ja sovitaan yksilöllisesti lapsen tavoitteista sekä siihen liittyvistä toimintatavoista. Varsinaisen esiopetusajan ulkopuolella tapahtuvan viidennen tunnin sisältö ja menetelmät kirjataan erikseen lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan.

Valmistavaa opetusta annetaan Kiirunatien päiväkodissa esiopetuksen työpäivinä viisi tuntia päivässä. Valmistavaan opetukseen osallistuva lapsi integroituu päivittäin muuhun esiopetustoimintaan ja ryhmiin. Valmistavan esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen oppimista, kotoutumista, esiopetuksen sisältöjen omaksumista ja ystävyyssuhteiden muodostumista niin, että hän voi aloittaa koulunkäynnin omaa ikätasoaan vastaavassa perusopetuksen ryhmässä. Opetuksessa käytetään Suomi toisena kielenä (S2) suunnitelmaa sekä pääkaupunkiseudun monikulttuurista toimintamallia (MONIKU). Viides tunti toteutetaan integroituna päivähoidon muuhun toimintaa, sisältäen mm. ryhmätyötä, - leikkiä, työtehtäviä sekä tapakasvatusta yhdessä muiden lasten kanssa aikuisen ohjaamana.

8. MONINAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

8.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Tämä edellyttää varhaiskasvattajilta ammatillista ja emotionaalista läsnäoloa, lapsen kasvun ja kehityksen tuntemista sekä lapsen tarpeista lähtevän kasvatustoiminnan ja toimintaympäristön muokkaamista. Toiminnan perustana ovat moniammatillisuus ja tiivis yhteistyö vanhempien kanssa. Vanhempien kanssa käydyissä varhaiskasvatuskeskusteluissa kirjataan lapsen kasvun ja kehityksen tavoitteet ja mahdolliset tuen tarpeet. Varhaiskasvatuksessa lapsen tukeminen jaetaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Lähtökohtana tuen järjestämiselle ovat jokaisen lapsen yksilölliset vahvuudet ja kehitystarpeet. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisesti kuin se on tarpeen. Tuen tarpeen varhainen havaitseminen on tärkeää lapsen kokonaisvaltaisen kasvun tukemisessa. Lasta autetaan erilaisin tukimuodoin, jotka riippuvat vaikeuksien laadusta ja laajuudesta.

Lapsi voi tarvita kasvun ja oppimisen tukea erilaisten kehitysviiveiden, puheen- ja/tai kielenkehityksen häiriöiden, sosiaalisten ja/tai tunne-elämän vaikeuksien, lastensuojelullisten syiden tai erilaisten sairauksien vuoksi. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitseva lapsi hyötyy samasta pedagogisesta toiminnasta ja ryhmässä toimimisesta kuin lapset yleensäkin. Keskeistä on, että kasvun ja oppimisen tukea tarvitseva lapsi saa olla lapsi, jolla on oma persoonallisuus ja vahvuudet. Oleellista on muistaa lapsen yksilölliset tarpeet toiminnan suunnittelussa.

Meillä Kiirunatiellä tukea tarvitsevia lapsia on integroidun ryhmän lisäksi kaikissa muissakin ryhmissä. Integroitu ryhmä on 13 lapsen ryhmä, joista viidellä on kasvun ja oppimisen tuen tarve. Lastentarhanopettajan ja lastenhoitajan lisäksi ryhmässä työskentelee erityislastentarhanopettaja.

Jokaiselle lapselle taataan osallistumisoikeus kaikkeen päiväkodin toimintaan lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden. Arjessa yleisiä tukimuotoja ovat pienryhmätoiminta, päivittäisten toimintojen ja tilojen kuvittaminen ja selkiyttäminen, kuvien aktiivinen käyttö, tukiviittomat sekä selkeä strukturoitu päiväjärjestys.

8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen, uskonto- ja katsomuskasvatus sekä suomi toisena kielenä (S2-opetus)

Lapsen aloittaessa päivähoidossa keskustelemme perheen kanssa ja tutustumme heidän kulttuuritaustaansa ja sovimme käytänteitä, joissa otamme huomioon heidän tarpeensa ja toiveensa. Tavoitteena on, että yhteistyössä vanhempien ja eri kulttuuriyhteisöjen kanssa edistetään lapsen kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lapsen oman identiteetin vahvistumista. Kaikkien perheiden kanssa on tärkeää käydä keskustelua suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista.

Tuemme eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomenkieltä toisena kielenä luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Arjessa käytetään yksinkertaisia lauseita ja ohjeita, aikuinen sanoittaa toimintaa ja käytössä ovat kuvat kielen oppimisen tukena. Suomi toisena kielenä opetus huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Lapsen suomen kielen oppimista seurataan ja dokumentoidaan säännöllisesti.

Uskonto- ja katsomuskasvatuksen tavoitteena on antaa tietoa ja ymmärrystä lapsiryhmässä edustettuina olevien uskontojen ja katsomusten tavoista ja käytännöistä. Päiväkodissamme on käytössä monikulttuurinen vuosikello, jossa huomioidaan eri kulttuurien juhlat. Kutsumme vanhempia kertomaan omasta kulttuuristaan lapsiryhmille. Päiväkodissamme järjestetään evankelisluterilainen pyhäkoulu kerran kuukaudessa seurakunnan toimesta. Käymme myös joulu- ja pääsiäiskirkossa.

Suomi toisena kielenä opetukseen kuuluvat kielikerhot – ja tuokiot, joissa käytetään monipuolista materiaalia (sanasäkit, kuvat, kirjat) ja joissa on selkeä struktuuri. Lisäksi on monikulttuurisia lauluhetkiä ja käytössä ovat tukiviittomat ja tukisanat omalla kielellä.

Lapsen äidinkielen, kulttuurin ja suomenkielen tukemisesta sovitaan vanhempien kanssa tehtävässä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa, joka tehdään tulkkia apuna käyttäen. Näin luodaan pohjaa kasvulle kahteen kulttuuriin ja kaksikielisyyteen.

Teemme yhteistyötä alueellisen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa (Kieku). Hän käy säännöllisesti ryhmissä, antaa tukea ja ohjeita monikulttuuristen lasten kanssa toimimisessa. Hän myös kouluttaa henkilökuntaa.

9. YMPÄRISTÖKASVATUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

Lähtökohtana ympäristökasvatuksessa on lapsen lähiympäristö. Tämän tunteminen luo pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta. Kiirunatien päiväkodin lähiympäristön muodostaa kaupunkiympäristö puistoineen. Päiväkodin lähistöllä on paljon myös metsäalueita, joissa käymme säännöllisesti. Yhdessä kasvattajan kanssa lapsi ihmettelee, kyselee ja tutkii ympäristöään. Näin lapsi oppii kunnioittamaan ja arvostamaan luontoa ja muodostaa mielessään myönteisen luontosuhteen.

Ympäristökasvatuksessamme on tärkeää, että lapsi tiedostaa ja kokee omien tekojen vaikutukset ympäristöön ja luontoon. Lasten kanssa on muistettava kokemuksellisuus, elämyksellisyys ja yhdessä toimiminen. Emme roskaa luontoa sekä ymmärrämme luonnon ainutlaatuisuuden.

Kestävän kehityksen tavoitteena on, että luonto ja inhimillisen kehityksen edellytykset säilyvät myös meidän jälkeisille sukupolville. Päiväkoti-ikäisten lasten kohdalla kestävä kehitys tarkoittaa hyvin konkreettisia asioita, kuten kavereista huolehtimista, lähiympäristön tutkimista ja kestävämpien arkikäytäntöjen oppimista.

Kestävä kehitys näkyy päiväkodissamme jätteiden lajitteluna, energian ja veden säästönä sekä materiaalien ja hankintojen valintaperusteissa. Jätteiden synnyn ehkäisy on koko henkilöstön, lasten ja vanhempien yhteinen asia. Ryhmissä on omat lajittelupisteet; energiajae, sekajäte, paperinkeräys sekä biojäte. Lisäksi päiväkodissa on kierrätyspisteet paristoille, metallille, lasille ja pahville. Kierrätyspisteissä olevat jätteet kuljetetaan läheiseen keräyspisteeseen yhdessä päiväkodin isoimpien lasten kanssa. Kiinnitämme huomiota valojen turhaan käyttöön sekä veden kulutukseen ja parannamme materiaalitehokkuutta sekä vähennämme paperin kulutusta.

Henkilökunta on sitoutunut kestävän kehityksen toteuttamiseen ja opastaa sekä näyttää esimerkkiä ekologisesti kestävästä toiminnasta.

10. TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

Työyhteisömme rakenteet on luotu tukemaan perustehtävämme tekemistä. Rakenteiden (palaverirakenne, asiakaspalautejärjestelmä, tiimisopimus, tulos- ja kehityskeskustelu, vasu-työ) kautta käsittelemme palautteita, arvioimme ja kehitämme toimintaamme sekä linjaamme työllemme sisältöjä ja toimintaperiaatteita. Rakenteiden avulla käymme kasvatuksellisia keskusteluja ja varmistamme ammattitaidon ylläpitämisen.

Johtajan ja varajohtajan palaveri

Palaverissa päivitetään päivähoitoon ja yksikköön liittyviä asioita.

Johtoryhmä

Päiväkodin johtoryhmä kokoontuu kaksi kertaa kuukaudessa. Johtoryhmään kuuluvat puheenjohtajana päiväkodinjohtaja ja jäseninä varajohtaja sekä muista tiimeistä toimintavuodeksi kerrallaan valitut tiimien edustajat. Tarvittaessa kasvattajat, jotka valmistelevat tai vastaavat johtoryhmän kokouksissa käsiteltäviä asioita, kutsutaan palaveriin.

Johtoryhmässä päätetään koko yhteisöä koskevista asioista ja arvioidaan toimintatapoja ja asetettuja tavoitteita. Johtoryhmä laatii tavoitteet tuloskorteille ja suorittaa arvioinnin toteutuneen toiminnan suhteen. Palaverissa käsitellään myös asiakaspalautteet ja huolehditaan sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Johtoryhmä nimeää tarvittaessa erilaisia työryhmiä asioiden valmistelua varten.

Info- palaveri

Info- palaveri kokoontuu perjantaisin tai aina tarvittaessa. Varajohtajan johdolla sovitaan seuraavan viikon koko taloa koskevasta yhteistyöstä ja arvioidaan henkilökunnan riittävyys asiakasmäärään nähden. Info- palaverin kautta informoidaan myös akuutteja asioita.

Pedagoginen (Peda) palaveri ja työryhmät

Peda-palaverissa puheenjohtajana toimii päiväkodinjohtaja tai erityislastentarhanopettaja. Yhteisön jokainen jäsen osallistuu omalla vuorollaan palaveriin. Tiimin jäsenet ovat jaettu kolmeen eri peda-tiimiin. Peda-tiimit kokontuvat vuorotellen. Peda-palaverit pidetään joka toinen viikko. Palaverissa käsitellään, linjataan ja arvioidaan pedagogisia asioita. Peda-palaveri voidaan pitää myös laajennettuna, esimerkiksi sisäisessä koulutustilaisuudessa. Ja lisäksi erilisiä työryhmiä käytetään erikseen sovittavien asiakokonaisuuksien työstämiseen. Jokainen tiimin jäsen vastaa tiedonkulusta omaan tiimiinsä.

Tiimipalaveri ja tiimisopimus

Tiimipalaveri ja tiimisopimus ohjaavat kasvattajatiimin toimintaa. Tiimipalaveri on kerran viikossa jokaisella tiimillä. Tiimeissä on eri määrä lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia riippuen ryhmästä. Lastentarhanopettaja tai erityislastentarhanopettaja vastaa jokaisessa tiimissä pedagogisesta suunnittelusta ja toteutuksesta, kasvun ja oppimisen tuesta, yhteistyöstä vanhempien kanssa ja oman tiimin kasvattajien kanssa. Palaverissa organisoidaan, arvioidaan, suunnitellaan ja työstetään asioita ja käsitellään erilaista tietoa.

Tiimi tekee tiimisopimuksen toimintavuoden alussa, jossa määritellään tiimin perustehtävä ja tavoitteet, sisäiset vastuut/tehtäväjako ja sovitaan tiedonkulusta ja päätöksenteosta.
Toimintavuoden alussa päiväkodinjohtaja käy tiimissä tiimisopimuksen läpi. Toimintakauden aikana päiväkodinjohtaja käy tiimin kanssa vasu-työnarviointia ja tiimin tulos ja kehityskeskustelun. Tiimipalavereita järjestetään aina tarvittaessa johtajan kanssa.

Pph- tiimi ja ohjauskäynti

Perhepäivähoidon tiimipalaverin puheenjohtajana toimii päiväkodinjohtaja ja jäseninä perhepäivähoitajat. Palavereita pidetään kuuden viikon välein.

Palaverissa päätetään perhepäivähoitoa koskevista asioista, käsitellään asiakaspalautteita, arvioidaan, huolehditaan sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta ja kehitetään pedagogiikkaa. Päiväkodinjohtaja käy ohjauskäynneillä perhepäivähoitajan kotona toimintakaudenaikana.

Työilta

Työiltoja pidetään toimintavuoden aikana sovitusti, kun asian käsittely vaatii koko yhteisön läsnäolon tai tiimi tarvitsee lisää aikaa työnsä kehittämiseen. Työiltoja käytetään esimerkiksi koulutukseen, työn suunnitteluun, arviointiin tai suurempien asiakokonaisuuksien käsittelyyn.

Tulos- ja kehityskeskustelut yksilö/tiimi

Tulos- ja kehityskeskustelut käydään kerran vuodessa tai tarvittaessa useammin yksilö- ja tiimitasolla päiväkodinjohtajan kanssa. Keskustelussa työntekijä/ tiimi arvioi työnsä tuloksia, työnteon edellytyksiä, osaamistaan ja kehittämismahdollisuuksia sekä johtamista. Keskustelussa annetaan palautetta puolin ja toisin. Keskustelussa asetetaan uudet tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.

Ryhmätulos ja kehityskeskustelut käydään henkilökohtaisen tulos ja kehityskeskustelujen jälkeen.

Asiakaspalautejärjestelmä

Asiakaspalautetta kerätään jatkuvasti ja siihen reagoidaan välittömästi. Palautetta voi antaa kirjallisesti ja suullisesti. Palautteet käsitellään johtoryhmässä, tiimipalaverissa ja perhepäivähoidon tiimipalaverissa. Asiakaspalautteiden pohjalta arvioimme ja kehitämme työtämme

Varhaiskasvatustyö

Varhaiskasvatussuunnitelma on työmme vankka kivijalka. Varhaiskasvatustyö perustuu suunniteltuun pedagogiseen toimintaan, jota ohjaa toimintayksikön vasuvuosikello. Joustava ja vakaa päivärytmi kannattelee lasta päivähoidon ajan. Suotuisa oppimisympäristö ja kasvattajan emotionaalinen läsnäolo luo puitteet turvalliselle kasvulle.

Varhaiskasvatustyö alkaa päiväkodinjohtajan ja perheen tapaamisella, jossa keskustellaan ja sovitaan päivähoitoon liittyvistä yleisistä asioista. Tämän jälkeen perheelle sovittu vastuukasvattaja ottaa yhteyttä perheeseen sopiakseen aloituskeskustelun ja tutustumisen päiväkotiin ennen päivähoidon aloittamista. Aloituskeskustelussa vanhemmat kertovat lapsestaan ja toiveistaan päivähoidolle. Samalla käydään läpi päivähoidon arkea ja sovitaan lapsen hoitoon liittyvistä asioista. Vastuukasvattaja vastaa siitä, että koko tiimi tietää uuden lapsen hoitoon liittyvistä asioista. Vanhempien kanssa käytyjen keskustelujen ja kasvattajien tekemien havaintojen pohjalta kasvattajatiimi suunnittelee ryhmän toimintaa ja muokkaa toimintaympäristöä. Tiimi arvioi toimintaansa säännöllisesti ja tekee muutoksia siihen tarvittaessa.

Jokaisen perheen kanssa käydään varhaiskasvatuskeskustelu, jossa sovitaan lapsen hoidosta, kasvusta ja opetuksesta ja kirjataan lapsen tavoitteet toimintavuodelle. Keskustelussa vanhemmat tuovat esille toiveitaan päivähoitoa koskien, sillä he ovat oman lapsensa asiantuntijoita. Myös lapsi osallistuu varhaiskasvatuskeskusteluun ikätasonsa mukaan tuoden omia tuntemuksiaan esille. Perheen kanssa käydään säännöllisesti keskustelua sovituista asioista. Perheiden kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen tiimi kokoaa lasten vasuista nousevat asiat ryhmän yhteiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan (ryhmävasu). Ryhmän toiminta suunnitellaan tämän pohjalta. Ryhmän toiminnan tavoitteita täsmennetään vuoden aikana lapsista tehtyjen havainto-

jen perusteella. Tiimeissä tapahtuva jatkuva havainnointi, arviointi sekä aktiivinen vuoropuhelu vanhempien kanssa takaavat laadukkaan varhaiskasvatuksen. Tiimit ja perhepäivähoitaja arvioivat puoli vuosittain varhaiskasvatustyötään päiväkodinjohtajan kanssa.

11. YHTEISTYÖTAHOT JA KUMPPANUUDET

Laadukas varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Yhtenä tärkeimpänä yhteistyötahona on lastenneuvola. Lastenneuvolan ja päivähoidon uusimpana yhteistyömuotona on HYVE = 4-vuotiaan lapsen hyvinvointitarkastus. Sillä voidaan yhteistyössä vanhempien kanssa seurata lapsen kasvua ja kehitystä ja tarvittaessa ohjata perhettä hakeutumaan eri palveluiden pariin. Konsultoiva erityislastentarhaopettaja (Kelto) vierailee tarvittaessa ryhmissä seuraamassa lapsiryhmää sekä konsultoi henkilökuntaa ja perhettä. Alueella toimii myös Kieli- ja kulttuuri koordinaattori (Kieku), jolta saamme konsultaatioapua monikulttuuristen lasten asioissa. Yhteistyökumppaneitamme ovat myös puhe-, toiminta- ja fysioterapeutit, perheneuvola sekä lastensuojelu. Yhteistyötä teemme muiden alueen päiväkotien kanssa lasten siirtopalavereiden sekä päivystyspäivähoidon puitteissa. Lisäksi teemme yhteistyötä lapsen tarpeen mukaan eri asiantuntijoiden kanssa (esim. sairaalat).

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä perusopetuksen, erityisesti alkuopetuksen kanssa.
Päiväkodissa tehdään myös monimuotoista verkostotyötä alan oppilaitosten, seurakunnan ja työvoimatoimiston kanssa.

12. HYVINVOINTITYÖ JA OPPILASHUOLTO

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö on lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Vastuu sen toteuttamisesta kuuluu koko päiväkotimme henkilökunnalle. Kasvattajien arkiset toimet vaikuttavat siihen, miten hyvinvointityö toimintayksikössä toteutuu. Hyvinvointityö integroidaan toimintayksikössä jo olemassa oleviin rakenteisiin.

Hyvinvointityöhön kuuluu kasvatuskumppanuus, kasvulle ja oppimiselle suotuisa kasvuympäristö, kasvun ja kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä hyvinvointityötä edistävät rakenteet. Kasvatuskumppanuus perustuu toimivaan vuorovaikutukseen sitoutuneiden vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä. Tärkeänä työvälineenä on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, joka tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa.

Suotuisassa kasvuympäristössä korostuu myönteinen ilmapiiri, yhteisöllisyys sekä oppimisympäristö. Tavoitteena on, että lapsi kokee päivähoitopaikan turvalliseksi ja viihtyisäksi kasvuympäristöksi. Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisen lähtökohtana ovat lapsen osallisuus, kuuleminen ja yksilöllinen huomioiminen. Säännöllinen havainnointi ja dokumentointi auttavat ennaltaehkäisevässä hyvinvointityössä. Toimintaa suunnitellaan ja tarvittaessa muokataan havaintojen pohjalta. Päiväkodissa on käytössä Mini Verso-vertaissovittelu sekä kiusaamista ennaltaehkäisevä suunnitelma. Yksikön selkeät toimintatavat ja rakenteet edistävät hyvinvointityötä. Hyvinvointityö on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä. Lapsiryhmien toimivat tiimit vastaavat hyvinvointityön yksilöllisestä tasosta ja sen toteutumisesta.

Oppilashuolto on osa päivähoidon hyvinvointityötä. Oppilashuollon tavoitteena on terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö ja välittämisen ja huolenpidon kulttuuri. Oppilashuollon keskeinen tavoite on ennaltaehkäisevä työ sekä varhainen puuttuminen lasten vaikeuksiin. Oppilashuoltotyötä tehdään päivittäin kaikissa tilanteissa ja kaikkien päiväkodissamme toimivien toimesta yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilashuollon ensisijainen tehtävä on yhteisöllisen oppilashuoltotoiminnan seuraaminen ja kehittäminen. Näitä ovat lasten osallisuutta tukevat toimintatavat, oppimisympäristö sekä arjen työrytmi.

Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat päiväkodinjohtaja, erityislastentarhanopettaja, esiopetusryhmien opettajat, kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Oppilashuoltotyöryhmässä voidaan käsitellä päiväkodin yleisiä asioita, kuten kiusaamista tai kriisisuunnitelmia. Käsiteltäessä yksittäisen lapsen asiaa, asia käsitellään vanhempien luvalla tai heidän läsnä ollessa, jolloin työryhmään kuuluu ainoastaan työntekijät, joille asia välittömästi kuuluu. Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu syys- ja kevätkaudella ja tarvittaessa useammin.

13. VARHAISKASVATUKSEN VIESTINTÄ

Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus ja yhteistyö on meille tärkeä asia. Viestinnässä korostuu arjen jokapäiväiset vuorovaikutustilanteet vanhempien kanssa. Lasta tuodessa ja hakiessa vaihdamme tärkeimmät kuulumiset lapsen päivästä. Jokaisen perheen kanssa käydään varhaiskasvatuskeskustelu lapsen asioista vähintään kerran toimintakaudessa. Ryhmät tiedottavat toiminnastaan tiedotteissaan, ilmoitustaululla sekä vanhempainilloissa. Vanhemmat voivat tulla halutessaan seuraamaan lapsen päivää ja toimintaamme. Puhelimet, tekstiviestit, sähköposti sekä tarvittaessa viestivihko ovat käytössä yhteydenpitoa varten. Koko päivähoitoyksikköä koskevasta viestinnästä vastaa päiväkodinjohtaja. Kiirunatien päiväkodin yhteystiedot ja toiminta-ajatus löytyvät Vantaan kaupungin internet- sivuilta.

Vantaa

Sivistystoimi
Kiirunatien varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Kiirunatie 3, 01450 Vantaa
Puh. 09-83932260

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Latupuiston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

KAIKKI MITÄ MINUN ON TODELLA TARVINNUT TIETÄÄ,

OPIN JO LASTENTARHASSA

KAIKEN, MITÄ TODELLA TARVITSEN
TIETÄÄKSENI MITEN ELÄÄ JA OLLA,
OPIN LASTENTARHASSA.
VIISAUS EI OLE YLIOPPILASTUTKINTOVUOREN HUIPULLA,
VAAN TARHAN HIEKKALAATIKOSSA.
OPIN SIELLÄ NÄMÄ ASIAT:

JAA KAIKKI.
PELAA REILUA PELIÄ.
ÄLÄ LYÖ IHMISIÄ.
PANE TAVARAT TAKAISIN SINNE MISTÄ OTIT.
SIIVOA OMAT SOTKUSI.
ÄLÄ OTA TAVAROITA, JOTKA EIVÄT OLE SINUN.
PYYDÄ ANTEEKSI, KUN LOUKKAAT JOTAKUTA.
PESE KÄTESI, ENNEN KUIN RUPEAT SYÖMÄÄN.
VEDÄ VESSA.
PIKKULEIVÄT JA MAITO TEKEVÄT HYVÄÄ.

ELÄ TASAPAINOISTA ELÄMÄÄ –
OPI JOTAKIN JA AJATTELE JOTAKIN JA
PIIRRÄ JA MAALAA JA LAULA JA TANSSI JA LEIKI JA
TEE TYÖTÄ VÄHÄN JOKA PÄIVÄ.

OTA NOKKAUNET ILTAPÄIVISIN.

KUN LÄHDET ULOS MAAILMAAN,
VARO LIIKENNETTÄ,
PIDÄ TOISTA KÄDESTÄ JA
PYSYTTELE YHDESSÄ MUIDEN KANSSA.

TAJUA IHME

Robert Fulghum

Sisällys

1 Johdanto 2
2 Varhaiskasvatusyksikkömme arvot, kasvattajuus ja lapsikäsitys 3
2.1 Meidän arvot 3
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsityksemme Latupuistossa 4
3 Lasten puheenvuoro 5
4 Yhteistyö perheiden kanssa 6
5 Työ lasten parissa 7
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 7
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 8
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 9
5.4 Lasten leikki ..... 10 - 11
5.5 Oppimistoimintojen organisointi 12
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 13
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 13
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 13
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 14
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 15
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 15
5.8.2 Esiopetuksen oppilashuolto 16
5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistava opetus 16
5.8.4 Hoitoapupalvelupiste ..... 16Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 17
6.1 Rakenteet 17
6.2 Organisointi 17
6.3 Toiminnan arviointi 17
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 18
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 18
7.2 Hyvinvointityö 19
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 20

1 Johdanto

Kalle Kani tuli ensimmäistä kertaa päiväkotiin hoitoon. Sitä pelotti ja se oli arka. Karhunpesän lapset sanoivat, että älä pelkää, ei ole mitään hätää. Me autamme sinua. Kalle Kani rohkaistui tästä ja uskaltautui kyselemään erilaisia asioita. Kalle Kani halusi tietää, mitä leikkejä päiväkodissa voi leikkiä.
”Autoilla, nukeilla ja traktoreilla leikitään, mä haluaisin dinot”, sanoo Eero. ”Autot on kivoja, sitten kun ne kilpailee. Teen autoilla hommia.” ”Prinsessat, mä leikkisin niillä, koska ne on niin nättejä” sanoo Airi.
Alexios taas toteaa: ” cars autot, millä on silmät on kivoja, autoilla on kiva leikkiä, kun ne ajaa vaan.”
Lani tykkää barbileikeistä, kun niitä barbeja saa liikuttaa.
”Kauhean paljon kivoja leikkejä, haluan leikkiä niitä”, sanoo Kalle Kani.
Kalle Kani halusi tietää myös, millainen on kiva leikkikaveri. Kallea pelotti, jos hän ei saakaan kavereita.
Lapset sanoivat, että varmasti saat kavereita. Lani tykkää Airista: ” Sen kans on niin kiva laskea yhdessä mäkee.”
”Se, joka leikkii mun kaa, Iivari, on mun paras kaveri”, totesi Alexios. Airin mielestä Lani on kiva, kun se on niin ystävällinen ja kiltti. Eeron kaveri on Jacky, koska he taistelevat, myös Aleksi kans ja Aron on kivoja kavereita.

Lasten kanssa juteltuaan Kalle Kani toteaa: ”Nyt minua ei pelota enää. Olette hurjan mukavia ja lähdetään leikkimään. ”

(Eero, Airi, Alexios ja Lani)

Tervetuloa tutkimusretkelle Latupuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan. Yksikkömme varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta sekä päiväkodissa että perhepäivähoidossa. Tavoitteenamme on turvata kaikille lapsille tasavertaiset kasvu- ja oppimismahdollisuudet. Varhaiskasvatussuunnitelmamme tukee henkilöstön suunnitelmallista kasvatustyötä, selkiyttää toimintatapojamme ja yhteistyötämme perheiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Latupuiston päiväkoti on perustettu vuonna 1990. Vuonna 2004 alueen perhepäivähoito tuli päiväkotimme yhteyteen ja 2006 päiväkotimme remontin yhteydessä saimme Rajakylän koululta luokkatilan esikoululaisille. Nykyään toimintayksikköömme kuuluu Latupuiston päiväkoti, jossa toimii myös Hoitoapupalvelupiste sekä Länsimäki-Rajakylän alueen perhepäivähoito. Päiväkodissamme on kuusi ryhmää, joista yksi esiopetusryhmä toimii edelleen viereisen Rajakylän koulun tiloissa. Päiväkotimme sijaitsee Vantaan Rajakylässä pientaloalueella, jossa luonto on lähellä meitä. Takaportin avattua pääsemme heti metsään, jota hyödynnämme metsäretkillämme. Päiväkotimme lähietäisyydessä on myös Rajakylän urheilukenttä, liikuntahalli Campo sekä Länsimäen kirjasto, joita käytämme aktiivisesti. Yksikkömme perhepäivähoitajat toimivat kodeissaan Länsimäen ja Rajakylän alueella.

Koko yksikön painotusalueina ovat leikki, luonto ja liikkuminen. Yksikössämme on Metsämörri-toimintaa ja metsäretket ovat osa viikoittaisia toimintojamme. Päiväkotimme jokaisessa ryhmässä on käytössä pienryhmätoiminnan malli. Tämän varhaiskasvatussuunnitelmamme myötä tarkoituksemme on tutustuttaa teidät päivähoitoyksikköömme ja siihen arkeen, millaisena me kasvattajat ja lapset sen koemme.

Lasten ajatuksia päiväkodista:

Siellä voi lukea. Voi tehdä palapelejä!

Siksi kun äiti ja isä on töissä!

Todella hauska, mä rakastan tätä!

Tästä tämmöinen ja siitä se loppuu. Jättiläisen kokoinen talo. 20 tai loputon määrä lapsia.

Täällä on kiva kun pääsee kavereiden kanssa leikkimään!

Päiväkoti on eskari. Eskarissa on kivaa leikkiä!!

Siellä voi tehdä kaikkia juttuja, kun siel on kavereita ja kotona ei oo paljo kavereita!

2 Varhaiskasvatusyksikkömme arvot, kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.1 Meidän arvot

Toimintaamme ohjaa Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus sekä yksikkömme omat arvot ja painotukset.
Varhaiskasvatussuunnitelmassamme kirjaamme näkyväksi arvopohjamme, toimintaperiaatteemme ja toimintatapamme. Suunnitelma on toimintaohjeena henkilöstölle ja antaa tietoa perheille toimintamme sisällöstä. Se palvelee henkilöstön perehdyttämistä ja kasvatustyön jatkuvuutta mahdollisista henkilöstövaihdoksista huolimatta. Olemme sitoutuneet edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa. Keskiössä on hyvinvoiva lapsi.

Arvot, visio ja toiminta-ajatus näkyvät toiminnassamme seuraavasti:

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsityksemme Latupuistossa

Toteutamme Latupuistossa lapsia osallistavaa ja lapsilähtöistä toimintaa. Toimintojen suunnittelussa ja kasvuympäristön rakentamisessa otamme huomioon ryhmän lasten tarpeet ja kehitystason. Joustamme toiminnoissa muuttuvien tilanteiden mukaan.

Teemme lasten päivästä mahdollisimman hyvän, turvallisen ja kiireettömän. Tarjoamme paljon syliä, lämpöä ja yksilöllistä kasvatusta ja hoitoa. Annamme lapsille kannustavaa palautetta päivittäisessä arjessa, apua ongelmatilanteissa sekä turvaamme lapsille heidän mahdollisesti tarvitsemansa tuen kasvuun ja oppimiseen. Kaikkien keskustelujen ja vuorovaikutustilanteiden lähtökohtana on avoimuus, luottamuksellisuus ja toisen osapuolen kunnioitus.

Kaikki lapset ovat meille samanarvoisia ja jokaista lasta arvostamme omana itsenään. Annamme kaikille lapsille mahdollisuuden monipuolisiin ja tasavertaisiin leikkeihin sukupuoleen katsomatta. Ohjaamme lapsia omalla esimerkillämme keskinäiseen hyväksyntään, toistensa kunnioittamiseen ja yhdessä tekemiseen. Kaikkeen kiusaamiseen puutumme välittömästi.

Lapset oppivat paljon asioita suoraan toisilta lapsilta sekä jäljittelemällä aikuisten puheita ja tekoja. Vertaistuen avulla lapsi oppii uusia taitoja ja toimimaan annettujen ohjeiden mukaisesti. Säännöllisellä havainnoinnilla opimme tunnistamaan kunkin lapsen yksilölliset tavat toimia ja oppia uusia asioita. Kannustamme heitä ilmaisemaan omia näkemyksiään ja toiveitaan ja toteutamme niitä toimintamme suunnittelussa.

Kasvatus on paikka,
johon sataa sisään ihan mitä tahansa:
sanoja, tekoja, ajatuksia, muistoja, rakkautta,
tunteita, intohimoja, väsymystä, inhoa.
Monet perinteisen pedagogiikan edustajat veisivät lapset mielellään paikkaan,
jossa on varmaa, siistiä, kuivaa, jossa ei kastu.
Kuivat paikat muuttuvat pian hedelmättömiksi.
Joka ei rakasta paikkoja, joissa sataa yhtäkkiä,
ei uskalla lähteä seikkailuun!

Sergio Spaggiar

3 Lasten puheenvuoro

Kuuntelemme lasten toiveita ja annamme aikaa lapsen ja aikuisen väliselle vastavuoroiselle keskustelulle. Perhepäivähoidon kodinomaiset ryhmät ja pienryhmätoiminnot päiväkodissamme mahdollistavat lapsen yksilöllisen huomioimisen.

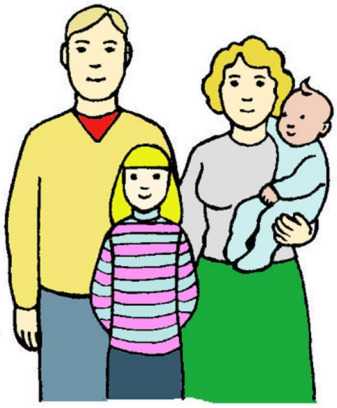
Suunnittelemme lasten kanssa päivän erilaisia toimintoja, esim. leikitäänkö tänään sisällä vai ulkona, ulkoillaanko pihassa vai metsässä, mitä leikitään odotustilanteessa, mitä askarrellaan ja mitä tehdään huomenna jumpassa. Lapset suunnittelevat heti toimintakauden alussa oman ryhmänsä säännöt yhdessä kasvattajien kanssa. Näin lapset oppivat sitoutumaan yhteisesti sovittuihin sääntöihin sekä ymmärtämään syy - seuraussuhteita.

Lapsen puheenvuoro tulee meillä hyvin esille päivähoidon varhaiskasvatuskeskusteluissa (=vasu). Lapsi kertoo toiveistaan, peloistaan yms. kotona vanhemmilleen, minkä jälkeen niistä keskustellaan kasvattajien kanssa ja ne kirjataan lapsen vasuun. Esiopetuksessa laadimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen esiopetussuunitelman (=leops), johon myös lapsi osallistuu.

Kysyimme lapsilta mitä haluatte tehdä päiväkodissa ?

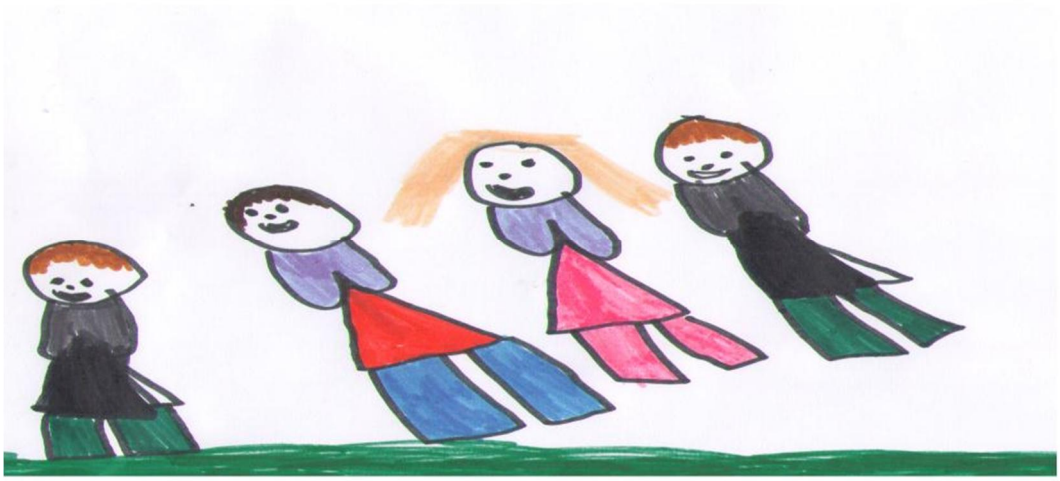
4 Yhteistyö perheiden kanssa

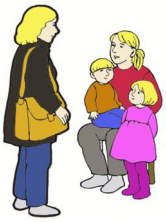
Lapsen aloittaessa päivähoidon varaamme aikaa uusien lasten tutustumiselle ja vanhempien kanssa käytävälle keskustelulle kunkin perheen tarpeen mukaan. Ryhmän työntekijä ottaa yhteyttä perheeseen ja sopii tutustumisajat, käytännön järjestelyt ja aloituskeskustelun. Perhepäivähoidossa vanhemmat ottavat yhteyden perhepäivähoitajaan ja he sopivat samat järjestelyt. Lapsi saa rauhassa tutustua uuteen hoitopaikkaansa ja tuleviin kavereihinsa. Mahdollisimman pian päivähoidon alkaessa teemme perheiden kanssa hoitoaikasopimuksen, jolla määrittelemme kunkin lapsen päivittäisen hoitoajan.

Avoin ja arvostava vuorovaikutus kaikissa asioissa on lähtökohtamme toimivalle yhteistyölle ja lapsen hyvinvoinnille. Huomioimme vanhempien toiveet lapsensa päivähoitoon liittyvissä asioissa. Pidämme molemminpuolista tiedonkulkua hyvin tärkeänä vanhempien ja kasvattajien välisessä yhteistyössä. Tuonti- ja hakutilanteet antavat mahdollisuuden päivittäiseen keskusteluun ja vanhempien kohtaamiseen. Kerromme avoimesti vanhempien toivomalla tavalla lapsen päivän kulusta, hänen tekemisistään ja ryhmän toiminnasta. Lisäksi järjestämme tarpeen mukaan vanhempainiltoja, juhlia yms. tapahtumia. Vanhemmat ovat myös tervetulleita seuraamaan toimintaamme. Toimiva kasvatuskumppanuus on yksi tärkeimmistä tavoitteistamme. Kasvatuskumppanuudella tarkoitamme vanhempien ja kasvattajiemme tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa.

Toimintojemme suunnittelussa kysymme myös vanhempien toiveita ja ehdotuksia ja toteutamme niitä mahdollisuuksien mukaan. Päiväkodissa ja perhepäivähoidossa käymme toimintakauden aikana yhdessä vanhempien kanssa läpi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, jossa perhe ja kasvatushenkilöstö keskustelevat lapsen kasvusta, hyvinvoinnista ja mahdollisesta tuen tarpeesta. Nelivuotiaille lapsille tehdään neuvolassa laaja hyvinvointitarkastus eli HYVE yhdessä vanhempien kanssa. Siihen liittyvät keskustelut ja lomakkeet käymme läpi perheiden kanssa ja olemme yhteistyössä neuvolan kanssa. Esiopetuksessa laadimme yhdessä perheen ja lapsen kanssa syksyisin Leops:n = lapsen esiopetussuunnitelman ja päivitämme sen keväisin.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lapsen päivittäinen kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen lähtee liikkeelle lapsen ja perheen henkilökohtaisesta vastaanottamisesta ja kuulumisien kysymisestä. Kaikissa vuorovaikutustilanteissa olemme aidosti läsnä. Puhumme lapsen tasolla ja luomme lapseen katsekontaktin, annamme selkeitä ja lyhyitä ohjeita. Ilmaisu ja oikea sanavalinta ovat tärkeitä, jottei väärinkäsityksiä syntyisi. Selkokielen käyttäminen ja katsekontaktin säilyminen tukevat sanallista vuorovaikutustamme. Lasten ja kasvattajan välinen sanaton vuorovaikutus viestittyy ilmein ja elein.

Kieltä ja vuorovaikutusta tuemme nimeämällä asioita ja esineitä, kuvilla, toistoilla ja tukiviittomilla. Puheen tukena käytettäviä kuvia tulostamme tietokoneella, otamme valokuvia tai piirrämme itse. Ohjaamme lapsia tekemään valintoja ja tuottamaan puhetta kuvista näyttämällä. Suomenkieltä harjoittelevalle lapselle voimme tällä tavalla opettaa omaa kieltämme. Rauhallisella ja kiireettömällä ilmapiirillä tuemme lapsen ja kasvattajan välistä vuorovaikutusta sekä kielen kehitystä. Järjestämme ohjattuja leikkejä ja erilaista pienryhmätoimintaa kielen kehityksen tueksi. Näin pystymme huomioimaan lapset yksilöllisemmin. Lapset tukevat myös toinen toisiaan kielellisesti erilaisissa leikeissä ja pienryhmätilanteissa. Jokaisessa päiväkodin ryhmässä on käytössä kuvalliset päivä- ja viikko-ohjelmat.

Vuorovaikutusta aktivoimme päivittäisissä toiminnoissamme. Koko ryhmän kokoontuessa kasvattaja jakaa keskusteluvuorot ja ohjeistaa muita lapsia kuuntelemaan, kun toisella lapsella on puheenvuoro. Lapset harjoittelevat pienryhmissä leikin avulla mm. yhteisten päätösten tekoa, näin lasten keskinäiset vuorovaikutustaidot pääsevät kehittymään.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Annamme lapsille mahdollisuuksia hassutteluun päivän aikana sopivissa tilanteissa. Leikkeihin ohjaamisella tuemme lapsia luomaan omia leikkejä, tuemme lasten keskinäistä yhteistyötä ja leikkien sääntöjen rakentelua.

Ristiriitatilanteita tulee päivänmittaan ja ne voivat olla hyvin monenlaisia. Jokaisen tilanteen selvitämme välittömästi yhdessä lasten kanssa huomioiden heidän ikätasonsa ja noudattaen ryhmässä sovittuja menetelmiä ja käytäntöjä. Tilanteet selvitämme aina lapsen kanssa. Yksikössämme on käytössä kiusaamisenehkäisyn suunnitelma.

Alueemme monikulttuurisuus tuo uusia mahdollisuuksia lasten oman yhteisön laajentumiseen. Huomioimme lasten oman kulttuuritaustan toiminnassamme. Mahdollistamme lapsille erilaisia tilanteita, joissa he voivat toteuttaa omia kulttuuritapojaan ja oppia uusia tapoja. Järjestämme erilaisia teemapäiviä ja –viikkoja yhdessä perheiden kanssa, jolloin me kaikki saamme arvokasta tietoa uusista kulttuureista.

Päiväkodissamme toiminta on avointa ja lapset saavat mahdollisuuksien mukaan leikkiä myös muissa ryhmissä. Perhepäivähoidon lapset osallistuvat päiväkodin tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan. Yksikössämme järjestettävät yhteiset tilaisuudet tuovat lapset ja kasvattajat yhteen ja tämä ylläpitää ja lisää yksikkömme yhteishenkeä. Ulkoleikeissä lapsilla on mahdollisuus juosta, pelata ja leikkiä kaikkien pihalla leikkivien lasten kanssa.

Latupuiston perinteisiä tapahtumia ovat mm.:

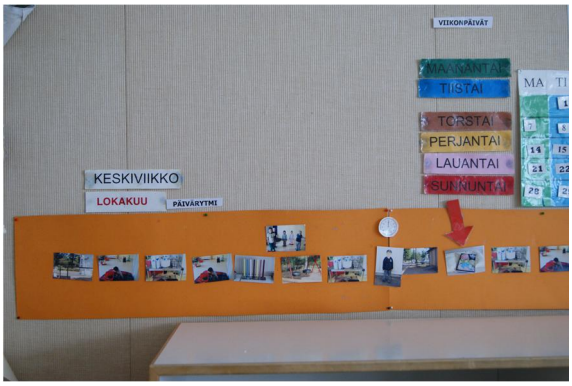
- Talon yhteiset laulu- ja teatterihetket päiväkodin salissa
- Eskareiden aloitusjuhla
- Äitien- ja isänpäivätapahtumat
- Isovanhempien päivä / Ystävänpäivä
- Päiväkodin syntymäpäivän vietto maaliskuussa
- Eri juhlapyhien vietto (esim. joulu ja pääsiäinen)
- Itsenäisyyspäivän tanssiaiset
- Puurojuhla / Joulukadun avajaiset
- Kevät- ja joulujuhlat
- Kevätretket
- Joulu- ja pääsiäiskirkko
- Eskareiden syysolympialaiset
- Päiväkotien väliset liikuntatapahtumat (esim. sählyturnaus) ja pihanvaihtopäivät

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivään kuuluvat hoito- ja muut vuorovaikutustilanteet, arjen pienet työtehtävät, leikki ja oppimistuokiot. Selkeä päivärytmi sekä viikko-ohjelma myös kuvilla kerrottuina helpottaa lapsia ymmärtämään, mitä päivän aikana tapahtuu. Annamme riittävästi aikaa lasten omatoimisuudelle huomioimalla heidän kehitysvaiheensa. Toimimme pienryhmissä osan päivää joka ryhmän oman suunnitelman mukaan.

Päiväkotimme aukioloaika on klo 6.00 – n. 17.30 välillä lasten hoitoaikasopimusten mukaisesti. Aamulla ensimmäiset lapset kokoontuvat päiväkodin saliin vuorossa olevien työntekijöiden kanssa. Toivotamme jokaiselle hyvät huomenet ja lohdutamme ikävöiviä lapsia. Vanhemmat huolehtivat lastensa käsien pesun heti päiväkotiin tullessa.

Noin klo 7.00 lapset siirtyvät omiin ryhmiin omien hoitajiensa kanssa. Päivät alkavat yleensä lasten valitsemilla vapailla leikeillä. Rajakylän koululla olevat esikoululaiset lähtevät vuorossa olevan aikuisen kanssa koululle klo 7.45 ja syövät aamupalan koulun ruokalassa.

Aamupala tarjotaan päiväkodilla lasten omissa ryhmissä klo 8.00. Käsien pesut huolehdimme ennen jokaista ateriaa ja wc:ssa käyntien jälkeen. Isommat lapset selviytyvät omatoimisesti näistä puuhista.

Aamupalan jälkeen jokainen ryhmä vastaa omasta toiminnastaan. Toiset ulkoilevat ensin ja toimintatuokiot on vasta myöhemmin, toiset ryhmät aloittavat pienryhmissä heti. Ulkoilut ovat aamupäivisin klo 8.30 – n.11.00 välillä riippuen ryhmien omista aikatauluista. Ulkoilemme mahdollisuuksien mukaan joka säällä ja varustaudumme sen mukaan. Kovat sateet ja pakkaset voivat tuoda poikkeuksen. Ulkoilut on joko omalla pihalla tai lähimaastossa.

Lounas tarjotaan klo 11 – 12 välillä lasten omissa ryhmissä. Lapset toimivat vuorollaan apulaisena: kattavat ruokailuvälineet, hakevat aikuisen kanssa ruokailuvaunut keittiöstä ja auttavat tarjoilussa ryhmien omien käytäntöjen mukaan. Pienemmille lapsille aikuinen jakaa ruoan ja tarvittaessa auttaa ruokailussa. Isommat lapset ottavat itse ruoan ja voitelevat leivän. Koulun esikoululaiset syövät lounaan koulun ruokalassa. He hakevat ruokansa linjastosta omatoimisesti. Ruokaillessa opettelemme hyviä pöytätapoja, omatoimisuutta ja uusiin makuihin tutustumista. Lounaan jälkeen lapsille tarjotaan xylitol-pastillit, riisutaan vaatteita vähemmäksi ja mennään lepohetkelle.

Päivälepo on klo 11.30 – 14.00 välillä vaihdellen ryhmien mukaan. Kaikki lapset lepäävät ja rauhoittuvat kuunnellen satua tai musiikkia. Pienen lepohetken jälkeen lapset voivat nousta hiljaisiin puuhiin, jos uni ei tule. Päivälevon aikaan päiväkodin ovet ovat lukittuina turvallisuussyistä.

Välipala on joka ryhmässä klo 14 – 14.30 välillä, myös koululla omassa luokassa. Ryhmien päiväjärjestyksen mukaisia toimintoja on jonkin aikaa ennen ulkoilua. Koululta loput lapset tulevat aikuisen kanssa päiväkodin pihalle klo 16 mennessä. Vanhemmat hakevat lapset kotiin hoitoaikasopimustensa mukaan.

Perhepäivähoidossa lapset ovat hoidossa kunkin hoitajan työajan ja perheiden kanssa tehtyjen hoitoaikasopimusten mukaisesti. Päivän kulku on sama kuin päiväkodilla.

5.4 Lasten leikki

”Leikki päiväkodissamme on rauhallista, tylsää ja rajua, no hauskaakin, kivaa ja vaikeata sekä sellaista, että ei satuteta ketään. Kivaa leikkiä päiväkodissamme on autoleikki, roolileikki, majaleikki ja öö... pehmopesä. Kaikki leikki on kivaa. On muitakin, voi leikkiä pikkukeittiössä.
Kivat leikkikaverit päiväkodissamme ovat hauskoja, kivoja ja sellaisia, jotka leikkivät aina. Myös sellaiset, ketkä ovat hiljaa silloin kun joku toinen puhuu.
Saanko valita mitkä ovat minun leikkikaverit? Ne kaverit aina joskus niinku auttaa mua. Minäkin oon kiva leikkikaveri.”

Yksikössämme leikki on hyvin tärkeä osa lasten päivää. Kunkin ryhmän aikuiset rakentavat lasten leikkiympäristön ja leikkivälineet lasten ikätasolle sopiviksi. Päivärytmiä suunnittelemme niin, että myös pitkäkestoiselle leikille on aikaa joka ryhmässä. Kuuntelemme lapsia ja vanhempia erilaisten leikkitapahtumien suunnitteluissa.

Leikkien ja kaverien valinnoissa on joka ryhmässä erilaisia tapoja. Käytämme leikkikarttaa ja kuvia. Toisinaan aikuiset valitsevat leikkeihin osallistujat, toisinaan lapset itse valitsevat kaverit ja paikat. Leikkiessään lapset harjoittelevat erilaisia taitoja ja tunteiden ilmaisua, oppivat vuorovaikutustaitoja, sosiaalisia-, motorisia-, kielellisiä-, ja matemaattisia valmiuksia. Lapset nauttivat myös aikuisen apulaisena olemisesta ja heille annetuista tehtävistä. Pienryhmissä lapsilla on paremmin tilaa ja aikaa ohjatulle ja omaehtoiselle vapaalle leikille. Aikuiset voivat rohkeammin heittäytyä leikkiin mukaan ja olla läsnä leikeissä.

Havainnoimme ja kirjaamme leikkiä säännöllisesti. Näin saamme arvokasta tietoa lasten taidoista, kiinnostuksen kohteista ja mahdollisista kiusaamistilanteista tai leikin ulkopuolelle jättämisestä. Havaintojen pohjalta ohjaamme leikin kulkua ja leikkikaverien valintaa. Rohkaisemme erilaisiin leikkeihin ja kokeiluihin sukupuoleen katsomatta.

Perhepäivähoidossa pitkäkestoinen leikki toteutuu luontevasti. Leikin voi jättää odottamaan seuraavaa leikkihetkeä varten, kaikkea ei tarvitse aina siivota pois esim. lego- tai majaleikit ja askartelut.

Pojat leikkivät ukkeleilla ja yksi tyttö halusi mukaan leikkiin.
Pojat kielsivät tyttöä tulemasta mukaan. Aikuinen kysyi pojilta, että miksi tyttö ei pääse mukaan.
Pojat vastasivat: "No kun se on tyttö ja tää on ihmisten leikki!"
Aikuinen: "No, eikös tytötkin ole ihmisiä?"
Pojat vastasivat: "No ei! On niiden täytynyt vauvana olla, mut ei ne oo enää!"

Leikki voi tapahtua sisällä tai ulkona. Päiväkodin tai perhepäivähoitajien pihalla lapset leikkivät usein vapaasti omia leikkejään, välillä aikuiset osallistuvat tai ohjaavat mukana. Lähimetsiä, puistoja ja liikuntapaikkoja käytämme leikki- ja oppimisympäristönä säännöllisesti. Metsämörritoiminta ja retket kuuluvat myös viikoittaiseen toimintaamme.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Päiväkodissamme lapset toimivat ryhmissä, joiden koot vaihtelevat lasten iän sekä päivähoitoasetuksen määrittelemän lasten ja henkilökunnan välisen suhdeluvun mukaan. Lapsiryhmät muodostamme vuosittain huomioiden hakijoiden määrän, lasten ikärakenteen, kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten määrän. Myös fyysisten tilojen koko vaikuttaa lapsiryhmien rakentumiseen. Perhepäivähoidossa yhdellä hoitajalla on enintään neljä lasta, joista puolet voi olla alle 2 vuotiaita.

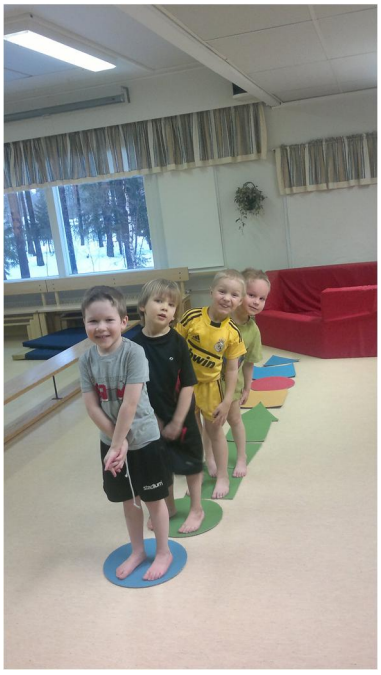

Päiväkodin jokaisella ryhmällä on käytettävissään oma ryhmähuone, lepohuone, välihuone ja sali omalla vuorollaan. Toiminta tapahtuu pienryhmissä, jolloin lapsilla on aikaa ja rauhaa opetella uusia asioita, uutta puhekieltä, olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja näin luoda sosiaalisia suhteita muihin lapsiin. Jokaisessa lapsiryhmässä lapset on jaettu 2 – 3 mahdollisimman pysyvään pienryhmään. Aikuiset ja lapset suunnittelevat yhdessä viikon toiminnot. Aikuiset sopivat keskenään eri toimintojen ohjaajan. Sama aikuinen ohjaa viikon aikana saman tuokion kaikille lapsiryhmille, näin aikuisille jää aikaa myös lasten havainnointiin.

Perhepäivähoidossa ryhmäkoko on jo luonnostaan pieni, yhdellä hoitajalla on 3-4 lasta. Päivähoito tapahtuu hoitajan omassa kodissa ja sama aikuinen hoitaa kaikki tilanteet päivän aikana. Hyvä vuorovaikutus- ja kiintymyssuhde syntyy helposti.

Tuemme lasten intoa oppia uutta ja kokea oppimisen ja onnistumisen iloa. Kuuntelemme lapsia ja kannustamme tutkimaan, tekemään valintoja ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan. Toimintojemme suunnittelussa otamme huomioon lasten tarpeen oppia leikin ja mielikuvituksen kautta erilaisia asioita ja taitoja. Leikki, liikkuminen, tutkiminen ja erilaiset taidelajit sisältyvät joka ryhmän toimintoihin sekä päiväkodissa että perhepäivähoidossa.

Rakennamme sisä- ja ulkotiloissa lasten fyysisen oppimisympäristön huomioimalla turvallisuuden, viihtyisyyden sekä kunkin lapsiryhmän ikärakenteen ja tarpeet. Lapset ovat mukana oman toimintaympäristönsä rakentamisessa. Leikkivälineet ja muut materiaalit sijoitellaan lasten saataville. Näin lapset voivat omatoimisesti hakeutua eri tehtävien pariin. Kasvattajat huolehtivat omalla toiminnallaan siitä, että lapset voivat toimia iloisessa, avoimessa, rohkaisevassa ja kiireettömässä ilmapiirissä.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitamme lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvalmiuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana on jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Tuki on yleistä tukea, tehostettua tukea tai erityistä tukea.

Päivittäisten havaintojen pohjalta suunnittelemme kunkin lapsen ja lapsiryhmän hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden mahdollisimman hyväksi ja turvalliseksi. Joka ryhmässä on käytössä Vantaan yleisen tuen valikko. Kaikkien lasten vanhempien kanssa käymme varhaiskasvatuskeskustelun kerran vuodessa, tarpeen vaatiessa useamminkin. Lapsen vasuun kirjaamme, kuinka huomioimme toiminnan järjestämisessä lapset yksilöllisesti ja kuinka otamme huomioon vanhempien näkemykset.

Kun havaitsemme lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeen, otamme asian puheeksi ensin vanhempien kanssa. Olemme yhteistyössä resurssierityislastentarhanopettajan (relto) ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) kanssa lasten asioissa. Kelto vierailee 1 – 2 kertaa vuodessa päiväkotiryhmissämme ja tarpeen vaatiessa perhepäivähoitajien luona.

Huolen kasvaessa laadimme kuvauksen lapsesta sekä tukitoimianomuksen. Yhdessä vanhempien, ryhmän kasvattajien, relton tai kelton ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa arvioimme ja laadimme lapselle tehostetun tuen tai erityisen tuen suunnitelman. Suunnitelma sisältää lapsen kasvulle ja kehitykselle asetetut tavoitteet, tarvittavat tukimuodot sekä edistymisen seurannan ja arvioinnin.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten aloittaessa päivähoidon yksikössämme käymme perheiden kanssa alkukeskustelun, jossa kerromme suomalaisen varhaiskasvatuksen ja oman yksikkömme tavoitteista ja toimintaperiaatteista. Perehdymme myös heidän omaan kulttuuriinsa ja elämäntapoihinsa, jotta voimme tukea lasta ja perhettä sopeutumaan suomalaiseen kieli- ja kulttuuriyhteisöön säilyttäen samalla oman kulttuuriperinteensä jatkumisen. Arvostamme heidän kulttuuriinsa kuuluvia asioita ja tuemme näin lasten oman identiteetin vahvistumista. Tarjoamme kaikille perheille tarvittaessa apua ja tukea lasten kasvatukseen.

Tuemme eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten mahdollisuutta oppia suomen kieltä päivittäisissä tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Rohkaisemme lapsia käyttämään myös omaa äidinkieltään. Jokaisella muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä (S2) – opetukseen. Järjestelmällisempää suomen kielen opetusta annamme esim. kili-kerhon avulla. Lasten äidinkielen, kulttuurin ja suomenkielen tukemisesta sovimme vanhempien kanssa lasten vasu-keskusteluissa. Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tukena käytämme tarvittaessa tulkkipalveluja.

Pienryhmätoimintamme tukevat eri kulttuuritaustaisten lasten leikkitaitojen sekä kielen kehitystä. Perushoito- ja siirtymätilanteissa kasvattajat sanoittavat lapsen toimintaa ja kartuttavat näin lapsen suomen kielen sanavarastoa. Kasvattajan aktiivinen läsnäolo tukee lasta pitkäkestoisessa leikissä, sekä oikeiden sanojen löytämisessä. Huomioimme kaikki lapset, vanhemmat ja työntekijät tasa-arvoisesti omasta kulttuuritaustastaan riippumatta. Monikulttuurisuuden koemme rikkautena yksikössämme.

Kerromme perheille oman uskontomme ja katsomuskasvatuksemme tavoitteista. Perehdymme myös perheiden oman uskonnon ja katsomuksen perinteisiin, tapoihin ja käytäntöihin. Huoltajien valinnan mukaan lapset osallistuvat joko järjestettyihin tilaisuuksiin tai muuhun vastaavaan toimintaan.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Latupuiston päiväkodin lähiympäristö tarjoaa hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ja luontoon tutustumiseen. Heti aidan takana avautuva lähimetsä ja Leijonaharjan rinne ovat kiinnostavia leikkipaikkoja kaikille lapsille. Koululla olevat esikoululaiset seikkailevat usein koulun viereisessä metsässä ja perhepäivähoidon lapset lähialueiden puistoissa.

Luonnossa lapset saavat mahdollisuuden liikkua ja toteuttaa pitkäkestoista ja luovaa leikkiä. Luonnon omat materiaalit ovat hyviä leikkivälineitä, luonto rauhoittaa ja siellä on tilaa olla. Luonto on myös hyvä oppimisympäristö. Metsämörri opettaa lapsille luonnossa käyttäytymisen sääntöjä, luonnon kunnioittamista ja luonnon kiertokulun ymmärtämistä. Opettelemme havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla elollisen luonnon ilmiöitä.

Olemme sitoutuneet ekologisesti kestävän kehityksen periaatteisiin. Totutamme lapsia ottamaan huomioon ympäristönäkökohdat konkreettisissa teoissa: lajittelu, kierrättäminen ja taloudellinen ajattelu hankinnoissa. Opastamme lapsia energian, materiaalien ja veden säästeliääseen käyttöön. Keräämme ryhmissä maitotölkit ja yhdessä lasten kanssa viemme ne kierrätyspisteisiin. Lajittelemme biojätteet, pahvit ja paperit. Perhepäivähoidon lapsilla on ”roskat pois”-kampanja aina luonnossa liikkuessa.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Latupuiston toimintayksikön esiopetus toteutetaan 1 – 2 ryhmässä riippuen esiopetusikäisten lasten määrästä. Viereisen Rajakylän koulun luokkatila on ollut yhden ryhmän käytettävissä vuodesta 2006. Vuosittain neuvottelemme koulutilan käytön mahdollisuudesta. Toinen esiopetusryhmä on päiväkodin ryhmä, jossa voi olla pelkästään esiopetusikäisiä tai osa nuorempia lapsia. Rakennamme ryhmät vuosittaisten lapsimäärien mukaan.
Maksuton esiopetusaika on klo 8.30 – 12.30. Jokaisen lapsen vanhempien kanssa teemme hoitoaikasopimuksen, jossa määrittelemme esiopetusajan ja päivähoitoajan.

Kunnallista esiopetussuunnitelmaa käytämme työvälineenä suunnitellessamme yksikkömme esiopetusta, joka on osa päivähoitoyksikkömme varhaiskasvatusta. Suunnitelmia tarkennamme vuosittaisella toimintasuunnitelmalla.
Esiopetuksemme on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, kokonaisvaltaista, toiminnallista ja elämyksellistä oppimista. Keskeisinä tavoitteina on kouluvalmiuksien kehittäminen. Opittavia taitoja ovat ryhmässä toimiminen, keskittyminen ja ohjeiden kuuntelu, vuoron odottaminen, oma-aloitteisuuden ja omatoimisuuden edistäminen sekä omista tavaroista huolehtiminen. Esiopetuksessa etenemme lapsen kehitystason ja yksilöllisten valmiuksien mukaan. Oppimisympäristömme muokkaamme lasta kannustavaksi ja omatoimisuutta ja itsetuntoa tukevaksi. Esiopetuksessa lapsi saa ensisijaisesti olla lapsi. Leikki on tärkeä osa jokapäiväistä toimintaamme myös esiopetuksessa ja pitkäkestoiselle leikille annamme aikaa.

Myös esiopetusryhmät toimivat pienryhmissä. Eri toiminnoissa käytämme joustavia ryhmäjärjestelyjä, näin lapset oppivat tulemaan toimeen ryhmän kaikkien lasten kanssa. Välillä toimimme koko ryhmän kesken ja jopa molemmat esikouluryhmät yhdessä. Näin lapset saavat kokemuksia isossa ryhmässä olemisesta.

Esiopetuksen osa-alueet:

- Matematiikka
- Kieli- ja vuorovaikutus
- Luonto- ja ympäristötieto
- Liikunta ja terveys
- Taide ja kulttuuri
- Etiikka ja katsomus

5.8.2 Esiopetuksen oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitamme esiopetukseen osallistuvien lasten hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä. Esiopetusikäisten lasten asiat käsittelemme oppilashuoltoryhmässä. Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä (= OHR) kokoontuu säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa. Päiväkodin johtaja kutsuu ryhmän koolle ja siihen osallistuvat kelto, neuvolan terveydenhoitaja, ryhmien lastentarhanopettajat ja tarvittaessa muita yhteistyökumppaneita. Tavoitteena on luoda lapsille terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, kehityksen ja oppimisen esteiden mahdollisimman varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Esiopetusryhmien hyvinvointia seuraamme ja arvioimme säännöllisesti. Huolehdimme, että jokaisen lapsen yksilölliset kasvuun, kehitykseen ja terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan.
Kerromme vanhemmille tulevasta OHR:n kokouksesta ja heillä on mahdollisuus osallistua oman lapsensa asioiden käsittelyyn. Käsittelemme hyvinvoinnin kannalta olennaisia esiopetuksen yleisiä teemoja, kuten ryhmähenkeä, turvallisuuteen liittyviä asioita sekä kiusaamisen estämistä ja siihen puuttumista.
Esiopetusikäisistä teemme tiedonsiirron koulun ja päivähoidon välillä ennen koulun alkua. Tiedonsiirto tehdään ”Esikoulusta kouluun” = Esko-kaavakkeella, joka käydään läpi yhdessä vanhempien kanssa. Heiltä pyydetään myös lupa tiedonsiirtoon.

5.8.3 6 – vuotiaiden lasten valmistava opetus

Monikulttuuriset lapset tarvitsevat tukea suomalaiseen kulttuuriin sopeutumisessa. Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestämme tarvittaessa niille esiopetusikäisille eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ei riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen. Vanhemmille järjestämme kuulemistilaisuuden valmistavan opetuksen järjestämisestä.

5.8.4 Hoitoapupalvelupiste

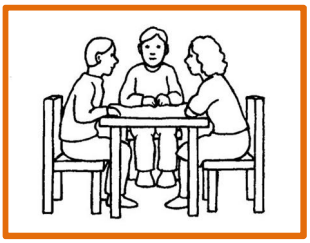
Päiväkotimme yhdessä lapsiryhmässä toimii Hoitoapupalvelupiste = HAP. Sieltä vantaalaiset vanhemmat voivat varata hoitopaikan kotihoidossa oleville päivähoitoikäisille lapsille muun muassa asioiden hoitamisen ajaksi. Happisteessä hoidamme osa- tai kokopäiväisesti lapsia, jotka eivät ole kunnallisessa, ostopalvelupäivähoidossa eivätkä saa yksityisen hoidon tukea. Lasten hoitoapupalvelun hoitopaikka ei estä vanhempaa saamasta kotihoidon tukea. Osapäivähoidossa tarjoamme lounaan ja kokopäivähoidossa aamupalan, lounaan sekä välipalan. Kokopäivähoidossa lapsilla on mahdollisuus myös päivälepoon.
Lasten hoitoapupalvelupiste on avoinna maanantaista perjantaihin koulujen työaikoina. Hoitopäivän pituus on päivittäin enintään 7 tuntia klo 7.30 -15.30 välisenä aikana.
Hoitopaikka varataan pääsääntöisesti etukäteen hoitoapupalvelupisteestä. Lapsi voi olla hoidossa enintään neljä kertaa kuukaudessa. Varauksen hoitopaikasta voi tehdä enintään viideksi kuukaudeksi eteenpäin.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

6.1 Rakenteet

Latupuiston varhaiskasvatusyksikön muodostavat Latupuiston päiväkoti sekä Länsimäen ja Rajakylän alueen perhepäivähoito. Päiväkotiimme kuuluu tällä hetkellä kuusi erillistä ryhmää, joista kahdessa ryhmässä annetaan esiopetusta. Päiväkodin lapsiryhmistä vastaa moniammatillinen kasvattajatiimi, joka koostuu lastentarhanopettajista ja lastenhoitajista. Tarpeen mukaan ryhmissä toimii myös resurssiavustaja tai relto. Seuren henkilöpalvelua käytämme tarvittaessa henkilöstövajaustilanteissa.
Alueemme perhepäivähoitajat hoitavat lapsia omassa kodissaan. Hoitajien määrä saattaa vaihdella vuosittaisten tilanteiden mukaan. Koko yksikön toiminnasta vastaa yksikkömme johtaja. Hänen poissa ollessaan varajohtaja vastaa yksikön toiminnasta.

Käsittelemme työyhteisön yhteisiä asioita viikoittaisissa talon palavereissa, joissa on aina jokaisen tiimin edustus. Lapsiryhmien henkilökunta pitää viikoittain oman tiimipalaverinsa. Pedagogiset keskustelut olemme sopineet pidettäväksi kerran kuukaudessa. Niissä myös on aina joka tiimin edustus.

Perhepäivähoitajilla on heidän yhteinen tiiminsä kerran kuukaudessa, jolloin he kokoontuvat päiväkodilla yksikkömme johtajan kanssa. Käsittelemme pedagogiikkaan, arjen sujumiseen ja yksikön toimintaan liittyviä asioita perhepäivähoidon näkökulmasta. Talon palavereihin he eivät yleensä osallistu, vaan tiedot välittyy tiimin kautta.
Päiväkodissamme toimii myös vapaamuotoisia toimikuntia, jotka kokoontuvat tarvittaessa. Näitä toimikuntia ovat mm. liikuntatoimikunta, kulttuuri- ja virkistystoimikunta sekä vanhempaintoimikunta.
Toiminnan kehittämis- ja suunnittelupäiviä pidämme elokuussa ja tammikuussa. Silloin on perhepäivähoitajat mukana ainakin osan päivää. Tarvittaessa kokoonnumme työiltaan pohtimaan jotain yhteistä asiaa. Tiimit pitävät usein myös omat suunnittelupalaverinsa joko yhteisenä päivänä tai työpäivän jälkeen.

6.2 Organisointi

Yhteisillä järjestelyillä ja sopimisilla turvaamme joka tiimille ja talon palaverille 1,5 h keskusteluajan viikoittain. Samoin teemme tiimiarviointien järjestämisessä. Toiminnan suunnittelupäivät pidämme yleensä lauantaina ja siitä saa jokainen palkallisen vapaapäivän. Ryhmien toimintojen suunnitteluun tarvitaan joskus lisäaikaa ja silloin työvuorojärjestelyin turvaamme onnistumisen.

6.3 Toiminnan arviointi

Työyhteisön arvioinnin perustana on yksikkömme itselleen asettamat keskeiset tavoitteet ja niiden saavuttaminen. Pohdimme mitkä asiat ovat vaikuttaneet onnistumiseen ja mitkä tekijät ovat mahdollisesti olleet esteinä tavoitteiden saavuttamiselle. Arvioinnin kautta on tarkoitus löytää työyhteisömme vahvuudet sekä kehittämiskohteet. Myös perheiltä saatu palaute kertoo työmme onnistumiskohdista sekä kehitettävistä asioista.

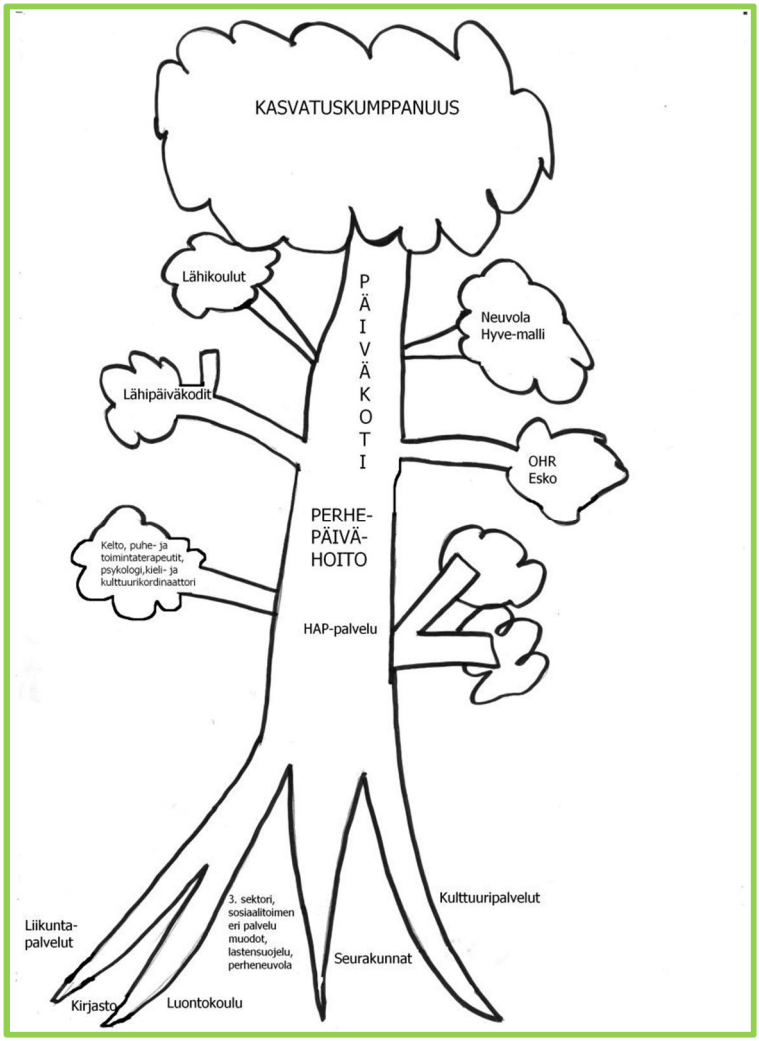
Toimintamme arvioinnit pidämme 2/vuosi joko suunnittelupäivän yhteydessä tai työiltana. Väliarviointia käymme tiimeittäin pidettävissä keskusteluissa, silloin johtaja on mukana. Perhepäivähoidon arvioinnit on heidän omassa tiimissään.
Henkilökunnan kehityskeskustelut (= tuke) pidämme vuosittain, joko yksittäisinä keskusteluina tai tiimikeskusteluina. Perhepäivähoidon tuke-keskustelut on kotikäynnin yhteydessä.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Varhaiskasvatusyksiköllämme on laaja yhteistyöverkosto:

- Rajakylän lähikoulun kanssa yhteistyömme on hyvin konkreettista, koska toinen esiopetusryhmä on koulun luokkatilassa. Muitakin tiloja voimme käyttää sovitusti. Koulun opettajat ja esiopetusryhmien kasvattajat kokoontuvat säännöllisesti tiedonsiirto- ja palautekeskusteluihin. Yhteisiä tapahtumia ja juhlia järjestämme alaluokkien kanssa. Koko yksikön joulu- ja kevätjuhlia järjestämme alueen koulujen tiloissa.
- Samassa koulurakennuksessa olevan lastenneuvolan kanssa olemme hyve-asioiden kanssa yhteistyössä.
- Länsimäki-Rajakylän alueen päiväkodit sekä perhepäivähoitajat toimivat yhteistyössä keskenään, esim. kesäpäivystyksen järjestäminen, henkilökunnan suunnittelupäivinä lasten sijaishoito alueen lähipäiväkodeissa.
- Päiväkodeissa toimii myös perhepäivähoitajien varahoitopaikat.
- Tarvittaessa henkilökunta voi siirtyä päiväkodista toiseen.
- Päiväkodissamme toimiva lasten hoitoapupalvelupiste (=HAP).
- Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) on tärkeä yhteistyökumppani tukea tarvitsevien lasten asioissa.
- Kieli- ja kulttuurikoordinaatti on yhteistyössä monikulttuuristen lasten asioissa
- Puhe- ja toimintaterapeuttit, psykologit ym. tahot
- Lastensuojelu, perhetyö, perheneuvola, kotipalvelu ja muut sosiaalitoimen palvelut

Lähiympäristö tarjoaa monia mahdollisuuksia yhteistyölle:

- Liikuntahalli Campo on lähinaapuri, sen tiloja voimme käyttää sopimuksen mukaan. Rajakylän urheilukenttä on lähellä ja siellä pidämme alueen lapsille yhteisiä tapahtumia syksyisin ja keväisin.
- Kirjastopalvelut ja satutunnit
- Alueen kulttuuripalvelut tarjoaa hauskoja teatteriesityksiä alueen lapsille
- Seurakunnan kanssa on hyvä yhteistyö, käymme kirkollisissa tilaisuuksissa ja seurakunnan työntekijät voivat vierailla yksikössämme.

7.2 Hyvinvointityö

Varhaiskasvatuksemme hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, suotuisasta kasvuympäristöstä, kasvun ja oppimisen tuesta sekä hyvinvointia tukevasta yhteistyöstä.
Tavoitteenamme on, että perheet kokevat päivähoitopaikkamme turvalliseksi ja viihtyisäksi kasvuympäristöksi. Annamme lapsille kannustavaa palautetta päivittäisessä arjessa, apua ongelmatilanteissa sekä turvaamme lapsille heidän mahdollisesti tarvitsemansa tuen.

- Kasvatuskumppanuus – Päivittäisillä keskusteluilla vanhempien kanssa, lapsikohtaisilla vasu- ja hyvekeskusteluilla sekä kasvun ja oppimisen tukeen liittyvillä keskusteluilla turvaamme lasten hyvinvointia ja sitoudumme lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Avoin, luottamuksellinen ja toista osapuolta kunnioittava vuorovaikutus on lähtökohtamme keskusteluille.
- Suotuisa kasvuympäristö – Fyysinen ja psyykkinen kasvuympäristö – Rakennamme sisä- ja ulkotiloissa fyysisen oppimisympäristön huomioiden turvallisuuden, kunkin lapsiryhmän ikärakenteen ja tarpeet. Varaamme aikaa uusien lasten tutustumiselle ja vanhempien kanssa käytävälle keskustelulle. Ohjaamme lapsia omalla esimerkillämme keskinäiseen hyväksyntään, toistensa kunnioittamiseen ja yhdessä tekemiseen. Kiusaamiseen puutumme välittömästi ”Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman” mukaisesti.

- Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen – Havainnoimme lapsia päivittäin ja kirjaamme huomioita ryhmissä sovitulla tavalla. Havaintojen pohjalta suunnittelemme kunkin lapsen ja lapsiryhmän hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden mahdollisimman hyväksi ja turvalliseksi. Vantaan yleisen tuen valikko on käytössä joka ryhmässä. Lapsen vasussa kirjaamme tarkemmin, kuinka huomioimme toiminnan järjestämisessä lapset yksilöllisesti ja kuinka otamme huomioon vanhempien näkemykset. Kun havaitsemme lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeen, laadimme kuvauksen lapsesta sekä tukitoimianomuksen. Yhdessä vanhempien, ryhmän kasvattajien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa arvioimme ja laadimme lapselle tehostetun tai erityisen tuen suunnitelman.
- Hyvinvointityötä edistävät rakenteet - Pienryhmätoimintaa toteutamme joka ryhmässä. Toimintojen suunnittelussa olemme joustavia muuttuvien tilanteiden mukaan. Moniammatillista yhteistyötä teemme relton, kelton, koulun, lastenneuvolan terveydenhoitajien, puhe-, toiminta-, fysio- ja ravitsemusterapeuttien sekä psykologien kanssa. Hyvinvointityöstä yhteisöllisellä tasolla vastaavat edustukselliset talon palaverit, pedagogiset keskustelut, työillat, toiminnan kehittämispäivät sekä tyhy-päivä kerran vuodessa. Yksilöllisellä tasolla kasvattajatiimit pk:lla ja pph:ssa.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Päivittäiset ja avoimet kohtaamiset vanhempien kanssa lapsen tuonti- ja hakutilanteissa auttaa meitä oman työmme näkyväksi tekemisessä sekä henkilökohtaisen osaamisen, kokemuksen ja oman persoonallisuuden esiin tuomisessa. Dokumentoinnin avulla meillä on mahdollisuus näyttää ja viestittää vanhemmille lasten arjen tapahtumista päiväkodissamme. Valokuvausta käytämme myös keinona tuoda esiin toimintaamme.

Syyskauden alussa järjestettävien vanhempainiltojen avulla saamme mahdollisuuden kertoa lasten vanhemmille tulevasta toimikaudesta ja toimintojemme suunnitelmista.

Ryhmät kirjaavat koko yksikön yhteisten suunnitelmien pääkohdat ja tärkeimmät tulevat tapahtumat vanhemmille jaettavaan tiedotteeseen.

Ryhmät tiedottavat omista päivittäisistä ja viikoittaisista toiminnoistaan säännöllisesti vanhemmille sähköpostilla ja ilmoitustauluilla olevilla tiedotteilla. (Ryhmän omat sanomat yms.)

Reissuvihkon käyttö esiopetusikäisillä lapsilla mahdollistaa päivittäisten kuulumisten kertomisen kirjallisena lasten vanhemmille.

Päivittäisiä viestejä kulkee päiväkodin ja kodin välillä myös puhelimitse ja tekstiviestein.

Vuosittaisten lapsen hoito- ja kasvatuskeskustelujen myötä muodostamme yhdessä lapsen vanhempien kanssa yhteiset suunnitelmat ja kasvatustavoitteet.

Vantaa

Sivistystoimi
Latupuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Latukuja 2, 01280 Vantaa
Puh: 09-83930420

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Leppäkorven varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2
2.1 Arvolähtökohdat 2
2.2.1. Kasvattajuus 3
2.2.2. Lapsikäsitys 3
3 Lasten puheenvuoro 4
4 Yhteistyö perheiden kanssa 5
5 Työ lasten parissa 6
5.1 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 6
5.2 Kieli vuorovaikutuksen perustana 7
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 8
5.4 Lasten leikki 9
5.5 Oppimistoimintojen organisointi 11
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 15
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 16
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 17
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 17
5.8.2 Esiopetuksen oppilashuolto 19
5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 19
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 20
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 21
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 21
7.2 Hyvinvointityö 22
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 22

1 Johdanto

Leppäkorven päiväkoti ja Tanhurinteen ryhmäperhepäiväkoti toimivat osana Korso - Koivukylän varhaiskasvatusta. Päiväkoti ja ryhmäperhepäiväkoti sijaitsevat Korsossa melko lähekkäin toisiaan. Päiväkotimme on ns. kymppipäiväkoti, joka on perustettu 8.10.1990 ollen ensimmäinen päiväkoti Leppäkorven alueella. Tanhurinteen ryhmäperhepäiväkoti on aloittanut toimintansa 12.2.1996 ja liittynyt osaksi yksikköämme 1998.

Työmme lähtökohtana on vuorovaikutus ja kasvatuksellinen yhteistyö perheiden kanssa sekä molemminpuolinen sitoutuminen yhteiseen kasvatustehtävään. Perheiden ja lasten osallisuus näkyy jokaisessa päivässä. Suunnitelmassa on painotettu lapsiryhmien toimintaa kannattelevia rakenteita, vuorovaikutuksen laatua ja leikkiä. Leppäkorven yksikössä pienryhmätoiminta on yksi tärkeimmistä toimintamuodoista ja arjen tärkeä kannatteleva rakenne. Varhaiskasvatussuunnitelmamme on tarkoitettu sekä työntekijöille että perheille.

Jokainen Leppäkorven varhaiskasvatuksen toimintayksikön työntekijä on sitoutunut toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen tämän suunnitelman pohjalta. Varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on toimia arkipäivän työvälineenämme ja se määrittää opetus- ja kasvatustyömme tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä arvot, joihin toimintamme perustuu.

Ilo lapsen kasvun ihmeestä on se, mikä antaa työllemme merkityksen. Meillä on onni saada olla mukana siinä ihmeessä joka päivä. Haluamme painottaa lapsuuden itseisarvoista luonnetta ja vaalia lapsuutta ja ohjata lasta ihmisenä kasvamisessa, vaikka maailma ympärillämme muuttuu koko ajan. Lasten hyvinvoinnin edistäminen sekä kasvun ja oppimisen turvaaminen ovat työmme ydin.

Toivomme, että lukijalle muodostuu käsitys yksikkömme toiminta-ajatuksesta ja menetelmistä, joiden tarkoitus on antaa hyvää ja laadukasta varhaiskasvatusta jokaiselle lapselle.

Toivotamme teidät tervetulleiksi mukaan toimintaamme!

TANHURINNE KIRSIKKALAAKSO
OMENAKUMPU

HUVIKUMPU MELUKYLÄ KISSANKULMA

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Hyvä ja laadukas varhaiskasvatus vaatii sitoutumista, yhteisiä sopimuksia ja yhteistyötä. Varhaiskasvatussuunnitelmamme päivittämisessä olemme huomioineet aikaisemmat opetussuunnitelmamme ja vuosien varrella tekemämme työn ja kehittämisen kautta tulleet ajatukset ja yhteiset keskustelut. Vanhemmat ovat tuoneet esille omia ajatuksiaan ja antaneet palautetta toiminnastamme ja tärkeinä pitämistään asioista. Heidän palautteensa on vaikuttanut paljon siihen, miten kehitämme toimintaamme. Lapset ovat kertoneet heille tärkeistä ja merkityksellisistä asioista, mitkä olemme huomioineet tässä suunnitelmassa. Opetussuunnitelmatyö on jatkuva prosessi ja vaatii säännöllistä toiminnan arviointia ja kehittämistä.

Tämän suunnitelman laatimisessa on huomioitu Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (2011) ja Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (2012). Lisäksi meitä ohjaavat lainsäädäntö ja valtakunnalliset asiakirjat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (STAKES/THL, 2005) ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010).

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvojen merkitys ja vaikutus varhaiskasvatustyölle käsiteltiin kasvattajien laajan keskustelukierroksen aikana vuosina 2010 – 2011. Jokaisella varhaiskasvatuksen työntekijällä oli mahdollisuus osallistua yksikkötasolta lähteneeseen vuoropuheluun, minkä jälkeen varhaiskasvatuksen arvot muotoiltiin arvoseminaarissa.

Varhaiskasvatuksen visio 2020
Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.
Vantaan varhaiskasvatuksen slogan: ” Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa”
Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus
Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.

Vantaan kaupungin ja varhaiskasvatuksen arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Innovatiivisuus yksikössämme näkyy avoimuutena, luottamuksena, myönteisenä asenteena ja rohkeutena uusille asioille. Kulttuuri, uudet työtavat ja ideat otetaan avoimesti vastaan ja kehitämme niitä jatkuvasti.
Kestävä kehitys tarkoittaa meillä sitä, että kestävän kehityksen arvot ja periaatteet siirtyvät lapsille ja arjen käytäntöihin. Kierrätämme ja uusiokäytämme tavaroita. Lajittelemme jätteet ja huolehdimme yhteisistä tavaroista. Hankinnat teemme taloudellisesti, järkevästi ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kestävä kehitys tarkoittaa meillä myös jokaisen oikeudenmukaista kohtelua, mikä lisää lasten ja työntekijöiden työhyvinvointia.
Yhteisöllisyys tarkoittaa meillä toisten huomioimista ja auttamista. Lapset saavat meiltä aikuisilta mallin siitä, miten yhdessä toimitaan. Yhteisöllisyys on sitoutumista ja osallistumista yhteisesti sovittuihin asioihin ja jokaisella on oikeus, velvollisuus ja vastuu olla mukana. Kasvatuskumppanuus ja yhteistyö lasten huoltajien kanssa toteutuu avoimessa ja luottamuksellisessa vuorovaikutuksessa.

Leppäkorven toiminta-ajatus

Lapsella on turvallinen ja hyvä olo päivän aikana. Hänet hyväksytään ja häntä kunnioitetaan sellaisena kuin hän on.
Lapsen päivä sisältää iloa, kavereita, leikkiä ja oppimista myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä.
Avoin ja luottamuksellinen yhteistyö perheiden kanssa on perusta lapsen hyvinvointia edistävälle varhaiskasvatustyölle.

2.2. Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1. Kasvattajuus

Päiväkotimme ja ryhmäperhepäiväkotimme henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Työtämme ohjaa lasten hyvinvointi ja lasten kasvun ja kehityksen turvaaminen. Meille on tärkeää lapsen turvallinen ja hyvä olo päivän aikana sekä jokaisen lapsen ja perheen yksilöllinen huomioiminen.

Tarjoamme perheille päivähoitoa, jossa lapsi saa ammattitaitoista, pedagogisesti suunniteltua ja tavoitteellista varhaiskasvatusta. Suunnittelemme ja toteutamme päivittäin sellaista toimintaa, jossa näkyy lapselle ominainen tapa toimia sekä eheytetyt sisältöalueet. Toiminnan suunnittelun lähtökohtana on säännöllinen lasten havainnointi ja erilaiset lapsista lähtevät tarpeet. Se tarkoittaa sitä, että kasvattaja havainnoidessaan lasta tunnistaa lapsen yksilölliset ja persoonalliset tavat toimia.

Varhaiskasvatus on pedagogista vuorovaikutusta, minkä ydin on lapsen aito kohtaaminen. Meille tärkeää on empaattisuus, aito läsnäolo ja lapsen kuunteleminen; kasvattaja on lasta varten. Innostamme ja kannustamme lasta. Haluamme, että lapsi kokee, että häntä arvostetaan, hänet hyväksytään omana itsenään, hän tulee kuulluksi ja nähdyksi ja hän saa vahvistusta terveelle itsetunnolle.

Ammatillinen ja koulutuksen tuottama tieto ja kokemus luovat perustan osaamisellemme. Arvioimme työtämme säännöllisesti yhteisissä keskusteluissa ja pohdinnoissa esimerkiksi työilloissa, kehittämispäivillä ja erilaisissa keskustelufoorumeissa. Näin sitoudumme tavoitteisiin ja muokkaamme toimintatapojamme tarpeen mukaan.

Kunnioitamme lasten ja heidän vanhempansa mielipiteitä ja ajatuksia ja haluamme työskennellä yhteisen kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti.

2.2.2. Lapsikäsitys

Pidämme lapsuutta ainutkertaisena ja tärkeänä. Lapsi on oma persoona, hänet hyväksytään ja häntä kunnioitetaan sellaisena kuin hän on. Lapsi on synnynnäisesti utelias, tutkiva ja ympäristöään havainnoiva. Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa, lapset liittävät asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa ja tuntemuksiinsa. Lapsi on oppijana spontaani ja avoin ja hän oppii tekemällä ja kokemalla, vuorovaikutuksessa kasvattajan ja vertaisryhmän kanssa. Lapselle annetaan aikaa oppia ja harjoitella taitoja omassa tahdissaan. Hän saa harjoitella tunteiden tunnistamista ja nimeämistä yhdessä kasvattajan kanssa. Turvalliset ihmissuhteet ovat hyvän oppimisen ja myönteisen minäkuvan perusta.

Lasta kuunnellaan ja hänen mielipiteensä ovat meille tärkeitä. Lapset osallistuvat omien edellytystensä mukaisesti Vasu-keskusteluihin yhdessä kasvattajan ja vanhempien kanssa. Lapset osallistuvat oman toimintansa suunnitteluun ja heidän toiveitaan kuunnellaan ja toteutetaan ryhmän toiminnassa.

3 Lasten puheenvuoro

Meille on tärkeää, että lapsi tuntee tulevansa kuulluksi päivän aikana. Lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi jokapäiväisissä askareissa ja leikeissä. Olennaista on, että lapsi kokee olevansa päiväkotiryhmänsä hyväksytty ja tärkeä jäsen. Pienet hetket arjessa: keskustelut, hymyt ja kivat leikit ovat merkityksellisiä, jotta lapselle tulee tunne, että hänet huomataan ja hänestä välitetään.
Lasten osallisuutta vahvistamme pienryhmätyöskentelyn avulla; aikuiset ovat läheisessä vuorovaikutuksessa oman pienryhmänsä kanssa, jolloin jokainen lapsi saa henkilökohtaista huomiota ja voi näin ilmaista mielipiteitään, toiveitaan ja ajatuksiaan rohkeammin.
Lapsi osallistuu omaan lapsikohtaisen suunnitelmaansa liittyvään keskusteluun yhdessä kasvattajan ja vanhempansa kanssa omien edellytystensä mukaan (VASU, LEOPS)
Lasten aloitteet ja konkreettiset ideat hyödynnetään, kun kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat arjen toimintaa.

Lasten osallisuus = osallistumis-suut

”Mun on pakko ruveta rakastamaan Nikoa, kun sä Henrik et tykkää pussailusta!”

Ennen nukkumaan menoa Eveliina 2 v. sanoi aikuiselle: ”Väsytä mua.”

Lumialla 2v. oli sinistä tussia suupielessä, mitä aikuinen ihmetteli.
Lumia vastasi: ”Miksi isä laitto, onpa haami!”

Taina (lto) ja Ilmari rakentavat yhdessä legoilla. Kesken lapsi kysyy: ”Taina, onks sun mielestä kivaa täällä? – Joo, on mun mielestä täällä kivaa. Ilmari jatkaa: ”Niin munkin mielestä, tääl on tosi kivaa!”

Mitä tarkoittaa kokous?
”Sanotaan toisille miten reippaita ne on”
”Niinku kootaan kaikki kaverit ja aikuiset”

Kasvatuskumppanuus= kasvattaa jotain, kasvattaa kavereita… kumppaneita

Tää hevonen on algerginen, sanoo Venla toiselle tytölle, kun ei halua lainata omaa hevosta tytölle

”Ei mitään muttia” komentaa Venla 3 v. isompaa poikaa, joka ei haluaisi syödä aamupalaansa.

Kiira: ”Tää on paras paikka tää Tanhurinne!”
Mikä täällä on sun mielestä kivaa?
Kiira tomerana: ”Mikäs täällä on ollessa!”

Mikä on päiväkodissa tärkeää?
Oppiminen. Että on kivaa. Tehdä tehtäviä eskarissa. Nukkuminen…pienille…että ne jaksaa. Isoille että on tekemistä. Kuunnella sääntöjä. Lelut. Ettei riehu ja silleen. Välipala.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa kasvattajan ja lapsen huoltajien yhteistyötä lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu ja me olemme kasvatuskumppaneita yhteisessä kasvatustehtävässä. Kasvattaja tuo arkeen ammatillisen kokemuksen ja osaamisen sekä vastaa yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Perusta luottamukselliselle yhteistyölle ja kasvatuskumppanuudelle alkaa, kun ilmoitamme perheelle päivähoitopaikasta. Perhe saa ennen ensimmäistä keskustelua kotiin mukaan Lapsi kotioloissa -lomakkeen, johon vanhemmat kirjaavat oman lapsensa siihenastisen kasvun ja kehityksen. Tuemme lapsen turvallista kasvua ja kehitystä kohtaamalla perheet tasavertaisina yhteistyökumppaneina. Pidämme tärkeänä avointa vuorovaikutusta perheiden kanssa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista.

Omahoitaja aloittaa suhteen uuteen lapseen ja perheeseen tutustuttamalla heidät päivähoitoon. Hoitopaikan varmistuttua omahoitaja soittaa perheelle ja sopii ensimmäisestä keskusteluajasta ja lapsen tutustumisesta. Tutustumisen tarkoituksena on mahdollistaa lapselle ja perheelle pehmeä lasku päivähoitoon. Ennen varsinaisen hoidon aloittamista pidämme tärkeänä, että vanhemmat tulevat yhdessä lapsen kanssa tutustumaan hoitopaikkaan useampana päivänä. Suosittelemme perheen käyvän tutustumassa ainakin kaksi kertaa, enimmäismäärä riippuu lapsen ja perheen tarpeesta. Keskustelussa kerromme perheelle päiväkodin ja ryhmän käytännöistä, jaamme ryhmän esitteen sekä täytämme tarpeelliset lomakkeet.

Muutaman kuukauden kuluttua päivähoidon aloittamisesta tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (lapsen VASU). Lapsen VASU- keskusteluissa sovitaan yhdessä perheen kanssa toimintatavat, joilla tuetaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Keskustelemme perheiden ajatuksista ja odotuksista lapsen päivähoitoon liittyvissä asioissa (esimerkiksi lapsen kiinnostuksen kohteet, päiväunet, vaatetus, toiminta). Näitä keskusteluita pidämme kaksi kertaa vuodessa, tarvittaessa useammin. Lapsilla on mahdollisuus osallistua omiin keskusteluihin, niistä sovitaan yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa.

Tulevilla esikoululaisilla on keväällä tutustumisiltapäivä, jossa kerromme esiopetusryhmän toiminnasta. Syksyllä toimintakauden alkaessa lastentarhanopettaja ja vanhemmat käyvät keskustelun, jonka aikana tehdään yhdessä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Kevään keskustelussa vanhempien kanssa käymme läpi EsKo-tiedonsiirtolomakeen, jolla välitetään tietoa lapsen taidoista koululle.

Lapsen siirtyessä päiväkodissa ryhmästä toiseen tai kokonaan uuteen päiväkotiin käymme siirtokeskustelun. Tämä keskustelu voidaan toteuttaa työntekijöiden kesken tai keskusteluun osallistuvat lapsen omahoitaja ja vanhemmat, jotka yhdessä kertovat lapsesta uuden ryhmän kasvattajalle. Tällöin vanhemmilla on mahdollisuus keskustella tulevista muutoksista ja tutustua uuden ryhmän toimintaan.

Päivittäin tapaamme vanhemmat lasten tulo- ja hakutilanteissa. Näissä aamuin ja illoin tapahtuvissa kohtaamisissa käymme vanhempien kanssa läpi lapsen arkeen liittyviä asioita. Merkittävä tiedottamisen muoto on jokaisen ryhmän eteisessä oleva ilmoitustaulu, jossa kerrotaan viikon suunniteltu toiminta ja lasten päivittäinen toiminta. Sieltä löytyy myös muuta tärkeää tietoa liittyen lapsen päivähoitoon. Ryhmäkohtaisilla kotikirjeillä tiedotamme perheille toiminnasta ja ajankohtaisista asioista. Yhteistyömuotona perheiden kanssa ovat myös vanhempainillat, juhlat, yhteiset tapahtumat sekä toiminta vanhempaintoimikunta Tarhapöllöjen kanssa. Tällaiset yhteiset tapahtumat auttavat perheitä myös verkostoitumisessa.

Leppäkorven yksikön vanhempien mielestä lapsen hyvä hoito sisältää seuraavia asioita

RAUHALLISUUS RUTTINIT ARJESSA
TURVALLISUUDEN TUNNE
lapsi jää hyvällä mielellä ja lähtee iloisella mielellä
AVOIMUUS
riidat selvitetään ja sovitaan VIIHTYVYYS TURVALLISET AIKUISET
LAPSI KOHDATAAN JOKA PÄIVÄ YKSILÖNÄ
MYÖNTEINEN, ILOINEN, YSTÄVÄLLINEN JA HUMORISTINEN ILMAPIIRI

5 Työ lasten parissa

5.1 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Etenkin toimintakauden alussa, uusien lapsiryhmien muotoutuessa, käydään paljon keskustelua sekä kasvattajien että lasten kanssa siitä, miten juuri meidän ryhmässä toimitaan. Yhteisöön kuuluminen antaa lapsille tunteen osallisuudesta ja mahdollisuuden harjoitella välttämättömiä taitoja, joita tarvitaan myöhemmin yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. Lapsiryhmät ovat lasten yhteisöjä, jotka tarjoavat lapsille ajanvietettä, kumppanuutta ja tunteen johonkin kuulumisesta. Meillä lapset opettelevat yhdessä toimimista ja kompromissien tekemistä, mutta myös oman paikan ottamista ja jämäkkyyttä. Vuorovaikutuksessa toistensa kanssa lapsilla on mahdollisuus muodostaa ja ylläpitää ystävyyssuhteita.

Lasten luontainen kiinnostus toisiaan kohtaan on perusta yhteisen toiminnan aloittamiseen. Lasten leikkeissä näkyvät heidän omat kokemuksensa, käsityksensä ja kaikki se, mitä he näkevät, kuulevat ja kohtaavat ympärillään. Leikki on lapselle luontainen tapa ilmentää omaa ajattelua ja tunteita.

Lapsiryhmässä kavereiden kanssa toimiessa lapset oppivat sosiaalisia taitoja, empatiakykyä ja toisen asemaan asettumista. Lapset voivat testata omia kykyjään vertaisryhmässä. Lapset luovat ystävyyssuhteita, leikkivät ja neuvottelevat yhdessä. Yhdessä oleminen on hauskaa, yhdessä voi jakaa salaisuuksia ja kokea jännitystä. Vertaisryhmässä työskentely opettaa lapsia myös toimimaan erilaisten lasten kanssa.

Kasvattajaa tarvitaan siihen, että ryhmästä saadaan toimiva yhteisö. Tuntiessaan lapset kasvattaja tiedostaa lasten kiinnostuksen kohteet ja ohjaa lapsia yhteisen toiminnan pariin. Lapset oppivat katselemalla ja jäljittelemällä aikuisen käyttäytymistä. Onkin tärkeää, että myös aikuiset noudattavat sovittuja sääntöjä ja periaatteita.

Kasvattaja saa havainnoimalla tietoa lasten mielenkiinnonkohteista ja muokkaa ympäristöä sen mukaan yhdessä lasten kanssa. Lapset saavat vaikuttaa siihen, mitä leikkejä / leluja ryhmissä on. Leikinvaihtopalavereja pidetään keskimäärin joka toinen kuukausi. Ryhmissä kootaan yhdessä lasten kanssa lista leluista ja leikkikokonaisuuksista, joista ollaan valmiita luopumaan ja niistä, joita halutaan omaan ryhmään. Leikkivälineiden vaihto on lapsille oivallinen tapa vaikuttaa oman toimintaympäristön muotoutumiseen. Lelunvaihtopalaverissa kasvattajat sopivat, mitkä lelut siirtyvät kuhunkin ryhmään.

Lapset tutustuvat toisiinsa myös yli ryhmärajojen. Meillä on yhteisiä tapahtumia ja ulkoilemme yhteisellä pihalla. Eri ryhmien pienryhmillä voi myös olla yhteisiä toiminnallisia tapaamisia esimerkiksi yhteinen lauluhetki tai liikunnallinen toiminta. Isommat lapset voivat auttaa pienempiä ja pienemmät oppivat isommilta, mikä lisää yhteisöllisyyttä.

Yksikössämme on laadittu kiusaamisenehkäisysuunnitelma. Jokaisella ryhmällä on kirjattuna tarkempi suunnitelma, miten kiusaamista ehkäistään, miten siihen puututaan ja miten suunnitelman toteutumista arvioidaan. Jokainen on velvollinen puuttumaan ristiriita- ja kiusaamistilanteisiin heti ja kaikilla on samat säännöt. Lapselle annetaan mahdollisuus kertoa mitä on tapahtunut. Sen jälkeen asia käsitellään puhumalla osallisten kanssa. Lasta ei jätetä yksin selvittämään ristiriitoja eikä häntä laiteta yksin ”miettimään”, vaan kasvattajan tehtävä on auttaa lasta selviytymään tilanteista.

5.2 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lapsi tarvitsee kieltä ilmaistakseen itseään, omia ajatuksiaan ja tunteitaan. Kieli on tärkeä vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja oman toiminnan ja haluamisen ilmaisemisessa. Lapsi tarvitsee kieltä oppiakseen.

Lapsen kieltä kehitetään tietoisesti. Kun lapsen äidinkieli ei ole suomi, hänellä on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen (S2). Tällöin lapsen tuen tarve huomioidaan ryhmän toiminnan suunnittelussa ja hänen kielenkehitystään seurataan säännöllisesti. Jokaisen lapsen kielen kehityksen kannalta on tärkeää, että lapselle puhutaan paljon. Kieli ja puhe kehittyvät toiminnan kautta arjen eri tilanteissa, leikissä ja suunnitellussa toiminnassa.

Kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa oleellista on aito läsnäolo, kiinnostus lasta kohtaan sekä halu nähdä ja kuulla lapsi. Kasvattaja kohtaa lapsen ajatuksella. Hän antaa tilaa lapsen vuorovaikutusaloitteille sekä huomaa lasten aloitteet ja vastaa niihin. Niin kasvattajat kuin lapsetkin ovat mukana vuorovaikutustilanteissa kokonaisvaltaisesti, koko persoonallaan. Vuorovaikutustilanteissa kasvattaja toimii tunneyhteydessä, lapsen tasolla ja katsekontaktissa.

Lapset toimivat päivittäin erilaisissa pienryhmissä, jolloin lasten yksilöllisyyden huomioiminen mahdollistuu. Pienryhmissä lasten keskinäiselle vuorovaikutukselle on tilaa. Kasvattaja tuntee lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida ja osaa rohkaista lasta vuorovaikutukseen; hiljaisetkin lapset huomataan. Samalla lapsen itsetunto vahvistuu. Toiminnasta toiseen siirrytään porrastetusti, jolloin lapsella ja kasvattajalla on tilaisuus olla yhdessä ja keskustella.

Kasvattaja toimii kielen mallina lapselle. Hän käyttää tilanteen mukaista kieltä päivittäisissä rutiineissa, puhuu selkeästi, sanoittaa lapsen toimintaa, nimeää esineet ja asiat täsmällisesti. Kasvattajien keskinäinen, myönteinen ilmapiiri toimii mallina lapsille hyvästä vuorovaikutuksesta ja toisia ihmisiä arvostavasta ja kunnioittavasta käytöksestä.

Hyvällä oppimisympäristöllä herätämme lapsen mielenkiinnon kielen oppimiseen. Kielen kehitystä innostavat ja tukevat välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla. Lapsi voi havainnoida kuvia, puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Leikki on tärkeä kielen oppimisen väline. Kasvattajat avustavat lapsia löytämään leikille sopivan tilan, jossa lasten keskinäinen vuorovaikutus mahdollistuu.

Medialla (mm. tv, elokuvat, pelit) on merkittävä rooli lasten jokapäiväisessä elämässä, mikä näkyy myös päivähoidossa. Tarjoamme lapselle mahdollisuuksia kehittää mediataitoja yhdessä aikuisen kanssa. Vanhempien kanssa keskustellaan median vaikutuksesta lapsiin. Keskustelussa mietimme yhdessä, miten media (esimerkiksi liiallinen tv:n katsominen ja pelaaminen) vaikuttavat lapsen kehittymiseen ja hyvinvointiin. Lasten kanssa keskustelemme esimerkiksi erilaisista TV-ohjelmista tai tietokonepeleistä, mitkä ovat lapsille sopivia tai miten vaikuttavat uniin. Lapsen kasvaessa hänellä on mahdollisuus tutustua turvallisesti aikuisen kanssa viestintäteknisten laitteiden käyttöön.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Meillä jokainen ryhmä on suunnitellut selkeän päiväjärjestyksen, mikä auttaa lasta selviytymään päivästä, luo puitteet lapsen omatoimisuuden kehittymiselle sekä helpottaa pienryhmätyöskentelyn järjestämistä. Oppimisympäristö suunnitellaan erilaisten tarpeiden mukaan siten, että se antaa lapselle mahdollisuuden omatoimisesti tutkia, kokeilla ja harjoitella erilaisia taitoja. Kannustamme lasta päivittäin omatoimisuuteen arjen asioissa mm. ennakoimalla ja porrastaen siirtymätilanteita. Olemme tehneet toimintasuunnitelman yllättävien tilanteiden, kuten henkilökunnan sairastumisen varalle.

Jokainen lapsi ja vanhempi otetaan aamulla vastaan ja huomioidaan yksilöllisesti. Samoin kotiin lähtiessä kerromme päivän kuulumiset hakijalle ja sanomme käsi - heipat. Päivän aikana huolehdimme lapsen perustarpeista. Ruokailutilanteissa ohjaamme lasta terveellisiin ruokailutottumuksiin ja miellyttävään ruokailuhetkeen. Ruoka ei ole meillä lapsen rankaisu- eikä palkitsemiskeino. Huolehdimme lapsen hygieniasta esim. käsienpesusta ja wc- toiminnoista. Päivään kuuluu myös ulkoilu vähintään kerran päivässä ja riittävä lepo. Lisäksi päivään sisältyy omaehtoinen ja ohjattu leikki/toiminta. Vasu-keskusteluissa käymme yhdessä vanhempien kanssa läpi heidän odotuksensa ja ajatuksensa lapsen päivän kulusta.

Meillä lapsen koko päivä on tärkeä: kaikki tilanteet ovat yhtä tärkeitä lapsen huomioimiseen, vuorovaikutukseen ja oppimiseen. Turvallinen ilmapiiri, selkeät rajat ja toimintatavat auttavat lasta omatoimisestikin toimimaan arjessa. Kasvattaja toimii hyvänä esimerkkinä ja luo lapselle mahdollisuuksia toimia monipuolisesti ja saada onnistumisen kokemuksia. Meillä kasvattaja havainnoi ja arvioi lasta ja toimintaa säännöllisesti, minkä pohjalta toiminta suunnitellaan ja toteutetaan. Ryhmissä on käytössä kuvin tuettu päiväjärjestys. Arjen toiminnoissa käytetään apuna ja tukena kuvia ja jonkin verran myös tukiviittomia lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.

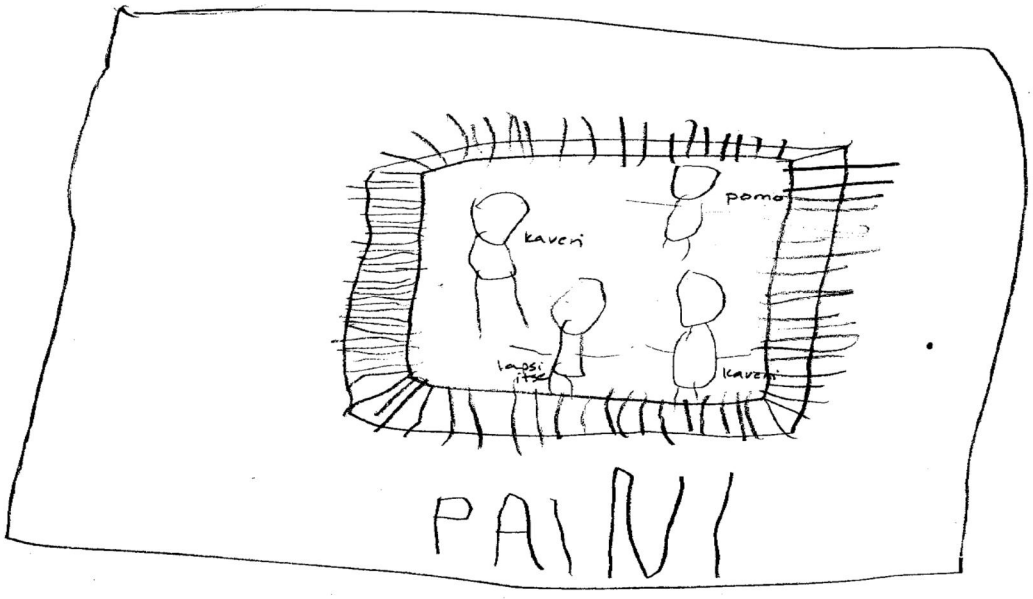
5.4 Lasten leikki

Millaisia leikkejä leikit päiväkodissa?
”Hyviä, vaikka jahtausta, merirosvoo.”
”Tyttömäisiä, Wings-tyttö”
”Kivoja, sellaisia leikkejä mistä minä tykkään.”

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikillä on keskeinen asema toiminnan suunnittelussamme. Leikit vaihtelevat päivän aikana lasten omaehtoisesta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuihin leikkeihin. Kirjaamme havaintoja, tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä leikistä havainnointilomakkeelle. Näin kasvattajien havainnot lasten leikeistä, leikkitaidoista ja kehityksestä täsmentyvät ja ohjaavat toiminnan suunnittelua. Hyvin suunnitellulla pienryhmätoiminnalla mahdollistamme lapsen leikin kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Pedagogiset leikit ovat tavoitteellisia, joihin voi liittyä jonkin asian oppiminen leikinomaisesti. Tällaisia leikkejä ovat esimerkiksi; kauppa- ja pankkileikki, laulu- ja liikuntaleikit.

Lapset leikkivät leikkimisen itsensä vuoksi. Leikki tuottaa lapselle iloa ja nautintoa, parhaillaan syvää tyydytystä. Leikki on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Leikissä lapsi ilmaisee itseään, työstää kokemuksiaan ja tutustuu eri rooleihin. Leikki rikastuttaa mielikuvitusta, opettaa sosiaalisuutta ja empaattisuutta sekä auttaa käsittelemään tunteita. Lisäksi leikki kehittää kieltä ja ajattelua. Leikissä lapsi havainnoi ympäristöään ja oppii käyttämään luovasti erilaisia ratkaisumalleja. Leikin avulla lapsi rakentaa omaa identiteettiään sekä tutkii kulttuuria, jonka osa hän on.

”Painimisleikki, jossa painitaan Aten ja Adin kanssa. Tarvitaan pomo, ei tavaroita. Tarvitaan kenttä, koska painimisleikkiä leikitään ulkona.” Mikael 5 v.

Lapset leikkivät erilaisia leikkejä eri kehitysvaiheessa. Mitä pienempi lapsi, sitä enemmän hän tarvitsee kasvattajan tukea leikin kehittymiseen. Leikki vaatii onnistuakseen riittävästi aikaa, sopivan tilan, välineet, leikkirauhan sekä kasvattajan aidon läsnäolon ja vuorovaikutuksen. Kasvattajan tehtävänä on luoda leikin edellytykset ja osallistua leikkiin. Havainnoimme ja arvioimme lasten leikkiä säännöllisesti. Havaintojen pohjalta kasvattaja tukee leikin rikastumista ja etenemistä. Kasvattaja huomioi lapselle mieluisan tavan leikkiä ja tukee sitä, minkä lisäksi hän kannustaa lasta kokeilemaan uusia ja erilaisia leikkejä. Meidän kasvattajien tulee sallia erilaisia leikkejä, minkä vuoksi on tärkeää tunnistaa omat asenteemme ja kokemuksemme leikkikulttuurin kehityksestä ja muutoksista. Olemme tietoisia lapsen maailmassa olevista ajankohtaisista leikkiin vaikuttavista ilmiöistä.

Meillä lapset leikkivät joka päivä. Koska leikki on luonteeltaan sosiaalista, vertaisryhmä vaikuttaa merkittävästi leikin kulkuun. Leikkikaveri on lapselle tärkeä ja kasvattajan tehtävä onkin huolehtia, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus leikkikaveriin. Vertaisryhmässä lapsi harjoittelee sosiaalisia, tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä peilaa itseään ja minuuttaan muihin. Positiiviset kokemukset vertaisryhmässä vahvistavat lapsen itsetuntoa. Vertaistilanteissa lapset osallistuvat, vaihtavat näkökulmia, kritisoivat, väittelevät, keksivät ratkaisuja tilanteisiin ja kehittelevät uusia ideoita. Oppiminen ja asioiden oivaltaminen syntyy lapsen oman osallisuuden kautta.

Kasvattajan tehtävä on järjestää lapsille hyvä leikkiympäristö, jossa on huomioitu lapsen ikä, kehitysvaiheet ja oppiminen. Leikin sujumiselle on tärkeää, että ympäristö on turvallinen ja inspiroiva. Meillä kaikki mahdolliset tilat ovat käytettävissä leikkiin, niin sisällä kuin ulkona. Leikkitiloja muunnellaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Leikkiympäristön muokkaamisessa otetaan huomioon myös lasten ajankohtaiset kiinnostuksen aiheet. Lapset osallistuvat leikkiympäristön ylläpitämiseen ja uudistamiseen kykyjensä mukaan. Lapset saavat halutessaan tuoda oman lelunsa päiväkotiin.

Lapsia opetetaan huolehtimaan leikkivälineistä ja säilyttämään niitä niille varatuilla paikoilla. Niitä käsitellään niin, etteivät ne mene rikki eivätkä ne aiheuta varaa kenellekään. Meillä kasvattajien vastuulla on opastaa ja auttaa lapsia tässä.

Leikillinen vuorovaikutus on arjessa tapahtuvaa leikittelyä kasvattajan ja lapsen välillä. Tällaista on esimerkiksi lasten kanssa hassuttelut, loruttelut ja arvausleikit odottelu- ja siirtymätilanteissa, sylileikit pienten kanssa sekä mielikuvien käyttö pukemis- ja riisumistilanteissa.

Leikkiminen on hauskinta silloin kun…

”Kaverit leikkii ja kaverit leikkii samoja leikkejä ku mäkin, mut niitä juoksuleikkejä en jaksa..”

”On kaveri ja kukaan ei häiritse”

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen asia; hän käyttää oppimisessa apuna kaikkia aistejaan. Lapsi oppii parhaiten ollessaan aktiivinen ja kiinnostunut. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa otamme huomioon lapselle ominaiset tavat toimia. Tarjoamme lapsille monipuolisesti erilaisia toimintamalleja, joista jokainen lapsi voi löytää mieleisensä tavan toimia ja oppia. Toimiessaan itselleen merkityksellisellä tavalla lapsi kokee meillä oppimisen ja onnistumisen iloa. Päivähoidossa luodaan pohja myönteiselle oppimisasenteelle.

Lapsi on luonnostaan utelias ja haluaa oppia uutta. Hän kokeilee, tutkii, kyselee ja ihmettelee omaan elämäänsä liittyviä asioita. Vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten kanssa edistää tutkimista ja lisää onnistumisen iloa. Kasvattajat luovat tutkimiselle innostavan, avoimen ja kannustavan ilmapiirin omilla, positiivisilla asenteillaan ja toiminnallaan. Annamme arjessa aikaa, tilaa ja mahdollisuuksia tutkimiselle, ihmettelylle, uuden kokemiselle ja oppimiselle. Muokkaamme toimintakauden aikana toimintaympäristöä siten, että lapsilla on tutkimiseen innostava ja monipuolinen oppimisympäristö. Oma pihamme, lähiympäristö sekä meitä ympäröivä luonto ovat myös lasten käytössä eri ilmiöiden tutkimiseen ja ihmettelyyn.

Leikin kautta lapsi käsittelee kokemaansa ja näkemäänsä ja harjoittelee oppimiaan asioita. Monipuolinen leikki tukee erilaisten asioiden oppimista. Toiminnan suunnittelussa huomioimme, että lapsilla on mahdollisuus sekä vapaaseen että ohjattuun leikkiin päivittäin.

Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä, toisiin lapsiin ja ympäristöön. Säännöllisellä ohjatulla liikunnalla on tärkeä merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja motoriselle oppimiselle. Liikunnassa pidämme tärkeimpänä, että lapsi saa kokea onnistumista, liikkumisen iloa ja yhdessä tekemisen riemua. Liikunnallisesti aktiivisen elämäntavan syntyminen jo varhaislapsuuden aikana on erittäin tärkeää, sillä

lapsuudessa omaksuttu elämäntapa on suhteellisen pysyvää. Tärkeää on, että lapselle muodostuu myönteinen asenne liikuntaa kohtaan.

Yksikössämme jokaisella ryhmällä on viikoittainen salivuoro sekä mahdollisuus päivittäiseen liikkumiseen ulkona. Ohjatun liikunnan lisäksi kannustamme ja annamme lapselle mahdollisuuksia päivittäin omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan ja leikkiin. Päivittäisen ulkoilun aikana lapset voivat liikkua paljon omaehtoisesti sekä osallistu liikuntaleikkeihin. Lisäksi käytämme lähiympäristön tarjoamia liikuntamahdollisuuksia esim. Leppäkorven pururataa ja lähimetsää, Leppäkorven koulun kenttää ja liikuntasalia. Ryhmäperhepäiväkoti käyttää Lumon monitoimitalon liikuntapalveluja. Ryhmissä sisällä liikkuminen on mahdollista tilojen ja välineiden sallimissa puitteissa. Oppimisympäristön muokkaaminen liikuntaan houkuttelevammaksi ja liikuntavälineiden tuonti ryhmiin saa lapset kokeilemaan ja harjoittamaan taitojaan. Lisäksi liikunnan avulla harjoittelemme kaikenlaisia asioita kuten muotoja, värejä, lukuja jne.

Taiteelliset kokemukset syntyvät kuvallisesta, tanssillisesta ja draamallisesta toiminnasta sekä kädentaidoista ja kirjallisuudesta. Myös musiikki on vahvasti mukana päivittäisessä toiminnassamme. Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä, oppii ilmaisemaan itseään ja saa nauttia taiteesta, taidoistaan ja ilmaisustaan. Taiteelliset kokemukset kehittävät lisäksi mielikuvitusta ja luovuutta. Suunnittelemme toimintamme siten, että jokaisella lapsella on mahdollisuus saada myönteisiä kokemuksia ja onnistumisen iloa jostakin taiteen alueesta. Kannustamme lapsia kokeilemaan monipuolisesti taiteen eri osa-alueita ja ilmaisemaan itseään omalla luontaisella tavallaan. Lopputulosta tärkeämpää on lapsen kokema tekemisen ilo ja riemu. Varhaislapsuudessa saadut taiteelliset peruskokemukset muokkaavat myöhempiä taidemieltymyksiä.

Heta piirtää...
Sofia: ”Mitä tosta pitäis tulla?”
Heta: ”Ei mitään, se on taideteos.”

Lapsen varhaiskasvatuksen keskeisiä sisältöjä (matemaattinen ja luonnontieteellinen orientaatio, historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio, esteettinen orientaatio, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio)

toteutamme kokonaisvaltaisesti. Nämä sisällöt huomioimme ryhmien toiminnan suunnittelussa. Sisällöt muodostavat kasvattajille kehyksen siitä, millaisia kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä aikuisten tulee etsiä, muokata ja tarjota lasten ja lapsiryhmien toimintaa ja oppimista varten. Aiheet, ilmiöt ja sisällöt liitetään lasten lähiympäristöön, arkeen ja konkreettisiin kokemuksiin. Ryhmien toimintaa suunnitellaan vuosi-, kuukausi- ja viikkotasoisesti. Lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeet sekä vanhempien VASU- keskustelussa esille tuomat asiat vaikuttavat kasvattajiemme suunnittelutyöhön. Lapsista tehdyt havainnot kirjaamme kasvattajien käytössä olevaan havainnointilomakkeeseen. Havainnoista keskustellaan tiimissä kasvattajien kesken ja VASU -keskusteluissa vanhempien kanssa. Näiden keskustelujen pohjalta muodostetaan lapsen tavoitteet tulevalle toimintakaudelle. Ryhmän lasten tavoitteet kirjaamme koontilomakkeelle, josta ne siirretään ryhmävasuun. Ryhmävasu ohjaa ryhmän toiminnan suunnittelua.

Ryhmien muodostaminen

Päiväkodissa on 1-6 -vuotiaiden lasten ryhmiä. Lapsiryhmien rakenteet määritellään vuosittain päivähoito- ja esiopetustarpeen mukaan. Tanhurinteessä lapset ovat 1-5 -vuotiaita. Kevään suunnittelupalaverissa muodostetaan tulevan toimintakauden ryhmät. Uudet lapset sijoitetaan niin, että ryhmät ovat mahdollisimman toimivia pedagogisesti. Vahvistamme ja säilytämme kiintymyssuhdetta siten, että lapset voisivat olla mahdollisimman pitkään tuttujen kasvattajien ja lasten kanssa. Ryhmien sisällä muodostetut pienryhmät pysyvät samana toimintavuoden ja mahdollisesti seuraavinakin toimintavuosina.

Oppimisympäristö

Oppimisympäristömme koostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä. Huomioimme lapsilta ja vanhemmilta tulleen palautteen sekä varhaiskasvatusalalla tapahtuvan kehityksen ja uusimman tiedon suunnitellessamme toimintaympäristöjä.

Toimintayksikköömme kuuluu 5-ryhmäinen Leppäkorven päiväkoti ja Tanhurinteen ryhmäperhepäiväkoti, joka sijaitsee kerrostalossa Tanhukujalla. Tanhurinteen tiloina ovat 4 h ja keittiö. Kaksi huoneista on päivälepo- sekä leikkikäytössä. Yksi huoneista toimii leikki - toimintatilana ja yksi ruokailu - toimintatilana. Päiväkodissa jokaisella ryhmällä on omat tilansa sekä yhteisenä tilana keskellä taloa sijaitseva sali. Ympärillämme on rikas luonto. Lähietäisyydellä on Leppäkorven pururata metsineen, jossa käymme metsäretkillä. Lisäksi käytämme Leppäkorven koulun kenttää liikuntapaikkana, jossa voi yleisurheillla sekä talvisin luistella ja hiihtää. Kävelymatkan päässä Korson keskustassa sijaitsevat Lumon monitoimitalo kirjastoineen ja kirkko. Päiväkodin pihaalueet ovat laajat. Etu- ja takapiha on uudistettu vuonna 2008.

Fyysisen oppimisympäristön suunnittelussa otamme huomioon lasten ikä- ja kehitystason. Lelut, askartelu- ja piirustustarvikkeet ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla. Niille on ryhmissä omat paikat, joista lapset löytävät ne helposti ja voivat ottaa käyttöönsä. Ryhmätilat elävät ryhmän kiinnostuksen kohteiden, leikkien ja toiminnan mukaan. Niitä muokkaamalla mahdollistamme lasten monipuolisen ja pitkäkestoisen leikin sekä leikkirauhan. Tiloja järjestellään niin, että ne innostavat leikkiin, mielikuvitukseen ja tutkimiseen sekä itsenäisesti että ryhmässä. Oppimisympäristöä muokkaamme yhdessä lasten kanssa.

Lapsen päivä täyttyy suurimmaksi osaksi leikistä. Lelut ja tarvikkeet ovat tärkeitä, mutta tärkeintä on lapsen oma innostus ja motivaatio sekä kasvattajien myönteinen suhtautuminen lapseen. Lapsi tuntee olevansa tärkeä, kun kasvattajat ovat aidosti kiinnostuneita hänestä ja hänen asioistaan. Turvallisessa ympäristössä lapsi voi käsitellä tunteitaan, kasvattajan ollessa tukena niin iloissa kuin pahan mielen tullen. Kasvattajat auttavat lasta omien tunteiden tunnistamisessa ja nimeämisessä. Lasta tuetaan hänen kasvussaan ja annetaan myönteistä palautetta ja kiitosta. Lapsi tulee kuulluksi ja hänen ajatuksistaan ja mielipiteistään ollaan kiinnostuneita.

Arvostamme myönteistä ja kiireetöntä ilmapiiriä. Tavoitteenamme on, että vuorovaikutus kasvattajien, lasten ja vanhempien välillä on avointa ja luottamuksellista. Vanhemmat, kasvattajat sekä lasten omat ryhmät ovat keskeisiä sosiaalisten suhteiden muodostajia. Lasten keskinäisellä vuorovaikutuksella on tärkeä merkitys lap-

sen minäkuvan kehitykselle. Kannustamme lapsia myönteiseen yhdessä oloon ja toistensa huomioimiseen. Ilo ja huumori kuuluvat jokaiseen päivään.

Pienryhmätoiminta

Meillä toiminta perustuu vahvasti pienryhmätoimintaan. Alle 3-vuotiaiden pedagogiikkaa lähdettiin kehittämään Korso - Koivukylän alueella vuonna 2004. Pienryhmätoiminta-työskentelytavasta saatujen hyvien kokemusten myötä päädyimme vakiinnuttamaan toimintamuodon kaikkiin ryhmiin. Pienryhmätoiminta perustuu varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen ja kiintymyssuhteiden vahvistamiseen, joihin henkilökunta on perehtynyt koulutuksissa.

Keskeistä pienryhmätoiminnassa on lasten tarpeista lähtevä toiminta, vuorovaikutuksen laatu, lasten vertaissuhteiden ja oppimisen tukeminen sekä rauhallisen, kiireettömän päivän luominen lapsille. Turvallinen pienryhmätoiminta edesauttaa lapsia tulemaan osaksi isompaa ryhmää. Kasvattaja auttaa lasta liittymään turvallisesti ryhmään ja tukee yksilöllisesti. Pienryhmätoiminnassa kasvattajan on helpompi nähdä lasten aloitteet ja vastata niihin, dokumentoida ja havainnoida sekä yksilöllisesti huomioida lasta. Pienryhmässä lapset pystyvät tuomaan paremmin esille itseään, ajatuksiaan ja tarpeitaan. Myös tehostettua tukea tarvitsevien lasten tarpeet saadaan paremmin huomioitua pienryhmissä. Toiminnassa on tärkeää, että lapsilla on selkeä käsitys siitä, mihin ryhmään he kuuluvat ja kehen kasvattajaan he voivat turvautua. Pienryhmätoiminnassa keskeisessä osassa on myös kasvattajan aito läsnäolo ja lapsen kohtaaminen.

Lapset jaetaan pienryhmiin iän, kehitystason tai toiminnan sisällön sekä lasten kiinnostuksen kohteiden perusteella. Meillä pienryhmät pysyvät samoina läpi vuoden. Alle 3-vuotiailla ja tehostettua tukea tarvitsevilla lapsilla pienryhmän pysyvyys ja jatkuvuus korostuu. Turvalliset kiintymyssuhteet varhaisessa vaiheessa vaikuttavat positiivisesti lapsen myöhempään kehitykseen. Pienryhmätoiminta näkyy arjessa vahvasti. Käytämme pienryhmätoimintaa aamupäivisin perushoidossa, siirtymätilanteissa, toiminnassa ja leikissä. Näin oppiminen tapahtuu tarkoituksenmukaisissa ryhmissä.

Meillä jokaiselle lapselle nimetään omahoitaja, joka käy perheen kanssa VASU- keskustelun ja vastaa pääosin perheen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Leppäkorven yksikössä tarjoamme kaikille lapsille yhteisen ja yhtäläisen laadukkaan varhaiskasvatuksen perustan. Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lapsen tarvitsema tuki voi olla luonteeltaan lyhyt- tai pitkäkestoista.

Lasten kasvun ja oppimisen tukeminen toteutuu arjessamme laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Tämä edellyttää meiltä kasvattajilta lasten kasvun ja kehityksen tuntemista, vahvuuksien ja tuen tarpeen varhaista tunnistamista sekä lasten tarpeista lähtevän kasvatustoiminnan ja toimintaympäristön muokkaamista. Ryhmissämme on käytössä materiaalia lapsen havainnointiin ja arviointiin. Esimerkiksi kasvattaja tekee havaintoja ja kirjaa lapsen ikä- ja kehitystason mukaisia taitoja.

Lapsen elämässä voi olla myös tilanteita, jolloin tarvitaan kasvattajien tukea ja huomiota enemmän. Tällaisia ovat muun muassa vanhempien ero, läheisen ihmisen sairaus, kuolema, perheen muutto, uusi lapsiryhmä tai hoitopaikka.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) on keskeisessä roolissa lapsen tuen tarpeen suunnittelussa ja arvioinnissa yhteistyössä kasvattajien ja vanhempien kanssa. Yhteistyötä teemme muun muassa neuvolan, psykologin, puhe-, toiminta – ja fysioterapian ja lasta tutkivien tahojen sekä lastensuojelun kanssa.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on vanhempien ja kasvattajien havaintojen yhteinen tarkastelu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelussa tai lapsen aiemmin todettu tuen tarve. Tuki järjestetään mahdollisimman pitkälle niin, että lapsi toimii tutussa ryhmässä, jossa hänen sosiaalisia kontaktejaan tuetaan. Lapsen tarvitsema tuki aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeää lapsen tuen järjestämisen ja onnistumisen kannalta. Vantaalla kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa Tehostetun tuen suunnitelma lapsen varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi.

Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet.

Yleinen tuki
Yleisen tuen keinoja ovat muun muassa selkeä ja johdonmukainen päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, pienryhmätoiminnan lisääminen sekä tarvittaessa puhetta tukevien ja korvaavien kuvien ja tukiviittomien käyttö. Jos yleinen tuki ei ole riittävää, tarvitaan tehostetumpaa tukea.

Tehostettu tuki
Tehostettu tuki on lapsen kasvun ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukemista. Se on säännöllistä, päivittäistä ja voi sisältää useita pedagogisia tukimuotoja samanaikaisesti. Lapsi voi tarvita rakenteellisia tukitoimia, kuten pienennettyä ryhmää tai avustajaa. Näistä päätetään alueellisessa kasvun ja oppimisen työryhmässä. Tehostetussa tuessa korostuu lapsen yksilöllisen ohjauksen, joustavien ryhmittelyjen, konsultoivan erityislastentarhanopettajan antaman tuen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys.

Erityinen tuki
Kun tehostettu tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet erityisen tuen järjestämiseksi lapselle. Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Pääsääntöisesti nämä lapsen ovat vaikeasti monivammaisia, kehitysvammaisia ja/tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Erityinen tuki sisältää jo yleisen ja tehostetun tuen aikana käytössä olleet menetelmät. Erityinen tuki on peruspedagogisen ja varhaiseen tukeen liittyvän osaamisen lisäksi erityispedagogista osaamista sekä rakenteellisia tukitoimia. Erityispedagoginen osaaminen on suunnitelmallista ja yksilöllistä lapsen tukemista, jossa hyödynnetään erityispedagogisia menetelmiä sekä tavoitteellista yhteistyötä vanhempien ja yhteistyötahojen
kanssa.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Meillä kaikki lapset ovat samanarvoisia iästä, sukupuolesta, kulttuurista ja uskonnosta riippumatta. Kulttuurivähemmistöön kuuluvien lasten vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa on käytössä erillinen aloituskansio, johon on koottu tarvittavat lomakkeet. Aloituskeskustelussa täytämme yhdessä vanhempien kanssa alkukeskustelu- ja lapsi kotioloissa lomakkeet. Keskustelemme vanhempien kanssa lapsen arkeen liittyvistä asioista ja vanhempien toiveista sekä ajatuksista. Sovimme samalla yhteisistä toimintatavoista mm. ruokailuun ja pukeutumiseen liittyvistä asioista. Tarvittaessa käytämme keskusteluissa apuna tulkkia; on erittäin tärkeää, että perhe tulee ymmärretyksi ja perhe ymmärtää päiväkodin toiminnan.

Jokaisella ei suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä (S2) opetukseen. Yhtälailla S2-opetukseen ovat oikeutettuja lapset, joilla äidinkieli on suomi, mutta kotikielenä on jokin muu kieli. Kun lapsi on aloittanut päivähoidon, käymme vanhempien kanssa keskustelun, jossa kirjataan kaksikielisyyden suunnitelma varhaiskasvatussuunnitelmaan, esiopetuksen oppimissuunnitelmaan tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan lapsen iästä riippuen. Tarvittaessa päiväkodissamme järjestetään 6-vuotiaille valmistavaa opetusta, mikä integroidaan esiopetukseen. Suomi toisena kielenä oleville lapsille teemme säännöllisesti kielenseurantaa käyttämällä mm. kielenseurantalomaketta.

Ryhmissä kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat pedagogista S2-opetusta. Suomenkielen opettamisen tukena ovat kuvakortit, joita käytämme esim. päiväjärjestyksen selkiyttämisessä. Kasvattajat puhuvat selkeästi ja välttävät murre- ja slangisanojen käyttämistä. Arjen tilanteissa asioiden ja esineiden nimeäminen, eleet ja kehonkieli tukevat kielen oppimista.

Lapsiryhmässä otamme huomioon lapsen oman kulttuuriin, elämäntavat ja historian, sillä lapsen identiteetin kehitykselle on merkityksellistä, että hänen omaan kulttuuriinsa kuuluvat asiat näkyvät varhaiskasvatuksen arjessa ja niitä arvostetaan. Lapsen omasta äidinkielestä ollaan kiinnostuneita ja sitä arvostetaan. Ryhmissä voidaan sopivissa tilanteissa opetella koko ryhmän kanssa joitakin vieraskielisiä sanoja esim. tervehdyksiä ja toivotuksia. Kannustamme vanhempia puhumaan kotona lapselle heidän omaa äidinkieltään.

Päiväkodissamme on käytössä S2-opetukseen liittyvää materiaalia mm. pelejä ja kirjoja. Päiväkodin monikulttuurisuusyhdyshenkilö osallistuu aiheeseen liittyviin koulutuksiin ja pitää henkilökuntaa ajan tasalla S2-asioissa. Meillä on tukenamme alueemme kieli- ja kulttuurikoordinaattori. Tarvittaessa pidämme päiväkodissa kielikerhoja, joihin lapset on jaettu ikä- ja kielitason mukaisesti. Pidämme niitä n. 1 krt/kk. Kielikerhojen aihealueet on mietitty yhteisesti ja nimetyt kasvattajat suunnittelevat ja toteuttavat kerhojen sisällön ja arvioivat toimintaa säännöllisesti.

Uskontokasvatuksen pohjana on evankelisluterilainen katsomus. Kunnioitamme jokaisen perheen vakaumusta ja pyrimme ottamaan siihen liittyvät toiveet huomioon. Huomioimme toiminnassamme eri kirkkopyhät tekemällä yhteistyötä Korson seurakunnan kanssa. Tutustumme lasten kanssa erilaisiin lapsiryhmässä oleviin uskontokäsityksiin, kulttuureihin ja niiden tapoihin. Uskontoon liittyvät asiat saattavat askarruttaa lapsen mieltä ja tällöin kasvattajalla tulee olla valmius kuunnella lasta ja vastata hänen kysymyksiinsä avoimin mielin. Etsimme vastauksia lasten kysymyksiin ja pohdiskeluihin yhteisissä keskusteluissa lapsiryhmän kanssa. Tärkeää on myönteinen ilmapiiri, erilaisten vakaumusten kunnioittaminen sekä yhteistyö kodin kanssa. Esiopetuksessa lapsi osallistuu huoltajan valinnan mukaan joko uskontokasvatukseen, elämänkatsomustietokasvatukseen tai muuhun opetukseen.

Päivähoidossa tulee päivittäin eteen asioita ja tapahtumia, jotka liittyvät kiinteästi eettisen kasvatuksen alueeseen. Rohkaisemme lapsia keskustelemaan tunteista, harjoittelemme nimeämään ja käsittelemään tunteita sekä tuemme lapsen positiivisen itsetunnon kehittymistä. Opettelemme ymmärtämään ja hyväksymään erilaisuutta, toisten huomioon ottamista ja empaattisuutta. Päivittäisissä tilanteissa harjoittelemme noudattamaan yhteisiä sääntöjä, sopimaan riitoja, pyytämään ja antamaan anteeksi, käsittelemään pettymyksen tuomia tunteita ja pohtimaan oikeaa ja väärää. Opetamme lapsia arvostamaan omaa ja toisten lasten työtä ja ottamaan vastuuta omista teoistaan. Haluamme lapsen tuntevan olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi yksilöksi. Kasvattajan oma käytös on tärkeä malli lapsille.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Haluamme yhdessä lasten kanssa nauttia ja iloita luonnosta. Luonto- ja ympäristökasvatuksessa pidämme tärkeänä luonnon kunnioittamista. Opetamme lasta arvostamaan luontoa ja rakennettua ympäristöä ja huolehtimaan siitä. Lapsen turvalliset kokemukset elinympäristöstään rakentavat myönteistä luontosuhdetta, mikä on pohjana lapsen kehittyvälle ympäristösuhteelle. Havainnoimalla luontoa kaikilla aisteilla lapset oppivat tuntemaan luonnon ilmiöitä, kokevat iloa luonnon monimuotoisuudesta ja oppivat ymmärtämään oman toimintansa vaikutuksen ympäristöön. Lasten leikit ulkona luonnossa ovat pitkäkestoisempia ja luovempia ja kaverisuhteet monipuolisempia. Luonnossa yhdessä liikkuessa ja leikkiessä yhteisöllisyys lisääntyy.

Ekologisesti kestävä kehitys huomioidaan päiväkodissamme mm. materiaalia kierrättämällä ja hankintojen valinnassa. Lisäksi aikuiset omalla esimerkillään siirtävät ekologisia toimintatapojaan lapsille esimerkiksi säästämällä sähköä ja vedenkulutusta. Päiväkodin ekotukihenkilö kouluttautuu säännöllisesti ja jakaa tietoa kasvattajille ja lapsille ympäristökasvatukseen ja kestävään kehitykseen liittyvistä asioista.

Meille luonto on tärkeä oppimisympäristö. Teemme säännöllisiä metsäretkiä, jolloin seuraamme mm. vuodenaikojen vaihtelua ja tutustumme erilaisiin kasveihin ja eläimiin. Keräämme metsästä myös materiaalia erilaisiin askarteluihin ja projekteihin. Käytämme lähiympäristöä monipuolisesti: omaa isoa piha-aluetta lähimetsineen sekä Leppäkorven pururadan metsää, Leppäkorven koulun urheilukenttää ja Lumon kirjastoa. Yhteistyökumppaneitamme ovat myös Vantaan luontokoulun ja Kierrätyskeskuksen palvelut

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksessa toteutetaan opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2010 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa 2011. Lisäksi kuusivuotiaiden valmistavassa opetuksessa käytetään Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa 2012. Nämä on huomioitu myös Leppäkorven varhaiskasvatusyksikön omassa varhaiskasvatuksen suunnitelmassa esiopetuksen osalta. Esiopetuksen kasvattajatiimi vuosittain suunnittelee ja toteuttaa esiopetusta niiden lasten tarpeista lähtien, jotka kulloinkin osallistuvat esiopetukseen. Teemme vuosittain toimintasuunnitelman, jossa huomioidaan esiopetuksen keskeiset tavoitteet.

Yksikkömme esiopetusryhmä muodostuu esiopetukseen hakeneiden 6-vuotiaiden lasten perusteella. Esiopetusta annetaan pääsääntöisesti 6-vuotiaiden ryhmässä ja tarvittaessa myös 3-6 -vuotiaiden ryhmässä. Esiopetusajan lisäksi tarjoamme esiopetukseen liittyvää päivähoitoa.

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma. Keskeinen työtapamme perustuu leikinomaiseen toimintaan ja otamme huomioon lapsen tarpeen oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Esiopetuksessamme lapsella on päivittäin mahdollisuus leikkiin, joka voi olla omaehtoista tai ohjattua. Leikki tuottaa lapselle iloa ja nautintoa. Leikki kehittää lasten sosiaalisia taitoja. Mielikuvitusleikki toteutuu yhteistoimintana toisten lasten kanssa: leikissä on kyettävä sopimaan leikki-ideasta, rooleista, leikkipaikan järjestelyistä, leikkipaikan välineistä jne. Tuemme lasten keskittymistä pitkäkestoiseen leikkiin. Leikki kehittää myös lapsen kykyä asettua toisen ihmisen asemaan, empaattisuutta ja myötätuntoa.

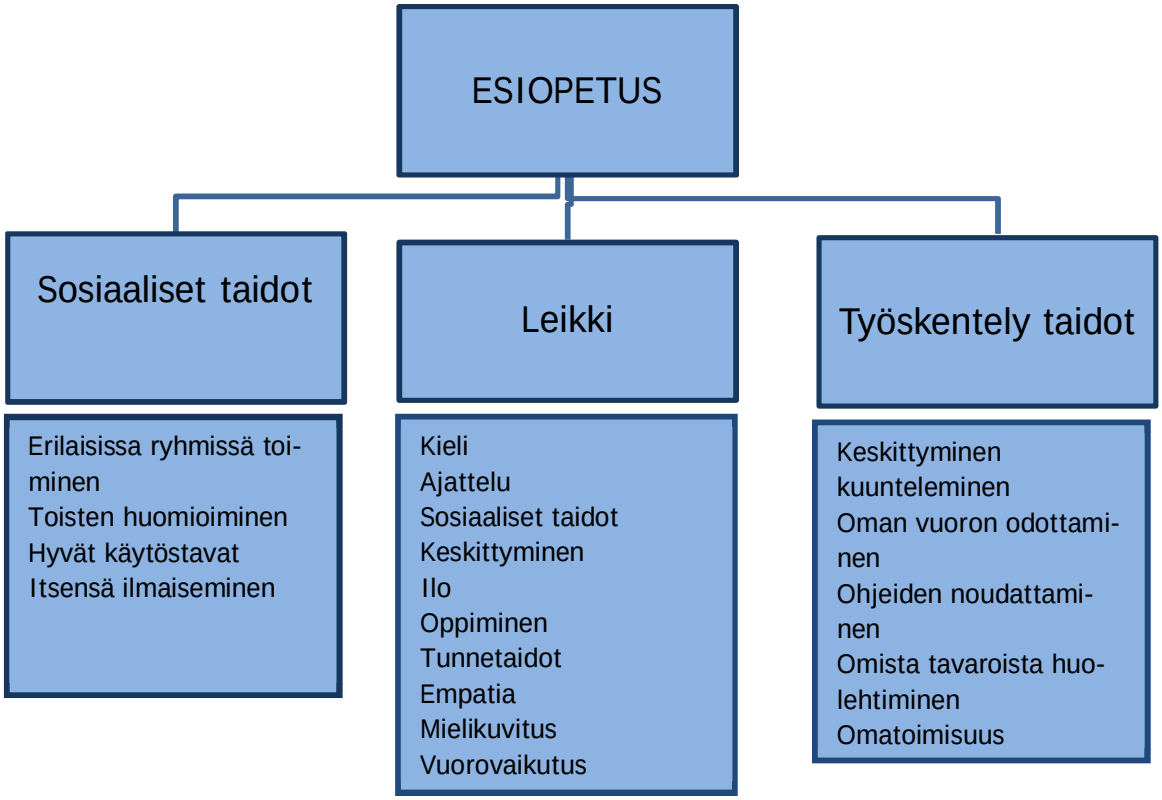
Esiopetusvuoden aikana lapsi harjoittelee päivittäin arjen tilanteissa omatoimisuutta ja kasvattaa vastuutaan omista asioistaan esim. huolehtii omista tavaroistaan, pukeutumisestaan. Esiopetuksessa työskennellään yksilöinä, pareittain, pienryhmissä sekä suurryhmänä. Pienryhmissä työskentelemme eheytetysti esiopetuksen sisältöalueiden (kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö ja luontotieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys, taide ja kulttuuri) parissa. Samalla harjoitellaan erilaisia työskentelytaitoja: oman vuoron odottamista, ohjeiden kuuntelua ja noudattamista, itsensä ilmaisua ja työskentelyyn keskittymistä. Osa toiminnasta toteutetaan erilaisina projekteina, joissa leikinomaisesti harjoitellaan erilaisia taitoja esim. kauppa-pankkileikki, aikamatka. Esiopetusvuoden aikana lapsella on mahdollisuus tutustua tieto- ja viestintäteknisten laitteiden ja ohjelmien peruskäyttöön leikin avulla ja aikuisen tuella. Lapsi saa toimia yhdessä toisten lasten kanssa vertaisryhmässä ja oppia yhdessä.

Tärkeää on vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla sekä tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Lasten kokemusmaailmaa rikastutamme mm. retkillä erilaisiin kohteisiin vuoden aikana: museot, näyttelyt, työpaikat. Esiopetuksessa edistämme kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Meille tärkeää on, että lapsi pääsee vaikuttamaan ja osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin yhdessä aikuisen kanssa mahdollisuuksiensa mukaan.

Teemme yhteistyötä Leppäkorven koulun alkuopetuksen kanssa. Esiopetusryhmälle nimetään vuosittain yhteistyöpari Leppäkorven koulun alkuopetuksesta. Yhteistyöpari suunnittelee yhdessä vuosittain tehtävän toiminnan esim. vierailut koululle / päiväkotiin.

Esiopetuksessa pidämme tärkeänä:

Arviointi ja esiopetuksesta kouluun

Vantaalla lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun on käytössä yhteinen käytäntö. Esi- ja alkuopetuksen välinen yhteistyö lapsen siirtyessä tapahtuu mahdollisimman joustavasti ja lapsen kasvua ja oppimista tukevalla tavalla.

Esiopetuksessa arviointi perustuu, siihen miten hyvin esiopetuksen yleiset tavoitteet ja mahdollisesti LEOPS:ssa tai muulla tavoin asetetut lapsen omat tavoitteet toteutuvat. Esiopetuksessa lasta havainnoimalla seuraamme lasten taitojen kehittymistä ja oppimista. Tiimeissä keskustelemme säännöllisesti tavoitteista ja lapsihavainnoista. Kevään keskustelussa vanhempien kanssa yhdessä arvioimme lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumista ja käymme läpi Vantaalla käytössä olevan ESKO – tiedonsiirtolomakkeen, mikä menee lapsen tulevaan kouluun. Tiedonsiirrossa saatua tietoa voidaan käyttää koulussa mm. oppilaan tukitoimien suunnitteluun ja niiden oikeaan kohdentamiseen koulun alkaessa. Lasten itsearviointivälineenä Vantaalla on käytössä Lentokone-lomake, jolla lapsi arvioi omaa osaamistaan. Esiopetusvuoden päätteeksi lapsi saa osallistumistodistuksen, johon ei sisälly arviointia.

5.8.2 Esiopetuksen oppilashuolto

Oppilashuollon tavoitteena on, että lapsi tuntee esiopetusryhmän turvalliseksi ja viihtyisäksi. Seuraamme ja arvioimme koko yhteisön ja esiopetusryhmän hyvinvointia sekä huolehdimme siitä, että jokaisen lapsen yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan. Kasvun ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen mahdollistaa niiden käsittelyn ja oikean toimintatavan niiden poistamiseksi tai minimoimiseksi.

Oppilashuoltotyötä teemme päivittäin eri tilanteissa. Oppilashuolto ja hyvinvointityö kuuluu kaikille päiväkodin aikuisille. Tämän lisäksi lasten hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässämme. Päiväkodin esiopetuksen oppilashuoltoryhmän muodostavat päiväkodin johtajan johdolla esiopetusryhmän /ryhmien lastentarhanopettaja (t) ja tarvittaessa ryhmän muu henkilökunta sekä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat neuvolan terveydenhoitaja, lasta tutkivat tahot sekä lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet.

Päiväkodissa esiopetuksen oppilashuoltoryhmämme käy syksyllä läpi esiopetuksen alkaessa esiopetukseen osallistuvien lasten tuen tarpeet, tarjottavan tuen ja ohjauksen kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä sekä muissa vaikeuksissa. Keväällä oppilashuoltoryhmämme arvioi toimenpiteiden ja toimintansa onnistumista ja välittää tarpeellisen tiedon koulujen oppilashuoltoryhmille. Toimintavuoden aikana oppilashuoltoryhmä kokoontuu myös tarvittaessa.

Oppilashuoltotyötämme ohjaa luottamuksellisuus ja yhteistyö kotien kanssa. Huoltajat voivat tuoda heitä askarruttavia asioita oppilashuoltoryhmän käsittelyyn. Kun lapsen asiaa käsitellään oppilashuoltoryhmässä, olemme keskustelleet etukäteen huoltajien kanssa ja toivomme, että heillä mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn oppilashuoltoryhmässä.

Esiopetuksessa on käytössä sama kolmiportainen tuen malli kuin perusopetuksessa. Esiopetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä esiopetusryhmän että kunkin lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä lapsien yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Vantaalla esiopetuksessa oleville lapsille laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Tehostettua tukea saaville lapsille laaditaan Tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään osaksi LEOPSia. Esiopetukseen osallistuvalle lapselle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman liitteeksi Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Esiopetusikäisen maahanmuuttajalapsen ja lapsen jonka suomenkielen taito ei ole riittävä, esiopetus integroidaan päivittäin päiväkodin esiopetukseen valmistavana opetuksena. Lapsen valmistavan opetuksen sijoittumisesta sovitaan yhteistyössä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Valmistavan opetuksen lapsikohtaisista järjestelyistä sovitaan Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmassa. Suunnitelma sisältää kotoutumissuunnitelman sekä liitteinä Suomi toisena kielenä -oppimissuunnitelman ja seurantalomakkeen. Lapsen huoltajat osallistuvat sen laatimiseen ja arviointiin. Käytämme tulkkipalveluja tarvittaessa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Lasten ja perheiden tarpeet ovat työmme lähtökohtana. Työtapanamme on tiimityö, jota teemme aina kehittävän työotteen mukaisesti. Johtaminen on vuorovaikutteista ja tiimiorganisaation mukaista, minkä lisäksi meillä on sovitut johtamisen rakenteet. Asioiden käsittely tapahtuu yksikön edustuksellisessa tiimissä, Pikku-Parlamentissa, johon jokainen tiimi on valinnut oman edustajansa. Pikku - Parlamentti kokoontuu joka toinen viikko. Päiväkodin johtaja varmistaa, että yksikössämme on selkeät tavoitteet, toimintasuunnitelmat ja yhteisesti sovitut toimintatavat, mitkä perustuvat varhaiskasvatussuunnitelmaamme. Johtaja huolehtii myös, että ne toteutuvat sovitusti ja että niitä arvioidaan syys- ja kevätkauden lopussa.

Tiimit toteuttavat yhteisesti sovittuja tavoitteita perustehtävässään. Toimintakauden alussa tiimit tekevät yhteisen tiimisopimuksen, johon kirjataan asiat, joita tiimin jäsenet sitoutuvat noudattamaan työssään. Arviointia tehdään sekä yksilö-, tiimi- että työyhteisötasolla. Arviointi perustuu aina kehittämisen näkökulmaan. Meillä on sovittu rakenteet, joissa arviointi tapahtuu; arvioimme työtämme säännöllisissä tiimipalavereissa ja koko yksikön yhteisissä arviointipalavereissa. Arviointi ja siitä nousseet kehittämisenkohteet kirjataan, jolloin niihin voidaan tarvittaessa palata.

Jokaisella työntekijällä on oikeus tulla kuulluksi ja mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä. Työntekijän kehittyminen ja oman työn arviointi ovat keskeisesti mukana vuosittaisissa johtajan ja työntekijän välisissä kehityskeskusteluissa. Samalla työntekijä antaa palautetta johtajalle hänen työstään. Näissä keskusteluissa sovitut tavoitteet ja arviointi kirjataan. Johtaja käy säännöllisesti 2-3 kertaa syksyllä ja keväällä tiimeissä, joissa arvioidaan tehtyä työtä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Tärkein osa varhaiskasvatustyömme arvioinnissa on miten *lapsen varhaiskasvatussuunnitelma* (Lapsen VASU) toteutuu arjessa. Huoltajien kanssa yhdessä laadittu suunnitelma arvioidaan yhteisissä keskusteluissa huoltajien kanssa. Tiimi kokoaa vuosittain toimintakauden alussa lasten yksilölliset VASUT *ryhmävasuksi,* jossa asetetaan yhteiset tavoitteet kasvattajien työlle lapsiryhmässä.

Käytössämme on myös Lapsen kasvun kansio. Se on työväline, joka antaa mahdollisuuden lapsen yksilöllisen kasvun ja oppimisen seuraamiseen ja suunnitteluun. Keräämme siihen erilaista materiaalia lapsen kasvusta ja kehityksestä esimerkiksi lapsen haastatteluja, valokuvia ja leikin seurantaa.

Yhteisiä työiltoja käytämme toiminnan kehittämiseen, osaamisen jakamiseen ja arviointiin 4-6 kertaa vuodessa. Lisäksi vuosittainen kehittämispäivä on tärkeä osaamisen jakamisen ja kehittämisen foorumi. Pidämme myös yhteisiä pedagogisia keskusteluja, joissa käsitellään ajankohtaisia työhömme liittyviä teemoja. Yksikössä työskentelee erilaisen koulutuksen saaneita sekä eri työkokemusta omaavia henkilöitä. Keskeinen voimavaramme on ammattitaitoinen henkilöstö, jolla on ammatillista osaamista ja tietoisuutta. Työntekijöitä kannustetaan hyviin tuloksiin ja hyvään asiakaspalveluun. Koulutukseen ja oman osaamisen kehittämiseen suhtaudutaan myönteisesti.

Hyvin suunnitellut rakenteet, keskustelu, yhteiset sopimukset ja selkeät toimintatavat auttavat työntekijöitä onnistumaan työssään ja sitoutumaan siihen. Tämä luo myös hyvän pohjan työhyvinvoinnille. Palautetta työstämme saamme lapsilta, lasten huoltajilta sekä yhteistyökumppaneiltamme. Tämän palautteen kautta arvioimme onnistumistamme ja kehitämme omia työskentelytapojamme.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Yhteistyötä teemme laajassa lasta ja perhettä palvelevassa verkostossa. Lapsen huoltajien lisäksi me toimimme yhteistyössä monen lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseen liittyvien kumppaneiden kanssa.
Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto) on kasvun ja oppimisen tuen ja erityispedagogiikan asiantuntija. Hän on tärkeä yhteistyökumppanimme, kun lapsella on tuen tarvetta kasvun, kehityksen ja oppimisen alueilla. Kelto ohjaa ja tukee kasvattajia lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa ja tuen tarpeen havainnoinnissa ja arvioinnissa. Hän käy säännöllisesti päiväkodissa ja kasvattajatiimin lisäksi hän toimii yhteistyössä perheen kanssa.

Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattori (Kieku) ohjaa ja tukee kasvattajia, kun ryhmässä on monikielisiä - ja kulttuuritaustaisia lapsia. Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään erityistä huomiota kaksikielisen ja kulttuurisen identiteetin tukemiseen. Kieku käy tarvittaessa päiväkodissa ja kasvattajatiimin lisäksi hän toimii yhteistyössä perheen kanssa. Hän on mukana valmistelussa, kun 6-vuotiaalla lapsella on valmistavan opetuksen tarve.

Lasten kasvatusta ja opetusta tukevat kumppanit. Yhteistyötä teemme esi- ja alkuopetuksessa Leppäkorven koulun ja muiden alueen alakoulujen kanssa. Meillä on säännölliset tapaamiset esi- ja alkuopetuksen kanssa ja vuosittain sovimme Leppäkorven koulun kanssa yhteistyöluokat.

Lasten kehitystä ja vanhemmuutta tukevat kumppanit Vantaalla on käytössä neuvolassa HYVE – malli, jossa tehdään 4-vuotiaan laaja terveystarkastus yhteistyössä perheiden ja päivähoidon kanssa. Neuvola on mukana myös esiopetuksen oppilashuollon järjestämisessä. Lisäksi yhteistyökumppaneitamme ovat perheneuvola, lasta tutkivat ja terapiatahot sekä lastensuojelu.

Oppilaitokset: Yhteistyökumppaneita ovat myös erilaiset oppilaitokset; toimimme opiskelijoiden harjoittelupaikkana. Opiskelijoina meillä on tulevia lähihoitajia ammattioppilaitoksista, lastentarhanopettajia yliopistoista ja sosionomeja ammattikorkeakoulusta. Meillä käy myös työelämään tutustujia TET -jaksoilla perusopetuksesta.

Korson seurakunta tekee kanssamme yhteistyötä. Meillä on mahdollisuus käydä joulukirkossa, seurakunnasta tulee työntekijä päiväkodille ja esikoululaisille järjestetään yhteisiä kevätretkiä. Olemme saaneet seurakunnalta mm. uskontokasvatukseen liittyvää materiaalia käytettäväksi päivähoidossa.

Liikunta- ja kulttuuripalvelut ja kirjasto tarjoavat meille mahdollisuuden osallistua elokuva- ja teatteriesityksiin, satutunteihin ja liikuntatapahtumiin.

Tilapalvelut Vantti huolehtii päivähoidon siivous- ja ateriapalveluista. Tilakeskus huolehtii kiinteistön huollosta.

7.2 Hyvinvointityö

Varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityö on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä. Tavoitteena on, että lapsi kokee olonsa meillä turvalliseksi ja oppimisympäristön viihtyisäksi. Hän saa tuntea yhteenkuuluvuutta ja saa kannustavaa palautetta arjessa sekä apua ongelmatilanteissa.

Tämä varhaiskasvatussuunnitelma kuvaa päivittäistä työtämme, jonka ensisijainen tavoite on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointityössämme korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma. Kehitykseen ja oppimiseen liittyvät mahdolliset riskit ja ongelmat pyrimme tunnistamaan mahdollisimman varhain ja lapselle turvataan hänen tarvitsemansa tuki heti, kun siihen on tarve. Kasvattaja tekee työtään joka päivä niin, että lapsen hyvinvointi toteutuu. Hän välittää, huolehtii sekä kuuntelee lasta. Kaikkien kasvattajiemme arkiset toimet ratkaisevat sen, kuinka hyvin hyvinvointityö toimintayksikössämme toteutuu. Kasvattajiemme pedagogisten valintojen ja lapsen kohtaamisen ensisijainen kysymys on: Miten tämä edistää lapsen hyvinvointia?

Hyvinvointityöhön kuuluu kiusaamisen ehkäisy ja turvallisesta ympäristöstä huolehtiminen. Meillä on yksikön kiusaamisen ehkäisysuunnitelma, minkä lisäksi ryhmät kirjaavat tarkemman ryhmäkohtaisen suunnitelman. Käytössämme on turvallisuussuunnitelma. Näitä suunnitelmia arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti.

Hyvinvointityö on osana palaverirakenteitamme sekä yksikkö- että tiimitasolla. Hyvinvointia käsittelemme mm. kasvun ja oppimisen tuen palavereissa kelton kanssa, kehittämispäivillä ja työilloissa. Hyvinvointityössä meillä on apuna ja tukena asiantuntijoita yhteistyöverkostostamme. Tähän verkostoon kuuluvat konsultoiva lastentarhanopettaja (kelto), neuvola, lasta hoitavat lääkärit, perheneuvola, puheterapeutti, toimintaterapeutti ja lastensuojelu.

Hyvinvointityötämme ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen ja hänen huoltajiensa kunnioittaminen sekä tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ja sen osana esiopetuksen oppilashuolto ovat lapsen, vanhempien sekä kasvattajien ja koko yhteisön tukemista.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Ensimmäinen kohtaaminen uuden perheen kanssa aloittaa kasvatuskumppanuuden. Meille on tärkeää, että perhe otetaan vastaan hyvin ja suunnitellusti. Kun lapsen päivähoito alkaa hyvin, se on ensimmäinen askel luottamuksen syntymiselle ja pohja hyvälle yhteistyölle. Omaa työtämme teemme näkyväksi joka päivä kohdatessamme lapset ja perheet. Pidämme tärkeänä varhaiskasvatuksen merkityksellisyyttä ja ominaislaatuisuutta ja se tulee näkyväksi, kun arvostamme omaa työtämme. Jokaiselle työntekijälle hyvä vuorovaikutus, positiivinen asenne omaan työhön ja sen arvostaminen ovat perusta laadukkaalle varhaiskasvatukselle. Jokainen työntekijä edustaa Leppäkorven toimintayksikköä ja siihen kuuluu ammatillinen käyttäytyminen työpaikalla ja sen ulkopuolella.

Työhömme kuuluu rehellinen ja avoin tiedottaminen. Vasu-keskusteluissa vanhempien kanssa kerromme miksi ja mitä teemme ja siihen liittyy aina kasvatuksellinen näkökulma. Oman työtämme teemme näkyväksi ja konkreettiseksi kuvaamalla ja kertomalla ryhmien ilmoitustauluilla viikon suunnitelmat ja miten ne ovat toteutuneet. Päivittäinen kohtaaminen, sähköiset kuukausikirjeet, vanhempainillat, yhteiset juhlat ja tapahtumat ovat paikkoja, joissa viestimme omasta työstämme. Päiväkodin johtaja vastaa yksikkömme viestinnästä ja sen järjestämisestä. Vantaan varhaiskasvatuksen viestinnästä vastaa varhaiskasvatuksen johtaja ja sivistystoimen tiedottaja.

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi
Leppäkorven varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Leppäkorven päiväkoti
Korpikontiontie 3, 01450 Vantaa
Puh: 09-83932366
Tanhurinne ryhmäperhepäiväkoti
Tanhukuja 4 C 25, 01450 Vantaa
Puh: 09-83932544

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Varhaiskasvatus, Lipunkantajan päiväkoti
25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvolähtökohdat 2

2.2 Toiminta-ajatus 5

2.3 Kasvattaja varhaiskasvatuksessa 8

2.4 Lapsikäsitys: Lapsi toimijana ja oppijana 9

2.5 Leikki- ja oppimisympäristö 9

3 Lasten puheenvuoro 10

4 Yhteistyö perheiden kanssa 11

5 Työ lasten parissa 11

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 11

5.2 Lapselle ominainen tapa toimia 12

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 13

5.4 Oppimistoimintojen organisointi 14

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 20

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 20

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 20

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 21

5.7 Esiopetuksen järjestäminen 21

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 27

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 28

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 28

7.2 Hyvinvointityö 28

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 29

1 Johdanto

Lipunkantajan päiväkoti on perustettu vuonna 2010. Toiminta alkoi 1.11.2010 uudessa juuri valmistuneessa päiväkotirakennuksessa. Lipunkantajan päiväkoti sijaitsee Kivistö-Aviapoliksen alueella Länsi-Vantaalla. Kivistön alue on pientalovaltaista, luonnonläheistä ja rauhallista. Päiväkodin tontti rajoittuu puistoon ja ympäristö on viihtyisä. Alueella sekoittuu uudisrakentaminen perinteiseen asuinalueeseen. Kivistö on lapsiperheiden suosima asuinalue ja se muodostaa tiiviin ja kylämäisen yhteisön.

Lipunkantajan päiväkoti on rakennettu toimimaan pienryhmä toimintamallilla. Talossamme on paljon erilaisia tiloja toiminnan toteuttamiseen. Jokaisen ryhmän tilat jakautuvat kolmeen erilliseen ryhmähuoneeseen ja lisäksi jokaisessa ryhmässä on oma pienryhmähuone ja varasto. Yhteisinä tiloina toimivat ruokasali, liikuntasali ja pienryhmähuoneet eri toimintoja varten. Ruokasali on koko talon yhteinen kokoontumispaikka. Siellä vietämme arkea ja juhlaa ja nautimme yhdessäolosta. Ruokasali onkin saanut nimen ravintola Plaza, mikä kuvaa sen tärkeää merkitystä yhteisön lasten, työntekijöiden ja perheiden kohtaamispaikkana. Ruokasalin yhteyteen sijoittuu myös työskentelytiloja ja pienryhmätiloja. Tilamme ovat hyvin toimivat ja päiväkotikäyttöön suunnitellut. Tarjoamme lapsille hoitoa, kasvatusta ja opetusta tutuissa pienryhmissä, joissa toimimme päivittäin. Pienryhmätoiminnan tavoitteena on tyytyväinen, aidosti kohdatuksi tullut lapsi.

Lipunkantajan päiväkodissa on viisi lapsiryhmää. Päiväkotiin mahtuu lähes 100 lasta ja aikuisia täällä työskentelee noin 20. Työmme ja yhteinen taipaleemme täällä päiväkodissa on vasta alkumetreillä, mutta olemme innokkaita, kehittämishaluisia ja pidämme työstämme. Haluamme esittäytyä sinulle tämän varhaiskasvatussuunnitelman avulla ja kertoa siinä asioista, jotka ovat meille tärkeitä.

Päiväkodin perustamisvaiheessa olemme tehneet yhteistyötä Lappeenrantalaisen taitelijan Heli Pukin kanssa. Toivomme, että Helin meille kirjoittama runo johdattaa sinut pitkälle yhteiselle retkelle meidän kanssamme!

Lipunkantajat

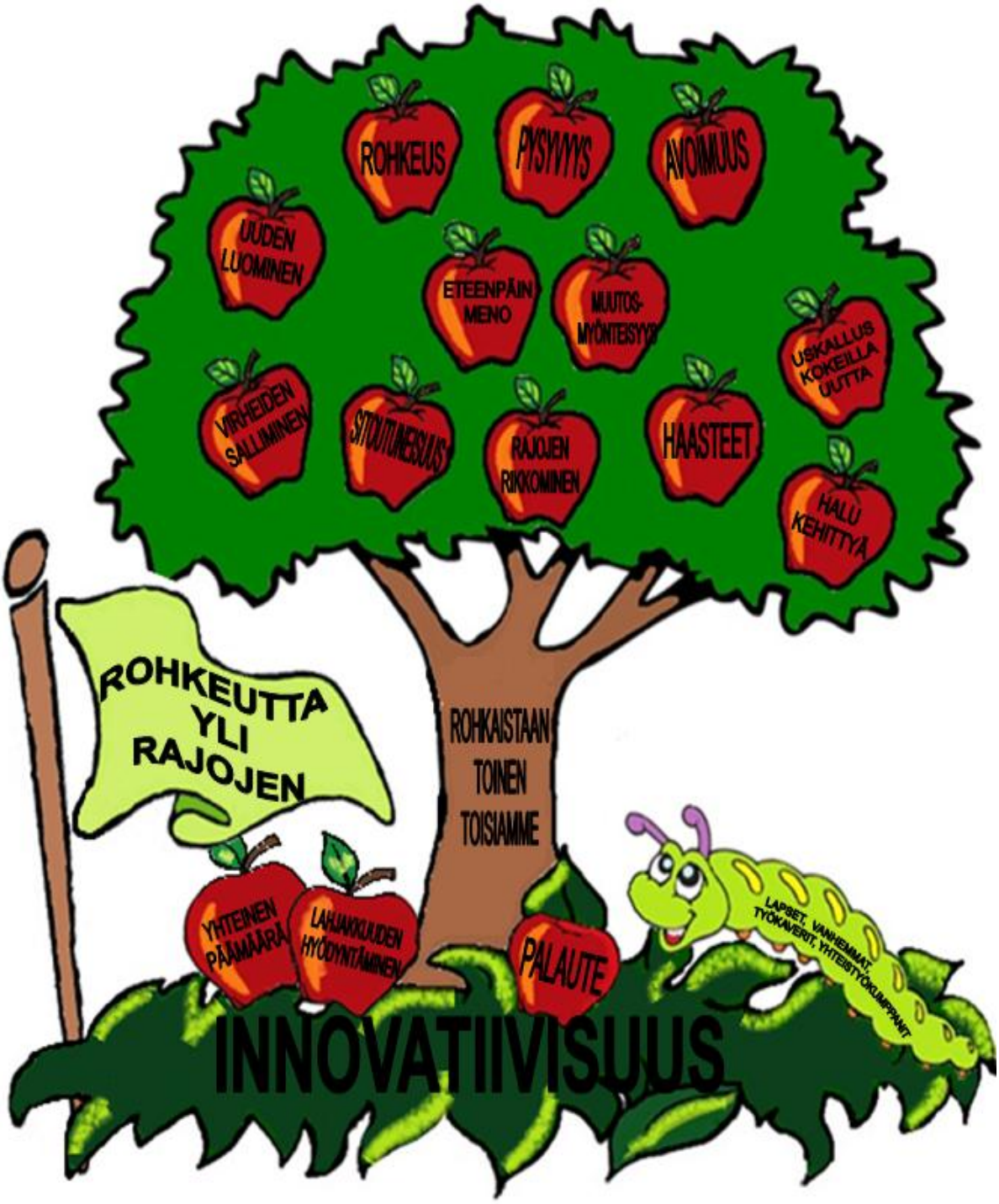
Ripisee ja rapisee, sipisee ja supisee.
Heinät heiluu, vene keinuu,
heinikosta salaa, seikkailijat palaa.
Hissutellen hassutellen, pomppien ja kävellen
pyörii, hyörii, hyppelee, salaisuuttaan kantelee.
Aurinko ja puolikuu, tähdet sekä hymysuu.
Pienet tassut, korvat hassut
nöpönenä, sirrisilmät niistä meidät tunnetaan
Me ollaan Lipunkantajaaaaat!!

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

INNOVATIIVISUUS

Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisten hyväksi.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin.

YHTEISÖLLISYYS

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

2.2 Toiminta-ajatus

LIPUNKANTAJAT

Me lipunkantajat olemme värikäs ja erilaisista ihmisistä koostuva onnellinen seikkailijoiden joukko, joiden vasta alussa olevat tutkimusmatkat suuntautuvat kasvamisen ja kasvattamisen saloihin. Meillä jokainen päivä on seikkailua uusien ihmeellisten asioiden maailmassa. Matkamme varrella kohtaamme iloja, riemua, kyyneleitä, hämmennystä, onnea ja kaipuutakin. Kaikkea kokemaamme kannamme ylpeinä mukanamme kartuttaessamme kokemusten aarrearkkua. Me kaikki teemme matkaa omalla tavallamme; Auringot sädehtien, Kuut loistaen, Tähdet tuikkimalla, Salamat välähtelemällä ja Sateenkaaret värikkäinä. Retkillä meitä johdattaa lippumme, jonka varteen kiedomme salaisuuksia ja naurun kiherrystä myös muiden löydettäväksi. Haluaisitko sinäkin tutustua salaisuuksiimme ja lähteä löytöretkelle kanssamme?
Tule siis tutustumaan meihin!

AURINGOT

"Taskuun sieppaan auringonsäteen, tartun ystävääni käteen. Naurua ei kiinni saa, ilo ei kaipaa karsinaa."

Aurinkojen ryhmässä otamme ensi askeleita päiväkotielämään tutustuen lapsen silmin elämän pieniin ja suuriin ihmeisiin. Vuoden kiertokulkua seuraamalla kuljemme elämässä eteenpäin hitaasti kiiruhtaen, kukin omalla rytmillään. Auringonvalo lähiympäristössä kutsuu meitä retkeilemään ja löytämään uusia asioita ja elämyksiä läheltämme. Aurinkojen viikkoon mahtuu niin touhua ja tohinaa kuin sylittelyä, halailua ja rauhallista oleilua. Jokainen pieni aurinko saa mahdollisuuden ja tilaa loistaa niin kirkkaasti kuin vain haluaa. Loruillen, laulellen ja satuillen avaamme sanojen salaisuuksia. Ystävyyden alkeet ja toisten huomioonottamisen opimme leikkien ja yhdessä tietämme kulkien.

KUUT

"Hiljaa hissutellen, yhdessä oppien"

Me olemme ryhmä kuut, hymyssä meillä aina on suut.
Meillä voit mukavan hoitopäivän viettää, kunnes isä tai äiti tänne töistä kiitää.

Me tahdomme lapsille opettaa tärkeitä asioita ja niitä on Kuissa hyvä rauhassa harjoitella: hyvät tavat kunniaan, ystävää et saa unohtaa. Itsestäsi koitathan pitää vähän huolta, vaikka ikää ei ole monta vuotta. Aikuinen lapselle on aina apuna, helppo on hänen syliin kavuta, jos tulee ikävä, suru tai väärinpäin menee puku.

Vanhemmilta vastaan otamme neuvot ja vinkit, millaisia mahtavat olla teidän pikku piltit. Yhdessä kun jutut jaamme, toimivan yhteistyön saamme. Kun treenaamme yhdessä taitoja on ilo ja kannustus aitoa. Kun uuden asian lapsi taitaa, koko ryhmässä silloin aplodit raikaa.

Pienryhmiin lapset jaetaan, jotta tekeminen ois helpompaa. Ei tarvitse hosua tai huutaa, aikuinen lapsen varmasti huomaa. Myös toisiimme silloin paremmin tutustutaan ja opimme toisiamme arvostamaan. Kuissa saa lapset kasvaa rauhassa, turvallisten aikuisten helläs-sä huomassa.

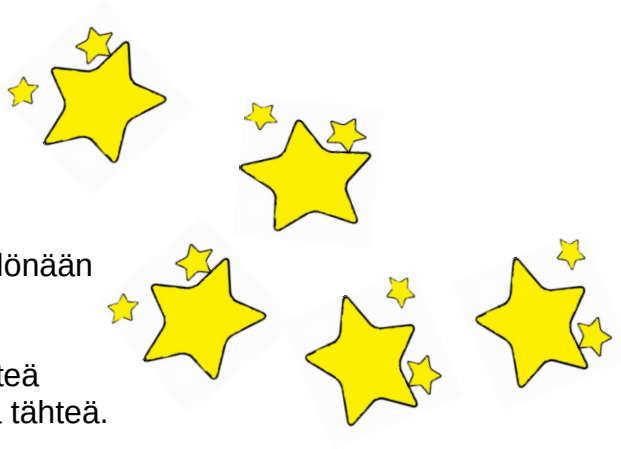
TÄHDET

Meitä tähtiä on monia,
aika vallattomia.

On meillä hymyt herkässä aina,
eikä meitä huolet usein paina.

Jokainen tähti loistaa omana yksilönään
ja antaa valoa elämään.

Osa tähdistä koulutielle aikoo lähteä
ja me muut voimme seurata tuota tähteä.

Meillä lasten arki on täynnä leikkiä, tutkimista, ihmettelyä ja aistikokemuksia. Tavoitteenamme on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen edistäminen ja oppimisen tukeminen. Elämyksellisyys ja yhteistoiminnallisuus tukevat lapsen oppimista. Toimimme pienryhmissä ja käytämme ahkerasti lähimetsää retkeilyyn. Liikuntasalia käytämme usein ja toiminnassa hyödynnämme monipuolisesti myös muita päiväkodin tiloja.

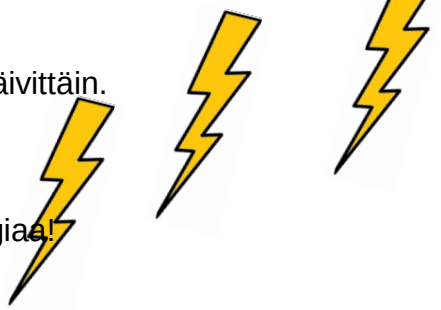
SALAMAT

Salamat -ryhmä tarjoaa ehtymättömän aarreaitan tarkkailulle, havainnoinnille ja herkälle kokemiselle jossa jokaisella lapsella on tilaa löytää sopivin tapa ilmaista itseään. Ryhmässä vaikuttaa lempeä tuuli ja se kuljettaa mukanaan viestiä, johon selvällä käsialalla on kirjoitettu elämäntapoja, tottumuksia, sääntöjä, moraalia ja arvostuksia.

Salamoissa energiat virtaavat yhteen puhaltamisen voimasta. Täällä voi tuntea itsensä myös pieneksi, sillä jokainen pienikin välähdys on tärkeä. Luottamus itseen ja toisiin syntyy hiljalleen yhdessä tekemisen kautta.

On hienoa sinuun tutustua ja nähdä lähes päivittäin.
Tää uutta viel on ja jännittävää - hetkittäin.
Saan kanssasi olla koko päiväkotipäivän,
saan sinua rutistaa.
Voin vierelläsi olla läsnä, saan sinusta energiaa!

SATEENKAARET

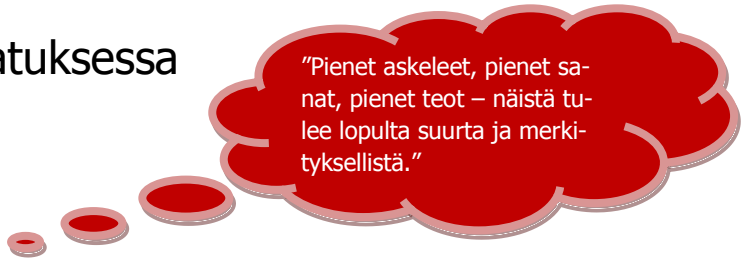
"Sateenkaari vie luokse satujen. Kerran siitä mä laulun kuulin ja uskoin sen."

Lipunkantajan Sateenkaaren päästä löytyy aarrearkku. Tässä aarrearkussamme on paljon värikkäitä, erilaisia ja säihkyviä aarteita. Loistavat aarteemme eivät koskaan kulje yksin vaan jokaisen rinnalla kulkee aina yksi tai useampi aarre. Meillä jokaiselle aarteelle löytyy yksilöllistä aikaa, syliä ja lämpöä. Päivittäin kohtaamme tuulahduksia, jotka tuovat mukanaan uusia värejä, värittämään ja piristämään arkeamme. Päivämme täyttyvät hetkistä, jolloin voimme yhdessä sukeltaa suureen värien kirjoon ja oppia miten erilaiset sävyt muuttavat maailmaa. Huomaamme, kuinka yhdessä on mukava olla ja kuinka värimme loistavat kirkkaammin heijastuessaan toinen toisistaan. Yhdessä teemme jokaisesta päivästä ihanan, mukavan ja mieleenpainuvan.

2.3 Kasvattaja varhaiskasvatuksessa

Vuorovaikutus lasten kanssa

Kasvattajan tehtävänä on luoda turvallinen ilmapiiri ryhmään. Hänen tulee olla helposti lähestyttävä, läsnä oleva ja lasten saatavilla. Turvallinen kasvattaja kuuntelee, kannustaa ja ottaa syliin. Kasvattajan tulee tuntea lapsi ja lapsen kehitys mahdollisimman hyvin voidakseen vastata lapsen tarpeisiin parhaansa mukaan. Suvaitsevainen kasvattaja hyväksyy lapsen omana itsenään. Kasvattaja on myös oikeudenmukainen, tasapuolinen, johdonmukainen ja empaattinen rajojen asettaja.

Toiminnan suunnittelija

Toiminnan suunnittelu pohjautuu valtakunnallisiin ja kuntatason esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmiin. Yksikkötasolla suunnittelu lähtee päiväkodin omasta varhaiskasvatussuunnitelmasta, lasten yksilöllisestä havainnoinnista ja lasten ideoista. Toiminnan tavoitteet laaditaan lasten tarpeet ja toiveet huomioiden. Hyvin suunniteltu toiminta luo yhteishenkeä ja tukee lapsen kehittymistä.

Kasvattaja huolehtii että lapsilla on riittävästi aikaa leikkiin. Hän luo edellytykset leikille ja turvalliselle ympäristölle. Aikuinen turvaa leikkirauhan ja varmistaa, että jokaisella lapsella on leikkikaveri. Kasvattaja huomioi eri kehitysvaiheet ja laajentaa ja rikastuttaa leikin sisältöä. Aikuinen on tarvittaessa aktiivinen osallistuja leikissä.

Yhteistyön tekijä

Päiväkodissa työtä tehdään tiiminä, jossa jokaisen jäsenen vahvuudet ja osaaminen jaetaan. Kasvattajat kunnioittavat ja arvostavat sekä omaa, että työkavereiden työtä ja ammattitaitoa. Tiimi luo ryhmän toimintakulttuurin, jolla halutaan turvata lapsen hyvinvointi. Kasvattaja tekee tarpeen mukaan yhteistyötä myös muiden tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat mm. konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvola, seurakunta, lähipäiväkodit ja -koulut.

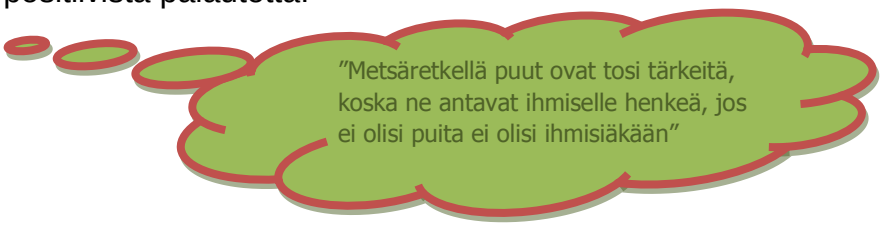
Kasvatuskumppani

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimia yhdessä lapsen kasvun ja kehityksen parhaaksi. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Kasvattajan on tärkeä vaihtaa lapsen ja perheen kuulumisia päivittäin lasten vanhempien kanssa. Kasvattajalta vaaditaan rohkeutta puuttua myös vaikeisiin asioihin ja ottaa mahdollinen huoli puheeksi.

2.4 Lapsikäsitys: Lapsi toimijana ja oppijana

Lapsi on luonnostaan sosiaalinen, utelias ja tiedonhaluinen. Jokainen lapsi on ainutkertainen ja tärkeä. Näemme jokaisen lapsen yksilönä ja aktiivisena toimijana, jonka kasvua ja oppimista ohjaavat herkkyyskaudet.

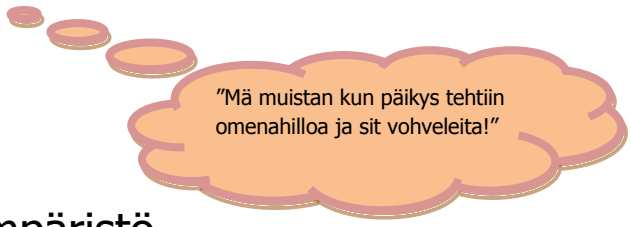
Lapsen herkkyysvaihe, ikä-, kehitys- sekä vireystaso ohjaavat toimintamme suunnittelua. Lasta havainnoidaan eri oppimisen vaiheissa ja tarjotaan virikkeitä. Lasta rohkaistaan kysymysten esittämiseen, tuetaan luovaa ajattelua ja asioiden itsenäistä oivaltamista. Lapsella on oikeus yrittää, kokeilla, erehtyä ja korjata erehdyksiä. Lasta kannustetaan ja annetaan positiivista palautetta.

Oppimista tapahtuu mallioppimisen kautta, tarkkailemalla, leikkien, kokeillen ja ihmetellen - kaikkia aisteja hyödyntäen arjen eri tilanteissa. Lapsi oppii uutta liittämällä sen jo olemassa oleviin tietoihin ja taitoihin - laajempiin kokonaisuuksiin. Oppimisen edellytyksenä on lapsen oma motivaatio ja halu oppia. Tekemisen merkitys ja sisältö on tärkeämpää lapselle kuin lopputulos tai tuotos.

Oppimisympäristön ilmapiiri pyritään luomaan tutuksi ja turvalliseksi, jossa oppiminen on tavoitteellista. Hyvin rakennettu oppimisympäristö mahdollistaa toimimisen pienryhmissä. Hyvin rakennettu oppimisympäristö materiaaleineen ja välineistöineen houkuttelee lasta toimimaan, tutkimaan ja oppimaan.

Sosiaalisella vuorovaikutuksella on keskeinen merkitys oppimisessa. Oppimista tapahtuu sekä lasten ja aikuisten välisessä vuorovaikutuksessa, että lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Mahdollisimman pysyvät kaveri- ja aikuissuhteet tukevat sosiaalista oppimisympäristöä.

2.5 Leikki- ja oppimisympäristö

Leikki- ja oppimisympäristöllä tarkoitamme fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista oppimisympäristöä. Sekä yksittäisen lapsen että koko lapsiryhmän tarpeet otetaan huomioon suunniteltaessa leikki- ja oppimisympäristöä. Suunnittelussa huomioimme kestävän kehityksen periaatteet: lelut ja kalusteet kestävät aikaa ja kulutusta.

Lapsen tarve liikkumiseen, leikkimiseen ja omaan rauhaan huomioidaan oppimisympäristön järjestelyissä. Hyvä oppimisympäristö jättää tilaa lapsen mielikuvitukselle ja leikille. Ympäristö on rakennettu viihtyisäksi ja esteettisesti miellyttäväksi. Pidämme tärkeänä, että lapset oppivat huolehtimaan leikkiympäristöstään. Lelut, pelit, kirjat ja muut materiaalit sekä työvälineet ovat lasten ulottuvilla. Tuemme lapsen oma-aloitteisuutta ja aktiivista oppi-

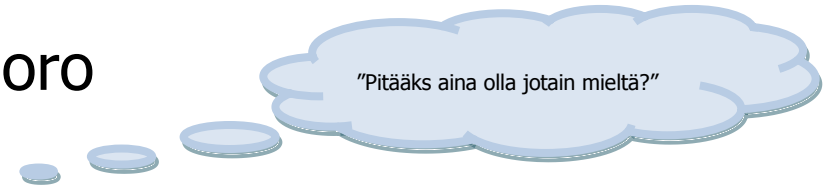
mista, samalla aikuinen on läsnä ja käytettävissä. Monipuolinen oppimisympäristö on virikkeellinen ja mahdollistaa kielellistä kehitystä tukevaa toimintaa. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla ja tutkia tietotekniikan käyttöä ja tutustua käytössä oleviin välineisiin. Tietokoneen käyttäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia toiminnan sisällön rikastuttamiseen, esim. saduttaminen, piirtäminen, kuvien käsittely ja tiedon hankinta sekä sen soveltaminen toimintaan. Ohjaamme lapsia verkon vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön aikuisen tuella. Lapsi voi myös opettaa aikuista☺

Fyysinen oppimisympäristö muodostuu lasten ympärillä olevasta luonnosta ja leikkitiloista. Päiväkodin piha tarjoaa lapsille mahdollisuuden harjoittaa monipuolisia motorisia taitoja: juosten, pyöräillen, kiipeillen, keinuen ja talvella hiihtäen. Lähimetsä tarjoaa puitteet luonnon havainnoimiselle, ihmettelylle ja tutkimiselle. Lähiseudun leikkipuistot ja kentät antavat mahdollisuuden vapaaseen ja ohjattuun liikkumiseen eri vuodenaikoina.

Psyykkisessä oppimisympäristössä on tärkeää, että lapsen kasvuympäristössä vallitsee kiireetön, rauhallinen ja turvallinen ilmapiiri. Päiväkotimme tilat on suunniteltu ajatellen pienryhmätoimintaa, mikä takaa mukavan yhdessäolon sekä positiivisen että läheisen vuorovaikutuksen vertaisryhmän kanssa. Jokainen lapsi tulee pienemmässä ryhmässä kuulluksi ja nähdyksi. Pienryhmätilat mahdollistavat pitkäkestoisen leikin.

Sosiaalisessa oppimisympäristössä aikuisen vastuu esimerkkinä korostuu. Päiväkodin tutut ja luotettavat aikuiset tukevat lapsen turvallisuuden tunnetta ottamalla syliin ja kuuntelemalla lasta. Päiväkodin avoin, iloinen ja kannustava ilmapiiri antaa lapselle mahdollisuuden tunteiden ilmaisuun. Pidämme tärkeänä, että jokainen lapsi saa kokea olevansa ainutlaatuinen ja tärkeä. Lapsi oppii toisten ihmisten kunnioitusta, huomioimista ja erilaisuuden hyväksymistä. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on myös osa toimivaa oppimisympäristöä.

3 Lasten puheenvuoro

Varhaiskasvatussuunnitelmassamme lasten puheenvuoro näkyy arjen tilanteissa kerätyistä lausahduksista, jotka on koottu puhekupliin.

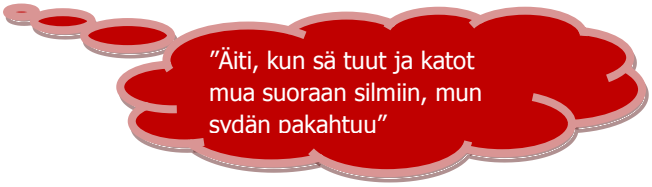
Haluamme luoda avoimen ja turvallisen ilmapiirin, jossa lapsella on mahdollisuus vaikuttaa omaan päiväkotiarkeensa omana itsenään. Kuuntelemme herkillä korvilla, mitä lapsella on kerrottavana, mikä häntä kiinnostaa ja innostaa, pelottaa tai askarruttaa. Lasten kiinnostuksen kohteista löytyy usein aiheita toimintamme suunnitteluun.

Toimimme vuorovaikutuksessa lasten kanssa koko päiväkotipäivän ajan. Keskustelemme lasten kanssa paitsi pienryhmätoiminnan aikana myös aamupiirissä, ruokailuhetkissä ja vapaan leikin aikana. Arvioimme lasten kanssa toimintaa esim. kysymällä mikä oli mukavaa, mikä ei tuntunut kivalta ja mitä olisit halunnut tehdä toisin. Kannustamme isompia lapsia itse kertomaan ja kuvailemaan päivän tapahtumia.

Tavoitteenamme on arvostaa pieniä, merkityksellisiä hetkiä, aitoa lasten kohtaamista!

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Lipunkantajan päiväkodissa kasvatuskumppanuus merkitsee yhteen hiileen puhaltamista perheiden ja kasvattajien välillä. Yhteinen päämäärämme on jokaisen lapsen hyvinvointi. Tavoitteenamme on luoda avoin ja luottamuksellinen keskusteluyhteys sekä ilmapiiri, jossa on läsnä molemminpuolinen arvostus ja kunnioitus. Perusteena kasvatuskumppanuuden onnistumiselle on vanhempien näkemys omasta lapsestaan. Ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla, johon me haluamme antaa oman tukemme ammattitaidollamme. Yhteistyömuotomme antavat vahvan pohjan sujuvalle arjelle. Näitä ovat mm. päivittäiset kuulumisten vaihdot, vanhempainillat ja kasvatuskeskustelut. Me tuemme lasta yhdessä vanhempien kanssa, emme anna periksi, emme luovuta, teemme yhdessä ja saavutamme yhdessä. Ennen kaikkea iloitsemme lapsesta ja hänen kohtaamisestaan.

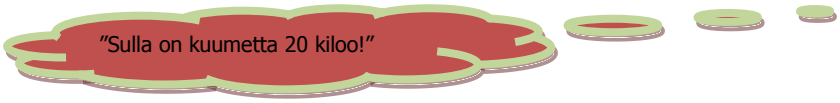

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

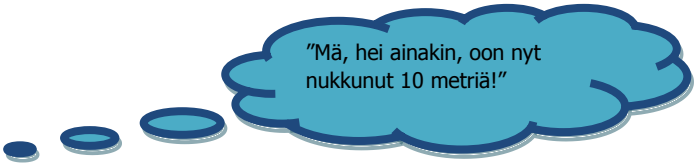
Lapsi kasvaa ja kehittyy omaksi yksilökseen vuorovaikutussuhteessa ympäristönsä kanssa. Turvallinen, kiireetön ja lasta kannustava ilmapiiri rohkaisee lasta käyttämään kieltä ja toimimaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Ryhmässä toimiessaan lapsi oppii toisilta ja saa mahdollisuuden jakaa kokemuksia. Yhdessä toisten lasten kanssa lapsi harjoittelee tunteiden ilmaisemista ja niiden säätelyä, muiden huomioimista sekä toimimista yhtenä ryhmän jäsenenä. Lapsi on kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta. Leikillä ja saduilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehittymiselle ja maailmankuvan syntymiselle.

Leikki on lapselle luontaisin tapa oppia kieltä ja olla yhdessä toisten kanssa. Suurin osa sosiaalisista taidoista opitaan lapsuusiän vertaisryhmässä ja kaverisuhteissa. Päiväkotimme ryhmärakenteet mahdollistavat hyvin mallioppimisen ja jäljittelyn, joiden merkitystä pidetään tärkeänä kielen oppimisen prosessissa.

Kasvattaja toimii kielenkäytön ja vuorovaikutuksen mallina koko päivän ajan. Kiinnitämme tietoisesti huomiota tapaamme puhua lapselle. Käytämme monipuolista ja selkeää lasta kunnioittavaa puhetapaa. Kasvattajalta vaaditaan hyvää tilannetajua ja taitoa asettaa kullekin lapselle sopivia haasteita. Huomioimalla jokaisen lapsen mahdolliset kielenkäyttöön liittyvät vaikeudet, takaamme lapselle mahdollisimman turvallisen olon ja vahvistamme lapsen minäkuvaa. Puheen ymmärtämisen ja tuottamisen apuna käytämme tarvittaessa vaihtoehtoisia kommunikaatiomuotoja, esim. kuvia, tukiviittomia. Aikuisen tunneilmaisut; ilmeet, eleet ja äänenpainot vaikuttavat lapseen enemmän kuin puheet, selitykset ja toimintaohjeet.

Kirjojen maailma, satu-, kuva-, runo-, tieto- ja taidekirjat sekä muu media kuuluvat tiiviisti päiväkotimme arkeen. Oppimisympäristössämme kirjat ovat lasten saatavilla. Perushoitotilanteissa kasvattaja tietoisesti huomioi keskustelun, riimittelyn ja loruilun merkityksen ja mahdollisuuden. Lapsen oman ajattelun herättäminen on tärkeää. Pyrimme välttämään liian valmiita vastauksia, sen sijaan annamme tilaa lapsen omalle mielikuvitukselle ja ihmettelylle.

Toimintamme perustuu pienryhmätoimintaan, jolloin aikuinen on läsnä ja saatavilla. Pienryhmässä jokainen lapsi tulee nähdyksi ja kuulluksi, jolloin vuorovaikutus lisääntyy ja syventyy entisestään. Lasten omien esitysten ja näytelmien kautta toteutuvat luova ja vuorovaikutteinen yhdessäolo. Lasten haastattelut, runot, lorut ja tarinat ovat kasvunkansioiden arvokasta sisältöä.

5.2 Lapselle ominainen tapa toimia

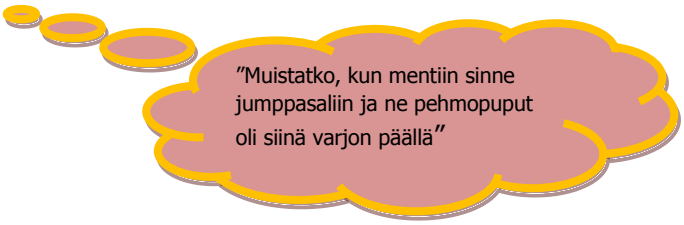
LEIKKIMINEN

Leikki on luontainen tapa toimia yksin tai yhdessä toisten kanssa. Lapsen leikki rakentuu kokemuksista, joita hän saa ympäristöstään. Leikillä on merkittävä rooli lapsen kokonaisvaltaisessa kasvussa ja kehityksessä. Leikissä lapsen minäkuva ja itsetunto vahvistuvat, emotionaaliset, motoriset, kognitiiviset ja sosiaaliset taidot kehittyvät. Leikissä lapsi harjoittelee myös valintojen tekemistä sekä ongelmanratkaisutaitoja. Lapset käyttävät leikkinsä pohjana omaa elämäänsä ja kokemuksiaan. Lapsen leikki kehittyy iän myötä yksinleikistä rinnakkaisleikin kautta yhteisleikkiin. Leikin kehitysvaiheita ovat harjoitteluleikki, symboleikki, roolileikki ja sääntöleikki.

Päiväkodissamme mahdollistamme leikille riittävän monipuoliset ja vaihtelevat leikkitilat ja välineet. Lapsilla on aikaa ja rauhaa leikkiä. Tuemme leikin jatkuvuutta ja pitkäkestoisuutta.

LIIKKUMINEN

Liikunnasta lapsi saa iloa ja elämyksiä. Liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Sen avulla lapsi hahmottaa ympäristöään ja tutustuu omaan kehoonsa. Liikkuessaan lapsi ajattelee, ilmaisee tunteitaan ja oppii koko ajan uutta. Tietoisuus omasta kehosta ja sen hallinnasta luo pohjan terveelle itsetunnolle. Päiväkotimme luonnonläheinen sijainti mahdollistaa monipuolisen liikkumisen lähiympäristössä. Säännöllisellä ohjatulla liikunnalla on tärkeä merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja motoriselle oppimiselle. Tilava ja monikäyttöinen liikuntasali välinevarastoineen on päiväkotimme helmi!

TAITEELLINEN KOKEMINEN JA ILMAISEMINEN

Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Kasvattajana annamme tilaa, aikaa ja rauhaa lapsen mielikuvitukselle ja luovuudelle. Lapsella tulee olla mahdollisuus toimia monipuolisesti taiteen eri alueilla.

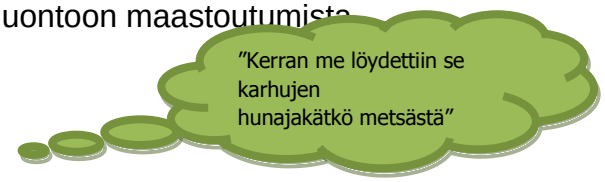
Lapselle taiteelliset kokemukset syntyvät siinä ympäristössä, missä tarjoamme musiikillista, kuvallista, tanssillista ja draamallista toimintaa sekä kädentaitoja ja lasten kirjallisuutta.

Kun puhutaan lapsesta taiteen kokijana ja tekijänä, ei ole välttämättä kysymys mistään erillisestä toiminnasta tai aikuisen järjestämistä taidetuokioista, vaan lapsi luo taidetta ja ilmaisee itseään jatkuvasti kun saa siihen mahdollisuuden ja rohkaisun.

Meillä päiväkodissa on oma taidetupa, jossa voimme maalata, askarrella ja harjoittaa muitakin kädentaitoja monipuolisesti. Tilamme mahdollistavat esimerkiksi vuodenaikojen mukaisen vaihtuvan taiteellisten tuotosten näyttelyn. Dokumentoimme kasvunkansioihin lasten taiteellista toimintaa. Heli Pukin taideteos "Lipunkantajat" johdattaa toimintaamme lapselle merkitykselliseen kokemukseen ja taiteelliseen toimintaan.

TUTKIMINEN

Lapset ovat uupumattomia maailman tutkijoita. Syntymästään asti lapsi on aktiivinen ja utelias, hän haluaa kysellä ja pohtia. Lapselle on tärkeää, että hänen tutkiva ihmettelynsä, kysymyksensä, pohdintansa ja toimintansa tulevat huomioiduksi. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemukset ylläpitävät ja vahvistavat lapsessa oppimisen iloa. Päiväkotimme ympäristössä on paljon mielenkiintoista tutkittavaa. Välillä tutkiminen edellyttää leikkiä, välillä kirjoihin paneutumista, joskus rakentelua ja luontoon maastoutumista.

Kasvattaja toimii lapsen tukijana, innostajana ja työskentelyn mahdollistajana. Huolehdimme, että lapsi saa monipuolisia ja mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia sekä annamme aikaa tutkimiselle ja ihmettelylle.

Vantaan kaupungin painopistetyöskentely innostaa ja velvoittaa meitä kasvattajia tarjoamaan elämyksiä ja uusia kokemuksia omassa ympäristössämme. Kaupungin painopisteet ovat liittyneet liikuntaan, kielelliseen kehitykseen, luontoon ja ympäristöön sekä leikin maailmaan.

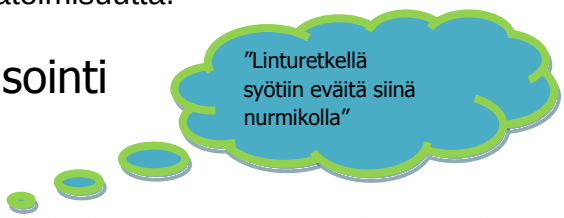
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Säännöllinen, päivittäin toistuva ja joustava päivärytmi muodostaa lapselle turvallisen kasvuympäristön. Lapsen päivään kuuluu monia vuorovaikutustilanteita. Päivittäiset arjen tilanteet (ruokailu, pukemistilanteet, ulkoilu, leikki ja lepo) tarjoavat lapselle mahdollisuuden harjoitella omatoimisuutta ja sosiaalisia taitoja. Hyvin suunniteltu oppimisympäristö tukee lapsen oma-aloitteisuutta. Suunniteltu struktuuri jäsentää päivän kulkua ja luo turvallisen kasvuympäristön. Päivän kulkua voidaan havainnollistaa esimerkiksi kuvin. Selkeä päivän rakenne helpottaa pienryhmätoimintojen organisoimista. Kannustamme lasta omatoimi-

suuteen. Varaamme riittävästi aikaa leikkiin, siirtymätilanteisiin, sekä muuhun toimintaan. Huomioimme ja ennakoimme lapsen vireystilan.

Lapsen kasvaessa tuemme hänen omatoimisuutta. Kannustamme lasta esimerkiksi siivoamaan leikit ja huolehtimaan omista tavaroistaan. Lapsi otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Osallistuva lapsi sitoutuu paremmin toimintaan. Vanhempien kanssa yhdessä sovitut tavoitteet tukevat lapsen omatoimisuutta.

5.4 Oppimistoimintojen organisointi

Pienryhmätyöskentely

Päiväkotimme tilat on suunniteltu pienryhmätoimintaa varten. Pienryhmätoiminta on vallitseva toimintatapa päiväkodissamme. Toimimme päivittäin pienryhmissä, joiden muodostamisessa huomioimme lasten iän, kehitystason tai -tarpeen ja mielenkiinnon kohteet. Pienryhmissä tapahtuu ohjattua, suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa tai spontaania, vapaata leikkiä, keskustelua ja yhdessäoloa. Pienryhmät muodostetaan toimintakausittain ja niitä tarkistetaan tarpeen mukaan. Lapsiryhmä jaetaan kahdesta kolmeen pienryhmään. Osa päivän toiminnoista tapahtuu kiinteissä pienryhmissä ja osassa lapset vaihtuvat toiminnan mukaan.

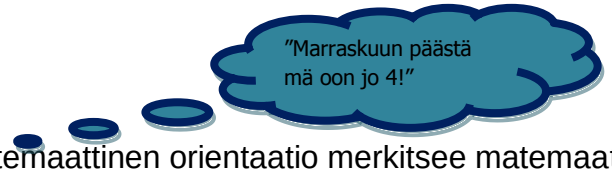
Pienryhmätoiminnan tavoitteena on tyytyväinen, aidosti kohdatuksi tullut lapsi. Pienryhmätoiminnalla mahdollistamme mm. hyvän tutustumisen, lapsituntemuksen ja vuorovaikutuksen lapsen kanssa. Se tarjoaa myös rauhallisen ja kiireettömän ilmapiirin, lapsen mahdollisuuden yksilölliseen oppimiseen sekä nähdyksi, kuulluksi ja huomatuksi tulemisen. Lasten toiminnan havainnointi ja sen dokumentointi helpottuu pienryhmätoiminnan myötä. Päiväkodin erilaiset tilat ovat monipuolisessa käytössä, kun lapsiryhmää jaetaan pienempiin ryhmiin. Myös vauhdikkaammat leikit ja liikkuminen mahdollistuu sisätiloissa, kun ryhmää jaetaan pienemmäksi.

Pienryhmän mukana toimii kasvattaja, joka ohjaa, havainnoi ja dokumentoi ryhmän toimintaa. Pienryhmässä jokaisella lapsella on mahdollisuus olla aktiivinen osallistuja toiminnallisissa ja elämyksellisissä, leikin kautta toteutuvissa hetkissä. Aikuisella on hyvä mahdollisuus havainnoida lasta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenäkin. Ryhmäytymisen kannalta myös koko lapsiryhmän kokoontumiset päivittäin ovat tärkeitä ja yhteistyötä tehdään yli ryhmärajojen. Pienryhmien ruokailu- ja ulkoiluaikatauluja pyritään porrastamaan siten, että suuren ryhmän tuoma hälinä ja tilanahtaus vältetään parhaan mukaan.

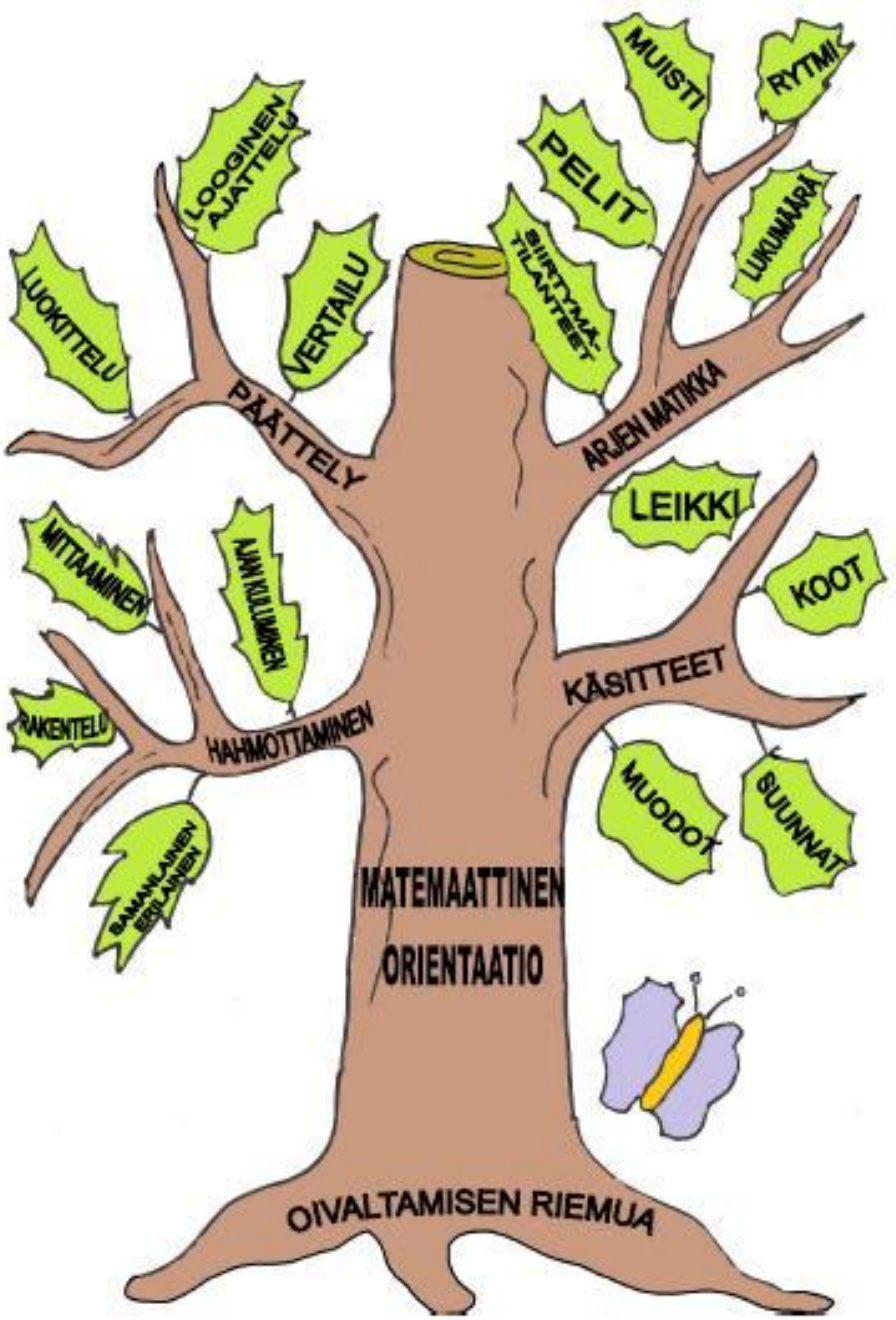
Pienryhmätoiminta vaatii meiltä hyvää ammattitaitoa ja luottamusta sekä omaan että työtovereiden osaamiseen. Se vaatii myös täydellistä läsnäoloa, sensitiivisyyttä ja sitoutumista. Lisäksi se edellyttää joustavuutta, yhteistyötaitoja ja organisointikykyä ja ennen kaikkea rohkeutta heittäytyä monipuoliseen toimintaan ennakkoluulottomalla kokeilumielellä.

"Enemmän kuin tietoa, lapsi tarvitsee aikuisen aikaa.
Enemmän kuin opetusta, lapsi tarvitsee leikkiä.
Enemmän kuin virikkeitä, lapsi tarvitsee rakkautta ja hiljaisuutta.
Enemmän kuin taitojen ja tietojen mittaamista, lapsi tarvitsee hyväksymistä, hyväksytyksi tulemista sellaisena kuin on, ei sellaisena kuin toivoisimme hänen olevan."
(Lähde: tuntematon)

Matemaattinen orientaatio

Lipunkantajan päiväkodissa matemaattinen orientaatio merkitsee matemaattisia tuulahduksia. Meillä matemaattisiin käsitteisiin tutustutaan leikinomaisesti, päivittäisten askareiden lomassa. Matemaattiset käsitteet tarttuvat lapsiin eri herkkyyskausilla, lapsen itsensä sitä varsinaisesti tiedostamatta, esim. leikkikavereita laskettaessa tai pukeutumistilanteissa vaatteita etsittäessä. Me annamme lapsille mahdollisuuden kokea oivaltamisen riemua ja onnistumisen iloa. Lapsia ohjataan matematiikan maailmaan lasten kiinnostus ja taitotasot huomioon ottaen, pienin askelin edetään kohti matemaattista harjaantumista.

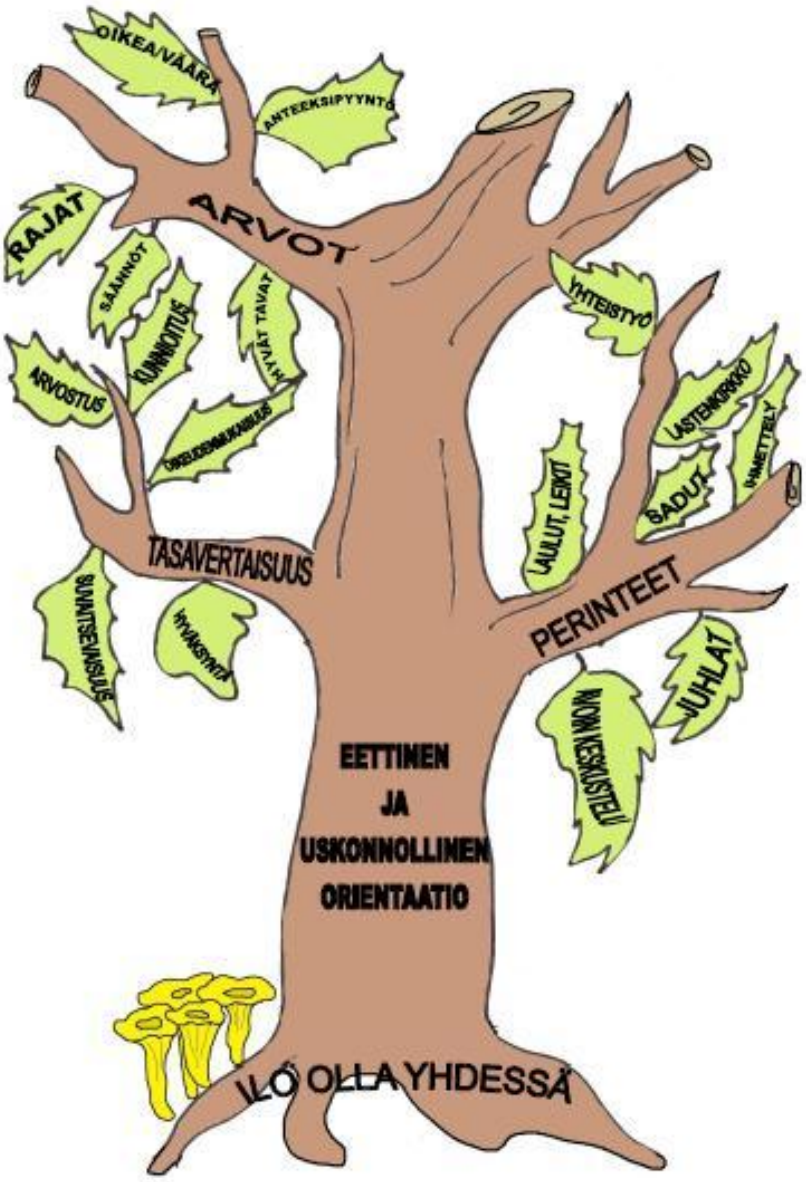

Eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Eettisessä ja uskonnollis- katsomuksellisessa orientaatiossa tutustumme oikeaan ja väärään. Mitä minä saan tehdä – mitä taas en? Noudatamme yhteisiä sääntöjä ja olemme turvallisia ystäviä toinen toisillemme. Mietimme, miten hyväksyä toinen, joka on erilainen kuin minä itse ja miten hyväksyn itseni sellaisena kuin olen. Haluamme, että jokainen lapsi saa kokemuksia siitä, millainen on olla arvostettu ja miten arvostaa toisia.

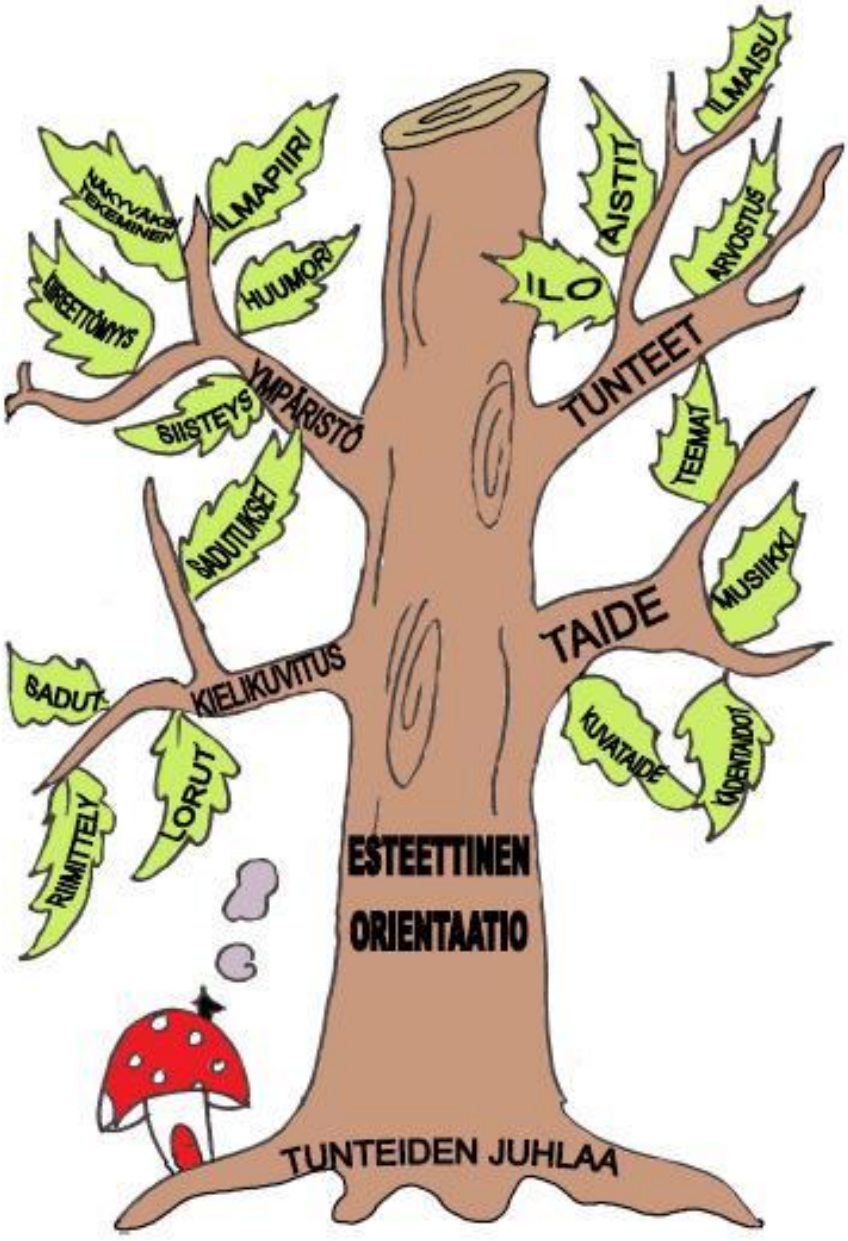
Kunnioitamme lasten ja perheiden vakaumusta päiväkodin toiminnassa. Vanhemmat vaikuttavat siihen, miten perheen oma vakaumus tulee esille päiväkodissa. Meillä on esillä Luterilaisen kirkon perinteet. Nämä tulevat näkyville mm. seurakunnan kanssa tehtävässä yhteistyössä, lasten kirkkohetkien yhteydessä. Lapsille, joiden ei haluta osallistuvan kristilliseen uskontokasvatukseen järjestämme muuta etiikkaan perustuvaa toimintaa. Me, päiväkodin aikuiset, yritämme vastata lasten kysymyksiin avoimin mielin ja olemme läsnä lapsen aloittamissa keskusteluissa.

”Olisko se hauskaa, jos vois lentää Jeesuksen luo pilvellä?”

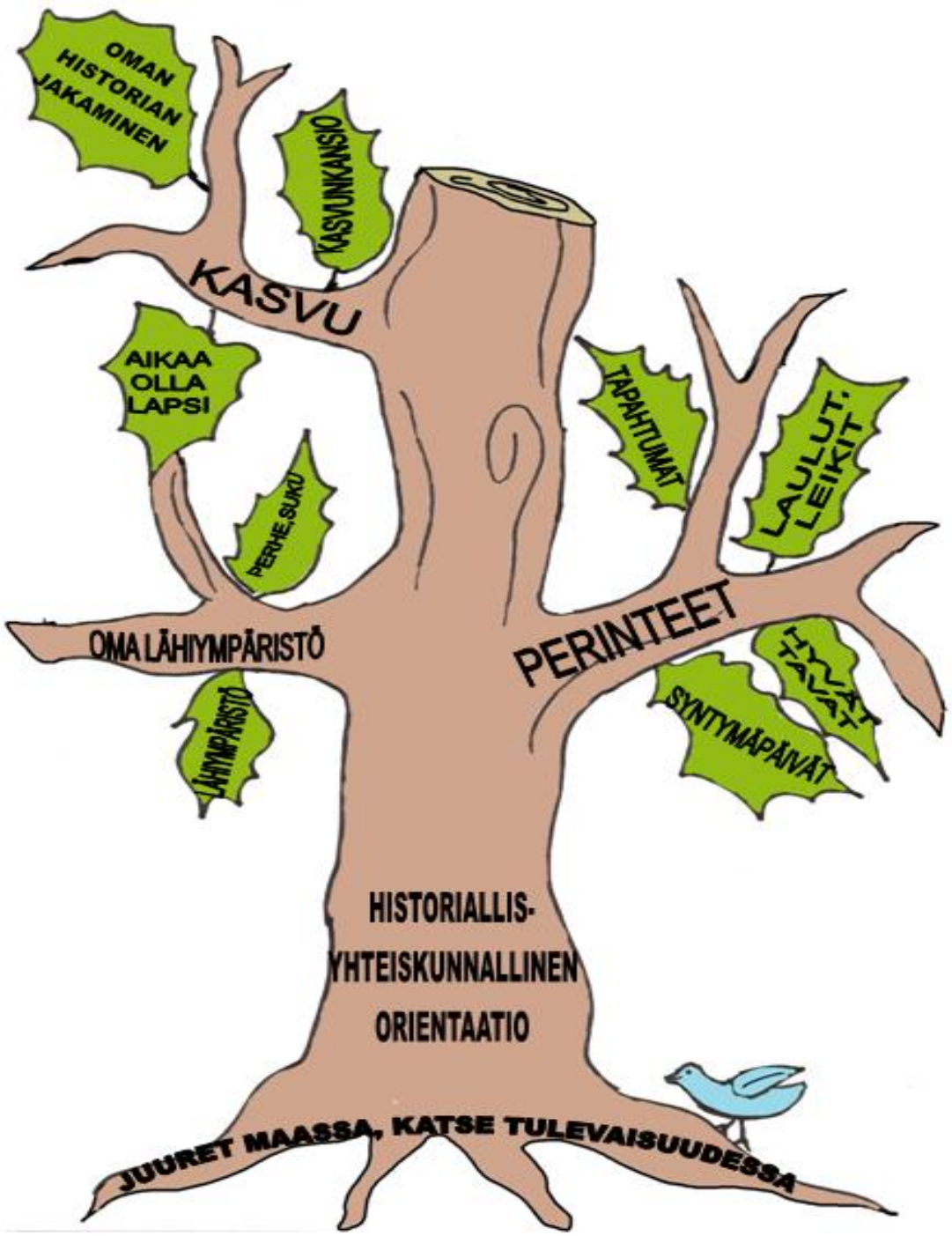
Esteettinen orientaatio

Esteettisen orientaation kohtaamme jokaisena päiväkotipäivänä. Opimme yhdessä huomaamaan, että taidetta on joka puolella ympärillämme. Kuuntelemme, katselemme, aistimme ja nautimme sekä tuotamme itse monipuolista taidetta. Rohkaisemme lasta esittelemään omia tuotoksiaan ja arvostamaan niin omia kuin muiden töitä. Päiväkotimme siisti, selkeä ja rauhallinen ympäristö mahdollistaa töiden esittelyn sekä niistä nauttimisen. Näiden esillä olevien töiden avulla tuomme näkyväksi toimintaamme myös muille ryhmille ja vanhemmille. Erilaisten taiteen muotojen ja niiden kokemisen avulla opettelemme hyväksymään erilaisuutta ja kokemaan erilaisia tunteita.

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

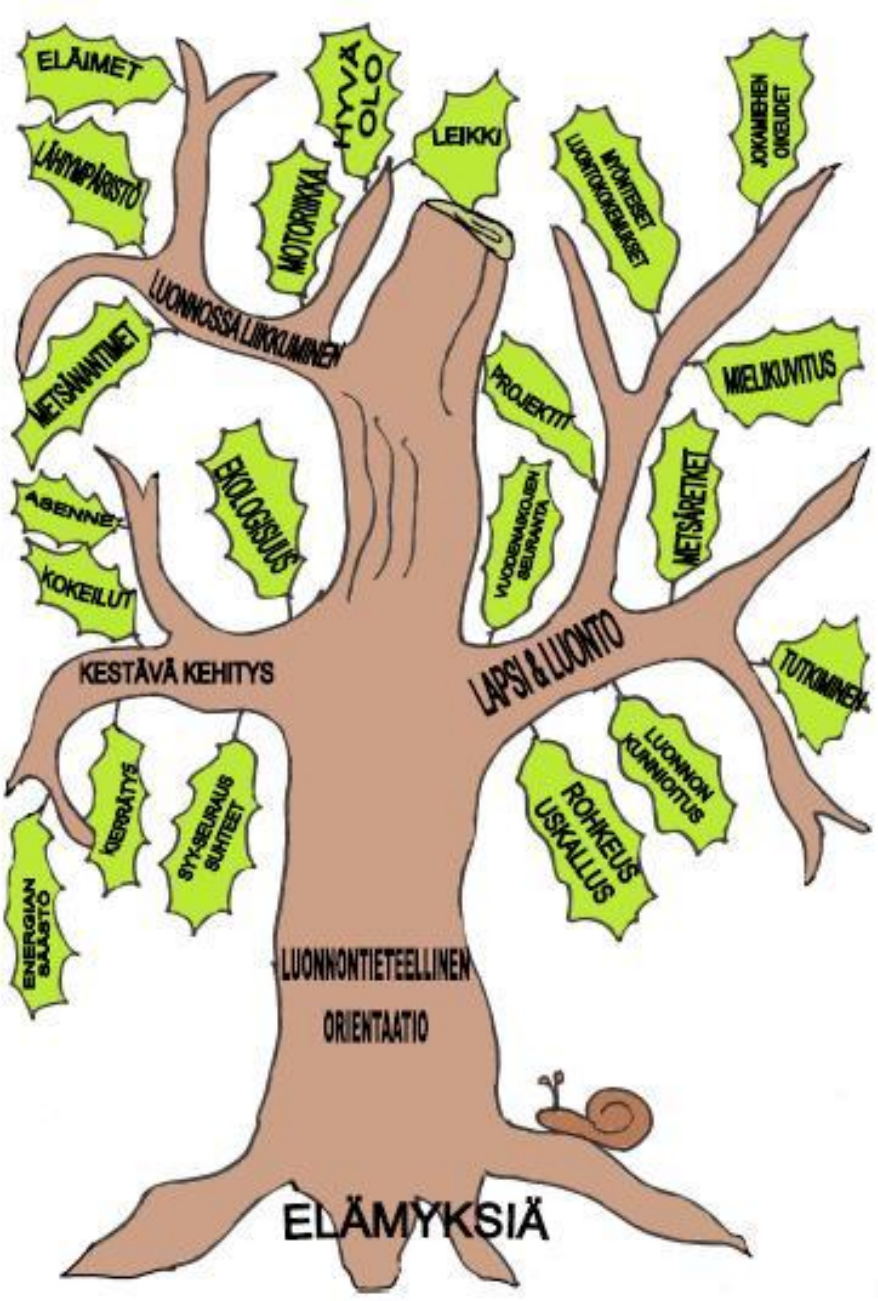
Yhteiskunnan muuttuessa jatkuvasti, luomme lapsille kuvaa siitä, millaista on olla lapsi juuri nyt ja kenties millaista se on ollut aiemmin. Siirrämme suomalaista lastenperinnettä sukupolvelta toisille leikkien ja tarinoiden avulla, käytämme apunamme myös median mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Etsimme paikkaamme omassa lähiympäristössämme ja seuraamme sen muuttumista. Leikkien, laulujen, satujen ja juhlien kautta pidämme yllä perinteitä. Opettelemme käytöstapoja ja sitä, millaista on olla osa suurempaa kokonaisuutta. Pienimpien lasten kanssa historiaan ja yhteiskuntaan tutustutaan turvallisesti päiväkodin sisältä käsin. Isompien lasten kanssa suuntaamme katseemme jo hieman kauemmaksi, aluettamme näin laajentaen.

”Se oli kivaa, kun nähtiin ne linnunpoikaset. Vähä ne oli söpöjä, se oli niin söötiä!”

Luonnontieteellinen orientaatio

Luonnontieteellisessä orientaatiossa tutustumme suomalaisen luonnon monimuotoisuuteen ja opettelemme kunnioittamaan luontoa. Luonto tuottaa meille positiivisia elämyksiä ja auttaa meitä ymmärtämään, kuinka tärkeää sitä on suojella. Retket lähimetsään tutustuttavat lapset luonnossa liikkumiseen ja luonnosta löytyviin ihmeisiin. Annamme lapsille mahdollisuuden napata selkään mielikuvituksen siivet, joiden kanssa voi lentää mitä ihmeellisimpiin luontoseikkailuihin. Me otamme pieniä askeleita kohti kestävää kehitystä ja edistämme ekologista ajattelutapaa toimillamme. Vantaan kaupungissa keskitytään kestävään kehitykseen ja tätä painotamme myös arjessamme. Kierrättäminen kuuluu meillä päiväkodin arkeen ja se on tärkeä osa päiväkodissa opeteltavia asioita.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on taata kaikille lapsille yhteinen, tasavertainen laadukas varhaiskasvatus, jonka sisällä lasten tarpeisiin vastataan monipuolisesti. Lapsen tukeminen päivähoidossa jaotellaan yleiseksi tueksi, tehostetuksi tueksi ja erityiseksi tueksi. On tärkeää, että tuen tarve tunnistetaan mahdollisimman varhain ja lapselle järjestetään hänen kasvuaan, kehitystään ja oppimistaan edistävä varhaiskasvatusympäristö sekä muu mahdollinen tuki. Lipunkantajan päiväkodissa tukea kasvulle ja oppimiselle annetaan integroidusti osana oman ryhmän toimintaa. Näin lapsi toimii ryhmän jäsenenä yhdessä muiden lasten kanssa ja hänen sosiaalisia kontaktejaan ryhmässä tuetaan ja vahvistetaan. Päiväkodin joustavat ryhmärakenteet mahdollistavat lapsen pysymisen samassa ryhmässä pitkään ja ryhmän vaihto tulee ajankohtaiseksi yleensä vasta 4-6 -vuotiaana. Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista edistämme hänelle sovittujen yksilöllisten tukitoimien avulla. Tuemme lasta käyttämällä monipuolisesti erilaisia pedagogisia menetelmiä ja muokkaamme myös oppimisympäristöä lapsen tarpeita ja vahvuuksia tukevaksi. Päiväkotimme tilat mahdollistavat lapsen yksilöllisen kuntoutuksen. Tukitoimet toteutetaan pienryhmätoimintaa arjessa hyödyntäen.

Yleinen tuki perustuu lapsen oikeuteen saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen. Tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluu koko henkilökunnan työhön ja päivittäisiin tilanteisiin. Ryhmän toimintatapoja kehitetään niin, että lasten erilaisuus voidaan ottaa huomioon mahdollisimman hyvin ja varmistetaan lapselle tarjottava tuki päivittäisissä ryhmän tilanteissa. Ryhmissä on käytössä Vantaan yleisen tuen valikko työvälineenä. Lapsen yleisen tuen muodot kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Tehostettu tuki on lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvää yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukea, joka suunnitellaan aina kokonaisuutena yksittäistä lasta varten. Se on säännöllistä ja päivittäistä. Tehostettu tuki voi sisältää useita pedagogisia tukimuotoja samanaikaisesti ja erityispedagogisia menetelmiä käyttäen. Tehostetun tuen muodoista sovitaan yhteistyössä huoltajien, kasvatushenkilöstön, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja mahdollisten asiantuntijoiden kanssa ja ne kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaa täydentävään tehostetun tuen suunnitelmaan.

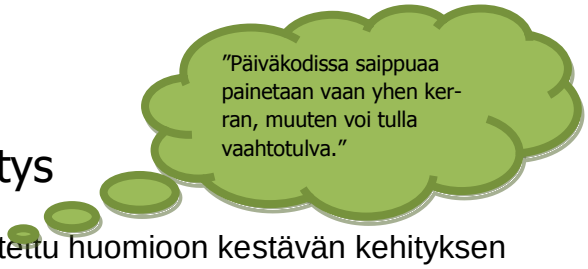
Erityistä tukea tarvitseville lapsille tehdään henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tähän kirjaamme yhdessä vanhempien kanssa lapsen tuen tarpeet ja varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa kuntoutusta koskevat suunnitelmat. Suunnitelman tekemiseen osallistuu konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja mahdollisesti muut tahot. Tavoitteiden toteutumista seurataan ryhmissä jatkuvasti ja yhdessä vanhempien kanssa suunnitelmaa arvioidaan kaksi kertaa vuodessa.

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Varhaiskasvatuksessa eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten hoito, kasvatus ja opetus perustuu suomalaiseen kulttuuriin. Tuemme lapsen kasvua ja kehitystä osana normaalia arkea. Meillä varhaiskasvatusta toteutetaan siten, että lapsi kuuluu omaan pienryhmäänsä ja hänen sosiaalisia kontakteja ryhmässä tuetaan. Osallistuminen varhaiskasvatukseen tu-

kee lasten mahdollisuutta oppia suomen kieltä luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa.

Tutustumme lapsen omaan kulttuuriin ja otamme sen huomioon toiminnan suunnittelussa. Lapsen ja perheen kulttuurin tunteminen ja sen kunnioittaminen ovat lähtökohtana toimivalle yhteistyölle perheen kanssa. Ensisijainen vastuu lapsen ja perheen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on perheellä. Lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä asioista sovitaan perheen kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa tai esiopetussuunnitelmassa. Tarvittaessa käytämme keskusteluissa tulkkipalveluja, jotka varmistavat molemmin puolisen ymmärtämisen.

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotimme suunnittelu- ja rakennusvaiheessa on otettu huomioon kestävän kehityksen periaatteet. Uusi, kodikas päiväkotimme on luonnon ympäröimä. Retkeilemme viikoittain metsässä ja suuntaamme usein tuttuun ja turvalliseen metsäpaikkaan. Retkillä tutkimme ja havainnoimme luonnon moninaisuutta eri vuodenaikoja seuraten. Näin mahdollistamme lapsen myönteisen luontosuhteen synnyn. Tärkeä tavoitteemme on opettaa lapsi kunnioittamaan ympäristöään.

Tavoitteenamme on, että kestävä kehitys on osa arkeamme. Yhdessä lasten kanssa lajittelemme syntyvää jätettä ja askartelemme kierrätysmateriaaleista. Kiinnitämme huomiota sähkön ja veden kulutuksen vähentämiseen. Hankinnoissamme huomioimme ekologisuuden. Päiväkodissamme on koulutettu ekotukihenkilö. Hänen avullaan saamme uutta tietoa ja näkemystä, jota voimme hyödyntää toiminnassamme. Toimintaa suunnitellessamme hyödynnämme Kiuru ja koppakuoriainen opasta ja Keke päiväkodissa opasta.

5.7 Esiopetuksen järjestäminen

Lipunkantajan päiväkodin esiopetus perustuu esiopetuksesta annettuun lainsäädäntöön, opetushallituksen antamiin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2010 ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan 2012.

Esiopetus on maksutonta kaikille kuusivuotiaille. Esiopetusta on neljä tuntia päivässä, noudattaen Vantaan koulujen työ- ja loma-aikoja. Lipunkantajan päiväkodissa esiopetusta tarjotaan pääsääntöisesti Tähtien ryhmässä, mutta tarvittaessa myös muissa 4-6-vuotiaiden lasten ryhmissä, kello 8.30–12.30 välisenä aikana. Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on mahdollisuus sitä täydentävään päivähoitoon. Esiopetus on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tietoista ja tavoitteellista tukemista. Lapsihavainnointi antaa hyvät lähtökohdat ryhmämme esiopetuksen suunnittelulle ja toteutukselle. Toiminnassa huomioimme yksittäisen lapsen ja koko lapsiryhmän tarpeet ja toiveet.

Kaikille esiopetukseen osallistuville lapsille tehdään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma yhdessä lapsen sekä huoltajien kanssa. Oppimissuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Keväällä se arvioidaan yhdessä vanhempien kanssa. Pienryhmätoiminta ja leikki ovat keskeisiä menetelmiä ryhmämme esiopetuksessa. Ne vahvistavat lapsen osallisuutta ja itsensä ilmaisemista. Toimimme myös koko ryhmässä, jotta lapsi saa kokemuksia isommassa ryhmässä olemisesta ennen koulun aloittamista.

Esiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Esiopetuksen tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen edistäminen, oppimisen tukeminen ja myönteisen minäkuvan vahvistaminen. Tavoitteena on kasvattaa esikoululaisista tutkivia ja leikkiviä lapsia, jotka elämysten kautta kokevat oppimisen iloa. Esiopetus on erilaisten taitojen opettelua sekä sosiaalista kasvamista koulua varten. Kaikki päiväkodin arjessa tapahtuva toiminta on esiopetusta.

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Opetus muodostuu kokonaisuuksista. Aiheet liittyvät lapsen elämänpiiriin ja kiinnostuksen kohteisiin. Esiopetuksen sisältöalueet otetaan huomioon erilaisten teemojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kieli- ja vuorovaikutus

Esiopetuksen tavoitteena on tukea lapsen kielellisen tietoisuuden kehittymistä ja edistää luku- ja kirjoitustaidon oppimisen valmiuksia. Tavoitteena on, että lapsella on halu, rohkeus ja taito ilmaista itseään, tunteitaan ja ajatuksiaan sekä olla vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, niin arkisissa vuorovaikutustilanteissa kuin oppimistilanteissa. Aikuisen puheen malli ja vuorovaikutus lapsen kanssa luovat perustan lapsen kielen ja ajattelun kehittymiselle. Tavoitteena on, että lapsen sana- ja käsitevarasto laajenee. Lapsi nimeää, luokittelee ja vertailee.

Esikoulutehtävät kehittävät lapsen lukemisen ja kirjoittamisen perusvalmiuksia, kuten tarkkaavaisuutta, keskittymiskykyä, ohjeiden ymmärtämistä, käden- ja silmän yhteistyötä sekä suuntien ja tilan hallintaa. Ryhmän jäsenenä lapsi harjaantuu kuuntelemaan muita, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan tarvittaessa omaa vuoroaan. Kuulo- ja näkömuistia harjoitellaan erilaisten leikkien ja pelien avulla.

Lapsi tutustuu leikinomaisesti kielen rakenteisiin. Tutkitaan äänteitä, kirjaimia, yksittäisiä sanoja ja lauseita. Lapsi oppii ymmärtämään, että kirjaimet ovat äänteiden merkkejä. Äänteitä ja kirjaimia yhdistämällä syntyy tavuja ja tavuista sanoja, joista muodostuu lauseita.

Lapsi harjaantuu kuuntelemaan puhetta. Lapsi oppii, että ajatus muuttuu puheeksi, puhe sanaksi ja sana kirjoitetuksi, jonka voi lukea. Mallikirjoittaminen ja lasten omien kertomusten kirjaaminen innostavat lasta kirjoitetun tekstin tuottamiseen. Samalla opitaan oikea kirjoitussuunta, kynäote ja kirjoitusasento.

Lapsen kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, loruillen ja riimitellen. Kieliympäristöön kuuluvat myös kuva-, satu- ja tietokirjat. Lasta rohkaistaan itse keksimään satuja ja kertomuksia. Huomioimme toiminnassa myös mediakasvatuksen. Tutustumme mm. sanomalehtiin.

Matematiikka

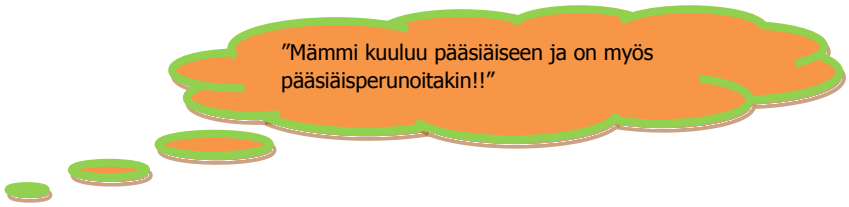

Harjoittelemme matematiikkaa konkreettisesti tekemällä. Arkipäivän matematiikka, päättely- ja ongelmanratkaisut sisältyvät moniin päivän toimintoihin: kattamiseen, palikkarakenteluun, leikkeihin, peleihin, lauluihin sekä rahan ja ajan käsittelyyn. Matemaattisiin peruskäsitteisiin tutustutaan luokittelun ja vertailun avulla. Vertaillaan erilaisia ominaisuuksia kuten, suuri – pieni, lyhyt – pitkä, painava – kevyt, ensimmäinen, viimeinen, keskimmäinen, parillinen ja pariton.

Lukukäsitettä opeteltaessa lähdetään liikkeelle lukumäärästä tutkimalla yksi yhteen - vastaavuutta: yhtä paljon, enemmän, vähemmän. Sitten lukumäärään yhdistetään oikea lukusana. Lukujonoja harjoitellaan myös luetellen. Tavoitteena on oppia liittämään tiettyyn lukumäärään oikea lukusana ja päinvastoin. Viimeisenä lukusanaan ja lukumäärään yhdistetään numeromerkki. Numeromuotoja harjoitellaan piirtämällä taikasormella ilmaan, pöytään, muovailemalla ja kirjoittamalla. Yhteen - ja vähennyslaskuihin tutustutaan tarinoiden ja noppapelien avulla.

Avaruudelliseen hahmottamiseen ja geometrisiin muotoihin lapsi tutustuu leikkien, rakentelemalla ja muuten toiminnallisesti. Tavoitteena on, että lapsi oppii erottamaan käsitteitä oikea – vasen, ylhäällä – alhaalla, ennen – jälkeen jne. Lapsi oppii havainnoimaan ja tunnistamaan arkipäivän ympäristöstä ja luonnosta eri muotoja kuten ympyröitä, kolmioita ja nelikulmioita. Lapsi tutustuu myös mittaamisen ideaan (aika, paino, pituus, tilavuus) sekä tilastolliseen esittämiseen pylväsdiagrammin avulla.

Lapsi harjoittelee matematiikkaa koko keholla leikkien ja liikkuen. Käytämme toiminnassa erilaisia välineitä esimerkiksi hernepusseja, palikoita, tikkuja ja käpyjä. Tavoitteena on, että matematiikka on hauskaa ja iloa tuottavaa. Lapselle kehittyy myönteinen käsitys itsestään matematiikan oppijana.

Etiikka ja katsomus

Esiopetuksen eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Harjoittelemme sosiaalisia taitoja keskustelemalla ja leikkien avulla. Pohdimme yhdessä oikean ja väärän välistä eroa, laadimme yhteiset säännöt, harjoittelemme anteeksi pyytämistä ja -antamista, sekä opettelemme hyväksymään erilaisuutta.

Tapakasvatus on osa päivittäistä toimintaamme. Lapset oppivat mm. tervehtimään, hyviä ruokailutapoja ja muita käyttäytymiseen liittyviä taitoja.

Huoltajan valinnan mukaan lapsi voi osallistua joko päiväkodin uskontokasvatukseen tai elämänkatsomustietokasvatukseen. Tutustumme uskonnollisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen. Keskustelemme siitä, miten ja miksi juhlia vietetään. Teemme retkiä lähikirkkoon, mm. kotikirkko tutuksi aistien avulla ja esikoululaisten koulutielle siunaaminen. Elämäntietokasvatuksen osalta käsittelemme mm. suvaitsevaisuutta, oikeudenmukaisuutta ja huolenpitoa. Aiheet liittyvät ihmisten välisiin suhteisiin sekä ihmisen ja luonnon suhteeseen.

Kulttuurinen katsomuskasvatuksemme pohjautuu Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaan. Opetuksen painopisteinä ovat visuaaliset taiteet ja sirkus. Opetamme lapsille omaa kulttuuriperintöämme satujen, retkien ja juhlapäivien vieton yhteydessä. Tutustumme myös muiden maiden kulttuureihin.

Ympäristö- ja luonnontieto

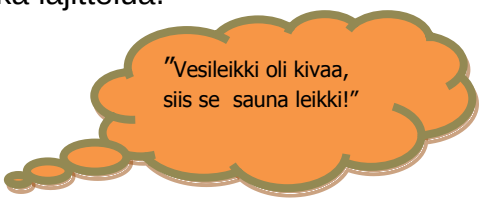
Ympäristökasvatuksen tehtävänä on antaa kokonaiskuva ihmisen, yhteiskunnan ja luonnon vuorovaikutuksesta. Opetamme luontotietoutta leikkimällä ja tutkimalla kaikkia aisteja hyödyntäen. Lapsi oppii havainnoimaan luontoa omien kokemusten ja kokeilujen kautta. Tutustumme jokamiehen oikeuksiin, ilman ja veden ominaisuuksiin, avaruusteemaan,

vuoden kiertokulkuun, sääilmiöihin sekä kasvi- ja eliökuntiin. Asioiden kuvailun, vertailun sekä luokittelun ja kokeilun avulla lapsi oppii käsitteitä, tekemään päätelmiä ja löytämään syy – seuraussuhteita.

Retkillä lapsi oppii liikkumaan luonnossa sekä kunnioittamaan ja arvostamaan luonnon kauneutta ja hyödyntämään sen tarjoamia mahdollisuuksia: luonnon soittimet, askartelu- ja leikkimateriaalit. Kävelyretkien avulla lapsen lähiseutu ja oma asuinalue tulevat tutuiksi. Samalla lapsi oppii liikkumaan liikenteessä.

Toiminnassa toteutamme kestävän kehityksen periaatteita. Lapsi oppii materiaalien, sähkön ja veden kulutuksen säästeliästä käyttöä sekä lajittelua.

Terveys

Lapsen terveyden edistäminen on kokonaisvaltaista. Siihen kuuluvat mm. ravitsemus, lepo, hygienia, pukeutuminen, leikki ja ulkoilu. Lasta ohjataan ymmärtämään terveellisten elämäntapojen perusteet ja oman toiminnan vaikutus hyvinvointiin.

Päivän aikana edistämme hyviä ystävyyssuhteita ja turvallisia aikuiskontakteja, jotka luovat pohjaa henkiselle hyvinvoinnille. Lapset opettelevat hyviä kaveritaitoja. Lasta on suojeltava sekä henkiseltä että fyysiseltä väkivallalta. Aikuisen tehtävänä on ohjata lapsia elämänhallinnan ja itsesäätelytaitojen opettelussa siten, että he ymmärtävät toistensa psyykkisen ja fyysisen loukkaamattomuuden merkityksen.

Ruokailussa tavoitteena on lapsen terveellisten ruokailutottumusten ja hyvien ruokailutapojen oppiminen. Kannustamme lapsia maistamaan uusia ruokia ja opettelemme ruokailuvälineiden oikeaa käyttöä.
Lepo on tärkeää niin fyysisen kuin psyykkisen tasapainon vuoksi. Lapsella on päivittäin mahdollisuus riittävään lepoon ja rauhoittumiseen.

Lasta ohjataan huolehtimaan omasta siisteydestään ja puhtaudestaan, esimerkiksi käsien pesu wc-käyntien jälkeen ja ennen ruokailua. Lapsi oppii huolehtimaan omista vaatteista ja pukeutumaan sään mukaisesti. Keskustelemme suu- ja hammashygieniasta.

Ulkoileminen antaa hyvän fyysisen kunnon ja hyvän mielen. Yhdessä liikkuminen ja leikkiminen vahvistavat lapsen motorisia ja sosiaalisia taitoja. Lapset oppivat yhteisiä pelisääntöjä ja harjoittelevat ottamaan vastuuta omista toimistaan ja turvallisuudesta.

Fyysinen ja motorinen kehitys

Säännöllinen liikunta tuottaa lapselle iloa ja mielihyvää, joka tukee oppimista ja hyvän itsetunnon rakentumista. Liikunnan ja leikin avulla harjaannutetaan mm. lapsen fyysistä kuntoa, motorisia taitoja ja liikehallintaa. Lapsi saa kokemuksia erilaista liikuntamuodoista sekä välineistä.

Huomioimme liikuntatuokioiden suunnittelussa tavoitteellisuuden, yksilöllisyyden, leikinomaisuuden ja monipuolisuuden. Tuokio koostuu motivoinnista, perusliikuntaharjoituksista, leikistä, taito-osiosta sekä rentoutuksesta. Tuokioissa harjoittelemme perusliikuntataitoja: kävelyä, juoksua, hyppimistä, kierimistä, kiipeämistä, heittämistä. Perusliikkeitä harjoitellaan suhteessa tilaan, ajankäyttöön, voimaan, suuntaan ja tasoon. Tuokioissa harjoitellaan myös kehon hahmotusta, tasapainoa ja välineiden käsittelyä.

Tavoitteena on että lapsi saa elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia. Lasta ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle. Liikunnassa korostuu yhdessä tekeminen ja ilo. Liikuntatuokiolla lapsi oppii mm. yhteistyötaitoja, tunteiden hallintaa ja erilaisia käsitteitä; jono, rivi, vierekkäin, vastakkain jne. Liikuntaa eheytetään muihin sisältöalueisiin eri keinoin. Musiikki on tärkeä osa liikuntaa.

Päiväkotimme ympäristö tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen liikkumiseen päivittäin. Liikuntasali välineineen sekä piha ja lähimetsä luovat rikkaan liikuntaympäristön.

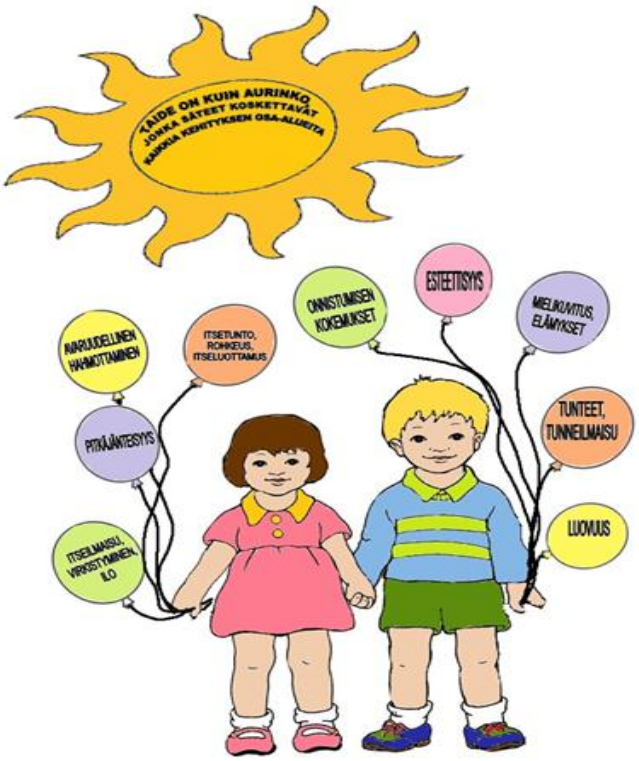
Lapsen hienomotorisia taitoja harjoittelemme päivittäin arkipäivän toiminnoissa, tehtävien ja pelien avulla. Kädentaitojen avulla lapsen silmän ja käden yhteistyö harjaantuu.

Taide ja kulttuuri

Esiopetuksessa musiikki ja muut taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Taidekasvatus sisältää monipuolista toimintaa kädentaitojen, kuvataiteiden, musiikin, liikunnan ja ilmaisukasvatuksen alueilta.

Lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään kielellisesti, motorisesti sekä kuvallisesti että ymmärtämään erilaisuutta. Taide luo ympäristön yhteisöllisyydelle ja yhteenkuuluvuudelle. Taiteessa korostuu kiireettömyys sekä toisen arvostaminen yksilönä.

Arviointi esiopetuksessa

Arvioinnin tehtävänä on tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Arvioinnissa huomioimme esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä lapsen oppimissuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Jokaiselle lapselle tehdään syksyllä henkilökohtainen oppimissuunnitelma yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Sitä arvioidaan säännöllisesti vuorovaikutuksessa huoltajien ja kasvattajien välillä.

Kehitämme lasten itsearviointia päivittäin keskustelemalla leikeistä, tehtävistä ja toiminnoista. Itsearvioinnin avulla lapsi voi vaikuttaa omaan oppimisprosessiin sekä myönteiseen minäkuvaan oppijana.

Eskarilentokoneeni on osana lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. (kts.liite1). Se tehdään syksyllä, sekä arvioidaan keväällä uudestaan. Lapsi esittelee eskarilentokoneensa huoltajien ja henkilökunnan yhteisessä arviointikeskustelussa. Lapsi arvioi mm. omatoimisuutta, ryhmätyötaitoja, motorisia ja sosioemotionaalisia taitojaan.Toukokuussa lapsi saa esiopetustodistuksen, jossa kerrotaan esiopetusvuoden aikana toteutuneet sisällöt.

Esiopetuksen ja koulun välinen yhteistyö

Esiopetusvuonna teemme yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on tutustuttaa lapsi kouluun ja turvata lapselle joustava siirtyminen päiväkodista kouluun. Tutustumme lähikouluun syys- ja kevätlukukauden aikana. Toivoisimme, että meillä olisi yhteistyökumppanina oma kummiluokka, jonka kanssa tutustumme koulurakennukseen ja koulumaailmaan. Teemme myös retkiä koulun pihalle. Lisäksi päiväkodin esiopetusryhmän henkilökunta ja koulun opettajat suunnittelevat yhteistyötä yhdessä.

Esiopetusvuoden keväällä yhteistyö tulevan koulun kanssa lisääntyy. Päiväkotimme käytössä on yhtenäinen esiopetuksesta kouluun (Esko) - tiedonsiirtomalli. Prosessi toteutetaan kaikista esiopetukseen osallistuvista lapsista. Tiedonsiirto tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedonsiirrosta saatua tietoa koulut voivat käyttää ryhmien muodostamiseen sekä oppilaan mahdollisten tukitoimien suunnitteluun.

Oppilashuolto esiopetuksessa

Oppilashuolto on hyvinvointityötä. Oppilashuollon tehtävänä on tukea ja seurata jokaisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa puuttua lapsen terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhdessä huoltajien kanssa. Tavoitteena on varhainen tukeminen ja asioihin puuttuminen. Meillä on terveellinen, turvallinen ja viihtyisä kasvuympäristö, jossa lapsi tuntee yhteenkuuluvuutta yhteisöön. Hän saa kannustavaa palautetta sekä apua päivittäin ongelmatilanteissa.

Oppilashuollolla on myös yhteisöllinen ulottuvuus. Oppilashuollon tehtävänä on edistää koko työyhteisön ja yksittäisten ryhmien hyvinvointia. Oppilashuolto kuuluu kaikille päiväkodin työntekijöille. Hyvin toimivassa työyhteisössä vallitsee luottamuksen ja turvallisuuden ilmapiiri.Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat sekä alueen terveydenhoitajat. Tarvittaessa yhteistyötahoina voivat olla myös lastensuojelu, perheneuvolat tai jokin muu tutkiva taho.

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu syksyllä, jolloin käydään läpi ryhmän kaikkien esiopetukseen osallistuvien lasten tilanne. Oppilashuoltoryhmässä käsitellään myös lapsilla jo käytössä olevat tukitoimet, tutkimukset ja terapiat. Vanhemmille annetaan tietoa oppilashuoltotyöstä ja heille ilmoitetaan, milloin oppilastyöryhmä kokoontuu. Vanhemmat voivat halutessaan osallistua oppilashuoltoryhmän kokoukseen oman lapsensa osalta. Oppilashuoltotyö on luottamuksellista ja lasta ja perhettä kunnioittavaa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Lipunkantajan päiväkodissa pidetään kerran vuodessa työyhteisön suunnittelu- ja kehittämispäivä, jolloin suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yksikön toimintaa ja asetettuja tavoitteita. Kehittämispäivän sisältö mietitään yksikön tarvetta ja tilannetta vastaavaksi ja eri vuosina keskitytään erilaisiin, kulloinkin ajankohtaisiin asioihin. Kehittämispäivänä suuntaamme katseet myös tulevaisuuteen ja visioimme ja ideoimme yhteisiä ja tiimikohtaisia asioita.

Päiväkodissamme kokoontuu edustuksellinen tiimi säännöllisesti joka toinen maanantai klo 9.30 - 11.00. Jokainen tiimi on valinnut edustajansa edustukselliseen tiimiin ja hänellä on merkittävä rooli tiedon välittäjänä kahteen suuntaan; edustukselliseen tiimiin ja omaan tiimiin. Yksikön varajohtaja on oman tiiminsä edustaja edustuksellisessa tiimissä. Edustajien vaihtumisesta sovitaan yhdessä jatkumon turvaamiseksi.

Ryhmien henkilökunta pitää säännöllisesti kerran viikossa tiimipalaverin. Siinä arvioidaan toteutunutta toimintaa, tehdään suunnitelmia ja kehitetään omaa ja tiimin työskentelyä. Päiväkodin johtaja on mukana tiimipalavereissa vähintään kaksi kertaa toiminta kauden aikana ja tarvittaessa useammin.

Päiväkodin johtaja käy kerran vuodessa henkilökohtaisen tulos- ja kehityskeskustelun työntekijöiden kanssa. Keskustelussa arvioidaan kulunutta vuotta ja asetetaan työntekijän henkilökohtaiset tavoitteet työskentelylle. Joka toinen vuosi keskustelu käydään yhdessä luonnossa liikkuen.

Työryhmiä perustetaan tarvittaessa erilaisten asiakokonaisuuksien ympärille. Yksikössä on mahdollista pitää myös pedagogisia kahviloita yhteisen keskustelun ja näkemyksen muodostamiseksi. Olemme sopineet, että erillisiä kehittämisiltoja ei päiväkodissamme pidetä, vaan suunnittelu, kehittäminen ja arviointi integroidaan työpäivän sisälle erilaisin tavoin.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä lähikoulujen kanssa ja tätä on kuvattu tarkemmin esiopetuksen osuudessa. Teemme yhteistyötä myös lähipäiväkotien kanssa ja tästä sovitaan toimintakausittain erikseen. On tärkeää tutustua alueella toimivaan varhaiskasvatushenkilöstöön ja alueen päivähoitoyksiköihin.

Teemme yhteistyötä myös päiväkotimme lähellä sijaitsevan Kanniston neuvolan kanssa. Tapaamme yhteistyöpalavereissa (kasvusto), oppilashuoltopalavereissa ja tarvittaessa yksittäisen lapsen asioissa lapsen vanhempien kanssa. Seurakunnan työntekijöiden kanssa tapaamme säännöllisesti erilaisten yhteistyötapahtumien yhteydessä. Seurakunnan työntekijät vierailevat myös päiväkodillamme juhlapyhien aikaan.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja on apunamme kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Lisäksi teemme tarvittaessa yhteistyötä puheterapeuttien, toimintaterapeuttien, perheneuvoloiden, lastensuojelun ym. asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyö lähtee aina lapsen ja perheen tarpeista, yhdessä vanhempien kanssa keskustellen ja sopien.

Olemme ryhmittäin tutustuneet päiväkotimme lähiympäristöön ja alueemme palveluihin. Olemme tehneet yhteistyötä eri tahojen kanssa ja olemme jatkossakin kiinnostuneita hyödyntämään kasvavan alueemme mahdollisuuksia ja erilaisia yhteistyömuotoja.

7.2 Hyvinvointityö

Lipunkantajan päiväkodin hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta ja kasvulle ja oppimiselle suotuisasta, turvallisesta kasvuympäristöstä. Tuemme lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä vanhempien kanssa. Hyvinvointityön tavoitteena on jokaisen yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltainen hyvinvoinnin turvaaminen. Hyvinvointityön suunnitteleminen ja toteuttaminen kuuluu koko päiväkodin henkilöstölle ja sitä toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa.

Toimintayksikön edustuksellinen tiimi vastaa yksikön yhteisöllisestä tasosta ja lapsiryhmien kasvattajatiimit vastaavat yksilöllisestä tasosta. Hyvinvointityö on mukana osana palaverirakennetta. Asioista tiedotetaan kirjaamalla muistio. Lisäksi asioista tiedotetaan tiimin edustajan välityksellä koko kasvattajatiimille viikoittaisessa tiimipalaverissa. Tiimipalavereissa hyvinvointityö on tiimin asialistalla, kun käsitellään lapsiin liittyviä asioita ja arvioidaan ja kehitetään toimintaa. Pidämme tärkeänä tarjota lapsille ja henkilökunnalle mahdollisuuksia virkistäytymiseen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen erilaisin ratkaisuin päiväkodin arjessa.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Kaikille perheille jaetaan Lipunkantajan päiväkodin esite, jossa kerrotaan yksikkömme toiminnasta ja tiedotetaan vanhemmille varhaiskasvatukseen ja hoidon aloittamiseen liittyvistä asioista. Tästä esitteestä löytyy kaikki päiväkotimme yhteystiedot. Lisäksi olemme tehneet päiväkodistamme esittelyaineiston, joka kuvaa toimintaamme ja jota päivitetään tarvittaessa.

Jokainen ryhmä tiedottaa toiminnastaan ja muista ryhmän asioista kerran kuukaudessa "kotikirjeellä". Tämä lähetetään perheille sähköpostilla. Ryhmillä on käytössä lisäksi ilmoitustaulut päivittäiseen tiedottamiseen. Vanhempainillat ovat myös tärkeitä tiedon jakamisessa ja yhteisen keskustelun herättämisessä. Vanhempainiltoja järjestämme 1 – 2 kertaa toimintakauden aikana. Lisäksi koko yksikköä ja kaikkia perheitä koskevista asioista tiedotetaan sähköpostilla aina tarvittaessa. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on luettavissa jokaisen ryhmän tiloissa ja sitä voi halutessaan lainata myös kotiin. Tämän avulla tiedotamme yksikön arvoista, toimintatavoista ja lapsen hoitoon, kasvuun ja oppimiseen liittyvistä yleisistä ja yhteisistä asioista.

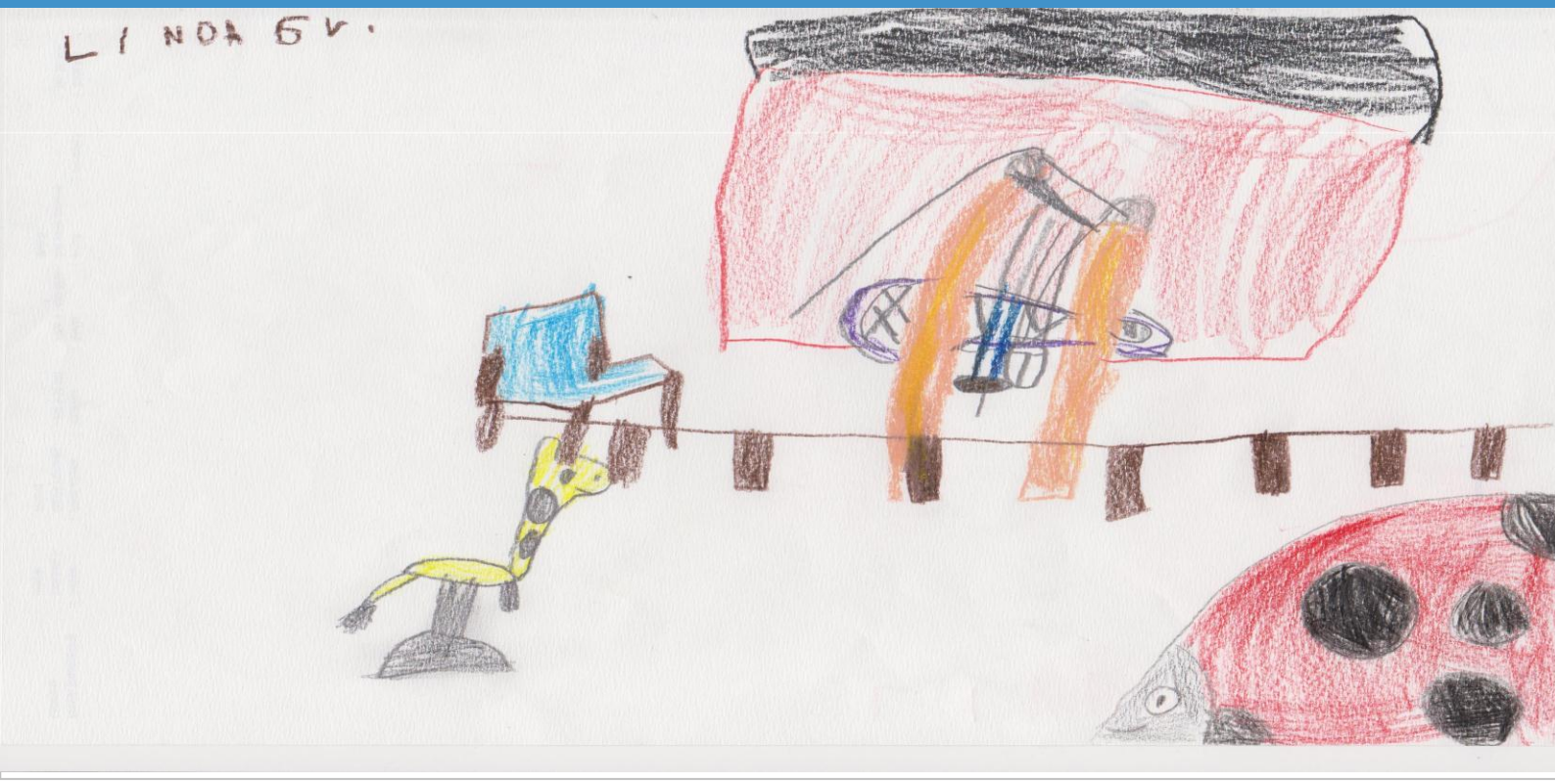
Otamme mielellämme vastaan vierailijoita ja kerromme toiminnastamme. Suhtaudumme avoimesti erilaisiin yhteistyöpyyntöihin ja uskomme, että myös vierailijoillamme on meille paljon annettavaa. Vertais- ja vierailukäynnit elävöittävät arkeamme ja tekevät työmme näkyväksi. Teemme tärkeää ja merkityksellistä työtä yhdessä lasten ja perheiden kanssa positiivisella mielellä, jokaisesta päivästä iloiten!

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi/ Varhaiskasvatus / Lipunkantajan päiväkoti
Tapparakuja 6, 01700 Vantaa
09-839 34113

VANTAA

Lystilän päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 3

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 4

2.1 Arvolähtökohdat 4

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 5

2.2.1 Kasvattajuus 5

2.2.2 Lapsikäsitys 6

3 Lapsi toimijana ja oppijana 7

3.1 Leikki 8

4 Työ lasten parissa 11

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 11

4.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 12

4.3 Oppimistoimintojen organisointi 12

4.3.1 Pienryhmätoiminta 13

4.3.2 Kasvun ja oppimisen tukeminen 13

4.3.3 Tieto- ja viestintätekniikka lasten kanssa 14

4.4 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 14

4.5 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 15

4.5.1 Esiopetuksen järjestäminen 15

4.5.2 Iltahoidon järjestäminen 16

5 Yhteistyö perheiden kanssa 18

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 19

7 Yhteistyöverkostot 19

7.1 Lasten kehitystä ja vanhemmuutta tukevat kumppanit 19

7.2 Hoivakoti ja lähipäiväkodit 20

8 Loppusanat 20

1 Johdanto

Lystilän päiväkoti sijaitsee keskellä kerros- ja pientaloaluetta Vantaan Pakkalan kaupunginosassa melko uudella, nopeasti kasvavalla asuinalueella, jossa asuu paljon nuoria lapsiperheitä. Alueella on myös useita muita päiväkoteja ja kouluja. Asuinrakennusten lisäksi lähiympäristössä on paljon ulkoilumahdollisuuksia: metsää, puistoja, peltoja.

Lystilän päiväkoti avasi ovensa syksyllä 2009. Päiväkodissamme työskentelee lastentarhanopettajia, lastenhoitajia sekä tarpeen mukaan avustajia. Lystilässä on myös opiskelijoita harjoittelemassa tulevaa ammattia varten sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisia henkilöitä työharjoittelussa. Henkilöstössä on päiväkodin lyhyen historian aikana ollut paljon vaihtuvuutta, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että yhteisiä käytänteitä hiotaan edelleen. Kaupunki ostaa ruoka- ja siivouspalvelut yksityisiltä palveluntuottajilta.

Lystilän päiväkoti on toistaiseksi ainoa lähialueen päiväkodeista, joka tarjoaa hoitoa arkisin myös klo 18 jälkeen, tarvittaessa aina klo 22.00 saakka. Iltahoitoa järjestetään lapsille, jotka tarvitsevat sitä huoltajien työn tai opiskelun takia.

Lapsiryhmät ja niiden määrä muovautuvat vuosittain alueellisen tarpeen mukaan. Päiväkodissa toimii kuusi kokopäiväryhmää 0-6-vuotiaille. Kaupunki ohjaa pedagogisia suuntauksia painopistetyöskentelyllä. Toimintakaudella 2013-14 painopisteenä on leikki. Päivisin toiminta pohjautuu pienryhmätoimintaan. Jokainen ryhmä toteuttaa pienryhmätoimintaa lapsia parhaiten palvelevalla tavalla ja ajankohtana.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme (vasu) pohjautuu sekä varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin perusteisiin (Stakes 2005) että Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012). Lystilän varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on ohjata ja määrittää varhaiskasvatustyötä päiväkodissamme. Se toimii myös kasvatushenkilöstön arviointi- ja kehittämistyön tukena sekä antaa lasten vanhemmille tietoa päiväkotimme toiminnan perusteista. Vasun työstäminen aloitettiin keväällä 2012 ja sitä jatkettiin vuoden verran koko kasvatushenkilöstön voimin. Myös vanhempien mielipiteitä ja näkemyksiä on kuultu kyselylomakkeen avulla.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Lystilän toimintaa ja sen suunnittelua ohjaavat Vantaan kaupungin yhteiset varhaiskasvatuksen arvot.

"Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisen hyväksi." (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

Lystilässä innovatiivisuus toteutuu toiminnan jatkuvana arviointina ja kehittämisenä moniammatillisuutta hyödyntäen. Etsimme uusia näkökulmia toiminnan toteuttamiseen, tavoitteena on tarjota toimiva ja turvallinen arki sekä lapsille että aikuisille.

"Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen." (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

Lystilässä yhteisöllisyys tarkoittaa yhdessä sovittujen toimintatapojen ja –periaatteiden luomista sekä niihin sitoutumista. Tämä vahvistuu ajatuksesta, että koko henkilökunta on vastuussa kaikista lapsista. Mietimme tapoja lisätä lasten ja koko perheen mahdollisuuksia yhteisölliseen toimintaan.

"Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyiselle ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin." (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

Kestävä kehitys merkitsee meille ekologisia valintoja, harkintaa materiaalihankinnoissa ja sen käytössä sekä ekologisen ajattelutavan siirtämistä lapsille. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti sekä kunnioittamaan luontoa ja ympäristöä. Päiväkotina luomme omaa, kestävää kulttuuriperinnettä yhdessä perheiden kanssa yhteisten tapahtumien muodossa.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

”Kasvattajan työn ydin on lasten kohtaaminen, joka edellyttää kasvattajalta aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Kasvattaja ymmärtää arjen merkityksellisyyden lapsen elämässä ja hyödyntää päivän tilanteita tukien, innostaen ja ohjaten lapsia tarkoituksenmukaisella tavalla.” (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

”Kasvattajuus tarkottaa, että kasvattaa hedelmiä ja kasveja.”

Eskarilaisen kommentti

Varhaiskasvattajan on tärkeää tiedostaa oma roolinsa kasvattajana. Sen taustalla vaikuttavat sekä omat että työyhteisön arvot. Meillä aikuiset jakavat keskenään ajatuksia, suunnittelevat ja arvioivat toimintaa yhdessä. Tämän mahdollistavat muun muassa säännölliset pedagogiset keskustelut tiimeissä ja koko työyhteisössä. Pohdimme myös itsenäisesti tapaamme toimia arjen eri tilanteissa.

Meillä kasvattajina on merkittävä rooli lapsen oppimisprosessissa. Herättelemme lapsen uteliaisuutta ja kannustamme luovuuteen. Luomme turvallisen, viihtyisän ja toimivan oppimis- ja kasvuympäristön yhdessä lasten kanssa. Päiväkodin avoin ilmapiiri ja kasvatushenkilöstön johdonmukaiset tavat toimia luovat lapsille turvallisen arjen. Kasvattaja asettaa lapselle turvalliset rajat kuuntelemalla ja olemalla aidosti läsnä vuorovaikutustilanteissa lapsen kanssa.

2.2.2 Lapsikäsitys

”Lasten osallisuuden vahvistaminen edellyttää kasvattajilta heittäytymistä lasten maailmaan. Lähtökohtana on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään.” (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012)

”Mulle tulee siitä mieleen, että se menee päiväkotiin, ni pitää kädestä kiinni jos menee retkelle.”

Nea, 5v.

Kohtaamme lapset yksilöinä, ja huomioimme jokaisen yksilölliset tavat toimia ja oppia. Tavoitteena on luoda perusta lapsen hyvälle itsetunnolle ja kasvulle. Kasvattajan tehtävänä on ymmärtää lapsen erilaisia tapoja oppia ja mahdollistaa ne arjessa.

Päiväkodin tulee olla lapselle turvallinen ja virikkeellinen paikka, jossa lapsi saa olla lapsi ja hänellä on hyvä olla. Lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päivän kulkuun esimerkiksi tekemällä itse valintoja annetuista vaihtoehdoista. Myös kasvattajalta vaaditaan herkkyyttä ja joustavuutta muuttaa tarvittaessa ennalta suunniteltua toimintaa lasten toiveiden mukaiseksi. Lapsi on luontaisesti aktiivinen, utelias ja tutkiva. Lystilässä annamme mahdollisuuksia lapsen tutkia erilaisia asioita ja ilmiöitä.

3 Lapsi toimijana ja oppijana

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa tutustua ympäristöönsä ja itseensä. Lapsi nauttii liikkumisesta, ja se on tärkeää myös hänen hyvinvointinsa kannalta. Erilaiset oppimisympäristöt kannustavat lasta liikkumaan ja kehittävät hänen motorisia taitojaan. Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia sekä ohjattuun että omaehtoiseen liikuntaan.

Tutkiminen on lapsen keino hahmottaa ympärillään olevaa maailmaa. Lapset ovat luonnostaan uteliaita; he kyselevät ja ihmettelevät ympärillään olevia asioita. Uuden oppiminen kiinnittyy lapsella jo olemassa olevaan tietoon ja hänen omakohtaisiin kokemuksiinsa. Uutta tietoa rakennetaan aina vanhan pohjalle. Vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa innostus kasvaa ja tarttuu.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen antavat lapselle mahdollisuuden toteuttaa itseään ja luovuttaan päiväkodin arjessa. Se kehittää mielikuvitusta sekä tarjoaa elämyksiä. Päivittäisissä toiminnoissa lapsi saa kokemuksia musiikin, kuvataiteen, teatterin ja sanataiteen maailmasta. Itsensä ilmaiseminen eri tavoin auttaa lasta tunnistamaan ja käsittelemään erilaisia tunteita. Lapselle ominaiset toiminnan tavat otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Leikki on lapselle ominaisin tapa toimia ja oppia. Se toimii punaisena lankana kaikessa lapsen toiminnassa koko lapsuuden ajan.

3.1 Leikki

”Platonin on sanottu selittäneen leikkiä tähän tapaan: Nuoret luontokappaleet eivät voi pitää ruumistaan ja ääntään hiljaa. Niiden pitää liikkua mielihyvästä, meluta, hyppiä, juosta, tanssia ja päästää kaikenlaisia ääniä. ”

Lapsuus, erityinen elämänvaihe (Huizinga, 1984)

Leikin ensimmäiset kokemukset välittyvät lapselle aikuisen kautta. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä tärkeämpi on aikuisen rooli ja osallisuus leikin ohjauksessa. Leikkiessä lapsi saa myönteisiä kokemuksia ja onnistumisen tunteita. Lapset oppivat leikkiessään sopimaan, myötäilemään ja neuvottelemaan leikin kulusta.

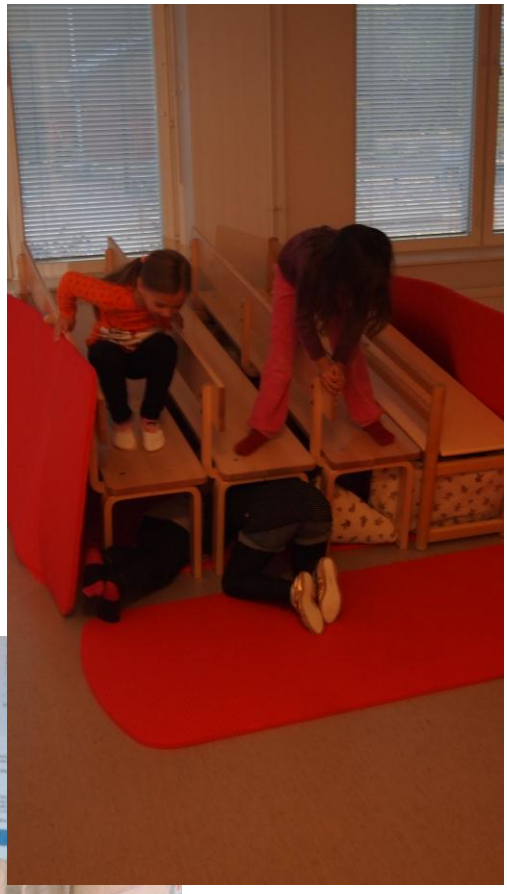

Me Lystilässä tuemme ja ohjaamme lasten leikkiä sekä turvaamme riittävän leikkiajan ja -rauhan. On tärkeää, että lapsen omaehtoiselle ja pitkäkestoiselle leikille on varattu riittävästi aikaa. Lapsella tulee olla sukupuolestaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja hänellä on oikeus yksilöllisiin mielenkiinnon kohteisiin (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma). Aikuista tarvitaan joskus leikin alkuunpanijana tai ylläpitäjänä. Aikuinen toimii aina sovittelijana ja apuna ristiriitatilanteissa, kun lapsi sitä tarvitsee.

Lystilän päiväkodissa on paljon erilaisia leikkitiloja, jotka mahdollistavat monipuolisen, rauhallisen ja pitkäkestoisen leikin pienryhmissä. Jokaisen oman ryhmän tilojen lisäksi käytettävissä ovat muun muassa aula, jumppasali sekä hiekkaleikki- ja pehmopalikkahuone. Myös leveitä, pitkiä käytäviä on helppo hyödyntää esimerkiksi rakenteluleikkeihin. Lystilässä lapset saavat käyttää kaikkia edellämainittuja tiloja leikkeihinsä.

Lasten leikkiä seuraamalla ja havainnoimalla saamme tietoa lasten kehitys- ja oppimisvaiheista, ryhmän vuorovaikutussuhteista sekä kiinnostuksen kohteista. Tämä auttaa huomioimaan sekä koko ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet toiminnan suunnittelussa.

Leikki huomioidaan ryhmien viikko- ja kuukausisuunnitelmissa. Vapaalle leikille varataan aikaa päivittäin, viikkosuunnitelmassa on toisinaan myös kokonaisia leikkipäiviä. Oman lelun päivä on ryhmästä riippuen vähintään kerran viikossa. Osassa ryhmiä käytetään leikkitaulua leikkien valitsemisessa ja suunnittelussa. Se auttaa lasta hahmottamaan eri vaihtoehdot ja sitoutumaan valitsemaansa leikkiin.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli kuuluu luonnollisena osana lapsen elämään pienestä pitäen. Vuorovaikutus lasten kanssa voi olla sanallista ja sanatonta, johon on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota. Kieli kehittyy kokemusten ja tapahtumien myötä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Jo hyvin pieni lapsi kommunikoi eleillä, ilmeillä ja äänillä. Puhuminen ja vuorovaikutustaitojen kehitys on yhteydessä lapsen ystävyyssuhteisiin, emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä oppimisvalmiuksiin. Sadut, kertomukset, runot, riimit ja jutustelut arjen tilanteissa ovat tärkeitä lapsen kielellistä kehitystä tuettaessa. Myös kuvien käyttäminen tukee lapsen kielellistä kehitystä. Kuvien käyttö helpottaa myös lapsia, joilla on kielenkehityksen viivästymää tai äidinkieli on muu kuin suomi.

Lystilässä pidämme tärkeänä, että aikuinen pysähtyy kuuntelemaan lasta, jotta tämä voi kertoa rauhassa asiansa loppuun asti. Puhutun kielen vasta kehittyessä olemme tärkeässä roolissa eleiden ja ilmeiden sanoittajina. Kiinnitämme huomiota äänenkäyttöön ja tapaan puhua muille. Rohkaisemme jokaista lasta osallistumaan keskusteluihin ja opettelemme myös kuuntelemaan muita. Ryhmien päivittäisillä kokoontumisilla pyrimme antamaan kaikille lapsille puheenvuoron. Esimerkiksi lelupäivänä lapset saavat esitellä oman lelunsa. Yhteiset ruokapöytäkeskustelut ovat antoisia, lapset voivat jutella heille tärkeistä ja ajankohtaisista asioista muiden lasten ja aikuisten kanssa.

4.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkotipäivää rytmittävät toistuvat arkirutiinit, jotka luovat lapselle turvallisuudentunnetta ja joiden avulla hän oppii hahmottamaan päivän kulkua. Esimerkiksi ruokaillessaan ja pukeutuessaan lapsi harjoittelee itselleen tärkeitä taitoja yhdessä aikuisen ja muiden lasten kanssa. Taitojen kasvaessa aikuisen rooli pienenee ja lapsen omatoimisuus lisääntyy. Tämä on merkittävää lapsen itsetunnon kehittymisen kannalta.

Tulevien tapahtumien ennakoitavuus luo lapselle tunteen päivän hallittavuudesta. Vakaa päivärytmi tuo lapselle turvallisuuden tunnetta ja auttaa hahmottamaan arjen tapahtumia. Aamu- ja päiväpiireillä käymme lasten kanssa yhdessä läpi päivän kulkua kuvien avulla. Kuvitettu arki on aina lapsen nähtävillä, ja siihen voidaan palata useita kertoja päivässä. Joustavasti vakaalla päivärytmillä luomme kiireettömän ja helposti omaksuttavan arjen. Ohjatun sekä keskittymistä vaativan toiminnan vastapainoksi suunnittelemme jokaiseen päivään aikaa myös riittävälle levolle sekä vapaammalle puuhalle.

”Lystilän ihmiset ovat täällä päiväkodissa suojelemassa lapsia.”

Mathias 2 v.

4.3 Oppimistoimintojen organisointi

Kaikki arjen tilanteet ovat lapselle oppimistilanteita. Siksi on tärkeää, että siirtymätilanteet ja ohjatut toiminnot tapahtuvat pienryhmissä tai porrastaen. Siirtymätilanteella tarkoitamme tapahtumasta toiseen siirtymistä, johon liittyy aina jokin tekeminen (esimerkiksi ruokailusta wc:n kautta lepohetkelle tai pukemistilanteesta ulkoiluun). Tämä mahdollistaa lapselle toimintarauhan, enemmän tilaa ja kiireettömän vuorovaikutuksen sekä lasten että aikuisten kanssa. Päivän aikana on kuitenkin tilanteita, joissa koko ryhmä on koolla yhdessä, kuten ruokailut. Esiopetusikäiset harjoittelevat toimimista myös isommassa ryhmässä tulevaa koulunaloitusta ajatellen.

Varhaiskasvatuksessa tutustutaan matemaattisiin, luonnontieteellisiin, historiallisyhteiskunnallisiin, esteettisiin, eettisiin ja uskonnollis-katsomuksellisiin sisältöihin (Varhaiskasvatuksen perusteet 2005/Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Tämä toteutuu Lystilässä luontevasti sekä ohjatussa toiminnassa että päivittäisissä askareissa. Meillä toimintaa toteutetaan pienryhmissä, ja se vaihtelee päivittäin sisältäen esimerkiksi leikkiä, jumppaa, musiikkia, kädentaitoja, pelejä ja lukuhetkiä.

Pienimmillä lapsilla leikki ja perushoitotilanteet ovat tärkeimpiä oppimistilanteita. Esimerkiksi pukeutumistilanteessa kahdenkeskinen vuorovaikutus aikuisen kanssa tukee muun muassa lapsen kielenkehitystä ja kehonhahmotusta. Samalla luodaan luottamuksellista suhdetta lapsen ja aikuisen välille.

Ohjattu toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja sen avulla pyritään antamaan lapselle valmiuksia ymmärtää ja hahmottaa ympäröivää maailmaa. Esimerkiksi matematiikkaan tutustumme muun muassa pelien ja rakentelun avulla. Tärkeimmät kansalliset ja kirkolliset juhlapäivät huomioimme joko päiväkodin yhteisinä tapahtumina tai osallistumalla seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin. Parhaiten lapsi oppii ja hyödyntää jo oppimaansa leikkiessään, minkä vuoksi teemme sille päivittäin runsaasti tilaa.

4.3.1 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminnassa lapset jaetaan joko kiinteisiin tai toiminnallisiin pienryhmiin, jotka toimivat eri tiloissa. Ryhmät voivat olla joko aikuisen määrittelemiä tai lasten itsensä muodostamia toiminnan sisällön mukaan. Pienryhmätoiminta mahdollistaa rauhallisen tilanteen, jossa lapsen ja aikuisen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus on keskeisessä asemassa. Lapsi saa yksilöllistä huomiota, ja hänen on helpompi osallistua ryhmän toimintaan. Myös hiljaisemmat lapset uskaltavat paremmin ilmaista itseään.. Pienessä ryhmässä kasvattajan on hyvä havainnoida ja huomioida lasten eri tarpeita, mikä auttaa toiminnan suunnittelussa. Pienryhmätoiminnan tavoitteena on luoda kiireetön ilmapiiri ja sujuva arki, ja sitä käytetään siirtymä-, leikki- sekä opetus- ja kasvatustilanteissa.

4.3.2 Kasvun ja oppimisen tukeminen

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen *yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi*. Yleisellä tuella tarkoitetaan arjen pedagogiikkaa, lapsen tarpeisiin suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön luomista, sekä jokaisen lapsen yksilöllisten tarpeiden ja vahvuuksien huomioimista.

Kun meillä herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tiivistämme yhteistyötä perheen, konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa. Jos yleinen tuki on riittämätön, lapsi saa *tehostettua tukea*. Tällöin lapselle tarjotaan yleisen tuen lisäksi muita tukitoimia. Lystilässä vakinainen avustaja toimii hoito- ja kasvatushenkilöstön lisäksi niissä ryhmissä, joissa on tehostetun tuen piirissä olevia lapsia. *Erityistä tukea* tarjotaan muun muassa pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille.

Kasvun ja oppimisen tuen lähtökohtana on lapsen tarvitseman tuen liittäminen lapsiryhmän toimintaan siten, että tukea tarvitsevan lapsen osallisuus mahdollistetaan. Oppimisympäristön toimivuutta arvioidaan ja sitä muunnellaan tarvittaessa lapsen kehitystä tukevaksi. Kasvattajina vahvistamme lasten keskinäistä tasavertaista vuorovaikutusta.

4.3.3 Tieto- ja viestintätekniikka lasten kanssa

Lystilän päiväkodissa on kolme lasten käyttöön tarkoitettua tietokonetta, jotka on kytketty opetusverkkoon. Tällä hetkellä opetusohjelmia hyödyntävät esiopetusikäiset. Lasten käytössä on muun muassa matemaattisia ja kielellisiä taitoja harjoittavia pelejä (Ekapeli) ja verkosta löytyvät opetukselliset ohjelmat. Tavoitteena on ensin tutustuttaa kaikki 3-6 -vuotiaat tieto- ja viestintätekniikan alkeisiin ja myöhemmin vakiinnuttaa se yhdeksi oppimistoimintoja tukevaksi työkaluksi.

4.4 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa kestävä kehitys on yksi kaupungin arvoista. Kestävän kehityksen tavoitteena on turvata hyvät elinmahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville. Se sisältää kulttuurisen, sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen suuntauksen. Lystilän päiväkodin toiminnassa painotamme ekologista ja taloudellista ajattelua.

Lystilän piha luo hyvät mahdollisuudet leikkeihin ja lapsen luontaiseen uteliaisuuteen luontoa kohtaan. Pihan puusto, pensaat ja hiekkakenttä tarjoavat virikkeellisen ympäristön eri-ikäisille lapsille. Tutustumme luontoon ja tarkkailemme sitä eri vuodenaikoina. Teemme

retkiä mahdollisuuksien mukaan Tammiston luonnonsuojelumetsään, Haltialan tilalle, Backaksen puistoon ja pieniin lähimetsiin. Rakennettuun ympäristöön ja liikennesääntöihin tutustumme muun muassa kirjastokäynneillä ja retkillä lähiympäristöön. Retkeilyyn käytämme myös julkisia liikennevälineitä.

Toteutamme ympäristökasvatusta kierrättämällä ja käyttämällä ekologisia vaihtoehtoja lasten kanssa toimiessamme, esimerkiksi askarteluissa. Eskariryhmän energiavahdit tarkkailevat koko talon valojen käyttöä. Lasten kanssa opettelemme päivittäistä jätteiden lajittelua ja kierrätystä.

4.5 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.5.1 Esiopetuksen järjestäminen

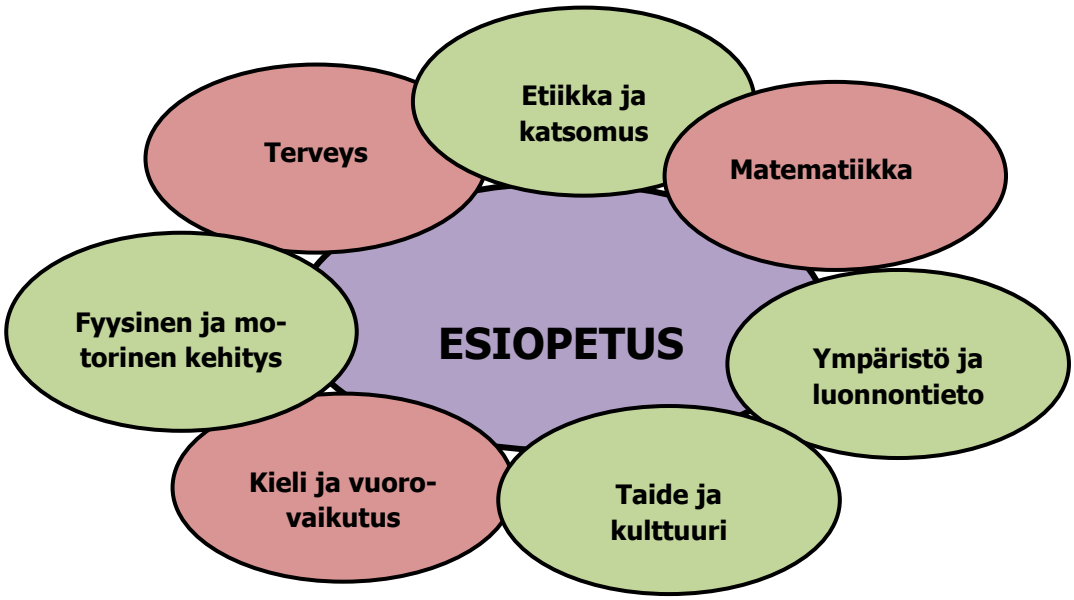
”Varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi. Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen.” (Vantaan esiopetussuunnitelma 2011)

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja toimii siltana varhaiskasvatuksesta kouluun. Se on valmistautumista yhteen merkittävistä muutoksista lapsen elämässä. Esiopetuksen tarkoituksena on edistää lasten kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Se antaa lapsille hyvät valmiudet siirtyä alkuopetukseen.

Eskaritehtäviä iltahoidossa

Lystilän päiväkodin esiopetusryhmien rakenne vaihtelee vuosittain riippuen esiopetusikäisten lasten määrästä. Ryhmät voivat muodostua yksinomaan esiopetusikäisistä tai eri-ikäisistä lapsista. Iltahoitoa tarvitsevien lasten esiopetus järjestetään yksilöllisesti huomioiden lasten hoitoajat.

Esiopetus pohjautuu toiminnan eheyttämiseen yhdistelemällä eri sisältöalueita, jotka näkyvät alla olevassa kuvassa.

Lystilässä toteutamme esiopetusta pienryhmissä. Leikki, retket ja ulkoilu ovat kiinteä osa eskarilaisen päivää. Esiopetusvuonna kiinnitämme erityistä huomiota lapsen minäkuvan ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseen esimerkiksi osallistamalla häntä toiminnan suunnittelussa. Välitämme lapsille oppimisen iloa sekä kannustamme oppimaan uusia asioita.

Lapsen esiopetussuunnitelma (Leops) tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa. Suunnitelmassa kartoitetaan kunkin lapsen vahvuudet ja määritellään tavoitteet esiopetusvuodelle. Lapsen kanssa keskustellaan ja hän saa itse kertoa omia toiveitaan ja tavoitteitaan esiopetusvuodelle. Nämä otetaan huomioon suunnitelmaa laadittaessa.

Teemme yhteistyötä Veromäen ja Kartanonkosken lähikoulujen kanssa, käymme muun muassa vierailuilla puolin ja toisin. Tärkeä osa koulun kanssa tehtävää yhteistyötä on myös keväällä pidettävä EsKo -tiedonsiirtopalaveri, jossa vanhempien luvalla välitämme tietoa lapsesta hänen tulevaan kouluunsa.

Oppilashuollon tehtävänä on kiinnittää huomiota lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin esiopetusvuonna, tunnistaa kehityksen tai oppimisen mahdollisia esteitä sekä mahdollistaa lapselle tarvittava tuki esiopetusvuoden aikana. Tätä varten kokoontuu oppilashuoltoryhmä syksyisin ja keväisin. Ryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, esiopetuksesta vastaavat opettajat, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Koulun puolelta kevään kokoukseen osallistuu rehtori ja luokanopettaja sekä tarvittaessa psykologi ja erityisopettaja.

4.5.1.1 Valmistava opetus 6-vuotiaille

Valmistavaa opetusta tarjotaan eri kieli- ja kultturitaustaisille lapsille, joiden suomen kielen taidot eivät riitä esiopetusryhmässä työskentelyyn. Kielitaidon arvioinnin suorittaa alueemme kieli- ja kulttuurikoordinaattori, joka valmistelee tarvittaessa esityksen lapsen siirtymisestä valmistavaan opetukseen. Sen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä sekä tarjota hänelle riittävät valmiudet toimia tulevassa perusopetuksen ryhmässään. Valmistavan opetuksen lapset osallistuvat päivittäin esiopetuksen toimintaan. Lisäksi heille tarjotaan suomen kielen kehittymistä sekä lapsen identiteettiä tukevaa toimintaa viisi tuntia viikossa. Tämä toteutuu pienrymissä muun muassa pelien, leikkien ja kirjojen avulla

4.5.2 Iltahoidon järjestäminen

Iltapäädyssä, eli Havumetsässä toimii kaksi ryhmää. Katajissa touhuilevat 1-2-vuotiaat ja Kuusissa 2,5-5-vuotiaat. Päivisin toimimme pääsääntöisesti omissa ryhmissä, mutta illalla kokoonnumme yhteen ja saamme usein ”keikkalaisia” talon muista ryhmistä mm. eskareista. Iltapäiväulkoilun jälkeen iltahoidossa olevat lapset siirtyvät sisälle päivälliselle klo 17. Sen jälkeen katselemme yhdessä Pikku Kakkosta, mikä on lapsille tuttu iltarutiini kotoakin. Sen päätyttyä lapset esittävät toiveensa leikkien ja puuhailujen suhteen, illalla meillä on ti-

lanteen mukaan mahdollista käyttää koko talon tiloja. Isompien lasten suosituin toive on salipuuhat temppuiluineen ja pikkuväki nauttii mopoilusta pitkillä ja leveillä käytävillä. Iltaisin voidaan myös ulkoilla lasten toiveesta. Koko talon yhteiset tapahtumat, joita vietetään päivällä, huomioidaan myös iltaryhmän toiminnassa.

Iltahoito yhdistää luontevasti monenikäiset ja eri ryhmien lapset leikkimään yhdessä, kun kokoonpano on eri kuin päivisin. Vuorovaikutus eri-ikäisten lasten välillä korostuu iltahoidossa ja etenkin koti-/hoivaleikit ovat suosittuja.

Päiväkotileikki, menossa aamupiiri

Iltaisin lapsia on vähemmän kuin päivisin, mikä mahdollistaa rauhalliset vuorovaikutustilanteet lasten ja aikuisten välillä. Näin saamme arvokasta tietoa lasten tavasta ajatella ja käsitellä ympäröivää maailmaa. Iltaisin lapset kertovat avoimesti itselleen tärkeistä asioista. Koska iltahoidon toiminnassa korostuu kodinomaisuus, lapsilla on aina mahdollisuus tuoda kotoa jokin lelu tai muu itselleen tärkeä tavara. Toisinaan väsymys ja koti-ikävä herkistävät lapsen, jolloin aikuisen läheisyys on erityisen tärkeää. Rauhallinen satuhetki, jutustelu tai syli tuovat lapselle turvaa.

Iltapalan jälkeen toiminta painottuu leppoisaan ja turvalliseen yhdessäoloon aikuisen tai toisten lasten kanssa. Kodinomaiset puuhat, kuten astianpesukoneen tyhjennys yhdessä aikuisen kanssa, kuuluvat iltahoidon rutiineihin ja ovat mieluisia lapsille. Ennen kotiin lähtöä huolehdimme yhdessä yleisestä siisteydestä. Päiväkoti sulkee ovensa viimeistään klo 22.

5 Yhteistyö perheiden kanssa

Hyvä kasvatuskumppanuus edellyttää työntekijöiden ja huoltajien molemminpuolista tietoista sitoutumista lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Päivähoidon työntekijöinä olemme vastuussa kasvatuskumppanuuden aloituksesta ja sen toteutumisesta. Päävastuu kasvatuksesta kuuluu kuitenkin perheille ja päivähoidon tehtävä on tukea lapsen kotikasvatusta. Perheiden ja päivähoidon välinen arvokeskustelu on tärkeää, jotta saavuttaisimme yhteisen näkemyksen kasvatuksessa. Tätä keskustelua käydään säännöllisesti päivittäisissä kohtaamisissa sekä VASU-keskustelujen yhteydessä. Tarpeen mukaan keskusteluihin voidaan kutsua mukaan konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muita alan asiantuntijoita, kuten puhe-/toimintaterapeutti. Toimivan kasvatuskumppanuuden syntymiseksi osapuolten ei aina tarvitse olla samaa mieltä kaikesta, tärkeää on kuitenkin löytää yhteinen ymmärrys lapsesta.

Uudessa hoitopaikassa aloittaminen on koko perheelle suuri elämänmuutos, johon on hyvä valmistautua etukäteen rauhallisilla tutustumiskäynneillä. Mahdollistamme lapselle hyvän ja turvallisen päivähoidon aloituksen, kun lapsi saa tutustua uusiin ihmisiin ja paikkoihin yhdessä vanhempiensa kanssa. Tutustumisaikana käymme perheiden kanssa aloituskeskustelun, jonka aikana saamme huoltajilta tärkeää tietoa lapsesta ja heillä on mahdollisuus jutella mieltä askarruttavista asioista.

Syksyisin vanhempainilloissa perheitä tiedotetaan talon ja ryhmien yleisistä asioista. Vuorovaikutteinen jutustelu on luonteva tapa nostaa esiin perheiden odotuksia ja toiveita päivähoidon suhteen. Vanhempien antamalla palautteella on tärkeä merkitys toimintamme kehittämisessä.

Päivittäinen, toimiva tiedonkulku kodin ja päivähoitopaikan välillä on olennainen osa vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Jokaiseen päivään mahtuu paljon lapselle merkityksellisiä asioita, jotka aikuisten on hyvä välittää puolin ja toisin. Muutokset elämässä vaikuttavat lapseen. Osataksemme tukea lasta näissä tilanteissa on päiväkodin ja perheen avoin vuorovaikutus ensiarvoisen tärkeää.

Ryhmän sekä talon asioista ja tapahtumista tiedotamme perheitä suullisesti, ryhmän ilmoitustaululla ja/tai ulko-ovessa sekä sähköpostilla.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Lystilän henkilökunta koostuu eri koulutustaustaisista työntekijöistä. Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2011) ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012) antavat suunnan yksikkömme omien toimintasuunnitelmien ja

-periaatteiden luomiselle. Koko kasvatushenkilökunta osallistuu vuosittain järjestettävään kehittämispäivään ja työiltoihin, joissa luodaan Lystilän päiväkodille yhtenäistä toimintakulttuuria, arvioidaan ja suunnitellaan toimintaa. Viikkopalavereissa sovitaan koko taloa koskevista asioista sekä käsitellään kuntatasoisia varhaiskasvatuksen linjauksia. Yhteisissä pedagogisissa keskusteluissa paneudutaan syvemmin johonkin ajankohtaiseen aiheeseen, kuten lasten ja vanhempien osallisuuden lisääminen.

Ryhmien kasvattajat pitävät viikoittain oman tiimipalaverinsa, jossa käsitellään ryhmää ja koko taloa koskevia asioita, arvioidaan mennyttä ja suunnitellaan tulevaa. Tiimien sisällä laaditaan myös tiimisopimukset, joissa sitoudutaan yhteisiin toimintatapoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi jokainen hoidosta ja kasvatuksesta vastuussa oleva työntekijä suunnittelee ja arvioi omaa toimintaansa kasvattajana.

Työntekijät käyvät vuosittain esimiehen kanssa keskustelun, jossa omaa toimintaa ja työtä arvioidaan.

7 Yhteistyöverkostot

7.1 Lasten kehitystä ja vanhemmuutta tukevat kumppanit

Teemme kiinteää yhteistyötä lähineuvoloiden kanssa. Huoltajien, päiväkodin ja lastenneuvolan välisellä yhteistyöllä edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tuetaan perheen hyvinvointia. Keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen aina, kun lapsesta herää huoli. Neljävuotiaat lapset kuuluvat laajan hyvinvointitarkastuksen, niin sanotun HYVE-mallin, piiriin.

Neuvolan ohella yhteistyötä tehdään myös konsultoivan erityisopettajan, puheterapeutin, toimintaterapeutin ja tarvittaessa myös psykologin, perheneuvolan ja lastensuojelun kanssa. Muita Lystilän päiväkodin yhteistyökumppaneita ovat lähialueen koulut, kirjasto ja seurakunta sekä paikalliset urheiluseurat.

7.2 Hoivakoti ja lähipäiväkodit

Samassa kiinteistössä Lystilän päiväkodin kanssa toimii Lustikullan hoivakoti, jossa asuu vanhuksia. Tarjoamme heille tilaisuuksia osallistua päiväkotimme toimintaan. Hoivakodin asukkaat vierailevat päiväkodissa lauluhetkillä ja erilaisissa juhlissa, kuten itsenäisyyspäivä.

Varahoito Lystilän päiväkodin kehittämispäivinä on järjestetty lähipäiväkotien kanssa. Vastaavasti Lystilän päiväkoti toimii varahoitopaikkana alueen muille päiväkodeille. Kesäaikana, yleensä heinäkuussa, toimintaa supistetaan. Tällöin osa päiväkodeista on kiinni ja toiminta keskitetään muutamaan niin sanottuun päivystyspäiväkotiin

8 Loppusanat

Aloitimme Lystilän päiväkodin ensimmäisen varhaiskasvatussuunnitelman työstämisen noin vuosi sitten yksikkömme kehittämispäivässä. Siitä alkaen suunnitelmassa esiintyviä asiasisältöjä käsiteltiin säännöllisesti kokoontuneissa projektiryhmissä keskustellen, ja lopulta viime keväänä alkoi puhtaaksikirjoitus.

Varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen on ollut meille ennen kaikkea prosessi. Sen keskiössä on ollut henkilökunnan välinen vuoropuhelu siitä, mitä pidämme työssämme tärkeänä, minkälaisena näemme lapsen sekä itsemme kasvattajina. Prosessin tuloksena koemme lasten osallisuuden ja yhteisöllisyyden päiväkodissamme lisääntyneen ja toivomme tämän välittyvän myös perheille.

Matkamme varhaiskasvatussuunnitelman parissa ei suinkaan pääty tähän, vaan se toimii pedagogisena ohjenuoranamme kasvatustyössä. Jatkossa arvioimme sen toteutumista ja päivitämme sisältöä vuosittain.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi
Lystilän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Lustikullantie 3, 01510 Vantaa
09-83920052

VANTAA

VARHAISKASVATUS-SUUNNITELMA

Malminiityn päivähoitoyksikkö

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Päivähoitoyksikön esittely 1

2 Johdanto 1

2.1 Arvolähtökohdat 1

3 Kasvatuskumppanuus 2

3.1 Yhteistyö perheiden kanssa 2

3.2 Verkostoyhteistyö 3

4 Päivittäinen toiminta 3

4.1 Päiväjärjestys 4

4.2 Perushoito 5

4.3 Oppimisympäristö 6

5 Sisältöalueet 7

5.1 Leikki 7

5.2 Kielellinen kehitys ja S2-opetus 8

5.3 Liikuntakasvatus 9

5.4 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 10

5.5 Musiikki- ja taidekasvatus 11

5.6 Eettinen ja kulttuurikasvatus 13

6 Esiopetus 14

7 Millaista on hyvä päivähoito 15

7.1 Vanhempien ajatuksia 15

7.2 Lasten ajatuksia 15

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman perustana ovat valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma.
Vuosittain teemme toimintasuunnitelman koko yksikölle, joka pohjautuu tässä varhaiskasvatussuunnitelmassa sovittuihin asioihin.

1 Päivähoitoyksikön esittely

Malminiityn päivähoitoyksikköön kuuluu kaksi päiväkotia; Linnea ja Malminiitty.
Malminiityn päiväkoti on aloittanut toimintansa syksyllä 1970, kerrostalon alakerrassa Koivukyläntie 37-39. Vuonna 1986 valmistui lisärakennus Uusiniitynkujalle. Nykyään Kerrostalon alakerrassa toimii esiopetusryhmä, jossa on noin 30 lasta. Uusiniitynkujalla toimii kolme lapsiryhmää, joista yksi on alle 3-vuotiaiden ryhmä ja kaksi 3-5-vuotiaiden lasten ryhmää.
Leinikin ja Vanamon päiväkodit yhdistyivät elokuussa 2007 päiväkoti Linneaksi, joka liitettiin samalla Malminiityn toimintayksikköön. Kahdesta pienestä päiväkodista muodostui kolmen ryhmän päiväkoti, jossa oli lapsia yksivuotiaista esikoululaisiin. Syksyllä 2011 sekä Malminiityn että Linnean esiopetus keskitettiin Malminiityn päiväkotiin, Koivukyläntielle. Linneassa toimii nykyään kaksi ryhmää, yksi alle 3-vuotiaiden lasten ryhmä ja yksi 3-5-vuotiaiden lasten ryhmä. Syksyllä 2013 toimintansa aloittaa Tarinatoukat – kerho.

2 Johdanto

Yksikkömme toiminta-ajatus on: ”Tuemme lapsen päivittäistä hyvinvointia ja luomme turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön olemalla aidosti läsnä.”
Toimintamme perustuu pienryhmätoimintaan. Pienryhmät suunnitellaan kunkin lapsiryhmän ja lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Ryhmien kokoonpano voi vaihdella eri toimintojen mukaan. Lasten mahdollinen tuentarve huomioidaan suunnitelmissa ja toimimme Vantaan yleisten kasvun- ja oppimisentuen (KOT) linjausten mukaan.
Mielestämme jokainen lapsi on arvokas ja ainutlaatuinen, ja kaikilla heillä on yksilöllinen tapansa oppia. Luomme lapselle oppimisympäristössämme mahdollisuuden erilaisiin leikkeihin ja toimintoihin, ja annamme lasten mahdollisuuksien mukaan osallistua oppimisympäristön muokkaamiseen ja suunnitteluun.
Päiväkodeissamme työskentelee kasvattajina lastentarhanopettajia (LTO) ja lastenhoitajia (LH). Lasten ja lapsiryhmien tarpeiden mukaan joissakin ryhmissä voi työskennellä myös avustaja. Tällä hetkellä Malminiityn päiväkodissa toimii resurssierityislastentarhanopettaja (RELTO) tehostettua tukea tarvitsevien lasten kanssa. Teemme myös tiivistä yhteistyötä konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelton) ja kieli- ja kulttuurikoordinaattorin (kiekun) kanssa.
Kasvattajina olemme ammatillisia, luotettavia ja aidosti läsnä olevia kasvattajia. Haluamme luoda avoimen ja toimivan vuorovaikutuksen sekä lasten että aikuisten kesken. Hyödynnämme ammattitaitoamme ja pedagogista osaamistamme koko työyhteisön hyväksi ja ylläpidämme omalta osaltamme positiivista ilmapiiriä päiväkodeissamme.

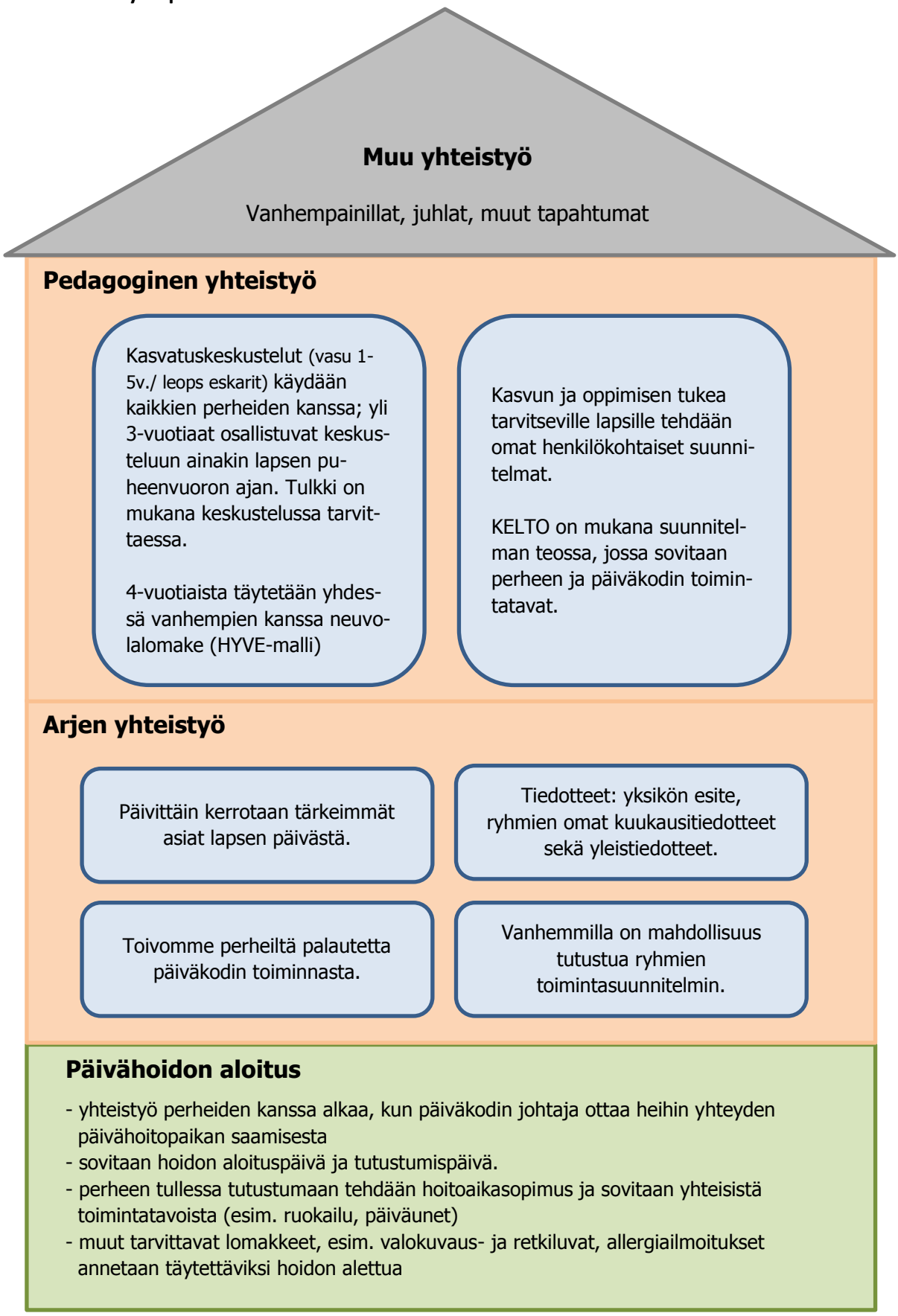
2.1 Arvolähtökohdat

Olemme päivähoitoyksikössämme yhteisesti sopineet tavoitteistamme, toimintatavoistamme ja - periaatteistamme, sekä niihin sitoutumisesta. Vantaan kaupungin arvot, Innovatiivisuus, Kestävä kehitys ja Yhteisöllisyys, olivat henkilökunnan arvokeskustelun pohjana. Seuraavat asiat nousivat keskustelussa yksiköllemme tärkeimmiksi:

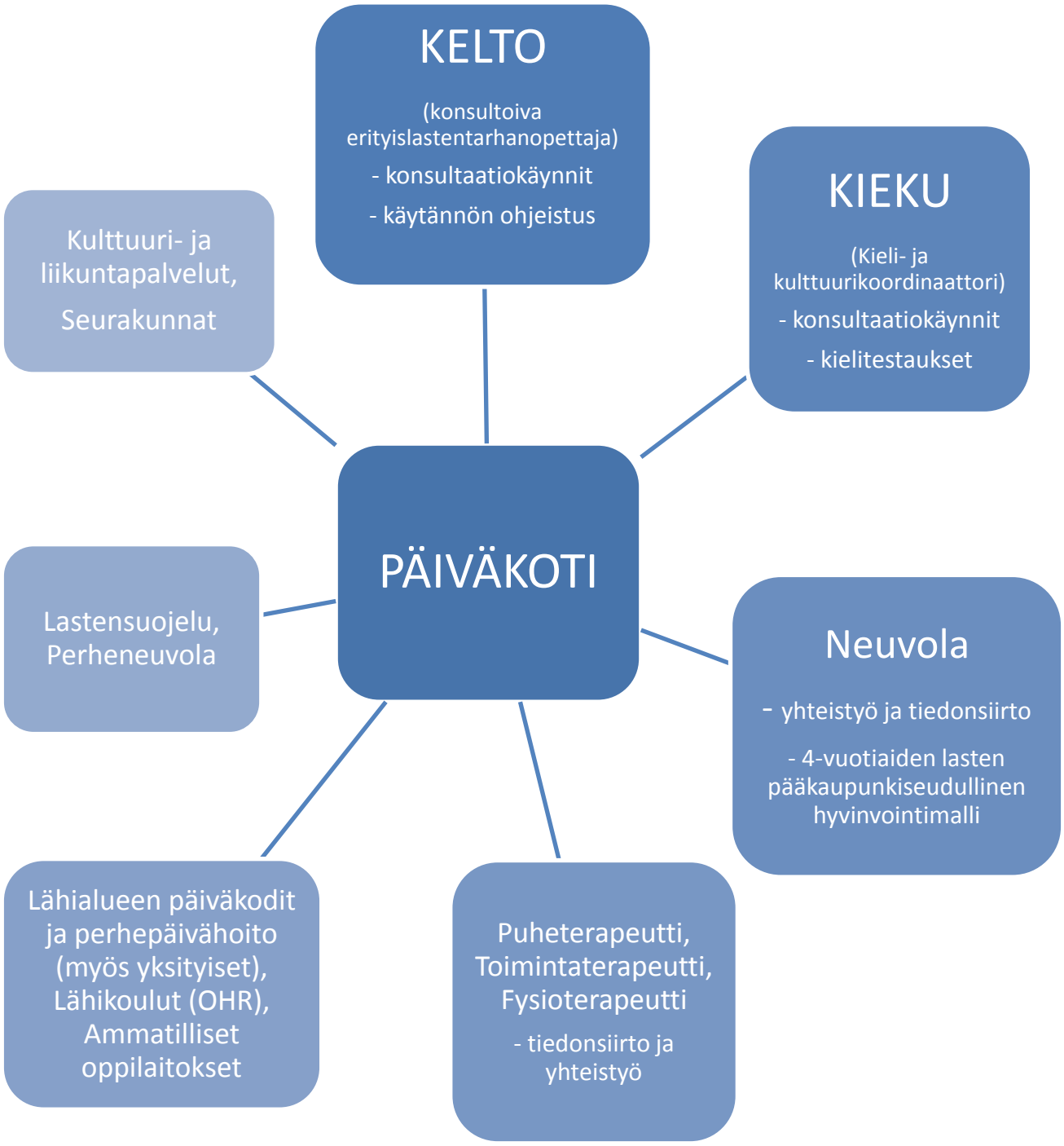
- Linnea ja Malminiitty tarjoavat laadukasta päivähoitoa erilaisista perheistä ja kulttuureista tuleville lapsille.
- Päiväkodeissa lapsille luodaan turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä luottamukselliset suhteet aikuisiin.
- Kasvatuskumppanuus on keskeisessä asemassa päiväkodeissamme.
- Toimintamme mahdollistaa lapsille myönteisiä kokemuksia, ja lapset saavat osallistua myös toimintamme suunnitteluun. Kokeilemme toiminnassamme uusia toimintatapoja ja kehittämme vanhoja menetelmiä.
- Hyväksymme sekä työyhteisössämme että kumppanuussuhteissamme monimuotoisuuden, ja kohtelemme kaikkia tasa-arvoisesti.

3 Kasvatuskumppanuus

3.1 Yhteistyö perheiden kanssa

3.2 Verkostoyhteistyö

Johtamisrakenne yksikössämme

- säännölliset yksikkö- ja tiimipalaverit
- yksikön kehittämispäivät (1krt/ vuosi)
- henkilökunnan koulutus

4.1 Päiväjärjestys

PÄIVÄKODIN PÄIVÄ

6.30 - päiväkoti avautuu
8.00 - 8.30 aamupala
8.30 - toimintaa sisällä
- 10.45 ulkoilua
11.00 - lounas
11.45 -14.00 päivälepo ja rauhallista leikkiä
14.00 - välipala
14.30 - leikkiä ja ulkoilua
17.00 - päiväkoti suljetaan

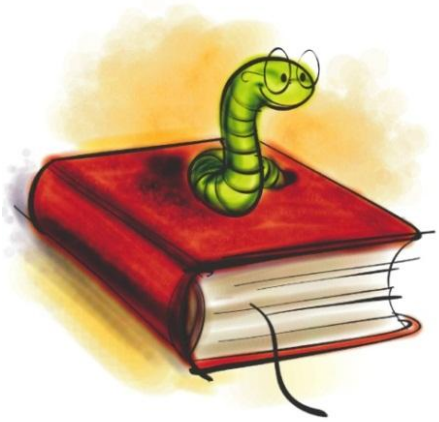

ESIOPETUSPÄIVÄ

Neljän tunnin esiopetuspäivä suunnitellaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti.
8.30 - lasten päivä alkaa
8.30–11.00 päivän toiminta, retkiä, liikuntaa, ulkoilua…
11.15–11.45 lounas
11.45–12.30 tarinoita, satuja ja musiikkia
Valmistavaa opetusta 6-vuotiaille on yksi tunti esiopetuspäivän lisäksi. Esiopetusryhmässä tarjotaan esiopetuksen lisäksi myös päivähoitoa.

KERHON PÄIVÄ

Kerhon toiminta-aika on klo 9-12. Yli 3v kerho on maanantaina, keskiviikkona ja perjantaina. Alle 3v kerho on tiistaina ja torstaina.
9.00–9.15 aamupiiri
9.15–10.30 toiminta: askartelua/ jumppaa/ musiikkia
10.30–10.45 lukuhetki
10.45–11.00 eväät
11.00–12.00 ulkoilu

Selkeä päivärytmi ja toistuvat rutiinit luovat turvallisen päivän lapselle.

4.2 Perushoito

RUOKAILU:

- Kaikkia ruokia opetellaan maistamaan.
- Houkutellaan, ei pakoteta syömään.
- Päiväkodissamme huomioidaan erilaiset ruokavaliot.
- Opettelemme hyviä pöytätapoja ja ruokailuvälineiden käyttöä ikätaso huomioiden.

WC/SIISTEYS:

- Jokaiselle lapselle annetaan wc -rauha. Huomioidaan yksilöllisyys.
- Kannustetaan omatoimisuuteen
- Muistetaan aina pestä kädet.

SIIRTYMÄTILANTEET:

- Ennakoidaan siirtymätilanteet, lapsille kerrotaan ajoissa mitä tehdään ja mihin mennään seuraavaksi.
- Toimitaan mahdollisuuksien mukaan pienryhmissä
- Kannustetaan omatoimisuuteen, pukemisessa autetaan tarvittaessa
- Annetaan lapsille aikaa opetella pukemista.
- Opetellaan sään mukaista pukeutumista.

PÄIVÄLEPO:

- Kaikki lapset osallistuvat kasvattajan valvomalle lepo-hetkelle, jolloin on mahdollisuus levähtää ja rauhoittua.
- Kuuntelemme sadun/musiikkia.
- Huomioimme perheiden toiveet.

ULKOILU:

- Ulkoilemme päivittäin sään salliessa aamupäivällä ja iltapäivällä.
- Olemme yhdessä sopineet ulkoilua koskevat säännöt.
- Kasvattajat valvovat lasten ulkoilua.

4.3 Oppimisympäristö

Päiväkodissamme kaikki tilat ovat käytössä; leikimme pienissä ryhmissä, jolloin leikkirauha säilyy, tiloja muunnellaan tarpeen mukaan erilaisille toiminnoille.

Leluja, pelejä ja askartelu-välineitä pidetään esillä ja lasten saatavilla ryhmässä lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Lapsia opetetaan pitämään tilat järjestyksessä ja leikin loputtua tavarat laitetaan omille paikoilleen.

Tarjoamme virikkeellisen oppimisympäristön, jossa aikuinen luo lapselle turvallisen päivän.

Hyödynnämme lähiympäristön palveluja, kuten lähimetsiä, puistoja, koulujen kenttiä, kirjastoa, urheilutaloa ja jäähallia

Päivittäin on aikaa vapaalle toiminnalle, jolloin lapset voivat itse valita leikin ja leikkipaikan

Opetuksen ja toiminnan tukena käytämme päivittäin apuna kuvia. Lisäksi käytämme tietokoneita, joilla pelaamme oppimispelejä.

Päiväkodin pihoilla on mahdollisuus leikkiin ja liikkumiseen, ulkoilemme porrastetusti niin, että pihalla on tilaa.

5 Sisältöalueet

5.1 Leikki

5.2 Kielellinen kehitys ja S2-opetus

Nukketeatterit ja pöytäteatterit, näytelmät, itseilmaisu

KIEKU (Kieli- ja kulttuuri-koordinaattori)

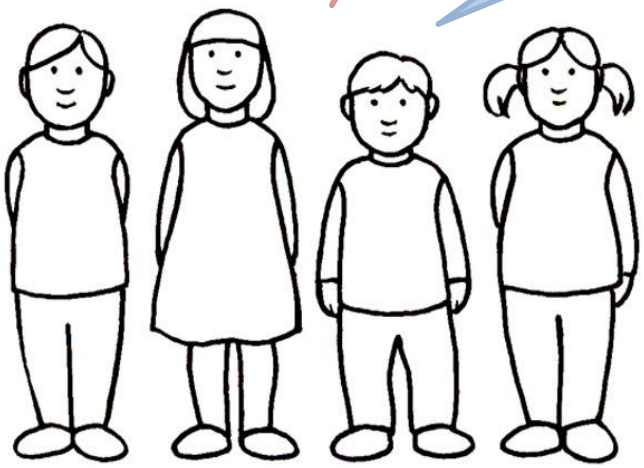
Kielen-seuranta-lomakkeet

Monipuolisesti lauluja, loruja, riimittelyjä, satuja, tarinoita, pelejä ja leikkejä.

Perushoi-to-tilanteet

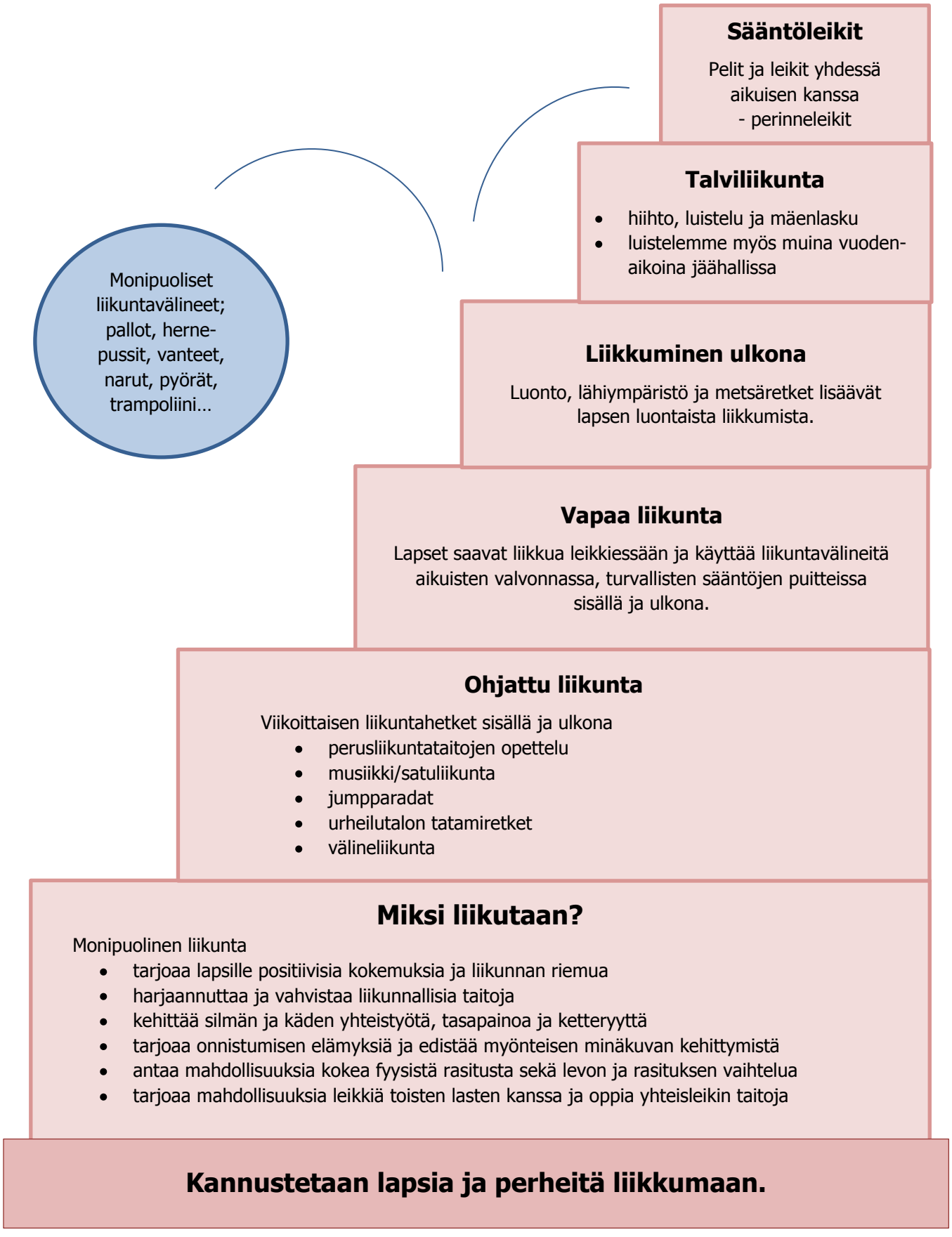
Suomi toisena kielenä (S2)
- S2 – ryhmät 1 krt/ vko
- Hyödynnämme henkilökun-nan kielitaitoja eri tilanteissa
- S2 opetus pohjautuu vuosi-suunnitelmaan

Jokapäiväinen vuorovaikutus

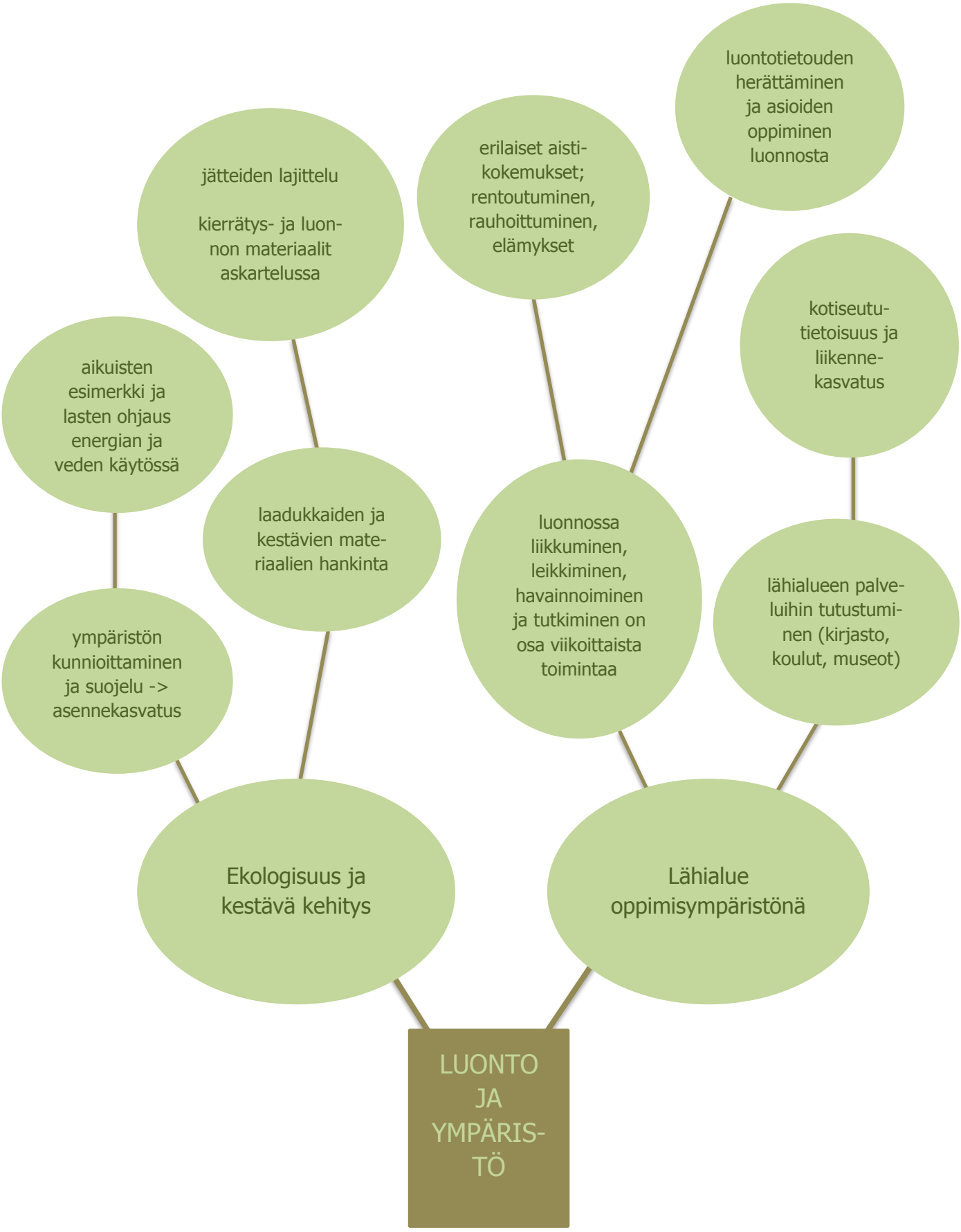

Erilaiset kerhot kielellisen kehityksen tukemiseksi

5.3 Liikuntakasvatus

5.4 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

5.5 Musiikki- ja taidekasvatus

musiikki on osana perushoitoa ja siirtymä-tilanteissa

mukana lauluhetkissä, liikunta –ja taidetuokioissa, askeleittain kerhossa, rentouttajana, kielellisen kehityksen tukemisessa

Lauluhetkillä harjoitellaan:
- aloitetaan/ lopetetaan samanaikaisesti
- erotetaan korkea / matala, pitkä / lyhyt ääni
- rytmi, tempo, tauot
- hyvä lauluasento

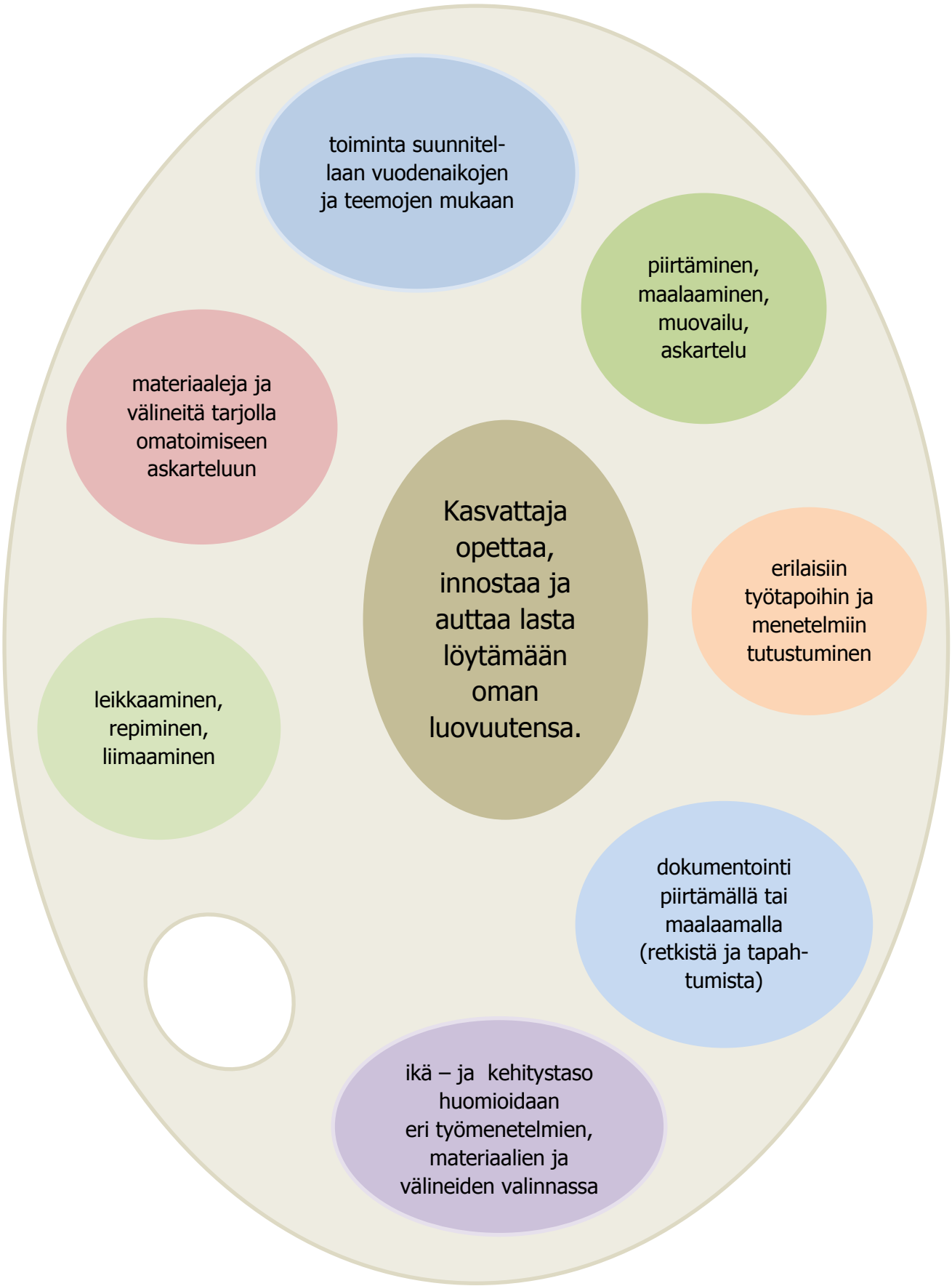
musiikki rohkaisee itseilmaisuun ja esiintymiseen

musiikin kuunteleminen
- lasten omat cd-levyt
- kirjaston musiikkitarjonnan hyödyntäminen
- vieraskielisen musiikin kuunteleminen

- laulut ja laululeikit (laulujen kuvittaminen)
- soittaminen (rytmisoittimet)
- tanssi ja muu ilmaisu

Musiikki

toiminta suunnitel-
laan vuodenaikojen
ja teemojen mukaan
piirtäminen,
maalaaminen,
muovailu,
askartelu
materiaaleja ja
välineitä tarjolla
omatoimiseen
askarteluun
Kasvattaja
opettaa,
innostaa ja
auttaa lasta
löytämään
oman
luovuutensa.
erilaisiin
työtapoihin ja
menetelmiin
tutustuminen
leikkaaminen,
repiminen,
liimaaminen
dokumentointi
piirtämällä tai
maalaamalla
(retkistä ja tapah-
tumista)
ikä – ja kehitystaso
huomioidaan
eri työmenetelmien,
materiaalien ja
välineiden valinnassa

Taide

5.6 Eettinen ja kulttuurikasvatus

Päivittäin kohtaamme tilanteita, joissa lasten kanssa keskustellaan oikeudenmukaisuudesta, tasa-arvosta, toisen kunnioituksesta sekä oikean ja väärän merkityksestä.

- opettelemme hyviä tapoja
- lapselle tarjotaan mahdollisuuksia hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan
- negatiivisia tunteita (esim. ikävä, pelko, ahdistus) käsitellään lasten kanssa niin, että lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi
- päiväkodissamme on tehty kiusaamisen ehkäisysuunnitelma
- 5-6 vuotiaiden kanssa käytämme Askeleittain-opetusohjelmaa (sosiaalista kehitystä ja tunnetaitoja tukeva opetusohjelma)

Askeleittain-opetusohjelman lähtökohtana on että tunnetaitoja ja sosiaalisia taitoja voidaan opettaa ja harjoitella samalla tavoin kuin muitakin taitoja. Päiväkoti- ja esikouluikäiset opettelevat Askeleittain-ohjelman avulla empatiataitoja, omien ja toisten tunteiden tunnistamista, tunteiden säätelyä ja sosiaalisen ongelmanratkaisun taitoja.

Tutustumme erilaisiin kulttuureihin

- suomalainen kulttuuri ja perinteet huomioidaan toiminnassa; esim. juhlat, leikit ja laulut
- huomioimme toiminnassa perheiden erilaiset uskonnot ja katsomukset
- juhlien kautta tutustumme erilaisiin tapoihin, ruokiin, musiikkiin ja kieleen

Evankelisluterilaiseen uskontoon tutustumme kirkkovuoden tapahtumien mukaan

- lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa lapsen osallistumisesta uskontokasvatukseen

6 Esiopetus

Toimintatavat:
- Toiminnallinen oppiminen, leikki
- Vertaisryhmässä toimiminen
- Pienryhmät
- Hyödynnetään tietotekniikkaa opetuksessa

Lapsen seuranta ja havainnointi:
- Lasten itsearviointilentokone
- Esikoulusta kouluun tiedonsiirto (EsKo)
- Oppilashuoltotyöryhmä (OHR)

Sisältöalueet:
- Kieli- ja vuorovaikutus
- Matematiikka
- Etiikka ja katsomus
- Ympäristö ja luonnontieto
- Terveys
- Fyysinen ja motorinen kehitys
- Taide ja kulttuuri

Tavoitteet:
- Lasten sosiaaliset taidot vahvistuvat
- Kielelliset valmiudet kehittyvät
- Kiinnostus kirjoitettua kieltä kohtaan herää
- Lapsen osallisuus vahvistuu
- Lapselle kehittyy myönteinen minäkuva

Lapsen eops, joka tehdään yhdessä vanhempien kanssa, toimii pohjana suunnittelussa.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma ovat toiminnan perustana

Päivähoidon arvot muodostavat pohjan myös esiopetuksen toiminnalle. Huomioimme lasten yksilölliset tarpeet luomalla kannustavan ja turvallisen oppimisympäristön ja antamalla lapsille myönteisiä oppimisen kokemuksia. Vahvistamme lapsen minäkuvaa ja luomme lapselle positiivista kuvaa itsestä oppijana.

7 Millaista on hyvä päivähoito

7.1 Vanhempien ajatuksia

- säännöllinen päivärytmi, toistuvat rutiinit
- samat säännöt kaikille (lapset, aikuiset, vanhemmat)
- monipuolinen toiminta
- päivittäinen ulkoilu
- tutut, turvalliset aikuiset
- turvalliset rajat
- lasten huomioiminen yksilöllisesti
- toisten huomioiminen (lapset/aikuiset)
- avoin keskustelu: vanhemmat – kasvattajat
- kiireettömyys

7.2 Lasten ajatuksia

- kivaa on kun saa tuoda omia lelujа ja leikkiä niillä

- lelupäivät on kivoja

- leikkiminen on kivaa siksi kun kaverit on kivoja

- saa leikkiä autoleikissä

- saa tehdä hamahelmiä ja leikkiä lepohuoneessa

- voi leikkiä ja tehdä eskaritehtäviä

- askartelussa saa liimata ja tehdä jotain kaunista äidille ja isälle

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sito / Tikkurilan varhaiskasvatus
Malminiityn varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Malminiityn päiväkoti, Uusiniitynkuja 3, 01350 Vantaa
Päiväkoti Linnea, Leinikkitie 20 D, 01350 Vantaa
09- 83924218

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Matarin päiväkoti

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 1

2.1 Arvolähtökohdat 1

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 2

2.2.1 Kasvattajuus 2

2.2.2 Lapsikäsitys 3

3 Lasten puheenvuoro 4

4 Kasvatuskumppanuus 6

5 Työ lasten parissa 7

5.1 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 7

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 8

5.3 Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia 9

5.4 Kieli vuorovaikutuksen perustana 11

5.5 Lasten leikki 12

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 15

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 16

5.8 Esiopetus 17

5.8.1 Esiopetuksen oppilashuolto 17

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 19

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 20

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 20

7.2 Hyvinvointityö 20

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 21

1 Johdanto

Matarin päiväkoti sijaitsee idyllisen omakotialueen keskellä Vantaan Korsossa.
Päiväkoti on perustettu 1990 ja se on ns ”kymppipäiväkoti” . Lisätietoa Matarin päiväkodin ja muiden kymppipäiväkotien perustamisesta löytyy Anna-Leena Välimäen kirjasta ”Päivähoito-oikeutta rakentamassa”(2011).

Päiväkotimme sijainti on ihanteellinen. Liikenneyhteydet Tikkurilaan ja Helsinkiin bussilla ovat toimivat ja matka Korson keskustaan kävellen on n. 2 km. Korson keskustasta löytyy Lumon kirjasto, jonne teemme säännöllisesti retkiä.

Päiväkodin lähiympäristöstä löytyvät hyvät ulkoilumaastot pururatoineen ja pulkkamäkineen. Myös täysin rakentamatonta metsää on kävelyetäisyydellä. Tämä mahdollistaa lasten luontosuhteen rakentamisen ja vaalimisen luontaisesti.

Sekä Rekolan että Mikkolan koulut sijaitsevat lähellä päiväkotia.

Päiväkotimme pedagogiset painotukset liittyvät tiiviisti valtakunnan Varhaiskasvatussuunnitelmaan eli Vasuun (2005).

Päiväkodin toiminta-ajatus on: Meille Matarin päiväkodissa on tärkeintä hyvinvoiva lapsi. Olemme täällä sinun lastasi varten.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Toimintamme kivijalka on varhaiskasvatussuunnitelma. Se kuvaa yksikössämme annettavan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutta. Matarin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma perustuu valtakunnalliseen varhaiskasvatuksen asiakirjaan (Vasu 2005), esiopetuksen valtakunnallisiin perusteisiin (2010) sekä Vantaan kuntavasuun (2012).

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys.
Arvokeskustelua päiväkodissamme käydään säännöllisesti. Keskustelua käydään esimerkiksi siitä, miten arvot näkyvät omassa toiminnassamme suhteessa lapsiin, huoltajiin ja toinen toisiimme.

INNOVATIIVISUUS päiväkodissamme näkyy aitona lapsilähtöisyytenä ja lasten osallisuutena arjessa. Lapsilähtöisyys ja osallisuus toteutuvat arjessa siten, että varhaiskasvattajat tuntevat lapset, ymmärtävät lasta ja tämän elämää. Varhaiskasvattajien työote on salliva, luova ja sisältää kyvyn heittäytyä hetkeen. Käytännön kasvatustyössä tämä näkyy esimerkiksi joustavuutena toiminnassa ja lasta ohjatessa.
Työyhteisössä jaamme omaa osaamista, arvostamme toisiamme ja olemme ylpeitä osaamisestamme. Meillä on myös lupa erehtyä ja oikeus korjata virheemme.
Innovatiivisuus näkyy myös hyvänä vuorovaikutuksena ja avoimena keskustelukulttuurina työyhteisön sisällä ja suhteessa lasten huoltajiin.

KESTÄVÄ KEHITYS näkyy varhaiskasvattajien asenteissa. Luontoa vaalitaan ja kunnioitetaan ja sen arvo opetetaan lapsille.

Myös rakennettua ympäristöä opetellaan hoitamaan ja arvostamaan, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että tavaroita ei rikota ja huolehdimme yhteisestä omaisuudesta. Hankintoja mietitään tarkasti yhdessä ja vastaanotamme mielellämme kaikenlaista materiaalia esimerkiksi askarteluihin.
Lapsiryhmät lajittelevat jätteensä ja kierrättämistä harjoitellaan yhdessä. Päiväkotimme on osallistunut ekoteko- kilpailuun, jonka avulla meistä tuli parempia sähkön säästäjiä.
Kestävä kehitys on myös tasa-arvoisuutta, joka päiväkodissamme vallitsee: kaikilla ihmisillä on yhtäläinen arvo ja jokainen ihminen on arvokas. Kaikki lapset saavat osallistua kaikkeen omilla taidoillaan ja kyvyillään ja lapsia rohkaistaan ilmaisemaan omia mielipiteitään. Heitä kuunnellaan ja heidän ajatuksensa ovat arvokkaita.
Päiväkodissamme vaalitaan hyviä tapoja ja syrjintää ehkäistään mm. kiusaamisenehkäisysuunnitelman avulla, joka on laadittu yksikköömme 2011 (liitteenä varhaiskasvatussuunnitelmassa).
Päiväkodissamme lasten kulttuuria arvostetaan ja kulttuuriperimää siirretään lapsille. Käytännössä tämä tarkoittaa osallistumista lasten kulttuuritapahtumiin sekä kansallisten juhlapäivien viettona arjessa.

YHTEISÖLLISYYS näkyy avoimena, sekä välittävänä ja kannustavana ilmapiirinä, jossa lasten sallitaan olla oma itsensä omine tunteineen. Yhteisöllisyys on myös toimivaa kasvatuskumppanuutta huoltajien kanssa, jossa vastuu vuorovaikutuksesta ja yhteistyön rakentamisesta on varhaiskasvattajilla.
Työyhteisön tasolla yhteisöllisyys on sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin, yhtenäisiä toimintatapoja ja vastuullista varhaiskasvattajuutta. Työmme tavoitteena on muodostaa kasvatusyhteisö huoltajien kanssa, jossa lapsen hyvinvointi toteutuu.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Matarin päiväkodissa varhaiskasvattajat ymmärtävät työnsä merkityksen lasten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Meillä varhaiskasvattajilla ammatillisuus edellyttää oman itsen, omien arvojen sekä asenteiden tunnistamista ja jatkuvaa työskentelyä niiden kanssa. Oma työn arviointia emme kuitenkaan tee yksin. Tarvitsemme siihen lapsilta ja huoltajilta saatua palautetta, sekä tiimityötä ja johtamista. Tällaista tapaa työskennellä kutsumme reflektoinniksi eli peilaamiseksi.

Lapsen ja kasvattajan välinen vuorovaikutus on avain kaikkeen. Kasvatustyön ytimessä on jokaisen yksittäisen lapsen kohtaaminen, joka edellyttää varhaiskasvattajalta läsnäoloa ja herkkyyttä tarttua hetkeen sekä hyviä vuorovaikutustaitoja. Vuorovaikutus on lasta kunnioittavaa, arvostavaa sekä lapsen ikä- ja kehitystason mukaista. Matarissa lapselle ei huudeta eikä lasta häpäistä. Lasta ei rangaista eristämällä olemaan yksin eikä ”penkittämällä”. Lasta tuetaan tunteiden käsittelyssä. Niiden käsitteleminen yhdessä lapsen kanssa on varhaiskasvattajan työtä. Tunteiden sanoittaminen ja lapsen rinnalla kulkeminen on tehtävämme. Omalla käytöksellämme mallitamme lapselle tunteiden säätelyä ja hallintaa.

Varhaiskasvatustyö herättää tunteita ja näiden tunteiden käsittelylle kasvattajilla on oma aikansa ja paikkansa. Jos varhaiskasvattajan oma tunnesäiliö täyttyy, tunteita ja kokemuksia työstetään omassa tiimissä tai päiväkodin johtajan kanssa.

Matarin päiväkodin toiminta-ajatus edellyttää lapsen hyvinvoinnin edistämistä. Jokaisessa päivän tilanteessa meidän tulee kysyä, lisääkö toimintamme lapsen hyvinvointia? Toimintamme on ammatillista, avointa ja läpinäkyvää kaikissa tilanteissa. Miten tahansa varhaiskasvattaja toimiikin, hän toimii samoin vaikka lapsen vanhempi seisoisi vieressä.

2.2.2 Lapsikäsitys

Matarin päiväkodissa lasta arvostetaan yksilönä, joka on arvokas sellaisena kuin hän on. Jotta lapsi tulisi varhaiskasvattajille tutuksi, ovat lapsen huoltajat ja heidän kanssaan käydyt keskustelut lapsesta avainasemassa.

Varhaiskasvattajien omat havainnot lapsesta kaikissa päivittäisissä tilanteissa auttavat tunnistamaan lapsen tapaa toimia ja oppia. Tätä tietoa hyödynnetään varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Olennaista lapsen kasvun tukemisessa päiväkodissa on se, että hän on osa yhteisöä: pienryhmää ja omaa lapsiryhmää. Lapsi kasvaa ja oppii vuorovaikutuksessa sekä varhaiskasvattajien että muiden lasten kanssa. Kasvatusilmapiiri Matarissa on lämmin, hyväksyvä ja lapsen vahvuuksia korostava.

3 Lasten puheenvuoro

Lähtökohtana Matarissa on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään. Lapsen oman äänen kuuluviin saaminen mahdollistetaan varhaiskasvattajan herkkyydellä vastata lapsen aloitteisiin, kohtaamisilla, pienryhmätoiminnalla sekä porrastetuilla siirtymillä. Ilmapiiri on lasta arvostava, lämmin ja vahvistava. Lapsilla on yhtäläiset oikeudet osallistua keskusteluun sekä ideointiin ja varhaiskasvattajalla on vastuu luoda jokaiselle lapselle mahdollisuus osallistumiseen. Varhaiskasvattaja hyödyntää lasten ideat ja ajatukset arjen toiminnassa.

Lapsiryhmässä lapsi harjoittelee sosiaalisia valmiuksia. Hän tarvitsee kokemuksia siitä, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa omaan ja lapsiryhmän hyvinvointiin. Ryhmässä tapahtuvaan sanalliseen kiusaamiseen ja aliarviointiin puututaan aina.

Lapsi osallistuu lapsikohtaisen suunnitelman (vasu, leops) laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti.

”Mukavinta päiväkodissa on se, että saa keinua ja se että mulla on täällä kavereita.
Mä leikin kaikenlaisia leikkejä ainakin hippaa ja peiliä ja mä leikin poikien ja tyttöjen kanssa.
Tylsää päiväkodissa on silloin kun joku ei ota leikkiin mukaan.
Mörriretket ja Holman retken mä muistan. Mörrit on olleet kivoja, saa etsiä Mörriä, rakentaa majaa ja kaikkea semmoista.
Säännöt on minusta hyviä en mä tottelis jos joku sanoisi että mee katolle ja hyppää sieltä.
Mulle jää mieleen varmaan kaikki päiväkodista mieleen ainakin nukkari ja sadut.”
6-vuotias Leila

”Mukavinta on olla Jonnan kanssa. Arvaa mikä on tylsintä? Nukkuu päiväunet. Mä pötkötän vaan ja pidän silmiä kiinni.
On täällä retkiä, muttei tapahtumia… Mikä on tapahtuma? Ai, on meillä salissa jumppahetkiä ja sen sellasia…
Mullon tällanen huppari ja tämmönen mekko.
Mukavinta on mennä ulos, vetää tankoja, leikkiä ja mennä keinuihin.
(Pohdintaa säännöistä)… ei satuta itteensä, ettei tuu ittelle pahaa mieltä. Ei saa kiusata toisia, kavereitten kans pitää leikkiä. Se ois hyvä sääntö. Jos ei ois sääntöjä, vois satuttaa ittensä.
4-vuotias Venla

”Mukavinta on vetää tankoja, mä haluan vetää tankoja aina… Paitsi en nyt kun ne on märät! Mukavimmat leikit on Sofian kans eläimillä ja lehmän kans.
Me ollaan menty metsäretkelle ja mamman ja papan mökiltä Puuhamaahan. Me mentii museoon, missä oli eläimiä, ne oli seisaaltaan, mut ne oli ihan kuolleita.
Se on tylsää, jos mä unohan pastillin… Mä unohin nytkin.
Ei saa satuttaa, eikä saa näyttää kieltä, ei saa sanoa toista tyhmäksi. Tuola seinällä on lappu, josta voi tarkistaa. Siks että kaikki muistaa mitä ei saa tehdä. Jos sääntöjä ei olis ois aika tylsää. Jos kaveri ei leikkis toisten kans ois tylsää ja tyhmää. Me tehtäis kaikkee tyhmää, jos ei ois sääntöjä.”
4-vuotias Oona

”Teen kaikenlaista… Mukavinta on leikkiä kavereitten kaa. Me leikitään pokemoneilla, autoilla ja palikoilla. Pokemonit on mun lempileikki. Ei päiväkodissa ole mitään tylsiä juttuja.
Mörriretkiä meillä on ollu ei muita. On me juhlittu tai jotain… Kevätjuhla. On varmaan ollu muitakin mutten muista niitten nimiä.
Ulkona me leikitään hippaa…
Ei saa kiusata tai töniä eikä lyödä. Ei saa ottaa toisen kädestä… ei saa päästää toista leikkiin, siis jos joku kysyy, että saako tulla niin ei saa sanoa että ei mahdu vaikka mahtuis oikeesti. Joo, säännöt on hyviä. Jos ei ois sääntöjä, päiväkodissa vois tehä mitä haluaa, tapahtuis kauheita asioita… Ois villejä lapsia, vois toisia lyödä ja tehdä jotain pahaa.”
Melkein 6-vuotias Pirkka

”Mä yleensä tykkään leikkiä, kiipeillä kiipeilytelineissä. Yleensä mä keinun ja jos ne ei oo vapaina, meen pomppukeinuun. Mukavinta päiväkodissa on et on paljon kavereita. Ja se et saa nukkua edes hetken kun rieuhutaan päivä ulkona.
Yks juttu on aika tylsä. Kun mä en osaa vetää tankoja. On tylsää. Tai voinhan mä koittaa.
On meillä eväsretkiä. Nyt ei oo pitkään aikaan ollu. Ei yleensä oo tapahtumia, ku mä en oo nähny.
Jos ei ois sääntöjä, sais potkia toisia. Se ei ois reilua.
Kun oon ollu mummilla ja papalla mulla tuli ikävä kamuja päiväkodissa.”
4-vuotias Vili

4 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja lapsen huoltajien yhteistyötä lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kasvatuskumppanuuden toteutumisessa on tärkeää huoltajien ja henkilökunnan yhteinen ja tietoinen sitoutuminen lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvä kumppanuus edellyttää molemminpuolista luottamusta, tasavertaisuutta ja kiinnostusta.

Varhaiskasvattajien perustehtävä on perheen kasvatustyön tukeminen, huoltajat ovat oman lapsensa asiantuntijoita. Lapsi kotioloissa -keskustelun myötä henkilökunta saa tietoa lapsesta ja perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista sekä toiveista. Keskustelu käydään ennen lapsen päivähoidon aloitusta, tai sen alkaessa, vastuukasvattajan kanssa. Vastuukasvattaja on lapselle nimetty varhaiskasvattaja, jonka kanssa käydään tulevat vasu-keskustelut.

Lapsen huoltajien ja varhaiskasvattajien päivittäiset kohtaamiset tuonti- ja hakutilanteissa ovat tärkeitä tiedonkulun ja lapsen kuulumisten kannalta. Päivittäiset kohtaamiset tehdään ilmapiiriltään kiireettömiksi tilanteiksi, jossa kaikki osapuolet tulevat kuulluiksi. Päivittäiset kohtaamiset lapsen huoltajien ja varhaiskasvattajien välillä ovat lapselle merkityksellisiä. Lapsi kokee, että hän ja hänen asiansa ovat tärkeitä. Kohtaaminen on myös vuorovaikutusmalli lapselle.

Kaikki huoltajien antama asiakaspalaute on meille tilaisuus työmme arviointiin. Palaute otetaan vastaan, se käsitellään huoltajien toivomalla tavalla ja siihen palataan käsittelyn jälkeen.

Lapsen aloittaessa päivähoidon on tärkeää, että huoltajat käyttävät aikaa lapsen ryhmään tutustumiseen yhdessä lapsen kanssa. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä pidempi tutustumisjakson tulisi olla. Päivähoidon aloittamisen jälkeen yhdessä huoltajien kanssa tehdään varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) 0 – 5 -vuotiaille lapsille. Esiopetusikäisille lapsille tehdään esiopetussuunnitelma (leops) syksyllä esiopetuksen alkaessa. Suunnitelmat tukevat varhaiskasvattajan työtä lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä ja oppimista koskevissa asioissa. Varhaiskasvatussuunnitelma arvioidaan yhdessä huoltajien kanssa vuosittain ja tarvittaessa useammin. Esiopetussuunnitelma arvioidaan keväällä huoltajien kanssa.

Suositeltavaa on, että lapsen päivähoidossa olon aikana jokin keskusteluista (lapsi kotioloissa, vasu tai leops) käytäisiin lapsen kotona.

Varhaiskasvattajilla on ensisijainen vastuu kasvatuskumppanuuden rakentamisesta ja ylläpitämisestä. Se tarkoittaa keskusteluvalmiutta, avoimuutta ja aitoa vuoropuhelua huoltajien kanssa. Myös huoltajilla on oikeus ja velvollisuus tehdä aloitteita keskusteluun lapsensa varhaiskasvatukseen liittyvissä asioissa. Kasvatuskumppanuus ei edellytä kaikessa samanmielisyyttä varhaiskasvattajan ja huoltajan välillä, vaan ennemminkin kyse on tavasta etsiä yhteistä ymmärrystä lasta koskevista asioista.

Toiminnasta ja ajankohtaisista asioista tiedottamiseen käytössä ovat sähköposti ja esimerkiksi ryhmien omat ilmoitustaulut.

5 Työ lasten parissa

5.1 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Jokainen Matarin päiväkodin lapsi on ryhmän jäsen. Ryhmän jäsenenä oleminen tukee lapsen käsitystä itsestään ja vahvistaa lapsen minäkuvaa. Tärkeää on, että ryhmässä on hyväksyvä ja turvallinen ilmapiiri. Varhaiskasvattajan tehtävä on huolehtia jokaisen lapsen sekä fyysisestä että henkisestä turvallisuudesta. Erilaisissa ryhmissä lapsi harjoittelee ja opettelee yhteistoimintaa muiden kanssa, mutta lasta rohkaistaan tulemaan esille myös yksilönä.

Pienryhmätoiminta on yksi tärkeimmistä toimintamuodoista Matarin päiväkodissa. Pienryhmä tarkoittaa lapsiryhmän jakamista pienempiin toimintaryhmiin. Pienryhmässä lapsen tarpeet, ikä- ja kehitystaso voidaan huomioida konkreettisemmin. Pienryhmässä lapsen on helpompaa tutustua uuteen ympäristöön ja ryhmään. Lapsi saa rauhassa tutustua yhteen aikuiseen kerrallaan ja vain muutamaan lapseen kerrallaan. Tämän jälkeen hänen on helpompaa luoda turvalliselta pohjalta uusia vuorovaikutussuhteita.

Pienryhmät auttavat ja helpottavat päiväkodin arjessa toimimista. Ne vähentävät levottomuutta ja lisäävät turvallisuutta toiminnassa, muun muassa siirtymätilanteet sujuvat helpommin. Pienryhmiä voidaan muodostaa eri tilanteissa eri tavoin. Esimerkiksi leikkitilanteissa lapset saavat itse vaikuttaa ja valita leikin sekä leikkikaverin. Pienryhmätoiminnalla pystytään jakamaan leikki- ja toimintatiloja, jolloin voidaan turvata kaikille leikki- ja työskentelyrauha.

Lapsen siirtyminen lapsiryhmästä toiseen ei aina tapahdu toimintakauden alussa. Siirtoja mietitään lapsikohtaisesti, jolloin esimerkiksi lasten olemassa olevia kaverisuhteita ylläpidetään mahdollisuuksien mukaan. Tulevassa omassa ryhmässä vieraillaan ennen varsinaista siirtoa. Ryhmään tutustutaan rauhassa, sekä aikuisiin että lapsiin. Varhaiskasvattajien tehtävä on luoda lapselle turvallinen olo siirtymisestä. Jos lapsella ei ole olemassa olevia kaverisuhteita tulevassa ryhmässä, varhaiskasvattajat auttavat lasta tutustumisessa ja kaverisuhteiden luomisessa. Siirto tapahtuu pehmeästi – aamuisin päiväkotiin tullessa voi käydä ”hakemassa vauhtia” vanhasta tutusta ryhmästä ja varhaiskasvattajan tuella ”saattaen” mennään mukaan uuden ryhmän toimiin. Vaikka lapsella on oma nimetty vastuukasvattaja, kaikki varhaiskasvattajat ovat kaikkia lapsia varten.

Vertaistuen merkitys ryhmässä lapselle on suuri. Ryhmän ”vanhat lapset” esimerkiksi ohjaavat ja tukevat uusia tulokkaita ryhmän toimintatapoihin, kertovat tavaroiden paikoista ja päivän rutiineista. Vuorovaikutus vertaisryhmässä kehittää lapsen ajattelua ja mielikuvitusta. Lasten keskinäinen vuorovaikutus oppimisympäristössä on merkittävä tekijä. Lasten välisten vuorovaikutussuhteiden tukeminen on varhaiskasvattajan tehtävä. Lapsen taidot säädellä omaa käyttäytymistään kehittyvät joka päivä vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja varhaiskasvattaja huolehtii siitä, ettei kukaan lapsi jää ulkopuoliseksi ryhmässä.

Päiväkodin yhteistoiminta on tärkeää. Lapset tutustuvat toisiinsa yli ryhmärajojen. Ulkoilu yhteisellä pihalla ja varhaiskasvattajien toiminnan yhtenäinen linjaus läpi talon luo turvallisuuden tunteen lapsille. Emme luo lapsia varten sääntöviidakkoa, vaan lähtökohtana annetuille säännöille on aina lapsen etu ja hyvinvoinnin lisääminen sekä kasvun ja oppimisen tukeminen. Yhteistoiminnassa isommat lapset oppivat huomioimaan pienempiään, pienemmät lapset taas saavat esimerkkiä isompien toiminnasta.

Varhaiskasvattajan tehtävä on pitää huolta lasten turvallisuudesta, jolloin hän asettaa säännöt ja rajat toiminnalle sekä kantaa vastuuta siitä. Varhaiskasvattaja seuraa lasten välisiä vuorovaikutustilanteita ja tilannekohtaisesti arvioi, onko lasten välinen toiminta leikillistä vuorovaikutusta vai häiritsevää toimintaa. Varhaiskasvattajan tehtävä on suunnata ja virittää lapsen toimintaa tarvittaessa oikeaan suuntaan omalla esimerkillään. Riippuen lapsen iästä ja kehitystasosta, varhaiskasvattaja voi antaa konkreettisen esimerkin toiminnasta tai sanallisesti ohjeistaa lapsen toimintaa.

Matarin päiväkodissa on kiusaamisen ehkäisysuunnitelmasuunnitelma.

Matarin päiväkodissa emme rankaise lapsia heidän toiminnastaan. Asioilla on syy-seuraus-suhteet. Tilanteet sanoitetaan lapselle ja teoilla on seuraamukset. Lasta ei jätetä yksin tunteidensa kanssa, vaan aikuinen auttaa häntä selviytymään tilanteen yli. Lasta ei eristetä pois toiminnasta, vaan aikuisen tehtävä on muokata toiminta lapsen sen hetkiselle toimintakyvylle sopivaksi. Ei jäähypenkkiä, ei lapsen syyllistämistä, ei lapsen nolaamista.

Ruokailusta tehdään kiireetön ja rauhallinen. Ruoka ei koskaan ole lapselle palkinto, jota tavoitellaan, eikä se ole rangaistus. Eri ruokia kannustetaan maistelemaan, syömispakkoa ei ole. Ruokailussa opitaan hyviä tapoja ja harjoitellaan vuorovaikutusta yhdessä. Ruokailun jälkeen syödään xylitolpastilli.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivä Matarin päiväkodissa alkaa varhaiskasvattajan kohtaamisella. Otamme lapsen ja hänen huoltajansa vastaan henkilökohtaisesti, rauhallisesti ja kiireettömästi. Varhaiskasvattaja vaihtaa lapsen kuulumiset ja huomioi samalla hänen tarpeensa. Lapsi kaipaa ehkä syliä, lohdutusta, unikaveria, tuttia tai leikkikaveria. Varhaiskasvattaja kertoo käytöksellään huoltajalle, että tämä voi rauhallisin mielin jättää lapsen päiväkotiin. Kun huoltaja hoitopäivän päätteeksi hakee lapsen päiväkodista, varhaiskasvattaja kertoo kuulumiset lapsen päivästä ja siirtää vastuun lapsesta huoltajalle. Lapsen lähtiessä päiväkodista on tapanamme huomioida hänet kättelemällä.

Lapsiryhmien päivärytmiä määrittävät päiväkodin aukioloajat, ruokailuajat (aamupala, lounas ja välipala) ja lepohetki. Lepohetken pituus ja sisältö määräytyvät kunkin lapsiryhmän tarpeiden mukaan.

Toiminta lapsiryhmissä perustuu lasten tarpeisiin. Tavanomaiseen päivään kuuluu ruokailujen ja levon lisäksi leikkiä, ohjattua toimintaa, erilaisia siirtymiä toiminnasta toiseen sekä ulkoilua. Varhaiskasvattajat suunnittelevat toiminnan niin, että vapaan ja keskittymistä vaativan tekemisen vaihdellessa pedagoginen näkökulma on aina läsnä. Hyvin suunniteltu toiminta vastaa kuormitukseltaan kunkin lapsen fyysisiä ja henkisiä voimavaroja.

Päivän selkeä, ennakoitava rakenne ja toimintojen toistuvuus auttavat lasta hahmottamaan päivän kulun. Se luo puitteet lapsen omatoimisuuden kehittymiselle ja auttaa jaksamisessa. Selkeä rakenne antaa tarvittaessa tilaa joustolle ja helpottaa nopeasti vaihteleviin tilanteisiin reagointia. Toimintamalliimme kuuluva pienryhmätoiminta tukee lapsen yksilöllistä huomiointia, lapsilähtöisyyttä sekä joustavuutta toiminnassa. Kasvun ja kehityksen tueksi rakennamme lapselle joustavasti vakaan päivärytmin.

Toimiessaan itse lapsi oppii hallitsemaan ympäristöään omien kykyjensä mukaan. Varhaiskasvattajan tehtävänä on tukea lasta kasvussa itsenäisyyteen, huomioiden lapsen vireystila sekä sen hetkiset tarpeet. Varhaiskasvattaja on aina läsnä tukemassa ja auttamassa lasta. Lapsen omatoimisuutta voidaan lisätä asteittain lapsen taitojen kehittyessä, aikuisen ollessa enemmän toimintaan kannustajan ja esimerkin antajan roolissa. Päiväkodissa lapsella on mahdollisuus kokeilla ja testata omaa osaamistaan yrityksen ja erehdyksen kautta.

Päiväkodissa saatuja oppimiskokemuksia jaetaan lapsen huoltajien kanssa, jotta he voivat kotona kannustaa lastaan kokeilemiseen ja oppimiseen. Toisaalta on hyvä muistuttaa siitä, että lasta ei ole syytä vastuuttaa omatoimisuuteen liikaa. Vastuu lapsesta ja lapsen hyvinvoinnista on aina aikuisella.

5.3 Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia

Matarin päiväkodissa varhaiskasvattajan tehtävä on lapsen toimimisen ja oppimisen mahdollistaminen. Toimiminen ja oppiminen ovat mahdollisia, kun lapsi saa tutkia ja liikkua, ihmetellä ympärillään olevia asioita. Varhaiskasvattajan tehtävä on varmistaa, että lapsi saa kokemuksia ympärillään olevista asioista. Leikkiminen, liikkuminen ja eri ilmaisun muodot vahvistavat lapsen toimintaa. Kannustamme lasta itseilmaisuun ja kehitämme yhdessä lapsen kanssa erilaisia taitoja siihen. Positiiviset kokemukset ja myönteinen ilmapiiri vahvistavat lapsen käsitystä itsestään ja edesauttavat oppimista. Lapsen uteliaisuutta ja aktiivisuutta tuetaan lapsen omat kiinnostuksen kohteet sekä kehitystaso huomioiden.

Toiminnan ja oppimisen pohjana ovat lapsen omat kokemukset. Oppiminen on tehokkainta, kun lapsi saa hyödyntää toiminnassa aistejaan. Varhaiskasvattajan rooli on vahvistaa, kannustaa ja ihastella lapsen kokemuksia, mutta myös suunnata lapsen toimintaa tarvittaessa oikeaan suuntaan. Annamme aikaa ja rauhaa oppimiselle, jolloin lapsi saa edetä omaa tahtiaan.

Päiväkodissa lapsi saa kokemuksia sekä pienessä että suuremmassa lapsiryhmässä toimimisesta. Matarin päiväkodissa oppiminen tapahtuu yhteisöllisesti ja yksilöllisesti.

Päivärytmin tunteminen ja tiedostaminen auttaa lasta oppimisessa ja oman toiminnan ohjaamisessa. Varhaiskasvattajan rooli päiväkodin arjessa on lapselle merkitsevä. Varhaiskasvattaja luo turvallisen ympäristön oppimiselle ja toimimiselle. Turvallisuutta luomme sekä henkisesti että fyysisesti. Oppimistilanteet eivät ole ainoastaan varhaiskasvattajan luomia opetustuokioita, vaan oppimista tapahtuu jatkuvasti kaikissa tilanteissa. Varhaiskasvattajalla on herkkyys tunnistaa lapsen oivallukset ja tilaisuudet oppimiseen. Arjen tilanteet pitävät sisällään monia eri oppimisen alueita, esimerkiksi pukemistilanteessa voidaan oppia matematiikkaa ja kielellisiä taitoja. Merkitsevää on aikuisen asenne ja suhtautuminen kaikkeen arjen tekemiseen.

Hyvässä oppimisympäristössä tärkeintä on turvallinen tunneilmapiiri, hyvä henkinen ympäristö. Varhaiskasvattajan tehtävä on varmistaa ilo ja positiiviset kokemukset lapselle. Lapsen riemua osaamisesta ja oppimisesta ei tukahduteta, vaan lapsen ohjaaminen oikeaan tapahtuu myönteisesti. Esimerkiksi pukemaan opetellessa tärkeää ei ole se, että paita on oikeinpäin päällä, vaan se että lapsi on sen itse pukenut. Lapsia ohjataan myös kannustamaan toisiaan oppimisessa. Ei ole oikeaa tai väärää tapaa oppia ja opetella, on erilaisia tapoja niihin.

Erilaisilla oppimisympäristöön vaikuttavilla ratkaisuilla tuetaan lasten oppimista. Pienryhmissä toimimisella tuetaan lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä, tätä kautta oppimista. Ryhmätiloissa toimintaa voidaan jakaa sijoittamalla toimintoja tai leikkejä eri paikkoihin. Tällä tavoin lapsille taataan oma leikki- tai toimintapaikka sekä rauhallinen ympäristö. Kun ulkoilua porrastetaan, eivät kaikki lapset ulkoile yhtä aikaa.

Lapsi oppii parhaiten häntä itseään kiinnostavia asioita. Lapsen omasta aloitteesta lähtevä toiminen edistää ja lisää oppimista. Lapsen osallisuus ryhmän ja koko päiväkodin toiminnassa sekä toiminnan suunnittelussa on yksi tärkeimmistä lähtökohdista varhaiskasvattajan työssä.

Tiedostamalla lapselle ominaiset tavat oppia, luomme lapselle hyvät toiminnan ja oppimisen lähtökohdat.

5.4 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielen oppiminen avaa lapselle oven uusiin maailmoihin, onhan kieli ajattelun ja vuorovaikutuksen väline. Se tarjoaa keinon omien tunteiden ja oman tahdon ilmaisemiseen. Kieli on myös väline toisten ihmisten ymmärtämiseen ja huomioimiseen. Sen avulla jäsennetään asioita ja ilmiöitä, otetaan maailma haltuun. Puhutun kielen ohella sanaton viestintä, kuten ilmeet, eleet, katseet, äänensävyt sekä kuvat ja muut viestinnän apukeinot kuuluvat oleellisena osana päivittäiseen vuorovaikutukseemme.

Matarin päiväkodissa keskeinen varhaisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä tukeva toimintatapa on pienryhmätyöskentely. Pienryhmässä jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi ja mahdollisuus hallita vuorovaikutussuhteitaan paremmin, kuin isossa ryhmässä toimiessa.

Lapsen kielellistä kehitystä seurataan havainnoimalla häntä kaikissa tilanteissa - perushoitotilanteista toimintatuokioihin ja ulkoleikkeihin.

Matarin päiväkodissa varhaiskasvattajat kiinnittävät huomiota oman vuorovaikutuksensa monipuolisuuteen, ilmeikkyyteen, oikeakielisyyteen ja johdonmukaisuuteen. Varhaiskasvattajat antavat lapselle turvallisen ja luotettavan mallin kehittymässä olevien vuorovaikutustaitojen tueksi. Vuorovaikutuksen eri vivahteet tulevat esille esimerkiksi kielellä, ilmeillä ja eleillä leikitellessä. Vuorovaikutuksen malleina toimiessamme meidän on muistettava, että olemme itse lasten jatkuvan havainnoinnin kohteena. Sen tarkkailu, miten me varhaiskasvattajat olemme vuorovaikutuksessa keskenämme, vanhempien kanssa ja lasten kanssa, on osa ammatillista itsearviointia.

Ratkaisevalla tavalla tärkeä lapsen mallioppimisen ja turvallisen kasvuympäristön kannalta on varhaiskasvattajien asenne vuorovaikutustilanteissa. Myönteinen, kannustava ja lapsen aloitteita kunnioittava suhtautuminen lisää lapsen perusturvallisuuden kokemusta. Samalla se tukee itsetunnon ja itsehallinnan kehittymistä. Annamme lapsen ja lapsiyhteisön ymmärtää, että esimerkiksi äännevirheet tai änkytys eivät ole este kommunikoinnille, eivätkä missään tapauksessa pilkan, kiusanteon tai häpeän aihe.

Koska onnistuneen vuorovaikutuksen tärkein edellytys on vastavuoroisuus ja toisten huomioiminen, kiinnitämme arjessamme paljon huomiota hyviin tapoihin. Tervehdimme ja hyvästelemme, opettelemme antamaan puheenvuoron ja odottamaan omaa vuoroa, harjoittelemme tunteiden ilmaisemista ja niiden hallintaa.

Erilaiset ilmaisukeinot, musiikki, draama, riimittely, sadutus, tanssi, mielikuvitusmaailmat - kaikki tavat, joilla Matarin päiväkodin lapset ja varhaiskasvattajat haluavat itseään rakentavasti ja turvallisesti ilmaista - ovat osa toimintaamme. Eri ilmaisukeinojen käyttö tukee paitsi vuorovaikutustaitojen monipuolistumista, myös kehittää itseilmaisuvalmiuksia. Lasten ja varhaiskasvattajien persoonallisuus ja erityisosaamisen jakaminen ovat Matarin päiväkodin voimavara. Tahdomme, että jokaisella on mahdollisuus tulla huomioiduksi omana itsenään, jokainen yhtä arvokkaana yhteisömme jäsenenä.

Media kaikissa muodoissaan on nykyään osa lasten kasvuympäristöä. Sähköiset peliympäristöt, televisioviihde, elokuvat ja kevyen musiikin maailma valloittavat yhä suuremman osan yhä nuorempien lasten elämästä. Ne muokkaavat lasten - kuten aikuistenkin - maailmankuvaa ja vuorovaikutusmalleja. Näin media toimii lastemme oheiskasvattajana, tahdoimmepa sitä tai emme. Lapsen on vaikea itse hallita suhdettaan mediaan, siihen tarvitaan aikuisten apua. Varhaiskasvattajien tehtävänä on tukea lapsen taitoja vastaanottaa tietoa ja käsitellä sitä ikätasolleen sopivalla tavalla.

Koska suuri osa lasten ulottuvilla olevista mediasisällöistä on suunnattu muille, kuin alle kouluikäisille lapsille, ne saattavat olla haitaksi lapsen tasapainoiselle tunne-elämän kehitykselle. Osana lapsihavainnointia Matarin päiväkodin varhaiskasvattajat seuraavat lapsen mediankäyttöä. Median väärinkäytön haittojen esilletuominen ja niiden puheeksi ottaminen vanhempien kanssa kuuluu varhaiskasvattajien tehtäviin. Tieto- ja viestintätek-

niikan pedagogisia mahdollisuuksia varhaiskasvattajat hyödyntävät työssään osaamisensa ja ryhmän tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvattajat käyttävät kuvia ja viittomia vuorovaikutuksen tukena lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Kuvien avulla jäsennetään esimerkiksi päivän kulkua tai yksittäisiä toimintoja, kuten leikkiä. Toiminnan struktuurin, eli rakenteen, hahmottaminen tukee lapsen turvallisuuden tunnetta ja oman toiminnan ohjausta.

Erityisissä vuorovaikutuksen ja kielen kehityksen haasteissa toimimme yhteistyössä puhe- ja toimintaterapeuttien sekä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Kun lapsen äidinkieli ei ole suomi, kiinnitämme hänen suomen kielen oppimiseensa erityistä huomiota. Tehostettu vuorovaikutus perushoitotilanteissa, pienryhmätoiminta ja erityiset suomen kielen tuokiot muodostavat suomi toisena kielenä -tuen (S2) rungon. Samalla kannustamme vanhempia lapsen äidinkielen säilyttämiseen. Perheen yhteinen kieli on tärkeä lapsen tasapainoisen tunne-elämän kehityksen kannalta. Äidinkielen hyvä hallinta tukee myös vieraan kielen, kuten suomen, oppimista.

5.5 Lasten leikki

Kysymykseen ”Oletteko te tänään vain leikkineet?” voimme Matarin päiväkodissa vastata, että onneksemme meillä on ollut mahdollisuus keskittyä leikkiin. Näemme leikin kaikille ihmisille ominaisena tapana jäsentää maailmaa: yrittää, erehtyä, tehdä havaintoja, saada onnistumisen kokemuksia, kohdata pelkoa ja jännitystä turvallisesti, kokea iloa ja nautintoa, oppia.

Leikki on myös lapsen ja aikuisen yhteisen kohtaamisen ulottuvuus, jossa varhaiskasvattajalla ja lapsella on mahdollisuus tutustua toisiinsa samanvertaisina. Lisäksi varhaiskasvattajan tehtävänä on auttaa lasta tunnistamaan leikin ja ”ei-leikin” tasot, jos ne ovat lapselle vielä eriytymättömät. Lapsella voi esimerkiksi olla käsitys, että aikuista ei satu, kun lapsi lyö tai puree häntä.

Lapsen kasvussa ja kehityksessä leikillä on keskeinen rooli. Leikki, ajattelu ja mielikuvitus kietoutuvat saumattomasti yhteen. Kielen ja ajattelun kehittyminen edellyttää leikinomaista yrittämistä ja erehtymistä. Lapsen oppiminen tapahtuukin tehokkaimmin leikin kautta. ”Oppiminen on leikin asia” (Lauri Järvilehto).

Kehitykselliset tarpeet, joita leikki palvelee, vaihtelevat lapsen kasvun myötä. Samalla leikin muodot muuttuvat. Aivan pienen lapsen toimintojakin voi lähestyä leikin näkökulmasta: omaan ruumiiseen ja lähiympäristöön tutustuminen alkaa leikittelemällä. Leikki ja oppiminen tapahtuvat silloin turvallisesti, kiinteässä yhteydessä äitiin ja muihin läheisiin aikuisiin. Päiväkodissa vastuukasvattajan rooli ja pienryhmissä toimimisen merkitys korostuvatkin tältä osin pienimpien lasten arjessa.

Fyysisen kehityksen myötä toimintaympäristö laajenee. Rohkeuden lisääntyminen ja tarve tutustua asioihin omin päin johtaa itsenäisempään toimintaan. Kun kiinnostus toisten lasten tekemisiin herää, leikitään rinnakkain, kuitenkin enimmäkseen omaan leikkiin keskittyen. Leikki vertaisryhmässä mahdollistaa omaehtoisen leikin kehittymisen.

Vuorovaikutustaitojen kypsyessä alkavat yhteiset leikit toisten kanssa kiinnostaa. Leikeissä aletaan ottaa rooleja ja tehdä sopimuksia. Sosiaalisten taitojen edelleen kehittyessä mahdollistuvat sääntöleikit, jotka vaativat pitkäjänteisyyttä ja sitoutumista.

Leikki sinänsä on päämäärätöntä, hyötyä ja tulosta tavoittelematonta toimintaa. Leikkimisen ja leikillisen tekemisen yllykkeenä voi olla spontaani toiminnantarve, ilo, nautinto tai vaikkapa halu koetella omia voimia ja omaa osaamista. Leikkiin voi houkutella joskus myös tiedostamaton tarve ottaa selvää jostakin mielen peru-

koilla kummittelevasta pelosta. Näennäisestä päämäärättömyydestään ja hyödyttömyydestään huolimatta leikki palvelee aina lapsen tarpeita, eikä aitoa leikkiä synny ilman leikkijässä virinnyttä motivaatiota.

Leikkimotivaation syntymistä voivat kuitenkin häiritä monet tekijät. Ympäristön levottomuus, vaihtoehtojen runsaus, lelumäärä, sosiaalinen paine tai voimakkaat tunnekokemukset saattavat johtaa hallitsemattomaan impulsiivisuuteen. Näiden tilanteiden hallinnassa tarvitaan aina tilanteen tasalla olevan varhaiskasvattajan tukea. Omalla toiminnallaan varhaiskasvattaja antaa myös mallia hallitusta leikistä.

Matarin päiväkodissa varhaiskasvattajien tärkeimpiä tehtäviä on luoda lasten leikille otolliset ja turvalliset puitteet. Näihin puitteisiin kuuluvat tilojen ja välineiden lisäksi varhaiskasvattajan sensitiivinen läsnäolo: lasten leikkialoitteisiin vastaaminen, tarvittaessa leikin eteenpäin vieminen ja kehittäminen sekä leikkiin osallistuminen tilanteen mukaisesti. Varhaiskasvattajan tulee myös ymmärtää leikkiin liittyvää kaaosta ja epäjärjestystä. Kaaoksella on tärkeä merkitys lapsen ajattelun ja mielikuvituksen kehittymisessä.

Varhaiskasvattajille leikkitilanteet ovat arvokkaita lapsihavainnoinnin kannalta. Havainnoimalla saadaan luotettavaa tietoa mm. lapsen sosiaalisista taidoista, vuorovaikutusosaamisesta, itseluottamuksesta, tunteiden hallinnasta, kielen kehityksestä, motorisista valmiuksista, ajattelusta ja mielikuvituksesta. Leikin havainnointi tutustuttaa myös lasten leikin sen hetkiseen maailmaan ja pinnalla oleviin asioihin.

Matarin päiväkodissa varataan lapsille päivittäin tilaisuus leikkiä lasten itsensä valitsemia leikkejä sisällä ja ulkona. Varhaiskasvattajat auttavat ja ohjaavat tarvittaessa leikkien valinnassa. Apuna leikkitilojen ja -välineiden jakamisessa sekä leikin ohjaamisessa käytetään mm. pienryhmäjakoa, leikkikarttaa, leikkivälineiden kierrätystä ryhmien välillä ja lasten vierailuja ryhmästä toiseen. Myös rauhalliseen yksinoloon lapsella on halutessaan mahdollisuus. Lasten pitkäkestoisten leikkien jatkuvuus on lähtökohta, joka turvataan aina kun se on mahdollista.

Leikki voi olla myös ohjattua toimintaa, jolloin leikille on asetettu jokin tietty pedagoginen tavoite. Tällaisia leikkejä voivat olla esimerkiksi kauppaleikki, seuraleikit, laululeikit, liikuntaleikit, nukketeatteri tai draamaleikit.

Matarin päiväkodissa leikkien aloittaminen ja päättäminen sisältävät myös yhteisöllisen ulottuvuuden. Tiettyihin leikkeihin on omat välineensä, ja niillä on omat paikkansa, joissa niitä säilytetään. Vaikka leikkikaluja voidaan käyttää monin tavoin eri leikeissä, niiden käsittelyyn liittyy turvallisuusnäkökohtia, kestävän kehityksen näkökulma sekä ajatus niiden käyttötarkoituksesta. Sen vuoksi leikkikaluja käsitellään niin, että ne eivät mene rikki eivätkä aiheuta vaaraa kenellekään. Leikkien päättyessä lapset palauttavat yhdessä leikkikalut ja muut tarpeet omille paikoilleen. Näiden seikkojen huomioiminen ja niissä opastaminen on varhaiskasvattajan vastuulla.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Matarin päiväkodissa taataan kaikille lapsille yhtäläinen, laadukas varhaiskasvatus. Kohtaamme jokaisen lapsen yksilönä ja sitä kautta erityisenä. Kasvussaan ja oppimisessaan kaikki lapset tarvitsevat tukea. Tämä edellyttää varhaiskasvattajilta lasten kasvun ja kehityksen tuntemusta, vahvuuksien ja tuen tarpeen varhaista tunnistamista sekä lasten tarpeita vastaavan kasvatustoiminnan ja toimintaympäristön suunnittelutaitoa.

Toimintamme lasten kanssa perustuu huoltajien ja varhaiskasvattajien kasvatuskumppanuuden pohjalta luotuun, yksilölliseen lapsen tuntemukseen, vastuukasvattajuuteen ja pienryhmätoimintaan.

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen osa-alueita ovat fyysinen, tiedollinen, taidollinen, tunne-elämän ja sosiaalisten taitojen kehitys. Kehityksensä eri vaiheissa lapsi saattaa tarvita tukea jonkin aikaa yhdellä tai useammalla osa-alueella. Lapsi voi myös tarvita jatkuvaa, kokonaisvaltaista tukea.

Tuen tarve voi liittyä myös muutokseen lapsen elämäntilanteessa. Esimerkiksi muutto, vanhempien ero, läheisen ihmisen sairaus, kuolema tai lapsen hoitopaikan tai -ryhmän vaihto saattavat vaatia varhaiskasvattajia huomioimaan lasta enemmän.

Kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksessa jaotellaan tuen tarpeen ja luonteen mukaan kolmeen portaaseen: yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi.

Yleinen tuki

Yleinen tuki perustuu lapsen oikeuteen saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen. Matarin päiväkodin varhaiskasvatustoiminta perustuu lapselle läsnä olevien varhaiskasvattajien herkkyyteen kuunnella lasta ja ymmärtää hänen tarpeensa. Yleiseen tukeen kuuluvat esimerkiksi selkeästi jäsennellyt päivä- ja viikko-ohjelmat, pienryhmätoiminta ja tarvittaessa puhetta tukevat ja korvaavat keinot, kuten kuvat ja viittomat. Myös ohjaaminen selviytymään arjen tilanteista ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ovat osa yleistä tukea.

Tukimuotoja mietittäessä on tarpeen huomioida lapsen oppimistyyli sekä kieli- ja kulttuuritausta. Korso-Koivukylän palvelualueen moniammatillinen verkosto on toimintamme tukena. Verkosto rakentuu varhaiskasvattajien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan (KELTO), perheneuvolan, puheterapeutin, toimintaterapeutin ja lasta hoitavien lääkäreiden välisen yhteydenpidon ympärille.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja tukee ja ohjaa kasvatushenkilöstöä yksilöllisten pedagogisten tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä tekee tarvittaessa yhteistyötä vanhempien kanssa.

Tehostettu tuki

Mikäli kokeillut yleisen tuen menetelmät eivät riitä, ryhdytään suunnittelemaan tehostetun tuen järjestämistä lapselle. Tehostettu tuki on kasvun ja oppimisen yleistä tukea pidemmälle vietyä ja yksilöllisempää tukemista. Se suunnitellaan aina yksilöllisenä kokonaisuutena yhteistyössä vanhempien kanssa. Tehostettu tuki on säännöllistä, päivittäistä ja voi sisältää useita pedagogisia tukimuotoja samanaikaisesti. Pedagogisten menetelmien lisäksi siihen voi kuulua varhaiskasvatuksen rakenteellisia tukitoimia, kuten avustajapalvelut ja pienennetty tai integroitu ryhmä. Tehostetun tuen aloittamisesta sovitaan alueellisen kasvun ja oppimisen työryhmässä.

Keskeistä tehostetun tuen vaikuttavuuden kannalta on lapsen onnistumisen kokemusten mahdollistaminen, sekä tuki täysipainoiselle ryhmän jäsenyydelle ja myönteisen minäkuvan muodostumiselle.

Matarin päiväkodissa on valmius pienennetyn ryhmän käyttöön tukimuotona. Sen muodostamisesta päätetään tuen tarpeen mukaan toimintakausittain.

Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksiensa vuoksi voida järjestää muuten esimerkiksi lapsen (vaikean) vammaisuuden tai sairauden takia. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat lapset saavat erityistä tukea. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen esiopetuksen alkamista. Nämä lapset ovat huoltajan hakiessa oikeutettuja maksuttomaan esiopetukseen 5-vuotiaana. Kuusivuotiaana esiopetus on oppivelvollisuuden suorittamista eikä siis vapaaehtoista. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilailla on oikeus täydentävään päivähoitoon.

Erityinen tuki sisältää yleisen ja tehostetun tuen lisäksi erityispedagogisia ja rakenteellisia tukitoimia, kuten erityislastentarhanopettaja ryhmässä, sijoitus integroituun tai erityisryhmään tai avustajapalveluiden järjestäminen. Kuten tehostetussakin tuessa, tiivis yhteistyö varhaiskasvattajien, lapsen huoltajien ja lasta hoitavan asiantuntijaverkoston kesken on tuen vaikuttavuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Arkeamme rikastuttavat monista eri kulttuureista lähtöisin olevat perheet ja varhaiskasvattajat, jotka ovat tuoneet omaa kulttuurista rikkautta mukanaan. Perinteistä poikkeaviin toimintamalleihin on Matarin päiväkodissa voitu paneutua kiirehtimättä. Matarin päiväkodissa on vakaan myönteinen, monenlaisia perinteitä, uskontoja ja tapoja kunnioittava ilmapiiri. Matarin päiväkodissa varhaiskasvattajat kohtaavat kaikki lapset ja perheet samanarvoisina, uskonnollisesta tai etnisestä taustasta riippumatta.

Kasvatuskeskusteluissa (Lapsi kotioloissa -keskustelu, VASU, LEOPS) sovitaan jokaisen lapsen huoltajien kanssa uskonto- ja katsomuskasvatukseen liittyvistä seikoista. Niihin kuuluvat lapsen osallistuminen päiväkodin uskontokasvatukseen ja evankelis-luterilaisten seurakuntien järjestämiin tilaisuuksiin. Lisäksi päiväkodin toimintaan saattaa kuulua joitakin tapahtumia tai tilaisuuksia, joihin lapsen ei perheen vakaumuksen mukaisesti tule osallistua. Huoltajien kanssa keskustellaan myös yleisesti sellaisista suomalaiseen kulttuuriin kuuluvista tavoista ja perinteistä, joita Matarin päiväkodissa pidetään yllä.

Lapsia ja huoltajia kannustetaan tuomaan esille omaan kulttuuriinsa kuuluvia erityispiirteitä, kuten tapoja, ruokia, musiikkia, juhlia ja pukeutumista. Yhteistyössä eri kulttuureja edustavien perheiden kanssa voimme tutustua esimerkiksi erilaisiin tapoihin viettää uutta vuotta, syntymäpäiviä tai uskonnollisia juhlia.

Lapsen omaa kulttuurista identiteettiä tuetaan muun muassa kannustamalla äidinkielen käyttöön perheen kesken, ottamalla ryhmän visuaalisessa ilmeessä huomioon lasten eri kulttuuritaustat sekä suhtautumalla hyväksyvästi ja kunnioittavasti uskonnollisiin eroihin. Matarin päiväkodissa lähdetään siitä, että kaikilla lapsilla on oikeus, ja kaikilla on myös oltava mahdollisuus, tutustua turvallisesti eri uskontoihin, erilaisiin tapoihin ja perinteisiin sekä erinäköisiin ja eri tavoin käyttäytyviin ihmisiin. Osana suomalaista varhaiskasvatusta pidämme tärkeänä pitää yllä suomalaiseen kulttuuriperintöön kuuluvia tapoja ja kuvastoja, joihin kuuluvat esimerkiksi sadut tontuista, maahisista tai peikoista ja myytit joulupukista tai noidista.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksen ja kestävän kehityksen tavoitteena on, että lapsi oppii ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä. Ympäristökasvatuksessa lapsen oman elinympäristön tutuksi tuleminen luo pohjaa myös laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta.

Meille on tärkeää, että lähiympäristö tulee lapsille tutuksi. Tutustuessaan lähiympäristöön yhdessä aikuisen kanssa, lapsi kokee ympäristönsä turvalliseksi ja kiinnostavaksi. Lähiympäristöstä tulee lapselle tutkimus- ja leikkipaikka, missä hän uskaltaa kokeilla taitojaan ja osaamistaan mutta myös rajojaan. Lapselle annetaan kokemuksia ja elämyksiä sekä rakennetusta että rakentamattomasta ympäristöstä.

Luonnossa lasten leikit muodostuvat luovemmiksi ja pitkäkestoisemmiksi, koska ympäristö ei aseta rakennettuja rajoja toiminnalle eikä lelujen käyttö rajoita mielikuvitusta. Luonnossa olemisen myötä lapsi kokee ja oppii luonnon monimuotoisuuden eläimineen ja kasveineen sekä vuodenaikojen vaihtelun.

Hyvän luontosuhteen syntyminen jo lapsena luo pohjan kasvamisen myötä syvenevälle ja laajenevalle suhteelle ympäristön kanssa. Luonnossa liikkuessaan ja toimiessaan lapsi kokee ympärillään olevan kokonaisvaltaisesti, kaikin aistein. Lapsi oppii omassa toiminnassa huomioimaan luonnon tärkeyden ja sen merkityksen, toimien luontoa kunnioittavalla tavalla.

Matarin päiväkodissa hyödynnämme rikasta lähiympäristöä ulkoillen ja leikkien oman pihan aidan ulkopuolella ja esimerkiksi retkeillen lähimetsissä sekä puistoissa.

Kestävän kehityksen edistäminen päiväkodissa on varhaiskasvattajan työtä, yhdessä lasten kanssa. Energian säästäminen valojen tarkoituksenmukaisella käytöllä, veden kulutuksen sääteleminen, materiaalien valinta ja hankintojen harkitseminen ovat varhaiskasvattajien vastuulla olevia asioita. Opetamme lapsia kohtelemaan leluja ja tavaroita asianmukaisesti ja kestävästi, kierrätämme päiväkodin sisällä pelejä, leluja ja tavaroita sekä kiinnitämme huomiota esimerkiksi paperin kulutukseen. Näiden konkreettisten valintojen ja tekojen avulla lapset saavat esimerkin ekologisesti kestävästä kehityksestä. Kierrätystä (esimerkiksi maitopurkit) toteutetaan ajankohtaisten mahdollisuuksien mukaisesti.

5.8 Esiopetus

Kuusivuotiaiden maksutonta esiopetusta annetaan Matarin päiväkodissa yhdessä tai kahdessa lapsiryhmässä, riippuen esiopetusikäisten määrästä ja pedagogisten tukijärjestelyjen tarpeesta. Esiopetusikäisten lisäksi ryhmässä voi olla nuorempia lapsia. Esiopetus toteutetaan hyödyntäen mahdollisimman paljon pienryhmätoimintaa.

Esiopetuksen sisältö, toteutustavat ja painotukset suunnitellaan jokaisen toimintakauden alussa lapsiryhmästä nousevien tarpeiden, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman ja Matarin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Jokaiselle lapselle tehtävä Lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS) laaditaan yhdessä huoltajien ja lapsen kanssa. Huoltajien ja lapsen toiveet ja näkökannat kirjataan suunnitelmaan. Ryhmän lasten esiopetuksen opetussuunnitelmien pohjalta laaditaan esiopetuksen työsuunnitelma toimintakaudeksi kerrallaan.

Toiminnallisesti esiopetus ei poikkea paljoa muusta varhaiskasvatuksestamme. Esiopetuksessa varhaiskasvattajat kiinnittävät erityistä huomiota lapsen sosiaalisiin valmiuksiin, työskentelytaitoihin ja omatoimisuuteen. Omista tavaroista huolehtimiseen, itsenäiseen toimintaan pukeutumisessa, ruokailussa ja siisteydessä kannustetaan. Näkökulma on tulevan koululaisen itsenäisen selviytymisen taidoissa.

Toimintatavoista leikki ja leikinomainen työskentely ovat esiopetuksessakin keskeisellä sijalla. Viikoittain toimintaan kuuluu liikuntaa, musiikkia, kädentaitoja, sekä itsenäisen työskentelyn harjoittelua, esimerkiksi esikoulukirjan parissa. Päivittäiseen toimintaan sisältyy mm. vuorovaikutustaitojen harjoittelua, kielellisen kehityksen tukea ja vapaata leikkiä.

Esiopetuksessa ei opiskella ainejakoisesti, vaan tiedollisen ja taidollisen kasvun osa-alueet linkittyvät päivittäiseen toimintaan. Esimerkiksi itsenäistä työskentelyä harjoitellessa voidaan kirjain- ja numerotehtäviä tekemällä harjaannuttaa silmän ja käden yhteistyötä samalla, kun tutustutaan kirjaimiin ja matemaattisiin käsitteisiin. Ympäristökasvatuksen teemoja toteutamme mm. retkeilemällä ja leikkimällä ympäröivässä luonnossa. Eettiseen kasvatukseen syvennymme joka päivä harjoitellessamme hyviä tapoja ja toisten huomioonottamista.

Toimintakauden kuluessa varhaiskasvattajat arvioivat ja tarkistavat esiopetuksen toimintasuunnitelman toteutumista käyttäen hyväksi lapsihavainnoinnin avulla saatua tietoa. Havainnointi on myös vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön perusta. Esikouluvuoden päätteeksi vanhempien kanssa yhdessä arvioidaan lapsen esiopetussuunnitelman toteutuminen ja sovitaan EsKo-tiedonsiirtoon kirjattavista asioista. Lapsi saa esiopetuksen päättyessä osallistumistodistuksen. Todistus ei sisällä arviointia.

5.8.1. Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuollon tehtävänä on lapsen hyvinvoinnin edistäminen ja kouluun siirtymisen helpottaminen. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri päiväkodissa edistävät lapsen kehitystä ja tukevat hyvää oppimista. Oppilashuollon tehtävänä on myös kehittää lapsen hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa päiväkodin yhteisöllistä toimintatapaa, oppilashuolto kuuluu kaikille varhaiskasvattajille.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu esiopetusvuoden aikana vähintään 2 kertaa. Syksyllä lähikoulut kutsuvat esiopetusryhmien lastentarhanopettajat kuulemaan ekaluokkalaisten koulu kuulumisia. Tämä yhteistyön puitteissa saatu palaute on myös tärkeää esiopetuksen painotusten valinnassa.
Oppilashuollollista yhteistyötä tehdään esiopetusvuoden keväällä lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän kanssa. Vantaalla on käytössä yhtenäinen esiopetuksesta kouluun (EsKo) -tiedonsiirtomalli. EsKo-

tiedonsiirtoprosessi toteutetaan kaikista esiopetukseen osallistuvista lapsista yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedonsiirrossa saatua tietoa voidaan käyttää ryhmien muodostamisessa.

Esiopetuksessa on käytössä sama kolmiportainen kasvun ja oppimisen tuen malli kuin perusopetuksessa. Esiopetusikäisten kohdalla tuen järjestämistä säätelee perusopetuslaki. Tuen tarpeesta sovitaan yhdessä huoltajien kanssa. Tuen saamisesta ja tukijärjestelyistä vastaa esiopetuksen oppilashuoltoryhmä. Sen muodostavat lapsen varhaiskasvatuksesta vastaava henkilökunta, päiväkodin johtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO) ja tilanteen mukaan muut asiantuntijat, kuten psykologi, puhe- tai toimintaterapeutti. Tehostetun ja erityisen tuen tukitoimien aloittamisesta sovitaan alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä. Tuen vaikuttavuutta ja tukitarpeiden muutoksia arvioidaan jatkuvasti huoltajien ja yhteistyöverkoston kanssa käytävissä keskusteluissa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Matarin päiväkodissa työtä tehdään moniammatillisissa tiimeissä, joiden toimintaa ohjaavat keskittyminen perustehtävään, selkeä vastuunjako ja vahva ammatillisuus. Johtaja on päiväkodin pedagogiikan laaduntarkkailija. Olennainen osa johtamistyötä ovat palaverirakenteet. Palaverien tarkoituksena on palvella perustehtäväämme: lapsen hyvinvoinnin lisäämistä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen keinoin. Tärkein palaverirakenne on tiimipalaveri, johon jokainen tiimi kokoontuu viikoittain. Tiimipalaverissa varhaiskasvattajat arvioivat edellisen viikon toimintaa ja tavoitteiden toteutumista sekä suunnittelevat tulevaa toimintaa. Vaikka vastuu ryhmän pedagogisesta toiminnasta on lastentarhanopettajalla, koko tiimi suunnittelee ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta. Apuna työskentelyyn tiimeillä on syksyisin laadittava tiimisopimus, joka sisältää sopimukset kasvattajien yhteiseen työskentelyyn sekä lisäksi lasten varhaiskasvatussuunnitelmat (vasut) ja ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman (ryhmävasu).

Pelkät toimivat palaverirakenteet eivät takaa varhaiskasvattajien työhyvinvointia. Rakenteiden rinnalla olennaisia ovat työyhteisön avoin keskustelukulttuuri, yhteiset arvot, sopimukset ja sitoutuminen hyvän tekemiseen. Johtaminen on avainasemassa sekä yhteisön ilmapiirin että rakenteiden ylläpitäjänä. Kasvatusyhteisössä vallitsevalla ilmapiirillä on valtava merkitys lapsiryhmän kasvualustana.

Olennainen osa varhaiskasvatustyön arviointia on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma prosessi. Vastuukasvattaja laatii vuosittain lapsen vasun yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Näin taataan yksilöllisten tavoitteiden asettaminen lapsen hoidolle, kasvatukselle ja opetukselle. Yksilövasua tarkennetaan toimintavuoden aikana ja sitä arvioidaan säännöllisesti yhdessä huoltajien, vastuukasvattajan ja lapsen kesken. Yksittäisten lasten varhaiskasvatussuunnitelmat kootaan vuosittain ryhmävasuksi, jonka avulla asetetaan tavoitteet koko lapsiryhmän yhteiseen suunnitelmalliseen arkeen.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamiseen varhaiskasvattajat tarvitsevat huoltajien lisäksi muita yhteistyökumppaneita.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja (KELTO) on olennainen osa kasvatusyhteisöämme, vaikka hän ei ole päiväkodissa läsnä päivittäin. KELTO osallistuu ryhmien arkeen vieraillessaan säännöllisesti päiväkodissa. Havainnoimalla lapsiryhmää sekä varhaiskasvattajien toimintaa KELTO antaa oman osaamisensa varhaiskasvattajien käyttöön mietittäessä arjessa toimivia pedagogisia ratkaisuja.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori auttaa tiimejä huomioimaan toiminnassaan myös maahanmuuttajataustaisten lasten tarpeet. Jokaisella muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen. Päiväkodin johtaja vastaa yksikkönsä S2-kielen opetuksen, lapsikohtaisten kaksi- ja monikielisyyden suunnitelmien tekemisestä sekä arvioinnin ja dokumentoinnin toteutumisesta.

Vantaan lastenneuvoloissa on käytössä ns. Hyve-malli, jossa 4-vuotiaalle lapselle tehdään laaja terveystarkastus yhteistyössä huoltajien, päiväkodin ja neuvolan kanssa. Neuvola ja päiväkoti voivat olla myös muutoin yhteydessä toisiinsa, huoltajien tai varhaiskasvattajan toiveesta.

Yhteistyö lasta hoitavien ja tutkivien tahojen kanssa on välttämätöntä. Nämä kumppanuudet räätälöityvät yksilöllisesti lapsen tarpeiden pohjalta. Yhteistyökumppanina voi olla puheterapeutti, toimintaterapeutti, lääkäri tai muu asiantuntija.

Mikäli päiväkodissa herää huoli lapsen hyvinvoinnista, on velvollisuutemme olla yhteydessä lastensuojeluun. Lastensuojeluilmoituksen tekee aina päiväkodin johtaja ja hän keskustelee huoltajien kanssa ennen ilmoituksen tekoa.

Päiväkotimme tekee yhteistyötä kulttuuritoimen ja Korson seurakunnan kanssa. Kulttuuritoimi tarjoaa säännöllisesti lapsille elokuva- ja teatteriesityksiä, joihin osallistumme mielellämme. Korson seurakuntaan yhteistyö korostuu suomalaisten juhlapyhien aikaan esim. Pääsiäisvaelluksen tai joulukirkon muodossa.

7.2 Hyvinvointityö

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman yksi tavoite on ollut kuvata mahdollisimman kattavasti arjen hyvinvointityö lapsen, mutta myös varhaiskasvattajan näkökulmasta. Hyvinvointityö on varhaiskasvattajien päivittäistä toimintaa ja pedagogisia valintoja arjessa. Hyvinvointityö edellyttää varhaiskasvattajilta herkkyyttä suhteessa lapsiin sekä toimivaa kasvatuskumppanuutta huoltajien kanssa. Lasten kuuleminen ja heidän kokemaansa eläytyminen auttaa sekä varhaiskasvattajia että huoltajia reagoimaan nopeasti lapsen hyvinvoinnin esteisiin. Osana hyvinvointityötä Matarin päiväkodille on laadittu kiusaamisen ehkäisysuunnitelma.

Hyvinvointityö edellyttää sitoutumista suotuisan kasvuympäristön ylläpitämiseen: välittämiseen, huolenpitoon ja turvallisuuteen.

Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman nimi on HYVIS. Se on tehty edistämään vantaalaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvää arkea. HYVIKSESSÄ on tärkeää yhdessä tehtävä työ, johon osallistuu mm. Vantaan kaupungin, seurakuntien, järjestöjen työntekijöitä sekä vantaalaisia lapsia, nuoria ja heidän arjessaan olevia aikuisia.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Työskentely Matarin päiväkodissa edellyttää varhaiskasvattajilta syvää ymmärrystä oman työnsä vastuusta ja vallasta. Päiväkoti on avoin julkisyhteisö ja me olemme asiakaspalvelijoita. Me edustamme omaa päiväkoti-amme ja ammattiamme myös muualla kuin päiväkodin pihalla. Me olemme oman osaamisemme parhaita markkinoijia.

Jokaisella tiimillä on oma tapansa viestintään suhteessa huoltajiin. Päivittäinen tiedonkulku tuonti- ja hakutilanteissa pitää pintansa päiväkodissa. Miltei jokainen päiväkodin tiimi informoi vanhempia omilla ilmoitustauluillaan. Lähinnä sieltä löytyvät viestit arjen toiminnoista. Osa päiväkodin tiimeistä hoitaa kuukausitiedotteensa perheille sähköisessä muodossa ja tavoitteena on, että kaikki tiimit lähitulevaisuudessa liittyvät sähköpostitse tapahtuvaan tiedottamiseen. Päiväkodilla on myös yhteinen sähköpostilaatikko, mutta sen lukeminen päivittäin on mahdotonta ja postilaatikko on avoin kaikille varhaiskasvattajille.

Päiväkodinjohtaja lähestyy perheitä kirjeellä vähintään 3 kertaa vuodessa. Lisäksi yksikössä on käytössä "Tervetuloa Matarin päiväkotiin" - vihkonen, joka lähetetään perheille heidän saatuaan päiväkotipaikan.

Koko Vantaan varhaiskasvatusta koskevasta viestinnästä vastaa varhaiskasvatuksen johtaja ja tiedottaja.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Matarin päiväkoti
Ajomiehenkuja 11
09-83932231

VANTAA

-Venla-

Varhaiskasvatussuunnitelma

Metsälinnun Toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 1

2.1 Arvot 1

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 2

2.2.1 Kasvattajuus 2

2.2.2 Lapsikäsitys 3

3 Lasten osallisuus 3

4 Yhteistyö perheiden kanssa 4

5 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen 5

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 5

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 6

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 6

5.4 Lasten leikki 7

5.5 Hoito, kasvatus ja oppiminen 8

5.5.1 Oppiminen 8

5.5.2 Oppimisympäristöt 9

5.5.3 LAPSELLE OMINAISET TAVAT TOIMIA 10

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 12

5.6.1 Monikulttuurisuuden kohtaaminen Metsälinnun toimintayksikössä 12

5.6.2 Uskonto- ja katsomuskasvatus 13

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 14

5.8 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto 15

5.8.1 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 16

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 17

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 18

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 18

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 18

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä ja julkisuustyö 19

1 Johdanto

Metsälinnun yksikön toiminta-ajatus: ***Jokainen on myönteisen kohtaamisen arvoinen. Lapsi saa kasvaa, kehittyä, oppia, leikkiä ja ihmetellä lämminhenkisessä, turvallisessa ilmapiirissä.***

Metsälinnun toimintayksikköön kuuluvat Korson päiväkoti ja Metsälinnun päiväkoti. Molemmissa päiväkodeissa on neljä lapsiryhmää, joissa on 1 – 7-vuotiaita lapsia. Lapsiryhmät muodostetaan hakijoiden perusteella. Korson päiväkodin ryhmät ovat: Korallit, Meritähdet, Helmet ja Simpukat. Metsälinnun päiväkodin ryhmät ovat: Kivitaskut, Hippiäiset (integroitu ryhmä), Tiltaltit ja Peukaloiset. Molemmissa päiväkodeissa annetaan esiopetusta.

Päiväkodit sijaitsevat Korson keskustassa hyvien kulkuyhteyksien päässä. Metsälinnun toimintayksikkö kuuluu Kulomäen pienalueeseen, johon kuuluvat myös Kulomäen, Maauuninpolun, Ankkalammen, Kiirunatien ja Vallinojan päiväkodit ja alueen perhepäivähoito. Kesätoiminnasta huolehtii kukin päiväkoti vuorollaan.

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman eli vasun tekemiseen on osallistunut koko kasvatushenkilöstö. Vanhempien kanssa on pohdittu eri osa-alueita mm. vanhempainilloissa. Vasuun on kuvattu Metsälinnun toimintayksikön varhaiskasvatus. Se on kasvattajien lupaus ja takuu toimia, kuten siihen on kirjattu. Vasu tekee toiminnastamme läpinäkyvää. Sen avulla jokainen voi arvioida siinä mainittujen asioiden toteutumista. Vantaan kaupungin opetuslautakunta on sen hyväksynyt. Käytännön työssä arvioimme vasua koko sen voimassaolon ajan. Yksikkömme vasu pohjautuu vuoden 2005 valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, vuoden 2012 Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja vuoden 2010 Opetushallituksen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvot

Vantaan kaupungin arvoiksi on vuonna 2010 valittu innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Metsälinnun toimintayksikön molempien päiväkotien syksyn 2010 vanhempainilloissa keskusteltiin myös, mitä nämä arvot tarkoittavat meillä käytännössä.

INNOVATIIVISUUS:
Kehittäminen lähtee työyhteisössämme usein arjen tilanteista, joissa vastaamme varhaiskasvatuksen keinoin lasten ja perheiden tarpeisiin. Otamme uudet ideat käyttöön ja olemme avoimia uusille asioille. Kouluttautuminen on meille tärkeää, työntekijät tuovat koulutuksista uutta tietoa kaikille. Uskallamme astua pois omalta mukavuusalueeltamme, meillä on lupa kokeilla ja erehtyä.

KESTÄVÄ KEHITYS:
Kestävällä kehityksellä tarkoitamme elinmahdollisuuksien turvaamista myös tuleville sukupolville. Kestävä kehitys sisältää turvallisen kulttuurisen, sosiaalisen ja ekologisen kehityksen.

YHTEISÖLLISYYS:
Yhteisöllisyys on yhdessä kasvamista ja oppimista avoimessa ja turvallisessa ilmapiirissä. Meillä yhteisöllisyys tarkoittaa osallisuuden ja aktiivisuuden lisäämistä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminnassamme yhteisöllisyys näkyy lasten, vanhempien/huoltajien ja työntekijöiden osallisuutena sekä vanhempien/huoltajien ja lasten kanssa yhdessä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattuina toimintatapoina ja -periaatteina. Yhteisöllisyyttä lisää luottamus sen jäseniä ja toimintatapoja kohtaan.

Metsälinnun toimintayksikön arvoja ovat lisäksi oikeudenmukaisuus, yksilöllisyys ja turvallisuus.

OIKEUDENMUKAISUUS
Jokaisella lapsella, huoltajalla ja työntekijällä on samanlainen ihmisarvo. Kaikilla on oikeus tulla kohdatuksi tasavertaisina ihmisinä yksilölliset ominaisuudet, tarpeet ja elämäntilanteet huomioiden. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi sekä velvollisuus noudattaa sääntöjä ja sopimuksia omien edellytystensä mukaan. Jokaisella lapsella on oikeus tasavertaiseen ja kokonaisvaltaiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Lapsi harjoittelee oikean ja väärän erottamista sekä oikeudenmukaista yhteiselämää vuorovaikutustilanteissa kasvattajien ja toisten lasten kanssa.

YKSILÖLLISYYS
Jokainen lapsi on arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Kasvattajan velvollisuus on huomioida ja hyväksyä lapsen persoonallisuus ja tarpeet. Otamme huomioon toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja mahdollisessa tuen tarpeessa lapsen yksilöllisen kehityksen sekä hänen tapansa oppia. Lapsi saa toteuttaa itseään, kokeilla rajojaan, ihmetellä, tutkia ja oppia.

TURVALLISUUS
Kasvattajan tehtävänä on taata lapselle mahdollisimman turvallinen fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja emotionaalinen ympäristö. Ilmapiiri on salliva ja avoin; lapsi saa ilmaista kaikenlaiset tunteet ja uskaltaa kokeilla rajojaan.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajuutemme perustuu yhteisiin arvoihin ja toimintayksikössä yhdessä sovittuihin toimintatapoihin. Se merkitsee yhteistyötä ensisijaisessa kasvatusvastuussa olevien lasten vanhempien/huoltajien kanssa. Meillä kasvattaja on läsnä lapsen arjessa ja kohtaa hänet sekä yksilöllisesti että ryhmänsä ja perheensä jäsenenä. Kasvattaja reagoi lapsen tunteisiin ja viesteihin empaattisesti ja sensitiivisesti. Kasvattajalla on kyky eläytyä lapsen maailmaan sekä tiedostaa lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet. Meillä kasvattajan tärkeimmät ominaisuudet ovat herkkyys, huumorintaju, sitoutuneisuus, empaattisuus ja tunneäly, vahva ammatillisuus sekä hyvät vuorovaikutustaidot.
Kasvattajat huolehtivat jokaisessa lapsiryhmässä lasten hyvinvoinnin toteutumisesta päivittäin ja he havainnoivat lapsia sekä yksilöinä, että ryhmänsä jäseninä ja auttavat heitä kaikissa toiminnoissa ja tilanteissa, missä lapset tarvitsevat apua. Kaikki kasvattajat ovat ennalta nimettyjen lasten vastuukasvattajia (omahoitajia) huolehtien pääasiassa näiden lapsen asioista myös vanhempien/huoltajien suuntaan. Jokainen kasvattaja on kuitenkin kaikkia toimintayksikkömme lapsia varten.

Jokainen lapsi puolestaan opettaa kasvattajaa kohtaamaan hänet yksilöllisesti. Näin kasvaminen ja kasvattaminen ovat vastavuoroista oppimista toinen toisiltamme.

Oikea kasvatus ei pyri raivaamaan
pois vaikeuksia tai esteitä lapsen tieltä,
vaan auttamaan häntä omin voimin
voittamaan väistämättömät vaikeudet.
–B.Shaw-

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsikäsityksemme perustuu lapsen ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Näemme lapsuuden arvokkaana ja ainutkertaisena aikana, jota kasvattaja suojelee ja vaalii. Kunnioitamme lasta ja hyväksymme hänen persoonallisuutensa . Toiminta pohjautuu lapsen kehitystason, tietojen sekä tarpeiden tuntemiseen ja huomioimiseen. Näemme lapsen aina osana omaa perhettään.

Lapsi on luontaisesti utelias. Hän oppii tekemällä, kokemalla, havainnoimalla, kyselemällä, oivaltamalla ja matkimalla turvallisessa sekä lasta kannattelevassa ympäristössä. Näin lapsi oppii ajattelemaan itse sekä etsimään ja löytämään ratkaisuja. Leikkiessään vuorovaikutuksessa toisten kanssa lapsella on mahdollisuus oppia lähes kaikki elämässään tarvittavat taidot. Jokainen lapsi oppii omalla tavallaan ja kasvattajien sekä vanhempien/huoltajien tehtävänä on olla selvillä kunkin lapsen oppimisen edellytyksistä ja oppimistavoista. Lapsella on jokin sisäinen tarve kaikelle, mitä hän sanoo tai tekee ja kasvattajien tehtävänä on ottaa selville, mitä lapsi tarkoittaa ja auttaa häntä myönteisellä tavalla tulemaan vähitellen tietoiseksi itse näistä tarpeistaan.

3 Lasten osallisuus

Lapset vaikuttavat päiväkodin toimintaan ja elämäänsä päiväkodissa. Lasten havainnot, ehdotukset, arjen tarpeet, haaveet, leikit ja heitä ympäröivä elinpiiri ovat kasvattajille tärkeitä asioita toiminnan rikastuttamiseen. Kasvattajien huomioidessa nämä asiat toiminnan suunnittelussa lapsi voi vaikuttaa omaan arkeensa päivähoidossa ja esiopetuksessa ja samalla osallistua yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan. Lapset ovat mukana vastuukasvattajansa ja vanhempansa/huoltajansa kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) tai lapsen esiopetussuunnitelman (Leops) laatimisessa ja arvioinnissa. Niissä on erikseen lapsen puheenvuoro, joka huomioidaan toiminnan suunnittelussa. Vasujen tai Leopsien pohjalta kasvattajat tekevät ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Lapset ovat mukana myös suunnittelemassa oppimisympäristöään ja mm. apuna järjestämässä ruokailua. Lapset ovat suunnittelemassa, ideoimassa ja toteuttamassa päiväkodin juhlia. Leikeissä, askartelussa, ruokailussa, ulkoilussa ja kaikessa muussakin päivittäisessä toiminnassa arvostamme ja kannustamme lapsen omatoimisuutta. Vuosittain järjestämme leikkiviikot salissa, joissa lasten osallisuus korostuu lasten suunnitellessa ja rakentaessa eri leikkipisteitä, kuten kauppa-, koti-, kampaamo-, lääkäri- ja korjaamoleikkiä.
Lapset voivat jäädä kaverinsa kanssa joskus sisälle leikkimään, kun toiset menevät ulos.

Rohkaisemme ja ohjaamme lasta tekemään kasvunsa ja kehityksensä kannalta hyviä valintoja sekä toteuttamaan niitä. Lasta ei kuitenkaan jätetä yksin valintojensa kanssa. Kasvattaja keskustelee niistä lapsen kanssa ja kysyy useasti, ” mitä sinä siitä ajattelet tai miltä se sinusta tuntuu?” Jos lapsella on huono hetki ja tunteet leimahtavat hallitsemattomasti, on kasvattaja lapsen apuna rauhoittamassa ja usein ottamassa syliin. Vaikeat ja lasta suututtavat asiat käsitellään yhdessä lapsen tai lasten kanssa.
Muita keinoja lasten ristiriitatilanteiden ratkaisuun ovat mm. draaman ja teatterin käyttö. Kasvattajat esimerkiksi voivat näytellä jonkun riitaa tai pahaa mieltä aiheuttaneen tilanteen ja lapset saavat kertoa, mitä siinä olisi pitänyt tapahtua, jotta kenellekään ei jäisi paha mieli.

Päiväkodeissamme pidetään lastenkokouksia tai pienryhmäkeskusteluja, joissa päätetään ja sovitaan ryhmän yhteisistä asioista. Lastenkokouksissa laaditaan myös yhdessä koko ryhmälle säännöt, joihin voidaan palata, jos ne sattuvat unohtumaan. Lastenkokousten aiheita ovat esimerkiksi, millainen on hyvä ystävä, erilaiset tapahtumat ja niiden suunnittelu ja toteutus, erilaiset tunteet ja niiden näyttäminen sekä tunteiden ja tekojen erottaminen toisistaan. Välillä kokouksissa äänestetään ja saadaan yhteinen päätös.

Lapset valitsevat heille luettavaksi kirjoja ja satuja ja loruja. Kirjastokäynneillä he voivat valita lainattavia kirjoja.
Lapset voivat valita unilelukseen kovan tai pehmeän lelun, joka tuo tarvittaessa turvaa lepohetken ajaksi.

Metsälinnun toimintayksikössä kasvattajat havainnoivat lasten ideoita ja toimintaa, joita toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Isompien lasten ryhmissä lapset suunnittelevat ja toteuttavat esimerkiksi jonkun yhteisen toimintahetken.
Lapset voivat esittää toiveitaan leluhankintoihin. He vaikuttavat myös oppimisympäristönsä suunnitteluun ja rakentamiseen.
Kaikissa lapsiryhmissä lapsilla on pieniä vastuullisia työtehtäviä, joita he tekevät tosi innokkaasti. Niitä voivat olla vaikkapa oman ruokapaikan pyyhkiminen, jälkien siivous ja ruoka-apulaisen tehtävät.
Metsälinnun toimintayksikössä lapset ottavat siihen kyetessään itse ruokansa. Kasvattaja auttaa heitä valitsemaan sopivan annoskoon ja kannustaa maistamaan ja syömään erilaisia ruokia. Emme pakota lapsia syömään emmekä maistamaan.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

KASVATUSKUMPPANUUS

Lapsen isä kiitti päiväkodinjohtajaa lapsen siirtyessä kouluun: ” Annoin lupauksen, kun hän astui maailmaan, että pidän hänestä huolta. Toin lapseni tänne saamaan sitä mitä hän elämässään tarvitsee sinä aikana, kun en voi itse sitä hänelle antaa.”

Metsälinnun toimintayksikössä lapsilähtöisen yhteistyön perusta on kasvatuskumppanuus eli huoltajien ja työntekijöiden avoin, tasavertainen vuoropuhelu. Vanhemmilla/huoltajilla on ainutkertainen tieto ja tuntemus omasta lapsestaan ja hänen kasvustaan sekä kehityksestään. Työntekijöillä on koulutuksensa ja kokemuksensa tuoma tietämys lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta yleensä. Näiden asiantuntemusten yhdistäminen ja huomioon ottaminen ovat lapsen hyvinvoinnin perusta. Yhteistyömme tavoitteena on muodostaa perheiden ja työntekijöiden välille toisiaan kunnioittava kasvatusyhteisö, jossa lapsen tasapainoinen ja onnellinen kasvu on mahdollista, kunnioittaen vanhemmille/huoltajille kuuluvaa ensisijaista kasvatusvastuuta ja päätäntävaltaa.

Toimintayksikössämme jaamme lapset lapsiryhmiin pääasiassa iän mukaan niin, että jokainen ryhmä on mahdollisimman toimiva. Kunkin ryhmän kasvattajat valitsevat jokaiselle lapselle vastuukasvattajan (”omahoitajan”), joka jatkaa tässä asemassa niin kauan kuin lapsi on kyseisessä ryhmässä. Vastuukasvattaja käy perheen kanssa aloituskeskustelun sekä tekee lapsen ja vanhempien/huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelman. Vastuukasvattaja vastaa päiväkodin puolesta yhteydenpidosta perheen kanssa.

Sovimme ajankohdan aloituskeskustelulle ennen päivähoidon aloittamista. Keskustelu käydään pääsääntöisesti lapsen kotona.

Miksi lapsen kotona?

Lapsi saa tutustua vastuukasvattajaansa tutussa ja turvallisessa kasvuympäristössään. Tämä luo pohjan lämpimälle ja luottamukselliselle kasvatuskumppanuudelle.

Tämän jälkeen lapsi ja vanhemmat ovat yhdessä tutustumassa päiväkotimme arkeen. Tutustumisella on sitä suurempi merkitys, mitä pienempi lapsi on. Tutustumisvaihe on tärkeä molemminpuolisen luottamuksen rakentamiselle. Muutama kuukausi päivähoidon ja/tai esiopetuksen aloituksen jälkeen lapsi ja vanhemmat tekevät varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelman vastuukasvattajan kanssa. Otamme vanhempien ja lasten toiveet huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Molemminpuolinen tiedonkulku on paras perusta vanhempien/huoltajien ja päiväkodin työntekijöiden yhteistyölle. Vaihdamme päivittäiset kuulumiset keskustellen ja/tai reissuvihkoa käyttäen. Avoin keskustelu ja yhteinen pohdinta lapsen päivästä auttaa lasta arjen tilanteissa. Käytämme myös sähköistä tiedottamista päiväkodin tapahtumista ja toiminnasta. Yhteistyömuotojamme ovat mm. vanhempainillat, juhlat, perheillat ja vanhempaintoimikunnat.

5 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on tärkein yhteydenpitokanava ihmisten välillä. Kieli kehittyy ensihetkistä alkaen ja varhainen vuorovaikutus on siinä merkityksellistä. Varhaisen vuorovaikutuksen tärkein päämäärä on turvallinen kiintymyssuhde, jolloin vanhemmat/huoltajat sekä lapset oppivat tuntemaan toisensa ensi hetkestä alkaen. Kielen kehityksen kannalta on tärkeää lapsen ja vanhempien/huoltajien yhdessä tekeminen, kokeminen ja oleminen.

Jokainen lapsi tulee kohdatuksi päiväkodissamme päivittäin esim. tulo- ja lähtötilanteissa, pienryhmätoiminnassa, leikeissä, ruokailuissa ja lepohetkellä. Lapsille on tärkeää saada kokea, että kasvattaja on paikalla häntä varten ja kutsuu häntä nimellä useasti päivän aikana. Vältämme lapsen nimen sanomista kielteisessä yhteydessä. Se lisää lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä. Kaikessa toiminnassa otamme huomioon lapsen ikä- ja kehitystason ja teemme asioita yhdessä hänen kanssaan.

Kun kasvattaja on läheisessä vuorovaikutuksessa lapsen kanssa, hän on katsekontaktissa lapseen ja asettuu usein fyysisesti hänen tasolleen. Kiinnitämme huomiota myös myönteiseen sanattomaan vuorovaikutukseen: ilmeisiin, eleisiin, kehon kieleen ja kosketukseen. Sanallisessa vuorovaikutuksessa on tärkeää lapsen kuuntelu ja halu ymmärtää häntä, samoin kuin kasvattajan puheen selkeys, äänensävyt, tekemisen sanottaminen ja lapsen kielen rikastuttaminen. Tuemme lapsen kielen kehitystä mm. leikkien, loruillen, riimitellen ja kirjoja lukien ja luetusta keskustelemalla. Kuvaviestinnän ja tukiviittomien avulla lapsi oppii ennakoimaan päivän kulkua ja oppii uusia asioita. Nämä keinot ovat avuksi kaikkien lasten kielenkehitykselle, vaikka ei mitään kielellisiä vaikeuksia olisikaan. Metsälinnun toimintayksikössä jokainen lapsi on samanarvoinen eikä kenenkään kielellisen eikä muunkaan tuen tarpeesta tehdä mitään numeroa.

Lapsi ottaa mallia myös kasvattajien keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Lapset seuraavat meitä kasvattajia koko ajan ja on tärkeää, että kasvattajat tiedostavat oman esimerkin merkityksen eivätkä anna omien tunnetilojen haitata lasten hyvinvoinnin vaalimista. Metsälinnun toimintayksikössä kasvattajat ovat tietoisia omasta tunnetilastaan, eivätkä pura huonoa tuultaan lapsiin esimerkiksi huutamalla lapselle. Ilo, huumori, nauru ja vitsit ovat vuorovaikutuksessa myös tärkeitä. Ketään ei saa kuitenkaan sen varjolla mitätöidä eikä nolata. Lasta ei meidän päiväkodeissamme häpäistä eikä ketään jätetä yksin. Tämän asian vaaliminen on kaikille kasvattajille tärkeää.

Lasten kasvuun ja kehitykseen vaikuttavat myös media ja mediakulttuuri. Kasvattajat tiedostavat meidän toimintayksikössämme median mahdollisuudet sekä vaarat, joilta meidän tulee pieniä lapsia suojella. Tämäkin kasvatuksen alue on vanhempien/huoltajien yhteinen kasvatustehtävä ja osa kasvatuskumppanuutta.

Lapsi aloittaa mediaan tutustumisen äänien, kuvien, satujen ja elokuvien kautta ja mediakulttuuri on nykyään lapsen keskeinen toiminta- ja oppimisympäristö. Kasvattajien tehtävänä on pitää huolta, että lapsi katsoo ja pelaa vain hänen ikäisilleen sallittuja elokuvia tai pelejä. Kasvattajat vastaavat lapselle mediasta heränneisiin huoliin ja kysymyksiin. Lapsen kanssa keskustellaan tunteista ja ajatuksista, joita ne herättävät. Päiväkodeissamme olemme tarkkoja sopivien ikärajojen noudattamisesta ja meillä on vain lapsen ikätasoa vastaavia tietokonepelejä, jotka ovat lähinnä oppimispelejä.
Vanhempien kanssa voi yhdessä miettiä mikä on oikein ja mikä väärin ja mitä arvoja median kautta välittyy.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Päiväkotiryhmä on jo itsessään lasten yhteisö, jonka sisällä toimivat myös lasten itse muodostamat pienemmät ryhmät. Niiden toimintatavat ja normit lapset luovat leikkiessään. Lapsen taito säädellä omaa toimintaansa kehittyy jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa ja sen avulla lapselle muodostuu tunne yhteisöön kuulumisesta. Yhteisöön kuuluminen tarjoaa tilaisuuden opetella niitä taitoja, joita tarvitaan myöhemmin elämässä. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsi saa apua ja tukea sitä tarvitessaan ja nähdessään kuinka toisia autetaan.

Kasvattajat ohjaavat lasten omien yhteisöjen muodostamista ja toimintaa. Vastuukasvattaja aloittaa tämän kunkin lapsen kohdalla pienryhmissä. Toisaalta tuemme lasten yhteisön ja myönteisen ilmapiirin muodostumista ja toisaalta ohjaamme lasten yhteisöjä kasvun, kehityksen ja turvallisuuden edistämiseksi. Esimerkiksi tuemme ja rohkaisemme lasten keskinäistä vuorovaikutusta menemällä leikin sallimissa puitteissa mukaan hassutteluun tai leikilliseen riehumiseen. Tarvittaessa puutumme tai keskeytämme toiminnan, joka on vaarallista leikkijälle itselleen tai muille, henkisesti tai fyysisesti. Lapsille toistetaan, että ketään ei saa satuttaa eikä toisten leikkejä saa rikkoa.

Yhteisöllinen kasvatus edellyttää, että lapset oppivat sosiaalisen elämän sääntöjä ja rajoituksia. Kasvattaja ohjaa tuntemaan näitä rajoja ja niiden merkitystä. Tarvittaessa kasvattaja puuttuu ristiriitatilanteisiin kuuntelemalla ja keskustelemalla, auttamalla lapsia esimerkiksi sanoittamaan tunteitaan tunnekorttien tai draaman avulla tai ottamalla syliin.
Lapset osallistuvat sääntöjen luomiseen. Se auttaa lapsia omaksumaan ja noudattamaan niitä.

Metsälinnun toimintayksikössä jokaisella on annettavaa yhteisölle, mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Lasten keskinäisellä vuorovaikutuksella ja leikeillä on tärkeä osa yhteisöllisyyden muodostumisessa. Lasten itsesäätely kehittyy päivittäin vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Ristiriitoja syntyy lasten välille, jolloin aikuinen on läsnä auttaen lasta tilanteen mukaan. Yhteisöllisyys vahvistuu silloin, kun lapsi saa tukea sitä tarvitessaan ja kun hän näkee kuinka toisia lapsia autetaan. Toisten huomioimista voi oppia vain saadessaan harjoitella sitä yhdessä toisten kanssa.

Kasvattajat vahvistavat jokaisen ryhmänsä lapsen mahdollisuutta kokea iloa ja onnea. Lapselle muodostuu empatiakyvyn perusta, kun yhdessä toimien luotu me- henki ja yhdessä koettu ilo luovat lapselle kyvyn ottaa toiset huomioon.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Metsälinnun toimintayksikön lapsiryhmissä on säännöllinen ja kiireetön päivärytmi, josta joustetaan tarpeen mukaan. Säännöllisyys ja toimivat rutiinit tuovat turvaa lasten elämään, kun he tietävät, mitä seuraavaksi tapahtuu. Päivärytmin selkeyttämiseksi käytämme kuvia ja tarvittaessa tukiviittomia. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta kaikki päivän kulkuun kuuluvat rutiinit ja toiminnot ovat tärkeitä. Kasvattajat suunnittelevat, kehittävät ja arvioivat toimintoja joka viikkoisissa tiimipalavereissaan. Päiväkodin arjen rutiineihin kuuluvat tulo- ja lähtötilanteet, pukemiset ja riisumiset, ruokailut, ulkoilut, wc-ssä käynnit, hygienian hoito sekä lepohetket. Päivän kulkuun kuuluvia toimintoja ovat sekä ohjatut että lasten itsensä luomat ulko- ja sisäleikit, ohjatut toimintahetket, retket, kulttuurielämykset ja liikunta. Tarvittaessa päivään kuuluu koko päiväkodin yhteisiä lauluhetkiä, olympialaisia/mm-kisoja sekä erilaisia juhlia kuten esimerkiksi isovanhempien päiviä, sadonkorjuujuhlia jne. Teemme yhteistyötä useiden vanhuksille ja ikäihmisille hoitoa tarjoavien palvelukotien kanssa.

Päivän toiminnot vaihtelevat eri ryhmissä lasten iän, kehitystason ja tarpeen mukaan. Pääasiassa toimimme erilaisissa pienryhmissä.
Lapsen päivä alkaa siitä, kun kasvattaja kohtaa ystävällisesti lapsen ja hänen vanhempansa/huoltajansa sekä vaihtaa kuulumiset.

Tuloajastaan riippuen lapsi liittyy meneillään olevaan toimintoon osaksi muuta lapsiryhmää.

Tavoitteenamme on, että lapsi kasvaa omatoimiseksi ja vastuulliseksi ryhmän jäseneksi. Kasvatuksella tuemme ja kannustamme lasta aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen, yhteistyökykyyn, oikeudenmukaisuuteen ja moniarvoisuuteen. Päivän kulkuun kuuluu myös opetella ja harjoitella yhteiselämän pelisäännöt ja hyvät tavat. Niiden opettamisessa kasvattajien oma esimerkki korostuu.

5.4 Lasten leikki

Kasvattaja: "Mikä on tärkeää päiväkodissa?"
Lapsi: "Ei me haluta miettiä noin vaikeita, vaan halutaan jatkaa leikkiä."

Leikki on lapsen ominaisin tapa toimia, oppia ja hahmottaa ympäristöään. Leikki on lapselle arvo itsessään; sen avulla lapsi ilmaisee tunteitaan, kehittää vuorovaikutustaitojaan, keskittymiskykyään, valintojen tekemistä sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja erilaiset taidot kehittyvät.

Toimintayksikössämme arvostamme lasten leikkiä erittäin paljon antamalla sille aikaa, tilaa ja välineitä. Leikin voi jättää kesken ja siihen voi palata myöhemmin uudestaan. Leikki jatkuu, syvenee ja saa uusia ulottuvuuksia. Leikimme lasten kanssa, teemme havaintoja ja rakennamme leikkiympäristöä lapsiryhmän tarpeiden mukaan.

Kasvattaja voi tarvittaessa osallisuudellaan ja läsnäolollaan tukea leikin pitkäkestoisuutta ja rikastuttaa sen sisältöä. Pienissä ryhmissä lapsi saa rauhan keskittyä leikkimään. Kasvattajilla on herkkyyttä havainnoida leikin kulkua, jotta jokainen lapsi kokee olonsa turvalliseksi ja tuntee iloa ja onnistumista. Kasvattajat luovat leikin edellytykset ja ilmapiirin, jossa on turvallista leikkiä. Se ei tapahdu komentamalla, mikä voisi karkottaa lapsen leikit aikuisen ulottumattomiin. Aikuinen ei saa edes tietämättään tukahduttaa leikkiä saattamalla lasta valitsemaan leikin sijasta hyväksynnän.

Leikistä ja luovuudesta tulee yhteisiä projekteja, jotka voivat muuntua arjessa lasten mielikuvituksen mukaan.

Leikimme lasten kanssa myös paljon ulkona ja luontoretkillä. Leikit vaihtelevat lasten omasta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuihin leikkeihin. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja motivaatiota.

Meillä spontaaniin leikkiin suhtaudutaan hyväksyvästi eikä siihen puututa, ellei tule ristiriitoja. Tällöin lapset luovat ja kehittelevät leikin kasvattajan ohjauksessa. Lapset tarvitsevat sekä kaaosta että järjestystä leikkiensä rakentelussa. Lapset voivat useimmiten valita leikkikaverinsa, mutta varmistamme, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua leikkiin.

Vantaan varhaiskasvatuksessa on ollut muutaman vuoden käytössä ns. painopistetyöskentely. Painopistealueita ovat olleet tähän mennessä liikunta, kielellinen tietoisuus sekä luonto ja ympäristö. Parhaillaan painopisteenä v. 2013-16 on LEIKKI. Tällöin leikkiin kiinnitetään erityistä huomiota ja perehdymme mm. leikin teorioihin ja uusiin tutkimuksiin koulutuksissa. Olemme mukana lisäksi erityisessä leikin kehittämisprojektissa 2013-2015 välisen ajan. Metsälinnun toimintayksikössä lapsen leikkiä on aina pidetty tärkeänä ja se saa aikaa ja tilaa. Tavoitteenamme on, että leikki on lapselle hauskaa, spontaania ja että lapsi sitoutuu siihen vapaaehtoisesti. Tällöin on mahdollista uppoutua siihen täydellisesti ja kokea ns. Flow, jossa lapsi, toiminta ja ympäristö ovat erottamattomia.

Tunnemme vastuumme myös perinneleikkien siirtämisestä lapsille. Lasta ”körötellään” esivanhempien aikaisilla lorutuksilla ja iän myötä siirrytään piiri- kätkemis-piilottelu- ym. leikkeihin.

VARHAISKASVATUS ON LEIKKIKASVATUSTA. RIKAS LEIKKIKOKEMUS JOHTAA MENESTYKSELLISEEN OPPIMISEEN JA ELÄMÄÄN!

5.5 Hoito, kasvatus ja oppiminen

Kaikki tilanteet lapsen kanssa ovat tärkeitä ja merkityksellisiä. Lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii vuorovaikutuksessa. Lapsen minäkuva ja itsetunto rakentuvat katseen, kosketuksen, kuulluksi tulemisen ja kohtaamisen kautta. Sekä sanallinen että sanaton viestintä ovat tärkeitä. Jokainen hoito-, kasvatus- ja oppimistilanne on hetki, jossa kasvattaja tekee jatkuvasti pedagogisia valintoja.

Lapsen kasvua ja oppimista tukee pienryhmätoiminta, jota on jokaisessa lapsiryhmässä. Jokaisella lapsella on oma vastuukasvattaja ja pysyvä pienryhmä esim. ruokailutilanteissa. Tämän lisäksi lapsi osallistuu erilaisiin pienryhmätoimintoihin niin ohjatuissa toiminnoissa kuin vapaissa leikkitilanteissa.

Lapsen päiväkoti- ja esiopetusajasta teemme yhdessä lapsen kanssa kasvunkansion, johon dokumentoidaan lapsen piirustuksia, kokemuksia ja niistä otettuja valokuvia.

5.5.1 Oppiminen

”Santeri iloitsi omasta oppimisestaan ja onnistumisestaan.
Kasvattaja: ”olitpa taitava, miten osasit?”
Santeri: ”mun päässä vaan liikkui niin.”

Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen muodostavat kokonaisuuden, jonka tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Metsälinnun toimintayksikössä oppiminen tapahtuu hyvässä vuorovaikutuksessa.

Oppiminen on tapahtuma, jonka avulla uusi tieto rakentuu jo olemassa olevan tiedon pohjalle. Kasvattajan tehtävä on olla herkkänä lasten viesteille ja mahdollistaa monipuolinen tutustuminen asioihin yrityksen ja erehdyksen kautta. Kaikki toiminta on tavoitteellista ja siinä on selkeä päämäärä.
Suunnittelussa huomioidaan lasten ikä- ja kehitystaso. Oppimistilanteesta luodaan mielenkiintoinen ja hauska, jolloin oppimista tapahtuu huomaamatta. Lapset omaksuvat asioita eri tavoin; toiminta suunnitellaan yhdessä lasten kanssa siten, että erilaiset tavat oppia on huomioitu.

Arkipäivän oppimistilanteissa lapset saavat valmiuksia varhaiskasvatuksen sisällöllisten orientaatioiden ja esiopetuksen sisältöalueiden omaksumiseen. Niitä ovat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallisyhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Tällaista kokonaisvaltaisesti toteutettua opetusta nimitetään eheyttämiseksi. Eri sisältöalueet sulautuvat merkityksellisiksi kokonaisuuksiksi, jotka liittyvät lasten kokemusmaailmaan. Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa lähestytään kokonaisuutta esimerkiksi liikunnan, musiikin, leikin tai taiteellisin keinoin.

Vuorovaikutuksella ja myönteisellä ilmapiirillä on keskeinen merkitys, sillä lapsi oppii ilmapiirissä. Sekä aikuiset että toiset lapset toimivat malleina omalla käyttäytymisellään.
Vantaan kaupungin entinen sosiaalijohtaja sanoi taannoin, että kun astuu päiväkodin ovesta sisään, aistii heti, millainen johtaja siellä on. Ilmapiirin luominen onkin päiväkodinjohtajan tärkeimpiä tehtäviä ja kaikkien kasvattajien tehtävänä on sen ylläpitäminen. Myös vanhemmat kiinnittävät samaan asiaan huomiota jo hakiessaan lapselleen päivähoitopaikkaa.

Olemme liikkeellä.
Opimme kaikki paremmin tuntemaan toisemme.
Pysähdymme ihmettelemään asioita
ja hakemaan niille ratkaisua.
Olemme uudestaan uteliaita.
Onnistumme.

5.5.2 Oppimisympäristöt

- Emotionaalinen

Lapsi harjoittelee tunteiden tunnistamista, nimeämistä ja niiden kohtaamista vuorovaikutuksessa, sekä tunteiden ja tekojen erottamista toisistaan. Kasvattajan herkkyys reagoida lapsen tarpeisiin on pohjana lapsen minäkuvan myönteiselle kehitykselle. Kasvattajan vastuulla on luoda ilmapiiristä sellainen, että siinä on turvallista ja hyvä kasvaa.

Se, kuka hallitsee tunteita, on niiden kuningas!
-Mira-

- Psyykkinen

Lapsi kasvaa turvallisessa ilmapiirissä, joka on myönteinen, hyväksyvä, kaikkia kunnioittava ja kannustava. Jokaisella lapsella on oikeus turvallisesti yrittää, erehtyä ja kokeilla taitojaan omien edellytystensä mukaisesti. Lapsella on oikeus ilmaista tunteitaan, mielipiteitään ja ajatuksiaan.
Psyykkisen oppimisympäristön luomisessa kasvattaja on erityisen tärkeässä asemassa. Kasvattajan oma käyttäytyminen, olemus, vuorovaikutustaidot, äänensävy, ja tapa puhua sekä läsnäolo ovat tärkeitä. Toiminta pienryhmissä mahdollistaa lapsen yksilöllisen kohtaamisen ja havainnoimisen.

- Sosiaalinen

Lapsi kasvaa ja kehittyy vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hän oppii toisten huomioimista, kunnioittamista ja erilaisuuden hyväksymistä. Vuorovaikutuksessa lapsi oppii itsestään; millainen olen ja millaiseksi haluan tulla. Sosiaalisessa oppimisympäristössä kasvattajan tapa toimia hyvässä vuorovaikutuksessa muiden kanssa on mallina lapselle. Huomioimme myös sanattoman viestinnän merkityksen.

”Haluan antaa kaikille eskareille runon,
koska tänään meillä oli niin
kiva metsäretki.”
- Santeri -

- Fyysinen

Fyysisellä oppimisympäristöllä tarkoitamme tässä yhteydessä itse päiväkotirakennusta, sisätiloja, pihaa, lähiympäristöä ja retkikohteita. Oppimisympäristö tarjoaa jokaiselle lapselle iän ja kehitystason mukaisia virikkeitä, houkuttelee lasta tutkimaan, toimimaan ja toteuttamaan itseään luovasti. Rakennamme oppimisympäristön lapsen ja lapsiryhmän havainnoinnin pohjalta. Muuntelemme sitä ryhmän tarpeiden mukaisesti ja lapset otetaan mukaan ympäristön suunnitteluun. Käytämme myös kuvia oppimisympäristön selkeyttämiseksi. Ympäristön suunnittelussa kiinnitämme huomiota myös turvallisuuteen, esteettisyyteen ja ekologisuuteen.

5.5.3 LAPSELLE OMINAISET TAVAT TOIMIA

Leikkiminen

"Täss on kiipeilyteline, täss on päiväkodin keinut ja linnunpesä, leikin kaikkea kavereiden kanssa."

- Verneri -

Liikkuminen

Nykyisin lasten käyttäessä paljon aikaa erilaisten pelien pelaamiseen, on erityisen merkittävää huolehtia lasten monipuolisesta liikunnasta myös päiväkodissa. Liikunta tuottaa lapselle iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Liikunta edesauttaa lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista.
Meillä on liikuntasalit, joita jokainen ryhmä käyttää vuorollaan ja päiväkodeilla on Lumossa säännölliset painisalivuorot ja Tikkurilan urheiluhallissa muutamia luisteluvuoroja vuoden aikana. Sisäliikuntaa on kaikilla myös omissa ryhmissään. Päiväkodin pihalla leikitään ja liikutaan. Ulkoliikuntaa on luontoretkillä ja talvella päiväkodin ympäristössä mm. hiihdetään.

"Olis kiva jos sais leikkiä jättijumppapallolla."

- Ossi -

Tutkiminen

Lapset ovat syntymästään saakka kiinnostuneita ympäröivästä maailmasta. He ihmettelevät, kyselevät ja tutkivat ympäristöään sekä etsivät ratkaisuja. Lapsen oma kokemusmaailma sekä vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten kanssa innostavat eri-ikäisiä lapsia tutkimaan erilaisia asioita. Kasvattajat huolehtivat, että lapset saavat monipuolisia kokemuksia, jolloin he voivat käyttää kaikkia aistejaan, liikkua, tutkia, kokeilla ja ilmaista itseään. He saavat kokea oppimisen ja löytämisen riemua.

"Luonnossa on muuten niin kiva käydä, poutapilvet peittää joskus tavalliset pilvet."

- Väinö -

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta. Lapsi nauttii taiteista, taidoista ja ilmaisusta. Kasvattajan tehtävä on tarjota lapselle mahdollisuuksia monipuoliseen taiteen kokemiseen ja ilmaisuun.
Korson ja Metsälinnun päiväkodit ovat Lumon molemmilla puolilla ja käymme katsomassa siellä teatteriesityksiä. Päiväkodeissa harjoitellaan ja esitetään myös omia lasten tai aikuisten tekemiä näytelmiä. Myös muovailu, piirtäminen, askartelu, hamahelmet ja sakset ym. ovat lasten käytössä olevien luovuuden ja ilmaisun välineitä.

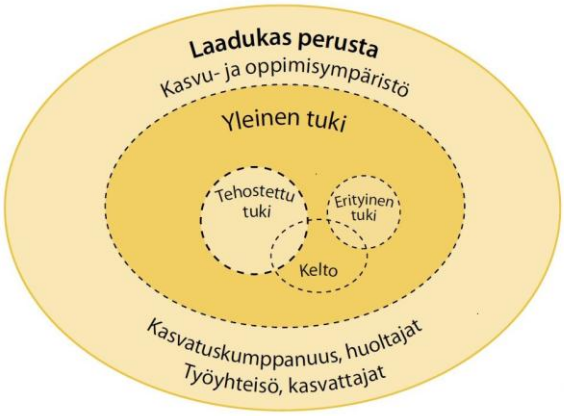

"Tutkin erivärisiä ruohoja tässä"

- Vilma -

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja emotionaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä.

Metsälinnun toimintayksikön tavoitteiden taustalla on aina lapsen yksilöllisyyden ja kehitystason huomioiminen sekä yhteisöllisyyteen kasvamisen tukeminen. Tavoitteena on, että lapsi kasvaa itsenäiseksi ja oman arvonsa tuntevaksi, hänen minäkuvansa vahvistuu ja hänellä on rohkeutta ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan. Lähtökohtana on kaikille yhteinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen tukeminen jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvät huolet johtavat yhteistyön tiivistämiseen.

Tiedämme ja tiedostamme ilmapiirin merkityksen lapsen kasvun perustana ja keskitymme arvostavaan vuorovaikutukseen, jolloin jokainen lapsi kohdataan yksilöllisesti ja kunnioittaen.

Kasvun ja oppimisen tukena käytämme mm. erilaisia pienryhmiä, kuten leikkikerhot, satuhierontaa ja draaman eri keinoja. Autamme lasta tunnistamaan ja nimeämään omia tunteitaan, sekä erottamaan tunteet ja teot toisistaan. Luotamme lapsen viisauteen omista ajatuksistaan, että hän ei tahallisesti toimi väärin. Jos lapsi toimii eritavalla kuin hänen odotetaan toimivan, mietimme yhdessä lapsen kanssa mistä on kysymys. Kasvattajien, vanhempien sekä lapsen kasvua ja oppimista tukevien yhteistyötahojen tehtävänä on miettiä yhdessä keinoja, miten auttaa lasta harjoittelemaan niitä taitoja mitä hänellä ei vielä ole.

Pidämme tärkeänä, että jokainen lapsi saa ikänsä, kehitystasonsa ja henkilökohtaisten edellytystensä mukaista kannustusta, ohjausta ja muuta kasvattajan tukea. Jos lapsi on vaarassa joutua kantamaan perheen kriisioloista, kuten esim. avioerosta tai perheenjäsenen kuolemasta aiheutuvaa vastuuta, joka ei kuulu lapselle, otetaan tämä huomioon lapsen tuen tarvetta huomioitaessa.

5.6.1 Monikulttuurisuuden kohtaaminen Metsälinnun toimintayksikössä

Monikulttuurisuutta pidetään Metsälinnussa rikkautena. Se saa ja sen tulee näkyä jokapäiväisessä toiminnassa eri kielinä, makuina, tuoksuina, kuvina ja musiikkina. Erilaisten juhlien, tapahtumien ja teemapäivien kautta tutustumme toisiin kulttuureihin ja tarjoamme mahdollisuuden niiden esittelyyn. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden parissa työskentelystä on tullut varhaiskasvatuksen arkipäivää.
Toimintayksikkömme kasvattajat ovat sitoutuneet lapsen kulttuurisen taustan ja äidinkielen huomioonottamiseen.
Monikulttuuristen lasten ja perheiden hyvinvointi ja kotoutuminen ovat toimintayksikkömme työntekijöille tärkeitä; kasvatuskumppanuuden merkitys korostuu jokapäiväisissä kohtaamisissa sekä Vasu-keskusteluissa.

Toimintayksikössämme on kuvitettu kansio päivähoidon aloitukseen. Kansio on tarkoitettu monikulttuurisille perheille arjen tueksi.

Erityisen merkittävinä asioina pidämme kasvattajien sensitiivistä ja kulttuuritietoista työotetta, jossa korostuu molemminpuolinen kunnioitus. Kasvatuskumppanuus perustuu luottamukseen, jossa ensikohtaaminen on tärkeä.
Varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten mukaan lapsella on oikeus omaan äidinkieleensä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasta ja koko perhettä sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin ja oppimaan kieltä. Vanhempien/huoltajien vastuulla on säilyttää perheen oma kieli ja kulttuuri.

Valtioneuvoston linjausten mukaan varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huolehtia etnisen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttamisesta ottaen huomioon tyttöjen ja poikien kehitykselliset erot.

Monikielisten- ja kulttuuristen lasten kielen ja kulttuurin tukemisesta sovitaan vasukeskustelussa, joka pidetään mahdollisimman pian lapsen aloittaessa päiväkodeissamme. Lapselle tehdään myös kaksikielisyyden suunnitelma, jossa lapsen äidinkielen tukeminen konkretisoituu yhdessä vanhempien/huoltajien kanssa sovituista käytänteistä. Vanhempien/huoltajien kanssa tehtävästä vasusta näkyy pienryhmätoiminta, kielen opettamisen menetelmät, Suomi toisena kielenä – toiminta,- seuranta ja arviointitavat.

Monikulttuurisuus on vastavuoroisuutta; eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvat lapset ja aikuiset oppivat suomen kieltä ja kulttuuria ja suomalaiset taas tutustuvat heidän kulttuuriinsa. Lapsen identiteetin vahvistumiselle on merkityksellistä, että hänen kulttuuriaan arvostetaan. Yhteistyö vanhempien kanssa on avainasemassa. Yhdessä vanhempien kanssa täytetään alkukeskustelulomake, varhaiskasvatussuunnitelma, sekä suomen kielen taidon seurantalomake. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluita.

Meillä järjestetään S2 (Suomi toisena kielenä)- opetusta. S2- opetus on sisällytettynä arkeemme joka hetkessä ja näkyy käytännössä mm. kuvien ja tukiviittomien käyttönä, käyttämällä kuvia siirtymä- leikki- ja ruokailutilanteissa, loruina, lauluina, luku- ja pelihetkinä, toiminnan sanoittamisena sekä keskusteluina.

Kasvattajat ovat perehtyneet koulutusten kautta eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kasvatukseen ja opetukseen. Apunamme toimii myös Korso-Koivukylän varhaiskasvatusalueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori.

5.6.2 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Tavoitteena on uskonnon tai katsomuksen perinteisiin, tapoihin ja käytäntöihin tutustuminen sekä erilaisten vakaumusten kunnioittaminen. Meille on tärkeää lapsen herkkyyden, ihmettelyn ja pohdinnan vaaliminen sekä hiljaisuuden ja rauhan kokeminen.

Lapsen vasussa sovitaan vanhempien kanssa uskonto- ja katsomuskasvatuksen sisällöstä. Teemme yhteistyötä Korson seurakunnan lapsityön kanssa, erityisesti kirkollisina juhlapyhinä. Juhlaperinteitä vaalimme mm. joulukuvaelman ja suvivirren muodossa. Korson seurakunta on lahjoittanut molempiin päiväkoteihin ”Hiljaisuuden laatikot”, joissa on erilaista materiaalia Juhlapyhien viettoa ja hiljentymistä varten. Pidämme tärkeänä ylläpitää tarpeen mukaan valmiutta yhteistyöhön muidenkin uskontokuntien kanssa

En sano mitään
Mutta lapsi ymmärtää heti eikä puhu.
Eikä kumpikaan ymmärrä väärin.
On jotain sanatonta, johon luottaa.
-Liisa Laukkarinen-

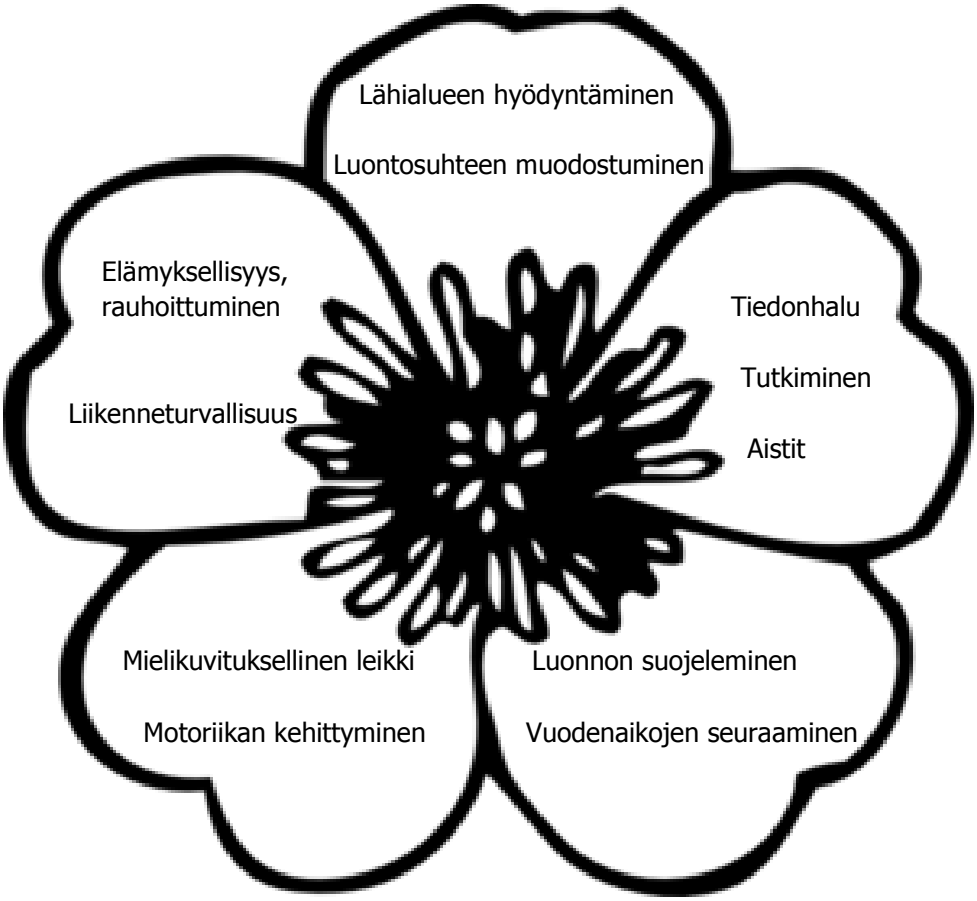
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

YMPÄRISTÖKASVATUS

”Luontoretkillä oppii kukkien kasvamisesta, mulla on jo kirja niistä.”

Luonto

Toiminnassa on keskeistä elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja lapsen rooli aktiivisena toimijana. Päämääränämme on, että lapset ymmärtävät, että he ovat osa luontoa ja voivat itse vaikuttaa ja suojella ympäristöä.

"Aurinko, puun oksalla on pöllö ja pieni pöllö lentää, tuolla on pöllön pesä ja tuossa on sen muna. Tuossa on sen äiti, äiti-pöllö. Toss' on perhonen, se lentää auringossa. Toss' on linnunpesä ja siellä on linnunmunia ja äiti on lentänyt pois."

- Ella -

KESTÄVÄKEHITYS

Yksikössämme on 2 koulutettua ekotukihenkilöä, joiden tehtävänä on tuoda ympäristöasioita muiden tietoisuuteen. Jokaisessa tiimissä on mm. Kiuru ja Koppakuoriainen-opas luonto- ja ympäristökasvatuksen toteuttamiseen sekä molemmissa päiväkodeissa on Keke Päiväkodissa-opas kestävän kehityksen takaamiseksi.

Kulttuurinen

Kestävänkehityksen kulttuurinen ulottuvuus näkyy meillä myönteisenä asenteena erilaisuuteen, kulttuuritietoisuuden lisäämisenä (maahanmuuttajien tavat, museovierailut, historia jne.), lasten kulttuurin ylläpitämisenä sekä erilaisten perinteiden jatkamisena (käsityöt, leipominen, laulut ym.).

Sosiaalinen

Sosiaalisessa kestävässä kehityksessä huomioimme hyvän vuorovaikutuksen kaikkien kanssa, edistäen hyvinvointia sekä huolehdimme lasten osallistumisesta antaen heille myös vastuuta kuunnellen lasten ehdotukset ja mielipiteet.

Ekologinen

Ekologinen ulottuvuus näkyy meillä lapsen luontosuhteen kehittämisenä, myönteisenä asenteena ympäristöön ja sen siirtämisenä jälkipolville sekä vastuullisena toimintana.

Taloudellinen kestävä kehitys näkyy meillä kestävinä ja kohtuullisina hankintoina. Käytämme luonnonmateriaaleja esim. askarteluihin.

5.8 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja perusopetusta, sillä tarkoitetaan 6-vuotiaiden kasvatusta ja opetusta. Järjestämme esiopetusta sekä Metsälinnun että Korson päiväkodeissa. Jokaiselle esiopetusikäiselle lapselle laaditaan yhdessä lapsen, vanhempien tai huoltajien ja vastuukasvattajan kanssa lapsen esiopetuksen suunnitelma (LEOPS). Esiopetuksen suunnitelmaan kuuluu oleellisena osana lapsen itsearviointi.

Tärkeänä tekijänä esiopetuksessa pidämme lapsen oppimishalun herättämistä ja ylläpitämistä. Oppiminen on hauskaa kun leikimme, liikumme, tutkimme ja jaamme yhteiset kokemukset. Pidämme tärkeänä oppimiseniloa, itseluottamuksen kehittymistä, itsetunnon vahvistumista ja itsensä tuntemista.
Harjoittelemme arjessa toisten kohtaamista, itseilmaisua, tunteiden näyttämistä, nimeämistä sekä niiden tunnistamista. Se näkyy meillä avoimena ja kunnioittavana vuorovaikutuksena, jossa jokainen tulee kuulluksi.
Valmius toimia sääntöjen mukaan sekä seurata ohjeita ja noudattaa niitä korostuu esiopetuksessa. Osan näistä edellä mainituista tavoitteista tärkeys on korostunut vanhempainilloissakin.

Esiopetuksen sisältöalueet ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö ja– luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Meillä esiopetuksen sisältöalueet sulautuvat arjen leikkiin, liikkumiseen, tutkimiseen sekä taiteelliseen kokemiseen. Esiopetuksen lähtökohtana ovat lasten tiedot, taidot ja toiveet, jotka ovat toiminnan suunnittelun perustana. Painopiste on leikissä sekä sen kautta tapahtuvassa oppimisessa. Kasvattajat tarttuvat lasten ideoihin ja mielenkiinnon kohteisiin rakentaen niistä yhdessä lasten kanssa laadukasta ja suunnitelmallista toimintaa.

Toimintayksikkömme molemmissa päiväkodeissa päiväkodinjohtaja kutsuu syksyisin koolle oppilashuoltotyöryhmän, johon kuuluvat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, mahdollisesti neuvolan terveydenhoitaja ja esiopetusryhmien lastentarhanopettajat. Vanhemmat voivat halutessaan osallistua oman lapsensa osalta oppilashuoltotyöryhmän kokoontumiseen. Syksyisin varsinaisen yhteistyökoulumme Vierumäen koulun rehtori kutsuu kaikki alueen päiväkotien edellisen vuoden lastentarhanopettajat ja päiväkotien johtajat keskustelemaan koulunsa aloittaneiden oppilaiden asioista. Keväällä oppilashuolto toteutuu lasten tulevissa kouluissa, kun jokaiselle lapselle kirjoitetaan esiopetuksesta kouluun tiedonsiirto-lomake, (ESKO), josta keskustellaan ensin huoltajien ja lapsen kanssa.

Mikä eskarissa on ollut kivointa:
"En mä tiedä, ku tääl on ollu niin paljon kivoja juttuja... no leikkiminen... ja metsäretket... ja kaikki."
"No, metsäretkellä käyminen."
"Mun mielestä kaikki on kivoja."
"Se, kun sekotettiin värejä, ku laitettiin vaik punaista ja sinistä ja mikä väri niistä tuli."

5.8.1 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavalla opetuksella esiopetuksessa tarkoitetaan opetusta, minkä tavoitteena on edistää kuusivuotiaan lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Valmistavaa opetusta annetaan kaikille niille maahanmuuttajataustaisille/ erikielitaustaisille 6-vuotialle lapsille, joiden suomen kielen taito on puutteellinen. Esiopetuksessa annettavan valmistavan opetuksen pääpaino onkin suomen kielen oppimisessa ja tarvittavien valmiuksien saamisessa, jotta hän voi aloittaa omaa ikätasoaan tai valmiuksiaan vastaavassa perusopetuksen ryhmässä.

Lapset, jotka ovat oikeutettuja valmistavaan opetukseen, osallistuvat esiopetukseen (4 tuntia päivässä) toisten kanssa ja viides tunti suunnitellaan yksilöllisesti heidän tarpeiden mukaisesti. Valmistavan opetuksen lapsikohtaiset tavoitteet ja sisällöt kirjataan yhdessä huoltajien kanssa valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan, minkä toteutumista arvioidaan yhdessä huoltajien kanssa vähintään kerran vuodessa.
Lapsen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma pitää sisällään kotoutumissuunnitelman, Suomi toisena kielenä – oppimissuunnitelman sekä kielenkehityksen seurantalomakkeen.
Valmistavassa opetuksessa käytämme monipuolisesti erilaisia työtapoja ja menetelmiä, mitkä tukevat lapsen kielen kehitystä. Lapsi oppii suomen kieltä vuorovaikutuksessa toisten, suomea puhuvien lasten ja aikuisten kanssa päivittäisissä tilanteissa, leikeissä sekä ohjatuissa toiminnoissa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Korson ja Metsälinnun päiväkodin jokainen työntekijä ja tiimi tekee työtään perustehtävän mukaisesti ja sen kautta varmistamme kaikkien lasten hyvinvoinnin. Perustehtävä määräytyy aina jokaiselle ryhmälle siinä olevien lasten tarpeiden ja jokaisen lapsen vasun mukaisesti. Päiväkodinjohtajan perustehtävä on huolehtia sekä yksittäisille työntekijöille että moniammatillisille työtiimeille työn tekemisen onnistumisen edellytykset ja sen toteutumisen.

Työyhteisössämme on kahdeksan kasvattajatiimiä. Päivittäisen työntekijöiden itsearvioinnin lisäksi tiimi kokoontuu viikoittain suunnittelemaan ja arvioimaan ryhmän toimintaa sekä keskustelemaan havainnoistaan lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta sekä vanhempien toiveista ja palautteista. Lastentarhanopettaja on päävastuussa toiminnan pedagogisesta suunnittelusta ja kaikki kasvattajat ovat vastuussa sen toteuttamisesta lapsen hyvinvoinnin mukaisesti. Vastuukasvattaja, lapsen vanhempi/huoltaja ja lapsi arvioivat Lapsen vasua säännöllisesti.

Kaikki tiimit tekevät tiimisopimuksen, johon kirjataan tiimin jäsenten yhteinen näkemys ryhmän perustehtävästä, vastuualueista, tiedonkulusta, ristiriitojen ratkaisutavoista, palautteenantamisesta/ vastaanottamisesta sekä arvioinnista. Tiimisopimuksen toteutumista arvioidaan myös päiväkodinjohtajan kanssa 1-2 kertaa vuodessa.

Kaikkien lasten yksilöllisten vasujen perusteella ryhmän kasvattajat tekevät ryhmävasun, jonka avulla varmistetaan laadukas pedagoginen arki lapsille. Koko toimintayksikön yhteisiä asioita pohditaan ja päätetään tehotiimissä, johon kuuluu johtajan lisäksi jokaisesta tiimistä yksi edustaja. Molemmissa päiväkodeissa on lisäksi talonpalaverit, joissa käsitellään päiväkotikohtaisia asioita. Oleellisena osana työmme kehittämiseen kuuluvat kehittämis- ja suunnittelupäivät, yksikköillat, päiväkodin johtajan pitämät sisäiset työnohjaukset ja pedagogiset keskustelufoorumit. Oppisopimusopiskelijoille on omat keskustelu- ja arviointipalaverit.

Päiväkodinjohtaja käy toimintakauden lopussa jokaisen työntekijän kanssa tulos- ja kehityskeskustelun, jossa arvioidaan kuluneen toimintakauden tavoitteiden toteutumista ja työntekijän työhyvinvointia, joka on olennainen osa onnistuneelle varhaiskasvatukselle. Tulos- ja kehityskeskustelujen jälkeen on johtamisen kannalta tärkeä tiimiarvioinnin aika.

Pidämme näitä säännöllisiä palavereita, joissa keskustellaan, suunnitellaan ja arvioidaan toimintaa monipuolisesti. Tällä tavoin varmistamme jokaiselle lapselle ja perheelle samansisältöisen ja yksilöllisen hyvän palvelun.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Päiväkodin työntekijät tekevät yhteistyötä myös muiden lapsen parhaaksi työskentelevien tahojen kanssa. Neuvolan kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä 4-vuotiaan laajan hyvinvointitarkastuksen (Hyve- malli) yhteydessä ja myös tarpeen mukaan lasten ja perheen muissa asioissa.

Alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto) käy säännöllisesti päiväkodissa ja osallistuu tarvittaessa lapsen kasvun ja oppimisen tukemiseen yhdessä vanhempien kanssa. Kelto toimii linkkinä alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmään missä päätetään lasten mahdolliset tukitoimet päivähoitoon. Korso-Koivukylän varhaiskasvatusalueen kieli- ja kulttuurikoordinaattori on myös yhteistyökumppanimme. Lastensuojelun kanssa yhteistyötä tehdään yhteisten asiakkaiden hyvinvoinnin varmistamiseksi. Päiväkodilla on ilmoitusvelvollisuus lastensuojelun työntekijöille, mikäli jonkun lapsen kasvuun tai kehitykseen liittyy erityistä lastensuojelullista huolta.
Muita yhteistyötahoja ovat koulut, seurakunta, perheneuvola, erilaiset terapiapalvelut, erikoissairaanhoidon palvelut (esim. foniatri), Vantaan kaupungin kulttuuri- ja liikunta palvelut, urheiluseurat ja–liitot ja yksityiset palvelun tuottajat esim. Kierrätyskeskus ja teatteriesitykset. Oppilaitosten kanssa yhteistyö on tiivistä, sillä meidän päiväkodeissa on opiskelijoita useista oppilaitoksista ja Helsingin yliopistosta, joista valmistuu eri nimikkeillä olevia päivähoidon kasvattajia. Myös peruskoululaisia, joista osa on entisiä päiväkodin lapsia, käy työelämän tutustumisjaksoilla päiväkodeissamme.
Olemme saaneet molempiin päiväkoteihin lasten arkea rikastuttamaan päiväkotimummit ja yhden päiväkotiukin.
Päiväkotimme toimivat myös sijaispalvelua harjoittavan Seuren perehdyttäjinä.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityöllä varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan lasten, huoltajien ja työyhteisön jäsenten kokonaisvaltaista hyvinvoinnin edistämistä. Hyvinvointi päiväkodissa ei synny yksin eikä itsestään, se syntyy hyvästä johtamisesta, osaamisesta, osallisuudesta ja yhdessä tekemisestä sekä omasta itsestään huolehtimisesta. Hyvinvointityö on mukana koko ajan ja kaikessa toiminnassa.

Työhyvinvointiamme lisää työajan ulkopuolella vietettävät kuten juhlat, saunaillat ja erilaiset teematapahtumat.

Molemmissa päiväkodeissa on turvallisuussuunnitelmat erilaisten onnettomuustilanteiden varalle. Turvallisuusasioista keskustellaan ja niihin liittyviä erilaisia tilanteita harjoitellaan lasten kanssa.

Esiopetuksen oppilashuolto on yhtenä osana hyvinvointityötä. Meillä hyvinvointityö ja oppilashuolto pohjautuvat kasvatuskumppanuuteen. Niiden tavoitteena on huolehtia lapsen turvallisuudesta, terveydestä ja suotuisista kasvuympäristöistä.

Oikeudenmukaisuuskäsityksemme mukaan lasten rankaiseminen ei ole opetuksen keino eikä myöskään keino puuttua häiritsevään käyttäytymiseen tai muihin vuorovaikutuksen epäonnistumistilanteisiin. Käsitämme ne

lapsen tuen tarpeeksi- myös sopimattomasti käyttäytyneen lapsen kohdalla. Tilanteet selvitämme keskustelemalla, tarvittaessa jopa tiukasti sylissä pitämällä, lasten välisiä sovintoja tukemalla ja ohjaamalla lasta itse korjaamaan aiheuttamansa vahingot. Keskustelemme vanhempien kanssa aina päivän tapahtumista rakentavassa hengessä, sillä lapsen hyvinvointi on aina keskiössä. Suorin tie ei ole aina lyhin tie.
Autamme lasta kaikissa tilanteissa eikä häntä jätetä yksin miettimään esim. jäähypenkille.

Yksikössämme on tehty suunnitelma kiusaamisen ennalta ehkäisemiseksi. Tähän on kirjattu mitä kiusaaminen on, miten sitä ennalta ehkäistään ja miten toimimme jos kiusaamista esiintyy. Kiusaamisen suhteen yksikössämme on 0-toleranssi, riita ja konfliktitilanteisiin puututaan aina kuunnellen kaikkia osapuolia ja yhdessä ratkaistaan asia kasvattajan tuella. On tärkeää erottaa kiusaaminen muista lasten välisistä riidoista ja konflikteista. Lapsen pitää aina saada tuntea, että hän kelpaa sellaisena kuin on, teko on se, mitä ei hyväksytä. Yksikössämme ei käytetä lapsista mitään kielteisiä leimoja, kuten kiusaaja ja kiusattu tai syntipukki, vaan on tilanteita, joissa joku kiusaa toista ja tilanteita, joissa jotakin kiusataan. Molempia osapuolia autetaan, toista siinä, miten olla hyvä kaveri ja toista miten voi puolustaa itseään.

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, HYVIKSEN 26.8.2013,se on internetsivusto: www.vantaanhyvis.fi. Hyviksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten ja lapsiperheiden hyvää arkea tekoina. Metsälinnun toimintayksikössä on sama tavoite, että vähemmän kauniita puheita ja enemmän konkreettisia tekoja lasten ja perheiden ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä ja julkisuustyö

Päivähoito on julkisin verovaroin rahoitettua julkista palvelutoimintaa. Jokainen työtekijä edustaa paitsi itseään, myös Metsälinnun toimintayksikköä ja koko Vantaan varhaiskasvatusta.
Pidämme tärkeänä palautteen saamista perheiltä suoraan päiväkotiin. Palautteen vastaanotto kuuluu jokaisen päiväkodinjohtajan ja työntekijän velvollisuuksiin. Silloin tiedämme, mitä teemme hyvin ja mitä voisimme tehdä paremmin. Koemme, että palaute on meille lahja, jonka avulla pystymme kehittymään ja kehittämään toimintaamme entistä paremmin vastaamaan kaikkien lasten ja perheiden tarpeita.

Olemme siirtyneet pikkuhiljaa sähköiseen viestintään vanhemmille/huoltajille. Ryhmän kasvattajat lähettävät s-postilla kuukausikirjeen perheille. Lisäksi ilmoitustauluilla ja ovissa on tietoa tulevista ja menneistä tapahtumista.
Päiväkodinjohtaja lähettää vanhemmille/huoltajille kirjeen s-postilla vähintään 3-4 kertaa vuodessa.
Lasten kasvunkansiot haluamme pitää vielä paperikansioissa, koska niitä tehdään ja katsotaan yhdessä lasten kanssa.
Viestinnästä julkisiin tiedotusvälineisiin vastaa koko Vantaan osalta varhaiskasvatuksen johtaja ja Metsälinnun toimintayksikön osalta päiväkodinjohtaja yhteistyössä sivistystoimen viestintäpäällikön kanssa.

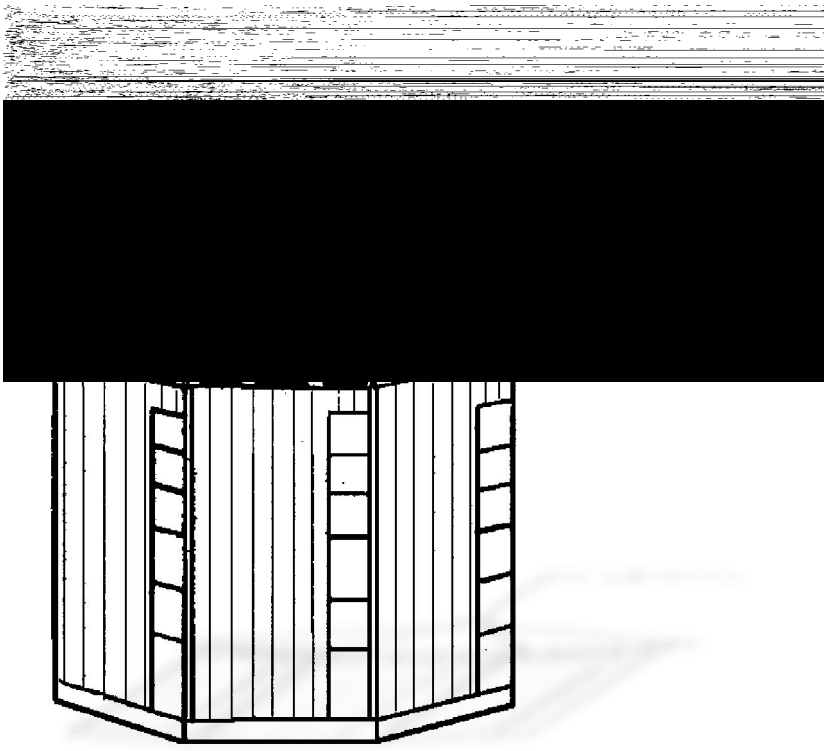

METSÄLINNUN PÄIVÄKOTI

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi/Varhaiskasvatus/Metsälinnun toimintayksikkö
puh. 0983929448, 0983932340
Korson päiväkoti
Merikotkantie 8, 01450 Vantaa
puh. 0983932025, 098393245409
Metsälinnun päiväkoti
Maakotkanpolku1,01450 Vantaa
puh. 0983932341, 0983932650

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Nissaksen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

SISÄLTÖ

JOHDANTO 1

ASUINALUEEN KUVAUS 2

NISSAKSEN PÄIVÄHOITOYKSIKÖN KUVAUS 2
- Päiväkoti
- Ryhmäperhepäiväkodit
- Asukaspuisto
- Perhepäivähoito

VARHAISKASVATUKSEN PERUSTA 3
- Arvot

TYÖYHTEISÖN TIIMITYÖ 4

PAINOTUKSIA NISSAKSEN VARHAISKASVATUKSESSA 4
- Lapsi ja kasvattaja vuorovaikutuksessa
- Lapsilähtöisyys ja auktoriteetti
- Arjen tilanteet
- Leikki
- Pienryhmätoiminta
- Kasvunkansio

VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖ 8

YHTEISTYÖ VANHEMPIEN KANSSA 8
- Kasvatuskumppanuus
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Yhteisöllisyys

LAPSELLE LUONTAINEN TAPA TOIMIA 9
- Leikkiminen
- Liikkuminen
- Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen
- Tutkiminen
- Metsä luontaisena oppimisympäristönä

MONINAISUUS NISSAKSEN PÄIVÄHOIDOSSA 11
- Esiopetus Nissaksen päiväkodissa
- Monikulttuuriset lapset
- Kasvun ja oppimisen tukeminen
- Verkostoyhteistyö

JOHDANTO

Pidät kädessäsi Nissaksen päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmaa (vasu). Vasu on linjassa valtakunnallisen vasun ja Vantaan kuntavasun kanssa. Tässä vasussa haluamme kuvata varhaiskasvatusta nimenomaan Nissaksen yksikössä. Kerromme omista arvoistamme, tavoitteistamme ja miten käytännössä toimimme. Tämä vasu on kaikille päivähoitomuodoille yhteinen ja sitoudumme toimimaan sen mukaisesti. Myös yksityiset perhepäivähoitajat ovat tutustuneet tähän vasuun.

Nissaksen päiväkoti aloitti toimintansa syksyllä 1999. Sitä ennen alueella toimivat jo asukaspuisto, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoitajia. Ennen päiväkodin avaamista Nissaksen päivähoitoyksikkö oli mukana myös yhteisöterveysprojektissa. Tämä projekti loi hyvän pohjan yhteisöllisyydelle, verkostoitumiselle ja varhaiselle puuttumiselle. Alusta lähtien halusimme luoda ihmiskeskeistä ja lapsilähtöistä varhaiskasvatusta, jossa eri päivähoitomuodot muodostavat kokonaisuuden ja täydentävät toisiaan. Kiinteää pienryhmätoimintaa omahoitajajärjestelmällä on kehitetty Nissaksen päivähoitoyksikössä alusta alkaen. Vuosina 2005–2007 Nissaksen päivähoitoyksikkö oli mukana monikulttuurisuusprojektissa, jossa kehitimme aktiivisen vuorovaikutuksen toimintamallin.

Kasvatuskäytännöt kehittyvät ja muuttuvat koko ajan, olemme valmiit kehittämään niitä edelleen ja vastaamaan uusiin haasteisiin. Myös päivähoitoyksikön rakenne muuttuu. Lähitulevaisuudessa neuvola muuttaa pois ja tilat otetaan päivähoidon käyttöön.

ASUINALUEEN KUVAUS

Nissaksen päivähoitoyksikkö sijaitsee Itä-Vantaalla, Hakunilan ja Itä-Hakkilan välissä. Nissaksen alueen rakentaminen on aloitettu 90-luvun alussa. Alue on rakennettu väljästi ja luonnonläheisesti. Alueemme välittömästä läheisyydestä löytyvät laajat metsä- ja kallioalueet, jotka laajenevat Sipoon korven luonnonsuojelualueeksi. Läheltä löytyy myös kulttuuria ja urheilua: Laila Pullisen veistospuisto ja Hakunilan urheilupuisto sekä uimahalli. Nissaksen noin 2000 asukasta asuvat pienkerrostaloissa, rivitaloissa ja omakotitaloissa. Nissas on alueena aidosti monikulttuurinen ja kulttuurien kirjo näkyy.

NISSAKSEN PÄIVÄHOITOYKSIKÖN KUVAUS

Nissaksen päivähoito sisältää kaikki päivähoitomuodot: avoin toiminta asukaspuistossa, kunnallisia ja yksityisiä perhepäivähoitajia, kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja 3-ryhmäinen päiväkoti. Yksikön sisäinen yhteistyö mahdollistaa joustavan ja turvallisen siirtymisen hoitomuodosta toiseen lapsen kasvaessa ja perheen tilanteen muuttuessa.

Päiväkoti

Päiväkodin ryhmät, Sininen tupa, Ruskatupa ja Vihreä tupa ovat noin 3-6-vuotiaiden lasten ryhmiä. Kussakin ryhmässä on noin 21 lasta ja kolme työntekijää. Tuvissa toimitaan kiinteissä pienryhmissä. Se tarkoittaa, että lapset on jaettu kolmeen pienempään ryhmään iän mukaan. Kiinteässä pienryhmässä toteutetaan ikätasoista, lasten tarpeista ja toiveista lähtevää toimintaa. Jokaisella pienryhmällä on oma aikuinen, joka samalla on pienryhmän lasten omahoitaja. Omahoitajalla on päävastuu oman pienryhmänsä lasten kehityksen tukemisesta ja yhteistyöstä vanhempien kanssa. Kaikissa päiväkodin ryhmissä voidaan järjestää esiopetusta.

Ryhmäperhepäiväkodit

Ryhmäperhepäiväkodit Pikkuponi ja Saturatsu toimivat kerrostalossa tavallisissa huoneistoissa. Lapsia on hoidossa noin 10 ja työntekijöitä on kolme. Iältään lapset ovat n.1-4-vuotiaita. Ryhmäperhepäiväkodeissa toiminta on kodinomaista ja kotityöt kuuluvat arjen toimintaan. Ryhmäperhepäiväkodeissa toimitaan kiinteissä pienryhmissä ja omahoitajan ohjauksella, kuten päiväkodissa.

Asukaspuisto

Asukaspuisto on alueen yhteisöllisyyden sydän. Siellä tuetaan ihmisten luonnollisten verkostojen syntymistä. Pääasialliset kävijät asukaspuistossa ovat kotona lastaan hoitavat vanhemmat lapsineen. Ohjattu avoin toiminta on suunnattu lapsille ja vanhemmille yhteisesti – näin tuetaan varhaista vuorovaikutusta. Asukaskokouksissa päätetään kunkin toimintakauden tarkempi ohjelma. Ohjelmaan

kuuluvat yleensä esim. ohjatut leikki- ja toimintatuokiot, vauva- ja taaperomuskarit sekä ruokapäivä.

Asukaspuistossa on tällä hetkellä kolme työntekijää, jotka vastaavat toiminnasta. Työntekijät ovat aina valmiina keskustelemaan lasten kasvatuksen haasteista ja elämän kriisitilanteista. Työntekijät ovat vaitiolovelvollisia ja he osaavat ohjata perheitä myös muiden palveluiden piiriin. Asukaspuisto on alueen verkostotyön keskus. Se tekee yhteistyötä alueen kaikkien toimijoiden kanssa.

Asukaspuistossa järjestetään suomen kielen opetusta maahanmuuttajataustaisille kotiäideille. Ryhmä on tarkoitettu niille äideille, jotka eivät vielä pysty osallistumaan virallisille kielikursseille. Ryhmässä käytetään toiminnallisia menetelmiä.

Asukaspuistossa järjestetään myös kerhotoimintaa 3-5-vuotiaille lapsille. Kerhon tavoitteena on tarjota lapsille laadukasta, lapsilähtöistä toimintaa liikunnan, luonnon ja luovan toiminnan kautta.

Perhepäivähoito

Perhepäivähoitaja hoitaa omassa kodissaan neljää alle kouluikäistä lasta. Perhepäivähoidon vahvuuksia ovat kodinomaisuus, kiireettömyys ja yksilöllisyys. Varsinkin pienelle lapselle on hyvä, että hoitaja on koko päivän sama ja lapsiryhmä niin pieni, että se mahdollistaa turvallisen vuorovaikutuksen. Pienessä hoitoryhmässä myös infektioriski vähenee. Leikille annetaan aikaa ja lasta kannustetaan ja ohjataan leikin maailmaan. Päivän aikana tehdään kodin töitä ja ruoka valmistetaan itse. Aikuisen työn ilmapiiristä lapset saavat oivan mallin leikkeihinsä. Koko hoitajan perhe tulee lapselle tärkeäksi. Vanhemmuuden tukeminen on perhepäivähoidossa luontevaa, kun nähdään aamuin illoin ja on aikaa keskustella lasten arjesta. Perhepäivähoidon varahoitopaikat on nimetty jokaiselle lapselle erikseen ryhmäperhepäiväkodeista tai päiväkodin ryhmistä.

VARHAISKASVATUKSEN PERUSTA

Varhaiskasvatus on pienten lasten elämänpiirissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Päivähoidon varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys.

Arvot

Nissaksen päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa lähtökohdaksi on otettu Vantaan kaupungin arvot. Arvot näkyvät kaikessa toiminnassamme. Seuraavassa kaupungin arvot Nissaksen päivähoidon työntekijöiden määritteleminä.

Innovatiivisuus on itsensä likoon laittamista. Se on halua muuttua, kehittyä ja kasvaa sekä mahdollisuutta keksiä itse. Innovatiivisuus on toisten huomioimista ja erilaisuuden kunnioittamista. Se on avoimuutta uusille tuulille ja rohkeutta kokeilla. Innovatiivinen ilmapiiri on salliva ja kannustava, huumoria unohtamatta.

Kestävä kehitys on rakkautta ja kunnioitusta ihmisiä, kulttuuria ja luontoa kohtaan. Se on halua toimia pitkäjänteisesti. Kestävä kehitys on vastuuta itsestä, muista ja ympäristöstä. Ympäristövastuullista toimintaa opitaan yhdessä. Pienillä arjen teoilla esim. lajittelulla, talkoilla, sähkön- ja veden säästämisellä opitaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutuksia.

Yhteisöllisyys on avointa vuorovaikutusta ja aitoa läsnäoloa. Se on välittämistä, kuuntelemista ja toisista huolen pitämistä. Yhteisöllisyys on hyvän ilmapiirin ja työotteen ylläpitämistä. Se on osaamisen jakamista kaikkien kesken. Turvaverkosto luodaan rehellisyydellä ja rohkeudella puuttua, ketään ei jätetä yksin.

Visiomme on, että Nissas on turvallinen paikka, jossa erilaisten ihmisten on helppo kohdata.

TYÖYHTEISÖN TIIMITYÖ

Yksikössämme toimii useita perustiimejä, joita ovat asukaspuisto, päiväkodin eri tuvat, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito. Jokainen perustiimi toimii itsenäisesti ja luo omat työskentelytapansa. Tiimien kokousten säännöllisyys on tärkeää. Kokoukset pidetään päiväkodissa ja asukaspuistossa kerran viikossa, ryhmäperhepäiväkodeissa kerran kahdessa viikossa ja perhepäivähoidossa kerran kuussa. Tiimi on perustyön suunnittelun ja arvioinnin väline, jossa kunkin työntekijän vahvuudet otetaan käyttöön.

Jokainen tiimi tekee oman toimintasuunnitelmansa toimintakausittain. Tässä toimintasuunnitemassa tarkennetaan ryhmän tavoitteet ja toteuttamistavat suhteessa yksikön vasuun. Suunnitelmaan kirjataan teemat, painopistealueet, aikuisten välinen työnjako sekä vastuualueet ja pienryhmät. Arviointi tapahtuu tiimien viikkopalavereissa ja suunnittelupäivissä.

Jokainen tiimi arvioi omaa toimintaansa kasvattajayhteisönä: osataanko työt jakaa oikein, ovatko vastuualueet kunnossa ja osataanko kunkin työntekijän vahvuudet hyödyntää yhteiseksi hyväksi. Avoimessa ilmapiirissä pyritään myös itsearviointiin, jossa jokainen työntekijä voi arvioida omaa ammatillista kehittymistään työssä ja tiimin jäsenenä.

Tiimien välisessä yhteistyössä on tärkeää toisen työn arvostaminen ja luottamus. Teemme tiimirajat ylittävää yhteistyötä, jossa tarvitaan joustavuutta ja kokonaisnäkemystä. Tiimien edustajien yhteisessä kokouksessa, eduskunnassa, suunnitellaan ja arvioidaan koko toimintayksikön toimintaa sekä luodaan yhteistä linjaa. Myös lasten ja henkilökunnan hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään eduskunnassa. Se on myös tärkeä tiedotusväylä. Eduskunta kokoontuu noin kerran kolmessa viikossa. Koko työyhteisön yhteinen kehittämispäivä on kerran vuodessa. Lisäksi pidämme henkilökunnan työiltoja 3-4 kertaa vuodessa.

PAINOTUKSIA NISSAKSEN VARHAISKASVATUKSESSA

Lapsi ja kasvattaja vuorovaikutuksessa

Varhaiskasvatus on ihmisen elämän tärkein vaihe. Siinä on pohja itsetunnolle, sosiaalisuudelle, luovuudelle ja tiedonhalulle. Meillä varhaiskasvattajilla on tärkeä rooli siinä, millaiset lähtökohdat pystymme lapselle antamaan. Tiimin aikuisten luoma ilmapiiri on lapsille tärkeä. Leikillisyys ja huumori tukevat yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä. Kasvatustehtävässä tulee olla nöyrä. Lapsen

kasvua ei pidä kiirehtiä, vaan jokainen kehitysvaihe on omanaan tärkeä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja kullakin on oma polkunsa kasvaa omaksi itsekseen. Turvallinen lapsuus ja lapsen aito osallisuus voidaan taata luomalla arkeen aktiivisen vuorovaikutuksen ilmapiiri. Kasvatuksen ja toiminnan tavoitteet määrittelee aikuinen. Kasvattaja kehittää itseään jatkuvasti lasten kohtaamisessa ja innostamisessa. Kun lapsi on saanut nojata turvalliseen aikuiseen, hänestä tulee itseensä luottava ihminen.

Lapsilähtöisyys ja auktoriteetti

Aito lapsilähtöisyys on sitä, että lapsi saa olla lapsi. Turvallinen aikuinen määrittää lapselle rajat ja pitää niistä kiinni. Lapsen kanssa ei esim. neuvotella, moneltako mennään lepäämään tai milloin ja mitä syödään. Tämä edellyttää, että aikuinen pystyy olemaan aikuinen. Hyvä auktoriteetti ei ole määräilevä, vaan hänellä on hyvä vuorovaikutussuhde lapseen. Hän tuntee lapsen temperamentin, osaa vetää juuri oikeasta narusta ja käyttää myös huumoria. On tärkeää, että aikuinen kunnioittaa lasta niin paljon, että ei turvaudu turhaan selittelyyn. Päivähoidon lapsiryhmässä kasvattajien perustiimi määrittää lapsiryhmän rajat. Isompien ryhmissä lapset otetaan mukaan päättämään ryhmän säännöistä. Aikuiset ovat kuitenkin vastuussa siitä, että sääntöihin tulee kirjattua oleelliset asiat esim. ketään ei saa lyödä eikä haukkua ja kaikkia aikuisia pitää totella. Lapset testaavat, ovatko aikuisten säännöt yhtenevät ja pystyykö jokainen aikuinen pitämään niistä kiinni. Kun näin on, lapsiryhmä rauhoittuu ja energiaa säästyy oikeisiin asioihin.

Arjen tilanteet

Päivähoidon arjessa on tilanteita, jotka mahdollistavat lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen. Varhainen vuorovaikutus on pohja kielen oppimiselle. Ilmeet, eleet ja liikkeet ovat pienen lapsen kieltä. Päivähoidon jokainen arjen tilanne on kielen kehityksen kannalta arvokas. Lapselle annetaan selkeä puhumisen malli, riittävästi aikaa ja rauhaa. Kieli on tunteiden ilmaisemisen, ajattelun ja vuorovaikutuksen väline. Lasta rohkaistaan puhumaan ja hänen jutuistaan ollaan aidosti kiinnostuneita.

Ulosmeno- ja sisääntulotilanteet porrastetaan niin, että eteisessä on vain yksi pienryhmä kerrallaan. Näin syntyy aitoja kohtaamisia ja keskusteluja, joissa aikuinen voi tarttua lapsen aloitteisiin. Ruokailutilanteissa kaikissa pöydissä on aikuinen, joka syö lasten kanssa. Aikuinen pitää huolta, että kaikki pääsevät osallistumaan keskusteluun ja houkuttelee kysymyksillään myös aremmat lapset mukaan. Kaikki perushoitotilanteet ovat tärkeitä kasvatus- ja oppimistilanteita.

Leikki

Lapset jaetaan riittävän pieniin leikkiryhmiin. Mikäli aikuiset eivät rajaa lasten leikkiä, joudutaan helposti tilanteeseen, jossa kenelläkään ei ole leikkirauhaa. Sitoutuneen leikin tukemiseksi lapsiryhmän aikuiset toimivat vuorollaan leikkiin jakajana. Kun aikuiset tuntevat lapset, he pystyvät muodostamaan leikkiryhmät toimiviksi. Lapsella on oikeus leikkiä myös yksin. Kutakin leikkiä varten on suunniteltu leikin aloittamista tukeva paikkansa. Leikkirauhaa arvostetaan ja ylläpidetään. Kesken jäänyttä leikkiä, ei aina tarvitse siivota pois, vaan sitä voi jatkaa seuraavalla kerralla. Aikuiset seuraavat ja dokumentoivat leikkiä. Tarvittaessa aikuiset menevät mukaan leikkiin tai ohjaavat sitä sanallisesti. Roolileikkivälineistöä kehitellään jatkuvasti ja leikkiympäristöä muutetaan lasten kiinnostuksen mukaan.

Pienryhmätoiminta

Päivähoidon ryhmissä toimitaan pienryhmäperiaatteella. Se tarkoittaa, että kunkin ryhmän lapset jaetaan elokuun tutustumisvaiheen jälkeen kolmeen pienempään ryhmään. Jokaisella pienryhmällä on oma aikuinen, joka on samalla pienryhmänsä lasten omahoitaja. Hänellä on päävastuu jokaisen lapsen kehityksen tukemisesta. Pienryhmät toimivat aamupäivisin. Kaikki kasvattajat tulevat töihin ennen kello yhdeksää ja osallistuvat aamupiiriin. Aamupiiristä siirrytään oman aikuisen kanssa pienryhmiin. Kiinteässä pienryhmässä toteutetaan ikätasoista ja kunkin ryhmän tarpeista ja toiveista lähtevää toimintaa. Kasvattaja suunnittelee pienryhmänsä toiminnan oman ryhmänsä näköiseksi, koko lapsiryhmän yhteisten tavoitteiden pohjalta. Toiminta perustuu lapselle ominaiseen tapaan toimia, liikkuen, leikkien, tutkien ja taiteellisia elämyksiä kokien. Kasvattajan päätehtävä on olla

haastaja ja innostaja. Hän uskaltaa lähteä lasten kanssa tutkimusmatkalle, uskaltaa ottaa lasten aloitteet vastaan ja heittäytyä tilanteisiin. Hyvän pienryhmätoiminnan tunnistaa toiminnan välittömyydestä ja innostuneesta ilmapiiristä.

Edellä mainitut asiat on kuvattu enemmän päiväkodin ja ryhmäperhepäiväkodin näkökulmasta. Perhepäivähoidossa hoitajalla on luonnostaan pienryhmä. Asukaspuiston moninaisessa arjessa on erilaisia kiinteitä ja avoimia pienryhmiä.

Kasvunkansio

Jokainen kasvattaja tekee oman pienryhmänsä lapsista yksilöllistä kasvunkansiota. Siihen kootaan lapsen piirustuksia, maalauksia, askarteluja, lausahduksia ja sadutuksia. Valokuvia ja kirjoitettuja toiminnan kuvauksia käytetään kuvaamaan lapsen arkea ja ryhmän teemoja. Kasvunkansiossa näkyy lapsen kehitys sekä lapsiryhmän toiminnan prosessit.

Lapselle kansio on taiteellinen kuvaus hänen toiminnastaan päivähoidossa. Lapselle kansiosta tulee hyvin tärkeä ”kirja”, jonka avulla hän voi palauttaa mieleen itselleen tärkeitä hetkiä ja kertoa niistä myös muille. Kasvattajalle kansio on työväline, johon dokumentoidaan lapsen ja lapsiryhmän toimintaa. Kasvunkansion avulla kerromme vanhemmille lapsen arjesta, kasvusta sekä kehityksestä. Lapsen vanhemmille kansio on avain lapsen päivähoidon arkeen.

VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖ

Psyykkinen ja sosiaalinen varhaiskasvatusympäristö on kuvattu edellä vuorovaikutuksessa ja toiminnan rakenteessa.

Fyysisen varhaiskasvatusympäristön tulee olla esteettinen; kauniit ja rauhalliset värit ja muodot sekä luonnon materiaalit valitaan kodinomaisen sisustuksen lähtökohdiksi. Huonekaluja voidaan käyttää myös leikin rakenteina. Tiloihin on järjestetty vaihtuvia leikkikokonaisuuksia, kuten rakentelu- ja kotileikkinurkkaukset, joissa leikit voivat jatkua pidempään. Kaikessa suunnittelussa huomioidaan lasten turvallisuus.

Leikkikalujen valinta ja huolto on aikuisten vastuulla. On tärkeää, että leluja ei ole liikaa ja ne jättävät mielikuvitukselle tilaa. Pyritään siihen, että askartelu- ja piirustustarvikkeet ovat lasten saatavilla, samoin siivousvälineet. Tavaroilla on omat paikkansa, aikuiset ja lapset sitoutuvat yhdessä ylläpitämään järjestystä. Tämä mahdollistaa lasten omaehtoisen toiminnan. Ympäristöllä ja kiireettömällä ilmapiirillä luodaan lapsille mahdollisuus toimintaan, mutta myös omaan rauhaan.

YHTEISTYÖ VANHEMPIEN KANSSA

Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus Nissaksen päivähoitoyksikössä on henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä vanhempien kanssa lasten kasvun tukemiseksi. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu ja oman lapsensa tuntemus. Henkilöstöllä on ammatillinen osaaminen sekä vastuu yhteistyön ylläpitämisestä. Vanhempien ja kasvattajien tiedot ja kokemukset lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Päivähoito on avointa toimintaa ja vanhemmat ovat tervetulleita seuraamaan ja osallistumaan lapsiryhmän päivittäisiin toimintoihin. Erityisesti hoidon alkaessa molemminpuolinen tutustuminen on tärkeää luottamuksellisen suhteen rakentumiselle. Lapsen ja vanhemman tutustuminen uuteen hoitopaikkaan ja sen ihmisiin suunnitellaan perheen tarpeet huomioiden.

Päivähoitosuhteen alkaessa perheen kanssa käydään aloituskeskustelu, jossa lapsen vanhemmat voivat kertoa lapsestaan ja perheestään. Lapsen siirtyessä yksikön sisällä hoitomuodosta toiseen, käydään siirtokeskustelu. Siirtokeskustelussa tarkoituksena on siirtää perheelle tärkeät tiedot uuteen hoitopaikkaan.

Varsinainen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle noin kaksi kuukautta päivähoidon aloittamisen jälkeen yhdessä vanhempien ja omahoitajan kanssa. Tähän suunnitelmaan perustuu lapsen varhaiskasvatus. Suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja perheen näkemysten huomioonottaminen toiminnan järjestämisessä. Keskustelussa vanhempien kanssa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen kehitystä vahvistaviin myönteisiin puoliin.

Vanhempien kanssa keskustellaan myös median merkityksestä lapsen elämässä, kuten televisio-ohjelmista sekä tietokoneen käytöstä. Lapsen hyvinvointiin liittyvät tuentarpeet tuodaan esille mahdollisimman konkreettisesti ja niihin haetaan ratkaisua yhdessä vanhempien kanssa. Henkilökunta on vaitiolovelvollinen kaikkia lasta ja perhettä koskevissa asioissa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vähintään kerran vuodessa, mutta kasvatuskeskustelu järjestetään aina tarvittaessa, myös vanhempien aloitteesta.

Lapsen matkaa päivähoidossa - tapahtumia ja toimintaa - kootaan lapsen kasvunkansioon. Vanhemmat voivat aina halutessaan tulla katsomaan lapsensa piirustuksia, maalauksia, leikkejä ja kasvunkansiota. Ne ovat pohjana vuorovaikutukselle lapsen, vanhempien ja henkilöstön välillä.

Yhteisöllisyys

Tiedottamisessa olemme avoimia ja kaikilla on mahdollisuus tietää mitä yksikössä ja oman lapsen ryhmässä tapahtuu. Ilmoitustauluilla on esitelty toimintaa sanoin ja kuvin. Kerran kuussa jaamme päiväkodissa perheille kotikirjeen, jossa kerromme tulevista tapahtumista.
Järjestämme vanhemmille mahdollisuuksia keskustella muiden lasten vanhempien ja työntekijöiden kanssa. Annamme vanhemmille myös mahdollisuuden tulla vaikuttamaan toimintamme sisältöihin. Nissaksen vasu annetaan päivähoitosuhteen alkaessa vanhemmille luettavaksi ja se on aina lainattavissa, kopioitavissa ja saatavana sähköisessä muodossa www.vantaa.fi/paivahoito. Vasua esitellään ja käsitellään myös vanhempainilloissa. Henkilöstö käyttää sitä omien tiimikohtaisten toimintasuunnitelmiensa pohjana, joten myös toimintaa arvioidessaan vanhemmat voivat vaikuttaa vasun kehittymiseen. Yhteistyön tavoitteena on edistää myös vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja erilaisilla juhlilla, vanhempainilloilla ja tapahtumilla.

Päiväkodin ja asukaspuiston piha on vapaasti perheiden käytettävissä, erityisesti iltaisin ja viikonloppuisin. Sisätiloja voi sovittaessa käyttää esim. lapsille suunnattuun toimintaan, vanhempien vertaisryhmiin tai lasten ja vanhempien yhteiseen toimintaan.

Yhteisöllinen kasvatuskumppanuus on sitä, että aikuiset kantavat yhteisvastuuta alueen kaikista lapsista. Asioihin uskalletaan puuttua. Yhdessä keskustellen ja toimien luomme lapselle turvallisen kasvuympäristön.

LAPSELLE LUONTAINEN TAPA TOIMIA

Päivähoidon ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa. Aikuinen voi miettiä sisältöalueita (oppiaineita) tai kasvatustavoitteita toimintaa suunnitellessaan, mutta kun toiminta kohtaa lapsen se nähdään lapsen näkökulmasta. Kun lapsi saa toimia omalla luontaisella tavallaan, se vahvistaa häntä ja antaa iloa ja osallistumisen mahdollisuuksia. Lapselle luontaiset tavat toimia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen.

Leikkiminen

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja taidot kehittyvät. Leikki vahvistaa myös lasten keskinäisiä suhteita ja vuorovaikutustaitoja. Leikissä lapset harjoittelevat valintojen tekemistä ja ongelmanratkaisutaito-

ja sekä käsittelevät kokemuksiaan. Arjen tilanteet ja toiminnot tuottavat lapsille ideoita ja ajatuksia, jotka siirtyvät leikkeihin. Kasvattajan tehtävät vaihtelevat leikin edellytysten luomisesta leikkiin osallistumiseen sekä leikin havainnoimiseen.

Liikkuminen

Päivittäinen liikkuminen on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Aivot ja hermosto tarvitsevat liikettä kehittyäkseen. Liikunnan avulla lapsi oppii hahmottamaan oman kehonsa. Ryömiminen, konttaaminen, hyppääminen sekä keinuminen ovat tärkeitä perusliikuntamuotoja, joiden sujumiseen aikuisen tulee kiinnittää huomiota. Perusliikunnasta huolehtiminen tukee puheenkehitystä ja ehkäisee oppimisvaikeuksia. Liikkuessaan lapsi opettelee sääntöjä ja purkaa energiaa. Lasten liikunta ei perustu kilpailuun, vaan iloon ja leikkiin. Aikuinen kannustaa, innostaa ja antaa luvan kokeilla uutta.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taiteen kautta on mahdollista lähestyä ihmisen herkempiä alueita ja välittää emotionaalisia kokemuksia. Taidetta tekevän ja kokevan lapsen maailmassa on oppimisen iloa, draamaa, muotoja ja värejä. Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta.

Musiikki, liikkuminen ja kuvallinen ilmaisu yhdistävät kaikkia lapsia yhteisen tekemisen ympärille, eikä sanoja välttämättä tarvita. Näin lapset saavat kokemuksia yhteishengestä ja tekemisen riemusta.

Tutkiminen

Aktiivisessa toiminnassa lapset rakentavat omaa maailmankuvaansa. Toiminnassa lähdetään liikkeelle lasten ajatuksista ja kokemuksista ja tutkitaan niitä asioita, joista lapset ovat kiinnostuneita. Lapsi on luontaisesti utelias. Lasta rohkaistaan kysymään ja yhdessä etsitään vastauksia. Lasten kanssa harjoitellaan tiedon hakua kirjoista, internetistä sekä lehdistä. Pienryhmätoiminta antaa lapsille mahdollisuuden kertoa omia ajatuksiaan tutkittavasta asiasta. Syventyessään johonkin aiheeseen lapset käyttävät kaikkia aistejaan havaintojen tekoon. He oppivat kuvailemaan, vertailemaan sekä luokittelemaan tietojaan ja havaintojaan.

Lapsi voi itse ja yhdessä muiden kanssa ihmetellä, kokeilla ja tutkia uusia asioita. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemus vahvistaa lapsessa oppimisen iloa. Kasvattajien tehtävänä on antaa aikaa tutkimiselle. Omalla toiminnallaan he kannustavat lapsen omaa ajattelua, ongelmanratkaisua ja mielikuvitusta.

Metsä luontaisena oppimisympäristönä

Nissaksen sijainti aivan metsän tuntumassa antaa mahdollisuuden ottaa luonto mukaan kaikkeen toimintaan. Haluamme vahvistaa lapsen luontosuhdetta: pienryhmät käyvät metsäretkillä viikoittain. Retket lähimetsään tarjoavat mahdollisuuksia yhteisille leikeille, kasvun ihmeen pohdinnoille ja luonnon tutkimiselle. Metsä elvyttää ihmistä ja stressi vähenee. Luonnossa vilkas lapsi rauhoittuu ja arka lapsi avautuu. Lapselle luontaiset tavat toimia toteutuvat parhaiten metsässä. Luonnon materiaalit kiehtovat mielikuvitusta ja kannustavat leikkiin. Metsä on monipuolinen liikkumisympäristö: kannot, kivet ja kaatuneet puunrungot houkuttelevat kiipeilemään ja tasapainoilemaan. Sama tuttu metsäpaikka vaihtaa ilmettä ja sävyä vuodenaikojen mukaan ja tarjoaa ihmettelyn ja tutkimisen aihetta. Luonnosta lumoutuminen on pohja taiteelliselle kokemiselle.

MONINAISUUS NISSAKSEN PÄIVÄHOIDOSSSA

Esiopetus Nissaksen päiväkodissa

Esiopetus pyritään järjestämään niin, että lapsi saisi jatkaa samassa ryhmässä, mikäli hän on jo aloittanut päiväkodissa ennen esiopetusvuotta. Ryhmän esikoululaiset muodostavat oman pienryhmänsä, jossa on noin 10 lasta. Ollessaan osana 3-6-vuotiaiden lasten ryhmää, esikoululaisilla on riittävästi omanikäistä vertaisryhmää, mutta myös mahdollisuus pienempien kanssa leikkimiseen ja toimimiseen. Työskentely perustuu yhteistoiminnalliseen oppimiseen. Ryhmä voidaan tarvittaessa

jakaa pienempiin ryhmiin tai työskennellä pareittain. Myös koko päiväkodin esikoululaiset tekevät yhteistyötä.

Tämä vasu on myös esiopetuksen opetussuunnitelma. Lapselle ominaiset tavat toimia ohjaavat myös esiopetustoimintaa. Lasta kannustetaan toimimaan oma-aloitteisesti sekä pyytämään tarvittaessa apua. Lapsen luottamus omiin taitoihinsa vapauttaa toimimaan ja oppimaan. Kirjainten oppimista tärkeämpänä pidetään kielen hallintaa ja ymmärrystä sekä sosiaalisia taitoja. Ne kehittyvät leikeissä, keskustelemalla ja kuuntelemalla. Rytmittämällä, taputtamalla ja alkuäänteitä maistelemalla lapsi tutustuu kieleen. Matemaattinen ajattelu kehittyy arjen tilanteissa luokittelemalla, vertailemalla ja laskemalla.

Esiopetusikäisten lasten hyvinvointiin ja oppimiseen liittyviä asioita käsitellään oppilashuoltotyöryhmässä. Oppilashuoltoryhmän tavoitteena on, että ne lapset jotka tarvitsevat tukea koulun alkaessa, myös saavat sitä. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat esiopettajat, yksikön johtaja sekä konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Tarvittaessa olemme yhteydessä neuvolan terveydenhoitajiin ja muihin yhteistyökumppaneihin.

Monikulttuuriset lapset

Oma äidinkieli luo pohjan suomen kielen oppimiselle. Vanhempia kannustetaan käyttämään omaa äidinkieltään lapsensa kanssa. Nissaksen painotukset tukevat monikulttuurisen lapsen suomenkielen oppimista. Leikissä, pienryhmätoiminnassa sekä kaikissa arjen tilanteissa lapsen suomenkielentaidot kehittyvät. Toiminnan tukena käytämme kuvia, tukiviittomia, ilmeitä ja eleitä. Aikuinen kannattelee monikulttuurisen lapsen vuorovaikutusta ja osallisuutta kaikissa tilanteissa. Monikulttuurisen lapsen suomen kielen taitojen kehitystä arvioidaan vuosittain yhdessä vanhempien ja tiimin työntekijöiden kanssa. Yhteistyössä vanhempien kanssa käytetään tarvittaessa tulkkia.

Juhlapyhien vietto on osa suomalaista kulttuuria. Niiden viettoon eläytymällä lapsille välittyy myös niiden yleiskristillinen sanoma. Nissaksen päivähoitoyksikössä kunnioitetaan erilaisia vakaumuksia ja lasten uskonnollisiin ja filosofisiin kysymyksiin vastataan rehellisesti ja avoimesti.

Kasvun ja oppimisen tukeminen

Lapsen tuen tarpeen lähtökohtana ovat vanhempien ja päivähoidon henkilöstön havainnot lapsesta. Suunnittelun pohjaksi luodaan kokonaiskuva lapsesta, hänen vahvuuksistaan ja häntä innostavista asioista. Päivähoidon tukitoimet aloitetaan heti, kun tuen tarve huomataan. Laadukas peruspedagogiikka jo sinällään tukee lapsen kasvua ja oppimista. Peruspedagogiikkaa ovat mm. selkeä päiväjärjestys, kiinteä pienryhmätoiminta sekä puhetta tukevat ja korvaavat keinot, kuten kuvat, ilmeet ja eleet. Lasten erilaiset oppimistyylit otetaan huomioon päivittäisen toiminnan suunnittelussa.

Eri toimintamuodot mahdollistavat lapsen yksilöllisen integroinnin tavallisiin ryhmiin. Ympäristö ja tarvittava tuki järjestetään päivähoidossa niin, että lapsi voi osallistua mahdollisimman täysipainoisesti ryhmän toimintaan ja hänen sosiaalisia kontaktejaan ryhmässä tuetaan. Tehostettua tukea tarvitsevalle lapselle tehdään tehostetun tuen suunnitelma. Suunnitelmaa ovat tekemässä lapsen vanhemmat, oma hoitaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja sekä muut tarvittavat erityistyöntekijät, kuten toimintaterapeutti ja puheterapeutti. Suunnitelmassa on lapsen kasvulle asetetut tavoitteet sekä lapsen vahvuudet ja oppimiseen liittyvät tuen tarpeet. Edistymisen seuranta

ja arviointi ovat tärkeitä. Kun päiväkodin ryhmässä on tehostettua tukea tarvitsevia lapsia, haemme ryhmään avustajaa. Lisäkasvattaja ryhmässä mahdollistaa lasten yksilöllisemmän tuen.

Verkostoyhteistyö

Verkostoyhteistyötä tehdään koko lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat opetus-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri- ja liikuntatoimi sekä seurakunta ja järjestöt. Perheiden hyvinvoinnin tukemisessa palveluketjujen saumaton yhteistyö on tärkeää. Yhtenä yhteistyön keskeisenä tavoitteena on varhainen puuttuminen.

Nissaksen asukaspuisto on alueen verkostotyön keskus. Siellä tuetaan perheiden omaa verkostoitumista. Myös yksityiset ja kunnalliset perhepäivähoitajat verkostoituvat asukaspuistossa ja osallistuvat toimintaan. Asukaspuistossa toimii MLL:n perhekahvila. Iltaisin toimivat partiot, NMKY:n nuortenkahvila ja Hakunilan kansainvälisen yhdistyksen kerhoja. Aktiiviset asukkaat järjestävät itse lasten ja perheiden liikunta- ja tanssiryhmiä. Tarvittaessa on pyydetty esim. seurakunnalta erilaisten vertaisryhmien vetäjiä. Neuvolan ja lastensuojelun perhetyöntekijät tuovat perheitä asukaspuistoon ja tekevät yhteistyötä toiminnanohjaajien kanssa perhekohtaisesti. Erilaisten verkostokokousten ja ryhmien järjestäminen on mahdollista asukaspuiston ja päiväkodin tiloissa.

Kaikki Nissaksen päiväkodin hoitomuodot tekevät yhteistyötä neuvolan kanssa. Varhaiskasvatustoimintaa käydään esittelemässä neuvolan perhevalmennuksessa, jossa perheille kerrotaan päivähoitojärjestelmästä sekä asukaspuiston toiminnasta. Päivähoito ja neuvola tekevät yhteistyötä tarvittaessa kaikissa lapsen ikävaiheissa. Kumppanuus tiivistyy lapsen täyttäessä neljä vuotta. Nelivuotiaille lapsille tehdään laajempi hyvinvointitarkastus. Tällöin päivähoidon varhaiskasvatuskeskusteluista saatua tietoa hyödynnetään neuvolassa. Tähän tiedonsiirtoon on olemassa oma lomake, jota voidaan tarvittaessa käyttää myös muun ikäisten lasten tiedonsiirrossa. Lapsiperheillä on myös mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen neuvolan perhetyöntekijältä.

Nissaksen päiväkodin yhteistyökoulu on Hevoshaan koulu. Yhteistyöllä pyritään lapsen joustavaan siirtymiseen varhaiskasvatuksesta kouluun. Toiminnallinen yhteistyö on merkityksellistä; tätä ovat yhteiset metsäretket, luistelut ja oppituntivierailut. Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. Es-Ko-tiedonsiirrolla lasta koskevat tiedot siirretään päiväkodista kouluun.

Päivähoidossa pyritään varhaisen puuttumisen keinoin ennaltaehkäisemään lastensuojelun tarvetta. Jos päivähoidon keinot eivät riitä ja tarvitaan avohuollon tukitoimia, yhteistyö lastensuojelun työntekijöiden kanssa aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Jos päivähoidosta tehdään lastensuojelulain edellyttämä lastensuojeluilmoitus, siitä kerrotaan perheelle henkilökohtaisesti. Lastensuojeluilmoituksen tekee aina yksikön esimies ja hän myös järjestää tarvittavat yhteistyötapaamiset työntekijöiden ja perheen kesken. Jos lapsi sijoitetaan päivähoitoon lastensuojelun avohuollon tukitoimena, järjestetään aloituspalaveri sekä seuranta ja arviointi tarpeen mukaan.

Nissaksen päivähoito tekee yhteistyötä Vantaan kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä kirjaston ja seurakunnan kanssa. Lapset pääsevät osallistumaan erilaisiin kulttuuritapahtumiin sekä voivat hyödyntää Hakunilan urheilupuiston tarjoamia liikuntapaikkoja. Nissaksessa pidämme tärkeänä luonto- ja ympäristökasvatusta. Teemme yhteistyötä luontokoulun kanssa, joka kouluttaa henkilöstöä sekä järjestää lapsille toiminnallisia tapahtumia.

Vantaa

Sivistystoimi
Nissaksen päivähoitoyksikkö
Nissaksentie 9, 01200 VANTAA
09-83930806

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Ollaksen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Lapsen hyvinvointia tukemassa

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 2
2 Ollaksen varhaiskasvatusyksikkö 4
3 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 5
3.1 Arvolähtökohdat 5
3.2 Kasvatusyhteisömme toimijat 7
4 Tavoitteena hyvinvoiva lapsi 8
5 Kasvatusyhteistyö 10
6 Yhteisöllisyys luo hyvinvointia 12
6.1 Yhteisöllisyys ja osallisuus 12
6.2 Yhteisöllisyys ja yhteiskunnan jäseneksi kasvaminen 13
7 Hyvinvointia luonnosta 15
7.1 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 15
7.2 Luonto oppimisympäristönä ja luonnossa liikkuminen 15
8 Pedagogisen toiminnan muodot ja toimintatavat 17
9 Varhaiskasvatusympäristö tukee ja innostaa lasta 20
10 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 21
10.1 Kasvun ja oppimisen tuki 21
10.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 22
11 Sisällölliset orientaatiot - Esiopetuksen sisällöt 24
11.1 Eettinen kasvatus ja tunnetaidot 24
11.2 Kieli, kommunikaatio ja vuorovaikutus 25
11.3 Elämykset ja estetiikka 26
11.4 Historia, uskonto ja yhteiskunta 27
11.5 Liikunta ja motoriikka 28
11.6 Matematiikka, päättely ja hahmotus 29
11.7 Luonto- ja ympäristö 30
12 Yhteistyöverkostot 31
13 Toiminnan arviointi 32
13.1 Pedagogisen toiminnan arviointi 32
13.2 Kasvattajayhteisön toiminnan arviointi 32
13.3 Lapsen toiminnan havainnointi ja arviointi 32
14 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 33
14.1 Esiopetuksen oppilashuolto 33
15 Varhaiskasvatuksen viestintä 35
Lähteet/Kirjallisuus 36
Liite 1 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma 37
Liite 2 Toimintavuosiympyrä 40

Piirretyt kuvat: Miira Paukku

TAIKATAKIN ARKIPUHE
IHMISEKSI KASVAMISESTA

Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola

ja onko muovivaahtoa
sen hurjan härän kuola.

Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multaan painaa poskea
ja vettä maistella.
silloin tietää millaisessa maailmassa
täytyy asua.

Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa.

Ilpo Tiihonen

1 Johdanto

Varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan Ollaksen varhaiskasvatusyksikön toiminnan ja esiopetuksen lähtökohdat, toiminnan periaatteet ja tavoitteet sekä sisällölliset linjaukset. Suunnitelma ohjaa yksikkömme päivittäistä toimintaa, sen arvioimista ja kehittämistä. Tämän varhaiskasvatussuunnitelmamme tavoite on tukea lasten ja yhteisömme kaikinpuolista hyvinvointia.

Varhaiskasvatusta määrittävät useat varhaiskasvatusta ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset sekä valtakunnalliset ja kunnalliset ohjeistukset, suositukset ja velvoitteet. Suunnitelman muotoutumiseen ovat vaikuttaneet myös päivähoitoyksikkömme asiakasperheiden näkemykset hyvästä päivähoidosta ja esiopetuksesta. Vanhempien ajatuksia ja toiveita kartoitettiin kyselyllä vuonna 2006 ja uudelleen vuonna 2012. Vanhempien kanssa käydyt lapsen varhaiskasvatuskeskustelut ovat antaneet meille aineksia suunnitelmatyöhön, sillä heidän ajatuksensa ja palautteensa lapsensa varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta ovat meille tärkeitä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lapset ovat ilmaisseet ajatuksiaan ja toiveitaan hyvästä varhaiskasvatuksesta haastatteluissa, keskusteluissa, piirtämällä unelmapäiväkodista ja kertomalla tarinoita. 5-vuotiaat lapset täyttivät yhdessä vanhempien kanssa leikkikyselyn, jossa kartoitettiin lasten ajatuksia ja kokemuksia leikistä päiväkodissa. Havainnoimalla lapsia päiväkodissa ja kerhoissa olemme saaneet paljon tietoa siitä, mistä lapset nauttivat ja mikä on heille merkityksellistä, mieluisaa ja iloa tuottavaa toimintaa. Näin lasten näkökulma on ollut mukana suunnitelmaa tehdessämme. Olemme halunneet tuoda lasten ajatuksia esiin myös tämän suunnitelman sivuilla.

Moniammatillisessa kasvatusyhteisössämme on keskusteltu suunnitelmaa luodessa paljon niin arvoista, tavoitteista, toiminnan periaatteista kuin käytännön järjestelyistäkin. Näiden keskustelujen ja vuosien yhteisen kehittämistyön myötä meille on muodostunut yhteinen näkemys varhaiskasvatuksen hyvästä perustasta ja käytännön toteutuksesta. Hyvä varhaiskasvatus syntyy läsnäolosta, yhdessä toimimisesta ja kokemisesta. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentaminen ovat keskiössä. Ajatuksemme on, että vahva yhteisöllisyyden, osallisuuden ja joukkoon kuulumisen kokeminen päiväkodissa ja kerhoissa tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kantaa pitkälle hänen elämässään. Olemme rakentaneet varhaiskasvatussuunnitelmamme näiden periaatteiden pohjalta.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme perustana ovat valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet v.2005 ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma v.2012. Suunnitelman muotoutumiseen ovat vaikuttaneet myös Vantaan kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma v. 2011–16, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2013–2016 sekä Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset v. 2005. Yksikössä laaditaan vuosittain toimintasuunnitelma, jossa määritetään toimintavuoden varhaiskasvatustoiminnan järjestämisen keskeiset periaatteet ja käytännöt sekä asetetaan toiminnalle kehittämistavoitteita.

Varhaiskasvatussuunnitelmaamme sisältyy myös esiopetussuunnitelma. Esiopetuksen suunnittelun ja järjestämisen perustana ovat valtakunnalliset Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet v. 2010 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma v. 2011. Suunnitelmassamme olemme huomioineet myös Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelman v. 2011 sisältöjä.

Esiopetuksen kasvattajatiimit laativat vuosittain toimintasuunnitelman, jossa on tarkennettu esiopetuksen järjestämisen periaatteet ja käytännöt sekä asetettu esiopetusryhmän lasten tarpeisiin vastaavat tavoitteet toimintavuodelle. Esiopetusta järjestetään joko 6 –vuotiaiden lasten ryhmässä tai yhdistämällä 5 -6 –vuotiaita (joskus 3 -6 –vuotiaita) samaan ryhmään. Ryhmäratkaisuihin vaikuttaa eri ikäluokkien koko yksikössä eri vuosina. Toiminta järjestetään niin, että lapsen päivästä muodostuu eheä esiopetuksen ja päivähoidon kokonaisuus. Yhdistetyssä ryhmissä esiopetusikäisille on opetusta myös omana ryhmänään. Esiopetuksen päivittäinen toiminta-aika on klo 8.30–12.30. Esiopetus noudattaa koulujen työ- ja loma-aikoja.

Tämä suunnitelma linjaa myös avoimen varhaiskasvatuksen kerhojen toimintaa yksikössämme. Yksikön vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa tarkennetaan kerhojen toiminnan järjestämisen periaatteita ja käytäntöjä. Kerhotoiminta on tarkoitettu kotihoidossa oleville 2,5 -5 –vuotiaille lapsille. Kerhoihin on hakuaika keväisin ja kerhopaikka myönnetään lapselle toimintavuodeksi kerrallaan. Lapset jaetaan kolmeen kerhoryhmään hakijoiden ikäjakauman mukaisesti huomioiden samalla yksittäisen lapsen tuen tarpeet.

2 Ollaksen varhaiskasvatusyksikkö

Ollaksen varhaiskasvatusyksikköön kuuluu v. 2005 kesällä valmistunut ja toimintansa aloittanut päiväkoti ja syksyllä v. 2006 aloittanut avoimen varhaiskasvatuksen luontokerhotoiminta.

Päiväkotimme sijaitsee Vantaan Ylästössä rauhallisella ja turvallisella pientaloalueella. Päiväkotimme läheisyydessä on paljon luontoa ja metsää. Luonnonsuojelumetsän mahtava ja vaikuttava tunnelma on kivenheiton päässä. Lähiympäristöstä löytyy Vantaanjoen kauniit rannat ulkoilureitteineen. Myös leikkipuistoja, urheilukenttiä, koulu ja kauppa ovat lähellä. Kirjastoauto käy päiväkodin pihalla säännöllisesti. Sijaintimme on luonut meille erinomaiset mahdollisuudet luontopainotteiseen toimintaan, luonnossa liikkumiseen ja retkeilyyn. Hyödynnämme paljon Vantaan ja naapurikuntien tarjoamia kulttuuri- ja liikuntapalveluita. Osallistumme myös seurakunnan ja eri järjestöjen organisoimiin tilaisuuksiin.

Päiväkodissa on valoisat ja viihtyisät tilat ja pihamaa viidelle lapsiryhmälle, iältään 0-7-vuotiaille lapsille (n. 90–100 lasta). Toimintavuonna 2013-14 yksikköön kuuluu kuudes ryhmä, joka toimii toimii Karhuniityn opetustilassa noin 300 metrin päässä päiväkodista. Ryhmällä on siellä viihtyisät tilat ja oma leikkipiha n. 16–21 lapselle. Luontokerhot tarjoavat avointa varhaiskasvatusta kotihoidossa oleville 2,5-5 -vuotiaille lapsille (n. 35 lasta).

Lasten suusta:
”Olipa kerran Ollaksen päiväkoti. Siellä oli: Lapsia. Aikuisia. Sängyt. Riehuvia lapsia. Söpöjä lapsia. Erinäköisiä ja kilttejä. Sali. Telineitä. Hauskaa. Keinuja. Vähän tylsää. Kaikennimisiä lapsia.”

Varhaiskasvatusyksikössämme työskentelee 21 kasvatus- ja hoitohenkilöä (9 lastentarhanopettajaa ja 12 lastenhoitajaa) sekä avustajia ja varahenkilö tarpeen mukaan. Yksi lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja ohjaavat luontokerhoja. Kasvatusyhteisö muodostuu näistä toimijoista.

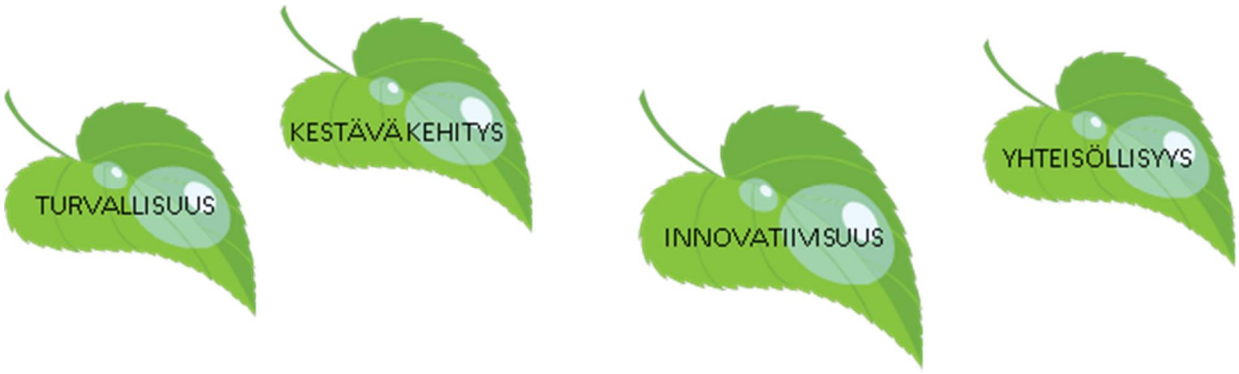
Ollaksen päiväkodissa ja kerhossa on syksyllä 2012 toimintansa aloittanut vanhempaintoimikunta, Ollaksen vanhemmat. Toimikunnan tarkoituksena on tukea koteja, päiväkotia ja luontokerhoja niin, että kasvuympäristö olisi turvallinen ja lapsen hyvinvointia edistävä.

3 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

3.1 Arvolähtökohdat

Kasvatusyhteisömme arvoperustan luovat Vantaan kaupungin palveluja ja toimintaa määrittävät arvot yhteisöllisyys, kestävä kehitys ja innovatiivisuus. Turvallisuus on yksikössämme nostettu keskeiseksi arvoksi. Turvallisuudentunne on lapsen hyvinvoinnin perusta ja suotuisan kehityksen edellytys. Myös lasten vanhemmat nostivat tehdyssä kyselyssä turvallisuuden ensisijaiseksi hyvän varhaiskasvatuksen tunnusmerkiksi.

Arvot ohjaavat kasvatusyhteisömme toimintaa, siinä tehtäviä ratkaisuja sekä elävät ja toteutuvat päivittäisessä toiminnassa. Jokaisella kasvatusyhteisön toimijalla on henkilökohtainen vastuu arvojen toteutumisesta.

TURVALLISUUS

- Turvallinen tunneilmapiiri.
- Tunteisiin ja tarpeisiin vastaaminen
- Positiivinen, kannustava ja rakentava kasvatusyhteisö.
- Lämmin lapsen kohtaaminen ja aito läsnäolo.
- Kiusaamistilanteisiin puuttuminen välittömästi. Kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma (liitteenä).
- Lapsen kiintymyssuhteen tukeminen ja vaaliminen suhteessa vanhempiin ja perheeseen.
- Jatkuvuuden ja pysyvyyden luominen.
- Selkeä päivärytmi ja rutiinit.
- Yksikön turvallisuussuunnitelma.
- Tilojen ja ympäristön turvallisuus.

YHTEISÖLLISYYS

- Henkilöstön ja lasten vanhempien yhteinen vastuu lapsista; huolenpito ja välittäminen.
- Yhteisön sääntöjen, ja hyvien tapojen mukaan toimiminen
- Me -hengen ja yhteen kuuluvuuden luominen lapsiryhmässä.
- Kokemus joukkoon kuulumisesta
- Kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisen mahdollisuutta itseä koskeviin asioihin.
- Yhdessä tekemisen ilo
- Lapsi kokee, että häntä arvostetaan ja hänestä välitetään.
- Kasvattajat ovat toiminnan malleja lapsille.
- Toiminnalliset vanhempainillat
- Oman yhteisön, ilmapiirin ja hyvinvoinnin vaaliminen
- Yksikön yhteistyö lähiympäristön ja alueen muiden toimijoiden kanssa.

INNOVATIIVISUUS

- Kasvatusyhteisön valmius uusien näkökulmien ja toimintatapojen kehittämiseen.
- Innostus uuden kokeilemiseen
- Kasvatusyhteisön joustavat toimintatavat.
- Resurssien luova käyttö
- Avoin asenne lasten ajatuksille ja näkökulmille.
- Virikkeellinen, innostava ja monipuolinen oppimisympäristö ja -välineet sekä tilojen luova käyttö
- Kasvatusyhteisön avoimuus palautteelle ja arvioinnille.

KESTÄVÄ KEHITYS

Sosiaalista kestävyyttä:

- Tasa-arvoisuuden edistäminen.
- Hyväksyvä ilmapiiri.
- Erilaisten perheiden ja elämäntyylien arvostaminen.
- Lapsen yksilölliseen tuen tarpeeseen vastaaminen.
- Erilaisten oppijoiden huomioiminen toiminnan suunnittelussa.
- Tyttöjen ja poikien tasa-arvoinen kohtelu ja yhtäläinen kannustaminen erilaisiin leikkeihin ja toimintoihin.
- Jokaisen yksilön ottaminen tasavertaiseksi yhteisön jäseneksi

Kulttuurista kestävyyttä:

- Yhteisön ja koko yhteiskunnan moninaisuuden arvostaminen ja huomioiminen toiminnassa.
- Jokaisen yksilön osallisuuden varmistaminen erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä käyttämällä.
- Jokaista lasta tukeva fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö.
- Terveen itsetunnon rakentaminen omaa kulttuurista identiteettiä vahvistamalla.
- Oman kulttuurisen arvomaailman ja kulttuuriperinnön siirtäminen seuraavalle sukupolvelle.
- Kiinnostus ja avoimuus toisia kulttuureita kohtaan.
- Suvaitseva asenneilmasto ja tarvittavan osaamisen sekä tiedon ylläpitäminen.

Ekologista kestävyyttä:

- Kasvattajien malli ympäristötietoisesta ja – vastuullisesta toiminnasta.
- Kierrätys, lajittelu, energian säästö
- Kierrätys- ja luonnonmateriaalien hyödyntäminen
- Päiväkodin tavaroista, tiloista ja pihan siisteydestä sekä hoitamisesta huolehtiminen yhdessä lasten kanssa.
- Yksikön ekotukihenkilöt, jotka edistävät ekologisesti kestävien toimintatapojen toteutumista.

Taloudellista kestävyyttä:

- Resurssien tehokas käyttö asettamiemme tavoitteiden toteuttamiseksi.
- Tarpeellisten, laadukkaiden ja kestävien tavaroiden ja materiaalien hankkiminen
- Käytettyjen tavaroiden hyötykäyttö
- Leikkivälineiden ja pelien kierrätys
- Asiakasperheiden ohjaaminen hoitomuotojen valinnassa.

3.2 Kasvatusyhteisömme toimijat

Lapsi on luonnostaan aktiivinen, kiinnostunut ja innostunut tutkimaan ympäröivää maailmaa ja tutustumaan lähellä oleviin ihmisiin sekä toimimaan yhdessä toisten kanssa. Hän haluaa liittyä ryhmään omalla luontaisella tavallaan. Lapsella on hänelle ominainen tapansa lähestyä asioita ja ihmisiä. Lapsi nauttii yhdessäolosta ryhmän lasten ja aikuisten kanssa. Hänellä on oma luonteensa ja temperamenttinsa, joka tekee hänestä ainutlaatuisen. Jokaisella lapsella on oikeus tulla hyväksytyksi, kohdatuksi ja ohjatuksi hänen luonnettaan ja tottumuksiaan kunnioittavalla tavalla. Lapsi haluaa myös vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja tarvitsee mahdollisuuksia tehdä omia valintoja.

Vanhemmat tuntevat oman lapsensa parhaiten ja ovat asiantuntijoita lastaan koskevissa asioissa. He ovat lapsensa ensisijaisia kasvattajia. Vanhempien ajatukset lapsensa hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta ovat lähtökohtana lapsen kasvua tukeville suunnitelmille. Vanhempien tulee saada osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Jokainen perhe on erilainen ja heillä on oma tapansa kohdata kasvatusyhteisön kasvattajat. Tärkeää on, että jokainen vanhempi tulee kuulluksi tarpeidensa ja toiveidensa mukaan. Lisäksi vanhemmat voivat osallistua yksikön pedagogiseen keskusteluun ja kehittämiseen vanhempainilloissa ja vanhempaintoimikunnassa.

Kasvattajat yhteisössämme ovat ammatillisesti sitoutuneita toimimaan asettamiemme arvojen mukaisesti ja lapsen hyvinvointia tukevasti. Kasvattaja on varhaiskasvatuksen asiantuntija ja hänellä on ammatin puolesta tieto lapsen kehityksestä ja ikäkausittaisista kehitysvaiheista. Kasvattajan tehtävä on olla lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen mahdollistaja, tukija, innostaja ja ohjaaja. Tämä edellyttää läsnä olevaa, havainnoivaa työotetta ja vuorovaikutusta sekä herkkyyttä arjen tilanteissa. Kasvattajan tavoite on tuntea lapsen ominaispiirteet ja tapa toimia. Lapsen erilaiset tarpeet huomioidaan toimintatapojen suunnittelussa ja arjen käytännöissä. Kasvattajat suunnittelevat ja arvioivat lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen yhdessä vanhempien kanssa. Kasvattajan tehtävä on varmistaa lapsen ja vanhempien osallisuuden toteutuminen.

Päiväkodinjohtaja vastaa siitä, että yksikkömme toimii valtakunnallisten ja kunnallisten ohjeiden ja sopimusten mukaisesti. Hän on sitoutunut huolehtimaan yhdessä henkilöstön kanssa siitä, että varhaiskasvatussuunnitelmamme arvoja ja periaatteita toteutetaan käytännössä. Johtaja tukee kasvatusyhteisömme hyvinvointia, yhteisöllisyyden tunnetta ja toimintaa siten, että syntyy edellytykset laadukkaalle varhaiskasvatukselle ja sen kehittymiselle.

Tilapalvelun työntekijät keittiössä ja laitoshuollon sekä kiinteistöhuollon tehtävissä ovat myös kasvatusyhteisömme toimijoita. Heillä on oma tärkeä ammattikuntansa mukainen tehtävä yhteisössämme ja sen merkitys tulee lapsillekin tutuksi arjessa. He ovat lapsille turvallisia aikuisia, jotka huolehtivat osaltaan kaikkien hyvinvoinnista.

Yksikkömme kaikkien aikuisten tulee ylläpitää kasvatusyhteisömme positiivista ja rakentavaa ilmapiiriä. Olemme yhteisesti vastuussa siitä, että yksikössämme vallitsee välittämisen kulttuuri.

Kasvatusyhteisömme vuorovaikutus ja arjen toimintatavat luovat hyvinvointia lapselle ja tukevat hänen kasvuaan, kehitystään ja oppimistaan.

4 Tavoitteena hyvinvoiva lapsi

Varhaiskasvatus on osa elinikäistä oppimista. Se koostuu kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista vuorovaikutusta sekä monipuolista toimintaa.

Yleisenä tavoitteena päivähoidossa on huolehtia lapsen fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista sekä tukea hänen kokonaisvaltaista kehittymistään tasapainoiseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Tavoite on tarjota lapselle terveen itsetunnon rakentumisen aineksia.

Lapsen henkilökohtainen hyvinvointi	Itsenäisyyden kehittyminen	Lapsen sosiaalisten taitojen vahvistuminen
• hyvä perushoito • turva ja läheisyys • ”minä olen arvokas” • itsensä toteuttaminen luontaisella tavalla • riittävän haasteellinen ja uteliaisuutta herättävä ympäristö • tarpeellinen tuki kehityksen eri osa-alueilla • kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen • tasa-arvoinen kohtelu • lapsi saa kukoistaa ja nauttia onnistumisen tunteista • lapsi saa turvalliset rajat kasvunsa tueksi • tunteiden ilmaiseminen, nimeäminen ja käsitteleminen • vaikuttaminen itseä koskeviin asioihin	• oman toiminnan ohjaaminen ja säätely • omatoimisuuden vahvistuminen • oman mielipiteen ilmaisu ja avun pyytäminen • valintojen ja päätösten tekeminen 	• ryhmään kuuluminen • ryhmän jäsenenä toimiminen ja muiden huomioiminen • vuorovaikutus- ja leikkitaitojen vahvistuminen • toisten lasten ja aikuisen kunnioittaminen • empatiataitojen vahvistuminen • taito ratkaista ongelmatilanteita • vastuu omasta toiminnasta • hyvät käytöstavat

Alle 3-vuotiaiden lasten toiminnassa keskeistä on, että lapsi saa hyvän perushoidon ja hänen tarpeensa tulevat huomioiduiksi. Pienten lasten ryhmissä luodaan perustaa lapsen tulevalle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Erityisesti painotamme sitä, että lapsi saa tarpeensa mukaan turvaa, syliä ja läheisyyttä sekä kehityksen eri osa-alueita tukevaa ja monipuolista toimintaa. Sitä tukee pienten ryhmässä toteutettava omahoitajatoiminta. Omahoitaja on lastenhoitaja tai lastentarhanopettaja, joka toimii päivittäin omien lasten muodostaman pienryhmän kanssa. Pienryhmän koko on 4-5 lasta. Lapsen kasvaessa painottuvat sosiaaliset taidot ja itsenäisyyden vahvistaminen. Isompien lasten ryhmässä lapsille on nimetty oma vastuuhenkilö, joka muun muassa käy kasvatuskeskustelun vanhempien kanssa vähintään kerran vuodessa.

Esiopetuksessa lapsen tiedot, taidot ja tunteet kehittyvät ja lapsen kiinnostuksen kohteet laajenevat ja monipuolistuvat. Tavoitteet kulminoituvat oppimisen taitoihin. Lapsen myönteistä minäkuvaa vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja haasteiden voittamiseen. Esiopetuksessa pohditaan oikeaa ja väärää sekä omien tekojen seurauksia. Lisäksi harjoitellaan vastuuntuntoisena yhteisön jäsenenä toimimista. Esiopetuksella tuetaan lapsen kouluvalmiutta ja luodaan tasavertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja koulun aloittamiseen.

Lapsiryhmä- ja lapsikohtaiset tavoitteet ja painotukset määritetään ryhmien toimintasuunnitelmissa ja yhdessä vanhempien kanssa tehtävissä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmissa, joka tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Kasvun ja oppimisen tukea vahvistetaan tarvittaessa laatimalla lapselle yhdessä vanhempien sekä lasta tutkivien ja hoitavien tahojen kanssa tehostetun tuen suunnitelma, jossa on tarkennettu lapsikohtaiset tavoitteet ja keinot. Esiopetukseen osallistuville lapsille tehdään lapsen esiopetuksen suunnitelma yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa. Tarvittaessa tehdään tehostetun esiopetuksen suunnitelma.

Varhaiskasvatuksemme yleiset tavoitteet ohjaavat myös luontokerhojemme toimintaa. *Luontokerhojen* tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tarjoamalla monipuolista, kotikasvatusta täydentävää varhaiskasvatusta. Luontokerho tarjoaa mahdollisuuden harjoitella turvallista irtautumista vanhemmista. Tavoitteena ovat lapsen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen vahvistuminen ja myönteiset kokemukset ryhmätoiminnasta. Varhainen tuen tarpeen huomioiminen ja tuen tarjoaminen on keskeistä. Luontokerhojemme erityistavoitteena on vahvistaa lapsen luontosuhteen kehittymistä. Tavoitteena on viihtyä ja leikkiä luonnossa, oppia tuntemaan ja suojelemaan luontoa sekä huolehtimaan kaikesta elävästä. Myös kerhotoiminnassa tehdään lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Vanhempien kanssa voidaan tarvittaessa sopia painotuksesta erityisesti jonkin tavoitteen kohdalla.

Lasten suusta:
”Jos viskareista tulisi opeja, tehtäisiin paljon retkiä, oltaisiin yhdessä myös vapaa-ajalla, oltaisiin kavereita lasten kanssa ja lapsia hoidettaisiin tosi hyvin.”

”Leikkiminen on hauskinta silloin, kun kaverit ottaa mukaan leikkiin.”

Seinillä olisi kuvia merestä ja merenpohjasta. Katossa olisi discopallo ja siellä voisi tanssia.”

”Sodannäköistä ja sellasta, synkkiä pilviä taivaalla.”

5 Kasvatusyhteistyö

Toimivassa ja hyvässä kasvatusyhteistyössä yhdistyvät vanhempien asiantuntemus omasta lapsestaan sekä kasvattajien ammatillinen näkemys varhaiskasvatuksesta. Tavoitteena on yhteiseksi koettu kasvatustehtävä ja molemminpuolinen tuki lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen varmistamiseksi. Ammattikasvattajiemme tehtävä on tukea lasten vanhempia heidän vanhemmuudessaan. Yhteistyön tulee olla vanhempia kuulevaa ja kunnioittavaa. Kasvattajillamme on vastuu vuorovaikutteisen ilmapiirin luomisesta. Yhteistyö muotoutuu avoimessa arjen vuoropuhelussa, jossa tärkeää on luottamuksellisen keskustelun toteutuminen ja yhteisen ymmärryksen saavuttaminen. Vanhemmilla tulee olla riittävästi mahdollisuuksia osallistua lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Lapsen päivähoidon järjestelyissä tapahtuvista muutoksista keskustelemme aina vanhempien kanssa.

Kasvattajien toimintaa ohjaa lapsen edun ja tarpeiden esiintuominen ja yhteinen pohtiminen vanhempien kanssa. Kasvattajillamme on velvollisuus tuoda vanhemmille tietoon omat näkemyksensä ja huolensa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä pulmista. Perheen kanssa yhdessä suunnitellaan ja sovitaan lasta tukevista varhaiskasvatuksen keinoista, mahdollisista jatkotoimista ja yhteydenotoista muihin tahoihin.

Esiopetusvuonna lapsen huoltajien ja muiden tahojen kanssa arvioidaan yhdessä lapsen kouluvalmiutta ja mahdollisia tukitoimitarpeita koulun alkaessa. Vanhempien kanssa sovitaan yhteistyöverkostoista koulusijoitusta valmisteltaessa.

Hyvä ja turvallinen päivähoidon ja esiopetuksen aloitus luo pohjaa luottamukselliselle yhteistyölle. Perheellä on mahdollisuus tulla tutustumaan lapsen hoitopaikkaan ja saada tietoa päivähoidon käytännöistä ja varhaiskasvatuksesta. Pienimpien lasten kohdalla on suositeltavaa, että vanhemmat tulevat ensin käymään ilman lasta. Näin on mahdollista keskustella rauhallisissa merkeissä aikuisten kesken ja tehdä lapselle sopiva tutustumissuunnitelma. Seuraavalla kerralla tutustuminen toteutuu lapsen näkökulmasta. Lapseen voidaan tutustua myös lapsen omassa kotiympäristössä.

Ryhmän henkilökunnalla tulee olla riittävästi tietoa lapsesta, hänen tavoistaan, luonteenpiirteistään ja kehitysvaiheestaan. Tämä auttaa henkilökuntaa kohtaamaan lapsen yksilöllisesti ja ymmärtämään häntä paremmin päivähoidon tai esiopetuksen alkaessa. Toivomme, että vanhemmat kertovat meille etukäteen lapsestaan mahdollisimman paljon. Tutustumista ja aloituskeskustelua tukee niin päiväkodissa kuin kerhoissammekin Lapsi kotioloissa – lomake, jonka vanhemmat täyttävät keskustelun pohjaksi.

Pienimpien lasten on hyvä tutustua ja kiinnittyä aluksi yhteen päiväkodin aikuiseen. Tätä tukee aikaisemmin mainittu omahoitajuus. Lapsen kiintymyssuhdetta omiin vanhempiinsa tuetaan, esim. lapsen ikävöidessä jutellaan äidistä/isästä tai lapsella on mukana äidin/isän kuva, vaate, huivi tms. Kuva ryhmän aikuisista ja lapsista sekä päivähoidosta kertova kirja helpottaa lapsen elämän muutoksen käsittelyä kotona. Tiimin työnjakoa lapsiryhmässä järjestellään niin, että totutteleva lapsi saa riittävästi huomiota, syliä ja aikuisen läsnäoloa.

Yhteistyön muotoja päiväkodissa

Vanhempainilloissa tarjotaan vanhemmille tietoa varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja yksikön käytännöistä sekä kuullaan vanhempien ajatuksia. Illoissa keskustellaan yhdessä ajankohtaisista aiheista.

Yhteisissä toiminnallisissa koko perheen vanhempainilloissa tutustutaan toisiin vanhempiin ja henkilöstöön yhteisen tekemisen äärellä.

Juhlissa ja muissa yhteisissä tapahtumissa lapset voivat iloita vanhempien, sisarusten ja isovanhempien mukanaolosta. Lapsen perheellä on silloin myös mahdollisuus nähdä lasten töitä, esityksiä ja muita oppimisen tuloksia.

Päiväkotimme ja kerhojen *vanhempaintoimikunta Ollaksen vanhemmat* on toimiva yhteistyön ja vuorovaikutuksen väylä. Sen kautta vanhemmilla on hyvä mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan arviointiin ja suunnitteluun. Toimikunta ja yksikön henkilökunta suunnittelevat yhdessä tapahtumia, hankintoja ja projekteja.

Toimiva yhteistyö edellyttää kattavaa tiedotusta. *Hyvä tiedonkulku* päivittäisissä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa on tärkeää arjen sujumiselle. Tieto lapsen päivän kulusta onnistumisineen ja pulmineen on vanhemmille tärkeää. Tiedotamme myös päivähoidon ja esiopetuksen toiminnasta, tapahtumista ja muista tarpeellisista asioista ilmoitustauluilla, tiedotteilla, sähköpostilla ja kohtaamisissa.

Toivomme saavamme vanhemmilta *palautetta* toiminnastamme. Saamamme palaute käsitellään aina ja siihen palataan sovitusti.

6 Yhteisöllisyys luo hyvinvointia

6.1 Yhteisöllisyys ja osallisuus

Yhteisöllisyys on tunne siitä, että kuulun tähän joukkoon, minulla on merkitystä ja minusta välitetään. Yhteisöön kuuluvat kaikki siinä toimivat ihmiset. Yhteisössä jokaisella ihmisellä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa toimintaan ja osallistua arjen vuorovaikutukseen. He jakavat yhdessä kokemuksen siitä, että jokainen yhteisön jäsen on tärkeä ja merkityksellinen. Lisäksi yhteisön jäsenillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja päätöksiin. Yhteisöllisyys tukee myös vertaisryhmässä oppimista.

Pieni lapsi kuuluu jo monenlaisiin yhteisöihin. Hän on yhteisön jäsen omassa perheessä ja suvussa sekä päivähoidossa tai kerhoissa. Lisäksi hän voi osallistua monenlaiseen harrastustoimintaan. Panostaminen vahvan yhteisöllisyyden rakentamiseen varhaiskasvatuksessa kantaa lasta myös hänen myöhemmässä elämässään. Haluamme olla tukemassa lapsen kuulumista ryhmään ja koko kasvatusyhteisöön sekä lähiympäristöön. Haluamme myös vahvistaa lapsen siteitä omaan perheeseen ja muihin läheisiin. Tavoitteemme on rakentaa avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutusympäristö, jonka tunnusmerkkejä ovat aito läsnäolo, kuunteleminen, kuulluksi tuleminen, rakentava ja myönteinen ilmapiiri, kannatteleva huumori sekä selkeä ilmaisu kommunikaatiotilanteissa. Tätä edesauttaa hyvin toimiva kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa. Vanhempien tulee saada luottaa siihen, että heidän lapsistaan huolehditaan hyvin.

Kasvatusyhteisömme on moniammatillinen yhteisö. Vuorovaikutus sen sisällä luo pohjan ja mahdollisuuden yhteisöllisyyden toteutumiselle päiväkodin ja kerhojen toiminnassa. Vuorovaikutus on kaiken kommunikaation perusta. Vuorovaikutus on jaettuja tunteita ja kokemuksia. Kielellisen kommunikoinnin lisäksi yhtä tärkeitä elementtejä ovat katsekontakti, kosketus, eleet, ilmeet ja muut keholliset viestit. Jokaisen kasvatusyhteisön jäsenen tulee kokea vahvaa kuulumista kasvatusyhteisöön ja jakaa yhteinen näkemys ryhmän tarpeista ja toimintatavoista. Kasvattajien tulee luoda olosuhteet ja vuorovaikutus, jossa yhteisöllisyyden tunne pääsee kehittymään sekä tuntea yhteinen vastuu lapsista. Heiltä vaaditaan sitoutumista aitoon läsnäoloon, avointa, arvostavaa, tukevaa sekä välittävää asennetta lasta ja vanhempia kohtaan.

Kasvattajatiimin tehtävänä on luoda lapsille turvallinen ryhmä, jossa on lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri. Lapsen on tärkeää kokea, että toisten lasten ja aikuisten kanssa yhdessä toimiminen on mukavaa ja se antaa lapselle positiivisia kokemuksia. Lasten täytyy pystyä luottamaan aikuisen huolenpitoon ja siihen, että aikuinen huomioi jokaisen lapsen ryhmän jäsenenä. Turvallisuuden tunteen luominen lapsiryhmässä on kasvattajan tärkeä tehtävä, ja hän on joka hetki mallina lapsille siitä, kuinka toiset ihmiset huomioidaan ja kuinka heitä kohdellaan. Varhaiskasvatauksessa yhteisöllisyyteen kuuluu lapsen osallisuuden vahvistaminen. Kasvattaja tukee lapsen yhteisöön pääsemistä ja hänen osallisuutta yhteisössä kuuntelemalla lasta ja kohtaamalla hänet. Kasvattaja auttaa lasta myös näkemään oman toiminnan vaikutukset koko yhteisön toimintaan ja hyvinvointiin arkisissa tilanteissa. Jokaisella lapsella on oma luontainen tapa ilmaista itseään. Kasvattajan tehtävä on antaa mahdollisuuksia lapsen itseilmaisuun päivittäisissä tilanteissa ja ottaa lasten ajatukset ja ideat huomioon arjessa ja toimintaa suunniteltaessa. Lasten ajatuksia ja ideoita huomioidaan myös hankintoja suunniteltaessa.

Lasten suusta:
”On hauska tehdä isoja askarteluja yhdessä. Esim. voisi askarrella paperista tyttö, jolla on harava ja lehtiä ja puu tai jätti Starwars-kuolemantähti. Siis sellainen iso askartelu yhdessä.”

6.2 Yhteisöllisyys ja yhteiskunnan jäseneksi kasvaminen

Yhteisöllisyyden ja lapsen osallisuuden tukeminen eri keinoin vahvistaa lapsen kasvua aktiiviseksi ja osallistuvaksi yhteiskunnan jäseneksi sekä vähentää syrjäytymistä. Lapsi harjoittelee yhteiskunnassa tarvittavia taitoja ensin pienemmässä yhteisössä ja ikävuosien karttuessa yhteisöjen määrä ja koko kasvavat. Päivähoidossa tavoitteena on omalta osaltaan tukea näiden taitojen, kuten lapsen hyvän itsetunnon, itsenäisyyden, oma-aloitteellisuuden kehittymistä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja.

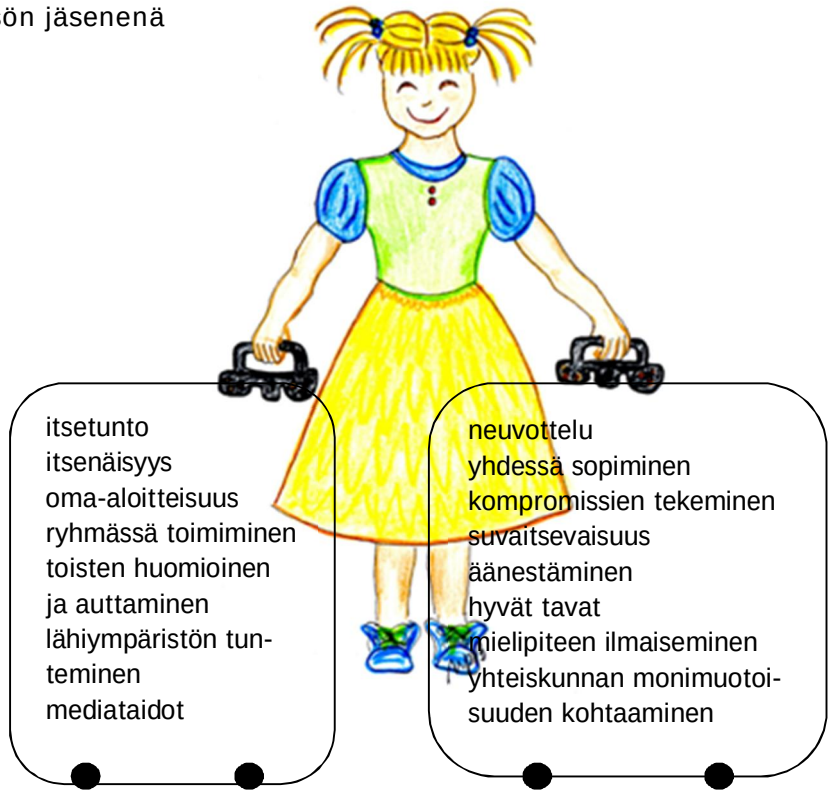
Yksi tärkeä osa nykypäivän yhteiskuntaa on media ja sen monipuolinen käyttö. Tämän vuoksi käytämme mediaa oppimisen tukena. Tavoitteena on harjoitella mediataitoja. Mediataidoilla tarkoitetaan sitä, että lapsi oppii teknistä mediavälineiden käyttöä, hankkimaan tietoa median kautta ja käyttämään median välineitä itseilmaisun väylinä. Lisäksi on tärkeä oppia suhtautumaan kriittisesti ja arvioiden mediasisältöihin. (Niinistö, Rauhala, Henriksson ja Pentikäinen. Mediametkaa, 2006.)

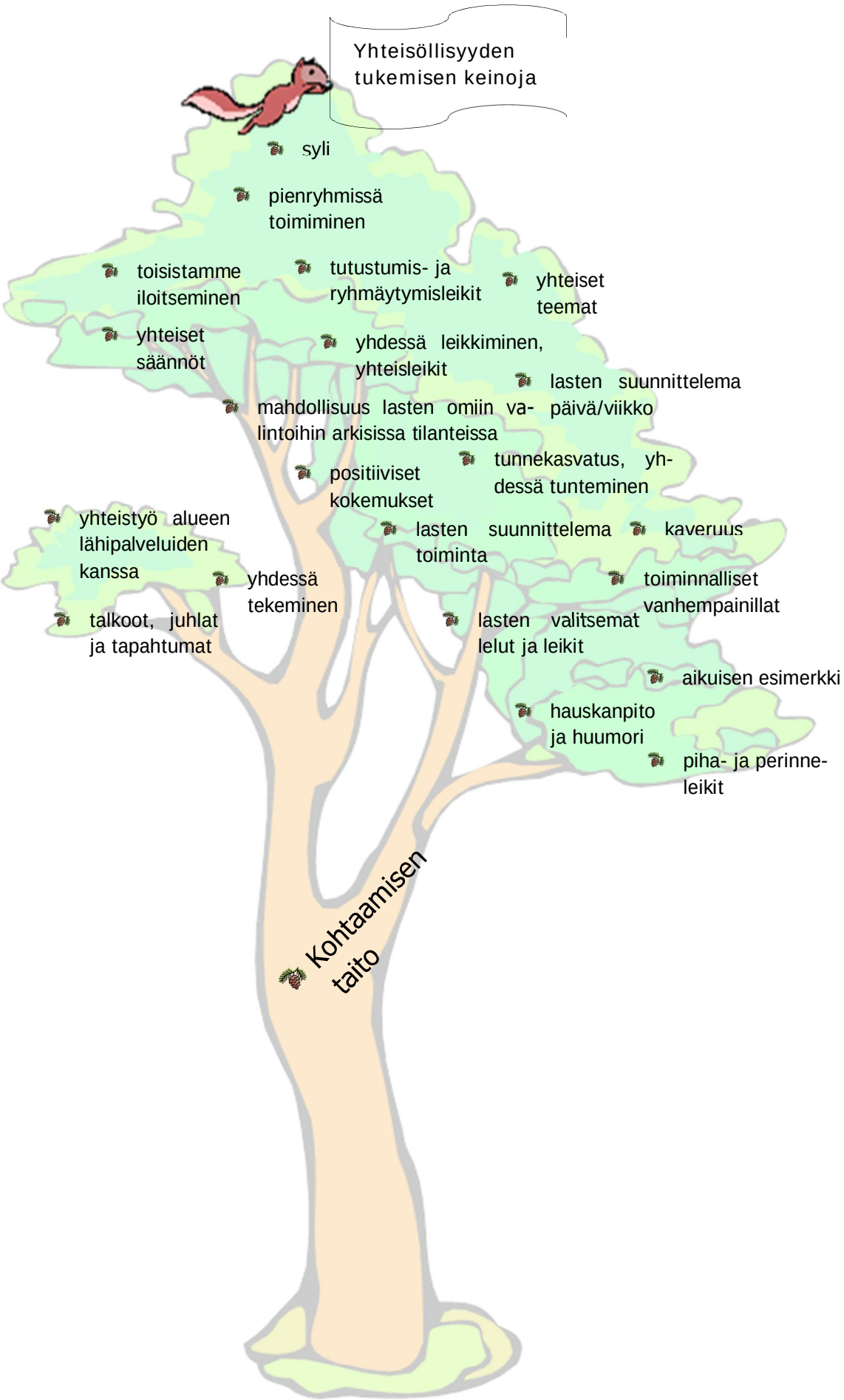
Päivähoidon mediakasvatuksen yhtenä tehtävänä on ohjata lapsia hankkimaan tietoa eri tavoin. Sanomalehdistä poimitut lapsen kokemusmaailmaa lähellä olevat ja eri teemoihin liittyvät artikkelit avaavat lapselle uusia tiedollisia väyliä ja ohjaavat niiden käyttöön. Myös kirjastopalveluilla on oma informatiivinen tehtävänsä. Satujen ja äänikirjojen lisäksi kirjastosta löytyy tietopankki monenlaisiin lasta kiehtoviin asioihin. Lapsella on myös mahdollisuus tehdä omia valintoja sen suhteen, mistä asioista hän haluaa saada tietoa. Maksuttomien kirjastopalveluiden käyttö on suomalaisessa yhteiskunnassa etuus, jota vaalimme päivähoidossa alkaen kirjastopalvelujen käytön opastamisesta.

Päiväkodin arjessa ohjaamme lapsia ikätason mukaan myös kriittiseen suhtautumiseen mediaan. Kysymyksiä ja pohdintaa saattaa toisinaan herättää se, mitä ohjelmia on lapselle sallittua katsella ja kuinka paljon television ja tietokoneohjelmien äärellä on hyvä viettää aikaa. Mielessä saattaa olla myös mitä tehdä silloin kun jokin asia mediamaailmassa askarruttaa tai pelottaa. Keskustelut sekä lasten että vanhempien kanssa niin median hyvistä kuin huonoistakin puolista on yksi osa yhteistä kasvatustyötä, lapsen kasvun tukemista hyväksi median käyttäjäksi.

Päiväkodissa on mahdollisuus käyttää mediaa myös oman luovuuden ja itseilmaisun välineenä. Yhdessä tehtyjä projekteja on mahdollisuus tallentaa kuviksi toisten lasten ja vanhempien nähtäville. Lasten kanssa voi yhdessä pelata oppimispelejä sekä tutustua esimerkiksi piirustusohjelman käyttöön.

Lapsi yhteisön jäsenenä

Yhteisöllisyyden tukemisen keinoja
syli
pienryhmissä toimiminen
toisistamme iloitseminen
tutustumis- ja ryhmäytymisleikit
yhteiset teemat
yhteiset säännöt
yhdessä leikkiminen, yhteisleikit
lasten suunnittelema päivä/viikko
mahdollisuus lasten omiin valintoihin arkisissa tilanteissa
tunnekasvatus, yhdessä tunteminen
positiiviset kokemukset
yhteistyö alueen lähipalveluiden kanssa
lasten suunnittelema toiminta
kaveruus
yhdessä tekeminen
toiminnalliset vanhempainillat
talkoot, juhlat ja tapahtumat
lasten valitsemat lelut ja leikit
aikuisen esimerkki
hauskanpito ja huumori
piha- ja perinneleikit
Kohtaamisen taito

7 Hyvinvointia luonnosta

Yksikkömme sijaitsee lähellä kauniita ja rauhallisia luontoalueita. Tämä luo hyvät puitteet luonnossa liikkumiseen.

7.1 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on ympäristövastuullisen kansalaisen kasvattaminen. Ympäristökasvatuksen sisällöt muodostuvat oppimisesta ympäristössä ja toimimisesta ympäristön puolesta. (Raittila, R. 2011. Teoksessa Hujala, E. ja Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. s.209–211.)

Varhaiskasvatuksessa näemme, että koko lähiympäristö luo mahdollisuuksia oppimiseen ja luontosuhteen rakentamiseen. Pienten lasten kanssa aloitamme tutustumalla omaan ryhmään ja pihaan sekä tekemällä pieniä retkiä lähellä oleviin rakennettuihin puistoihin ja luontoon. Iän ja kokemusmaailman karttuessa myös oppimisympäristö laajenee. Liikkuessamme lähiympäristössä opimme myös liikenteessä liikkumisen taitoja ja julkisilla liikennevälineillä liikkuminen tulee tutuksi isommille lapsille.

Ympäristökasvatuksen tärkeä osa on kestävä kehitys, joka on yksi aikaisemmin mainituista Vantaan kaupungin keskeisistä arvoista. Päivähoidossa ohjaamme lasta toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti lapsen ikätason mukaan. Kiinnitämme huomiota ekologisiin valintoihin esimerkiksi ohjaamalla lapsia ympäristöstä huolehtimiseen. Taloudellisesti kestävän kehityksen vaalimista on päivähoidossa esimerkiksi sähkön ja veden säästäminen sekä lelujen ja materiaalien kierrättäminen. Sosiaalisesti ja kulttuurillisesta kestävä kehitys tarkoittaa päivähoidossa käytännössä sitä, että näemme jokaisen yhteisön jäsenen tasa-arvoisena toimijana. Jokainen lapsi saa osallistua oman yhteisön toimintaan omien edellytystensä mukaan, vaikuttaa sen toimintaan ja tuoda esiin omia näkemyksiään. Kasvattaja toimii aina mallina lapsille.

7.2 Luonto oppimisympäristönä ja luonnossa liikkuminen

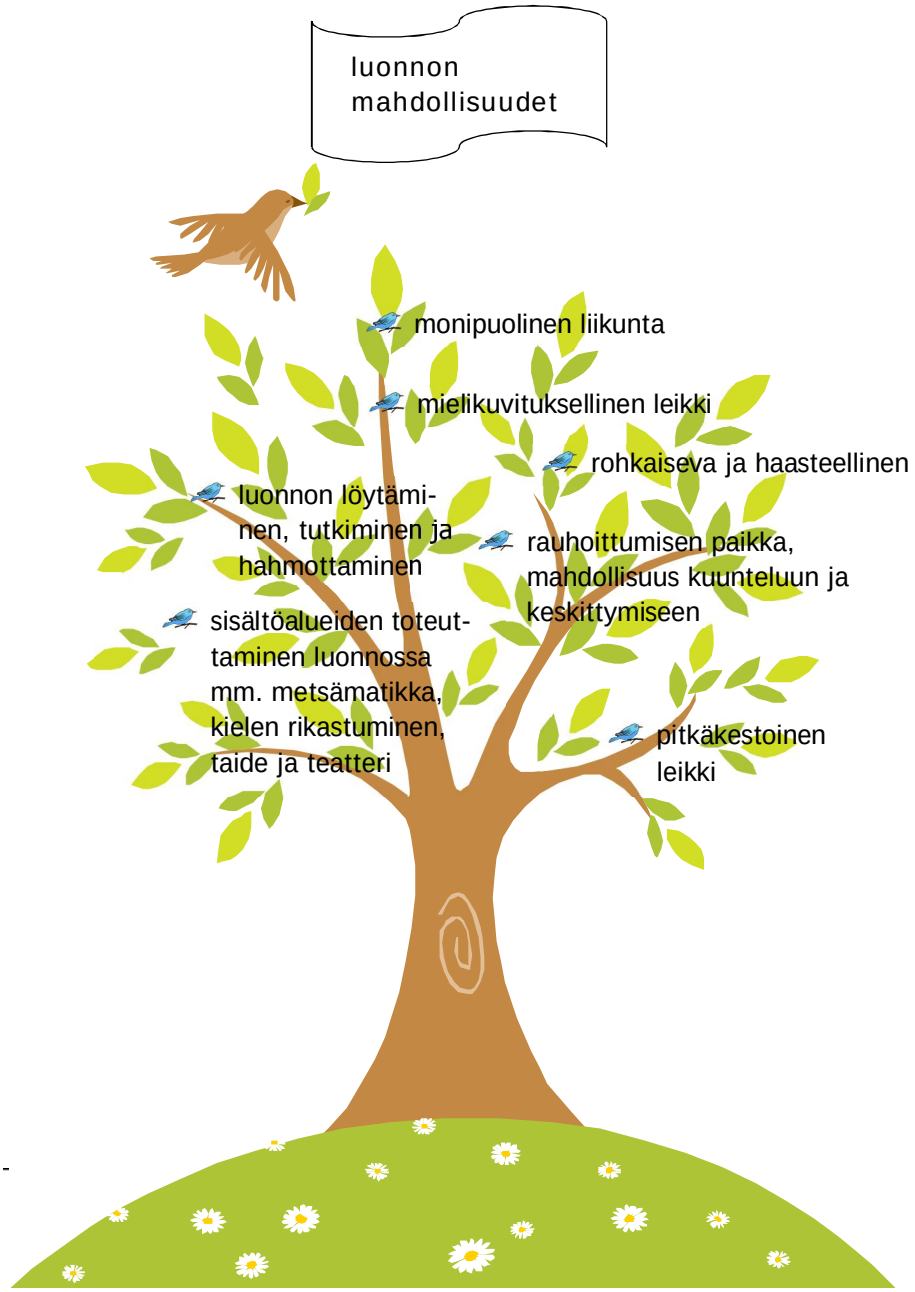
Toiminnassamme painottuvat luontoaiheiset sisällöt ja teemat sekä lähipolkujen ja metsien hyödyntäminen monimuotoisina oppimisympäristöinä. Luonnossa liikkuminen voi olla retkeilyä, leikkiä ja monenlaista oppimista ja tutkimista. Lisäksi se tuottaa hyvinvointia niin lapsille kuin aikuisellekin.

Luontosuhteen kehittyminen edellyttää elämyksellisiä kokemuksia luonnossa sekä vapautta ja tilaa toimia lapselle itselleen ominaisella tavalla aikuisen turvallisessa ohjauksessa. Elämyksellisesti koettu luonto luo myös hyvän pohjan kestävän kehityksen ja luontoa säästävän elämäntavan ymmärtämiselle. Päiväkodin toiminnassa suosimme retkeilyä lähimetsässä ja jokivarren maisemissa kaikkina vuodenaikoina. Esiopetuksen sisältöjä toteutamme myös luontoympäristössä metsäeskarissa. Luontokerhomme toimivat metsässä.

Lasten suusta:
”On kiva, kun kukaan ei sano koko ajan olkaa hiljempaa.”

”Kivaa olisi myös, jos metsässä voisi ajaa puutyökoneella ja rakentaa sellaisen majan, jossa voisi nukkua.”

luonnon
mahdollisuudet
monipuolinen liikunta
mielikuvituksellinen leikki
rohkaiseva ja haasteellinen
luonnon löytämi-
nen, tutkiminen ja
hahmottaminen
rauhoittumisen paikka,
mahdollisuus kuunteluun ja
keskittymiseen
sisältöalueiden toteut-
taminen luonnossa
mm. metsämatikka,
kielen rikastuminen,
taide ja teatteri
pitkäkestoinen
leikki

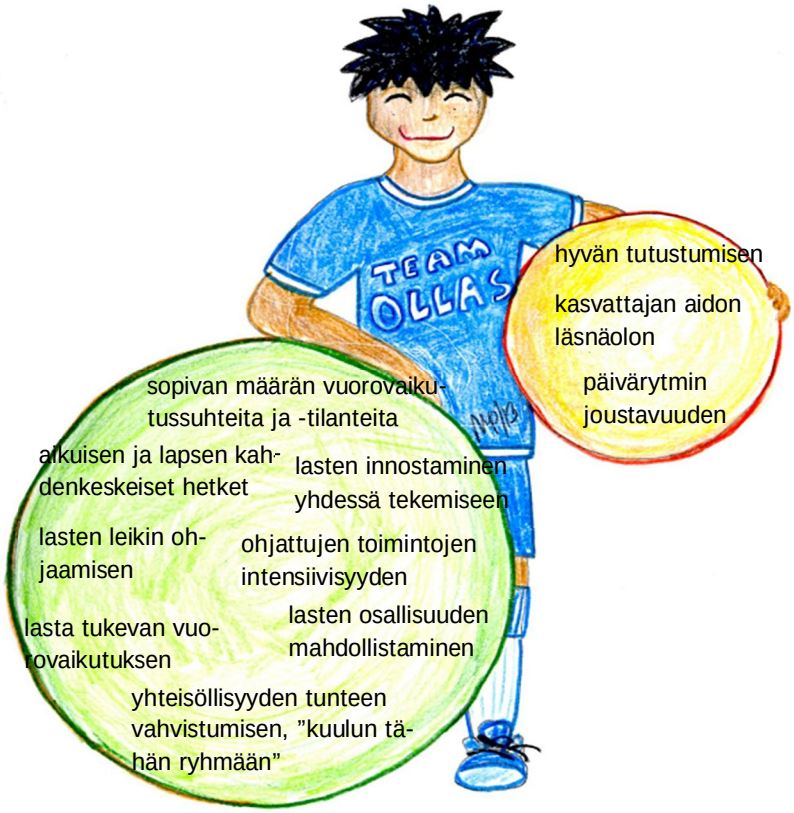
8 Pedagogisen toiminnan muodot ja toimintatavat

Varhaiskasvatuksen hoito-, kasvatus- ja opetustoiminnalla pyritään tietoisesti tukemaan ja luomaan edellytyksiä lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Arjen toimintatavat, toiminnan rakenteet ja vuorovaikutus tukevat varhaiskasvatukselle asettamiamme tavoitteita. Lapsi oppii liikkumalla, leikkimällä, tutkimalla, kokemalla ja ilmaisemalla itseään. Arvioimme säännöllisesti pedagogista toimintaamme ja kehitämme käytäntöjämme laadukkaan toiminnan varmistamiseksi.

Toimintavuoden suunnittelun lähtökohta on aina kulloinenkin lapsiryhmä. Suunnittelun pohjaksi kartoitamme lapsiryhmän ikä- ja sukupuolijakauman ja iänmukaiset tarpeet kehityksen eri osa-alueilla. Lisäksi huomioimme lasten erityisen tuen tarpeet sekä eri kieli ja kulttuuristen lasten määrän. Suunnitelmaa ohjaa myös lasten mielenkiinnon kohteet sekä vanhempien ja lasten esittämät toiveet. Suunnitelmia arvioidaan toimintavuoden aikana ja niitä muokataan lasten tarpeiden täsmentyessä. Tarvittaessa perehdytään uusiin toimintatapoihin ja menetelmiin.

Perushoito (esim. pukeminen, ruokailu, wc-toiminnot, päivälepo) on lapsen yksilöllistä huomioimista ja tukemista. Näissä tilanteissa mahdollistuu lapsen läheinen ja kahdenkeskinen kohtaaminen. Hoitotilanteet ovat yhdessä tekemistä, jossa aikuisen tuki on lämmin ja kannustava. Perushoitotilanteet ovat tavoitteellisia ja vuorovaikutteisia kasvatus- ja opetustilanteita. Toimintatapoja perushoitotilanteissa ovat esimerkiksi loruttelut, sylittelyt, laulut ja erilaisten asioiden nimeäminen.

Pienryhmätoiminta on vallitseva toimintatapa päiväkodissamme. Yksikössämme toimitaan päivittäin n. 4-11 lapsen pienryhmissä riippuen lasten iästä, kehitystasosta ja tarpeista. Pienryhmissä on sekä vapaata leikkiä että ohjattua toimintaa. Ryhmissä toteutuvat aikuisen tuella kaikki lapsille ominaiset tavat toimia; tutkiminen, leikkiminen, liikkuminen ja taiteellinen kokeminen sekä ilmaiseminen. Pienryhmät muodostetaan toimintakausittain ja niitä tarkistetaan tarpeen mukaan. Esiopetuksessa harjoitellaan myös toimimista isommassa ryhmässä. Vertaisryhmän merkitys lapsen oppimisprosessissa on tärkeä.

Pienryhmätoiminta mahdollistaa

Leikki on pääasiallinen toimintamuotomme. Leikki tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Leikissä toteutuu vapaus ja vapaaehtoisuus sekä säännönmukaisuus ja kuvitteellisuus. Leikissä lapsi tutustuu itseensä ja sekä ympäröivään maailmaan. Lapsi löytää uusia toimintatapoja ja harjoittelee omien tunteidensa säätelyä. Lapsi oppii ihmissuhdetaitoja ja sosiaalisia taitoja leikkiessään yhdessä toisten lasten sekä aikuisten kanssa. Leikissä lapsi käy läpi erilaisia rooleja ja tapahtumia. Leikki tukee lapsen mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Haluamme avata myös vanhemmille leikin maailmaa, leikin tärkeyttä ja sen merkitystä lapsen kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa.

Ensimmäinen leikki on vauvan ja aikuisen välistä vuorovaikutusta. Leikki kehittyy esineleikin ja rinnakkaisleikin kautta leikin vaativampaan muotoon, yhteisleikkiin. Leikin eri lajeja ovat mm. rakenteluleikki, mielikuva- ja esinetoimintoleikki ja roolileikki. Sääntöleikkejä ovat esim. liikuntaleikit, pöytäpelit, sanaleikit ja tietokonepelit.

Kasvattajan tehtävänä on luoda mahdollisuudet (tila, riittävät välineet, aika, leikkirauha) ja antaa tarvittava tuki vapaaseen ja mielikuvitusrikkaaseen leikkiin. Leikin tulee olla lapsen kehitystä tukevaa. Tavoitteena on, että lasten leikkitaidot kehittyvät vähitellen iän karttuessa. Lapset muodostavat leikkiryhmät ja -parit itse tai aikuisen johdolla tilanteen mukaan, jotta leikille olisi mahdollisuus kasvaa sekä leikkitaidoilla kehittyä.

Lasten suusta:
”Aikuisen kanssa on kivaa tehdä lumiukkoja.”

”Aikuisen kanssa on kivaa, kun aikuiset leikkii meidän kanssa.”

”Aikuisen kanssa on kivaa, kun saa lukea kirjaa ja saa pelata.”

”Jos olisin päiväkodin ope, sanoisin lapsille, nyt leikitään!”

Kasvattajat tukevat leikin kehittymistä kohti hyvätasoista leikkiä. He ohjaavat leikkiä suoraan tai epäsuorasti roolien kautta. Tärkeää on, että aikuinen on emotionaalisesti läsnä ja käyttää omaa luovuuttaan ja mielikuvitustaan leikkitilanteissa mukana ollessaan. Kasvattaja tukee leikkiä tuomalla siihen uusia ideoita ja toiminnan muotoja sekä uusia materiaaleja. Hän voi olla yksi leikkijöistä ja siten mukana leikin vuorovaikutuksessa. Lasten vapaassa leikissä aikuisen tukeva rooli on läsnä. Aikuista tarvitaan mukaan erityisesti juonellisen leikin kehittelyssä. Kasvattajien tehtävä on myös varmistaa, että leikki on riittävän haasteellista ja tukee lapsia oppimaan uusia asioita ja taitoja. Kasvattajat arvioivat jatkuvasti sitä, miten toiminta, materiaalit ja ympäristö palvelevat lasten kehitystä ja kiinnostuksia. Aikuisen tehtävä on innostaa, virittää ja motivoida lapsia leikkiin. Aikuinen havainnoi lasten kiinnostuksen kohteita, kuuntelee lasten ideoita ja suunnittelee lasten kanssa leikkejä yhdessä.

Aikuinen havainnoi ja arvioi lasten leikkiä ja tukee hyvän leikin muodostumista. Hän on tarvittaessa käytettävissä ja ohjaamassa leikin kulkua, jatkuvuutta, sujuvuutta ja monipuolisuutta. Lasten ja aikuisten leikkiessä yhdessä ja kehitellessä leikkiä syntyy yhteistä uutta kulttuuria. Yhteinen leikkikokemus vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta, joka lisää lasten ja koko yhteisön hyvinvointia.

Hyvätasoisen leikin ominaispiirteitä:

- mielikuvitusrikkaus
- pitkäjänteisyys ja keskittyneisyys
- johdonmukaisuus
- vuorovaikutuksellisuus
- rakenne (alku, kesto ja lopetus)
- muuntautumiskyky
- ilo ja nautinnollisuus
- mukaansatempaavuus

Ulkotoiminta sisältää sekä lasten omavalintaista että aikuisjohtoista leikkiä ja toimintaa. Kasvattajat huomioivat lasten toiveet ja pyrkivät ohjaamaan leikkiä eteenpäin esimerkiksi tarjoamalla materiaalia ja olemalla tarpeen mukaan myös itse mukana toiminnassa. Pyrimme pitämään yllä pihaleikkiperinteitä vuoden aikojen mukaan.

Lasten leikkiä rikastutetaan draaman keinoin. Lasten kanssa voi näytellä, tarinoida ja luoda erilaisia yhteisiä leikkimaailmoja. Tärkeintä on luovuus, uuden luominen ja mielikuvituksen käyttäminen. Lapset voivat valmistaa itse leikkimateriaaleja ja -välineitä.

Ohjattu toiminta toteutetaan pääsääntöisesti pienryhmissä. Kasvattajan ohjauksessa liikutaan, tutkitaan, toimitaan sekä ilmaistaan itseään. Yhdessä tehdään myös pieniä työtehtäviä, leikitään ja luodaan uutta. Ohjatussa toiminnassa lapsi opettelee kuuntelemista, ohjeiden seuraamista, keskittymistä ja itsesäätelyä. Hän kokee yhdessä tekemisen ja kokemisen riemua sekä yhteenkuuluvaisuutta.

Ohjatun toiminnan määrä ja kesto suunnitellaan lasten valmiuksien mukaiseksi. Pienten lasten ryhmissä ohjattu toiminta on kestoltaan lyhyempää. Isommat lapset jaksavat keskittyä pidemmän aikaa. Välillä toiminta voi olla useamman kuukauden kestävää projektinomaista työskentelyä. Siinä tutustutaan kohteeksi valittuun aiheeseen monesta eri näkökulmasta käyttämällä eri opetusmateriaaleja ja erilaisia työskentelytapoja. Projekteihin voi liittyä retkiä luonto-, kulttuuri- ja tiedekohteisiin. Tavoitteena on kokonaisvaltainen ja antoisa oppimisen kokemus.

Arjen tavoitteelliset menetelmät ovat toiminnan vankka perusta. Yksikössämme valitsemme varhaiskasvatuksen menetelmät niin, että ne tukevat lapsen kehityksen eri osa-alueita. Valitut työtavat liitetään luontevasti arjen toimintaan ja teemoihin. Seuraamme alan kehitystä ja perehdymme uusiin menetelmiin

Luontokerhojemme toiminnassa yllämainitut toimintatavat toteutuvat sovellettuna luonnon olosuhteisiin. Kerhoissa leikitään, liikutaan, näytellään ja tutkitaan luonnonilmiöitä. Luonto näkyy lasten taiteellisessa tuottamisessa ja ilmaisussa.

Esiopetusta toteutetaan yllä mainituilla toimintatavoilla. Toimintatavat ja toiminnan muodot suunnitellaan esiopetukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon lasten erilaiset tarpeet ja oppimistyylit. Toimintatapojen monimuotoisuudesta ja luovasta valinnasta rakentuu erilaisille oppijoille suotuisa toimintaympäristö.

Jokaiselle lapselle tehdään yksilöllinen esiopetussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Lasten kehitystä seurataan ja havainnoidaan. Havaintoja käytetään hyväksi kehitettäessä toimintaa ja toimintatapoja. Oppimisen eri osa-alueita sisällytetään eri projekteihin ja teemoihin. Oppimistilanteissa ja -prosesseissa lapsi nähdään aktiivisena osallistujana ja tutkijana. Esiopetuksesta ja päivähoidosta muodostuu lapsen päivään mielekäs kokonaisuus.

Lasten suusta:
”Leikkiminen on hauskinta silloin, kun saa olla vapaasti.”

”Hankkisin sellaisia hauskoja leluja, sellaisia naurettavia. Siellä näyttäis iloiselta.”

Päiväkodissa voisi tehdä voltteja ja aamulla vois tehdä aamuvenyttelyn.”

9 Varhaiskasvatusympäristö tukee ja innostaa lasta

Varhaiskasvatusympäristö tuo lasten ja kasvattajien yhteiseen toimintaan tiedollisia, taidollisia ja kokemuksellisia aineksia. Siinä toimiessaan lapsi oppii erilaisia tietoja, taitoja ja asenteita. Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö koostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä.

Toimintaympäristön hyviä ominaisuuksia ovat:

- tilojen luova käyttö
- monipuoliseen toimintaan innostavien välineiden saatavuus
- virikkeellinen kieliympäristö
- lapsen aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta tukeva ympäristö
- tavoitteellisesti suunniteltu innostava ja muunneltava oppimisympäristö
- aiheen/toiminnan/teeman näkyvyys ja lasten toiminnan tuotokset
- monikulttuurisuuden näkyminen
- välineet helposti saatavissa (esim. kuvat, viittomat, apuvälineet)
- nimikoidut paikat, esim. lokero, ruokapaikka ja sänky
- mahdollisuus rauhalliseen yksinoloon
- turvallinen, haasteellinen ja hauska toimintaympäristö
- positiivinen ja salliva tunneilmapiiri
- esteettinen toimintaympäristö

Päiväkodin yhteiset tilat, esim. pienet huonetilat, verstas, käytävät, eteiset ja ullakkotila, ovat pienryhmien aktiivisessa käytössä. Tiloihin on järjestetty mahdollisuus hiekka- ja vesileikkiin. Päiväkodissa on liikuntaan sopiva sali, jossa on runsas liikuntavälineistö. Jokaiselle lapsiryhmälle on kaksi salivuoroa viikossa. Pienryhmän liikuntaan soveltuu myös ryhmätilan lepohuone.

Päiväkodin piha on suuri ja rauhallinen. Pitkät kuistit luovat mukavia tiloja leikeille ja tepastelulle. Pihalla on hyvin tilaa myös vauhdikkaille leikeille. Hiekka-, vesi- ja lumileikkeihin innostavia välineitä on riittävästi. Pihavälineet ja leikkivälineet houkuttelevat liikkumaan. Varaamalla erilaisille leikeille ja liikunnalle (jalkapallo, sähly, koripallo, autoleikit, pyöräily, potkulautailu, juoksuleikit jne.) tilan, ajan ja valvonnan mahdollistamme monipuolisen toiminnan pihalla. Pihavalvontasuunnitelma lisää pihaleikkien turvallisuutta.

Lasten suusta:
”Sisällä pitäisi olla kiipeily teline ja trampoliini, jossa voisi aina hyppiä.”

”Jos olisin päiväkodin ope, laittaisin koristeita.”

Käytämme lähialueen leikkipuistoja ja urheilukenttää leikki- ja liikuntapaikkoina. Metsät ja Vantaanjoen varsi luonnonsuojelualueineen ovat innoittavia ympäristöjä. Lähietäisyydeltä löytyy myös maaseutumaista ympäristöä. Lasten kasvaessa hyödynnämme kauempana olevia leikki- ja liikuntapaikkoja sekä kulttuurikohteita.

Esiopetuksessa ryhmän toimintatila muuntuu toiminnan mukaan. Tavoitteena on herättää uteliaisuutta ja mielenkiintoa sekä ohjata lasta aktiiviseen ja omatoimiseen työskentelyyn. Oppimisympäristössä numerot, kirjaimet ja toimintakalenteri ovat jokapäiväisessä käytössä ja lasten näkyvillä.

10 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

10.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Yksikkömme varhaiskasvatuksen perusta on hyvin suunniteltu arjen pedagogiikka. Tässä varhaiskasvatussuunnitelmassa on kuvattu kaikkien lasten kasvun ja kehityksen tukemisen menetelmiä ja toimintatapoja. Laadukas pedagogiikka edellyttää, että henkilöstömme tuntee lasten kasvun ja kehityksen vaiheet ja osa-alueet sekä tunnistaa lapsen tuen tarpeet ja vahvuudet. Tärkeää on, että henkilöstö havaitsee tuen tarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja mukauttaa kasvatustoimintaa sekä ympäristöä lasta tukevaksi.

Huoli lapsen kehityksestä voi tulla vanhemmilta tai se havaitaan päiväkodissa/kerhossa. Yhdessä vanhempien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa määritetään lapsen tuen tarvetta. Tavoitteena on saada kokonaiskuva lapsen vahvuuksista ja tuen tarpeista lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelua varten. Tarvittaessa ohjaamme vanhempia hakemaan lapselle lisätutkimuksia ja asiantuntijan lausunnon tuen tarpeen tarkemmaksi määrittämiseksi. Hyvä, avoin ja toimiva yhteistyö vanhempien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja lasta tutkivien/hoitavien muiden tahojen kanssa on tärkeä osa lapsen tukemista. Tavoitteenamme on aina mahdollisimman varhainen tuen tarjoaminen lapselle.

Yksikössämme toteutetaan Vantaan yhteisiä linjauksia kasvun ja oppimisen tuen kolmiportaisesta järjestämisestä. Lapsen kasvua ja oppimista voidaan tukea monin eri muodoin ja sen pohjalla on aina kasvattajan havainnot lapsen kehityksestä. Kasvuun ja oppimisen tuen suunnitelmissa määritetään lapsen tuen tarve, tuen toteuttamisen tavat ja sovitaan suunnitelman seurannasta. Suunnitelmat tehdään yhdessä vanhempien ja mahdollisten lasta tutkivien/hoitavien tahojen kanssa ja niitä seurataan säännöllisesti. Aikuiset huolehtivat, että lapsi saa arjessa paljon myönteisiä onnistumisen kokemuksia ja tuntee oppimisen iloa. Näin hänen minäkuvansa ja itsetuntonsa vahvistuvat terveesti ja myönteisesti.

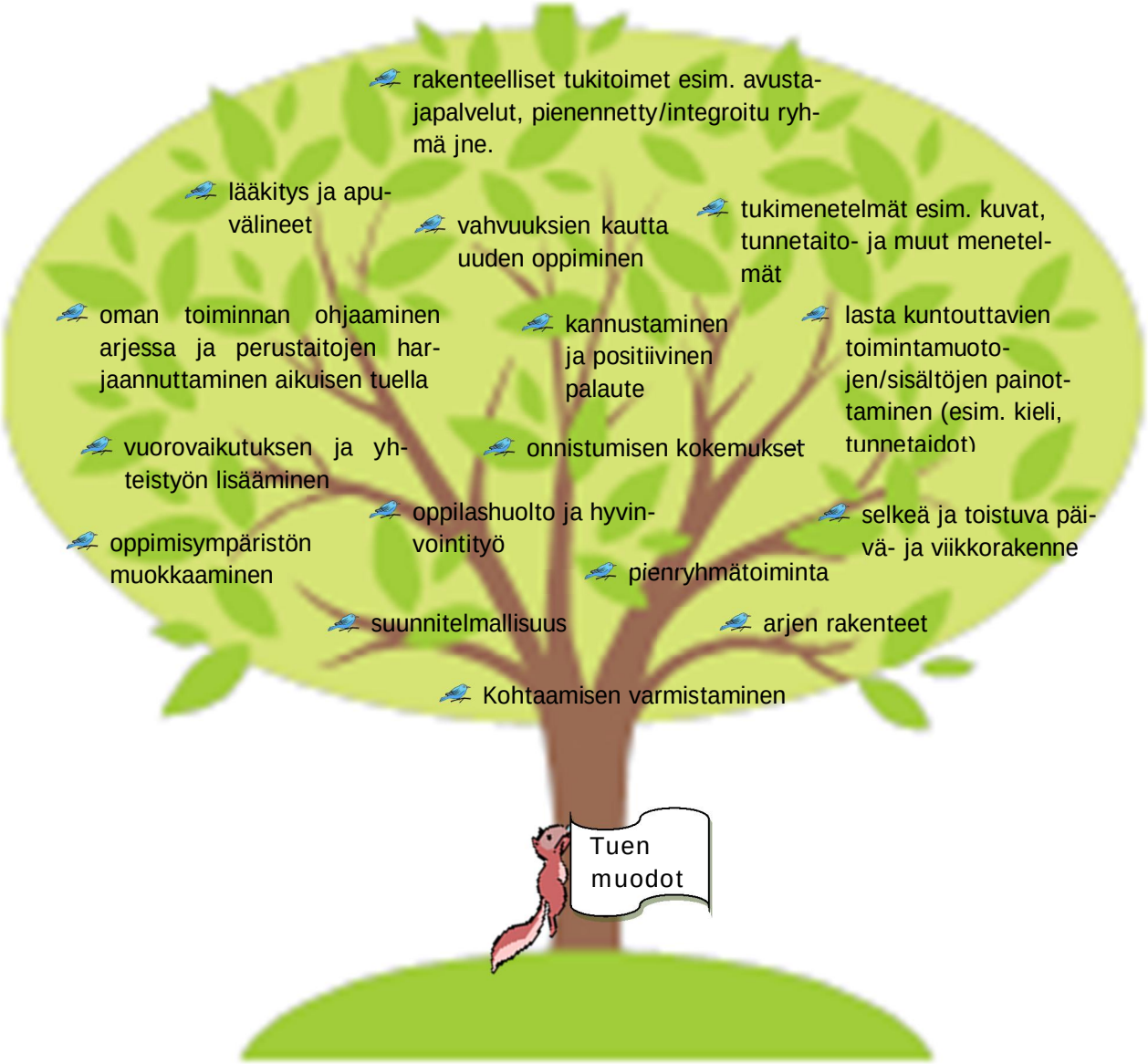
Kasvun ja oppimisen tuen kolmiportainen järjestelmä

Yleinen tuki tarkoittaa niitä menetelmiä ja toimintatapoja, joilla pyritään tukemaan lapsia päivähoidon arjessa. Niitä muokataan ja otetaan käyttöön kasvatushenkilöstön tekemien havaintojen pohjalta.

Tehostettu tuki, mikäli yleinen tuki yksin ei ole riittävää lapselle, hänelle laaditaan tehostetun tuen liite lapsen vasuun/esiopetuksen suunnitelmaan ja suunnitellaan tehostetun tuen muodot, joka on yleistä tukea intensiivisempi kasvun ja oppimisen tuki.
(pedagogiikan tehostamista: avustajapalvelut, pienennetty ryhmä, erityispedagogiset menetelmät jne.)

Erityinen tuki koskee esiopetusikäisiä lapsia (pääsääntöisesti pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvia), joiden kohdalla tarvitaan erityispedagogista osaamista ja rakenteellisia tukitoimia. Heille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS

10.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ovat rikkaus suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Monikulttuurisuuden huomioiminen varhaiskasvatustoiminnassa tuo lapsille tietoa, tunnekokemuksia, elämyksiä ja ymmärrystä niin suomalaisesta kuin muistakin kulttuureista. Se valmistaa heitä ympäröivän yhteiskunnan jäsenyyteen. Elävän monikulttuurisuuden toteutumisen edellytyksenä on riittävä kulttuurien tuntemus. Lapsen oman kulttuurin luonteva esiin tuominen arjessa luo lapselle iloa ja ylpeyttä omasta kulttuuritaustastaan ja hänen itsetuntonsa vahvistuu. Lapselle on tärkeää tuntea, että hänen omaa kieltään ja kulttuuriaan arvostetaan. Kokemus siitä, että häntä ymmärretään ja hänet hyväksytään kulttuuritaustastaan riippumatta tasavertaiseksi yhteisön jäseneksi, vahvistaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden tunnetta.

Tavoitteena on kasvattaa lapsia hyväksymään ja suvaitsemaan erilaisuutta, erilaisia ihmisiä sekä kunnioittamaan monenlaisia kulttuurisia tapoja, perinteitä ja ominaispiirteitä. Monikulttuurinen kasvatus liitetään hyvään arkeen, sen sisältöihin ja toimintatapoihin sekä lasta tukevaan vuorovaikutukseen. Kasvattajan tehtävä on yhdessä perheen kanssa tukea lapsen kulttuurisen identiteetin tervettä kasvua.

Käytännön järjestelyillä ja suunnittelulla tuetaan monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toteutumista. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen kulttuuri-identiteetin ja kaksikielisyyden tukemisesta. Suomen kielen oppimista tuetaan käyttämällä arjessa kuvia, selkokieltä ja konkreettista näyttämistä. Kaksikieliseksi kasvamista tuetaan S2 -suunnitelman mukaisesti (suomi toisena kielenä -suunnitelma pääkaupunkiseudulla). Tavoitteena on harjaannuttaa kielen käyttöä monipuolisesti. Tarvittaessa pyritään käyttämään erikielistä hoito- ja kasvatushenkilöstöä sekä avustajia. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään lapsen oman äidinkielen opetusta. Esiopetusikäisten lasten kielitaidon tasoa selvitetään ja arvioidaan hyvissä ajoin lapselle sopivan koulumuodon määrittämiseksi yhdessä vanhempien ja tarvittaessa myös muiden tutkivien/hoitavien tahojen kanssa. Perheitä ja päivähoitoa tukee ja ohjaa Vantaalla myös kieli- ja kulttuurikoordinaattori.

6- vuotiaiden valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen/ruotsin kielen taito tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Valmistavan opetuksen piirissä oleville lapsille laaditaan Lapsen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapanoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. (Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotialle. 2011. 5-10.)

Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen toteuttamisen kulmakiviä ovat:

- Kasvatushenkilöstön monipuolinen kulttuurien ja uskontojen tuntemus
- sekä arvostava suhtautuminen niitä kohtaan.
- Perheen taustaan ja kulttuuriin tutustuminen sekä yhteistyö
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen käytäntöjen selvittäminen vanhemmille
- Perheen tukeminen lapsen oman äidinkielen kehittymisen edistäjänä.
- Tulkin käyttäminen keskustelutilanteissa vanhempien kanssa
- Lapsen oman kulttuurin näkyminen lapsiryhmän toiminnassa ja oppimisympäristössä.
- Vanhemmat ovat tervetulleita tutustuttamaan lapsiryhmää omaan kulttuuriinsa.
- Lapsi saa positiivisia kokemuksia oman kulttuurinsa ja äidinkielensä edustajana.
- Lapsen osallisuutta vahvistetaan niin, että hän kokee tulevansa ymmärretyksi, kuulluksi ja hyväksytyksi, esim. riittävä vuorovaikutus, yhteiset toiminnalliset tekemiset, positiivinen asennoituminen
- Lapsi saa riittävästi tukea ja ohjausta kasvussaan kaksikieliseksi.

Monikulttuurisuuden lisäksi päivähoidossa huomioidaan myös eri uskonto- ja katsomuskuntiin kuuluvat henkilöt. Esimerkiksi tutustutaan ryhmässä olevien lasten uskontojen tapoihin ja perinteisiin. Jokaisen yksilön uskonnollista ja katsomuksellista näkemystä kunnioitetaan ottamalla se huomioon arjen toiminnoissa. Kasvattajat toimivat malleina hyväksyvän ja suvaitsevan asenneilmapiirin luomisesta.

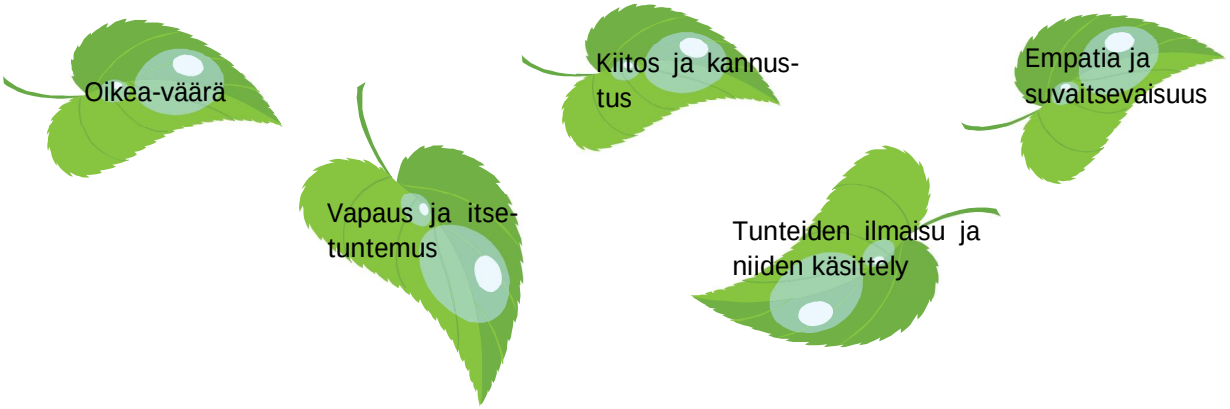
11 Sisällölliset orientaatiot - Esiopetuksen sisällöt

Päiväkotimme toiminnan sisällölliset tavoitteet on määritelty orientaatioina. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan kaikkia sisältöalueita käyttäen ja yhdistäen. Varhaiskasvatuksessa eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Esiopetus on osa suunnitelmallista varhaiskasvatusta. Kerhoissamme kaikkia sisällöllisiä orientaatioita toteutetaan eheytettyinä kokonaisuuksina luontoympäristöön ja sen ilmiöihin kiinnittyen.

11.1 Eettinen kasvatus ja tunnetaidot

Elämän taitojen opetteleminen on osa jokapäiväistä toimintaa. Kasvattaja luo lapselle turvallisen ilmapiirin käsitellä erilaisia tunteita, sekä ohjaa löytämään vaihtoehtoisia tapoja tunteiden ilmaisuun, tunnistamiseen sekä nimeämiseen. Tunnetaitoja harjoitellaan erilaisin menetelmin. Yhdessä harjoitellaan ja opitaan ristiriitojen ratkaisemista ja sovittelua hyväksytyllä tavalla. Päivähoidossa kasvattajat ohjaavat lapsia oikean ja väärän tunnistamiseen sekä moninaisuuden hyväksymiseen. Lasta ohjataan kunnioittamaan toisia ihmisiä ja suhtautumaan heihin empaattisesti.

Esiopetusiässä lapsen herkkyys ja kypsyys käsitellä erilaisia eettisiä kysymyksiä kasvaa. Itsetunto ja käsitys omasta itsestä kehittyvät. Edellisten sisältöjen lisäksi opetuksessa painotetaan suvaitsevaisuutta, reiluutta, oikeudenmukaisuutta, rohkeutta, hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa. Keskeistä on myös luonnosta ja muusta ympäristöstä huolehtiminen sekä hyvien tapojen opettelu. Esiopetusikäinen lapsi harjoittelee oman käyttäytymisensä hallintaa ja ymmärtää tekojensa seuraukset.

11.2 Kieli, kommunikaatio ja vuorovaikutus

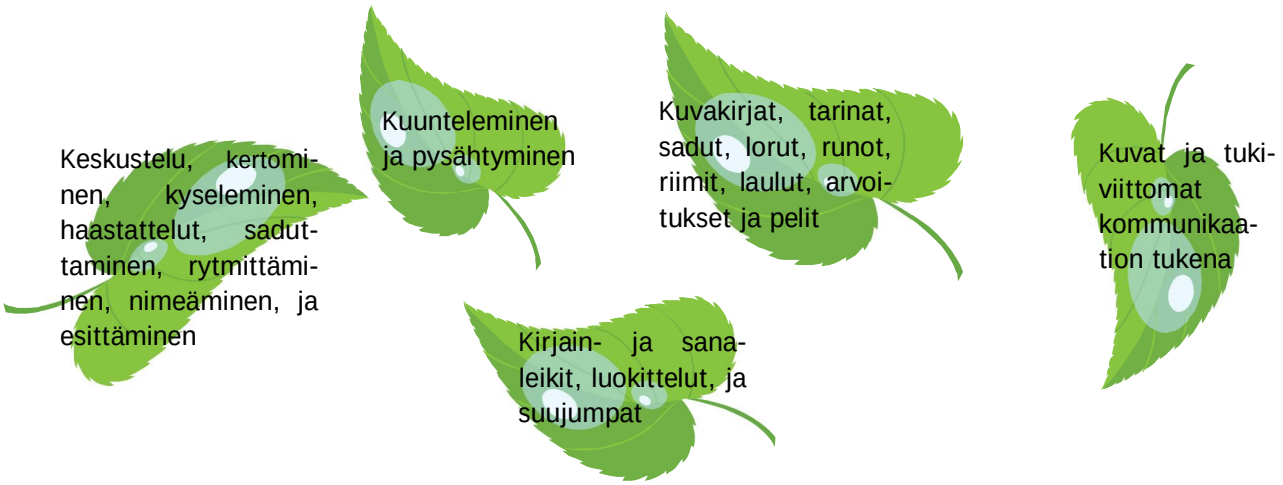
Kaikki oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Päivähoidon keskeinen tehtävä on muodostaa arkisista vuorovaikutustilanteista mahdollisimman antoisia ja rikkaita. Kuunnella ja tulla kuulluksi – lienee tärkein oikeutemme eläessämme yhdessä muiden kanssa. Toimivan arjen suunnittelussa luodaan mahdollisuuksia hyvälle vuorovaikutukselle. Alle kolmivuotiaiden kanssa vuorovaikutustaitoja harjoitellaan aluksi pienemmissä ryhmissä. Lapsen iän sekä kokemustason kasvaessa harjoitellaan taitoja suuremmassakin ryhmässä.

Hyvä vuorovaikutusilmapiiri päiväkodissa ja ryhmissä toimivien kasvattajien välillä luo suotuisan perustan lapsen kommunikaatiotaitojen kehittymiselle. Kasvatusyhteistyössä mukana olevien aikuisten avoin ja rakentava keskusteluilmapiiri on tärkeää.

Kasvattajat tukevat lapsen kielellisiä taitoja päivähoidon arjessa erilaisin menetelmin ja toimintatavoin. Ne valitaan lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Eri kulttuuri- ja kielitaustaisten lasten suomenkielen oppimista tuetaan tarvittaessa myös suomi toisena kielenä -opetuksen avulla.

Esiopetuksessa lasta tuetaan käyttämään kieltä aktiivisesti niin vuorovaikutus- kuin oppimistilanteissakin. Lasta rohkaistaan viestimään arkitilanteissa, kertomaan tapahtumista, asioista ja tunteista. Yhdessä harjoitellaan toisten kuuntelemista, ohjeiden mukaan työskentelyä, keskusteluun osallistumista ja tarvittaessa oman vuoron odottamista.

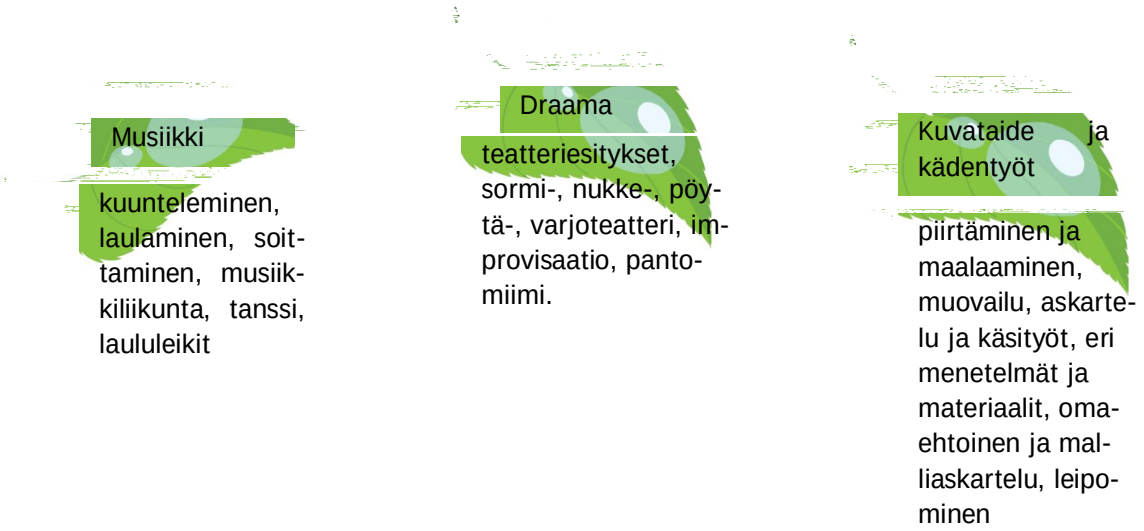
Esiopetuksessa herätetään ja lisätään lapsen mielenkiintoa suullisen ja kirjallisen kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Oppimisympäristö suunnitellaan siten, että kieltä kehittävät materiaalit ovat hyvin tarjolla, esim. kirjat, pelit, lorut, kirjoitusvälineet, kuvat, kirjaimet. Tavoitteena on luoda pohja luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle.

11.3 Elämykset ja estetiikka

Elämykset ja esteettiset kokemukset syntyvät eri aistien kautta. Tavoitteena on lapsen aistitoimintojen herkistyminen, tunne-elämysten saaminen, luova toiminta ja hienomotoristen taitojen harjoittaminen sekä silmän ja käden yhteistyön kehittäminen. Esteettisten elämysten kautta lapsi jäsentää maailmaa omakohtaisia aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia käyttäen. Elämykset ja estetiikka ovat iloa omasta olemisesta. Luova toiminta luo mahdollisuuksia yhdessä tekemiselle, kokemiselle ja lapsen osallisuudelle. Yhdessä tekemisen kautta lapsi saa kokemuksia yhteisön jäsenenä olemisesta ja saa ilmaista itseään hänelle luontaisella tavalla. Luonto ja vuodenajat, erilaiset tapahtumat, juhlat ja teemat ohjaavat ikätasoisesti suunniteltua ja elämyksiä tarjoavaa toimintaa. Toimintaan sisällytetään laaja kirjo erilaisia ilmaisumuotoja, jotta lapsilla on mahdollisuus tutustua eri taidelajeihin ja jokainen lapsi löytäisi itselleen ominaisia tapoja ilmaisuun ja osallistumiseen. On tärkeää, että lapsi saa loistaa myös vahvuusalueellaan.

Esiopetuksessa elämykset ja esteettiset kokemukset syvenevät. Lapsen oman toiminnan ja ajattelun osuus lisääntyy. Esiopetuksessa ohjataan lasta pitkäjänteiseen työskentelyyn, arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä. Toiminta koostuu lapsilähtöisistä teemakokonaisuuksista sekä opetussuunnitelman mukaisista sisällöistä. Työmuotoina ovat esim. näytelmät, juhlaesitykset, taideprojektit, tutustumiskäynnit ja retket. Osana esiopetusta hyödynnetään Vantaan kulttuuritoimen ja muiden järjestäjien tarjoamaa kulttuuriantia.

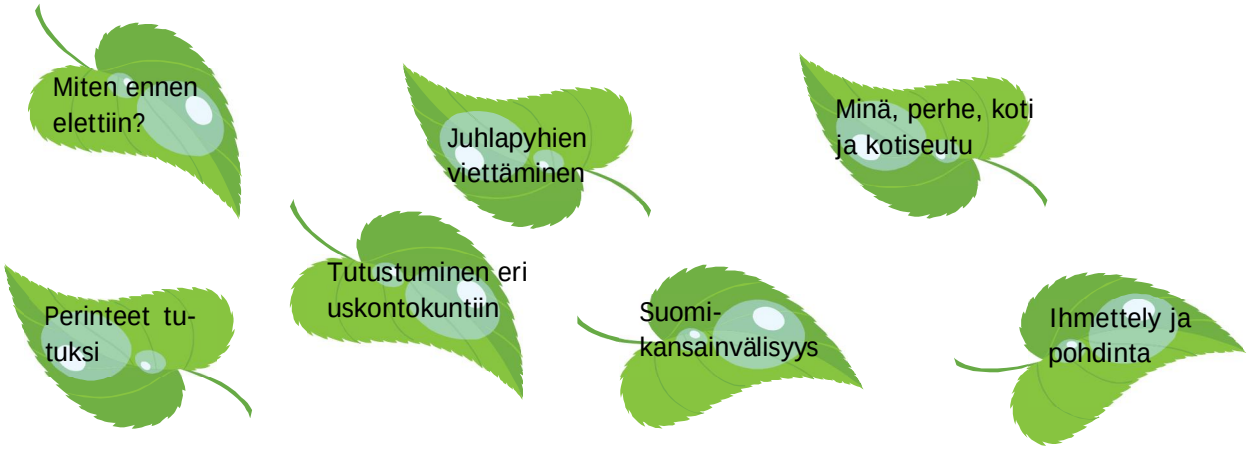
11.4 Historia, uskonto ja yhteiskunta

Kiinnostus ympärillä vallitseviin ilmiöihin laajenee iän ja kokemusmaailman karttuessa. Aluksi tärkeitä asioita ovat vanhemmat ja oma koti. Pikkuhiljaa kiinnostus omaan elinympäristöön kasvaa. Lapselle on tärkeää luoda mahdollisuuksia tutustua omaan lähiympäristöön ja kasvattaa kokemusmaailmaa. Juhlat ja merkkipäivien tapahtumat rakentavat lapsen kuvaa historiastamme. Perinteiden vaaliminen liittää lapsen osaksi suomalaista kulttuuriperimää.

Moninaisuus on osa nykypäivää. Päivähoidon yhtenä tavoitteena on ohjata lasta kunnioittamaan itseään ja toisia. Monikulttuurisuus nähdään rikkautena. Yhdessä tutustutaan lapsiryhmässä edustettuina oleviin kulttuureihin sekä uskonto- ja katsomuskuntiin. Päiväkodissa ja kerhoissa perehdytään lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteisiin ja tapoihin. Lapsille tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselyyn ja pohdintaan. Kasvatuskeskusteluissa sovitaan lapsen osallistumisesta uskonnollisiin tapahtumiin, esim. seurakunnan järjestämiin lasten kirkkohetkiin.

Esiopetusikäisen lapsen kyky ymmärtää mennyttä mahdollistaa syvemmän tutustumisen historiaan. Se näkyy toteutettavissa projekteissa ja teemoissa. Esiopetusikäinen lapsi alkaa havainnoida myös nykyyhteiskuntaa ja mediamaailmaa. Tässä maailmassa on tärkeää, että aikuinen on läsnä ja vastaamassa lasta askarruttaviin kysymyksiin. Tavoitteena on keskustella ja arvioida yhdessä lasten kanssa median kautta koettuja ilmiöitä ja asioita

Esiopetuksen tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin perinteisiin ja juhliin. Yhdessä ihmetellään ja pohditaan uskontoon liittyviä kysymyksiä ja asioita. Kaikille yhteisenä sisältönä lapset tutustuvat omaan ja ryhmän muiden lasten uskontojen tapoihin ja perinteisiin. Uskontokasvatuksen lähtökohtana on aina lapsen huoltajan vakaumuksen kunnioittaminen ja arvostaminen. Vaihtoehtona enemmistöuskontokunnan mukaiselle uskontokasvatukselle huoltajat voivat valita muun opetuksen. Lapsi saa silloin osallistua vaihtoehtoiseen toimintaan. Vähemmistö uskontokuntien mukaista uskonto- tai elämänkatsomustietokasvatusta voidaan mahdollisuuksien mukaan toteuttaa yhteistyössä lähialueen muiden päivähoitoyksiköiden, koulujen ja seurakuntien kanssa. Elämänkatsomustietokasvatuksessa syvennetään edellä esitettyjä eettisen kasvatuksen sisältöjä. Esiopetuksessa harjoitellaan taitoja toimia suomalaisessa yhteiskunnassa arkipäivän vuorovaikutustilanteiden kautta, huomioiden eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset. Yhdessä toimimalla luodaan myös valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan toimintaa.

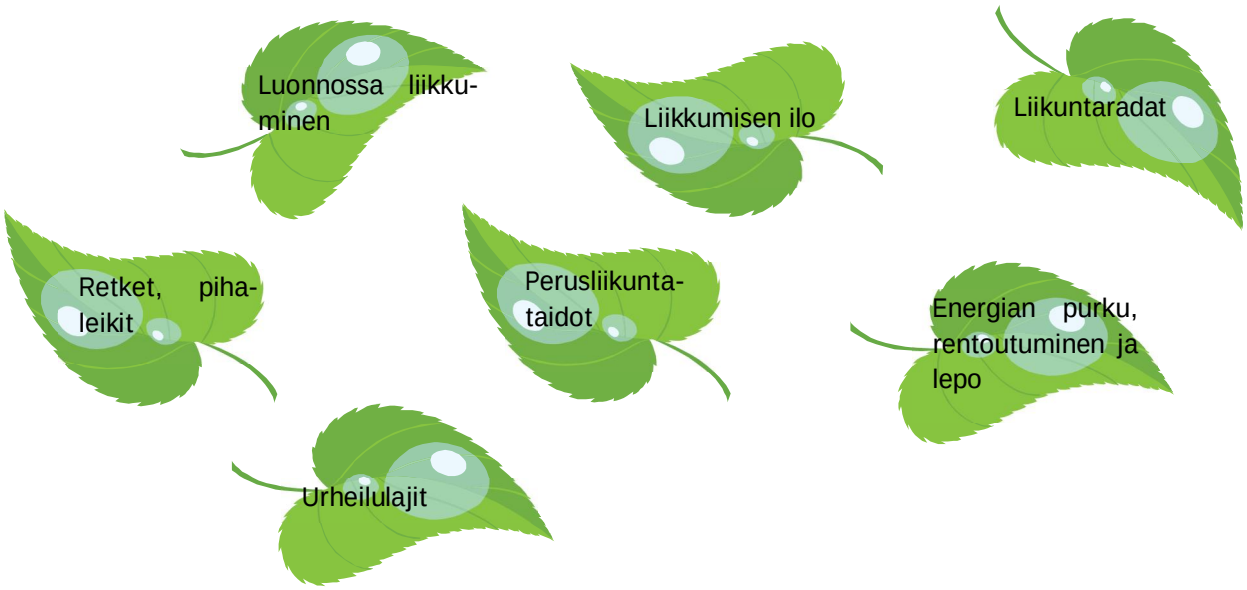
11.5 Liikunta ja motoriikka

Yksikössämme painotamme monipuolisen ja riittävän liikunnan merkitystä lapsen hyvinvoinnille ja kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Päivittäinen reipas liikunta ja motoristen perustaitojen harjoittelu tukevat lapsen hermoston kehittymistä ja motoristen perustaitojen automatisoitumista. Monipuolinen liikkuminen on lapselle myös oppimisen väline sekä iloa ja elämyksiä tuottava asia. Liikuntaleikeissä lapsen sosiaaliset taidot vahvistuvat. Liikunnalliset hetket yhdessä lisäävät myös yhteisöllisyyden tunnetta.

Kannustamme ja innostamme lasta liikkumaan. Kasvattajan tehtävänä on luoda liikkumaan innostava ilmapiiri, toiminta ja ympäristö. Tuemme lasten omaehtoista liikuntaa antamalla tilaa, aikaa, vapautta ja välineitä lasten käyttöön. Tavoitteellisella ja ohjatulla toiminnalla varmistamme liikkumisen monipuolisuuden ja tuemme lapsen motorista kehitystä. Arvioimme lasten liikunnallisia taitoja ja kehitämme toimintaa sen pohjalta. Lasten tulee kokea liikunta mielekkäänä ja hauskana, jotta positiivinen asenne ja kipinä liikkumiseen syntyisi ja säilyisi. Lisäämme vanhempien tietoisuutta lasten liikunnan merkityksestä hyvinvoinnille ja kehitykselle.

Karkeamotoriset taidot tukevat muiden kehityksen osa-alueiden kypsymistä. Liikunnan avulla voidaan myös vahvistaa lapsen minäkuvaa, itsetuntoa ja kehonhahmotusta. Tavoitteellinen ja suunniteltu liikuntakasvatus auttaa lasta kehittymään kokonaisvaltaisesti, sekä mahdollistaa lapsen perusliikuntataitojen aktiivisen seurannan. Päivähoidon liikuntakasvatus koostuu tavoitteellisista ja ohjatuista liikuntatuokioista, liikuntavälineistön aktiivisesta käyttämisestä, lähiympäristön hyödyntämisestä ja kannustamisesta vapaaseen liikkumiseen. Liikunnallisissa hetkissä otamme huomioon myös lasten toiveet, mikä mahdollistaa lapsen osallisuuden toiminnassa. Luontoliikunta on yksi tärkeä osa liikkumista päivähoidossa. Myös liikuntavälineet ovat lasten saatavissa erilaisissa vapaissa leikkitilanteissa

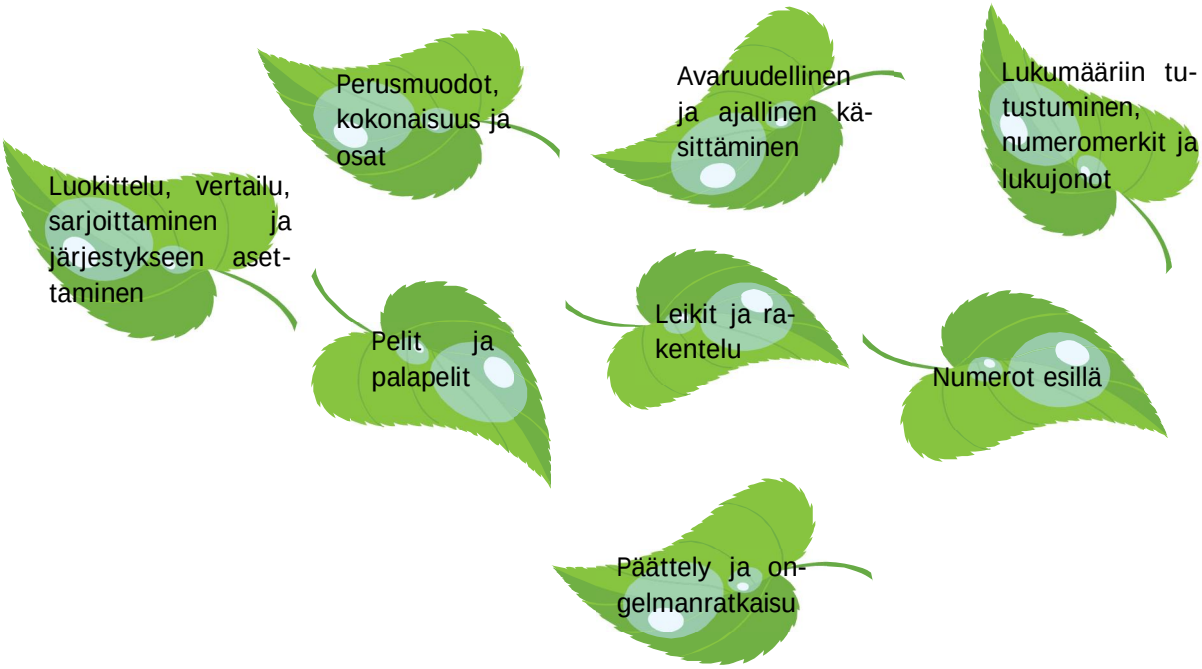
Esiopetuksessa painottuu lisäksi terveyskasvatuksellinen tehtävä. Lasta ohjataan tekemään terveyttä edistäviä valintoja, esim. ruokailussa ja liikunnassa sekä hygieniaan, turvallisuuteen ja levon tarpeeseen liittyvissä asioissa. Lapsen ymmärrys ja tietoisuus omista valinnoista ja niiden vaikutuksista kasvaa.

11.6 Matematiikka, päättely ja hahmotus

Päiväkodissa ja kerhoissa tarjoamme lapselle mahdollisuuksia leikinomaiseen vertailuun, päättelemiseen ja laskemiseen käyttäen avuksi arkisia toimintoja. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi tutustumista lukumääriin, ajan käsitteisiin, suunnan ja tilan käsitteisiin, eroavaisuuksiin ja luokitteluun. Lisäksi käytämme matemaattista ajattelua tukevia eri ikätasoille suunniteltuja materiaaleja.

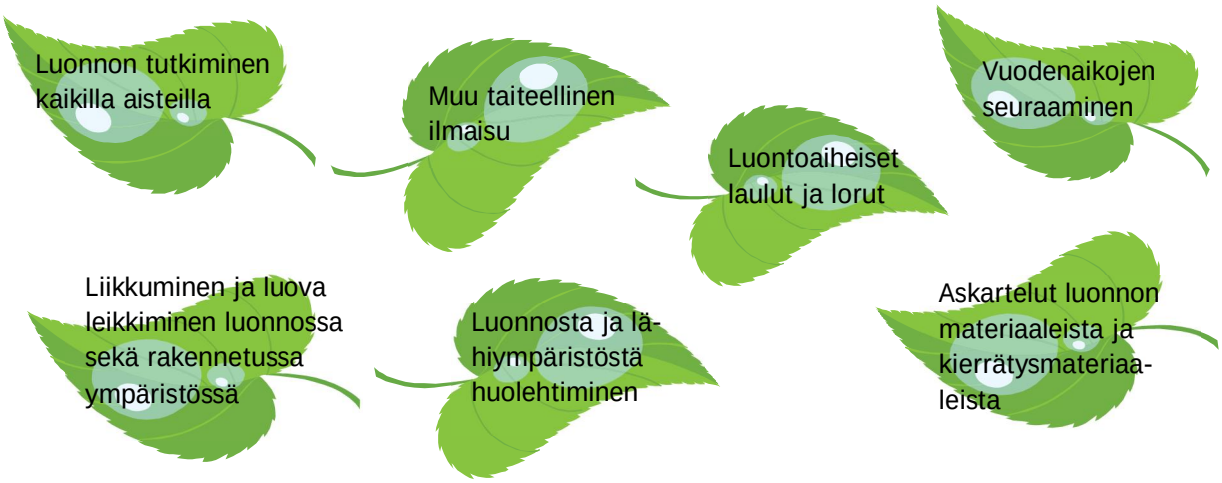
Esiopetuksessa rakennetaan oppimisympäristö, joka innostaa matemaattisten käsitteiden harjoittelemiseen myös omatoimisesti. Lukumäärien ja numeroiden välistä vastaavuutta havainnollistetaan monipuolisesti. Lapsi tutkii ja jäsentää ympäristöönsä liittyviä asioita, ilmiöitä ja määriä luokittelemalla, vertailemalla ja järjestämällä. Ajantaju kehittyy ja sitä harjoitellaan päivittäisissä toiminnoissa.

11.7 Luonto- ja ympäristö

Vuodenaikojen seuraaminen ja luonnon havainnoiminen ovat merkittävä osa päiväkotimme ja kerhojemme luonto- ja ympäristökasvatusta. Tutkimme ja ihmettelemme luonnonilmiöitä, eläimiä ja kasveja, retkeilemme, metsissä, puistoissa ja joen varrella. Tutustumme myös lähialueiden rakennettuun ympäristöön esimerkiksi leikkipuistoihin. Tarkoituksena on vahvistaa lasten luontosuhdetta. Kiinnitämme yhdessä lasten kanssa huomiota kestävän kehityksen periaatteisiin, esim. lajitteluun, kierrätykseen ja ympäristön siisteyteen. Pidämme yhdessä huolta oman päiväkodin piha-alueen siisteydestä, kasvien ja kukkien hoitamisesta sekä metsäympäristön hyvinvoinnista. Lasten omat mielenkiinnon kohteet ohjaavat paljon sisältöjen valintaa ja toimintaa.

Esiopetuksessa painotetaan oman toiminnan vaikutusta ympäristöön. Lähiympäristön tunteminen luo pohjan laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä luonnosta ja sen merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille. Tutkivaa ja tiedollista työskentelytapaa lisätään esimerkiksi luokittelemalla ja tunnistamalla eri eläin- ja kasvilajeja sekä pohtimalla luontoon liittyviä ilmiöitä sekä avaruudellisia kysymyksiä. Tiedekasvatusta toteutetaan yhdessä tiedekeskus Heurekan kanssa.

12 Yhteistyöverkostot

Lasten huoltajat ovat tärkeimmät yhteistyökumppanimme. Vanhempia informoidaan yhteistyöstä muiden tahojen kanssa ja sitä suunnitellaan yhdessä. Tiedonkulku on avointa, lapsen asiaa tukevaa ja salassapito- ja tietosuojasäädöksiä noudattavaa. Huoltajalta pyydetään lupa neuvotteluun yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyöverkosto muodostuu lapsen tuen tarpeen mukaan. Kumppaneitamme ovat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puheterapeutit, toimintaterapeutit, lastenneuvolan terveydenhoitajat ja perhetyöntekijät, perheneuvola, kotipalvelu, lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät, terveyskeskuspsykologit, kehitysvammahuolto ja lasta tutkivat tai hoitavat muut tahot.

Yhteistyön muotoja ovat muun muassa konsultointi ja tiedonsiirto sekä lapsen tehostetun varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja seuranta yhdessä vanhempien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan, ryhmän lastentarhanopettajan ja mahdollisten muiden asiantuntijatahojen kanssa. Päiväkoti tarjoaa mahdollisuuksien mukaan tilat lapsen tarvitseman terapian järjestämiseen hoitopäivän aikana.

Lastenneuvolan kanssa yhteistyön keskeinen osa on lapsen hyvinvointitarkastus 4 – vuotiaana. Lapsen vastuuhoitaja laatii yhdessä vanhempien kanssa käydyn keskustelun pohjalta kuvauksen lapsen kehityksestä. Kuvaus siirretään neuvolaan sekä neuvolasta päiväkotiin takaisin vanhempien kirjallisella luvalla. Tämän molemminpuolisen tiedonsiirron tavoitteena on mahdollisimman varhainen lapsen tuen tarpeen havaitseminen ja tuen tarjoaminen.

Ylästön alueella toimii yhteistyöverkosto Lapsiperheiden tuki (LATU). Verkostoon kuuluvat edustajat päivähoidosta, lastenneuvolasta, sosiaalityöstä ja perhetyöstä. Verkoston kokoontumisiin osallistuu myös alueen muita toimijoita mm. seurakunnasta ja järjestöistä sekä lapsiperheiden oma edustaja. Ollaksen yksiköstä verkoston työhön osallistuvat päiväkodinjohtaja ja ajoittain myös kerhojen työntekijä. Tavoitteena on välittää tietoa alueen palveluista, kehittää ja koordinoida eri toimijoiden työtä sekä luoda kokonaiskuvaa alueen ja lapsiperheiden tarpeista. Asukkaiden edustajan kautta verkosto on alueen lapsiperheille yksi vaikuttamisen väylä.

Esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä lähikoulun kanssa. Yhteistyökäytännöt suunnitellaan vuosittain alkuopettajien kanssa. Syksyisin sovitaan luokka-päiväkoti – parit ja alkuopettajan kanssa sovitaan kouluun tutustumisen käytännöistä ja muista yhteistyön muodoista (esim. yhteiset oppitunnit, liikuntatapahtumat, koulun oppilaiden vierailut päiväkodissa, esikoululaisten vierailut koululuokassa tms.). Alueen päiväkodit ovat tehneet Ylästön koulun kanssa yhteistyösuunnitelman, jossa yhteistyön muodot ja aikataulu on sovittu. Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. Tavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen jokaisen lapsen osalta Esiopetuksesta kouluun – lomakkeen (EsKo) avulla. Lomake käydään läpi yhdessä vanhempien kanssa keskustellen. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. 2012. 19–20.)

13 Toiminnan arviointi

13.1 Pedagogisen toiminnan arviointi

Yksikkömme toimintavuosi rytmittyy prosessissa, jossa edetään arvioinnista suunnitteluun ja toiminnan kautta jälleen arviointiin. Prosessin tarkoituksena on tutkia suunnitelmien toteutumista, kehittää varhaiskasvatuksen käytäntöjä ja varmistaa kullekin vuodelle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Yksikössä tehdään vuosittain arvioitava toimintasuunnitelma, jossa määritellään kehittämistavoitteet jokaiselle toimintavuodelle. Käytännössä tämä tapahtuu keväisin arviointipäivän yhteydessä. Myös varhaiskasvatussuunnitelman eri osa-alueiden toteutumista arvioidaan ja niitä kehitetään säännöllisesti.

Tiimit käyvät toimintavuoden aikana tiimikokouksissaan viikoittain keskustelua suunnitelmistaan, toiminnastaan ja tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi tiimit arvioivat ryhmänsä pedagogista toimintaa ja toimintasuunnitelmien toteutumista puolivuosittain. Toimintaan tehdään tarvittavat muutokset arvioinnin pohjalta.

13.2 Kasvattajayhteisön toiminnan arviointi

Kasvatusyhteisön pedagogisessa keskustelufoorumissa käydään säännöllisesti keskustelua ajankohtaisista aiheista. Foorumissa jaetaan tietoa ja hyviä käytäntöjä. Se toimii myös vertaistukena kasvattajillemme. Pedagoginen keskustelu pitää yllä ja kehittää osaamistamme. Yksilötason pedagogista työtä arvioivaa keskustelua käymme vuosittain esimiehen ja työntekijän välisessä kehityskeskustelussa. Keskustelussa teemme henkilökohtaisen kehittymissuunnitelman. Asiakastyytyväisyyskyselyiden myötä saamme arvokasta tietoa yksikkömme toiminnasta. Käymme keskustelua kyselyn tuloksista ja teemme tarvittavia muutoksia käytäntöihimme. Arvioimme toimintaamme myös saamamme palautteen perusteella. Palautteet käsittelemme aina tiimin tai yksikön kokouksissa. Asiaan palataan sovitusti palautteen antajan kanssa.

13.3 Lapsen toiminnan havainnointi ja arviointi

Havainnoimalla lasta ja lapsiryhmää saamme tietoa lapsen tavoista toimia, hänen kehitysvaiheestaan, vahvuuksistaan ja tuen tarpeistaan. Näin saatua tietoa käytämme ryhmän toiminnan suunnittelun pohjana ja lapsen yksilöllisiä suunnitelmia tehdessä. Havaintojen pohjalta arvioimme myös lapsiryhmän toimivuutta, ja aikuisten toimintatapoja sekä tehdä tarvittavia muutoksia työskentelytapoihin. Pienryhmätoiminta mahdollistaa kehityksen eri osa-alueiden, leikin ja vuorovaikutuksen monipuolista havainnointia. Havaintoja teemme arjen toiminnan ohessa keräämällä ja dokumentoimalla tietoa ja tilanteita. Havainnointi voi olla myös strukturoidumpaa, jolloin kiinnitämme huomiota ennalta määriteltyihin asioihin ja keräämme tietoa esim. lapsen osaamisesta ja taidoista.

Isommat lapset osallistuvat oman toimintansa arviointiin keskusteluissa ja haastatteluissa aikuisen kanssa esimerkiksi he ovat mukana laadittaessa varhaiskasvatuksen/esiopetuksen suunnitelmaa. Päiväkodissa lapsilla on kasvunkansiot, joihin kootaan esimerkiksi lasten tuotoksia.

Esiopetuksessa lapsen toimintaa, taitoja ja valmiuksia havainnoidaan suunnitelmallisesti. Havaintoja hyödynnetään esiopetusryhmän opetuksen tavoitteiden määrittämisessä ja toteutuksen suunnittelussa. Lapsen itse arvioinnin välineenä käytämme lentokonemallia, jossa lapsi itse arvioi omaan toimintaansa kasvun eri osa-alueella. Esiopetuksen päättyessä lapsi saa todistuksen osallistumisesta esiopetukseen.

14 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointi varhaiskasvatuksessa muodostuu toimivasta kasvatusyhteistyöstä sekä turvallisesta ja lapsen kasvua ja oppimista tukevasta kasvuympäristöstä. Se on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista ja arvioimista varhaisessa vaiheessa. Huolehdimme siitä, että lapsen tuen tarpeet havaitaan ja hän saa tarvittavan avun.

Yhteisössämme huolehditaan kasvatusyhteisömme kaikinpuolisesta hyvinvoinnista. Noudatamme Vantaan kaupungin linjauksia toimintayksikön hyvinvointityön toteuttamisessa. Tavoitteena on yksilön ja koko yhteisön hyvinvoinnin turvaaminen. Yhteisömme huolehtii siitä, että lasten ja aikuisten toimintaympäristö on hyvinvoinnille suotuisa. Kaikkien kasvattajien arkiset toimet ratkaisevat sen, kuinka hyvin kasvatusyhteisössämme voidaan. Hyvinvointityön perusta on yksikkömme rakentava ammatillinen vuorovaikutus.

Hyvinvointityö on kasvatusyhteisömme toiminnan jatkuvaa arviointia. Arvioinnilla varmistamme, että yhteisömme toimii varhaiskasvatussuunnitelmamme mukaisesti. Työoloja arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Tarkoituksena on ennaltaehkäistä ongelmia ja korjata mahdolliset epäkohdat. Yksikkömme kokousrakenteissa (yksikön edustuksellinen tiimikokous, kasvattajatiimien kokoukset) käsitellään koko yhteisöämme koskevia hyvinvointiin vaikuttavia asioita.

Kasvattajatiimit vastaavat hyvin suunnitellusta, turvallisesta ja oppimiseen innostavasta toiminnan rakenteesta ja ympäristöstä. He vastaavat hyvinvointia tukevan arjen rakentamisesta jokaiselle lapselle. Lapsen omahoitaja/vastuuhoitaja suunnittelee yhdessä lapsen vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa sen, millaista tukea kukin lapsi tarvitsee.

Hyvinvointityön muotoja:

- oma- ja vastuuhoitajuus
- toimiva ja vuorovaikutteinen kasvatusyhteistyö
- vanhempien, kelton ja muiden verkostojen kanssa
- lapsen kasvun ja oppimisen tuki
- hyvinvoiva kasvatusyhteisö
- lämmin, ammatillinen ja rakentava vuorovaikutus
- kiusaamisen ehkäisy
- toimiva hyvin suunniteltu arki
- vanhempien ja lasten osallisuus sekä vaikutusmahdollisuudet
- hyvinvointia tukevat aloituskäytännöt
- terveellinen ympäristö

14.1 Esiopetuksen oppilashuolto

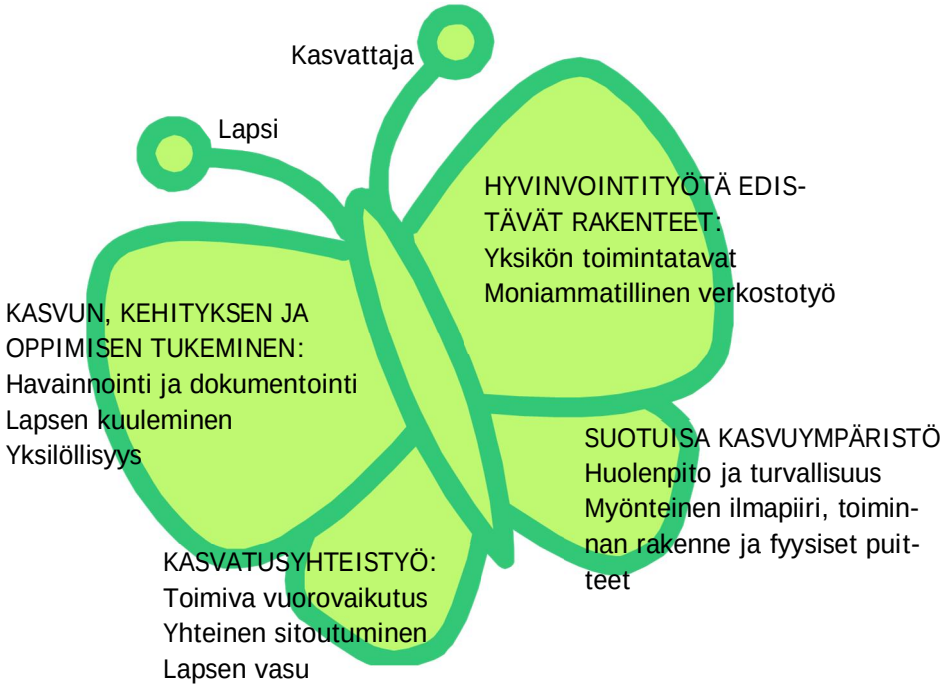
Oppilashuolto on hyvän arjen turvaamista, huolenpitoa lapsesta, hänen kehityksensä ja kasvunsa seuraamista ja mahdollisimman varhaisen tuen tarjoamista lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Yksikössämme esiopetusikäisten lasten oppilashuollon perusta on hyvä ja lasta tukeva arjen vuorovaikutus, toiminta ja yhteistyö huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen pedagogisilla ratkaisuilla ja toimintatavoilla lapselle pyritään tarjoamaan riittävä tuki. Tarvittaessa kartoitetaan muiden tukitoimien tarvetta ja järjestetään lapselle tehostettua tukea rakenteellisilla tukitoimilla (esim. avustaja). Perhettä ohjataan tarvittaessa myös muiden tukea tarjoavien palveluiden piiriin. Päiväkodin lapsiryhmän henkilöstön apuna oppilashuollollisia ratkaisuja poh-

dittaessa on konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja päiväkodin johtaja sekä tarvittaessa muita yhteistyökumppaneita.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran syksyllä päiväkodissa ja kerran keväällä koulussa. Oppilashuoltoryhmässä käsitellään kunkin lapsen esiopetuksen tai perusopetuksen järjestämiseen liittyviä asioita. Tavoitteena on tarvittavan tiedon siirtyminen opetusta järjestäville tahoille ja lapsen tarvitseman tuen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Tavoitteena on turvata lapselle hyvä koulun aloitus. Noudatamme koulun kanssa yhdessä sovittua esi- ja alkuopetuksen yhteistyönsuunnitelmaa.

Oppilashuoltoryhmän kokoontumisesta tiedotetaan vanhemmille etukäteen ja vanhemmilla on mahdollisuus olla mukana lapsen asioita käsiteltäessä. Oppilashuoltoryhmän muodostavat syksyllä esiopetuksen opettajat, päiväkodinjohtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, lastenneuvolan terveydenhoitaja ja yksittäisen lapsen asioiden osalta mahdollisesti muita yhteistyötahoja. Keväällä ryhmässä on mukana rehtorin lisäksi koulun oppilashuoltoryhmän jäseniä esim. koulun terveydenhoitaja, luokanopettaja, koulupsykologi ja mahdollisia muita yhteistyötahoja. Tukea tarvitsevien lasten koulusijoituksia koskevat asiat valmistellaan Sujuvasti kouluun – työryhmässä. Lasten tietojen siirtämisestä neuvotellaan aina vanhempien kanssa. Tiedon siirtämisen käytännöistä tiedotetaan vanhempainilloissa. Tiedonsiirron tavoitteena on turvata lapselle mahdollisimman hyvä koulunaloitus. Esiopetushenkilöstö on velvollinen siirtämään lapsen opetuksen järjestämiseksi välttämättömän tiedon tulevaan kouluun.

HYVINVOINTITYÖN KOKONAISUUS YKSIKÖSSÄ
(Mukaillen työryhmämuistiota 2010)

15 Varhaiskasvatuksen viestintä

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on tuoda esiin sitä työtä, mitä päiväkodissa ja kerhoissa tehdään lasten kehityksen, kasvun ja oppimisen alueella. Tutustumalla suunnitelmaan vanhemmat saavat tietoa siitä, kuinka päiväkodissamme ja kerhoissamme toimitaan. Lisäksi suunnitelma ohjaa kasvatushenkilöstön toimintaa varhaiskasvatusyksikössä ja osaltaan varmistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumista. Varhaiskasvatussuunnitelma on näkyvissä Vantaan kaupungin internet-sivuilla ja painetut versiot löytyvät päiväkodista.

Uusille asiakasperheille kerrotaan eri varhaiskasvatuksen muodoista heidän ottaessa yhteyttä päiväkotiin ensimmäistä kertaa. Syksyisin päiväkodissa pidetään uusien vanhempien ilta, jossa kerrotaan ja keskustellaan varhaiskasvatustoiminnasta ja päiväkodin yleisistä käytännöistä. Myös kerhoissamme toimintavuosi alkaa vanhempien infotilaisuudella. Jokaisen lapsen vanhempien kanssa käytävässä aloitus- ja varhaiskasvatuskeskusteluissa kerrotaan päiväkodin toiminnasta ja oman ryhmän käytännöistä. Jo lapsen harjoitellessa arkea päiväkodissa koko perheellä on mahdollisuus tutustua päiväkodin toimintaan.

Päivittäisissä kohtaamisissa vanhempien kanssa keskustelemme päivän tapahtumista ja toimista. Ryhmän viikoittainen ohjelma on näkyvillä ilmoitustaululla sekä sähköpostitse. Lisäksi tuomme arkea näkyviin esimerkiksi kuvin ja videoin. Kerhojen toiminnasta vanhemmat saavat säännöllisesti tietoa sähköpostikirjeillä. Teemme päivähoidon arkea näkyväksi myös vanhempainilloissa ja yhteisissä tapahtumissa, joissa näkyvät konkreettisesti toiminnan sisällöt, teemat ja painotukset esimerkiksi lasten esityksinä ja tuotoksina.

Lähteet/Kirjallisuus

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön suunnitelma. Ylästö. Vantaa.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2010:27. Opetushallitus. 2010.
Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma. Osauudistus. Opetuslautakunta 14.3.2011.

Esiopetuksesta kouluun –opas. Vantaa.

Hyve hallussa. Opas vanhempien, päivähoidon ja neuvolan yhteistyön vahvistamiseen lapsen laajan 4-vuotistarkastuksen yhteydessä. Socca. Helsinki. 2013.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2013–2016. Vantaa. www.vantaanhyvis.fi

Monikulttuurinen varhaiskasvatus. Pääkaupunkiseudun toimintamalli ja työmenetelmiä. Socca. Moniku-hanke.2007.

Niinistö, H. (toim.), Ruhala, A. (toim.), Henriksson, A. ja Pentikäinen, L. 2006. Mediametkaa! Mediakasvatta-jan käsikirja kaikilla mausteilla. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Raittila, R. 2011. Teoksessa Hujala, E. ja Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus. s.209–211.

Sujuvasti kouluun. Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden siirtyminen esiopetuksesta/kotoa kouluun Vantaalla. Vantaan kaupunki. 2009.

Työryhmämuistio 2010: Hyvinvointityöryhmä. Hyvinvointityö varhaiskasvatuksessa. Sivi/Vk. Vantaa. 2010

Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotialle. Vantaan kaupunki. 2011.

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. Vantaan kaupunki. Sivistystoimi. 2012.

Varhaiskasvatuksen liikuntasuositukset. STM:n oppaita 2005:17. Helsinki 2005.

Vantaan kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma 2011-2016. Sivi Vantaa. 2011.

Vantaan esi -ja alkuopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma. Vantaan kaupunki. Sivistystoimi ja kulttuuripal-velut. 2011.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes. Oppaita 2005: 56.

Liite 1 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma

1. Yleistä

Turvallisuudentunne on lapsen hyvinvoinnin perusta ja suotuisan kehityksen edellytys. Siksi turvallisuus on nostettu keskeiseksi arvoksi Ollaksen toimintayksikössä. Kasvatusyhteisömme tunneilmasto on positiivinen, kannustava ja rakentava. Aikuiset ovat aidosti läsnä arjessa, lapsen saatavilla ja valmiina kohtaamaan lapsen. Kiusaamistilanteisiin puututaan aina ja heti.

Kasvattajien toimintaa ohjaa lapsen edun ja tarpeiden esiintuominen ja yhteinen pohtiminen vanhempien kanssa. Tavoitteena on yhteiseksi koettu kasvatustehtävä ja molemminpuolinen tuki lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen varmistamiseksi. Yhteistyö vanhempien kanssa on myös kiusaamisen ehkäisyn perusta.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma tulee olemaan osa yksikkömme varhaiskasvatuksen oppimis- ja opetussuunnitelmaa. Päiväkodin yhteisen suunnitelman lisäksi ryhmät tarkistavat ja päivittävät ryhmäkohtaisen suunnitelman toimintakauden alussa. Jokainen ryhmä huomioi omassa ryhmässään ilmenevät erityistarpeet.

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tietoista ja toistuvaa toimintaa, jonka tarkoituksena on aiheuttaa toiselle paha mieli tai suuttuminen. Kiusaaminen voi olla fyysistä (tönimistä, potkimista, lyömistä, nipistelyä, kamppaamista, repimistä, hiekan heittämistä, leikkien sotkemista), sanallista (nimittelyä, haukkumista, lällättelyä, selän takana puhumista, puhumattomuutta) tai psyykkistä (poissulkemista, uhkailua, manipulointia, kiristämistä, ilveilyä tai muuta epäreilua vallan käyttöä). Kiusaamistilanteessa kiusaaja ei yleensä tunne empatiaa loukkaantunutta osapuolta kohtaan.

3. Miten kiusaamista ehkäistään?

Tärkein ja tehokkain ennaltaehkäisyn keino on aikuisen läsnäolo sekä lasten kuunteleminen ja havainnointi. Aikuisen tehtävä on huomata kiusaaminen tai muuten hankalat tilanteet, joista selviytymiseen lapsen taidot eivät riitä. Jos aikuinen ei ole nähnyt tai kuullut tilanteen etenemistä, sitä on vaikea saada selvitettyä ja ratkottua oikeudenmukaisesti. Pienryhmätoiminta mahdollistaa aikuisen läsnäolon, leikkien havainnoinnin ja mahdollisiin ristiriitatilanteisiin puuttumisen jo ennaltaehkäisevästi.

Aikuisen aito läsnäolo luo turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin. Erilaisten leikkiryhmien ja -parien luominen harjoituttaa lapsia tulemaan toimeen muidenkin kuin parhaiden kavereiden kanssa. Lasten kanssa käydään läpi, millaista on olla reilu leikkikaveri ja miltä toisesta tuntuu epäreilu käyttäytyminen. Riitojen selvittelyä ja anteeksipyytämistä voi harjoitella leikin kautta. Tunteisiin liittyvistä asioista ja erilaisista toimintakeinoista vaikeissa tilanteissa keskustellaan isompien lasten kanssa Askeleittain -materiaalin avulla. Pienempien lasten ryhmissä tähän käytetään Miltä Sipukaisesta tuntuu? - kirjan tarinoita. Kaikissa ryhmissä on tärkeää sopia yhteiset säännöt siitä, mitä toiselle ei saa tehdä tai miten kaverin kanssa ollaan reilusti.

4. Miten kiusaamiseen puututaan?

Kaikkiin esille tuleviin tilanteisiin, joissa toisen mieli on pahoitettu, puututaan. Tilanne käydään läpi siinä mukana olleiden osapuolten kanssa. Paikalla oleva aikuinen selvittää kuka teki ja mitä, mistä kaikki alkoi ja miksi tähän tilanteeseen on jouduttu. Aikuiselle ja lapsille pitää muodostua selkeä kuva kokonaisuudesta. Sen jälkeen pohditaan, miltä kiusaajasta tuntuisi, jos häntä kohdeltaisiin samalla tavalla. Aikuinen ja lapset käyvät yhdessä läpi, miten jatkossa vastaavassa tilanteessa voi toimia. Samalla aikuinen varmistaa, että anteeksipyytämisen ja -antamisen merkitys ymmärretään. Aikuisen on vielä hyvä seurata jonkin aikaa, että kiusaamistilanteessa olleiden välille on todella syntynyt sovinto. Kiusaamistilanteen selvittelyn tehnyt aikuinen kertoo tapahtumat lapsen/ lasten oman ryhmän aikuiselle. Oman ryhmän aikuiset harkitsevat tarvitaanko jatkoselvittelyä vanhempien kanssa ja milloin vanhempia tiedotetaan tapahtumista.

Aikuinen antaa omalla toiminnallaan mallin, miten ristiriitatilanteita selvitetään. Aikuinen myös rohkaisee hiljaisempia lapsia pitämän huolta ns. omasta reviiristä. Jokaisen tulee uskaltaa tarvittaessa sanoa hyvälle kaverillekin " ei".

Jos kiusaamiseksi koetut tilanteet jatkuvat, aikuinen järjestää lasten toiminnan sellaiseksi, että tilaisuutta kiusaamiseen ei tule. Ryhmäjaot, leikkitilanteet ja jonojärjestykset suunnitellaan etukäteen. Tarvittaessa lapsi/ lapset joutuvat olemaan aikuisen läheisyydessä (ns. vierihoidossa), kunnes ei- toivottu käyttäytyminen loppuu.

5. Miten suunnitelmaa arvioidaan?

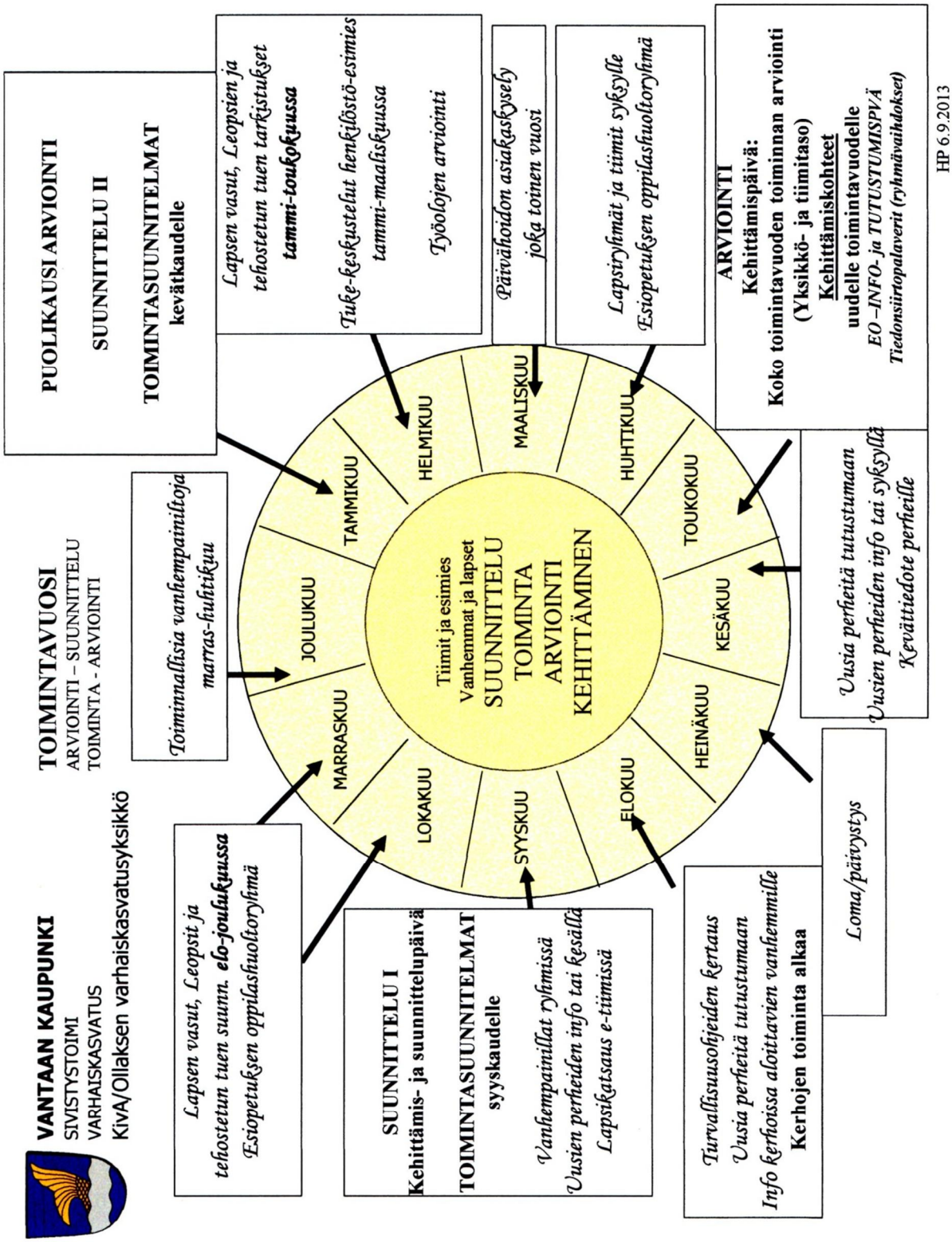
Toimintakauden alussa käydään läpi kertaamisluonteisesti kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma, sen sisältö ja sovitut toimintatavat. Samalla huomioidaan edellisen kauden arvioinnissa esille tulleet erityis- tai muutostarpeet. Suunnitelma, sen toimivuus ja vaikutukset arvioidaan keväisin.

Ryhmissä kiusaamistilanteiden seuranta, käsittely ja arviointi on jatkuvaa. Kiusaamistilanteet kirjataan tapauskuvauslomakkeelle, jotta voidaan seurata, millaista kiusaamista tapahtuu ja paljonko. Arviointikeskustelua käydään ryhmien tiimipalavereissa vähintään kerran kuukaudessa. Lasten aktiivinen kuunteleminen on tärkeää. Sitä tehdään ryhmissä jatkuvasti. Lisäksi lapselta kysytään vasu- keskustelussa, onko hän nähnyt tai kokenut kiusaamista.

Vanhemmille tiedotetaan toimintatavoistamme ja kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmasta vanhempainilloissa ja vasu- keskusteluissa. Korostamme vanhemmille vuoropuhelun ja kasvatuskumppanuuden merkitystä. Lapsi omaksuu arvot ja aktiivisen välittämisen mallin kaikilta aikuisilta, joka liittyvät hänen elämään.

Koko toimintayksikön yhteinen suunnitelma näytetään vanhemmille. Suunnitelma on myös esillä ilmoitustauluilla. Uusia työntekijöitä varten kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma on myös perehdytyskansiossa.

Liite 2 Toimintavuosiympyrä

Vantaa

Sivistystoimi
Ollaksen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Ollaksen päiväkoti, Metsänhaltijat -luontokerhot
Ollaksentie 19, 01690 Vantaa
Puh: 09-83934236

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Pakkalanrinteen päiväkoti

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Lasten puheenvuoro 2

3 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 5

3.1 Pakkalanrinteen päiväkoti 5

3.2 Arvot 6

3.3 Tavoitteellinen varhaiskasvatus 8

3.4 Toiminta-ajatus 8

3.5 Lapsikäsitys ja kasvattajan rooli 10

4 Yhteistyö perheiden kanssa 12

4.1 Arjen yhteistyö 12

4.2 Aloituskäytännöt 14

5 Työ lasten parissa 15

5.1 Kieli ja vuorovaikutus 15

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 16

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 18

5.4 Lasten leikki 18

5.5 Oppimistoimintojen organisointi 20

5.5.1 Lapselle ominainen tapa toimia 20

5.5.2 Sisällölliset orientaatiot 21

5.5.3 Oppimisympäristö 22

5.5.4 Pienryhmätoiminta 24

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 27

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 27

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 28

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 30

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 31

5.8.1 Esiopetus 31

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 34

5.8.3 Avoin varhaiskasvatus 34

5.9 Tieto- ja viestintätekniikka 35

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 35

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 37

7.1 Hyvinvointityö, yhteistyötahot ja kumppanuudet 37

7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä 39

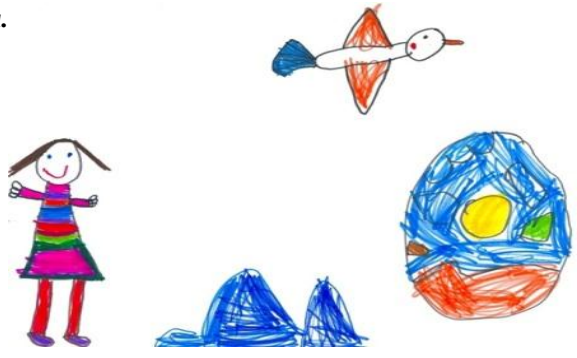
1 Johdanto

Tervetuloa tutustumaan Pakkalanrinteen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen tarkoituksena on toimia työyhteisömme käsikirjana sekä uuden työntekijän perehdytyspakettina, mutta myös tiedonlähteenä vanhemmille siitä, miten me Pakkalanrinteessä toteutamme laadukasta varhaiskasvatusta ja toimimme vanhempien tukena arvokkaan kasvatustehtävän toteuttamisessa. Varhaiskasvatussuunnitelman ovat laatineet Pakkalanrinteen päiväkodin henkilökunta ja päiväkodin johtaja. Se perustuu valtakunnallisiin linjauksiin (valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005 ja valtakunnallinen esiopetussuunnitelma 2010), kuntatason ohjeisiin (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2011) sekä työyhteisömme yhteiseen pedagogiseen pohdintaan ja sopimuksiin.

Me Pakkalanrinteessä näemme lapsuuden ainutlaatuisena aikana ja jokaisen lapsen vertaisryhmänsä ainutkertaisena yksilönä – ”kuljemme yksilöllisesti kohti yhteistä päämäärää”. Meille tärkeitä tavoitteita ovat laadukkaan vuorovaikutuksen toteutuminen, lapsen osallisuus sekä turvallinen ympäristö. Jotta onnistuisimme tavoitteissamme, pyrimme toimimaan mahdollisimman suuren osan päivästä pienryhmäperiaatteella. Ymmärrämme erilaisuuden käsitteen ja pyrimme yhdessä luomaan jokaiselle lapselle hyvän päivän juuri tänään.

TAIKATAKIN ARKIPUHE IHMISEKSI KASVAMISESTA

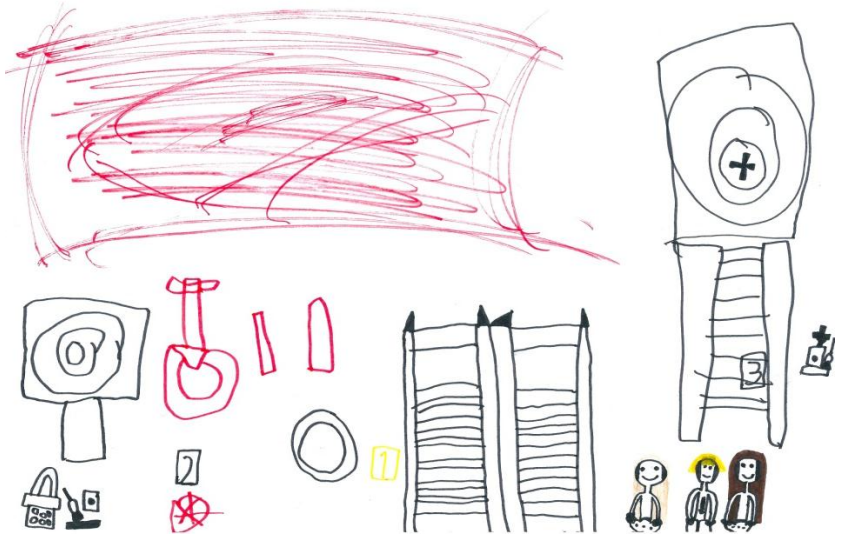
Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola
ja onko muovivaahtoa sen hurjan härän kuola.
Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multaan painaa poskea
ja vettä maistella.
Silloin tietää millaisessa maailmassa
täytyy asua.
Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa.
-Ilpo Tiihonen -

2 Lasten puheenvuoro

No mä olen päiväkodissa sen takii…
…kun mun äiti ja iskä on töissä, enkä mä voi olla yksin kotona.
…kun kotona ei ole ketään, joka hoitais mua ja vanhempien pitää olla töissä.
…me ei olla vielä aikuisia.
…aikuiset on töissä, niin tarvii hoitoo

Päiväkodissa mä
…leikin…
…syön ja käyn vessassa…
…askartelen ja maalaan…
…laulan ja soitan niillä soittimilla…
…no mä teen ihan kaikkee…tai en mä kyl koskaan oo kiipeilly siinä kiipeilyseinässä…
…ajetaan polkupyörillä ulkona…
…leikitään legoilla ja autoilla…
…käydään retkillä ja syödään siellä niitä eväitä…

Osallisuus on sellasta, et osaa kaikkee…
…saa osallistua kaikkeen…vaikka päättää, et meneekö ulos vai ei…niin ja saa rakentaa aikuisen kans kotileikkiä…me tehtiin silloin telkkari ja kaukosäädin.
…saa itse päättää mihin leikkiin menee ja et kenen kanssa leikkii.

”Kiitorata on kiva paikka, kun siellä saa ajaa mopoilla ja juosta… tai sit siel voi rakentaa isoilla palikoilla”

”Ulkona on kiva ajaa pyörällä”

”Mä tykkään olla jumppasalissa… tai sit siel vesileikissä, kun siel tulee ihan märäks”

”Kotileikki on ihana, kun siel on se kakku, mihin voi laittaa kynttilät…. siel ei oo ikkunaa ja se on vähän hassua”

”Aikuiset on välillä kivoja ja leikkiviä, välillä tylsiä ja komentelevia”
”Ne on sellasia kivoja, kun ne nauraa ja ottaa syliin ja kutittaa”
”Ne on ihan hassuja”
”Ne aikuiset opettaa hauskoja asioita ja sit ne kyselee viikonpäiviä”
”Aikuiset on isoja ja pieniä ja sit on vähän keskikokoisiakin”
”Ne hoitaa lapsia, ettei kukaan karkaa…ja ne lukee kirjoja ja tulee leikkimään”

No ois kiva, jos lapset sais olla aina siellä missä haluaa…kiitoradalla ja salissa…
…vois maalata ja syödä karkkia…
…vois aina leikkiä siskon kanssa…
Lapset sais siivota kaikki huoneet, eikä aikuiset auttaisi yhtään.
Joka päivä vois olla jumppasalissa.

…Kerran x löi mua lapiolla…aikuinen otti sen lapion pois ja x joutu siihen aikuisen käteen…ne jutteli ja sit ne kävelivät siellä pihalla…

3 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

3.1 Pakkalanrinteen päiväkoti

Pakkalanrinteen päiväkoti sijaitsee Pakkalassa, uuden asuinalueen kupeessa. Osoitteemme on Pakkalanrinne 4, 01510 Vantaa. Päiväkodissa toimii seitsemän kokopäiväryhmää, joista yksi on integroitu ryhmä sekä kaksi kerhoryhmää vuoropäivinä (isojen kerho ma, ke, pe ja pienten kerho ti, to). Kasvattajia jokaisessa kokopäiväryhmässä toimii kolme ja kerhoryhmissä kaksi.

Päiväkotimme on avoinna maanantaista perjantaihin kello 6.00-18.00. Päivystysaikojen eli klo 6.00-7.00 ja 17.00-18.00 aukiolo perustuu perheiden työstä tai opiskelusta johtuviin hoidontarpeisiin, jotka sovitaan hoitoaikasopimusta tehdessä.

Päiväkodin tilat jakautuvat siten, että kiitorata-käytävän vasemmalla puolella toimii kaksi pienten lasten (1-2-vuotiaat) ryhmää: Kirsikkapuisto ja Vaahteramäki, Hunajalaakson sisarusryhmä 1-4-vuotiaille sekä Ruusukujan yli 3-vuotiaiden ryhmä. Kiitoradan oikealla puolella toimii Tuulentuvan integroitu ryhmä yli 3-vuotiaille sekä kaksi 3-6-vuotiaiden lasten ryhmää: Mustikkametsä ja Vihervaara sekä kerhot.

Pakkalanrinteen päiväkoti on avannut ovensa asiakkaille elokuussa 2010. Tilat ovat avarat ja uutuuttaan hohtavat ja ne on suunniteltu pienryhmätoimintaa silmälläpitäen. Jakotiloja on paljon ja tilat mahdollistavat erilaisten ryhmärakenteiden suunnittelun ja käytön. Ryhmien muodostamisessa huomioidaan lasten ikä, kehitystaso ja kaverisuhteet.

Päiväkodin aidattu piha on jaettu väliaidalla pienten ja isojen lasten leikkialueisiin. Molemmilla pihoilla on oma varastorakennuksensa, joissa säilytettävät leikkivälineet ovat helposti saatavilla. Pihoille on myös tehty pihavalvontasuunnitelmat, joiden mukaan henkilökunta jakaantuu lapsia valvomaan. Pienryhmätoiminnalla ja ulkoilua porrastamalla huolehdimme siitä, että piha-alueilla ulkoilee aina sopiva määrä lapsia kerrallaan. Piha-alueen porteissa on tuplalukitus, ketjulukot portin ulkopuolella varmistavat porttien turvallisuuden. Piha-aluetta on jaettu pienempiin osioihin väliaidoilla ja erilaisin materiaalein. Keinualueet on aidattu sekä pienten että isojen puolella valvonnan helpottamiseksi.

3.2 Arvot

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Jokaisessa päivähoitoyksikössä paneuduttiin vantaalaisiin arvoihin ja niiden vaikutukseen varhaiskasvatuksessa. Näiden pohdintojen tuloksena syntyivät Vantaan varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015.

Näin arvot toteutuvat Pakkalanrinteessä:

Innovatiivisuus näkyy lasten kanssa tehtävässä työssä kekseliäisyytenä ja tapoina ratkaista haasteita sekä toimia uusilla tavoilla tilanteissa, jotka tulevat arjessa vastaan. Uuden yksikön osalta innovatiivisuus näkyy kaiken uuden luomisessa; toimintatavat ja menetelmät sekä oppimisympäristö mietitään alusta alkaen juuri Pakkalanrinteen lapsille sopiviksi. Samalla, kun luomme uutta, arvioimme myös jo käytössä olevia tapoja toimia.

Kestävä kehitys arvona pitää sisällään ekologisen, kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman. Ekologisesti huolehdimme siitä, että hankinnat lelujen ja muun tavaran osalta ovat kestäviä ja tarpeellisia. Lelujen kierrätys, luonnon- ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen askarteluissa ja leikeissä, paperinkeräys ja monistusmäärien minimoiminen kuuluvat myös päiväkotimme ekologisiin toimintamalleihin. Pidämme yhdessä lasten kanssa huolta ympäristöstämme: leluista, tiloista ja luonnosta. Käymme säännöllisesti metsäretkillä, jotka omalta osaltaan tukevat lapsen luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä.

Kulttuurillisesti otamme toiminnassamme huomioon suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämisen mm. juhlien, laulujen, leikkien ja hyvien tapojen osalta. Kunnioitamme kaikkien asiakasperheiden omaa kulttuuria ja tiedostamme eri kulttuurien ja uskontojen ominaispiirteet.

Sosiaalisesti kestävä kehitys päiväkodissamme on tasa-arvoisuutta taustasta ja sukupuolesta riippumatta ja toisten ihmisten kunnioittamista. Ammattikasvattaja ymmärtää tavoitteisiin tähtäävän varhaiskasvatuksen merkityksen työtapoja sekä toimintamalleja valitessaan.

Taloudellisesti ajatellen laadukkaassa varhaiskasvatuksessa toteutunut lapsen ”hyvä päivä tänään” on suora investointi tulevaisuutta varten. Lisäksi päiväkotimme tarjoamat päivähoidon eri muodot avoimen varhaiskasvatuksen kerhoista esiopetukseen mahdollistavat lapselle jatkumon tutussa ympäristössä perheen hoidontarpeiden muuttuessa.

Yhteisöllisyys tarkoittaa jokaisen lapsen yksilöllistä huomioimista ja tukemista ryhmän jäsenenä ja kehittymistä näin ainutlaatuiseksi persoonaksi. Samalla lasta ohjataan ottamaan muita huomioon ja välittämään tovereidensa hyvinvoinnista. Tiedostamme arjessa, että minäkuva muodostuu aina vallitsevassa ympäristössä sen pohjalta, miten yksilö kokee itsensä suhteessa muihin ja miten muut kokevat yksilön. Näin ollen muokkaamme jatkuvasti oppimisympäristöä lasten tarpeita vastaavaksi, jotta kaikki saavat onnistumisen kokemuksia ja positiivista palautetta ryhmässä olosta. Yhteisöllisyys on myös vanhempien kuulemista ja huomioimista; vanhempien kanssa käydyt varhaiskasvatuskeskustelut luovat pohjan toiminnan suunnittelulle.

Yhteisöllisyys työyhteisössä on yhteiseen hyvinvointiin pyrkimistä. Jokainen työntekijä on vastuussa omasta ammatillisesta käyttäytymisestään, sitoutumisesta perustehtäväänsä ja hyvän ilmapiirin luomisesta. Tiimit, pedagogiset palaverit ja edustuksellinen tiimirakenne antavat jokaiselle työntekijälle raamit toimimiseen ja tukevat sitoutumista yhteiseen työhön.

3.3 Tavoitteellinen varhaiskasvatus

Tavoitteellinen varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostama kokonaisuus, joka mahdollistaa lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin. Laadukas vuorovaikutus, turvallinen oppimisympäristö ja osallistuva lapsi, ovat tavoitteellisen varhaiskasvatuksen lähtökohtia. Päiväkodissamme toteutetaan varhaiskasvatusta kerhotoiminnan, päivähoidon, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen jatkumona. Kaikissa toimintamuodoissa yhteistyö ja vuorovaikutus vanhempien kanssa on tärkeää.

3.4 Toiminta-ajatus

Pakkalanrinteessä näemme lapsuuden ainutlaatuisena aikana, jolloin positiivisen minäkuvan kehitys korostuu. Sen vuoksi toteutamme tavoitteellista varhaiskasvatusta, jossa keskiössä on lapsi. Turvallisessa kasvuympäristössä on aina läsnä laadukas vuorovaikutus. Aikuinen on vastuussa siitä, että lapsen jokainen erilainenkin päivä on hyvä päivä juuri tänään.

- *Turvallinen kasvuympäristö*

Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen oppimisympäristö on joustava sekä luovuuteen, omaan ajatteluun ja kokeiluun innostava. Psyykkiset ja sosiaaliset tekijät asettavat tavoitteet, joiden pohjalta fyysistä ympäristöä muokataan. Turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön luominen ja ylläpitäminen on aina aikuisen vastuulla.

- *Laadukas vuorovaikutus*

Laadukkaassa vuorovaikutuksessa pitää toteutua ikätasoisesti mahdollisuus kertoa, kysyä, kuunnella ja ihmetellä. Vuorovaikutustilanteiden tulee olla rauhallisia, katsekontaktin mahdollistavia ja yksilön huomioivia. Näin ollen lapsiryhmää jaetaan päivän kaikissa tilanteissa pienempiin ryhmiin, mikä helpottaa niin lasten kuin aikuistenkin sitoutuneisuutta. Aikuinen sijoittuu tilassa lasten lähettyville ja samaan tasoon heidän kanssaan. Positiivisuus sävyttää kaikkia vuorovaikutustilanteita; aikuinen ohjaa ja kannustaa, ei korjaa ja käskytä.

- *Osallistuva lapsi*

Osallisuus on kokemusta kuulumisesta ryhmään. Jokaisen lapsen tulee tulla kuulluksi päivittäin ja lapsia kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään. Lapsi on keskiössä ja osallistuva kaikessa päiväkodin toiminnassa. Suunnittelu ja arjessa toimiminen pitävät sisällään ajatuksen lapsen tarpeista ja kiinnostuksen kohteista. Kun tunnemme lapsen, osaamme järjestää arkea juuri hänelle sopivaksi ja ohjata jokaista yksilöllisesti yhdessä muiden kanssa toimiessa.

3.5 Lapsikäsitys ja kasvattajan rooli

Lapsi on luonnostaan utelias, tutkiva, kekseliäs ja toimiva. Jokainen lapsi on arvokas juuri sellaisena kuin hän on, sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Lapsella on oikeus olla lapsi turvallisin mielin ilman jatkuvia suorituspaineita. Aikuinen on vastuussa lapsen hyvinvoinnista ja ympäristön muokkaamisesta lapsen tarpeita vastaavaksi. Lapsi on ensisijaisesti lapsi, eikä oman sukupuolensa edustaja. Kaikille lapsille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet leikkiä erilaisia leikkejä ja tutkia omia kiinnostuksenkohteitaan välittämättä stereotyyppisistä sukupuoliroolimalleista.

Hyvä kasvattaja on vahvan teoreettisen pohjan omaava varhaiskasvatuksen ammattilainen, joka toimii ryhmässä lapsen edun mukaisesti. Kasvattaja osaa kuunnella, lukea tilanteita ja toimia johdonmukaisesti arjen tilanteissa sekä lapsia että heidän perheitään kohtaan. Hyvät vuorovaikutustaidot ja sitoutuneisuus ovat ammatillisen toiminnan perusteita. Lapsuuden ajanjakson ja jokaisen hoidettavan lapsen tuntemus luo pohjan arjen, ympäristön ja toiminnan suunnittelulle ja jokaisen lapsen yksilölliselle huomioimiselle ryhmän jäsenenä.

Arjessa kasvattaja osaa toimia erilaisten tilanteiden mukaan. Kiireettömyys ja sitoutuneisuus ovat aidon läsnäolon perustana. Hyvä kasvattaja keskittyy tietoisesti vallitsevaan hetkeen ja tiedostaa läsnäolon merkityksen. Kasvattaja on aina vastuussa ryhmänsä ilmapiiristä. Päivähoidon muuttuvassa arjessa joustavuus ja yhteistyö ryhmien välillä korostuvat kasvattajan roolissa. Pakkalanrinteessä kasvattaja omaa kehittävän työotteen, jonka perustana on jatkuva havainnointi, suunnittelu, itse toiminta ja sen arviointi.

1-2-vuotias	2-3-vuotias	3-4-vuotias	4-5-vuotias	5-6-vuotias
• läheisyyttä tank-kaava • maailman-valloittaja • yksin yhdessä mui-den kanssa • matkija • touhukas	• uhmakas ”minä itse” • kaverit jo tärkeitä • kyselevä • mielikuvitus vil-kastuu • kuvittelu- ja rooli-leikit alkavat	• halu tehdä itse • villi vipeltäjä • kavereiden merkitys kasvaa • kuvittelu- ja roolileikkien kulta-aika	• muut huomioiva • nauttii saman-ikäisten seurasta • rooli- ja mielikuvitusleikit ja yksinkertaiset sääntöleikit • vilkas mielikuvitus, luova • liioittelu • muihin vertaileva	• omatoiminen ja itsenäinen • tunteiltaan ailahteleva • sääntöleikit kiinnostavat, häviäminen hankalaa • kaverit ja ystävyyssuhteet tärkeitä • pohdiskeleva

4 Yhteistyö perheiden kanssa

4.1 Arjen yhteistyö

Yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Yhteistyön toimivuus, molemminpuolinen kunnioitus, luottamus ja avoimuus ovat lähtökohtia hedelmälliselle kasvatuskumppanuudelle. Aikuisten yhteisenä tavoitteena tulee aina olla lapsen paras. Yhteistyö alkaa ennen päivähoidon aloittamista tutustumisella ja aloituskeskustelulla. Vanhempien toiveet huomioidaan lapsen arjessa mahdollisimman hyvin. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea vanhempia kasvatustehtävässään sekä lasta kasvussa ja kehityksessä yksilönä, mutta myös ryhmän jäsenenä.

Lapsen päivästä, kasvusta ja kehityksestä ***keskustellaan päivittäin*** tuomis- ja hakemistilanteissa vanhempien toiveiden mukaan. Perushoidollinen puoli korostuu kuulumisissa etenkin pienten ryhmissä. Päivän leikit, touhut ja kaverisuhteiden kehitys ovat myös tärkeää kerrottavaa. Tavoitteenamme on avoin keskusteluilmapiiri, jossa kaikki kokevat tulevansa kuulluksi. Rohkaisemme vanhempia soittamaan meille päivän aikana, mikäli jokin asia painaa heidän mieltään, sillä aina lapsen tuonti- ja hakutilanteessa ei ole mahdollista keskustella rauhassa. Ryhmien ilmoitustauluilta vanhemmat saavat tietoa viikon touhuista, tapahtumista ym. päivähoidon tärkeistä asioista. Lisäksi ryhmät tiedottavat vanhemmille ajankohtaisista asioistaan, ryhmän kuulumisista ja tulevista tapahtumista säännöllisesti sähköpostitse kuukausikirjeellä.

Vanhempainilta järjestetään syksyllä uuden toimintakauden alkaessa ja lisäksi aina tarvittaessa. Vanhempainilloissa kerrotaan tarkemmin toimintaperiaatteista ja pedagogisista ratkaisuista. Vanhempainillasta laaditan muistio, joka lähetetään sähköisesti seuraavan kuukausikirjeen yhteydessä kaikille perheille.

Vähintään kerran vuodessa vanhempien kanssa varataan keskusteluaika, jolloin laaditaan lapselle ***varhaiskasvatussuunnitelma*** *(vasu).* Suunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet ja mahdolliset tuen tarpeet sekä toimintatavat, joilla lasta tuetaan päivittäisissä tilanteissa, niin päiväkodissa kuin kotonakin. Varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu sekä vanhempien että päiväkodin kasvattajien näkemyksiin lapsesta ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Lisäksi toimintaamme kuuluvat erilaiset ***juhlat ja muut tapahtumat***, joihin perheet ovat tervetulleita osallistumaan. Tapahtumissa perheet pääsevät tutustumaan lapsensa arjen tärkeisiin henkilöihin ja toisiin perheisiin. Yhdessä tekemällä ja kokemalla vuorovaikutus syntyy luontevasti ja tasavertaisesti. Keräämme jokaiselle lapselle kasvunkansioon muistoja ja valokuvia päiväkodin arjesta.

Vanhempien muodostama vanhempaintoimikunta on yksikössämme käynnistelyvaiheessa ja toimikunnan toimintamuoto selviää sen pyörähdettyä kunnolla käyntiin.

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa varten teetimme vanhemmilla kyselyn heidän toiveistaan lastensa päiväkotipäivään, toimintaan, tiedottamiseen ja yhteistyörakenteisiin liittyen. Vanhempien toiveet painottuivat perushoitoon ja turvallisuuteen sekä informatiivisiin asioihin. Pääsääntöisesti vanhemmat olivat tyytyväisiä päiväkotimme yleiseen ilmapiiriin, henkilökunnan vuorovaikutustaitoihin ja toiminnan järjestämiseen.

4.2 Aloituskäytännöt

Päiväkodin johtaja ilmoittaa perheelle päivähoitopaikasta puhelimitse heti, kun paikka on varmistunut. Tämän jälkeen kasvattaja lapsen tulevasta ryhmästä ottaa perheeseen yhteyttä sopiakseen aloituskäytännöistä ja aloituskeskustelun ajankohdasta. Tavoitteena on, että sama henkilö vastaisi mahdollisimman pitkälti lapsen ja perheen tutustumisjaksosta, jotta luottamuksellinen kasvatuskumppanuus saisi parhaan mahdollisen pohjan toiminnalleen.

Aloituskeskustelua varten perhe tulostaa Vantaan kaupungin internet-sivuilta *Lapsi kotioloissa* -kaavakkeen ja täyttää sen ennen keskusteluun tuloa. Tavoitteena on, että ensimmäinen tapaaminen olisi pelkästään aikuisten kesken, jotta lapsen aloittaessa tutustumisen voidaan keskittyä vain häneen. Aloituskeskustelussa päivähoidon henkilökunta on kuuntelevassa roolissa ja ottaa vastaan tietoa aloittavasta lapsesta. Keskustelussa vanhemmilla on mahdollisuus esittää toiveita ja omia ajatuksiaan lapsen hoitoon liittyen. Lisäksi keskustelussa kerrotaan ryhmästä ja sen toiminnasta sekä yleisesti päivähoidosta. Tutustumisaikataulu lapsen hoidon aloitukselle sovitaan myös tämän keskustelun aikana. Aloituskeskustelun tai tutustumisjakson aikana täytetään lapsen *hoitoaikasopimus* yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

Tutustumisjakso räätälöidään jokaisen perheen kanssa juuri heille sopivaksi käyntien ja vanhempien paikallaolon suhteen. Tutustumisen aikana perhe pääsee osaksi ryhmän tavallista arkea ja pienryhmätoimintaa. Lapsi tutustuu aluksi ryhmän aikuisiin, lapsiin ja toimintatapoihin yhdessä äidin tai isän kanssa. Tämän jälkeen lapsen on helpompi jatkaa tutustumista ilman vanhempiaan. Lapsella on oikeus turvautua haluamaansa aikuiseen ja sitä kautta löytää paikkansa ryhmässä.

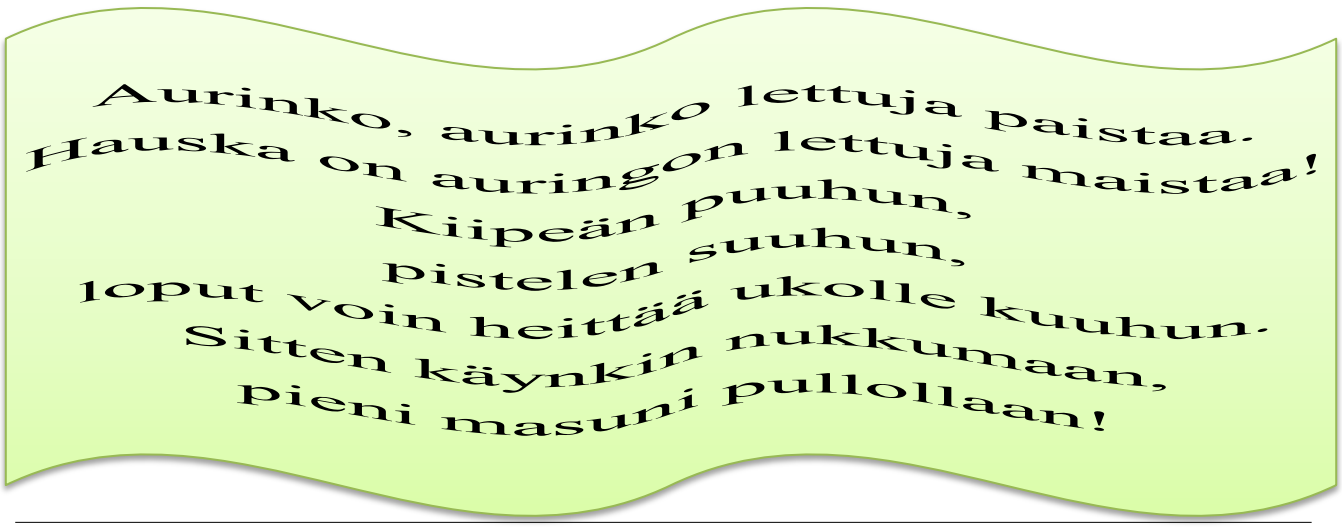
Päivähoidon aloitus on koko perheelle uusi ja mullistava kokemus, joten on tärkeää, että lapsi ja perhe kokevat olevansa tervetulleita ja odotettuja päiväkotiimme. Otamme perheet vastaan avoimin ja lämpimin mielin ja nimeämme lapselle esimerkiksi naulakkopaikan ja sängyn valmiiksi ennen tutustumisjakson aloitusta.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli ja vuorovaikutus

Lapsi kasvaa, kehittyy ja opettelee uusia taitoja vuorovaikutuksessa lähiympäristönsä kanssa. Lapsen kasvaessa kielellisen kehityksen merkitys korostuu vuorovaikutussuhteissa, koska lapsella on luontainen halu ilmaista itseään, tarpeitaan ja tunteitaan. Päiväkodissa kasvattajien tehtävä on luoda lapsille sellainen toimintaympäristö, missä lapsen on mahdollista harjoitella uusia asioita ja yhdessä olemista rauhallisessa sekä myönteisessä ilmapiirissä. Kasvattajan ja lapsen sekä lasten välinen vuorovaikutus mahdollistuu, kun toimimme pienissä ryhmissä.

Kasvattajan tulee huolehtia siitä, että päiväkodissa vallitsee myönteinen ilmapiiri, jossa jokainen lapsi kokee tulevansa hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on. Kasvattaja toimii kaikissa vuorovaikutustilanteissa mallina lapsille ja auttaa ja ohjaa lapsia kommunikoimaan keskenään. Jotta vuorovaikutustilanteet olisivat osallistujien kesken tasavertaisia, tulee aikuisen sijoittautua fyysisesti samalle tasolle lasten kanssa, jolloin katsekontakti mahdollistuu. Aikuisen sitoutuneisuus eli hetkessä oleminen on vuorovaikutustilanteissa erittäin tärkeää. Sekä aikuisen sanallisen, että sanattoman viestinnän tulee vuorovaikutustilanteissa viestittää lapselle läsnäoloa. Kasvattaja toimii lapselle esimerkkinä myös ollessaan tekemisissä toisten kasvattajien tai huoltajien kanssa.

Kielen kehityksen tukena käytämme päivittäin loruttelua, lauluja, laululeikkejä ja kirjojen lukemista niin pienten kuin isojenkin ryhmissä. Etenkin pienten puolella lorut ja pikkulaulut yhdistyvät myös perushoitotilanteisiin, kuten harjoiteltaessa potalla istumista tai pukeutumista yhdessä. Lisäksi kuvat ovat luonnollinen osa oppimisympäristöämme. Niitä käytetään muun muassa siirtymä- ja pukeutumistilanteissa ja leikkien valinnassa. Erilaiset kuvitetut päivä- ja viikkojärjestykset sekä sanasäkit ovat päivittäisessä käytössä. Kuvat toimivat apuna myös monikulttuuristen vanhempien kanssa kommunikoitaessa. Päiväkodissamme on paljon erilaista kielen kehitystä tukevaa materiaalia, kuten KUTTU (kuvin tuettu leikki) ja KILI (kieli ja liikunta).

Esiopetuksessa kielen merkitys korostuu ajattelun, tunteiden sekä sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen opettelussa. Päivittäin harjoittelemme omien ajatusten ja tunteiden ilmaisemista, oman vuoron odottamista ja toisten kuuntelemista. Ohjeiden mukaan toimiminen ja avun pyytäminen tarvittaessa ovat esiopetusvuoden tärkeitä tavoitteita. Esiopetusvuonna tavoitteena on lisäksi lasten kielellisen tietoisuuden syventäminen; puhutun ja kirjoitetun kielen yhteyden oivaltaminen.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Vertaisryhmällä on suuri merkitys lapsen kasvussa ja kehityksessä. Toisten lasten kanssa toimiessaan lapsi harjoittelee arjessa sosiaalisia taitoja. Arjessa lapset antavat ja saavat toisiltaan virikkeitä ja malleja kuinka toimia erilaisissa tilanteissa. Aikuisen tehtävänä on toimia näissä tilanteissa apuna, tukena ja mahdollistajana. Lisäksi aikuisen tulee seurata, ettei kukaan lapsista jää lasten keskinäisten ryhmien ulkopuolelle, sillä toiminta-ajatuksenamme oleva osallistuva lapsi kokee aina kuuluvansa yhteisöön.

Sosiaalisten taitojen harjoittelu on aina helpompaa pienessä ryhmässä. Pienryhmäjako on useimmiten ohjatuissa tuokioissa aikuisen tekemä, mutta muulloin lapset saavat itse valita leikkikaverinsa. Etenkin iltapäivisin mahdollistetaan myös sisarus- ja ystävyyssuhteiden ylläpitäminen ryhmärajojen yli.

Pakkalanrinteen aikuiset toimivat aina siellä missä lapsetkin. Näin aikuinen tietää mitä lapsiryhmässä tapahtuu ja pystyy ennakoimalla ja omalla toiminnallaan välttämään monta ristiriita- ja kiusaamistilannetta. Lasten kanssa käydään jatkuvasti ikätasoisesti arjessa läpi, miten kaverin kanssa tulee toimia ja sanoitetaan lasten toimintaa ja tunnetiloja. Päiväkodin kiusaamisen ehkäisemisohjelma löytyy ”Turvallisuus”-kansiosta.

Päiväkotimme säännöt on laadittu takaamaan kaikkien lasten ja aikuisten turvallisuus ja hyvinvointi arjessa. Tärkein sääntömme koskee kaikkia ja on voimassa aina: ketään ei saa satuttaa. Muuten sääntöjä ja toimintaohjeita muokataan lapsen, ryhmän ja tilanteen mukaan. Samassa ryhmässäkin säännöt voivat siis olla lapsilla samansuuntaiset, mutta kuitenkin erilaiset, riippuen lasten kehitystasosta ja vanhempien toiveista. Kieltojen sijasta pyrimme antamaan lapsille myönteisiä toimintaohjeita (älä juokse –> kävele).

Kasvattaja toimii arjen jokaisena hetkenä roolimallina lapselle ja sanoittaa tilanteita ja toimintaansa. Aikuinen puuttuu lapsen ei-toivottuun käyttäytymiseen aina sellaista havaitessaan ja ohjaa lasta oikeanlaiseen toimintaan. Sääntöjen ohella myös toimintatavat muokataan aina lapsikohtaisesti perheiden käytänteitä kunnioittaen. Lasta ei koskaan jätetä ristiriitatilanteen tai pettymyksen aiheuttaman mielipahan kanssa yksin, vaan aikuinen on läsnä tilanteessa alusta loppuun asti.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen arjen suunnittelu on Pakkalanrinteen kasvattajan tärkein tehtävä. Yhteisesti sopimiemme tavoitteiden (laadukas vuorovaikutus, turvallinen oppimisympäristö ja lapsen osallisuus) tulee toteutua päivän kaikkina hetkinä. Lapsen päivä koostuu leikistä, perushoidollisista tilanteista ja ohjatuista toimintatuokioista. Erilaisten toimintojen tulee muodostaa lapsen iän ja tuen tarpeet huomioonottava tasapainoinen kokonaisuus. Kasvattajan tehtävä on jatkuvasti havainnoida lapsia ja muokata tarvittaessa arkea paremmin heidän tarpeitaan vastaavaksi.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapselle ominainen tapa elää ja kokea asioita. Leikin kautta lapsi oppii vuorovaikutustaitoja, sekä tutustuu uusiin asioihin ja esineisiin. Leikin avulla lapsi myös käsittelee tunteitaan ja suhdettaan muihin lapsiin ja aikuisiin. Leikkiin perustuva ajatusmaailma on lapsen elämässä läsnä koko ajan. Aikuisen tehtävänä päiväkodissa on suunnitella arki leikkiin pohjautuen. Perushoito- ja siirtymätilanteet ovat aivan yhtä oleellisia leikkitilanteita kuin ns. ”oikeat” leikkihetket lapsen arjessa. Esimerkiksi vaatteiden pukeminen on lapselle paljon mielekkäämpää palomiestä leikkien kuin vain rutiininomaisesti pukien. Samoin siirtyminen ryhmästä jumppa- tai ruokasaliin sujuu mukavasti jonossa esimerkiksi junaa leikittäessä. Leikillisyys myös tukee yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä ryhmässä.

Pienillä lapsilla leikki on hyvin yhteisöllistä, vaatien aikuisen jatkuvaa läsnäoloa. Iän ja kehityksen myötä lapsen itsenäisyys lisääntyy ja esiopetusikäisillä lapsilla suurin osa leikistä on jo ilman aikuista tapahtuvaa leikkiä. Lasten kehitys ja tarpeet ovat kuitenkin yksilöllisiä, joten aikuisen tulee havainnoida jatkuvasti lapsia ja heidän leikkejään pystyäkseen huomioimaan yksittäisen lapsen tarpeet. Vaikka isommat lapset kykenevätkin leikkimään hyvin jo keskenään, he myös nauttivat yhteisöllisestä leikistä, jossa aikuinen on oikeasti heidän kanssaan leikkimässä. Isommilla lapsilla aikuisen tulee myös varmistaa, että juonellinen leikki kehittyy ja etenee.

Aikuisen tehtävä on tukea ja mahdollistaa leikkiä. Toimintaympäristö suunnitellaan erilaisiin leikkeihin kannustavaksi. Lelut ovat lapsiryhmän tarpeisiin sopivia ja lasten saatavilla. Kuvat lelulaatikoissa ja erilaiset leikkitaulut helpottavat lasta hahmottamaan kaikki leikkivaihtoehdot. Eri leikeille rajataan omat tilansa leikkirauhan mahdollistamiseksi. Toisaalta leikeille täytyy myös antaa mahdollisuus laajeta. Jos esimerkiksi autoleikissä lähdetään lomalle Lappiin, niin eihän Lappi välttämättä mahdu samalle automatolle kodin kanssa. Kaikki leikit eivät myöskään ole rauhallisia ja paikallaan pysyviä leikkejä. Vauhdikkaille ja äänekkäille leikeille tulee löytää tilaa ja aikaa arjesta niin ulkoa kuin sisältäkin.

Aivan pienillä leikki perustuu hyvin konkreettisiin asioihin ja leikkivälineiden tulee tukea sitä. Astiat, nuket, autot ja eläimet ovat pienimmillä arjen puuhiin oleellisesti liittyviä leikkivälineitä ja erilaisten palikoiden kautta alkaa tutustuminen fysiikan lakeihin. Iän myötä lapsi siirtyy leikeissä enemmän mielikuvitusmaailmaan, jolloin erilaiset roolivaatteet ja muu rekvisiitta nousee tärkeäksi osaksi leikkiä. Käytännössä lapsen kasvaessa leikkivälineet pienenevät ja 5-6-vuotiaille mieluisimpia leluja ovat muun muassa pikkulegot ja barbit tavaroineen.

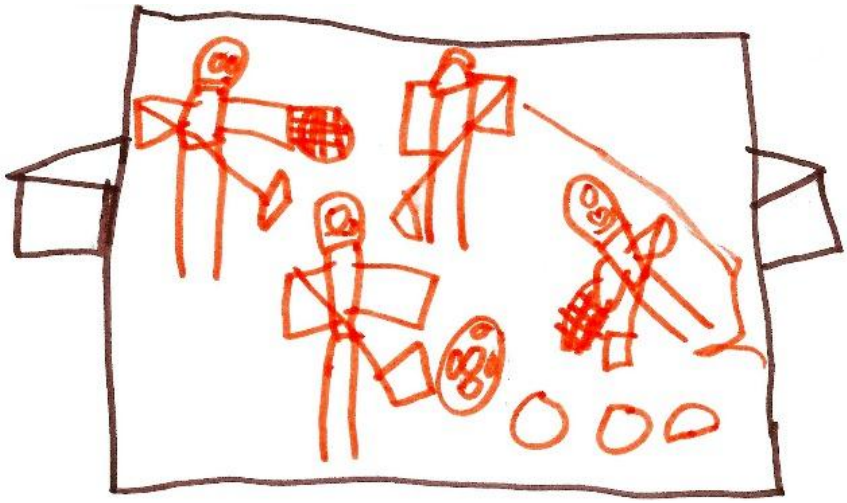
Leikissä lapsi harjoittelee sosiaalisia taitoja. Leikkikavereilla on siis tärkeä rooli lapsen elämässä. Aikuisen tulee huolehtia, että kaikille lapsille löytyy leikkikaveri, eikä leikeissä esiinny syrjimistä tai kiusaamista. Lasten ystävyyssuhteita kunnioitetaan ja leikkejä mahdollistetaan myös ryhmärajojen yli.

Vuodenaikojen vaihtelut huomioivia leikkimahdollisuuksia tulee olla myös päiväkodin pihalla ja lähiympäristössä. Monipuoliset leikki- ja liikuntavälineet ovat lasten saatavilla heidän kiinnostuksensa mukaan. Aikuisen rooli on tärkeä pihalla ulkoiltaessa, paitsi valvojana myös leikkien käynnistäjänä ja rikastuttajana. Ohjattuja leikkejä, kuten perinne- ja liikuntaleikkejä, voidaan leikkiä myös pihalla. Usein lapset omaksuvat leikit muutaman kerran jälkeen ja alkavat leikkiä niitä itsenäisesti. Kesällä, kun ulkoillaan paljon, ulos voidaan siirtää leikkejä ja leikkivälineitä sisältä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

5.5.1 Lapselle ominainen tapa toimia

Lapsi oppii liikkumalla, kokemalla, tutkimalla ja tekemällä. Oppiminen perustuu lapsen omaan aktiivisuuteen ja kiinnittyy hänen omakohtaisiin kokemuksiinsa. Aiemmin opittu luo siis pohjan uuden oppimiselle. Liikkumalla lapsi tutustuu itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Oman kehon tuntemus ja sen hallinta ovat pohjana terveen itsetunnon kehittymiselle. Toiminnallisuus nopeuttaa yleensä oppimista, sillä siitä syntyy useampia muistijälkiä aivoihin. Kaikessa oppimiseen liittyvässä kasvattajien tulisikin muistaa monipuolisuus eli hyödyntää eri opetus- ja oppimistyylejä rinnakkain. Kasvattaja tiedostaa, että lapsen ajatusmaailma pohjautuu leikinomaisuuteen, joten leikin tulee olla läsnä kaikessa toiminnassa. Positiivisen minäkuvan vahvistaminen ja myönteisen oppimisasenteen luominen ovat varhaiskasvatuksen tärkeimpiä päämääriä.

Päiväkotimme tilat mahdollistavat hyvin liikunnallisten leikkien leikkimisen. Jakotilojen lisäksi meiltä löytyy aktiivisessa käytössä oleva jumppasali sekä Kiitorata-käytävä. Myös ruokasali on suurimman osan päivää oiva tila liikunnalliseen toimintaan. Lapsille mahdollistetaan liikkuminen päivittäin, ohjattuna sekä myös omaehtoisena toimintana. Liikuntavälineitä on hankittu paljon ja monipuolisesti.

Kiitoradalla on aina mopoja, palloja ja muita liikuntavälineitä lasten saatavilla. Juoksemiseen, hyppimiseen ynnä muuhun liikunnalliseen toimintaan etsitään tilannekohtaisesti turvallisia tiloja. Luonnollisesti vauhdikkaimmat leikit ja toiminnot sijoittuvat ulkoiluaikaan. Piha-alueemme ja lähiympäristön retkikohteet toimivat hyvinä motoristen taitojen harjoittelupaikkoina.

Jokainen lapsi on omalla tavallaan luova. Tehtävänämme on antaa lapsen luovuudelle tilaa ja tarjota päivittäin lapsille erilaisia taiteellisia kokemuksia ja mahdollisuuksia ilmaista itseään eri keinoin. Kädentaitojen harjoittelu ja käsillä itse tekeminen ovat itseilmaisun muotoja parhaimmillaan. Lapsi käyttää siinä luovuuttaan ja mielikuvitustaan, toimii omien aistiensa ohjaamana, purkaa tunteitaan ja jäsentää ympäröivää maailmaa taiteen avulla. Musiikki eri muotoineen kuuluu luonnollisesti päivähoidon arkeen vahvasti. Laulaminen, soittaminen ja loruttelu liitetään etenkin pienillä päivittäisiin perushoidollisiin tilanteisiin. Musiikki tukee kielellistä kehitystä ja antaa mahdollisuuden lapselle ilmaista itseään. Jotta lapsi voi vapaasti käyttää luovuuttaan, tulee askartelu-, maalaus-, musisointi- ja draamavälineistöä olla aina lasten saatavilla.

Lapsi toimii luontaisesti maailmaa ihmetellen, kokeillen ja tutkien. Kasvattajan tehtävänä on rakentaa lapselle stimuloiva ja innostava ympäristö, josta löytyy jokaiselle jotain tutkittavaa ja ihmeteltävää. Lapsen kysymyksiin ja ihmettelyyn ei tarvitse olla oikeaa vastausta, vaan aikuisen tehtävänä on auttaa lasta omissa pohdinnoissaan ikätasoisesti eteenpäin.

5.5.2 Sisällölliset orientaatiot

Toteuttamamme laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus muodostuvat perushoidollisten, kasvatuksellisten ja opetuksellisten toimintojen kokonaisuudesta. Päivittäisten toimintojen taustalla, työmme tukena, vaikuttavat eri orientaatiot ja sisältöalueet.

Matemaattinen orientaatio toteutuu, kun päättelemme asioita, vertailemme esimerkiksi leikeissä leluja koon, muodon tms. mukaan tai laskemme varpaita, ryhmäkavereita tai muita arkipäivässä näkyviä määriä. ***Luonnontieteellinen*** suuntautuminen näkyy puolestaan esimerkiksi luonnon ja ympäristön tutkimisessa ja kokemisessa sekä säätilojen ja vuodenaikojen seuraamisessa.

Esteettinen ja eettinen orientaatio kulkevat niin ikään mukana kaikessa toiminnassamme. Itse tekeminen ja eri taiteen lajeihin tutustuminen kuuluvat arkeemme päivähoidossa. Jokaiseen päivään kuuluu myös sosiaalisten suhteiden pohdintaa, puhetta oikeasta ja väärästä sekä hyvästä ja pahasta. Yhteisillä säännöillä luomme pohjaa turvallisen arjen kokemiselle, toisen kunnioittamiselle ja yhteen hiileen puhaltamiselle.

Menneeseen tutustuminen ja menneen ajan yhdistäminen nykyisyyteen tuovat toimintaamme ***historiallis-yhteiskunnallisen*** perspektiivin. Tarkastelun lähtökohtana ovat perheen ja kulttuurin tuomat näkökulmat ja niiden vaikutus tämän päivän toimintaan. ***Uskonnollis-katsomuksellinen*** orientaatio puolestaan pitää sisällään uskonnollisten ja hengellisten asioiden käsittelyä varhaiskasvatuksessa. Lapselle annetaan aikaa olla ja ihmetellä, kysyä ja pohtia hänen mieltään askarruttavia asioita. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan perheen näkemys uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällöstä.

5.5.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön luoma kokonaisuus. Oppimisympäristön lähtökohtana toimivat lapsen ja lapsiryhmän jatkuvasti muuttuvat sosiaaliset ja psyykkiset tekijät. Tilassa olevien ihmisten väliset suhteet ja vuorovaikutus luovat tilaan ja tilanteisiin niiden tunne-ilmaston. Tilanteen ilmapiiri puolestaan vaikuttaa ryhmädynamiikkaan ja sen myötä myös toimintaan. Fyysisen oppimisympäristön eli esimerkiksi huonekalujen sijoittelun ja hankitun materiaalin, tulee tukea psyykkisiä ja sosiaalisia tekijöitä.

Lapsiryhmän ikätaso vaikuttaa oleellisesti oppimisympäristön toteuttamiseen. Pienten ryhmissä oppimisympäristö suunnitellaan tukemaan ensisijaisesti emotionaalista ja lasta lähellä olevaa vuorovaikutusta. Käytännössä aikuinen laskeutuu lapsen tasolle istuen esimerkiksi lattiatyynyllä. Isommilla lapsilla oppimisympäristön toteuttamisessa korostuvat puolestaan erilaiset leikit, kaverisuhteet ja sosiaalisten taitojen harjoittelu. Arjessa tuleekin varata leikeille tarpeeksi aikaa ja rauhoittaa ja rajata ympäristöä siten, että jokaisella lapsella on mahdollisuus leikkiä omien taitojensa ja toiveidensa mukaan.

Lapsiryhmän ikätasosta riippumatta aikuisen tulee olla aina sensitiivinen ja aidosti läsnä. Lapsen tunnetilojen aidolla kohtaamisella, kehon kielellään ja katsekontaktillaan aikuinen luo ilmapiiriä, jossa jokainen lapsi on tärkeä juuri sellaisena kuin hän on. Lasten aidolla kohtaamisella aikuinen myös havaitsee ryhmän lapsien tarpeet ja pystyy toteuttamaan ja muokkaamaan oppimisympäristöä jokaiselle lapselle sopivaksi. Oppimisympäristön toteuttaminen ja muokkaaminen on aina aikuisen vastuulla. Lapset ovat kuitenkin oleellinen osa oppimisympäristöä, joten ympäristön toteutuksen ja muokkauksen on hyvä olla lasta osallistuttava. Oppimisympäristön työstäminen on jatkuva prosessi.

5.5.4 Pienryhmätoiminta

Päiväkodissamme toimitaan pienryhmätoiminnan periaatteiden mukaisesti. Pienryhmätoiminta on koko päivän kattava toimintamalli, ei pelkästään toiminta-ajan eriyttämistä. Lapsia jaetaan pieniin ryhmiin kaikissa mahdollisissa tilanteissa, jotta laadukas vuorovaikutus on aina mahdollista. Pienryhmätoiminta perustuu lapsen tarpeisiin. Ryhmiä jaetaan iän ja kehitystason mukaan siten, että jokainen lapsi saa ryhmässä tarvitsemansa tuen kehitykselleen sekä seuraa ikätovereistaan. Sosiaalisten taitojen harjoitteleminen on sitä helpompaa, mitä vähemmän ryhmässä on lapsia.

Pienryhmätoiminta helpottaa arjen sujuvuutta tukemalla lapsen kiintymyssuhteiden kehitystä, mahdollistamalla lapsen havainnointia sekä vähentämällä melutasoa. Aikuinen voi olla aidosti läsnä ja ottaa lapsen huomioon yksilöllisesti, kun pieni ryhmä toimii suljettujen ovien takana omassa rauhassaan. Myös siirtymätilanteissa pienryhmätoiminta rauhoittaa ja mahdollistaa taitojen harjoittelun kiireettömästi. Pienryhmissä toimiminen mahdollistaa paremmin myös lasten osallisuuden eli lapset voivat yhdessä kasvattajan kanssa suunnitella omaa tekemistänsä, tuoda omia ajatuksiaan esille ja vaikuttaa omaan päiväänsä päiväkodissa.

Pienryhmätoiminta ja toimintojen porrastaminen vaatii kasvattajilta tietyn struktuurin laatimista ryhmälle. Sen lähtökohtana ovat yhdessä sovitut tavoitteet (laadukas vuorovaikutus, turvallinen oppimisympäristö ja osallistuva lapsi), jotka vaikuttavat menetelmän valintaan, niin ruokailuissa, siirtymätilanteissa, lepohetkellä kuin toiminnassakin. Struktuuri toimii tausta-aikatauluna aikuisille heidän toimiessaan lasten kanssa pienryhmissä. Aikataulusta huolimatta toiminta on kiireetöntä ja joustavaa.

Pienryhmätoiminnalla mahdollistamme päiväkotimme hienojen tilojen kokonaisvaltaisen ja monipuolisen käytön ja toimintarauhan jokaiselle lapselle. Ulkoilun porrastaminen sekä aamu- että iltapäivällä, salivuorot, Kiitoratavuorot sekä omien ryhmätilojen aktiivinen käyttö näkyvät toiminnassamme jatkuvasti.

Erilaisia pienryhmätoimintamalleja:

Pienten ryhmissä lapset on jaettu kiinteisiin pienryhmiin, jotka toimivat viikon kerrallaan aamupäivän saman kasvattajan johdolla aina lepohetkelle asti. Aamupäivän leikit ja muut puuhat sekä vessassa käymiset, ulkoilu, ruokailu ja päiväunille siirtyminen tapahtuvat siis porrastetusti, mutta aina samassa lapsiryhmässä. Lepohetkellä jokainen kasvattaja nukuttaa oman pienryhmänsä lapset ja suurimman osan nukahdettua, yksi kasvattaja jää valvomaan lapsia. Aamulla ja iltapäivällä vain kahden kasvattajan ollessa paikalla, lapset jaetaan leikkien mukaan pienryhmiin, jotka toimivat eri tiloissa. Oviaukossa istuen kasvattaja pystyy tarvittaessa valvomaan ja olemaan kahdessa eri huoneessa touhuavien lasten saatavilla.

Isompien lasten ryhmissä lapset ovat niin ikään jaettu useimmiten kiinteisiin pienryhmiin, jotka toimivat aamupäivän ajan. Kolmen kasvattajan ryhmässä lapset on jaettu neljään pienryhmään siten, että puolet lapsista ulkoilee aina yhden kasvattajan kanssa ja kaksi kasvattajaa toimii sisällä omien pienryhmiensä kanssa. Siirtymätilanteet tapahtuvat pienryhmissä aikuisille selkeän struktuurin mukaan, mitä muokataan tarpeen mukaan. Vain kahden kasvattajan ollessa paikalla lapset jaetaan puuhien mukaan pienryhmiin ja aikuiset sijoittuvat siten, että pystyvät seuraamaan kaikkien lasten touhuja. Isommilla lapsilla aikuisen ei välttämättä tarvitse olla aina fyysisesti samassa tilassa lasten kanssa, vaan hän voi seurata toimintaa lasin läpi viereisestä huoneesta. Halutessaan lapset voivat myös leikkiä toisessa lapsiryhmässä olevan kaverinsa kanssa.

Integroidun ryhmän esiopetusikäiset lapset muodostavat ryhmässään oman pienryhmän, joka noudattaa viereisen ryhmän esiopetusikäisten lasten kanssa samaa aikataulua. Näin koko päiväkodin esiopetusikäiset muodostavat esiopetuksen ajan yhden ryhmän, mikä puolestaan jaetaan toiminnan mukaan kiinteisiin tai vaihtuviin pienryhmiin. Toiminnassa on mukana kasvattajia kummastakin ryhmästä.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kaikki lapset tarvitsevat aikuisen tukea, sillä jokaisella lapsella on omat erityispiirteensä ja - tarpeensa, jotka kasvattajien tulee toiminnassaan huomioida. Toisilla lapsilla nuo erityispiirteet ovat hyvin pieniä ja lyhytkestoisia, toisilla ne ovat suurempia ja niitä saattaa olla monta ja ne saattavat olla pitkäkestoisempia. Kasvun ja oppimisen tuki jaotellaankin yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahvistuvan tukirakenteen. Tuen tarpeet voivat liittyä fyysiseen, tiedolliseen, taidolliseen, sosiaaliseen tai tunne-elämän osa-alueisiin.

Me Pakkalanrinteessä lähdemme toiminnassamme liikkeelle ajatuksesta, jossa ”erityisyys on normaaliutta”. Pienryhmiin perustuva toimintamme on suunniteltu siten, että pystymme huomioimaan jokaisen lapsen juuri sellaisena kuin hän on. Pienryhmäjakoa tehtäessä kasvattajat miettivät jokaisen lapsen vahvuudet ja tuentarpeet ja niiden pohjalta muodostetaan mahdollisimman hyvät ja toimivat pienryhmät.

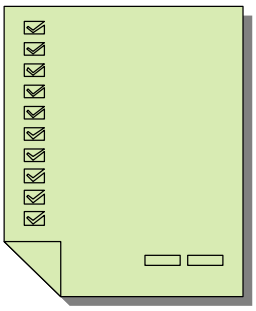
Jos kasvattajilla herää huoli lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen he miettivät, miten ja millaisilla arjen pedagogisilla muutoksilla voisivat tukea lasta käyttäen apuna yleisen tuen valikkoa (= yleinen tuki). Asiaa pohditaan myös yhdessä vanhempien kanssa yhteisten toimintatapojen luomiseksi. Mikäli se ei riitä, he voivat kutsua konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelton) havainnoimaan lasta ryhmässä. Tarvittaessa päiväkodin henkilökunta laatii kelton johdolla yhdessä vanhempien ja mahdollisten terapeuttien ja muiden hoitavien tahojen kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi *Tehostetun tuen-suunnitelman*. Suunnitelmaan kirjataan lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät tuen tarpeet, tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimintatavat (= tehostettu tuki). Mikäli tehostettu tuki ei riitä, voi lapsi esiopetusvuonna saada erityistä tukea.

Tehostetun tuen suunnitelman myötä lapselle voidaan hakea rakenteellisia tukitoimia, joita ovat muun muassa ryhmä- tai henkilökohtainen avustaja. Päiväkodissamme toimii myös Tuulentuvan integroitu ryhmä, johon on sijoitettu 5 enemmän aikuisen tukea tarvitsevaa lasta sekä 8 muuta lasta. Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhdessä lastentarhanopettajan ja lastenhoitajan kanssa. Lapsen erityistarpeiden huomioimisessa rakenteellisia tukitoimia tärkeämpää on kuitenkin aina psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muokkaaminen juuri lapsen tarpeita vastaavaksi.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Päiväkotimme asiakasperheet muodostavat hyvin monikielisen ja – kulttuurisen joukon. Valtaosa on kuitenkin suomenkielisiä ja kulttuuritaustaltaan suomalaisia, joten toimintamme perustuu suomen kieleen ja suomalaiseen kulttuuriin. Tavoitteenamme on jokaisen perheen ja lapsen kulttuurisen taustan huomioonottaminen ja kunnioittaminen arjessa. Yksittäisen perheen vakaumus ei kuitenkaan voi rajoittaa koko ryhmän toimintaa, sillä lapset havaitsevat eriarvoisuuden helposti. Esimerkiksi joulumusiikki kuuluu olennaisesti suomalaiseen kulttuuriin, joten sitä ei karsita pois ryhmän arjesta. Mahdollisuuksien mukaan lapselle järjestetään kuitenkin tarvittaessa vaihtoehtoista toimintaa.

Pyrimme toiminnassamme luomaan avoimen ja suvaitsevaisen ilmapiirin eri kulttuurien välillä. Tutustumme esimerkiksi lasten kanssa eri kulttuurien juhliin suomalaisesta joulun vietosta muslimien id-juhlaan ja kiinalaiseen uuteen vuoteen, jolloin kaikki saavat kokea olevansa tasa-arvoisia riippumatta kulttuuritaustastaan tai sukupuolestaan. Vanhemmat ovat avainasemassa välittämässä tietoa omasta kulttuuristaan meille. Lisäksi teemme konkreettisesti monikulttuurisuutta lapsille näkyväksi ruokasalin seinällä olevalla kartalla, johon kokoamme päiväkodissa edustettujen maiden liput ja tutut sanonnat eri kielillä.

Monikulttuurisen lapsen aloittaessa päivähoidossa tai esiopetuksessa, on perheen kanssa käytävä aloituskeskustelu erittäin tärkeässä roolissa monikulttuurisen yhteistyön luomisen kannalta. Keskustelussa käydään läpi *Lapsi kotioloissa* - kaavake sekä sen liitteenä erillinen *Alkukeskustelu*-kaavake. Tavoitteena on kulttuuristen erojen molemmin puoleinen ymmärtäminen. Aloituskeskustelu, kuten myös myöhemmin käytävä vasu-keskustelu, käydään tarvittaessa tulkin välityksellä, jotta kumpikin osapuoli saa puhua äidinkieltään ja väärinkäsityksiltä vältytään. Vasu-kaavakkeeseen kirjataan muiden asioiden lisäksi lapsen kaksikielisyyden suunnitelma. Siihen kirjoitetaan konkreettisesti, miten äidinkieltä tuetaan ja rikastutetaan kotona, miten suomen kieltä opetetaan päiväkodissa, mitkä ovat tavoitteet lapsen suomen kielen oppimisessa sekä miten oppimista seurataan ja arvioidaan.

Jokaisella muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä (s2)-opetukseen. Koska kielen oppiminen tapahtuu aina vuorovaikutuksessa, on ryhmän arjen suunnittelu erittäin tärkeää. Kiireettömyys, kuvat, eleet ja ilmeet tukevat uuden kielen omaksumista. Selkeä rakenne toiminnassa ja päiväjärjestyksessä sekä toistot ovat tärkeässä roolissa, kuten myös mallioppiminen. Oman kielimallinsa lisäksi kasvattajan tulee huomioida pienryhmiä muodostaessaan kaikkien lasten kielelliset valmiudet, jotta monikulttuurinen lapsi saa arjessa parhaan mahdollisen kielellisen mallin myös ikätovereiltaan.

Arjen toimintojen lisäksi kaikille monikulttuurisille lapsille järjestetään ikätason mukaisia s2-tuokioita viikoittain. Tuokioiden sisältö noudattaa päiväkodin yhteistä *kielikerhon vuosikelloa*. S2-kielen kehitystä havainnoidaan erillisellä *seurantalomakkeella*. Tarvittaessa lapsen kielen kehitystä pohditaan konsultoivan erityislastentarhanopettajan, kieli- ja kulttuurikoordinaattorin ja puheterapeutin kanssa.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotimme sijaitsee uudella asuinalueella ja lähiympäristömme on muuttunut kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana jo paljon. Aivan päiväkodin vieressä sijaitsee kuitenkin edelleen pieni viheralue, jossa on aidattu leikkipuisto, mutta myös rakentamatonta metsikköä kivineen ja pienine kallioineen. Metsikkö soveltuu hyvin luonnon tutkimiseen ja luonnossa liikkumisen harjoitteluun etenkin pienemmille lapsille, mutta se on myös mieluisa leikki- ja kiipeilypaikka eskari-ikäisillekin. Noin kilometrin päässä päiväkodista sijaitsee Backaksen kartanon alue, jossa pääsemme tutustumaan maalaismaisemaan. ”Oikean” metsän tunnelmasta pääsemme nauttimaan noin 1,5 kilometrin kävelymatkan jälkeen.

Jokainen ryhmä tekee säännöllisesti luonto- ja metsäretkiä. Retket toteutetaan pääsääntöisesti pienryhmissä ja retkikohdetta valittaessa huomioidaan osallistuvien lasten ikä ja tuen tarpeet. Näin ollen pystymme takaamaan laadukkaan vuorovaikutuksen ja yksilöllisen huomioimisen myös retkillä. Luontoretkien tavoitteena on tarjota lapsille arkisia elämyksiä, tutkittavaa ja ihmeteltävää. Retkillä oleellista on, että aikuinen sielläkin tarttuu hetkeen ja yhdessä lasten kanssa tutkii ja pohtii luonnonihmeitä. Myös luontoretkien tulee pohjautua leikinomaiseen toimintaan. Toiset lapset keksivät luonnossa tekemistä helposti, toiset tarvitsevat siihen aikuisen vahvan tuen. Parhaimmillaan yhdessä aloitetut leikit jatkuvat metsäretkestä toiseen.

Esiopetuksessa pohditaan ympäristö- ja luonnontieteellisiä asioita ja ilmiöitä syvemmin. Perehdymme tarkemmin vuoden- ja vuorokaudenaikoihin, viikonpäiviin ja erilaisiin aikakäsitteisiin. Lisäksi tutustumme luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön ja mietimme, miten omalla toiminnallamme voimme vaikuttaa siihen. Esiopetuksessa korostuu ympäristön tutkiminen eri aistien ja itse tehtyjen tutkimusten kautta.

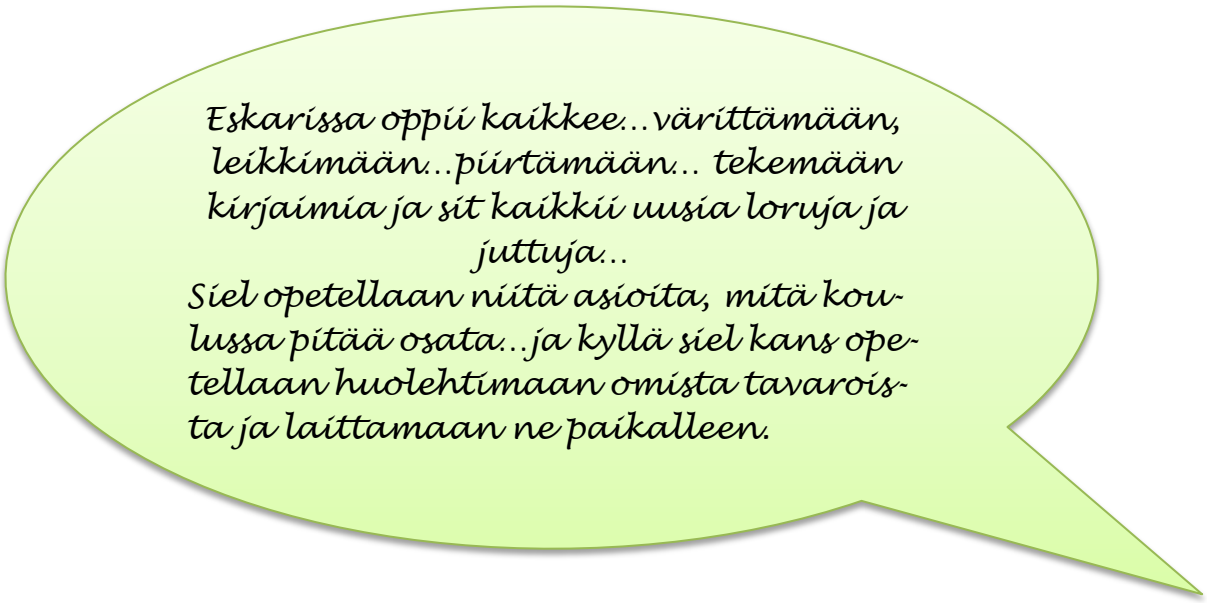
Päiväkodissamme toimii nimetty ekotuki- tiimi. Heidän kauttaan saamme tietoa luontoprojektista ja -koulutuksista sekä käytännön asioiden järjestämisestä päiväkodissamme. Kierrätys kuuluu jokapäiväiseen arkeemme mm. paperinkeräyksen, biojätteiden erittelyn ja askartelumateriaalien valinnoissa. Kierrätämme myös leluja ryhmästä toiseen ja hankinnoissa otamme huomioon laadukkuuden ja kestävyyden. Energiansäästöä meillä edustaa esimerkiksi valojen sammuttaminen huoneesta poistuttaessa.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetus

Esiopetuksemme perustuu opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelmaan vuodelta 2010 sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, mutta samalla silta koulumaailmaan. Esiopetusvuoden päätteeksi lapsi saa todistuksen osallistumisestaan esiopetukseen.

Esiopetusvuoden keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa harjoitellaan ennen kaikkea ryhmässä työskentelemistä ja toisen huomioon ottamista. Kouluun lähtevän lapsen on myös tärkeää osata ottaa vastuuta itsestään, omista tekemisistään ja tavaroistaan, joten omatoimisuus on yksi esiopetusvuoden keskeisimmistä tavoitteista.

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Kokonaiset oppimisprosessit ovat yksittäisiä sisältöjä tärkeämpiä. Koska lapset oppivat parhaiten itse tekemällä ja kokemalla, pyritään esiopetus toteuttamaan mahdollisimman toiminnallisesti ja lasta osallistuttavasti. Keskeisin toimintamuoto esiopetuksessa on leikki. Jokaisena esiopetuspäivänä leikille tulee antaa aikaa ja mahdollisuuksia, sillä leikkitilanteet ovat parhaita oppimistilanteita. Esimerkiksi kauppaleikissä voidaan harjoitella laskemista, luokittelua, kirjoittamista, oman vuoron odottamista ja hyviä tapoja. Esiopetusvuoden tavoitteenamme ovat positiiviset oppimiskokemukset sekä innostus uuden oppimiseen ja niiden myötä lapsen itsetunnon vahvistaminen ja parantaminen.

Myös esiopetuksessa toteutetaan koko päivän kattavaa pienryhmätoimintaa. Koko päiväkodin esiopetusikäiset lapset toimivat esiopetusajan (8.30-12.30) yhtenä ryhmänä, joka jaetaan toiminnan mukaan erilaisiin ja eri kokoisiin pienryhmiin. Ryhmien muodostamisessa huomioidaan kaikkien lasten tuen tarpeet ja tavoitteena on, että myös eri kieli- ja kulttuuritaustaiset ja integroidun ryhmän lapset osallistuvat esiopetukseen muiden mukana. Päivittäin harjoitellaan myös toisten kuuntelemista ja vuoronodottamista koko ryhmän yhteisessä kokoontumisessa. Täydentävässä päivähoidossa olevien lasten kohdalla kiinnitetään huomiota siihen, että lapsen päivä muodostaa eheän ja tasapainoisen kokonaisuuden.

Esiopetusryhmien tilat on suunniteltu ja järjestelty oppimista tukevaksi ja oppimiseen innostavaksi. Välineet ja materiaalit ovat lasten tasolla ja saatavilla jokapäiväiseen leikkimiseen ja tutkimiseen. Päiväkodissamme on panostettu laadukkaiden ja kehittävien pelien ja esiopetusmateriaalin hankintaan. Esiopetuksessa hyödynnetään omien ryhmätilojen lisäksi aktiivisesti päiväkodin muitakin tiloja.

Esiopetuksessa on käytössä perusopetuksesta tuttu kolmiportaisen tuen malli, jolla jokainen lapsi saa tarvitsemansa yleisen, tehostetun tai erityisen tuen. Lisäksi kaikille lapsille tehdään yhdessä vanhempien kanssa *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma* eli *leops* tai erityisen tuen piirissä oleville lapsille *Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma* eli *HOJKS*. Lapsi

osallistuu oppimissuunnitelmansa laatimiseen värittämällä itsearviointilentokoneen, jossa hän arvioi omia oppimisvalmiuksiaan. Tehostetun tuen piirissä olevan lapsen leopsin liitteeksi laaditaan *Tehostetun tuen suunnitelma*, johon kirjataan konkreettiset keinot hänen oppimisensa tukemiseksi. Näin vanhemmat pääsevät osallistumaan esiopetuksen kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja lasten kanssa.

Esiopetuksessa toteutettava oppilashuolto on osa varhaiskasvatuksessa tehtävää hyvinvointityötä. Oppilashuollon tavoitteena on tukea lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä tarjota terveellinen kasvu- ja oppimisympäristö. Oppilashuoltotyötä tehdään aina yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa. Moniammatilliseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat päivähoitoyksikön esimies, esiopetusryhmän lastentarhanopettaja, erityislastentarhanopettaja/ konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä syksyllä neuvolan terveydenhoitajien edustaja. Kevään oppilashuoltotyöryhmän tapaaminen on samalla EsKo-tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat koulun rehtori, erityisopettajien sekä luokanopettajien edustajisto.

Yhteistyö lähikoulumme, eli Veromäen koulun, kanssa tiivistyy esiopetusvuoden keväällä. Lisäksi ”Sujuvasti kouluun”-toimintamallissa mukana olevien lasten koulun aloituksen järjestelyistä keskustellaan tarkemmin. Esiopetusikäiset lapset käyvät myös muutaman kerran kevään aikana tutustumassa kouluun ja osallistumassa siellä johonkin toimintaan.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tarkoitettu niille 6-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä toimimiseen. Päiväkodin johtajan vastuulla on järjestää kriteerit täyttävän lapsen asioista kuulemistilaisuus, johon osallistuvat lapsen huoltaja, ryhmän lastentarhanopettaja, tulkki sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori. Kuulemistilaisuudessa käydään läpi *Kuuleminen-*, *Lapsi kotioloissa* ja *Alkukeskustelu-* lomakkeet, joista toimitetaan tilaisuuden jälkeen kopio varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee päätöksen lapsen ottamisesta valmistavaan opetukseen.

Valmistava opetus integroidaan aina esiopetukseen. Käytännössä valmistavaa opetusta tulee järjestää 25 tuntia viikossa eli lapsella on päivittäin esiopetuksen lisäksi yksi ylimääräinen tunti. Valmistavan opetuksen sisältö ja tavoitteet räätälöidään aina henkilökohtaisesti kullekin lapselle. Sovitut tavoitteet ja järjestelyt kirjataan *Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan*. Etenkin lapsiryhmässä käytettävät suomen kielen oppimista vahvistavat toimintatavat tulee käydä siitä ilmi.

5.8.3 Avoin varhaiskasvatus

Päiväkodissamme järjestetään avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa. Isojen kerho Sammakot (4-5-vuotiaat) toimii maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 9-12 ja pienten kerho Simpukat (2,5-3-vuotiaat) toimii tiistaisin ja torstaisin klo 9-11. Kerhoissa työskentelee lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Lapsille laaditaan *kerhon varhaiskasvatussuunnitelma* yhdessä vanhempien kanssa. Kerhojen toiminta on suunnitelmallista ja niiden tavoitteena on tukea kotona olevien lasten kasvua ja kehitystä sekä järjestää heille mahdollisuus toimia vertaisryhmässä. Kerhossa lapselle mahdollistetaan riittävä ikätasoinen ja virikkeellinen toiminta.

5.9 Tieto- ja viestintätekniikka

Päiväkodissamme on lasten käytössä opetusverkossa olevia tietokoneita. Tietokoneet ovat sijoitettu lapsiryhmiin osaksi arjen oppimisympäristöä. Lapset saavat käyttää koneita ikätasonsa ja taitojensa mukaan. Aluksi pääpaino on opetuspelien pelaamisessa ja hiiren käytössä. Esiopetuksessa tietokonetta hyödynnetään myös tiedonhankinta- ja dokumentointivälineenä.

Hyödynnämme tietotekniikkaa myös tiedotusvälineenä. Ryhmät lähettävät kuukausikirjeet perheille sähköpostin välityksellä. Lisäksi dokumentoimme lasten arkea digikameroilla ja esitämme kuvia vanhemmille tietokoneen avulla erilaisten tapahtumien yhteydessä. Vanhemmat voivat myös tuoda muistitikun päiväkotiin ja saada siihen kuvia lapsistaan. Sähköinen dokumentointi on yksikössämme vasta alkutaipaleella ja hyvien ja toimivien tapojen kehittely on seuraava haasteemme.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkotimme henkilökunta muodostaa moniammatillisen työyhteisön. Kasvatushenkilökunnasta puolet on koulutukseltaan lastentarhanopettajia tai sosionomeja ja puolet lastenhoitajia. Lisäksi päiväkodissamme työskentelee hallinnollinen päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja avustajia. Päiväkodin johtaja toimii työyhteisön esimiehenä ja pedagogisena johtajana. Päiväkotimme jokaisesta lapsiryhmästä vastaa kolmen kasvattajan moniammatillinen tiimi, kerhossa kasvattajia on kaksi. Lastentarhanopettajat ovat vastuussa tiiminsä toteuttamista pedagogisista käytännöistä. Jokaisen kasvattajan työpanos on meille yhtä arvokas ja eri koulutustaustoilla olevat kasvattajat täydentävät arjessa toinen toisiaan luoden yhdessä pohjan laadukkaalle varhaiskasvatukselle.

Päiväkodissamme toimii joka toinen viikko päiväkodin johtajan vetämä ***edustuksellinen tiimi*** (e-tiimi), jossa käsittelemme koko päiväkotia koskevia asioita. Tällaisia asioita ovat mm. päivähoidon yleiset linjaukset, erilaiset koulutukset ja vanhemmilta saatu palaute. Jokaisesta kasvattajatiimistä valitaan edustaja e-tiimiin. Tämän edustajan vastuulla on tiedonsiirto oman tiiminsä ja e-tiimin välillä. On suotavaa, että tiimin edustaja pysyisi samana vähintään puoli vuotta, jotta e-tiimin palaverit sujuisivat jouhevasti ja asioiden käsittelyssä säilyisi jatkumo kokouksesta toiseen.

Vuoroviikkoina e-tiimin kanssa toimii ***pedagoginen palaveri***. Pedagogisessa palaverissa käsitellään esimerkiksi kasvatuksellisia asioita, pohditaan oppimisympäristön toimivuutta ja keskustellaan valituista toimintatavoista, arjen työn sujumisesta ja mahdollisista ajankohtaisista haasteista. Pedagogiset palaverit toteutetaan vuorotellen lastentarhanopettajien tai lastenhoitajien vertaispalaverina tai eri ammattiryhmien yhteispalaverina.

Jokaisen lapsiryhmän kasvatushenkilöstöllä on viikoittain oma ***tiimipalaverinsa***. Tiimipalaverit pidetään päivälepoaikaan ja niissä suunnitellaan ja arvioidaan oman lapsiryhmän arkea ja toimintaa. Tiimipalaverien pohjan luovat kasvattajien tekemät havainnot lapsiryhmästä ja yksittäisistä lapsista. Tiimin jäsenet laativat toimintakauden alussa *tiimisopimuksen*, johon kirjataan yhdessä sovitut toimintatavat ja käytänteet. Päiväkodin johtaja tekee syksyisin tiimikäynnit, jolloin hän seuraa aamupäivän ryhmän arkea ja käy sen pohjalta ryhmän kasvattajien kanssa pedagogista keskustelua tiimipalaverissa.

Kasvatushenkilöstölle kuuluu viikoittain lapsiryhmästä poissa olevaa ***suunnittelu- ja valmisteluaikaa***. Siihen kuuluvat osallistumiset edellä mainittuihin e-tiimeihin, pedagogisiin palavereihin sekä tiimipalavereihin. Lisäksi suunnitteluaika sisältää vanhempien ja mahdollisten terapeuttien ja muiden yhteistyötahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja erilaisten lomakkeiden täyttämisen sekä tietenkin toiminnan suunnittelun. Suunnittelu- ja valmisteluajan määrä vaihtelee eri viikkoina ja eri ammattiryhmien välillä. Kasvattajatiimit suunnittelevat viikoittain tiiminsä jäsenten tarvitseman suunnitteluajan toteuttamisen.

Syksyisin pidämme yhteisen ***kehittämispäivän***, johon osallistuu koko päiväkodin henkilökunta. Kehittämispäivänä päiväkotimme on suljettuna ja hoitoa tarvitsevat lapset hoidetaan alueen muissa päiväkodeissa. Kehittämispäivän tarkoituksena on suunnitella yhdessä koko henkilökunnan kanssa tulevaa toimintakautta ja yhteisiä toimintatapoja. Jokaisella tiimillä on myös kehittämispäivänä aikaa oman lapsiryhmän arjen ja toiminnan suunnitteluun.

Kevätkauden alkaessa jokaisella tiimillä on ***suunnittelu- ja arviointi-iltapäivä***, jossa tiimi arvioi kulunutta syyskautta ja tekee arvioinnin pohjalta kevätkauden suunnitelman. Keväisin meillä on myös päiväkodin yhteinen ***arviointipäivä***, joka järjestetään lauantaityöpäivänä. Arviointipäivässä käydään läpi kuluneen toimintakauden tapahtumia ja arvioidaan, kuinka olemme onnistuneet toteuttamaan syksyllä tehtyä toiminnan suunnittelua ja kuinka olemme pystyneet vastaamaan lasten tarpeisiin arjessa. Käymme arviointipäivässä tarvittaessa myös laajemmin läpi perheiltä saatua asiakaspalautetta.

Jokaisella työntekijällä on lisäksi vuosittain ***tulos- ja kehityskeskustelu*** yhdessä esimiehensä kanssa. Keskustelun tarkoituksena on työntekijän ammatillisen itsearvioinnin läpikäyminen sekä koulutus- ja kehitystarpeiden kartoittaminen.

Toimintaa arvioidaan myös erilaisten kyselyjen pohjalta, joihin vanhemmat ja kasvatushenkilöstö vastaavat. Vanhemmilta kerätään säännöllisesti palautetta ja arviointia toiminnasta sähköisesti täytettävällä kyselyllä, joka lähetetään kaikille Vantaan päiväkotien asiakasperheille. Tästä kyselystä päiväkoti saa koonnin, jonka perusteella päiväkodin henkilöstö käy keskustelua ja tarvittaessa mukauttaa toimintatapojaan vastaamaan paremmin lasten ja perheiden tarpeita. Kasvatushenkilöstö vastaa säännöllisesti *kunta10-kyselyyn*, jonka teemoina ovat mm. oman työn arviointi ja työssä jaksaminen. Tämän kyselyn palautteen pohjalta arvioidaan työyhteisön toimivuutta ja rakenteita. Jos niissä koetaan olevan haasteita, työyhteisö etsii niihin yhdessä ratkaisuja esimiehen johdolla.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Hyvinvointityö, yhteistyötahot ja kumppanuudet

Hyvinvointityö on tärkeä osa työtämme. Sen perustana on jokaisen yksilön ja koko yhteisön hyvinvointi, joka syntyy turvallisuudentunteesta ja perustarpeiden tyydyttämisestä. Kokonaisuudessaan hyvinvointityö muodostuu toimivasta kasvatuskumppanuudesta ja yhteistyöstä eri tahojen kanssa sekä turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta toimintaympäristöstä. Työntekijöiden työhyvinvointi pohjautuu oman työnsä arvostamiseen ja siitä nauttimiseen. Työtämme sävyttää aina ammatillisuus. Tiedämme työmme tavoitteet ja teemme ne kaikille näkyviksi.

Aikuisten hyvinvointi heijastuu suoraan lapsiin ja heidän viihtyvyyteensä. Työhyvinvointia lisäämässä päiväkodissamme toimii myös Hupitoimikunta, joka järjestää henkilökunnalle pientä piristystä arkeen sekä halukkaille silloin tällöin tapahtumia myös vapaa-ajalle. Työhyvinvointiin liittyviä tiedotteita ja esitteitä on koottu ”Työhyvinvointi”-kansioon.

Pienryhmiin perustuva toimintamme tukee kaikkien hyvinvointia. Pienemmässä ryhmässä avoimen ilmapiirin, laadukkaan vuorovaikutuksen ja aikuisen aidon läsnäolon toteuttaminen on paljon helpompaa. Lisäksi kasvattajatiimit pyritään säilyttämään samoina mahdollisimman pitkään, jotta turhilta ihmissuhteiden katkeamisilta lapsen elämässä vältyttäisiin. Työyhteisön rakenteet ovat suunniteltu tukemaan hyvinvointityön toteuttamista.

Henkilökunnan perehdytyksen yhteydessä käydään läpi talon yleiset toimintatavat sekä toimintaohjeet eri tilanteisiin. Toimintatavat ovat myös kirjattuna ”Perehdytys”-kansiossa ja toimintaohjeet sekä ohjeistukset kriisitilanteisiin ”Turvallisuus”-kansiossa. Kiusaamisen ehkäisy-ohjelma on laadittu ja se löytyy niin ikään ”Turvallisuus”-kansiosta.

Toteuttaessamme laadukasta varhaiskasvatusta teemme yhteistyötä monien tahojen kanssa, jotta lapsen paras toteutuisi kaikissa olosuhteissa ja tilanteissa. Alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja ja tukea tarvitsevien lasten terapiahenkilöstö ja tutkiva taho ovat arkemme luontevat yhteistyökumppanit. Lisäksi teemme yhteistyötä lastenneuvola kanssa. Yhteistyö neuvolan kanssa tiivistyy 4-vuotiaan hyvinvointitarkastuksen yhteydessä. Vanhempien kanssa käydään keskustelu ennen 4-vuotistarkastusta *Hyve-lomakkeen* pohjalta ja päiväkoti lähettää täytetyn lomakkeen neuvolaan. Neuvola puolestaan palauttaa täydennetyn Hyve-lomakkeen päiväkotiin hyvinvointitarkastuksen jälkeen. Esiopetusryhmä toimii lisäksi yhteistyössä Veromäen ja Kartanonkosken koulujen kanssa, jotta siirtyminen koulun puolelle sujuisi joustavasti. Tikkurilan seurakunta on ollut mukana järjestämässä joulun ja pääsiäisen aikaan pieniä hartaushetkiä evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluville lapsille. Jos perheellä on asiakkuus lastensuojeluun, voimme olla myös lastensuojelun kanssa yhteistyössä perheen suostumuksella.

7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä

Tutustuminen tähän Pakkalanrinteen päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa antaa paljon tietoa arvoistamme ja toimintatavoistamme. Lisäksi toimintaamme voi tulla tutustumaan aina päiväkodin ollessa avoinna. Kerromme mielellämme lisää käytännöistämme ja päiväkotimme arjen suunnittelusta.

www.vantaa.fi/opetus_ja_kasvatus on koottu kattavasti tietoa varhaiskasvatukseen liittyen. Sieltä löytyy tietoa eri päivähoitomuodoista avoimen varhaiskasvatuksen kerhoista esiopetukseen.

Vantaan kaupunki
Pakkalanrinteen päiväkoti
Pakkalanrinne 4, 01510 Vantaa
p. 09-839 23178

Vantaa

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Peltovuoren toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 3
2.1 Arvolähtökohdat 3
2.1.1 Yhteisöllisyys 3
2.1.2 Innovatiivisuus 4
2.1.3 Kestävä kehitys 4
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 5
2.2.1 Kasvattajuus 5
2.2.2 Lapsikäsitys 5
3 Lasten puheenvuoro 6
4 Yhteistyö perheiden kanssa 7
5 Työ lasten parissa 8
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 8
5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 10
5.3 Lasten leikki 12
5.4 Oppimistoimintojen organisointi 14
5.4.1 Lapselle ominainen tapa oppia ja toimia 14
5.4.2 Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot ja esiopetuksen sisältöalueet 16
5.4.3 Oppimisympäristö 17
5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 19
5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 19
5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 19
5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 20
5.7 Tieto- ja viestintäteknologia 21
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 21
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 22
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 22
7.2 Hyvinvointityö ja esiopetuksen oppilashuolto 23

Liite: Peltovuoren laulu

1 Johdanto

Peltovuoren varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) laatimiseen osallistui koko yksikön henkilökunta. Perustimme neljä vasu-ryhmää, joissa pohdimme arvoihin, lapsikäsitykseen, kasvattajuuteen, varhaiskasvatuksen tavoitteisiin ja sisältöön liittyviä aiheita. Vanhempien näkemyksiä kartoitimme vanhemmille suunnatulla kyselyllä ja lasten ajatuksia saimme koottua päivittäisissä arjen tilanteissa. Varhaiskasvatussuunnitelmatyötämme ohjaavina asiakirjoina toimivat sekä valtakunnalliset (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005) että kuntatason linjaukset (Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2011 ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012). Varhaiskasvatussuunnitelma on arvokas työvälineemme – se määrittelee yksikkömme tavan toimia, ohjaa meidän jokapäiväistä työtämme, toimii uuden henkilökunnan perehdyttämisasiakirjana ja antaa vanhemmille tietoa Peltovuoren toimintayksikössä annettavasta hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta.

Peltovuoren toimintayksikköön kuuluu elokuussa 2003 toimintansa aloittanut Peltovuoren päiväkoti sekä vuonna 2007 päiväkodin yhteyteen liitetty Pakkala-Ylästö -alueen perhepäivähoito.

Peltovuoren päiväkoti sijaitsee Kivistö-Aviapolis tulosyksikössä Ylästön kaupunginosassa. Lännessä ja etelässä sitä rajaa Vantaan joki ja pohjoisessa Kehä III. Päiväkodin vieressä kulkeva Ylästöntie on kaupunginosan tärkein liikenneväylä. Taajama on rauhallista luonnonläheistä aluetta, joka koostuu pääasiassa pientaloista sekä muutamista matalista kerrostaloista. Ulkoliikuntapaikkoja Ylästössä ovat Isonmännyn kenttä sekä alueella sijaitsevat kaupungin puistot, Ikaksen pulkkamäki ja koulun ja päiväkotien piha-alueet. Alueen palveluita ovat mm. kirjastoauto, Valintatalo, Ylästön kotiseututalo ja seurakuntatalo.

Peltovuoren päiväkodissa on viisi lapsiryhmää 0-6 -vuotiaille lapsille. Lapsia on noin 100 ja henkilökuntaa noin 20. Lapsiryhmien nimet ovat Jyväset, Vehnäset, Kauraset, Ohraset ja Rukiiset. Nimet on annettu suomalaisten viljojen mukaan, Ylästön lähialueen kauniiden peltojen innoittamana. Päiväkodin perustamisen yhteydessä syntyi Peltovuoren oma laulu, joka on tämän varhaiskasvatussuunnitelman liitteenä.

Peltovuoressa esiopetusta annetaan erillisessä 6v. esiopetusryhmässä neljä tuntia päivässä. Esiopetus liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen ja sen järjestämisestä säädetään perusopetuslaissa. Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, jota toteutetaan pääsääntöisesti peruskoulujen työ- ja loma-aikoja noudattaen. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamiseen ja järjestämiseen liittyvät asiat sekä toimintavuoden keskeiset tavoitteet kuvataan tarkemmin vuosittain laadittavassa toimintasuunnitelmassa.

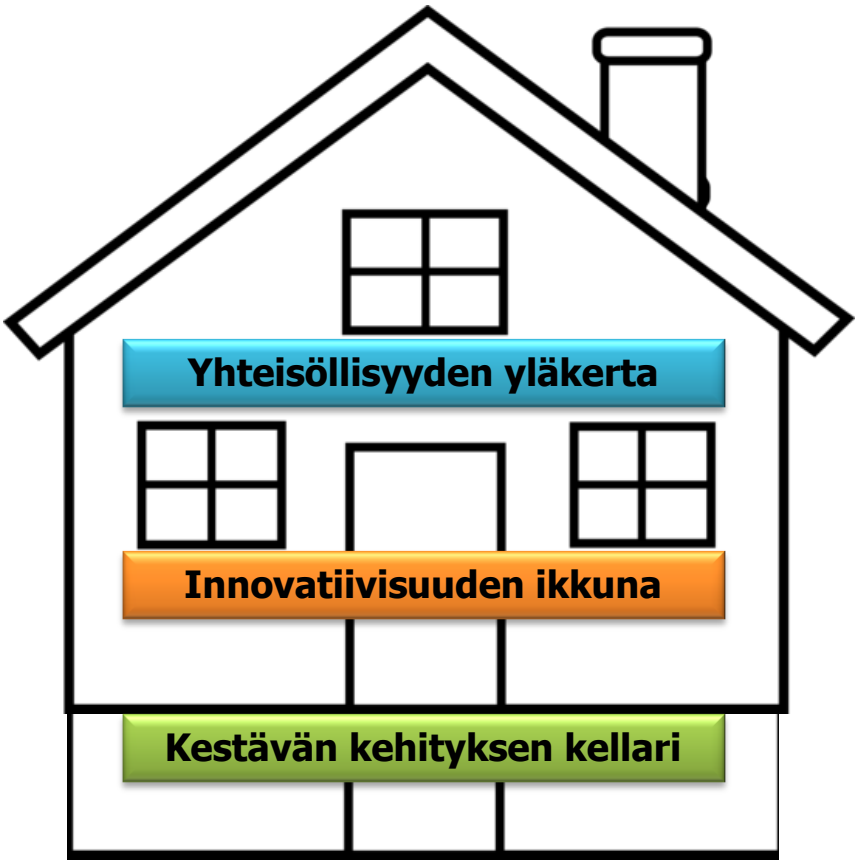
Pakkala-Ylästö -alueen perhepäivähoitoon kuuluvat lähialueen kunnallinen perhepäivähoito sekä yksityisen perhepäivähoidon valvonta. Perhepäivähoito on kodinomainen hoitomuoto. Päivähoitopaikkana on hoitajan oma koti, jossa toimii pieni lapsiryhmä – enintään neljä alle kouluikäistä kokopäivähoidossa olevaa lasta sekä mahdollisesti yksi osapäivähoidossa oleva esiopetus- tai kouluikäinen lapsi. Kunnallinen perhepäivähoitaja on varhaiskasvatuksen toimintayksikön työntekijä ja yksityinen perhepäivähoitaja taas työskentelee yksityisyrittäjänä, jonka toimintaa kunta valvoo. Perheillä on lisäksi mahdollisuus palkata yksityinen työsuhteinen perhepäivähoitaja omaan kotiin, jolloin he itse valitsevat sopivan henkilön ja huolehtivat kaikista työnantajan velvoitteista. Kunnallisia ja yksityisiä perhepäivähoitajia on alueellamme yhteensä noin 10.

Peltovuoren ateria-, puhtaus- ja kiinteistöpalveluista vastaa Vantti (Vantaan Tilapalvelut Oy). Päiväkodissa on palvelukeittiö, joten aamiainen ja välipala valmistetaan päiväkodissa ja lounasruoka tuodaan valmiina Ylästön koululta. Perhepäivähoidossa hoitaja valmistaa lasten kaikki ateriat itse.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

2.1.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys näkyy työyhteisössämme avoimuutena, luottamuksena työkavereihin, vastuun antamisena ja hyvänä työmoraalina. Toteutumista edistävät hyvä tiedon kulku, koko talon säännölliset yhteiset palaverit, perhepäivähoitajien työpalaverit, tiimien omat palaverit, tiimisopimukset ja yhdessä sovitut käytännöt ja linjaukset. Ryhmät tekevät yhteistyötä ja auttavat toisiaan esim. henkilökunnan poissaolotilanteissa. Lasten ulkoilua valvomme päiväkodissa yhteisvastuullisesti sektoreittain ja perhepäivähoitajat ulkoilevat välillä yhdessä aamupäivisin.

Yhteisöllisyys näkyy lasten toiminnoissa, perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä verkostoitumisena eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Lasten mahdollisuus vaikuttaa omiin leikkeihin ja kavereihin sekä osallistuminen arkiaskareisiin lisäävät yhteisöllisyyttä. Lapsen päivässä huomioimme perheen kanssa keskusteluissa sovitut toimintatavat. Esiopetusikäiset tekevät yhteistyötä koulun ja muiden Ylästön alueen esiopetusikäisten kanssa.

2.1.2 Innovatiivisuus

Innovatiivisuus tarkoittaa luovuutta ja keksimistä. Peltovuoren toimintayksikössä otamme lapsen innovatiivisuuden huomioon arjen tilanteissa. Lapsen ideat ja näkökulma tulevat monipuolisesti esille päiväkodin pienryhmätoiminnassa ja perhepäivähoidon pienissä lapsiryhmissä.

Kasvattajilla on avoin asenne innovatiivisuuteen ja vahva sitoutuminen erilaisiin työskentelytapoihin. Arvioimme ja mukautamme toimintaamme ja rakenteitamme säännöllisesti. Meillä on lupa kokeilla ja erehtyä, niin lapsilla kuin aikuisilla.

2.1.3 Kestävä kehitys

Peltovuoren yksikössä kestävä kehitys näkyy kierrätyksenä ja energian säästönä. Opettelemme lasten kanssa lajittelemaan bio- ja energiajätteet, paperit ja kartongit/pahvit. Vältämme turhaa veden ja sähkön kulutusta ja kierrätysmateriaalien käyttö on luonteva osa arkeamme. Hankintamme ovat suunnitelmallisia, kestäviä ja laadukkaita. Tiedotamme paljon sähköisessä muodossa.

Lähialueen metsät ja puistot ovat oman pihan lisäksi merkittävä oppimisympäristö. Tavoitteenamme on, että lapsi kiinnostuisi omasta lähiympäristöstään ja siitä muodostuisi hänelle tärkeä ja mielenkiintoinen tutkimus- ja leikkipaikka. Opettelemme tuntemaan oman toimintamme vaikutuksen ympäristöömme. Mottomme on: Lapselle luja luottamus luontoon!

Arvostamme toisiamme ja vaalimme hyväksi havaittuja perinteitä; yhteisiä juhlia, tapahtumia ja toimintatapoja.

”Peltovuoren leivän ainekset”

”Rukiiset, Ohraset ja Kauraset heitän vakkaan,
Vehnäset ja Jyväset mukaan nakkaan.

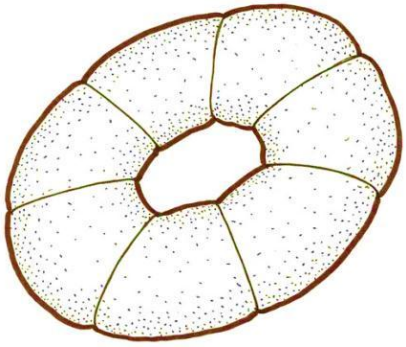
Perhepäivähoidosta muruset lisään,
tervetulleeksi toivotan taikinaamme sisään.

Vanhempien kanssa tehdyt reseptit nuo,
varmasti hyvän lopputuloksen tuo.

Taikinan vaivaus alkaa jo voi,
lasten osallisuus leipäämme mausteet loi.

Turvallisessa taikinassa tunteillekin tilaa on,
erilaisten viljojen täyteläisyys verraton.

Pienryhmässä luottamus kasvaa ja taidot karttuu,
lämmöllä asiat mieleen tarttuu.

Hyvään taikinaan tarvitaan vielä;

Lusikallinen luovuutta,
vuorovaikutuksen suoruutta.

Kauhallinen kannustusta,
jonkin verran joustavuutta,
toisten kunnioittamista, tasavertaisuutta.

Lukematon määrä leikkiä,
ylen määrin yhteisöllisyyttä,
ripaus rauhallisuutta, yksilöllisyyttä.

Hyppysellisen huumoria lopuksi sekaan heitämme,
näin valmistuu Peltovuoren leipämme”.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Peltovuoren toimintayksikössä henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön. Toimintakulttuurimme rakentuu yhdessä sovituista arvoista ja toimintatavoista. Peltovuoressa kasvattajuus on sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Aikuisen esimerkki työtovereitaan kohtaan kannustavana ja positiivista palautetta antavana on tärkeä malli lapselle. Kasvattajina dokumentoimme, arvioimme ja pyrimme jatkuvasti kehittämään toimintaamme.

Tavoitteenamme on lapsen tasapainoinen kasvu kohti myönteistä minäkuvaa sekä henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen yhteistyössä perheen kanssa. Vaalimme lapsuutta ja lapsen itseisarvoa. Kasvattajina mahdollistamme kannustavan, hyväksyvän ja iloa tuottavan ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Ohjaamme lasta omaan ajatteluun, ongelmaratkaisutaitoihin, pohdintoihin, vuorovaikutukseen ja omatoimisuuteen.

Suunnittelemme toimintaa ja rakennamme toiminta- ja oppimisympäristön lapsilähtöisesti. Päiväkodissa toimimme mahdollisimman paljon pienryhmissä ja perhepäivähoidossa toimimme pienessä perhepäivähoitoryhmässä koko ajan. Pienryhmässä voimme paremmin kuulla ja huomioida lasta yksilönä sekä havainnoida ja ohjata häntä vahvuuksineen ja tarvittaessa tuen tarpeineen. Pienryhmässä lapsen on helpompi ilmaista itseään, harjoitella vuorovaikutusta sekä leikki- ja työskentelytaitoja. Pienryhmässä lapsi uskaltaa osallistua ja saa itsetunnolleen myönteisiä kokemuksia ja palautetta toiminnastaan. Aikuinen kannattelee pienryhmän toimintaa ja luo rauhallisen, luottavaisen ja rohkaisevan ilmapiirin.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on luonnostaan utelias ja haluaa oppia koko ajan uutta. Parhaiten hän oppii ollessaan itse aktiivinen. Lapsi ihmettelee, kyselee ja tutkii ympärillään olevaa maailmaa. Hän toimii ja ajattelee leikkimällä, liikkumalla ja itseään ilmaisemalla. Lapsi oppii kaiken aikaa ja kaikkialla sekä yksin että vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden lasten ja aikuisten kanssa.

Toimintayksikössämme lapsella on mahdollisuus harjoitella vuorovaikutustaitoja ja omatoimisuutta. Ohjaamme lasta kantamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja tavaroistaan sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja sääntöjä. Korostamme hyvien käytöstapojen merkitystä - kiittäminen, anteeksipyyntö ja anteeksianto elävät arjessamme.

Lapsen ja aikuisen kohtaamisen, lapsen kunnioittamisen ja lapsen kanssa hänen vahvuuksiensa löytämisen kautta lapsesta kasvaa toisia arvostava ja huomioon ottava ihminen.

3 Lasten puheenvuoro

Osallisuus tuo lapselle tunteen ryhmään kuulumisesta. Osallisuus syntyy vuorovaikutuksessa, jossa lapsi on aktiivinen toimija ja mielipiteiden esittäjä. Lapsi voi vaikuttaa arkeensa päivähoitopäivän aikana. Leikin ja leikkitovereiden valinnassa lapsen osallisuus vahvistuu. Yhteisten sääntöjen luomisessa ja sopimisessa, päätöksenteossa ja äänestyksissä lapsi oppii sitoutumista ja vastuunottoa. Lapsi tuntee, että hän on tärkeä ja hänen sanomisellaan ja tekemisellään on merkitystä. Lapsella on oikeus iloita itsestään ja kokea, että muutkin nauttivat hänestä.

Osallisuus on myös omatoimisuutta; Peltovuoren yksikössä lapset harjoittelevat itse syömistä, pukemista, riisumista ja omista tavaroista huolehtimista. Aikuisen tehtävä on olla herkkänä havainnoimaan lasten aloitteet ja mahdollistaa osallisuus. Lapsi osallistuu varhaiskasvatussuunnitelmansa laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti. Esiopetuksessa lapsi on mukana laadittaessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Kasvattajalla on vastuu luoda tunneturvallinen ympäristö. Aikuinen tukee lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan ja varmistaa, ettei kukaan jää ulkopuolelle. Vuonna 2011 laatimamme ”Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman” mukaisesti minkäänlaista kiusaamista ei hyväksytä ja koko henkilökunta osallistuu kiusaamisen ehkäisyyn.

Lasten ajatuksia ja kommentteja päivähoitoarjen keskellä

Isi on ostanut sellaisen auton, missä on ratti.

Haluan nukkua yksin, mene siitä metsään huitomaan.

Jos ei olisi päiväkoteja, äidit ja isät ei vois mennä töihin ja sit ne ei sais palkkaa ja sit ei ois asuntoja vaan pitäis asua puussa. Kyl päiväkoti on tosi tärkee.

Minun isäni oli ennen Kinder-muna.

Minä olen Nasu, äiti on Nasu, isä on Risto Reipas.

Jos huutaa, niin menee ääni. Jos pitää suun kiinni pari viikkoa, niin se tulee takaisin.

Hyvää tämä Ikean muusi.

Olen jo kasvanut, olen jo päähän asti.

Nukku hyvin, kaikki hyvin.

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatus?
- *Että kasvi kasvatetaan varhain.*

Miksi sinun aina täytyy sanoa kaikki kaksi kertaa?

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhemmat ja varhaiskasvattajat tekevät yhteistyötä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi tavoitteenaan lapsen hyvinvointi. Tämä kasvatuskumppanuus edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu ja oman lapsensa tuntemus. Henkilökunnalla on koulutuksen antama ammatillinen tieto, osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta.

Ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon, otamme yhteyttä perheeseen ja sovimme aloituskeskustelun, johon osallistuvat vanhemmat ja kasvattaja. ”Lapsi kotioloissa” -keskustelun tarkoitus on antaa vanhemmille mahdollisuus kertoa lapsestaan, lapsen tavoista ja tottumuksista sekä vanhempien omista päivähoitoon liittyvistä toiveista ja odotuksista. Samalla sovimme tarkemmin lapsen tutustumisjakson ajankohdasta ja toteutuksesta.

Laadimme vähintään kerran vuodessa 1-5-vuotiaille lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapselle merkityksellisiä kokemuksia, vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita sekä hänelle asetettuja yksilöllisiä tavoitteita ja toimintatapoja. Vasu on kasvattajalle työväline, jonka avulla opimme tuntemaan lasta paremmin ja löydämme tapoja ohjata lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Vasu mahdollistaa vanhempien osallistumisen lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun päivähoidossa.

Nelivuotiaat lapset kuuluvat laajan hyvinvointitarkastuksen (Hyve) piiriin. Vasu-keskustelun pohjalta täytetään Hyve-lomake, jossa siirretään tietoa huoltajan luvalla päivähoidosta neuvolaan. Tarkastuksen jälkeen lapsesta kerätty tieto palaa neuvolan täydentämänä päiväkotiin tai perhepäivähoitajalle.

Esiopetuksessa jokaiselle lapselle laaditaan syksyllä yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Keväällä pidetään ”Esiopetuksesta kouluun” (EsKo) keskustelu, jonka jälkeen tiedot siirretään vanhempien luvalla kouluun.

Tärkeimpiä yhteistyömuotoja ovat päivittäiset keskustelut tuonti- ja hakutilanteissa sekä syksyisin pidettävät vanhempainillat. Ryhmien toiminnasta tiedotamme sähköpostitse tai ryhmien omien ilmoitustaulujen kautta. Toiminnan järjestämisessä pyrimme ottamaan huomioon vanhempien toiveet ja näkemykset. Yhteiset juhlat ja tapahtumat virkistävät arkeamme. Silloin on myös vanhemmilla tilaisuus tavata toisiaan, mikä vahvistaa vanhemmuutta ja edesauttaa perheiden välistä verkostoitumista.

Vanhempien tärkeinä pitämiä asioita perheiden ja päivähoitohenkilökunnan välisessä yhteistyössä:

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline ja kielen kehityksen tukeminen onkin yksi keskeisimmistä varhaiskasvatuksen osa-alueista. Kielen avulla kasvava lapsi vähitellen oppii tunteidensa ilmaisua ja hänen ajattelunsa ja kommunikaatiotaitonsa kehittyvät. Kieli auttaa säätelemään omaa ja muiden käyttäytymistä. Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan - kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä.

Vuorovaikutus on puheen lisäksi myös sanatonta. Varhainen vuorovaikutus elein, ilmein, ääntelyin ja koskетuksin luo perustan merkitysten jakamiselle muiden ihmisten kanssa. Erityisesti pienten lasten kohdalla kasvattajan herkkyys ja eläytyminen rohkaisee vuorovaikutukseen. Samalla lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu.

Leikeillä, saduilla, jäljittelyillä ja päivittäisillä toimintarutiineilla on erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle. Lapsi tarvitsee kielen kehitystä tukevan virikkeellisen ja toiminnallisen kasvuympäristön, jossa hän voi havainnoida sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, loruillen ja riimitellen sekä tutustuen monipuolisesti kirjoitettuun kielimuotoon. Esiopetuksessa lapsi tutustuu aakkosiin ja kirjainten äänteisiin luoden pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Tavoitteena on lisätä lapsen mielenkiintoa suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Lasta rohkaistaan ja ohjataan niin, että hänestä vähitellen kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija niin arkisissa viestintä- kuin oppimistilanteissakin. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille.

Peltovuoren päiväkodissa työskentelemme pienryhmissä, joissa aikuinen on aidosti läsnä. Pienryhmät mahdollistavat lapselle läheiset ja turvalliset ihmissuhteet. Pienryhmissä toimiessa kannustaminen ja kehuminen ovat luonnollinen osa vuorovaikutusta. Lapsen on helppo näyttää tunteitaan, kertoa ajatuksiaan, toiveitaan ja mielipiteitään. Varsinkin pienten lasten kanssa perushoitotilanteet antavat hyvän mahdollisuuden yksilölliseen vuorovaikutukseen. Perhepäivähoidossa pieni lapsiryhmä, sama tuttu hoitaja, kodinomaisuus ja arjen tutut rutiinit luovat hyvät mahdollisuudet yksilölliselle vuorovaikutukselle.

Tavoitteenamme on luoda positiivinen ilmapiiri, jossa aikuisten keskinäinen vuorovaikutus vaikuttaa suoraan lapsen kasvuympäristöön. Kannustamme ja ohjaamme lapsia keskusteluun luontevassa, kiireettömässä ja turvallisessa ilmapiirissä. Kiinnitämme huomiota äänensävyyn, –voimakkuuteen ja puheen selkeyteen. Tarvittaessa käytämme puheen tukena muita kommunikaation keinoja, esim. viittomia, kuvia, eleitä. Katsekontakti ja fyysisesti lapsen tasolla oleminen kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa on tärkeää.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivähoitopäivän kulkua jäsentävät toimintaa kannattelevat rakenteet – struktuurit. Tavoitteenamme on luoda joustavasti vakaa päivärytmi, jossa huomioimme lasten yksilölliset tarpeet, riittävän leikkiajan ja ulkoilun sekä rauhallisen lepohetken. Säännöllisyys päivän kulussa tuo ennakoitavuutta lasten elämään ja vähentää levottomuutta. Pienryhmätoiminnalla ja toimintojen porrastamisella vähennämme kiirettä ja teemme jokaisesta päivän hetkestä arvokkaan.

Päivän kulun selkeät rakenteet ja kiireettömyys luovat puitteet myös omatoimisuuden kehittymiselle ja tukevat lasta arjessa. Tehdessään itse lapsi oppii hallitsemaan ympäristöään kykyjensä mukaan. Hyvä oppimis- ja toimintaympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan, omatoimisuuttaan ja luovuuttaan. Kasvattajana vastaamme ympäristön kehittämisestä ja lapset osallistuvat sen suunnitteluun ja toteutukseen.

Toimintayksikössämme panostamme rauhalliseen ja ystävälliseen vuorovaikutukseen lasten ja aikuisten välillä ja luomme näin yhdessä avoimen, kiireettömän ja moninaisuutta kunnioittavan ilmapiirin, jossa on turvallista kasvaa ja oppia.

Pieni hetki aikuiselle – iso merkitys lapselle!

Vanhempien mielestä lapsen hyvään päivään kuuluu:

On hienoa, mikäli lapset pääsevät itse kehittämään jokapäiväistä toimintaansa.

Turvallinen ympäristö, luotettavat ja auttavaiset aikuiset. Hyvä ilmapiiri, jossa viihtyvät niin aikuiset kuin lapsetkin. Turvallinen olo ryhmässä, ei kiusata tai nimitellä ja kaikkia lapsia koskevat samat säännöt. Aikuinen on läsnä ja näkemässä sekä kuulemassa leikkitilanteita. Läsnäolon tärkeys korostuu pienemmillä, sillä he eivät osaa kertoa sanallisesti mahdollisesti kokemastaan epäoikeudenmukaisuudesta esim. leikistä ulos sulkemisesta.

Lapsen ja aikuisen kohtaaminen, lapsi tuntisi itsensä tervetulleeksi, lapsen tarpeista, asioista ja ajatuksista oltaisiin kiinnostuneita. Lapsella on rajat / säännöt, joista aikuiset ovat yhdessä sopineet. Lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi esim. toiveet leikin suhteen.

Tunne turvallisuudesta ja siitä, että lapsen tarpeisiin vastataan. Nuo kaksi menevät kaiken muun tekemisen ja puuhan edelle.

Tutut rutiinit: ruoka, lepo, ulkoilu, leikki. Säännöllinen rytmi, sopivasti uusien taitojen opettelua.

Hoitajan syli ja läheisyys.

5.3 Lasten leikki

Leikki on mielikuvitustoimintaa, jossa piilee omien oivallusten mahdollisuus ja ajattelun kehittyminen.

Lapsi oppii leikin, havainnoinnin ja tutkimisen kautta, itse tekemällä sekä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Leikki on keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Lapsen itsetunto ja minäkuva kehittyvät leikissä. Leikillä on tarkoituksensa sinällään, se on hauskaa ja antaa mahdollisuuden irrotteluun. Leikissä lapsi harjoittelee aikaisemmin oppimiaan asioita ja käsittelee kokemuksiaan ja arjen tilanteita. Leikki harjaannuttaa lapsen vuorovaikutustaitoja: kielen oppimista, toisen huomioon ottamista, tunteiden hallintaa, vuoron odottamista, sääntöihin sitoutumista, ongelmatilanteiden ratkaisuja ja pettymyksen sietokykyä. Leikki vahvistaa lasten keskinäisiä suhteita ja lapsen osallisuutta ryhmään kuulumisesta.

Toimintayksikössämme aikuiset arvostavat leikin merkitystä ja antavat sille tilaa, aikaa, rauhaa ja välineet. Aikuinen on läsnä, tarvittaessa leikissä mukana ja leikkiä rikastuttamassa. Aikuinen auttaa leikin alkuun pääsemisessä ja leikkikavereiden löytämisessä sekä huomioi lapsen sanalliset ja sanattomat aloitteet. Aikuinen ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet ja tarjoaa kaikille lapsille, sukupuolesta riippumatta, yhtäläiset mahdollisuudet leikkiä erilaisia leikkejä. Leikkiminen erilaisissa paikoissa, kuten metsässä tai puistossa päivähoitopaikan tutun ympäristön lisäksi, tuovat mukavaa vaihtelua arkeen.

Havainnointi on tärkein työväline lapsen leikin ohjauksessa. Leikkiä havainnoimalla aikuinen saa tietoa lapsen kehitys- ja oppimisvaiheesta sekä kiinnostuksen kohteista. Käytämme havaintoja itse leikin ja leikkiympäristön muokkaamiseen lapselle sopivaksi. Aikuinen käyttää leikkitilanteita myös opetusmenetelmänä. Leikin mukanaolo pienryhmätoiminnassa ja siirtymätilanteissa kannattelee lapsen arkea ja oppimista päivähoidossa.

Leikki ja sen sisältö vaihtelevat omaehtoisesta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuun leikkiin. Pienempien lasten leikissä korostuu vuorovaikutus aikuiseen ja mallista oppiminen. Tällöin aikuisella on tärkeä rooli osallistujana, johdattelijana ja sanallistajana.

Leikillisyys ja huumori luovat ilmapiirin, jossa lapsen on hyvä olla.

Lasten mielestä

Leikkiminen on hauskinta silloin, kun on kavereita. Aika menee nopeammin ja keksii kaikenlaista yhdessä.

Leikkiminen on tylsää silloin, kun on hirveä meteli ja sekasotku ja sellainen.

Kotileikki on mukavinta, kun saa päättää mikä hahmo on.

Pukuleikistä en tykkää, kun pitää pukea. Pitäisi olla semmonen automaattirobotti, joka pukis.

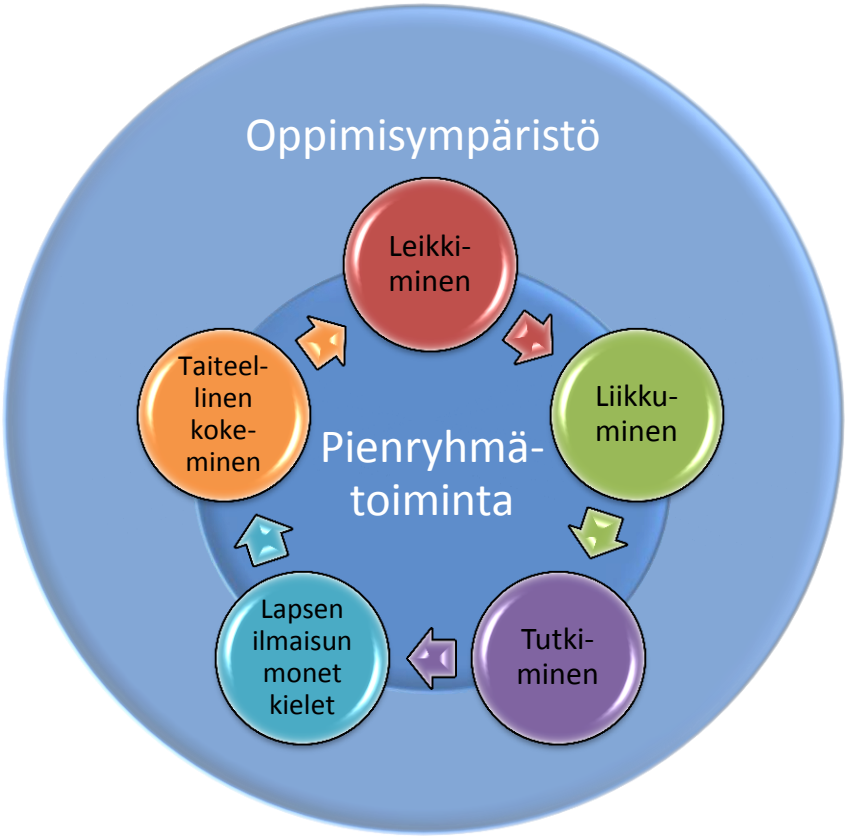
Minä tykkään lukea. Mikään leikki ei ole tylsää.

Barbeilla leikkiminen on kivaa, kun niillä on tollasia mekkoja.

Leikki on tyhmintä silloin, kun joku määrää mikä pitää olla.

5.4 Oppimistoimintojen organisointi

5.4.1 Lapselle ominainen tapa oppia ja toimia

Varhaiskasvatuksessa luodaan myönteiset asenteet oppimiselle, joka jatkuu läpi elämän. Oppiminen on prosessi, jonka avulla uutta tietoa rakennetaan jo olemassa olevan käsityksen pohjalle. Lapsi on luonnostaan utelias ja haluaa oppia koko ajan uutta. Parhaiten hän oppii ollessaan itse aktiivinen. Lapsi ihmettelee, ajattelee, kyselee ja tutkii ympärillään olevaa maailmaa. Hän oppii kaiken aikaa ja kaikkialla sekä yksin että vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden lasten ja aikuisten kanssa.

Lapsen oppimisen kannalta on yhtä tärkeää osallistua ohjattuihin opetustilanteisiin kuin olla mukana sellaisissa perushoidon tilanteissa, jotka auttavat häntä omatoimisuuden ja itseohjautuvuuden kehittämisessä. Pienryhmiin jakaminen auttaa oppimista. Pienryhmissä jokaisella lapsella on mahdollisuus olla aktiivinen osallistuja ja aikuisella hyvä mahdollisuus havainnoida lasta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä. Tärkeintä on työskentely, itse prosessi, ei niinkään lopputulos.

Hyvälle oppimisprosessille on ominaista elämänläheisyyden periaate. Lasta motivoi se, että toiminnassa lähdetään hänen kokemuksistaan ja elämänpiiristään, lapselle läheisistä ja tutuista asioista. Lapsen välittömistä omista kokemuksista edetään yleisempiin, vieraampiin ja haastavampiin asiasisältöihin.

Lapset oppivat parhaiten yhdessä toisten kanssa ja toisiltaan vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa. Näin lapsi oppii säätelemään toimintaansa. Tuemme yksikössämme lasten yhteisön muodostumista.

On tärkeää, että lapselle kehittyy itsestään myönteinen kuva oppijana. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen, tekemällä oppiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja oppia.

Leikkiminen - Leikki on toimintayksikössämme keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikkimällä lapsi kokeilee, tutkii, oppii, ihmettelee, haastaa, havainnoi, tarkastelee lähiympäristöään ja omaa elämäänsä. Leikissä lapsi harjoittelee vuorovaikutustaitoja, käy läpi kokemuksiaan ja jakaa niitä toisten lasten kanssa. Leikki tukee lapsen taitoa oppia vastavuoroisuutta ja ongelmatilanteiden ratkaisua.

Liikkuminen - Liikunta tuottaa lapselle iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Monipuolinen ja riittävä liikunta auttaa lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista. Kannustammekin lasta liikkumaan omaehtoisesti ja ohjatusti niin sisällä kuin ulkona. Metsäretket ja muut retket lähiympäristöön tukevat liikkumista monipuolisessa maastossa.

Tutkiminen - Lapsi on utelias ja haluaa oppia uutta. Lapsi ihmettelee, ajattelee, kyselee ja tutkii ympäristöään. Vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten kanssa ja monipuolinen ympäristö herättävät lapsen kiinnostuksen ja innostavat lasta tutkimaan. Tuemme lapsen omaa ajattelua ja ongelmaratkaisukykyä sekä mielikuvitusta.

Lapsen ilmaisun monet kielet - Kieli tukee lapsen ajattelutoiminnan ja kommunikaation kehitystä. Kieli ei ole vain puhuttua kieltä. Varhainen vuorovaikutus elein, ilmein ja äänttelyin luo perustan merkitysten jakamiselle muiden ihmisten kanssa. Lapsen kasvaessa kielen tehtävä korostuu. Lapsi omaksuu tunteidensa ilmaisun, ajattelunsa kiteyttämisen ja keinot olla yhteydessä muiden kanssa. Kieli auttaa ohjaamaan omaa ja muiden käyttäytymistä.

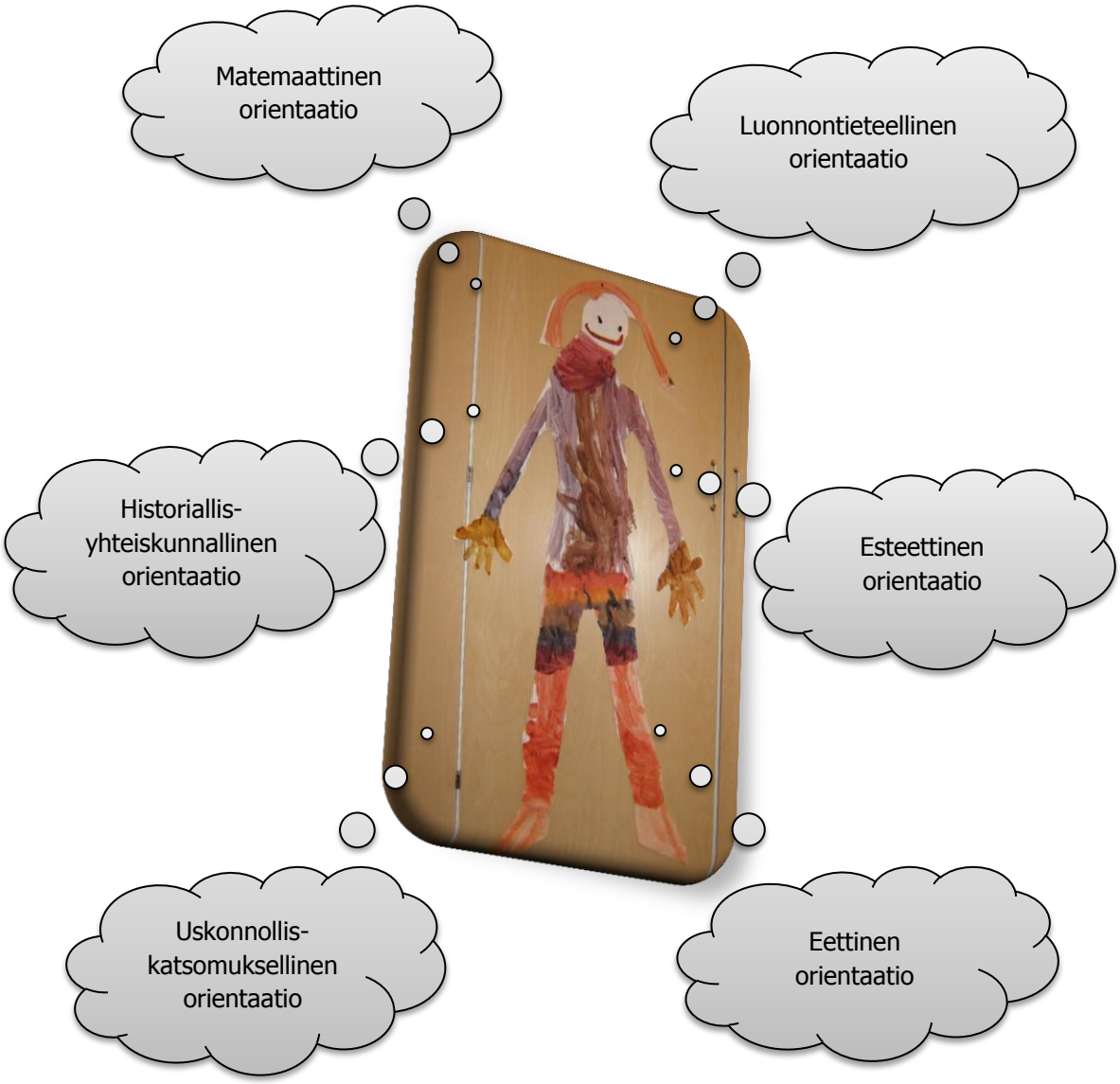
Taiteellinen kokeminen – Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät ja hänellä on mahdollisuus ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla; maalaamalla, piirtämällä, askartelemalla, laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla musiikkia, tanssimalla, satujen ja draaman avulla. Lapsi kohtaa maailman, jossa mahdoton on mahdollista ja leikisti totta. Kasvattaja antaa tilaa lasten taiteelliselle kokemiselle ja ilmaisemiselle ja ohjaa heitä huomioiden heidän luovat ideansa ja järjestää mahdollisuuden kokea taiteen tekemisen iloa.

5.4.2 Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot ja esiopetuksen sisältöalueet

Varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt rakentuvat kuuden orientaation muodostaman kokonaisuuden varaan. Orientaatio käsitteen mukaan tavoitteena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankkiminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään ympäröivään maailmaan. Eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Oppimista tapahtuu kaikissa arjen tilanteissa; kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa. Aikuisen tehtävänä on hyödyntää erilaiset tilanteet ja mahdollisuudet. Lapsi oppii asioita omien kokemusten, tuntemusten ja tekemisten kautta.

Esiopetuksessa on lisäksi päivittäin ohjattuja esiopetustilanteita, joissa lapsi harjoittelee koulussa tarvittavia valmiuksia. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 määrittelee esiopetuksen keskeisiksi sisältöalueiksi: kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri.

Matemaattinen orientaatio: Lapsen arki on täynnä matematiikkaa. Sitä on leikeissä, perushoitotilanteissa, loruissa, saduissa, peleissä, liikunnassa ja luontoretkillä. Päätteleminen, vertaileminen ja ongelmien ratkaiseminen ovat osana lapsen arkea. Aikuinen auttaa lasta kiinnittämään huomiota ympäristön matemaattisiin asioihin. Esiopetuksessa vahvistamme pohjaa matematiikan oppimiselle. Kannustamme lapsia oman ajattelun kehittämiseen. Harjoittelemme käsitteitä ja ajanmääreitä sekä tutustumme numeroihin ja lukumääriin monipuolisesti.

Luonnontieteellinen orientaatio: Lapsi tutustuu luontoon ja ympäröivään maailmaan havainnoimalla, tutkimalla, kokeilemalla ja päättelemällä erilaisia asioita ympäristöstään. Vahvistamme lasten luontosuhteen muodostumista tekemällä lasten kanssa säännöllisesti retkiä lähiympäristöön eri vuodenaikoina ja havainnoimalla luonnossa tapahtuvia muutoksia. Tutustumme yhdessä kestävän kehityksen periaatteisiin ja harjoittelemme lajittelua ja kierrätystä. Tavoitteenamme on luoda pohjaa ympäristövastuullisen elämänasenteen kehittymiselle.

Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio: Pyrimme herättämään lapsen kiinnostuksen tutustua omaan kulttuuritaustaansa, perinteisiin ja lähihistoriaan. Lapsi luo kuvaa aluksi oman perheensä ja lähiympäristönsä menneisyydestä ja nykyisyydestä ja vähitellen herätellään lapsen kiinnostusta tutustua laajemminkin erilaisiin juhla- ja kansanperinteisiin.

Esteettinen orientaatio: Aikuinen ohjaa lasta näkemään kauneutta niin ympäröivässä luonnossa kuin rakennetussa ympäristössäkin. Eri taiteenlajien parissa lapset saavat elämyksiä havaitsemalla, tuntemalla, kuuntelemalla ja kuvittelemalla. Lapsia ohjataan jo pienestä pitäen siivoamaan lelut ja tavarat paikoilleen ja näin kantamaan vastuuta ympäristön viihtyisyydestä.

Eettinen orientaatio: Päivähoidossa aikuinen omalla toiminnallaan ja käyttäytymisellään toimii lapselle esimerkkinä ja mallina. Kasvattajayhteisössämme arvostamme oikeudenmukaisuutta, rehellisyyttä, tasa-arvoa, luottamuksellisuutta ja toisen kunnioittamista. Arjen tilanteista ja tapahtumista nousevat kysymykset johtavat usein eettisiin pohdintoihin ja keskusteluihin lasten kanssa. On tärkeää, että lapsi saa esittää näitä kysymyksiä turvallisessa, hyväksyvässä ja kunnioittavassa ilmapiirissä. Lapsi oppii oikeudenmukaisuutta, hyviä tapoja, oikean ja väärän erottamista sekä anteeksi pyytämistä ja antamista jokapäiväisessä elämässään.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio: Varhaiskasvatuksessa tutustumme kristinuskoon ja kulttuuriperintöön seuraamalla kirkkovuoden tapahtumia. Uskontokasvatusta toteutamme lapsen iän ja kehitystason huomioonottaen sekä vanhempien vakaumusta ja toiveita kunnioittaen. Lapsi oppii elämän tärkeitä asioita yhdessä pohtimalla ja keskustelemalla. Hänelle tarjotaan mahdollisuus myös hiljentymiseen ja rauhoittumiseen.

Esiopetuksessa eettistä kasvatusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta järjestetään koko ryhmälle. Lisäksi lapsi voi huoltajan valinnan mukaan osallistua joko uskontokasvatukseen, elämänkatsomustietokasvatukseen tai muuhun opetukseen. Elämänkatsomustietokasvatus on tarkoitettu lähinnä uskontokuntaan kuulumattomille.

5.4.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö muodostuu psyykkisten, sosiaalisten ja fyysisten tekijöiden kokonaisuudesta.

Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö muodostuu lasten keskinäisistä ja lapsen ja kasvattajan välisistä vuorovaikutussuhteista. Aikuisen esimerkki työtovereitaan kohtaan kannustavana ja positiivista palautetta antavana on tärkeä malli lapsille. Hyvässä oppimisympäristössä on myönteinen, rohkaiseva ja erilaiset tunteet salliva ilmapiiri, joka tarjoaa mahdollisuuden oppia kullekin ominaisella tavalla ja käyttää jo opittuja taitoja.

Toimintayksikössämme arvostamme iloista, turvallista, kannustavaa ja hyväksyvää ilmapiiriä, jonka luomme kiireettömyydellä, selvillä säännöillä, päivän rytmityksellä ja avoimella vuorovaikutuksella.

Perhepäivähoidossa hyvän psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön luo koko päivän samana pysyvä, tuttu ja turvallinen hoitaja sekä pieni ryhmäkoko, jossa eri-ikäisillä lapsilla on mahdollisuus koko ajan oppia toinen toisiltaan.

Esiopetuksessa lapsi on vertaisryhmässä, jossa samanikäiset lapset oppivat toimimaan toistensa kanssa. Tavoitteena on, että lapsi oppii oman käyttäytymisen hallintaa ja ymmärtää tekojensa seuraukset.

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat rakennetut tilat, lähiympäristö sekä erilaiset materiaalit ja välineet. Hyvä oppimisympäristö on viihtyisä ja se tarjoaa lapselle mahdollisuuksia monenlaiseen toimintaan. Se ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota ja tarjoaa myös haasteita ja mahdollisuuksia ongelmien ratkaisuun. Hyvä oppimisympäristö antaa tilaa niin toiminnalle kuin mahdollisuuden myös rauhoittumiseen.

Peltovuoren päiväkodin sisätiloissa ja pihalla kiinnitämme huomiota tilojen turvallisuuteen, toimivuuteen ja esteettisyyteen. Valitsemme opetus- ja leikkivälineet sekä muut materiaalit lasten kehitystason ja erityistarpeiden mukaan ja ne ovat lasten saatavilla omatoimisuuteen kannustaen. Jumppasali on kaikkien käytössä sovittuina päivinä. Päiväkodin yläpiha on kaikkien lasten käytössä, mutta turvallisuussyistä alapiha on varattu ainoastaan 3-6-vuotiaiden lasten ulkoiluun. Teemme säännöllisesti retkiä lähiympäristöön mm. metsään, leikkipuistoihin ja urheilukentälle.

Perhepäivähoidossa fyysisenä oppimisympäristönä on perhepäivähoitajan koti, jossa korostuu kodinomaisuus tilojen käytössä ja toiminnan järjestelyissä. Perhepäivähoitajien kodin läheisyydessä olevat leikkipuistot ovat lasten ja hoitajien ahkerassa käytössä. Hoitajan poissaolotilanteita varten jokaiselle lapselle on määritelty etukäteen varahoitopaikka lähialueen päiväkodista.

Lasten turvallisuus taataan riittävällä määrällä henkilökuntaa ja ennakoimalla mahdolliset vaaratilanteet. Päivitämme yksikön turvallisuussuunnitelmaa vuosittain ja tarvittaessa. Mahdollisissa kriisi- ja poikkeustilanteissa noudatamme yhdessä laatimiamme sopimuksia ja toimintaohjeita.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen tapahtuu arjessa suunnitelmallisen toiminnan ja oppimisympäristön rakentamisen keinoin. Päivän rakenne, pienryhmätoiminta, lapsen oman toiminnan ohjaus ja vuorovaikutuksen laatu ovat perustana lapsen kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitseva lapsi toimii yhtenä ryhmän jäsenenä ja hyötyy samoista pedagogisista toimenpiteistä ja ryhmätoiminnasta kuin muutkin lapset.

Kun lapsen kehityksestä ja oppimisesta herää huoli, tiivistetään yhteistyötä perheen ja konsultoivan erityislastentarhaopettajan kanssa. Kasvattajat kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta, varhaiskasvatuksessa käytettäviin menetelmiin sekä ympäristön muokkaamiseen. Teemme tarvittaessa yhteistyötä esim. puhe-, toiminta- ja fysioterapeutin sekä psykologin kanssa.

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun- ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Kolmiportaisen tuen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti.

Kasvun ja oppimisen tukea tarvitseville lapsille on keskeistä löytää polku, jossa turvataan lasten suotuisa kehitys ja oppiminen sekä tukitoimien jatkuvuus aina varhaiskasvatuksesta kouluun asti. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan lapsikohtainen suunnitelma (LAKSU) yhdessä vanhempien ja mahdollisten lasta tutkivien tahojen kanssa. Esiopetukseen osallistuvalle, tehostettua tukea saavalle lapselle, laaditaan tehostetun tuen suunnitelma ja lapselle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), jotka liitetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS).

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Monikulttuurinen ympäristö lisää lasten tietoa ja kokemuksia sekä omasta että muista kulttuureista. Tuemme yksikössämme lapsen kasvamista sekä suomalaiseen että lapsen omaan kieli- ja kulttuuriyhteisöön. Tavoitteena on oppia kunnioittamaan erilaisia kulttuurisia tapoja ja perinteitä ja suvaitsemaan erilaisuutta.

Lapsen identiteetin kehitykselle on merkityksellistä, että hänen kieltään ja omaan kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä. Informoimme perheitä suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista, tarvittaessa käytämme apuna tulkkipalvelua. Lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta sovimme vanhempien kanssa laatiessamme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tai esiopetuksen/valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaa 6-vuotiaalle. Samassa yhteydessä käymme vanhempien kanssa tarvittaessa läpi suomenkielen taidon kehittymiseen liittyvän seurantalomakkeen.

Päivähoidon toiminnalla tuemme lapsen kasvua monikulttuurisuuteen. Tarjoamme lapselle mahdollisuuden oppia suomen kieltä arjen tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa sekä järjestämällä S2-opetusta (suomi toisena kielenä). Noudatamme yksikössämme koko pääkaupunkiseudulla käytössä olevaa Monikulttuurinen varhaiskasvatus –toimintamallia.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta 6-vuotiaille järjestetään varhaiskasvatuksessa esiopetukseen integroituna. Valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ei riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen. Valmistavaan opetukseen osallistuva lapsi osallistuu esiopetusryhmän toimintaan ja saa tämän lisäksi suomi toisena kielenä –opetusta sekä mahdollisuuksien mukaan oman

äidinkielen opetusta. Valmistavan opetuksen viides tunti järjestetään joko ennen neljän tunnin esiopetusta tai sen jälkeen. Valmistavaan opetukseen osallistumisesta sovitaan yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Valmistavassa opetuksessa olevalle 6-vuotiaalle laaditaan lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma, jossa sovitaan opetuksen tavoitteet ja sisältö yksilöllisesti jokaiselle lapselle erikseen.

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksen tärkeimpiä tavoitteita on lapsen myönteisen luontosuhteen rakentuminen. Monipuoliset, omakohtaiset ja elämykselliset kokemukset luonnossa ovat niitä aineksia, joista luontosuhde kekehittyy. Ympäristöön tutustuminen rikastuttaa lapsen kokemuspiiriä ja laajentaa hänen ymmärrystään luonnosta ja muusta fyysisestä ympäristöstä. Lapsen lähiympäristö, niin luonto kuin rakennettu ympäristökin tarjoavat tilan leikille ja luonnon tutkimiselle.

Peltovuoren päiväkodin luonnonläheinen sijainti antaa hyvät mahdollisuudet luontoretkille. Teemme luontoretkiä eri vuodenaikoina, jolloin havainnoimme luonnossa tapahtuvia muutoksia. Metsäretket antavat myös monipuolisen tuen lapsen motoriikan vahvistumiselle ja kehittymiselle.

Luontoretkien ohessa tutustumme omaan asuin- ja lähiympäristöön. Tuttu ympäristö luo turvallisuuden tunnetta ja samalla kotiseututuntemus kasvaa. Onnistuneena yhteisenä kokemuksena retket vahvistavat keskinäistä yhteenkuuluvuutta. Retket tuovat myös tietoa, iloa ja vaihtelua päivähoitopäivään ja retkikokemuksista ja elämyksistä lapset saavat sisältöä leikkeihinsä.

Päiväkodin pihassa seuraamme istutettujen kukkien ja pensaiden kasvua. Lapset voivat myös kasvattaa itse kasveja ja kukkia sisätiloissa. Retkillä keräämme luonnonmateriaalia askarteluja ja leikkejä monipuolistamaan.

Peltovuoren yksikössä pidämme tärkeänä, että lapset ymmärtävät luonnon merkityksen ja sen, että jokainen voi omalla toiminnallaan vaikuttaa luonnon hyvinvointiin. Aikuisten antama malli on keskeinen osa pienten lasten ympäristökasvatusta, esim. kierrätys on luonteva osa päivähoidon arkea. Yksikössämme lajitellaan pahvit, energiajae, paperit, biojäte, paristot ja sekajäte yhdessä lasten kanssa. Hankintoja tehdessämme valitsemme laadukkaita ja kestäviä leluja sekä huonekaluja.

Perhepäivähoidon pieni lapsiryhmä mahdollistaa hyvin retkeilyn lähialueelle. Perhepäivähoidossa painottuukin lähipuistojen, nurmikenttien ja metsien hyödyntäminen päivittäisessä ulkoilussa. Tutut retkikohteet houkuttelevat lasta liikkumaan, tutkimaan ja ihmettelemään. Hoitajan turvallisessa ohjauksessa lapsella on mahdollisuus saada kokemuksia ja elämyksiä luonnosta ja näiden kokemusten kautta hänen luontosuhteensa sekä kestävän kehityksen toimintatapansa alkavat kehittyä.

5.7 Tieto- ja viestintäteknologia

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen antaa lapsille uusia kokemuksia ja rakentaa lapsen maailmankuvaa. Pyrimme tarjoamaan lapselle valmiuksia kasvaa mediataitoiseksi samalla kun harjoitamme lasta suhtautumaan kriittisesti mediatulvaan. Käytämme tietotekniikkaa viestinnässä ja lasten toiminnan havainnoimisessa.

Yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä on lasten käyttöön tarkoitettu tietokone osana oppimisympäristöä. Lapset oppivat tietoteknisiä taitoja sekä aikuisen ohjauksessa että vertaisryhmässä toinen toisiltaan.

Esiopetuksessa hyödynnämme äidinkielen ja matematiikan opetuksessa erilaisia oppimispelejä sekä tekstinkäsittelyohjelmaa. Pyrimme yhdessä lasten kanssa harjoittelemaan turvalliset tavat käyttää tietokonetta ja hakea tietoa internetistä, opetuspelien tarjoaman tuen lisäksi.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne. Peltovuoressa pidämme vuoroviikoin edustuksellisen tiimin (E-tiimi) ja talon yhteisen palaverin (puimariihi / pedagoginen foorumi). Edustukselliseen tiimiin valitaan jokaisesta lapsiryhmästä edustaja, joka toimii E-tiimin jäsenenä pääsääntöisesti vuoden kerrallaan. Edustuksellisessa tiimissä ja talon palaverissa päätämme yhteisistä asioista, suunnittelemme koko taloa koskevia toimintoja ja huolehdimme sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Pedagogisissa foorumeissa pohdimme kasvatukseen liittyviä kysymyksiä ja näkemyksiä. Toimintakauden alussa jokainen tiimi laatii oman tiimisopimuksen, jossa sovitaan yhteisistä toimintaperiaatteista ja niiden noudattamisesta. Viikoittain pidetyissä tiimikohtaisissa palavereissa keskitytään oman lapsiryhmän ja tiimin toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Perhepäivähoitajilla on kerran kuukaudessa yhteinen työpalaveri esimiehen kanssa, jolloin asioita tarkastellaan erityisesti perhepäivähoidon näkökulmasta.

Toimintavuotemme aikana järjestämme henkilökunnan kesken yhden yhteisen kehittämispäivän sekä muutamia yhteisiä suunnittelu- ja arviointi-iltoja. Esimies käy kerran vuodessa henkilökohtainen tulos- ja kehityskeskustelun jokaisen työntekijän kanssa ja osallistuu tiimien palavereihin vähintään kaksi kertaa vuodessa. Perhepäivähoitajien luona esimies suorittaa ohjauskäyntejä muutaman kerran vuodessa.

Oman työmme arvioinnin lisäksi arvioimme lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista suhteessa hänelle asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Tavoitteet on kirjattu vanhempien kanssa yhdessä laatimaamme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Arvioinnin menetelmiä ovat keskustelut, itsearviointi, havainnointi ja dokumentointi. Jokaisella lapsella on lisäksi oma kasvun kansio,

johon kerätään materiaalia. Kansioon voidaan liittää piirustuksia, valokuvia, askarteluja, tarinoita ja haastatteluja. Esiopetuksessa lapsi saa osallistumistodistuksen esiopetusvuoden päättyessä.

Asiakastyytyväisyyskysely tehdään kahden vuoden välein. Arvioimme henkilökunnan kanssa toimintaamme sekä saamiemme asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten että asiakkaiden antamien palautteiden pohjalta ja teemme tarvittaessa muutoksia käytäntöihimme ja toimintaamme.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Laadukas varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja vierailee jokaisessa lapsiryhmässä tarpeen mukaan ja konsultoi henkilökuntaa sekä vanhempia lapsen ja lapsiryhmän hyvinvoinnin parantamiseksi.

Neuvola on tärkeä yhteistyökumppanimme, josta lapsi tarvittaessa ohjataan mm. puhe- ja toimintaterapiaan. Neljä vuotta täyttävien lasten kohdalla käymme laajaan hyvinvointitarkastukseen kuuluvan Hyve-keskustelun vanhempien kanssa ennen lasten nelivuotisneuvolaa. Keskustelun pohjalta siirretään tietoa huoltajan luvalla sekä päivähoidosta neuvolaan että tarkastuksen jälkeen neuvolasta päivähoitoon.

Yhteistyöverkostomme muodostumiseen vaikuttaa lapsen tarvitsema tuen tarve. Tarvittaessa teemme yhteistyötä puhe- ym. terapeuttien, perheneuvolan, perhetyöntekijöiden, terveyskeskuspsykologien sekä muiden lasta tutkivien tai hoitavien tahojen kanssa. Lastensuojelun kanssa toteutettavasta yhteistyöstä meillä on käytössämme selkeä koko Vantaa-tasoinen toimintamalli.

Peltovuoren muita yhteistyötahoja ovat mm. kirjastotoimi (kirjastoauto käy kerran kuukaudessa päiväkodilla) sekä Tikkurilan seurakunta. Erilaisilla järjestöillä ja yhdistyksillä on mahdollisuus sopimuksen mukaan käyttää päiväkodin tiloja iltaisin. Lisäksi teemme yhteistyötä muiden lähialueen päiväkotien sekä perhepäivähoitajien kanssa.

Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli EsKo (**Es**iopetuksesta **ko**uluun), jota toteutetaan kaikissa päiväkodeissa ja kouluissa. Tiedonsiirtolomakkeen tavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen kaikista koulutulokkaista.

Olemme yhteistyössä Ylästön koulun ja alueen päiväkotien kanssa laatineet esi- ja alkuopetuksen yhteistyön suunnitelman. Suunnitelmassa olemme määritelleet yhteiset toimintamme sekä niiden sisällöt ja tavoitteet. Syksyisin alueen esikoululaiset kokoontuvat yhteisiin olympialaisiin Isonmännyn kentälle. Jokaiselle esiopetusryhmälle valitaan Ylästön koulusta oma kummiluokka, jonka kanssa tehdään yhteistyötä lukuvuoden aikana. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on edistää lapsen joustavaa siirtymistä esiopetuksesta kouluun.

7.2 Hyvinvointityö ja esiopetuksen oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma ja sen toteuttaminen kuuluu koko henkilöstölle. Hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta sekä hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityöllä varmistetaan jokaiselle lapselle tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus.

Lapsiryhmien henkilökunta vastaa ryhmän jäsenten keskinäisen sekä vanhempien ja henkilökunnan välisen vuorovaikutuksen toimivuudesta. Huolehdimme kasvuympäristön turvallisuudesta ja oppimiseen innostavasta ympäristöstä ja toiminnasta. Varmistamme, että perushoitotilanteet vastaavat lasten fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita huomioiden tilanteiden pedagogisuus. Ohjaamme lapsia keskinäiseen kunnioitukseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Myönteisellä ilmapiirillä pyrimme vahvaan yhteenkuuluvaisuuden tunteeseen, jotta kiusaamistilanteita tulisi mahdollisimman vähän. Kiusaamistilanteisiin puutumme välittömästi noudattamalla vuonna 2011 laatimaamme kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelmaa.

Kuuntelemme ja havainnoimme lasta päivittäin eri tilanteissa ja kirjaamme havaintoja. Havaittuamme lapsella varhaisen tai erityisen tuen tarvetta, laadimme hänelle tehostetun tuen suunnitelman yhdessä vanhempien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja mahdollisten lasta tutkivien / hoitavien tahojen kanssa.

Esiopetuksen hyvinvointityöhön kuuluu oppilashuoltotyö, joka on lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Tavoitteenamme on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Oppilashuoltoryhmään kuuluvat esiopetusryhmän henkilökunta, päiväkodin johtaja, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja, syksyllä neuvolan terveydenhoitaja ja keväällä kouluterveydenhoitaja ja muuta koulun henkilökuntaa. Oppilashuoltoryhmässä seuraamme ja arvioimme koko esiopetusryhmän hyvinvointia sekä huolehdimme siitä, että jokaisen lapsen yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan. Kasvun ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen mahdollistaa niiden käsittelyn ja oikean toimintatavan niiden minimoimiseksi tai poistamiseksi. Tavoitteena on turvata lapselle mahdollisimman hyvät valmiudet siirtyä esiopetuksesta peruskouluun. Esiopetuksen oppilashuoltoa toteutamme yhdessä kotien kanssa. Tiedotamme oppilashuoltoryhmän kokoontumisista vanhemmille etukäteen. Lapsen vanhemmat voivat halutessaan olla mukana, kun käsittelemme oppilashuoltoryhmässä yksittäisen lapsen asioita. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran syyslukukauden ja kerran kevätlukukauden aikana.

Teemme oppilashuoltotyötä päivittäin monissa eri tilanteissa koko esiopetusvuoden ajan. Käsittelemme hyvinvoinnin kannalta olennaisia yleisiä teemoja esimerkiksi ryhmähenkeen, turvallisuuteen, kiusaamisen estämiseen tai kaveruuteen liittyen. Oppilashuollon tärkeänä tavoitteenamme onkin, että lapsi tuntee esiopetusryhmänsä turvalliseksi ja viihtyisäksi paikaksi, johon on helppo tulla.

Lasten mielestä

Hyvinvointi on sitä, että on niinku terve.

Turvallisuus tarkottaa, että on turvassa.

Hyvinvointi – sillei et kukaan ei kiusaa.

Turvallisuus on sitä, että joku vähän niinku suojelee.

Hyvinvointi tarkoittaa sitä, että voi hyvin eikä oo kipee eikä oksennustaudissa eikä migreenissä.

Yhteistyö on sitä, että auttaa toista.

Yhteistyö on sitä, että kaikki tekee yhessä jotain.

Turvallisuus on sitä, ettei oo vaaroja ja ei satu mitään.

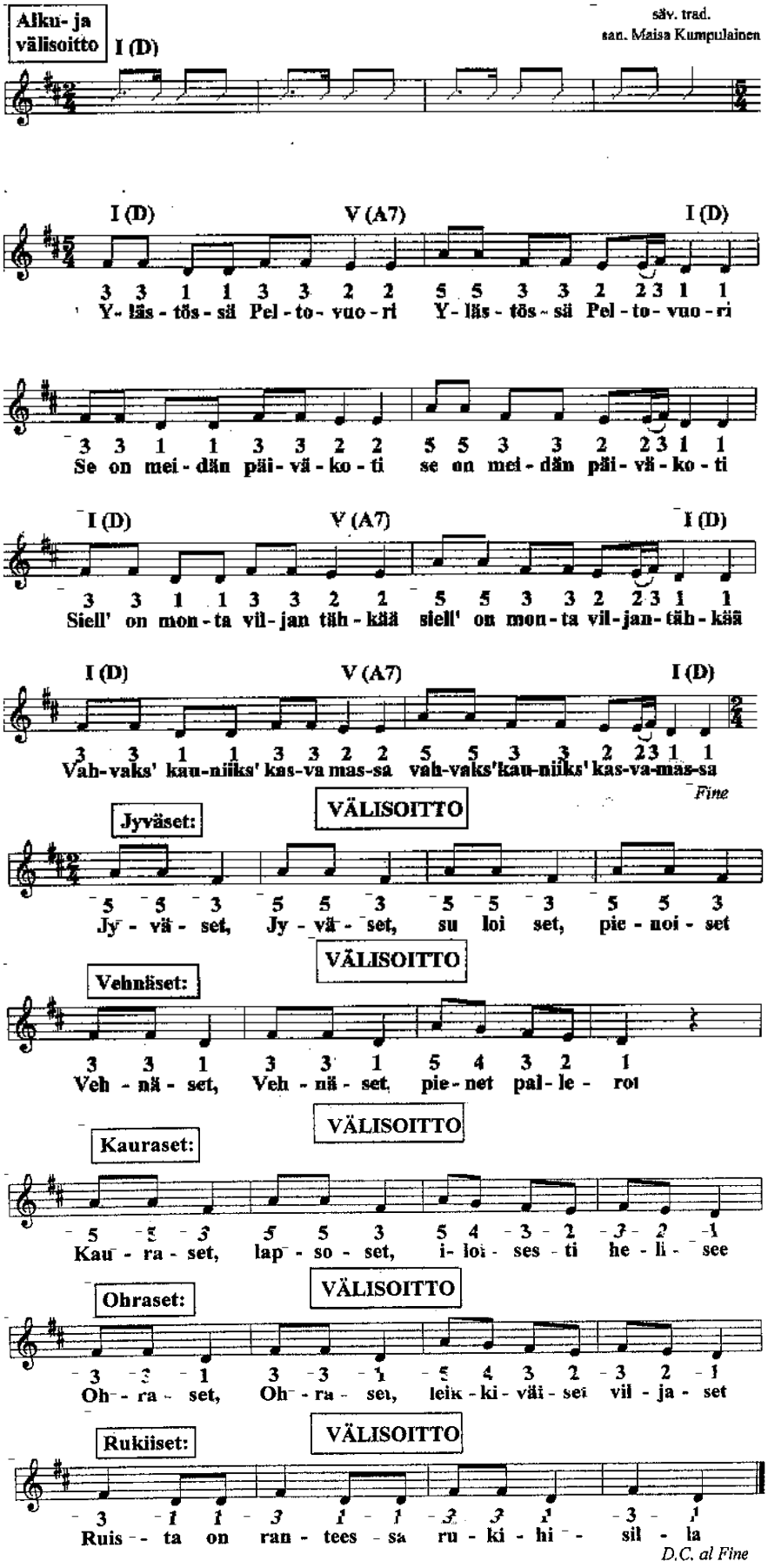
Hyvinvointi – no, et voi olla riippukeinussa ja juoda mehua.

Kumppanuus tarkoittaa sitä, että on kavereita.

Hyvinvointi – et voi hyvin aina.

Turvallisuus tarkoittaa sitä, ettei mee punaisia päin. Auto odottaa, ettei aja kävelijän päälle suojatiellä.

PELTOVUOREN LAULU

Vantaa

Sivistystoimi
Peltovuoren varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Peltovuoren päiväkoti, Pakkala – Ylästö perhepäivähoito
Peltovuorentie 2, 01690 VANTAA
Puh: 09-83934143

VANTAA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2
2.1 Arvolähtökohdat 2
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 4
2.3 Hyvinvointityö 4
3 Lasten puheenvuoro 5
4 Yhteistyö perheiden kanssa 6
5 Työ lasten parissa 8
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 8
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 8
5.3 Päivän kulku 9
5.4 Lasten leikki 10
5.5 Oppimistilanteiden järjestäminen 12
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 15
5.6.3 Eettinen kasvatus 16
5.6.4 Uskontokasvatus 16
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 17
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 18
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 18
5.8.2 Kuusivuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 19
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 19
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 20
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 20
7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä 21

1 Johdanto

Tämä varhaiskasvatussuunnitelma on tehty lapsia varten ja kasvattajien työvälineeksi lasten hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. Olemme koonneet keskustelujen ja kokemusten kautta työmme tärkeät kohdat. Varhaiskasvatussuunnitelma toimii myös uusien työntekijöiden työhön perehdyttämisen välineenä ja kuvaa miten tällä hetkellä haluamme tehdä työtämme päiväkodissa. Varhaiskasvatussuunnitelma tekee työmme näkyväksi vanhemmille ja kertoo heille, mikä on työssämme meille tärkeää.

Osallistumme Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen painopistetyöskentelyyn. Tähän mennessä kehittämiskohteina ovat olleet liikunta, kieli, ympäristö ja luonto. Uutena painopistealueena on leikki. Toiminnassamme vakiintuneita työmenetelmiä ovat pienryhmätoiminta ja kuvien käyttö oppimisen tukena. Olemme paikalla lapsia varten, suunnittelemme toimintaa lapsille ja lähtökohtana on lapsen etu.

Vantaan kaupungin Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikköön kuuluvat Pähkinärinteen ja Pähkinänsärkijän päiväkodit. Päiväkodit ovat syksystä 2004 lähtien muodostaneet yhdessä Pähkinärinteen toimintayksikön. Molemmat päiväkodit sijaitsevat hyvien ulkoilu- ja retkeilymaastojen läheisyydessä Pähkinätien varrella. Päiväkotien luonnonläheisen sijainnin ansiosta lapsiryhmät retkeilevät luonnossa ja lähiympäristössä viikoittain.

Pähkinärinteen päiväkoti sijaitsee kerrostalon alakerrassa. Päiväkoti on aloittanut toimintansa toukokuussa 1975. Pähkinärinteen päiväkodissa toimii 4 lapsiryhmää; alle 3 -vuotiaiden ryhmä Mansikat, 3-5 -vuotiaiden ryhmät Mustikat ja Vaapukat sekä 5-6 -vuotiaiden ryhmä Puolukat.

Pähkinänsärkijän päiväkoti on kaksikerroksinen puutalo, joka on aloittanut toimintansa elokuussa 1991. Pähkinänsärkijän päiväkodissa toimii 6 lapsiryhmää; alle 3 -vuotiaiden ryhmät Hippiäiset ja Keltasirkut, 2-5 -vuotiaiden ryhmä Sinitiaiset, 3-6 -vuotiaiden ryhmä Satakielet sekä 3-6-vuotiaiden integroidut ryhmät Papukaijat ja Peipot.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Arvot ovat osa päiväkodin toimintakulttuuria ja ne ohjaavat meitä työssämme lasten, perheiden ja koko työyhteisön kanssa. Tärkeintä on, että pystymme inhimillisiä oikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittavaan vuoropuheluun ja toimintaan, jossa jokainen tulee kuulluksi. Paneudumme lapsen maailmaan, kuuntelemme lapsia ja turvaamme lapsille hyvät kasvuolosuhteet päiväkodissa.

Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

- Innovatiivisuus näkyy toiminnan jatkuvana arviointina ja kehittämisenä. Uskomme, että toimintaa arvioimalla voimme kehittää työtämme. Arviointia ja kehittämistä teemme tiimien suunnittelupalavereissa, päiväkotien yhteisissä palavereissa ja vanhempien sekä lasten kanssa käytävissä keskusteluissa. Innovatiivisuutta ovat myös pienet arjessa tapahtuvat toiminnan muutokset, joilla haluamme saada lasten ja kasvattajien arkea vielä sujuvammaksi ja lasten hyvinvointia paremmaksi. Suhtaudumme rohkeasti ja myönteisesti muutoksiin, emme pelkää epäonnistumista ja opimme virheistä. Hyödyntämällä koko työyhteisön ammattitaitoa pyrimme jakamaan osaamista sekä saamaan hiljaista tietoa näkyväksi ja kaikkien käyttöön mm. yhteisissä keskusteluryhmissä.

- Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ohjaamme lapsia toiset huomioonottavaan ympäristövastuulliseen ajattelu- ja toimintatapaan.

  EKOLOGISESTI kestävän kehityksen aloitamme omien asenteidemme muokkauksella. Päiväkodissa toteutamme tätä kotiseuturakkautta herättävän ympäristövastuullisen toiminnan kautta, hyvänä esimerkkinä viikoittaiset lähiympäristöön suuntautuvat retket.

  KULTTUURINEN ulottuvuus näkyy toiminnassamme oman suomalaisen kulttuuriperimän säilyttämisenä ja päiväkodissa olevien eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kulttuurin kunnioittamisena ja hyväksymisenä. Kulttuurin säilyttämisen periaatetta toteutamme lapsille opetettavissa lauluissa, loruissa, leikeissä ja lapsille luettavissa saduissa sekä suomalaiseen kulttuuriperintöön kuuluvissa juhlissa. Lapset luovat esim. leikkiessään uutta kulttuuria. Oppimisympäristöt järjestämme niin, että ne tukevat lasten leikkikulttuuria. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kulttuuria kunnioitamme mm. perheiden pukeutumistoiveiden huomioimisena sekä vaihtoehtoisen toiminnan järjestämisenä.

  SOSIAALINEN ulottuvuus näkyy pyrkimyksenämme pysyviin ja pitkäkestoisiin ihmissuhteisiin. Rakennamme lapsiryhmät niin, että lapsilla on päiväkotiuransa aikana mahdollisimman vähän lapsiryhmän vaihtoja. Pysyvät ihmissuhteet lisäävät lasten hyvinvointia ja meillä on mahdollisuus työn syventämiseen usean toimintakauden yhdessä työskentelevissä tiimeissä. Sosiaalisia taitoja ja toisten kanssa toimeen tulemista harjoitellaan lapsiryhmissä pienestä pitäen.

  TALOUDELLINEN ulottuvuus näkyy toiminnassamme pyrkimyksenä tehdä hankintoja kestävistä ja laadukkaista materiaaleista. Lelujen kierrättäminen lapsiryhmien välillä vähentää tavaran määrää päiväkodeissa. Palvelunohjauksella tarjoamme perheille ne palvelut, jotka parhaiten sopivat heidän elämäntilanteeseensa. Hyvällä työvuorojen suunnittelulla kohdennamme henkilökunnan työpanoksen tehokkaasti oikeisiin aikoihin.

- Yhteisöllisyyden toteutumista päiväkodissa voidaan pitää kokonaisvaltaisen varhaiskasvatuksen onnistumisen mittarina. Päiväkoti on jatkuvasti muuttuva ja kehittyvä työ - ja oppimisyhteisö.

Työyhteisössä yhteisöllisyys muodostuu sosiaalisista suhteista, jotka edellyttävät yhteisön jäseniltä keskinäistä ymmärrystä ja kykyä asettua toisen asemaan. Yhteisöllisyyteen satsaamalla vaikutamme kasvattajayhteisön pysyvyyteen ja hyvinvointiin. Hyvä yhteishenki on päiväkodin käyntikortti, joka kertoo työyhteisön sitoutumisesta ja hyvinvoinnista. Kutsumme myös lasten vanhempia yhteistyöhön lasten hyvinvoinnin ja oppimisen turvaamiseksi. Selkeät, yhteisesti sovitut tavoitteet helpottavat moniammatillisten tiimien ja perheiden yhteistyötä. Järjestämme perheille suunnattuja yhteisiä tapahtumia, joihin osallistumalla vanhemmat voivat tutustua toisiinsa ja luoda verkostoja.

Turvalliseen *kasvu - ja oppimisyhteisöön* kuuluminen on lapsen identiteetin kehittymisen kannalta tärkeää; kynnys ottaa kontaktia toisiin ihmisiin madaltuu ja positiivinen vuorovaikutus lisääntyy. Turvallisessa yhteisössä lapsi saa ystäviä ja oppii yhteistyötaitoja. Lapsiryhmä on lasten oma oppimisyhteisö, jolle ryhmän toimintakulttuuri, vuorovaikutustavat ja rutiinit luovat yhteisön rakenteen ja oppimispuitteet. Yhdessä toimiminen ja oppiminen ovat keskeinen osa päiväkodin arkea. Päiväkodissa on monta lapsiryhmää, joista muodostuu useita rinnakkain ja sisäkkäin olevia yhteisöjä, jotka tarjoavat lapsille vertaistukea, motivoivat heitä osallistumaan ja vaikuttamaan oman kasvu - ja oppimisyhteisönsä toimintaan.

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana. Kasvattajina olemme sitoutuneet toiminnallamme edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa. Tämä päämäärä mielessämme olemme nimenneet viisi toimintaamme ohjaavaa kulmakiveä: turvallisuuden luominen, pienryhmätoiminta, monipuolinen toiminta, leikin arvostus ja yhteistyö vanhempien kanssa.

Turvallisuuden luominen
- Lämmin ilmapiiri
- Hyvä ja lasta arvostava vuorovaikutussuhde
- Luottamuksellinen suhde vanhempiin

Pienryhmätoiminta
- Lapsen yksilöllinen kasvatus ja hoito
- Lapsen havainnointi
- Enemmän vuorovaikutusta
- Melutason lasku

Yhteistyö vanhempien kanssa
- Avoin ja rehellinen vuorovaikutus päivittäisissä kohtaamisissa
- Kasvatuskumppanuus
- Lasta koskevien suunnitelmien laatiminen yhdessä keskustellen
- Päiväkodin juhlat ja tapahtumat

Monipuolinen toiminta
- Kasvattajan suunnittelema ja ohjaama toiminta
- Leikki
- Lasta kiinnostava ja aktivoiva oppimisympäristö

Leikki
- Uuden oppiminen
- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- Mahdollisuus leikkiä joka päivä
- Kasvattajan läsnäolo, ohjaus ja opastus

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Noudatamme työssämme yhteisesti sovittuja periaatteita lasten hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Yhteiset toimintatavat löytyvät keskustelemalla ja muodostavat ryhmän toimintakulttuurin. Kasvattajien toimintatavat voivat olla erilaisia, mutta päämäärä on kaikilla sama; lapsen hyvinvointi päiväkodissa ja hyvät oppimiskokemukset. Kasvattaja on läsnä oleva aikuinen, joka ottaa toiminnassaan huomioon ryhmän toimintaedellytykset.

Olemme sitoutuneita yhteisiin suunnitelmiin ja toimimme aina lapsen parhaaksi, turvaamalla hänelle hyvän olon päiväkodissa. Läsnäolomme on aitoa, kuuntelemme lasta, aistimme lapsen tunnetiloja ja tarpeita sekä huomioimme lapsen erilaisuuden toimimalla suvaitsevaisesti. Tunnistamme lapsen kehitystarpeet ja osaamme antaa haasteita kehittymiselle suunnittelemalla ja toteuttamalla lapsiryhmälle mielekästä ja kiinnostavaa toimintaa. Muistamme antaa positiivista palautetta lapselle hänen toimistaan ja vanhemmille kerromme lapsen edistymisestä. Ilmapiiri päiväkodissa on positiivinen ja hyväntuulinen. Kohtelemme lasta arvostavasti ja viestimme lapselle on, että hän on hyväksytty omana itsenään.

Lapsi elää hetkessä – tässä ja nyt. Leikin ja mielikuvituksen avulla lapsi käsittelee tunteitaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan erilaisista asioista. Lapsi on luonnostaan utelias ja tiedonhaluinen, hän tyydyttää uteliaisuuttaan kyselemällä ja tutkimalla. Emme silottele lapsen kehityksen tietä ja välttele lapselle vaikeita asioita, vaan lapsi saa kokeilla, onnistua ja erehtyä. Tarjoamme lapselle hänen kehitystasoonsa sopivia haasteita ja tuemme uuden oppimista. Kokemukset käsittelemme yhdessä lapsen kanssa. Lapsella on oikeus olla lapsi, elää lapsuuttaan häntä ymmärtävien ja tukevien kasvattajien kanssa.

Emme korosta sukupuolineutraalia tai sukupuolisidonnaista toimintaa. Lapset voivat itse valita leikkinsä, leikkivälineet ovat vapaasti kaikkien saatavilla. Lapset saavat toteuttaa itseään sukupuolesta riippumatta ja oman kiinnostuksensa mukaan.

2.3 Hyvinvointityö

Tavoitteenamme hyvinvointityössä on yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Meille on tärkeää, että lapsi kokee päivähoitopaikan turvallisena ja viihtyisänä paikkana. Hän tuntee yhteenkuuluvuutta yhteisöön ja saa päivittäin kannustavaa palautetta sekä apua ongelmatilanteissa. Näkökulma hyvinvointityössä on ennaltaehkäisevä. Lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät mahdolliset riskit pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain ja lapselle järjestetään hänen tarvitsemansa tuki. Hyvinvointityötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen ja vanhempien kunnioitus sekä tiedonsaantia ja salassapitoa koskevat säädökset.

Hyvinvointityön osa-alueet ovat:

- kasvatuskumppanuus
- suotuisa kasvuympäristö
- kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen
- hyvinvointityötä edistävät rakenteet

Äiti hakee iloisen Lindan iltapäivällä kotiin.

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu toimivan vuorovaikutuksen luominen vanhempien ja kasvattajien kesken. Lapsen aloittaessa päivähoidossa tavoitteemme on luoda luottavaiset ja avoimet suhteet vanhempiin. Vanhempien luottaessa meihin, lisääntyy myös lapsen turvallisuuden tunne. Meidän vahvuutenamme on päivittäinen vanhempien kohtaaminen, jolloin keskustelemme lapsen päivästä, toiminnasta ja kehityksestä. Kasvatuskumppaneina vanhemmat ja kasvattajat sitoutuvat yhdessä tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmat tuovat yhteistyöhön lapsensa tuntemuksen, arvonsa ja toiveensa. Me tuomme ammatillisen tietomme ja osaamisemme. Yhteiset sopimukset, lapsen vahvuudet ja kehittymistarpeet kirjataan jokaisen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Hyväksyvä, myönteinen ilmapiiri ja rauhallinen tunnelma luovat suotuisan kasvuympäristön. Huolehdimme lasten turvallisuudesta ja ohjaamme lapsia toimintoihin, joissa erilaiset lapset voivat toimia yhdessä. Toiminnassa toistuvien tilanteiden selkeä järjestys auttaa lasta ennakoimaan ja lisää turvallisuuden tunnetta. Suunnittelemme oppimisympäristön eri-ikäisten lasten kehitykselle ja toiminnalle sopivaksi.

Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa tärkeässä osassa on vanhempien kanssa käytävä keskustelu *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa* tai *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa* tehtäessä. Otamme jo pienetkin tuen tarpeet lapsen kehityksessä ja oppimisessa vanhempien kanssa puheeksi. Tavoitteenamme on luoda lapselle mahdollisimman hyvä päivä. Tärkeässä osassa ovat kasvattajien havainnot, joiden pohjalta suunnittelemme lapsen hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Lapsella on oikeus kertoa hänelle tärkeistä asioista ja tulla kuulluksi. Päivän aikana lapsella on mahdollisuus vaikuttaa häntä koskeviin erilaisiin asioihin. Hän saa esimerkiksi valita leikkinsä ja leikkikaverinsa ja voi osallistua mahdollisuuksien mukaan ryhmän toiminnan suunnitteluun. Kokemus osallisuudesta lisää lapsen itseluottamusta ja kuulluksi tulemisen tunnetta sekä vahvistaa lapsen käsitystä siitä, että valinnoillaan hän voi vaikuttaa omaan elämäänsä. Lapselle syntyy kokemus yhteenkuuluvuudesta ja siitä, että hän on oman ryhmänsä jäsen ja kuuluu juuri tähän porukkaan.

Hyvinvointityö sisältyy toimintayksikön rakenteisiin. Edustuksellinen tiimi vastaa toimintakulttuurista ja hyvinvointityön kehittämisestä. (Edustuksellisesta tiimistä kerrotaan enemmän luvussa 6.) Lapsiryhmän kasvattajatiimi huolehtii kasvattajien keskinäisen vuorovaikutuksen toimivuudesta ja sovittujen toimintaperiaatteiden noudattamisesta. Ohjaamme lapsia keskinäiseen hyväksyntään ja kunnioittamiseen. Kiusaamistilanteisiin puutumme toimintayksikön *Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman* mukaisesti. Kasvattajatiimi vastaa toiminnan rakenteesta ja oppimiseen innostavasta ympäristöstä.

Hyvinvointityö kuuluu koko henkilöstölle ja sitä toteutetaan yhdessä vanhempien kanssa. Kerromme vanhemmille hyvinvointityöstä syksyn tiedottavassa vanhempainillassa.

3 Lasten puheenvuoro

Pidämme tärkeänä lasten kuuntelemista ja heidän mielipiteidensä huomioon ottamista. Kasvattajien oma asenne vaikuttaa lasten osallisuuteen ja siihen kuinka lapset rohkaistuvat esittämään omia toiveitaan ja ideoitaan. Kuuntelemme lapsia ja heidän ehdotuksensa saattavat muuttua yhteiseksi toiminnaksi. Lapset rohkaistuvat, kun he huomaavat, että otamme heidän mielipiteensä ja ideansa tosissamme. Kasvattajilta tämä vaatii herkkää kuuntelua ja heittäytymistä lasten ideoihin mukaan.

Päivähoidon alkaessa vanhemmat täyttävät *Lapsi kotioloissa* – lomakkeen, jolloin myös lapselta kysytään ajatuksia ja odotuksia päivähoidosta, jos hän ikänsä ja kehitystasonsa puolesta tähän pystyy. Lapsi saa oman puheenvuoron *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa* tai *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa* tehtäessä.

Päivittäin juttelemme lasta kiinnostavista asioista ja kyselemme hänen kokemuksistaan. Kuuntelemme lasta ja rohkaisemme häntä ilmaisemaan omia mielipiteitään sekä kertomaan asioita, joita hän haluaa jakaa muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Meillä on aikaa vastata lasten kysymyksiin ja pohdimme yhdessä arjen ilmiöitä ja tapahtumia. Lapsi saa onnistumisen kokemuksia päivittäin.

Lapsi voi vaikuttaa lapsiryhmän toimintaan monella eri tavalla. Aamukokouksissa hän saa jakaa ja kertoa omia ajatuksiaan esim. viikonlopun tapahtumista. Yhteisillä tuokioilla kyselemme lapsen mieltymyksiä ja lempiasioita. Päivittäin hän saa valita leikin, jota haluaa leikkiä. Monissa ryhmissä valintaa on helpottamassa leikinvalintataulu. Lapsi voi vaikuttaa myös leikkikaverin valintaan. Ruokailun yhteydessä huomioimme hänen mieltymyksiä.

Liikuntatuokioilla lapset saavat osallistua tuokion suunnitteluun yhdessä kasvattajan kanssa. Ulkoilussa ja pihaleikeissä he saavat valita puuhansa melko pitkälle omien mieltymysten mukaisesti. Ulkona ja sisällä leikkivälineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja heidän toiveidensa mukaan voimme järjestää lisää välineitä. Askarrellessa lapset saavat toteuttaa luovuuttaan ja omilla valinnoillaan vaikuttaa syntyvään tulokseen. Lasten töitä asetetaan esille kaikkien nähtäville ja näin he saavat positiivista palautetta omista aikaansaannoksistaan. Kuuntelemme lepohetkellä lapsen omia mieltymyksiä ja tottumuksia. Jos ryhmässä käytetään unileluja, hän saa valita unilelun itse. Lapset saavat vaikuttaa siihen, kuuntelevatko he satua vai musiikkia ennen nukahtamistaan.

Puolukat hiihtoretkellä täydellisessä maisemassa..

Lapset voivat esittää omia toiveitaan lapsiryhmän toimintaan. Toimintavuoden aikana on päiviä, jolloin lapset saavat suunnitella ja päättää päivän ohjelman. Esim. 5-6 -vuotiaiden Mini vaikuttaja – päivä on tällainen. Vietämme erilaisia teemapäiviä, kuten lelupäivää, oman kirjan päivää, pelipäivää. Silloin lapsi saa tuoda kotoaan teemapäivään liittyvän tavaran. Joissakin ryhmissä toteutetaan tähtihenkilö-projektia. Lapsi on ryhmän tähtihenkilö viikon ajan, jolloin hän saa osakseen erityishuomiota. Hän saa esitellä perheensä, kertoa itsestään, kavereistaan ja toiveistaan. Viikon aikana lapsi saa erityistehtäviä, joiden suorittaminen kohottaa hänen itsetuntoaan.

Lasten vastauksia kysymykseen, mikä on kivaa päiväkodissa:
- ” Siellä on kaveri, joka aina leikkii mun kanssa.”
- ” Leikkiminen, ulkoilu, pissalla käyminen.”
- ” Leikkiminen on kivaa, kun on kavereita. Ulkona on kivaa, koska takapihalla on pomppukeinu.”
- ” Täällä mä saan rauhassa kasvaa.”

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Lapsen ensisijaisia kasvattajia ovat vanhemmat. Päiväkodin kasvattajat kulkevat vanhempien rinnalla ja yhdessä muodostamme kasvatuskumppanuuden, jossa tärkeimpänä tavoitteena on lapsen hyvinvointi. Päävastuu lapsen kasvattamisesta on vanhemmilla.

Uuden lapsen ja perheen aloittaessa päivähoidossa tärkeintä on lapsen ja perheen vastaanottaminen. Ensimmäinen tapaaminen perheen kanssa on ratkaisevin alkavassa yhteistyössä. Olemme päiväkodissa miettineet päivähoidon aloittamiseen liittyviä asioita ja olemme luoneet siihen yhteisen toimintamallin.

Kun lapsi on valittu päiväkotiin, päiväkodin johtaja ottaa perheeseen yhteyttä ja kertoo päivähoitopaikasta. Ensimmäisessä puhelussa päiväkodin johtaja kertoo päiväkodista, lapsiryhmästä, tulevasta tutustumis- ja harjoittelujaksosta sekä ryhmän henkilökunnasta. Vanhemmilla on myös mahdollisuus kysyä heitä askarruttavia asioita. Samalla sovitaan tarkka aloituspäivämäärä.

Seuraavaksi lapsiryhmän henkilökunta on yhteydessä perheeseen ja silloin sovitaan yhdessä ajankohta ensimmäiselle vierailulle päiväkotiin. Jos mahdollista vanhempi tai vanhemmat tulevat käymään päiväkodissa

ilman lasta. Ensitapaamisesta pyritään järjestämään rauhallinen hetki, jonka aikana kasvattaja ja vanhemmat keskustelevat lapseen liittyvistä asioista apunaan *Lapsi kotioloissa* – lomake. Kasvattaja kertoo vanhemmille päiväkodin tavoista ja käytännöistä ja vanhemmilla on mahdollisuus kysyä asioista, jotka ovat heille epäselviä. Alusta alkaen on tärkeää, että onnistumme saamaan aikaan luottamuksen tunteen toimintaamme kohtaan ja vanhemmille varmuuden siitä, että päiväkodissa heidän lapsestaan välitetään ja huolehditaan lämpimästi.

Kasvattaja esittelee vanhemmille lapsiryhmän ja päiväkodin tilat. Yhdessä sovitaan tutustumis- ja harjoittelujaksosta, jolloin vanhemmat tutustuvat lapsen kanssa päiväkotiin. Päiväkodin johtaja tekee vanhempien kanssa tutustumisjakson aikana hoitoaikasopimuksen, jossa sovitaan lapsen hoitopäivän pituus ja mahdolliset säännölliset vapaapäivät. Aloitukseen liittyvät lomakkeet annetaan vanhemmille täytettäviksi: *Perustietolomake* sekä *Suostumus retkiin ja kuvaamiseen*.

”Hei, hei äiti! Mä oon täällä töissä.”

Ennen päivähoidon alkua lapsi käy tutustumassa tulevaan päiväkotiryhmäänsä. Hän osallistuu ryhmän toimintaan muutaman tunnin kerrallaan. Tutustumisjakson pituus sovitaan vanhempien kanssa, useimmiten viikon pituinen jakso on riittävä. Esittelemme uuden tulokkaan ryhmän ”vanhoille” lapsille, autamme häntä kaverisuhteiden luomisessa ja oman paikan löytämisessä lapsiryhmässä.

Pyrimme olemaan vanhemmille helposti lähestyttäviä, jotta vanhemmat voivat kääntyä puoleemme halutessaan keskustella huolistaan tai iloistaan. Kun arkinen vuorovaikutus toimii hyvin, yhteistyö sujuu helpommin. Yhteistyön laadun kuvaukseksi meille on muodostunut sanonta: ”Hyvä eteishuumori” on yhteistyön perusta.

Toimintakauden alussa syksyllä järjestämme kaikille tarkoitetun tiedottavan vanhempainillan. Uudet vanhemmat osallistuvat päiväkodin johtajan pitämään osuuteen, jossa kerrotaan päiväkodin toimintaan ja päivähoitoon liittyviä yleisiä asioita. Tämän jälkeen vanhemmat siirtyvät lapsen omaan ryhmään, jossa kerromme lapsiryhmän toimintaan ja alkavan toimintakauden suunnitelmiin liittyviä asioita.

Vähintään kerran vuodessa vanhemmat tapaavat kasvattajaa *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman*/*Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman* teon tai päivityksen yhteydessä. Silloin mietimme yhdessä lapsen vahvuuksia ja kehittymistarpeita sekä sovimme yhteisiä tavoitteita ja toimintatapoja niihin pääsemiseksi.

Vanhemmat osallistuivat tämän varhaiskasvatussuunnitelman päivitykseen kertomalla, mikä on heidän mielestään tärkeää lasten kasvatuksessa. Kyselyn vastauksia kootessamme totesimme, että vanhemmat arvostavat samoja asioita, joita me itse pidämme tärkeänä.

Päivähoidolla on hyvät mahdollisuudet tutustuttaa perheitä toisiinsa. Päiväkodissa syntyneet lasten ystävyyssuhteet voivat kestää pitkälle kouluikään asti. Vanhemmilla on mahdollisuus tutustua ja tavata toisiaan järjestämissämme tilaisuuksissa, kuten vanhempainilloissa, erilaisissa juhlissa sekä yhteisissä ulkoilutapahtumissa kedolla. Kiitollisina olemme ottaneet vastaan apua retkillä, vanhemmat ovat mm. kuljettaneet varusteita ja eväitä retkipaikkaan.

Lapsiryhmät tiedottavat toiminnastaan vanhemmille eri tavoin. Tiedotamme kuukausikirjeillä ja viikkokirjeillä joko kuvitettuna tai ilman. Posti menee perille sähköpostin välityksellä tai paperisena versiona.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Vuorovaikutuksen pohjana on luottamuksen rakentuminen lapsen ja kasvattajan välille. Tämä vaatii kasvattajalta aitoa läsnäoloa, kuuntelemista ja lapsen aloitteisiin vastaamista. Kasvattaja vastaanottaa kaikki ryhmän lapset henkilökohtaisesti aamuisin. Näin takaamme, että lapset tulevat kohdatuksi ja kuunnelluksi aamusta alkaen.

Kasvattajien kielenkäyttö toimii mallina lapsille ja siksi kiinnitämme huomiota suomen kielen huolelliseen käyttöön. Käytämme selkeää puhetta, puhumme lapsille ystävälliseen sävyyn ja pyrimme luomaan lämpimän ja luottavaisen ilmapiirin. Mahdollisuuksien mukaan laskeudumme puhuessamme lapsen tasolle ja otamme katseellamme kontaktin lapseen. Kasvattajien ilmeet ja eleet tukevat sanallista viestiä. Kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen kuuluvat myös sanattomat viestit. Kasvattajien keskinäisellä vuorovaikutuksella on myös merkitystä. Olemme lasten mallina ja esimerkkinä toimiessamme lasten kanssa. Kasvattajien välinen vuorovaikutus vaikuttaa lapsiryhmän ilmapiiriin, jossa lapset elävät ja kasvavat.

Perushoitotilanteissa meillä on hyvät mahdollisuudet useaan kertaan päivän aikana henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen lapsen ja kasvattajan välillä. Asioiden ja esineiden nimeämisessä perushoitotilanteet ovat hyviä oppimistilanteita, joissa toisto tehostaa oppimista. Ymmärtämisen helpottamiseksi annamme ohjeet lapsille pieniksi pilkottuina.

Rohkaisemme lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti ja tuemme lasten kielellisen tietoisuuden heräämistä. Kannustamme ja rohkaisemme lapsia ottamaan kontaktia kasvattajaan, joka houkuttelee kysymyksillään lapsia keskusteluun. Luemme lapsille paljon kirjoja. Tämä on tärkeää, koska silloin käytämme puhekieltä täydellisempiä lausemuotoja ja huolitellumpaa kieltä. Yhdessä lasten kanssa opettelemme loruja ja runoja sekä riimittelemme.

Lasten kielen oppimista tuemme käyttämällä kuvia ryhmän päiväohjelmasta, päivän eri tilanteista ja yksittäisistä asioista. Tuemme tarpeen mukaan lasten kielen kehitystä tukiviittomin.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsen liittyminen omaan lapsiryhmään on toiminnassamme etusijalla. Kun lapsi kokee olonsa ryhmässä hyväksytyksi ja turvalliseksi, hän kykenee leikkimään toisten kanssa ja oppimaan uusia asioita. Autamme uusia lapsia pääsemään ryhmän jäseneksi ja oppimaan ryhmässä toimimista toisten lasten kanssa. Vastuullamme on lapsiryhmän yhteisöllisyyden luominen.

Lapsen pitää saada olla lapsi päiväkotipäivän aikana. Leikit ja vuorovaikutus kavereiden kanssa ovat parasta lapsen päivässä. Hän viettää päiväkotipäivänsä pääsääntöisesti omassa ryhmässä, mutta ulkoilun yhteydessä lapsilla on mahdollisuus leikkiä toistensa kanssa yli ryhmärajojen. Toimintakauden alussa lapsiryhmät laativat kasvattajien ohjauksessa ryhmän omat säännöt. Säännöt pidetään yksinkertaisen selkeinä ja vältetään asioiden turhaa kieltämistä. Yleensä lapset tietävät hyvin mitä päiväkodissa saa ja mitä ei saa tehdä. Yhteisten sääntöjen luominen sitouttaa lapset toimimaan yhdessä sovitulla tavalla.

Havainnoimme lasten välisiä vuorovaikutustilanteita ja varmistamme, että kukaan ei tule kiusatuksi. Kaikki fyysiset kontaktit eivät ole kiusaamista. Lasten kontaktinottoyrityksien tulkitsemisessa tarvitaan havainnoijan herkkää silmää. Osa fyysisistä kontakteista voi olla lapsen yrityksiä päästä toisten lasten kanssa vuorovaikutukseen.

Iloiset leipurit Samuel ja Sampo.

Kiusaamisen ehkäisyä varten olemme laatineet suunnitelman, jonka tavoitteena on, että ketään ei kiusata. Toiminnassa keskitymme lapsiryhmän ryhmäytymiseen kasvattajan tuella heti syksyn alusta lähtien. Kiinnitämme huomiota lapsiryhmän vuorovaikutukseen, ilmapiiriin ja kaikkien mahdollisuuteen päästä ryhmän jäseneksi. Käsittelemme kaikki kiusaamiseen viittaavat tapahtumat lasten kanssa. Lapsille tulee tunne, että heidän asiansa on tärkeä ja hän tulee kuulluksi. Käymme lasten kanssa keskustelua mikä on kiusaamista ja mietimme miltä kiusatuksi tuleminen ja kiusaaminen tuntuvat. Selvitämme kiusaustapaukset heti. Tarvittaessa järjestämme yhteisen neuvottelun vanhempien kanssa.

Hyvä käyttäytyminen palkitaan positiivisella palautteella. Lapsen kehuminen ja kannustaminen auttavat häntä hyvään suoritukseen. Yhteisesti sovittuja sääntöjä ei aina noudateta ja silloin kasvattaja keskustelee tapahtuneesta lapsen kanssa.

Lasten välinen hassuttelu lähentää lapsia toisiinsa ja luo hyvää mieltä ja leppoisaa tunnelmaa. Tähän lapsilla on mahdollisuus leikeissään, kunhan leikkirauha säilyy ja lapsiryhmän muut jäsenet otetaan huomioon.

Puolukat riehakkaissa vapputunnelmissa.

5.3 Päivän kulku

Päivähoidon aloitus on suuri muutos perheen ja lapsen elämässä. Kotona olon tilalle vaihtuu päiväkodin päiväohjelma kellonaikoineen. *Hoitoaikasopimuksella* määrittelemme lapsen hoitopäivän pituuden, jota vanhemmat sitoutuvat noudattamaan. Lapsen hoitopäivän lähtökohtana ovat vanhempien työajat, työpäivän pituus ja työmatkaan käytettävä aika.

Lapsiryhmän päiväohjelmaa rakennettaessa tavoitteenamme on luoda lapsille leppoisat ja kiireettömät päivät. Siirtymätilanteisiin varaamme riittävästi aikaa. Siirrymme päivässä eteenpäin ryhmää jakaen, koko lapsiryhmä ei ole yhtä aikaa vessassa tai eteisessä. Melutaso säilyy siedettävällä tasolla ja meillä on aikaa kaikkien lasten huomioimiseen ja havainnointiin.

Päivän runko on lapsiryhmissä pääpiirteittäin samanlainen päivästä toiseen. Ruokailut, kasvattajan ohjaamat toiminnot, pienryhmätoiminta erilaisia asioita puuhaten, leikkiaika, ulkoilut ja päivittäinen lepohetki löytyvät jokaisen ryhmän päivästä. Samanlaisina, samassa järjestyksessä ja tuttuina joka päivä toistuvilla tilanteilla luomme turvallisuuden tunnetta lapsille. Lapset pystyvät ennakoimaan, mitä seuraavaksi tapahtuu.

Päivärytmi on joustava ja erilaiset tilanteet huomioonottava. Alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä kahdet päiväunet haastavat kasvattajat miettimään kaikille toimivaa päiväohjelmaa, mutta sekin onnistuu ja on mahdollista. Kun tiimissä on selkeät rakenteet ja yhteinen näkemys työstä, joustavuus on mahdollista.

Rakennamme päiväohjelman niin, että lasten päivä ei täyty vain istumisesta erilaisten asioiden ja toimintojen äärellä. Toiminnan vaihtelulla takaamme, että lapsi jaksaa keskittyä myös kasvattajan ohjaamaan toimintaan. Päiväohjelmaa tehdessämme huomioimme pienryhmätoiminnan asettamat haasteet ja pitkäkestoisen leikin asettamat ajalliset vaatimukset. Turvaamme riittävän ulkoilun ja mahdollisuuden rauhalliseen lepohetkeen tai päiväuniin. Otamme huomioon kasvattajien työvuorojärjestelyt ja toiminnan suunnittelua koskevat vaatimukset päiväohjelman suunnittelussa.

Lapsen päivään kuuluu myös päivälepo ja mahdollisuus päiväuniin. Annamme lapsille lepohetkellä mahdollisuuden rauhoittumiseen ja uneen vaipumiseen. Päiväkodissa vallitsevan touhun ja vuorovaikutussuhteiden suuren määrän vuoksi lapset rasittuvat enemmän kuin kotioloissa. Yhtäjaksoinen ja riittävä uni uusii hermoston toimintakykyä parhaiten. Liian lyhyet päiväunet eivät täytä tehtäväänsä. Päivälepoon liittyvistä kysymyksistä keskustelemme vanhempien kanssa yhdessä neuvotellen.

5.4 Lasten leikki

Tapahtuipa iltapäivällä päiväkodin pihalla. Valtteri 4 v. tulee lastentarhanopettaja Miian luo. Miia kehottaa Valtteria vielä jatkamaan leikkejään: ”Mene vaan vielä leikkimään, sinulla on hyvää leikkiaikaa jäljellä.” Johon Valtteri puuskahtaa: ” Hhmm, se on työtä.”

Toimiva ja monipuolinen, rikas leikkikulttuuri on lapsiryhmän arvokkaimpia ominaisuuksia. Toimintavuoden aikana lapsiryhmään muodostuu vähitellen lasten oma leikkikulttuuri aikuisten ja lasten yhteisellä vaikutuksella. Hyvien ja onnistuneiden leikkikokemusten myötä lapsi viihtyy päiväkodissa ja hän kokee unohtamattomia hetkiä kavereiden kanssa. Hyvin leikkivä lapsiryhmä on ilo myös kasvattajalle, merkki oman työn onnistumisesta.

Leikki on lapselle ominainen tapa toimia, se on oppimisen väline. Lapsi käy leikeissä läpi kokemuksiaan ympäröivästä maailmasta. Leikissä on kysymys lasten omasta mielikuvitusmaailmasta ja heidän luomistaan leikki-ideoista. Leikin avulla lapsen ajattelu, kieli, vuorovaikutustaidot, liikunnalliset ja sosiaaliset taidot kehittyvät. Lapsi käy leikeissään läpi omia tunteitaan. Hän harjoittelee toisten kanssa toimeen tulemista ja toisten huomioon ottamista. Hän neuvottelee, antaa periksi ja tekee kompromisseja leikin eri vaiheissa.

Kasvattajan rooli lasten leikeissä on erilainen eri-ikäisten lasten kanssa toimiessa. Pienemmille lapsille opetamme lelujen käyttöä leikkimällä yhdessä. Esimerkiksi hiekkakakkujen tekemisen opetamme lapsille alusta alkaen. Istumme yhdessä hiekkalaatikolla ja täytämme muottia, kippaamme ja ihastelemme aikaansaannoksia. Kasvattajan on tärkeä sitoutua lasten leikkeihin. Sitoutuminen merkitsee sitä, että kasvattaja varaa ajatuksensa ja aikansa vain lasten leikkien ohjaamiseen ja seuraamiseen. Kasvattaja osaa myös kunnioittaa ja arvostaa lasten leikkiä. Hän on tietoinen siitä mitä leikeissä tapahtuu ja on tarvittaessa lasten käytettävissä. Leikkitilanteissa kasvattaja eläytyy ja pitää virettä yllä. Mitä pienempi lapsi on kysymyksessä, sitä enemmän kasvattajan pitää olla sisällä lasten leikeissä ja tietää mitä eri leikkiryhmissä tapahtuu.

Silloinkin kun lapsella on jo jonkin verran leikkitaitoja, hän tarvitsee vielä kasvattajan tukea ja apua leikki-ideoiden toteuttamiseen. Leikkiä suunnitellaan yhdessä ja kehitetään leikki-ideaa. Isommatkin lapset tarvitsevat silloin tällöin kasvattajan apua leikin eteenpäin viennissä. Tarvitaan lisää materiaalia tai uusi idea leikin jatkumiseksi. Kasvattajan läsnäoloa tarvitsevat kaiken ikäiset leikkijät leikkirauhaa tukevien sääntöjen luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Eniten kasvattajan ohjausta tarvitsevat ne lapset, joiden on vaikea keskittyä leikkiin.

Tavoitteenamme on mahdollistaa lasten pitkäkestoiset leikit ja se edellyttää riittävän pitkän yhtenäisen leikkiajan löytymistä lapsiryhmän päiväohjelmasta. Olemme muuttaneet päiväjärjestystä siten, että päivässä on enemmän tilaa pitkille leikeille.

Leikkiin kuuluvat leikki-idean keksiminen, idean kehittely, roolien jako, leikkivälineiden hankkiminen ja jakaminen, leikkipaikan rakentaminen, leikki-idean toteuttaminen ja lopuksi leikin lopettaminen sekä tavaroiden korjaaminen pois. Kun lapsilla on käytettävissään riittävästi leikkiaikaa, he ehtivät leikkiä leikin loppuun saakka.

Hyvät kaverit Vessi ja Patrik dinosaurusten maailmassa.

Jaamme lapset leikkeihin heidän toiveidensa ja ehdotustensa perusteella. Totutamme lapsia leikkimään kaikkien ryhmän lasten kanssa erilaisissa leikkiryhmissä. Joissakin ryhmissä on käytössä kuvin varustettu leikinvalintataulu, jossa lapset siirtävät oman nimensä valitsemansa leikin kohdalle. Huolehdimme, että jokaiselle lapselle löytyy leikkikaveri. Autamme lapset leikin alkuun, niin että kaikille leikkijöille löytyy rooli ja tehtävä. Voimme ehdottaa leikkivälineitä ja innostaa leikkiin antamalla lapsille pientä ideaa leikin alkuun pääsemiseksi. Ohjaamme lapsiryhmän leikkejä miettien erilaisia teemoja leikille ja ottamalla käyttöön tiettyyn leikkiin ohjaavia välineitä. Toimiminen pienryhmissä lisää leikkirauhaa ja lapsilla on käytettävissään enemmän leikkivälineitä ja – tilaa, joka mahdollistaa mm. liikunnalliset seikkailuleikit.

Leikin tilat ja välineet ovat tärkeä perusta leikeille. Tähän osaan leikkiä kasvattajan vaikutus on ratkaiseva. Suunnittelemme tilat leikkiin houkuttaviksi. Toisiaan häiritseviä leikkejä ei kannata sijoittaa lähekkäin; esimerkiksi rauhaa vaativa rakenteluleikki ei voi olla liikkumista edellyttävän seikkailuleikin vieressä. Tilan pitää olla myös muunneltavissa lasten toimesta leikkien rajojen rakentamiseksi. Toimintojen ryhmittely ja erilaisten leikkinurkkausten rakentaminen on kasvattajien vastuulla. Huolehdimme, että leikkivälineitä on käytettävissä sopivasti, mutta ei liikaa. Välillä leluja voi laittaa pois käytöstä lepäämään, uudistumaan ja ottaa jonkin ajan kuluttua takaisin käyttöön. Kierrätämme leikkivälineitä myös lapsiryhmien välillä.
Pienet lapset tarvitsevat konkreettisempia leluja, isommilla lapsilla on mielikuvitusta kuvitella jokin tavara toiseksi.

Ulkoilu on myös lasten leikkiaikaa. Ulkoiluun voi sisältyä kasvattajan ohjaamia leikkejä ja vapaata leikkiä. Opettelemme yhteisleikkejä ja perinteisiä pihaleikkejä. Opittuaan kasvattajan ohjauksessa leikin säännöt ja toimintaidean isommat lapset pystyvät leikkimään näitä leikkejä keskenäänkin. Metsä on myös mainio leikkiympäristö. Leikkivälineet löytyvät luonnosta ja retkipaikka metsässä houkuttelee lasta rakentamaan leikin käyttäen hyödyksi maastoa, kiviä, kallioita ja kasvillisuutta sekä kaikkea luonnosta löytyvää materiaalia.

5.5 Oppimistilanteiden järjestäminen

Toiminnan suunnittelu ja lähtökohdat

Tärkeintä mitä päiväkoti voi lapsille tarjota ovat innostavat leikit ja kaverit, joiden kanssa päivän mittaan voi viettää hauskoja hetkiä leikkien ja oppien. Lapsen oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma. Oppimisessa lapsi käyttää hyväkseen kaikkia aistejaan, luontaista uteliaisuuttaan ja omaehtoisen oppimisen muotona leikkiä. Pyrkimyksenämme on säilyttää lasten into ja innostus uuden oppimiseen, saada lapsi kokemaan oppimisen iloa saavutuksistaan.

Peruslapsiryhmien muodostamisessa tärkein kriteeri on lasten ikä. Pyrimme säilyttämään lapsi-ryhmät ikärakenteeltaan samanlaisina mahdollisimman pitkän ajan. Turvaamme pysyvät suhteet aikuisiin mahdollisimman vähäisellä henkilökunnan vaihtuvuudella. Mietimme lasten sijoittelun lapsiryhmiin niin, että lapselle tulee mahdollisimman vähän ryhmän vaihdoksia päiväkotiuransa aikana. Alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä lapset ovat noin 3-vuoden ikään asti. 3-5 – vuotiaiden lasten ryhmässä esiopetusikään asti. Pähkinänsärkijän päiväkodissa toimivat kaksi integroitua ryhmää, joiden lapset ovat 3-6 – vuotiaita.

Suunnittelemme ryhmän toimintaa viikoittaisissa tiimipalavereissa. Lapsista tekemämme havainnot ja toiminnan arviointi ovat suunnittelumme pohjana. Käytämme pidemmän yhteisen suunnitteluajan toiminnan alkaessa syksyllä. Silloin toiminnan suunnittelun lisäksi mietimme keskeiset tavoitteet lapsiryhmän toiminnalle. Vuoden alussa arvioimme syksyn toiminnan toteutumista ja suunnittelemme kevään toimintaa.

Oppimisympäristö

Hyvin suunniteltu ja rakennettu oppimisympäristö tukee lasten oppimista. Pidämme tilat viihtyisinä ja välineet hyvässä järjestyksessä. Järjestämme lapsiryhmien tilat ja leikit niin, että käytössä on tiloja ja nurkkauksia erilaisten leikkien rauhalliselle ja häiriintymättömälle leikkimiselle. Jaamme tilaa tarpeen mukaan sermien, hyllyjen ja penkkien avulla.

Leikkien sijoittelussa mietimme minkälaiset leikit sopivat samaan tilaan leikin luonteen perusteella. Leikkivälineet ja materiaalit sijoitamme helposti saataville, kuvin varustettuihin laatikoihin tai kaappeihin. Tämä tukee lasten omatoimisuutta ja helpottaa leikkivälineiden hahmottamista sekä pois keräämistä. Tilat ovat myös helposti muunneltavissa erilaisten tilanteiden mukaan. Lapsilla on mahdollisuus halutessaan vetäytyä omaan rauhaan. Pähkinärinteen päiväkodissa lasten luontainen liikunnan tarve on otettu huomioon rakentamalla sisätiloihin kiipeilyä, roikkumista ja temppuilua varten kiipeilytelineitä.

Pienryhmätoiminta

Kasvattajan suunnittelemissa ja toteuttamissa oppimistilanteissa keskeisellä sijalla on vuorovaikutus. Parhaiten hyvä vuorovaikutus toteutuu pienryhmätilanteissa. Kiireettömyys toiminnassa tukee kaikkea oppimista.

Pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisemmän huomioimisen ja lisää oppimisen vuorovaikutuksellisuutta lasten ja aikuisten välillä. Lapsi tulee kuulluksi ja aikuinen voi paremmin vastata lapsen aloitteisiin. Meillä on pienryhmää ohjatessamme paremmat mahdollisuudet havainnoida lasten kehitystä ja seurata uusien taitojen kehittymistä ja oppimista. Pienryhmässä arat ja ujot lapset rohkaistuvat reippaammin vuorovaikutukseen ja ottavat rohkeammin kontaktia toisiin lapsiin ja aikuisiin.

Jaamme lapsiryhmät pienryhmiin erilaisin jakoperustein ja pienryhmien rakenteet ovat joustavia. Perusteena voi olla lasten ikä. 3-5 –vuotiaiden lasten ryhmissä minieskarit voivat muodostaa oman pienryhmän ja loput lapset jaetaan kahteen ryhmään joko iän perusteella tai muulla perusteella. Otamme lasten leikki- ja kaverisuhteet jakoperusteissa huomioon ja tuemme niitä.

Useassa lapsiryhmässä on käytössä jako kolmeen pienryhmään. Jako kahteen pienryhmään on myös käytössä, mm. integroiduissa ryhmissä toimitaan näin. Kolmeen pienryhmään jakaen yhden pienryhmän koko on 4-8 lasta. Pyrimme säilyttämään pienryhmät samoina koko toimintavuoden. Jäsenten pysyvyys ei ole ehdoton edellytys, vaihdoksia voi tapahtua eri syistä. Ryhmän jäsenten pysyessä samoina ryhmien yhteenkuuluvaisuuden tunne vahvistuu ja lapsille tulee vahva omaan ryhmään kuulumisen tunne. Syksyllä toiminnan alkaessa nimeämme pienryhmät tai ryhmän lapset keksivät nimen itse. Ryhmän ohjaajana toimimisessa on kahta eri mallia; pienryhmää ohjaa aina sama kasvattaja, ohjaava kasvattaja vaihtuu viikoittain tai toiminnan luonteen mukaan.

Pienryhmätoiminta ei merkitse koko ryhmää koskevista yhteisistä kokoontumisista luopumista. Lapset tarvitsevat kokemuksia myös isossa ryhmässä toimimisesta ja heidän on opittava myös isossa ryhmässä keskittymistä. Esiopetusryhmissä toimitaan syksyllä enemmän pienryhmissä ja kevätkaudella, koulun aloituksen lähestyessä, pienryhmistä siirrytään toimimaan isommassa porukassa. Aamukokoontumiset ja ruokailua edeltävät yhteiset hetket ovat useassa lapsiryhmässä koko ryhmän kokoontumishetkiä.

Lapsiryhmät toteuttavat toimintavuoden aikana eripituisia ja laajuisia teemallisia kokonaisuuksia tai aihekokonaisuuksiin keskittyviä projekteja. Teemojen ja projektien aiheet voivat käsittää kaikkea taivaan ja maan väliltä lasten kiinnostuksen ja innostuksen mukaan tai aikuisten keksimien ideoiden mukaan. Tärkeintä on suunnitella ja toteuttaa lapsia innostavaa toimintaa, jossa samalla harjoitellaan taitoja, tutkitaan ja opitaan uutta sekä saadaan kokea uusia elämyksiä. Teeman mukaisessa aiheiden käsittelyssä tai projektityöskentelyssä työtapoina käytämme monipuolisia toimintatapoja kuten kuvallista ilmaisua, käden taitoja, leikkiä, tutkimista, musiikkia, draamaa, satuja ja loruja sekä liikuntaa.

Omatoimisuus

Omatoimisuus ja mahdollisuus tehdä itse kasvattavat lasten itsetuntoa. Pukemaan opetellessa he harjoittelevat perustaitoja: havaintotoimintojen ja liikkeiden hallinnan yhteistyötä, käsitteitä ja tehtävän loppuun suorittamista. Oppiminen vaatii useita toistoja ja paljon harjoitusta, tähän annamme mahdollisuuden. Lapset harjoittelevat ottamaan vastuuta omista ja yhteisistä tavaroista sekä auttamaan kavereitaan. Lasten omatoimisuutta tukemalla kasvatamme autettujen ja riippuvaisten lasten sijasta itsenäisyyteen kasvavia lapsia.

Aava kääntää sukkaa

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapselle järjestettävän tuen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Varhaisella puuttumisella pyrimme edistämään ja tukemaan lapsen kasvua ja oppimista. Luomme jokaiselle lapselle yhtäläiset mahdollisuudet tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen sekä mahdollisuuden osallistua laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Lähtökohtana on lapsen paras, jotta lapsi saisi mahdollisimman hyvät eväät elämäänsä. Päivähoidossa lapselle tarjottavat tukimuodot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki, jotka muodostavat asteittain vahventuvan tuen.

Puutumme lapsen kehityksen pulmiin mahdollisimman varhain. Otamme heränneen huolen puheeksi lasten vanhempien kanssa ja mietimme yhdessä, mitä olisi parasta tehdä ensin. Lapsen kehityksen pulmia arvioitaessa lähtökohtina ovat henkilökunnan ja vanhempien havainnot, yhteiset keskustelut ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Vanhemmat tuovat keskusteluun oman lapsensa tuntemuksen ja kasvattajat ammatillisen osaamisensa.

Kasvun ja oppimisen tuen suunnittelussa ja arvioinnissa tärkeä yhteistyökumppanimme on konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto). Yhteistyössä kelton kanssa lapsiryhmän kasvattajat miettivät lapselle sopivimmat tuen muodot. Tuen järjestäminen alkaa lapsiryhmän toimintaympäristön arvioinnista ja muokkaamisesta lasten tarpeiden mukaan. Tuen järjestämisen apuvälineenä on *yleisen tuen valikko*, josta lapsiryhmän kasvattajat valitsevat käyttöönsä ne tukitoimet, joita ryhmässä ryhdytään käyttämään. Havainnoimme tukitoimien toteutumista ja arvioimme tukitoimien vaikuttavuutta yhteisissä keskusteluissa.

Lapsen kasvua ja oppimista tukee hänelle tehty suunnitelma, jonka laadimme yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuden hengessä vanhemmat ja kasvattajat päiväkodissa sitoutuvat yhdessä sovittuihin tavoitteisiin. Alle esikouluikäisille lapsille teemme *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman* ja tarvittaessa liitteeksi *Tehostetun tuen suunnitelman*. Esiopetusikäisille lapsille laadimme *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman* ja tarvittaessa liitteeksi *Tehostetun tuen suunnitelman*. Jos lapselle on tehty päätös erityisestä tuesta, teemme *Henkilökohtaisen opetuksen ja kasvatuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS).* Tarvittaessa ohjaamme lapsen jatkotutkimuksiin.

Lapsella saattaa olla erilaisia terapioita tukemassa ja edistämässä kasvua ja kehitystä; mm. puheterapiaa, toimintaterapiaa tai fysioterapiaa. Konsultaatioapua saamme mm. perheneuvolasta, psykologeilta, terapeuteilta sekä muilta tutkivilta tahoilta.

Michael tutkii kuvitettua päiväohjelmaa

Samanlaisena pysyvä päiväohjelma luo lapselle turvallisuutta ja ennakoitavuutta. Päiväohjelman kuvittaminen auttaa lasta hahmottamaan missä kohtaa päivää ollaan menossa ja mitä tapahtuu seuraavaksi. Integroiduissa ryhmissä käytämme kotiin jaettavaa kuvitettua viikko-ohjelmaa, jonka avulla lapsi voi ennakoida tulevan viikon tapahtumat. Lapsiryhmissä käytössä olevia tukimuotoja ovat mm. kuvien käytön avulla arjen havainnollistaminen, tukiviittomat puheen tuottamisen tukena, suujumppa suun motoriikan harjoittamisessa ja viitotut sadut.

Joskus lapsi voi tarvita avustajan tukea, jotta hänellä on mahdollisuus oppia ja osallistua täysipainoisesti lapsiryhmän toimintaan. Avustajan tarjoama tuki voi olla lapselle henkilökohtaista tai tuki voi olla kohdennettu usealle eri lapselle, joko yhdessä tai kahdessa lapsiryhmässä lasten tarvitseman tuen mukaan. Avustajaa haetaan keväällä seuraavaa toimintakautta varten. Päiväkodin johtaja laatii yhdessä lapsiryhmän kasvattajien kanssa esityksen tarvittavista tukitoimista, jonka alueellinen kasvun ja oppimisen tuen ryhmä (Akot) käsittelee.

Pähkinänsärkijän päiväkodissa toimii kaksi integroitua ryhmää. Molemmissa ryhmissä on 12-13 lasta, joista viidellä on kasvussaan ja oppimisessaan tuen tarvetta. Ryhmän henkilökuntana on erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten valinta käsitellään Akot- ryhmässä. Lopullisen päätöksen valinnasta tekee alueen varhaiskasvatuspäällikkö.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen aloittaessa päivähoidon, luomme alusta alkaen luottamukselliset suhteet lapseen ja hänen vanhempiinsa. Kuuntelemme vanhempien toiveita ja ajatuksia ja kerromme perheelle päiväkodin toiminnasta. Perheiden tietämys päivähoidosta voi olla hyvin vaihtelevaa. Otamme tämän huomioon vastaanottaessamme uutta perhettä päiväkotiin. Aloituskeskustelussa käytämme tulkkia, jos perheen kielitaito ei riitä suomenkielellä kommunikoimiseen. Näin vältämme puolin ja toisin väärinkäsitysten syntymisen ja lapsen päivähoidon aloituksesta tulee mahdollisimman sujuva. Aloitustapaamisessa täytämme perheen kanssa *Lapsi kotioloissa* -lomakkeen. Jos saatavilla on, käytämme perheen omalle kielelle käännettyä lomaketta.

Päivittäisissä toiminnoissa otamme huomioon lapsen oman kulttuurin ja perheen arvot. Huomioimme ja sallimme perheen oman kulttuurin mukaisen ruokavalion, pukeutumisen, juhlapyhien vieton ja muut uskonnolliseen vakaumukseen liittyvät asiat. Noudatamme myös perheiden toiveita siveys- ja sukupuolikasvatuksessa sekä siinä kuinka lapsi saa osallistua suomalaisen kulttuurin mukaisten juhlien viettoon ja valmisteluun.

YK:n päivänä tutkitaan maailmaa ja kansoja.

Keskustelemme perheiden kanssa suomalaisen kasvatuksen ja opetuksen tavoitteista ja periaatteista sekä selvennämme perheille toimintatapojamme. Huomioimme sukupuolten välisen aseman eri kulttuureissa, mutta samalla kerromme, että suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus.

Lapselle on tärkeää oman äidinkielen osaaminen ja oman kulttuurin tunteminen ja arvostaminen. Lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin opettaminen tapahtuu pääsääntöisesti kotona. Korostamme perheille oman äidinkielen oppimisen merkitystä ja tärkeyttä. Kannustamme perheitä mm. lukemaan ja laulamaan lapsille heidän omalla äidinkielellään ja pitämään yllä äidinkielen taitoa.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kulttuuriin tutustumiseksi lapsiryhmät voivat järjestää lasten oman kulttuuriin liittyviä teemapäiviä erilaisine sisältöineen. Välitämme lapselle kokemuksen siitä, että hänen kielensä ja kulttuurinsa ovat

arvokkaita ja toisista lapsista on kiinnostavaa tutustua hänen omaan kulttuuriinsa. Lasten syntymäpäiviä juhlittaessa voimme laulaa onnittelulaulun kaikilla niillä kielillä, joita lapsiryhmässä puhutaan. Lasten vanhemmat auttavat henkilökuntaa laulun vieraskielisessä sanoituksessa. Esiopetusryhmissä voimme opetella laskemaan kymmeneen ryhmän eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten äidinkielellä.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiselle lapselle päiväkoti on paikka, jossa hän voi opetella ja harjoitella suomen kieltä. Tavoitteena on, että koulun alkaessa lapsella on sellainen suomen kielen taitotaso, jolla hän selviää koulunkäynnin aloituksesta. Suomen kielen oppimisessa arjen tilanteet ovat arvokkaita. Lapsi oppii vierasta kieltä parhaiten päivittäisissä tilanteissa ja ollessaan vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Samanlaisina toistuvat perushoitotilanteet harjoittavat lasta mm. vaatteiden nimiin ja pukemisen käsitteisiin, ruokailussa opitaan ruokien ja ruoka-aineiden nimiä.

Suomen kielen oppimista helpottaa toiminta pienryhmissä. Tehostamme oppimista S2 (suomi toisena kielenä) -tuokioilla ja kielikerhoilla, jolloin etenemme toimintayksikön yhteisen S2-toimintassuunnitelman mukaan. Suomen kielen taidon opettamisessa käytämme hyväksi mm. kuvia, tukiviittomia, nopeaa piirtämistä, kuvitettuja lauluja ja loruja, kuvin merkittyjä leikkivälineitä sekä kieli- ja liikuntatuokioita. Lasten suomen kielen oppimista seuraamme vuosittain *Suomen kielen taidon seurantalomakkeen* avulla. Tarvittaessa saamme tukea kieli- ja kulttuurikoordinaattorilta (Kieku).

5.6.3 Eettinen kasvatus

Eettisessä kasvatuksessa pääpaino on omien tunteiden tunnistamisessa ja tunteiden ilmaisemisen opettelemisessa sekä toisen tunteisiin eläytymisessä. Lasten on tärkeää oppia ilmaisemaan omat toiveensa, mutta samalla heidän tulee olla valmiita tarkastelemaan asioita myös muiden näkökulmasta. Omien mielitekojen toteuttaminen ei saa loukata muiden elämää.

Oikean ja väärän tiedostaminen, hyvän ja pahan sekä totuuden ja valheen erottaminen, ristiriitojen ratkaiseminen, anteeksi antaminen ja pyytäminen, suvaitsevaisuus ja oikeudenmukainen toiminta ovat asioita, joita käsittelemme päivittäin. Otamme käsittelytavassa huomioon lapsen iän ja kehitystason. Kasvattajien antamat käyttäytymismallit ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden käsittely opettavat jokapäiväisessä elämässä eettisesti kestäviä toimintatapoja sekä antavat eväitä elämään.

5.6.4 Uskontokasvatus

Lähtökohtanamme on perheiden vakaumuksen kunnioittaminen ja huomioiminen. Evankelis-luterilainen uskonto on Suomessa enemmistönä ja sen vuoksi järjestämme päiväkodissa evankelis-luterilaista uskontokasvatusta. Sovimme perheiden kanssa osallistuuko lapsi uskontokasvatukseen tai tarjoammeko hänelle muuta toimintaa.

Uskontokasvatuksessa keskeisenä tavoitteena on tutustuttaa lapset oman kulttuurimme perinteisiin ja tapoihin. Uskonnollinen kasvatus päiväkodissa liittyy ensisijaisesti kirkollisten juhlapyhien vieton yhteyteen. Joulun ja pääsiäisen viettoon kuuluvat käynnit Hämeenkylän kirkossa. Pähkinänsärkijän päiväkodissa joulun odotukseen liittyvät adventteina vietetyt yhteiset hetket. Niille lapsille, jotka eivät vanhempiensa toiveen mukaisesti osallistu kirkkoretkille tai adventtihetkille, järjestämme muuta ohjelmaa. Lasten osallistumisen

periaatteista keskustelemme vanhempien kanssa päivähoidon alkaessa ja tulevista tapahtumista tiedotamme perheille hyvissä ajoin.

Uskontokasvatus ei ole aina sisällöltään uskonnollista, vaan pitää sisällään vastausten etsimisen lapsen mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Otamme lasten kysymyksiin vastaamisen vakavasti. Pohdimme vastauksia turvallisessa ja kuuntelevassa ilmapiirissä lasten iän ja kehitystason huomioiden. Päävastuu henkilökohtaisiin vakaumuksiin liittyviin kysymyksiin vastaamisesta ja käsittelystä kuuluu perheille.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Keskeinen tavoitteemme ympäristökasvatuksen toteuttamisessa on myönteisen luontosuhteen luominen lapsille. Luontosuhde rakentuu monipuolisilla kokemuksilla ja säännöllisillä retkillä lähiympäristön erilaisiin kohteisiin. Päiväkodin lähiympäristö tarjoaa hyvät puitteet retkeilyyn. Lähellä on pieniä metsiköitä, useita puistoja, Lammaslampi polkuineen, luistinrata, urheilukenttä ja päiväkotien yhdessä hoitama ketoalue. Isommat lapset tekevät eri vuodenaikoina koko päivän kestäviä retkiä esim. Luukin ulkoilualueelle. Retkien teemoina voivat olla vuodenajasta riippuen vaeltaminen, kalliokiipeily, mäenlasku ja hiihtäminen. Pienten retkikohteet löytyvät lähiympäristöstä.

Lasten omaan lähiympäristöön tutustumisessa on tavoitteena synnyttää kiintymys omaan asuinalueeseen. Lähiympäristö muodostuu merkityksellisiksi lapsille, kun heille syntyy näihin paikkoihin liittyviä positiivisia kokemuksia ja muistoja. Esiopetusikäiset lapset käyvät tutustumassa ryhmän lasten kotipihoihin ja harjoittelevat liikkumista omalla asuinalueella. Lapsen turvallisuudentunne lisääntyy, kun lähitienoot ovat tuttuja. Tutuksi tulevat myös reitit esim. kirjastoon, kauppaan, kouluun ja jäähalliin.

Usealla lapsiryhmällä on lähistöllä oma vakituinen retkipaikka, johon viikoittaiset luontoretket suuntautuvat. Luontoretkiin kuuluu olennaisena osana luonnon erilaisten ilmiöiden ihmetteleminen. Retkipaikassa havainnoimme luonnon muuttumista vuodenaikojen mukaan, tutkimme eläimiä ja kasveja, tarkkaillemme säätä sekä liikumme ja leikimme. Emme anna lapsille valmiita vastauksia, vaan tutkimme, ihmettelemme ja löydämme vastaukset yhdessä. Retkellä ja retken jälkeen päiväkodissa etsimme lasten kanssa kirjoista yhdessä tietoa havaituista kasveista, eläimistä ja muista luonnon ilmiöistä. Luontoretkeen kuuluvat myös laulut, lorut ja perinneleikit, joita leikimme retkillä. Luonto leikkipaikkana on sosiaalisten taitojen harjaannuttamisessa tärkeä. Olemme huomanneet, että lasten välillä on vähemmän riitoja ja leikit ovat pitkäkestoisempia ja mielikuvitusta kehittävämpiä. Leikkivälineet löytyvät luonnosta, kukaan ei kaipaa pihan muovileluja leikkeihinsä.

Luonnossa liikkuminen harjoittaa lasten motorisia taitoja kuin itsestään. Tasapainoa on hyvä harjoitella epätasaisessa maastossa liikkuessa. Onnistuminen kivelle tai puuhun kiipeämisessä on iloitsemisen arvoinen saavutus. Lapsen minäkuva vahvistuu, hän rohkaistuu harjoittelemaan uusia taitoja ja luottamus omien taitojen hallitsemiseen vahvistuu. Empaattisuus harjaantuu, kun opetellemme kunnioittamaan eläimiä ja kasveja. Luonnon ihmeitä voi myös vain ihailla, kaikkea ei tarvitse ottaa päiväkotiin mukaan. Välillä olemme materiaalinhakuretkellä ja etsimme tarvikkeita esimerkiksi askarteluihin tai tilojen koristeluun. Luonnossa liikkumisella on rauhoittava ja stressitasoa alentava vaikutus. Tutkimusten mukaan stressitaso säilyy alhaisena vielä muutaman päivän luontoretken jälkeenkin.

Olemme hoitaneet Lammaslammen läheisyydessä sijaitsevaa ketoaluetta yhdessä lasten ja heidän vanhempiensa kanssa vuodesta 1996 lähtien. Niittämällä ja haravoimalla umpeen kasvanut heinäinen niitty on pidetty siistinä ja miellyttävänä retkikohteena. Sinnikäs kedonhoito on tuottanut tulosta, kedolla kukkii luonnonvaraisia kukkia, jotka houkuttelevat kesäisin perhosia. Olemme viettäneet kedolla kevät- ja joulujuhlia sekä muita lapsiryhmien juhlia. Talvisin kedolla on hiihtoladut ja vuosittaisessa Kuutamohiihdossa valaisemme kedon kynttilöin ja perheitä tulee yhteiseen hiihtotapahtumaan.

Yhdessä lasten kanssa pidämme päiväkodin lähiympäristön siistinä. Siivoamme päiväkodin pihan syksyllä puiden lehdistä haravointitalkoissa ja lähimetsää siivoamme yhdessä lasten kanssa roskista. Näin leikkipaikat pysyvät hyvässä kunnossa, viihtyisinä ja turvallisina. Lapset oppivat arvostamaan ja välittämään ympäristöstään ja toivottavasti tulevaisuudessa käyttäytymään ja liikkumaan ympäristössään vastuullisesti.

Pidämme toiminnassamme yllä kestävän kehityksen periaatteita. Huuhtelemme ja litistämme maitopurkit sekä viemme ne yhdessä lasten kanssa keräyslaatikkoon. Käsipapereita emme laita sekajätteeseen vaan biojätteeksi. Lajittelemme paperit ja kartongit omaan keräykseen. Lapsille opetettavat kierrätystoimet siirtyvät toivottavasti myös kotien käytännöiksi. Pyrimme vähentämään myös sähkönkulutusta tarpeettomia valoja sammuttelemalla sekä ohjaamalla lasten vedenkulutusta käsien pesun yhteydessä. Paperin kulutusta pyrimme vähentämään käyttämällä piirustus- ja kopiopaperit molemmin puolin.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksessa keskeisenä tehtävänämme on edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Harjoittelemme omatoimisuutta, ryhmässä toimimista, ohjeiden noudattamista, oman vuoron odottamista ja muiden kuuntelua sekä tiedollisia valmiuksia. Selvitämme lapsen oppimisen tiellä mahdollisesti olevia esteitä ja järjestämme lapselle hänen tarvitsemaansa tukea.

Tavoitteenamme on

- sosiaalisten taitojen harjoitteleminen ja ryhmässä toimiminen
- positiivisen asenteen ja innostuksen luominen uuden oppimiseen
- lapsen itsetunnon vahvistuminen myönteisten oppimiskokemusten kautta

Esiopetuksessa harjaannutamme matematiikan ja äidinkielen taitoja, herättelemme lasten kiinnostusta kirjoitettuun kieleen ja matemaattisiin käsitteisiin. Esiopetukseen kuuluvat myös taideaineet, liikunta ja kädentaitojen harjoittelu, ympäristökasvatus, uskontokasvatus ja kulttuurikasvatus.

”Hei, me viitataan!”

Esiopetusryhmät muodostamme niin, että Pähkinärinteen päiväkodissa esiopetusikäisistä pyrimme muodostamaan oma ryhmänsä. Tarvittaessa täydennämme ryhmää 5-vuotiailla lapsilla, jotka toimivat omana pienryhmänään. Pähkinänsärkijän päiväkodissa esiopetusikäisiä lapsia on integroiduissa ryhmissä ja 3-6-vuotiaiden lasten ryhmässä, jossa esiopetusikäiset toimivat omana pienryhmänä. Integroidun ryhmän esiopetusikäiset lapset osallistuvat yhteiseen toimintaan viikoittain sisältöalueiden puitteissa, jolloin he saavat kokemuksia vertaisryhmästä ja isommassa ryhmässä toimimisesta.

Esiopetuksen oppilashuoltotyö on osa hyvinvointityötä. Perusopetuslain mukaisella oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja eheän oppimispolun turvaamista varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Tavoitteena on terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen yhteistyössä vanhempien kanssa. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Jäseninä ovat mm. esiopetusryhmien lastentarhanopettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori sekä lastenneuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle päiväkodin johtaja. Vanhemmat voivat halutessaan osallistua oppilashuoltoryhmän kokoukseen oman lapsensa asian käsittelyn ajan.

Esiopetuksen sisällöt ja painotukset näkyvät varhaiskasvatussuunnitelmassamme. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma on pohjana vuosittain laadittavalle toimintasuunnitelmalle. Esiopetusryhmät laativat syksyllä esiopetuksen keskeiset tavoitteet, joissa näkyvät kulloinkin esiopetukseen osallistuvien lasten tarpeet. Teemme yhdessä vanhempien kanssa *Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS)* ja täydennämme tarvittaessa *Tehostetun tuen suunnitelmalla*. Lapset arvioivat omaa osaamistaan kaksi kertaa vuodessa. *Esiopetuksesta kouluun* -tiedonsiirron (EsKo) avulla seuraamme, havainnoimme ja arvioimme lapsen edistymistä sekä välitämme tietoa vanhempien luvalla kouluun.

5.8.2 Kuusivuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Järjestämme tarvittaessa esiopetusryhmässä valmistavaa opetusta. Otamme valmistavaan opetukseen esiopetusikäisiä lapsia, joiden suomen kielen taito ei riitä esiopetuksen ryhmässä toimimiseen.

- Lapset, jotka ovat syntyneet/asuneet Suomessa eivätkä ole olleet suomenkielisessä päivä-hoidossa.
- Alle yhden toimintavuoden suomenkielisessä päivähoidossa olleet 5 -vuotiaat lapset.
- Kesällä ja kesken lukuvuotta Suomeen muuttaneet 6-vuotiaat lapset.

Valmistavaan opetukseen sisältyy esiopetus, joka täydentyy viidennellä tunnilla esiopetusajan ulkopuolella. Opetukseen valitulle lapselle tehdään valmistavan opetuksen päätös, jonka hyväksyy varhaiskasvatuspäällikkö.

Opetuksen tavoitteena on suomen kielen kehittyminen vähintään sellaiselle tasolle, jolla hän selviää koulun aloituksesta. Sisältönä valmistavassa opetuksessa ovat suomen kielen ymmärtäminen ja puhuminen, sanavaraston ja käsitteiden laajentaminen, ryhmäytyminen, vuorovaikutus sekä suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Kasvattajayhteisön toiminnan kehittymistä turvaavia rakenteita ovat tiimit, jotka muodostuvat kunkin lapsiryhmän kanssa toimivista kasvattajista. Jäsenten määrä tiimissä vaihtelee kolmesta neljään kasvattajaan. Kaksi tiimiä muodostavat toisiaan tukevat parit, jotka mahdollistavat tiimeille yhteisen

palaveriajan löytymisen päiväohjelmasta. Syksyisin ja keväisin pidämme 3-4 tuntia kestävän suunnittelupalaverin, jossa kehitämme ja suunnittelemme toimintaa tulevalle kaudelle.

Kokoonnumme tiiminä säännölliseen palaveriin kerran viikossa. Tiimipalaverin tärkein sisältö on tiimin oman perustehtävän tutkiminen, johon kuuluu suunnittelu, arviointi ja kehittäminen. Arvioimme suunnitellun toiminnan toteutumista, suunnittelemme tulevaa toimintaa ja käsittelemme ryhmän lasten asioita esim. lasten varhaiskasvatussuunnitelmien ja esiopetuksen oppimissuunnitelmien ja erilaisten dokumentaatioiden kautta sekä käymme läpi edustuksellisen tiimin kokouksen asiat.

Toimintayksikön yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden suunnittelu tapahtuu edustuksellisessa tiimissä, joka on saanut nimekseen Iso-Ee. Edustuksellinen tiimi kokoontuu joka toinen viikko. Jäseninä on edustaja jokaisesta tiimistä, päiväkodin johtajan toimiessa puheenjohtajana. Iso-Ee -kokous rakentuu molempien päiväkotien omasta osuudesta ja toimintayksikön yhteisestä osuudesta. Kokouksen sisältönä on toimintayksikön toiminnan organisointi, kehittäminen ja arviointi, yhteisistä asioista sopiminen ja päättäminen, ajatusten vaihtaminen ryhmistä tulevista ajankohtaisista asioista, koulutustarjonnan käsittely, työhyvinvointiin liittyvät asiat, varhaiskasvatuksen hyvinvointityö sekä erilaiset tiedotusasiat. Kokoonnumme syyskauden alussa yhteiseen toimintayksikköpäivään, jonka sisällön ideoimme ja suunnittelemme liittymään johonkin ajankohtaiseen ja tarpeelliseen aiheeseen tai teemaan.

Pedagogiset keskustelut ovat tärkeä osa kasvatustyötämme. Kasvattajayhteisöllä on tarve yhteiseen pohdintaan, mielipiteiden ja kokemusten vaihtoon kasvatukseen liittyvissä ilmiöissä, ongelmissa ja koetuissa asioissa. Tätä varten toimintayksikössämme toimivat keskusteluryhmät, jotka kokoontuvat muutaman kerran vuodessa.

Meillä on varhaiskasvatuksen painopistetyöskentelyä ohjaava työryhmä, johon kuuluvat projektivastaavat molemmista päiväkodeista, edustaja jokaisesta tiimistä sekä päiväkodin johtaja. Yhteisissä tapaamisissa jaamme tiimien kokemuksia aiheesta, ideoimme ja kehitämme toimintaa sekä käsittelemme projektivastaaville järjestettävien tapaamisten sisältöjä.

Arvioimme työtämme toimintakauden aikana monin eri tavoin. Tiimit arvioivat laatimiensa tavoitteiden ja toiminnan toteutumista, yhteistyötä vanhempien kanssa, toimintayksikön yhteistyötä sekä hallintoa ja johtamista. Käsittelemme tiimien arvioinnit edustuksellisessa tiimissä ja ne ovat pohjana, kun suunnittelemme tiimin ja toimintayksikön tavoitteita tulevalle toimintakaudelle.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Yhteistyötahomme ovat moninaiset. Konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) kanssa teemme tiivistä yhteistyötä. Kelto käy pyynnöstä lapsiryhmissä seuraamassa lapsia ja antamassa henkilökunnalle konkreettisia toimintaohjeita sekä neuvoja lapsiryhmien arkeen. Kelto osallistuu tarvittaessa vanhempien kanssa käytäviin kasvatuskeskusteluihin sekä mahdollisten tukitoimien suunnitteluun.

Eri alojen terapeutteja käy päiväkodissa antamassa terapiaa siihen oikeutetuille lapsille. Heiltä saamme tärkeää lisätietoa lapsen kehityksestä sekä vinkkejä lapsen kanssa toimimiseen. Terapeutit ovat mukana lapsen tehostetun tuen suunnitelmaa laadittaessa.
Kieli- ja kulttuurikoordinaattorin (kieku) kanssa teemme yhteistyötä mm. valmistavan opetuksen puitteissa. Kieku käy pyydettäessä päiväkodissa arvioimassa lapsen suomen kielen taitoa ja on henkilökunnan tukena S2-opetuksen toteuttamisessa.

Lastenneuvolaan olemme tarvittaessa yhteydessä vanhempien luvalla. Keskeinen osa neuvolan kanssa tehtävää yhteistyötä on *4-vuotiaan lapsen hyvinvointi*-tarkastus (Hyve 4), jonka yhteyteen liittyvän varhaiskasvatuskeskustelun pitää lapsen päiväkotiryhmän työtekijä. Tarkastuksen jälkeen neuvolasta lähetetään vanhempien luvalla koontilomake päiväkotiin. Hammashoitaja käy pyydettäessä pitämässä terveyskasvatustuokioita lapsiryhmille.

Tarvittaessa teemme yhteistyötä lastensuojelun kanssa, jos lapsen hyvinvointi ja kehitys sitä vaativat. Varhaiskasvatus voi olla myös lastensuojelun tukimuoto lapselle.

Esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä lähikoulujen kanssa. Tavoitteena on tehdä tuleva koulu lapsille tutummaksi jo esiopetusvuoden aikana. Koulut tarjoavat erilaisia mahdollisuuksia tutustumiskäynneille. Pähkinärinteen koululla esiopetusikäiset käyvät keväisin useaan kertaan. Lapset tutustuvat koulurakennukseen, osallistuvat kouluruokailuun ja luokassa pidettäviin esiopetustuokioihin. Esiopetusikäiset lapset käyttävät Tuomelan koulun liikuntasalia viikoittain ja osallistuvat yhdessä muiden koululaisten kanssa erilaisiin teemapäiviin muutaman kerran vuodessa. Lähikoulujen oppilashuoltoryhmien kanssa järjestetään keväällä yhteiset EsKo -tiedonsiirtopalaverit.

Lapsiryhmät tekevät vierailuja lähikirkkoon ja sovittaessa seurakunnan työntekijä tulee päiväkotikäynnille. Seurakunta järjestää myös vuosittain päivähoidon henkilöstölle uskontokasvatuksen koulutuspäivän. Liikuntapalvelut mahdollistavat luisteluvuorojen järjestämisen jäähallissa sekä vierailut urheilukentälle. Kulttuuripalvelut tarjoavat erilaisia musiikki- ja teatteriesityksiä, joihin lapsiryhmät osallistuvat kiinnostuksensa mukaan. Kirjastoauto pysähtyy kerran kuukaudessa Pähkinänsärkijän päiväkodilla. Lapsiryhmät voivat halutessaan lainata materiaalia lasten käyttöön ja palauttaa lainaamiaan aineistoja. Pähkinärinteen kirjasto on myös lapsiryhmien retkikohde. Lähikaupassa lapsiryhmät käyvät tutustumassa kaupan toimintaan.

Päiväkoti toimii sovittujen perhepäivähoidossa olevien lasten sijaishoitopaikkana perhepäivähoitajien poissaolojen aikana.

7.2 Varhaiskasvatuksen viestintä

Viestintä on päiväkodin henkilökunnan yhteinen tehtävä. Viestinnällä vaikutamme siihen minkälaisen käsityksen vanhemmat saavat päiväkodin toiminnasta. Olennainen osa viestintää ovat lasten vanhempien kanssa päivittäin käytävät keskustelut. Keskustelua käydään avoimesti, etsien yhdessä ennakkoluulottomasti vastauksia esille nouseviin kysymyksiin. Kerromme vanhemmille lapsen päivästä rehellisesti ja avoimesti, lasta kannustavasti ja arvostavasti huumoria unohtamatta. Kerromme vanhemmille lapsen edistymisestä ja onnistumisista, näin vahvistamme vanhempien uskoa lapsensa osaamiseen ja pärjäämiseen.

Vanhempainilloissa kerromme vanhemmille päiväkodin toiminnasta ja toiminnan sisällöistä sekä avaamme käyttämiämme kasvatustermejä. Yhteisen kielen luominen helpottaa keskusteluja. Kerromme myös päivähoidon laajemmasta merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Olemme valmiit keskustelemaan vanhempien kanssa lasten kasvatukseen liittyvistä pulmista kuunnellen, neuvoen ja tukien.

Kerromme vanhemmille päiväkodin ja lapsiryhmien toiminnasta mm. viikkokirjeillä ja toimintasuunnitelmilla. Vanhempien osallistuminen päiväkodissa järjestettäviin tapahtumiin ja tilaisuuksiin tuo vanhempia lähemmäksi lastensa arkea päiväkodissa.

Äiti ja Pate vaihtavat kuulumisia Eetun tullessa eskariin.

Vantaan kaupunki

Sivistystoimi/ Varhaiskasvatus
Pähkinärinteen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Pähkinärinteen päiväkoti
Pähkinätie 12, 01710 Vantaa, (09)839 29271
Pähkinänsärkijän päiväkoti
Pähkinätie 2, 01710 Vantaa, (09)839 29271

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ravurin varhaiskasvatusyksikkö

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvot lähtökohtana 2

2.2 Lapsen hyvä päivä Ravurin yksikössä 3

2.2.1 Koontia henkilökuntamme vastauksista 3

2.2.2 Työntekijöiden hyvä päivä Ravurin yksikössä 4

3 Lasten puheenvuoro 4

4 Yhteistyö perheiden kanssa 6

4.1 Yhteistyömuodot 6

4.2 Millainen on hyvä päivä lapselle - vanhempien ajatuksia 6

5 Työ lasten parissa 7

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 7

5.2 Lasten oma yhteisö 9

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 9

5.4 Lasten leikki 10

5.5 Oppimistoimintojen organisointi 12

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä eettinen ja uskontokasvatus 15

5.6.3 Tasa-arvokasvatus 16

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 17

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 18

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 18

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 19

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 20

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 21

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 21

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 22

7.3 Viestintä ja teknologia varhaiskasvatuksessa 23

1 Johdanto

Ravurin ja Pikkuravurin päiväkodit sijaitsevat hyvällä paikalla Hakunilan keskustassa samassa pihapiirissä. Ravurissa on neljä lapsiryhmää ja Pikkuravurissa kaksi. Palvelut sekä metsäretkiin sopiva luonto ovat kävely-etäisyydellä. Puurakenteisten päiväkotiemme tilat ovat kodikkaat ja viihtyisät. Piha-alueet on remontoitu v.2010. Montessoripainotteinen Helmiveneen päiväkoti sijaitsee Honkatalon yhteydessä Hakkilassa ja palvelee Itä-Hakkilan ja lähialueen perheitä. Helmiveneessä on kaksi lapsiryhmää. Rakentaminen alueella on päättynyt ja päiväkoti sijaitsee suuren toimistorakennuksen kyljessä omassa rauhassaan. Myös Helmiveneestä päästään hyvin metsäretkille. Helmivene kätkee ajatuksen siitä, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen yksilö, Helmi, ja päiväkodissa lapset ovat helmiä ”samassa veneessä”. Vaalimme tätä ajatusta kaikissa kolmessa yksikkömme päiväkodissa.

Päiväkodeissamme työskentelee ammattitaitoinen henkilöstö. Hyvät, toimintaa kannattelevat rakenteet ja keskusteleva ilmapiiri ovat meille tärkeitä. Toiminnan on seurattava muuttuvia tarpeita ja päiväkotiemme arjessa näkyy pedagogiikan jatkuva pienin askelin kehittäminen. Oman työmme kehittäminen on osa perustehtäväämme. Hyödynnämme uusinta tietoa ja osallistumme aktiivisesti erilaisiin koulutuksiin. Ravurin päiväkoti on ollut mukana VKK-metron Katse lapseen – hankkeessa. Tavoitteena on yhteisönä tuottaa tietoa ja osaamista, jolla pienten lasten hyvinvointia ja kokonaiskehitystä voi tukea. Olemme panostaneet lasten leikin havainnointiin ja lapsia seuraamalla saadun tiedon perusteella tehneet konkreettisia muutoksia leikin ja leikkiympäristöjen kehittämiseksi. Helmivene on ollut yhtenä Vantaan Minivaikuttaja-päiväkodeista, jossa tavoitteena on saada lasten oma ääni ja toiveet paremmin kuuluviin.

Yhteinen jaettu johtajuus, vastuu ja vapaus toimia yhdessä sovituissa puitteissa tuovat työhyvinvointia yhteisöömme. Työhyvinvointi tuo hyvinvointia lapsille. Lasten hyvinvointi on työmme tärkein tavoite. Lämmin kiitos koko työyhteisölle varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisen hyväksi tehdystä työstä! Yhdessä ajattelu ja keskustelu on ollut antoisaa. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

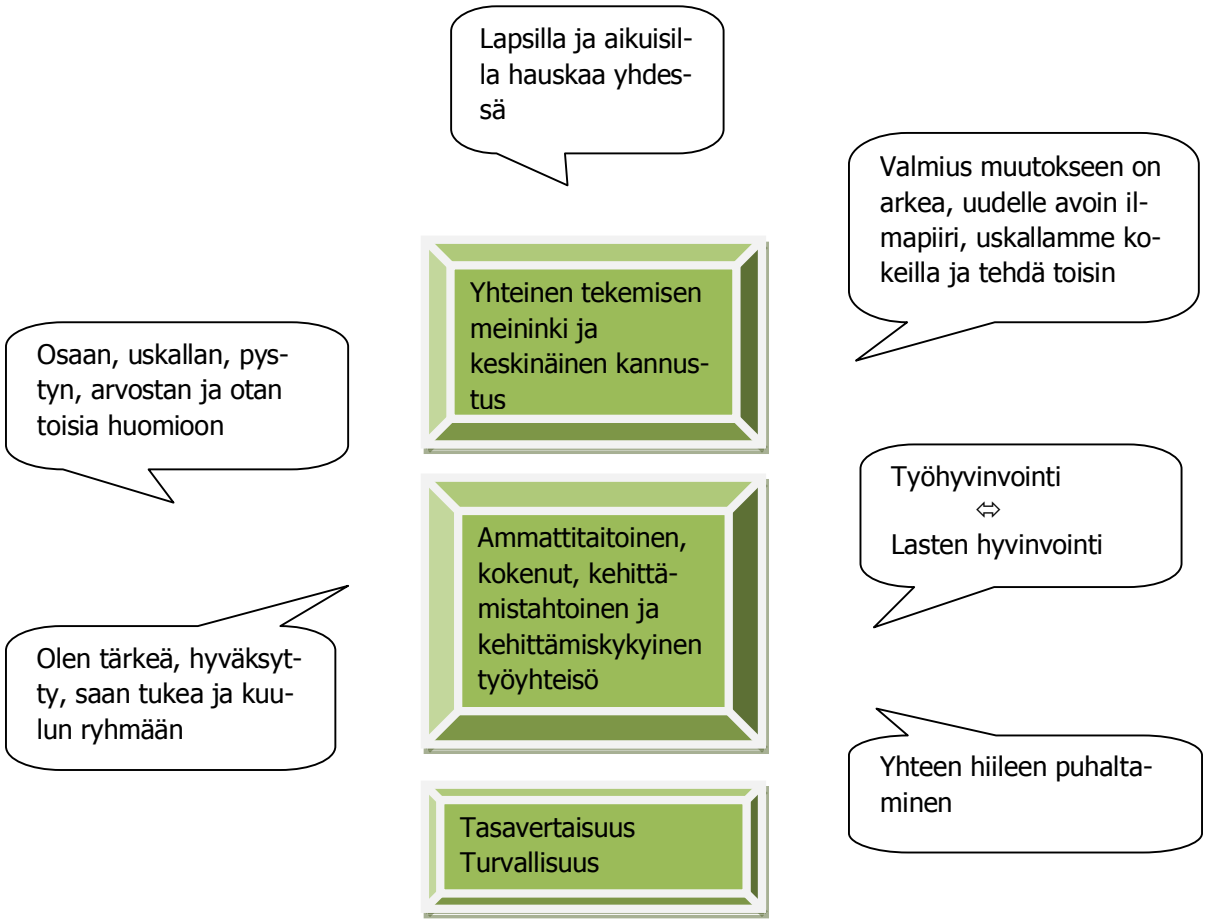
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvot lähtökohtana

Päiväkotiemme suunnitelmien perustana ovat valtakunnalliset Varhaiskasvatuksen ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma ja muut yhteiset linjaukset.

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmassa haluamme antaa lapsille tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään. Lapsi oppii tietoja, taitoja, itsensä ilmaisua ja toisten arvostamista vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa, leikkimällä ja yhdessä kokemalla. Olennaisinta vuorovaikutuksessa päiväkodeissamme on myönteinen, avoin, kannustava ja hyväksyvä asenne lapsia kohtaan. Työyhteisössämme arvostamme ja kunnioitamme toistemme työtä, luotamme toisiimme. Lapsia opastetaan ikä- ja kehitystasonsa mukaiseen toisten ihmisten huomioon ottamiseen. Päiväkodeissamme on tarjolla monipuolista toimintaa, jossa lapset saavat harjoittaa taitojaan ja oppia uutta. Lasten aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta tuetaan. Kunnioitamme kaikkia lasten vanhempia ja toivomme avointa ja mutkatonta yhteistyötä kaikkien kanssa.

Innovatiivisuus, yhteisöllisyys, kestävä kehitys eri muodoissaan sekä tasa-arvoinen kohtaaminen näkyvät päiväkodeissamme monin tavoin:

Tapakasvatus, asennekasvatus ja lasten osallistuminen edistävät niin sosiaalista, kulttuurista, taloudellista kuin ympäristövastuullistakin toimintatapaa. Ohjauksen ja opastuksen lisäksi aikuisen oma esimerkki on tärkeä lapsille kaikissa asioissa. Vaalimme perinteitä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa, toiminnassamme näkyy vahva identiteetti ja samalla aito kiinnostus ja kunnioitus eri kulttuureja kohtaan. Autamme erikielisiä ja – kulttuurisia lapsia pääsemään mukaan suomalaiseen kulttuuriin ja samalla suomenkielisiä lapsia saamaan kavereita erikielisistä lapsista ja luontevaan tutustumiseen ja kiinnostukseen muista kulttuureista. Me eri puolilta Suomea ja eri puolilta maailmaa tulleet ihmiset, lapset ja aikuiset, luomme yhdessä uutta kulttuuria. Kaikille lapsille haluamme välittää rakkautta luontoon ja luonnossa liikkumiseen. Kierrätyksessä, jätteiden lajittelussa ja sähkön kulutuksen vähentämisessä otamme uusia ideoita käyttöön ja otamme lapset mukaan ideointiin.

Tasavertaisuus on meille tärkeä arvo. Tarjoamme lapsille yhtäläiset mahdollisuudet toimia ja ilmaista itseään sukupuolesta riippumatta. Rohkaisemme ja kannustamme kaikkia lapsia ja vältämme kaavamaisia roolimalleja. Tasa-arvon edistäminen on meillä pyrkimystä kaikkien lasten vapauteen valita erilaisia leikkejä ja tekemistä. Otamme huomioon lasten yksilölliset ominaisuudet, lahjakkuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tasa-arvoinen kohtelu ja huomiointi auttaa lapsia kasvamaan tasa-arvoa kunnioittaviksi aikuisiksi.

2.2 Lapsen hyvä päivä Ravurin yksikössä

Teimme kirjallisen kyselyn lasten vanhemmille. Kysyimme vanhempien näkemystä siitä, millainen on lapsen hyvä päivä päiväkodissa. Vanhemmat kuvasivat omin sanoin, mitä heidän mielestään lapsen hyvään päivään kuuluu. Vanhempien ajatuksia on kirjattu kohdassa 4. Yhteistyö perheiden kanssa. Myös koko henkilökunta vastasi samaan kyselyyn. Henkilökunta kertoi käytännön esimerkkejä myös siitä, millainen on hyvä työpäivä päiväkodissa.

2.2.1 Koontia henkilökuntamme vastauksista

Lapsen hyvä päivä alkaa rauhallisesti. Huomioimme jokaisen lapsen lämpimästi ja ystävällisesti. Lapsi pääsee halutessaan syliin tai rauhalliseen omaehtoiseen puuhasteluun. Lapsi kokee itsensä tervetulleeksi ja tulee mielellään päiväkotiin. Hyväksyvä lämmin ilmapiiri jatkuu koko päivän. Aikuinen on lähellä ja kuuntelee, lapsi uskaltaa tulla kertomaan kaikki asiansa. Lapsi tuntee olonsa turvalliseksi, saa paljon hyväksyvää katsetta ja puhetta.

Päivän edetessä kiireettömyys säilyy. Lapsilla on aikaa ja rauha harjoitella arjen taitoja ja omatoimisuutta. Samat asiat toistuvat päivittäin, jotta lapsi oppii tiedostamaan mitä seuraavaksi tapahtuu. Tuttu päivärytmi ja sopivasti väljä ohjelma luovat turvallisuutta. Lapsi saa itsensä kuulluksi ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lohdutamme pahan mielen tullessa ja iloisemme yhdessä onnistumisista. Annamme sylejä ja haleja, rajoja unohtamatta, olemme oikeudenmukaisia aikuisia.

Henkilökunnan yhteen hiileen puhaltaminen luo mukavan päivän lapsille. Lapsille on tärkeä nähdä, että aikuiset nauttivat heidän seurastaan. Otamme huomioon lasten yksilölliset piirteet: kuka tarvitsee enemmän kannustusta, kuka syliä, kuka haasteita ja omaa vapautta, kuka taas enemmän rajoja ja ohjausta. Lasten hyvä ohjaus antaa mahdollisuuden sosiaalisten taitojen, kuten käyttäytymisen ja toisten huomioonottamisen omaksumiseen.

lämmin ja turvallinen ilmapiiri, keskustelua, kiireettömyyttä, ryhmään kuulumista, iloa, läheisyyttä, leikkiä, opetusta, ohjausta, vaikuttamisen mahdollisuus, sopivasti haasteita, kannustusta, kavereita

Hyvä päivä sisältää leikkiä ja leikillisyyttä eri tilanteissa. Sopivasti kiinnostavaa, monipuolista toimintaa, haasteita ja oppimisen iloa. Aikuisen tulee huolehtia, että leikkitilanteissa kaikilla on mielekästä puuhaa, kavereita ja leikkirauha. Olemme läsnä ja tarvittaessa auttamassa ettei ketään kiusata tai jätetä ulkopuoliseksi. Lapsilla on paljon aikaa leikille. Välillä on yhteisiä teemaviikkoja, seikkailuja ja juhlia.

2.2.2 Työntekijöiden hyvä päivä Ravurin yksikössä

Hyvää huomenta!

Hyvä päivä on mielestämme kiireetön. Sovitut arjen toiminnot antavat tilaa joustaa ja meillä on riittävästi aikaa havainnoinnille sekä suunnittelulle. Aikuisia on riittävästi, jotta pystymme ohjaamaan toimintaa, huomioimaan ja kuuntelemaan jokaista lasta sekä olemaan lasten leikeissä mukana. Haluamme, että lapsilla on hyvä olla ja vanhemmat luottavat meihin.

Työpaikkamme ilmapiiri on keskusteleva, positiivinen, hyväksyvä ja lämminhenkinen. Yksikössämme on yhteisen tekemisen meininki yli ryhmärajojen. Yhteisestä ideoinnista ja kokemusten jakamisesta tulee hyvä mieli. Hyvä päivä pitää sisällään sopivasti iloa, huumoria ja myönteistä palautetta. Tuemme ja kannustamme toisiamme. Panostamme työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin.

Meille ammatillisuus, pedagoginen laatu, luottamus toisia kohtaan ja työn arvostus on tärkeää. Keskustelemalla muodostamme yhteisen kasvatusnäkemyksen, sovimme asioista ja pidämme niistä kiinni. Pyrimme jakamaan vastuuta tasaisesti kaikkien taitoja, ideoita ja luovuutta kunnioittaen. Työyhteisössämme on vahva kehittymisen halu ja intoa uusille asioille. Käymme mm. koulutuksissa ja olemme valmiita muutoksiin parantaaksemme arkeamme.

sovitut asiat toimivat, hyvät rakenteet, tiimien toimivuus sekä yhteistyö ja hyvä henki yli ryhmärajojen – puhalletaan yhteen hiileen, tiimitaidot, työyhteisötaidot, ammatillisuus, joustaminen ja luottamus, ammattitaito ja kehittymisen halu/taito, hyvä pedagoginen laatu työssä, kyky olla läsnä tässä hetkessä aidosti

3 Lasten puheenvuoro

Päiväkodissamme lapset ovat mukana toiminnan suunnittelussa. Keskustelemme lasten kanssa mm. miten he haluavat viettää erilaisia juhlia. Kyselemme heidän mielenkiinnon kohteistaan miettiessämme käsiteltäviä teemoja ja uusia projekteja. Toisinaan tarjoamme muutaman vaihtoehdon, joista lapset äänestävät. Lapset ovat usein mukana toimintatuokioiden suunnittelussa (varsinkin isommat). Isommat lapset saavat välillä olla myös ”aikuisina”, jolloin saavat yksin tai kaverin kanssa vetää esim. aamupiirin tai vastata ruokailun sujumisesta. Lasten ajatuksia tehdään näkyväksi laittamalla seinille lasten töitä ja haastatteluja. Osassa ryhmissä lapset pääsevät vuorollaan vaikuttamaan myös leikkiryhmien muodostumiseen tekemällä leikkikartan, jossa lapset päättävät leikkiryhmät ja leikit. Jokainen tulee vuorollaan kuulluksi, pääsee vaikuttamaan ja opettelee miettimään, mitä toiset haluaisivat.

Lasten vastauksia kysymykseen: Millainen on hyvä päivä päiväkodissa?

Kun on….
- autoleikkiä ja joskus legoleikkiä
- pallon heittelyä ja pelaamista
- majaleikkejä
- tanssileikkiä
- koti- ja kauppaleikkiä
- palikoilla rakentamista
- ulkona hiekkalaatikkoleikkejä ja keinumista
- palapelejä

Silloin kun on. Aina. Silloin kun leikitään. Silloin, kun mennään ulos.

Kun olis nukketeatteria. Saatais esittää itse!

Kun saan olla apulainen.

Musta on kiva olla luokassa.

Joka päivä kaikille jumppaa!

Kiva päiväkoti! Päiväkodissa on lelut.

Minusta olisi kivaa, jos leikittäisi mattoleikkiä ja syötäisiin ruokaa, jossa on makaroneja ja lihapullia.

Kun saa… piirtää, maalata, askarrella, laulaa, leipoa piparei-ta, olla tietokoneella

On kiva tulla isän kanssa päiväkotiin.

Minä olen iloinen, kun tulen päiväkotiin. Päiväkodissa on kavereita.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

4.1 Yhteistyömuodot

Lapsen aloittaessa päivähoidon varaamme riittävästi aikaa molemminpuoliseen tutustumiseen: käymme vanhempien kanssa aloituskeskustelun, saamme tietoa lapsesta, lapsen ja perheen tavoista ja toiveista. Tämä luo pohjaa luottamukselliselle ja vanhemmuutta kunnioittavalle yhteistyölle. Tavoitteenamme on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi ja toimiminen lapsen parhaaksi. Käymme Varhaiskasvatussuunnitelma -keskustelun muutaman kuukauden sisällä siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoidon. Keskustelussa sovimme ja kirjaamme yhteiset toimintatavat lapsen kasvun ja oppimisen tueksi. Jatkossa käymme Vasu-keskustelut vuosittain.

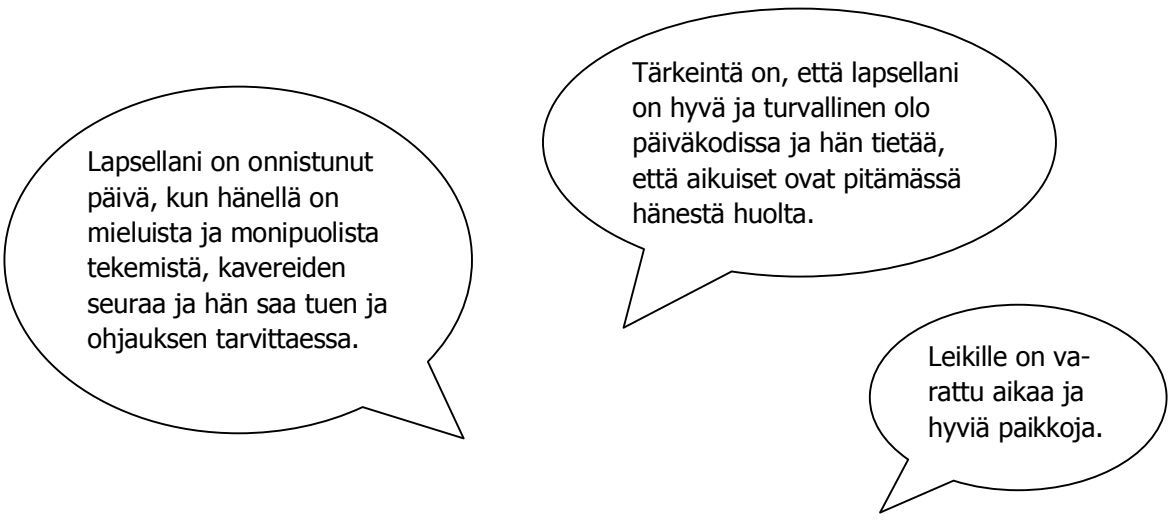
Päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa vaihdamme kuulumisia lapsen päivästä. Yhteistyö on jatkuvaa vuoropuhelua vanhempien ja kasvattajien välillä. Teemme parhaamme, että vanhemmat voivat turvallisin mielin tuoda lapsensa päiväkotiin ja kaikissa päivän tilanteissa luottaa työntekijöiden ammattitaitoon. Vanhempien osallisuus on erittäin tärkeää, koska he tuntevat lapsensa parhaiten ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu.

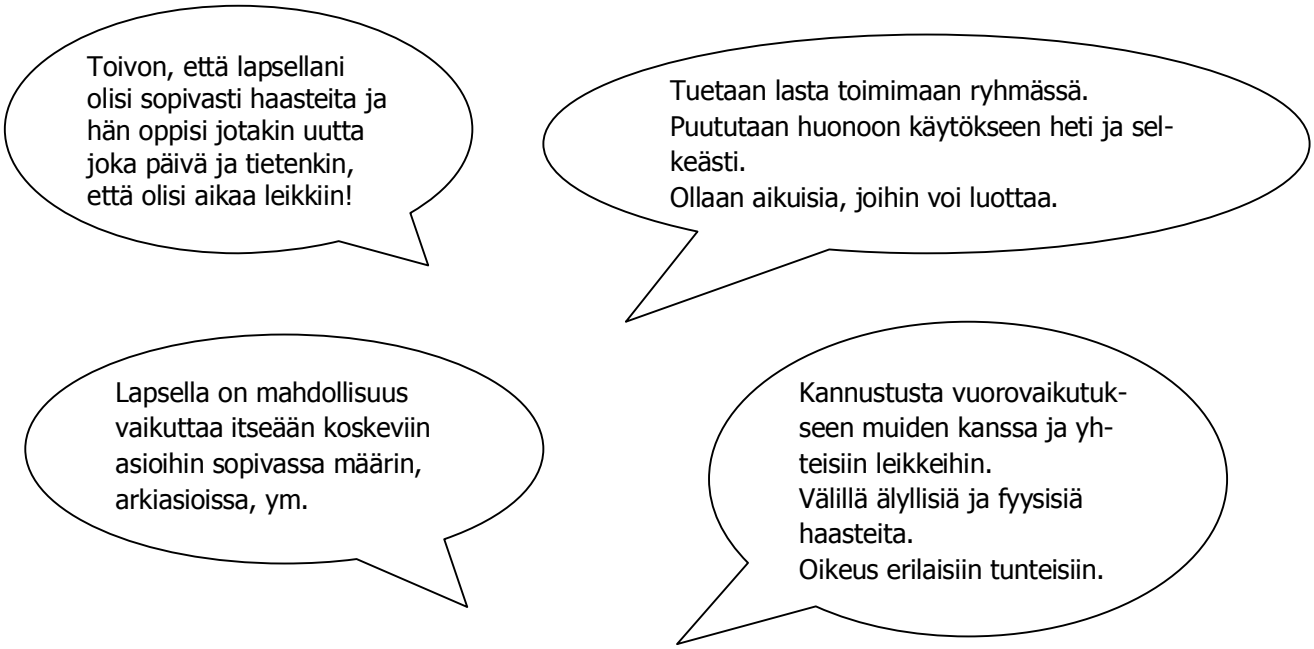
Välitämme tietoa päiväkodin ja ryhmän toiminnasta erilaisilla tiedotteilla. Otamme valokuvia ja videokuvaamme lasten päivää. Ryhmissä on esillä lasten töitä, valokuvia ja piirustuksia. Keräämme lasten töitä myös lasten omiin kansioihin. Järjestämme syksyllä vanhempainiltoja, joissa kerromme ryhmän toiminnasta ja tavoitteista. Esittelemme vanhemmille ryhmän toimintasuunnitelman sekä Ravurin Varhaiskasvatussuunnitelman. Vuoden aikana järjestämme erilaisia juhlia ja tapahtumia, joihin kutsumme perheet mukaan. Vanhempien toiveesta pidämme myös yhteisiä perheiltoja, joiden tavoitteena on perheiden tutustuminen toisiinsa ja yhdessä tekeminen. Olemme viettäneet esim. askartelu-, laulu- liikunta- ym. iltoja.

Käymme vanhempien kanssa arvokeskustelua, jotta kuulemme mikä on vanhemmille ja heidän lapselleen tärkeää päivähoidossa. Aika ajoin pyydämme kirjallista palautetta esim. asiakastyytyväisyys-kyselyin. Otamme huomioon vanhempien toiveita toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatussuunnitelman päivitystyön käynnistyessä kysyimme lasten vanhemmilta, millainen on heidän mielestään lapsen hyvä päivä päiväkodissa.

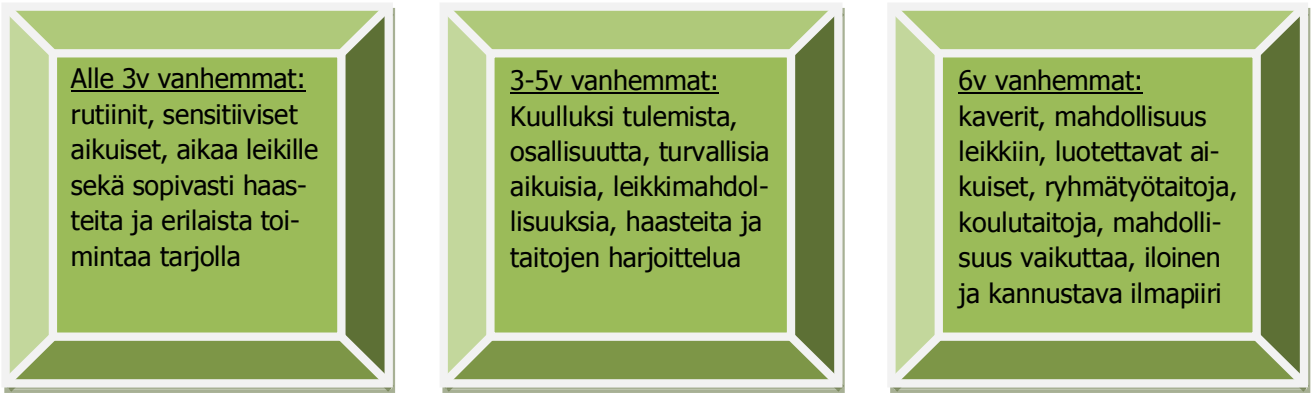
4.2 Millainen on hyvä päivä lapselle - vanhempien ajatuksia

Teimme kirjallisen kyselyn lasten vanhemmille siitä, mitä lapsen hyvään päivään kuuluu heidän mielestään. Kyselystä saimme tietoa siitä, mitä eri-ikäisten lasten vanhemmat arvostavat, mitä he painottavat ja millaisia odotuksia heillä on päiväkodille. Otamme huomioon vanhempien toiveita mahdollisuuksien mukaan ja kyselyn tuloksia olemme hyödyntäneet varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa.

Seuraavia asioita eri-ikäisten lasten vanhemmat pitävät tärkeinä:

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Varhaiskasvatuksen tärkeä tavoite on luoda toimiva vuorovaikutus lasten, sekä lapsen ja aikuisen välille. Tuemme lapsen kielen kehitystä, joka on perusta lapsen vuorovaikutustaitojen ja ajattelutoimintojen omaksumiselle ja vahvistumiselle. Itseilmaisussa, puhumisessa ja kielen oppimisessa lähtökohtana on, että lapsella on turvallinen olo. Tärkeää on, että lapsi kokee olevansa hyväksytty, tuntee tulevansa kuulluksi ja saa ilmaistua itseään. Parhaiten lapsi oppii myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä.

Lapsi ilmaisee itseään sanallisesti sekä sanattomasti ilmeillä, eleillä ja kehonkielellä. Huomaamme lapsen aloitteet ja toimimme itse aktiivisina aloitteentekijöinä. Lapsen kohtaaminen, kuuleminen ja jutteleminen tukevat vuorovaikutusta, kielen oppimista ja käyttöä. Aikuisina olemme lapsille mallina vuorovaikutustilanteissa. Aikuisen kuvaileva puhe, sanoittaminen ja toistaminen tukevat lapsen kielen ja ajattelun kehitystä. Kiinnitämme huomiota myös aikuisten sanattomaan viestintään. Ryhmissä on käytössä kommunikoinnin tukena kuvia ja joissakin ryhmissä tukiviittomia.

Lapsen kieli kehittyy koko ajan niin arjen tilanteissa, leikeissä kuin ohjatuilla tuokioilla. Käytämme satuja, lauluja, loruja, riimittelyjä ja rytmiharjoituksia rikastuttamaan ja tukemaan kielen kehitystä. Muokkaamme ryhmätiloja herättääksemme lapsen mielenkiinnon kirjoitettuun kieleen. Toimintaamme kuuluvat myös teatteri ja eri mediat, jotka tukevat kieltä ja ajattelua.

Ne lapset, jotka puhuvat äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, saavat suomi toisena kielenä opetusta. Vantaalla on käytössä pääkaupunkiseudun yhteinen monikulttuurinen varhaiskasvatus – toimintamalli.
Suomi toisena kielenä opetuksessa edetään lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Kartoitamme suomen kielen kehitystä mm. suomen kielen seurantalomakkeella, jotta pystymme suunnittelemaan lapsen tarpeeseen sopivaa toimintaa. Ryhmät toteuttavat suomi toisena kielenä – opetusta joustavissa pienryhmissä monin eri tavoin.

Lapsiryhmän jokainen aikuinen on vastuussa lapsen kielen opettamisesta arjen kaikissa tilanteissa. Aikuinen tiedostaa roolinsa puheen mallittajana ja mukauttaa puheensa lapsen kielitaitoon sopivaksi. Lisäksi jokainen ohjattu tuokio tulee huomioida suomenkielen opetustilanteena esim. liikuntatuokiolla kuvat apuna ohjeiden ymmärtämiseen. Näemme leikin merkittävänä suomenkielen oppimisen tilanteena ja siksi sille varataan riittävästi aikaa. Keskeiset sanastoalueet ja kielen rakenteet käydään läpi toimintavuoden aikana mm. erilaisissa arjen tilanteissa ja leikeissä. Ravurin päiväkodissa on pidetty ja pidetään mahdollisuuksien mukaan satutuokioita omalla kotikielellä venäjänkielisille ja vironkielisille lapsille.

http://www.socca.fi/files/163/Paakaupunkiseudun_monikulttuurisen_varhaiskasvatuksen_toimintamalli_2007.pdf

5.2 Lasten oma yhteisö

Ryhmän tavat ja tavoitteet muodostuvat ryhmässä olevien lasten mukaan. Pienryhmissä lasten on helppo tutustua toisiinsa ja isommat lapset ovat esimerkkinä pienemmille. He tukevat mallittamalla ja sanoittamalla leikkejä. Pienryhmä auttaa arempia lapsia rohkaistumaan ja ilmaisemaan mielipiteitä, myöhemmin toimimaan myös osana isompaa yhteisöä.

Aikuisen havainnointi auttaa huomaamaan lasten vahvuuksia ja toiveita tavoista, leikeistä, teemoista, aiheista ym. Aikuiset ovat tietoisia kulloinkin lapsia kiinnostavista aiheista rikastaakseen leikkiä ja lasten välistä vuorovaikutusta. Havainnoimme lapsia ja huolehdimme, ettei kukaan jää ulkopuoliseksi. Keskustelemme myös lasten kanssa, miltä tuntuu, jos jää yksin tai on paha mieli ja mitä silloin voisi tehdä. Aikuinen on kuulolla, selviävätkö lapset ristiriitatilanteesta itse vai tarvitsevatko apua tai tukea.

Yhteiset säännöt luodaan keskustellen yhdessä. Sääntöjä pitää olla sopivasti, jotta niistä voidaan pitää kiinni. Isoimpien lasten ja aikuisten esimerkki on tärkeää. Sääntöjä mukautetaan tilanteen, iän ja kehityksen mukaan. Ne elävät ja niistä keskustellaan, jotta vältytään turhilta säännöiltä ja kielloilta. Yhteisten sääntöjen noudattamisen apuna ovat keskustelu, rauhallinen puhe, rauhoittuminen, hyvän käytöksen ”liikennevalot”, toiminnan muuttaminen ja toiseen toimintaan ohjaaminen.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen hoitopäivä muodostuu selkeästä ja tarvittaessa joustavasta päivärytmistä. Toimimme usein pienemmissä ryhmissä, mikä mahdollistaa lapsen yksilöllisemmän kohtaamisen. Lapsen päivä koostuu arkisista tilanteista (ruokailusta, pukeutumisesta, riisumisesta, wc -toimista, siirtymä - ja odottelutilanteista) sekä ohjatusta toiminnasta (tuokioista, aamu - ja päiväpiireistä, pienistä työtehtävistä, retkistä) sekä sisä- ja ulkoleikeistä.

Päivän kulku ja rakenne on vakaa ja ennakoitavissa. Näin lapset oppivat, mitä seuraavaksi tapahtuu. Rutiinit tuovat lapsen hoitopäivään tuttuutta ja turvaa. Toistuvat arkitoimet ovat oman toiminnan ohjauksen ja monien taitojen harjoittelutilanteita. Kannustamme lasta iän ja kykyjen mukaan omatoimisuuteen, itsestä ja tavaroista huolehtimiseen sekä kaverin auttamiseen. Esim. vuoden ikäinen vie itse mukinsa kärryyn, kun taas eskarilainen solmii kaverinsakin kengännauhat. Lapset nauttivat huomatessaan pystyvänsä tekemään itse asioita ja tekemään itseään koskevia päätöksiä ikänsä ja kehitysvaiheensa mukaisesti, esim. lapsi voi valita ottaako hanskat vai lapaset käteensä. Tämä kasvattaa lapsen myönteistä ja toimeliasta minäkäsitystä.

Olemme rytmittäneet päivät siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua erilaisiin toimintoihin ja leikkeihin, aikaa rauhallisiin hetkiin ja myös vauhdikkaampaan menoon. Päiväohjelma on joustavasti väljä. Lapsen tulo- ja hakutilanteissa huomioimme jokaisen lapsen yksilöllisesti. Vaihdamme kuulumiset vanhempien kanssa voidaksemme huomioida lapsen senhetkiset tarpeet. Aamuisin vanhemmat huolehtivat lastensa käsienpesusta ennen ryhmään saapumista. Toistuvat aamurutiinit, vilkutukset ja halit, helpottavat lapsen päiväkotiin jäämistä.

Päivittäinen ulkoilu on tärkeää ja rytmittää päivän kulkua. Lasten hyvät ulkoiluvarusteet mahdollistavat ulkoilun joka säällä. Lapset saavat raitista ilmaa, purkavat energiaansa liikkuen ja leikkien. Järjestämme myös ohjattua ulkoliikuntaa, pelejä, laululeikkejä, pieniä kilpailuja. Teemme retkiä leikkipuistoihin, metsiin, urheilukentille, hevostalleille. Huomioimme niin sisä- kuin ulkoleikeissä lasten ystävyyssuhteita ja tarvittaessa autamme leikin aloituksessa ja porukkaan liittymisessä.

Rauhoittuminen aamupäivän touhuista on tärkeää kaikenikäisille lapsille. Päivälevon aikana osa lapsista nukkuu, osa lepää. Me aikuiset peittelemme, toivotamme hyvät unet ja levot, laulamme tai luemme sadun, soitamme musiikkia ja paijailemme lapsia. Aikuinen valvoo lepohetken sujumista. Lepohetken jälkeen lapset jaksavat leikkiä ja touhuta iltapäivän kavereiden kanssa ennen kotiin lähtöä.

Arkisissa tilanteissa annamme aikaa lapsen omatoimisuudelle – tarvittaessa aikuinen ohjaa, opettaa ja auttaa. Pienet lapset harjoittelevat potalla käymistä, hädän ilmaisua ja kuivaksi oppimista. Isommat toimivat itse ja tarvitessaan pyytävät apua. Ruokailussa korostamme hyviä pöytätapoja, kohteliaisuutta, rauhallista keskustelua, kiittämistä. Kannustamme lapsia iän ja taitojen mukaan hakemaan, annostelemaan ja maistelemaan erilaisia ruokia. Ruoka-apulaisena lapset mm. hakevat ruokakärryn aikuisen kanssa, kattavat pöytiä, kaatavat juotavaa, kertovat mitä on ruokana. Pukemis- ja riisumistilanteisiin siirrymme porrastetusti pienemmissä ryhmissä. Näin lapsilla on paremmin tilaa ja rauhaa harjoitella näitä taitoja. Arki- ja siirtymätilanteissa laulamme, leikimme ja loruilemme, jolloin arkisista puuhista ja odottelusta tulee mukavaa.

5.4 Lasten leikki

Leikki tuottaa lapselle paljon iloa ja hyvää mieltä. Sen avulla lapsi jäsentää maailmaa ja käsittelee hänelle ajankohtaisia asioita. Leikkiessään lapsi saa tärkeitä onnistumisen kokemuksia. Nämä luovat pohjaa lapsen myönteisen minäkuvan kehitykselle, uskolle kyetä oppimaan asioita sekä lapsen koko elämänasenteelle. Kun oppiminen kiinnittyy leikkiin, lapsi on motivoitunut oppija. Leikin imussa esimerkiksi kielen oppiminen on helppoa ja mukavaa. Myös mielikuvitus ja luovuus kehittyvät leikissä. Taito kuvitella asioita on tärkeää mm. lapsen ajattelun ja ongelmanratkaisutaitojen kehitykselle.

Lapsi oppii ja harjoittelee erilaisia asioita leikkimällä. Arjen taitoja harjoitellaan ja vahvistetaan leikissä. Varaamme leikille paljon aikaa ja käytämme leikin keinoja kaikessa toiminnassa. Pidämme tärkeänä, että lasten arki sisältää paljon leikillisyyttä. Esimerkiksi pukemistilanteita voi rikastuttaa leikin keinoin tekemällä pukemisesta pienen, hauskan leikin. Lasketaan nappeja, opetellaan värejä, loruillaan tai lauletaan. Huolehdimme, että lapsilla on innostavia välineitä ja materiaalia leikkiä varten. Lapsi saa muokata leikkiympäristöään mielikuvituksensa mukaan luovasti. Leikkiympäristö elää arjessa ja aikuinen mahdollistaa sen muokkaamisen. Mahdollisuuksien mukaan leikin voi jättää kesken ja jatkaa myöhemmin.

Leikissä harjoittelemme yhdessä vuorovaikutustaitoja. Leikissä tulee luontevasti harjoiteltua asioista sopimista, toisen huomioon ottamista ja kuuntelemista sekä pettymysten sietämistä. Leikissä syntyy tärkeitä kaverisuhteita. Lasten leikkejä havainnoimalla saamme paljon tietoa lapsista ja heidän vahvuuksistaan ja tapeistaan. Näitä havaintoja käytämme toiminnan suunnittelun pohjana.

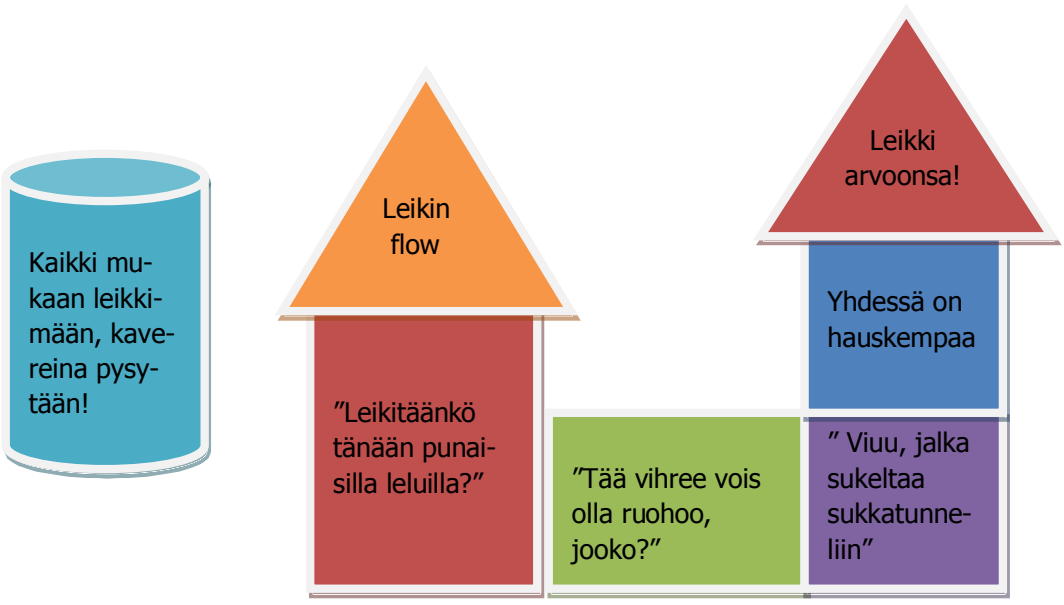
Aikuisella on leikissä tärkeitä tehtäviä. Kuuntelemme ja tartumme lasten leikkialoitteisiin. Autamme leikkiin ryhtymisessä ja pidämme huolta siitä, että kaikki pääsevät osalliseksi leikistä. Ohjaamme lapsia monipuolisiin leikkeihin erittelemättä tyttöjen ja poikien leikkejä. Kannustamme lapsia leikkimään kaikkien lasten kanssa. Menemme usein lasten leikkeihin mukaan. Aikuisen läsnäolo luo turvallisen ilmapiirin. Aikuinen rikastuttaa leikkiä mallittamalla, sanoittamalla ja laajentamalla leikki-ideaa. Tarvittaessa opetamme lapsia leikkimään (esim. kauppa- ja lääkärileikki).

Lähikehityksen vyöhykkeellä tarkoitetaan niitä taitoja, joita lapsi ei vielä itsenäisesti osaa, mutta joihin hän kykenee autettuna. Kun aikuinen havainnoi lapsen taitoja tietoisena lähikehityksen mahdollisuuksista, hän osaa tarjota lapselle sopivia haasteita ja onnistumisen kokemuksia. Huomio kiinnitetään erityisesti lapsen vahvuuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

Leikin tukemiseen käytetään mm. leikkikarttoja. Lapsi valitsee leikin, jonka kuvan alle hän laittaa nimilappunsa. Kartta auttaa lasta sitoutumaan valitsemaansa leikkiin ja luo leikkirauhaa. Joissain leikeissä on myös määritelty kuinka monta leikkijää mahtuu mukaan esim. tilan koon takia. Karttaan lisätään leikkikuvia toiveiden ja mahdollisuuksien mukaan. Leikkikarttaa voidaan käyttää monin tavoin, se laajentaa lasten ystäväpiiriä, kehittää neuvottelutaitoja ja kaikki pääsevät mukaan.

Olennainen osa leikin kehittämistä on toimiminen joustavissa pienryhmissä. Pienemmät ryhmät mahdollistavat lapsen yksilöllisen huomioimisen, sosiaalisen kehityksen tukemisen ja rauhallisen ilmapiiriin.

Ravurin päiväkoti on ollut mukana 2012 - 2013 VKK-metro -hankkeessa, jonka teemana on lasten hyvinvointi. Päiväkodin omaksi kehittämiskohteeksi tarkentui leikin havainnoinnin kehittäminen, leikin ja leikkiympäristöjen kehittäminen, hyvän lisääminen hyvässä. Myös Helmiveneen päiväkodissa on kehitetty leikkiä. Päiväkotiemme arjessa tämä näkyy parhaiten lisääntyneenä leikin määränä ja leikkien monipuolistumisena. Tuemme leikkiin keskittymistä ja sitoutumista. Aikuisen rooli on tullut aktiivisemmaksi, tartutaan lasten aloitteisiin, leikitään mukana ja tuetaan leikkiä tavoitteellisesti. Aikuinen pyrkii huomaamaan myös sanattomat viestit ja mukauttaa omaa toimintaansa havaintojen mukaan. Vantaan varhaiskasvatuksen painopistealueena on leikin kehittäminen vuosina 2013 - 2016.

Havainnoi lapsen leikkiä ja sinulla on hänestä tarvittava tieto.
LEIKISSÄ ON KAIKKI.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Päiväkotimme varhaiskasvatustoiminta koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Suunnitellessamme opetusta otamme huomioon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisällöt. Käytännön tasolla tämä näkyy päivän aikana kaikissa toiminnoissa vaihdellen tilanteen ja teeman mukaan. Varhaiskasvatuksen sisällöllisiä orientaatioita ovat: matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen. Vuorovaikutus, kieli ja liikunta linkittyvät olennaisena osana muihin orientaatioihin ja ovat vahvasti läsnä koko ajan. Esiopetuksen sisältöalueita ovat: kieli - ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka - ja katsomus, ympäristö - ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide - ja kulttuuri. Käytämme edellä mainittuja sisältöjä eheyttäen suunnittelun pohjana. Näin tarjoamme monipuolisia kokemuksia lapsen elämään kuuluvista asioista ja vahvistamme lapsen oppimaan oppimisen taitoja. Vuosittain painotamme jotain tiettyä sisältöaluetta, mitä toteutamme koko Vantaalla.

Oppimistilanteiden suunnittelun perustana ovat lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia sekä havaintomme lapsen yksilöllisestä oppimistyylistä ja vahvuuksista. Havainnoimme, millä lähikehityksen vyöhykkeellä lapsi toimii ja huomioimme lasten yksilölliset tarpeet. Uskomme lapsen taitoihin, kannustamme yrittämään ja tekemään itse sekä autamme ja mallitamme tarvittaessa. Tarjoamme lapsille sopivan haasteellisia tehtäviä, myös taitavalle ja osaavalle lapselle.

Oppimistilanteissa käytämme moniaistillisesti toiminnallisuutta, tarinallisuutta, leikillisyyttä, liikkumista, taiteellista kokemista sekä ilmaisua ja tutkimista. Pienryhmätoiminta on päiväkodissamme keskeinen pedagoginen toimintatapa. Oppiminen tapahtuu parhaiten leikin ja vuorovaikutuksen kautta. Oppimisen punaisena lankana pidämme vuorovaikutusta aikuisen ja lapsen tai lasten välillä. Kaikki kohtaamistilanteet ovat lapselle merkityksellisiä oppimiskokemuksia. Lämpimässä ja johdonmukaisessa varhaiskasvatuksessa lapsella vahvistuu itseluottamus ja positiivinen asenne oppimista kohtaan.

Panostamme paljon leikkiin ja leikillisyyteen. Leikki tarjoaa lapselle monia ongelmanratkaisutaitoja ja onnistumisen kokemuksia. Leikkiessään lapsi harjoittelee samoja taitoja kuin oppimisprosessissaan: suunnittelu, valmistelu, toteutus ja arviointi. Arjen toiminnot ovat hyviä tapakasvatus ja oppimistilanteita, joissa tulee päivittäin runsaasti toistoja.

Huolehdimme kasvatuksellisesta ja fyysisestä oppimisympäristöstä, joka tarjoaa monipuolisesti iänmukaista virikkeellistä toimintaa ja konkreettista materiaalia. Toiminta sisältää sopivassa määrin ohjattuja tuokioita ja vapaavalintaista tekemistä. Järjestelemme oppimisympäristön tutkimiseen, kokeilemiseen ja toiminnallisuuteen houkuttelevaksi. Leluja ja tavaroita tulee olla esillä ja lasten saatavilla. Huolehdimme rauhallisesta ja positiivisesta ilmapiiristä, jossa lapsella on aikaa tutkia ja pohtia asioita sekä esittää kysymyksiä. Tartumme lasten aloitteisiin, pohdimme, kokeilemme ja etsimme vastauksia yhdessä.

Montessoriympäristö Helmiveneessä

Montessoripäiväkodissa oppimisympäristöä kutsutaan valmistelluksi ympäristöksi. Sen muodostavat lapsiryhmä, lapselle suunnitellut toimitilat ja -välineet sekä lasta ohjaavat aikuiset. Valmistellussa ympäristössä mahdollistamme lapsille tilaisuuden hankkia tietoa, oppia uusia asioita omaan tahtiin yksin, toisten lasten tai aikuisen kanssa. Lapselle annetaan aikaa, häneen luotetaan ja hänelle annetaan vastuuta. Me aikuiset olemme osa ympäristöä ja meidän tehtävämme on tarkkailla, havainnoida ja kirjata havainnot muistiin. Olemme linkkinä lapsen ja ympäristön välillä. Ohjaaminen perustuu herkkyyskausiin – ajanjaksoihin, jolloin tiettyjen taitojen ja ominaisuuksien omaksuminen on lapselle luontevaa ja vaivatonta.

Luokkahuoneemme on järjestetty eri aihealueittain. Käytämme montessorivälineitä jotka Maria Montessori kehitti tukemaan lapsen toiminnallisia tarpeita ja antamaan avainkokemuksia ympäröivästä maailmasta. Näitä kokemuksia lapsi voi myöhemmin laajentaa tutkiessaan päiväkodin ulkopuolista maailmaa. Montessorin jälkeen kansainväliset montessorijärjestöt ovat kehittäneet uutta välineistöä. Luokassa on myös itse valmistamiamme välineitä, jotka mietimme lapsiryhmän tarpeita ajatellen.

Välineet ovat itse korjautuvia, jolloin lapsi voi nähdä onko ratkaissut tehtävänsä oikein ja samalla todeta onnistuneensa ilman apua. Kutakin välinettä on yksi kappale ja niiden on oltava laadukkaita ja kauniita.

Välineistö jaetaan eri aihealueisiin:

- Arkipuuhat ovat lapselle jo kotoa tuttua ja lapsille mielekkäitä oikeita tehtäviä (astioiden tai pyykin pesu, lattian lakaisu, ikkunan pesu). Ne kehittävät omatoimisuutta sekä vahvistavat itsetuntoa.
- Aistivälineiden avulla abstraktit asiat kuten värit, muodot ja kokoerot tulevat lapselle tutuiksi. Lapsi oppii luokittelemaan ja jäsentelemään asioita.

- Äidinkielen materiaalilla annamme mahdollisuuden kartoittaa sanavarastoa, kehittää puheilmaisua ja vuorovaikutustaitoja. Lapsi tutustuu äänteisiin ja kirjaimiin korttien kautta sekä leikkimällä irtokirjaimilla. Kirjoittamista meillä voi kokeilla hiekkaan tai liitutaululle. Lapsi joka osaa jo kirjoittaa voi tehdä vaikka omia tarinavihkoja.
- Matemaattisiin peruskäsitteisiin meillä voi tutustua luontevimmin työskennellessään konkreettisesti nähtävillä olevan ja käsin kosketettavan välineistön avulla. Lapsi etenee kiinnostuksen ja taitojen mukaan.
- Kulttuurialueen välineillä tarjoamme mahdollisuuden luonnon ja ympäristön tutkimiseen: eläimet, kasvit, tiede (esim. kuinka magneetti toimii). Luokassamme on aina mahdollisuus askarrella, maalata, piirtää tai muovailla.

”Auta minua tekemään itse”

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen päiväkodeissamme perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tuen linjauksiin, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opetussuunnitelmaan, joissa on kuvattu tuen rakenteita. Kaikki lapset saavat tarvitsemaansa tukea kasvussaan ja oppimisessaan kehityksensä mukaan. Tuki järjestetään intensiivisyydeltään ja kestoltaan lapselle sopivaksi. Toimintamme pohjana on turvallinen, kasvulle ja oppimiselle suotuisa ympäristö, lapsen kehityksen tunteminen, laadukas pedagogiikka ja tiivis yhteistyö vanhempien kanssa. Lapsen asioiden kirjaamiseen ja arvioimiseen on käytössämme omat lomakkeensa.

Lapsen tuen suunnittelusta, kirjaamisesta ja arvioinnista vastaavat ryhmiemme opettajat. Ryhmiä tukee ja ohjaa myös konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto). Tarvittaessa kokoonnumme esimiehen johdolla lapsen hyvinvointityöryhmään ja esikoululaisten kohdalla oppilashuoltoryhmään suunnittelemaan lapsen tuen järjestämistä.

Kokonaiskuvan muodostuttua lapsen vahvuuksista ja tuen tarpeista sovimme yhteiset toimintatavat lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Tieto lapsesta on ensiarvoisen tärkeää suunnitellessamme lapsen hyvää päivää. Havainnoimme lasta päivän eri tilanteissa, jaamme havaintomme tiimimme yhteisissä keskusteluissa sekä palavereissa vanhempien kanssa ja saamme heiltä tietoa lapsesta kotioloissa sekä mahdollisista huolenaiheista. Painotamme lapsen myönteisen kehityksen huomioimista ja tukemista, toimintata-

pamme on ratkaisukeskeinen. Tuemme lasta hänen vahvuuksiensa kautta. Vahvuuksien kartoittamisessa käytämme mm. alle kouluikäisille muokattua vahvuuskyselyä.

Järjestäessämme tukea lapselle suunnittelemme toimintatapoja, joista hyötyvät kaikki lapset. Muokkaamme ympäristöä, toimintaa ja aikuisen ohjausta lapsen tarpeisiin sopivammaksi. Toistuvat arkitoimintatilanteet ovat lapselle parhaita harjoittelu- ja oppimistilanteita. Arki sujuu hyvin, kun lapsella on käytettävissään aikaa, rauhaa ja aikuisen tukea. Esimerkiksi pukeutumistilanteessa järjestämme lapselle rauhallisen tilan, sopivan vaatelokeropaikan, käytämme kuvia, tukiviittomia, loruja ja lauluja. Lapsi oppii muiden lasten ja aikuisen mallista. Kun lapsi tarvitsee tukea, hän saa sitä heti. Teemme muutoksia päiväkodin arjen toimintaan, jotta lapsen päivä sujuu mahdollisimman hyvin ja hän saa tuntea itsensä osaksi kaveripiiriä.

Aikuisina kiinnitämme huomiota tapaamme ohjata lasta myönteisellä ja kannustavalla asenteella. Havainnoimme ja arvioimme jatkuvasti muutosten vaikutusta. Mukautamme toimintaamme lapsen temperamenttiin ja tarpeisiin sopivaksi. Käytämme esimerkiksi leikillisyyttä keinona helpottamaan arjen toistuvia rutiineja. Kuuntelemme lapsen toiveita ja aloitteita, kannustamme osallistumaan, selvitämme lapselle merkitykselliset asiat. Enemmän tukea tarvitsevan lapsen apuna on aikuinen, joka auttaa lasta selviytymään päivästä turvallisesti, liittymään ryhmään, osallistumaan toimintaan sekä saamaan onnistumisen kokemuksia. Huolehdimme myös lapsen psyykkisestä hyvinvoinnista: tuemme lapsen itsesäätelyä, tunne-elämää ja vuorovaikutustaitoja. Jaamme lapsen ikävät tunteet, lohdutamme ja pidämme lapsesta huolta. Sanoitamme asioita ääneen ja annamme lapselle työkaluja ennakoida ja huomioida omaa käytöstään sekä käsitellä ja sanoittaa tunteitaan.

Päiväkodissamme on paljon osaamista, keinoja ja materiaaleja lapsen tukemiseen. Käyttämämme erityispedagogiset keinot ja materiaalit tukevat kaikkien lasten kasvua ja oppimista: kielen ja vuorovaikutuksen, sosiaalisten taitojen ja tunne-elämän sekä motoriikan kehitystä. Esimerkiksi kuvat, viittomat sekä kuvitettu päivä- ja viikko-ohjelma sekä erilaiset pienryhmät tukevat kaikkien lasten kielellistä kehitystä, ei vain lasten, jotka siihen varsinaisesti tukea tarvitsevat. Arjessa ja toiminnassa käytämme myös esim. lapsen puheterapeutin antamaa palautetta. Koko henkilökuntamme käy koulutuksissa ja seuraa aktiivisesti ajankohtaista tietoa lapsen kehityksestä ja siihen liittyvistä tuen tarpeista.

Pidämme tärkeinä lapsen tietä tasoittavina ja ennaltaehkäisevinä asioina tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa, varhain aloitettua tukea ja tiedonsiirtoa yhteistyöverkoston kanssa. Olemme aktiivisia aloitteentekijöitä yhteistyöverkostojen kanssa ja huolehdimme lapsen asioiden etenemisestä, esimerkiksi tutkimuksiin pääsyssä tai kouluun siirtymisessä.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä eettinen ja uskontokasvatus

Lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Lapsen itsetunnon ja minäkuvan kehitykselle on tärkeää, että hänen oman kulttuuriinsa kuuluvat asiat näkyvät arjessa ja niitä arvostetaan. Tuemme perheitä käyttämään omaa äidinkieltään ja säilyttämään oman kulttuurin.

Lapsen aloittaessa päivähoidon järjestämme vanhempien kanssa aloituskeskustelun, (lomake: Alkukeskustelu monikielisten ja – kulttuuristen lasten vanhempien kanssa). Käytämme tarvittaessa asioimistulkkia, jotta kaikki osapuolet tuntevat tulevansa ymmärretyiksi. Käymme läpi perheeseen, kieleen, uskontoon ja kulttuu-

riin liittyviä asioita, saamme tietoa miten nämä näkyvät arjessa, esim. ruokailu, pukeutuminen, vietetyt juhlapyhät. Esittelemme perheelle suomalaista varhaiskasvatusta ja päiväkotimme toimintatapoja. Suomi toisena kielenä opetusta on kuvattu kohdassa 5.1. Kieli vuorovaikutuksen perustana.

Tutustumme lapsen ja lapsiryhmän kanssa lapsen kulttuuriin: kysymme esim. syntymäpäiviä vietettäessä miten sinä laulat 'paljon onnea vaan', miten teillä on kotona tapana juhlia? Lapset saavat sanoa, miten lasketaan viiteen vietnamiksi, viroksi, ranskaksi ja miten toivotetaan hyvää huomenta. Huomioimme vuoden juhlia esim. Eurooppa-päivä, YK:n päivä, järjestämme teemapäiviä esim. kiinalainen uusivuosi. Tutkimme lasten kanssa karttaa, missä eri maat ja mantereet sijaitsevat, mistä perhe tai isovanhemmat ovat kotoisin, laulamme lauluja eri maista, kerromme kirjoja lukiessa, minkä maalainen kirjailija on. Tuomme esille 'maailmankansalaisuutta'. Yhdessä tutkien ja pohtien edistämme suvaitsevaisuutta ja toisen kunnioittamista luonnollisena asiana.

Eettinen kasvatus sisältyy meillä arjessa käytännön tilanteisiin. Keskustelemme lasten kanssa tunteista, opimme tunnistamaan ja nimeämään niitä, toimimaan ystävällisesti sekä ratkaisemaan erilaisia ristiriitatilanteita. Pohdimme turvallisessa ilmapiirissä ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, oikean ja väärän erottamista, iloja ja pelkoja sekä tasa-arvoisuutta. Tarjoamme lapselle mahdollisuuden kyselemiseen, pohdintaan, ihmettelyyn ja hiljaisuuteen. Käsittelemme satujen, kertomuksien ja leikkien kautta mm. oikeudenmukaisuutta, rohkeutta ja reiluutta, hyvän voittamista pahasta, hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa.

Tutustumme kulloinkin lapsiryhmissä oleviin uskontoihin, katsomuksiin ja tapoihin. Katsomuskasvatuksen liitämme arjen asioihin, juhliin ja tapahtumiin, joilla on kulttuuriin kuuluvia ja kasvatuksellisia merkityksiä. Autamme lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että muiden katsomuksellisia perinteitä, tapoja ja käsityksiä.

Tavoitteenamme on oppia tuntemaan ja arvostamaan oman kotiseudun kulttuuri- ja luontoperintöä. Vietämme päiväkodin joulu- ja kevätjuhlia, teemme retkiä luontoon, nautimme luonnon kauneudesta ja hiljaisuudesta. Seurakunta kutsuu kirkkohetkiin sekä joulu- ja pääsiäiskirkkoon. Kysymme lasten vanhemmilta miten he toivovat lapsensa osallistuvan näihin tapahtumiin. Kirjaamme perheen uskonnolliset ja katsomukselliset arvot, jotka huomioimme toiminnassa. Kirkossa käymme pienryhmissä, muilla lapsilla on muuta viikko-ohjelman mukaista toimintaa.

5.6.3 Tasa-arvokasvatus

Tasa-arvo tarkoittaa, että kaikilla ihmisillä on erilaisesta taustastaan tai sukupuolestaan riippumatta samat oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet kaikilla elämänalueilla. Suomessa yhdenvertaisuus perustuu lakiin, joka kieltää syrjinnän. Koulut laativat tasa-arvosuunnitelmia ja myös päiväkodin tehtävä on edistää tasa-arvoa. Yhdenvertainen kohtelu ja mahdollisuudet tähtäävät yhdenvertaiseen yhteiskuntaan. Tasa-arvo on jatkuva jokapäiväinen prosessi, johon me kaikki vaikutamme. Päiväkodeissamme tarjotaan kaikille lapsille mahdollisuus kokeilla ja kehittää kykyjään sukupuolesta tai taustasta riippumatta. Päiväkodin aikuiset pyrkivät siihen, ettei kenenkään mahdollisuuksia rajata stereotyyppisten käsitysten mukaan. Ohjaamme lapsia niin, että he saavat ilmaista itseään ja oppia erilaisia taitoja, jotka ovat tärkeitä kaikille ihmisille elämässä pärjäämisen kannalta. Erilaisia rooleja ja leikkivälineitä saa kokeilla ja vaihtaa. Lasten toimintamahdollisuuksia ei rajoiteta sukupuolen mukaan.

Eri sukupuolista ei yritetä tehdä samanlaisia tai neutraaleja vaan pyritään huolehtimaan siitä, että lapsi saa kasvaa, ilmaista tunteitaan ja valita tekemisiään omien taipumustensa ja kiinnostuksensa mukaan. Kasvattajalla on herkkyyttä nähdä ja huomioida yksilöiden väliset erot. Päiväkodissa aikuiset kiinnittävät huomiota leikkikulttuuriin, tilankäyttöön ja materiaaleihin. Keskustelua ylläpidetään päiväkotiemme palaverirakenteissa ja kehitämme havaintojemme perusteella oppimisympäristöä lasten tarpeita vastaamaan. Tarkastelemme myös sitä, miten huomioimme eri lapsia ja pyrimme kannustamaan kaikkia tasapuolisesti. Tasa-arvokasvatus päiväkodissa tukee lasten kasvua ihmisten moninaisuutta kunnioittaviksi. Se ehkäisee myös kiusaamista ja kannustaa sukupuolten välisiin ystävyyssuhteisiin.

”Lapsen hyvä päivä sisältää vapaita leikkihetkiä erilaisten leikkien ja ystävien parissa. Mielestäni leikkien tulisi sisältää ns. tyttöjen ja poikien leikkejä niitä erittelemättä.”
Vanhemman kommentti

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Haluamme auttaa lapsia luomaan hyvän suhteen luontoon. Lähiympäristöstämme tulee tuttu ja turvallinen paikka, jossa lapset voivat kokea elämyksiä ja hyvänolon hetkiä sekä kiireettömyyttä ja aistia vuodenaikojen vaihtelut. Näin lapset oppivat tuntemaan, kunnioittamaan ja kohtelemaan luontoa vaalien.

Käymme – niin isot kuin pienet - retkillä lähipuistoissa ja metsissä. Metsässä laulamme, soitamme, teemme taidetta, leikimme, liikumme ja aistimme koko kehollamme luontoa. Käytämme luontoa oppimisympäristönä – vertailemme, mittaamme, laskemme, nimeämme. Mukaan otamme luontokirjoja, luuppeja, tutkimuspurkkeja, kyniä ja paperia. Tuomme metsäretkiltä materiaaleja tarkempaan tutkimiseen, askarteluihin ja leikkeihin.

Metsämörrissä on kivaa syödä mustikoita!
5v. lapsi

Helmiveneessä luontoretkiä toteutetaan Suomen Ladun Metsämörrikoulun mukaisesti, jota ohjaavat koulutuksen käyneet työntekijät. Metsässä on mukana satuhahmo (Leppäkerttu tai Metsämörri) ja siellä lauletaan mörrilauluja ja leikitään mörrileikkejä. Metsässä toimitaan joka kerta saman rungon mukaan, mihin kuuluu myös evästauko.

Edistämme kestävää kehitystä käyttämällä lähiympäristön tarjoamia kulttuuri-, kirjasto- ja museopalveluja. Opetamme lapsia käyttämään tavaroita ja leluja huolellisesti. Siivoamme jälkemme ja korjaamme rikkoutuneet tavarat, jos se on mahdollista. Keskustelemme arjen tilanteissa ekologisuudesta; käsipaperin kohtuullisesta käyttämisestä, veden kuluttamisesta ja sähkön säästämisestä. Vähennämme biojätettä opettamalla lapsia ottamaan ruokaa sopivasti. Lajittelemme maitotölkit, paperit ja pahvit. Käytämme askarteluissa kierrätysmateriaaleja. Hankimme kulutusta kestäviä tavaroita ja leluja, joita kierrätämme ryhmästä toiseen. Otamme vastaan lahjoitustavaroita. Esikoulussa on käytössä harjoituskirjoja, joista monistetaan tarvittavat tehtävät.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen minäkuvaa, kehittää vuorovaikutustaitoja ja oppimis-valmiuksia. Tavoitteenamme on omatoiminen, itsestään, tavaroistaan sekä lähiympäristöstään huolehtiva lapsi. Vahvistamme lapsen taitoa kuunnella ohjeita ja toimia niiden mukaan. Haastamme lapsia pohtimaan asioita ja kehitämme heidän ongelmanratkaisutaitojaan.

Esiopetuksessa pääpaino on toiminnallisuudella. Jokaiseen esikoulupäivääämme kuuluu leikillisyyttä ja leikkiä. Tuokioilla lähestymme opetettavaa aihetta mm. laulaen, loruillen, soittaen, leikkien, liikkuen, tutkien, keskustellen sekä kirjallisilla tehtävillä. Kannustamme lapsia avoimeen, toista kunnioittavaan keskusteluun ja omien ajatusten ilmaisemiseen niin kavereiden kesken kuin aikuisen kanssa.

Sisältöalueemme ovat: kieli- ja vuorovaikutus, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, etiikka ja katsomus, taide, kulttuuri ja mediakasvatus. Toteutamme lasten kanssa erilaisia projekteja syventyen aiheeseen lähemmin esim. satu-, sirkus- ja lentokenttäprojekti. Eri liikuntamuodot ja lajit vaihtelevat vuodenaikojen ja sään mukaan. Joka toimintakausi painotamme eri asioita lasten kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan. Helmiveneessä painotetaan lisäksi montessoripedagogiikka. Esiopetuksessa huomioimme eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ja keskustelemme lasten kanssa eri kielistä, uskonnoista ja perheiden erilaisista tavoista.

Havainnoimme lapsia ja kartoitamme heidän taitojaan: leikkiä, kaverisuhteita, sosiaalisia taitoja, tunteiden ilmaisua, työskentelytaitoja, omatoimisuutta ja oman toiminnan ohjausta, motorisia taitoja sekä matemaattisia ja kielellisiä valmiuksia. Havaintojen pohjalta arvioimme ja mukautamme toimintaa lasten tarpeita vastaavaksi.

Eri ryhmien esikouluopettajat suunnittelevat toimintakautta yhdessä. Lapset ovat mukana suunnittelussa, kertovat toiveistaan ja ajatuksistaan:

Mitä haluat oppia ja tehdä eskarissa? Mistä haluat tietää lisää?

- lukemaan ja kirjoittamaan
- tiskaamaan astioita
- leikkiä
- kuperkeikka ja kärrynpyörä
- tutkia lintuja ja dinosauruksia
- mennä metsään
- leikkaamaan saksilla

Esikoulussa toimimme pienryhmissä sekä koko päiväkodin esikoululaisten isommassa vertaisryhmässä. Lapsiryhmissä on myös nuorempia lapsia, joiden kanssa esikoululaiset toimivat päivittäin. Järjestämme yhteisiä juhlia ja erilaisia tapahtumia päiväkodin kaikille lapsille. Helmiveneen ja Ravurin esikoululaisilla on myös yhteistä toimintaa ja retkiä. Teemme yhteistyötä lähikoulujen kanssa. Yhteistyö-luokan kanssa tapaamme muutaman kerran vuodessa päiväkodin ja koulun tiloissa.

Lapset arvioivat itseään syksyllä ja keväällä. Teemme jokaiselle esikoululaiselle oppimissuunnitelman yhdessä perheen/huoltajan kanssa (LEOPS). Lapsi on keskustelussa mukana kertomassa omista toiveistaan. Keväisin käymme yhdessä vanhempien kanssa Esikoulusta kouluun – keskustelun, jolla siirrämme tietoa esikoulusta tulevaan kouluun (EsKo).

Päiväkodissa toimii oppilashuoltotyöryhmä (päiväkodin johtaja, kelto, elto, esikoulunopettajat), jossa kartoitamme lasten mahdolliset tuen tarpeet. Teemme yhteistyötä tarvittaessa neuvolan, lastensuojelun, terapeuttien ja lasta tutkivien tahojen kanssa.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta järjestetään niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka ovat vasta muuttaneet Suomeen, asuneet Suomessa alle vuoden tai olleet suomenkielisessä päiväkodissa alle vuoden. Valmistavassa esiopetuksessa olevat lapset ovat mukana esiopetuksessa muiden esikoululaisten kanssa neljä tuntia päivässä. Lisäksi lapsilla on mahdollisuus viidenteen tuntiin, jolle laaditaan oma kaksikielisyyden suunnitelma.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Ravurin yksikköön kuuluvat Ravurin päiväkoti, Pikkuravurin päiväkoti ja Helmiveneen päiväkoti. Toimimme tiimiorganisaatiossa, jossa kaksi vierekkäistä ryhmää muodostavat tiimiparit. Lapsiryhmästä vastaavat aikuiset muodostavat tiimin , jonka työntekijöillä on toisiaan täydentäviä taitoja, tietoja ja kokemusta. Kaikki voivat käyttää vahvuuksiaan ja jakaa osaamistaan koko yhteisössä. Naapuritiimin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, vastataan lapsista yhdessä ja annetaan apua arjen tilanteissa. Päiväkodin johtaja vastaa kokonaisuudesta, johtaa tiimejä ja huolehtii tiimien toimintaedellytyksistä.

Lapsiryhmien toiminnan suunnittelu ja arviointi:

Tiimissä suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan ryhmän työtä. Jokainen ryhmä tekee oman toimintasuunnitelmansa vuosittain. Esiopetuksen suunnitelma ja esiopetuksen keskeiset tavoitteet vuosittain sovitaan yhdessä.

Työyhteisön toiminnan suunnittelu ja arviointi:

Tiimisopimuksessa kunkin tiimin jäsenet sitoutuvat perustehtävään, sopivat tavoitteista, vastuualueista, tiedonkulusta, päätöksenteosta sekä muista vuorovaikutuksen pelisäännöistä. Jokainen ryhmä pitää viikoittain oman tiimipalaverinsa, tarpeen mukaan kokoonnutaan paritiimeinä sopimaan yhteisistä asioista. Keskimäärin kahden viikon välein kokoontuu päiväkodin edustuksellinen tiimipalaveri päiväkodin johtajan johdolla. Ravurissa ja Helmiveneessä edustuksellinen tiimikokous pidetään erikseen, asialista on yhteinen. Jokaisesta tiimistä palaveriin osallistu sovittu edustaja. Palaverit puretaan oman ryhmän tiimipalaverissa, edustaja tuo asioita kokoukseen omasta tiimistä ja vie asioita edustuksellisesta kokouksesta omaan tiimiin. Päiväkodin johtaja tiedottaa varhaiskasvatuksen tulosalueen sekä oman alueen johtoryhmän terveiset ja huolehtii tiedonkulusta omia päiväkoteja sekä koko kaupungin varhaiskasvatusta koskevissa asioissa. Päiväkodin edustuksellinen tiimi on päätösvaltainen, kun jotakin päätetään, se sitoo kaikkia.

Yksikön yhteisten asioiden hoitaminen on jaettu henkilökunnalle vastuualueiksi, joista työntekijä huolehtii yksin tai työparin kanssa. Määrittelemällä vastuut ja sopimalla keskustelu- ja päätöksentekorakenteista, varmistamme ison yksikön selkeät rakenteet ja toiminnan sujuvuuden. Kaikki vastaavat omalta osaltaan työn sujumisesta, hyvän ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä. Jaamme tehtäviä erilaisen osaamisen ja asiantuntijuuden perusteella. Erilaisten teemojen tai asioiden puitteissa perustetaan työryhmiä tarpeen mukaan. Työryhmät voivat olla pysyvämpiä tai kertaluonteisia asiasta riippuen.

Pedagoginen ohjausryhmä toimii pedagogisen jaetun johtajuuden foorumina, jossa suunnitellaan ja arvioidaan toiminnan linjauksia sekä käsitellään muutos- ja kehittämistarpeita. Ryhmä kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa lukukaudessa päiväkodin johtajan johdolla. Siihen osallistuu lto jokaisesta ryhmästä tai yksi opettaja/ paritiimi ja hän toimii oman alueensa äänitorvena. Lisäksi yksikössämme kokoontuu sopimuksen mukaan kaikille avoin pedagoginen foorumi, jossa kokoontumisen aiheina ovat erilaiset koulutuspalautteet ja muut ajankohtaiset kiinnostavat teemat. Jos kokoonnutaan Ravurissa, myös Helmiveneen väki on tervetullutta ja päinvastoin. Näin jaamme osaamistamme ja kokemuksiamme, opimme toisiltamme ja ideoimme yhdessä.

Arviointi on osana kaikissa palaverirakenteissa. Vuosittain päiväkodinjohtaja käy keskustelut kaikkien työntekijöiden kanssa tai vaihtoehtoisesti tiimien kanssa, jolloin arvioidaan tavoitteiden toteutumista, osaamista ja kehittämistarpeita.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Päiväkodit lähiympäristössä	Teemme yhteistyötä lähipäiväkotien kanssa. Suunnittelupäivien ajaksi varaamme sijaishoitopaikkoja niitä tarvitseville läheisistä päiväkodeista ja autamme toinen toisiamme muutenkin. Välineitä lainataan ja myös henkilökunta voi siirtyä työhön toiseen päiväkotiin tarvittaessa tilapäisesti. Itä-Hakkilan yksikön kanssa järjestämme yhteisiä päivystyksiä esim. joululomien aikaan. Kesäaikaan vain yksi päiväkoti alueella päivystää heinäkuun ajan. Myös retket tai yhteiset teatteriesitykset ovat mahdollisia.
Lastenneuvola	Nelivuotiaat lapset kuuluvat laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin. Hyve4 –lomake täytetään lapsesta päiväkodissa, jossa keskustellaan vanhempien kanssa. Lomake lähetetään neuvolaan 4-vuotistarkastusta varten ja neuvolan tarkastuksen jälkeen kerätty tieto palaa päiväkotiin. Vanhempien kanssa yhteistyössä voimme olla muulloinkin yhteydessä neuvolaan lapsen asioissa.
Kelto (konsultoiva erityislastentarhanopettaja) sekä Kieli ja- kulttuurikoordinaattori	Kelto käy ryhmissä ja tukee henkilökuntaa toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä. Myös lasten vanhemmat voivat ottaa keltoon yhteyttä, jos herää huoli lapsen kehitykseen liittyvissä asioissa. Yhteistyössä lapsen vanhempien ja kelton kanssa pohdimme arjen sujumista päiväkodissa ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori on päiväkodin tukena maahanmuuttajataustaisten lasten asioissa.
Koulu	Tavoitteena on, että lapsi siirtyy joustavasti päiväkodista kouluun. EsKo-prosessi on vakiintunut yhteistyömuoto: havainnot lapsen vahvuuksista ja tuen tarpeista siirretään huoltajien välityksellä päiväkodista kouluun. Esiopetusryhmillä on ns. kummiluokat lähikouluissa, joiden opettajien kanssa yhdysopettajamme suunnittelee vuosittaisen toiminnallisen yhteistyön. Ohjelmassa on kouluun tutustumista, oppitunneille osallistumista ja koululuokan vastavierailuja päiväkotiin.
Kirjasto	Kaikki päiväkotiemme ryhmät käyttävät aktiivisesti kirjastojen palveluja. Hakunilan laadukas kirjasto on Ravurin ryhmien käytössä ja Helmivene käyttää kirjastoauton palveluja.
Seurakunta	Päiväkoteja kutsutaan vuosittain Joulu- ja Pääsiäishartauteen sekä kirkkovartteihin. Seurakunnan tilaisuuksiin ovat kaikki tervetulleita ja vanhemmat päättävät lastensa osallistumisesta: vierailemme Pyhän Annan lastenkirkossa sekä Hakunilan ja Tikkurilan kirkoissa erilaisissa tilaisuuksissa. Seurakunta järjestää kasvattajailtoja lasten vanhemmille sekä koulutusta ja virkistystoimintaa henkilökunnalle.
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	Käytämme lähiympäristön sekä koko pääkaupunkiseudun kulttuuripalveluja: konsertteja, teatteriesityksiä, museovierailuja jne. Ravuri käyttää säännöllisesti Hakunilan nuorisotilan liikuntasalia ja Helmivene käy vuosittain liikuntamyllyssä. Osallistumme myös Nuori Suomi–liikuntakampanjoihin.
Terapiapalvelut, tutkivat tahot	Teemme yhteistyötä puheterapeuttien, toimintaterapeuttien ja fysioterapeuttien kanssa. Kun lapsi on esim. saanut lähetteen puheterapiaan, terapeutti voi käydä lapsen luona päiväkodissa, jos asiasta on sovittu vanhempien kanssa. Tarvittaessa teemme yhteistyötä HUS:n lasten ja nuorten sairaalan tai muiden tutkivien tahojen asiantuntijoiden kanssa lasten asioissa.
Neuvolan perhetyö, perheneuvola, lastensuojelu	Lapsiperheillä on mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen sekä lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Päiväkodeilla on sovitut toimintamallit yhteistyökumppanien kanssa, joiden tarkoitus on varhaisen tuen tarjoaminen.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä ohjeistetaan tarkemmin Hyvinvointityö varhaiskasvatuksessa–oppaassa ja esiopetuksen oppilashuoltoa Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa.

Hyvinvointityö päiväkodissa on kokonaisvaltaista lasten hyvinvoinnista huolehtimista. Yhteistyö lasten vanhempien kanssa on ensiarvoisen tärkeää, kun pyrimme varmistamaan kaikille lapsille tasavertaiset kasvamisen ja oppimisen mahdollisuudet. Päiväkodissa aikuiset auttavat lapsia pääsemään mukaan toimintaan ja kaveripiiriin. Tavoitteena on tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään. Sosiaaliset taidot sekä monet arkielämän tiedot ja taidot auttavat lapsia pärjäämään ja huolehtimaan pikkuhiljaa itse omasta hyvinvoinnistaan. Lapset oppivat ja heille voi opettaa hyvinvointitaitoja samalla tavalla kuin muitakin taitoja. Yhdessä koetut asiat muuttuvat lapsille omiksi mahdollisuuksiksi. Yhteisöllisyyteen kasvaminen päiväkodissa tapahtuu aikuisten yhteisvastuun kautta. Me aikuiset olemme mallina ja ohjaamassa lapsia. Lasten kokemus osallisuudesta vahvistuu ja erilaisista taustoista johtuvien selityserojen merkitys vähenee. Kuuntelemme lasten aloitteita ja toiveita sekä mahdollisia huolia. Hyvinvointi vahvistuu, kun lapsi saa apua tarvitessaan ja näkee, kun toisia autetaan. Puutumme kiusaamiseen. Päiväkodissa on erillinen Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Arvioimme työtämme ryhmien viikoittaisissa palavereissa sekä muissa foorumeissa. Teemme arjen muutoksia heti, kun tarvetta ilmenee. Muutamme toimintaympäristöä ja toimintatapojamme, jotta jokaisen lapsen oikeus hyvään arkeen voi toteutua.

Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetusikäiset lapset kuuluvat oppilashuollon piiriin. Päiväkotimme oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja, kunkin ryhmän opettajat, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja mahdollisuuksien mukaan neuvolan terveydenhoitaja. Syksyllä esiopetuksen alkaessa tutustutaan jokaisen lapsen tilanteeseen ja tarpeisiin. Tavoitteena on varhainen tunnistaminen ja puuttuminen lapsen mahdollisiin kehityksen ja oppimisen esteisiin. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu joka syyskauden alkupuolella ja sen jälkeen aina tarvittaessa. Lasten vanhemmille ilmoitetaan, milloin heidän lapsensa asioita käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja lapsi itse sekä vanhemmat voivat olla läsnä oppilashuollon kokouksessa, kun lapsen asiaa käsitellään. Keskeiset yhteistyökumppanit ovat neuvolan terveydenhoitaja ja tarpeen mukaan lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet.

7.3 Viestintä ja teknologia varhaiskasvatuksessa

Teemme näkyväksi lapsen päivää monin tavoin. Ryhmiemme ilmoitustauluilla on näkyvissä viikko-ohjelma ja tulevat tapahtumat. Päivän sisällöstä ja tuokioista kerromme tarkemmin niin ilmoitustaululla kuin päivän päätteeksi suullisesti vanhempien hakiessa lapsia. Lisäksi laitamme seinälle valokuvia, lasten piirustuksia, haastatteluja ja keskusteluja eri aiheista. Mahdollisuuksien mukaan esitämme valokuvia tai pieniä videopätkiä lasten leikeistä, retkistä tai muista päivän tapahtumista. Helmiveneen päiväkodissa ja Ravurissa joissakin ryhmissä käytetään sähköpostilla tiedottamista nopeuttamaan tiedonkulkua vanhemmille. Suunnittelemme pedagogisen viestinnän lisäämiseksi kodin ja päiväkodin välillä ”sähköistä ilmoitustaulua”, päiväkodin ryhmien omia suljettuja fb-sivuja tai vastaavaa kanavaa. Jaamme sähköisesti vanhemmille myös valokuvia ja lasten tietokoneella tehtyjä tuotoksia.

Myös lapset ovat päässeet osallistumaan ja opettelemaan tietokoneiden ja kameran käyttöä. Isompien lasten ryhmissä on kaikissa tietokoneet, joilla lapset voivat opetella eri ohjelmien käyttöä, mm. piirustusohjelma, word, powerpoint ja erilaiset opetuspelit. Haemme internetistä tietoa eri asioista yhdessä lasten kanssa.

Käytämme hyödyksi havainnoinnissa ja dokumentoinnissa videokameroita ja kameroita. Videolta katsoessa lasten leikeistä ja tekemisistä saadaan hyödyllistä tietoa ja tehdään havaintoja, jotka muuten saattaisivat jäädä huomiotta. Niiden pohjalta voimme käydä yhteisiä keskusteluja ja saada eri näkökulmia. Katsomme videoita ja valokuvia lasten kanssa. Lapsi kokee itsensä tärkeäksi, kun hänen toimintaansa dokumentoidaan ja katsotaan yhdessä. Videoita ja valokuvia voidaan käyttää myös vanhempien kanssa käytävien keskustelujen yhteydessä ja vanhempainilloissa. Pedagoginen työmme tulee näin paremmin näkyväksi lasten vanhemmille.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi Varhaiskasvatus
Ravurin varhaiskasvatusyksikkö
Kaviokuja 5, 01200 Vantaa
09-8393 0252

VANTAA

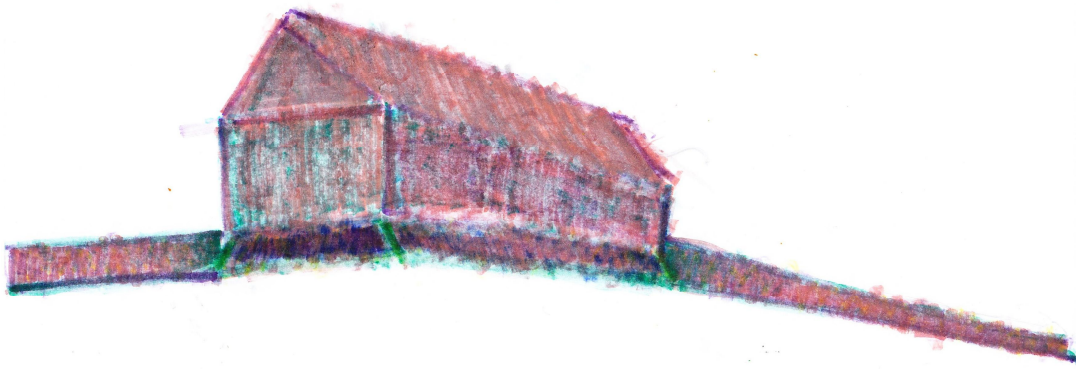

Varhaiskasvatussuunnitelma

Riihipellon päivähoitoyksikkö
Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 3
2.1 Kunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma osana ohjausta 3
2.2 Varhaiskasvatuksen arvot 4
2.3 Lapsikäsitys ja kasvattajuus 5
3 Yhteistyö perheiden kanssa 6
4 Työ lasten parissa 7
4.1 Kieli ja vuorovaikutus 7
4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 8
4.3 Oppiminen 9
4.3.1 Lapselle ominaiset tavat toimia 9
4.3.2 Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot 10
4.3.3 Esiopetus 11
4.3.4 Arjen toimintarakenteet 14
4.3.5 Oppimisympäristö 15
4.4 Leikki 16
5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 19
5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 19
5.2 Monikulttuurisuuden kohtaamisesta kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen 21
5.3 Sukupuolten välinen tasa-arvo 21
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 22
7 Yhteistyöverkostot 22

1 Johdanto

Kädessäsi on Riihipellon päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelma. Se on laadittu vuosien 2012-2013 aikana Riihipellon ja Pehtoorin päiväkotien henkilökunnan yhteistyönä. Prosessin aikana on käyty paljon keskusteluja pedagogiikasta, lasten hyvästä hoidosta, työ hyvinvoinnista jne. Tähän kirjaseen on kuvattu mahdollisimman paljon noiden keskustelujen lopputuloksista. Suurin anti työyhteisölle on kuitenkin ollut tämä keskustelu. Se auttaa meitä tekemään työmme entistä paremmin ja näkemään selkeämmin yhteiset tavoitteemme ja päämäärämme. Toivomme, että tämä suunnitelma kuluu sekä vanhempien että uusien työntekijöidemme käsissä. Työyhteisössämme keskustelu varhaiskasvatuksen kehittämisestä jatkuu edelleen erilaisissa pedagogisissa foorumeissa.

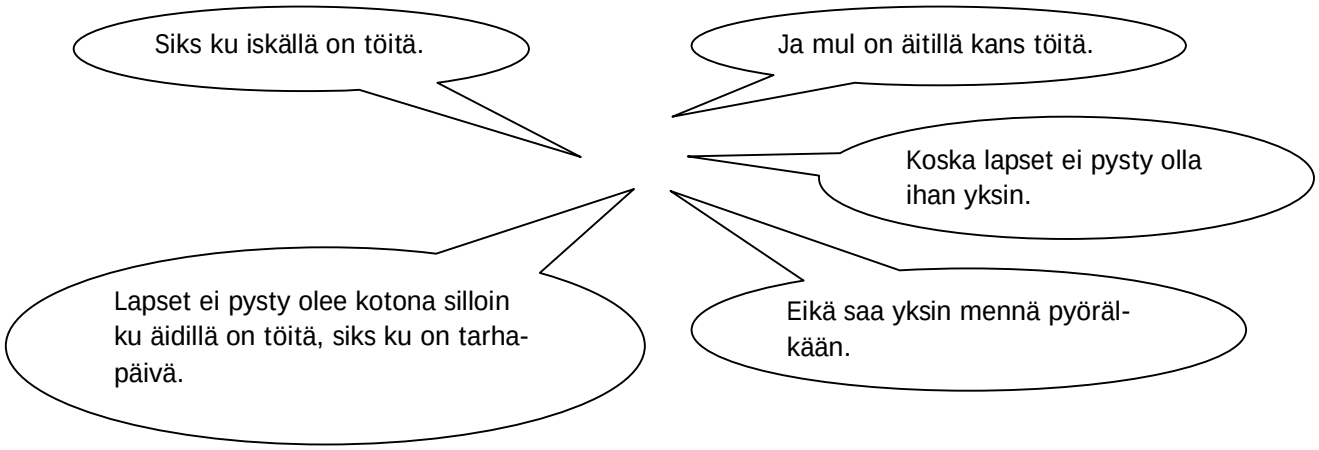
Riihipellon päivähoitoyksikkö koostuu Riihipellon ja Pehtoorin päiväkodeista, jotka sijaitsevat melko lähellä toisiaan ja joilla on yhteinen päiväkodin johtaja. Riihipellon päiväkoti aloitti toimintansa elokuussa 1998. Päiväkodissa toimii viisi ryhmää: pienten ryhmät Siilit ja Oravat sekä isojen ryhmät Ilvekset, Ketut (integroitu ryhmä) ja Karhut, jossa järjestetään myös esiopetusta. Kasvatushenkilöstöä Riihipellon päiväkodissa on yhteensä 15 sekä vuosittain vaihtuva määrä avustavaa henkilöstöä. Päiväkodin kanssa samassa talossa tarjotaan myös Veromäen koulun alkuopetusta 1-2 luokkalaisille. Pehtoorin päiväkoti avasi ovensa elokuussa 2004. Päiväkodissa toimii neljä ryhmää: pienten ryhmät Koivut ja Tammet sekä isojen ryhmät Männyt ja Kuuset, jossa järjestetään myös esiopetusta. Kasvatushenkilöstöä Pehtoorissa on 12 sekä vuosittain vaihtuva määrä avustavaa henkilöstöä.

Molemmissa taloissa ateria- ja puhtauspalvelut on ulkoistettu. Kiinteistöhuollosta vastaa Vantaan kaupungin Vantti Oy.

Riihipellon päivähoitoyksikössä on vuosien saatossa ollut monia sosiaalialan opiskelijoita eripituisilla työssäoppimisjaksoilla sekä oppisopimusopiskelijoina. Opiskelijat tuovat työyhteisöön aina uusimpia ideoita ja tuoreimpia näkökulmia. Ohjaamalla opiskelijoita teemme alaa tunnetuksi osallistuen samalla omalla panostuksellamme opiskelijan koulutukseen. Tällä tavoin toimiessamme varmistamme alalle tulevaisuuden työntekijöitä.

Opiskelijoiden lisäksi yksikössämme työskentelee usein myös eri tahoilta tulleita työelämään tutustujia. Tarjoamme eri-ikäisille ihmisille mahdollisuuden tutustua suomalaiseen työkulttuuriin ja päivähoidon arkeen. Toivomme myös tätä kautta saavamme alalle uusia ihmisiä.

Miksi olette päiväkodissa?

TOIMINTA-AJATUKSEMME

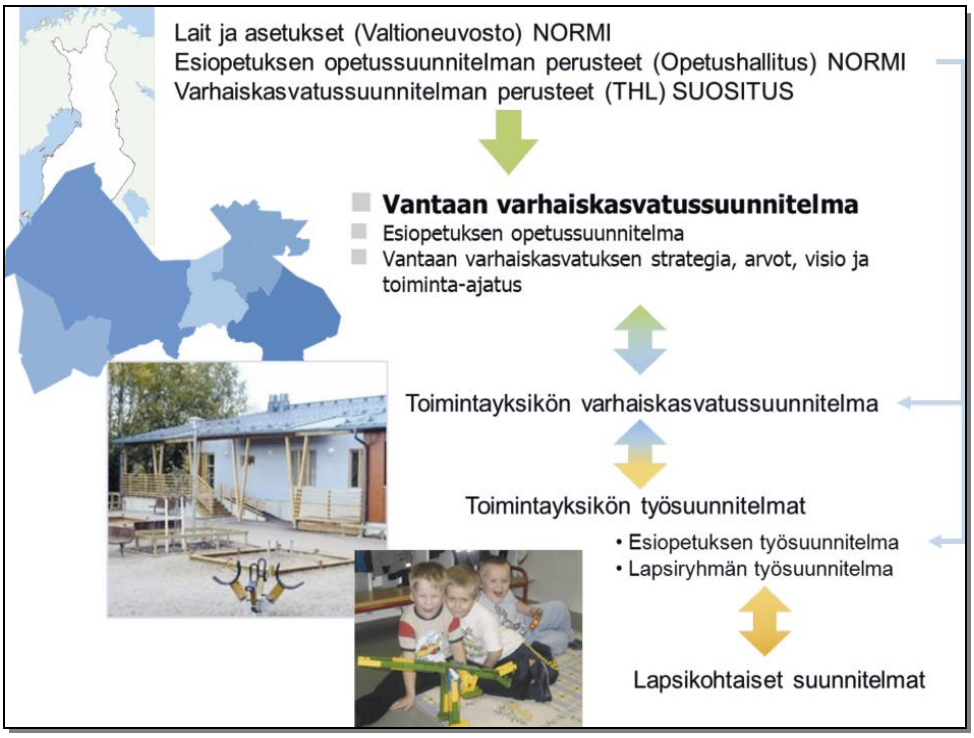
Toimintamme tavoitteena on tarjota lapselle hyvä ja turvallinen arki. Jokainen lapsi saa päivän aikana osakseen hellyyttä ja syliä, unohtamatta turvallisia aikuisen asettamia rajoja. Kuuntelemme ja arvostamme lasta sekä kohtaamme hänet sekä yksilönä että myös oman perheensä ja kulttuurinsa jäsenenä. Rohkaisemme lasta osallistumaan, tekemään aloitteita ja kokeilemaan rohkeasti uusia asioita ilman epäonnistumisen pelkoa. Lapsi saa mahdollisimman paljon itse olla osallisena päivänsä kulussa, esim. valitsemalla leikin ja leikkikaverin, toimimalla apulaisena sekä osallistumalla toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen oman ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Ammattitaitoinen henkilökunta, kiinteät päivän rakenteet ja selkeät säännöt yhdessä hyväksyvän ja yksilöllisyyden huomioonottavan ilmapiirin kanssa luovat turvallisen kasvuympäristön, jossa lapsi uskaltaa kokeilla rajoja ja ilmaista tunteitaan. Olemme täällä lapsia varten!

Tavoitteenamme on avoimen ja toimivan kasvatuskumppanuuden luominen vanhempien kanssa. Avoin vuorovaikutus ja molemminpuolinen kunnioitus ovat meille ensiarvoisen tärkeitä. Yhteistyössä vanhempien kanssa pystymme tarjoamaan jokaiselle lapselle juuri hänen kaipaamaansa kasvun ja kehityksen tuen.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Kunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma osana ohjausta

Valtakunnalliset säädökset ja ohjaavat opetussuunnitelmalliset asiakirjat yhdessä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman kanssa muodostavat perustan päivähoitoyksikkömme oman suunnitelman tekemiselle. Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmassa kiteytetään kasvatustyössä syntyneitä toimintatapoja. Lasten kehityksen ja oppimisen tukeminen on prosessi, josta toimintayksikkömme työyhteisöt voivat jatkuvasti oppia lisää. Oheisessa kaaviokuvassa on kuvattu suomalaisen ja vantaalaisen varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän keskeiset piirteet (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 21).

Kuva 1. Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän keskeiset piirteet
(Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 21)

Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa ohjaavat vantaalaiset arvot. Vantaan kaupungin arvojen merkitys ja vaikutus varhaiskasvatustyölle käsiteltiin kasvattajien laajan keskustelukierroksen aikana vuosina 2010-2011. Jokaisella työntekijällä oli mahdollisuus osallistua yksikkötasolta lähteneeseen vuoropuheluun ja varhaiskasvatuksen arvot muotoiltiin arvoseminaarissa.

VARHAISKASVATUKSEN VISIO 2020

Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana.

Vantaan varhaiskasvatuksen slogan

”Vantaalla vekara viihtyy ja vaikuttaa”

VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa.

2.2 Varhaiskasvatuksen arvot

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) varhaiskasvatuksen arvoiksi on määritelty innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Innovatiivisuus

Riihipellon päivähoitoyksikössä innovatiivisuus näyttäytyy monin eri tavoin. Innovatiivisuus on kekseliäisyyttä ja pienten variaatioiden huomioimista jokapäiväisessä toiminnassa. Kasvattajilta vaaditaan olosuhteista riippumatta muutosvalmiutta, epävarmuuden sietämistä ja kykyä tarttua hetkeen.

Lasten ajatusten, ideoiden ja kiinnostuksenkohteiden tulee olla ensisijaisia arjen toiminnan määrittäjiä. Pyrkimyksenä on välttää liikaa varovaisuutta ja turhia kieltoja. Kasvattajilla tulee olla avoin asenne, arvostus ja aito kiinnostus lasten ajatuksia kohtaan; lasten innovatiivisuutta hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.

Vuosittaiset koulutukset auttavat löytämään uusia näkökulmia kasvatustyöhön, näkemään muutostarpeita omissa ja työyksikön toimintatavoissa sekä hyödyntämään moniammatillisuuden mahdollisuuksia. Koulutuksen kautta voidaan jakaa vastavuoroisesti hyväksi havaittuja työtapoja ja innovaatioita.

Kestävä kehitys

Riihipellon päivähoitoyksikössä kestävä kehitys näkyy ekologisena, kulttuurisena, sosiaalisena sekä taloudellisena toimintana. Kulttuurinen kestävä kehitys on kaikkien lasten tasavertaista kasvattamista ja kohtelemista lapsen oma kulttuuritausta huomioiden. Sosiaalinen kestävä kehitys näkyy hyvinvointia edistävänä vuorovaikutuksellisena toimintakulttuurina ja yhteisenä vastuuna oman työyhteisön varhaiskasvatuksesta sekä avoimena, arvostavana ja tasa-arvoisena suhtautumisena kaikkia kohtaan. Ekologinen kestävä kehitys on monin eri keinoin asennekasvatusta kestävään kehitykseen, jotta ekologisista arvoista tulisi lapsille itsestäänselvyyksiä. Taloudellinen kestävä kehitys on lapsen ja lapsiperheiden tarpeita vastaavaa palvelua ja henkilökunnan työvuorojen oikeaa kohdentamista lasten paikallaoloon perustuen. Lisäksi resurssien ja hankintojen suunnitelmallinen ja joustava käyttö, mm. henkilökunnan siirtyminen talojen välillä käyttöasteen mukaan edistävät osaltaan taloudellista kestävää kehitystä.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on osallisuuden edistämistä ja osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Lapsen kannalta tämä tarkoittaa esim. mahdollisuutta olla ikätason mukaisesti mukana toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa ja osallistumista lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetuksen oppimissuunnitelman laatimiseen. Lapsi tuntee itsensä tärkeäksi ja tulee huomioiduksi. Kasvatuskumppanuus ja vanhempien kuuleminen on tärkeä osa yhteisöllisyyden luomista. Vanhempien kanssa käydyt varhaiskasvatuskeskustelut, vanhempainillat ja yhteiset tapahtumat vahvistavat yhteisöön kuuluvuuden tunnetta.

Olemme toiminnallamme sitoutuneet edistämään lasten ja perheiden hyvinvointia. Varhaiskasvatuksella, lasten ja perheiden tasa-arvoisella kohtelemisella ja varhaisella tukemisella on suuri merkitys syrjäytymisen ehkäisemisessä. Vanhempien kasvatusvastuuta ja -oikeutta arvostetaan ja vahvistetaan päävastuun ollessa aina vanhemmilla. Työyhteisössä yhdessä sovitut talokohtaiset toimintatavat ja säännöt sekä suunnitelmat määrittävät päiväkodin toimintaa. Vakiintunut palaverikäytäntö turvaa pedagogisen keskustelun, jolloin perustehtävämme pysyy tiedostettuna mielessä ja siihen on kaikkien helppo sitoutua.

2.3 Lapsikäsitys ja kasvattajuus

Lapsi on tutkiva, tiedonhaluinen ja utelias, oppijana innostunut ja motivoitunut. Hän on aito ja välitön, rajaton ja estoton, herkkä ja tunteella reagoiva. Lapsi on itsenäinen ja luottavainen. Hän elää tässä hetkessä ja on itsekäs, ei jaksa vielä odottaa vaan haluaa kaiken itselleen nyt ja heti. Ryhmässä jokainen lapsi on tasavertainen, jokaisen tarpeet ja erilaisuus huomioidaan. Lapsi kohdataan yksilönä, jonka kehitys tapahtuu omaan tahtiin. Lapsi on liikkuva, tarmokas ja toiminnallinen, hän haluaa ja saa osallistua ympärillään tapahtuviin asioihin. Lasta kannustetaan ja tuetaan ilmaisemaan asioitaan ja tarpeitaan.

Kasvattaja on lapsen tuki ja turva, hän pyrkii olemaan tietoisesti lapsille läsnä kuuntelemalla ja välittämällä, kunnioittaen ja arvostaen lasta. Hän huomioi jokaisen lapsen sekä yksilönä että osana ryhmää. Kasvattaja huomioi erilaisten lasten tarpeet ja pystyy vastaamaan lasten aloitteisiin. Lapsen kehitysvaiheiden ja kasvatuksen tavoitteiden tiedostaminen auttavat kasvattajaa valitsemaan oikeat menetelmät lapsen oppimisen ja kehityksen tukemiseksi. Kasvattajan tehtävä on tukea vanhempia näiden kasvatustehtävässä; hyvä kasvatuskumppanuus edellyttää kasvattajalta hyviä vuorovaikutustaitoja, avoimuutta ja vanhempien arvostamista.

Suhteessa lapsiin kasvattaja on lämmin ja empaattinen, johdonmukainen, oikeudenmukainen. Hän on herkkä, osaa heittäytyä ja nähdä asioita lapsen näkökulmasta. Kasvattaja tarjoaa lapsille monipuolisen oppimisympäristön sekä yksilölliselle kasvulle suotuisan ilmapiirin, jossa jokainen lapsi kokee olonsa turvalliseksi kasvattajan asettamien rajojen puitteissa. Kasvattaja toimii roolimallina lapsille antaen omalla käytöksellään ja toiminnallaan lapsille oikean esimerkin.

Kasvattaja toimii pitkäjänteisesti ja arvioi ja kehittää sekä omaa että ryhmän työtä jatkuvasti, keskustelee muiden kasvattajien kanssa ja noudattaa yhdessä sovittua linjaa. Vaikka työtä tehdään omalla persoonalla, kasvattaja osaa sulkea omat tunteet työn ulkopuolelle ja toimia ammatillisesti. Kasvattaja on vuorovaikutustaitoinen, yhteistyökykyinen ja kykenevä avoimeen keskusteluun. Kasvattaja on vaitiolovelvollinen ja osa vanhempien tukiverkostoa.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Lapsen etu ja hyvinvointi on häntä hoitavien aikuisten yhteinen päämäärä. Me varhaiskasvattajina tiedostamme oman merkityksemme lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tehtävämme on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja hyödyntää vanhempien asiantuntijuutta oman lapsensa asioissa. Kasvattajina olemme vastuussa vuorovaikutuksen toimimisesta ja tavasta etsiä yhteistä ymmärrystä lapsesta. Kasvatuskumppanuus on yhteisen sävelen löytämistä ja tarkoitusta toimia yhdessä lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31).

Toisiaan kunnioittava vuorovaikutus on perusedellytys kasvatuskumppanuuden syntymiselle. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta ja tasavertaisuutta. Luottamukseen liittyy myös henkilökunnan vaitiolovelvollisuus, joka takaa vanhemmille mahdollisuuden hakea tukea vaikeissa ja arkaluontoisissakin asioissa. Toimivan kasvatuskumppanuuden luominen alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta. Perheen ja päivähoidon luottamuksellisen vuoropuhelun perustana on onnistunut päivähoidon aloittaminen. Aloitusvaihe on yhtä tärkeä niin pienelle alle kolmevuotiaalle kuin ensimmäistä kertaa päivähoitoon tulevalle esikoululaisellekin.

Ennen varsinaisen päivähoidon aloittamista käydään ”Lapsi kotioloissa”-keskustelu vanhempien ja kasvattajien välillä. Tällöin vanhemmilla on mahdollisuus tulla tutustumaan päiväkotiin ensimmäistä kertaa ilman lasta. Vanhemmilla on hyvä tilaisuus kertoa omasta lapsestaan sekä mahdollisista toiveistaan ja odotuksistaan päivähoitoon liittyen. Keskustelu auttaa kasvattajaa tutustumaan lapseen ja perheeseen. Kasvattajan ja vanhemman välille syntynyt luottamuksellinen suhde saa lapsen tuntemaan olonsa turvalliseksi uudessa tilanteessa. Monikulttuuristen vanhempien kanssa käydään läpi alkukeskustelun lisänä seurantalomake, joka on tarkoitettu suomen kielen seurantaan suomea toisena kielenä puhuville lapsille. Vanhemmilla on mahdollisuus saada keskusteluun mukaan tulkki. Tulkin avulla vanhemmilla on hyvä tilaisuus kertoa perheen kulttuurista ja tavoista. Vastavuoroisesti kasvattaja voi keskustella vanhempien kanssa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista.

Lapsiryhmään ja toimintaan tutustumiselle kannattaa varata tarpeeksi aikaa, yleensä 1-2 viikkoa riittää sujuvaan päivähoidon aloittamiseen. Vanhempien ja kasvattajien yhdessä hyvin suunnittelema tutustuminen antaa lapsen viihtyvyydelle suotuisat lähtökohdat. Avoin ja lämminhenkinen ilmapiiri auttaa koko perhettä tuntemaan itsensä tervetulleiksi.

Rutista, rapsuta, rakasta.
Silitä pientä päätä.
Lähelle ota, lämmitä,
älä suukkojasi säästä.
Ole tuhlari hellien sanojen,
kosketa poskea, kättä.
Hoivaa helli ja hyväile.
Ota syliin empimättä.

Päivittäiset tapaamiset vanhempien kanssa ovat ensiarvoisen tärkeitä yhteistyön luomisessa. Vanhempien kanssa vuosittain tehtävä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma antaa erinomaisen tilaisuuden käydä yksityiskohtaisempaa keskustelua ja vaihtaa mielipiteitä lapsen kasvua ja kehitystä koskevissa asioissa. Tiedonkulkua ja yhteistyötä päivähoidon ja vanhempien välillä toteutamme myös sähköisten viikko- ja kuukausikirjeiden muodossa, vanhempainilloissa sekä erilaisissa tapahtumissa. Päiväkodeissamme voi toimia myös vanhempaintoimikunta, jolta toivomme erityisesti näkökulmia ja ideointia toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Teimme vanhemmille keväällä 2013 kyselyn, jonka avulla kartoitimme perheiden odotuksia ja ajatuksia päiväkodin toiminnasta. Kyselyyn vastasi 23 perhettä, joista 22 koki saavansa riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta. Vanhemmat kokivat mahdollisuutensa vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja lapsensa arkeen varsin hyviksi (keskiarvo 3,04 asteikolla 1-4). Tärkeimmiksi tavoiksi vaikuttaa vanhemmat nimesivät päivittäiset tapaamiset henkilökunnan kanssa, vuosittaisen kasvatuskeskustelun ja vanhempainillan.

Vanhempien mielestä lapsi itse on paras mittari päivähoidon laatua arvioitaessa. Kun lapsi tulee mielellään päiväkotiin ja lähtee hyvillä mielin kotiin, vanhemmat tietävät hänen viihtyvän päiväkodissa. Vanhempien mielestä lapsen hyvä päivä rakentuu rutiineista, rajoista, ennustettavasta päivärakenteesta sekä emotionaalisesti lämpimästä ja kannustavasta ilmapiiristä. Leikkiä, oppimista, ulkoilua ja lepoa toivotaan sopivassa suhteessa. Yhdessä toimiminen, itsensä hyväksytyksi tunteminen, onnistumisen kokemusten saaminen sekä yksilöllisten kehitystarpeiden huomioiminen koettiin tärkeiksi.

Perheen ja päiväkodin väliseltä yhteistyöltä vanhemmat toivoivat rehellistä ja suoraa puhetta, avointa vuorovaikutusta ja yhteisistä kasvatustavoitteista keskustelemista. Luottamuksellisuus ja molemminpuolisen positiivisen palautteen anto koettiin myös tärkeäksi. Vakituisen henkilökunnan kanssa keskustelu koettiin helpoksi.

Vanhempien mielestä päiväkodissamme toimii mukava ja ammattitaitoinen henkilökunta. Positiivista palautetta saivat myös hyvä ilmapiiri sekä monipuolinen ja rikas oppimisympäristö. Kommunikointi ja informaation kulku on ollut avointa ja yhteistyö kasvattajien kanssa on toiminut hyvin.

Kehittämistä vanhempien mielestä vaatisivat käytännön asiat kuten ruoan ja siivouksen laatu, kenkäpussit eteisissä sekä piha-alue ja sen kunnossapito. Toivottiin lisää esim. teatteriretkiä, joihin ollaan valmiita antamaan rahaa. Lapselle säähän sopiva vaatetus puhutti osaa vanhemmista, toivottiin enemmän ulkoilua myös sadesäällä. Eskareiden kohdalla toivottiin päiväunista luopumista ja ruoan ottamista itse.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli ja vuorovaikutus

Lapsi kasvaa ja kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Varhainen vuorovaikutus luo perustan lapsen kielen oppimiselle ja minäkuvan muodostumiselle. Pienillä lapsilla sanattoman vuorovaikutuksen merkitys korostuu; miten katsomme ja kosketamme lasta, olemmeko aidosti läsnä. Jo ennen puheen kehitystä lapsi oppii vuorovaikutuksen pelisäännöt. Kieli on keskeisessä roolissa kaikessa arjen toiminnassa. Mitä isommaksi lapsi kasvaa, sitä tärkeämmäksi muodostuu sanallisen vuorovaikutuksen ja kielen merkitys. Kielen avulla hän ajattelee ja kertoo mielipiteensä, osallistuu toimintaan ja ilmaisee halujaan. Lapsi käyttää kieltä leikin ja ajatustoimintojensa ohjaamiseen, pulmien ratkaisemiseen ja vuorovaikutukseen muiden lasten kanssa.

Päiväkodissa luomme puitteet kielen ja vuorovaikutuksen tukemiselle. Pienten ryhmässä korostuu katseen ja kosketuksen merkitys ja lapsen tasolla toimiminen. Kaikenikäisillä lapsilla kiireettömyys, kasvattajan aito läsnäolo ja lapsen yksilöllisyyden huomioiminen tukevat kielen ja vuorovaikutuksen kehittymistä. Käytännön tasolla toimimme mahdollisimman paljon pienryhmissä, jolloin jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin ja mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa. Kiinnitämme huomiota vuorovaikutuksen laatuun koko päivän ajan; pukemistilanteissa lapsi kohdataan ja häntä autetaan, peitellään päiväunille, jokainen lapsi toivotetaan aamulla lämpimästi tervetulleeksi. Oppimisympäristö suunnitellaan tukemaan hyvää vuorovaikutusta, esim. sopivan kokoiset ruokailuryhmät, aikuinen tarvittaessa lasten pöydässä syömässä ja leikkirauhan tarjoavat leikkinurkkaukset. Lisäksi ryhmissä käytetään kuvia mm. leikin valinnassa, päiväjärjestyksen esittämisessä ja siirtymätilanteiden ohjaamisessa.

Päiväkodin arjessa lapsi oppii kieltä kaikissa tilanteissa. Perushoitotilanteissa nimetään asioita, jolloin arjen sanasto tulee tutuksi. Saduilla, lauluilla ja loruilla on merkittävä osa päivittäisessä kielen oppimisessa. Leikki on lapselle luontainen tapa oppia kieltä, siinä harjaantuu sanasto dinosauruksista keittiövälineisiin ja lapsi oppii ratkaisemaan ristiriitoja ja pukemaan tunteita sanoiksi. Lisäksi päiväkodeissamme on erilaista kielen kehitystä tukevaa materiaalia, kuten Kili (kieli ja liikunta) ja Kuttu (kuvin tuettu leikki), Askeleittain ja Suujumppa. Lapsille, joilla puhutaan kotona muuta kuin suomea, järjestetään Suomi toisena kielenä (S2) -opetusta. S2-opetus toteutuu mm. omissa suomen kielen tukemiseen tarkoitetuissa toimintatuokioissa ja koko ryhmälle suunnatussa toiminnassa. Vantaalla toimii alueelliset kielikoordinaattorit, joiden tehtävänä on tukea ja tarjota päiväkodeille materiaalia suomen kielen opettamiseen. Ryhmät voivat halutessaan pyytää kielikoordinaattoria vierailemaan ja tutustumaan ryhmän toimintaan.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsi tarvitsee turvallisia aikuissuhteita ja kokemuksia toimimisesta vertaisryhmässä. Lapsi oppii sosiaalisia ja arjen eri tilanteissa tarvittavia taitoja toimiessaan yhdessä toisten lasten kanssa. Leikki vetää yhteen vertaisryhmät iästä ja kehitystasosta riippumatta. Ryhmissä on taidoiltaan erilaisia leikkijöitä, jolloin lapset saavat ja antavat virikkeitä toistensa mielikuvituksen kehittämiseen. Vertaisryhmässä voi toimia eri-ikäisiä samassa leikinkehitystasossa. Kasvattaja kuuntelee lasten toiveita ja pyrkii toteuttamaan niitä mahdollisuuksien mukaan. Kasvattaja toimii esimerkkinä sosiaalisten taitojen ja sääntöjen opettelussa. Lähtökohtaisesti säännöt ovat kaikille samat ja kasvattajayhteisö arvioi sääntöjen tarpeellisuutta ja mielekkyyttä. Päivittäisessä arjessa sääntöjä muokataan lapsen iän ja kehitystason mukaan.

Kasvattajan vastuullisuus ja pedagogisuus vaikuttavat ja muovaavat lapsiryhmän leikkikulttuuria. Kasvattajan rooli vaihtuu havainnoinnista ja osallistumisesta leikin ohjaamiseen. Kasvattajan rooli on rikastuttaa lasten leikkikulttuuria. Vertaisryhmässä kasvattaja mahdollistaa lapsen tulemisen kuulluksi ja nähdyksi sekä autetuksi. Kasvattaja huolehtii, ettei kukaan lapsi jää yhteisön ulkopuolelle vaan pääsee osalliseksi ryhmänsä toiminnasta. Kasvattaja huolehtii tunneturvallisesta ympäristöstä, jossa kukaan ei tunne tulevansa kiusatuksi. Kiusaamisen määrittelyssä olennaista on se, mitä lapsi kertoo kokemuksestaan. Se ohjaa puuttumista sekä ennaltaehkäisevää työtä. Tärkeää on luottaa lasten moraaliin ja ottaa lapsen kertomukset sekä kokemukset vakavasti. Yksikkömme kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma löytyy turvallisuuskansiosta.

Lapsen on helpompi toimia vuorovaikutuksessa pienemmissä ryhmissä. Ryhmäjako ohjatuissa pienryhmätuokioissa on yleensä aikuisen tekemä, mutta päivän aikana lapsella on mahdollisuus valita leikkikaverinsa myös ryhmärajojen ulkopuolelta esim. ulkoilun aikana. Kasvattajien on oltava ns. ajan hermolla tuntien lasten nykypäivän kulttuuria. On myös osattava tarjota leikkeihin uusia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja. Tietotekniikka muovaa leikkikulttuuria nykyään paljon, mutta myös perinneleikit elävät arjessa edelleen. Kulttuuria rikastuttaa mm. perheiden etniset taustat. Otamme huomioon tyttöjen ja poikien leikkikulttuurin erilaisuuden, unohtamatta lapsen omaa persoonaa.

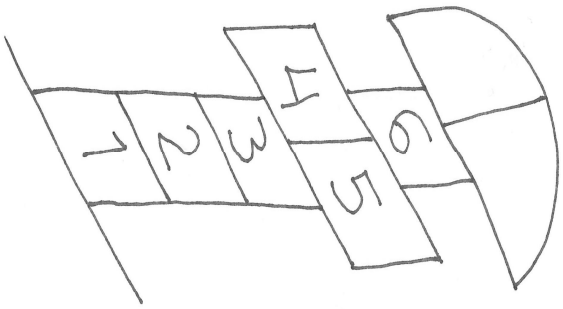
4.3 Oppiminen

4.3.1 Lapselle ominaiset tavat toimia

Pieni lapsi on syntymästään asti utelias. Uudet asiat jäävät mieleen kertaamalla ja toistamalla niitä useita kertoja. Uuden oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma. Opetellessaan uutta lapsi käyttää harjoittelun apuna aistejaan, kokemuksiaan ja tuntemuksiaan. Parhaiten lapsi oppii silloin kun hän on itse aktiivinen ja kiinnostunut uudesta asiasta. Kasvattajan tehtävänä on luoda myönteiset asenteet oppimiselle sekä sitoutua kasvatus- ja oppimistapahtumiin. Kasvattajan tulee kuunnella lasta antaen hänen tehdä aloitteita, valintoja, tutkia ja ilmaista itseään lapselle sopivimmalla tavalla. Lisäksi varhaiskasvatuksessa on tärkeää ottaa huomioon ympäristön suunnittelu; hyvin toteutettu ympäristö kannustaa lasta leikkimään, liikkumaan, tutkimaan ja oppimaan sekä ilmaisemaan itseään esimerkiksi taiteellisen kokemisen kautta.

Lapsi käyttää leikkinsä pohjana kaikkea näkemäänsä, kokemaansa ja kuulemaansa. Leikkiessään lapsi matkii jo koettua ja luo uutta. Hän osaa poimia itselle tärkeitä asioita, jotka ovat yhdistelmä oikeita tapahtumia ja kuviteltuja asioita. Leikkiessään lapsi harjoittelee vuorovaikutustaitoja ja valintojen tekemistä. Meidän kasvattajien tehtävänä on mahdollistaa kaikille lapsille monipuolinen ja pitkäkestoinen leikki, jota havainnoimalla saamme tietoa lasten kehityksestä ja kiinnostuksen kohteista. Tietomme lapsen leikin kehitysvaiheista ja leikkikulttuurista auttaa meitä rakentamaan tarpeeksi rikkaan ja lapsia kiinnostavan leikkiympäristön. Otamme myös lasten omia mielipiteitä huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Lapsi tarvitsee päivittäin riittävän annoksen iloa, terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikkumista. Liikkumalla lapsi oppii uutta sekä ympäristöstään että itsestään. Lapsen tietoisuus omasta kehostaan ja sen hallitsemisesta tukee terveen itsetunnon kehittymistä. Monipuolinen liikkuminen antaa lapsen kasvulle ja kehitykselle tukevan pohjan, jolloin kaiken muun oppiminen helpottuu. Me kasvattajina huolehdimme siitä, että jokainen lapsi saa liikkua oman ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti, luomme myönteistä asennetta liikkumista kohtaan sekä järjestämme säännöllisesti ohjattua liikkumista sekä sisällä että ulkona. Lisäksi teemme säännöllisesti havaintoja lasten motorisesta kehityksestä.

Elämänsä ensimmäisinä vuosina lapsi luo pohjaa kaikelle oppimiselle. Hän oppii tekemällä, leikkimällä ja katsomalla mallia toisista. Kaikki tämä johtaa tiedonhankintamenetelmien etsimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja oivaltamiseen eli uusien asioiden oppimiseen. Yrittäminen, erehtyminen ja oivaltaminen vahvistavat oppimisen iloa. Tutkiminen kuuluu olennaisena osana lapsen oppimisprosessiin. Hän ihmettelee, ajattelee, kyselee ja tutkii ympäristöä. Tutkiessaan lapsi kokee olevansa osallinen häntä ympäröivässä maailmassa. Kasvattajina me tuemme lapsen oppimismotivaation kehittymistä edistämällä muun muassa aktiivisuutta ja luovuutta tarjoamalla monipuolisia ja mielenkiintoisia kokemuksia jokapäiväisessä arjessa. Kannustamme lasta omaan ajatteluun, ongelmanratkaisuun sekä mielikuvituksen käyttöön.

Lapsi voi ilmaista itseään monin eri taiteellisen kokemuksen keinoin, muun muassa musiikin, kuvataiteellisen, liikunnallisen ja draamallisen toiminnan kautta. Taiteesta lapsi löytää värejä, muotoja, ääniä ja tuntemuksia, hän käyttää aistejaan kokonaisvaltaisesti. Lapsi kehittää esteettisyyttään, luovuuttaan ja uskallustaan spontaaniin toimintaan. Meidän kasvattajien on tarjottava lapselle tilaa, aikaa ja rauhaa toteuttaa itseään juuri hänelle sopivimmalla tavalla. Taiteellinen tekeminen voi olla ohjattua tai omaehtoista, yksin tai ryhmässä toteutettavaa toimintaa. Kasvattajina dokumentoimme lasten toimintaa ja kunnioitamme muun muassa lasten askartelun tuotoksia laittaen ne esille.

4.3.2 Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot

Riihipellon päivähoitoyksikön varhaiskasvatus koostuu valtakunnallisten Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) mukaisesti kuudesta eri sisällöllisestä orientaatiosta. Esiopetus taas koostuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2010) mukaisesti seitsemästä sisältöalueesta, joita käsitellään myöhemmin. Sisällölliset orientaatiot huomioidaan tuokioiden suunnittelussa, mutta ne toteutuvat päiväkodin arjessa myös kaikissa päivittäisissä tilanteissa. Kasvattajina tartumme lasten aloitteisiin ja suomme lapsille mahdollisuuden toteuttaa omaa luovuuttaan esimerkiksi askarteluissa ja leikeissä.

MATEMAATTINEN ORIENTAATIO
Herätetään lapsen kiinnostus matematiikkaan. Matematiikka nivoutuu leikinomaisesti arkeen, esim. laskemme sormia, vertailemme tavaroiden kokoa ja päättelemme asioita.

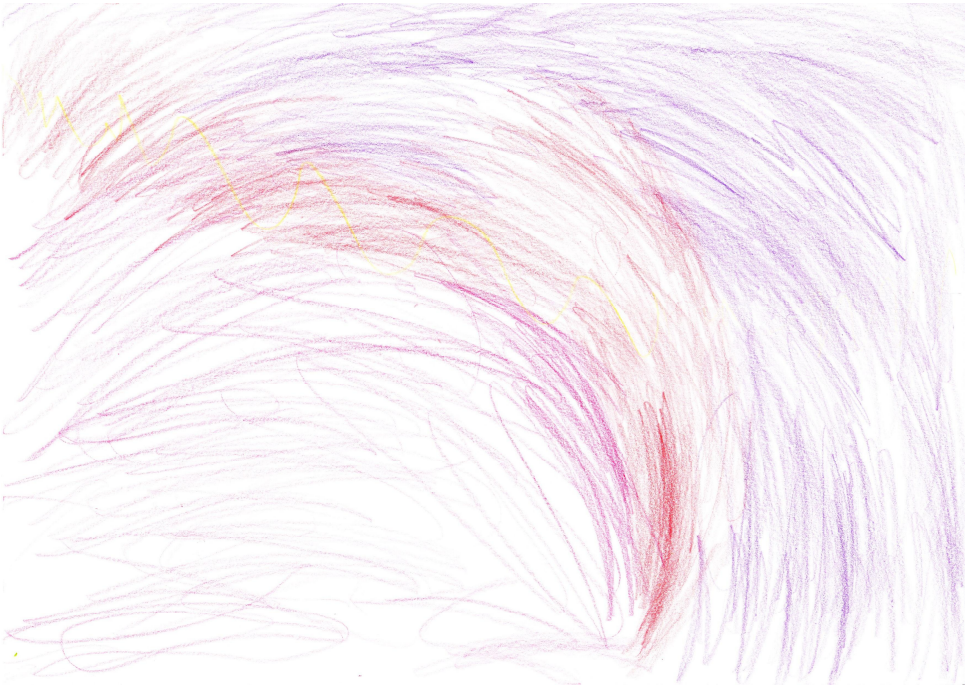
LUONNONTIETEELLINEN ORIENTAATIO
Havainnoidaan ja tutkitaan ympäröivää luontoa, vuodenaikojen vaihtelua ja säätä.

HISTORIALLIS-YHTEISKUNNALLINEN ORIENTAATIO
Tutustutaan menneeseen aikaan esim. perinneleikkien ja -laulujen sekä juhlapäivien kautta. Tutustutaan myös nyky-yhteiskunnan toimintaan.

ESTEETTINEN ORIENTAATIO
Tarjotaan lapsille taiteen ja kulttuurin keinoin mahdollisuuksia aistia ja kokea kauniita, jännittäviä, harmonisia, rytmisiä ja iloisia asioita. Tarjoamalla erilaisia välineitä tuetaan lapsen luovuutta ja itsensä ilmaisua.

EETTINEN ORIENTAATIO
Tarkastellaan oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa, totuutta ja valhetta. Käsitellään päivittäisissä tilanteissa oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja toisen kunnioittamista. Peloista jutellaan lapsen kanssa niin, että hän kokee olonsa turvalliseksi.

USKONNOLLIS-KATSOMUKSELLINEN ORIENTAATIO
Tarjotaan lapselle mahdollisuus ihmetellä, kysellä ja pohtia. Tuetaan lapsen mahdollisuutta kokea hiljentymistä ja hartautta. Perheiden omaa arvomaailmaa ja katsomusta kunnioitetaan ja huomioidaan arjessa.

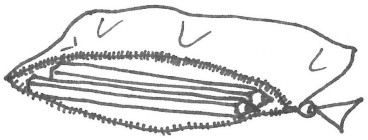

4.3.3 Esiopetus

Esiopetus sisältyy 6-vuotiaille suunniteltuun tavoitteelliseen päiväohjelmaan ja se pitää sisällään kaiken toiminnan, mitä päivittäisen esiopetusajan puitteissa tapahtuu. Koemme tärkeäksi sen, että esikoululaiset saavat toimia suurimman osan esiopetusajasta omana vertaisryhmänään. Esiopetusvuoden tavoitteena on tarjota lapselle myönteisiä oppimisen kokemuksia ja innostaa häntä oppimaan. Esiopetuksessa tutkitaan ja kokeillaan sekä opetellaan ratkaisemaan ongelmia vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa. Lasta ohjataan itseilmaisuun, keskittymiseen ja omista tavaroista huolehtimiseen sekä yhteisesti hyväksyttyjen sääntöjen noudattamiseen ja toisten ihmisten arvostamiseen. Esikoululainen harjaantuu kohtaamaan ristiriitatilanteita ja pettymyksiä sekä löytämään niihin ratkaisuja ja ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita.

Leikillä on keskeinen osa 6-vuotiaan lapsen kehittymisessä ja oppimisessa. Leikkiaikaa, -tiloja ja -välineitä järjestetään lasten käyttöön. Tiedollisia taitoja (mm. kirjaimet ja numerot) opetellaan leikinomaisesti. Lisäksi leikimme erilaisia sääntöleikkejä (mm. pihaleikit) ja roolileikkejä (mm. kauppa-, eläin-, rakentelu- ja kotileikki), joiden avulla harjoitellaan sosiaalisia taitoja, opitaan uutta ja annetaan mielikuvituksen lentää.

ESIOPETUKSEN SISÄLTÖALUEET

	Tavoitteet	Menetelmät	Oppimisympäristö
Kieli ja vuorovaikutus	➢ Sanavaraston ja kielellisten taitojen kehittyminen ➢ Ajattelun kehittyminen ➢ Luku- ja kirjoitusvalmiuksien kehittyminen ➢ Halu ja taito ilmaista itseään sekä taito kuunnella ➢ Tunteiden ilmaisun ja vuorovaikutuksen kehittyminen	➢ Sadut ja saduttaminen, laulut, lorut, riimittely, tavutus, leikit, pelit, draama, kuvat, viittomat, suujumppa, ohjattu leikki ➢ Keskustelut lasten kanssa ➢ Leikkien, tilanteiden ja tunteiden sanoittaminen ➢ Lasten havainnointi ja kasvun ja kehityksen dokumentointi ➢ Opeteltavat asiat esim. värit toistuvat päivittäisessä toiminnassa ➢ S2-materiaali ➢ Tutustuminen kirjaimiin ja äänteisiin	➢ Välineet lasten saatavilla ➢ Oppimisympäristön selkeys ➢ Kuvat ➢ Kirjainmerkit esillä
Matematiikka	➢ Kiinnostuksen herättäminen matematiikkaan ➢ Matematiikka osana arkea ➢ Mittaaminen, vertailu, luokittelu ➢ Muodot, lukumäärät, aikakäsitteet ➢ Ongelmanratkaisu	➢ Pelit, leikit, kokeilut ➢ Ympäristön havainnointi ➢ Rakentelu ➢ Tehtävät ➢ Laulut ja liikunta	➢ Materiaali lasten saatavilla ➢ Ikätasoiset materiaalit ➢ Numeromerkit esillä
Etiikka ja katsomus	➢ Syyn ja seurauksen ymmärtäminen ➢ Moraalin kehittyminen ➢ Suvaitsevaisuus ➢ Empatiakyvyn kehittyminen ➢ Kyky selviytyä arkipäivän ongelmatilanteista, ristiriitojen ratkaiseminen, anteeksipyytäminen ja -antaminen ➢ Hyvät tavat, yhteiset säännöt ➢ Vastuuntunnon kehittyminen ➢ Monikulttuurisuuden ymmärtäminen ja eri kulttuurien tapoihin ja perinteisiin tutustuminen ➢ Kirkkovuoden juhliin ja suomalaiseen kulttuuriperinteeseen tutustuminen ➢ Perusturvallisuuden, hiljentymisen ja hartauden kokeminen ➢ Erilaisten vakaumusten ja uskontojen kunnioittaminen	➢ Aikuisen esimerkki, ohjaus ja tuki ➢ Lasten esimerkki ➢ Ryhmän yhteiset säännöt ➢ Arjen tilanteissa ihmettely ja keskustelu ➢ Lorut, laulut ja sadut ➢ Talon yhteiset juhlat ja oman ryhmän toiminta ➢ Yhteistyö seurakunnan kanssa	➢ Suvaitseva ilmapiiri ➢ Oppimisympäristö muuttuu kalenterivuoden mukaan
Ympäristö- ja luonnontieto	➢ Liikkuminen luonnossa ➢ Elämykset ja havainnot luonnosta ➢ Luonnon ja ihmisen muokkaaman ympäristön kunnioittaminen ➢ Luonnon kiertokulun ja vuodenaikojen vaihtelun ymmärtäminen ➢ Kestävä kehitys -> oman toiminnan vaikutuksen tiedostaminen ➢ Elollinen/eloton -käsitteet	➢ Retket, tutkimukset ja kokeilut ➢ Kirjojen tutkiminen, kuvat, videot, keskustelut ➢ Biojäteastiat käytössä ➢ Kierrätys- ja luonnonmateriaalien hyödyntäminen esim. askarteluissa ➢ Laulut ja lorut ➢ Sään havainnointi lasten kanssa päivittäin	➢ Lähiympäristö (päiväkodin piha, puistot, metsä)
Terveys	➢ Hyvät ruokailutottumukset ja -tavat ➢ Ennakkoluulojen torjunta: kaikkea kannustetaan maistamaan, totutellaan erilaisiin makuihin ➢ Itsestä huolehtiminen kehitystason mukaan (sopiva vaatetus, puhtaus jne.) ➢ Toiminnan, levon ja virkistyksen välinen tasapaino	➢ Aikuisten ja lasten esimerkki ➢ Päivittäiset toiminnot	➢ Kalusteet lapsen koon mukaan esim. WC:ssä ➢ Oppimisympäristön siisteys ja selkeys ➢ Lapset osallistuvat pöytien kattamiseen ja ryhmän siivoukseen ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti ➢ Lepohetkillä turvallisuus ja rauhallisuus

Fyysinen ja motorinen kehitys	➢ Lapsen innostaminen monipuoliseen liikkumiseen ➢ Hienomotoriikan kehittyminen ➢ Päivittäinen liikkuminen sisällä ja ulkona ➢ Oman kehon hahmottaminen ja hallinta ➢ Energisyyden purkaminen	➢ Hieno-/karkeamotoriikan havainnointi ➢ Liikuntatuokiot, ulkoilu ja kävelyretket ➢ Hienomotoriset tehtävät	➢ Riihipellossa käytössä liikuntasali ➢ Pehtoorissa käytävät ahkerassa käytössä ➢ Lähiympäristön puistot ja kentät ➢ Oma ryhmätila
Taide ja kulttuuri	➢ Erilaisten elämysten mahdollistaminen lapsille taiteen ja kulttuurin keinoin ➢ Itseilmaisun kehittyminen ja vahvistaminen ➢ Tekemisen ilo, luovuus ja esteettisyys ➢ Oman ja muiden töiden arvostaminen ➢ Myönteinen minäkuva ➢ Erilaisiin tekniikoihin, työmateriaaleihin ja -välineisiin tutustuminen ➢ Lastenkulttuuriin tutustuminen	➢ Kädentaidot ➢ Teatteri (aikuisten esitykset sekä itse tuottaminen) ➢ Draamaleikki ➢ Musiikki (laulaminen, soittaminen, rytmiikka ja tanssi) ➢ Elokuvat ➢ Museo- ja teatteriretket	➢ Huomioidaan monipuolisuus hankinnoissa ➢ Erilaiset materiaalit lasten saatavilla ➢ Lasten työt esillä ➢ Lähiympäristön tarjoamat kulttuuritapahtumat

Media (televisio, lehdet ja sähköiset viestimet) vaikuttavat jokaisen lapsen maailmankuvan kehittymiseen, jokapäiväiseen toimintaan, ajankäyttöön ja mielipiteisiin. Edellä mainittujen sisältöalueiden lisäksi esiopetuksen tavoitteena on myös herättää lasten mielenkiinto tieto- ja viestintäteknologiaa kohtaan. Mediakasvatuksen tehtävä on opettaa lapsia suhtautumaan kriittisesti meitä ympäröivään informaatioon ja erottamaan todellisuuden ja mielikuvituksen toisistaan. Esiopetusryhmissä on tietokoneet, joiden avulla lapset voivat tutustua esim. erilaisiin oppimispeleihin. Lasten turvallinen ja vastuullinen mediankäyttö edellyttää, että myös aikuiset tuntevat ja ymmärtävät mediakulttuurin eri ilmiöitä. Internetistä voimme etsiä tietoa lasta mietityttäviin asioihin. Näppäimistön avulla tutustumme oman nimen kirjaimiin ja kirjoittamiseen.

YHTEISTYÖ ESIOPETUKSESSA

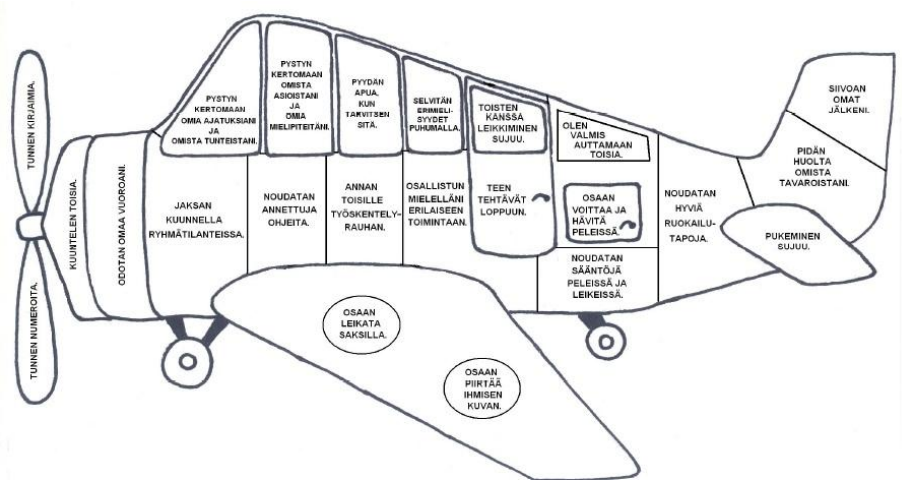
Aikuinen asettaa esiopetuksessa turvalliset ja johdonmukaiset rajat sekä luo turvallisen ja luotettavan vuorovaikutussuhteen. Meille on tärkeää nähdä lapsi yksilönä ja kunnioittaa häntä. Luomme lapsiryhmälle virikkeellistä ja mielekästä toimintaa. Seuraamme ja arvioimme lapsen esiopetusvuoden sujumista sekä hänen oppimiseen ja vuorovaikutukseen liittyvää kehitystä. Keskustelemme havainnoistamme vanhempien kanssa päivittäin.

Syksyllä huoltajat varaavat kasvatushenkilöstön kanssa tunnin pituisen ajan pidempään keskusteluun. Tällöin tehdään kirjallinen Lapsen esiopetuksen suunnitelma (leops). Keväällä pidämme esiopetusvuoden palautekeskustelun. Vantaan kaupungilla käytetään EsKo (Esiopetuksesta kouluun) -lomaketta, joka sisältää henkilökunnan käytössä olevan havainnointilomakkeen. Esiopetusvuoden aikana tehtyjen ja yhdessä vanhempien kanssa keskusteltujen havaintojen perusteella käymme huoltajien kanssa läpi lomakkeen keväällä, jonka jälkeen lapsen tiedot siirtyvät päiväkodista tulevan koulun rehtorille. Tiedot ovat luottamuksellisia, niitä säilytetään tarkoin ja ne hävitetään ensimmäisen kouluvuoden päätyttyä.

Esiopetusvuoteen liittyy yhteistyötä eri tahojen kanssa. Syksyllä ja keväällä kokoontuva oppilashuoltoryhmä (=OHR) käy läpi kaikki alueen esiopetusikäiset ja heidän oppimiseensa liittyvät asiat. Kevätkaudella yhteistyötä koulun oppilashuoltoryhmän ja tulevan opettajan kanssa tiivistetään. Tiedonsiirtoon tarvitaan pääsääntöisesti huoltajien lupa, mutta opetuksen kannalta oleellinen tieto voidaan kuitenkin aina siirtää esiopetuksesta kouluun. Teemme myös yhteistyötä lähikoulujen kanssa, esim. tutustumiskäynnit lasten kanssa.

ITSEARVIOINTI

Esiopetusvuoden alussa lapsen kanssa käydään keskustelua vuoden aikana harjoiteltavista asioista. Ennen lapsen esiopetuksen suunnitelman laatimista lapsi arvioi omia taitojaan värittämällä lentokoneesta vihreällä hallitsemansa osa-alueet, keltaisella kehittymässä olevat ja punaisella eniten harjoitusta vaativat osa-alueet. Taitojen kehittymistä arvioidaan keväällä.

Kuva 2. Eskarilentokoneeni. Itsearviointi osana lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa

VALMISTAVA ESIOPETUS

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä toimimiseen. Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esiopetukseen oman opinto-ohjelman mukaan. Integroinnilla edistetään kotoutumista, suomen kielen oppimista, esiopetuksen sisältöalueiden omaksumista sekä ystävyyssuhteiden muodostumista. Kuusivuotiaan lapsen sijoittumisesta valmistavaan opetukseen vastaa päiväkodin johtaja yhteistyössä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. (Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille; Vantaa 2012.) Valmistavaa esiopetusta järjestetään 25 tuntia viikossa eli lapsella on päivittäin yksi ylimääräinen tunti Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaista toimintaa.

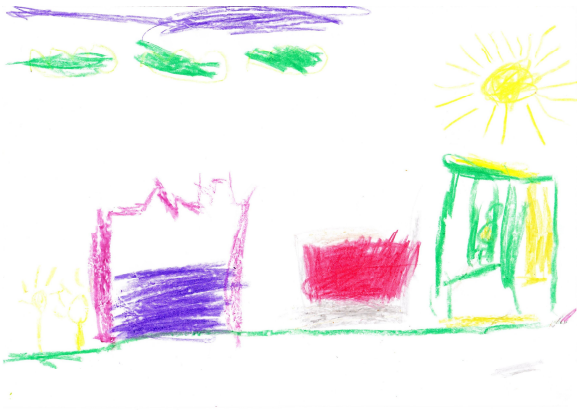
4.3.4 Arjen toimintarakenteet

Lapsen päivä koostuu monista erilaisista arjen tilanteista, joihin kuuluu perushoitoa, leikkiä, ohjattua toimintaa, riittävästi ulkoilua ja rauhallista lepoa. Säännöllinen päivärytmi ja päivänkulun ennakoitavuus luovat lapselle turvallisuudentunteen ja vähentää levottomuutta. Päivänkulun suunnittelussa on huomioitava lasten ikä, joka asettaa rajat esim. vireystilalle ja keskittymiskyvylle. Tavoitteena on luoda lapselle joustavasti vakaa päivärytmi; periaatteessa aina sama mutta tilanteen mukaan joustava.

Toimimme päivän aikana pienryhmissä mahdollisimman paljon. Pienryhmätoiminta voi olla aikuisen suunnittelemaa toimintaa tai lasten vapaata leikkiä. Pienryhmät voivat olla aikuisen määräämiä tai lasten itsensä valitsemia toiminnasta riippuen. Pienessä ryhmässä aratkin lapset uskaltavat tuoda itseään esille ja sosiaalisten taitojen harjoittelu on helpompaa kuin isossa ryhmässä. Pienemmissä ryhmissä toimimalla melu vähenee ja stressitaso laskee. Pienryhmässä aikuisen on helpompi havainnoida ja huomata asioita ja näin ollen myös tutustua jokaiseen lapseen paremmin. Rauhallisessa vuorovaikutuksessa leikkitaidot kehittyvät ja kielen oppiminen helpottuu. Pienryhmätoiminta tukee lapsen omaa kehitystasoa; samassa ikä- ja kehitystasossa olevat lapset tarjoavat toisille mallia ja vertaistukea. Siirtymätilanteissa lapsen on helpompi ottaa ohjeet vastaan ja harjoitella arjen taitoja, kun tilassa on vähemmän lapsia kerralla. Myös turhalta odottamiselta vältytään.

Päivään mahtuu myös koko ryhmän yhteistä toimintaa. Esimerkiksi ruokailussa, aamupiirissä, retkillä ja lauluhetkillä kokoonnumme joko oman tai useamman ryhmän kanssa yhteen. Ulkoiluaikaan pihalla on usein monta ryhmää samaan aikaan, jolloin lapset voivat valita kaverin yli ryhmärajojen. Ryhmien välisellä yhteistyöllä mahdollistamme eri ryhmien lasten toimimisen yhdessä, esim. yhteiset lauluhetket, juhlat ja tapahtumat.

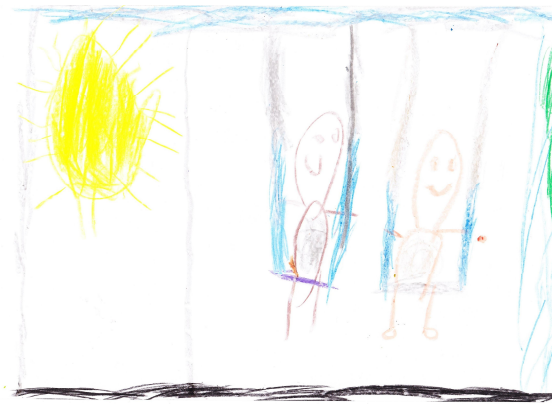
4.3.5 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö (fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö) on yksi varhaiskasvatuksen tärkeimmistä rakenteista. Riihipellon päivähoitoyksikössä olemme panostaneet siihen, että oppimis- ja toimintaympäristö on rakennettu lapsille hyväksyväksi, viihtyisäksi ja levolliseksi varhaiskasvatusympäristöksi, jossa on turvallista ja terveellistä kasvaa ja kehittyä. Pienten lasten ryhmissä se tarkoittaa emotionaalisuuden ja läheisyyden tukemista, isommilla lapsilla korostuvat leikkialueet ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelu. Hyvin suunniteltu oppimisympäristö houkuttelee, haastaa ja kannustaa lasta tekemään, kokeilemaan ja laajentamaan omaa kokemusmaailmaansa. Se myös pitää yllä lapsen luontaista uteliaisuutta ja mielenkiintoa sekä tukee aktiivisuuden, omatoimisuuden ja luovuuden kehittymistä.

Fyysinen oppimisympäristö tukee ja mahdollistaa leikkiä, leikkiin keskittymistä ja sen pitkäkestoisuutta. Hyvin suunniteltu ja toteutettu fyysinen oppimisympäristö tukee omalta osaltaan psyykkistä ja sosiaalista ympäristöä. Suurin vastuu oppimis- ja toimintaympäristön kehittämisestä on aikuisella, mutta myös lasten ääntä on osattava kuunnella.

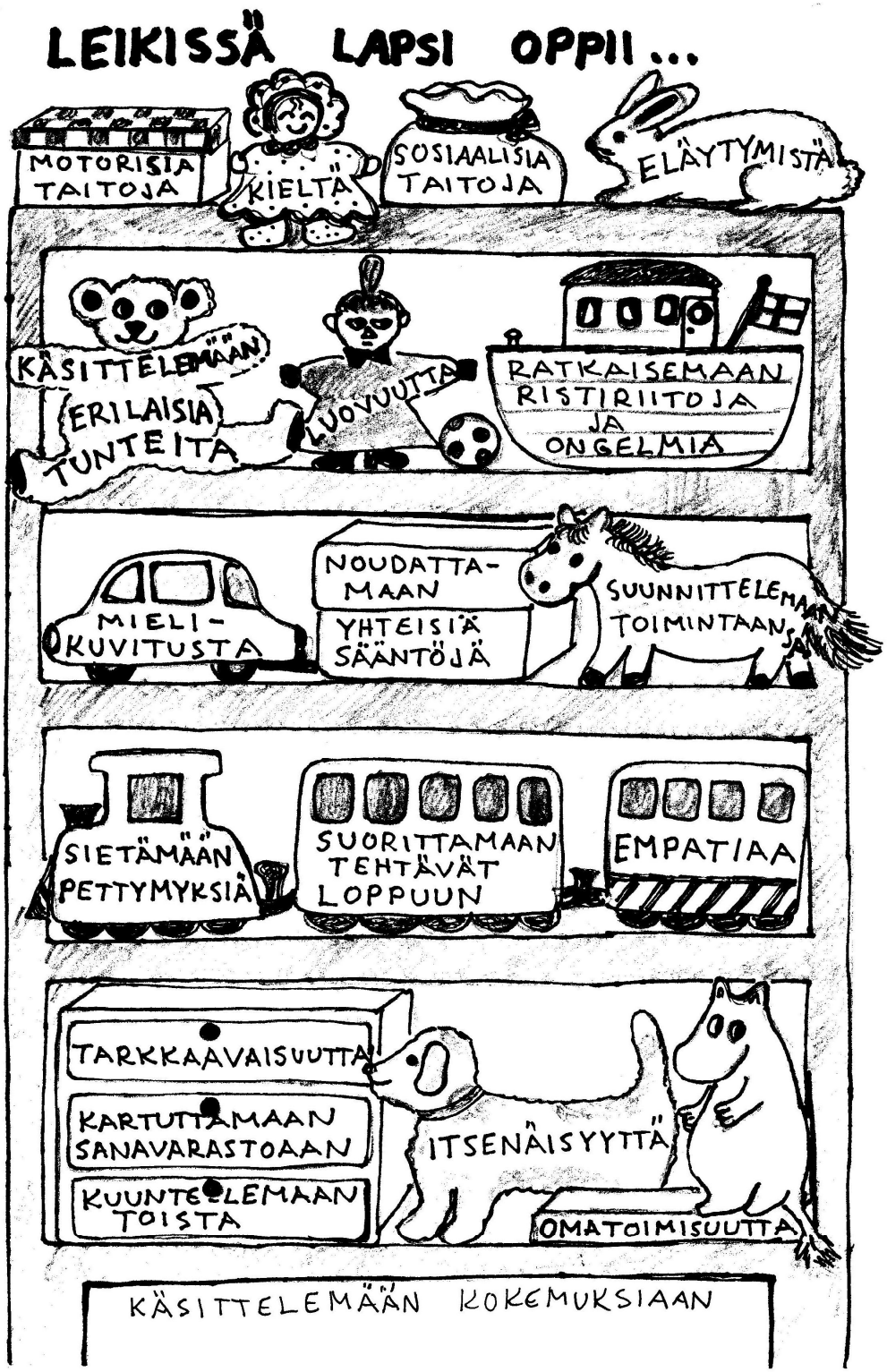
Sosiaalisten suhteiden verkosto, joka koostuu lasten keskinäisistä sekä lasten ja kasvattajien välisistä vuorovaikutussuhteista muodostaa psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön. Riihipellossa ja Pehtoorissa pyrimme luomaan avoimen ja turvallisen ilmapiirin, joka on lapsia rohkaiseva sekä heidän keskinäisille suhteilleen aikaa antava. Me kunnioitamme moninaisuutta ja sallimme erilaisten tunteiden näyttämisen rohkeasti. Tuemme myönteisten ihmissuhteiden kehittymistä, jolloin lapsien ja kasvattajien välinen vuorovaikutus on toimivaa, monipuolista sekä toisista välittämistä ja huomioonottamista.

Riihipellon päivähoitoyksikkö tarjoaa lapsille turvallisen ja toimivan oppimisympäristön. Tähän kuuluvat toimintatilat sisällä ja ulkona, oppimisvälineet sekä molempien päiväkotien lähiympäristöt metsineen ja puistoineen. Tavoitteena on tukea lapsen yksilöllistä kehitystä sekä antaa hänelle haasteita ja tilaisuuksia omaehtoiseen toimintaan, esimerkiksi vapaus valita, mitä haluaa leikkiä ja kenen kanssa. Käytettävissä olevat materiaalit ja välineet ovat lasten saatavilla ikä- ja kehitystason mukaisesti. Panostamme myös esteettiseen ja elämyksiä antavaan oppimisympäristöön laittamalla esille lasten tekemiä töitä ja askarteluja.

4.4 Leikki

Leikki on lapselle ominainen tapa toimia. Leikissä lapsi kokeilee oman osaamisensa rajoja. Leikki tukee kokonaisvaltaisesti lapsen kehitystä; psyykkiset, fyysiset, emotionaaliset ja sosiaaliset taidot kehittyvät ilman varsinaisen oppimisen tarkoitusta. Onnistumisen kokemusten myötä lapsen itsetunto kasvaa.

Kuva 3. Leikki kehittää lasta kokonaisvaltaisesti

Leikki heijastaa lapsen kehitystä. Aikuinen havainnoi lasten leikkiä saadakseen tietoa lapsen kehityksestä ja lapsiryhmän dynamiikasta. Havainnoinnin välineinä käytämme mm. valokuvausta, havainnointilomakkeita ja -vihkoja. Arvostamme leikkiä ja haluamme korostaa sen tärkeyttä ja merkitystä myös vanhemmille.

LEIKIN PEDAGOGIIKKA

Leikkejä on paljon erilaisia, mm. rooli-, rakentelu-, sääntö-, piha-, luonto-, perinne- ja mielikuvitusleikki. Leikissä on alku, kesto ja lopetus. Antamalla lapsille riittävästi leikkiaikaa turvaamme sen, että nämä kaikki vaiheet toteutuvat.

Leikki on sosiaalista toimintaa. Siinä kehittyvät lapsen fyysiset ja psyykkiset taidot kuin itsestään. Lapsi saa suunnitella itse leikkiään (tilat ja tarvikkeet, leikin kulku ym.). Tällöin lapsen ajankohtaiset kiinnostuksen kohteet tulevat huomioiduiksi. Lapsi saa päiväkodissa usein itse valita leikin ja leikkikaverin. Leikissä lapsi opettelee luonnostaan omatoimisuutta esim. siivoamalla leikin itse pois. Aikuinen turvaa lapsen mahdollisuudet oppia leikkimään erilaisia leikkejä erilaisten kavereiden kanssa. Esimerkiksi leikkitaulujen tai leikkikorttien avulla lapset voidaan jakaa erilaisiin leikkeihin, jolloin lapsi saa kokemuksia monenlaisista leikeistä. Muodostamalla erilaisia leikkiryhmiä voimme vaikuttaa leikin sisältöön ja kulkuun, esimerkiksi eri-ikäiset lapset rikastuttavat toistensa leikkiä. Ryhmän valinta on tärkeää myös leikin sujuvuuden kannalta. Suomme lapselle mahdollisuuden leikkiä halutessaan myös yksin.

Kuva 4. Esimerkki leikkikorteista

Leikki voi näkyä ryhmän arjessa leikillisenä vuorovaikutuksena sekä hassutteluna. Lupa leikillisyyteen ja huumoriin tukee yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä ryhmässä. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja ylläpitävät motivaatiota. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012.)

Kyky leikkiä kehittyy varhain ja sen kehittyminen riippuu ympäristöstä. Leikkiympäristön ja -ilmapiirin luominen on aikuisen tehtävä. Leikki täytyy siis oppia/opettaa – leikki on opittavissa! Mitä nuoremmasta lapsesta on kysymys, sitä vaativampaa on kasvattajan työ lasten kehitysvaiheen herkkyyden ja haavoittuvuuden vuoksi. Tällöin keskeiseksi nousee aikuisen antama läheisyys ja huomio sekä emotionaalinen turvallisuus. Aikuinen antaa lapselle leikin mallin, mutta ei leiki lapsen puolesta. Pienelle lapselle aikuisen läsnäolo on leikin

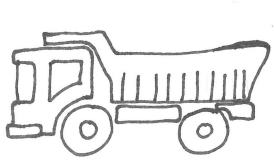
edellytys. Lapsen kasvaessa ja leikkitaitojen kehittyessä aikuinen voi vetäytyä enemmän sivuun. Ikätasosta riippumatta aikuinen kuitenkin rikastuttaa leikkiä antamalla uusia välineitä, virikkeitä ja ideoita.

LEIKIN EDELLYTYSTEN TURVAAMINEN

Lapselle annetaan ikätaso huomioiden tarpeeksi leikkiaikaa, jotta leikki saa kehittyä. Säännöllinen päivärytmi luo raamit leikkiajalle. Tavoitteenamme on, että lapsi saa leikkiä leikin loppuun ja ennen leikin lopetusta annetaan ”varoaika”. Mahdollisuuksien mukaan lapsi voi jatkaa leikkiä seuraavana päivänä.

Leikkirauhan säilymiseksi lapset leikkivät pienissä ryhmissä rajatussa leikkitilassa (esim. yksi aikuinen on yhden lapsiryhmän kanssa huoneessa ja ovi on kiinni). Riehakkaatkin leikit sallitaan, aikuinen katsoo milloin ja missä on sellaiselle sopiva tilanne. Äänekkäät leikit sijoitetaan sellaiseen paikkaan, jossa ne mahdollisimman vähän häiritsevät muita. Tuemme ja ohjaamme lasta sitoutumaan valitsemaansa leikkiin ja kunnioittamaan muiden leikkirauhaa. Ohjaamme lasta sopivaan äänenkäyttöön.

Käytämme kaikki tilat tehokkaasti hyödyksi ja vuorottelemme tilojen käyttöä ryhmien välillä. Ulkoiluja porrastamalla ryhmillä on enemmän tiloja käytettävissä sekä ulkona että sisällä. Huolehdimme siitä, että tilat ovat turvalliset lasten käyttöön. Sekä lapset että aikuiset huolehtivat tilojen siisteydestä, jolloin leikin valinta on lapselle helppoa ja sen poissiivoaminen on selkeää. Myös ulkona on ohjattua leikkiä.

Lasten ikätasoa vastaavat lelut ovat lasten saatavilla. Leluja vaihdellaan ryhmien kesken, jotta lasten mielenkiinto eri leikkejä kohtaan pysyy yllä. Aikuinen huolehtii siitä, että esillä ei ole liikaa leluja. Lelupäivänä lapsi voi tuoda päiväkotiin oman lelun, mikä lisää lapsen osallisuutta.

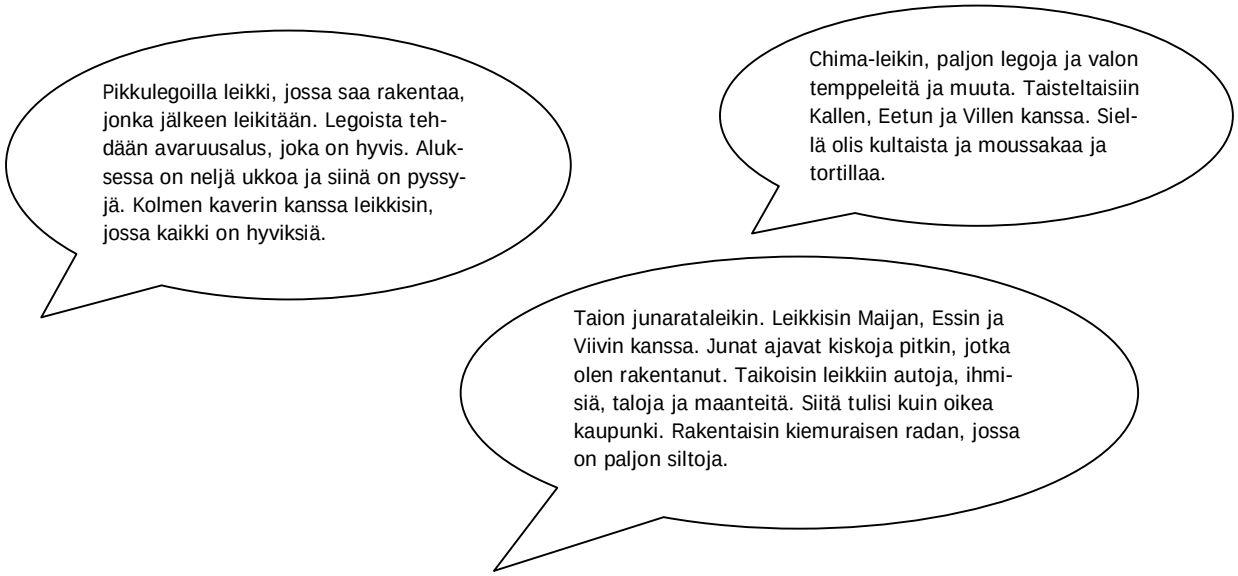
Lapsi opettelee leikkimään erilaisten lasten kanssa. Aikuinen määrittelee ryhmän koon leikin laadun ja ikätason mukaan sekä tarkkailee lasten valtasuhteita ja leikin tasavertaisuutta. Usein leikkiryhmät muodostuvat spontaanisti lasten mielenkiinnon mukaan, välillä jaamme lapset tarkoituksenmukaisiin leikkiryhmiin. Ryhmiä jaettaessa otamme huomioon lasten erilaiset leikkitaidot. Erilaisissa leikkiryhmissä lapsen leikki rikastuu, lapsi oppii uusia taitoja sekä keskittyminen harjaantuu.

Haluamme luoda sallivan ilmapiirin, jossa jokaisen lapsen luovuudelle ja mielikuvitukselle annetaan tilaa. Ennen kuin kiellämme lasta tekemästä jotain, kysymme itseltämme ensin ”miksi ei” (esim. palloa ei saisi ottaa mopoleikkiin, miksi ei?) Pyrimme järjestämään leikkitilanteet rauhallisiksi ja iloisiksi. Aikuisen asettamilla rajoilla ja läsnäololla luomme lapselle turvallisuuden tunteen.

LASTEN MIETTEITÄ LEIKISTÄ

Keväällä 2013 Vantaalla tehtiin yhteistyössä Tikkurilassa sijaitsevan Laurean ammattikorkeakoulun kanssa kaikille vuonna 2007 syntyneille kysely, jonka tavoitteena oli kartoittaa lasten ajatuksia ja kokemuksia leikistä päiväkodissa. Vastausten mukaan lapset kokivat saavansa leikkiä paljon päiväkodissa, ja suurin osa koki saavansa leikkiä aina tai joskus rauhassa. Myös leikin myöhempi jatkamismahdollisuus koettiin pääosin hyväksi. Suurin osa koki saavansa itse päättää mitä ja kenen kanssa leikkii. Puolet lapsista kertoi joskus saavansa itse suunnitella leikkejään, muutama aina ja kaksi ei koskaan. Kyselyyn vastanneista 15 kertoi mieluiten leikkivänsä kaverin kanssa, kolme lasta leikkii mieluiten yksin ja kolme aikuisen kanssa.

Kyselyssä lapset saivat omin sanoin kertoa, minkälaisen leikin he haluaisivat taikoa. Tässä kyselyn satoa:

5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

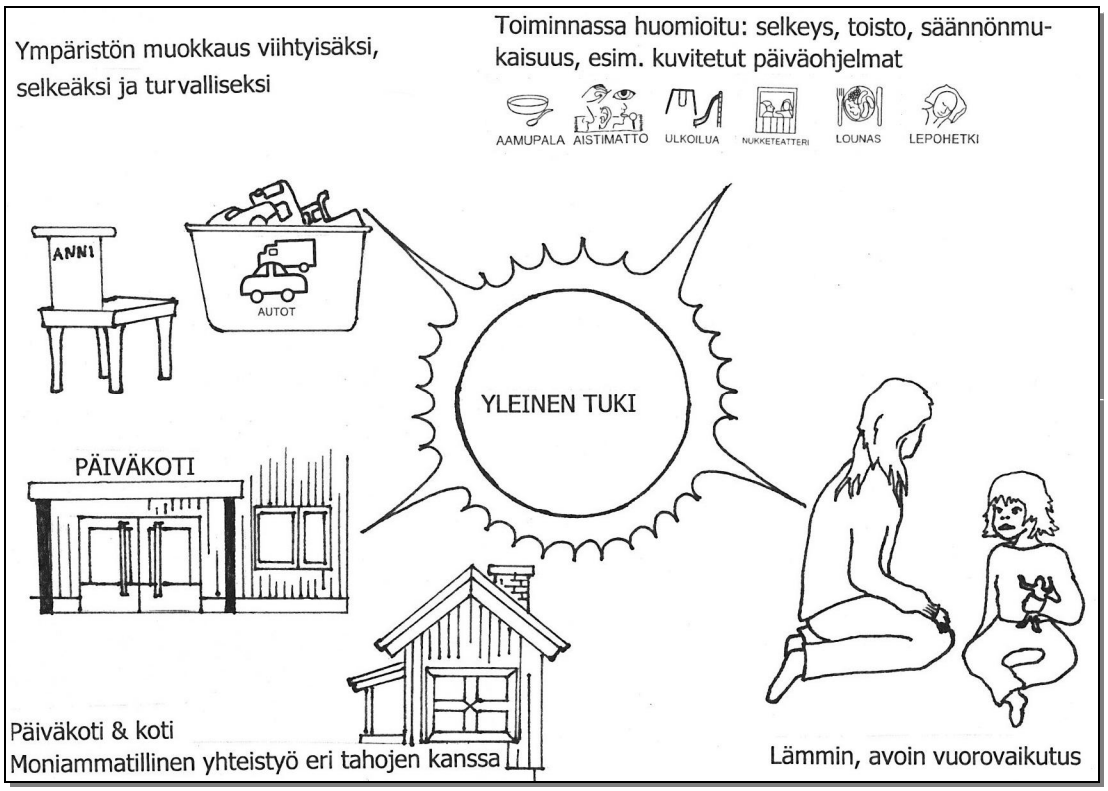
5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Riihipellon päivähoitoyksikön kasvun ja oppimisen tuki perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen kasvun ja oppimisen tuen linjauksiin, jotka taas perustuvat valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Ryhmän kasvattajat (erityislastentarhanopettaja/lastentarhanopettajat/lastenhoitajat) toteuttavat yhdessä pedagogisesti suunniteltua monipuolista toimintaa, jonka avulla lapsen kasvua ja kehitystä voidaan suotuisassa kasvuympäristössä vahvistaa ja edistää kokonaisvaltaisesti.

Lapsen kasvun ja kehityksen tunteminen on tärkeää, jotta mahdolliset tuen tarpeet voidaan tunnistaa jo varhaisessa vaiheessa. Päivähoidon kasvatushenkilöstö arvioi yhdessä lapsen vanhempien kanssa lapsen vahvuudet ja mahdollisen tuen tarpeen. Tuen tarpeen arvioimiseksi voidaan tarvita myös muiden asiantuntijoiden tutkimuksia. Tarvittaessa lapsen saama tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisena asiantuntijuusyhteistyönä. Lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukeminen edellyttää vastavuoroista kasvatuskumppanuuden ja moniammatillisen yhteistyön toteutumista. Yhteisistä tavoitteista sovitaan yhdessä sekä vanhempien että muiden yhteistyötahojen (esim. terapeuttien) kanssa, ja näin luodaan lapselle mahdollisuus turvalliseen kasvuun ja oppimiseen.

Lapsella voi ilmetä tuen tarvetta jollakin kehityksen eri osa-alueella, kuten esim. fyysisellä, psyykkisellä tai sosiaalisella alueella. Myös monikulttuurisuus voi aiheuttaa haasteita ja tuen tarvetta lapsen kehitykselle.

Lapsen tarvitsema tuki voi olla joko tilapäistä tai jatkuvaa ja se voi myös vaihdella kasvun ja kehityksen aikana. Tärkeää on, että annettava tuki on oikea-aikaista, suunnitelmallista, joustavaa, pitkäjänteistä ja tarpeen mukaan muutettavaa.

Kuva 5. Yleinen tuki

Lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan kolmiportaisen tukimallin mukaisesti. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen jaetaan yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Yleinen tuki on varhaiskasvatuksen laadukas perusta ja sitä suunniteltaessa käytetään hyväksi yleisen tuen valikkoa (Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa 2012). Iältään 1-5-vuotiaiden lasten osalta yleinen tuki kirjataan yhteistyössä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tavoitteena on kehittää arjen pedagogista osaamista, jotta lapsi pystyisi osallistumaan mahdollisimman täysipainoisesti ryhmän toimintaan. Esimerkiksi ryhmän toimintatapoja ja oppimisympäristöä muokataan lapsen kasvua ja oppimista tukevaksi (pienryhmätoiminta, kuvien käyttö ja struktuuri apuna). Tarvittaessa konsultoiva erityislastentarhaopettaja/ resurssierityislastentarhanopettaja voi tukea ja konsultoida ryhmän aikuisia lapsen kasvatustehtävässä.

Jos yleinen tuki arvioidaan lapsen kasvulle ja oppimiselle riittämättömäksi, lapsella on mahdollisuus saada tehostettua tukea. Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä lasta varten ja se on säännöllistä ja päivittäistä. Lapsen varhaiskasvatussopimuksen liitteeksi laaditaan Tehostetun tuen suunnitelma. Myös esiopetusikäiselle lapselle laaditaan tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelma esiopetussuunnitelman liitteeksi. Tehostettu tuki sisältää erityispedagogisia menetelmiä esim. tukiviittomien ja kuvakommunikaation käyttöä. Tehostetun tuen rakenteellisia tukitoimia ovat mm. avustajapalvelut, erityislastentarhanopettajan konsultaatiot ja integroitu ryhmä. Tällainen ryhmä toimii Riihipellon päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksessa erityinen tuki kuuluu pääsääntöisesti esiopetusikäisille ja pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluville esimerkiksi monivammaisille lapsille. Lapsi saa tällöin yksilöllistä ja suunnitelmallista tukea ja ohjausta. Lisäksi käytössä on erityispedagogista osaamista ja apuvälineitä. Rakenteellisia tukitoimia voivat olla henkilökohtainen tai ryhmäkohtainen avustaja ja integroitu ryhmä.

5.2 Monikulttuurisuuden kohtaamisesta kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen

Varhaiskasvatusta toteutettaessa edellytyksenä on hyvä kulttuurinen ymmärrys. Perheillä on kulttuuritaustasta riippuen erilaisia näkemyksiä ja tavoitteita kasvatuksen suhteen. Tutustumalla ja ymmärtämällä perheen omaa kulttuuria, elämäntapoja ja historiaa pystymme kasvattajina kohtelemaan lapsia ja perheitä tasa-arvoisesti. Eri kulttuureja arvostetaan ja ne tulevat näkyviksi varhaiskasvatuksen arjessa.

Riihipellon päivähoitoyksikössä lapsilla on hyvät mahdollisuudet kasvaa monikulttuurisessa ympäristössä. Riihipellossa ja Pehtoorissa olevien lasten ja kasvattajien erilaiset kulttuuriset taustat rikastuttavat kasvatuksen ja opetuksen sisältöjä sekä tuottavat luontevan tavan ymmärtää elämän monimuotoisuutta.

Monikulttuuristen lasten itsetuntoa ja minäkuvaa vahvistetaan toimimalla yhdessä sekä omaan kulttuuriryhmään kuuluvien että suomalaisten lasten kanssa. Monikulttuurisuuteen kasvua tuetaan lapsen vanhempien ja kasvattajien luottamuksellisen ja kaikkia osapuolia kunnioittavan kumppanuuden avulla. Varhaiskasvatuskeskusteluissa on tärkeää tuoda avoimesti ja luottamuksellisesti esille sekä suomalaisen kasvatuksen ja opetuksen periaatteet että muihin kulttuureihin kuuluvat ominaispiirteet. Keskusteluissa perheillä on myös mahdollisuus tuoda julki omia tapoja ja perinteitä. Asioimistulkin käytöllä voidaan varmistaa keskusteluun osallistuvien osapuolien molemminpuolinen ymmärretyksi tuleminen.

Lapsella, joka puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, on oikeus suomi toisena kielenä -opetukseen. Pienryhmätoiminnassa otetaan huomioon suomea toisena kielenä puhuvien lasten kielenkehityksen tukeminen. Riihipellon päivähoitoyksikössä ollaan laatimassa yhteistä S2-suunnitelmaa, jonka avulla edelleen parannamme suomen kielen kehitystä tukevaa toimintaa. Lisäksi jokaisen lapsen kohdalla täytetään Lapsi kotioloissa -, Kielen kartoitus - ja Erityisruokavalio -lomakkeet sekä Varhaiskasvatussopimus. Vantaan kaupungin kieli- ja kulttuurikoordinaattori avustaa erikielisten ja eri kulttuureihin kuuluvien lasten asioissa.

5.3 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Tiedostamme, että sukupuolen asema vaihtelee eri kulttuureissa. Riihipellon päivähoitoyksikössä kohtelemme kaikkia lapsia tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti sukupuoleen katsomatta. Tarjoamme kaikille lapsille mahdollisuuden valita eri leikkejä ja osallistua monipuoliseen toimintaan. Lapsen oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet eivät riipu sukupuolesta. Kasvattajan tulee olla tietoinen omista kasvatusnäkemyksistään, jotta sukupuoleen liittyviltä mahdollisilta stereotypioilta voidaan välttyä.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkotimme muodostaa moniammatillisen työyhteisön. Ryhmissä toimivat lastenhoitajat ovat koulutukseltaan lähi-, päivä- tai lastenhoitajia, lastentarhanopettajat ovat joko lastentarhanopettajia, sosionomeja tai sosiaalikasvattajia. Lisäksi yksikössämme toimii erityislastentarhanopettajia ja avustajia sekä hallinnollinen päiväkodin johtaja. Erilaiset koulutustaustat tuovat työyhteisöön rikkautta erilaisen osaamisen ja tietämyksen muodossa. Lastentarhanopettajat ovat pedagogisessa vastuussa ryhmän toiminnasta. Jokaisen työntekijän panos on yhtä arvokas koulutuksesta huolimatta. Jokainen tuo tiimiin oman osaamisensa ja näin ollen täydentävät toinen toisiaan. Tiimit tekevät yhteistyötä yhteisen pedagogisen tavoitteen suuntaisesti.

Yhteisten tavoitteiden sopiminen ja saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä sekä ryhmän sisällä että ryhmien välillä. Yksikkömme palaverirakenteet turvaavat tiedonkulun ja pedagogisen keskustelun. Jokainen ryhmä pitää viikottain tiimipalaverin, jossa arvioidaan ja suunnitellaan lapsiryhmän toimintaa, käsitellään ryhmän lapsia koskevia asioita sekä käydään läpi muissa palavereissa tai koulutuksissa esille tulleet asiat. Toimintakauden alussa ryhmä laatii tiimisopimuksen, johon kirjataan yhdessä sovitut toimintatavat ja pelisäännöt. Joka toinen viikko on talon palaveri, jossa päiväkodin johtajan johdolla käydään läpi talon yhteisiä asioita. Joka toinen viikko on pedagoginen palaveri, jossa keskustellaan ennalta sovitusta kasvatuksellisesta asiasta. Sekä talon palaverissa että pedagogisessa palaverissa on jokaisesta ryhmästä edustaja, joka huolehtii tiedon kulkemisesta omaan ryhmäänsä.

Teemme arjessa havaintoja lapsiryhmän ja lasten toiminnasta ja kirjaamme havaintoja ylös. Tekemiemme havaintojen, asiakastyytyväisyyskyselyiden ja saamamme palautteen pohjalta arvioimme ja kehitämme toimintaamme lasten ja perheiden tarpeita tukevaksi. Syksyisin pidämme kehittämispäivän, jolloin päiväkoti on suljettu ja henkilökunta keskittyy tulevan toimintakauden suunnitteluun. Tarvittaessa pidämme työiltoja suunnittelutyön jatkamiseksi. Toimintakauden alkaessa jokainen ryhmä laatii oman toimintasuunnitelman, jonka toteutumista arvioidaan keväällä.

Vähintään kerran vuodessa päiväkodin johtaja pitää jokaisen työntekijän kanssa tulos- ja kehityskeskustelun, jossa työntekijä voi arvioida mm. ammatillista kehittymistään ja mahdollista koulutustarvetta. Lisäksi päiväkodissa toimii erilaisia toimikuntia: huvitoimikunta järjestää henkilöstölle virkistystä, turvallisuustiimi huolehtii turvallisuuteen liittyvien asioiden ajantasaisuudesta, hankintatiimi hoitaa tarvikehankinnat jne.

7 Yhteistyöverkostot

Laadukas varhaiskasvatus edellyttää yhteistyötä monien eri tahojen kesken. Ryhmissämme vierailee säännöllisesti konsultoiva erityislastentarhanopettaja, jonka kanssa pohdimme lapsen kasvun ja kehityksen sekä ryhmän toiminnan kannalta sopivia menetelmiä. Kielikoordinaattori neuvoo tarvittaessa ryhmän suomi toisena kielenä –toiminnan kehittämistä. Neuvolan kanssa olemme tarvittaessa yhteistyössä. Lapsen täyttäessä neljä vuotta yhteistyö tiivistyy laajan hyvinvointitarkastuksen muodossa. Tällöin päiväkodin työntekijä yhdessä vanhempien kanssa täyttää Hyve-lomakkeen, joka lähetetään neuvolaan ennen lapsen neuvolakäyntiä. Käynnin jälkeen lomake lähetetään takaisin päiväkodille, jolloin saamme neuvolan näkemyksen lapsen kasvusta ja kehityksestä. Tarvittaessa neuvola voi antaa lapselle lähetteen esim. terapiaan tai tutkimuksiin. Lapsen tuentarpeesta riippuen teemme yhteistyötä eri kuntouttavien tahojen, kuten puhe-, fysio-, musiikki- ja toimintaterapeuttien kanssa. Perheiden ja lasten tilanteesta riippuen olemme tarvittaessa yhteistyössä myös neuvolan perhetyöntekijän tai lastensuojelun kanssa.

Lähdeluettelo

Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa 2012 (Opetuslautakunta 1.10.2012)

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 (Opetuslautakunta 18.12.2012)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes oppaita 56. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Riihipellon päivähoitoyksikkö
Riihipellon päiväkoti
Krakankuja 5, 01510 Vantaa
puh. 09- 8392 4625

Pehtoorin päiväkoti
Pehtoorintie 3, 01510 Vantaa
puh. 09- 8392 0184

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ristipuron toimintayksikkö 25.11.2013

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvolähtökohdat 2

3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 2

3.1 Kasvattajuus 2

3.2 Lapsikäsitys 3

4 Lasten puheenvuoro 4

5 Yhteistyö perheiden kanssa 5

6 Työ lasten parissa 5

6.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 5

6.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 6

6.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 7

6.4 Lasten leikki 7

6.5 Oppimistoimintojen organisointi 9

6.5.1 Matemaattinen orientaatio 10

6.5.2 Luonnontieteellinen orientaatio 10

6.5.3 Historiallis- yhteiskunnallinen orientaatio 10

6.5.4 Esteettinen orientaatio 10

6.5.5 Eettinen orientaatio 11

6.5.6 Uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio 11

6.6 Esiopetuksen sisältöalueet 11

6.6.1 Kieli ja vuorovaikutus 11

6.6.2 Matematiikka 11

6.6.3 Ympäristö- ja luonnontieto 11

6.6.4 Taide ja kulttuuri 12

6.6.5 Fyysinen ja motorinen kehitys 12

6.6.6 Etiikka ja katsomus 12

6.6.7 Tieto- ja viestintäteknologia 12

6.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 13

6.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki 13

6.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskontokatsomuskasvatus 14

6.7.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 15

6.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 16

6.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 16

6.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 17

7 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 18

8 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot 19

8.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 19

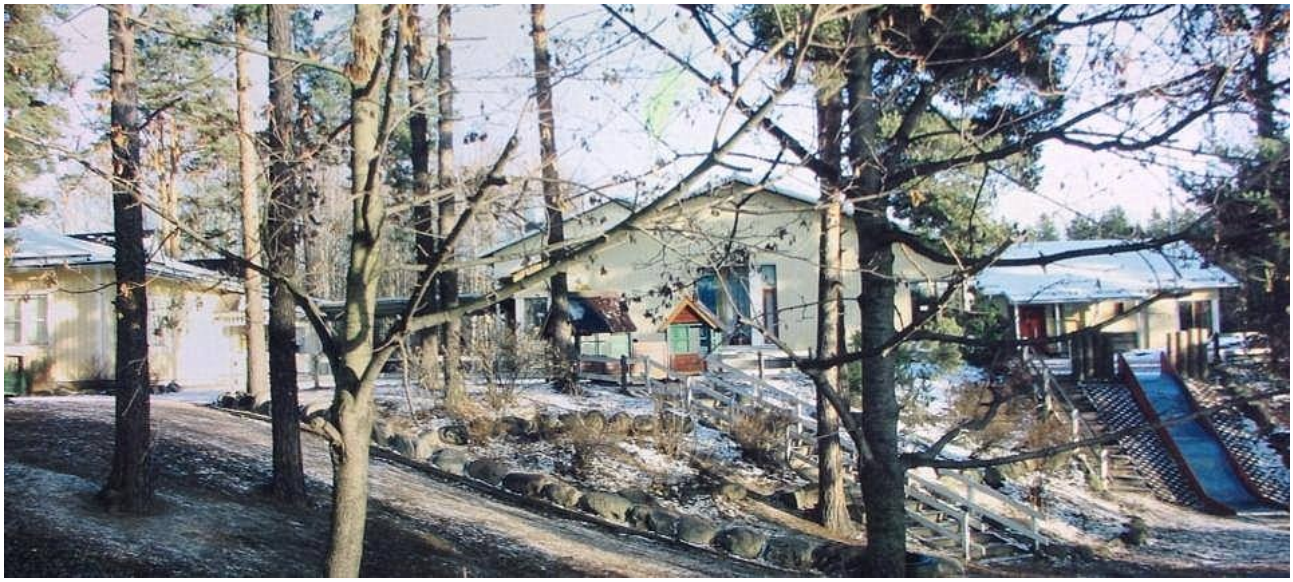
8.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 20

1 Johdanto

Ristipuron päiväkoti sijaitsee Ruskeasannalla, Simonkylän puistoalueen kupeessa. Luonnonläheinen ympäristö mahdollistaa monipuolisen liikunnan, retkeilyn ja tutustumisen luontoon. Päiväkoti on perustettu vuonna 1987. Lisärakennus valmistui vuonna 2000. Päiväkodissa on kahdeksan lapsiryhmää.

Päiväkodissa toimitaan Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen tavoitteiden mukaisesti. Päiväkodissa kiinnitämme huomiota aikuisen ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen sekä henkilökunnan ja huoltajien väliseen luottamukselliseen kasvatuskumppanuuteen.

Ristipuron päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman pohjana on Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma (Opetuslautakunta 18.12.2012). Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa on työstetty työryhmissä ja päiväkodin rakenteita hyödyntäen syksystä 2012 syksyyn 2013.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Ristipuron toimintayksikön arvot perustuvat Vantaan kaupungin arvoihin, jotka ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Ristipurossa arvostamme uusien ideoiden kokeilemista ja toiminnan muuttamista yrityksen ja erehdyksen kautta. Ylläpidämme omaa kulttuuriamme ja tutustumme toisiin kulttuureihin. Suhtaudumme kaikkia kohtaan kunnioittaen, avoimesti ja tasa-arvoisesti sekä kannamme vastuun toimintayksikön kaikkien lasten hyvinvoinnista. Sitoudumme yhteisiin sopimuksiin ja huolehdimme vuorovaikutuksen toimivuudesta kaikkien kanssa.

Toimintayksikössämme arvostamme luontoa ja huolehdimme omasta lähiympäristöstämme esimerkiksi siivoustalkoilla, maitotölkkejä kierrättämällä ja sammuttamalla valot tyhjistä tiloista. Perheet ohjaamme heidän tarpeita vastaavien palveluiden piiriin ja hankinnat teemme todellisen tarpeen mukaan ekologisuutta sekä kestävyyttä arvostaen.

3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

3.1 Kasvattajuus

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu suomalaisen yhteiskunnan määrittelemissä asiakirjoissa oleviin ja yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Neuvotellessaan arvoista ja toimintatavoista kasvattajayhteisö rakentaa yhteistä toimintakulttuuria. Kasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot ja eettiset periaatteet.

Oman työn pohtiminen ja arviointi auttavat kasvattajaa toimimaan tietoisesti eettisesti ja ammatillisesti kestävien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Ammatillinen ja koulutuksen tuottama tieto ja kokemus luovat perustan osaamiselle. Kasvattajayhteisö dokumentoi, arvioi ja pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa. (VASU 2005, 16-17, tiivistetty.) Kasvattajaltaedellytetään sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin.

Kasvattajat mahdollistavat aikuisten ja lasten yhteisössä hyvän ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Tietoinen ja tavoitteellinen kasvatus ja opetus merkitsevät kas-

vattajalle ja kasvattajayhteisölle valintojen tekemistä. Kasvattajien tehtävänä on suunnitella toimintaa ja rakentaa ympäristö, jossa näkyvät sekä lapsille ominaisin tapa toimia että sisällölliset orientaatiot. Näkemys hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta ohjaa kasvattajan toimintaa, ja kasvattaja tiedostaa lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet. Kasvattaja kannustaa lasta omatoimisuuteen niin, että lapsi kokee iloa osaamisestaan, mutta saa myös tarpeen mukaisen avun. (VASU 2005, 16-17, tiivistetty.) Opettajan tulee tukea oppimista sekä ohjata lasta tiedostamaan oma oppimisensa ja havaitsemaan, että tämä voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa. Opettaja ohjaa oppimista, konkreettista kokeilemista, tutkimista, aktiivista osallistumista sekä muuta tiedon hankintaa ja ongelmien ratkaisemisesta vuorovaikutuksessa aikuisten ja vertaisryhmän kanssa.

3.2 Lapsikäsitys

Ristipuron päiväkodissa lapsi nähdään yksilönä, joka hankkii aktiivisesti tietoa ympäristöstään tutkimalla, kysymällä, pohtimalla, havainnoimalla sekä arvioimalla toimintaansa. Lapsen sisäiselle motivaatiolle annetaan mahdollisuus kehittyä ja työskentelyssä huomioimaan lapsen tarpeet, sekä kiinnostuksen kohteet.

4 Lasten puheenvuoro

Keväällä 2013 3 - 6 -vuotiailta lapsilta kyseltiin mielipidettä päivittäin toistuvista tilanteista ja eri toiminnan muodoista päiväkodissa. Tavoitteena oli nostaa esiin lasten toiveita ja ideoita entistä paremmasta arjesta. Seuraavat kommentit puhenevat puolestaan:

Ulkoilu
”uusia leluja ulkoleikkeihin, esimerkiksi lennätettäviä lentokoneita”.
”Kesällä kukkia, uusi liukumäki ja lehtikasa, niin ja sitten vielä aurinkolasipäivä.”
”Kaivureita, talvisin tylsää, kun ei ole leluja.”
”kesäistä ilmaa”.
”Haluaisin keinua aina.”
”Hippaa, piilosta, leikkiä”
”et sinne tulis joku vehje, mikä antais pääsiäismunia”.

Leikkihetket
”että meille tulis Batman-asuja”
”että siellä riehuttaisiin vähemmän”.
”Omia leluja ja kavereita. Prinsessaleikkii.”
”Ipad, telkkari, puujunarata, kaikki mitä meillä on kotona. Leikkiaikaa pitäis olla enemmän.”
”Leikkiä vesileikissä.”

Lepohetket
”lisää silittäjiä, satua olis kiva kuunnella”.
”että ne olis lyhyempiä.”
”Pääsisin alasänkyyn.”
”Klassista musiikki”
”et olis paljon valoa, ja ettei tarttis olla niin kauan”.
”Satu ja nukkuminen on parasta.”

Ruokailu
”spagettia ja jauhelihaa”
”haluaisin istua isossa pöydässä”
”perunamuusia, kalapuikkoja ja nakkia”
”Ruoka on hyvää. Toivoisin, että kaikki eivät huutaisi kerralla.”
”ettei tarttis istua niin kauan pöydässä”.

Aamu- ja päiväpiiri
”laulamista, lukemista” ja ”jotain syömistä, naposteltavaa”.
”En pidä, kun siellä vaan istutaan ja kuunnellaan.”
”Et jos arvaa oikein, saa namuja.”
”että seinätaulut uudistettaisiin, koska ne vanhat ei oo enää niin hauskoja”.
”Vaihtelua, tylsiä, arvoituksia ym”.
”ettei niitä olisi ollenkaan”
”että voisi tehdä vaikka palapeliä sen sijaa”.
”rauhallisia hetkiä”.

5 Yhteistyö perheiden kanssa

Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden. Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Perusta kasvatuskumppanuudelle luodaan päivittäisissä kohtaamisissa lapsen huoltajien kanssa lasta tuotaessa tai haettaessa päivähoidosta tai esiopetuksesta.

Ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidossa tai esiopetuksessa järjestetään huoltajien ja päivähoidon työntekijän kesken aloituskeskustelu. Keskustelun tarkoituksena on välittää huoltajien tieto lapsesta sekä päivähoitoon tai esiopetukseen liittyvistä odotuksista ja toiveista. Jokaiselle lapselle laaditaan myös varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa ja suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti. Ennen nelivuotisneuvolaan menoa huoltajien kanssa käydään hyvinvointi mallin mukainen HyVe -keskustelu, jolla siirretään tietoa lapsesta päiväkodista neuvolaan.

Muita tärkeitä yhteistyömenetelmiä ovat vanhempainillat, päiväkodin esite, tiedottaminen sähköpostilla ja tekstiviesteillä ja tiedotteet ilmoitustaululla.

6 Työ lasten parissa

6.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän vuorovaikutuksen syntyminen ja ylläpitäminen on varhaiskasvattajan vastuulla. Varhainen vuorovaikutus elein, ilmein ja äänteliyin luo perustan merkitysten jakamiselle muiden ihmisten kanssa. Rikas lastenkulttuuri, kuten sadut, lorut, arvoitukset sekä musiikki, tanssi, liikunta ja draama tukevat lapsen kielellistä kehitystä ja kykyä ilmaista itseään lapselle luontevalla ja ominaisella tavalla.

Varhaiskasvattajan tehtävänä on käyttää monipuolista ja rikasta kieltä lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Kasvattaja on läsnä, kuuntelee ja kiinnittää huomiota puhetapaan ja äänenkäyttöön kaikissa arkipäivän tilanteissa. Hän rohkaisee lasta kertomaan mielipiteitään, toiveitaan ja ajatuksiaan. Kasvattaja käyttää tarvittaessa puhetta tukevia kommunikaatiomenetelmiä, kuten kuvia ja viittomia, puheen tukena. Perushoitoti-

lanteissa lapselle nimetään ja selitetään meneillään olevia asioita. On tärkeää, että aikuinen pysähtyy kuuntelemaan lasta ja vastaa lapsen kysymyksiin, yhdessä asioita pohtien ja ratkoen. Lapsiryhmiä jaetaan mahdollisimman paljon pienryhmiin, näin hiljaisemmatkin lapset tulevat kuulluksi ja pääsevät osallisiksi paremmin. Kun lapselle annetaan aikaa puhumiseen, rikastuu ja vahvistuu hänen sana- ja käsitevarastonsa. Lasten kielellistä kehittymistä, vuorovaikutuksen laatua ja määrää sekä oppimisympäristöä arvioidaan yksikössämme säännöllisesti.

6.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten oma kulttuuri on Ristipurossa vertaisryhmäkulttuuria. Lapset tuovat esille omia ajatuksiaan ja mielenilmauksiaan leikkeinä, suullisena kerrontana ja lauluina. Lasten oma kulttuuri voi ilmetä myös kuvallisina tai liikunnallisina esityksinä, käsitöinä sekä keräilynä tai omaehtoisina rakenteluina. Kasvattaja havainnoi lasten tapaa ajatella, toimia ja kommunikoida. Hän tukee lasten omaa kulttuuria suuntaamalla huomion lapsen maailmaan ja hänen näkemyksiinsä ja kunnioittaa niitä. Lapsen osallisuus kasvaa hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti.

Ryhmien oppimisympäristöt on muokattu siten, että ne houkuttelevat lasta luomaan, tutkimaan ja keksimään. Tavoitteena on antaa riittävästi tilaa ja aikaa lasten kiinnostuksenkohteille, spontaanille leikille ja taiteelle. Tällöin luodaan edellytykset lapsille peilata kokemuksiaan, ajatuksiaan ja tunteitaan taiteellisen ilmaisun kautta. Leikin ja eri taidemuotojen kautta mahdollistuu symbolisen todellisuuden ja konkreettisen todellisuuden rinnakkain käsittely. Lapsi oppii faktan ja fiktion eron säilyttäen samalla valmiuden heittäytyä leikkiin ja kuvitteluun.

Lasten leikeissä näkyvät ajan ilmiöt ja median vaikutus. Kotiympäristöstä ja isommilta sisaruksilta koulusta siirtyy leikkiperinteitä ja pelejä päiväkotiin. Lapsi voi tuoda päiväkotiin lelujaan, kirjoja ja musiikkia. Niitä voidaan käyttää lapsiryhmässä lapsen kehitystaso ja päiväkodin arvot huomioiden. Pienet juhlat ja teemoihin perustuvat tapahtumat tuovat iloa arkeen ja rikkovat sopivasti rutiineja. Myös leikkimistä yli ryhmärajojen tuetaan niin sisällä kuin ulkona.

Päiväkodilla on kiusaamisen ehkäisyä koskeva suunnitelma. Sääntöjen pohjana on turvallisuus ja kiusaamisen ehkäisy. Kullakin lapsiryhmällä on tämän lisäksi oma kiusaamisen ehkäisy suunnitelmansa, joka päivitetään vuosittain. Ryhmillä on myös omia lasten kanssa tehtyjä yhteisiä sopimuksia, jotka tukevat myönteistä kanssakäymistä. Konflikti- ja/tai kiusaamistilanteet hoidetaan kasvattajan tuella keskustelemalla kummankin osapuolen kanssa.

6.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodissamme on jokaisella ryhmällä joustavasti vakaa päivärytmi. Päivän toimintaa kannattelevia rakenteita ovat tilanteiden ennakoitavuus ja toistuvuus, jotka tuovat lapsille turvallisuuden tunnetta ja auttavat jäsentämään päivän kulkua. Päiväjärjestys koostuu ryhmien kokoontumispiireistä, ulkoilun, leikin ja ohjattujen pienryhmätuokioiden vuorottelusta, ruokailuista ja päivälevosta. Jokaisella ryhmällä on oma ikätasonmukainen viikkojärjestys, jonka kukin ryhmä muotoilee lasten tarpeita vastaaviksi. Kaikessa arjen toiminnassa tuetaan lapsen ikä- ja kehitystason mukaista omatoimisuutta. Ulkoilu, ruokailu ja päivälepo ovat tärkeitä lapsen kasvulle, perusterveydelle ja yleiselle hyvinvoinnille. Kasvattajan positiivinen asennoituminen ja esimerkki kannustaa ja ohjaa lasta oikeisiin ulkoilu-, ravinto- ja lepotottumuksiin.

Siirtymätilanteita tarvittaessa porrastetaan. Näin kasvattajan ja lapsen välisen vuorovaikutuksen laatu paranee, lapsen yksilöllinen huomioiminen ja omatoimisuuden tukeminen helpottuvat. Porrastaminen vähentää myös osaltaan melua ja konflikteja. Siirtymätilanteet nähdään mahdollisuutena vertaisoppimiseen ja lapsen omatoimisuuden kehittymiseen pukemisessa, käsihygieniassa jne.

Ruokailutilanteessa tavoitteena on miellyttävä, rauhallinen ja keskusteleva ilmapiiri. Lapsille opetetaan kohteliaita käytös- ja pöytätapoja sekä terveellisiä ruokailutottumuksia ja harjoitellaan maistamaan erilaisia ruokia. Ruokailutilanteet mahdollistavat pienet työtehtävät ja lasten keskinäisen auttamisen. Lapsia tuetaan omatoimisuuteen ruokailussa ikä- ja kehitystason mukaisesti. Ekologisuus näkyy ruokailussa kierrätyksen ja jätteen lajittelun muodossa.

6.4 Lasten leikki

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikki on varhaiskasvatuksessa sekä itse tavoite, että menetelmä toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Leikki on lapselle luonnollinen tapa oppia uusia asioita, ilmaista itseään ja olla osana yhteisöä. Leikin avulla lapsi oppii käsittelemään ja ilmaisemaan tunteitaan, sekä jäsentämään maailmaansa. Leikkiessään lapsi käsittelee kokemuksiaan ja oppii kontrolloimaan ja hallitsemaan käyttäytymistään, sekä harjoittelee valintojen tekemistä ja ongelmanratkaisutaitoja. Lapsen minäkuva, itsetunto, luovuus sekä mielikuvitus ja sosiaaliset vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidot kehittyvät leikissä. Aikuisen, sekä vertaisryhmän antamat mallit ovat tärkeitä leikkitaitojen kehittymisen kannalta. Puhuttu kieli on oleellinen osa leikin kehittymisen kannalta, sekä leikin tärkeä väline.

Leikki on erilaista eri ikäkausina. Pienelle lapselle leikki on usein uusien asioiden löytämistä, oppimista ja oivaltamista. Leikin ainekset tulevat jokapäiväisestä arjesta ja sen toiminnoista, sekä koetuista tunteista. Pieni lapsi oppii leikkimään aikuisen kanssa vuorovaikutuksessa. Esineet ovat leikissä tärkeitä, mutta niiden merkitys voi vaihdella. Leikkitaitojen karttuessa lapset osaavat paremmin jäsentää leikkiään. Lapsen mielikuvituksen kehittymisen myötä leikin aiheet rikastuvat. Myös vertaisryhmä tulee yhä tärkeämmäksi. Leikit ovat yhä enemmän roolileikkiä ja niissä korostuu sääntöjen merkitys. Leikki on keskeinen toimintamuoto myös esiopetuksessa. Leikinomainen, lapsen kehitystasosta lähtevä toiminta edistää lapsen kielellistä kehitystä sekä uusien asioiden oppimisvalmiuksia.

Kasvattajan tehtävänä on antaa leikille tilaa, aikaa ja rauhaa niin sisällä kuin ulkonakin. Pienryhmätoiminta ja tilojen joustava käyttö takaavat leikkirauhan. Kasvattaja tukee ja rikastuttaa leikkiä ja on tarvittaessa osana sitä. Tällöin tarvitaan sekä lapsen että kasvattajan osallisuutta. Leikkiä havainnoimalla kasvattaja saa tietoa lapsen kehitys- ja oppimisvaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Tärkeää on myös turvata, että kaikille löytyy leikkiseuraa. Yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä voidaan tukea huumorin ja leikillisyyden avulla.

Leikit vaihtelevat lasten omaehtoisesta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuun leikkiin. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja ylläpitävät motivaatiota. Oppimisympäristöistä muokataan sellaisia, että ne houkuttelevat lasta leikkiin. Leikkitaulut toimivat leikkiin sitouttajina. Leikkivälineet ovat monikäyttöisiä ja lasten saatavilla omilla kuvitetuilla paikoillaan.

6.5 Oppimistoimintojen organisointi

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen ovat lapselle ominaisia tapoja oppia. Ihmettelemällä, ajattelemalla, kyselemällä ja tutkimalla lapsi muodostaa kuvaa yhteisöstä ja ympäröivästä maailmasta. Kasvattajan tehtävä on toimia lapsen innoittajana ja työskentelyn mahdollistajana. Hänen tehtävänään on antaa aikaa tutkimiselle ja ihmettelylle ja huolehtia, että lapsi saa monipuolisia, mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia.

Leikkejä on monenlaisia lasten omaehtoisista pedagogisesti suunniteltuihin leikkeihin. Lapset ja kasvattaja voivat luoda myös yhteisiä leikkimaailmoja, jolloin sekä lasten että kasvattajan osallisuutta tarvitaan. Lisäksi leikki voi näkyä ryhmän arjessa leikillisenä vuorovaikutuksena sekä hassutteluna.

Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä ja ympäristöönsä sisä- ja ulkotiloissa. Liikunta tuottaa lapsille iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Monipuolinen ja riittävä liikunta edesauttaa lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista. Kasvattajan tehtävänä on kannustaa lapsia liikkumaan, luoda myönteisiä asenteita liikkumista kohtaan ja järjestää säännöllistä ohjattua liikuntaa sekä liikkumista monipuolisessa maastossa. Kasvattaja huolehtii siitä, että ympäristö on liikkumiseen innostava ja turvallinen.

Monipuolinen taiteellinen kokeminen ja ilmaisu kehittävät lapsen luovuutta ja mielikuvitusta. Lapsen annetaan ilmaista itseään hänelle ominaisella tavalla. Musiikin, kädentöiden ja ilmaisun kautta lapsella on mahdollisuus käsitellä tunteitaan ja saada elämyksiä.

Oppimisympäristö luodaan lapsen oppimaan oppimista tukevaksi huomioiden lapsen ikä- ja kehitystaso. Ympäristöstä tehdään sellainen, että se houkuttelee lasta luomaan, tutkimaan ja keksimään. Oppimisympäristön ilmapiiristä luodaan positiivinen, avoin, turvallinen ja toista ihmistä kunnioittava. Lupa leikillisyyteen ja huumoriin tukee yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä ryhmässä. Kasvattaja on keskeisessä asemassa ilmapiirin luojana. Hänen tehtävänään on aktiivisesti syventää ja rikastuttaa tietoa lasta ja koko lapsiryhmää kiinnostavista asioista. Oppimisympäristö mahdollistaa lapsen vuorovaikutustaitojen harjoittelun erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa toisten lasten sekä aikuisten kanssa.

6.5.1 Matemaattinen orientaatio

Varhaiskasvatuksen matematiikan tavoitteena on luoda ja vahvistaa pohjaa matemaattisille valmiuksille ja tukea lapsen myönteistä suhtautumista matemaattisia asioita kohtaan. Matemaattinen orientaatio perustuu vertaamiseen, päättelemiseen ja laskemiseen. Pelien, leikkien ja pienten työtehtävien kautta lapsi tutustuu matemaattisiin peruskäsitteisiin. Käsiteltävät asiat konkretisoidaan tuomalla ne lapsen arkimaailmaan.

6.5.2 Luonnontieteellinen orientaatio

Lapsi tutustuu luontoon ja luonnonilmiöihin leikkimällä, havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Aiheet orientaatiolle eri vuodenaikoina haetaan lapsen lähiympäristöstä. Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista. Varhaiskasvatusta toteutetaan ja kehitetään huomioiden kestävän kehityksen kulttuurisen, sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen näkökulman. Retket lähimetsään tarjoavat mahdollisuuksia yhteisille leikeille, kasvun ihmeen pohdinnoille ja luonnon tutkimiselle. Ympäristövastuullista toimintaa opitaan yhdessä. Pienillä arjen teoilla opitaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutusta.

6.5.3 Historiallis- yhteiskunnallinen orientaatio

Historiallis- yhteiskunnallisessa orientaatiossa tavoitteena on, että lapsi saa perustiedon suomalaisen yhteis-kunnan kulttuurisista juurista ja harjoittelee ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista sekä rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöön. Orientaatiossa rakennetaan lasten kanssa kuvaa menneisyydestä ja nykyisyydestä niistä kertovien esineiden ja dokumenttien avulla.

6.5.4 Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen kautta. Kauneuden, harmonian, jännityksen, ilon ja pelon tuntemusten kautta lapselle syntyy esteettisiä kokemuksia. Näin lapsen arvostukset, näkemykset ja asennoituminen alkavat hahmottua. Samaistuminen on orientaation tärkeä prosessi. Tärkeänä tavoitteena on lasten henkisen hyvinvoinnin ja tunne-elämän rakentaminen.

6.5.5 Eettinen orientaatio

Eettisessä orientaatiossa tarkastellaan arvo- ja normimaailman kysymyksiä. Lapsen arki on täynnä tilanteita, joissa asioita mietitään oikean ja väärän ja totuuden ja valheen näkökulmista. Lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti käsitellään oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja toisen kunnioittamista. Lapselle tarjotaan mahdollisuus käsitellä pelkoa, ahdistusta ja syyllisyyttä turvallisessa ympäristössä.

6.5.6 Uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio

Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tunteita sekä tutustua uskonnollisiin juhliin ja siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Tavoitteena on myös antaa mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisimpiin sisältöihin. Uskonnonopetus toteutuu yhteistyössä luterilaisen seurakunnan kanssa.

6.6 Esiopetuksen sisältöalueet

6.6.1 Kieli ja vuorovaikutus

Esiopetuksen tavoitteena on lisätä lapsen kiinnostusta puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan ja siten vahvistaa lapsen ajattelua. Häntä innostetaan kysymään, tekemään päätelmiä, vertailemaan ja arvioimaan asioita sekä tuetaan etsimään ja löytämään erilaisia ratkaisumalleja. Näin lapselle luodaan pohjaa jäsentää ympäristöään ja rakentaa maailmankuvaansa.

Arkipäivän tilanteissa lapsen kielellinen tietoisuus kehittyy erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kuulemalla puhuttua ja luettua kieltä. Ryhmän jäsenenä lasta ohjataan kuuntelemaan, keskittymään, osallistumaan keskusteluun ja tuomaan esiin omia ajatuksiaan sekä tunteitaan.

6.6.2 Matematiikka

Esiopetuksen matematiikan tavoitteena on vahvistaa pohjaa matematiikan oppimiselle ja tukea lapsen myönteistä suhtautumista matemaattisia asioita kohtaan. Pelien, leikkien ja pienten työtehtävien kautta lapsi tutustuu matemaattisiin peruskäsitteisiin. Käsiteltävät asiat konkretisoidaan tuomalla ne lapsen arkimaailmaan. Luokittelemalla, jäsentelemällä ja vertailemalla oman arkipäivänsä asioita, esineitä ja ilmiöitä lapsi syventää jo olemassa olevia tietojaan ja taitojaan.

6.6.3 Ympäristö- ja luonnontieto

Esiopetuksen ympäristö- ja luonnontieto lähtee lapsesta itsestään ja laajenee perheen kautta lähiympäristöön. Lapsen ympäristöopiskelu tukeutuu ongelmakeskeiseen, tutkivaan lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat, joita havainnoimalla lapsi oppii käsitteitä, tekemään päätelmiä ja löytämään syy-seuraussuhteita.

Lapsi harjoittelee ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä. Sen tunteminen luo pohjaa suurempien kokonaisuuksien hahmottamiselle.

6.6.4 Taide ja kulttuuri

Taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Esiopetuksen taide- ja kulttuurikasvatuksen tavoitteena on kokonaisvaltaisten elämysten; kädentöiden, musiikin, draama-harjoitusten, tanssin ja liikkumisen kautta kehittää lapsen luovaa ajattelua, itseilmaisua ja mielikuvitusta.

Taidekokemuksissa prosessi on tärkeämpi kuin lopputulos. Lapselle tarjotaan mahdollisuus kokea onnistumisen elämyksiä. Samalla lapsi oppii arvostamaan sekä omia että toisten tuotoksia ja elämyksiä sekä kokemaan esteettisyyttä.

6.6.5 Fyysinen ja motorinen kehitys

Esiopetuksen liikunnan tavoitteena on harjaannuttaa lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa, perusliikuntataitoja ja keskittymistä.

Ohjattujen liikuntahetkien tavoitteena on antaa lapselle virikkeitä ja kimmoke omaehtoiseen liikuntaan. Lapselle tarjotaan liikunnan iloa ja onnistumisen kokemuksia mutta myös mahdollisuus harjoitella pettymysten sietämistä. Lasta tuetaan toimimaan omatoimisesti, aloitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmässä. Häntä ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

6.6.6 Etiikka ja katsomus

Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan. Lapsen eettiselle kasvulle ovat merkittäviä sellaiset arkikokemukset, jotka ohjaavat häntä oikeudenmukaisuuteen, oikean ja väärän erottamiseen, vastuullisuuteen, suvaitsevaisuuteen ja toisten auttamiseen. Tavoitteena on, että lapsi vähitellen sisäistää eettisiä periaatteita ja ottaa niitä huomioon toiminnassaan itseohjautuvasti.

Kulttuurinen katsomuskasvatus on kaikille yhteinen ja luonteeltaan yleissivistävä. Se antaa perustiedon suomalaisen yhteiskunnan kulttuurisista juurista.

Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Tavoitteena on myös antaa mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisimpiin sisältöihin ja juhliin. Uskonnonopetus toteutuu yhteistyössä luterilaisen seurakunnan kanssa.

Lapsen uskontokasvatukseen osallistumisesta sovitaan yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Mikäli lapsi ei osallistu päiväkodin uskontokasvatukseen osallistuu hän elämänkatsomuskasvatukseen.

6.6.7 Tieto- ja viestintäteknologia

Esikolulainen tutustuu vertaisryhmässä leikin avulla ja aikuisen tuella tieto- ja viestintäteknisten laitteiden ja ohjelmien peruskäyttöön, internettiin ja verkossa oleviin materiaaleihin ja verkon turvalliseen käyttöön vertaisryhmässä.

6.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen tärkeä tavoite ja lähtökohta on taata kaikille siihen osallistuville lapsille yhteinen ja yhtäläinen varhaiskasvatus. Ristipuron päiväkodissa jokainen lapsi on arvokas omana itsenään ja hänen oppimistaan ja kasvuaan suunnitellaan yksilöllisesti.

6.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen kehityksen edistämistä ja tukemista kokonaisvaltaisesti sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lähtökohtana on päivähoitoon tuleva lapsi, omine vahvuuksineen ja tuen tarpeineen. Lapsen hoitosuhteen alkaessa käydään yhdessä lapsen huoltajien kanssa läpi lasta koskevat esitiedot. Niiden pohjalta lähdetään suunnittelemaan lapsen hoitoa ja kasvatusta päiväkodissa.

Lapsen kasvua ja kehittymistä tuetaan ensisijaisesti yleisen tuen keinoin. Kasvun yleinen tuki kuuluu kaikille lapsiryhmän lapsille. Sen takaavat laadukas pedagogiikka ja säännöllinen ryhmän toiminnan suunnittelu. Kasvun ja oppimisen yleisen tuen keinoja ovat sellaiset, jotka tukevat kaikkien lasten oppimista ja päivän tapahtumien hahmottamista. Yleisestä tuesta esimerkkinä ovat kuvien käyttö päiväjärjestystä jäsentämässä sekä ryhmän tilojen järjestäminen niin, että ne ovat lapsille helposti hahmotettavia sekä innostavat toimimaan.

Kun huoli lapsen kehityksestä herää, tiivistetään ensin yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Ryhmän toimintaa mukautetaan niin, että lapsen on helpompi siinä toimia. Mikäli kasvun ja oppimisen yleinen tuki ei riitä, ryhdytään kyseiselle lapselle miettimään tehostetun tai erityisen tuen keinoja tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä.

Kaikille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille laaditaan Varhaiskasvatussuunnitelma (VASU). Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan lisäksi Tehostetun tuen suunnitelma. Mikäli lapsi on esiopetusikäinen, laaditaan hänelle Tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS). Esiopetukseen osallistuvalle lapselle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan LEOPSin liitteeksi Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), joka korvaa Tehostetun tuen suunnitelman. Suunnitelmia ovat päiväkodin henkilökunnan, vanhempien ja Kelton mukana laatimassa muut lasta tutkivat ja hoitavat tahot, kuten esimerkiksi erikoissairaanhoito, mahdolliset terapeutit, neuvola, sekä muut yhteistyötahot. Suunnitelmaa tarkistetaan säännöllisesti ja arvioidaan ovatko asetetut tavoitteet toteutuneet.

Jokaisen tehostettua tukea tarvitsevan lapsen kouluun siirtyminen pyritään tekemään joustavaksi niin, että opettajalla on esitietoja lapsesta, jotta koulu pystyy järjestämään tarvittavat tukitoimet. Oppilashuoltoryhmässä tieto koulun aloittavista lapsista siirtyy päiväkodista kouluun.

6.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskontokatsomuskasvatus

Erilaisen kulttuuritaustan omaavat lapset osallistuvat päivähoitoon, jossa toteutetaan varhaiskasvatuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Opetuksella tuetaan lapsen suomenkielen kehittymistä, kannustetaan vanhempia lapsen äidinkielen vahvistamiseen sekä tuetaan mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin. Tavoitteet kirjataan lapsen Varhaiskasvatus -suunnitelmaan. Jokaisella muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus S2 – opetukseen. Äidinkieli on perheen tunnekieli ja vanhemmat ovat vastuussa sen opettamisesta lapselle.

Lapsen kulttuurista identiteettiä tuetaan huomioimalla lapsen ja perheen kulttuuri. Lapsiryhmän lasten eri kulttuurit pyritään tuomaan konkreettisesti näkyväksi ryhmän tiloissa ja toiminnassa. Monikulttuurisuuteen ja eri maiden kulttuureihin tutustuminen kuuluu kaikille lapsille.

Tasa-arvoisuus muistetaan myös tyttöjen ja poikien kohtelussa. Stereotyyppistä sukupuoliin sidottua ajattelua pyritään aktiivisesti välttämään ja lapsia kannustetaan toimimaan monipuolisesti erilaisissa leikkiryhmissä ja erilaisten leikkimateriaalien parissa.

Uskonto- sekä elämänkatsomustietokasvatusta toteutetaan kuten perustuslaissa on säädetty. Vanhemmat valitsevat, kumpaan näistä heidän lapsensa osallistuu. Uskontokasvatus nivoutuu suurelta osin suomalaisen kalenterivuoden tapahtumiin; juhlitaan suuria kristillisiä juhlia, kuten joulua ja pääsiäistä. Lisäksi tutustutaan joihinkin Raamatun keskeisiin kertomuksiin pyhäkoulun merkeissä joko seurakunnan tai päiväkodin henkilökunnan toimesta muutaman kerran toimintakauden aikana. Toiminnan kanssa rinnakkain järjestetään elämänkatsomustietokasvatusta niille lapsille, jotka eivät uskontokasvatukseen osallistu. Jonkin muun uskontokunnan uskontokasvatusta järjestetään ainoastaan, jos kyseisen uskontokunnan edustajia on päiväkodissa paljon. Muutoin siitä vastaavat lapsen vanhemmat. Jos ryhmässä tai henkilökunnassa on toisen uskontokunnan edustajia, voidaan silloin huomioida tai viettää jotakin tälle uskontokunnalle merkityksellistä tapahtumaa tai juhlaa.

6.7.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ristipuron päiväkodin ympäristössä olevat monipuoliset ulkoilualueet ovat keskeinen toiminta ympäristö, jossa liikutaan ja retkeillään viikoittain läpi vuoden. Säännöllisillä metsäretkillä tutustutaan lähiympäristöön ja luontoon havainnoimalla, leikkimällä, tutkimalla ja kokeilemalla.

Lähialueella on suuri merkitys lapsen luontosuhteen muodostumiselle. Tutustuessaan metsään lapsi oppii suhtautumaan avoimesti, myönteisesti ja ennakkoluulottomasti luontoon. Lapsi oppii myös liikkumaan luonnossa ja erilaisissa maastoissa.

Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista Vantaalla, joka pitää sisällään neljä osa-aluetta: Kulttuurisesti kestävä kehitys on mm. kulttuurimme säilyttämistä ihmisten välisten suhteiden kautta. Sosiaalisesti kestävää kehitystä pyritään edistämään yhdessä lasten kanssa pitämällä huolta lähiympäristöstämme ja kunnioittamalla yhteisiä tavaroita.

Ekologisesti kestävää kehitystä edistetään esimerkiksi kierrättämällä ryhmissä syntyvät jätteet. Taloudellisesti kestävää kehitystä tuetaan käyttämällä askartelumateriaaleina myös kierrätys- ja luonnonmateriaaleja ja korjaamalla mahdollisuuksien mukaan rikkoutuneita tavaroita. Myös sähkön ja veden kulutukseen kiinnitetään huomiota.

Henkilökunta opastaa lapsia ja näyttää omalla esimerkillään mallia ekologisesti kestävästä toiminnasta. Päiväkodissa on lisäksi kestävään kehitykseen liittyvistä asioista vastaava, koulutettu ekotukihenkilö.

6.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkotien lisäksi perhepäivähoidossa ja kerhotoiminnassa. Myös esiopetus ja valmistava opetus ovat osa varhaiskasvatusta. Ristipuron päiväkodissa näistä toteutuvat esiopetus ja valmistava opetus.

6.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, jossa jokaisen lapsen kehitystä ja hänen kouluvalmiuksiensa kehittymistä seurataan ja tuetaan yksilöllisesti. Sitä ohjaavat valtakunnallinen esiopetussuunnitelma, sekä Vantaan oma esiopetuksen suunnitelma (VEOPS 2011), joiden pohjalta on laadittu päiväkodin oma esiopetussuunnitelma. Ja vuosittain laaditaan Esiopetuksen ja Valmistavan opetuksen lapsiryhmän keskeiset tavoitteet. Esiopetusaika on neljä tuntia päivässä ja siitä vastaa lastentarhanopettaja. Esiopetusta annetaan n. 13 lapsen ryhmissä. Ajoittain toimitaan myös koko talon kaikkien esiopetusikäisten kanssa isommassa ryhmässä esim. urheilutapahtuman merkeissä

Lapsen ja kasvattajan välinen vuorovaikutus on esiopetuksessakin keskeisessä asemassa. Kasvattaja ohjaa lasta kohti omatoimisuutta ja kannustaa toiminnallisuuteen. Esiopetuksen psyykkinen, sosiaalinen ja fyysinen toimintaympäristö on oppimista tukevaa. Leikki on osa esiopetuksen jokapäiväistä toimintaa ja pitkäkestoiselle leikille annetaan tilaa. Kasvattaja havainnoi, ohjaa ja rikastuttaa tarvittaessa leikkiä. Lisäksi esiopetusvuoden aikana vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja.

Yhdessä vanhempien kanssa tehdään lapsen henkilökohtainen esiopetussuunnitelma (LEOPS). Erityistä tukea tarvitsevien lasten esiopetus suunnitellaan yksilöllisesti ja mietitään tarvittavat tuen muodot. Tällöin lapselle tehdään joko tehostetun tuen suunnitelma tai HOJKS, jonka tekemiseen kutsutaan myös muut lasta tutkivat ja hoitavat tahot. Erityistä tukea tarvitseva lapsi voi suorittaa esiopetuksen tuettuna tavallisessa ryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä siten, että hän osallistuu integroituna jonkun esiopetusryhmistä toimintaan osin tai kokonaan esiopetusaikana. Mikäli lapsella on eri kieli- ja kulttuuritausta, otetaan se huomioon lapsen LEOPSissa.

Esiopetusryhmän tukena toimii konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto). Yhteistyö lasten tulevien koulujen kanssa toteutetaan järjestämällä vierailuja molemmin puolin. Oppilashuoltoryhmä (OHR) kokoontuu toimintakauden aikana. Syksyllä OHR:n muodostavat toimintayksikön esimies, kelto ja esiopetuksen ja neuvolan edustajat ja keväällä toimintayksikön esimies ja esiopetuksen ja koulun edustajat. Kaikkien lasten kohdalla täytetään esiopetusvuoden aikana Esko –tiedonsiirto päiväkodilta kouluun. Mikäli lapsella on havaittu tehostetun tuen tarvetta esiopetusvuoden aikana, täytetään hänestä tehostettu Esko –tiedonsiirto. Kaikki tiedonsiirrot käydään läpi oppilashuoltoryhmässä.

6.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta toteutetaan tarpeen mukaan esiopetusryhmissä. Valmistavaan opetukseen tulevalle lapselle ja perheelle järjestetään kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa yhteinen kuulemis-tilaisuus tarvittaessa asioimistulkin välityksellä. Lapselle tehdään LEOPSin lisäksi tavoitteet suomi toisena kielenä (S2-kielenä) oppimiselle suomen kielen osaamisen arvioinnin perusteella. Esiopetusajan lisäksi valmistavassa opetuksessa olevalle lapselle järjestetään 5. tuntia esiopetusta päivittäin.

7 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

"Talon sopimukset, tiimien väliset sopimukset, tiimisopimukset ja yhteiset toimintatavat luovat kasvatustoiminnalle ja yhteistyölle perustan Ristipurossa."

Ristipurossa kasvatustyötä tehdään moniammatillisissa tiimeissä. Erityislastenopettaja, lastentarhaopettajien ja lastenhoitajien lisäksi joihinkin tiimeihin kuuluu avustaja tai KOT-lastenhoitaja (Kasvatuksen ja oppimisien tuen lastenhoitaja). Tiimi yhdessä luo ryhmäänsä tavoitteet ja toimintakulttuurin, jotka ovat linjassa Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen yleisten linjausten ja päiväkodin yhteisten linjausten kanssa. Tiimin lapset on jaettu ryhmän kasvattajien kesken niin, että jokaisella lapsella on vastuukasvattaja. Ryhmän lastentarhanopettaja vastaa ryhmän linjauksista ja toiminnan pedagogisesta tasosta ja esiopetuksesta. Lastentarhanopettaja hoitaa kasvuun ja oppimiseen tukea tarvitsevien lasten asioissa yhteydenpidon ja yhteistyön konsultoivan erityislastentarhaopettajan ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.
Tiimin henkilökunnan välisellä yhteistyöllä varmistetaan toiminnan yhtenäisyys ja johdonmukaisuus kasvatustyössä.

Päiväkodin pedagoginen ja informatiivinen foorumi, edustuksellinen tiimi, kokoontuu säännöllisesti. Edustustiimin tehtävänä on tiedonsiirto, päätöksen teko, pedagoginen keskustelu ja se toimii myös hyvinvointiryhmänä. Edustuksellisen tiimin muodostavat lapsiryhmien lastentarhanopettajat. Ryhmän edustajan tehtävänä on viedä edustuksellisen tiimin asiat omaan tiimiinsä ja tuoda oman tiiminsä asiat edustukselliseen tiimiin. Tiimipalavereissa arvioidaan ja suunnitellaan lapsiryhmän toimintaa lasten tarpeiden ja kehitystason mukaisesti.

Kouluttautuminen on yksi tärkeä omaa ammattitaitoa ylläpitävistä tekijöistä. Huolehdimme uuden tiedon ja osaamisen laajemmasta hyödyntämisestä. Tieto ja koulutus, samoin kuin talon sisällä tehdyt innovaatiot ja arjen keksinnöt ovat Ristipurossa yhteistä omaisuutta. Ideoiden jakaminen on sallittua, jopa suotavaa.

Havainnointi, arviointi ja suunnittelu liittyvät toisiinsa oleellisesti ja vaikuttavat toisiinsa kehämäisesti. Suunnittelu antaa toiminnalle raamit. Suunnittelulla taataan toiminnan laadukkuus, johdonmukaisuus ja vaikuttavuus.

Arviointi ja havainnointi täsmentävät ja ohjaavat suunnittelua sekä käytännön toimintaa. Arviointi on jatkuvaa ja säännöllistä. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä. Ikätasonsa mukaisesti lasta osallistetaan myös toiminnan arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on ohjata ja kehittää lasta arvioimaan itseään ja omia taitojaan sekä kannustaa lasta eteenpäin omassa kehitys- ja taitotasossaan. Lapsilta tuleva välitön palaute, sanallinen tai sanaton, ohjaa toimintaa ja toiminnan suunnittelua.

Arviointi ja suunnittelu tapahtuvat Ristipuron päiväkodissa seuraavilla tasoilla:

*Lapsikohtaisella
*Ryhmäkohtaisella, koskien sekä ryhmän toimintaa, suunnitelmia että tavoitteita
*Henkilökunnan/tiimin jäsenten välisellä
*Kasvattajakohtaisella

Lapsen kasvua ja kehitystä havainnoidaan ja arvioidaan suhteessa hänen omaan kehitykseen ja lapsen ikätason mukaisiin kehitysodotuksiin. Arviointia tapahtuu myös perheen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa luotujen tavoitteiden antamissa raameissa. Tavoitteena on lapsen mahdollisimman yksilöllinen tukeminen ryhmäkasvatuksen puitteissa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on velvollisuus ottaa huoltajien kanssa puheeksi huoli lapsesta, mikäli siihen on aihetta havaintojen perusteella.

Vähintään kerran vuodessa pidettävä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma –keskustelu (Vasu), 4-vuotiaan laajaan hyvinvointitarkastukseen (Hyve-malli) liittyvä keskustelu, Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma -keskustelu ja Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtokeskustelu (EsKo) ovat osa arviointi-, suunnittelu- ja havainnointikäytäntöä.

Lisäksi jokainen kasvattaja arvioi omaa itseään, toimintaansa, tietojansa, taitojansa ja asenteitansa. Oman työn arviointi ja itsereflektio ovat keskeinen osa kasvatustyötä ja kasvattajana kehittymistä. Pedagoginen keskustelu on jatkumoa edellä mainitulle. Ristipuron päiväkodissa pedagogista keskustelua käydään suunnitellusti esimerkiksi edustuksellisessa tiimissä sekä ryhmien kasvattajien omissa tiimipalavereissa. Myös tärkeää pedagogista keskustelua käydään käytäväkeskusteluina ja vieraillessa toinen toistensa ryhmissä, ideoita ja kokemuksia jakaen.

Tiimit arvioivat toiminnan toteutumista ja lasten edistymistä. Arvioinneissa käydään läpi kasvatus- ja oppimistavoitteiden toteuttamista. Tiimien, tiimien välistä ja koko talontoimintaa suunnitellaan ja arvioidaan säännöllisesti.

8 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

8.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Varhaiskasvatuksessa päiväkodin kasvattajien ensisijainen yhteistyökumppani ovat lapsen huoltajat. Yhteistyömuotoja ovat päiväkotiin tutustuminen, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tai lapsen esiopetuksensuunnitelman oppimissuunnitelman laatiminen, hyve-keskustelut, päivittäiset keskustelut, tiedottaminen. Usein yhteistyössä on mukana muita tahoja, kuten eri asiantuntijoita.

Eri asiantuntijoiden, kuten terapeutit, lastensuojelu, seurakunta jne., kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on tukea perhettä ja lasta erilaisissa elämäntilanteissa ja antaa konsultaatiota päiväkodin henkilökunnalle lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Päiväkodin tärkeä yhteistyötaho on konsultoiva erityislastentarhanopettaja, joka ohjaa lasta ja perhettä saamaan tarvittavan tuen. Lastenneuvolan kanssa tehtävä yhteistyö on tiedon siirtoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. 4-

vuotiaiden kanssa on käytössä Hyve-malli. Ristipuron päiväkodin lähikoulut ovat Simonkallion koulu ja Ilolan koulu. Ristipurossa on nimetty vastuuopettajat kullekin koululle, jotka hoitavat yhteydenpidon kouluihin.

8.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksessa hyvinvointityön tarkoituksena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointityössä on sekä yksilöllinen että yhteisöllinen aspekti. Varhaiskasvatuksen hyvinvointityön tavoitteena on lapsen, huoltajien, kasvattajien ja koko yhteisön tukeminen. Se rakentuu lapselle turvallisesta ja suotuisasta kasvuympäristöstä, kasvatuskumppanuudesta huoltajien kanssa, lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tukevista rakenteista ja käytänteistä sekä hyvinvointia edistävästä yhteistyöstä.

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityön erityisenä osana on esiopetusta koskeva oppilashuolto. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. (VEOPS 2011, 43.) Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011, 47.) Oppilashuollon tavoitteena on helpottaa esikoululaisen kouluun siirtymistä. Oppilashuoltoryhmän muodostavat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, päiväkodin esimies ja esiopetusryhmän henkilökunta ja tarvittaessa neuvolan terveydenhoitaja sekä lapsen tulevan koulun edustaja. Oppilashuoltoryhmät kokoontuvat syksyisin ja tarvittaessa keväällä. Niissä käydään läpi jokainen esiopetusryhmän lapsi ja mahdolliset lapsen tarvitsemat jatkotoimenpiteet. Vanhemmilla on oikeus osallistua oman lapsensa asioiden käsittelyyn. Perusperiaatteena on, että esioppilaiden, huoltajien ja esiopettajan kesken on pidetty ennen oppilashuoltoryhmän kokoontumista syksyllä keskustelu, jossa laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ja jossa tulevat esille ne asiat, jotka aiotaan mahdollisesti nostaa oppilashuoltoryhmän kokouksessa.

Lasten hyvinvointia ja oikeuksia edistävät osallistava toimintakulttuurimme. Lasten päivittäistä hyvinvointia edistää pienryhmäpainotteinen toiminta. Levon ja rauhallisen toiminnan sekä aktiivisen toiminnan vaihtelu, ennakoitava päivärytmi, mahdollisimman keskeytymätön toiminta sekä aikuisen aito läsnäolo ja kohtaaminen päivittäin edistävät lapsen hyvinvointia. Talossamme on nollatoleranssilinja kiusaamisen suhteen. Ristipuron päiväkodissa lasten hyvinvointia edistämään on laadittu sekä talo- että ryhmäkohtainen kiusaamattomuussuunnitelma, jotka käydään läpi ja arvioidaan vuosittain. Kiusaamattomuussuunnitelma sisältää ohjeita erilaisista toimintamalleista, kuten sylissä rauhoittamisesta ja siitä vanhempien kanssa keskustelemisesta.

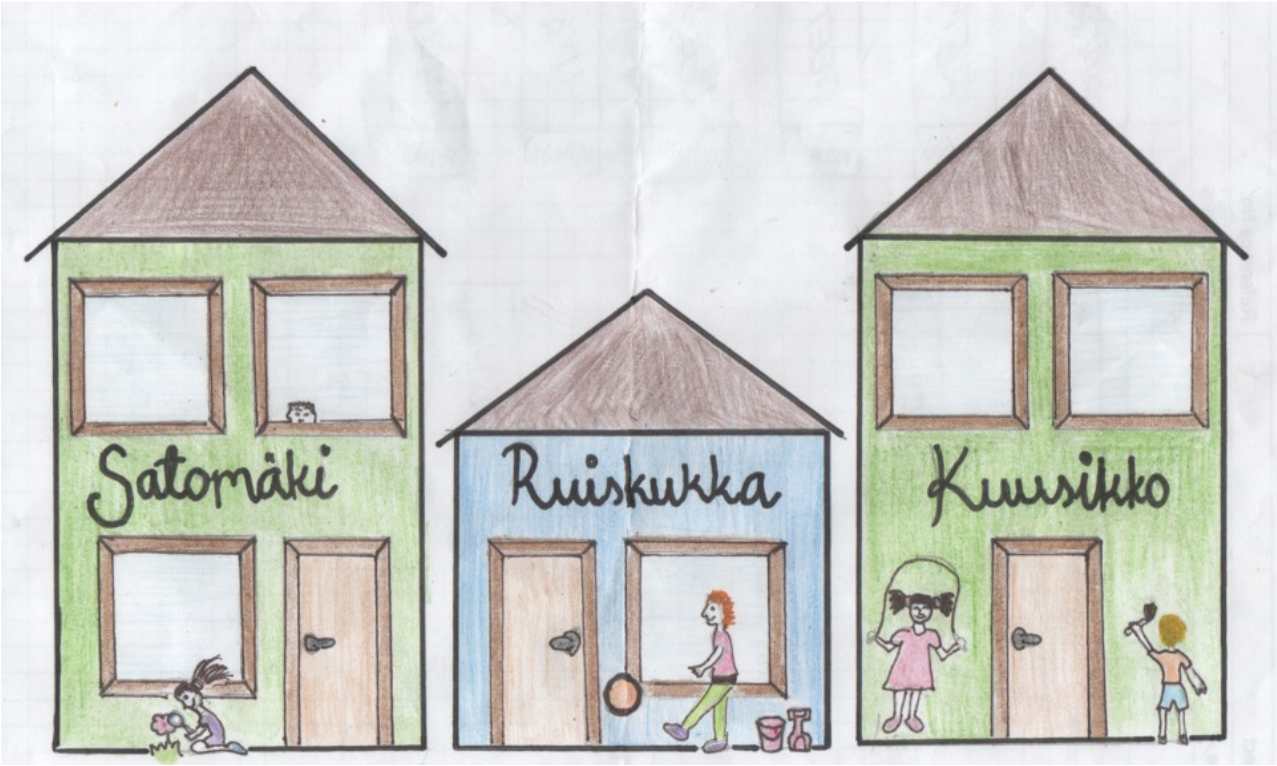
Vantaa

Vantaan kaupunki
Ristipuron toimintayksikkö
Laaksotie 1, 01390 Vantaa

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Vantaa

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Satomäen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Satomäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvot 2

2.2 Toiminta-ajatus 2

3 Yhteistyö perheiden kanssa 4

3.1 Päivähoidon aloitus 4

3.2 Kasvatuskumppanuus 4

4 Työ lasten parissa 5

4.1 Päivän kulku 5

4.1.1 Omatoimisuus 6

4.2 Kieli ja vuorovaikutus 6

4.3 Lasten leikki 8

4.4 Oppimistoimintojen organisointi 10

4.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 10

4.5.1 Monikielisten ja – kulttuuristen lasten varhaiskasvatus 10

4.5.2 Kasvun ja oppimisen tuki 12

4.5.3 Tasa-arvo ja suvaitsevaisuus 12

4.6 Luonto- ja ympäristökasvatus 13

4.7 Liikunta 14

4.8 Tieto- ja viestintäteknologia 14

4.9 Esiopetus 15

4.10 Perusopetukseen valmistava opetus 15

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 16

6 Kumppanuudet ja yhteistyöverkosto 16

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 16

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 17

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 17

1 Johdanto

Kädessäsi on Satomäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma. Satomäen toimintayksikköön kuuluvat Satomäen ja Kuusikon päiväkodit, joissa molemmissa on kolme lapsiryhmää. Lisäksi toimintayksikköön kuuluu Ruiskukan ryhmäperhepäiväkoti. Satomäen toimintayksikön päiväkodeissa on mahdollisuudet tarjota varhaiskasvatusta 1-6-vuotiaille ja ryhmäperhepäiväkodissa 1-5-vuotiaille lapsille. Satomäen päiväkoti ja ryhmäperhepäiväkoti sijaitsevat Jokiniemen alueella HOAS:n omistamien kerrostalojen alakerrassa. Päiväkodit ovat hyvien kulkuyhteyksien päässä ja Tikkurilan palvelut ovat lähellä meitä. Kuusikon päiväkoti sijaitsee Kuusikon koulun läheisyydessä omakotitaloalueella. Etäisyys päiväkotiemme välillä on muutama kilometri. Elokuun alussa 2013 Kuusikon päiväkoti liittyi Satomäen toimintayksikköön. Yksiköstämme poistui Tiedonjyvän päiväkoti ja Puolukan ryhmäperhepäiväkoti.

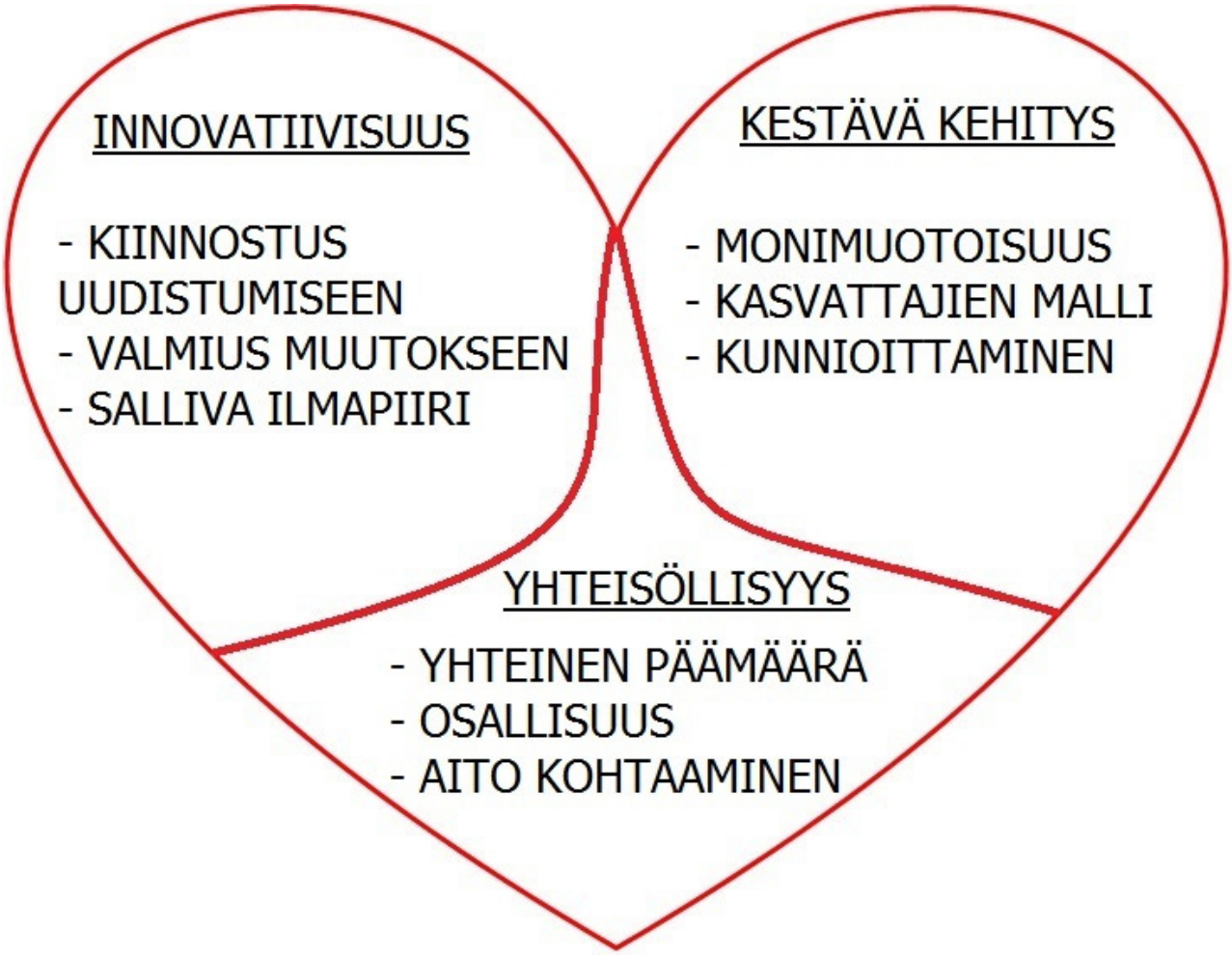
Tämän varhaiskasvatussuunnitelman tehtävänä on kertoa toimintamme arvoista ja tavoitteista sekä siitä, millaisia päiväkotimme ovat oppimisympäristöinä. Siinä kerrotaan myös toimintamme tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä, joilla toimintaa toteutamme. Varhaiskasvatussuunnitelma on henkilökunnan yhteinen sopimus siitä, millaista hoitoa ja kasvatusta tahdomme päiväkodeissamme tarjota. Varhaiskasvatussuunnitelmamme pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan.

Lapsuus on elämän arvokkainta aikaa. Silloin eletään sadun ja mielikuvituksen kiehtovassa maailmassa, opitaan tärkeimmät taidot ja harjoitellaan yhdessä elämisen kiemuroita. Me päiväkodin kasvattajat tahdomme olla läsnä kuuntelevina aikuisina ja omalta osaltamme luoda lapsille turvallisen ja onnellisen lapsuuden.

”Lapsen oikeus kasvatukseen ja hyvään elämään toteutuu siellä, missä aikuinen kohtaa lapsen ja ponnistelee luodakseen hänen kasvulleen ja kehitykselleen parhaat mahdolliset edellytykset. Yksi näistä paikoista on päiväkoti.” -Marjatta Kalliala-

2 Satomäen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

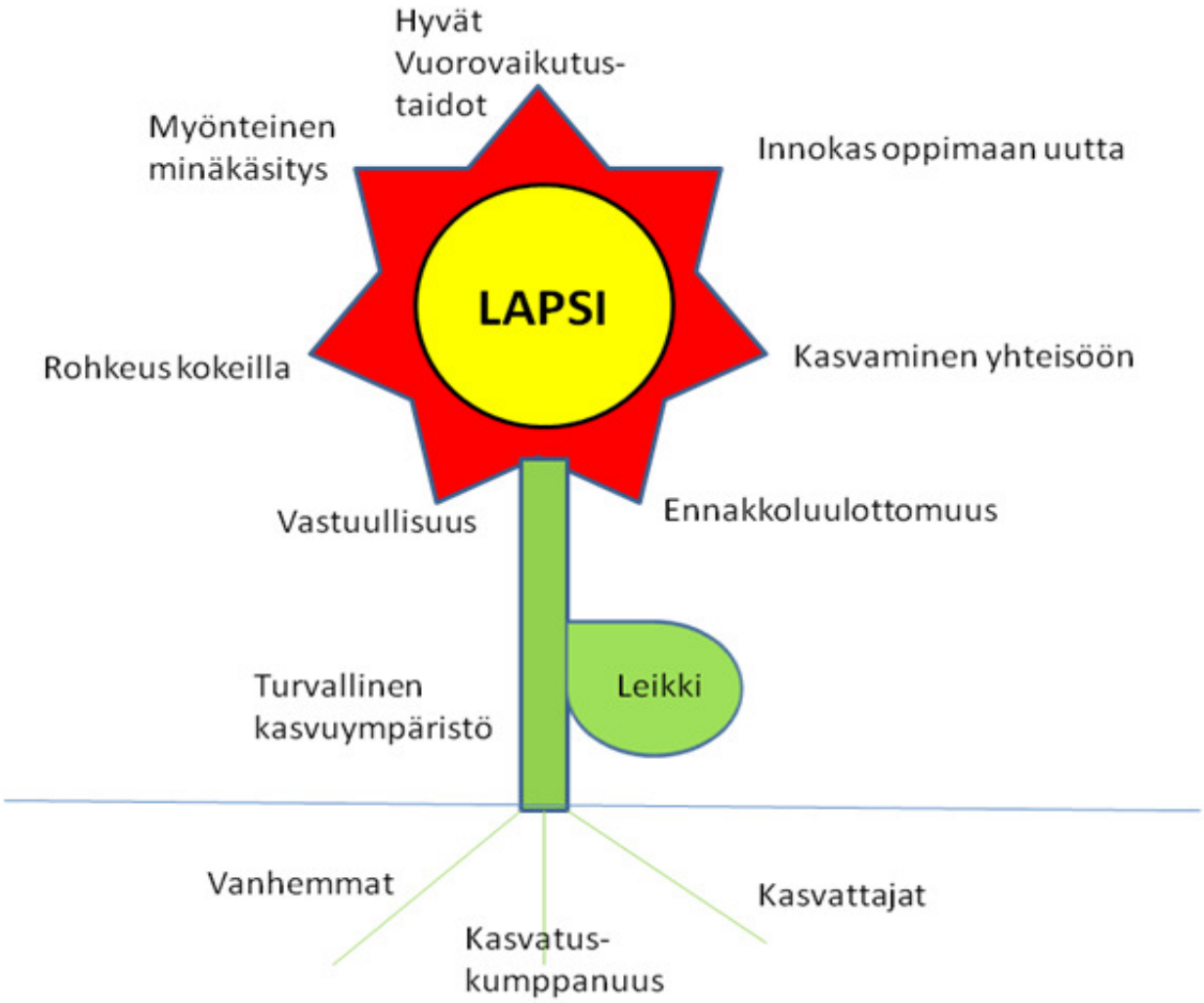
2.1 Arvot

2.2 Toiminta-ajatus

"On tärkeää, millä tavoin ihminen herää, miten aloittaa pitkän päivän. Ja lapsuushan on juuri meidän aamumme." -Tove Jansson-

Tarjoamme lapsille perheen tarpeet ja toiveet huomioivan päivähoitopaikan. Turvallisen ja monipuolisen hoidon sekä kasvatuksen lähtökohtana on henkilökunnan ammattitaito sekä yhteistyö perheiden ja muiden lapsen kasvua ja kehitystä tukevien ihmisten kanssa. Tuemme lasta yksilönä yhteisössä ja omassa ympäristössään. Yhdessä kasvaen, kokien, liikkuen, etsien ja löydöistä iloiten pyrimme tekemään jokaisesta päivästä uuden seikkailun.

Jokainen lapsi on yksilö. Kukin lapsi oppii, tutkii, kokee ja tuntee asiat omalla tavallaan. Kasvatuksemme tavoitteena on hyvän itsetunnon omaava lapsi, joka on utelias ja kiinnostunut ympärillään olevista asioista ja joka pystyy toimimaan itseohjautuvasti sekä ennakkoluulottomasti. Rohkaisemme lasta ilmaisemaan itseään ja omia tunteitaan sekä kohtaamaan ristiriitatilanteita ja pettymyksiä sekä löytämään niihin ratkaisuja. Kannustamme lasta omatoimisuuteen, toisten huomioon ottamiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn niin yksin kuin ryhmässäkin. Positiivisessa ilmapiirissä lapsi oppii kannustamaan toisia ja iloitsemaan omasta oppimisestaan. Toimintamme pohjautuu leikin kautta oppimiseen. Ohjaamme, rohkaisemme ja innostamme lasta jatkuvaan tiedonhankintaan. Yhdessä tekeminen ja kokemuksista keskusteleminen auttavat lasta ymmärtämään ja jäsentämään jo opittua tietoa. Yhdessä toimien lapsi myös oppii vuorovaikutustaitoja, toisten huomioimista ja kunnioittamista sekä kehittää itsetuntoaan. Harjoittelemme päiväkodissa myös vastuullisuutta. Harjoittelemme sitä, mitä vastuu merkitsee. Opettelemme kantamaan vastuuta omista tekemisistämme ja harjoittelemme sitä, miten oma toimintamme vaikuttaa toisiin ihmisiin sekä ympäristöömme. Tavoitteemme on, että lapset viihtyvät päiväkodissa ja tuntevat olonsa turvalliseksi. Lisäksi lasten osallistaminen on meille tärkeää ja lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

3.1 Päivähoidon aloitus

Perheen saatua ilmoituksen päivähoitoyksiköstämme tarjottavasta hoitopaikasta, on tärkeää, että lapset ja perheet pääsevät mahdollisimman nopeasti osallisiksi päivähoitoyksikössämme tarjottavaan varhaiskasvatukseen ja tuntevat olevansa tervetulleita. Siksi jokainen lapsiryhmä huolehtii, että päivähoidon henkilökunta ja perheet tutustuvat toisiinsa ennen kuin päivähoito alkaa.

Haluamme tukea lasta ja perhettä mahdollisimman hyvin lapsen siirtyessä kotihoidosta päivähoitoon tai uuteen päivähoitopaikkaan. Kutsumme perheet ensimmäiseen tapaamiseen, jossa lapsen vastuukasvattaja on ottamassa perhettä vastaan. Huolehdimme siitä, että pystymme ottamaan uuden perheen vastaan kiireettömästi. Esittelemme lapsen uuden päivähoitopaikan oppimisympäristöä, tutustutamme perheen päivähoitopaikan varhaiskasvattajiin ja erityisesti lapsen tulevan ryhmän aikuisiin ja sovimme aloituskeskustelusta huoltajien ja kasvattajien kesken. Keskustelun tarkoituksena on välittää tietoa lapsesta sekä perheen odotuksista ja toiveista liittyen päivähoitoon. Samoin tarkoituksena on antaa selkeää tietoa ja opastusta päivähoidon ja lapsen tulevan ryhmän arjesta.

Jaamme kirjallista tervetuloa -materiaalia, josta selviää kaikki tarpeelliset yhteystiedot sekä täytämme kaikki sellaiset asiapaperit, jotka kulloinkin ovat aloituksessa tärkeät. Rohkaisemme vanhempia avoimeen yhteistyöhön. Tulkkien ja kuvitetun materiaalin avulla selkeytämme monikielisille ja -kulttuurisille, suomea osaamattomille perheille samat asiat. Aloituskeskustelussa luodaan perusta kasvatuskumppanuudelle.

Toivomme, että lapsilla on mahdollisuus aloittaa päivähoito pehmeästi ensin vanhemman kanssa yhdessä ja lyhennetyillä päiväkotipäivillä. Näiden päivien aikana lapsi pääsee mukaan ryhmän turvallisuutta ylläpitäviin rakenteisiin ja päivähoitopäivän rytmiin. Jokainen lapsi on erilainen ja tarvitsee erimäärän aikaa tutustuakseen uuteen päivähoitopaikkaan. Tämä korostuu silloin, kun lapsi tulee ensimmäistä kertaa päivähoitoon.

3.2 Kasvatuskumppanuus

Päivähoidon hyvin hoidettu aloitus luo pohjan tiiviille, vastavuoroiselle yhteistyölle perheiden kanssa. Keskustelemme vanhempien kanssa päivittäin lasten tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhemmat saavat tätä kautta tietoa lapsensa päivän kulusta. Osallistamme myös lasta kertomaan omasta päivästään.

Vuosittain teemme vanhempien kanssa yhdessä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetusikäisille lapsen esiopetussuunnitelman. Suunnitelman tekoon osallistuvat myös yli 3-v. lapset omalla puheenvuorollaan.

Päiväkodissamme on jatkuvasti avoimet ovet, toimintaa on mahdollisuus tulla seuraamaan milloin vain. Syksyisin ryhmissä järjestetään tilaisuuksia, joissa kerromme tulevan vuoden toiminnasta, toimintaperiaatteista ja tavoitteista. Pyrimme osallistamaan vanhempia kannustamalla heitä tuomaan julki ajatuksiaan päivähoidosta ja tällä tavoin vaikuttamaan päiväkodin arkeen. Yksikkökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman työstämiseen perheet pääsivät osallisiksi kirjaamalla ajatuksiaan vaikuttajaviikon aikana varhaiskasvatussuunnitelmamme teemoista. Päiväkodissamme järjestetään myös juhlapyhiin ja erilaisiin meneillään oleviin teemoihin liittyviä tapahtumia. Myös yhteiset toimintaillat ja puuhapajat on koettu mukavaksi yhteistyömuodoksi. Päiväkodin arjesta tiedotetaan sekä kirjallisesti että suullisesti.

4 Työ lasten parissa

4.1 Päivän kulku

Aamu alkaa päivähoitoyksikössämme kiireettömästi. Lapset saapuvat päiväkotiin kukin omien hoitoaikojensa mukaisesti. Kasvattajat pitävät huolta siitä, että lapset tuntevat itsensä joka aamu tervetulleiksi ja aamut alkavat levollisin mielin, rauhallisesti leikkien ja läheisyyttä tuntien.

Arkitoimintatilanteet, leikki ja ohjattu toiminta rytmittävät päiväkotipäiviämme. Kaikissa ryhmissä on selkeä päivärytmi hyviksi havaittuine rutiineineen, mikä tuo turvaa lapsille. Päiväjärjestyksen tulisi olla tarpeeksi joustava, jotta muutoksille olisi tilaa. Lasten pitää saada myös levätä, joten keskittymistä vaativat ja vähemmän keskittymistä vaativat tehtävät ja asiat rytmittyvät sopivasti lapsen päiväkotipäivässä. Kasvattajilla on selkeät tiimisopimuksissa sovitut käytännöt joustavasti toimimiseen.

Ateriapalvelut määrittelevät päivän kulussamme ruokailuajat. Ulkoilulle varaamme joka päivä aikaa, mutta kuuntelemme lapsia ja heidän tunnelmiaan. Emme vaadi lapsia lopettamaan hyvin sujuvia sisäleikkejä ja puuhailuja, vaan sillä kertaa ulkoiluaika ehkä jää lyhyemmäksi. Vastaavasti näin voi tapahtua myös ulkoilun suhteen: jäämmekin pidemmäksi aikaa ulos ja jotain suunniteltua sisätoimintaa jää tekemättä tai siirretään myöhemmäksi. Päivälevosta pääsevät nauttimaan kaikki lapset. Päivälevon kestoon vaikuttaa lasten ikä, unen- ja levontarve sekä hoitopäivän pituus.

Hyvin rakennettu ja erilaisia toimintoja varten suunniteltu ja valmisteltu oppimisympäristö antaa vahvan tuen päivän kululle. Kuvitamme lapsen päivän ja ennakoimme tulevat tilanteet keskustelemalla lasten kanssa kuvia apuna käyttäen. Toiminnassamme on nähtävissä kulloisenkin tilanteen alku ja loppu. Tällä tavoin lapset eivät mene hämmennyksiin, mitä seuraavaksi on tapahtumassa. Kasvattajat ovat askeleen edellä ja näin tilanteet pysyvät hallinnassa. Kasvattajien sensitiivisyyden avulla tarkastelemme lapsiryhmien vireystilaa ja teemme muutoksia toimintaamme sen mukaisesti. Koko yksikössämme toimimme pienryhmissä niin paljon kuin mahdollista. Pienryhmätoiminta tuo joustavuutta ja mahdollistaa yksilöllisemmän vuorovaikutuksen.

”On tärkeää, että lapset saa syödä, nukkua, ulkoilla ja leikkiä. On tärkeää, että kaikkia kuunnellaan. Täytyy olla säännöt päiväkodissa.” Pörriäisten 4-5-vuotiaat lapset

4.1.1 Omatoimisuus

Vaikka kasvattajat tekevät sopimuksia päiväkotipäivän rakenteista, lasten aloitteita kuunnellaan ja niiden kautta lapset saavat vaikuttaa leikkiensä kestoon ja sisältöihin. Tärkeää on varata riittävästi aikaa tilanteisiin, joissa lapset saavat rauhassa opetella omatoimisuutta. Päivän kulussa ei saa olla turhaa hoputtamista ja kasvattajien hätäilyä ehtimisestä. Pienryhmätoiminnassa kasvattajat pystyvät tekemään hyviä havaintoja lasten jaksamisesta ja mielentilasta. Pienryhmätoiminnan kautta lapset saavat paremmat mahdollisuudet omatoimisuutensa kehittymiseen. Olemme sopineet, että porrastamme siirtymätilanteet luodaksemme kiireettömämmän ilmapiirin. Emme tee asioita liikaa lasten puolesta, mutta koska lapsen voimat ja jaksaminen vaihtelevat, pitää kasvattajilta löytyä herkkyyttä havaita, milloin lapset tarvitsevat enemmän lähelleen konkreettista apua, tukea ja kannustusta. Iloitsemme lasten kanssa yhdessä heidän onnistumisistaan. Keskustelemme lasten omatoimisuuden kehittymisestä vanhempien ja tiimin kasvattajien kanssa ja maltillisesti asetamme lapsille ja lapsiryhmälle uusia tavoitteita.

4.2 Kieli ja vuorovaikutus

Lapsia on aamulla vastassa päiväkotimme kasvattajat, jotka henkisesti ja fyysisesti toivottavat jokaisen lapsen tervetulleeksi. Sen myötä lapsi aistii turvallisen ilmapiirin, jossa uskaltaa ilmaista itseään monin keinoin. Kasvattajien turva, rohkaisu ja aito kiinnostus kannustavat lapsia ilmaisemaan tunteitaan ja kertomaan ja selittämään hänelle tärkeitä asioita omin sanoin ja kuuntelemaan muita sekä keskustelemaan. Lapsia havainnoidaan kasvattajien toimesta ensi tutustumisista lähtien, jotta he oppivat tuntemaan lapsen tavan olla vuorovaikutuksessa. Kielen oppimisen kannalta on tärkeää, että kasvattajat antavat lapsille mahdollisuuden osallistua ja tulla ymmärretyksi. Kasvattajat ovat lasten aloitteille valppaina. Lasten kanssa puhutaan rauhallisesti ja selkeästi, mutta myös elävästi ja vivahteikkaasti, jotta lapset saavat kokemuksen monipuolisesta ja -sävyisestä kielestä. Kasvattajat toimivat rauhallisesti, jotta he ehtivät havainnoida lasten viestejä ja aloitteita. Kasvattajat kiinnittävät huomiota sanattomien viestien laatuun. Kiireettömyys antaa hiljaisemmille ja temperamentiltaan erilaisille lapsille paremman mahdollisuuden tuoda itseään esille. Lapset motivoituvat vuorovaikutukseen ja ottavat aktiivisemman roolin kun huomaavat, että päiväkotipäivän aikana ollaan paljon pienissä ryhmissä, rauhallisissa tilanteissa, joissa jokaisella lapsella on mahdollisuus puhua ja kertoa ajatuksiaan ja mielipiteitään. Kasvattajien herkkyys tunnistaa päivän tilanteissa lasten pahanmielen viestit ja sanoittaa niitä lasten apuna, on tärkeää, koska niiden tilanteiden avulla saadaan mahdollisuus tukea lapsia eläytymään toisen osaan ja sitä kautta tunteiden ymmärtämistä.

Arkitoimintatilanteissa sekä ohjatussa toiminnassa sadut, laulut, lorut, runot ja riimit ovat tärkeä päivittäin käytetty keino kielen oppimisessa. Kuvat ovat tärkeä vuorovaikutuksen tuki kieli- ja kulttuurilasten kanssa toimiessa ja heidän suomen kielen oppimisessaan, mutta kuvista hyötyvät myös muut ryhmien lapset. Käytämmekin päivän aikana monipuolisesti kuvia. Kuvitamme viikko-ohjelmat, päiväjärjestykset, perushoitotilanteita, satuja, loruja, leikinvalintataulut, retket, askartelut, liikuntahetket yms. Kuvista keskustelemalla ja kertomalla lapsi oppii käyttämään kuvailevaa kieltä sekä sanoittamaan näkemäänsä ja kehittämään kuvanlukutaitoaan.

Viikko-ohjelma

Aamupiiritaulu

Vaatetaulu

Koska kieli ja puhe kehittyvät monipuolisen toiminnan kautta, kasvattajat luovat ja rakentavat lasten kanssa yhdessä kiinnostavia ja innostavia leikkejä, joissa kasvattajalla voi olla leikkiin osallistujan rooli tai vastaavasti havainnoijan rooli. Draaman, esiintymisen, laulamisen, liikunnan, saduttamisen yms. keinoin lapsi oppii ilmaisemaan itseään ja saa itsetuntoa tukevia sekä vahvistavia kokemuksia omasta osaamisestaan. Runsaan vuorovaikutuksen kautta lapset oppivat väittelytaitoja ja ymmärtävät, että asioista voidaan väitellä ja olla eri mieltä, mutta silti arvostaa toisen mielipidettä.

Tuemme lapsen kielellistä tietoisuutta niin, että lapsi oppii oivaltamaan puhutun ja kirjoitetun kielen yhteyden; löytämään puheesta kirjaimia, sanoja ja lauseita. Näin lapsi saa valmiuksia lukemaan ja kirjoittamaan oppimiseen. Ollessamme vuorovaikutuksessa lasten kanssa, havaitsemme kielen kehittymiseen liittyviä vaikeuksia ja tunnistamme lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyviä ongelmia. Tuemme lasta omassa oppimisympäristössään. Lapsi tutustuu kielen kautta omaan kulttuuriin sekä muiden maiden kulttuureihin ja kieliin, tulee osaksi yhteiskuntaan ja oppii ymmärtämään kielten ja vuorovaikutuksen monimuotoisuuden.

4.3 Lasten leikki

Leikki ja leikinomainen toiminnallinen tekeminen on tärkein päiväkodissamme käytetty toimintamuoto. Oppimisympäristömme muokkaaminen leikkiin houkuttelevaksi ja innostavaksi on lähtökohta toiminnan suunnittelussa. Keskeisenä asiana muistamme ottaa huomioon lasten iän ja kehitysvaiheet, koska sen mukaisesti leikkitiloista pitää löytyä haasteita ja mielenkiintoa. Myös esiopetuksessa keskeisiin sisältöalueisiin perehdytään leikinomaisin keinoin. Leikkiympäristöä muokataan havaintojen ja keskusteluiden kautta.

Toiminnan suunnittelussa kasvattajat ottavat huomioon sen, että päiväkotipäivien aikana mahdollistuu monimuotoiset lasten kasvua ja kehitystä tukevat leikit. Arkitoimintatilanteet ja ohjattu toiminta rytmitetään päivään siten, että lapsille taataan riittävästi leikkirauhaa ja turhia keskeytyksiä vältetään. Rakenteet on suunniteltu sellaisiksi, että toiminta tapahtuu mahdollisimman paljon pienryhmissä, joten valtaosa leikeistäkin tapahtuu pienryhmissä.

Päiväkotimme kasvattajien tehtävänä on luoda turvallisia leikkiympäristöjä, jotka haastavat kokeiluun ja uuden oppimiseen. Leikkiympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Leikkiessä lapset kokevat iloa, innostuvat ja kokevat uutta. Kasvattajat antavat kimmokkeita leikkiin ja ohjailevat sitä suorasti ja epäsuorasti. He ovat leikissä luovasti mukana ja heittäytyvät lasten mukana leikkimatkoille. Koska toimintayksikössämme on runsaasti monikielisiä ja -kulttuurisia lapsia, harjoittelemme hyvää ja rikasta suomen kieltä. Kasvattajat huolehtivat, että leikkivälineet ovat lasten saatavilla. Leikin rakentaminen vie aikaa ja mahdollisuuksien mukaan leikkiä ei tarvitse joka päivä siivota pois, mutta leikkitavaroiden paikalleen järjestäminen on myös osa leikkiä. Kasvattajat ovat valppaina lasten aloitteille leikin suhteen ja yhdessä lasten kanssa pohtivat miten leikki saadaan kantamaan eteenpäin. Lasten leikkitaitojen kehittyessä, kannustetaan lapsia itsenäisempään leikkiin, jossa kasvattajan rooli on pienempi. Omatoimisuutta tukevassa leikkiympäristössä kaikkien lasten mahdollisuus osallistumiseen ja vaikuttamiseen lisääntyy. Omatoimisia leikkejä on tärkeää myös havainnoida taustalta ja lasten kanssa leikeistä keskustellen. Havainnoimalla lasten leikkiä, kasvattajat saavat tietoa lasten tavasta mieltää asioita, sosiaalisista taidoista ja roolivalinnoista.

Lapsiryhmissä on käytössä leikinvalintataulu, josta lapset näkevät minkälaisia leikkejä ja leikkitiloja sekä välineitä heille on tarjolla. Taulut auttavat lasta leikkien valinnassa ja sitoutumisessa leikkiin. Myös lapset, joilla ei ole vielä sanoja kertoa, voivat taulun kautta näyttää mikä leikki tuntuisi mieluiselta. Leikinvalintataulun avulla lapsia ohjataan myös luomaan leikkitilanteita kaikkien lasten kanssa ja siten vaihtamaan leikkitovereita. Kunnioitamme myös niitä leikkitilanteita, joissa lapsi haluaa leikkiä välillä yksin. Leikinvalintatauluja ja leikkivalikkoa kehitetään läpäisevästi arviointien ja asiasta saatujen havaintojen avulla.

Leikinvalintataulu

Pihaleikkikulttuurin säilyttäminen on myös päiväkodissamme koettu tärkeäksi. Pihalla kasvattajat ohjaavat ja opettavat lapsille pienissä ryhmissä leikkejä, joita he sitten vähitellen oppivat omaehtoisesti leikkimään. Samoin metsäretkillä leikimme luonnon ja metsän rauhassa.

Toimintayksikkömme eri toimipisteet ovat tiloiltaan erilaiset, mutta siitä huolimatta mahdollistamme myös tilaa vaativat vauhdikkaat leikit. Esim. Satomäen päiväkodin jumppasali pidetään niin avoimena tilana, että se mahdollistaa vapaan liikkumisen tai antaa puitteet enemmän tilaa ja rakennusaineita vaativille leikeille.

Arkitoimintatilanteissa, kuten siirtymisissä ja odottelussa kasvattajat leikittävät lapsia esimerkiksi väreillä, leikkiloruilla, leikkilauluilla, helposti toteutettavilla toiminnallisilla leikeillä. Saamme vinkkejä ja hyviä ideoita toisiltamme, joten tärkeää on osaamisen jakaminen tiimeissä ja koko toimintayksikössä.

Yksikössämme leikkiä tukevat hankinnat toimipisteittäin harkitaan huolella, havaintoja kirjaten ja niitä hyväksikäyttäen. Emme unohda kierrätysmateriaalin ja lahjoitusten hyötykäyttöä. Niistä saamme kehiteltyä mielenkiintoisia materiaalilaatikoita, joista lapset saavat luovasti kehitellä monenlaisia draama yms. leikkejä.

”Majaleikit on kaikista kivoimpia, kun siinä saa rakentaa sellaisen talon, minkä isona haluaisin!” Tyttö 5 vuotta

4.4 Oppimistoimintojen organisointi

Toimintayksikössämme kasvattajat ja lapset yhdessä rakentavat sellaisen mielenkiintoisen ja innostavan ympäristön, jossa eri ikä- ja kehitystasolla olevien lasten oppiminen mahdollistuu. Asioiden oppimista ja oppimisen ilon säilymistä tuemme toimimalla mahdollisimman paljon pienryhmissä. Pienryhmissä lapset tulevat paremmin kuulluksi sekä kiireettömyys ja rauha tulevat turvatuksi. Kaikissa arkitoimintatilanteissa kasvattajat jakavat lapsiryhmää sopivan kokoisiin ryhmiin. Lasten jaksamista ja voimavaroja seurataan tarkasti, jotta pystymme säilyttämään innostuksen uuden oppimiseen. Pienryhmiä muodostetaan eri perustein riippuen lasten iästä, tuen tarpeesta ja toiminnan sisällöistä. Pääsääntöisesti lapset jaetaan kiinteisiin pienryhmiin, joissa kasvattajat liikkuvat ryhmästä toiseen ja lapset saavat hyväkseen osansa kaikkien kasvattajien osaamisesta ja taidoista. Alle 3-vuotiaiden ryhmässä käytössä on omahoitajien ympärille rakentuneet pienryhmät. Esiopetusryhmissä pyrimme kuitenkin mahdollisimman paljon muuntelemaan ryhmien koostumuksia. Suunnittelemme päiväkotipäivät siten, että päivän kokonaisuudesta löytyy lauluja, leikkejä, liikuntaa, tutkimista, taiteellisen ilmaisun parissa työskentelemistä ja tilaa monipuoliselle vuorovaikutukselle.

”On tärkeää, että aikuiset on tarkkoina ja läsnä.” Pörriäisten 4-5-vuotiaat lapset

4.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.5.1 Monikielisten ja – kulttuuristen lasten varhaiskasvatus

Toimintayksikkömme monikulttuurisen varhaiskasvatuksen perustana on pääkaupunkiseudulla yhteisesti käytössä oleva monikulttuurinen varhaiskasvatus-toimintamalli. Yksikkömme Moniku-hankkeessa mukanaolon myötä meille syntyi tapa toimia monikulttuuristen perheiden ja lasten kanssa. Keskeisimpänä asiana on suo-

mi toisena kielenä-opetus eli S2-opetus. Koulutusten ja uusien ideoiden kautta päivitämme toimintatapaamme.

Oppimisympäristössämme näkyy runsas kuvien käyttö. Kuvia käytetään paljon ja monipuolisesti toiminnassa ja arkipäivän tilanteissa. Viikkosuunnitelmat, päiväohjelmat yms. esitetään lapsille kuvien avulla. Kuvat palvelevat hyvin myös vanhempia, jotka vasta opettelevat suomen kieltä. Kasvattajilla on helposti saatavilla kuvakaulanauhat, jotka helpottavat vuorovaikutusta suomen kieltä osaamattomien lasten kanssa.

Kasvattajat sanoittavat lapsille hyvällä, selkeällä suomen kielellä arjen tilanteita, tarttuvat valppaasti hetkeen. Toimimme mahdollisimman paljon pienryhmissä, jonka toiminta on suunniteltua kyseisen ryhmän tarpeita ajatellen. Kun lapsia on vähemmän, lasten ja kasvattajien vuorovaikutus on laadukkaampaa. Tunnelma on kiireettömämpi ja rauhallisempi ja monikulttuuriset lapset saavat suomen kielen mallia toisilta lapsilta. Pidämme myös nk. kielikerhoja, joihin osallistuu kaksi tai kolme monikulttuurista lasta yhdellä kertaa. S2-kielen tukemista ja kielikerhoja ohjaa vuosikello, josta kaikki kasvattajat näkevät käsiteltävät aihealueet ja sanaston sekä arviointien ajankohdat. Tärkeä kielikerhoja varten työstetty materiaali on sanasäkit, jotka löytyvät kaikista toimipisteistä. Sanasäkeistä löytyy aineistoa eri aihealueisiin. Kasvattajat ovat tehneet myös paljon muuta materiaalia, joka on helposti otettavissa käyttöön lasten kanssa toimittaessa.

Jokaiselle lapselle tehdään kaksikielisyyden suunnitelma vanhempien kanssa käytävän varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun yhteydessä. Suunnitelma kirjataan ja sen toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Samalla vahvistamme vanhempien uskoa lapsen oman äidinkielen merkityksestä. Lasten kanssa pienryhmissä toimiessamme teemme tärkeitä havaintoja lapsen suomen kielen taidon kehittymisestä ja ne havainnot yhdessä tiimin kaikkien kasvattajien kanssa kirjaamme S2-kielen seurantalomakkeelle. Seurantalomake on käytössä yli 3-vuotiailla lapsilla.

Oppimisympäristömme on mahdollisimman monimuotoinen. Toimintayksikössämme on näkyvillä lasten omaan kulttuuriin liittyviä asioista. Seinillä on karttoja, joihin voimme merkitä, mistä maista ja kulttuureista perheemme ovat saapuneet Suomeen. Karttapalloja pyörittäen lapset pääsevät yhdessä tutkimaan maapalloamme. Lasten kotimaiden liput ovat esillä. Hankinnoissa on huomioitu pelien, kirjojen ja leikkivälineiden monimuotoisuus. Järjestämme kansainvälisyystapahtumia ja -juhlia yhdessä perheiden kanssa. Pidämme huolta, että kaikki kasvattajat ja suomalaiset lapset suhtautuvat ennakkoluulottomasti ja myönteisesti monikulttuurisiin lapsiin.

Vantaalaisilla lapsilla on hyvät mahdollisuudet kasvaa monikulttuurisessa yhteisössä. Kasvatuksen ja opetuksen sisältöihin sekä niiden toteutukseen lasten ja päiväkodin henkilöstön erilaiset kulttuuritaustat tarjoavat luonnollisen tavan oppia ymmärtämään elämän monimuotoisuutta. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 16.)

4.5.2 Kasvun ja oppimisen tuki

Jotta kaikki lapset erilaisine vahvuuksineen, tarpeineen ja persoonallisuuksineen hyötyisivät yksikkömme päiväkotien varhaiskasvatuksesta, kasvattajien täytyy huolellisesti suunnitella pedagoginen toiminta. Säännöllisten, tiimien kasvattajien tekemien lapsihavaintojen sekä perheiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla, pystymme muuntamaan lapsen kasvu- ja oppimisympäristöä lasten tarpeiden mukaisesti. Näiden toimenpiteiden avulla takaamme lapsille laadukkaan perustan.

Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Kolmiportaisen tuen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 15.) Kun tiimiemme kasvattajien yhteisten keskustelujen kautta nousee huoli jostakin lapsesta, ensimmäinen toimenpide on vanhempien kanssa yhteistyön tehostaminen ja tiivistäminen ja sitä kautta mahdollisimman varhainen puuttuminen huolenaiheisiin. Lasten vahvuuksiin tukeutuen, kasvattajat miettivät mistä ryhmän pedagogisista käytänteistä lapsi parhaiten hyötyy. Huolehdimme myös siitä, että tuen tarpeen ilmaantuessa, lapsi saa vahvasti tuntea olevansa osallinen ryhmän kaikissa tekemisissä.

Käytämme tässä vaiheessa ”yleisen tuen valikkoa” apuna, joka toimii yleisen tuen pedagogisen toiminnan ja arvioinnin välineenä. Määrittelemme sopivan ajan, jonka aikana tavoitteellisesti tehostetaan yleisen tuen keinoja. Mikäli yleinen tuki ei riitä, tuen pitää olla vahvempaa ja yhteistyötä tehostetaan vanhempien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan, terapiapalvelujen ja erikoissairaanhoidon kanssa. Lapsi siirtyy tällöin tehostetun tuen piiriin. Tässäkin tapauksessa lapsen tuki järjestetään niin, että lapsi saa olla mahdollisimman paljon lapsiryhmänsä mukana kaikessa toiminnassa. Lapsen hyvien sosiaalisten suhteiden kautta lapsia oppii monia tärkeitä asioita.

Kasvattajien vuorovaikutuksen laatu ja myönteinen asenne tarttuu lapsiin ja heidän keskinäiseen vuorovaikutukseen. Herkkyys havaita lapsen aloitteita ja turvallisen olon ylläpitäminen on ensisijaisen tärkeää. Vuorovaikutuksessa on merkittävää kasvattajien huomioida puhetta tukevat ja korvaavat keinot; tukiviittomat, kuvien käyttö, selkokieli ja katsekontakti.

4.5.3 Tasa-arvo ja suvaitsevaisuus

Päiväkodissa tarjotaan yhdenvertaiset mahdollisuudet toimia ja ilmaista itseään. Leikinvalintataulujen käyttö mahdollistaa sen, että lapset valitsevat leikkejä oman mielenkiintonsa mukaan. Kasvattajat tarjoavat lapsille monipuolisesti eri toimintavaihtoehtoja. Säännöllisissä yksikön tiimiarvioinneissa huolehdimme siitä, että varhaiskasvatuksemme on tasa-arvoista.

4.6 Luonto- ja ympäristökasvatus

Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista ja sen pohjalle rakentuu toimintamme, jonka tavoitteena on myönteisen luontosuhteen kehittyminen. Luontoon tutustuminen ja luonnonilmiöiden tutkiminen tapahtuu luontevasti vuodenaikojen vaihtumisen kautta. Lasten kanssa sisällä sekä ulkona tutkitaan käytännönläheisesti luontoon liittyviä asioita. Istutetaan kasveja, hoidetaan ja hoivataan niitä. Luontoon liittyviä kirjoja on aina esillä. Materiaalihankinnoissa on huomioitu tämän teeman käsittelyyn liittyvät pelit sekä välineet, joilla voi tehdä pienimuotoisia kokeita. Jokaisella lapsiryhmällä on oma reppu, joka otetaan luontoretkille mukaan lähtiessä. Repussa on luuppeja, taskukirja ”ötököistä” ja tutummista kasveista, pieniä purkkeja luontonäytteitä varten yms. Luonnossa liikutaan paljon ja kasvattajat suunnittelevat retket niin, että lapset eivät pelkästään kävele ja juokse luonnossa, vaan siellä pysähdytään kuuntelemaan, nauttimaan ja havainnoimaan ympäristöä. Koskettamalla ja tunnustelemalla erilaisia luontomateriaaleja lapset saavat luonnon monimuotoisuudesta tietoa. Retkillä lapset näkevät eläinten koloja, muurahaispesiä, linnunpesiä kunnes lumi peittää maan ja taas olemme uusien ihmeellisten asioiden äärellä. Talviluonto tuo meille uudenlaiset sääolot: lumen ja pakkasen sekä lumen ja jään tuottamat moninaiset ilot ja riemut. Keväällä keskitytään havainnoimaan luonnon heräämistä: ensimmäisten kukkien ilmaantumista, muuttolintujen saapumista, puiden lehtien kasvua. Lapsilla on omia tutkimuspaikkoja, missä säännöllisesti käydään asioita seuraamassa.

Luonnossa leikkiessämme lapset oppivat huomaamaan vähitellen luonnon iloa tuottavan vaikutuksen. Metsässä voi asustella myös ryhmän oma maskotti, jonka kanssa lapset pystyvät eläytymään oman lähimetsänsä asioihin ja jonka tapaamista lapset innolla odottavat. Luonnossa liikumme mielellämme pienissä ryhmissä, jotta varmasti jokaisen lapsen elämysten kuuntelemiselle on aikaa ja lapset tuntevat myös luonnon rauhoittavan merkityksen. Olemme sensitiivisiä lasten aloitteiden ja toiveiden suhteen ja otamme niitä huomioon uusia retkiä suunnitellessa. Lasten kanssa luonnossa liikkuessa opettelemme ympäristövastuullisuutta huolehtimalla siitä, että me emme aiheuta luonnolle haittaa ja siivoamme lähiympäristöämme keräämällä roskia. Retkille otetaan silloin tällöin mukaan ekologisesti pakatut eväät.

Päiväkotimme ekotukihenkilöiden kanssa yhdessä suunnittelemme erilaisia ympäristövastuullisia tempauksia, johon osallistuvat päiväkotiemme henkilökunta sekä asiakasperheemme mahdollisuuksiensa mukaan. Järjestämme esim. luontosuunnistuksia ja tavaranvaihtopäiviä. Askarteluissa käytämme kierrätysmateriaalia. Lasten kanssa yhdessä viedään kierrätyspisteisiin maitotölkkejä ja muuta kierrätettäväksi kelpaavaa. Lapsia ohjataan käyttämään vettä, niin että sitä ei tarpeettomasti valuteta. Myös sähkön säästämisestä keskustellaan ja opetellaan sammuttamaan valoja sieltä, missä niitä ei tarvita. Osallistamme lapset pitämään huolta leikkivälineistä ja päiväkotiemme oppimisympäristöön liittyvistä asioista. Teemme pienimuotoisia korjaustoimenpiteitä esim. pelilaatikoille, kirjoille ja leluille, jotta lapset oppivat huomaamaan, että tavaraa ei heti tarvitse heittää pois. Hankintoja tehdään kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.

”Leikin dinosauruksilla ja ne on puhuvia. Leikissä olisi kiva olla kaikki metsäneläimet. Me mennään peikon taloon, missä kaikki hoitajat on. Hoitajat menee piiloon sängyn alle metsäneläimiä. Eläimet nuuskii, missä hoitajat on. Metsätalossa olisi kiva olla paljon valoja. Pimeässä ei ole kiva olla.” Poika 5 vuotta

4.7 Liikunta

Päivittäinen liikunta ja liikkuminen kuuluvat olennaisesti lastemme päivään. Koko yksikön yhteinen liikuntasuunnitelma antaa meille vuosikellomaisesti rungon kunkin kuukauden liikuntateemalle. Tämä takaa sen, että mikään tärkeästä liikunnan osa-alueesta ei unohdu. Suunnitelman sovellus eri ikäryhmille näkyy ryhmien toimintasuunnitelmissa. Suunnitelmassa huomioidaan eri vuodenaikoihin liittyvät asiat. Sisä- ja ulkoliikunnalla on omat painotuksensa. Hyödynnämme päiväkodin lähiympäristöä mahdollisimman paljon, vaikka päivittäinen liikunta tapahtuukin useimmiten päiväkotiemme pihamaalla tai aidatun alueen lähituntumassa. Lähimetsässä pystymme harjoittelemaan epätasaisessa maastossa liikkumista ohjatusti liikuntaleikkien avulla ja vapaasti ja luovasti lasten toiveita kuunnellen. Lasten toiveita sisäliikuntahetkiä suunnitellessa tarkkaavaisesti kuunnellaan ja heidän kanssaan rakennetaan temppuratoja ja pohditaan liikuntavälinehankintoja ja opetetaan lapsia pitämään välineistä hyvää huolta. Lapsia opetetaan ymmärtämään, minkälaisissa varusteissa on hyvä ja mukava liikkua ja lapsilla on mukana esim. sisäliikuntaa varten vaihtovaatteet. Lapsia ohjataan ja autetaan huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniastaan. Lasten kanssa keskustellaan levon ja rentoutumisen merkityksestä ja sitä harjoitellaan jokaisena päivänä.

Kasvattajat rakentavat päivän kulun niin, että siirtymiin, taukoihin ja odotushetkiin mahtuu lauluja ja loruja, joiden mukana lapset pääsevät liikkumaan. Samoin lapsia osallistetaan pienimuotoisiin työtehtäviin, joiden kautta saamme kerrottua hyötyliikunnan terveyttä edistävästä merkityksestä. Osallistumme myös Tikkurilan alueen seurojen järjestämiin urheilutapahtumiin sekä Nuoren Suomen liikuntatempauksiin. Tiedostamme kasvattajien tärkeän roolin lasten liikuttajana. Kasvattajat huolehtivat siitä, että ympäristömme innostaa liikkumiseen. Turhia liikuntaa estäviä kieltoja vältetään huolehtien kuitenkin hyvin lasten turvallisuudesta.

Säilytämme herkän tavan aistia lasten tunnelmia, jotta kaikilla lapsilla säilyisi myönteinen asenne ja ilo liikkumiseen ja kaikki lapset löytäisivät oman mieluisan tapansa liikkua. Kasvattajat havainnoivat säännöllisesti myös jokaisen lapsen motorista kehittymistä.

”Salissa hyppisin, pomppisin ja tekisin volteja.” Poika 5 vuotta

4.8 Tieto- ja viestintäteknologia

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman (2012, 12) mukaisesti lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia ja kokeilla tietotekniikan käyttöä. Varhaiskasvatuksen tuleekin tarjota lapselle valmiuksia, joiden avulla lapsi voi kasvaa mediataitoiseksi kansalaiseksi. Kriittistä medianlukutaitoa harjoitellaankin jo varhaiskasvatuksessa. Mediakasvatuksen avulla vahvistetaan lapsen mediataitoja, ymmärrystä mediakulttuurista sekä edistetään lapsen taitoja toimia median parissa vastuullisesti.

Satomäen ja Kuusikon päiväkodeissa tietokoneet on sijoitettu osaksi lapsiryhmän oppimisympäristöä. Tietokoneita käytetään opetuksen ja viestinnän apuvälineinä. Tavoitteena on yhä enenevässä määrin ottaa tietokoneet hyötykäyttöön dokumentoinnissa ja havainnoinnissa. Tietokoneet ovat lasten saatavilla, mutta jokai-

nen lapsiryhmä on laatinut säännöt tietokoneella olemiseen. Tietokoneilta löytyy opetuksellisia pelejä, joiden avulla lapsi voi harjoitella esimerkiksi kirjaimia, numeroita, muotoja ja värejä. Myös käden ja silmän yhteistyötä voidaan harjoitella tietokoneen avulla. Näin tapahtuu, kun lapsi harjoittelee hiiren ja näppäimistön käyttöä. Lisäksi sosiaalisia taitoja harjoitellaan tietokoneen parissa, kun lapset odottavat omaa tietokoneen käyttövuoroaan ja auttavat toinen toisiaan ratkomaan opetuspelien tehtäviä. Tietokoneita käytetään opetusvälineinä opetuksen monipuolistamiseen, mutta myös tiedonhankintaan. Lisäksi lapset saavat nauttia yhdessä olemisesta ja tekemisestä tietokoneen ääressä. Lapset käyttävät tietokonetta yhdessä kasvattajan kanssa. Kasvattajat ohjaavat, valvovat ja opastavat lasta tietokoneen käytössä.

4.9 Esiopetus

Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Pääsääntöisesti yksikössämme esiopetusikäiset lapset kootaan samaan ryhmään.

Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi ja hänellä on oikeus päästä osallistumaan yhteisön toimintaan omien kykyjen ja taustansa mukaisesti. Pyrimme järjestämään lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa monipuolista toimintaa, jotta hän koulun alkuun mennessä olisi itseensä, kasvattajiin ja omaan oppimiseensa luottava lapsi. Lapsi oppii parhaiten itse tekemällä ja kokemalla. Meille esiopetuksessa tärkeää on tarjota elämyksiä ja hyvä päivä lapsille. Toimimalla pienryhmissä lapset saavat enemmän aikaa toimia itse sekä kasvattajan henkilökohtaista ohjausta.

Esiopetuksessa lasten oppimisvalmiuksia tuetaan eheyttäen eri sisältöalueita: kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Lisäksi joka syksy pohditaan, käytetäänkö tulevana toimintakautena erillistä esikoulukirjaa.

Siirtyminen esiopetuksesta kouluun pyritään tekemään mahdollisimman sujuvaksi ja näin ollen tiivis yhteistyö vanhempien ja koulun kanssa on tärkeää. Vantaalla on käytössä esiopetuksesta kouluun (Esko)-tiedonsiirtomalli, joka yhdessä lasten vanhempien kanssa täytetään.

4.10 Perusopetukseen valmistava opetus

Valmistavassa opetuksessa oleva lapsi saa esiopetusta viisi tuntia päivässä. Jokaiselle lapselle tehdään oma, henkilökohtainen oppimisen suunnitelma. Valmistavan esiopetusvuoden aikana pyrimme antamaan monipuolisesti leikin, yhdessä toimimisen, toimintatuokioiden ja valmistavan opetuksen tuokioiden kautta kokemuksia suomen kielestä ja autamme lasta oppimaan ja ymmärtämään suomen kieltä. Valmistavan opetuksen tarkoituksena on madaltaa ja helpottaa suomalaiseen kouluun siirtymisen kynnystä ja mahdollistaa lapsen juurtumista yhteiskuntaamme.

Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset integroituvat päivittäin esiopetuksen toimintaan ja ryhmiin. Lapsen osallistumisella edistetään suomen kielen oppimista, kotoutumista, esiopetuksen sisältöjen omaksumista ja ystävyyssuhteiden muodostumista. Ryhmien muodostamisessa noudatetaan esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen periaatteita.

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Satomäen yksikkö toimii kolmessa erillisessä toimipisteessä ja jotta yhteinen tapa toimia voi toteutua, edellyttää se kasvattajayhteisömme säännöllisiä kohtaamisia ja yhteistä keskustelua ja asioista sopimista. Johtaja ja kasvattajat kohtaavat toisensa eri teemoihin liittyvissä pedagogisissa palavereissa sekä edustuksellisessa tiimissä, jossa jokaisesta kasvattajatiimistä on tiimin määräajalle sopima pysyvä edustaja. Jokaisella kasvattajatiimillä on tiimikokous 1 krt/vk. Tiimikokouksissa arvioidaan mennyttä viikkoa perustuen jokaisen henkilökohtaiseen arviointiin sekä yhteiseen tiimin tekemään tiimisopimukseen. Tiimikokouksissa suunnitellaan myös tulevaa ja kirjataan kasvattajien tekemiä lapsihavaintoja. Tiimit saavat myös tehtäviä edustuksellisen tiimin kautta. Edustuksellinen tiimi kokoontuu aina aluejohtoryhmien jälkeen. Pedagogisille teemapalavereille aikataulutetaan toimintakauden alussa säännölliset kokoontumiset. Kussakin toimipisteessä kokoonnutaan myös ennalta sovitusti keskustelemaan, miettimään ja sopimaan asioista, jotka koskevat vain tiettyä toimipistettä.

Päiväkodin johtaja arvioi yhdessä tiimien kanssa yksikön työsuunnitelmaan liittyvien keskeisten kehittämistavoitteiden toteutumista puolivuosittain. Arvioinneista nousee tavoitteet tulevaan. Jokainen kasvattaja arvioi omaa perustehtäväänsä, tavoitteitaan ja haasteitaan johtajan kanssa vuosittain käytävässä tulos- ja kehityskeskustelussa.

Lasten päivittäiset kommentit, tyytyväisyys ja viihtyminen päiväkodeissa ovat päivittäistä palautetta kasvattajille. Retkien, tapahtumien, juhlien, toimintatuokioiden ja leikkihetkien jälkeen lapsilta kysellään tuoreita tunnelmia ja kokemuksia elämyksistään sekä oppimistaan ja oivaltamistaan asioista. Kasvatuskumppanuuden myötä toivomme vanhemmilta säännöllisesti palautetta ja arviointia toiminnastamme.

6 Kumppanuudet ja yhteistyöverkosto

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Toimintayksikkömme toimii osana yhteistyöverkostoa, joka tukee lapsen kehitystä ja vanhemmuutta. Neuvola yhteistyökumppanina perheiden luvalla on tärkeä yhteistyökumppani heti päivähoidon alusta alkaen. Yhteistyö tiivistyy 4-vuotiaalle tehtävän laajan hyvinvointitarkastuksen yhteydessä, jossa päiväkoti hoitaa oman

sovitun osansa yhdessä vanhempien kanssa. Lapsen ja perheen tukemiseksi tehdään yhteistyötä lastensuojelun, konsultoivan erityislastentarhanopettajan, terapiapalvelujen sekä erikoissairaanhoidon kanssa.

Päiväkotimme toimii sosiaali- ja terveysalan ammatillisten oppilaitosten sekä Helsingin yliopiston opiskelijoiden harjoittelupäiväkotina. Myös työ- ja elinkeinotoimisto tarjoaa säännöllisesti suomen kielen opiskelijoita työharjoitteluun. Päiväkodeissamme käy myös peruskoululaisia työelämään tutustumisjaksoilla.

Hyödynnämme lähiympäristömme kulttuuri- ja liikuntapalveluja mahdollisuuksiemme mukaan. Olemme avoimia yhteistyölle moneen suuntaan ja seuraamme yhteistyökutsuja ja ideoimme uusia yhteistyökumppanuuksia.

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityön ja oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Hyvinvointityön perustana toimintayksikössämme on ammatillinen kasvatuskumppanuus, kasvattajien keskinäinen sujuva vuorovaikutus ja yhteistyö. Hyvät toimivat tiimit ja tiimien tekemät tiimisopimukset luovat pohjan lasten fyysisesti ja psyykkisesti turvalliselle oppimisympäristölle. Kasvattajat varmistavat yhteisesti sovituilla toimintatavoilla, että jokaisella lapsella on hyvä päivä tänään. Tiimit pitävät kerran viikossa tiimipalaverit, joissa yksi tärkeistä teemoista on pohtia yksittäistä lasta ja hänen oloaan ryhmän jäsenenä. Leikin havainnoinnilla ja kasvattajien mukanaololla leikeissä varmistetaan, että olemme ajan tasalla lasten sosiaalisten suhteiden kehittymisestä. Leikin havainnoinnin avulla pystymme herkästi tarttumaan mahdollisiin kiusaamisilmiöihin.

Oppilashuoltotyötä toteutetaan esiopetuslasten asioissa yhdessä vanhempien, konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) ja neuvolan kanssa. Kasvattajat varmistavat omalla toiminnallaan, että lapset tulevat kuulluksi esiopetusvuoden aikana. Lapsia haastatellaan ja heidän osallisuuttaan vahvistetaan. Kaksi kertaa vuodessa kokoontuu päiväkodinjohtajan koolle kutsumana oppilashuoltoryhmä. Syyskaudella on mukana terveydenhoitaja, kelto, lapsen esiopetusryhmän lastentarhanopettaja sekä vanhemmat niin halutessaan oman lapsensa asioita käsiteltäessä. Toisen kerran ryhmä kokoontuu keväällä, jolloin terveydenhoitajat eivät enää ole olleet mukana.

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Jotta voimme kertoa vanhemmille ja yhteistyökumppaneille, mitä teemme ja miksi teemme, varmistamme yksikkömme pedagogisissa teemapalavereissa, että kaikki kasvattajat puhuvat yhteistä, toiminnastamme nähtävää kieltä yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuen. Haluamme kertoa ja tehdä näkyväksi yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmaa järjestämällä teemaan liittyviä vanhempieniltoja, tapahtumia ja juhlia. Lisäksi teemme perheille kotikirjeitä. Kerromme toimintatavoistamme ja sisällöistä tehdessämme huoltajien kanssa lapsikohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia. Toivotamme vertaiskävijät, oppilaitosten vierailijat ja kaikki toiminnastamme kiinnostuneet tervetulleiksi.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Satomäen toimintayksikkö
Akanapolku 2, 01370 Vantaa
09-83923275

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Seutulan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 2

2 Varhaiskasvatuksen lähtökohdat 3

2.1 Arvolähtökohdat 4

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 5

3 Lasten puheenvuoro 6

4 Yhteistyö perheiden kanssa 7

4.1 Päiväkodin yhteystiedot 8

4.2 Päivähoidon aloittaminen 8

4.3 Vanhempaintoimikunta 9

5 Työ lasten parissa 9

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 9

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 10

5.3 Lasten leikki 11

5.4 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14

5.4.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14

5.4.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 16

5.4.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus 16

5.5 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 17

5.6 Tieto- ja viestintätekniikka (TVT) 19

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 19

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen 19

5.7.2 Perhepäivähoidon järjestäminen 21

5.7.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 21

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 22

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 23

7.1 Päivähoidon ja lasten neuvolan yhteistyö 23

7.2 Esiopetuksesta kouluun 23

7.3 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 24

SEUTULAN PÄIVÄKODIN LAULU

Seutulan päiväkodissa meitä on monta
päivässä touhuiluja, uskomatonta.

Päivässä riittää askareita monta.
Mikään ei oo meille mahdotonta.

Seutulan päiväkoti on paras paikka, tule ja koe se itse vaikka!

Joskus toimimme poliisin lailla,
vaikkakin täysiä valtuuksia vailla.

Tuleppa tänne, meneppä tuonne
jokaisella meillä on erilainen luonne.

Seutulan päiväkoti on paras paikka, tule ja koe se itse vaikka!

Opetus on lapsille tärkeä,
siinä on kovasti järkeä.

Leikki ja laulu on lasten työtä,
nukkumaan mennään vaikkei oo yötä.

Seutulassa olo on poppia
täältä löytyy monia soppia.
Tilaa ja leikkiä kaikille riittää,
aina me muistetaan kannustaa ja kiittää.

Riina meille sapuskat laittaa,
Eija lakanat sänkyihin taittaa.

Raisa meitä taitavasti johtaa,
Ossi jokaisen ryhmän kohtaa.

Seutulan päiväkoti on paras paikka, tule ja koe se itse vaikka!

Tammenterhojen meininki on hyvä,
siellä istutetaan tiedon jyvä.

Pihlajanmarjoilla rokki on rakasta,
eikä me oopperaakaan maton alle lakasta.

Seutulan päiväkoti on paras paikka, tule ja koe se itse vaikka!

Vaahteranlehdille aakkoset on tuttuja,
kohta edessä koulujuttuja.

Katrintuvan naisissa paljon papua,
perhepäivähoitajat antavat apua.

Seutulassa olo on poppia
täältä löytyy monia soppia.
Tilaa ja leikkiä kaikille riittää,
aina me muistetaan kannustaa ja kiittää.
Tuu tänne ja nää tää omin silmin,
täällä taivaskin sinertää valkoisin pilvin.

Seutulan päiväkoti on paras paikka, tule ja koe se itse vaikka!

1 Johdanto

Seutulan päivähoidon toimintayksikköön kuuluu Seutulan päiväkoti, Katrintuvan tila ja 4 kunnallista perhepäivähoitajaa. Seutulan päiväkodissa on kolme kokopäiväryhmää, Tammenterhot, Pihlajanmarjat ja Katajanmarjat. Tilaa päiväkodissa on noin 60 lapselle. Lapset ovat iältään 1- 5-vuotiaita. Katrintuvan tilassa sijaitsee esiopetusryhmä Vaahteranlehdet. Päiväkodissa ja Katrintuvan tilassa työskentelee yhteensä 13 kasvatushenkilöä sekä päiväkodin johtaja. Päiväkodissa työskentelee tarpeen mukaan avustaja. Toimimme myös opiskelijoiden työharjoittelupaikkana.

Seutulan kylä on maaseutumainen, mutta silti osa kasvavaa pääkaupunkiseutua. Seutulan päiväkoti sijaitsee Katrinebergin vanhan kartanon puiston ja pellon reunalla. Päiväkoti on perustettu vuonna 1979. Päiväkotirakennus on kaksikerroksinen rivitalo, joka on peruskorjattu vuonna 1999. Sisääntulokerroksessa ovat ryhmätilat ja keittiö, alakerrassa monipuoliset toimintatilat lapsille ja aikuisille. Tilat ovat viihtyisät ja valoisat ja mahdollistavat rauhallisen työskentelyn pienryhmissä. Päiväkodin piha on rinteessä suurten tammien varjossa. Päiväkodin pihalla, läheisellä pellolla, lähimetsässä sekä läheisellä luistinradalla ja urheilukentällä on mahdollisuus monipuoliseen liikkumiseen ja leikkiin.

2 Varhaiskasvatuksen lähtökohdat

VANTAALLA VEKARA VIIHTYY JA VAIKUTTAA

Vantaan varhaiskasvatuksen slogan

Vantaalla varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa. Esi-opetuksessa eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Seutulan päivähoidon toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu Vantaan kaupungin varhaiskasvatus-suunnitelmaan 2012 ja valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, joka on julkaistu vuonna 2005.

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin arvot vuosina 2011-2015 ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Arvot toteutuvat Seutulan päivähoidon toimintayksikössä seuraavasti:

Innovatiivisuus näkyy toiminnassa mm. rohkaisevana, myönteisenä ja osallistavana toimintatapana, omien toimintatapojen tarkasteluna ja jatkuvana arviointina. Innovatiivisuus näkyy myös lupana kokeilla ja erehtyä sekä kykynä sietää epävarmuutta. Innovatiivisuus näkyy varhaiskasvatuksessa arvostuksena arjen tilanteiden innovaatioita kohtaan.

Kestävä kehitys näkyy suvaitsevaisuutena ja monimuotoisuuden hyväksymisenä. Päivähoitoyksikössä pyritään tekemään suunnitelmallisia ja kestäviä hankintoja. Askarteluissa hyödynnetään luonnon materiaaleja ja uusiokäytetään vanhaa. Seutulan päivähoitoyksikössä retkeillään ja nautitaan upeasta lähiympäristöstä. Aikuinen ohjaa omalla esimerkillään lasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa lähiympäristöä ja sen suomia mahdollisuuksia. Seutulan päivähoitoyksikön työntekijät haluavat omalla esimerkillään opettaa lapsille ympäristövastuullisia toimintatapoja ja luonnon kunnioitusta.

Yhteisöllisyys näkyy Seutulan päiväkodissa ja perhepäivähoidossa vanhempien kasvatusvastuuta kunnioittamalla. Yhteisöllisyys näkyy vahvana kasvatuskumppanuutena, vanhempien kanssa neuvotellaan avoimesti lasten ja perheen asioista. Seutulan päivähoitoyksikkö on osa Seutulan kyläyhteisöä. Päivähoito tekee yhteistyötä mm. koulun, seurakunnan, Katriinan sairaalan sekä Seutulan tilanhoitajan kanssa. Yhteisöllisyys näkyy yhteisinä tapahtumina, Seutulan kylähenkenä.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kasvattajuus

toteutuu Seutulan päivähoitoyksikössä avoimena, myönteisenä ja tasavertaisena kasvatuskumppanuutena vanhempien kanssa. Päivähoidon henkilökunta arvostaa kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa.

Lapset

nähdään ainutkertaisina ja omina yksilöinään. Tasapainoinen ja turvallinen lapsuus on perusta kaikelle kasvatustyölle. Jokainen lapsi on oppijana ja toimijana erilainen. Seutulan päivähoidon toimintayksikössä kohdataan lapset yksilöinä lapsen ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Kaikilla lapsilla on Seutulan päivähoidon toimintayksikössä mahdollisuus monipuoliseen leikkiin sukupuolesta riippumatta, tytöt saavat leikkiä autoilla ja pojat nukeilla. Kannustetaan lapsia erilaisiin leikkeihin ja leikkimään erilaisten kavereiden kanssa.

Oppimisympäristö

on ilmapiiriltään myönteinen. Täällä tarjotaan laadukasta päivähoitoa kannustaen ja rohkaisten lasta monipuolisiin oppimiskokemuksiin. Seutulan päivähoitoyksikön varhaiskasvatukselle antaa oman lisänsä sijainti luonnonläheisessä miljöössä. Tämä tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet luonnon hyödyntämiseen varhaiskasvatustyössä, esim. metsäretket, hiihto, luistelu, luonnonmateriaalien hyödyntäminen, luonnon havainnointi, vuodenaikojen seuraaminen.

3 Lasten puheenvuoro

Lapsia kuunnellaan päivähoidon arjessa. Päivähoidon henkilökunta huomioi lasten ideat ja kiinnostuksen kohteet sekä vievät lasten aloitteita eteenpäin. Toimintaa suunnitellaan lasten ideoiden pohjalta, jolloin toiminta perustuu lapsilähtöisyyteen. Päivähoidossa voidaan hyödyntää lasten omia, teemoihin sopivia kirjoja, pelejä ja levyjä. Vietämme kirjapäiviä ja –viikkoja sekä lelupäivää, jolloin lapsilla on mahdollisuus tuoda oma nimellä varustettu lelu päiväkotiin.

Lasten ääni tulee kuuluviin perheiden kanssa käydyissä varhaiskasvatuskeskusteluissa. Lapset ovat mukana keskustelussa, tai heitä haastatellaan etukäteen. Seutulan päivähoidon toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa uudistettaessa lapset otettiin mukaan prosessiin haastattelemalla heitä. Lisäksi lapset kuvittivat yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuutta vahvistaa molemminpuolinen, kodin ja päiväkodin välinen kunnioitus ja avoimuus. Kanssakäyminen vanhempien ja päiväkodin välillä on rehellistä ja avointa. Henkilökunta kertoo selkeästi todellisen tilanteen, jos lapsesta tai perheestä nousee huoli. Kaikki päivähoidon parissa työskentelevät ovat vaitiolovelvollisia ja kaikki henkilökunnan ja perheiden väliset keskustelut ovat luottamuksellisia. Päiväkodilla ja kodilla on omat selkeät roolinsa suhteessa lapseen, kasvatuksen päävastuu on vanhemmilla. Päivähoidossa pyritään kunnioittamaan perheiden toiveita päivähoidon mahdollisuuksien mukaan. Päivähoidon tehtävänä on tukea ja neuvoa tarvittaessa vanhempia vanhemmuudessaan. Päivähoidon henkilökunnan tehtävänä on pohtia ja vetää raja siihen, milloin tarvitaan tukea myös muualta kuin päivähoidosta.

4.1 Päiväkodin yhteystiedot

Seutulan päiväkoti, Tammenterhot
puh. 050-310 5942
tammenterhot.seutulanpk@vantaa.fi

Seutulan päiväkoti, Pihlajanmarjat
puh. 050-312 1684
pihlajanmarjat.seutulan@vantaa.fi

Seutulan päiväkoti, Katajanmarjat
puh. 050-312 1684
katajanmarjat.seutulanpk@vantaa.fi

Katrintuvan tila, Vaahteranlehdet
puh. 050-314 5724
pk.katrintuva@vantaa.fi

Seutulan päiväkodin johtaja,
Raisa Laukkonen
puh. 09-8393 3329
raisa.laukkonen@vantaa.fi

Koko päiväkodin yhteinen sähköpostiosoite
pk.seutula@vantaa.fi

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja,
Paula Kohtanen
puh. 09-8393 4139, gsm. 040-840 8810
paula.kohtanen@vantaa.fi

Seutulan päiväkodin vanhempaintoimikunta
seut.pk.vanhempaintk@gmail.com

4.2 Päivähoidon aloittaminen

Päivähoidon ja perheen välille luodaan luottamuksellinen ja avoin suhde heti alusta alkaen. Aloituskeskustelun perheen kanssa käy päiväkodin johtaja, jolloin tehdään myös hoitoaikasopimus. Päivähoidon aloituksessa käytetään apuna esitettä päiväkodista, mihin on koottu tärkeimmät tiedot. Käytäntönä Seutulan päivähoidon toimintayksikössä on, että yksi henkilökunnasta tutustuttaa perheen päiväkodin arkeen. Lapsen perheellä on tärkeää tietoa, siitä millainen lapsi on kotona. Henkilökunta antaa aikaa perheen kysymyksille ja rohkaisevat perheitä kysymään, jos jokin asia askarruttaa. Kasvattajat antavat selkeää infoa päivähoidosta perheelle, jos päivähoito ei ole heille ennestään tuttua.

Rohkaisemme vanhempia kysymään, jos jokin asia mietityttää. Tyhmiä kysymyksiä ei ole! Seutulan päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevat 5-vuotiaat käyvät tutustumassa tulevan esikoulunsa toimintaan toukokuussa.

4.3 Vanhempaintoimikunta

Vanhempaintoimikunta perustettiin syksyllä 2012 tukemaan päiväkotia. Toimikunnan tärkeimpinä tehtävinä nähtiin päiväkodin ja vanhempien yhteistyön tiivistäminen, vanhempien keskinäinen verkostoituminen sekä päivähoidon oheistoiminnan, kuten valokuvauksen järjestäminen. Vanhempaintoimikunta on kokoontunut vuoden aikana useita kertoja ja auttanut esimerkiksi isänpäiväkahvituksen ja teatteriretken järjestelyissä. Kahvituksesta kertyneillä varoilla hankittiin päiväkodille ulkoliikuntavälineitä. Tulevaisuudessa on tarkoitus toteuttaa vastaavia pienimuotoisia tapahtumia ja osallistua sekä näkyä päiväkodin toivomalla tavalla yhteisessä arjessa.

5 Työ lasten parissa

Seutulan päivähoidon toimintayksikössä pienryhmätoiminta nähdään tärkeänä kehittämiskohteena ja tavoitteenamme on saada kaikki päiväkotiryhmät toimimaan pienryhmäperiaatteella. Jakamalla lapset pienempiin ryhmiin lapsille mahdollistetaan rauhallinen leikkitila ja–aika ja päiväkodin tiloja pystytään käyttämään monipuolisesti. Pienissä ryhmissä toimiminen on ihanteellista lasten ja henkilökunnan jaksamisen kannalta. Pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisen kohtaamisen. Lapset voidaan jakaa pienryhmiin mm. ikä- tai kehitystason mukaan. Esiopetuksessa harjoittelemme toimimista myös isommassa ryhmässä.

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

LENNÄ, LENNÄ LEPPÄKERTTU,
ISON KIVEN JUUREEN
SIELLÄ ON SUN ISÄS, ÄITIS,
KEITTÄÄ SULLE PUUROO.
Suom.kr.

Lapsi tarvitsee kielen kehitystä tukevan virikkeellisen kasvuympäristön. Kieli on ajattelun tukena. Pienimmät lapset ilmaisevat itseään elein, ilmein ja liikkein. Aikuinen eläytyy lapsen puheeseen ja rohkaisee vuorovaiku-

tukseen. Arkirutiinit opettavat lapselle kieltä, päivähoidossa lapsille sanoitetaan kaikki päivän tilanteet lapsen tasoisesti. Lapsi oppii jäljittelemällä, kyselemällä ja vähitellen luokittelee asioita käsittein. Kielenkehitystä tuetaan loruilla, riimeillä, leikeillä, saduilla ja tarinoilla. Aikuinen ohjaa lapsen havaintoja, kuuntelee, kuvailee, kertoo ja puhuu. Aamupiirissä lapset opettelevat puhumaan yksi kerrallaan ja kuuntelemaan mitä kaverilla on sanottavaa. Rohkaisemme lapsia kertomaan omia mielipiteitään ja ilmaisemaan itseään. Sopivaan kielenkäyttöön kiinnitetään huomiota. Lapsen tasolle meneminen, kyykistyminen, katsekontakti ja kosketus auttavat lasta keskittymään ja kuuntelemaan aikuista. Kuvia voidaan käyttää vuorovaikutuksen tukena ja lorutella ja laulaa voi kaikissa päivän tilanteissa.

Esiopetusvuonna paneudutaan lukemis- ja kirjoittamisvalmiuksien kehittämiseen leikkien, pelien ja lapsen omien oivallusten avulla. Harjoittelemme mm. kirjainten tunnistamista ja tekemistä, lukusuuntaa, taputtamalla tavuttamista sekä alkuäänteen tunnistamista.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivähoidon henkilökunta tukee lapsia sisäistämään päivähoitopaikan päivärytmin. Tuemme ja ohjaamme lasta omatoimisuuteen ikätason mukaisesti. Omatoimisuutta on myös omista asioista ja tavaroista huolehtiminen sekä yhdessä sovittujen sääntöjen noudattaminen. Lapset opettelevat arvostamaan itseään ja muita. Erityisesti esiopetuksessa lapsi tulee tietoiseksi omasta oppimisestaan ja omasta merkityksestään oppimisprosessissaan. Harjoittelemme ottamaan vastuun itsestään ja huomioimaan muita ryhmän jäseniä.

Esiopetusvuonna lapset arvioivat omaa osaamistaan itsearviointilentokoneen avulla. Itsearviointi tehdään sekä syksyllä että keväällä ja se on osa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Lentokone koostuu eska-

rilaisille tarpeellisista taidoista ja sen on tarkoitus herättää keskustelua esiopetuksessa harjoiteltavista asioista sekä ohjata lasta arvioimaan omia taitojaan.

Pienryhmissä toimiminen mahdollistaa rauhalliset ja mukavat siirtymätilanteet (pukeminen, wc:ssä käynti), jolloin esimerkiksi pukemisen opettelu on lapselle helpompaa. Ruokailuista pyrimme tekemään rauhallisen hetken, jossa lasten on turvallista maistella erilaisia ruokia. Ruokailu on myös oppimistilanne, arvostamme hyviä ruokailutapoja sekä sanoja kiitos ja ole hyvä. Päivän aikana rauhoitumme lepohetkelle. Periaatteenamme on, että kaikki lepäävät hetken satua tai rauhallista musiikkia kuunnellen. Lepohetket ovat rauhallisia, mukavia hengähdystaukoja päiväkotipäivän aikana.

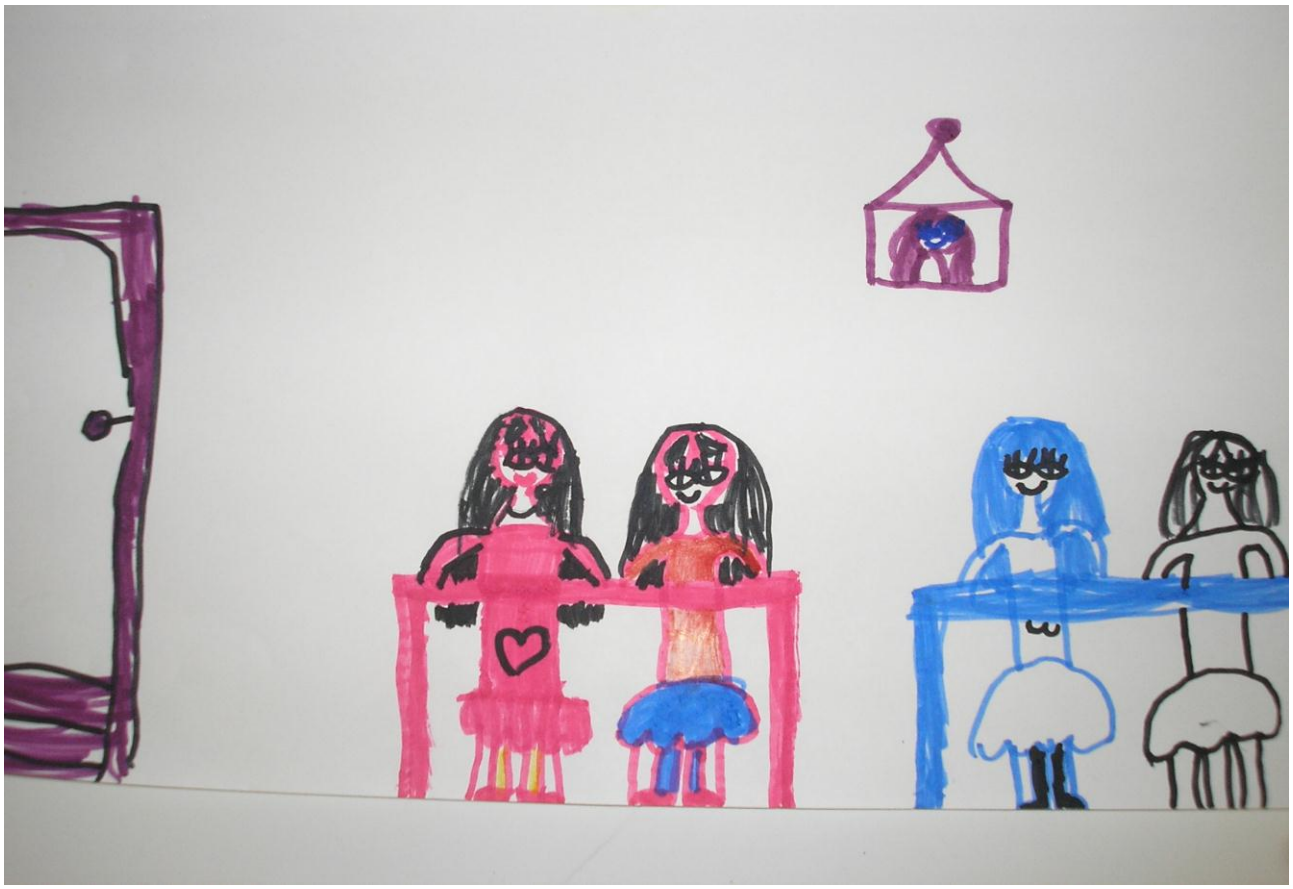
5.3 Lasten leikki

Leikki on lapselle luontainen tapa toimia. Se on kehityksen ja oppimisen perusta. Leikki on alle kouluikäisen lapsen tapa kehittyä, kasvaa ja oppia. Leikin kautta lapsi hahmottaa maailmaa. Leikki on lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana ainut tapa oppia. Leikki kehittää lasten keskinäisiä suhteita. Leikissä lapsi opettelee käsittelemään erilaisia tunteita, esim. iloa, surua ja pelkoa. Harjoittelemme sovinnon tekemistä, anteeksi pyytämistä ja antamista. Vuorovaikutustaidot kehittyvät, mielikuvitus pääsee valloilleen ja lapsi opettelee tekemään valintoja ja ratkaisemaan ongelmia. Päivähoidossa leikki on keskeinen toimintatapa. Pyrimme järjestämään riittävästi aikaa, tiloja ja välineitä hallittuun vapaaseen leikkiin ja leikin monipuoliseen kehittymiseen.

Lapsilla on päivähoidossa mahdollisuus leikkiä yksin, pienissä tai suurissa ryhmissä. Aikuinen ohjaa ja havainnoi ryhmän lasten leikkejä. Näin saatua tietoa lapsen kehityksestä ja kiinnostuksen kohteista hyödynnetään suunnittelussa ja toiminnassa. Aikuisen luo leikille turvalliset puitteet ja auttaa, tukee ja ohjaa lasta tarvittaessa.

Henkilökunnan tehtävä kasvattajina on luoda mahdollisuus lasten leikille ja turvata leikkiaika ja -rauha. Aikuinen poistaa häiriötekijät ja luo rauhallisen ympäristön leikille, aikuinen näyttää mallia ja johdattaa leikkiä. Päivähoidon henkilökunta mahdollistaa ja innostaa lapsia myös pitkäkestoiseen leikkiin, leikkejä ei tarvitse aina purkaa, vaan ne voi jättää paikoilleen ja jatkaa seuraavana päivänä. Aikuiset innostavat lapsia sitoutumaan leikkiin, niin että lapsilla herää halu jatkaa leikkiä pidempään ja luoda leikistä itselle mieluinen.

Lapsi on aktiivinen ja utelias toimija. Oppiminen perustuu kokemuksiin ja vuorovaikutuksellisuuteen. Oppiminen perustuu leikkimiseen, lapsen esittämien kysymysten ja hänen arkikokemustensa pohjalta. Aikuinen havainnoi lasta ja lapsiryhmää ja poimii lasten leikeistä ja kysymyksistä niitä asioita, jotka lapsia kiinnostavat. Kaikki lapset eivät opi asioita samalla tavalla eivätkä samassa tahdissa. Pienen lapsen kasvattaja ei ole ensisijaisesti ”opettaja” vaan havainnoija, oppimistilanteiden tarjoaja ja kannustaja. Aikuinen pyrkii kuuntelemaan lasta aktiivisesti ja olemaan lapsen tukena, kun lapsi harjoittelee taitojaan.

Esiopetuksessa työskentely perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää myös lapsen kielellistä kehitystä sekä valmiuksia uusien asioiden oppimiseen. Toiminnassa otetaan huomioon lasten tarve oppia leikin ja mielikuvituksen kautta. Leikissä harjoitellaan ongelman ratkaisua ja kaikkien kanssa toimeen tulemista.

Kiusaamisen ja syrjinnän kohdalla päivähoidossa on nollatoleranssi ja siihen henkilökunta puuttuu heti. Henkilökunta kiinnittää huomiota lasten leikkeihin ja puheisiin, ettei kiusaamista ja syrjimistä tapahdu. Epäasialliseen käytökseen ja puheisiin henkilökunta puuttuu heti. Päiväkodissa on oma suunnitelma miten toimitaan kiusaamistilanteissa.

KUVITTELULEIKIT

- työstetään tunteita, kokemuksia sekä harjoitellaan yhdessä toimimista.
- lapsi leikkii sitä, mitä on kokenut.
- mahdollisuus leikkiä erilaisia roolileikkejä mm. kotileikki, kampaamoleikki sekä erilaiset roolivaatteet

SÄÄNTÖLEIKIT

- harjoitellaan yhdessä toimimista
- rakennetaan yhteishenkeä
- opetellaan vuoronodottamista, voittamista ja häviämistä, pettymyksen sietoa

KOKO PÄIVÄKODIN YHTEINEN PERINNELEIKKITUOKIO KERRAN KUUKAUDESSA

ONGELMANRATKAISU

- Harjoitellaan kaikkien kanssa toimeen tulemista, sovinnon tekemistä ja anteeksi pyytämistä ja antamista.

L
E
I
K
K
I

KÄSILLÄ TEKEMINEN

- liittyy leikin piirteitä, innostusta, omaehtoisuutta ja luovaa heittäytymistä, mielikuvitusta ja suunnittelutaitoja.
- lapsi harjoittaa hienomotoriikkaa ja keskittymiskykyään sekä kasvattaa itsetuntemustaan.
- päivähoidossa ihailemme yhdessä lasten tekemiä töitä sekä laitamme töitä esille, jolloin lapselle tulee tunne, että hänen tekemiään töitä arvostetaan.
- pari- ja ryhmätyöt

RAKENTELULEIKIT

- visuaalinen luominen, lapsen oma luovuus ja mielikuvitus käyttöön.
- rakenteluleikit kehittävät hienomotoriikkaa, avaruudellista hahmotuskykyä ja matemaattisia taitoja.
- yhdessä rakennellessaan lapset nauttivat yhdessä tekemisestä sekä suunnittelusta.
- erilaiset rakennuspalikat ja majaleikit (isot tyynyt, viltit, patjat yms.)

5.4 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Erilaisuus ovat päivähoidossa rikkaus. Päivähoidon henkilökunta toimii esimerkkinä lapsille omalla kunnioittavalla käytöksellään ja lasten tasa-arvoisella kohtelulla. Aikuinen toimii peilinä lapsen toiminnalle. Lapsi oppii luottamaan päivähoidon aikuisiin ja tietää, että he kohtelevat kaikkia lapsia samanarvoisesti ja oikeudenmukaisesti. Päivähoidossa luodaan turvallinen ja luottamuksellinen suhde lapseen, jolloin lapsen kanssa voidaan puhua myös vaikeista asioista.

5.4.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa laadukkaan pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Kun päivähoidon kasvattajilla herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tiivistetään yhteistyötä perheen kanssa. Kasvun ja oppimisen tuen lähtökohtana on lapsen tarvitseman tuen liittäminen lapsiryhmän toimintaan, siten että tukea tarvitsevan lapsen osallisuus mahdollistetaan jokaisessa tilanteessa. Kasvattajien tärkeänä tehtävänä on vahvistaa lasten välistä vuorovaikutusta, jotta tukea tarvitseva lapsi voi puutteellisista taidoistaan huolimatta kokea itsensä tasavertaiseksi muiden lasten kanssa.

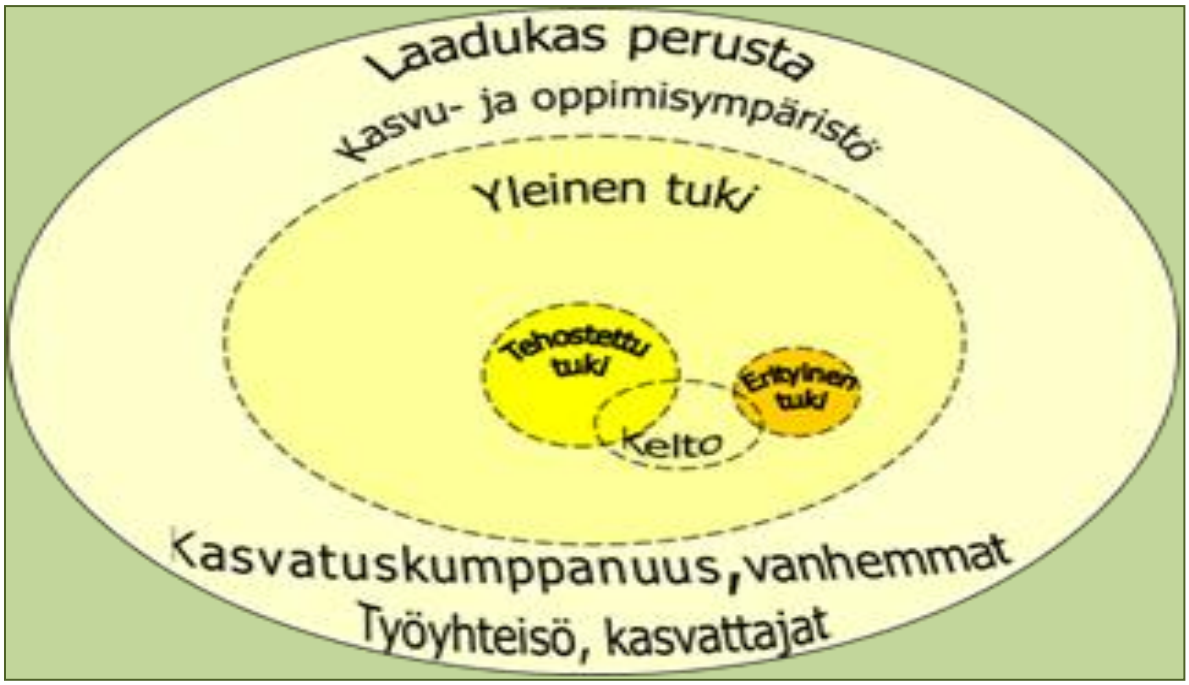
Kun lapsen tuen tarve havaitaan, hoito- ja kasvatushenkilöstö kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta, varhaiskasvatuksessa käytettäviin menetelmiin sekä ympäristön muokkaamiseen. Näitä ovat mm. päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, pienryhmätoiminta sekä puhetta tukevat ja korvaavat keinot. Van-

taa yleisen tuen valikko toimii yleisen tuen pedagogisen toiminnan ja arvioinnin välineenä. Tukimuotoja määriteltäessä otetaan huomioon kunkin lapsen persoonallisuuden piirteet, oppimistyylit sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Varhaiskasvatuksessa lasten tukeminen jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi. Kolmiportaisen tuen tavoitteena on tukea lapsia mahdollisimman varhain, joustavasti ja oikea-aikaisesti. Tuen tarve voi olla tilapäistä tai jatkuvaa, vähäistä tai vahvempaa.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja eli KELTO on päivähoitoyksikön läheisin erityistyöntekijä. KELTO on kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija, jonka tehtävänä on ohjata ja opastaa päivähoidon henkilöstöä ja vanhempia lapsen tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja osallistuu lasten tuen tarpeen arviointiin, tutkimuksiin ohjaukseen sekä tuen suunnitteluun ja seurantaan yhteistyössä vanhempien kanssa.

Seutulan päivähoidon toimintayksikön konsultoiva erityislastentarhanopettaja on Paula Kohtanen.
Yhteystiedot: Puh. 09-08393 4139, gsm. 040 8408810, paula.kohtanen@vantaa.fi

5.4.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päivähoidon arjessa voidaan esitellä muista maista kotoisin olevien kotimaata ja kulttuuria muille lapsille. Päivähoidon henkilökunta ja hoidossa olevat lapset tutustuvat yhdessä myös muiden maiden juhlapäiviin, näin päivähoito osoittaa kunnioitusta perheen uskontoa kohtaan. Henkilökunta voi opetella myös muutaman sanan monikulttuuristen lasten äidinkieltä.

Uuden monikulttuurisen perheen aloittaessa päivähoidon henkilökunta tutustuu perheen kulttuuriin, tapoihin sekä kieleen. Henkilökunta kunnioittaa ja mahdollistaa muut uskonnot päivähoidon arjessa. Eri uskontoa edustavien perheiden kanssa henkilökunta keskustelee mitä uskonto merkitsee heidän perheessään. Päivähoidossa vanhempien toiveita toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Vanhempien ja päivähoidon kasvatuskumppanuutta tuetaan erilaisin apukeinoin. Päivähoidon työntekijät auttavat tarvittaessa perheitä sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaisiin tapoihin. Tarvittaessa päivähoidon työntekijät ohjaavat perheet maahanmuuttajakoordinaattorin tai tulkin palvelujen piiriin.

Seutulan päivähoidon toimintayksikössä kunnioitetaan monikulttuurisuutta ja erilaisuutta työyhteisössä. Työyhteisössä hyödynnetään eri kulttuuritaustaisten työntekijöiden tietoutta eri kulttuureista.

Sateenkaariperheiden kanssa selvitetään kuinka toimitaan esimerkiksi äitien- ja isänpäivänä. Päivähoidon henkilökunta kunnioittaa perheiden valintoja ja erilaisuutta. Kasvatuskumppanuutta on myös rohkeus kysyä asioissa, jotka askarruttavat.

5.4.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Päivähoidon uskontokasvatuksen lähtökohtana on suomalainen kulttuuritausta sekä tyttöjen ja poikien tasa-arvo. Uskonto- ja katsomuskasvatuksessa kunnioitetaan erilaisuutta sekä vanhempien valintoja. Uskonto on vanhempien valinta, jonka parissa päivähoidon henkilökunta työskentelee kasvatuskumppaneina yhdessä vanhempien kanssa. Uskontoon liittyviä asioita käsitellään lapsen tasoisesti ja konkreettisesti, esimerkiksi värien kautta sekä keskustelemalla. Oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa sekä totuutta ja valhetta opetellaan päivähoidon arjessa lapsen ikätasoon sopivalla tavalla.

5.5 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

METSÄRETKIÄ LÄHIMETSÄT PELLOT
HIIHTOA RETKELLE LÄHELLE JA KAUAS MÄENLASKUA
LUISTELUA URHEILUKENTTÄ SEUTULAN KAPPELI
LUONTO SIENET JA MARJAT
PERHEPÄIVÄHOITAJIEN PIHAPIIRIT "KÖNNÄRI" KOULU
KIERRÄTYS LAJITTELU

Seutulan alueella on monipuolinen ympäristö, jota hyödynnetään päivähoidossa. Lapsi on utelias elinympäristönsä tutkija, joka kiinnostuu eri luonnonilmiöistä. Omakohtaisten kokemuksien kautta lapsi oppii ymmärtämään ja kunnioittamaan luontoa ja sen lainalaisuuksia sekä näkemään luonnon tarjoamat mahdollisuudet. Metsässä keksimme ilman leluja hienoja leikkejä ja luovuus pääsee valloilleen.

Seutulan päiväkoti ja perhepäivähoitajat käyttävät hyödyksi lähimetsiä, urheilukenttiä sekä peltoja. Talvella on mahdollisuus hiihtää, luistella ja laskea mäkeä lähiympäristössä. Lapset ja henkilökunta tutustuvat lähiympäristöön ja tekevät siitä osan jokapäiväistä toimintaa. Lapset opettelevat luonnon kunnioittamista ja yhdessä lapset ja yksikön henkilökunta turvaavat puhtaan lähiympäristön myös tulevaisuudessa. Toimintayksikössä arvostetaan omaa upeaa lähiympäristöä ja luontoa. Seutulan päivähoitoyksikössä tehdään viikoittain metsäretkiä lähimetsään ja tutkitaan luontoa. Metsäretkillä lapset saavat nauttia ja seurata vuodenaikojen vaihteluita ja nähdä niiden mahdollisuus elämyksiin. Metsä ja luonto nähdään Seutulan päivähoidossa henkisenä voimavarana.

Metsässä

ei

ole koskaan

tylsää!

Seutulan päivähoidon toimintayksikössä tehdään kestäviä ja moneen taipuvia hankintoja. Henkilökunta kunnioittaa luovuutta ja ”vanhanajan” leikkejä sekä kannustaa lapsia omien taitojen kehittämiseen ja itse tekemiseen. Päiväkodissa ja perhepäivähoidossa käytetään kierrätysmateriaaleja askartelussa, hyödynnetään vanhaa sekä luonnonmateriaaleja toiminnassa. Henkilökunta ja lapset opettelevat yhdessä pientä kierrätystä.

”Kuuntele, huomaa

etsi ja keksi,

luonnossa tulet iloiseksi.

Juokse ja liiku, haista ja maista,

metsä on täynnä kaikenlaista.

Aina voi metsässä oppia uutta, tutkia luonnon salaisuutta.”

-Hannele Huovi-

5.6 Tieto- ja viestintätekniikka (TVT)

Seutulan päiväkodissa jokaisessa yli 3-vuotiaiden ryhmässä on lasten käyttöön tarkoitettu tietokone. Lapset harjoittelevat tietokoneen käyttöä yhdessä aikuisen kanssa. Tarkoituksena on, että lapsi oppii avaamaan ja sulkemaan tietokoneen, lapsi tutustuu myös näppäimistön ja hiiren käyttöön. Harjoittelu tapahtuu leikinomaisesti sosiaalisia taitoja vahvistaen. Haemme yhdessä tietoa internetistä lapsia askarruttaviin asioihin ja ilmiöihin. Ryhmien tietokoneissa on käytössä oppimista tukevia pelejä.

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen

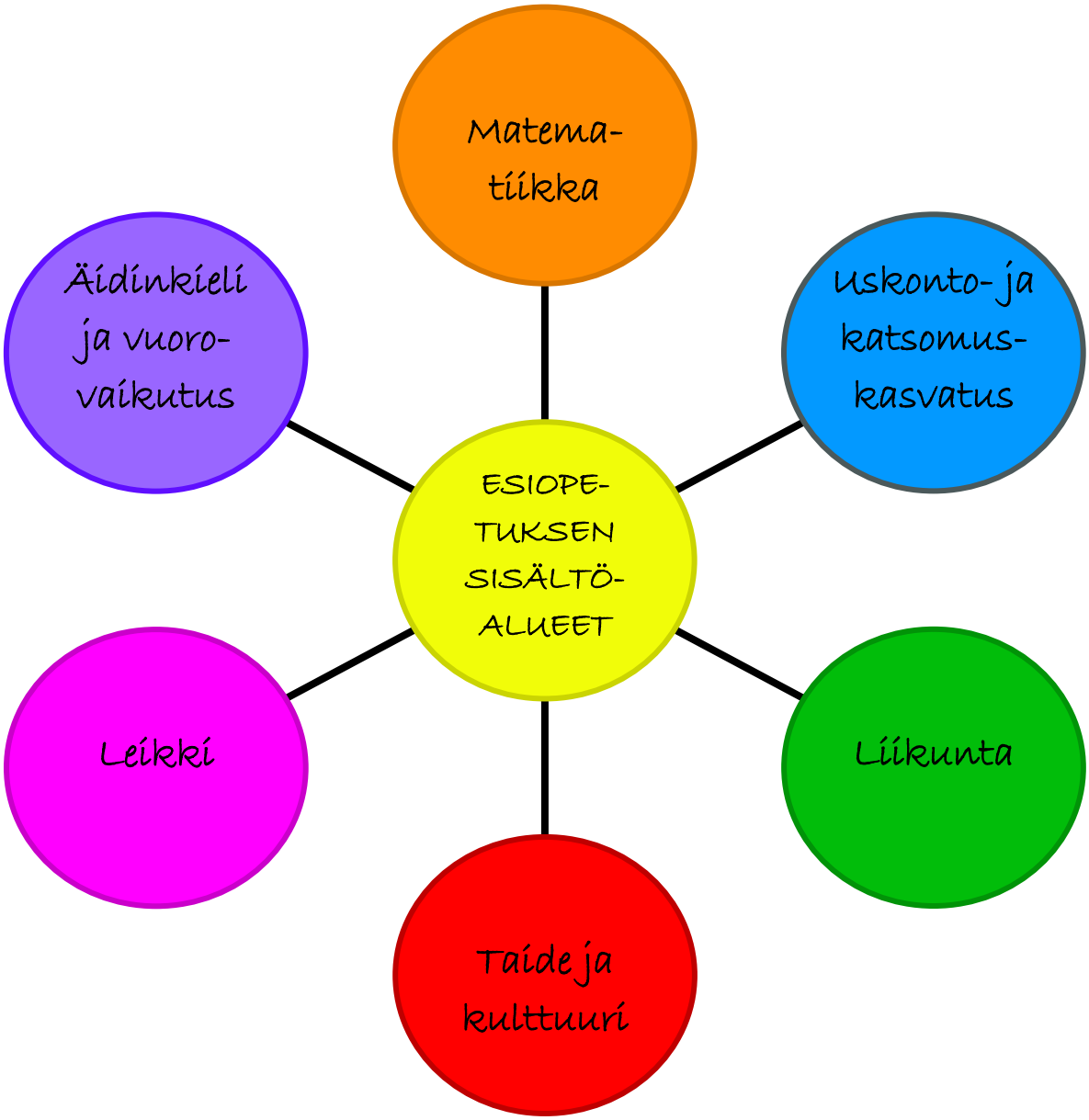
"Että saisi enemmän leikkiä ja joskus jos ei jaksaisi leikkiä, voisi tehä tehtäviä."
Eskari 2012

Repullinen onnistumisen elämyksiä, luottamusta omiin taitoihin ja yhteisiä hetkiä toisten lasten kanssa on hyvä eväspaketti tulevalle koulutielle.

Esiopetuksessa tavoitteenamme ja toiminta-ajatuksenamme on tarjota lapsille onnistumisen ja elämyksien kautta luottamusta omiin taitoihin. Yhdessä muiden lasten kanssa esiopetusikäinen laajentaa omaa maailmankuvaansa. Uusien asioiden harjoitteleminen ja opetteleminen tapahtuu leikinomaisesti useinkin sadun kuuntelun ja siihen eläytymisen kautta.

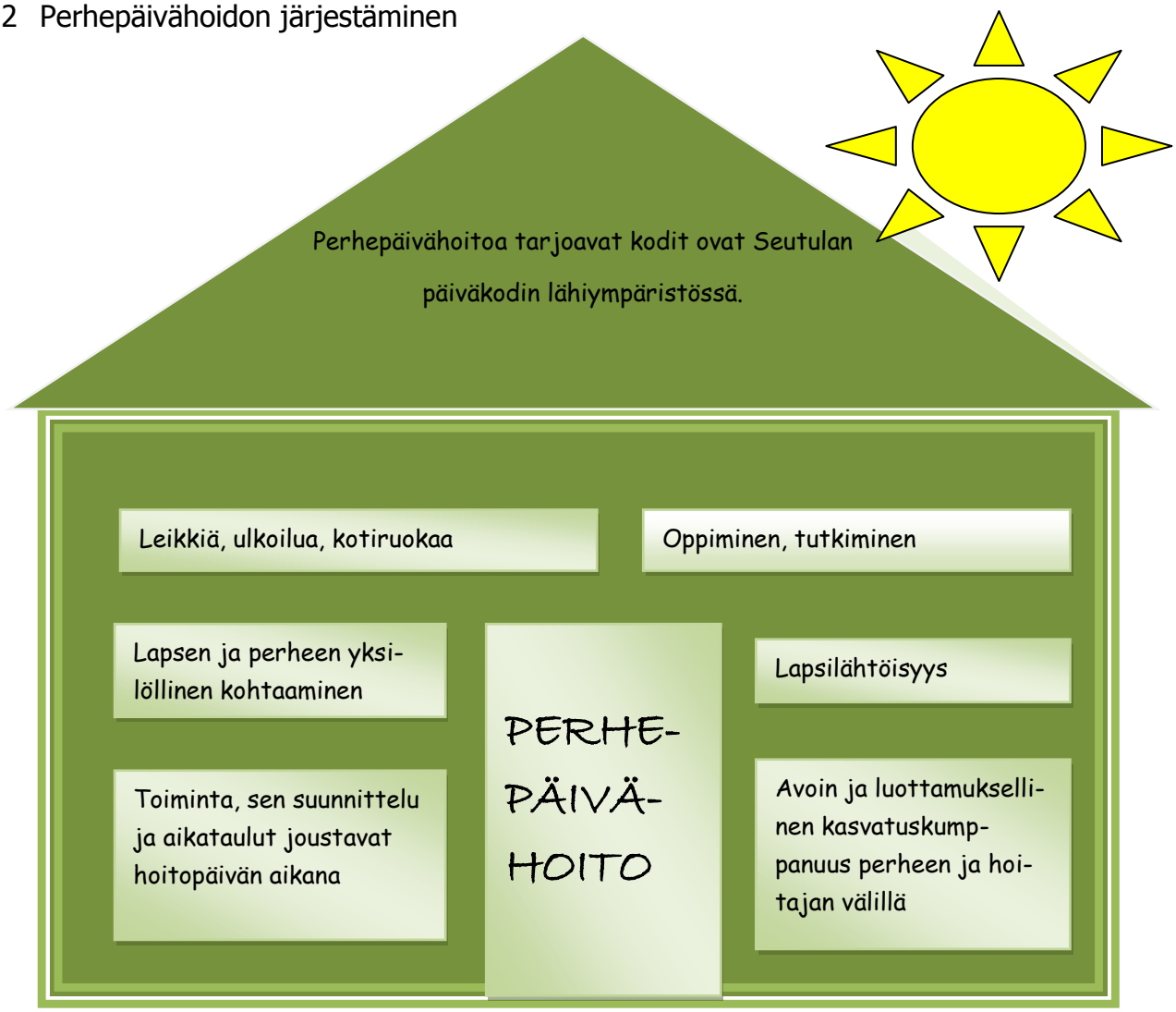
Esiopetuksen tarkoituksena on parantaa lapsen oppimisedellytyksiä ja näin mahdollistaa paremmat edellytykset koulun aloittamiselle. Tavoitteenamme on vahvistaa esiopetusvuonna lapsen myönteistä minäkäsitystä, vahvistaa hänen luottamustaan omiin kykyihinsä. Tehtävänämme on vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla. Lapsi tulee tietoiseksi omasta oppimisestaan ja omasta merkityksestään oppimisprosessissaan. Tehtävien kautta lapsi harjoittelee ottamaan vastuuta itsestään ja huomioimaan muita ihmisiä.

Esiopetusta annetaan 20 tuntia viikossa kello 8.30 - 12.30 välisenä aikana. Esiopetustoiminta noudattaa koulujen loma-aikoja. Esiopetus toteutetaan Katrintuvan tilassa.

Esiopetuksessa työskentelyn pohjana on leikinomaisuus, lapsen kehitystasosta lähtevä toiminta, joka edistää lapsen kielellistä kehitystä ja valmiuksia oppia uusia asioita. Lapset työskentelevät yksin, yhdessä, pareittain ja pienryhmissä. Sadun maailman kautta lapset tutustuvat aakkosiin ja numeroihin sekä oppivat myötäelämisen taitoja. Silmät sulkemalla annamme mielikuvitukselle siivet ja olemme mukana jännittävissä seikkailussa.

5.7.2 Perhepäivähoidon järjestäminen

5.7.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan lähipalveluperiaatteella esiopetusryhmissä, esiopetuksen työpäivinä, viisi tuntia päivässä.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

Varhaiskasvatuksessa tehdään monipuolista yhteistyötä mm. äitiys- ja lastenneuvoloiden, perheneuvoloiden, terapiatahojen sekä lastensuojelun kanssa. Lasten kasvatusta ja opetusta tukevia kumppaneita ovat mm. liikunta- ja kulttuuripalvelut, kirjastot sekä seurakunta.

7.1 Päivähoidon ja lasten neuvolan yhteistyö

Perheen ja neuvolan kumppanuus käynnistyy jo ennen lapsen syntymää. Lapsen siirtyessä päivähoitoon yhteistyö laajenee. Huoltajien, varhaiskasvatuksen ja neuvolan välisellä kumppanuudella edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tuetaan koko perheen hyvinvointia.

Kodin, päivähoidon ja neuvolan välinen kumppanuus tiivistyy lapsen täyttäessä neljä. Neljävuotiaat lapset kuuluvat valtakunnallisesti laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin. Vantaalla tämä toteutetaan Hyve-mallin mukaisesti. Mallissa päivähoidon ja perheen välillä käytäviä varhaiskasvatuskeskusteluja hyödynnetään neuvolassa, jolloin tietoa siirretään huoltajien luvalla neuvolan tekemiin tarkastuksiin. Tarkastusten jälkeen tiedot palautuvat päivähoitopaikkaan neuvolan täydentäminä.

7.2 Esiopetuksesta kouluun

Lasten mahdollisuus tutustua tulevaan kouluun ja alkuopetukseen esiopetusvuonna tukevat eheää oppimispolkua lasten siirtyessä kouluun. Seutulan päivähoitoyksikön esiopetusryhmän lapset tutustuvat Seutulan koulun toimintaa mm. osallistumalla koulun aamunavauksiin sekä koulun erilaisiin tapahtumiin. Lisäksi eskarilaiset käyttävät viikoittain koulun liikuntasalia.

7.3 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityön toteuttaminen kuuluu koko henkilöstölle. Hyvinvointityötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen ja hänen vanhempiensa kunnioittaminen sekä tietojen saantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Hyvinvointityön johtamisesta vastaa päiväkodin johtaja.

Oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi esiopetusryhmän lastentarhanopettajat, erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, tarvittaessa useammin. Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. EsKo- tiedonsiirtoprosessin tavoitteena on varmistaa tiedon siirtäminen kaikista koulutulokkaista. EsKo- prosessissa esiopettaja havainnoi lapsia ja kokoaa havainnot lasten taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista. Kerätyt tiedot siirretään huoltajien luvalla lapsen tulevaan kouluun.

Oheisen vertauskuvan kautta tarkastellaan hyvinvointi- ja oppilashuoltotyön kokonaisuutta

Lähde: Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 18.12.2012

Seutulassa olo on poppia

täältä löytyy monia soppia.

Tilaa ja leikkiä kaikille riittää,

aina me muistetaan kannustaa ja kiittää.

Tuu tänne ja nää tää omin silmin,

täällä taivaskin sinertää valkoisin pilvin.

Seutulan päiväkoti on paras paikka, tule ja koe se itse vaikka!

Vantaa

Sivistytoimi
Seutulan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Katriinankuja 3, 01760 Vantaa
09-8393 3329

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

VANTAA

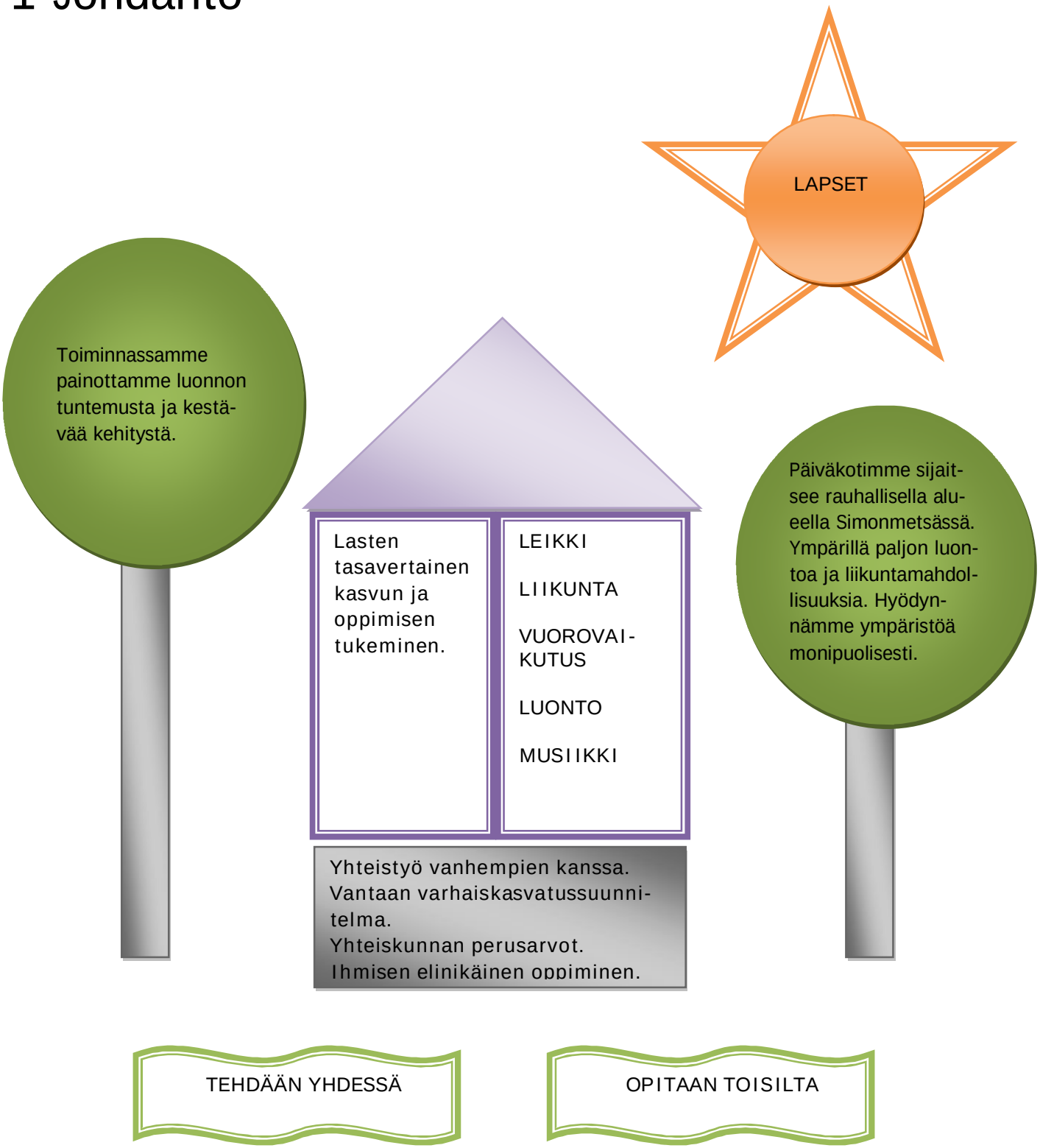
Varhaiskasvatus suunnitelma 2013 OPLA 25.11.2013

Simonmetsän toimintayksikkö

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2
2.1 Arvolähtökohdat 2
2.2 Kasvattajuus 2
2.3 Lapsikäsitys 3
3 Lasten puheenvuoro 3
4 Työ lasten parissa 4
4.1 Kieli ja vuorovaikutus 4
4.2 Lasten osallistaminen ja yhteisöllisyys 5
4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 6
4.4 Leikki 7
4.5 Oppimistoimintojen organisointi 8
4.5.1 Oppimisympäristö 8
4.5.2 Sisällölliset alueet 9
4.5.3 Esiopetus 11
4.5.4 Valmistavan esiopetuksen järjestäminen 11
4.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 12
4.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 13
4.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki 13
4.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 14
4.8 Ryhmäperhepäivähoidon järjestäminen 15
5 Yhteistyötahot 15
5.1 Kasvatuskumppanuus ja yhteistyö perheiden kanssa 15
5.2 Moniammatillinen yhteistyö 16
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 16

1 Johdanto

Kuva 1. Kieli, luonto ja motoriikka

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Simonmetsän toimintayksikön henkilökunta on työstänyt tätä varhaiskasvatussuunnitelmaa 2012-2013 toimintavuoden aikana. Sen perustana on käytetty Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaa 2012 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa 2011 sekä esiopetussuunnitelman perusteita 2010 (Opetushallitus). Toimintasuunnitelmassa tuomme esille keskeisimmät työtämme ohjaavat ajatukset ja tavoitteet sekä pohjan, mille kasvattajuutemme perustuu.

2.1 Arvolähtökohdat

Toimintayksikkömme arvopohjana ovat Vantaan kaupungin arvot innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Innovatiivisuus näkyy rohkaisevana ja osallistavana toimintatapana, jossa myönteisellä ja positiivisella työotteella teemme toiminnan kannalta järkeviä muutoksia arjessa. Kokeilemme ja luomme uutta ja annamme itsellemme myös luvan erehtyä. Lasten osallistaminen on suuressa roolissa niin toiminnan suunnittelussa kuin päivittäisessä toteutuksessakin. Olemme innokkaita jakamaan osaamistamme ja tukemaan toisiamme työssämme.

Kestävä kehitys näkyy toiminnassamme luonnon kunnioituksena. Päiväkotimme on luonnon keskellä ja Tammenkolo luonnon välittömässä läheisyydessä, mikä tarjoaa loistavat mahdollisuudet luonnon tutkimiseen ja luonnossa liikkumiseen.

Yhteisöllisyys näkyy aktiivisessa ja avoimessa yhteistyöverkostossa, johon kuuluvat lasten vanhempien lisäksi muut lapsen kasvuun ja kehitykseen osallistuvat tahot. Tuemme perheitä kasvatustyössä ja vanhemmuudessa. Toimintayksikössämme on kaikkia koskevat yhteiset toimintamallit ja säännöt.

Lisäksi arvoihimme kuuluu lapsen yksilöllisyyden kunnioittaminen ja levollinen hyvän vuorovaikutuksen ilmapiiri, joka syntyy avoimesta ja keskustelevasta yhteisöstä. Korostamme jokaisen lapsen vahvuuksia ja mahdollisuuksia. Lapset oppivat aikuisen mallin kautta kunnioittamaan toisia ja hyväksymään toiset yhteisön jäseninä. Suhtaudumme avoimesti asioihin ja haluamme oppia uutta sekä kehittää työtämme.

2.2 Kasvattajuus

Lapset ovat toimintamme pohja. Aikuinen rakentaa toimintaa lasten tarpeiden ja toiveiden pohjalta, lasten hyväksi. Toimintaamme sisältyy joustavuus ja herkkyys lasten ajatuksille. Lasten osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen luovat pohjan toiminnan yhteiselle näkemykselle. Tämä sitouttaa niin aikuiset kuin lapset toimintaan. Aikuinen kuitenkin asettaa rajat ja raamit toiminnalle, jotta lapset tuntevat olonsa turvalliseksi.

Kasvattajuudessa pidämme ensi arvoisen tärkeänä luottamuksen syntymistä ja kehittymistä kasvattajien ja lasten sekä perheiden välille. Luottamuksen syntymisen edellytyksenä on kasvattajan sitoutunut ote työhön ja läsnäoloon lasten kanssa. Vastavuoroinen vuorovaikutus; kysyminen, kertaaminen ja kuuntelu kuuluu päivittäiseen kohtaamiseen kasvattajien ja lasten kanssa. Pidämme huolen, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi päivittäin.

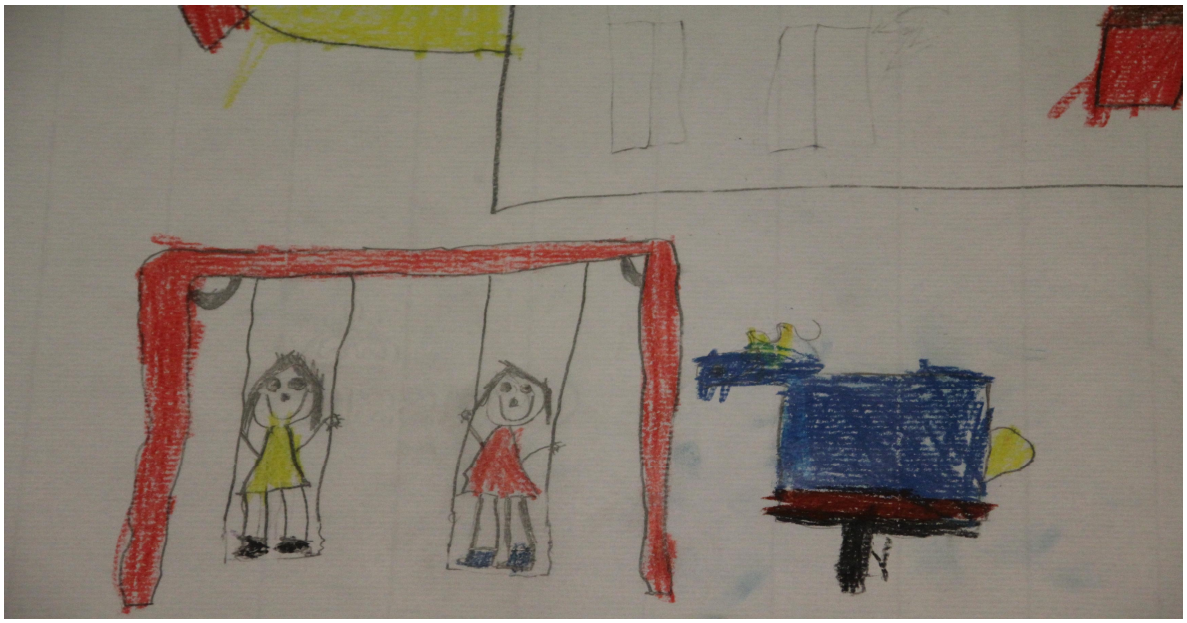
2.3 Lapsikäsitys

Simonmetsän toimintayksikössä hyväksymme lapset sellaisina kuin he ovat. Kaikki lapset ovat arvokkaita ja jokaisessa lapsessa on hyvä, positiivinen puolensa ja oma persoonallinen voimavaransa, jota haluamme korostaa ja kasvattaa. Annamme lapselle mahdollisuuden voimistaa persoonaansa. Uskomme lapsen kykyyn kasvaa ja kehittyä. Kaikkia lapsia kohdellaan yhdenvertaisesti, tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti sukupuolesta, tuen tarpeesta tai taustasta riippumatta. Jotta lapset saisivat tasapuolista kohtelua, otamme lasten yksilölliset tarpeet erityisesti huomioon. Tasapuolisuus ei ole tasapäistämistä. Lasten positiivisia voimavaroja korostamalla lapset oppivat hyväksymään myös toisiansa.

3 Lasten puheenvuoro

Simonmetsän päiväkoti lasten silmin

”Päiväkodissa leikitään. Ison pihan kiipeilytangossa voi tehdä kaikenlaisia temppuja. Leikitään kotia täällä. Siel voi tehdä ruokaa ja olla koira. Päiväkodissa maalataan paperille. Päiväkodissa nukutaan ja ollaan hiljaa, kun toiset nukkuu. Valot on pois. Päiväkodissa luetaan. Päiväkodissa syödään ja otetaan näkkäriä. Haluaisin juosta kavereiden kanssa pihalla kilpaa.”

Esikoululaisen näkemys pihasta.

”Simonmetsän päiväkodin Ketturyhmä on suuri. Siellä on monta kaveria. Päiväkodissa on isiä ikävä. Jos kiukuttaa ei voi tehdä mitään, leikkiä kuitenkin saa. Ulkona on potkumopo, me tykätään ajaa niillä. Joskus tulee pissavahinko ja silloin kiukuttelen. Sisällä leikitään kotia, pelataan ja lauletaan. Äiti tuo päiväkotiin ja hakee omaan kotiin. Ketturyhmä on surullinen hauska ja iloinen. Päiväkotiin on kiva tulla, joskus itkettää enkä ymmärrä miksi en voi mennä äidin mukana töihin. Aamupiirissä pompitaan. Se on kivaa”

”Tammenkolossa piirretään, leikitään, syödään, mennään nukkumaan, herätään ja leikitään. *Mä leikin barbeilla kavereitten kanssa.* Nukutaan leikitään mennään ulos, mennään retkelle. Leikin tyttöjen kanssa. *Tammenkolossa käydään kirjastossa, syödään ja leikin autoilla.* Tammenkolossa leikitään, mennään ulos, syödään, mennään lepäämään, välipalalle ja sitten ulos. *Mä leikin kavereitten kanssa. Mä joskus äidin kanssa leikin. Etsin lehtiä. Nukun. Teen kaikkea kaikkien kanssa.*”

4 Työ lasten parissa

”Maanantaina mansikoita, tiistaina tikkareita, keskiviikkona ketsuppia, torstaina tomaatteja, perjantaina perunoita, lauantaina lakritsia, sunnuntaina suklaata” -viikonpäiväloru

4.1 Kieli ja vuorovaikutus

Oppimisen perustana on kielen hallinta sekä puheen tuotto että sen ymmärtäminen. Lapsi oppii äidinkielensä kuulemalla, kuulemaansa matkimalla ja ymmärtämällä puheen sisällön. Kieli on sosiaalisen vuorovaikutuksen, ajattelun, mielikuvituksen ja ilmaisun väline, joka kehittyy turvallisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Vuorovaikutustilanteessa ja kiintymyssuhteen muodostumisessa on tärkeää, millä tavalla aikuinen on kontaktissa pieneen lapseen.

Pyrimme muodostamaan lasten kanssa vastavuoroisia kommunikointitilanteita. Aikuinen hakee aktiivisesti katsekontaktia ja huomioi lapsen vuorovaikutusaikeita. Aikuinen huomioi lapset yksilöinä ottaen kontaktia joko sanallisesti tai sanattomasti. Kielen ja vuorovaikutuksen kehittymisen kannalta on erittäin tärkeää, että vastavuoroinen kommunikointi arkitilanteissa toteutuu. Kuuntelemme lasta ja annamme hänelle mahdollisuuden osallistua päivittäisten askareiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lapsia kannustetaan vastavuoroiseen kommunikointiin myös keskenään.

Kielelliseen kehitykseen ja edistymiseen sisältyvät mm. sana- ja käsitevaraston karttuminen, kuuntelu- ja keskittymistaito, rohkeus ilmaista itseään, mielikuvitusrikkaus, puheilmaisun tukeminen, puhutun ja luetun kielen ymmärtäminen, jäsentäminen sekä alkavan luku- ja kirjoitustaidon tukeminen. Kielen kehityksen tukemiseksi käytämme loruja, kertomuksia, monipuolista kirjallisuutta, keskusteluja, kielellisiä oppimisleikkejä ja -pelejä, esittämistilanteita ja aistiharjoituksia. Kielen kehityksen tueksi käytämme vaihtoehtoisia kommunikointimenetelmiä, kuten viittomia ja erilaisia kuvamateriaaleja. Esim. syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä ja käsittelyä voidaan harjoitella kuvasarjojen avulla.

Toimintayksikkömme kielellinen kuntoutus perustuu kielen ymmärtämiseen ja tuottamiseen sekä vastavuoroisen kommunikoinnin kehittämiseen. Koulumaailmaan siirtyessä lapsi osaa kykyjensä mukaisesti olla vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä muiden kanssa. Onnistuneet kokemukset vuorovaikutustilanteista tukevat lapsen omaa kasvua ja vahvistavat itseluottamusta antaen näin rohkeutta tukeutua tarvittaessa muihin.

4.2 Lasten osallistaminen ja yhteisöllisyys

Osallistumista on se, että voi vaikuttaa omaan elämään ja olla siinä mahdollisimman itsenäinen, niillä edellytyksillä tai rajoituksilla kuin on. Vaikuttamista on saada oma ääni kuulumaan. Lapsen kertoessa asioitaan keskitymme kerrottavan asian sisältöön, eikä miten asia kerrotaan. Autamme ja ohjaamme lasta löytämään itselleen sopivan väylän vaikuttaa omaan elämään, myös siihen osallistuuko lapsi vai ei.

Simonmetsän päiväkoti on esteetön ja se mahdollistaa kaikkien osallistumisen. Toimintayksikkömme johtoajatus on että kaikki saisivat yhdenvertaisen tilaisuuden vaikuttaa osallistumiseensa. Tieto-ja viestintätekniikka ja vaihtoehtoiset kommunikointikeinot mahdollistavat myös liikunta- ja puherajoitteisten lasten osallistamisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Lasten ajatusten kuunteleminen on tärkeää. Olemme avoimia lasten ideoille ja lasten omalle kulttuurille. Lapset saavat olla mukana toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lasten toiveissa voi korostua erot tyttöjen ja poikien välillä. Simonmetsässä kaikki saavat olla prinsessoja tai ritareita halutessaan. Annamme lapsille mahdollisuuden kaverisuhteisiin yli ryhmärajojen järjestämällä leikkitilanteita niin ulkona kuin sisällä.

Yhteisöllisyyttä on tapa toimia oman yhteisömme eduksi, koko porukalla. Sen tiedon ja taidon siirtäminen lapsiin on yhteisökasvatusta. Yhteisökasvatusta on myös kun ohjaamme lapsia toimimaan yksilönä yhteisössä.

Lapsi on yksilö ryhmässäkin ja hän tarvitsee mahdollisuuden tehdä omia valintojaan ja vaikuttaa päivänsä tapahtumiin ja toimintaan. Hänen pitää voida kokea iloa ja yhteenkuuluvuutta, mutta saada myös omaa rauhaa ja yksityisyyttä. Huumorin käyttö ja hassuttelu kuuluvat toimintayksikössämme arkipäivään. Aikuisten ja lasten yhdessä luomat ja kokemat elämykset antavat psyykkistä ja fyysistä läheisyyttä. Kiinnitämme huomiota kiireettömän, kannustavan ja sallivan ilmapiirin luomiseen, joka houkuttelee avoimuuteen, uteliaisuuteen ja valmiuteen kohdata uusia haasteita. Erehdyksiä sallivalla ja kannustavalla ilmapiirillä synnytämme luottamusta, ja kykyä sitoutua sovittuihin tavoitteisiin. Toimintayksikössämme on yhteisesti sovittuja sääntöjä, jotka kirjataan ylös ja niihin sitoudutaan. Näitä päivitetään vuosittain ja niihin palataan tarvittaessa. Säännöt perustellaan myös lapsille, mikä auttaa niihin sitoutumisessa. Lasten kanssa keskustellaan myös syy-seuraussuhteista.

Lapsella on oikeus omaan reviiriin. Opetamme lapsia sanomaan tai näyttämään SEIS jos oma turvallisuuden tunne vaarantuu. Vaikeista asioista keskustelemme lasten kanssa ja niitä avataan myös lasten tasolla. Opetamme lapsille, miten toisia kohdellaan erilaisuutta kunnioittaen. Jokainen saa olla omanlaisensa ja kaikki ovat arvokkaita.

Toimintayksikössämme kasvatamme lapsia yhteisöllisyyteen myös järjestämälle koko yksikön yhteisiä juhlia ja tapahtumia. Joka toinen viikko toteutamme yhteisiä lauluhetkiä, joissa vetovastuu vaihtuu viikoittain ryhmien välillä. Lisäksi toimintakausittain toteutamme muutaman yhteisen tapahtuman tai juhlan, joista päätämme toimintakauden alussa. Yksikkömme ryhmät on jaettu kummipareihin jotka toteuttavat ja suunnittelevat yhteistä toimintaa. Kummitoiminnan tarkoituksena on tiivistää ryhmien välistä yhteistyötä, jakaa osaamista sekä vahvistaa lasten yhteisöllisyyden tunnetta isossa toimintayksikössä. Kummitoiminnan mahdollistaman yhteistyön sekä koko yksikön yhteisten tapahtumien kautta autamme lasta havaitsemaan itseään osana isoa yhteisöä.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Toimintayksikössämme jokaisella ryhmällä on selkeä ja joustavasti vakaa päivärytmi. Struktuuri luo selkeyttä ja turvallisuutta. Ruokailu- ja päiväuniajat rytmittävät päivän kulkua, mutta tarvittaessa niitä voi muuttaa ryhmän toiminnan mukaan (esim. retket, esiopetusikäisten jumppa tatamilla). Kuvitettu päiväohjelma auttaa lasta hahmottamaan päivän kulkua. Sovittuja käytäntöjä arvioidaan ja päivitetään tarpeen mukaan ryhmässä ja koko talossa. Työtekijöiden omalla rauhallisuudella, hyvällä suunnittelulla ja tilanteiden ennakoinnilla pyrimme luomaan kiireettömän ilmapiirin. Ryhmän säännöt sovitaan yhdessä lasten kanssa ikätaso huomioiden. Näin annamme lapsille vastuuta yhteisistä asioista.

Päivän kulkua kuvin tuettuna

Näemme tärkeänä jokaisen lapsen kohtaamisen päivittäin sekä positiivisen palautteen antamisen. Huomioimme lasten erityistarpeet toiminnassa ja päivärytmissä. Haluamme tarjota lapsille monipuolista toimintaa sekä tilaa ja aikaa myös leikille. Lapsen hyvinvoinnin ja jaksamisen takia ulkoilemme päivittäinen säällä kuin säällä. Teemme myös retkiä lähiympäristön monipuolisia mahdollisuuksia hyödyntäen.

Kasvu ja oppiminen tapahtuu arjen päivittäisissä tilanteissa. Koemme kaikenlaiset tilanteet tarpeellisina ja arvokkaina, sillä niistä lapsi saa elämyksiä ja oppimisen kokemuksia. Aikuisen kannalta tiimin tuki, työn yhteiset tavoitteet sekä toiminnan ja tilanteiden arviointi on tärkeää. Sitoutuminen yhdessä sovittuihin asioihin rakentaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Haastavissa tilanteissa voi pyytää apua tarvittaessa toisesta ryhmästä.

Tavoitteenamme on kasvattaa lapsista mahdollisimman omatoimisia huomioiden lapsen ikätason, erityistarpeet ja vireystilan. Annamme lapselle aikaa omatoimisuuden kehittymiselle ja rohkaisemme pyytämään apua tarvittaessa. Näemme tärkeänä ohjata lasta toimimaan ja ajattelemaan itse kaikissa tilanteissa. Opettelemme myös itsenäistä selviytymistä vuorovaikutustilanteissa toisten lasten kanssa ja rohkaisemme omien mielipiteiden ilmaisemiseen.

4.4 Leikki

”Majaleikissä voi rakentaa majaa ja leikkii” tyttö 5v.

”Mun lempileikki on autoilla leikkiminen” poika 4v.

”Kotileikissä voi laittaa ruokaa” tyttö 4 v.

Leikki on lapsen työtä. Kun lapsi toimii leikissä, hän kehittyy kokonaisvaltaisena ihmisenä toisten joukossa. Leikki on tärkeä edellytys ajatuksen, tahdon ja tunteen kehittymiselle. Toimintayksikössämme lapsilla on mahdollisuus heistä itsestään lähtevään vapaaseen ja luovaan leikkiin sekä rakentelu-, liikunta-, sääntö- ja laululeikkeihin. Kaiken toiminnan ja opetuksen pohjana on leikki.

Tarjoamme lapsille päivittäin riittävästi aikaa ja välineitä monipuoliseen iän ja kehitystason mukaiseen leikkiin. Viikoittaisissa ryhmien toimintasuunnitelmissa on varattu erikseen aikaa leikille. Päivittäin leikkiaikaa on erityisesti ulkoilussa ja iltapäivisin. Ryhmissä on käytössä leikkitaulut, joiden avulla leikin valitseminen ja suunnitteleminen on helpompaa. Ryhmissä järjestetään rauhallisia leikkinurkkauksia ja mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin. Lapsilla on mahdollisuus muokata leikkiympäristöä leikin tarpeiden mukaan ja he saavat leikkiä eri aikaan ja eri tilanteissa. Leikkiä hyödynnetään myös mm. opetus-, pukemis- ja odottelutilanteissa. Odottelutilanteissa käytämme lasta kiinnostavia yhteisleikkejä esim. ”talonpoika ja myrkkysienileikkejä”. Tuemme lasten oman mielikuvituksen luomaa leikkiä, johon aikuinen voi osallistua hienovaraisesti tarjoamalla malleja ja juonenkehittelyn aineksia kehittääkseen leikistä haasteellista ja pitkäkestoista. Kierrätämme vuosittain lelukokonaisuuksia ryhmissä niin, että jokaisesta ryhmästä löytyy lasten ikätason ja mielenkiinnon mukaisia leluja ja pelejä.

Aikuinen on mukana leikissä tarpeen mukaan havainnoijana, leikkiin osallistujana ja kehittäjänä. Aikuisen on oltava emotionaalisesti herkkä ja tunnistettava lasten kehitysvaiheet. Aikuinen huolehtii leikkirauhasta ja siitä että jokainen lapsi pääsee halutessaan osallistumaan leikkiin.
Leikimme myös ulkona. Simonmetsän päiväkodin piha tarjoaa jo itsessään rikkaan ympäristön mielikuvitusleikeille. Pidämme yllä myös perinteisiä pihaleikkejä ja opetamme lapsille tervapataa, polttopalloa, nurkkajussia ja muita yhteispihaleikkejä.

4.5 Oppimistoimintojen organisointi

Pyrimme muodostamaan lapsiryhmät huomioiden lasten ikä ja mahdollinen kasvun ja oppimisen tuen tarve. Ennen uutta toimintavuotta ja lapsen aloittaessa hoitoa, järjestämme lapsille ja uusille perheille mahdollisuuden tutustua tulevaan ryhmään. Ryhmien välisellä yhteistyöllä ja tiedonsiirrolla vahvistamme siirtyvien lasten turvallisuuden tunnetta. Huolehdimme myös siitä, että jatkuvuus lasten sosiaalisissa suhteissa säilyy. Edellä mainitut seikat huomioiden muodostamme myös esiopetuksen ryhmiä. Tavoitteena on sijoittaa esiopetuslapset samaan ryhmään.

4.5.1 Oppimisympäristö

Oppimisympäristössä kiinnitämme huomiota siihen, että erilaiset välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla. Oppimisympäristöä muokataan lasten mielenkiinnon kohteiden ja leikkien mukaan. Toimintayksikössämme käytämme kuvia ja viittomia tukemaan lapsen oppimista, selkiyttämään päivän kulkua ja vahvistamaan lasten osallisuutta. Tukea tarvitseville lapsille on erityisvälineistöä ja omat tilat terapioita varten. Tilat ja välineistö ovat myös muiden lasten käytössä. Simonmetsän päiväkodin piha ja toimintayksikkömme lähialue tarjoavat luonnollisen ja virikkeellisen oppimisympäristön.

Lasta rohkaistaan, kuunnellaan ja hänen oppimisestaan iloitaan yhdessä. Lapset voivat kysellä, pohtia, tutkia ja kokeilla, he saavat ilmaista itseään ja oppia käsittelemään tunteitaan. Näin luomme hyväksyvän, iloisen ja avoimen oppimisilmapiirin.

Mahdollistamme lapselle leikki- ja toimintarauhan esimerkiksi jakamalla toimintaa pienryhmiin ja aikataulutamalla toimintaa porrastetusti, niin että ryhmät toimivat ja ulkoilevat eri aikaan. Pienryhmätoiminta helpottaa lasten havainnointia ja sen mukana toiminnan kehittämistä. Pienryhmätoimintaa suunnittelemme ja toteutamme ryhmissä eri perustein. Säännöllisesti toimivien pienryhmien lisäksi jaamme lapsia toimimaan pienempiin ryhmiin päivittäin tilanteiden mukaan.

Pienryhmien lisäksi järjestämme yhteistoimintaa ikätasoittain. Esikoululaiset käyvät yhdessä tatamilla jumpassa kerran viikossa. Myös muille ikäryhmille järjestämme yhteistoimintaa tarpeen mukaan yli ryhmärajojen. Toimintayksikkömme ryhmät on jaettu pareiksi niin että jokaisella ryhmällä on niin sanottu kummiryhmä, jonka kanssa tehdään tiiviimpää yhteistyötä. Kummitoimintaa tarkastellaan vuosittain.

Päiväkodin puolella on lapsiryhmien käytössä tietokoneita. Tietokoneet ovat näkyvin välineemme tieto- ja viestintätekniikan opettamiseen lapsille. Tietokoneet tarjoavat vaihtoehtoisen välineen matemaattisten ja kielellisten valmiuksien kehittämiseen. Tietokoneilla voi pelata kehittäviä opetuspelejä yhdessä kaverin tai aikuisen kanssa. Lasten käytössä olevilla tietokoneilla on mahdollisuus myös itsenäiseen, rauhalliseen työskentelyyn kuulokkeiden avulla. Tieto ja viestintätekniikan käyttö esiopetuksessa muodostaa matalan kynnyksen niiden käyttöön oppimisvälineenä myöhemmin.

4.5.2 Sisällölliset alueet

Toiminatamme sisältöalueet koostuvat jo edellä tarkemmin kuvatuista kielenkehityksen ja leikin toiminnoista. Lisäksi sisällöllisillä alueilla tarkoitamme matemaattisen ajattelun herättelyä, terveyskasvatusta ja hyvinvointia, fyysistä ja motorista kehitystä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta.

Matemaattisen ajattelun herättely

”Tämä on eskaritaito” poika 6v.

”Koulun tehtäviä. Sitä pitää harjoitella” tyttö 4v.

Matematiikassa ohjaamme lasta kiinnittämään huomiota arkipäivän tilanteista nouseviin peruskäsitteisiin; luokittelu, vertailu ja järjestäminen, lukukäsite, geometriset muodot, suuntien ilmaiseminen ja ymmärtäminen, aikaan liittyvät käsitteet, mittaaminen ja avaruudelliset suhteet. Lapset saavat itse tutkia ja kokeilla sekä ratkaista ongelmia. Matematiikan alkeita toteutamme lapsen iän ja kehitystason mukaan. Aikuisen rooli on antaa mallia lapsille; esimerkiksi ääneen laskemalla.

Matemaattisen ajattelun kehittämistä.

Terveyskasvatus ja hyvinvointi

Tavoitteena on edistää lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja kasvua. Tuemme lapsen kasvua ja kehitystä huolehtimalla työn, levon ja virkistyksen välisestä tasapainosta. Arkipäivän tilanteissa ohjaamme lasta omaksumaan terveitä elämäntapoja lapsen tajuisesti. Opetamme lapselle miten hän itse hyötyy terveellisestä ruoasta ja levosta. Esimerkiksi sanomalla. ”Kun syöt monipuolisesti, jaksat paremmin päiväsi”. Huolehdimme yhdessä vanhempien kanssa, että kädet pestään päivähoitoon tultaessa. Tällä tavoin ehkäisemme infektioiden leviämistä. Päiväohjelmaamme kuuluu lounaan jälkeinen päivälepo. Lepohetkestä kerromme lasten etuoikeutena rauhoittua ja olla omissa ajatuksissaan ja omaksua oppimaansa. Toimintayksikössämme on mahdollisuus saada xylitol-pastilli lounaan jälkeen.

Hyvinvointityö pitää sisällään lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät osa-alueet, joilla pyrimme lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Jos lapsen kasvusta tai kehityksestä herää huolta, otamme asian puheeksi vanhempien kanssa ja mietimme, miten asiaa voisi viedä eteenpäin. Toimintayksikössämme on erikseen laadittu kiusaamisen ehkäisysuunnitelma. Jo pienten lasten joukossa esiintyy kiusaamista ja siihen puututaan aina.

Fyysinen ja motorinen kehitys

Monipuolinen liikunta edistää lapsen kasvua ja kehitystä. Ryhmät suunnittelevat viikoittaisen liikuntatuokionsa omiin tarpeisiinsa sopivaksi. Tavoitteena on kehon hallinta, oma-aloitteisuus ja itsetunnon kehittyminen. Päivittäisen ulkoilun lisäksi toimintayksikössämme tarjotaan monipuolista liikuntaa; metsäretket, uinti, yleisurheilu, luistelu ja hiihto, sekä esikoululaisilla tatami. Vuosittain mietitään koko talon yhteisiä liikunnallisia tapahtumia esim. kansanhiihto, yleisurheilukisat, laskiaisrieha. Aikuisten esimerkki ja ennakkoluulottomuus edistävät monipuolisen liikuntakasvatuksen välittymistä lapsille.

Taide ja kulttuuri

”Tämä tapahtuu jossain maassa” lapsi 4v.

”Se on taikaa” poika 4v.

”Se on sellaista että tyttö tai poika osaa hienosti maalata tai tehdä juttuja” tyttö 4 v.

”Kulttuuri- Mä oon kuullut semmoisen sanan, mut en muista” poika 4 v.

Taide- ja kulttuurikasvatuksen tarkoituksena on tarjota lapselle monipuolisia elämyksiä, yhdessä tekemisen iloa ja onnistumisen kokemuksia. Näiden kautta lapsi saa vahvistusta myönteiselle itsetunnolle ja tukea luovuuden ja mielikuvituksen kehittymiselle.

Musiikkikasvatus tukee erityisesti lasten keskittymiskykyä, kuuntelutaitoa, sekä kielenkehitystä. Musiikkikasvatuksen avulla annamme lapsille mahdollisuuden kokea ja iloita yhdessä laulamisesta, soittamisesta, tanssimisesta ja rytmistä. Musiikkia käytetään ryhmissä päivittäin ja lisäksi järjestämme koko yksikön yhteisiä lauluhetkiä. Laulamisen ohella käytetään soittimia mm. itse tehtyjä rytmisoittimia. Aikuisen rooli on innostaa lasta kokeilemaan ja nauttimaan omasta onnistumisesta.

Kuvataidekasvatuksen tavoitteena on rohkaista lasta itseilmaisussa, antaa elämyksiä ja kokemuksia itse tekemällä ja auttaa mielikuvituksen kehittymisessä. Kuvataidekasvatuksen menetelminä käytämme mm. musiikkimaalausta, sommittelua, askartelua, käsitöitä ja piirtämistä. Silmän ja käden yhteistyötä harjaannutetaan käyttämällä erilaisia materiaaleja ja välineitä.

Toimintayksikössämme vaalitaan suomalaista kansanperinnettä. Kalenterivuoden juhlapäivät huomioidaan. Vietämme omia perinteisiä juhlia mm. isovanhempien päivä. Sekä lasten että aikuisten tekemät teatteriesitykset kuuluvat yksikön omaan kulttuuriperinteeseen.

4.5.3 Esiopetus

”Esiopetuksessa lapset opettelee ja harjoittelee lukemaan ja tekemään tehtäviä.” poika 6v.

”Eiks se oo sitä et jos on esi-isä ja se sit opettaa” tyttö 4v.

Esiopetus on perusopetuslain alaista toimintaa ja sen sisältö perustuu opetushallituksen antamiin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2010. Esiopetuksen toteutusta ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (2011) ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012).

Esiopetuksessa korostamme toiminnallisuutta ja leikin kautta oppimista. Lapsi oppii leikin, toiminnan, elämysten ja kokemusten kautta tietoja ja taitoja, jotka valmistavat häntä myös tulevia kouluvuosia varten. Esiopetuksessa uuden oppiminen tapahtuu myös itsearvioinnin kautta, jota opettelemme yhdessä. Ohjaamme lasta huomaamaan oppimisessaan tapahtuneet asiat ja toimimaan mahdollisimman itsenäisesti. Esiopetuksen tavoitteena on muodostaa oppimisesta kokonaisvaltaista kehitystä tukeva prosessi, jossa lapsi saa valmiuksia kohdata kouluyhteisön tuomia haasteita.

Toimintayksikössämme sovitaan vuosittain keskeisistä tavoitteista ja laaditaan esiopetuksen toimintasuunnitelma puolivuosittain. Toimintasuunnitelmassa ilmenee esiopetuksessa tehtävä moniammatillinen yhteistyö. Toimintasuunnitelmassa huomioidaan myös Vantaan kaupungin painopistetyöskentely. Toteutamme esiopetusta vuosittain tarpeen mukaan omassa esiopetusryhmässä ja tarvittaessa integroidussa ryhmässä.

Esiopetuksessa toiminnasta suunnitellaan kokonaisuus, jossa otamme huomioon lasten elämykset, kokemukset, tiedot, taidot ja kiinnostuksen kohteet. Esiopetuksessa herättelemme kiinnostusta oppimista kohtaan ja ohjaamme lasta etsimään tietoa ja kyseenalaistamaan asioita sekä ilmiöitä.

Simonmetsän toimintayksikössä esiopetus toteutuu kokonaisvaltaisesti. Viikoittaiseen toimintaan sisältyy kaikki oppimisen osa-alueet. Kokonaisvaltainen oppiminen toteutuu esimerkiksi siten, että kielellisiä ja matemaattisia valmiuksia opettelemme mm. liikuntaleikkien kautta ja viikoittaisilla retkillä, jolloin liikunta, luonto ja ympäristö muodostavat yhdessä sisällöllisten orientaatioiden kanssa tosiaan tukevan kokonaisuuden. Esiopetuksessamme toteutamme esikoululaisten ”koeviikkoja”, jolloin esikoululaiset tekevät pienryhmissä tieteellisiä kokeita esimerkiksi veden eri olomuodoista. Keväisin esikoululaiset tekevät opintoretken Heurekaan ja osallistuvat aktiivisesti muihin esiopetusikäisille suunnattuihin tapahtumiin.

Esiopetukseen kuuluu tärkeänä osana oppilashuoltotyö. Oppilashuollon tavoitteena on, että lapsi tuntee esiopetusryhmän turvalliseksi ja viihtyisäksi. Oppilashuoltotyötä tehdään päivittäin eri tilanteissa. Tämän lisäksi lasten hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässämme. Ryhmän tavoite on varmistaa sopivin koulupolku kouluun siirtyvälle. Oppilashuoltoryhmään kuuluu päiväkodinjohtaja, esiopettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä neuvolan terveydenhoitaja.

4.5.4 Valmistavan esiopetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta järjestetään maahanmuuttajataustaisille esiopetusikäisille lapsille, jotka eivät vielä ole opiskelleet suomea. Valmistava esiopetus pohjautuu Vantaan valmistavan opetuksen suunnitelmaan. Valmistavasta opetuksesta vastaa ryhmän lastentarhanopettaja. Päiväkodissamme valmistavaa esiopetusta järjestävä ryhmä arvioidaan tapauskohtaisesti. Päiväkotimme käytössä olevat kasvua ja oppimista tukevat menetelmät ja materiaali vahvistavat suomen kielen alkeiden oppimisen lisäksi lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja kouluvalmiuksia suomalaiseen peruskouluopetukseen siirtymistä varten.

4.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

”Kun puu kaatuu, kasvaa tilalle uusi puu.” tyttö 3v.

”Lapset on päiväkodin lähellä ja aikuinen kertoo, mitä ympärillä on” poika 6v.

”Se on puukasvatusta” tyttö 5 v.

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on luonnon ja rakennetun ympäristön sekä luonnonilmiöiden ja materiaalien havainnoiminen ja tutkiminen. Pohdimme mitä kuuluu luontoon, mitä ei. Rakennettu ympäristö ja luonto kohtaavat toisensa päiväkodissamme ja se tuo tilaisuuden havainnoida luontevasti ympäristöä luontoa, metsäneläimiä ja lintujen pesintää lähiympäristössämme. Lähiympäristömme on ihanteellinen luonnon moninaisuuden ja vuodenaikojen vaihtelun tarkkailemiseen.

Lähiympäristö ja oma piha on myös ulkoliikunnan kannalta käytännöllinen. Näemme tärkeäksi viedä lapsia ulkoilemaan ja liikkumaan luontoon säästä riippumatta ja hyödynnämme lähiluontoa leikkeihin säännöllisesti. Lapset leikkivät metsässä ohjatusti tai itsenäisesti. Luonto ja luonnonmateriaalien käyttö leikeissä innostavat mielikuvitusleikkeihin. Päiväkotimme pihasta pidämme yhteisesti huolta mm. pihatalkoilla.

Viikoittain teemme metsäretkiä, jotka tarjoavat liikkumisen ilon ja mielikuvituksen rikastumisen leikkien myötä monipuolisessa metsämaastossa. Luonnosta keräämme askartelumateriaalia, kuten kävyt, kepit jne. Retket ja liikkuminen vaihtelevassa ympäristössä on myös osa liikennekasvatusta.

Olemme sitoutuneet ohjaamaan lapsia käyttäytymään ekologisesti. Näytämme esimerkillämme kuinka lelut kestävät pitkään käsittelemällä niitä oikein. Lajittelemme paperin, pahvin ja biojätteen. Energiaa säästämme sammuttamalla turhia valoja, sekä käyttämällä hankittuja materiaaleja tuhlailematta. Ajattelemme ekologisesti mm. toiminnassa käytettävien materiaalien suhteen, emme aina hanki uutta vaan lainaamme ja kierrätämme leluja ryhmien välillä. Kestävää kehitystä toteutamme myös säilyttämällä lahjoitetut urheiluvälineet, eikä kaikkien perheiden tarvitse hankkia omia. Päiväkodissamme on kirpputoriseinä vanhempien ja henkilökunnan käyttöön. Lisäksi järjestämme säännöllisesti kirpputoritapahtumia.

4.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Moninaisuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitamme erilaisten ihmisten, perheiden, kulttuurien ja uskontojen kunnioittamista toiminnassamme ja oppimisympäristömme järjestämisessä. Huomioimme toimintamme suunnittelussa lasten ja perheiden taustat ja toimimme kasvattajina sukupuolisensitiivisesti.

4.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kaikki lapset tarvitsevat kasvussaan ja oppimisessaan tukea. Tukemisen ydin on vuorovaikutus ja yhteistyö, jossa tehdyt havainnot lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta ovat annetun tuen perustana. Kaikissa ryhmissä käytämme toiminnan tukena kuvia, viittomia tai selkeytettyä puhetta. Lapset oppivat eri tahtiin. Otamme huomioon jokaisen lapsen oppimisrytmin sekä tuen tarpeen.

Lapsen tuen tarvetta koskevista asioista vastaa päivähoidon henkilöstön lisäksi konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Hän osallistuu lasten tuen tarpeen arviointiin, tutkimuksiin, ohjaukseen sekä tuen suunnitteluun ja seurantaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Jokainen lapsi saa ryhmässä yleistä tukea. Jos yleinen tuki ei riitä, ryhmän henkilökunnan, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja perheen yhteistyöllä lapselle tarjotaan mahdollisuutta tehostettuun tukeen. Tehostetun tuen toteutus mietitään yhteistyöllä mahdollisen hoitavan tahon ja terapeuttien kanssa. Toimintayksikössämme on integroituja ryhmiä, joissa osa hoitopaikoista on varattu kasvun ja oppimisen tukea tarvitseville lapsille. Ryhmien erityislastentarhanopettajat vastaavat ryhmän toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta jokaisen lapsen tarpeet huomioiden.

Yksikkömme lapsiryhmät pyrimme muodostamaan huomioiden lasten ikä ja kasvun ja oppimisen tuen tarve. Tarkoitus on säilyttää lapsiryhmän toimivuus ja turvallisuus. Suunnittelemme toimintaa tuen tarpeesta käsin esimerkiksi rakentamalla pienryhmiä joissa harjaannutamme erilaisia taitoja. Käytössämme on kasvun ja oppimisen tukeen liittyviä menetelmiä, joiden käyttö vaihtelee vuosittain lapsiryhmän tarpeesta riippuen. Yksikössämme työskentelee avustajia, joiden tarve arvioidaan vuosittain alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä.

4.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

”Uskontokasvatus on sellaista, että aikuinen uskoo mitä lapset sanoo” poika 6v.

”Uskontokasvatus on sellaista, että lapset uskoo mitä aikunen sanoo” poika 5v.

”Monikulttuurisuus on erilaisia asioita joissain maissa ja taidetta sieltä” tyttö 5v.

Kulttuurisensitiivisyydellä varhaiskasvatuksessa tarkoitamme tapaamme lähestyä ja kohdata erilaisia näkemyksiä ja arvoja. Aikuisen rooli on kasvatuksella ja omalla esimerkillään ohjata lapsia huomioimaan muita ihmisiä.

Eettisen kasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen ymmärrystä oikean ja väärän, hyvän ja pahan välisestä erosta ja ohjata lapsia toimimaan hyväksytyllä tavalla. Toteutamme eettistä kasvatusta kaikissa päivittäisissä tilanteissa yksikkömme arjessa. Ohjaamme lasta itsensä ja toisten kunnioittamiseen, erilaisuuden huomioimiseen sekä ymmärrykseen toisten tunteista ja yhteisön arvoista.

Pohdimme ja keskustelemme uskontoon, kulttuuriin ja arvoihin liittyvistä asioista päivähoidon arjessa ja tapahtumissa. Lasten ihmettelystä esille nousevat kysymykset ohjaavat keskustelua. Tavoitteenamme on, että lapsi voi tuntea olonsa hyväksytyksi ja turvalliseksi sekä kokea kuuluvansa yhteisöön näitä asioita pohdittaessa.

Lapsen aloittaessa päivähoidon tai esiopetuksen keskustelemme perheen kulttuurista, arvoista ja uskonnosta sekä kerromme päivähoidon uskontokasvatuksesta. Huomioimme perheiden toiveet lapsen osallistumisesta uskontokasvatukseen. Lapsille jotka eivät saa siihen osallistua, järjestämme muuta toimintaa.

Uskontokasvatusta toteutamme erilaisin tapahtumin, esimerkiksi joulu – ja pääsiäisvaellus sekä lauluhetket. Yksikkömme toiminnassa huomioimme yleiset kirkolliset juhlapyhät sekä muut suomalaiseen kulttuuriin liittyvät juhlat. Osallistumme myös Tikkurilan seurakunnan järjestämiin tapahtumiin.

Tarjoamme lapsille mahdollisuuden tutustua päiväkodin muista kulttuureista olevien perheiden tapoihin ja uskontoon yhteistyössä perheiden kanssa.

4.8 Ryhmäperhepäivähoidon järjestäminen

Päivähoitoyksikköömme kuuluu Simonmetsän päiväkodin lisäksi Tammenkolon ryhmäperhepäiväkoti. Tammenkolo kuuluu tiiviinä osana toimintayksikköömme. Jaamme samat kasvatusajatukset ja linjaukset koko yksikössä.

Tammenkolossa on hoidossa 12 lasta ja henkilökuntaan kuuluu lastenhoitaja ja kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa. Tammenkolon toiminta-ajatukseen kuuluu kodinomainen ympäristö ja kiireetön, yhteiseen aikaan ja vastavuoroiseen kohtaamiseen perustuva kasvatusnäkemys.

Tammenkolo tekee tiivistä yhteistyötä Simonmetsän päiväkodin kanssa. Järjestämme yhteisiä tapahtumia ja Tammenkolo käy yhteisillä lauluhetkillä päiväkodilla. Tammenkololaiset hyödyntävät päiväkodin pihaa ulkoiluun ja ympäristökasvatukseen. Päiväkodin sisätilat ovat sopimuksen mukaan myös Tammenkolon käytettävissä. Tammenkolon lapset voivat jumpata päiväkodin salissa, sekä käyttää uima-allasta. Loma-aikoina yhdistämme toiminnan päiväkodin puolelle. Sijaistamme puolin ja toisin henkilökuntavajaustilanteissa.

5 Yhteistyötahot

Yhteistyöllä perheiden kanssa tarkoitamme arkeen kuuluvien asioiden hoitamista, sekä kasvatuskumppanuutta, jonka tavoitteena on avoimeen, vastavuoroiseen keskusteluun pohjautuva yhteistyö vanhempien kanssa. Lisäksi teemme yhteistyötä moniammatillisesti eri tahojen kanssa.

5.1 Kasvatuskumppanuus ja yhteistyö perheiden kanssa

Päivähoidon tehtävänä on toimia yhteistyössä vanhempien kanssa ja näin tukea heitä lastensa kasvatuksessa. Lasten aloittaessa päivähoidon perheen kanssa tehdään hoito- ja kasvatussopimus, jota tarkastellaan vuosittain. Vanhemmille varataan päivittäisten kohtaamisten lisäksi aikaa keskustella lastensa asioista sekä yksittäisissä tapaamisissa että yhteisissä tilaisuuksissa. Vuosittaisista toimintasuunnitelmista käy ilmi sovitut viestintä- ja tapaamismuodot.

Vanhempainiltoja järjestämme vähintään kerran vuodessa. Lisäksi ryhmät järjestävät vaihdellen vanhempainkahviloita, teemailtoja esimerkiksi askartelun parissa, sekä esityksiä ja lauluhetkiä vanhemmille. Vanhempainilloissa järjestämme aina osuuden, missä vanhemmat saavat oman äänensä kuuluviin esimerkiksi teemakeskustelujen parissa. Vanhempainilloissa on aina aikaa myös vanhempien kysymyksille. Vanhemmilla on mahdollisuus antaa palautetta ja vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Vuosittain järjestämme yhteisiä tapahtumia koko perheelle vuosittaisen teeman tai vuodenajan mukaan. Toimintayksikkömme on avoin vanhemmille. Toimintaamme saa osallistua seuraamalla tai lähtemällä retkelle mukaan.

Pyrimme viestittämään tärkeimmät asiat vanhemmille nopeasti. Koko taloa koskevat yhteiset viestit lähetämme pääsääntöisesti sähköpostitse yhteisjakelulla. Dokumentoimme lasten töitä ja toimintaa keräämällä lasten töitä sekä valokuvia seinille vanhempien nähtäville.

5.2 Moniammatillinen yhteistyö

Toimintayksikkömme on yhteistyössä lasta tutkivien tahojen kanssa. Vanhempien suostumuksella tapahtuvissa yhteydenotoissa annamme tietoa lapsen päivähoidosta laatimalla kuvauksen lapsesta. Yhteistyötahoilta saamme kuntoutukseen liittyvää tietoa, ohjausta ja apuvälineitä päivähoidonkäyttöön. Lapsen kuntoutusjakson aikana pidämme yhteyttä puhelimitse ja yhteistyökokouksin.

Terapeuttien kanssa olemme tiiviissä yhteistyössä sekä lapsen terapiakäyntien yhteydessä että toistuvissa erillisissä neuvotteluissa, joihin myös vanhemmat osallistuvat. Neuvotteluissa suunnittelemme ja arvioimme yhdessä lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Keskustelujen kautta saamme lisää tietoa lapsen tuen tarpeesta ja uusista hoito- ja kuntoutusmenetelmistä.

Edellä mainitun lisäksi teemme yhteistyötä lastenneuvolan, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja kieli- ja kulttuurikoordinaattorin sekä lastensuojelun, perheneuvolan, kehitysvammahuollon ja vammaispalveluntarjoajien kanssa. Kaikki yhteistyö on luottamuksellista ja tapahtuu yhteistyössä perheiden kanssa.

Teemme yhteistyötä myös seurakunnan, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin, palokunnan, ympäristökeskuksen, kirjaston ym. kanssa erilaisten tapahtumien ja toiminnan merkeissä.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Pidämme tärkeänä, että yksikkömme kasvattajilla on samansuuntaiset toimintamallit. Yksikkömme yhteisten periaatteiden, yhteisten ja johdonmukaisten sääntöjen tavoitteena on luoda lapsille kiireetön ja turvallinen ilmapiiri. Periaatteitamme tarkastelemme vuosittain saamamme palautteen pohjalta ja lasten tarpeista käsin. Toimiva työyhteisö ja rakenteet ja sitä kautta rikastuttava ilmapiiri vahvistavat kehittyvää ja monipuolista työtä, jossa vaalimme perinteitä sekä kehitämme uusia toimintamalleja.

Syksyisin laadimme tiimisopimukset, jotka auttavat löytämään tiimeille yhteiset tavoitteet ja toimintamallit. Puolivuosittain laadimme myös koko yksikölle toimintasuunnitelman tavoitteineen. Toimintaa suunnitellaan kausittain ryhmän tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Vuosittain pidämme kehittämispäivän, missä suunnittelemme ja arvioimme toimintaamme. Kolme kertaa vuodessa pidämme työiltoja, joissa suunnittelemme ja arvioimme toimintaa puolivuosittain. Ryhmien toiminnan suunnittelu ja arviointia tapahtuu viikoittaisissa tiimipalavereissa sekä edustuksellisessa palaverissa, joka toinen viikko. Lisäksi järjestämme säännöllisesti pedagogisia keskustelupalavereita työn tueksi.

Jaamme osaamistamme ja tietouttamme esimerkiksi koulutusten jälkeen koko talolle laajennetuissa palavereissa. Toimintayksikössämme on paljon erilaista osaamista jo moniammatillisen henkilökunnan puolesta. Haluamme oppi jatkuvasti lisää. Vertaisoppimista toisiltamme pidämme yllä myös vierailemalla toistemme ryhmissä sekä ryhmien välisen kummitoiminnan kautta. Jaamme osaamista myös opettamalla esim. tukiviittomia ja kuvien käyttöä toisillemme tarpeen mukaan.

Vuosittain sovimme vastuualueiden hoidosta henkilökunnan kanssa. Pidämme huolen että vastuualueissa huomioidaan myös Vantaan painopistealueet. Vastuualueiden huolellinen jako turvaa osaamisen ja tiedon jalkauttamisen ja kehittymisen toimintaamme. Kehitämme toimintaamme myös lapsilta ja vanhemmilta saatujen asiakaspalautteiden, hyväksi koettujen toimintojen ja Vantaan kaupungin linjausten mukaisesti.

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi
Simonmetsän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Simonmetsän päiväkoti, Tammenkolon ryhmäperhepäiväkoti
Raatetie 25, 01350 Vantaa
Puh: 09-83923336

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Tammiston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvolähtökohdat 2

3 Yhteistyö perheiden kanssa 3

4 Työ lasten parissa 4

4.1 Leikki- ja oppimisympäristö 4

4.2 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen 5

4.2.1 Tutkiminen 5

4.2.2 Liikunta 5

4.2.3 Taiteellinen ilmaisu 6

4.2.4 Kieli vuorovaikutuksen perustana 6

4.2.5 Matemaattinen ajattelu 7

4.3 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 8

4.3.1 Kasvun ja oppimisen tuki 8

4.3.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 9

4.4 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 10

4.5 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 11

4.5.1 Esiopetuksen järjestäminen 11

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 13

1 Johdanto

Tammiston päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelma on työstetty työyhteisömme käsikirjaksi ja arjessa eläväksi työvälineeksi. Samalla haluamme tarjota sen luettavaksi päivähoitoyksikkömme asiakasperheille ja muille toiminnastamme kiinnostuneille.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme perustana ovat päivähoitoa ja esiopetusta ohjaavat lait ja asetukset: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus määräykset ja ohjeet 2010:27), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 18.12.2012, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (Opetuslautakunta 14.3.2011) ja Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (Opetuslautakunta 20.8.2012).

Koko henkilökunta on osallistunut varhaiskasvatussuunnitelmatyöhön. Vantaan kaupungin arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Ne ovat olleet arvopohjanamme varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa. Lasten ja perheiden näkökulma, toiveet ja odotukset olemme käsitelleet arviointi- ja suunnittelukokouksissamme ja ottaneet ne huomioon laatiessamme Tammiston päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa. Varhaiskasvatussuunnitelmamme on laadittu kehittymään ja elämään yhteistyössä lasten ja perheiden kanssa. Toivomme voivamme osallistaa perheet elävään vuorovaikutukseen tehdessämme työtä heidän kanssaan lapsen kasvun tueksi.

Tammiston päivähoitoyksikköön kuuluvat Tammiston päiväkoti ja Tammistonrannan päiväkoti. Tammiston päiväkoti valmistui syksyllä 2008 viiden ryhmän päiväkodiksi tarjoten tilat 0-6-vuotiaiden lasten monimuotoiselle toiminnalle. Tammistonrannan päiväkoti vastaanotti ensimmäiset lapsensa syksyllä 2011 viiteen ryhmätilaansa, joista yksi on integroituryhmä.

Tammiston päivähoitoyksikön päiväkodit sijaitsevat viljavissa peltomaisemissa Tammiston luonnonsuojelualueen naapurissa. Päiväkotien piha-alueet rajoittuvat peltojen välissä kohoaviin asuinrakennuksiin ja piha-alueisiin. Luonnonläheinen ympäristö tukee kestävän kehityksen arvojen luonnollista sisältymistä jokaisen lapsiryhmän toimintaan lasten ikä ja kehitystaso huomioiden.

Tammiston päivähoitoyksikössä työskentelevä henkilökunta haluaa turvata lapselle ja yhteisölle kasvun ja kehityksen rauhaa. Henkilökuntamme on tehnyt Turvallisuussuunnitelman uhka ja vaaratilanteista ja Kiusaamisen ehkäisysuunnitelman.

Lasta kuunteleva, kannustava ja osallistava työskentelytapa tukee oppimiskäsitystämme. Huomioimme lapsen herkkyyskaudet, ja pyrimme löytämään lapselle hänen yksilölliseen kehitysrytmiinsä sopivan tavan oppia kokeilun ja oivalluksen kautta. Leikki ja leikinomaiset työtavat on keskeisin pedagoginen toimintamenetelmämme. Henkilökuntamme tukee lapsen leikin kehitystä sekä hyödyntää leikin havainnoinnista saatua tietoa yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän toiminnan ohjauksessa. Kohtaamme lapsen yksilönä, mutta on tärkeää muistaa, että päivähoidossa kasvatus on ryhmätoimintaa. Pienryhmätoiminta kuuluu päiviimme. Arvostamme vanhempien halua osallistua kasvatusyhteistyöhön kanssamme, ja olemme siinä aktiivisia ja aloitteellisia kunnioittaen vanhempien kasvatusoikeutta.

Varhaiskasvatussuunnitelmaamme lukiessasi voit löytää tekstistä mm. tietoa siitä miten lapset osallistuvat ryhmän toiminnan suunnitteluun, millaisena lapsen näemme ja miten me ammattilaisina haluamme lasten kanssa toimia.

Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on yhteinen tavoitteemme ja Tammiston muhevassa maaperässä lapsen on hyvä kasvattaa vahvoja juuria elämän matkalle.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Tammiston päivähoitoyksikön arvot pohjautuvat Vantaan kaupungin arvoihin ja niistä käytyihin keskusteluihin kasvatushenkilökunnan kesken. Keskusteluissa on huomioitu Tammiston päivähoitoyksikön vanhemmilta saatu palaute ja varhaiskasvatuskeskusteluissa esille nousseet odotukset, toiveet ja perheiden arvopohjat. Arvomme vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Tammiston päivähoitoyksikön päiväkodeissa innovatiivisuuden henki toteutuu sallivana ja innostavana toimintatapana ja -kulttuurina. Kokemusten ja ideoiden jakaminen sekä tavoitteellinen toiminnan suunnittelu ja arviointi ovat perustana työssämme. Työhönsä sitoutunut ja ammatillinen henkilökuntamme tukee osallistavan ja rohkaisevan ilmapiirin kehittymistä ja yhteistyötä perheiden kanssa.

Toimintamme lähtökohtana on eri sukupuolten välinen tasa-arvoisuus. Lapsella tulee olla sukupuolestaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja hänellä on myös oikeus yksilöllisiin mielenkiinnon kohteisiin. Kannustava ja lasta osallistava ilmapiiri houkuttaa lapsen kokeilemaan ja etsimään uusia ratkaisumalleja. Lapsella on lupa kokeilla ja erehtyä sekä etsiä uutta ratkaisua. Samalla lapsi oppii sietämään epävarmuutta ja arvioimaan omaa toimintaansa sekä saamaan rakentavaa palautetta. Maaliin voi päästä monesta suunnasta ja montaa eri reittiä.

Motivoiva työskentelyilmapiiri tukee henkilökunnan halua kokeilla uusia innovatiivisia toimintatapoja arjen tilanteiden ratkaisuihin ja lisää kykyä vastaanottaa muutoksia vantaalaisessa varhaiskasvatuksen arjessa.

Kestävä kehitys perustuu Vantaan kaupungin arvojen mukaisesti kokonaisuuteen, jossa huomioidaan kulttuurinen, sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen ulottuvuus. Sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin tahdomme luoda edellytykset ekologiselle kestävyydelle. Aineettoman arvostus on periaatteena toiminnassamme. Panostamme läsnäoloon, vuorovaikutukseen ja pysyvyyteen. Kestävä kehitys näkyy asennekasvatuksena ekologiseen suuntaan. Luonnon ja ympäristön kunnioitus sekä suvaitsevaisuus ovat arvoja, jotka ohjaavat kasvatustyötämme. Opetamme lapsia ottamaan huomioon toiset ihmiset ja ympäristön. Tammiston päivähoitoyksikön henkilökunta on sitoutunut tekemään työtään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti psyykkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi lapsille, perheille ja työyhteisöllemme.

Haluamme luoda yhteisöllistä ja turvallista ilmapiiriä, johon jokainen, niin lapsi, vanhempi kuin henkilökunnan jäsenkin tuntee kuuluvansa. Olemme aktiivisia ja aloitteellisia kasvatuskumppanuudessa. Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on yhteinen tavoitteemme.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Yhteistyö vanhempien kanssa luo tärkeän pohjan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiselle. Yhdessä vanhempien kanssa tuemme lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon, vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset. Vanhemmat ovat lapsensa asiantuntijoita ja ensisijaisia kasvattajia. Vanhemmilta saamme tärkeimmät tiedot lapsesta, perheen käytännöistä ja toiveista. Varhaiskasvatuksen kasvattajat tukevat vanhemmuutta sekä lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Perheiden kanssa keskustellaan esimerkiksi kasvatukseen liittyvistä arvoista ja tavoitteista.

Yhteistyö vanhempien kanssa rakentuu arkisissa, päivittäisissä kohtaamisissa. Tutustumiskäynnit ja harjoittelujaksot tarjoavat vanhemmille mahdollisuuden tutustua hoitopaikkaan ja henkilökuntaan yhdessä lapsen kanssa. Aloituskeskustelu pidetään hoitosuhteen alkaessa joko päiväkodissa tai perheen kotona. Aloituskeskustelua täydentää lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka tehdään vuosittain yhdessä vanhempien kanssa. Muita yhteistyön muotoja ovat mm. vanhempainillat sekä yhteiset juhlat ja tapahtumat.

Yhteistyössä hyödynnetään tietotekniikkaa, mm. lähetämme sähköisen kuukausikirjeen, päiväkodin tiedotteita ja vanhemmat ilmoittavat lastensa vapaapäivät sähköpostitse.

Näillä edellä mainituilla tavoilla henkilökuntamme edistää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja kunnioitusta yhteistyössä perheiden kanssa.

4 Työ lasten parissa

4.1 Leikki- ja oppimisympäristö

Leikki- ja oppimisympäristö

Päiväkodin leikki- ja oppimisympäristö muodostuu ilmapiiristä, ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, toimivista tiloista, hyvistä materiaaleista ja lähiympäristöstä.

Psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö on se ilmapiiri, jossa lapsi päivänsä viettää. Ilmapiiri on salliva, hyväksyvä ja erilaiset ikä- ja kehitystasot huomioonottava. Hyväksyvässä ilmapiirissä lapsi tuntee olonsa turvalliseksi. Hän tulee kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään. Mitä pienempi lapsi, sitä enemmän aikuinen on lapsen tärkein oppimisympäristö ja aikuisen kautta lapsi suodattaa näkemäänsä ja kokemaansa. Aikuisten puhetapa, kosketus, ilmeet ja keskinäinen vuorovaikutus muodostavat sen psyykkisen ympäristön, joka on tärkein mutta myös haastavin toteuttaa päiväkotiyhteisössä. Aikuinen on aidosti kiinnostunut kohtaamaan jokaisen lapsen joka päivä. Aikuisen vastuulla on hyvän psyykkisen ilmapiirin luominen ja ylläpito ryhmässä.

Päiväkotimme oppimisympäristö on suunniteltu innostamaan lasta leikkimään, liikkumaan, tutkimaan, kokeilemaan ja toimimaan. Hyvä oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuden erilaisiin kokemuksiin ja elämyksiin turvallisten rajojen puitteissa. Materiaalit ja välineet ovat laadukkaita ja ne ovat lasten saatavilla. Välineiden hankinnassa on otettu huomioon turvallisuus, lasten ikätaso ja kestävä kehitys.

Ryhmätilat on suunniteltu mahdollistamaan lasten jakamisen leikki- ja toimintaryhmiin. Näin lapsille annetaan mahdollisuus rauhalliseen toimintaan. Ryhmien käytössä on myös liikuntasali sekä pienryhmätiloja. Tammiston päivähoitoyksikön päiväkodeissa osa ryhmistä ruokailee erillisessä ruokasalissa, joka vapauttaa ryhmätilat pitkäkestoiseen leikkiin.

Medialla on merkittävä rooli lasten jokapäiväisessä elämässä. Tavoitteena on saada teknologia palvelemaan kasvatuksellisia ja opetuksellisia päämääriä. Varhaiskasvatuksessamme lapselle tarjotaan valmiuksia mediataitoiseksi kansalaiseksi kasvamiseen. Lasten käyttöön tarkoitetut tietokoneet on sijoitettu osaksi lapsiryhmän oppimisympäristöä.

Tammiston ja Tammistonrannan päiväkodissa on kaksi piha-aluetta. Piha-alueet on varustettu eri-ikäisten lasten kehitys ja leikin mahdollisuudet huomioiden. Alle kolmevuotiaiden lasten piha-alue on kooltaan pienempi tarjoten pienille suunnitellun turvallisen alueen. Yli kolmevuotiaiden piha tarjoaa lapsille monipuolisia ja virikkeellisiä välineitä ulkoiluun. Pihalla on paljon tilaa liikkua ja leikkiä.

Päiväkoti sijaitsee rauhallisella alueella Vantaanjoen varrella. Alue tarjoaa upeat retkeilymahdollisuudet. Lyhyen kävelymatkan päässä sijaitsevat Haltialan tila kotieläimineen sekä Tammiston luonnonsuojelualueen metsä.

4.2 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

4.2.1 Tutkiminen

Tutkiminen on lapselle luontaista toimintaa jota kasvattaja hyödyntää uusia asioita opettaessaan. Kasvattajan tärkeä tehtävä on haastaa ja kannustaa lasta miettimään ratkaisuja itse häntä askarruttaviin pulmiin: ”Mieti, miten itse saisit asian tehtyä? Mitä tapahtuu, jos vedät siitä narusta?”. Lasta kannustetaan havainnoimaan, tutkimaan sekä tekemään johtopäätöksiä itse ja yhdessä aikuisten kanssa esim. päiväkodissa, pihalla ja lähiympäristössä. Useasti lasta kiinnostavat omassa elinympäristössään vaikuttavat ilmiöt ja tapahtumat esim. ”Miksi lipputangossa liehuu lippu?”, ”Miksi joulua vietetään?”.

4.2.2 Liikunta

Toimintayksikössämme tuemme lasten liikkumista monin erilaisin tavoin ohjatusti ja kannustaen omaehtoiseen liikkumiseen järjestämällä tiloja turvalliseksi. Olemme poistaneet turhia kieltoja, jotka rajoittavat lasten liikkumisen tarvetta.

Päiväkotimme liikuntasali on ahkerassa käytössä sekä lasten omaehtoisessa liikkumisessa että ohjatuissa tuokioissa.

Liikuntasali on jokaisen ryhmän käytössä viikoittain. Ohjattu toiminta on kokonaisvaltaista. Samalla lapsi saa kokemuksia useammalta osa-alueelta, esim. matemaattiselta, kielelliseltä ja musiikin alueelta. Lapset osallistuvat liikuntatuokion suunnitteluun iän ja kykyjen mukaan.

Päiväkotiemme pihat tarjoavat lapsille mahdollisuuden omaehtoisiin liikuntaleikkeihin ja peleihin, monipuoliseen liikkumiseen ja taitojen harjoitteluun, kuten vauhtien ottamiseen itse keinussa, pyöräilyyn ja kiipeilyyn. Pihalla leikimme myös kasvattajan ohjaamia pihaleikkejä. Päiväkotimme lähiympäristössä on hieno mahdollisuus kävely- ja metsäretkiin sekä talvella mäenlaskuun.

Päiväkodissamme järjestetään vuosittain Nuoren Suomen liikunnallisia tapahtumia, joihin lapset osallistuvat yhdessä vanhempiensa kanssa.

4.2.3 Taiteellinen ilmaisu

Luova ilmapiiri, monipuoliset oppimistilanteet ja vaihteleva toiminta antavat lapselle elämyksiä. Ne tukevat lapsen kasvua ja kehitystä niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenäkin. Annamme lapsille mahdollisuuksia tehdä ja kokea taiteen eri lajeja: musiikki, kuvallinen ilmaisu, kädentaidot, draama ja kirjallisuus.

Kasvattaja huomioi lasten ikätason suunnitellussa taiteellisessa toiminnassa. Päiväkodissamme tutustutaan toimintavuoden aikana erilaisiin materiaaleihin, tekniikoihin ja välineisiin. Vantaan kaupungin arvojen mukaisesti kestävä kehitys näkyy mm. luonnon- ja kierrätysmateriaalien käyttönä. Erilaiset vuoden juhlapäivät huomioidaan taiteen tekemisessä. Oppimisympäristössä tarvittavat välineet taiteen toteuttamiseen ovat lasten helposti saatavilla.

Päiväkodissamme järjestetään ryhmien omien lauluhetkien lisäksi useamman ryhmän yhteisiä lauluhetkiä. Lapsi tutustuu musiikkiin laulaen, soittaen, kuunnellen, leikkien ja liikkuen.

Vuoden aikana teemme lasten kanssa pieniä näytelmiä, sadutamme ja kannustamme lasten spontaaneihin omiin esityksiin. Luemme kirjoja ja tarinoita, näistä lapset voivat maalata tai piirtää, leikkiä tai näytellä kokemaansa ja käsitellä näin saamiaan kuunteluelämyksiä.

4.2.4 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lapsi kasvaa ja kehittyy vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Hyvä vuorovaikutus ja turvallinen hoivasuhde ovat myös kielellisen kehityksen perusta. Aikuisen rooli kielenkehityksen tukijana on merkittävä. Tärkeää on myös toisten lasten malli.

Lasten erilaiset tarpeet ohjaavat työtämme. Lapset ovat kielellisten valmiuksien osalta hyvin erilaisissa vaiheissa. Pienimmät lapset vasta tapailevat ensimmäisiä sanojaan, isommat lapset ilmaisevat itseään jo monen sanan lauseilla ja heidän ilmaisunsa on rikasta ja leikittelevää. Ohjatuilla tuokioilla ja vapaan toiminnan hetkillä lasten spontaaneille aloitteille annetaan tilaa, heidän omaa ilmaisuaan ja osallisuuttaan tuetaan. Vuorovaikutukselle annetaan aikaa.

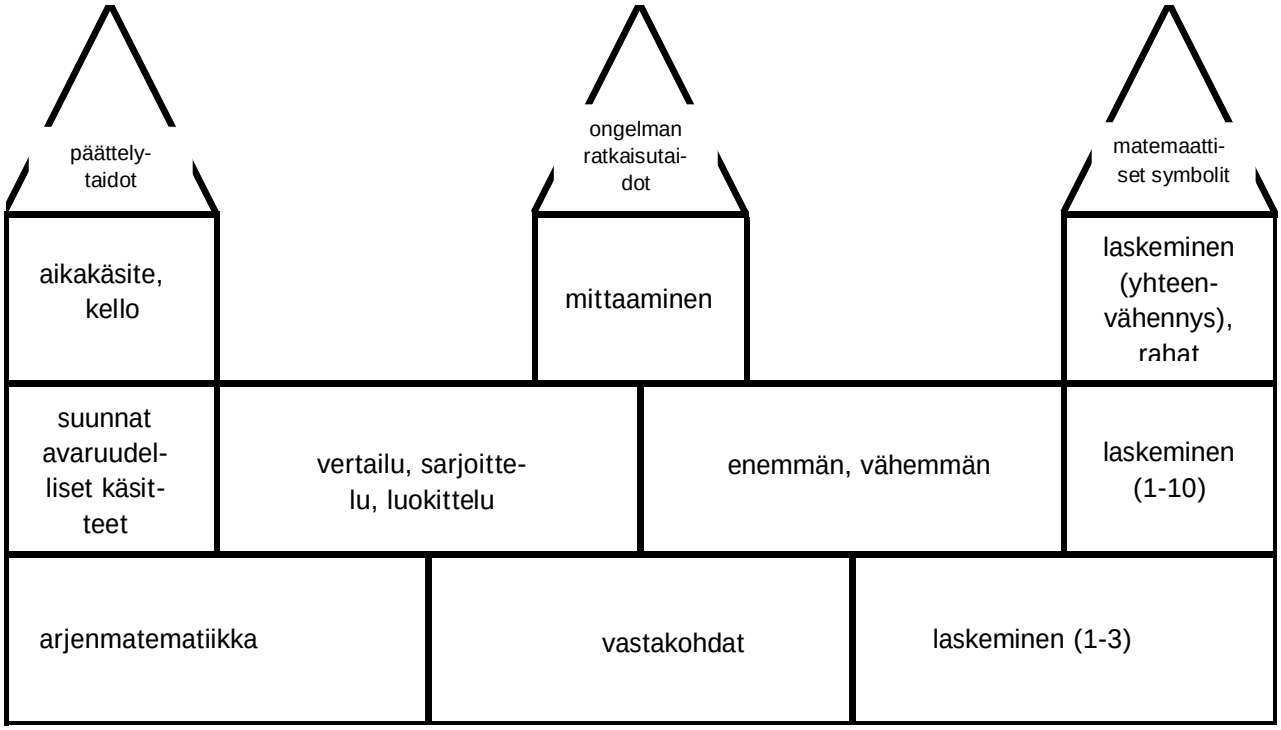
Menetelmiä kielenkehityksen tukemiseksi:

- Perushoitotilanteiden hyödyntäminen oppimistilanteina
- Leikki, pelit, tietokoneen oppimispelit
- Kirjojen katselu ja lukeminen
- Lorut, riimit, runot, laulut
- Yhteiset keskustelut ja pohdinnat
- Saduttaminen
- Arvoitukset
- Vertailu, luokittelu ja käsitteiden oppiminen
- Ilmeiden ja eleiden tutkiminen → tunteiden tunnistaminen
- Hyvien käytöstapojen harjoittelu: ohjeiden kuunteleminen, vuoron odottaminen, toisten kuunteleminen, ruokailutavat
- Empatiakyvyn harjoittelu: miltä minusta/sinusta tuntuu?
- Ristiriitatilanteissa toimiminen: mistä erimielisyys johtui, anteeksi pyytäminen - anteeksi antaminen
- Yhteistyö vanhempien, työntekijöiden ja verkostojen kanssa
- Suujumppa
- Kuvien käyttö
- Tukiviittomat

4.2.5 Matemaattinen ajattelu

Matematiikka on läsnä lapsen arjessa koko ajan. Matemaattiset asiat tulevat esiin arkielämän tutuissa tilanteissa: leikeissä, lauluissa, loruissa ja liikunnassa.

Aikuisen herkkyys tarttua ja havaita lapsilta tulleita aloitteita on tärkeää. Aikuinen kannustaa ja rohkaisee kysymyksin lasta pohtimaan, oivaltamaan ja keksimään ratkaisuja. Näin lapsen kiinnostuksen heräämisen myötä myös myönteinen asenne matemaattisia asioita kohtaan lisääntyy.

Tässä kuvataan miten matemaattinen ajattelu kehittyy. Linnan perustukset kuvaavat mihin matemaattiset taidot pohjautuvat. Lapsen ajattelun kehityksen myötä siirrytään yhä abstraktimpiin käsitteisiin.

4.3 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.3.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksessa jokaista lasta tuetaan hänen kasvussaan ja kehityksessään. Lasta tuetaan kolmiportaisen tuen avulla, joka jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Kolmiportainen tuki mahdollistaa lapselle oikea aikaisen, joustavan ja riittävän varhaisen tuen. Tehostettua tukea annetaan lapselle, joka tarvitsee oppimisessaan säännöllistä tukea ja sen lisäksi pedagogisia tukimuotoja. Tehostettuun tukeen kuuluu myös rakenteellinen tukitoimi. Erityistä tukea tarvitseva lapsi tarvitsee tukitoimenpiteitä fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen kehityksensä, oppimisvaikeuksiensa ja/tai elämäntilanteensa tueksi.

Päiväkotimme henkilökunta havainnoi aktiivisesti lapsia ryhmässään ja pyrkii jo varhaisessa vaiheessa tunnistamaan lapsen mahdollisia tuen tarpeita. Heillä on apunaan havainnoinnissa ja arvioinnissa Kasvun ja oppimisen yleisen tuen valikko. Varhainen huolen puheeksiotto vanhempien kanssa on yhteistyön lähtökohta. Kasvatushenkilöstö yhdessä vanhempien kanssa keskustelee ja arvioi lapsen tuen tarpeen. Tarvittaessa yhteistyössä on mukana alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Päivähoidon, neuvolan ja vanhempien välistä yhteistyötä toteutetaan Hyve-mallin mukaan, jossa tiedonsiirto tapahtuu päivähoidosta neuvolaan sekä toisinpäin. Käytössä on 4-vuotiaan lapsen varhaiskasvatuskeskustelun ja terveystarkastuksen yhteenvetolomake. Näin kaikkien osapuolten näkemykset lapsen kehityksestä tulevat neuvolan tietoon mahdollista jatkotutkimuksiin ohjantaa varten.

Päiväkotimme päivittäiset toiminnot lapsiryhmässä järjestetään niin, että ne auttavat lasta selviytymään arjen tilanteissa, vahvistavat hyvää vuorovaikutusta, tukevat lapsen oman toiminnan ohjausta ja ryhmätoimintaa. Esiopetusvuonna korostuu lapsen oppimisvalmiuksien vahvistaminen. Lapsen ikätaso, kehitys ja taitotasot huomioidaan toimintaa toteuttaessa. Pienryhmätoiminta, kuvien ja viittomien käyttö ja aistiärsykkeiden rajaaminen ovat käytössämme olevia tapoja.

Tehostetun tuen tarpeessa olevalle lapselle tehdään lapsen varhaiskasvatussuunnitelman (koskien 1-5 -vuotiaita) tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman lisäksi tehostetun tuen suunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhdessä kasvatushenkilöstön, vanhempien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa. Tarvittaessa mukana on myös muita asiantuntijoita esim. puheterapeutti, toimintaterapeutti. Tehostetun tuen suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti ja se päivitetään vastaamaan lapsen tuen tarvetta. Mahdollisimman varhain aloitettu ja hyvin toteutettu kasvun ja oppimisen tuki yhdessä muun kuntoutuksen kanssa luovat lapselle suotuisat kehitysedellytykset.

Toimintayksikössämme toimii 12 lapsen integroituryhmä. Ryhmässä työskentelevät erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja sekä tarvittaessa avustaja.

4.3.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Kasvattajien tehtävänä on yhteistyössä vanhempien kanssa tukea lapsen kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että lapsen oman kieli- ja kulttuuriyhteisön jäseneksi.

Lapsen päivähoidon alkaessa kerrotaan ryhmän arjesta ja päiväohjelmasta. Myöhemmin vanhempien kanssa keskustellaan lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta päiväkodissa ja sovitut asiat kirjataan keskustelun pohjalta varhaiskasvatussopimukseen. Perheen kanssa keskustellaan suomalaisen kasvatuksen ja opetuksen tavoitteista ja periaatteista. Perheen kanssa keskusteltaessa käytetään tarvittaessa asioimistulkkia, jotta molemmat osapuolet tulevat ymmärretyksi. Lasta ei ole suotavaa käyttää tulkkina päivähoidon ja vanhempien välisessä yhteistyössä. Päivittäisten asioiden ja toiminnan tiedottamisen apuna käytämme tarvittaessa viestivihkoa.

Lapsen identiteetin kehitykselle on tärkeää, että hänen oma kulttuurinsa näkyy arjessa ja sitä arvostetaan. Henkilökunta on myös sitoutunut tutustumaan lapsen omaan kulttuuriin. Vanhempia kannustetaan ylläpitämään lapsen omaa äidinkieltä ja kehittämään sitä.

Päivähoidon alussa lapsen toimimista ja ymmärrystä tuetaan tukiviittomin ja kuvin lapsen suomen kielen taso huomioiden. Jokaisesta arjen tilanteesta ja esineestä on kuva, jotta lapsi tietää mitä seuraavaksi tapahtuu ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Käytössämme on kirjallisuutta esimerkiksi Aamu, Monikulttuurinen varhaiskasvatus, Kili, Kuvin tuettu leikki ja Avainsanoja. Päiväkotiimme on valittu suomi toisena kielenä - vastuuopettaja. Tarvittaessa järjestämme pienryhmissä suomen kielen opetusta.

Uskonto

Evankelisluterilainen uskontokasvatuksemme painottuu jouluun ja pääsiäiseen. Näiden juhlien yhteydessä teemme yhteistyötä seurakunnan kanssa. Uskonnolliset asiat käsitellään lapsen ikätaso huomioiden, esimerkiksi nukketeatterin keinoin. Esioppilaat esittävät vuosittain joulukuvaelman päiväkodin muille lapsille. Tärkeää on antaa tilaa lapsen kysymyksille ja pohdinnoille. Varhaiskasvatussopimuksessa sovitaan vanhempien kanssa lapsen uskontokasvatuksesta perheen vakaumusta kunnioittaen.

Etiikka

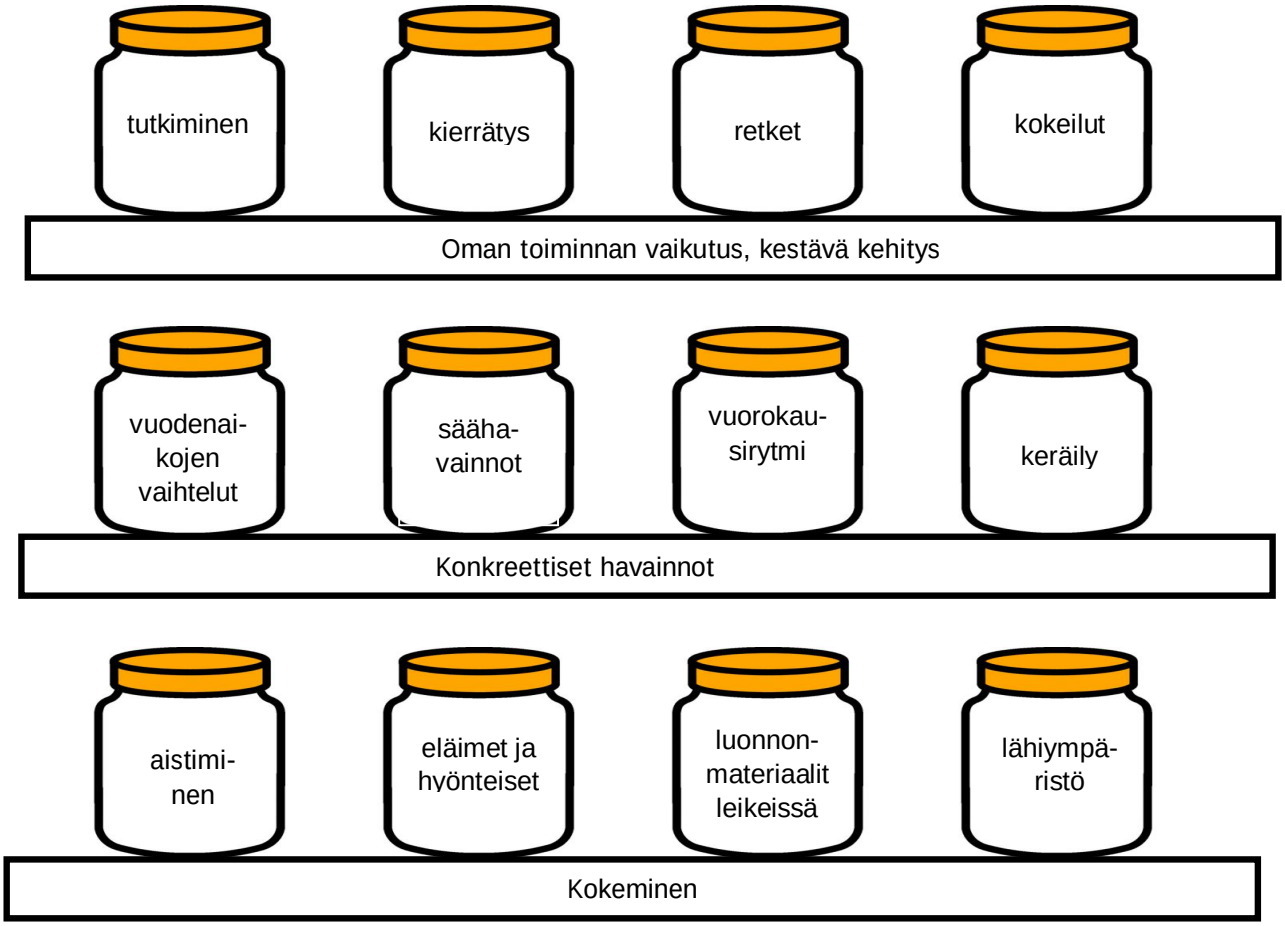
Eettisessä kasvatuksessa tuetaan lapsen elämäntaitojen rakentumista. Päiväkodissa kohtaamme päivittäin tilanteita, joissa pohdimme yhdessä lasten kanssa oikean ja väärän erottamista, toisten kunnioittamista ja huomioimista, oikeudenmukaisuutta, vastuuntuntoa ja empatiaa. Arvostamme hyviä tapoja ja harjoittelemme niitä arjen tilanteissa. Päiväkodissamme on Kiusaamisenehkäisynsuunnitelma ja kaikkeen kiusaamiseen puutumme heti.

4.4 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Lapsi on luonnostaan utelias. Hän kyselee, tutkii, ihmettelee, kokeilee, haistaa, maistaa, keräilee, tunnustelee ja kuulostelee.

Koti ja päiväkoti ympäristöineen tarjoavat lapselle oppimisympäristön yhdessä luonnon ja rakennetun ympäristön kanssa vastaamaan lapsen sen hetkisiin tarpeisiin. Aikuisen opastuksella tuetaan lapsen erilaisia tapoja oppia.

Kiinnostavat kokemukset luonnosta ja lähiympäristöstä auttavat lasta muodostamaan positiivisen luontosuhteen. Tämän avulla lapsi oppii ymmärtämään luonnosta huolehtimisen, kunnioituksen ja arvostuksen tärkeyden sekä ymmärtämään omien tekojen ja valintojen vaikutuksen elinympäristöön.

Tässä kuvassa havainnollistetaan millaisia asioita otamme huomioon lasten kanssa toimiessa ympäristökasvatuksessa ja kestävässä kehityksessä.

4.5 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Päivähoitoyksikössämme toteutetaan pienryhmätoimintaa, jonka perusperiaatteena on lapsilähtöisyys. Pienryhmätoiminta tarkoittaa suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa perusryhmää pienemmässä muodossa. Pienryhmät muodostetaan päiväkotiryhmissä lasten tarpeiden, iän ja kehitystason mukaan. Pienryhmätoimintaa painottuu aamupäivään, jolloin pienryhmät toimivat usein päiväkodin eri tiloissa. Jokainen pienryhmä keskittyy omaan toimintaansa. Kasvattajan ja lasten sekä lasten keskinäiselle vuorovaikutukselle on enemmän aikaa ja vuorovaikutussuhteiden määrä vähenee ja on lapselle helpommin hallittavissa.

Pienryhmässä aikuisen on helppo havainnoida lapsia. Hän pystyy sitä kautta tukemaan lasta kehityksen eri osa-alueilla ja antamaan lapselle palautetta omasta toiminnastaan ja kehittymisestään. Aikuinen saa myös tietoa lapsen kiinnostuksen kohteista, tunteista sekä ajattelutavoista.

Pienryhmätoiminta tukee sosiaalisten taitojen kehittymistä. Lapset oppivat arvostamaan toisiaan ja ymmärtämään erilaisuutta. Lapselle on tärkeää tuntea kuuluvansa johonkin ryhmään, jossa hän on itse aktiivisena osallistujana. Pienryhmissä toimintaa suunnitellaan myös yhdessä lasten kanssa, jolloin lasten omat kiinnostuksen kohteet tulevat huomioiduksi.

Pienryhmätoiminta mahdollistaa lapselle:
- leikkirauhan
- yksilöllisen kohtaamisen
- rauhallisen oppimisympäristön
- läsnä olevan aikuisen
- kokemuksen siitä, että tulee kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään

4.5.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksemme perustana ovat Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (Opetuslautakunta 14.3.2012) ja Vantaan valmistavan esiopetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (Opetuslautakunta 20.8.2012), joita täydennämme vuosittain yksikkötasoisilla toimintasuunnitelmillamme.

Esiopetuksessa tuetaan lapsen tervettä itsetuntoa positiivisilla oppimiskokemuksilla. Esiopetus-vuonna haluamme vahvistaa lapsen omatoimisuutta, vastuullisuutta, omaa ajattelua ja oivaltamista. Haluamme rohkaista ja innostaa lasta luovaan ihmettelyyn ja tutkimiseen.

Esiopetusta toteutetaan omana esiopetusryhmänä tai osana 3-6-vuotiaiden ryhmää lasten ikä-jakauman mukaan. Esiopetusta toteutetaan myös integroidussa ryhmässämme lapsikohtaisen suunnitelman mukaan. Toteutusta integroidaan muuhun esiopetuksen toimintaan lapsen kyvyn ja tarpeen mukaan lapsikohtaisen suunnitelman mukaisesti. Maksuton esiopetusaika on 4 tuntia koulupäivinä, jonka lisäksi tarjotaan täydentävää päivähoitoa. Mikäli lapsi tarvitsee valmistavaa esiopetusta, toteutamme sitä Vantaa valmistavan esiopetuksen järjestämisperiaatteiden mukaan (Opetuslautakunta 7.12.2010§ 37). Eri kieli- ja kulttuuriryhmien esiopetusta toteutamme Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti.
Esiopetusvuonna harjoitellaan työskentelyä erilaisissa kokoonpanoissa. Lapsi oppii toimimaan itsenäisesti, pareittain, pienryhmissä ja osana koko ryhmää.

Esiopetuksessa sisältöalueina ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Sisältöalueita on käsitelty varhaiskasvatussuunnitelman kappaleessa 4.2.

Esiopetusvuoden aluksi jokaiselle lapselle tehdään Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa. Suunnitelmaan kirjattuja tavoitteita arvioidaan pitkin toimintavuotta ja keväällä pidetään vanhempien kanssa yhteinen arviointikeskustelu. Jotta asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin, olisi lapsen hyvä osallistua säännöllisesti esiopetukseen.

Esiopetusvuoden aikana kootaan havaintoja lapsen taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista EsKo (esiopetuksesta kouluun) -tiedonsiirtolomakkeelle, jonka esiopetuksesta vastaava opettaja käy läpi vanhempien kanssa arviointikeskustelun yhteydessä. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvua ja oppimisprosessia tavoitteiden saavuttamisen sijaan. Arviointikeskustelussa huoltajilta pyydetään lupa tiedonsiirtoon koululle.

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä Kartanonkosken koulun kanssa. Koulun kanssa sovitaan yhteistyöopettaja, jonka kanssa suunnitellaan kouluun tutustumista.

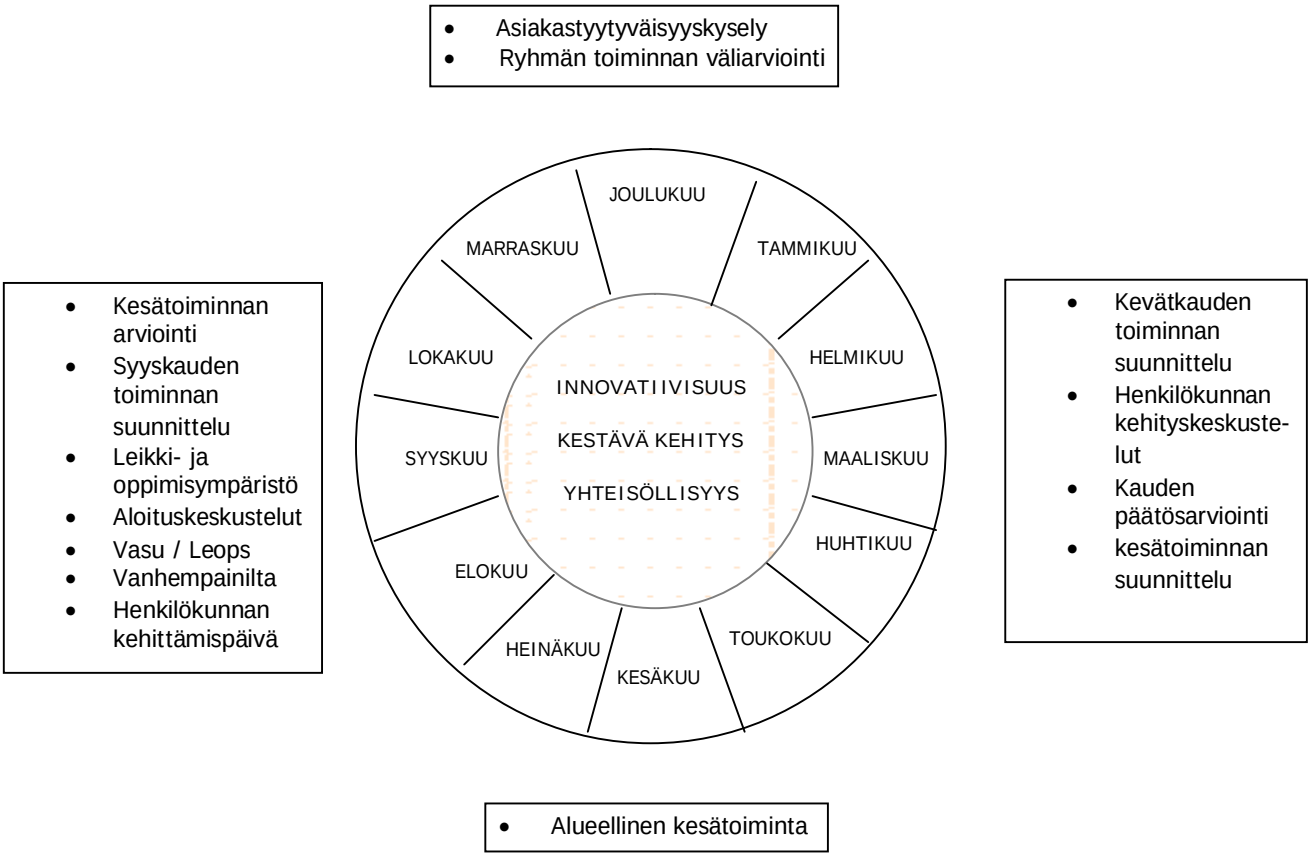
Esiopetuksesta annetaan lapselle todistus.

Oppilashuolto esiopetuksessa

Oppilashuolto tarkoittaa lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Oppilashuoltotyötä tehdään yhdessä lapsen, vanhempien ja henkilökunnan kesken. Oppilashuollon toiminnasta vastaa päivähoitoyksikön esimies. Päiväkodissa oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat päivähoitoyksikön esimies, esiopetusryhmän lastentarhanopettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvolan terveydenhoitaja ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Kun oppilashuoltoryhmä käsittelee lapsen asioita, vanhemmat voivat halutessaan olla mukana. Keväisin esiopetusikäisten lasten tiedon siirretään vastaanottaville kouluille oppilashuollon kokouksissa, Esko-tiedonsiirroissa, joissa ovat mukana koulun edustajat, päiväkodin johtaja, esiopetusryhmän lastentarhanopettajat sekä konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Vanhemmat voivat osallistua halutessaan kokoukseen omaan lapsensa asioihin liittyen. Oppilashuoltoryhmien kokouksista informoidaan vanhempia etukäteen.

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Arviointi antaa mahdollisuuden lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteelliseen tukemiseen. Toiminnan sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa lasten omat aloitteet ja havainnot ovat merkittäviä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja esiopetussuunnitelma (LEOPS) laaditaan yhdessä lapsen, vanhempien ja kasvattajien kesken. Niihin kirjataan yhteisesti lapselle sovitut toimintatavat ja kehittämistarpeet. Vanhemmilta saatu palaute on keskeinen tekijä varhaiskasvatuksen arvioinnissa ja kehittämisessä.

Päiväkodissamme on sovitut vastuuhenkilöt, jotka huolehtivat oman vastuualueensa tiedottamisesta ja koulutusannin eteenpäin jakamisesta työyhteisölle, esimerkiksi ATK-tukihenkilö, monikulttuurisuusvastaava ja kestävänkehityksen vastaava.

Varhaiskasvatustyössä toimintaa arvioidaan säännöllisesti henkilöstön tiimipalavereissa ja päiväkodin viikkopalavereissa. Kasvattajat suunnittelevat ja arvioivat omaa työtään ja kouluttautuen kehittävät osaamistaan. Työntekijöiden kokemuksia jaetaan säännöllisissä pedagogisissa palavereissa. Avoin vuorovaikutus luo yhteisöllisyyttä ja hyvän pohjan jatkuvalle kehittämistyölle.

Vantaan kaupunki
Tammiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Tammiston päiväkoti: Kaurapellonkatu 3, 01520 Vantaa
Tammistonrannan päiväkoti: Säterinkatu 8, 01520 Vantaa
p. 09-83920087

VANTAA

LIIKUNTA – LUONTO – LEIKKI – YHDESSÄ ELÄEN

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Urheilupuiston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Vantaan kaupungin arvot toiminnassamme 2

2.2 Mistä on meidän varhaiskasvatus tehty 3

2.3 Toiminta-ajatuksemme 4

3 Painotukset toiminnassamme 5

3.1 Liikunta 5

3.2 Luonto 6

3.3 Leikki 7

3.4 Yhdessä eläen 8

4 Yhteistyö perheiden kanssa 9

5 Työ lasten parissa 10

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 10

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 10

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 10

5.4 Oppimistoimintojen organisointi 11

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 11

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 11

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 12

5.6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 13

5.6.1 Esiopetuksen järjestäminen 13

5.6.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 16

5.6.3 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen 17

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 18

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 19

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 19

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 20

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 20

LIITTEET

1 Johdanto

Tavoitteellinen toiminta vaatii yhteistä suunnan määrittelyä, tavoitteiden asettelua, sopimuksia ja sitoutumista. Tätä keskustelua olemme käyneet erityisesti varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) päivittämisen yhteydessä kuluneen toimintavuoden aikana. Keskusteluun on osallistunut kaikki yksikön kasvattajat. Keskustelua on käyty erilaisilla kokoonpanoilla sekä pienryhmissä, yksikön yhteisissä illoissa että kehittämispäivillä. Kiitos myös lapsille ja vanhemmille, jotka osallistuivat ajatustensa jakamiseen ja lapset myös Vasumme kuvittamiseen.
Vasussa kuvaamme mitä toimintamme on, mitä tavoitteita työllemme asetamme ja mitä kohden olemme menossa. Se on tarkoitettu niin vanhemmille luettavaksi kuin koko henkilökunnalle oman työn välineeksi.

Urheilupuiston päiväkoti on perustettu tammikuussa 1990, ja kahdeksan vuotta myöhemmin sen yhteyteen perustettiin Lummepolun päiväkoti. Samalla talot yhdistettiin Urheilupuiston toimintayksiköksi 8.1.1998. Sijaitsemme Tikkurilan Urheilupuiston vieressä, lähellä liikkumisen monenlaisia mahdollisuuksia.

Molemmissa taloissa on neljä lapsiryhmää. Ryhmien ikäjakauma on vaihdellut vuosittain tarpeen mukaan. Kahden pienten ryhmän sijaan on välillä toinen ryhmistä ollut ns. väli-ikäisten ryhmä tai sisarusryhmä. Molemmissa taloissa järjestetään esiopetusta (klo 9.00 - 13.00). Vauhtiviikarit liikuntakerho on toiminut yksikkömme osana vuodesta 2007. Toimintapaikkana on Tikkurilan Urheilupuiston liikuntatilat, lähiympäristö sekä Lummepolun ja Urheilupuiston päiväkodit.

Yksikössämme panostamme liikuntaan, luontokasvatukseen ja leikkiin. Lapsi on työmme keskipiste, ja lapsen kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen tapahtuu yhdessä perheiden kanssa – samansuuntaisesti. Näiden yhteisten periaatteiden lisäksi on molemmilla päiväkodeilla tilaa omien erityispiirteiden ja perinteiden esiin nostamiseen.

Lummepolun, Urheilupuiston ja Vauhtiviikareiden kasvattajat, keväällä 2013

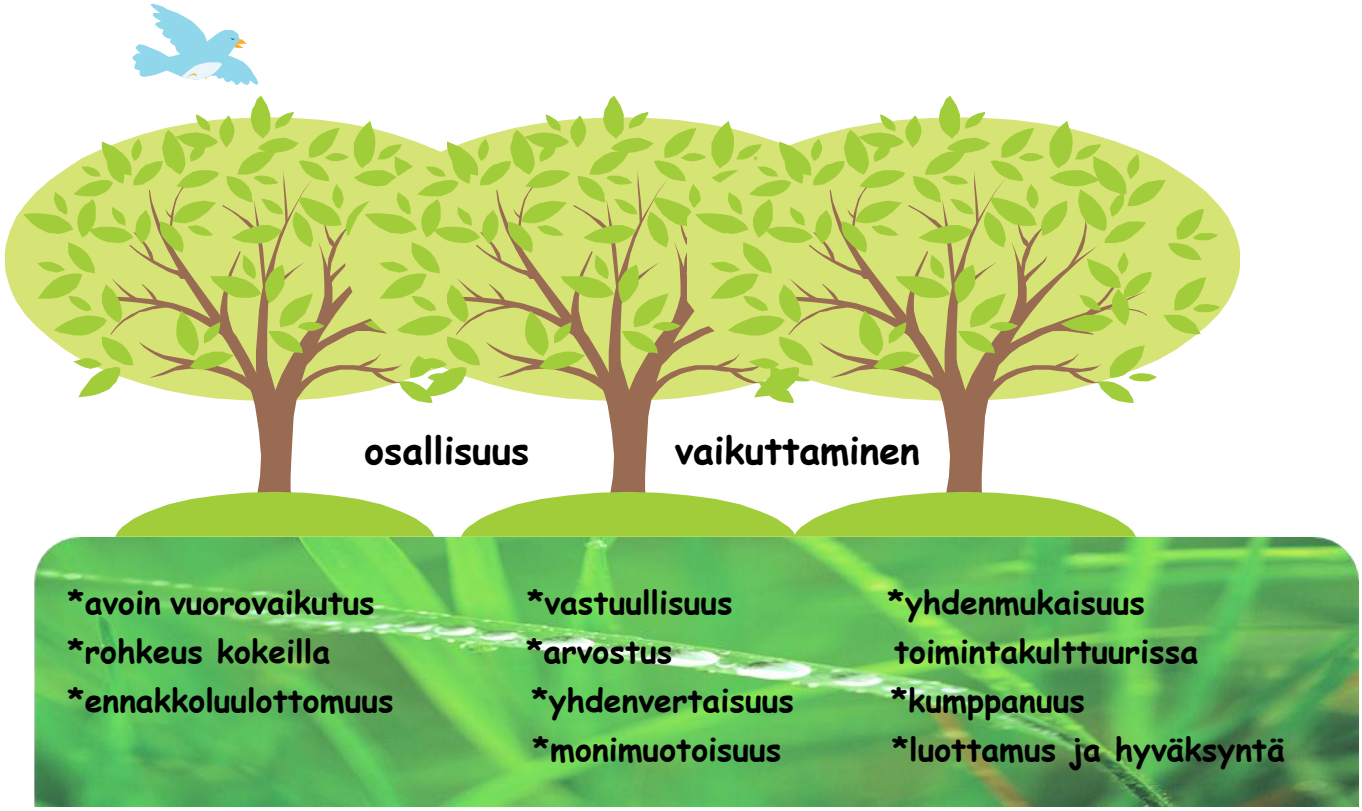
LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Vantaan kaupungin arvot toiminnassamme

INNOVATIIVISUUS – KESTÄVÄ KEHITYS – YHTEISÖLLISYYS

Kulttuurinen
Sosiaalinen
Ekologinen
Taloudellinen

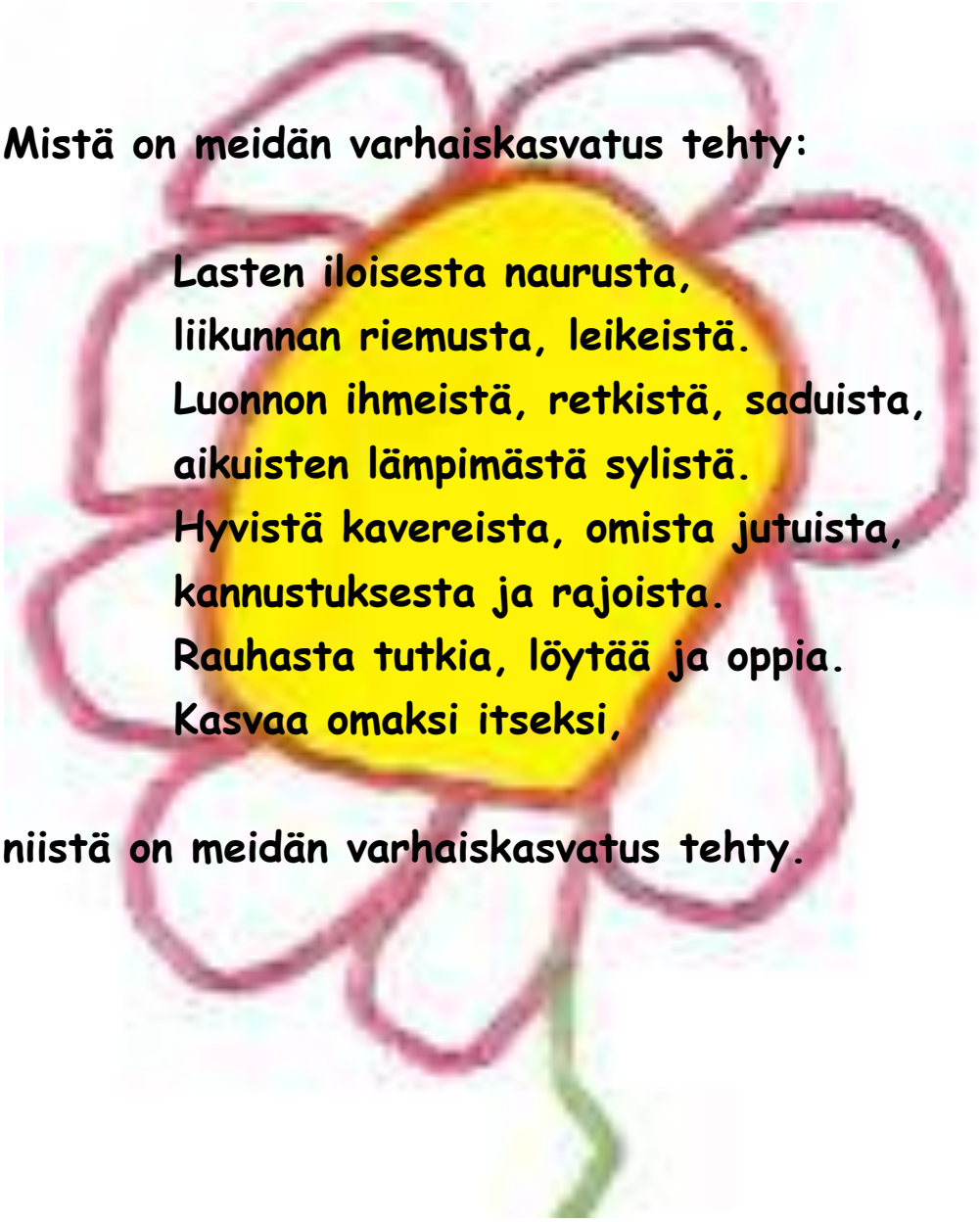

Saan päättää:" kuka saa olla Prinsessa Ruusunen ".
Toiveeni toteutuu: "jos antaa aikuiselle vinkin että tahtoo saliin, pehmoon."
Minua kuunnellaan: päivittäin jos minulla on asiaa"
Jos en osaa jotain "jos ei osaa, voi leikkiä, ei tarvii apuakaan."
Hyvä kaveri on:" sellainen jolla on kihara tukka", "tyttökaveri halaa, se on hyvän merkki". **Kaveria ei kiusata:** "se voi olla herkkä ja sitä voi alkaa harmittaa."
Huolehdimme toisistamme: "ei lähetä ilman kaveria metikköön, ei jätetä kaveria lukkojen taakse", **ja leluista:** "leikkimällä" **sekä roskista**: "ollaan me kerätty metsässä roskia. Että auttaa luontoa"

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

2.2 Mistä on meidän varhaiskasvatus tehty

Lapsen ajatukset:
" Olis kiva jos me oltais ulkona ja sataa lunta ja joulupukki tuo joskus lahjoja."

Vanhemman ajatukset:
"Jokainen lapsi ja aikuinen on erilainen ja sekin on hienoa,
että tullaan silti hyvin toimeen."

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

2.3 Toiminta-ajatuksemme

ITSEENSÄ LUOTTAVA, TOISIA ARVOSTAVA

ILMAPIIRI

Aikuinen on turvallinen, kannustava, arvostava ja aidosti läsnä.

ILO, HUUMORI, ME-HENKI

Tekemisen ilo, niin lasten kuin aikuistenkin välisessä vuorovaikutuksessa.

KASVATUS-KUMPPANUUS

Jatkuvaa keskustelua ja yhteisten havaintojen tarkastelua vanhempien ja kasvattajien välillä.

RAKENTAVA VUOROVAIKUTUS

Lapsi tulee nähdyksi, kuulluksi ja ymmärretyksi.

LIIKUNTA – LUONTO – LEIKKI,

-YHDESSÄ ELÄEN

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

3 Painotukset toiminnassamme

3.1 Liikunta

" Jumpassa saa juosta, hauis kasvaa ja lihakset voimistuu."

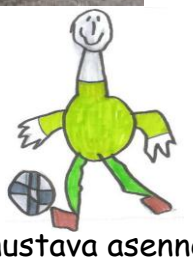
LIIKUNTA OSANA TOIMINTAAMME

- lapsen tapa oppia, tekemällä oppiminen
- hauskuus, mielihyvä, positiiviset kokemukset
- lapsen oma luovuus
- opetuksen ja ilmaisun väline
- mahdollisuus käyttää kaikkia aistikanavia
- toiminnan eheyttäminen (mm. matematiikka, äidinkieli)
- liikuntalajien monipuolinen tarjonta, leikin keinoin

PERIAATTEET

- liikunnan vuosikello
- aikuisen salliva/kannustava asenne
- ryhmätilat liikkumista mahdollistaviksi
- sisä- ja ulkotilojen muokkaaminen omaehtoista liikkumista edistäviksi
- salin ja liikuntavälineiden aktiivinen käyttö
- luonnon oma temppurata
- "liikuntavälipalat" päivittäin
- perheet mukaan (tapahtumat, juhlat)

" Mun mielestä sen takia se on niin tärkeä kun siitä toivottavasti tulee lapsille elämäntapa".
"Hauskaa yhdessäoloa erilaisten ihmisten parissa."

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

3.2 Luonto

"Tää on kivaa, kun aurinko paistaa ja hanska on maassa."
"Me nähtiin pieni hiiri, se oli pieni."

LUONTO OSANA TOIMINTAAMME

- tunneside luontoon
- oma retkipaikka
- kokemukset, elämykset, ilo
- yhdessä ihmettely, havainnointi
- aikaa leikille
- luontoliikunta, kuvaamataito
- luonnosta huolehtiminen

PERIAATTEET

- säännölliset luontoretket
- tutkimiseen soveltuvat välineet
- oikea pukeutuminen
- kiireettömyys
- eko-eväät
- luonto-ympäristö vuosikello
- kierrätys arjessa
- luontomateriaalin hyödyntäminen

"Olimme retkellä päiväkodin viereisellä joutomaalla. Pienen heinikkoisen hiekkakumpareen päällä lapset innostuivat kiipeämään ylös ja alas. Uudelleen ja uudelleen. Olivat kuulemma metsässä."

"... että lapset saavat olla luonnossa mahdollisimman paljon ja oppia uusia asioita"

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

3.3 Leikki

"On kivaa leikkiä kavereitten kaa. Ja talvella on kiva tehdä leivoksia ja kakkuja pihalla."
" Prinsessa-leikistä tulee hyvä mieli kun siinä saa tanssia."

LEIKKI OSANA LAPSEN PÄIVÄÄ JA TOIMINTAAMME

- lapselle luontaista
- keino tutkia ja ymmärtää maailmaa
- harjaannuttaa vuorovaikutustaitoja
- leikillisyys, hauskuttelu
- osallisuus

PERIAATTEET:

- leikkiaika ja -rauha
- erilaiset, leikkiin houkuttelevat tilat ja materiaalit (leikkitilan vinkit)
- yhteisöllisyys, me-henki
- taika-seinä / leikkitaulu: leikkeihin jakautuminen kuvien avulla
- aikuisen rooli: leikin mahdollistajana, ohjaajana, mallittajana, osallistujana, innostajana, havainnoijana

" Hyvä, että leikitään ja on tärkeää, että aikuinen ohjaa."

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

3.4 Yhdessä eläen

"Se on kivaa, että te aikuiset ootte täällä ja kaikki aikuiset on lemppareita."
"Kun oli aikuisten aamukahvitus nii Lara alko vakoilee mua pöydän alta ja sit mä menin sen kaa sinne. Niin me tutustuttiin."

Lapsen kokemus hyvästä päivästä – mitä päivän aikana on tapahtunut? (kasvattajien työilta 14.11.12)

- lupa harjoitella, aikuisen hyväksyvä ilmapiiri
- turvallisuuden tunne, luottamus aikuiseen
- lupa tunteiden ilmaisuun
- rauha, syli, lämpö
- kohdatuksi tuleminen, läheisyys
- onnistumisia, minusta iloitaan
- mukavat ruokailuhetket, ulkoilua, leporauha
- osallisuus, aikuisen kiinnostus
- kavereita, hauskaa tekemistä, iloa
- yhdessä puuhastelua

"Tutustumista – toisen tuntemista – syntyy kaverisuhteita"

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

4 Yhteistyö perheiden kanssa

" Ei ikävä aikuista (vanhempaa) kun saa olla sylissä. Sylissä on lämmin olo. Jos itkettää, syli rauhoittaa."

KASVATUSKUMPPANUUS RAKENTUU YHDESSÄ

- sen rakentuminen edellyttää molemminpuolista avoimuutta, luottamusta ja tahtoa
- sen tavoitteena on aina lapsen etu

PERIAATTEET:

- perheiden aamupala (aloitus)
- lapsi kotioloissa - keskustelu
- pehmeä lasku, vanhempi mukana
- omahoitaja/lähikasvattaja
- Vasu-keskustelut (lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma)
- 4v-Hyve malli (neuvola)
- päivittäiset keskustelut
- yhteinen havainnointi, yhteiset sopimukset
- lapsen osallisuus
- perheillat, tapahtumat
- perheiden aamupalat 1 krt/kk (Lummepolun pk)

" Töissä on levollinen olo."

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

PERIAATTEET

- lapsen aito kohtaaminen
- aloitteisiin vastaaminen
- leikki
- lapsen puhe – tarinat – sadutus
- Kasvun kansio
- Sanasäkit, kuvat
- aikuisen malli, sanoittaminen
- arkitilanteiden mahdollisuudet
- tunnetaitojen harjoittelu

Tontun salaisuus
"Olipa kerran yksi päiväkoti, joka oli meidän päiväkoti. Siellä päiväkodissa oli joulu. Tonttu toi sinne lahjan: Lahja oli iso paketti ja kaikki lapset sai sieltä lahjoja. Sitten lapset tulivat hakee ne omasta lokerosta. Lapset avasivat ne lahjat päiväpiirimatolla. Kaikki menivät ystävyyden piiriin ja kertoivat salaisuuksia."

- Papukaijat - pienryhmä -

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

PERIAATTEET

- omat jutut
- hauskat leikit
- "nuoriso"-laulut
- esitykset, näytelmät
- leikit, pelit
- osaksi toimintaa

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

PERIAATTEET

- perusrunko päivän kululle
- joustavuus, ennakointi muutoksissa
- viikko-ohjelma/ kk-ohjelma
- harjoitteluun kannustaminen
- yrittämisestä kiittäminen
- työkasvatuksen mahdollisuudet

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

5.4 Oppimistoimintojen organisointi

PERIAATTEET

- suunnitelmallinen pienryhmätoiminta
- arkitilanteiden mahdollisuudet
- aikaa harjoitella, lupa erehtyä
- eheyttämisen periaate
- sisällä, ulkona
- pihalla, metsässä
- liikuntahallissa, retkillä

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

"Jos toinen on vaikka erimaalainen, nii se voi auttaa sitä kertomaan.
Jos vaikka kaveri ei osaa selittää että missä asuu, nii sit toinen voi auttaa selittämään."

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Toiminnassamme ja toimintaympäristössämme huolehdimme että jokaisen lapsen kohdalla toteutuu:

- kasvatuskumppanuuden tietoinen vahvistaminen:
  -hoidon aloitus, lapsen Vasu, päivittäinen keskustelu, yhteinen havainnointi
- lapsen Kasvun kansio
- 4-vuotiaan Hyve-malli (neuvola)

Lapsen tarpeisiin vastaaminen:

- kasvatustoiminnan muokkaaminen
- pienryhmätoiminta
- oppimisympäristön muokkaaminen
- lapsikohtaiset suunnitelmat
- yhteistyön lisääminen
- päivä- ja viikkostruktuuri

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Monikulttuurisuuden kohtaamisessa on tärkeänä arvostus, hyväksyntä, kunnioitus ja avoimuus.

PERIAATTEET:

Lapsiryhmän eri kielet ja kulttuurit tutuiksi:

- maailmankartta, tervehdykset, fraasit, liput
- sadut, tarinat, laulut, leikit
- näyttelyt, esittelyt
- yhteistyössä perheiden kanssa

Lapsen äidinkielen vahvistaminen:

- perheiden tukeminen

Suomi toisena kielenä (S2) tukeminen:

- pienryhmät, leikki
- kuvat, sanoittaminen
- sanasäkit, vuosikello

Uskonto- ja katsomuskasvatus sovitaan yhdessä perheen kanssa lapsen Vasun laadinnan yhteydessä. Perustana on perheen vakaumuksen kunnioittaminen.

PERIAATTEET:

- eettinen kasvatus (oikea – väärä)
- toisen kunnioittaminen, ystävällisyys
- vuoden kierto: kirkolliset pyhät
- vierailut kirkossa
- laulut, lorut, kertomukset
- Tikkurilan seurakunnan vierailut

"Että, meille kerrottiin pääsiäistarina kirkossa. Meille avattiin semmoisia laatikoita, sieltä tuli liinoja, astioita ja eläimiä, sitten meille lauletiin pääsiäislauluja."

"… jokaisen persoonan kukkimisen mahdollistamista."

5.6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.6.1 Esiopetuksen järjestäminen

ESIOPETUSTA LIIKUNNAN KEINOIN

- lapsen tapa oppia, tekemällä oppiminen
- hauskuus, mielihyvä, positiiviset kokemukset
- lapsen oma luovuus
- opetuksen ja ilmaisun väline
- mahdollisuus käyttää kaikkia aistikanavia
- toiminnan eheyttäminen (mm. matematiikka, äidinkieli)
- ohjattua liikuntaa päivittäin
- sisä- ja ulkotilojen muokkaaminen omaehtoista liikkumista edistäväksi
- salin ja liikuntavälineiden aktiivinen käyttö
- liikuntalajien monipuolinen tarjonta, leikin keinoin
- liikuntaprojektit alueella / yhteistyö järjestöjen ja seurojen kanssa

PERIAATTEET

- vertaisryhmän merkitys
- myönteisen minäkuvan vahvistaminen
- oppimaan oppiminen
- sosiaaliset taidot
- pitkäjänteisyys, loppuun saattaminen
- kielellinen tietoisuus
- matemaattiset peruskäsitteet
- eheyttämisen periaate

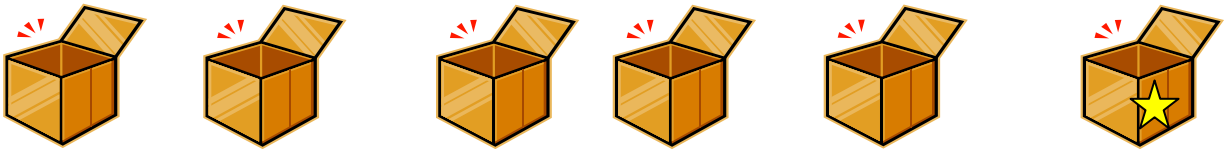
TOIMINTAMUODOT

- pienryhmät /koko ryhmä
- yhteistoiminnallisuus
- aamu-/päiväpiirit
- laatikkotehtävät
- liikunta – leikki – musiikki – kuvaamataito työtehtävät – ilmaisutaito – pöytätason pelit
- retket, teemat, tapahtumat

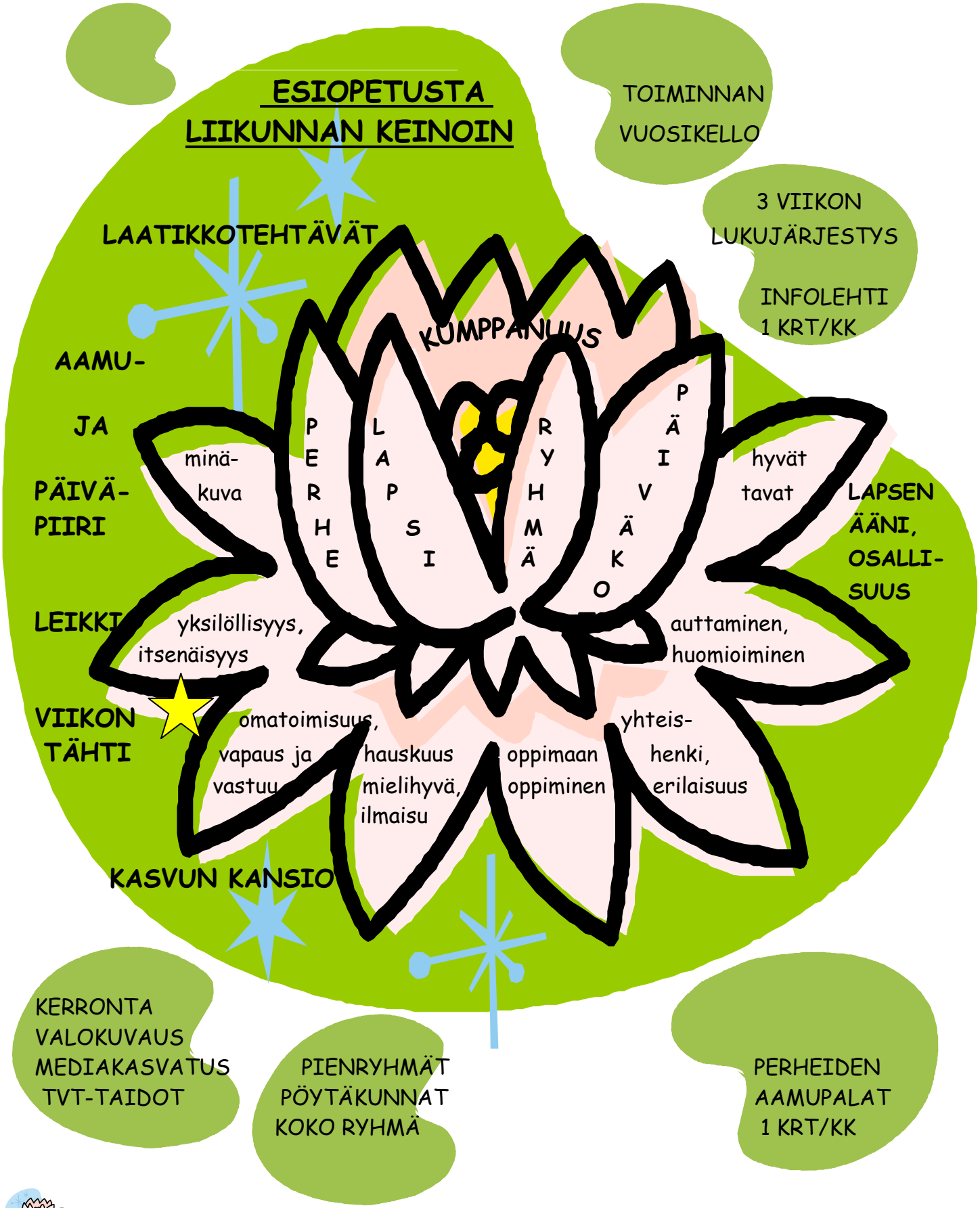
LAATIKKOTEHTÄVÄT:

omatoimisuus – vastuu – itsestä huolehtiminen – yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen

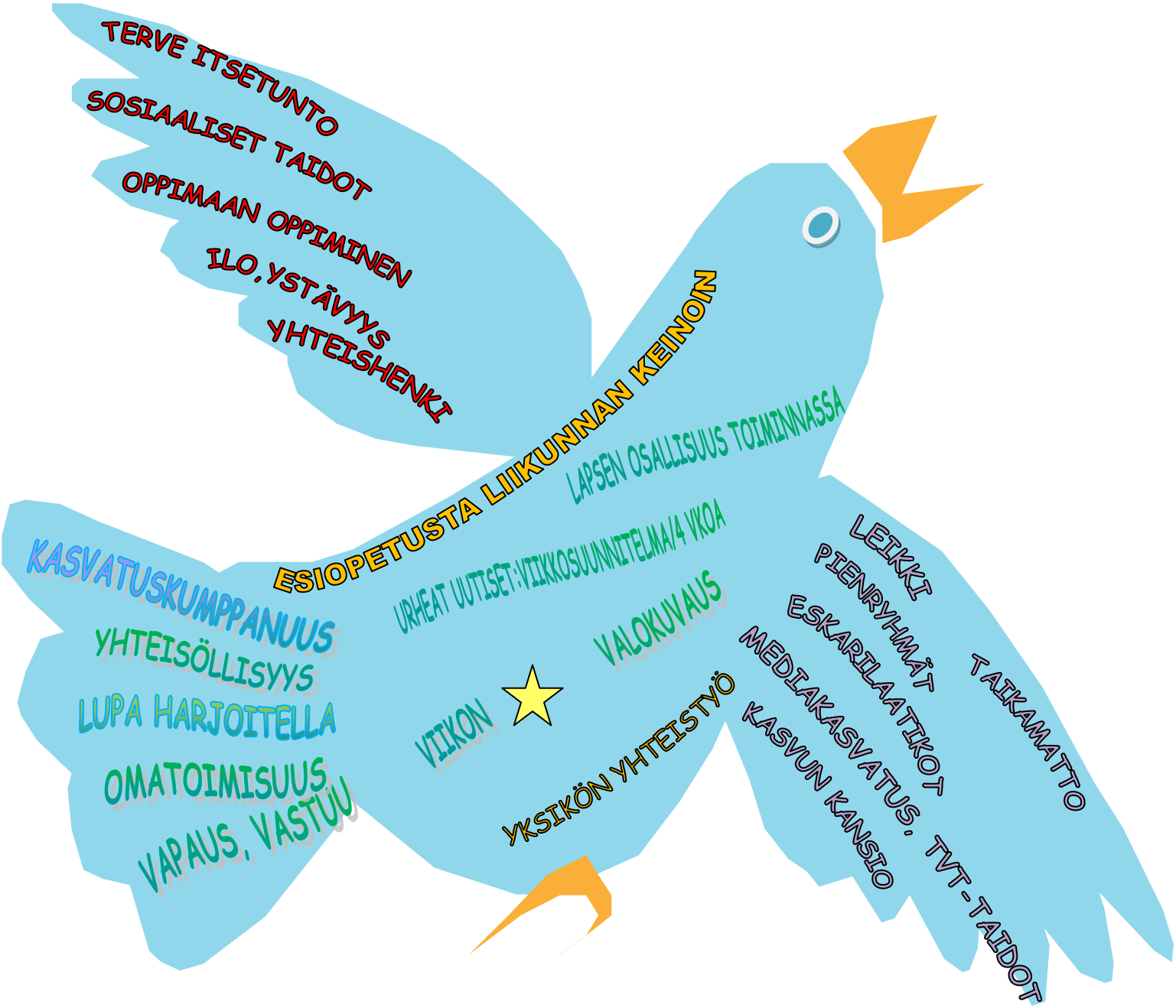

äidinkieli – matikka - ympäristö/luonto – taide - fyys./motorinen - lapsen oma tehtävä

Lummepolun esiopetuksen erityispiirteitä

Urheilupuiston päiväkodin esiopetuksen erityispiirteitä

5.6.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Maahanmuuttajataustaisille esiopetusikäisille lapsille joiden suomenkielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen ilman tukea

PERIAATTEET:

- osana esiopetusryhmän toimintaa
- esiopetuksen työpäivinä
- viisi tuntia päivässä

TAVOITTEET:

- suomenkielen oppiminen
- kotoutuminen
- esiopetuksen sisältöjen omaksuminen
- ystävyyssuhteiden muodostuminen
- oman äidinkielen merkityksen vahvistaminen

TYÖTAVAT:

- oppimisympäristön muokkaus, kuvien käyttö
- leikki, toiminnallisuus
- Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma
  (S2-oppimissuunnitelma ja seuranta lomake)
- havainnointi ja arviointi
- kasvatuskumppanuuden rakentaminen
- konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja kieli- ja kulttuurikoordinaattorin tuki

5.6.3 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Liikuntakerho Vauhtiviikarit

klo 9.30-11 ULKOLIIKUNTA **YLEISURHEILUA** • kadonnutta kuularinkiä etsimässä	klo 9.30 – 11 **HIIHTOA** • välineiden ihmettelyä perinteisellä tyylillä	klo 9.30 – 12.30 **METSÄPÄIVÄ** • jättiötökät luupin läpi
sekäklo 11-12.30 TATAMI • leikkivarjon pyörteissä	klo 11-12.30 TATAMI • mono-tanssit	

Poikien pappahippa:
Pojat ovat pappoja ja ajavat takaa tyttöjä eli mummoja sekä hoitokodintätejä eli aikuisia. Kiinnisaadut viedään hoitokotiin. Leikki loppuu kun papat ovat saaneet kaikki kiinni.

klo 9.30- 11 ULKOLIIKUNTA **PIHASEIKKAILU** • perheiden yhteinen liikunta-aamiainen	klo 9.30 -11 **LUMILEIKIT** LUMIVUORTEN VALLOITUSTA • omat lapiot mukaan!
klo 11- 12.30 LIIKUNTAHALLI • ponnahdus-laudalta korkeuksiin	klo 11-12.30 TATAMI NASSIKKAPAINI • gatepillarit vauhtiin

klo 9.30-11 **JÄÄHALLI** ISÄNPÄIVÄ-LUISTELU	klo 9.30 – 11 TATAMI • **lelupäivä**	klo 9.30 – 12.30 **RETKIPÄIVÄ** • vuori-kiipeilyä kallio-puistossa
klo 11-12.30 TATAMI • kuva-suunnistusta	klo 11-12.30 LIIKUNTA-HALLI • este-juoksua	

klo 9.30 – 11 UIMAHALLI **VESILEIKIT**	klo 9.30-12.30 **ÄITIENPÄIVÄ-YLEISURHEILUA** Hiekkaharjun kenttä • keihäskaaria, maratonjuoksu ja nyyttäreitä
klo 11-12.30 TATAMI • ihmis-keilausta	

klo 9.30 -11 JUNIORIHALLI • fudista ja muuta palloilua	klo 9.30 – 11 **PYÖRÄILY** • maasto- ja kaupunki-ajot	klo 9.30 – 12.30 **LÄKSIÄISET** • toive-leikkejä
klo 11-12.30 TATAMI • notkeus-nurkka	klo 11-12.30 LIIKUNTA-HALLI • nauhat solmussa	

Äidin kommentti:
"Pelkän perushoidon sijasta lapsi saa kolme tuntia täyttä toimintaa."

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

SELKEÄT RAKENTEET:

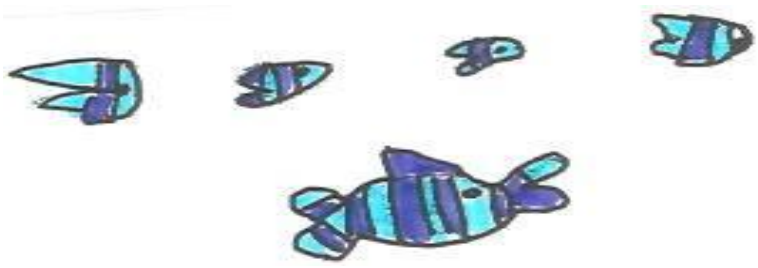
- Yksikön strategiapäivä
- Työillat (2+2/v)
- Edustukselliset palaverit: -jory, teema, hyvinvointi, tapahtuma
- Tiimipalaverit(1krt/vk)
- Tiimi-Tuket
- Yksilö-Tuket
- Lapsi-Vasut

YHTEISET SOPIMUKSET:

- Yksikön Vasu
- Perehdytyksen Käsikirja
  - Vuosikellot (liikunta, luonto, tapahtumat)
  - Yksikön tuloskortti
  - Tiimisopimus
  - Tiimien työsuunnitelmat
- Viikko/kk-suunnitelmat

KEINOT:

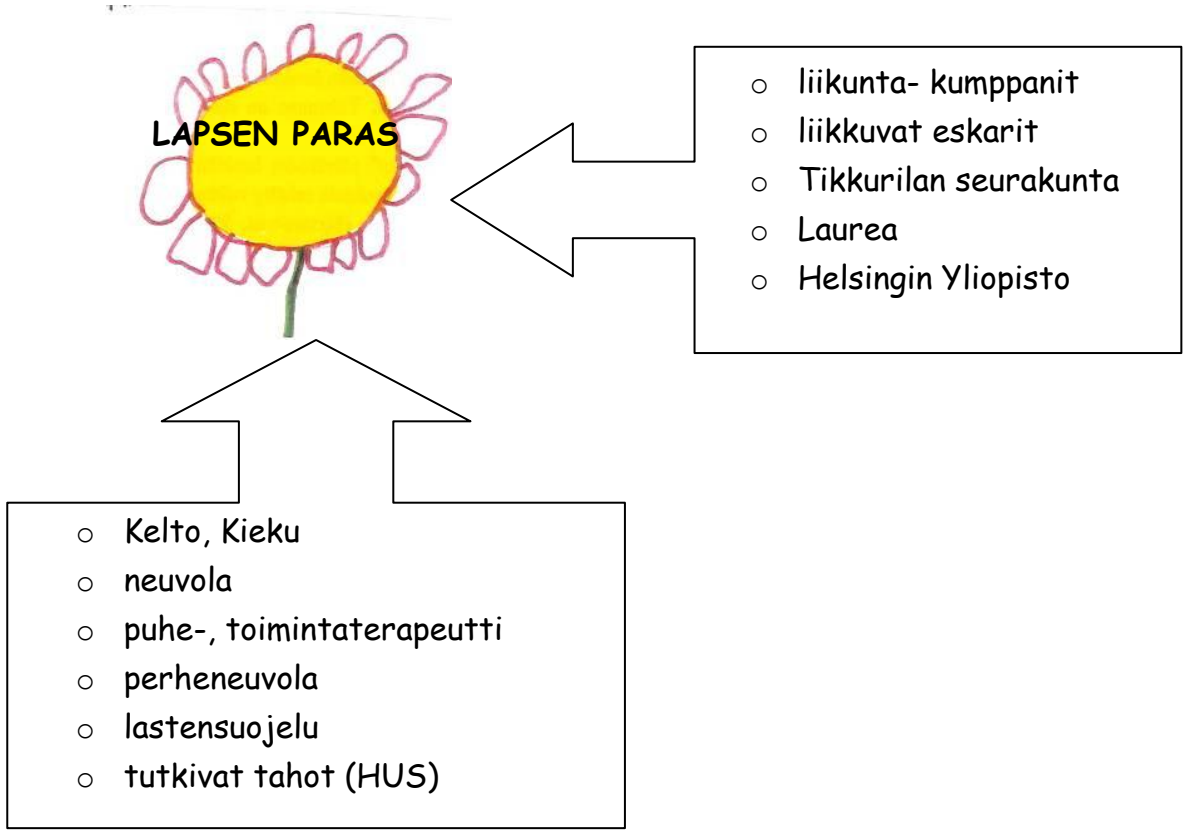
- Säännöllisesti asialistoilla
- Muistiot, dokumentit
- Kyselyt, haastattelut, asiakaspalaute
- Tiimien suunnittelu ja arviointi-iltapäivät (4h x 2/v)
- Perehdytys-käsikirjan päivitys

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

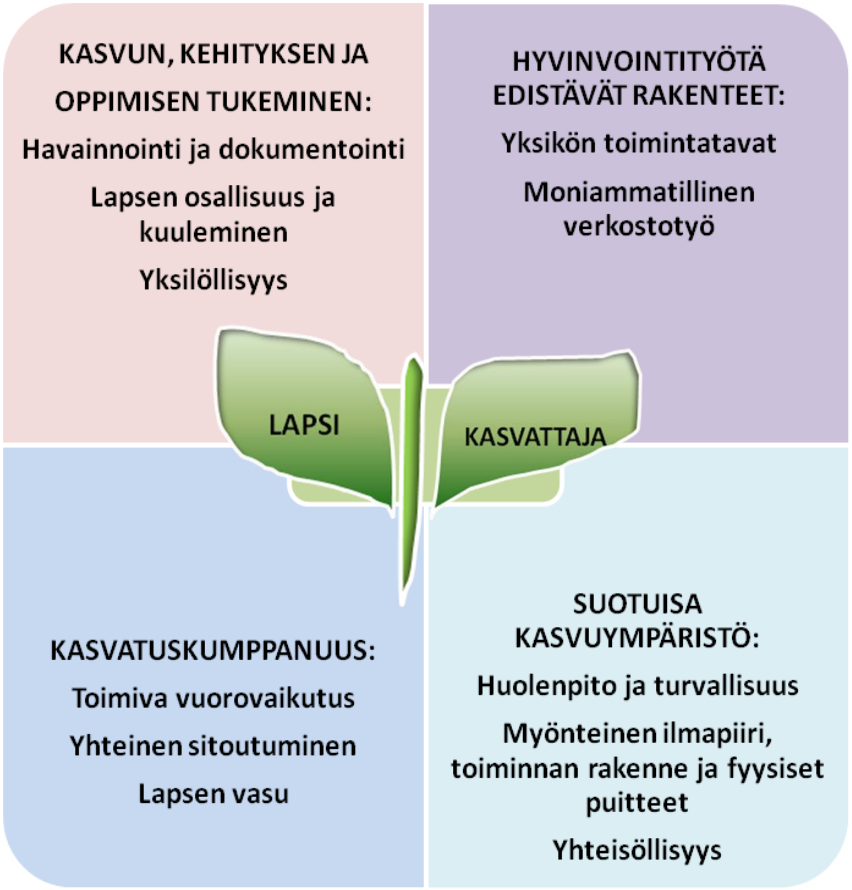
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

HYVINVOINTITYÖ:

- osana yksikön palaverirakenteita
- kiinteänä kohtana asialistalla
- osana tiimin palaveria
- osana lapsen Vasu-keskustelua

OPPILASHUOLTO:

alkusyksy (kelto, neuvola)
kevät (kelto)
esiopetuksen palaverin asialistalla

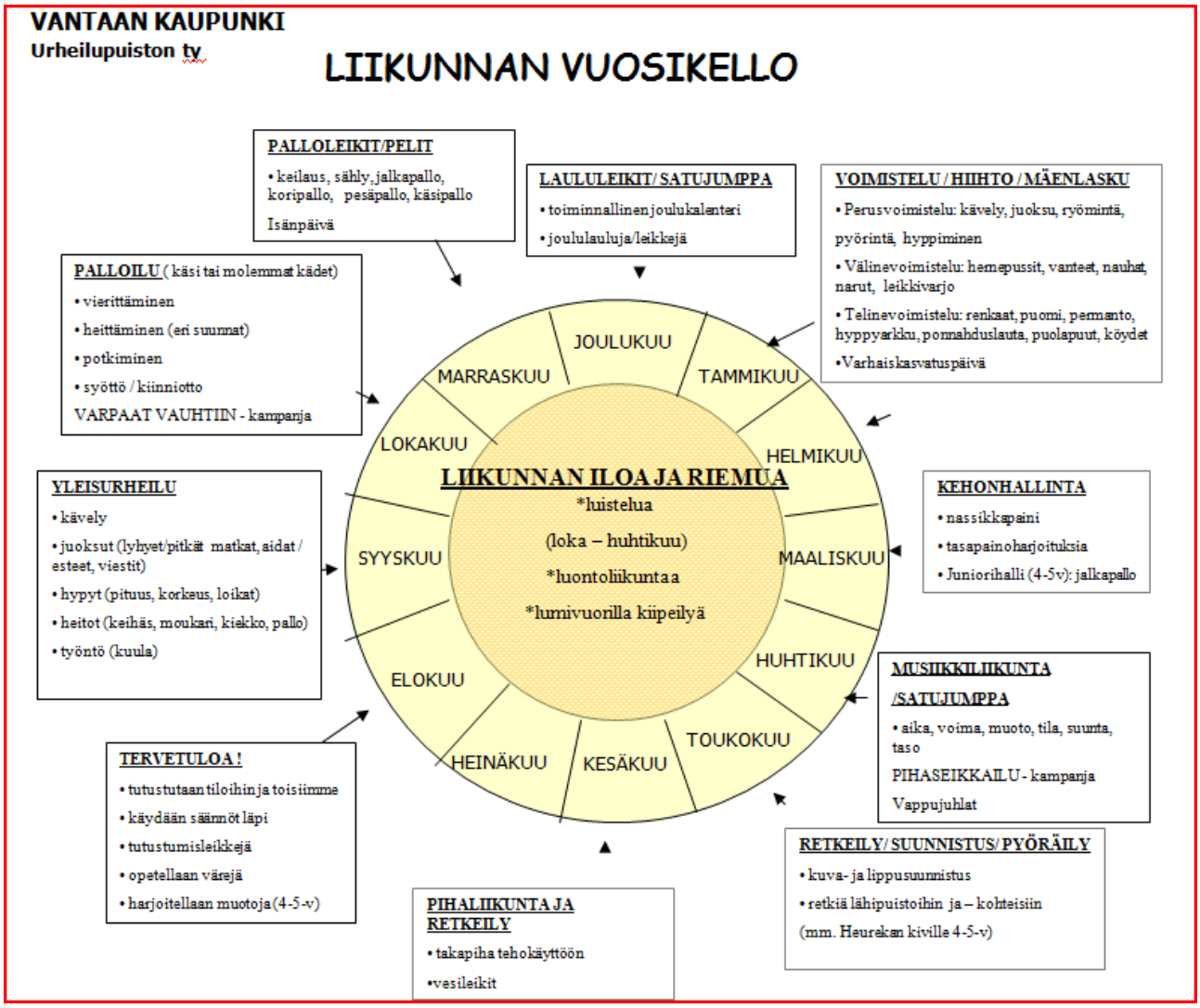
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

PERIAATTEET:

- päivittäiset keskustelut
- ryhmien viikko/kuukausi-taulut esillä
- 3vk:n lukujärjestys sähköisenä (Vauhtarit)
- ilmoitustaulut
- infolehdet sähköisenä 1 krt/kk

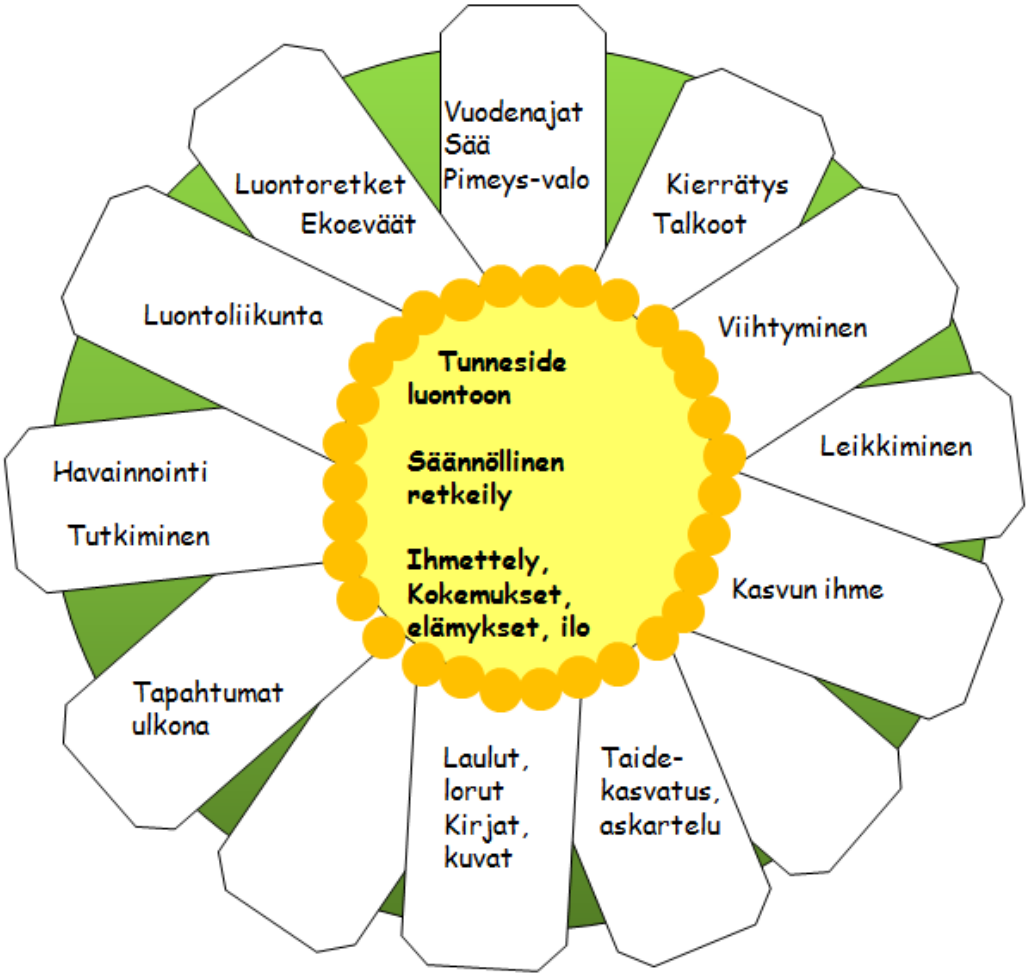
Liite 1

VANTAAN KAUPUNKI
Urheilupuiston ty
LIIKUNNAN VUOSIKELLO
PALLOLEIKIT/PELIT
• keilaus, sähly, jalkapallo, koripallo, pesäpallo, käsipallo
Isänpäivä
LAULULEIKIT/ SATUJUMPPA
• toiminnallinen joulukalenteri
• joululauluja/leikkejä
VOIMISTELU / HIIHTO / MÄENLASKU
• Perusvoimistelu: kävely, juoksu, ryömintä, pyörintä, hyppiminen
• Välinevoimistelu: hernepussit, vanteet, nauhat, narut, leikkivarjo
• Telinevoimistelu: renkaat, puomi, permanto, hyppyarkku, ponnahduslauta, puolapuut, köydet
•Varhaiskasvatuspäivä
PALLOILU (käsi tai molemmat kädet)
• vierittäminen
• heittäminen (eri suunnat)
• potkiminen
• syöttö / kiinniotto
VARPAAT VAUHTIIN - kampanja
JOULUKUU
TAMMIKUU
HELMIKUU
MAALISKUU
HUHTIKUU
TOUKOKUU
KESÄKUU
HEINÄKUU
ELOKUU
SYYSKUU
LOKAKUU
MARRASKUU
LIIKUNNAN ILOA JA RIEMUA
*luistelua
(loka – huhtikuu)
*luontoliikuntaa
*lumivuorilla kiipeilyä
YLEISURHEILU
• kävely
• juoksut (lyhyet/pitkät matkat, aidat / esteet, viestit)
• hypyt (pituus, korkeus, loikat)
• heitot (keihäs, moukari, kiekko, pallo)
• työntö (kuula)
KEHONHALLINTA
• nassikkapaini
• tasapainoharjoituksia
• Juniorihalli (4-5v): jalkapallo
MUSIIKKILIIKUNTA /SATUJUMPPA
• aika, voima, muoto, tila, suunta, taso
PIHASEIKKAILU - kampanja
Vappujuhlat
TERVETULOA !
• tutustutaan tiloihin ja toisiimme
• käydään säännöt läpi
• tutustumisleikkejä
• opetellaan värejä
• harjoitellaan muotoja (4-5-v)
RETKEILY/ SUUNNISTUS/ PYÖRÄILY
• kuva- ja lippusuunnistus
• retkiä lähipuistoihin ja – kohteisiin
(mm. Heurekan kiville 4-5-v)
PIHALIIKUNTA JA RETKEILY
• takapiha tehokäyttöön
•vesileikit

Liite 2

VANTAAN KAUPUNKI
Sivi
Urheilupuiston ty

LUONTO – YMPÄRISTÖ – KESTÄVÄ KEHITYS

Liite 3:

Toimintaa ohjaavat valtakunnalliset ja kuntatason asiakirjat

Varhaiskasvatuksen oppimis- ja opetussuunnitelma 2000
Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012
Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa 2012
Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille 2012

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Vantaa

Sivistystoimi
Urheilupuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Lummepolun päiväkoti, Urheilupuiston päiväkoti,
Vauhtiviikari liikuntakerhot
Lummetie 27 a, 01300 Vantaa
09-839 27244

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Vallinojan päivähoitoyksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 JOHDANTO 1

2 OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT 2

2.1 Arvolähtökohdat 2

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 4

3 LASTEN PUHEENVUORO 4

4 YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA 5

5 TYÖ LASTEN PARISSA 6

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 6

5.2 Lapsen motorisen kehityksen tukeminen 7

5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 7

5.4 Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja toimintaperiaatteet 7

5.5 Päivän kulku ja omatoimisuus 8

5.6 Lasten leikki 9

5.7 Oppimistoimintojen organisointi 10

5.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 11

5.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki 11

5.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 12

5.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 13

5.10 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto 14

6 TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI 14

7 KUMPPANUUDET, YHTEISTYÖVERKOSTOT JA JULKISUUSTYÖ 16

7.1 Yhteistyötahot ja hyvinvointityö 16

1 JOHDANTO

Vallinoja sijaitsee Korson pohjoispuolella rajanaapureinaan Kerava ja Tuusula. Vallinojan asuinalueelta löytyy hyvin erilaista asumista: omakotitaloja, rivitaloja ja kerrostaloja luonnonläheisellä asuinalueella. Vallinojan aluetta ympäröivät metsät ja pellot, jotka tarjoavat mielenkiintoisen ja monipuolisen ulkoiluympäristön alueen asukkaille ja päiväkodin lapsille. Keravan puolelta löytyy kahden kilometrin päästä ulkoilukenttä, jossa voi kesäisin yleisurheilla ja talvisin luistella. Vierumäen koulun läheisyydessä on pururata, josta löytyvät metsän ympäröimät lenkki- ja hiihtopolut sekä iso pulkkamäki. Samoin päiväkodin lähipellolla voi käydä hiihtämässä lasten kanssa.

Korson keskustassa on kävely- tai bussimatkan päässä Lumo, josta löytyvät kirjasto, yhteispalvelupiste ja kulttuurisäpinöiden järjestämät tapahtumat mm. teatterit. Kirjastoauto käy Vallinojalla kerran kuukaudessa aivan päiväkodin vieressä.

Vallinojalla on toiminut Varpusen ryhmäperhepäiväkoti vuosina 1995-2012 ja Satakielen ryhmäperhepäiväkoti vuosina 2002 – 2005. Vuonna 1998 Vallinojan päiväkoti aukaisi ovensa kolmiryhmäisenä päiväkotina. Kunnallista perhepäivähoitoa on alueella ollut vuoteen 2004 saakka. Päiväkoti kasvoi isoihin mittoihin, kun viimeiset koululuokat siirtyivät Vierumäkeen vuonna 2011. Päiväkodissa on nykyään kuusi ryhmää; Nastojen, Muttereiden, Pulttien, Helojen, Niittien ja Ruuvien ryhmät.

Sanotaan, että Vallinojalla oli aikoinaan Ollin vaja ja siellä säilytti Olli työkalupakkiaan. Vallinojan päiväkodin ryhmien nimet ovat työkalupakista, jolla halutaan kuvata kaikkien osallisuutta ja tarpeellisuutta yhteisössämme. Toiminnan lähtökohtana on lapsi, joka saa leikkiä, liikkua, tutkia ja kokea erilaisia taiteen tekniikoita mielenkiintonsa ja kehittymisensä tueksi. Toiminta on vuorovaikutuksellista suhteessa ympäristöön ja ihmisiin. Luonto nouseekin meidän päiväkodissamme hyvin tärkeäksi toimintaympäristöksi.

Päiväkodin vahvuutena on yhteisöllisyys, tunne, että kaikki kokevat osallisuutta ja arvostusta päivähoidossa. Työntekijät arvioivat säännöllisesti toimintaansa ja muuttavat tarvittaessa toimintatapojaan. Toimimme mahdollisuuksien mukaan pienryhmissä. Näin vastuukasvattaja tutustuu paremmin oman ryhmänsä lapsiin ja näiden vanhempien kanssa on luontevaa tehdä yhteistyötä.

Jotta voimme parhaalla mahdollisella tavalla tukea lapsen kasvua ja kehitystä päiväkotimaailmassa, pidämme vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä asiana. Arvostamme vanhempia asiantuntijoina lapsensa asioissa, tärkeinä henkilöinä lapsen maailmassa. Haluamme tukea vanhempien kasvatustyötä varhaiskasvatuksen keinoin. Näin lapsi pääsee nauttimaan ja kehittymään kodin pienessä ympäristössä ja päiväkodin ryhmätoiminnassa.

Vallinojalla 20.6.2013
Satu Turunen
Vallinojan päiväkoti

2 OPETUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Arvolähtökohdat

Vallinojan päiväkodin toimintaa ohjaavat kaupungin arvot, visiot ja toiminta-ajatus varhaiskasvatuksessa. Arvot näkyvät toiminnassamme seuraavasti:

Innovatiivisuus

- ✓ Yhteisesti sovitun toimintatavan pohjalta arvioimme toimintaamme ja olemme valmiita muuttamaan toimintaamme tilanteen mukaan. Meillä on selkeä rakenne pohjalla, johon voimme ja olemme valmiita tekemään tarpeellisia variaatioita.
- ✓ Voimme rohkeasti esitellä toisille omia ammatillisia ratkaisujamme ja ajatuksiamme, saamme vertaistukea toisiltamme myös tiimirajojen yli.
- ✓ Vuorovaikutustilanteissa olemme aidosti läsnä, kuuntelemme ja arvostamme lapsia, vanhempia ja työkavereita, luomme turvallisen ilmapiirin päiväkotiimme.
- ✓ Meillä on lupa kokeilla, erehtyä, yrittää uudelleen, oppia kokemuksistamme.

Kestävä kehitys

Kulttuurinen

- ✓ Päiväkodissamme vahvistamme eri kulttuuritaustaisten lasten omaa kulttuuria esim. lukemalla tarinoita lasten entisestä kotimaasta tai lasten vanhemmat voivat tulla kertomaan omasta lapsuudestaan. Arvostamme ja tuemme vanhempien työtä oman kulttuurin välittämisessä lapsilleen.
- ✓ Tutustutamme lapsia suomalaiseen kulttuuriin; nyky- ja perinnekulttuuriin mm. satujen, tarinoiden, kertomusten, keskustelujen, laulujen, runojen, lorujen, teatteriesitysten kautta. Samalla kiinnitetään lasten huomiota kirjojen oikeaoppiseen käsittelyyn, tutustutetaan heitä erilaisiin kirjoihin ja kuinka tietoa voi kirjoista hakea.
- ✓ Pidämme tärkeänä tiedostaa uudet kulttuurit yhteisössämme ja samalla siirrämme lapsille vanhaa lasten kulttuuriperinnettä.
- ✓ Henkilökunnan tärkeänä tehtävänä on tutustua päiväkodissa oleviin vieraisiin kulttuureihin ja auttaa eri kulttuureista tulevia lapsia sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin. Monimuotoisuuden hyväksymisen, ymmärtämisen ja suvaitsemisen koemme tärkeänä yksikössämme.

Sosiaalinen

- ✓ Kasvattajat pohtivat ja arvioivat jatkuvasti omaa vuorovaikutustaan suhteessa lapsiin, vanhempiin ja työkavereihin.
- ✓ Tasa-arvoinen kohtelu ei ole kaikille yhtä paljon, vaan tarpeiden mukaan harkittua. Tämä vaatii kasvattajalta sensitiivisyyttä kohdatessaan lapsi, kasvattajan on oltava tässä hetkessä läsnä.
- ✓ Työtä eivät ohjaa sukupuoliroolit, vaan aktiivisesti ohjataan lapsia leikkimään ja toimimaan yli konservatiivisen sukupuoliroolijaottelun, esim. tyttöjä opastetaan autoleikkeihin ja poikia vastaavasti kotileikkeihin muuksikin kuin kotieläimeksi. Vanhempien toiveita lapsen kasvatuksesta kuunnellaan, heille kerrotaan lasten tasa-arvoisesta kohtelusta kulttuurista tai sukupuolesta riippumatta ja jokaisen ihmisen kunnioittamisesta.
- ✓ Henkilökunta huolehtii lasten tasa-arvoisesta kohtelusta, lasten tarvitsemasta vuorovaikutuksesta niin, että myös rauhallisemmat ja hiljaisemmatkin lapset tulevat päivän aikana kohdatuiksi. Tämä vaatii ammatillista kohtaamista myös itselleen haastavimpien henkilöiden kohdalla ja hyvää ammattitaitoa vuorovaikutuksellisessa työssä.
- ✓ Kasvattajat tiedostavat toiminnallaan vaikuttavansa lasten ajatuksiin ja siksi toiminnassaan kohtelevat lapsia tasa-arvoisesti riippumatta lasten kulttuuritaustasta tai sukupuolesta. Vanhempien kanssa keskustellaan esim. lapsen varhaiskasvatuskeskustelussa (myöhemmin tekstissä viitataan lapsen Vasu) lasten tasa-arvoisesta kohtelusta.
- ✓ Arvostamme hyvää työilmapiiriä, jota emme pidä itsestäänselvyytenä, vaan kaikkien yhteisenä vastuuna sen toteutumisesta.

- ✓ Huolehdimme ja kunnioitamme toisiamme työyhteisössämme, emme jätä ketään yksin, vaan tuemme toisiamme.

Ekologinen

- ✓ Kierrätämme mahdollisimman paljon erilaisia asioita: paperit ja pahvit keräykseen, ruokajäte bioroskikseen, materiaalien monipuolinen ja tehokas käyttö, esim. luonnonmateriaalit, sekä materiaalien uusiokäyttö askartelussa. Myös leluja ja pelejä kierrätetään päiväkodin sisällä.
- ✓ Teemme retkiä lähimetsiin ja lähiympäristöön. Tarvittaessa käytämme julkista liikennettä esim. Lumo -käynnillä.
- ✓ Lapset vaikuttavat ryhmänsä ympäristöön osallistumalla suunnitteluun, esim. sisätilojen suunnitteluun.
- ✓ Lapsia opetetaan arvostamaan leluja ja pois kertakäyttöajattelusta. Vanhempia kannustetaan tukemaan ekologisuus-ajattelua esim. lelujen kierrätyksellä, vanhempien omalla osta – myy – vaihda -palstalla päiväkodilla ja lasten vaatteiden nimeämisellä vaatteiden hukkaamisprosentin laskemiseksi
- ✓ Lasten ja henkilökunnan ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden lisääminen koulutuksen ja muun oppimateriaalin kautta.
- ✓ Rakennettuun ja rakentamattomaan ympäristöön tutustuminen ja siitä huolehtiminen.

Taloudellinen

- ✓ Ekologisten valintojen kautta näkyy säästöinä.
- ✓ Hankinnat ovat tarkasti harkittuja. Tarkastelemme ensin koko talon ja tarvittaessa kyselemme muilta päiväkodeilta puuttuvia materiaaleja ennen kuin tilaamme lisää.
- ✓ Pelien ja lelujen oikeanlainen käyttö, ja arvostus.
- ✓ Mottomme on ”vähän voi olla paljon”.
- ✓ Teemme yhteistyötä vanhempien kanssa, jotta vanhemmat esimerkiksi ymmärtävät miksi on tärkeää ajoissa ilmoittaa lapsensa poissaolo. Näin ei muun muassa tehdä lapselle turhaan ruokaa, joka päätyy poisheitettäväksi. Kaikki pienet teot vaikuttavat isosti kokonaisuuteen.

<u>Yhteisöllisyys</u>

- ✓ Yhteisöllisyys näkyy toiminnassamme yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisena yhdessä sovittujen toimintatapojen ja – periaatteiden mukaisesti.
- ✓ Kasvatuskumppanuus merkitsee meille vanhemmuuden vahvistamista ja tukemista, me emme ole viemässä heidän asiantuntijuuttaan ja kasvatusvastuutaan.
- ✓ Keskustelujen kautta vahvistamme ja tuemme vanhempien osaamista ja osallisuutta esimerkiksi arjen hakutilanteissa ja Vasu – keskusteluissa.
- ✓ Vanhemmat ovat tervetulleita tutustumaan lapsensa päivähoidon arkeen.
- ✓ Kunnioitamme kummankin vanhemman vanhemmuutta ja lapsen oikeutta molempiin vanhempiin
- ✓ Tuemme lasten osallisuutta esimerkiksi kuuntelemalla heidän toiveitaan, ottamalla heitä mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen ja innostamalla heitä omatoimisuuteen.
- ✓ Aikuinen huomioi lapsen vireystilan ja havainnoi lapsen kiinnostuksen kohteen muokatessaan toimintaa lapsille sopivaksi.
- ✓ Lasta vahvistetaan kokemaan yhteisöllisyyttä ja toimimaan yhteisöllisesti toisiamme huomioiden ja tukien. Yhteisen hyvän tekemisen työtapana on esimerkiksi lelujen kerääminen yhdessä.
- ✓ Lapsen itsesäätelytaitojen vahvistaminen esimerkiksi tunteiden nimeäminen ja niistä keskustelemiminen, aikuisen malli tunteiden ilmaisussa, syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen, toisten huomioiminen, hyvät tavat ja kokemus ryhmän jäsenenä olemisesta.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Kasvattajuus

Meillä Vallinojalla on moniammatillinen kasvattajayhteisö: lastentarhanopettaja, lastenhoitaja, avustaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Me sitoudumme työpaikan yhteisiin arvoihin, joita olemme yhdessä hioneet ja pohtineet keskustelun ja ajatustenvaihdon kautta. Työtapojamme määrittelevät yhteiset työsuunnitelmat, Vallinojan, Vantaan ja valtakunnallinen Vasu, esiopetussuunnitelmat ja lapsiryhmän tarpeet. Lapsiryhmän ja työyhteisön tarpeiden mukaan dokumentoimme, arvioimme ja kehitämme omaa työtämme ja toimintaamme jatkuvasti.

Kasvattajina sitoudumme ottamaan vastaan rakentavaa palautetta esimerkiksi vanhemmilta, lapsilta ja työkavereilta. Olemme valmiit antamaan palautetta myös työkavereille uudistuaksemme työssämme. Lisäksi ylläpidämme ammattitaitoamme osallistumalla erilaisiin koulutuksiin. Kasvattajat tunnistavat lapsen herkkyyskausien merkityksen työssään ja ymmärtävät lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostavan saumattoman kokonaisuuden. Vallinojalla sitoudumme ylläpitämään päiväkodin hyvää, positiivista, kannustavaa ja toisia kunnioittavaa ilmapiiriä, jotta lapsen on turvallista kasvaa ja kehittyä.

Lapsikäsitys

”Matka omaan itseen alkaa lapsena.”

Päiväkodissamme lapsuuden arvostaminen on tärkeää. Lapsuus on arvokas osa ihmisen elämänkaarta ja siihen on oikeus kaikilla. Lapsi saa olla lapsi, pieni ihminen ilman aikuisten huolia ja murheita. Hän on ajatteleva, tunteva, aidosti utelias ja kokonaisvaltainen ihminen, joka elää hetkessä aktiivisena osallistujana. Jokainen lapsi on yksilö, persoonallisuus, jota kunnioitetaan omana itsenään.

3 LASTEN PUHEENVUORO

Päiväkodissamme edistetään lasten osallisuutta kuuntelemalla heidän toiveitaan esimerkiksi arkitoimintojen toteuttamisessa. Isommat lapset saavat vaikuttaa muun muassa siihen paljonko he ottavat ruokaa, jotta he oppivat ottamaan ruokaa sopivasti. He voivat myös valita jäävätkö he joinain aamupäivinä mieluummin sisälle aamu-ulkoilun sijaan. Lisäksi lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet ohjaavat niin toiminnan suunnittelua kuin toteutusta; pienetkin lapset osaavat ilmaista mikä on heille mielekästä toimintaa ja mitä he haluaisivat esimerkiksi leikkiä. Isommat lapset vaikuttavat myös itse aktiivisesti päivähoitopäivän sisällön suunnitteluun ja toteutukseen suunnittelemalla muun muassa jumppatuokioita ryhmälleen. Lapsia osallistetaan myös heitä koskevaan päätöksentekoon laatimalla heidän kanssaan yhteistyössä esimerkiksi ryhmäkohtaisia sääntöjä ja toimintatapoja. Lapset osallistuvat lisäksi iän ja kehitystasonsa mukaisesti erilaisiin heitä itseään koskeviin palavereihin, kuten varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien laatimiseen.

Päiväkotimme lasten osallisuus huomioitiin myös Vallinojan varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Monessa lapsiryhmässä keskusteltiin siitä millainen päiväkoti on kiva lasten mielestä ja mitä he haluaisivat päiväkodissa tehdä. Lisäksi heiltä kysyttiin millaisia ovat kivat aikuiset ja kivat kaverit. Lisäksi muutama 4-6-vuotias lapsi osallistui yhteen varhaiskasvatussuunnitelman päivityspalaveriin.

1. Millainen on kiva päiväkoti?

”Vallinojan päiväkoti, täältä puuttuu vaan äiti ja isi.”
”Sellanen missä on paljon kivoja kirjoja ja leluja.”
”Sellanen missä askarrellaan ja jumpataan paljon.”
”Kivaa leikkiä koko päivä.”
”Päiväkoti on kiva, kun siellä on kavereita.”
”Kivaa on kun päiväkodissa on karjalanpiirakkaa, pullaa ja herkkuja.”
”Ja paljon syötävää.”

2. Mitä lapset haluavat tehdä päiväkodissa?

"Kivaa on maalata ja askarrella."
"Jumppa ja tanssiminen on kivaa."
"Kaverin kanssa leikkiä dinoilla ja autoilla."
"Tykkään ulkona leikkiä."
"Tehdä palapelejä."
"Kivaa se mitä ollaan tehty jo."
"Olis kiva jos päiväkodissa olis joku lemmikki, jota vois hoitaa. Vaik käärme, lintu tai marsu."
"Talvella on kivaa hiihtää, laskea mäkeä ja tehä lumienkeleitä."
"Päättää mitä ruokaa on."
"Saa laittaa hienoja vaatteita."

3. Millainen on kiva kaveri?

"Sellanen kuka tekee mun kanssa palapelejä."
"Hymyilee ja on iloinen."
"Ei riitele eikä lyö."
"Se on iloinen mulle ja leikkii koko ajan mun kanssa."
"Hymynaama."
"Kiltti."
"Ottaa kiinni kädestä."
"Leikkii toisten kanssa."
"Ei määräile."

4. Millainen on kiva aikuinen?

"Se on iloinen."
"Sellanen josta mä tykkään."
"Kiltti."
"Se joka tekee töitä."
"Hymynaama."
"Tavallinen ja kiltti."
"Joka hoitais jos toinen tulis kipeeksi."
"Antaa syödä karkkia."
"Kiva aikuinen ei oo tuhma, sano rumasti lapsille tai ei anna lasta tehä mitään."

4 YHTEISTYÖ PERHEIDEN KANSSA

Me pidämme tärkeänä vanhempien oman lapsen asiantuntijuutta, koska vanhemmat ovat lapsensa ensisijaisia kasvattajia. Kannustamme vanhempia olemaan rohkeita vanhemmuudessaan myös täällä päiväkodissa. Haluamme avointa ja luottamuksellista yhteistyötä, joka pohjautuu tasavertaisuuteen ja toisten kunnioittamiseen. Pidämme tärkeänä vuorovaikutuksellista keskustelua, ja olemme halukkaita kuuntelemaan vanhempien toiveita.

Lapsen aloittaessa hoidon kutsumme vanhemmat tutustumiskäynnille seuraamaan lapsiryhmän toimintaan. Aloituskeskustelussa käymme läpi vanhempien täyttämän lapsi kotioloissa – lomakkeen. Näin välittyy tieto lapsesta, sekä päivähoitoon liittyvistä odotuksista ja toiveista. Lapsi kotioloissa – lomake voidaan tehdä myös lapsen kotona. Päiväkotimme tapana on toimintakauden alussa jakaa kotiin pihasäännöt, joita vanhemmat voivat käydä sitten lapsensa kanssa läpi.

Päiväkotimme ilmapiiri on avoin ja vastaanottava. Pidämme kynnystä matalalla, jotta vanhemmat voivat lähestyä meitä kaikissa lapseen liittyvissä asioissa. Päiväkotimme henkilökunnalla on vaitiolovelvollisuus. Vanhemmat ovat tervetulleita tutustumaan lapsensa ryhmään milloin vaan. Päivittäiset kuulumiset vaihdamme lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu)
- lapsen esiopetussuunnitelma (Leops)
- Hyve-varhaiskasvatuskeskustelu
- puhelinkeskustelut ja sähköpostiyhteydet
- ryhmien kuukausitiedotteet
- vanhempainillat syksyllä ja keväällä
- muut yhteiset tapahtumat

5 TYÖ LASTEN PARISSA

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline. Kieli on myös tärkeässä asemassa minäkuvan muodostumisessa. Lapsen kieli kehittyy vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa. Kielen tehtävä ajattelutoimintojen tukena korostuu lapsen kasvaessa. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille. Päivittäinen yhdessä toimiminen antaa mahdollisuuden vuorovaikutus- ja keskustelutaitojen kehittymiseen. Meille on tärkeää lapsen aito, kunnioittava kohtaaminen ja aikuisen läsnäolo. Vastuu hyvästä vuorovaikutuksesta on aikuisilla. Lapsen kanssa työskennellessä kasvattajan on tiedostettava sanattoman vuorovaikutuksen, ilmeiden, eleiden, äänenpainon ja kehonkielen merkitys sanallisen vuorovaikutuksen rinnalla. Omalla esimerkillään kasvattaja ohjaa lasta vastavuoroiseen vuorovaikutukseen, hän toimii lapselle mallina.

Kasvattajan tehtävä on reagoida lapsen kontaktialoitteisiin ja rohkaista lapsen halua vuorovaikutukseen. Lisäksi mielestämme hyvän vuorovaikutuksen edellytyksiä ovat vastapuolen oikein kuuleminen ja ymmärtäminen, tärkeiden asioiden sanominen ja rehellisyys. Päiväkodissa tuetaan erikielisten lasten suomen kielen oppimista. Me kunnioitamme lapsen äidinkieltä kielenoppimisessa ja kannustamme vanhempia vahvistamaan lapsen omaa äidinkieltä, koska suomenkielen oppiminen perustuu oman äidinkielen vahvaan osaamiseen.

Kieli on keskeisessä asemassa kaikessa lapsen olemisessa ja toiminnassa. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sen tärkeämmässä asemassa ovat päivittäiset toimintarutiinit kielenoppimisessa. Laulut, lorut, keskusteluhetket, tarinat ja sadut seuraavat arjessa jouhevasti mukana. Lapsi saa kokemuksia ja elämyksiä myös kirjallisuudesta ja draamasta eri muodoissaan.

Leikki on lapsen ominainen tapa oppia kieltä. Leikkiessään vertaisryhmässä nuorempi ja erikielinen lapsi oppii kieltä mallista. Hänen sanavarastonsa kasvaa ja monipuolistuu. Meidän kasvattajien tehtävänä on järjestää mahdollisuuksia monimuotoisiin leikkeihin.

Kasvuympäristö on päiväkodissamme järjestetty lapsen kielenkehitystä tukevaksi. Materiaali, muu muassa kirjat, kuvat ja pelit, on lapsen saatavissa. Sanoitamme kasvuympäristöä; näin lapselle tulee tutuksi kirjoitettu maailma. Muun muassa huonekaluista löytyy kirjoitettu malli, ryhmien, lasten ja aikuisten nimet ovat seinällä jatkuvasti ja viikonpäivät sekä kuukaudet löytyvät kirjoitettuna isoimpien ryhmästä.

Esiopetuksessa tuemme lapsen ajattelun, vuorovaikutustaitojen, tunteiden ja sosiaalisuuden kehittymistä sekä oppimisprosessia kielen avulla. Tärkeänä tavoitteena pidämme lapsen kiinnostuksen herättämistä kirjoitettua ja puhuttua kieltä kohtaan. Rohkaisemme ja ohjaamme lasta niin, että hänestä kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija. Lapsi totuttautuu kertomaan ja keskustelemaan ja harjaantuu kuunteluun ja kerrontaan sekä yksin että yhdessä. Esiopetuksessa luodaan pohja luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen kielellistä tietoisuutta kielellä leikkien. Lukuleikit ovat aktiivisessa käytössä. Sana- ja käsitevaraston laajentaminen on myös yksi tärkeä tavoite esiopetuksessa.

5.2 Lapsen motorisen kehityksen tukeminen

Liikkumisen ja leikin avulla harjaannutetaan monipuolisesti lapsen motorisia taitoja ja koordinaatiokykyä sekä fyysistä kuntoa. Lapsen karkea- ja hienomotoriikka sekä muut motoriikan osa-alueet kehittyvät arkipäivän toiminnoissa. Muun muassa käden taidot, vaatteiden pukeminen, ruokailu, wc-toiminnot, leikki ulkona ja sisällä ovat tärkeitä lapsen motoriselle kehitykselle.

Monipuolinen ja riittävä liikunta edesauttaa lasten oppimista ja ajattelutaitojen kehittymistä.
Me Vallinojalla koemme, että aikuisilla on suuri merkitys myönteisen asenteen luomiseksi liikuntaa ja sitä kautta minäkuvan vahvistamista kohtaan. Päiväkodissa kasvattajat järjestävät ohjattuja liikuntatuokioita säännöllisesti. Niiden järjestämiseen meillä on erinomaiset puitteet; suuri liikuntasali monipuolisine liikuntavälineineen, kiipeilyseinä ja isot luonnonläheiset piha-alueet. Läheiset metsäalueet tarjoavat myös hyvät puitteet metsäretkille.

5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Mielestämme päiväkoti on kuin yhteiskunta pienoiskoossa, jossa harjoitellaan kanssakäymistä ja vertaiskulttuuria. Olemme kasvattajina sallivia, mutta huomioimme myös turvallisuustekijät. Aikuiset ja lapset keskustelevat ja sopivat yhdessä säännöistä. Tällöin lapset sitoutuvat noudattamaan niitä paremmin. Aikuisen tehtävänä on havainnoida, ohjata ja keskustella lasten kanssa, miten missäkin tilanteessa tulisi toimia. Aikuinen myös perustelee, miksi jotain ei voi tehdä tai mitä voi poikkeuksellisesti tehdä.

Päiväkodissa harjoitellaan toisten huomioimista. Jokaista lasta tuetaan löytämään oma paikkansa ryhmässä, esimerkiksi hiljaisempia lapsia rohkaistaan ilmaisemaan tarpeelliset asiat, kun taas puheliaimpia tuetaan kuuntelemaan toisten lasten puheenvuoroja. Ohjaamme lapsia myös kunnioittamaan toisten lasten leikkiä. Tämä ilmenee esimerkiksi siten, että leikit kestävät jonkun aikaa ja sinä aikana toisten lasten leikkiin ei puututa. Emme hyväksy toisen lapsen tai aikuisen satuttamista. Jos tällaista tapahtuu, käymme sen läpi lasten kanssa. Puutumme myös henkiseen satuttamiseen, kuten nimittelyyn ja vähättelyyn.

Pyrimme luomaan monipuolisen ja lasten kehitystason huomioivan oppimisympäristön. Mielestämme on tärkeää, että lapset voivat käyttää materiaaleja omatoimisesti ja osallistua ympäristön kehittämiseen ja muokkaamiseen. Meillä on käytössä pienryhmätiloja, joissa oppiminen on mahdollista toteuttaa pienemmässä ryhmässä. Pyrimme vahvistamaan lasten ystävyyssuhteita yli ryhmärajojen muun muassa järjestämällä lapsille mahdollisuuksia leikkiä yhdessä.

5.4 Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja toimintaperiaatteet

Päiväkodin henkilökunta on sitoutunut kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Kaikkia ihmisiä kunnioitetaan ja siksi ei ole sallittua lyödä ketään; ei leikkikavereita, sisaruksia, vanhempia tai päiväkodin henkilöstöä.

Jokaisessa ryhmässä lapset saavat kokemuksia kuulumisesta omaan ryhmään; ollaan samaa ryhmää, tunnetaan kaverit nimeltä, lapset voivat olla taitotasonsa mukaan laatimassa sääntöjä yhdessä aikuisen kanssa, tehdään yhdessä asioita jotta koetaan yhdessä onnistumisen elämyksiä, lapsia tuetaan leikkimään yhdessä, ei jätetä kaveria ulkopuolelle ja lapset ja henkilökunta tutustuvat toisiinsa.

Isojen lasten kanssa keskustellaan siitä mitä eroa on kiusaamisella ja riitelyllä. Pienten kanssa ohjataan lasta konkreettisesti toimimaan oikein, erottamaan oikea ja väärä toimintatapa. Esimerkiksi kaveria ei tarvitse motata vaan voi halata, annetaan lapselle hyväksyttävä vaihtoehto. Kasvatustyössä käytetään erilaisia valmiita materiaalipaketteja muun muassa erilaisia teatteri-ilmaisun keinoja, joiden avulla lapset ja lapsiryhmä voivat käsitellä kiusaamistilanteita. Kasvattajalla tulee olla ohjaus ja läsnäolo ryhmässä, jotta kasvattaja tietää mitä lasten kesken on tapahtunut tai tapahtumassa. Aikuinen osaa lukea tilanteita, jotta valtapeliä lasten kesken ei syntyisi. Hänen vastuullaan on varmistaa että kaikilla on hyvä olla, ettei kukaan manipuloi ketään. Kasvattajalla on vastuu lapsen ja lapsiryhmän henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista.

Vanhempien kanssa tehdään yhteistyötä kiusaamisen ehkäisyssä. Vanhemmille kerrotaan päivän tapahtumista, myös mahdolliset kiusaamistilanteet selvitetään vanhemmille. Päiväkodissa jokainen aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin. Kaikki aikuiset ovat lapsia varten, jotta lapsien olisi turvallista tulla kertomaan kiusaami-

sesta ihan kenelle tahansa aikuiselle. Tarvittaessa lapselle haetaan vanhempien kanssa ulkopuolista apua. Vanhempainilloissa ja lapsen Vasun laadinnassa kerrotaan vanhemmille kuinka päiväkodissa ehkäistään kiusaamista ja toivotaan vanhempien osallistuvan yhteistyöhön. Kasvatuskumppanuus vahvistaa kiusaamisen ehkäisyä.

5.5 Päivän kulku ja omatoimisuus

"Tulen yleensä päiväkotiin iloisella mielellä. Kun ruokakello soi, silloin mennään ruokalaan, syödään yleensä puuroa. Silloin tullaan ruokailusta takaisin, mennään ryhmään ja siellä leikitään, askarrellaan. Tai kun menen askartelusta pois, menen sohvalle lukemaan kirjoja, mä luen itse. Mä tykkään kaikista eninten jumppaamisesta ja metsäretkistä. Päiväpiirissä tehdään kaikkia läpsytyksiä ja "mansikkakeittoa" ja joskus vietetään synttäreitä ja silloin valitaan saarileikki. Sitten mennään syömään ja kun olen syönyt lähden levolle. Lepohetken jälkeen lähden leikkimään. Ja kun kello soi lähden välipalalle. Ja sen jälkeen jatkamme leikkejä. Ja sen jälkeen mennään ulos. Yleensä mua tulee hakemaan äiti. Viihdyn täällä hyvin" (6-vuotias tyttö)

Päiväkodissamme on joustavasti vakaa päivärytmi. Ruokailu ja lepohetki ovat päivän perusrunkona, jonka ympärille toiminta suunnitellaan. Jokaisella lapsiryhmällä on omat toimintatapansa ja käytänteensä. Suunnittelu ja arviointi tapahtuvat tiimeissä viikoittain. Suunnittelussa otetaan huomioon lapsen ikä ja lapsiryhmän rakenne. Selkeä päivärytmi tuo lapselle turvallisen olon ja auttaa lasta toimimaan päiväkodin ryhmässä. Monessa ryhmässä onkin kuvitettu päivärytmi, joka helpottaa lasta hahmottamaan päiväänsä.
Päiväkodissamme pedagoginen toiminta painottuu aamupäivään, sillä silloin lapsen vireystila on korkeimmillaan. Aikuisilta tarvitaan herkkyyttä huomata milloin lapsi tarvitsee tukea toimintaansa. Arkitoimintatilanteet, esimerkiksi pukeminen ja ulkoilu, tapahtuvat pienryhmissä. Tämä on hyvä hetki harjoitella arjen taitoja kuten omatoimisuutta. Arkitoimintatilanteissa pyrimme kiireettömyyteen. Päivähoito täydentää esiopetusta ja varhaiskasvatusta saumattomasti, samoissa tiloissa saman henkilökunnan kanssa.

Taulukko 1 Päivän kokonaisuus

TILANTEET, JOISTA LAPSEN PÄIVÄ RAKENTUU VARHAISKASVATUKSESSA	
Arkitoimintatilanteet (mukaillen Kinoksen (2008) määrittelyä)	• ruokatilanteet • pukemis- ja riisumistilanteet • hygieniatilanteet • siirtymä- ja odottelutilanteet • lepo- ja unitilanteet
Leikki	• sisäleikki • ulkoleikki
Ohjattu toiminta	• ohjatut tuokiot: huomioiden käytössä olevat erilaiset pienryhmätoiminnot • kokoontumiskeskustelut (esim. aamupiirit) • pienet työtehtävät • retket

5.6 Lasten leikki

"Leikki ihmissydämessä on se öljy, jonka ihminen tarvitsee elämänsä varrella, jottei hänen lamppunsa sammuisi."
Marja-Liisa Kari

Leikki on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Leikki on lapsen luontainen tapa toimia. Lapsi leikkii sitä, mitä hän sillä hetkellä tarvitsee. Hän käsittelee kokemiaan asioita. Leikissä lapsi opettelee muun muassa sosiaalisia taitoja. Leikki on yhtä aikaa mielikuvitusta ja totta ja muuttaa muotoaan lapsen kasvaessa. Pienillä lapsilla leikki on esineleikkiä yksin tai vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Rinnakkaisleikissä lapset leikkivät omaa leikkiä seuraten sivusta toisten lasten touhuja. Lapsen kasvaessa leikki muuttuu yhteisleikiksi, muun muassa rooli- ja draamaleikiksi. Sääntöleikkien merkitys kasvaa mitä vanhemmaksi lapsi tulee.

Aikuinen toimii lapsen leikin kannattelijana. Hän on herkkä, sensitiivinen, sitoutunut ja läsnä oleva leikkitilanteissa. Aikuinen on lasten saatavilla, hän ohjailee leikkiä, havainnoi eikä käännä selkää leikkitilanteille. Aikuinen opettaa lapselle leikkimisen taitoja. Aikuiset ymmärtävät leikin merkityksen oppimisen tehokkaana menetelmänä käyttäen monipuolisia leikkimuotoja. Aikuinen rohkaisee lapsia uusiin leikkitilanteisiin ja kaverikontakteihin. Havainnoinnin kautta kasvattajat oppivat valtavasti lapsilta ja lapsista.

Leikille järjestetään aikaa, tilaa, välineitä sekä turvallinen ja mielekäs ympäristö. Leikin lopettamiselle varataan aikaa, mutta myös leikin jatkaminen esimerkiksi seuraavana päivänä on mahdollista. Leikkirauhan merkitystä korostetaan. Esimerkiksi leikkikarttaa käytetään ryhmissä, tällöin isompien lasten ryhmissä lapset joutuvat myös suunnittelemaan leikkiään ja sitoutumaan siihen. Leikkiympäristö järjestetään ryhmän ikätaso ja kiinnostuksenkohteet huomioiden lasten kanssa yhdessä viihtyisäksi ja toimivaksi. Leikkivälineet ovat lasten saatavilla. Iso piha antaa mahdollisuuden monenlaiseen toimintaan. Lähimetsä houkuttelee lasta tutkimaan luontoa ja sen monimuotoisuutta. Leikki on esiopetuksen tärkein toimintamuoto. Esiopetuksen järjestämisessä otetaan huomioon että lapsi on luonnostaan leikkivä, utelias, aktiivinen ja sosiaalinen.

"Leikki on Helinäkeiju-leikki. Leikissä lennetään ja tehdään pölyä. Leikkisin tyttöjen kanssa. Leikissä olisi soittorasia, aarrearkku, ja pöly tehtäisiin aarteiden avulla. Olisi kiva, jos siellä olisi keijujen Tampere, jossa olisi niittyjä ja jokia. Siellä on paljon kukkia." (tyttö)

"Sotaleikin, missä minä ja kaverit ollaan hyviksiä ja kaikilla on hauskaa. Tapahtuu kaikkea hauskaa, kivoja juttuja, tehtäisiin legoista aseet ja ammutaan leikisti toisia. Taikoisin legoja ja palikoita leluiksi." (poika)

5.7 Oppimistoimintojen organisointi

”Tärkeämpää kuin se mitä tehdään, on miksi tehdään”

Me Vallinojalla uskomme siihen, että lapsi on syntymästään saakka utelias ja haluaa oppia uutta, toistaa ja kerrata asioita. Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa hän harjoittelee ja oppii erilaisia taitoja. Lapsi käyttää kaikkia aistejaan oppimisen apuna. Lapsi on luonnostaan aktiivinen ja oppii tekemällä, leikkimällä ja mallioppimisen kautta. Oppimistilanteessa painottuvat toiminnallisuus, elämyksellisyys, kokonaisvaltaisuus ja leikki. Lapsen oppimisen perustana ovat toiminta, ilmapiiri, oppimisympäristö ja aikuisen sitoutuminen niihin. Oppiminen perustuu vahvasti lapsen omaan kokemusmaailmaan.

Turvalliset ihmissuhteet luovat hyvän perustan oppimiselle ja myönteisen oppimisasenteen syntymiselle. Päiväkodissamme on tärkeää, että jokainen lapsi kokee jokaisen aikuisen turvalliseksi ja että jokainen aikuinen on jokaisen lapsen apuna. Kun lapselle annetaan mahdollisuus tehdä aloitteita, valita toimintojaan, ilmaista ajatuksiaan ja tehdä johtopäätöksiä, niin lapsi asennoituu positiivisesti oppimistilanteisiin ja kokee oppimisen ja onnistumisen iloa. Lasta haastetaan myös ongelmanratkaisuun siten, että annetaan hänen käyttää päättelykykyään suorien vastausten sijaan. Kun lapsi oppii uutta ja onnistuu, silloin myös aikuiset iloitsevat yhdessä lapsen kanssa. Näin myönteiset oppimiskokemukset vahvistavat lapsen tervettä itsetuntoa ja monipuolista vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa.

Kasvattaja tukee oppimista ja ohjaa lasta tiedostamaan oman oppimisensa ja havaitsemaan, että hän voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa.

"Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteenalueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja ajatella ja toimia. Lapselle ominaiset toiminnan tavat otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksen muodoissa ja ne ohjaavat kasvattajayhteisön tapaa toimia lasten kanssa. Niissä toteutuvat kielen merkitys, sisällölliset orientaatiot ja lapsen oppiminen.” (Vasu 2005, 20, tiivistetty)

Tilat ja materiaalit on järjestetty lapsen toimintoja ja leikkejä innostavaksi. Lelut ja tavarat ovat lasten ikätasoon sopivia ja helposti saatavilla. Ympäristö aktivoi uusien asioiden tutkimiseen ja ongelmien ratkaisemiseen sekä tukee omatoimisuuteen. Lapsia ohjataan liikkumaan turvallisesti omassa lähiympäristössään tiedossa olevia pihasääntöjä noudattaen. Luonto on Valliojalla lähellä ja sitä hyödynnetään monipuolisesti oppimisympäristönä. Hyvät metsäretkipaikat, jotka sopivat niin pienille kuin esikouluikäisillekin, sijaitsevat lähellä päiväkotia. Hyvä oppimisympäristö on harmoninen, selkeä ja viihtyisä ja se kannustaa lasta leikkimään, tutkimaan, liikkumaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin.

Lasta ohjataan harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja, jotta hän oppii sosiaalisissa tilanteissa vaadittavia taitoja. Tavoitteena on, että lapsi asennoituu myönteisesti toisia lapsia ja heidän kulttuuriaan kohtaan. Vallinojan päiväkodin tilat mahdollistavat pienryhmätoiminnan. Pienryhmät muodostuvat lasten tarpeitten ja toiminnan mukaan. Pienryhmässä kehittyvät vuorovaikutustaidot, koska jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua keskusteluun ja vuorovaikutukseen. Arjen tilanteissa, esimerkiksi ruokailussa ja pukemisessa, aikuinen ohjeistaa lasta, jolloin taitojen harjoittelu toiston avulla vahvistaa oppimista. Aikuinen toimii mallina lapselle. Lapsi oppii myös seuraamalla muiden lasten toimintaa. Toisilla lapsilla on positiivinen vaikutus lapsen oppimiselle.

Vallinojan varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jossa varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena. Tämä tarkoittaa kasvatuksen ja opetuksen nivoutumista yhteen. Esiopetuksessa ei ole tarkoituksena oppiaineiden sisältöjen opiskelu, vaan esiopetus perustuu opetuksen eheyttämiseen (läpäisyperiaate). Sisältöaluejako ohjaa opettajan työtä.

Taulukko 2

	VARHAISKASVATUS	**ESIOPETUS** (Osana varhaiskasvatusta)
VALTAKUNNALLINEN ASIAKIRJA	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL (2005):Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.	Opetushallitus (2010): Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet.
SISÄLLÖT	**Sisällölliset orientaatiot** - matemaattinen orientaatio - Luonnontieteellinen orientaatio - Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio Esteettinen orientaatio - Eettinen orientaatio - Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio (Kieli on käsitelty omana kohtanaan)	**Sisältöalueet** - Kieli ja vuorovaikutus - Matematiikka - Etiikka ja katsomus - Ympäristö ja luonnotieto - Terveys - Fyysinen ja motorinen kehitys - Taide ja kulttuuri
SISÄLTÖJEN SUHDE OPPIMISEEN	Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa (VASU 2005, 26.) Orientaation käsitteellä korostetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman moninaisia ilmiöitä. (VASU 2005, 26.)	Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten Ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa. (EOPS 2010, 12) Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä. (EOPS 2010, 12.)

5.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksessa kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Lähtökohtana on turvata kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen varhaiskasvatuksen perusta, jossa korostuu vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen jaotellaan yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet. Lapsen tarvitsemaa tukea suunnitellessa otetaan huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Vallinojan päiväkodissa ammattitaitoinen henkilökunta tuntee lasten kasvun ja kehityksen erityispiirteet, vahvuudet ja tuen tarpeet sekä lasten yksilölliset piirteet. Lisäksi ryhmät käyttävät työkaluna yleisen tuen valikkoa, joka toimii apuna suunnitelmallisen pedagogiikan toteuttamisessa ja oppimisympäristöjen muokkaamisessa. Mikäli nämä toimenpiteet ovat riittämättömiä, voidaan lapselle hakea tehostettua tai erityistä tukea. Teemme myös tiivistä yhteistyötä lasten vanhempien, kiertävän erityislastentarhanopettajan ja neuvolan sekä muiden lasta koskevien tahojen kanssa.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana ovat havainnot lapsesta. Päiväkodissamme käytetään erilaisia havainnointimenetelmiä, joista tyypillisimpiä ovat lasten toiminnan seuraaminen arjen eri tilanteissa, erilaiset havainnointi- ja dokumentointilomakkeet sekä videointi. Pyydämme kuvausluvan vanhemmilta, joka sisältää myös luvan videointiin. Keskustelemme havainnoistamme tiimeissä ja vanhempien kanssa. Vanhemmat voivat myös aina ottaa itse heränneen huolen esille kanssamme. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana voi olla myös aiemmin todettu tuen tarve. Lapsen tuen tarpeessa tehostetaan yhteistyötä perheen ja kiertävän eri-

tyislastentarhanopettajan sekä muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Mahdollisimman varhain aloitetut ja hyvin toteutetut pedagogiset ratkaisut ja oppimisympäristöt yhdessä vanhempien ja muun mahdollisen kuntoutuksen kanssa luovat lapselle suotuisat kehitysedellytykset.

Päiväkodissamme jokaiselle lapselle tehdään vuosittain yhdessä vanhempien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu), poikkeuksena 4 vuotta täyttävät lapset joiden kohdalla täytetään vanhempien kanssa Hyve-yhteenvetolomake. Käytössämme on myös muita erilaisia kasvun ja oppimisen tukemisen suunnitelmia. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsikohtainen suunnitelma (LAKSU). Kaikille esiopetukseen osallistuville lapsille tehdään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), jonka liitteeksi laaditaan tehostettua tukea tarvitsevien lasten kohdalla myös tehostetun tuen suunnitelma. Esiopetukseen osallistuvalla lapselle, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan LEOPS:in liitteeksi henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tuen suunnittelusta vastaa ryhmän lastentarhanopettaja yhteistyössä tiiminsä ja lapsen vanhempien kanssa. Suunnitteluun osallistuu tarvittaessa myös päiväkodin johtaja ja kiertävä erityislastentarhanopettaja. Mikäli lapsella on henkilökohtainen avustaja tai ryhmässä on ryhmäavustaja, osallistuu myös avustaja tuen suunnitteluun tasa-arvoisena tiimin jäsenenä.

5.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Tuemme lapsen kasvamista kaksikielisyyteen sekä suomenkielisen kieli- ja kulttuuriympäristön että lapsen oman kieli- ja kulttuuriympäristön jäseneksi.
Varhaiskasvatuksessa on tärkeää keskustella vanhempien kanssa suomalaisesta kasvatuksesta ja kulttuurista ja heidän omasta kulttuuristaan, tavoista, uskonnollisesta näkemyksestä ja kasvatuksesta. Kuten suomalaisessa yhteiskunnassa yleensä, myös meillä kasvatuksessa näkyy sukupuolten välinen tasa-arvoisuus. Yhteisistä kasvatuskäytänteistä keskustellessa vanhempien kanssa käytämme tarvittaessa tulkkipalveluita väärinkäsitysten välttämiseksi.

Fyysisen oppimisympäristön tulee olla kuvallisesti ja kielellisesti suunniteltu niin, että se aktivoi monipuolisesti lasta oppimaan ja käyttämään kieltä eri tilanteissa (Helsingin sosiaaliviraston selvityksiä 2005:12). Päivähoidossa aikuinen huolehtii positiivisen ja turvallisen ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä, jossa lapsi saa rauhassa oppia uusia asioita ja saa myönteisiä kielenoppimiskokemuksia. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään ja toimimaan luontevasti ryhmän jäsenenä arjen muuttuvissa tilanteissa. Aikuinen toimii ryhmän lapsille suomenkielen mallina ja hän kiinnittää huomiota lasten kanssa toimiessaan selkeään puhetapaan, esineiden ja asioiden nimeämiseen. Me päivähoidossa korostamme vanhemmille lapsen oman äidinkielen opettamisen tärkeyttä. Innostamme ja rohkaisemme heitä käyttämään ja vahvistamaan johdonmukaisesti lapsen omaa äidinkieltä tukeakseen lapsen luonnollista kielen oppimista. Korostamalla lapsen oman äidinkielen ensisijaisuutta, haluamme tukea tämän tunnekielen tärkeyttä. Uuden kielen oppiminen helpottuu, kun lapsi hallitsee oman äidinkielensä hyvin. Kielen avulla lapsi kokee yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta myös omaan kulttuuriin. Vanhemmat ovat aina tervetulleita vierailemaan lapsiryhmiin kertomaan omasta synnyinmaastaan ja kulttuuristaan.

Esimies vastaa päiväkodissa S2 (suomi toisena kielenä) - opetuksen toteutuksesta. Lastentarhanopettajan vastuulla on S2 - opetuksen käytännön toteutus lapsiryhmässä, mutta koko ryhmän henkilökunta osallistuu siihen arjessa. S2 - kielen opetuksessa korostuu yhteistyö vanhempien kanssa. Kielen opettaminen on suunnitelmallista ja sitä toteutetaan säännöllisesti.

Sekä eettisen että uskonnollis-katsomuksellisen kasvatuksen tärkeänä tavoitteena on kasvattaa lapsesta suvaitsevainen ja yhteiskunnassa rauhaa edistävä jäsen.

Eettinen kasvatus sisältyy lasten jokapäiväiseen elämään sekä kotona että päiväkodissa. Tilanteita tarkastellaan ja pohditaan muun muassa oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmasta. Asioita käsiteltäessä otetaan huomioon lasten kehitystaso. Myös pelot kuuluvat olennaisena osana lasten elämään. Uskontokasvatusta toteutetaan perheen arvoja ja vakaumusta kunnioittaen. Jokaisen perheen kanssa keskustellaan (Vasu tai LEOPS) kuinka he toivovat uskonto- tai vakaumuskasvatusta käsiteltävän lapsensa kanssa. Valtaosa perheistä on kristittyjä. Muihin uskontokuntiin tai vakaumuksiin kuuluville järjestetään tarvittaessa muuta suunniteltua toimintaa.

Tavoitteina ovat muun muassa tutustuminen oman uskonnon tai katsomuksen tapoihin ja perinteeseen. Lapselle tarjotaan mahdollisuus ihmetellä, kysellä ja pohtia asioita yhdessä aikuisen kanssa. Pidämme myös tärkeänä tavoitteena tutustuttaa lapset erilaisiin uskontoihin ja näkemyksiin elämästä. Näin lapsilla on mahdollisuus kasvaa suvaitseviksi aikuisiksi. (Vasu 2005, EOPS 2005)

Teemme yhteistyötä Korson evankelisluterilaisen seurakunnan kanssa, josta päiväkodissamme vierailee säännöllisesti työntekijä kertomassa lapsille muun muassa Raamatun tapahtumista. Teemme myös vierailuja Korson kirkkoon lähinnä jouluisin ja pääsiäisenä.

5.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Varhaiskasvatussuunnitelman alussa on esitelty Vallinojan aluetta, joka on luonteva ympäristö tutustuttaa lapsia luontoon ja sen moninaisuuteen ja opettaa luonnon kunnioittamista ja vaalimista. Olemme huomanneet, että luontoon tutustuminen ja siellä toimiminen syventävät lapsen luontosuhdetta ja auttavat ympäristökasvatuksen päämääriin pääsemisessä. Ympäristökasvatuksen aiheet ja materiaalit ovat helposti saatavilla ja niiden tuottamat kokemukset ja elämykset rikastuttavat lapsen arkea ja opettavat ymmärtämään maailmaa paremmin.

Metsäretket kuuluvat Vallinojan päiväkodin toimintamenetelmiin. Pienet tutustuvat päiväkodin lähiympäristöön ja isojen lasten retkikohteet ulottuvat kauemmas, aina Tussinkoskelle asti. Olemme toimintaamme ylpeänä esitelleet myös kansainvälisille vieraillemme muun muassa Japanista ja ystävyyskaupunki Windhoekille.

Oppimisympäristönä metsä tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia. Esimerkiksi luonnossa epätasaisella polulla liikkuessa karkeamotoriikka kehittyy ja marjoja poimiessa käden hienomotoriikka. Metsässä voidaan tutkia ja tutustua monenlaisiin luonnon ilmiöihin ja lapsen mielikuvitus rikastuu monimuotoisessa ympäristössä. Samalla opitaan luonnon kunnioittamista, jokamiehenoikeuksia ja velvollisuuksia. Luonnossa leikkiessään lapsi voi harjoitella äidinkieltä, liikuntaa, biologiaa ja matematiikkaa samanaikaisesti.

Kestävä kehitys on yksi Vantaan arvoista ja koemme sen tärkeäksi päiväkodin arjessa. Olemme miettineet miten eri tavoin voimme vähentää kulutusta ja jätteen määrää, kuinka hyödynnämme kierrätystä ja minkälaista asennetta opetamme lapsille. Lapset ovat myös mukana toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Päiväkodissamme lajitellaan paperi-, pahvi- ja sekajäte, patterit kerätään ja viedään keräyspisteisiin ja meillä on myös energia- ja bioroskikset.

Kierrätys ja jätteen vähentäminen lähtee oikeasta asenteesta. Lapset oppivat nopeasti lajittelemaan esimerkiksi paperit ja sekajätteen eri roskiksiin. Samoin ruokailtaessa lapset pohtivat kuinka paljon jaksavat syödä. Onkin tärkeää, että vanhemmat ilmoittavat ajoissa lastensa poissaolon päiväkodilta, ettei ruokaa valmistettaisi turhaan päätymään bioroskikseen.

Päiväkodin ilmoitustaululla pidämme osta – myy – vaihda -palstaa. Palstalle voi jättää ilmoituksen myytävistä tavaroista. Päiväkoti vastaanottaa mielellään lahjoituksia, esimerkiksi askartelumateriaalia, kopiopapereita, leluja ja kirjoja. Otamme myös mielellämme vanhemmat mukaan miettimään ehdotuksia kuinka voisimme vahvistaa kierrätystä. Vanhempaintoimikunta on hyvä paikka vaikuttaa ja tehdä yhteistyötä päiväkodin kanssa.

Teemme yhteistyötä kierrätyskeskuksen kanssa. Sieltä olemme tilanneet kestävää kehitystä tukevaa materiaalia ja opastusta aikuisille sekä teatteriesityksiä lapsille. Olemme kenkäsuojaton yksikkö, joten ulkokengät jätämme eteiseen. Vettä ja sähköä käytämme säästeliäästi ja opetamme lapsille lelujen ja kirjojen kaunista kohtelua, jotta ne kestäisivät käytössä mahdollisimman pitkään. Askartelussa käytämme kierrätys- ja luontomateriaalia
muun materiaalin ohella.

5.10 Esiopetuksen järjestäminen ja oppilashuolto

Päiväkodin esiopetuksen opetussuunnitelma pohjautuu Vantaan esiopetuksen perusteisiin 2011, joka pohjautuu valtakunnalliseen esiopetussuunnitelmaan 2010. Päiväkodissamme esiopetus on saumaton jatkumo varhaiskasvatuksesta edelleen perusopetukseen. Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta ja sen tärkein opetusmenetelmä on leikki eri muodoissaan. Leikille järjestämme aikaa ja tiloja jokaisena esiopetuspäivänä. Leikin jatkamisen mahdollisuus on meille tärkeää ja se onnistuu hyvin koska kaikki toiminnot tapahtuvat omassa tilassaan. Kuten muussakin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa vaalimme lapsuutta. Toimintamme lähtökohtana on lasta kunnioittava ja arvostava oppimisympäristö. Kiinnitämme huomion kasvua ja oppimista edistävään psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön. Muokkaamme oppimisympäristöä lapsilähtöisesti, kuunnellen muun muassa heidän mielenkiinnon kohteitaan ja ottaen muutenkin huomioon ryhmän tarpeet. Jatkuva oppimisympäristön arviointi on tärkeää. Läsnäoleva ja lasta kunnioittava vuorovaikutus on ehdotonta päiväkodissamme.

Tarjoamme lapsille välineistöä jotka innostavat monipuoliseen toimintaan; leikkiin, peleihin sekä tutkimiseen. Välineistö sijoitetaan niin, että se on jatkuvasti lapsen ulottuvilla. Annamme mahdollisuuden myös lapsen omalle ajattelulle ja mielikuvitukselle.

Esiopetusryhmät muodostetaan vuosittain lapsimäärät huomioiden joko pelkästään esiopetusikäisistä tai viisi - kuusi vuotiaista. Työskentely tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä, mutta myös isommissa ryhmissä. Näin lapsi saa kokemuksia erilaisissa ryhmissä työskentelystä. Tarpeen mukaan käytössä ovat yleisen, tehostetun tai erityisen tuen muodot.

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää jokapäiväistä toimintaa. Oppilashuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisäksi lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011, 43, 47) Ohjeet kriisitilanteita varten löytyvät päiväkodin turvallisuuskansiosta.

Monikulttuurisuus huomioidaan esiopetuksessa VOPS 2011 linjausten mukaan. Esiopetusikäiset kuuluvat oppilashuollon piiriin. Päiväkodissamme kokoontuu OHR eli oppilashuoltotyöryhmä syksyisin ja keväisin. OHR:n jäseniä ovat yksikön esimies, esiopetuksen opettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja, terveydenhoitaja ja mahdolliset muut yhteistyötahot. Vanhemmilla on mahdollisuus osallistua työryhmän kokouksiin siltä osalta kun heidän lapsensa asioita käsitellään.

Teemme yhteistyötä Vierumäen koulun kanssa. Keväisin siirrämme tietoa tulevista ensimmäisen luokan oppilaista opettajille niin kutsutuissa ESKO (esiopetuksesta kouluun) -palavereissa. Syksyisin esiopettajat saavat kuulla opettajilta kuinka koulutaival on alkanut vanhoilla esikoululaisilla (TANNE -palaverit). Teemme myös lasten kanssa vierailuja lähikouluun.

6 TYÖYHTEISÖN RAKENTEET JA TOIMINNAN ARVIOINTI

Vallinojan päiväkodin henkilöstö on moniammatillinen kasvatusyhteisö, jonka toiminta pohjautuu suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2005). Päiväkotimme kasvatushenkilökuntaan kuuluu muun muassa lastentarhanopettajia ja sosionomeja sekä lastenhoitajia, jotka ovat koulutukseltaan esimerkiksi lähihoitajia ja kehitysvammaistenhoitajia. Päiväkodissamme työskentelee myös tarvittaessa avustajia. Lisäksi henkilökuntaamme kuuluu kiinteistönhoitaja, laitoshuoltaja sekä keittiöhenkilökuntaa. Täydennämme henkilökuntaamme tarpeen mukaan sijaistyöntekijöillä, joita tilaamme Seuresta eli pääkaupunkiseudun kuntien yhteisesti omistamasta henkilöstöpalvelusta.

Päiväkotimme toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne, jonka osilla on oma tarkoituksensa. Toimintarakenteemme edistävät keskustelua ja avoimuutta työyksikössämme, sillä yhteisille palavereille on varattu aikaa viikoittain.

Päiväkodissamme on seuraavanlaisia palavereja ja toiminnan suunnittelua:

- kehittämispäivä kerran vuodessa
- työiltoja tarpeen mukaan
- vanhempainiltoja on tarpeen mukaan 1-2 kertaa vuodessa
- oppilashuoltoryhmä OHR esiopetusikäisille kaksi kertaa vuodessa
- työryhmiä kokoontuu tarpeen mukaan (esim. vuonna 2013 VKK-Metro, Vasupäivitys)
- talon yhteisten tapahtumien suunnittelu tarpeen mukaan
- työntekijän henkilökohtainen kehityskeskustelu kerran vuodessa
- tiimien kehityskeskustelut ja arvioinnit kaksi kertaa vuodessa
- pedagogiset palaverit
- talon palaveri kerran viikossa
- tiimipalaveri kerran viikossa

Työtehtäviä jakamalla turvataan kaikille kasvattajille suunnitteluaikaa. Suunnitteluaikaa käytetään muun muassa vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin (esim. Vasu, LEOPS ja ESKO), vanhempainiltoihin ja dokumentointiin.

Työtehtävät jakautuvat seuraavasti:

- ammattiryhmiin sidotut työtehtävät, esimerkiksi pedagoginen vastuu on lastentarhanopettajalla
- työaikaan sidotut työtehtävät
- hyödynnämme myös henkilökunnan vahvuusalueet

Toimintavuoden alussa käymme yhteiset kasvatuskäytänteet läpi koko talon kanssa. Pidämme tärkeänä hyvää työilmapiiriä, johon kuuluu hyvät tavat ja hyvä me-henki. Jaamme hyviä käytänteitä toisillemme ja käymme vuoropuhelua myös mahdollisista kehittämiskohteista - me täydennämme toisiamme! Lisäksi tiimit tekevät vuosittain ja aina uuden tiimin muodostuessa tiimisopimuksen, johon kirjataan muun muassa tiimin perustehtävä ja työntekijöiden vastuualueet.

Tiimi, henkilökunta ja lapsiryhmä kehittyvät koko ajan. Arviointia tapahtuu läpi vuoden ja työtapojen arviointi on jatkuvaa. Arvioinnin avulla tiimi pystyy miettimään myös toisenlaisten työtapojen käyttöä. Otamme mielellämme vastaan vanhempien palautetta työstämme, jotta voimme arvioida ja kehittää työtämme.

7 KUMPPANUUDET, YHTEISTYÖVERKOSTOT JA JULKISUUSTYÖ

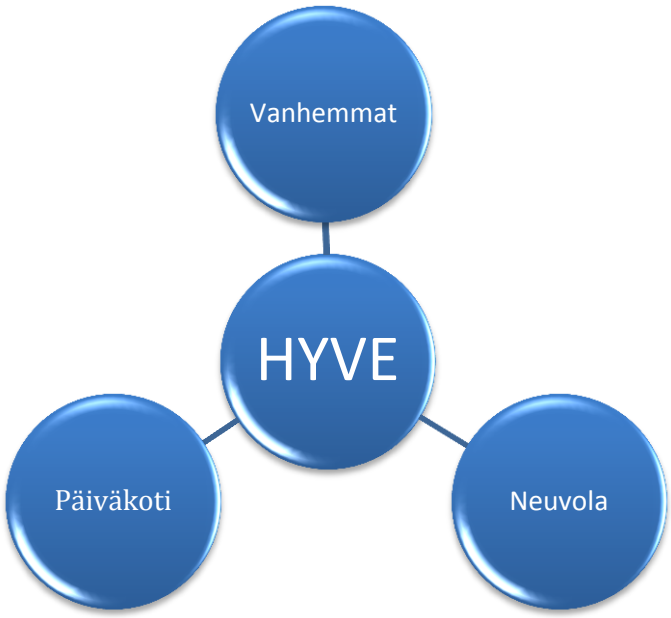
7.1 Yhteistyötahot ja hyvinvointityö

Lapsen tasapainoisen kasvun ja kehityksen tukemiseksi teemme yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Ensisijaisena tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua.

Päiväkodin yhteistyötahot:

- perheet
- kelto (konsultoiva erityislastentarhanopettaja)
- kieli- ja kulttuurikoordinaattori
- neuvola
- lastensuojelu
- lasta tutkivat tahot, esimerkiksi puheterapia
- vanhempaintoimikunta
- koulut
- perhetyö
- perheneuvola
- seurakunta
- tulkkipalvelu
- kirjasto
- poliisi
- palolaitos

Kuvio 1 Hyve

Kehitämme mielellämme toimintaamme.
Olimme mukana VKK-Metron (pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö) Katse lapseen – hankkeessa 2011–2013. Hankkeen tavoitteena oli päivähoidon ja neuvolan välisen dokumentoinnin ja tiedonsiirron kehittäminen. Osallistuimme tutkimuspäiväkotina muun muassa tiedonsiirtolomakkeen tekemiseen, jolla siirretään tietoa päivähoidon ja neuvolan välillä lapsen käydessä neuvolassa laajassa 4-vuotistarkastuksessa. Lomakkeen avulla neuvola saa tärkeää tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä päivähoidolta ja toisaalta myös päivähoidossa voidaan käyttää apuna 4-vuotistarkastuksessa tuotettua tietoa. Tärkeää on myös se, että vanhemmat hyötyvät yhteistyöstä ja kokevat sen tukevan heidän toimintaansa. Vanhempien kanssa käytävää tiedonsiirtokeskustelua kutsutaan Hyve-varhaiskasvatuskeskusteluksi.

Teemme neuvolan kanssa yhteistyötä myös muunikäisten lasten asioissa. Lasten vanhemmat antavat luvan neuvolan kanssa tehtävälle yhteistyölle ja he tietävät mitä asioita välitämme neuvolaan.

Teemme yhteistyötä myös päiväkodin lähikoulujen kanssa. Esikoululaiset vierailevat lähikouluissa keväisin ja osallistuvat esimerkiksi oppitunneille tai koululaisten järjestämiin konsertteihin. Lisäksi ensimmäisten luokkien opettajat vierailevat esikouluryhmissä keväisin. Esikouluryhmien varhaiskasvattajat ja opettajat keskustelevat koulun aloittavista lapsista ESKO -palavereissa ja jo koulun aloittaneista lapsista TANNE -palavereissa.

Työyksikössämme arvostetaan hyvinvointityötä ja puutumme mahdollisiin epäkohtiin herkästi. Hyvä ja avoin ilmapiiri työntekijöiden keskuudessa vaikuttaa myös siihen, että lapset viihtyvät paremmin päiväkodissa ja tuntevat olonsa turvalliseksi, jolloin myös vanhempien on helpompi jättää hyvillä mielin lapsensa meidän luoksemme hoitoon. Hyvinvointityö edellyttää mielestämme tiivistä yhteistyötä vanhempien sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lasten hyvinvoinnin ohella päiväkodissamme kiinnitetään huomiota lisäksi työyhteisön hyvinvointiin. Vantaan kaupunki tukee työntekijöiden hyvinvointia ja työssä jaksamista tarjoamalla heille koulutusmahdollisuuksia sekä tuettuja liikunta- ja kulttuuripalveluita. Työntekijöillä on myös mahdollisuus osallistua vapaaehtoisesti päivähoitoyksikön järjestämiin virkistystapahtumiin. Lisäksi työntekijät kuuluvat Vantaan työterveyshuollon piiriin.

Taikatakin arkipuhe ihmiseksi kasvamisesta

Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola ja
onko muovivaahtoa sen
härän kuola.

Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multaan painaa
poskea ja
vettä maistella.

Silloin tietää millaisessa
maailmassa täytyy asua.

Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa.

-Ilpo Tiihonen-

Tervetuloa poimimaan pieniä arjen ihmeitä Vallinojan päiväkodissa

Vantaa

Vantaan kaupunki
Vallinojan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Vallinojan päiväkoti
Variskuja 2 01450 Vantaa
09-839 32628

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Vantaanlaakson päiväkoti

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 1
2.1 Arvolähtökohdat 1
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 1
2.3 Hyvinvointityö 2
2.4 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma 2
3 Lasten puheenvuoro 3
4 Yhteistyö perheiden kanssa 4
4.1 Päivähoidon aloitus 4
4.2 Vanhempien kanssa käytävät keskustelut 4
4.3 Viestintä vanhempien kanssa 4
5 Työ lasten parissa 5
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 5
5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 6
5.3 Lasten leikki 7
5.4 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 8
5.4.1 Kasvun ja oppimisen tuki 8
5.4.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 9
5.4.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus 9
5.4.4 Sukupuolten välinen tasa-arvo 9
5.5 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 10
5.6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 11
5.6.1 Esiopetuksen järjestäminen 11
5.6.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 12
5.7 Tieto- ja viestintätekniikka 12
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 13
7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot 14

1 Johdanto

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on ohjata Vantaanlaakson päiväkodin henkilökunnan kasvatus- ja opetustyötä, sekä olla apuvälineenä arkityössä. Vanhemmille tämän on tarkoitus antaa entistä enemmän tietoa päiväkotimme arjesta.

Vantaanlaakson päiväkoti aloitti toimintansa kesäkuussa 1984. Alun perin päiväkodissa toimi neljä ryhmää ja laajennuksen myötä, vuonna 2003, ryhmien lukumäärä kasvoi viiteen.

Ryhmät on jaettu ikäkausittain: Tiitiäiset (0-3 v.), Peukaloiset (0-3 v.), Maahiset (3-5 v.), Menninkäiset (3-5 v.) ja Haltiat (esiopetus).

Vantaanlaakson päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma perustuu sekä valtakunnalliseen että Vantaan kaupungin laatimaan varhaiskasvatuksen suunnitelmaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman nimitystä käytetään alle oppivelvollisuusikäisten toimintaa ohjaavasta opetussuunnitelmasta.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

”Lapsi, jota kohdellaan suvaitsevasti, oppii avarakatseiseksi.
Lapsi, jota kannustetaan, kehittää itsetuntoaan.
Lapsi, joka kohtaa ystävyyttä, oppii luottamusta.
Lapsi, joka saa kokea avointa peliä, oppii oikeudenmukaisuutta.
Lapsi, joka hyväksytään ja jota kunnioitetaan, tuntee turvallisuutta.”

Dorothy Law Holte

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Jokainen lapsi on yksilöllinen, arvokas ja meille tärkeä. Lapsilla on omat temperamenttinsa ja heidän kehitystarpeensa ovat erilaiset. Positiivisia vuorovaikutustilanteita luomalla pyrimme tukemaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä.

Päiväkodissamme lapsi tulee aidosti kohdatuksi ja nähdyksi, ja hän saa vahvistusta terveen itsetunnon kehittymiselle. Haluamme taata lapsille turvallisen ja virikkeellisen ympäristön, jossa hän voi harjaannuttaa monipuolisia taitojaan. Rohkaisemme lapsia toiset huomioiviksi ja itseään arvostaviksi yksilöiksi.

Leikin arvostaminen lapsen ensisijaisena toimintona toteutuu mm. tukemalla tilaisuutta pitkäkestoiseen, keskittyneeseen leikkiin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa kasvattajalla tarkoitetaan päiväkodin hoito- ja kasvatushenkilöstöä: Lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia.

2.3 Hyvinvointityö

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö on lasten kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista ja sen johtamisesta vastaa päiväkodin johtaja. Hyvinvointityön toteuttaminen kuuluu koko henkilöstölle. Hyvinvointityöhön kuuluvat kasvun ja oppimisen tukeminen, hyvinvointityön rakenteet, suotuisa kasvuympäristö, toisista välittäminen sekä positiivisuus. Kasvatuskumppanuus huoltajien kanssa sekä työtä kannattelevat kumppanuudet ovat tärkeä osa hyvinvointityötä. Hyvinvointityötä teemme päiväkodissamme päivittäin.

2.4 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma

Päiväkodissamme kiusaamista ehkäistään suunnittelemalla lapsiryhmän toimintaa, luomalla turvallinen jokaista kunnioittava ilmapiiri, sekä vahvistamalla yhteisöllisyyttä että opettamalla vuorovaikutustaitoja.

Havainnoimalla yksittäisten lasten ja ryhmän vuorovaikutustaitoja, sekä haastattelemalla lapsia ja kuuntelemalla lasten kertomuksia, saadaan lisätietoa tilanteista, joista aikuinen ei muuten olisi tietoinen. Ystävyyssuhteiden syntyminen ja vaaliminen on lapsille tärkeää myös kiusaamisen ennaltaehkäisyn kannalta ja siksi aikuisten tulee tukea tätä kehitystä. Lapsia opetetaan kertomaan aikuiselle, jos he tuntevat tulleensa kiusatuksi, vaikka muuten kannustammekin omatoimisuuteen asioiden selvittelyssä.

Lasten osallistuminen ristiriitatilanteiden selvittämisessä tulee ottaa huomioon ja heidän omia ajatuksiaan ja ehdotuksiaan tilanteiden ratkaisemiseksi pitää kuunnella.

3 Lasten puheenvuoro

Lapsen unelma leikistä

”Prinsessaleikki jossa asuttaisiin ihan iki-iki oikeassa kultaisessa palatsissa. Leikkisin kaverin kanssa. En mä oikeen tiiä mitä siinä tapahtuisi. Siellä näyttää tietenkin kuninkaalliselta. Valtaistuimia, juhlasali, kuninkaalliset makuuhuoneet, kuningas ja kuningatar eli äiti ja isä tietenkin kuuluisi siellä olla. Siellä näyttää siltä kuin palatsissa kuuluukin näyttää.”

tyttö 5 v.

”Lasten ohjelma Unelmatarhaa. En tiedä mitä hahmoa leikkisin siinä. Sellaisen kanssa kuka haluaisi leikkiä minun kanssani sitä. En tiedä vielä mitä leikissäni tapahtuisi. En oikein tiedä mitä kaikkea siellä olisi kiva olla. Pallolla haluaisin leikkiä Unelmatarhassa ja sitten en oikein tiedä millä leluilla leikkisin. Siellä olisi unelmahyrrä, metsä ja bingibong. Siellä on myös asukkaita, niiden kodit, ruohoa ja pallo jolla minä leikkisin.”

poika 5 v.

”Päiväkoti olis kiiltävästä jäästä ja lattia keltaisista timanteista ja sitten se on täynnä pupuja ja minä hoijan niitä kaikkia pupuja. Ja sitten on kullasta tehtyjä leluja, punasesta kullasta ja myös vihreästä kullasta. Siellä olis Hello Kitty ja sydän, nukke ja barbie ja yksisarvis- ja keijuleluja. Ja sitten semmosia tähtitytöleluja. Haluisin leikkiä pupujen kanssa. Ruuaksi pitäis olla pelkkiä vattuja ja mansikoita ja mustikoita ja joskus voisi olla puolukoita, mutta harvoin. Juomaksi voisi olla aina mehua. Olis iso uima-allas, jossa kaikki voisi uida. Ja pihalla olisi satujuna. Ja sitten vielä maailmanpyörä. Sitten siellä olisi kiipeilypuu, jossa voisi kiipeillä ja monta kiipeilypuuta.”

tyttö 4 v.

” Kiva leikki kavereitten kanssa. Ainakin me suunnitellaan sitä kun leikki on jo alkanut ja sitten me saadaan suunnitella sitä kavereiden kanssa ja sitten saadaan keksiä uudet leikin säännöt. Kaverin kanssa leikkisin legoilla ja beybladeilla. Leikki on aika kiva joskus jos kaveri ei koko ajan pomottele.”

poika 5 v.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

4.1 Päivähoidon aloitus

Lapsen aloittaessa päivähoidon käydään vanhempien kanssa aloituskeskustelu. Keskustelussa käydään läpi vanhempien täyttämä lapsi kotioloissa -lomake, johon vanhemmat ovat kirjoittaneet tietoa lapsesta sekä päivähoitoon liittyvistä toiveista ja odotuksista.

4.2 Vanhempien kanssa käytävät keskustelut

Jokaisen toimintakauden alussa keskustelemme vanhempien kanssa. Keskustelun pohjalta laaditaan 0-5 -vuotiaille lapsille varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) ja esiopetusikäisille lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tai lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS).

Neljä vuotta täyttävien lasten hyvinvoinnin edistämiseksi tehdään yhteistyössä vanhempien ja neuvolan kanssa HYVE – lomake. Keskustelemme vanhempien kanssa aina kun he niin toivovat. Päivittäin kuulumisia vaihdetaan lapsen saapuessa ja pois lähtiessä. Jokainen lapsi ja perhe otetaan henkilökohtaisesti vastaan aamulla.

Vanhempainilloissa kerromme vanhemmille päiväkodin toiminnasta ja sen tavoitteista. Käymme vanhempien kanssa läpi mm. ryhmien vuosi-, kuukausi- ja viikkosuunnitelmia. Toimintakauden aikana järjestämme erilaisia tapahtumia ja juhlia, joihin toivotamme vanhemmat tervetulleiksi.

Toimintaamme voi koska tahansa tulla tutustumaan.

3.3 Viestintä vanhempien kanssa

Vanhemmat saavat tietoa toiminnastamme ilmoitustauluilta, ryhmien eteisten seinältä sekä kotiin sähköisesti lähetettävistä kuukausitiedotteista. Kaikista tärkeistä tapahtumista ja tiedotteista lähetämme sähköpostia vanhemmille. Tarvittaessa vanhemmat voivat pyytää tiedotteista paperiversion.

Vantaan kaupungin nettisivuilta löytyy myös Vantaanlaakson päiväkodin oma sivu, jolta löytyy mm. yhteystietoja sekä yksikön varhaiskasvatussuunnitelma.

Vanhemmat voivat ilmoittaa lapsen poissaolot ja vapaapäivät (etukäteen) joko soittamalla, tekstiviestillä tai sähköpostilla. Päiväkodissamme on käytössä vanhempien tuomat muistitikut, joille tallennetaan mm. vuoden aikana otettuja kuvia. Lapsesta kootaan myös kasvunkansio koko päiväkotiajalta.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Ajattelumme ja toimintaamme rakennamme äidinkielen avulla. Äidinkielellä on jokaiselle ihmiselle syvä henkilökohtainen merkitys. Äänen sävyillä ja eleillä saamme luotua haluttua tunnelmaa eri tilanteisiin. Käytämme lasta kunnioittavaa puhetyyliä sekä luomme lapsen päivähoitopaikkaan kielen kehitykselle suotuisan ilmapiirin. Arjen tilanteita rikastamme käyttämällä ilmeikästä ja kuvailevaa kieltä.

Lapsi omaksuu aikuisilta mallin kielen ja käsitteiden käyttämisestä sekä vuorovaikutuksessa olemisesta. Lasten jakaminen pienempiin ryhmiin mahdollistaa paremmin kielen oppimisen.

Kielen kehitystä tuetaan nimeämällä ja sanoittamalla asioita ja tekemisiä. Kasvattaja huolehtii kielen kehittymisen havainnoimisesta ja dokumentoimisesta. Huomioimme lapsen kielelliset erityistarpeet yksilöllisesti (mm. tukiviittomat ja kuvakortit) ja tarvittaessa ohjaamme neuvolaan tai konsultoimme alueen erityislastentarhanopettajaa (kelto).

Tehtävämme on kehittää herkkyyttämme kuunnella lasta ja kohdata lapsi mahdollisimman aidosti sekä olla läsnä vuorovaikutustilanteissa. Meidän tulee vastata lasten esittämiin kysymyksiin ja olla herkkiä lasten aloitteisiin keskustelutilanteissa.

Kannustamme lapsia keskustelemaan ja kertomaan asioistaan. Näin toimien voimme muodostaa selvemmän käsityksen lasten tarpeista ja voimme tukea lapsia puheen ymmärtämisessä ja tuottamisessa.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivän kulku on suunniteltu joustavaksi, huomioiden kuitenkin päivittäin toistuvat arkitoimintatilanteet. Näitä tilanteita ovat mm. ruokailu, lepo, pukeminen, riisuminen, wc-käynnit, ulkoilu, toimintahetket ja leikki. Päivärytmin näkyväksi tekeminen lapsille (kuvat) ja siirtymätilanteiden hyvä suunnittelu luo lapsille turvallisen olon.

Lapsen ja kasvattajan päivittäinen kohtaaminen on vastavuoroista ja kunnioittavaa. Kasvattajan esimerkki toimii lapselle mallina. Kasvattajina aito läsnäolomme luo lapsille turvallisen ilmapiirin.

Lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia ovat leikki, liikkuminen, kokeilu, taiteellinen ilmaisu ja tutkiminen. Huolellinen ja ikätasoa vastaava suunnittelu sekä joustavuus toiminnassa luovat lapsille hyvän oppimisalustan.

Tuemme lasten omaa osallistumista toiminnan suunnitteluun ja rohkaisemme heitä uuden kokeiluun sekä kokemiseen. Selkeä puhe, helpot yksinkertaiset ohjeet ja kuvien käyttö auttavat lapsia oppimisessa. Kasvattajina huolehdimme ja varmistamme kiireettömän ilmapiirin.

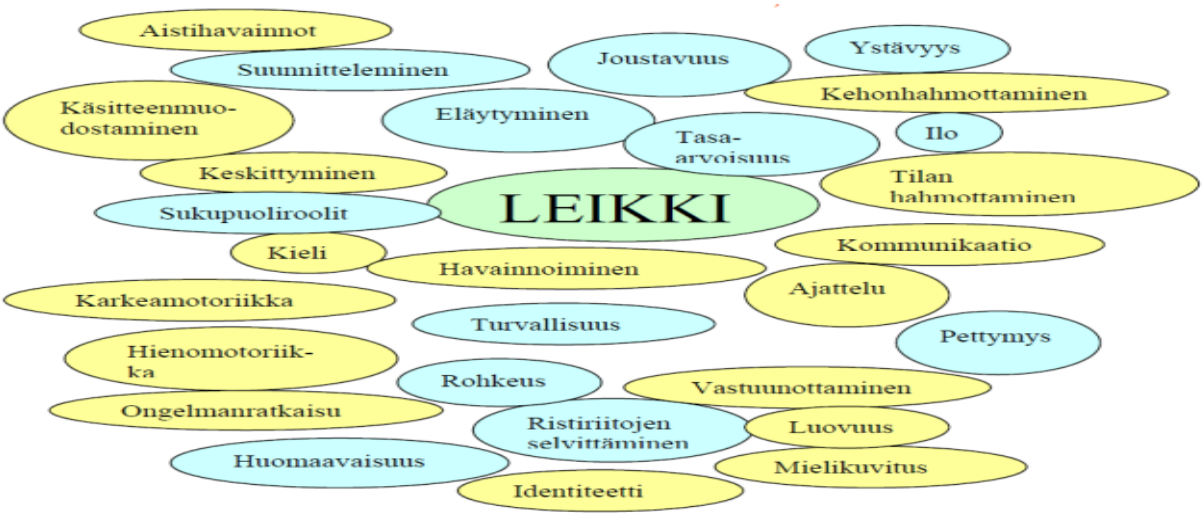
Kannustamme lapsia omatoimisuuteen ja rohkaisemme sekä kuuntelemme heitä. Lapset alkavat harjoitella omatoimisuutta jo alle 3 -vuotiaiden ryhmässä siten, että kasvattaja ja lapsi yhdessä tekevät asioita (esim. pukeminen, riisuminen, ruokailu, wc). Lasten kasvaessa alamme ohjata heitä omatoimisuuteen sanallisesti muistuttamalla tai kysymällä lapsilta miten pitäisi toimia. Omatoimisuuden lisääntyessä roolimme on olla läsnä taustalla, mutta annamme lapsen toimia itse.

Päivän aikana tarkoituksenmukaisissa pienryhmissä toimiminen antaa paremmin keskittymisrauhan sekä tilaa kokemuksille ja oppimiselle. Pienryhmät koostuvat välillä kiinteistä sovitusta pienryhmistä tai erikseen kootuista pienemmistä ryhmistä, riippuen toiminnan sisällöstä. Toiminnan suunnittelussa otamme huomioon lapsilta tulevia ideoita ja toiveita.

5.3 Lasten leikki

Lapselle ominaisinta tekemistä on leikkiminen ja siksi näemme leikkimisen tärkeänä osana päivittäisissä toiminnoissamme. Leikin avulla käsitellään asioita ja kokemuksia sekä opetellaan uusia asioita. Päiväkodissamme leikki jakaantuu lapsen omaehtoiseen leikkiin, kasvattajan ohjaamaan pedagogiseen leikkiin sekä lasten ja kasvattajien yhteisölliseen leikkiin.

Kasvattajamme huolehtivat lasta parhaiten palvelevien leikkivälineiden, leikkirauhan, leikkitilojen ja -ajan järjestämisestä. Tehtävänämme on myös leikkiidean antaminen, leikin jatkumisen tukeminen ja tarvittaessa mukana leikkiminen.

Yli kolmevuotiaiden ryhmissä on käytössä leikkitaulut ja lapset voivat itse päättää mihin leikkiin haluavat mennä. Ihanteena olisi, että lasten leikkiä ei keskeytetä, ja että lapsilla olisi myös mahdollisuuksia pitkäkestoiseen leikkiin. Olemme lähellä lapsia myös vapaassa leikissä, jotta lapset tarvittaessa saavat apua leikin etenemisessä tai materiaalien saamisessa.

Tuemme lapsia leikkimään yhdessä kaikkien kanssa, ja havainnoimme, ettei kukaan jää leikin ulkopuolelle. Pienempien lasten leikki toteutuu vuorovaikutuksessa kasvattajan tai isomman lapsen kanssa. Pienemmät lapset tutkivat ympäristöään ja leikkivät mielellään rinnakkain.

Kerran kuussa päiväkodissa järjestetään koko talon yhteinen leikkipäivä, jonka vetää kukin ryhmä vuorollaan. Leikkien aktiivinen havainnointi kertoo meille paljon tärkeitä asioita, jotka vaikuttavat lapsen kehityksen tukemiseen ja toiminnan suunnitteluun. Havainnoimalla leikkiä voimme osaltamme myös ehkäistä kiusaamista sekä puuttua ristiriitatilanteisiin.

5.4 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.4.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Päiväkotimme varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua ja kehitystä monin tavoin. Lapsi voi kuitenkin tarvita tukea kehityksen eri osa-alueilla ja tuen tarve voi ilmetä eri tavoin eri ympäristöissä ja tilanteissa. Kaikille päivähoidossa oleville lapsille, jotka tarvitsevat kasvuun ja kehitykseen tukea, annetaan ensin kasvun ja oppimisen **yleistä tukea,** jonka perustana ovat yhdessä kodin kanssa sovitut tavoitteet. Nämä tavoitteet kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai lapsen esiopetuksen opetussuunnitelmaan.

Lapsille, jotka tarvitsevat kasvussaan ja oppimisessaan säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, tarjotaan **tehostettua tukea**. Niille lapsille, joilla on vaikeuksia edistyä riittävästi muiden tukitoimien avulla, tarjotaan **erityistä tukea**. Kun lapselle annetaan tehostettua tai erityistä tukea, tehdään hänelle tästä tukitoimesta liite varhaiskasvatussuunnitelmaan tai lapsen esiopetuksen opetussuunnitelmaan (tehostetun tuen suunnitelma tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma). Tehostettu ja erityinen tuki tarkoittavat varhaiskasvatuksen omien tukitoiminen ja muiden ulkopuolisten asiantuntijoiden tukipalvelujen liittämistä luontevaksi osaksi varhaiskasvatustoimintaa. Lapsen tarvitsemat tukitoimet aloitetaan mahdollisimman varhain.

Ensisijainen tukimuoto on pedagoginen kuntoutus, jossa huomioidaan lapsen yksilölliset tarpeet. Se tarkoittaa esimerkiksi konsultoivan erityis-lastentarhanopettajan (kelto) tukea niin henkilökunnalle kuin lapselle sekä apuvälineitä, oppimateriaalia, avustajaa lapsiryhmään sekä tarvittaessa kuljetuspalvelua.

Kasvattajat suunnittelevat, havainnoivat ja arvioivat yhdessä vanhempien kanssa lapsen tuen tarpeen. Oppimisympäristö muokataan turvalliseksi ja virikkeelliseksi, lapsen eritystarpeet huomioiden.

Käymme lapsen kanssa asioita ja tapahtumia ennakkoon läpi, sekä käytämme kuvia. Pienryhmät antavat aikuiselle mahdollisuuden läheiseen vuorovaikutukseen lasten kanssa sekä mahdollisuuden havainnoida lapsen vahvuuksia ja tuen tarpeita.

5.4.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Monikulttuurisen lapsen aloittaessa päivähoidossa, on perheen ensikohtaaminen tärkeää. Yhteistyö päivähoidossa perustuu vanhempien ja kasvattajien keskinäiseen kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuudessa etsimme yhteistä näkemystä ja jaamme omaa tietoamme lapsen kehityksestä, kasvusta ja oppimisen tuen tarpeesta. Meidän tulee tiedostaa, että monikulttuurinen perhe pyrkii sopeutumaan sekä päivähoidon asioihin että uuteen kulttuuri- ja kieliympäristöön. Monikulttuurisilla perheillä käytämme kasvatuskeskusteluissa tulkkipalveluita.

Lapsella on oikeus omaan äidinkieleensä, joka on tunteiden, identiteetin ja ajattelun kieli. Vahva äidinkielen perusta on edellytys toisen kielen oppimiselle ja auttaa lasta integroitumaan uuteen kotimaahansa sekä muodostamaan ystävyyssuhteita. Korostamme vanhemmille heidän äidinkielensä käyttämistä perheen puhekielenä ja sen merkitystä kielen oppimiselle

Monikulttuurisen lapsen kielitietoisuus kehittyy, kun ympäröivää arkea sanoitetaan, nimetään ja kuvitetaan. Toiminen pienemmissä ryhmissä sekä S2 kerhot ovat keskeisiä oppimisen paikkoja. Suomen kielen kehittymistä ja oppimista havainnoimme (S2 -seurantalomake), arvioimme ja tukitoimia suunnittelemme yhdessä vanhempien kanssa.

Arviointien ja kartoitusten tarkoituksena on antaa lisätietoa ja sisältöä lapsen toiminnan suunnitteluun ja suomen kielen tehostettuun opetukseen. Myönteinen ja hyväksyvä suhtautuminen kaksikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen luo lapselle itseluottamusta ja turvallisuuden tunnetta ja tämä mahdollistaa kielen oppimisen.

5.4.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Lasten jokapäiväisissä tilanteissa tulee hetkiä, jolloin pohdimme yhdessä oikean ja väärän, hyvän ja pahan sekä totuuden ja valheen näkökulmia. Käsittelemme lasten kanssa myös oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa sekä toistemme kunnioittamista. Tutustumme mahdollisuuksien mukaan lasten oman uskonnon tai katsomuksen perinteisiin sekä tapoihin ja käytäntöihin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä lapsen esiopetussuunnitelmassa sovimme vanhempien kanssa uskonnollis-katsomuksellisista sisällöistä sekä toteuttamistavoista.

Esiopetukseen sisältyy uskontokasvatusta ja sille vaihtoehtoista elämänkatsomuskasvatusta. Huoltajan valinnan mukaan lapsi osallistuu joko evankelis-luterilaiseen uskontokasvatukseen, elämänkatsomuskasvatukseen tai muuhun opetukseen.

5.4.4 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtaisena tavoitteena on sukupuolten välinen tasa-arvo. Tämä tarkoittaa sitä, että päiväkodissamme lapsille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet toimia ja ilmaista itseään. Sukupuolesta riippumatta lapset saavat leikkiä erilaisia leikkejä. Emme vahvista stereotyyppisiä sukupuolirooli-malleja. On tärkeää, että kasvattajina itse huomaamme, miten puheessamme ja toiminnassamme painotamme sukupuolirooleja.

5.5 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotimme lähialueet puistoineen ja metsineen ovat kaikkien ryhmien käytössä. Metsä toimii leikkipaikkana, retkikohteena, oppimisympäristönä ja myös juhlapaikkana. Luonnossa liikkuminen kehittää monipuolisesti kaikkia lasten taitoja.

Havainnoimme ja tutkimme luontoa, jolloin lapsille tulee tutuksi luonnon monimuotoisuus ja elämyksellisyys. Samalla lapset oppivat kunnioittamaan luontoa.
Kierrätys on osa päiväkotimme ympäristövastuullista toimintaa.

Päiväkodissamme lajitellaan erikseen bio- ja sekajäte sekä huolehdimme paperin kierrätyksestä sekä veden ja energian säästöstä (valot sammutetaan tiloista, joissa ei ole toimintaa).

Materiaalin hankinta on harkittua. Askartelussa on kierrätys- ja luonnonmateriaalit käytössä. Vaalimme ympäristöä myös siten, että otamme metsäretkille roskapussin mukaan, johon keräämme metsästä löytyviä roskia.

Lasten vanhemmat voivat tuoda tarpeettomiksi jääneitä leluja, kirjoja ja pelejä yms. päiväkodin käyttöön. Opetamme lapsia huolehtimaan kirjoista, leluista ja peleistä, jotta ne pysyisivät ehjinä.

5.6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.6.1 Esiopetuksen järjestäminen

Vantaanlaakson päiväkodissa toimii yksi esiopetusryhmä, Haltiat. Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Esiopetuksen sisältöjako on tarkoitettu ohjaamaan kasvattajien työtä.

Esiopetus sisältää sekä kielellisiä että matemaattisia valmiuksia kehittäviä tehtäviä. Lisäksi teemme luonnontietoon liittyviä tehtäviä sekä liikuntaa, kädentaitoja ja musiikkia. Terveyteen sekä etiikkaan ja katsomukseen liittyvät sisällöt toteutuvat päivittäisissä toiminnoissa. Joka viikko pyritään toteuttamaan em. sisältöjä, mutta painotukset vaihtelevat teeman mukaan viikosta toiseen.

Lapselle ei aseteta oppimiseen liittyviä tavoitteita vaan esiopetusvuoden aikana lapselle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia omaksua, opetella ja harjoitella perustietoja, -taitoja ja -valmiuksia. Esiopetukseen osallistuneet lapset saavat lukuvuoden päätteeksi osallistumistodistuksen.

Esiopetuksen oppilashuolto (OHR) on osa lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimisesta. Sillä edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria ja varmistetaan kaikille tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus. Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän muodostavat esiopetusryhmän lastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja, alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä neuvolan terveydenhoitaja. Päiväkodin johtaja vastaa ryhmän koollekutsusta.

ESIOPETUKSEN TAVOITTEET:

- Lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen
- Oppimisen ilon ja innostuksen säilyttäminen
- Minäkuvan kehittyminen
- Hyvät tavat
- Omatoimisuus
- Sääntöjen noudattaminen
- Tasavertaisuus ja ihmisten erilaisuuden hyväksyminen
- Perustietojen, -taitojen ja -valmiuksien omaksuminen
- Leikin kautta oppiminen
- Oppimaanoppimisen taitojen kehittyminen

5.6.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille kuusivuotiaille lapsille, joiden suomen kielen taidot eivät riitä esiopetuksen ryhmässä opiskelemiseen.

Valmistava opetus noudattaa esiopetuksen yleisiä tavoitteita, mutta huomioi samalla maahanmuuttajien tarpeet.

Valmistavaan opetukseen osallistuva kuusivuotias lapsi osallistuu esiopetusryhmän toimintaan ja saa tämän lisäksi suomi toisena kielenä opetusta.

Suomen kielen kehittymistä ja oppimista havainnoimme (S2 -seurantalomake), arvioimme ja tukitoimia suunnittelemme yhdessä vanhempien kanssa.

5.7 Tieto- ja viestintätekniikka

Lapsilla päiväkodissamme on mahdollisuus kokeilla ja tutkia tietotekniikan käyttöä. Tietokoneet on sijoitettu osaksi yli kolmevuotiaiden lasten ryhmien oppimisympäristöä. Esiopetuksessa lapsille tarjotaan valmiuksia mediataitoiseksi kasvamiseen. Mediakasvatuksen päämääränä on kehittää lasten ymmärrystä mediakulttuurista.

Kasvattajina käytämme tietotekniikkaa päiväkodissamme myös viestinnässä sekä lasten havainnoinnissa, kuvien tallentamisessa ja sadutuksessa. Päiväkodissamme on koulutettu ATK-tukihenkilö, jonka tehtävänä on tukea ja kannustaa kaikkia hyödyntämään sekä käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Uuden työntekijän tullessa taloon, oman tiimin ”mentori” sekä päiväkodin johtaja perehdyttävät hänet ja hänen tulee myös lukea talon oma perehdytyskansio. Toimintakauden alussa jokainen tiimi tekee tiimisopimuksen, jossa sovitaan yhteisistä käytännöistä ja toimintatavoista. Johtaja pitää henkilöstön kanssa tulos- ja kehityskeskustelun vähintään kerran toimintakaudessa.

Päiväkodissamme on käytössä joka toinen viikko edustuksellinen tiimipalaveri. Palaverissa käymme varhaiskasvatuksen tulosalueen ajankohtaisia asioita läpi, teemme päätöksiä päiväkodin yhteisistä asioista, suunnittelemme ja arvioimme koko päiväkotia koskevia toimintoja sekä huolehdimme asioiden tiedottamisesta. Tiimipalaverissa käymme läpi myös asiakkaiden antamat palautteet.

Lapsiryhmien henkilökunta pitää viikoittain oman ryhmänsä tiimipalaverin. Tiimipalavereissa arvioidaan toteutunutta toimintaa ja sen pohjalta tehdään suunnitelmia, muokataan työtapoja ja käytäntöjä sekä käsitellään työssä vastaan tulleita haasteita. Arvioimme toimintaamme ja mahdollisesti teemme muutoksia suunnitelmiin myös vanhemmilta ja lapsilta saatujen palautteiden ja ideoiden pohjalta. Lastentarhanopettajat voivat suunnitella toimintaansa lasten lepohetken aikana. Tällöin lastenhoitajat valvovat lasten lepäämistä. Tiimit pitävät lisäksi yhden kolmen tunnin palaverin sekä syksyllä että keväällä.

Näiden palavereiden lisäksi kokoontuu noin kerran kuussa pedagoginen tiimi, jossa pohditaan mm. päiväkodin yhteisiä kasvatusnäkemyksiä sekä käytäntöjä.

Arvioimme ja kehitämme työtämme myös kerran toimintavuodessa pidettävänä työyksikköpäivänä.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Yhteistyökumppaneitamme ovat alueemme konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) sekä alueemme kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku). Tarvittaessa olemme yhteydessä myös neuvolaan, puhe-terapeuttiin, psykologiin sekä lastensuojeluun. Yhteistyötahot vaihtelevat jonkin verran vuosittain.

Kivimäen koulun kanssa olemme tehneet yhteistyötä jo usean vuoden ajan. Yhteistyöstä sovitaan vuosittain koululla kokoontuvassa yhteistyöpalaverissa.

Esi- ja alkuopetuksen välisellä yhteistyöllä pyritään lapsen joustavaan siirtymään varhaiskasvatuksen ja koulun välillä. Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. EsKo tiedonsiirto prosessin tavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen kaikista koulutulokkaista.

Teemme myös yhteistyötä Myyrmäen seurakunnan kanssa ja käymme kirkon tarjoamissa tilaisuuksissa varsinkin esiopetusryhmän kanssa.

Muita jokapäiväisiä yhteistyökumppaneitamme ovat ateria- ja puhtauspalvelut sekä kiinteistöhuolto.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Vantaanlaakson päiväkoti
Vantaanlaaksonraitti 9
p. 0407783582

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Vihreä vireä Vartiokuja

Vartiokujan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 4

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 4

2.1 Arvolähtökohdat 4

2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus 5

3 Yhteistyö perheiden kanssa 6

4 Työ lasten parissa 7

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 7

4.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 8

4.3 Lasten leikki 9

4.4 Oppimistoimintojen organisointi 12

4.4.1 Sisällölliset orientaatiot ja pienryhmätoiminta 12

4.4.2 Lapsi ja oppimisympäristö 12

4.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14

4.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14

4.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 15

4.5.3 S2- opetus 15

4.5.4 Uskonto- ja katsomuskasvatus 17

4.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 18

4.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 18

4.7.1 Esiopetuksen järjestäminen 18

4.7.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 19

5 Palaverikäytännöt ja toiminnan arviointi 20

6 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 21

1 Johdanto

Vartiokujan toimintayksikköön kuuluvat Vartiokujan ja Linnoituskujan päiväkodit. Ne sijaitsevat Vantaan Länsimäessä. Länsimäki on luonnonläheinen asuinalue, jossa on sekä kerros- että pientaloja. Käytämme toiminnassa säännöllisesti lähellä olevaa metsää ja luontoa. Länsimäessä on oma kirjasto, kirkko, neuvola, kaksi koulua sekä useita liikuntapaikkoja.

Alueella asuu paljon monikulttuurisia perheitä. Olemme kehittäneet toimintaamme vastaamaan monikulttuuristen lasten tarpeita. Käytämme kuvia puheen ja ymmärtämisen tukena; esimerkiksi kuvitettu päiväjärjestys, kuvitetut leikinvalintataulut, kuvitettuja lauluja, loruja ja leikkejä. Pyrimme toimimaan mahdollisimman paljon pienryhmissä.

Vartiokujan päiväkodissa on viisi lapsiryhmää: kaksi integroitua ryhmää, 1-3-vuotiaiden, 3-5-vuotiaiden ja 3-6-vuotiaiden ryhmä. Esiopetusta annetaan integroiduissa ryhmissä sekä 3-6-vuotiaiden ryhmässä. Olemme toteuttaneet useana vuonna esiopetusta tiiviissä yhteistyössä esiopettajien kesken. Osa toiminnasta on kaikille esikoululaisille yhteistä ja osa pienryhmätyöskentelyä.

Linnoituskujan päiväkodissa on kolme lapsiryhmää: 1-3-vuotiaiden, 3-5-vuotiaiden ja 3-6 -vuotiaiden ryhmä, jossa annetaan esiopetusta.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Varhaiskasvatuksen arvot Vantaalla ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

Innovatiivisuus toiminnassamme: Kasvattajalla on halua, kykyä ja valmiuksia etsiä uusia ratkaisuja työn epäkohtiin ja tarvittaessa valmiutta muuttaa toimintatapoja. Arvioimme omaa työtämme hyödyntäen lapsilta ja vanhemmilta saatua palautetta.

Kestävä kehitys toiminnassamme: Vuorovaikutus lasten ja perheiden kanssa on tasa-arvoista kielestä ja kulttuurista riippumatta. Kuuntelemme arjessa lasten ja perheiden toiveita, ja sovellamme niitä toimintaan

mahdollisuuksien mukaan. Vuorovaikutus ja kohtaaminen on lasta ja perhettä arvostavaa. Tuemme lapsen luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä. Innostamme lasta tutkimaan, kokeilemaan, aistimaan ja ajattelemaan.

Yhteisöllisyys toiminnassamme: Sitoudumme työhömme ja vastuunamme on työyhteisön hyvinvointi ja vuorovaikutuksellinen toimintakulttuuri. Omalla esimerkillämme kannustamme lapsia toista arvostavaan kohteluun.

2.2 Lapsikäsitys ja kasvattajuus

Arvostamme lasta ja lapsuutta. Lapsi on luonnostaan avoin ja tiedonhaluinen ja hän kasvaa ja kehittyy perimän, ympäristön ja kasvatuksen vaikutuksesta. Oppiakseen toimimaan yhteisön jäsenenä ja luottamaan toisiin ihmisiin, lapsi tarvitsee aikuisten ja toisten lasten läsnäoloa. Otamme lapsen huomioon yksilönä ja kuuntelemme hänen ajatuksiaan.

Kasvattajina mahdollistamme lapselle fyysisesti ja psyykkisesti turvallisen kasvuympäristön, jossa he voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Luomme hyväksyvän ja lapselle läsnä olevan ilmapiirin. Suunnittelemme ja toteutamme toimintaa, joka huomioi lapsen yksilöllisen kasvun ja oppimisen. Kasvattajan ammatillinen rooli ja tehtävä on olla kiinnostunut lapsen kasvusta ja kehityksestä. Lapsella tulee olla hyväksytty olo.

Kasvattajan työssä on tärkeä tiedostaa yhdessä sovitut arvot ja eettinen toimintatapa, jonka päämääränä on turvata lapsen kokonaisvaltainen kehitys. Kasvattajan työ on tavoitteellista, suunnitelmallista ja johdonmukaista. Siihen kuuluu jatkuva työn arviointi, dokumentointi ja pyrkimys kehittää toimintaa uusien työtapojen avulla. Työyhteisössämme pidämme tärkeänä positiivista asennetta työhön ja sitoutumista yhteisiin sopimuksiin.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

”Rohkeutta ottaa kaikki asiat puheeksi”. ”Käytännön vinkkejä kasvatukseen”

Kasvatuskumppanuus on päivähoidon henkilöstön ja perheen tietoista ja molemminpuolista sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseen ja turvaamiseen. Hyvä kasvatuskumppanuus pohjautuu keskinäiseen luottamukseen, avoimuuteen, tasavertaisuuteen ja toistensa kunnioittamiseen.

Jokaiselle perheelle pyritään pitämään aloituskeskustelu, jonka yleensä pitää lapselle nimetty vastuukasvattaja. Vanhemmat tulevat aloituskeskusteluun ilman lapsia jos mahdollista. Keskusteluun varataan riittävästi aikaa ja tarvittaessa käytämme tulkkipalveluita apunamme tiedonvälityksessä.

Vanhemmat kertovat lapsestaan ja toiveistaan päivähoidon suhteen ja saavat tietoa päiväkodin ja ryhmän toiminnasta. Jos perhe on täyttänyt Lapsi kotioloissa -lomakkeen ennen aloituskeskustelua, se voidaan silloin käydä läpi. Vanhempien kanssa täytämme Varhaiskasvatussuunnitelman tai Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman. Vanhemmille tiedotetaan tapahtumista ja päivähoitoon liittyvistä asioista päivittäisissä keskusteluissa, ilmoitustauluilla, henkilökohtaisilla tiedotteilla, sähköpostitse, puhelimitse ja tekstiviestein. Kasvattajien vastuulla on kertoa riittävästi tietoa päivähoidosta ja lapsen päivästä.

Olemme pitäneet syksyisin perinteisen, informatiivisen vanhempainillan molemmissa päiväkodeissa. Syksyllä 2013 muutamme vanhempainiltojen luonnetta. Aiomme jakaa vanhemmat sekä henkilökunnan keskusteleviin ryhmiin, joiden aiheet valitaan uudesta Vasusta.

Vartiokujan päiväkodissa toimii vanhempien perustama vanhempainyhdistys, joka aloitti toimintansa vuonna 2013. Vanhempainyhdistys järjestää erilaisia tapahtumia, kerää varoja ja on yhteistyöelin perheiden ja päivähoidon välillä. Uusille perheille kerrotaan vanhempainyhdistyksen toiminnasta.

Teimme keväällä 2013 osalle asiakasperheistä kyselyn liittyen yhteistyöhön kodin ja päiväkodin välillä. Kyselyn perusteella saimme seuraavanlaisia vastauksia:

- **Mitä ajattelet kasvatuskumppanuudesta?**

Kasvatuskumppanuus on toiminut hyvin, kasvattajat ovat ottaneet hyvin huomioon lapsen tarpeet. Kasvatuskumppanuus on jokapäiväistä ja tärkeää. Vuorovaikutus ja luottamus ovat toimineet vastavuoroisesti. Kasvatuskumppanuus koetaan tärkeänä asiana kodin ja perheen välisessä yhteistyössä.

”Hyvä ajatus, mutta toteutuuko käytännössä?” ”Mikä se on? En ole ennen kuullut.”

- **Miten tieto kulkee päivähoidon ja kodin välillä?**

Tieto kulkee päivähoidon ja kodin välillä pääasiassa hyvin. Vanhemmat toivovat muistuttelua infotaulun asioista ja tiedon kulussa on parantamisen varaa. Vanhemmat toivovat tiedotteita lokeroihin infotaulun sijaan. Erityisesti vanhemmat toivovat tietoa lapsen päivästä ja tiedon tulisi kulkea myös kasvattajien välillä.

- **Onko hoidon alussa saatu tietopakkaus mielestäsi tarpeellinen?**

Vanhempien mielestä tietopakkaus on tarpeellinen ja tärkeä. Tietopakkauksessa pitäisi vanhempien toiveiden mukaan näkyä yhteystiedot ja aukioloajat. Tietopakkauksesta on tulossa päivitetty versio syksyllä 2013.

"On, sillä esim. esikoisen aloittaessa päivähoidon ei kaikkea "osaa" edes kysellä/tiedustella?"

- **Onko sinulle toiveita yhteistyöhön?**

Vanhemmat toivovat myös sähköisen viestinnän lisäämistä yhteistyössä. Myös tekstiviestit koetaan toimiviksi. *"Kuukausittainen tiedote (A4) on hyvä."*

- **Oletko kiinnostunut vanhempaintoimikunnasta?**

Vanhempaintoimikunta on jakanut perheille tiedotteen toiminnastaan. Kyselimme vanhemmilta kiinnostusta vanhempaintoimikuntaan osallistumisesta. Vanhemmista löytyy muutamia kiinnostuneita ja kyselyyn vastanneista osa on jo mukana vanhempaintoimikunnan toiminnassa.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja oppimisen väline. Kieli kehittyy lapselle ominaisten toimintojen kautta. Tuemme lapsen kielellisen tietoisuuden kehittymistä leikkien, loruillen ja riimitellen.

Kun lapsi ei pysty kommunikoimaan puheella tai hänen puheensa on vaikeasti ymmärrettävää, tarvitsemme keskustelun avuksi muita keinoja. Kuvien käyttäminen toiminnan tukena kartuttaa lapsen sanavarastoa, helpottaa vuorovaikutusta ja asioiden ymmärtämistä sekä auttaa lasta ilmaisemaan itseään. Kuvittaminen on yksi tapa tukea kommunikointia lapsen ja aikuisen välillä. Sanoitamme tunteita kuvien avulla. Käytämme kuvia arjen tilanteissa; leikinvalintatauluissa, päiväjärjestyksessä ja ruokailutilanteissa sekä ohjatussa toimin-

nassa. Kuvien monipuolinen käyttäminen hyödyttää kaikkia lapsia, mutta etenkin monikulttuurisia ja tukea tarvitsevia lapsia.

Kielelliset käsitteet kehittyvät keskustelemalla, kuuntelemalla, lukemalla, pelaamalla ja leikkimällä. Lasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään ja tuomaan ajatuksiaan esiin. Kielellistä kehitystä tapahtuu niin arjen tilanteissa kuin ohjatussa toiminnassakin. Pienillä ja erityisesti monikielisillä lapsilla päivittäisten toimintojen ja aikuisen oman toiminnan sanoittaminen on erittäin tärkeää.

Aikuisen oma esimerkki vuorovaikutuksessa on tärkeä. Aikuisen äänensävyllä, ilmeillä ja eleillä on suurta merkitystä vuorovaikutuksessa. Otamme huomioon lasten keskinäisen vuorovaikutuksen ja kunnioitamme sitä. Menemme lapsen lähelle ja pyrimme olemaan lapsen katseen tasolla, kun puhumme hänelle. Kasvattajien tulee kiinnittää huomiota vuorovaikutuksen laatuun. Määräileviä kasvatuskeinoja vähentämällä ja myönteisiä ja kannustavia sanoja käyttämällä luodaan hyvä ilmapiiri.

Tavoitteena on, että puhumme oikeilla suomen kielen sanoilla ja ohjaamme lapsia ikä- ja kehitystason mukaisesti. Käsitteet, joita käytämme, sovitaan yhdessä etukäteen. Puhumme selkeästi ja lyhyesti.

4.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

”Haluan yllätykseksi päivän ohjelman” poika 6v.

Vartiokujan toimintayksikössä edistämme lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Huolehdimme lapsen perushoidosta ja -tarpeista. Lapsi saa riittävästi unta ja lepoa, monipuolista ravintoa ja liikuntaa sekä hänen puhtaudestaan huolehditaan. Lapsi saa turvalliset rajat kasvunsa tueksi. Näiden rajojen sisällä lapsi saa toteuttaa itseään hänelle luontaisella tavalla. Kuvitettu päiväjärjestys auttaa lasta jäsentämään päivärytmin. Toistuvat rutiinit lisäävät pysyvyyden, jatkuvuuden ja turvallisuuden kokemusta.

Ruokailut, pukemis- ja riisumistilanteet sekä odottelu- ja siirtymätilanteet toistuvat päivittäin. Arjen tilanteet ovat merkityksellisiä oppimisen ja vuorovaikutuksen kannalta, koska niiden aikana on mahdollisuus kohdata lapsi ja kuunnella häntä. Koemme näiden hetkien olevan arvokkaita lapselle. Sylissä pitäminen, lohduttaminen ja kuunteleminen ovat tärkeitä asioita arjen tilanteissa. Siirtymätilanteisiin varataan riittävästi aikaa ja ne pyritään järjestämään rauhallisiksi, esimerkiksi porrastamalla ulosmenoa. Tällöin lapset saavat yksilöllisempää huomiota ja ohjausta.

Päivittäistä toimintaa tukevat pienryhmät, jotka on muodostettu ryhmien lasten tarpeiden ja iän mukaisesti. Kuvien käytöllä lasten on helppo muodostaa käsitystä muun muassa arjen tilanteissa. Selkeiden rakenteiden

avulla lasten on vaivatonta hahmottaa päivän aikana tapahtuvat asiat. Päivärytmi ja viikko-ohjelma, jotka toistuvat päivästä ja viikosta toiseen, tukevat päivittäistä toimintaa.

Lapset saavat turvallista ja riittävää ulkoilua päivittäin säästä riippumatta. Pienryhmät ulkoilevat usein aamupäivisin eri aikoina. Tällöin pihalla on enemmän tilaa lasten leikeille ja sisällä on tilaisuus käyttää tiloja joustavasti. Pyrimme siihen, että lapset keräävät itse lelut lopetettuaan leikit.

Päivän aikana syömme kolme kertaa, aamupalan klo 8, lounaan noin klo 11 ja välipalan klo 14. Lounaalla keskustelu yhdessä lasten kanssa onnistuu, kun aikuinen istuu lasten kanssa samassa pöydässä. Noudatamme hyviä pöytätapoja ja opettelemme maistamaan kaikkia ruokia. Tuemme lapsen osallisuutta ruokailujen yhteydessä antamalla lapsen itse päättää ruoan määrä ja isompien harjoitellessa ottamaan ruokaa itse. Ruokien asettaminen lasten tasolle lisää lapsen osallisuutta. Lapsella on mahdollisuus itse vaikuttaa ruokien asetteluun lautasella.

Kaikki lapset lepäävät. Nukkua ei tarvitse ja otamme huomioon myös vanhempien toiveet lastensa päivälevosta. Lapset peitellään ja silitellään sänkyyn. Lapsille luetaan satu tai kuunnellaan unimusiikkia. Aikuinen on apuna, jos rauhoittuminen on lapselle vaikeaa. Hereillä olevat lapset saavat nousta leikkimään pienen levon jälkeen. Muut lapset herätellään viimeistään klo 14.

Ohjaamme lapsia huolehtimaan päivittäisestä hygieniastaan. Lapset pesevät kädet saippualla tullessaan päiväkotiin, ennen ruokailuja sekä wc-käynnin jälkeen. Käsihuuhdetta käytämme tehostetusti epidemioiden aikana. Aikuinen on apuna lapsen opetellessa hygieniaan liittyviä asioita.

Lapsia kannustetaan tekemään itse ja autetaan. Heidän taitonsa ja osaamisensa otetaan huomioon. Toiminta suunnitellaan vastaamaan ryhmän lasten tarpeita. Kasvattajien rauhallisuus, johdonmukaisuus ja sensitiivisyys ovat tärkeää, koska aikuisten tavalla toimia on vaikutuksensa lapsiin. Aikuiset ovat aidosti läsnä ja saatavilla. Arjen tilanteita ja suunniteltua toimintaa muutetaan joustavasti lasten vireystilaa ja motivaatiota vastaavaksi.

4.3 Lasten leikki

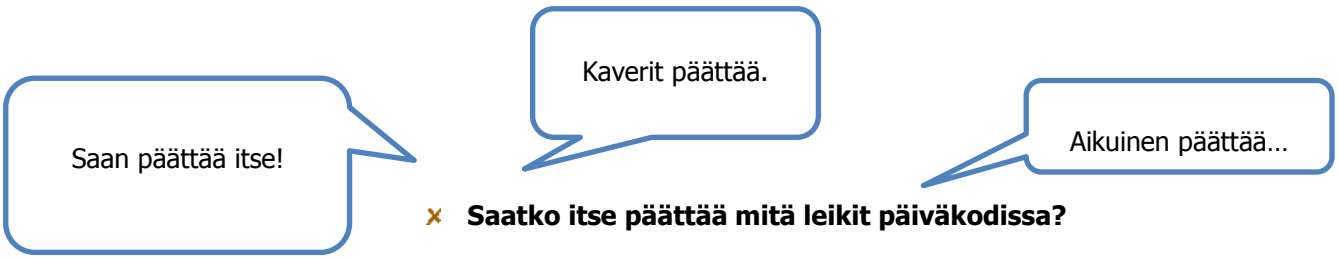
Leikki on sosiaalista toimintaa, jossa opitaan muun muassa vuorovaikutustaitoja, sääntöjen noudattamista, keskittymistä sekä motorisia taitoja. Leikissä lapsi saa mahdollisuuden toteuttaa itseään, omia pyrkimyksiään ja toiveitaan. Lapsi käsittelee kokemuksiaan ja tunteitaan leikin avulla sekä saa mahdollisuuksia kokea ja kokeilla turvallisesti uusia asioita. Leikki on lapselle tärkeä oppimisen ja itsensä toteuttamisen väline. Se on lapsen omaehtoista toimintaa.

Leikille on varattu aikaa ryhmien päivä- ja viikkosuunnitelmissa. Jokaisessa ryhmässä on ainakin iltapäivisin aikaa lasten omalle leikille. Erilaisia teemallisia leikkipaikkoja on tarjolla pysyvästi ja tarvittaessa. Tällaisia leikkejä ovat mm. kauppa-, koti-, kirjasto-, lääkäri- ja majaleikit. Sisätilojen lisäksi järjestämme lapsille leikkimahdollisuuksia pihalla ja metsäretkillä.

Opetamme lapsia huolehtimaan leikkivälineistä. Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia leikkiä erilaisissa pienryhmissä ja myös yksin, jos lapsi niin toivoo. Toisinaan lapsilla on mahdollisuus jatkaa leikkiä myöhemmin, vaikka seuraavanakin päivänä.

Aikuisen rooli leikissä on vaihtelevasti läsnäolija ja mallintaja tai havainnoija. Kannustamme ja annamme lapsille mahdollisuuden valita monipuolisia leikkejä sukupuolesta riippumatta. Esimerkiksi tyttöjen ja poikien yhteinen autoleikki rikastuu kummankin sukupuolen ominaisilla leluilla ja tavoilla. Voimme leikkiin osallistumalla ohjailla leikin suuntaa ja nostaa esiin opeteltavia asioita. Leikkiä havainnoimalla saamme paljon tietoa lapsesta. Lasten leikkien aiheet kumpuavat lapsia kiinnostavista asioista. Lasten omien lelujen käytöstä päiväkodissa päätetään lapsiryhmittäin.

Vantaalla toiminnan painopistealueena on alkaen vuodesta 2013 ollut leikki. Toteutimme tähän liittyen kyselyn lapsen leikistä keväällä 2013.

- **Saatko itse päättää mitä leikit päiväkodissa?**

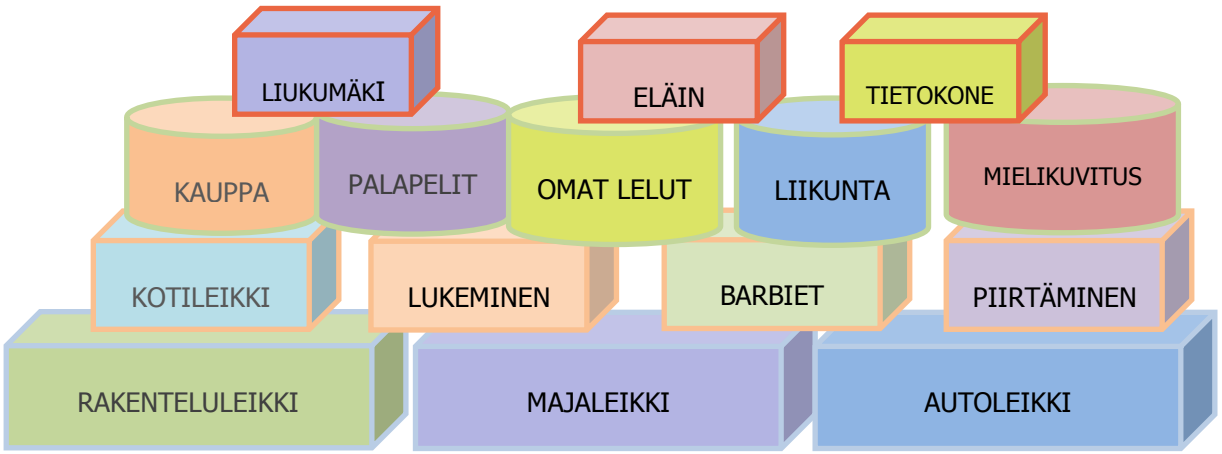
- **Saatko itse päättää kenen kanssa leikit päiväkodissa?**

Enemmistö vastauksista oli, että itse saa päättää.

- **Saatko itse suunnitella leikkejäsi päiväkodissa?**

Suurin osa lapsista koki saavansa suunnitella leikkejään.

- **Millaisia leikkejä leikit päiväkodissa?**

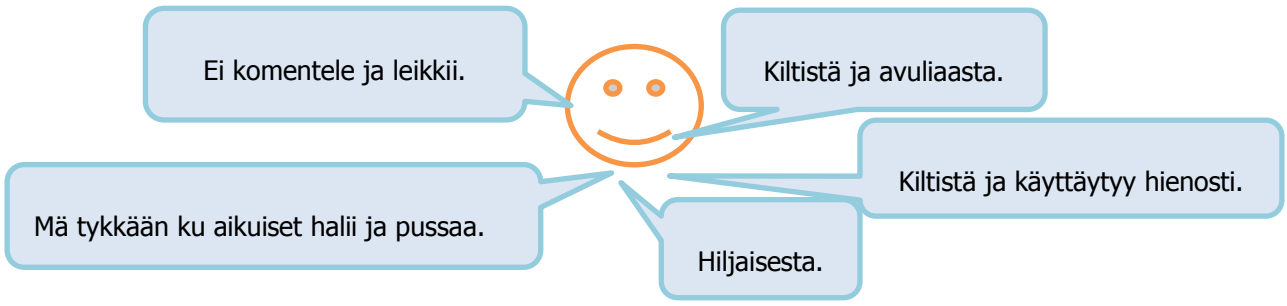

”Me valitaan ite, missä me leikitään. Ja sit me leikitään kauan ennen kuin mennään ulos. ”Ulkona ainakin, tykkään juoksennella pihalla. Tykkään hyppiä samalla kun mä juoksen.”

- **Missä ja kenen kanssa leikit päiväkodissa?**

Kaikille löytyi kavereita. Päiväkodin sisätilat ovat monipuolisesti käytössä ja muutama lapsi mainitsi myös ulkona leikkimisen.

- **Millaisesta aikuisesta pidät?**

4.4 Oppimistoimintojen organisointi

4.4.1 Sisällölliset orientaatiot ja pienryhmätoiminta

Orientaatioilla tarkoitetaan valmiuksien ja välineiden hankkimista jotta lapsi pystyy vähitellen ymmärtämään ja käsittelemään ympärillään tapahtuvia asioita. Jokainen ryhmä käsittelee ja toteuttaa em. orientaatioita suunnittelemallaan tavalla. Varhaiskasvatuksessa sisällölliset orientaatiot on jaettu:

- matemaattinen
- luonnontieteellinen
- historiallisyhteiskunnallinen
- eettinen
- esteettinen
- uskonnollis-katsomuksellinen

Yksikössämme aamupäivän toiminta ja ulkoilu järjestetään mahdollisimman usein 2-9 lapsen pienryhmissä. Lapset jaetaan toiminnallisiin pienryhmiin iän, kehitystason sekä kuntoutustarpeen mukaan. Yhdessä toiminen kehittää lapsen kykyä kuunnella, ymmärtää ja osallistua. Pienessä ryhmässä toimiessaan lasten on helpompi toimia ja keskittyä sekä aikuisen on helpompi havainnoida ja ohjata lapsia. Aikuisen tuella harjoitellaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja muun muassa pelien, leikkien ja satujen avulla. Sitoudumme pienryhmätoiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Jotkut ryhmät dokumentoivat toimintaa valokuvin. Viikkosuunnitelmia tehtäessä huomioidaan pienryhmien toteutuminen.

4.4.2 Lapsi ja oppimisympäristö

Lapsi tarvitsee oppiakseen sopivan virikkeellisen ja monipuolisen ympäristön sekä aikuisen tukea, kannustusta ja ohjausta. Lapsi on aktiivinen ja utelias ja oppii oman toiminnan kautta. Hänellä on kyky eläytyä, käyttää rikasta mielikuvitustaan ja luovuutta toiminnassaan.

Lapsi tarvitsee onnistumisen kokemuksia ja kannustusta oppiakseen. Lapsi oppii kokonaisvaltaisesti tekemällä, tutkimalla, kyselemällä ja matkimalla. Oppimisen lähtökohtana on lapsen sen hetkinen kehitystaso ja vireystila. Hän saa virikkeitä ja ajattelumalleja myös ympärillään olevilta muilta lapsilta. Tässä vertaisryhmässä sosiaalinen tarve jäljitellä toisten toimintaa korostuu ja oppiminen mallista tehostuu. Otamme huomioon erilaiset vertaisryhmät jo lapsi- ja pienryhmiä muodostettaessa.

Oppimisympäristö on aina siellä missä lapsi kulloinkin toimii, niin päiväkodissa kuin sen ulkopuolellakin. Päiväkotien lähimetsiin tehdään säännöllisesti retkiä. Metsäretket kehittävät lasten motorisia taitoja, innostavat

tarkkailemaan luontoa ja leikkimään erilaisia leikkejä. Erilaiset oppimisympäristöt ja niiden joustava käyttö mahdollistavat erilaiset tavat oppia sekä tuo lapsista erilaisia puolia esiin. Oppimisympäristö on kiinnostusta herättävä, toimintaan ja omatoimisuuteen kannustava. Se ohjaa oppimista ja tukee aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta. Tilojen jakamisella, siirtymätilanteiden porrastamisella ja ulkoilun rytmittämisellä tarjotaan lapselle mahdollisuus leikkiin, muuhun toimintaan ja myös omaan rauhaan. Aikuiset luovat rohkaisevaa, kannustavaa ja positiivista ilmapiiriä. Huomiota kiinnitetään myös tilojen esteettisyyteen, käytännöllisyyteen ja turvallisuuteen. Lapsia opetetaan pitämään tavarat ja leikkiympäristö siisteinä ja järjestyksessä.

Jokaisella ryhmällä on käytössään ainakin ryhmähuone ja lepohuone. Ryhmästä riippuen käytössämme on myös muita leikkitiloja. Jokaisella lapsella on oma merkitty paikka eteisessä, pöydässä ja lepohuoneessa sekä tarvittaessa esimerkiksi hyllyköissä. Haluamme lapselle tunteen, että hoitopaikassa on kaikille yhteisten tilojen lisäksi paikkoja, jotka ovat lapsen omia.

Kasvattajana meidän tehtävämme on kuunnella lasta ja käyttää hänen ajatuksiaan ja kiinnostuksenkohteita suunnittelun lähtökohtana. Toisinaan lapset muovaavat aikuisen suunnittelemia tilanteita näköisekseen. Arvostamme lasten luomia omia toimintatapoja, ja mahdollisuuksien mukaan teemme niistä pysyviä käytäntöjä. Kannamme vastuun suunnitelmallisesta, koko päivän läpäisevästä kasvatuksesta ja oppimisesta. Meidän oma innostuneisuutemme, läsnäolomme ja tukemme on tärkeää lapsen oppimistaitojen kehittymiselle, itsenäiselle tiedonhankinnalle ja oman toiminnan ohjaamiselle.

Teemme työtä turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin luomiseksi. Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti ja hyväksyvästi. Emme hyväksy minkäänlaista kiusaamista. Aikuisen tulee puuttua ja rajoittaa lasten luomaa leikkiä ja toimintaa silloin kun lasten tai aikuisten turvallisuus vaarantuu tai toisten lasten ”rauhaa” ja reviiriä rikotaan. Ryhmissä on käytössä omat kiusaamisenehkäisysuunnitelmat, jota päivitetään tarvittaessa. Aikuisilla on välineet puuttua ja toimia kiusaamistilanteiden selvittelyssä ja ratkaisemisessa. Aikuisen rooli ristiriitojen selvittelijänä on avustaa ja ohjata lapsia löytämään ristiriidan syy ja sille rakentava ratkaisu.

4.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Vantaalla on käytössä kolmiportainen tukimalli. Kolmiportaisen tuen muodot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Yleinen tuki on ohjausta ja tukea, jota jokaisella lapsella on oikeus saada päiväkotipäivän aikana. Käytössämme on Yleisen tuen valikko, jota hyödynnämme yksittäisen lapsen tai koko ryhmän tarpeisiin. Yleinen tuki on ennaltaehkäisevää. Tehostettua tukea annetaan lapselle, joka tarvitsee kasvussaan ja oppimisessaan säännöllistä ja useita tukimuotoja. Tehostettu tuki ehkäisee ongelmien kasvamista ja kasaantumista. Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Pääsääntöisesti nämä lapset ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Käytössämme ovat Kuvaus lapsesta-, Pedagoginen arvio-, Pedagoginen selvitys- sekä Tehostetun tuen suunnitelma-lomakkeet, joihin kirjataan tuen tarve ja käytössä olevat menetelmät. Vartiokujan toimintayksikössä on jokaisessa ryhmässä yleisen tuen lapsia ja muutamassa ryhmässä tehostetun sekä erityisen tuen lapsia.

Kun meillä herää huoli lapsen kasvusta tai kehityksestä, tiivistämme yhteistyötä vanhempien kanssa. Hyvinvointityötä on kaikki lasten asioiden pohtiminen erilaisissa kokoonpanoissa. Ryhmän lastentarhanopettaja (lto) tai erityislastentarhanopettaja (elto) yhdessä koko tiimin ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelto) kanssa suunnittelee lapsen tarvitsemia tukitoimia. Puheterapeuteilla ja toimintaterapeuteilla on ohjauskäyntikertoja, joilla ohjataan ja neuvotaan henkilökuntaa. Neuvolan kanssa teemme yhteistyötä mm. HYVE- lomakkeen asioissa sekä aina tarvittaessa, vanhempien luvalla. (HYVE = Pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen käytännön sovellus hyvinvointitarkastuksesta, jonka mukaan 4-vuotiaan lapsen tarkastus tehdään.)

Teemme yhteistyötä mm. perheneuvolan, Kuuselan perhekuntoutuskeskuksen, Lastenlinnan, HYKS:n Audiofoniatrisen-, neurologisen- tai psykiatrisen osaston ja Silmä- tai korvaklinikan kanssa silloin, kun ryhmässä on lapsi, joka käyttää näiden palveluita. Kehitys-, näkö-, ja kuulovammaisilla sekä autistisilla lapsilla on kuntoutusohjaaja, joka käy vähintään pari kertaa vuodessa päiväkodissa kartoittamassa lapsen taitoja ja ohjaamassa henkilökuntaa.

Päiväkodin johtaja kutsuu koolle syksyisin oppilashuoltotyöryhmän (OHR), johon kuuluu neuvolan terveydenhoitaja, kelto ja ryhmän lastentarhanopettaja. OHR:ssä käsitellään tuen tarpeessa olevien esikoululaisten asioita. Keväisin päiväkodin johtaja ja ryhmän lastentarhanopettaja keskustelevat näiden lasten tilanteesta.

Ryhmän oppimisympäristöä arvioidaan jatkuvasti kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten tarpeiden mukaan. Toimivan ja lasta tukevan oppimisympäristön luomiseksi lapsia havainnoidaan ja arvioidaan. Ryhmän toiminnan rakenteen eli struktuurin pitää olla selkeä ja lapsille ymmärrettävä. Lapsi pystyy struktuurin avulla ennakoimaan ja hahmottamaan päivän kulun. Päivittäisessä toiminnassa otetaan lasten erityistarpeet

huomioon. Kaikkien oppimisen ja kasvun tukea tarvitsevien lasten kanssa on tärkeää käyttää tarvittaessa kuvatukea ja tukiviittomia. Myös mallioppiminen ja vertaistuki ovat tärkeitä.

4.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

"Jos se ois vaikka karhu. Karhuhan nukkuu talviunta, eikä synnytä poikasia kuin kesällä – ei talvella. Jos se olis maailman eka karhu, joka synnyttää talvella. Kulttuuria siinä olis se, että se pyöris ympäri maailmaa, jos se olis maailman eka karhu!" Poika 7v.

Yksikössämme on paljon erikielisiä ja -kulttuurisia lapsia. Lapsen ja perheen kulttuuri, uskonto ja elämäntapa huomioidaan ja niitä arvostetaan. Olemme kiinnostuneita perheen tavoista ja näkemyksistä ja keskustelemme vanhempien kanssa miten lapsen omaa kulttuuri-identiteettiä voidaan tukea päivähoidossa.

Tehdäksemme arvostustamme näkyväksi, olemme mm. pohtineet tiedonkulkua päivähoidosta vanhemmille. Olemme muokanneet päivähoitoyksikkömme esitettä selkeämmäksi ja käännättäneet sen neljälle (arabia, somali, venäjä ja englanti) kielelle. Lisäksi olemme kuvittaneet päiväohjelmamme, jotta vanhempien olisi helpompi ymmärtää päivähoidon arkea.

Tutustumme lapsiryhmissä eri maihin ja kulttuureihin mm. järjestämällä teemaviikkoja. Tällöin toivomme myös perheiden osallistumista esimerkiksi tuomalla valokuvia tai kertomalla kulttuuristaan. Yhteisten keskustelujen kautta lapsille tulee yhteinen kokemus erilaisista kulttuureista, kielistä ja tavoista. Päiväkotien henkilökunta kouluttautuu saadakseen lisää tietoa monikulttuurisuudesta. Edellytyksenä kasvattajan työlle on suvaitsevainen työ-asenne. Päiväkotiemme ilmapiiri on tasa-arvoinen. Kaikki lapset ovat samanarvoisia sukupuolesta tai taustasta riippumatta. Perheiden kanssa keskustellaan sekä perheen että päivähoidon tavoista painottaen tasa-arvoisuutta.

"Saa tehdä samoja asioita. Paitsi, jos poika kiusaa, tytön ei tarvii kiusata takaisin!" poika 7v. ja tyttö 5v.

4.5.3 S2- opetus

"Sille pitää puhua sitä suomea, sitä kautta se oppii." poika 6v.

On tärkeää että lapsen oma äidinkieli kehittyy ja vahvistuu kotona. Päiväkodin kasvattajien tehtävänä on tukea vanhempia käyttämään omaa äidinkieltään lapsen kanssa. Lapsen suomen kielen omaksumista tuetaan päivähoidossa. Muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvien lasten päivähoitoon sisältyy S2 (suomi toisena kielenä) opetusta. Lapset jaetaan tarvittaessa ikä- ja kielitason mukaisiin pienryhmiin, joissa voidaan toteuttaa järjestelmällisempää S2- opetusta. Päivittäinen vuorovaikutus suomenkielisten lasten ja aikuisten kanssa on luonnollinen tapa oppia kieltä. Ryhmän lastentarhanopettaja on vastuussa opetuksen toteutumisesta. Tavoitteena on, että koko henkilökunta käy S2 (suomi toisena kielenä) - koulutuskokonaisuuden ja osallistuu opetuksen antamiseen.

Rohkaisemme lasta puhumaan. Lapsi oppii kieltä mallista, toisia lapsia ja aikuisia seuraamalla ja yhdessä leikkimällä. Ohjatussa leikissä kasvattaja sanoittaa ja nimeää leikin tapahtumia, asioita sekä tunteita. Pienten lasten kanssa otollisia kielen omaksumisen paikkoja ovat lisäksi perushoitotilanteet. Esimerkiksi pukemistilanteissa voidaan nimetä vaatteita ja kehonosia lapsen kanssa. Kasvattajat kiinnittävät huomiota omaan ilmaisuunsa puhuen selkeästi ja lyhyin lausein sekä tarvittaessa käyttäen kuvatukea. Tarvittaessa lapsen puhetta korjataan toistaen sana oikeassa muodossaan. Lapsen suomen kieli kehittyy myös pienryhmätuokioissa. Näissä edistämme kielen omaksumista kuvakirjoin, tarinoin, pelein, kuvin ja leikein.

Minun mielestäni lapseni on oppinut suomen kieltä päiväkodissa kuvien avulla, leikkimällä kavereiden kanssa sekä kirjoja kuuntelemalla." vanhempi.

Olemme sopineet syksystä 2013 alkaen toteuttavamme yksikkötasoista S2-vuosisuunnitelmaa. Tarkoituksena on yhtenäistää työtapoja ja lisätä tietoisuutta myös muiden ryhmien toiminnoista. Aihealueita opetukseen olemme saaneet Helsingin kaupungin S2–suunnitelmasta. Aiheet kulkevat vuodenaikojen ja niiden tapahtumien mukaan. Harjoittelemme lasten kanssa teemoihin liittyvää sanastoa ja käsitteitä ja laajennamme aihealueita tarpeen mukaan.

Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
Minä ja perhe	Syksyn satoa	Koti	Lähiympäristö	Aika, Joulu

Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu
Harrastukset	Eläimet	Ruoka ja ruokailu	Maalla ja kaupungissa	Liikenne

Kasvattajat havainnoivat jatkuvasti lapsen suomen kielen oppimista ja kielitaitoa arvioidaan säännöllisesti perheen kanssa keskustellen. Kolme vuotta täyttäneiden lasten kielitaito arvioidaan ja kirjataan käytössämme olevalle Suomen kielen seurantalomakkeelle, jota täydennetään lapsen koulunaloittamiseen saakka.

4.5.4 Uskonto- ja katsomuskasvatus

”Uskontokasvatus näkyy kodissamme paljolti tapakasvatuksena: Toisten huomioiminen, hyvät käytöstavat ja omasta jakaminen on tärkeää.” (Vanhempi)

Kaikille lapsille opetetaan hyvien tapojen merkitystä ja toisten kunnioittamista. Päivittäin keskustelemme oikeasta ja väärästä. Vastaamme lasten uskontoa koskeviin kysymyksiin ja rohkaisemme keskusteluun uskonnollisista ja eettisistä asioista. VASU (varhaiskasvatussuunnitelma) -keskustelussa pohditaan uskonnon merkityksestä perheessä: miten uskontoa harjoitetaan ja millaisia uskonnollisia muotoja ja tapoja perheellä on. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta

Jouluna ja pääsiäisenä lapset käyvät kirkossa ja kirkkokäyntien aikana osa lapsista osallistuu korvaavaan toimintaan. Hakunilan seurakunta järjestää esikoululaisille kirkkohetkiä säännöllisin väliajoin ja seurakunnan työntekijä on käynyt Linnoituskujan päiväkodin esikouluryhmässä muutaman kerran lukukaudessa vertaistukikäynneillä. *"Mä tykkään niistä tarinoista, joita kirkossa kerrotaan!” (Tyttö, 7v.)*

4.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

"Ei saa repiä oksia puista, ei saa heittää roskia ja koirankakat pitää kerätä pussiin". (Tyttö, 6v.)

Yksikkömme molempien päiväkotien sijainti on ihanteellinen ajatellen lasten luontosuhteen kehittymistä ja ympäristökasvatusta. Metsässä liikkuminen on parasta liikuntaa kaiken ikäisille. Vaihteleva maasto antaa motorista haastetta ja metsään voi tehdä esim. telineratoja kivistä, kannoista ja juurista. Lapsi on luonnostaan utelias tutkija ja tätä uteliaisuutta hyödynnetään metsäretkillä. Metsää käytetään paljon sekä oppimisympäristönä että leikkipaikkana. Lapsille järjestetään ohjattua leikkiä metsässä, mutta annetaan aikaa myös lasten omille leikeille. Aikuisten tulee olla herkkiä lasten huomioille ja toiveille metsässä.

Luonnon erilaisia kohteita (puut, eläimet, kasvit ja hyönteiset) tutkitaan luonnossa ja metsästä kerätään materiaalia ryhmiin askartelua ja muuta toimintaa varten. Luonnossa ollessamme opetamme lapsille luonnon kunnioittamista; puita ei katkota ja luontoa ei roskata. Matematiikan osa-alueita harjoitellaan metsässä leikkien ja tehtäviä tehden. Metsä antaa myös tuoksu- ja värielämyksiä.

Toimintayksikössämme kierrätetään paperi- ja biojäte. Lapsia opastetaan kierrätykseen ja ekologisuuteen oman esimerkin kautta ja keskustelemalla lasten kanssa. Opetamme lapsia huolehtimaan päiväkodin tavaroista ja leluista ja opetamme sammuttamaan valoja tiloista, joissa ei oleskella. Osa ryhmistä kierrättää maitotölkit lähellä olevaan keräyspisteeseen.

"Säästetään maailma lapsillemme kierrättämällä." (Vanhempi)

4.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.7.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta ja opetusta, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Esiopetusta järjestetään Vartiokujan päiväkodissa Pupujen, Peippojen ja Siilien ryhmissä sekä Linnoituskujan päiväkodissa Aurinkojen ryhmässä. Päivittäinen esiopetusaika on klo 8.30 - 12.30. Esiopetusta toteutetaan pienryhmissä tai kaikki esiopetusikäiset yhdessä. Vuosittain on lapsia, joiden esiopetus toteutuu yksilöllisen suunnitelman mukaan. Esiopetuksesta vastaavat ryhmien lastentarhan- ja erityislastentarhanopettajat. Vartiokujan päiväkodissa kaikki esiopettajat suunnittelevat yhdessä koko vuoden toiminnan. Esiopetusvuoden alussa laadimme yhdessä vanhempien kanssa Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS). Suunnitelmaan kirjataan lapselle yksilölliset tavoitteet sekä vanhempien toiveet esiopetukseen liittyen.

Esiopetus muodostuu erilaisista kokonaisuuksista. Sisältöalueita ovat kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys ja liikunta, tieto- ja viestintätekniikka sekä taide ja kulttuuri. Toimintatavat ovat kuvattuna tarkemmin vuosittaisessa esiopetuksen toimintasuunnitelmassa. Esiopetuksessa lapsille luodaan tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen. Tavoitteena on kehittää lapsen työskentelyvalmiuksia, ajattelutaitoja, keskittymiskykyä, itsesäätelyä, itsenäisyyttä ja omatoimisuutta. Esiopetuksessa pyrimme vahvistamaan lapsen itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla. Myös ryhmässä toimimisen taidot kuten toisten lasten huomioon ottaminen ja arvostaminen, sääntöjen noudattaminen sekä oman vuoron odottaminen ovat tärkeitä. Esiopetuksessa harjoitellaan leikin avulla perustietoja ja -taitoja. Aikuisen tehtävänä on ylläpitää oppimisen ilo ja innostus. Huomioimme lapsen yksilölliset tavat oppia ja kehittyä. Tieto- ja viestintätekniikan tavoitteena on tutustuttaa lapset tietotekniikan välineisiin kuten tietokoneeseen ja kameraan. Vartiokujan päiväkodissa esiopetusta dokumentoidaan valokuvin, mitkä lapset saavat kotiin esiopetusvuoden päättyessä.

Lapsen kouluun siirtymistä pyritään pehmentämään esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyöllä. Esiopettaja osallistuu koulumuodon ja tuen tarpeen arviointiin yhdessä kelton ja lasta tutkivien asiantuntijoiden kanssa. Jos päädytään siihen, että lapsi tulee tarvitsemaan enemmän tukea aloittaessaan koulun, ollaan yhteydessä tutkimuksia koordinoivaan moniammatilliseen Sujuvasti kouluun -alueryhmään. Esiopettaja vastaa tiedonsiirrosta toimittamalla Esiopetuksesta kouluun (EsKo) tiedonsiirtolomakkeen ja muut tarvittavat tiedot.

4.7.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Yksikössämme järjestetään ensimmäistä kertaa valmistavaa opetusta. Lapsi tarvitsee valmistavaa opetusta suomen kielen oppimiseen, jotta hän voisi aloittaa koulun samanikäisten lasten kanssa ja omaisi tällöin suomenkielen taidon, jolla pärjää koulussa. Linnoituskujan päiväkodissa Aurinkojen ryhmässä valmistavaa opetusta on yksi tunti päivittäisen esiopetuksen lisäksi. Oppilas saa suomen kielen opetusta leikkien ja pelien avulla. Opetus voidaan toteuttaa joko yksilö- tai pienryhmäopetuksena. Ryhmän lastentarhanopettajat vastaavat valmistavan opetuksen suunnittelusta ja toteutumisesta. Ennen valmistavan opetuksen aloitusta perheelle pidetään kuulemistilaisuus, johon osallistuvat vanhempien lisäksi kieli- ja kulttuurikoordinaattori, päiväkodin johtaja, ryhmän lastentarhanopettaja ja tarvittaessa tulkki. Samalla pidetään alkukeskustelu, jossa

saadaan tietoja lapsesta ja perheestä, sekä annetaan tietoa valmistavasta opetuksesta. Päivähoidon henkilökunta seuraa, havainnoi ja dokumentoi lapsen kielenkehitystä päivittäin. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori tukee ja ohjaa henkilökuntaa.

5 Palaverikäytännöt ja toiminnan arviointi

Vartiokujan ja Linnoituskujan päiväkodeissa kokoontuu edustukselliset tiimit joka toinen viikko. Olemme jakaneet toimintakauden kolmeen jaksoon, jolloin jokainen kasvattaja on vuorollaan oman tiimin edustajana. E-tiimin tarkoituksena on yhteinen päätöksenteko ja suunnittelu, sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen sekä tarvittaessa lasten ja perheiden asioista tiedottaminen.

Ryhmien omat palaverit pidetään viikoittain. Palaverin tarkoituksena on tiedonsiirto, toiminnan ja toimintatapojen suunnittelu ja arviointi, lasten havainnoinnista keskustelu ja mahdollisten haasteiden läpikäyminen. Joka syksy tiimit tekevät tai päivittävät tiimisopimukset, jossa sovitaan yhteiset työ- ja toimintatavat. Päiväkodin johtaja osallistuu tiimipalavereihin tarvittaessa, mutta ainakin kerran syksyllä ja keväällä.

Ryhmät pitävät iltapalavereja 2-3 kertaa toimintakaudessa. Palavereissa keskitytään pääsääntöisesti lasten asioihin.

Koko henkilökunnan yhteiset suunnittelulauantait pidetään syyskuussa ja tammikuussa. Tällöin kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun, suunnitteluun ja arviointiin. Suunnittelupäivän sisältö suunnitellaan aina senhetkisen tarpeen mukaan. Silloin pyritään suunnittelemaan ryhmien toimintaa, yhteisiä käytäntöjä ja tapahtumia sekä jakamaan vastuualueet. Tammikuussa varataan aikaa myös kuluneen syksyn arviointia varten. Kevään arviointi toteutetaan toukokuussa E-tiimissä.

Toimintakaudella 2012–2013 työstimme Varhaiskasvatussuunnitelmaa (Vasu) työryhmissä aina perjantai aamupäivisin. Koimme työskentelytavan antoisaksi, joten jatkamme sitä edelleenkin. Kokoonnumme harvemmin, mutta sisällöt liittyvät edelleen Vasuun; sen käyttöön ja toimivuuteen arjessa.

Vartiokujan päiväkodissa esiopetuksen lastentarhanopettajat kokoontuvat viikoittain suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa.

6 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi teemme yhteistyötä muiden lapsen tilannetta ja kehitystä tutkivien ja hoitavien tahojen kanssa. Periaatteena yhteistyössä on avoimuus. Yhteistyö toimii vanhempien kanssa sovitulla tavalla ja luvalla. Yhteydenotosta keskustelemme aina ensin vanhempien kanssa. Tavallisimmat yhteistyömuodot ovat keskustelut, palaverit, konsultointi ja tiedonsiirto.

Yleisimpiä yhteistyötahoja ovat päivähoidon konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), kieli- ja kulttuurikoordinaattori, puheterapeutit ja toimintaterapeutit. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy lapsiryhmissä, pohtii kasvattajien kanssa toimintamalleja ja osallistuu tukea tarvitsevien lasten asioiden hoitamiseen. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori käy lapsiryhmissä, arvioi kasvattajien kanssa lasten kielitaitoa ja pohtii toimintamalleja kasvattajien kanssa.

Lisäksi teemme yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa:

- Muut päiväkodit
- Länsimäen- ja Rajakylän koulut
- Neuvola
- Erityissairaanhoito ja muut lasta hoitavat tahot
- Seurakunta
- Sosiaalitoimi (lastensuojelu)
- Keski-Vantaan perheneuvola
- Kuuselan perhekuntoutuskeskus
- Koulu-, neuvola- ja perheneuvolapsykologit
- Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
- Kirjasto, nuorisotoimi ja Campo-liikuntakeskus.

Sivistystoimi

Vartiokujan toimintayksikkö

Vartiokujan päiväkoti, Vartiokuja 8

Linnoituskujan päiväkoti, Linnoituskuja 1

01280 Vantaa

09-83931065

Vantaa

VANTAA

Kukkakedon päiväkoti

Vehnätien päiväkoti

Vehnätien toimintayksikön Varhaiskasvatussuunnitelma Kukkakedon päiväkoti ja Vehnätien päiväkoti

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2
2.1 Arvolähtökohdat 2
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 3
2.2.1 Kasvattajuus 3
2.2.2 Lapsikäsitys 3
3 Lasten puheenvuoro 4
4 Yhteistyö perheiden kanssa 5
5 Työ lasten parissa 6
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 6
5.1.1 Vuorovaikutus ja psyykkinen ympäristö 7
5.1.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 7
5.1.3 Vehnätien toimintayksikön kiusaamisen vastainen suunnitelma 8
5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus 9
5.2.1 Liikunta 10
5.3 Lasten leikki 12
5.4 Oppimistoimintojen organisointi 13
5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 14
5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 14
5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 15
5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 17
5.6.1 Kestävän kehityksen mukaan toimiminen ja lasten opastaminen 17
5.6.2 Positiivisen luontosuhteen muodostumisen mahdollistaminen 17
5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 19
5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen 19
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 22
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 23
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 23
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 24
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 24

1 Johdanto

Edessäsi on ensimmäinen Vehnätien toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma, joka on Vehnätien päiväkodin ja Kukkakedon päiväkodin yhteinen. Toimintamme perustuu vaadittaviin asiakirjoihin ja on sidottu Vantaan arvoihin.

Kukkakedon päiväkoti sijaitsee Tikkurilan keskustassa kerrostalojen keskellä omassa kiinteistössään. Asiakkaat tulevat pääosin lähialueelta, mutta Kukkaketo palvelee sijainniltaan hyvin perheitä, jotka tulevat kauempaa ja jatkavat esim. työmatkaansa linja-autolla tai junalla. Perinteisesti Kukkakedon päiväkodissa on aina ollut paljon monikulttuurisia perheitä. Päiväkoti on kaikkien kulttuuripalvelujen keskiössä. Kukkakedon päiväkodissa on kolme ryhmää. Joka vuosi pohdimme erikseen millainen rakenne palvelee asiakkaitamme.

Vehnätien päiväkoti sijaitsee Jokiniemen alueella ja fyysisesti siinä on tilat neljälle perinteiselle päiväkotiryhmälle, mutta toimimme kuudessa työparissa. Päiväkoti sijaitsee idyllisellä rauhaisan pellon reunalla olevalla tontilla. Luonto ja Hiekkaharjun urheilukenttä ovat aivan vieressä. Tikkurilan palvelut ovat kävelymatkan tai lyhyen linja-automatkan päässä. Vehnätien päiväkoti on rakennettu 1989, mutta on kokenut tulipalon 2010 kesällä ja rakennettu uudelleen 2011 syksyllä. Vehnätien päiväkodissa on otettu uuden talon myötä käyttöön parityöskentelymalli. Päiväkodissa on kolme työparia pienten päädyn siivekkeessä ja kolme työparia isojen päädyn siivekkeessä. Asiakkaat tulevat pääosin lähialueelta, mutta myös jonkin verran laajemmin Tikkurilan alueelta. Monikulttuuristen perheiden osuus on ollut aiemmin pieni, mutta määrä on kasvamassa.

Kummatkin talot ovat toimineet pitkään. Kummassakin talossa on pitkään toiminut pienryhmät, jotka mahdollistavat yksilöllisemmän varhaiskasvatuksen. Haluamme aina panostaa uusiin perheisiin, jotta perheisiin muodostuu luottamuksellinen suhde, jonka koemme erittäin tärkeäksi rakentaessamme päivähoitosuhteen turvallista perustaa. Avoin ja luottamuksellinen suhde perheiden kanssa luo hyvän pohjan yhteistyölle ja kasvatuskumppanuudelle.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Toimintamme perustuu Vantaan kaupungin arvoihin, jotka ovat yhteisöllisyys, kestävä kehitys ja innovatiivisuus. Jokainen työntekijä sitoutuu noudattamaan näitä arvoja työssään.

YHTEISÖLLISYYS

Tärkeäksi osaksi yhteisöllisyyttä Vehnätien toimintayksikössä koetaan asiakkaan ja työtovereiden kunnioittava kohtaaminen ja yhdessä toimiminen toistemme arvoja kunnioittaen ja toisiamme tukien. Yhteinen päämäärä työssä on tärkeä ja kaikilla on vastuu siitä että laadukas työ ja turvallinen arki toteutuvat. Tärkeää on, että uskomme työhömme ja kannamme siitä vastuun.

Yhteisöllisyys näkyy Vehnätien toimintayksikössä siten, että tehdään yhdessä ja autetaan toisiamme. Parityöskentelyn kautta me-henki on vahvistunut. Teemme paljon yhteistyötä ja hyödynnämme toistemme vahvuuksia ja osaamista sekä toimimme joustavasti. Henkilökunnan yhteisöllisyys näkyy myös joustavuudessa työvuorojen ja koulutusten suhteen.

Lapset ja perheet ovat osa yhteisöä. Avoin ja palveluhenkinen ilmapiiri sekä päivittäinen kohtaaminen ovat tärkeitä. Yhteiset koko talon tapahtumat auttavat lapsia tutustumaan toisiin lapsiin ja aikuisiin esim. yhteinen lauluhetki kerran kuukaudessa. Lisäksi on tapahtumia, joihin otamme vanhemmat mukaan ja vanhemmilla on mahdollisuus tutustua toisiinsa. Lisäksi teemme yhteisiä retkiä yli ryhmärajojen esim. isommille lapsille teatteriesityksiä.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävän kehityksen arvoa Vehnätien toimintayksikössä toteutetaan konkreettisin teoin kuten kierrättämällä jätettä mahdollisuuksien mukaan. Lapsia ohjataan veden ja sähkön säästämiseen. Aikuisen malli ja oma asenne on tärkeää kestävän kehityksen toteuttamiseksi. Yhteisistä tavaroista ja tiloista pidetään yhdessä huolta ja uusia hankintoja mietitään todellisen tarpeen mukaan. Tavaroiden oikeaa käyttöä harjoitellaan ja yhdessä opetellaan pitämään niistä hyvää huolta. Lapsille pyritään mahdollistamaan positiivisen luontosuhteen muodostuminen muun muassa retkeilemällä, tarjoamalla elämyksiä ympäristöstä ja luontotietoutta. Opettelemme kunnioittamaan luontoa ja opetamme lapsille, että luontoa ei rikota esim. repimällä oksia ja kasveja. Hyödynnämme lähiympäristöä ja luonnon tarjoamia mahdollisuuksia.

INNOVATIIVISUUS

Innovatiivisuuden mahdollistamiseksi koetaan tärkeäksi luoda työyhteisöön avoin ilmapiiri jossa sallitaan uuden rohkea kokeileminen. Luovuus, rohkeus ja heittäytyminen työhön auttavat keksimään uusia tapoja toimia. Myös avoimuus uudelle tiedolle ja tiedon tarkoituksenmukainen ja aktiivinen etsiminen auttavat työtapojen ja muun toiminnan kehittämisessä.

Vehnätien toimintayksikössä ollaan avoimia uusille ideoille ja kokeillaan rohkeasti asioita. Vehnätien päiväkodissa on otettu käyttöön parityöskentelymalli, jonka myötä on otettu käyttöön uusia tapoja toimia. Myös uudet tilat antavat mahdollisuuksia uudenlaiselle työskentelytavalle mm. salin ja ruokalan käyttö mahdollisimman tehokkaasti. Vanhempien osallisuus päiväkodin arjessa on kehittämiskohteemme ja vuosittain selvitämme halukkuutta vanhempainyhdistykselle ja tarjoamme heille tukea toimintaan mm. tarjoamalla tiloja päiväkodista erilaiseen toimintaan.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Vehnätien toimintayksikössä huomioidaan lapset yksilöinä. Hyvä lapsituntemus ja hyvä suhde perheeseen luovat luottamuksellisen ilmapiirin. Kasvattajat havainnoivat lapsia ja tunnistavat heidän tarpeitaan ja vastaavat niihin. Luomme yhdessä kannustavan ilmapiirin, jossa lapsi uskaltaa näyttää tunteensa, pyytää apua ja opetella uusia taitoja. Kasvattajien tehtävänä on luoda lasta motivoiva ja turvallinen oppimisympäristö. Lapsi otetaan mukaan oman hoitopäivänsä suunnitteluun ja toimimme arjessa lapsilähtöisesti. Kohtelemme lapsia oikeudenmukaisesti ja johdonmukaisesti. Kaikki lapset ovat erilaisia, mutta samanarvoisia. Turvallinen ja läsnä oleva aikuinen on tärkeä osa arkea. Kasvattajat arvioivat omaa työtään ja pitävät yllä omaa ammattitaitoaan esim. koulutusten kautta.

2.2.2 Lapsikäsitys

Otamme lapset huomioon yksilöinä ja kunnioitamme jokaisen lapsen persoonallisuutta. Jokaisella lapsella on omat vahvuutensa ja huomioimme niitä arjessa. Lapselle luontaisia tapoja oppia ovat leikki, liikunta, tutkiminen ja ihmetteleminen. Pienryhmätoiminnan avulla lapsella on mahdollisuus rauhalliseen työskentelyyn. Tuemme jokaista lasta osallistumaan ryhmän toimintaan ja kasvattajat ohjaavat lapsia leikkimään toisten kanssa. Käsittelemme lasten kanssa erilaisuutta ja opettelemme hyväksymään sitä.

3 Lasten puheenvuoro

Kuuntelemme ja otamme huomioon lasten ajatuksia ja toiveita toiminnassa sekä toteutamme niitä esim. lapset voivat joskus suunnitella jumpparadan. Pienryhmätoiminnan avulla voimme ottaa huomioon lasten toiveita toiminnan suhteen ja jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi. Kasvattajat havainnoivat lapsia ja muokkaavat toimintaa lasten mielenkiinnon mukaan. Kasvattajat rikastuttavat lasten leikkejä tarjoamalla esim. uutta materiaalia tai ohjaamalla leikkiä eteenpäin. Tuemme lasten kiinnostuksen kohteita ja kehitysvaiheita, ja aikuinen ei aina anna valmiita aiheita.

Lasten arkisia oivalluksia kirjataan ylös ja niistä voidaan keskustella yhdessä. Yhdessä oivaltaminen ja asioista jutteleminen on tärkeä osa arkista kohtaamista.

” Eräällä lapsella oli matkalaukku ja kasvattajalla oli käsilaukku, niin lapsi kysyi mikäs sitten on jalkalaukku?”

” Anna käsi… Kun sä menit siitä ovesta niin mä en nähny sua..”

” En minä ole kaukana kun en ole näkyvillä. Pienen hetken olen tänään poissa, kun menen auttamaan pienten ryhmään, kun siellä on palaveri”

”Mikä palapeli?”

” Ei kun palaveri.. sitä voi kutsua myös kokoukseksi”

” Mutta jos mulle tulee pipi, niin sitä voi kutsua myös haavaksi”

Retkellä kuultua: ”Mitä toi tarkoittaa?

” Se tarkoittaa että EI LÄPSYÄ ”

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus perheiden ja kasvattajien välillä on tärkeää. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilökunnan tietoista sitoutumista toimia yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Vanhemmilla on omien lastensa paras tuntemus ja kasvattajilla ammatillinen tieto ja osaaminen. Pohjana kasvatuskumppanuudelle on avoin vuorovaikutus perheiden kanssa. Tietoa vaihdetaan arjessa päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa, puhelimitse ja sähköpostilla. Lisäksi käydään päivähoidon aloituskeskustelu jota ennen perheet täyttävät Lapsi kotioloissa -kaavakkeen. Päivähoidon alkaessa lapsi käy yhdessä vanhempien kanssa tutustumassa päiväkotiin ja lapselle järjestetään mahdollisimman pehmeä alku. Lapsen vanhemmat voivat olla mukana osan päivää, tai lapsi voi aluksi harjoitella lyhyempiä päiviä.

Jokaiselle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, jota arvioidaan vuosittain yhdessä lasten vanhempien kanssa. Tarvittaessa lapselle tehdään muita suunnitelmia kuten esimerkiksi kasvun ja oppimisen tuen suunnitelma tai suomi toisena kielenä -seurantalomake. Esikouluikäisille tehdään esiopetussuunnitelma. Kaikkia suunnitelmia arvioidaan lisäksi tarpeen mukaan.

Muita yhteistyömuotoja perheen kanssa ovat vanhempainillat, toiminnalliset tapahtumat esim. pihaseikkailu, joulu- ja kevätjuhlat ja erilaiset tiedotteet. Vanhemmille jaetaan asiakastyytyväisyyskysely joka toinen vuosi ja lisäksi vanhemmilla on mahdollisuus antaa palautetta suullisesti ja kirjallisesti. Myös loma-aikoina teemme kyselyitä, jotta saamme lasten ja henkilökunnan lomat sijoitettua mahdollisimman hyvin.

Vanhempien vanhempainillassa valmistamat rekvisiitat pöytäteatteriesitystä varten.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lapsen kohtaaminen ja kuunteleminen on tärkeä osa arkea. Huomioimme lapsen päivittäin haku- ja tuontitilanteissa. Aito kohtaaminen ja emotionaalinen läsnäolo on tärkeää. Kasvattajalla pitää olla aikaa lapselle ja lapsen kuuntelemiselle. Vuorovaikutus on lasta kunnioittavaa ja myös sanaton viestintä on tärkeää esim. ilmeet, eleet ja kosketus. Katsekontaktin luominen lapseen on osa vuorovaikutusta. Kasvattaja on tärkeässä roolissa kielen ja vuorovaikutuksen tukijana.

Hyvään kielenkäyttöön ja ohjeiden selkeyteen huomion kiinnittäminen

- ei liian montaa ohjetta kerralla
- ohjeen toistaminen tarvittaessa, samoin henkilökohtaiset ohjeet
- perushoitotilanteissa asioiden nimeäminen
- toiminnan sanoittaminen, kuvaileminen, selittäminen
- kuvien käyttö puheen tukena
- puhutaan ystävällisesti ja rauhallisesti
- kasvattaja eläytyy tilanteisiin
- kasvattaja mallina puheessa ja vuorovaikutuksessa
- kasvattaja käyttää lapsen ikätason ja kielen ymmärtämisen mukaista sanastoa

Annetaan jokaiselle lapselle mahdollisuus puhua ja rohkaistaan lapsia kertomaan

- aamupiirit, pienryhmätuokiot
- ruokailutilanteet
- kasvattaja kannattelee keskustelua
- kaikille lapsille puhutaan ja hiljaisetkin huomioidaan
- kasvattaja ”viestittää” olevansa lasten käytettävissä
- luodaan ilmapiiri jossa uskaltaa osallistua

Toimintatuokioissa, päivittäisessä toiminnassa

- laulut, lorut ja kirjat
- riimittelyt
- lepohetken sadut
- pelit (looginen ajattelu)

Leikit

- mennään lapsen tasolle, lähelle lasta
- opetetaan leikkiä ja sanoitetaan sitä
- kasvattaja mukana leikissä tarpeen mukaan (kannattelijana ja sanoittajana)

5.1.1 Vuorovaikutus ja psyykkinen ympäristö

Kasvattaja on päiväkodissa ensisijaisesti lapsia varten ja aidosti läsnä. Kasvattaja viestittää lapsille olevansa käytettävissä omalla olemuksellaan, ilmeillään, eleillään ja olemalla fyysisesti lapsen tasolla. Laadukasta vuorovaikutusta toteutamme myös kiinnittämällä huomiota kaikkia kunnioittavaan puhetapaan, äänen sävyihin ja voimakkuuteen. Tärkeitä asioita ovat myös katsekontakti ja aikuisen puheen selkeys, kuten lyhyet lauseet ja ohjeet. Erityisesti kiinnitämme huomiota siihen, että jokainen lapsi tulee kuulluksi.

Huumori ja hassuttelu kuuluvat päiväkodin arkeen ja ovat tärkeitä lapsille opetettavia taitoja. Päiväkodissa saa hassutella ja ilakoida, rajat näille asettaa ensisijaisesti turvallisuus sekä tapahtumien aika ja paikka. Esimerkiksi ruokailu- ja wc-tilanteet ovat opetuksellisesti tärkeitä tilanteita. Lasten kanssa keskustellaan myös erilaisista tavoista hassutella, eli eri asiat ovat toisista hauskoja ja toisista ei. Ketään ei saa kiusata eikä loukata.

Tilanteita, joissa voimme päivän mittaan huomioida lasta henkilökohtaisesti

- aamulla vastaanottaminen ja lapsen tervehtiminen nimellä sekä päiväkodista lähteminen
- perushoidon tilanteet, kuten vaipan vaihto, pukeminen, ruokailu, päivälevolle käyminen ja sieltä herääminen
- erilaiset tuokiot kuten aamupiirit ja muut kokoontumiset sekä pienryhmittäin toteutetut toimintatuokiot

Näissä tilanteissa myös lapset opettelevat kasvattajan avulla omista asioistaan kertomista, toisten huomioonottamista, vuoron odottamista ja kuuntelemistaitoja. Luomme rauhallisen ilmapiirin, jossa jokainen lapsi uskaltaa osallistua. Tarvittaessa mahdollistamme osallistumisen käyttämällä apuna esimerkiksi kuvia, viittomia tms.

5.1.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Vehnätien toimintayksikössä pienryhmät ovat aktiivisesti toiminnassa aamupäivisin. Ryhmät suunnittelevat toimintaa porrastaen siten, että ulkoilut ja toimintatuokiot sovitetaan aamupäivään. Esimerkiksi kaksi ryhmää on ulkona ja yksi ryhmä sisällä. Iltapäivisin lapsilla on käytössä omakuva-taulu, jolla he varaavat itselleen leikin ja kaverit leikkiin. Lapset oppivat katsomaan, mitkä leikkitilat ovat vapaana ja kenen kanssa leikkii ja montako kaveria leikkiin mahtuu. Kaverit voi toisinaan valita myös yli ryhmärajojen. Kun leikit on sovittu ja aloitettu, leikkiä jatketaan mahdollisimman pitkään. Näin turvataan kaikille leikkirauha. Leikeissä hassuttelu ja luovuus on sallittu. Turvallisuuden takaamiseksi on sovittu yhteisiä sääntöjä esim. käytävillä juokseminen ja sohvilla hyppiminen on kielletty. Kaikille on samat säännöt ja rajat. Sääntöjen rikkomisesta keskustellaan

ja asiaa pohditaan yhdessä. Ristiriitatilanteet käydään läpi puhumalla ja tarvittaessa aikuinen ottaa tiukempaan valvontaan, jos leikit eivät suju. Pienryhmätiloissa lapset saavat leikkiä vapaammin, mutta jos sääntöjä rikotaan, aikuinen ottaa leikit valvontaan.

5.1.3 Vehnätien toimintayksikön kiusaamisen vastainen suunnitelma

Kiusaaminen määritellään yksikössämme niin, että se on toistuvaa toiselle pahaa mieltä aiheuttavaa toimintaa. Tällainen toiminta voi olla fyysistä, psyykkistä tai sanallista. Fyysisellä kiusaamisella tarkoitetaan esimerkiksi lyömistä, potkimista, leikin sotkemista ja hiekan heittämistä. Sanallinen kiusaaminen voi esimerkiksi olla nimittelyä, lällättämistä ja asiatonta toisen henkilön kommentointia. Leikeistä poissulkeminen, kiristäminen, uhkailu, ilveily, sääntöjen muuttaminen ja selän takana puhuminen ovat psyykkistä kiusaamista.

Yksikössämme kiusaamisen huomaaminen ja siihen puuttuminen ovat aina kasvattajien vastuulla. Kiusaamisen ehkäiseminen on osa arkemme hyvää pedagogiikkaa ja turvallisen psyykkisen oppimisympäristön rakentamista. Kiusaamisen esiintymistä havainnoidaan, siihen puututaan ja lasten toimintaa ohjataan ja siihen osallistutaan jokapäiväisissä tilanteissa kuten leikeissä, ulkoiluissa ja siirtymätilanteissa. Kasvattajan osallistuminen leikkeihin ja muuhun toimintaan mahdollistaa muun muassa kiusaamisen aikaisen huomaamisen, joustavien vuorovaikutustaitojen opettelun kasvattajan johdolla ja ryhmän me-hengen vahvistumisen. Toiminnassa kasvattaja havainnoi muun muassa lasten keskinäistä vuorovaikutusta ja valtasuhteita.

Jokainen lapsi kokee kiusaamisen eri tavalla. Lapsen kokema huono kohtelu tai paha olo otetaan aina huomioon eikä sitä vähätellä. Vastuu jokaisen ristiriitatilanteen selvittämisestä on aina kasvattajalla. Varhaiskasvatusikäisillä lapsilla ei ole tarvittavia taitoja selvitä niistä itsekseen. Ensisijaisesti ristiriitatilanteet selvitetään osapuolten kesken keskustelemalla ja selvittämällä kummankin lapsen näkökulma. Yhdessä pohditaan, miten voisi toimia toisin ja pyydetään anteeksi.

Jos ristiriitatilanteet jatkuvasti toistuvat tai vaikeutuvat tietyissä tilanteissa tai tiettyjen lasten kesken, voidaan muun muassa rajoittaa lasten osallistumista leikkeihin tai muuhun toimintaan sovittuna aikana. Lapsia opetetaan sietämään toisia lapsia kasvattajan tuella. Yritetään saada aikaan positiivista muutosta. Lisäksi lasten kanssa voidaan lukea kiusaamiseen liittyviä kirjoja tai käsitellä asiaa draaman kautta esim. nukketeatterin kautta.

Vanhempien rooli kiusaamisen ehkäisemisessä ja siihen puuttumisessa on tärkeä. Päivähoidon ilmapiirin tulee olla sellainen että kiusaamisestakin voidaan puhua avoimesti. Reilu ja rehellinen asioista keskusteleminen molempien osapuolten kanssa on tärkeää. Tämä mahdollistaa hyvän ja avoimen yhteistyön vanhempien kanssa. Lisäksi on tärkeää kertoa vanhemmille lasten leikeistä ja kaverisuhteista, niin vanhempien on helpompi huomata, jos kaverisuhteissa tulee muutoksia. Myös yhteiset tapahtumat auttavat vanhempia tutustumaan toisiinsa.

5.2 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivälle on tärkeää selkeä päivärytmi ja samoina toistuvat rutiinit, ne luovat lapselle turvaa. Myös ennakointi on tärkeää, lapselle kerrotaan, milloin leikki pitää lopettaa ja mihin siirrytään seuraavaksi. Aamulla huomioidaan jokainen lapsi ja otetaan tarvittaessa sylin kautta päiväkotiin. Iltapäivällä kerrotaan päivän kuulumiset. Tavoitteena on hyvin suunniteltu ja mahdollisimman kiireetön arki. Selkeät ja johdonmukaiset toimintatavat ja ohjeet ovat tärkeitä sekä aito läsnäolo lasten kanssa. Toiminnassa laatu on tärkeämpää kuin määrä, jotta voimme toimia kiireettömästi perushoidon tilanteissa ja leikeille jää aikaa. Huomioimme lapsen taidot ja kehitystason toiminnassamme. Joustamme tilanteen mukaan ja huomioimme turvallisuuden kaikissa tilanteissa.

Kannustamme ja ohjaamme lapsia omatoimisuuteen. Annamme lapsille tilaa ja aikaa harjoitella omatoimisuutta eri tilanteissa kuten pukemisessa, ruokailussa ja wc-käyntien yhteydessä. Huomioimme lapsen taidot ja ikätason sekä lasten herkkyyskaudet. Kehumme ja kannustamme lapsia ja otamme heitä mukaan tekemään asioita. Lapset saavat tehdä mahdollisimman paljon itse ja tarvittaessa neuvotaan, ohjataan ja autetaan perushoitotilanteissa. Toistoja tarvitaan paljon ja aikuinen valvoo lasten tekemistä. Myös yhteistyö perheen kanssa omatoimisuustaitojen harjoittelussa on tärkeää. Kuunnellaan perheiden toiveita ja kannustetaan myös kotona harjoittelemaan samoja taitoja.

Päiväkodin ryhmillä on omat viikko ja päivärytminsä, jotka muodostuvat ruokailuista, ulkoilusta, levosta ja toimintahetkistä. Viikko ja päivärytmi käydään lasten kanssa läpi jokaisessa ryhmässä aamupiirillä ja päivärytmi on kuvitettuna ryhmän seinällä tai ilmoitustaululla. Yhdessä käydään läpi, mitä tulee tapahtumaan ja päivittäin samana toistuvat rutiinit rytmittävät lapsen päivää.

5.2.1 Liikunta

Liikunta on keskeinen osa Vehnätien toimintayksikön arkea. Vehnätien päiväkodilla on hyvät puitteet liikuntaan, oma jumppasali ja urheilupuiston läheisyys. Kukkakedon päiväkoti taas hyödyntää urheilutalon ja jäähallin vuoroja. Osalla ryhmistä on käytössä liikunnan vuosikello, johon on määritelty teemat ja välineet erikseen jokaiselle kuukaudelle. Osallistumme Nuoren Suomen liikuntatapahtumiin ja käytämme Nuoren Suomen liikuntamateriaalia apuna toiminnassa. Lisäksi osallistumme lähiympäristön liikuntatapahtumiin ja vauhtivarvas- ja pihaseikkailutapahtumiin.

Ulkoliikunnassa hyödynnämme lähiympäristön mahdollisuuksia kuten leikkipuistoa, urheilukenttää ja jalkapallokenttää sekä talvella luistelemme ja käymme pulkkamäessä. Lisäksi liikumme lähiluonnossa.

Opetamme lapsille terveellistä ja liikunnallista elämäntapaa ja kannustamme omaehtoiseen liikkumiseen kuten vapaat liikuntaleikit ja pelit ulkona ja sisällä. Vehnätiellä lapset saavat itsenäisesti yhteisesti sovituilla säännöillä ja pienissä ryhmissä leikkiä jumppasalissa. Lisäksi kannustamme lapsia kävelemään mahdollisimman paljon esim. lähiympäristön retket tehdään kävellen ja retkillä myös pienten annetaan kävellä mahdollisimman paljon välttäen rattaissa istumista.

Kaikissa päiväkodin ryhmissä järjestetään ohjattua liikuntaa kerran viikossa, joko koko ryhmä tai pienryhmä kerrallaan. Lisäksi annamme lasten olla omatoimisia arjen askareissa ja esim. opetella tuolille ja naulakolle nousemista. Myös muuhun toimintaan ja siirtymätilanteisiin voidaan lisätä liikuntaa. Kuljetaan eri tavoin paikasta toiseen esim. hiipien, varpailla kävellen tms. Lisäksi sadepäivinä yritämme lisätä sisällä liikkumisen mahdollisuuksia.

Liikunnan tavoitteet:

- myönteinen asenne liikuntaan ja liikkumiseen
- antaa onnistumisen elämyksiä ja liikunnan riemua
- kehittää lapsen itsetuntoa, minäkäsitystä ja sosiaalisia taitoja
- tutustuminen omaan kehoon ja sen hallintaan
- monipuolisten perustaitojen oppiminen ja välineisiin tutustuminen
- tekemään yhdessä, auttamaan, luottamaan ja myös pitämään puolensa ryhmässä
- tuokiolla pyritään siihen, että jonottaminen ja odottaminen jää vähäiseksi
- liikuntavälineitä on riittävästi
- harjoitellaan noudattamaan yhteisiä ohjeita ja sääntöjä

Liikunnan sisällöt:

- ohjatut tuokiot, suunnitellaan lapsiryhmän mukaan
- perusliikuntataitojen oppiminen (kävéleminen, juokseminen, kiipeileminen, heittotaidot, hyppiminen, keinuminen, konttaus, ryömiminen, pyöräileminen)
- liikkeen hallinta (suunta, aika, voima, taso)
- ohjaustapa voi olla ohjaajakeskeinen (annetaan ohjeet ja näytetään malli) tai lapsikeskeinen (oivaltaminen, lapset toimivat luovasti)
- musiikki- ja mielikuvaliikunta
- liikuntaleikit

5.3 Lasten leikki

Leikki on tärkeä osa lapsen arkea. Kasvattaja mahdollistaa lasten leikin päiväkodissa järjestämällä lapsille leikkiaikaa, tiloja ja leikkirauhaa sekä tarjoamalla ikä- ja kehitystason mukaisia välineitä ja materiaaleja. Kasvattaja auttaa leikin alkuun pääsemisessä ja on tukena leikkitilanteissa tarvittaessa. Opetamme lapsille, että leikkivälineillä on omat paikat, joista lapsi voi itse hakea leikin tai pyytää aikuiselta. Leikin päätyttyä opetamme lapsia korjaamaan tavarat omille paikoilleen. Osa lelujen paikoista on merkattu leikkiä kuvaavalla kuvalla esim. autot laatikkoon, jossa on auton kuva.

Tuemme pitkäkestoista leikkiä siten, että mahdollisuuksien mukaan leikin voi jättää paikoilleen ja jatkaa myöhemmin. Järjestämme myös leikkipäiviä, jolloin leikkiä ei katkaista esim. ohjatulla toiminnalla. Lapsella tulee olla mahdollisuus leikkiin päivittäin. Leikkiessään lapsi tutkii ja oppii, käsittelee tunteitaan ja kokemuksiaan sekä opettelee vuorovaikutustaitoja. Leikeissä lapsi oppii kieli- ja vuorovaikutustaitoja, toisten huomioon ottamista, sääntöjen noudattamista, ongelmien käsittelyä ja omien tunteiden säätelyä. Leikillä ja leikin avulla oppimisella on keskeinen sija toiminnassa.

Huolehdimme leikkirauhasta jakamalla lapset pienempiin leikkiryhmiin ja rajaamalla leikkitilan. Ohjaamme lapsia toisten leikkien kunnioittamiseen. Jaamme lapset leikkiryhmiin huomioiden lasten kaverisuhteet ja kiinnostuksen kohteet. Tarvittaessa kasvattaja auttaa leikkikaverin löytämisessä ja huolehtii, ettei kukaan jää tahtomattaan yksin. Kasvattaja ohjaa ja kannustaa leikkimään myös vähän vieraampienkin lasten kanssa ja löytämään yhteisiä mielenkiinnon kohteita.

Kasvattajat havainnoivat leikkiä ja kirjaavat havaintoja ylös saaden sitä kautta tietoa lapsesta, lapsen kehityksestä ja mielenkiinnon kohteista. Mahdollisuuksien mukaan kasvattaja on mukana leikissä rikastuttamassa ja mallittamassa leikkiä. Yhdessä voimme opetella esim. kauppaleikkiä. Muokkaamme leikkiympäristöä lasten ikä- ja kehitystason sekä kiinnostuksen kohteiden mukaan. Huomioimme leikkiympäristön rakentamisessa

turvallisuuden, virikkeellisyyden ja leikkivälineiden monipuolisuuden. Myös lasten toiveita otetaan huomioon ja lapsilla on mahdollisuus tuoda omia leluja päiväkotiin sovittujen sääntöjen mukaan esim. joissakin ryhmissä sovittu erikseen lelupäivä.

Lapset ovat itse askarrelleet dinosaurusten maan.

5.4 Oppimistoimintojen organisointi

Vehnätien toimintayksikön molemmissa päiväkodeissa lapset on jaettu pienryhmiin ja jokaiselle ryhmälle on nimetty oma vastuukasvattaja. Kukkakedon päiväkodissa toimitaan kolmen työntekijän tiimeissä, jotka muodostuvat kolmesta pienryhmästä. Vehnätien päiväkodissa toteutetaan pienryhmiä parityöskentelynä, jossa kaksi pienryhmää muodostaa työparin.

Pienryhmätoiminta mahdollistaa rauhallisemman arjen, lisäksi tehokkaamman tilojen käytön ja kasvattajille paremman lapsituntemuksen. Ryhmän omaan kasvattajaan syntyy usein läheisempi kiintymyssuhde, mikä on tärkeää lapsen sopeutumisen kannalta etenkin pienten ryhmissä. Pienryhmä antaa lapselle paremman mahdollisuuden osallistua keskusteluihin ja tapahtumiin, sekä turvaa yksilöllisemmän kohtaamisen ja antaa lapselle mahdollisuuden osallistua päivän suunnitteluun. Pienessä ryhmässä on helpompi muodostaa kaverisuhteita ja yleensä parhaat ystävät löytyvätkin omasta pienryhmästä. Uusia taitoja ja omatoimisuustaitoja harjoitellaan pienryhmittäin. Myös leikkirauha on parempi ja melua on vähemmän pienessä ryhmässä, joka vähentää lasten levottomuutta. Kasvattaja havainnoi oman pienryhmänsä lapsia ja oppii tuntemaan oman pienryhmänsä lapset paremmin.

Pienryhmien toteuttaminen arjessa

- pienryhmillä omaa toimintaa aamupäivän ajan
- ruokailutilanteet samassa pöydässä pienryhmissä

- erityisesti siirtymätilanteet ovat tärkeitä tehdä pienissä ryhmissä, kuten wc-käynnit, pukeminen ja päiväunille siirtyminen
- pienryhmät ulkoilevat eri aikaa, näin esim. tilat saadaan paremmin käyttöön
- jokaisen ryhmän kasvattaja huolehtii oman pienryhmänsä tiedonkulusta ja yhteistyöstä vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa
- pienryhmän kasvattaja hoitaa perheen kanssa päivähoitoon liittyvät keskustelut kuten päivähoidon aloituskeskustelu, varhaiskasvatussuunnitelmat ja neuvolan kanssa tehtävä yhteistyö

Lisäksi varsinaisten nimettyjen pienryhmien lisäksi yksikössä voidaan jakaa lapsia pienryhmiin myös erilaisten tarpeiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaan. Päiväkodissa voi esimerkiksi olla kielikerhoja ja leikkikerhoja, eri ikätasolle suunniteltua jumppaa tai muuta toimintaa tietylle kasvattajien valitsemalle ryhmälle. Lisäksi ulkona ja vapaissa leikkitilanteissa lasten on mahdollista jakautua yli ryhmärajojen erilaisiin pienryhmiin. Lapsia voidaan jakaa erilaisiin pienryhmiin myös huomioiden lasten mielenkiinnon kohteet ja toiveet. Erilaisten pienryhmien muodostamisessa voidaan hyödyntää kasvattajien omia vahvuusalueita ja saada henkilökunnan osaaminen myös muiden pienryhmien iloksi.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Vantaan kaupungilla on yhteinen malli miten toimimme lasten kanssa, jotka tarvitsevat erityistä tukea kasvulle ja oppimiselle. Teemme yhteistyötä vanhempien ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa, jotta lapsen arki päiväkodissa sujuisi mahdollisimman hyvin. Kasvun ja tuen tarve voi olla tiedossa jo ennen, kun lapsi aloittaa päivähoidossa tai tarve voidaan huomata päivähoidon aikana.

Kasvattajat havainnoivat jatkuvasti lapsen olemista ja selviytymistä päiväkodin arjessa. Jos kasvattajilla tai vanhemmilla herää huoli lapsen jostakin kehityksen osa-alueesta, tarvitaan yhteistä keskustelua ja sopimista toimintatavoista. Tavoitteena on tuen tarpeen havaitseminen mahdollisimman varhain. Lapsen tuen suunnittelussa huomioidaan hänen vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteet. Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, puheen ja kielen kehityksen, tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla. Lapset ovat erilaisia luonteeltaan, vuorovaikutustaidoiltaan ja kehitystasoltaan, joten tarvittavan tuen määrä ja laatu on aina yksilöllistä.

Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu päiväkodin arjessa suunnitellun pedagogiikan ja kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan yleiseksi, tehostetuksi ja erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet. Yleinen tuki on ohjausta ja tukea, jota lapsella on oikeus saada päiväkotipäivän aikana ja siitä hyötyvät ryhmän kaikki lapset. Tällaisia tukitoimia ovat esim. pienryhmätyöskentely, kuvien käyttäminen toiminnan tukena, aikuisen osallistuminen

leikkitilanteisiin, erilaiset tuokiot kuten kieli- ja leikkikerho sekä yksilöllisempi ohjaus erilaisissa tilanteissa. Erityisen tärkeää on kasvattajan luoda hyvä, toimiva ja aito vuorovaikutussuhde lapseen sekä kannustava ilmapiiri.

Kaikista tukitoimista keskustellaan ja sovitaan yhdessä vanhempien kanssa. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy tarvittaessa lapsiryhmissä ja tukee sekä ohjaa kasvatushenkilöstöä yksilöllisten ja pedagogisten tukitoimien suunnittelussa ja arvioimisessa. Hän tekee tarvittaessa yhteistyötä myös vanhempien kanssa.

Mikäli yleinen tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet tehostetun tuen järjestämiseksi lapselle. Tehostettu tuki on yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää tukemista, joka suunnitellaan yksittäistä lasta varten. Se on säännöllistä ja päivittäistä. Tehostettu tuki voi sisältää myös rakenteellisia tukitoimia esim. ryhmäkohtaisen tai henkilökohtaisen avustajan. Tehostettua tukea tarvitsevalle lapselle tehdään tehostetun tuen suunnitelma yhteistyössä vanhempien, kasvatushenkilöstön, konsultoivan erityislasten-tarhanopettajan ja muiden lasta kuntouttavien tahojen kanssa esim. puhe- tai toimintaterapeutti. Tehostetun tuen suunnitelmaan kirjataan lapsen kasvulle ja kehitykselle asetettavat tavoitteet ja tukitoimenpiteet sekä seuranta. Suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti.

Jos tehostettu tukikaan ei riitä, käynnistetään toimenpiteet erityisen tuen järjestämiseksi lapselle. Pääsääntöisesti nämä lapset ovat vaikeasti monivammaisia, kehitysvammaisia ja/tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Erityistä tukea on mahdollista saada integroidussa ryhmässä, erityisryhmässä tai lapsella voi olla avustaja. Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Tehostetun ja erityisen tuen aloittamisesta ja lopettamisesta sekä rakenteellisesta tukitoimesta sovitaan alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä.

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Lapsen identiteetille on merkityksellistä, että hänen omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa kuuluvat asiat näkyvät hänen arkipäivässään ja niitä arvostetaan. Lapsen kulttuurin ja kielen tukemisesta sovitaan yhdessä vanhempien kanssa ja varhaiskasvatuskeskustelussa käytetään apuna tulkkia. Vastuu oman kulttuurin ja äidinkielen kehittämisestä ja säilyttämisestä on ensisijaisesti perheellä. Tuemme lapsen mahdollisuutta oppia suomen kieltä toimiessaan muiden lasten ja aikuisten kanssa sekä rohkaisemme käyttämään myös omaa äidinkieltään. Kasvattajat syventävät eri kulttuurien tuntemusta olemalla kiinnostuneita ja osallistumalla koulutukseen.

Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

- arvostetaan ja kunnioitetaan perheiden erilaista kulttuuria ja tapoja toimia esim. ruokavalio, vaatetus, osallistuminen uskontokasvatukseen jne.
- uskontokasvatuksen pääpaino on kotona
- annetaan tietoa suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja tavoista, kuten ruoka, vaatetus jne.
- tasa-arvoinen lasten kohtelu sukupuoleen ja kulttuuritaustaan katsomatta, myös molempia vanhempia kohdellaan tasapuolisesti
- kannustetaan käyttämään rohkeasti omaa kieltä kotona perheen kesken sekä kerrotaan oman kielen ja kulttuurin merkityksestä
- päiväkodissa voidaan käyttää esimerkiksi erikielisiä tervehdyksiä tai toivotuksia, myös muu yhteistyö vanhempien kanssa lapsen omaan kieleen liittyen kuten tärkeiden sanojen merkityksen aukaiseminen
- keskusteluissa käytetään tulkkia
- osallistetaan perheitä, rohkaistaan tuomaan esim. kotimaan tavaroita, musiikkia jne. päiväkotiin
- molemmissa taloissa on oma monikulttuurisuusvastaava
- yhteistyökumppanina kirjasto, lasten omankieliset satutuokiot ja omankieliset ja – kulttuuriset kirjat
- yhteistyökumppaneina mm. alueellinen kieli- ja kulttuurikoordinaattori, S2-opettaja, puheterapeutit, tulkit, erityisopettajat, neuvolat
- hyödynnetään monikulttuuristen työntekijöiden osaamista ja kielitaitoa

S2-opetus

- kielikerhot viikoittain ryhmän tarpeen mukaan
- kuvat, kuvasanakirjat, sanasäkit, laulut, lorut, sadut, pelit jne. menetelminä
- kuvat ja viittomat tukena eri tilanteissa ja päivän tuttu kulku
- selkeän yleiskielen käyttö lasten ja vanhempien kanssa sekä toiminnan, eri tilanteiden ja leikin nimeäminen ja sanoittaminen lapsille
- selkeät ohjeet ja lyhyet lauseet
- kasvattaja tukee leikkiin osallistumisessa ja kannattelee sen kulkua
- avustaja takaa lapsen henkilökohtaisen ohjaamisen ollessaan ryhmässä
- pienryhmät rauhoittavat arkea ja helpottavat lasten taitojen havainnointia ja heidän osallistumisensa yhteiseen toimintaan
- lasten suomenkielen kehittymistä seurataan suomenkielen seuranta-lomakkeen avulla
- huomioidaan eri kulttuurit esimerkiksi YK:n päivänä ja erilaisilla teematapahtumilla muun muassa musiikin, vaatetuksen, satujen jne. avulla

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

5.6.1 Kestävän kehityksen mukaan toimiminen ja lasten opastaminen

Ympäristö ja luontokasvatus ovat osa arkea ja opastamme lapsia toimimaan kestävän kehityksen mukaan. Vehnätien päiväkodissa roskien lajitteluun on kiinnitetty huomiota jo talon perustamisvaiheessa. Lisäksi molemmissa yksiköissä on nimetty ympäristö- ja luontovastaava, joka tuo henkilökunnalle ajankohtaista tietoa koulutuksista ja tapaamisista.

Tapoja, joita käytämme kestävän kehityksen edistämiseksi:

- kasvattaja ohjaa ja opastaa arvostamaan luontoa omalla esimerkillä ja antamalla tietoa
- luonnon- ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen askartelussa ja muussa toiminnassa
- ohjataan lapsia kohtuulliseen vedenkäyttöön ja käyttämään säästeliäästi käsipaperia
- ohjataan valojen sammuttamisessa
- leluja ja muita välineitä kunnioitetaan ja pidetään ehjinä
- retkillä ei käytetä kertakäyttöastioita
- roskat kerätään talteen ja oma piha pidetään siistinä
- lähimpiin retkikohteisiin liikutaan kävellen
- lapset oppivat ymmärtämään ympäristönsä luonnon ilmiöitä, sekä miten he voivat itse vaikuttaa ympäristönsä tilaan ja viihtyvyyteen
- lapsille opetellaan lajittelua ja kierrätystä, Vehnätien päiväkodissa on omat roska-astiat erilaisille jätteille, lisäksi tehdään kierrätysretkiä säännöllisesti läheiseen kierrätyspisteeseen

5.6.2 Positiivisen luontosuhteen muodostumisen mahdollistaminen

Opetamme lapsia kunnioittamaan ja arvostamaan ympäristöään ja luomaan hyvän luontosuhteet mm. seuravilla tavoilla:

- retket lähiympäristöön, Kukkakedon päiväkoti hyödyntää joen rantaa, Påkaksen kartanon puistoa ja Arboretumin puistoa sekä Helsingin Härkävaljakon puistoa ja läheisiä leikkipuistoja
- Vehnätien päiväkoti käyttää paljon omaa luonnontilassa olevaa takapihaa sekä pientä metsää ja lähellä olevaa luontoa ja peltoa
- Vehnätien päiväkodissa toteutetaan myös omalla pihalla luontokerhoja ja olemme istuttaneet pihaan esim. kukkia ja takapihalle marjapensaita
- retkillä ja pihassa toimitaan luontoa kunnioittavasti, mitään ei rikota, puita ja pensaita ei revitä, ei roskata luontoa

- pihassa ja retkillä yhdessä tutkitaan, keräillään, etsitään, ihmetellään ja havainnoidaan sekä liikutaan vaihtelevassa maastossa
- erityisesti vuodenaikojen vaihtelua ja sen tuomia ilmiöitä seurataan monin eri tavoin
- leikit luonnonmateriaaleilla ilman muita leluja kehittävät mielikuvitusta ja syventävät leikkejä
- luonnonmateriaalit mahdollistavat myös monenlaiset tehtävät ja pelit
- laulujen, lorujen ja satujen monipuolinen käyttö aihetta tukien

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen

Vehnätien toimintayksikössä järjestetään molemmissa taloissa esiopetusta, jos lapsia on riittävästi ryhmän muodostamiseen. Esiopetus perustuu opetushallituksen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2010 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan 14.3.2011. Ryhmäkohtainen suunnitelma tehdään lapsiryhmän tarpeista lähtien sekä lisäksi huomioidaan vuosittain vaihtuva painopistetyöskentely.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET ESIOPETUKSESSA:

Kieli ja vuorovaikutus

- sanavaraston laajeneminen
- ilmaisutaitojen kehittyminen
- kielellisen tietoisuuden herääminen
- luodaan pohja luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle
- s-2 opetusta tarvittaessa

Matematiikka

- luodaan ja vahvistetaan pohjaa matematiikan oppimiselle
- myönteisen asenteen luominen matematiikkaa kohtaan
- päättelyä ja ongelmanratkaisua
- tietokonepelit (ekapelit) apuna matematiikan harjoittelussa
- lapsi aktiivisessa roolissa

Etiikka ja katsomus

- eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä
- kulttuurinen katsomuksellinen kasvatus kaikille yhteistä
- uskontokasvatus perustuu uskonnollisiin juhliin
- opetuksessa käsitellään suvaitsevaisuutta, oikeudenmukaisuutta, hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa

Ympäristö ja luonnontieto

- vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön
- lapsi aktiivisena toimijana (retket, omat istutukset jne.)
- integroituja teemoja

Terveys

- hygienia
- ruokatottumukset ja – tavat
- tunne-elämän terveys ja hyvä itsetunto
- levon merkitys

Fyysinen ja motorinen kehitys

- monipuolinen liikunta ulkona
- ohjatut liikuntatuokiot salissa/urheilutalolla
- liikkumisen riemu ja ilo
- hienomotoriikka kehittyy arjen toiminnoissa
- liikkumisen ja leikin avulla harjaannutetaan lapsen fyysistä ja motorista liikehallintaa ja perustaitoja

Taide ja kulttuuri

- tarjotaan erilaisia taidekokemuksia (musiikkia monin tavoin, kuvataide, elokuvat, teatteri)
- lapsi oppii arvostamaan omia ja muiden teoksia
- luovuuden riemua ja onnistumisen kokemuksia

Kasvatuskumppanuus

- päivittäiset keskustelut
- lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsi voi olla mukana osan aikaa.
- Es-Ko tiedonsiirto kouluun–lomake täytetään yhteistyössä huoltajien kanssa.
- huoltajilla mahdollisuus osallistua oppilashuoltoryhmän (OHR) kokoukseen oman lapsen asioita käsiteltäessä.

Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa

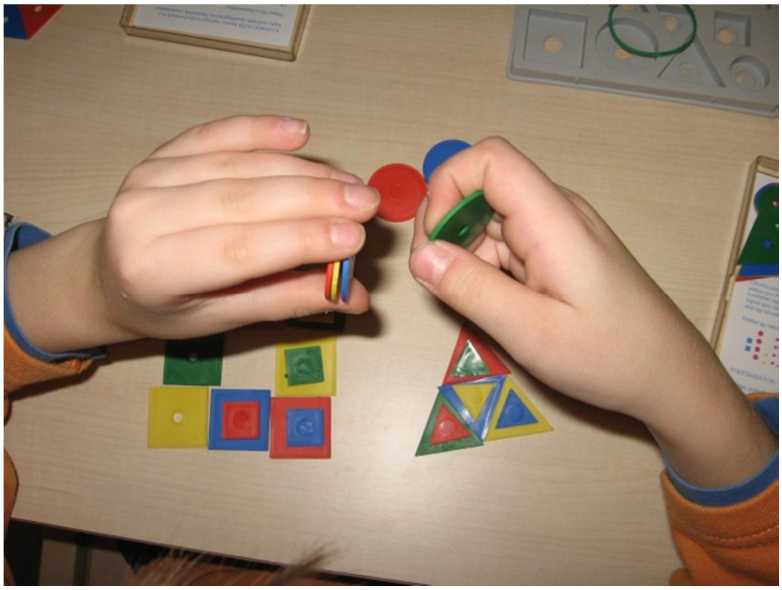
- yhteistyö lähikoulun kanssa koulun resurssien mukaan
- Es-Ko tiedonsiirtopalaveri
- liikkuvat päiväkodit= yhteisiä liikuntatapahtumia (Kukkakedon pk)

Esiopetuksen järjestäminen

- 4-6 vuotiaiden ryhmissä, joista eskarit jakautuvat esiopetustoimintaan
- esiopetuksessa käytössä pienryhmät, mutta työskentelyä harjoitellaan myös suuremmissa ryhmissä.
- keväällä jaetaan Vantaan kaupungin laatima todistus kaikille esiopetukseen osallistuneille.
- valmistavaa esiopetusta annetaan tarvittaessa niille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joilla on siihen tarve ja oikeus, valmistavan opetuksen tarpeen arvioinnissa käytämme apuna kieli- ja kulttuuriasioiden koordinaattoria (KIEKU)

Arviointi

- Toiminnan arviointia tiimissä päivittäin ja erityisissä tiimipalavereissa. Myös lapset arvioivat omaa toimintaansa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkodin henkilöstö koostuu moniammatillisesta osaamisesta ja eri koulutuksen saaneista työntekijöistä. Vehnätien toimintayksikössä työskentelee päiväkodin johtaja, lastentarhanopettajia, lastenhoitajia ja lasten tarpeiden mukaan erilaisia avustajia. Lisäksi on harjoittelijoita ja opiskelijoita. Esiopetuksesta vastaava lastentarhaopettaja vastaa esiopetuksen järjestämisestä.

Työyhteisön tehtävänä on tukea lasten oppimista ja järjestää turvallinen ja hyvä kasvatusympäristö. Jokaisella työntekijällä on vastuu näiden tehtävien toteuttamisesta. Työyhteisö tekee yhteistyötä lasten, muiden kasvattajien ja vanhempien kanssa. Joustamme ja muokkaamme toimintaamme tarpeen mukaan, jotta lasten turvallisuus tulee taattua päivän aikana.

Kasvattajat tekevät työtä työpareittain tai tiimeissä, joissa he tekevät tiimisopimuksen arjen asioihin liittyen. Lisäksi tiimeillä on tiimipalaveri kerran viikossa, työpareilla ei ole säännöllisiä viikkopalavereita, mutta niitä järjestetään mahdollisuuksien mukaan. Työparimallissa pidetään päätypalaveri joka toinen viikko. Esimies tekee tiimeille/työpäädyille tiimiarviointikeskustelun kaksi kertaa vuodessa.

Kasvattajat käyttävät osan työajastaan oman työnsä suunnitteluun ja arviointiin. Kerran vuodessa esimies pitää jokaiselle henkilökohtaisen kehittämis- ja arviointikeskustelun, jossa tehdään myös koulutussuunnitelma. Suunnitteluajan löytyminen arjesta on haaste ja sitä pyrimme kehittämään.

Koko talon yhteinen palaveri pidetään molemmissa taloissa joka toinen viikko ja siihen osallistuvat kasvattajat vaihtelevat niin, että jokaisesta ryhmästä on yksi mukana palaverissa, Vehnätiellä kaksi edustajaa molemmista päädyistä. Talon palavereissa käydään läpi ajankohtaisia aiheita ja sovitaan yhdessä työyhteisön asioista mm. työhyvinvointi. Päiväkodissa on sovittu yhteiset säännöt ja toimintaperiaatteet ja lisäksi tehty tarkemmin tiettyjä sopimuksia kuten yhteiset pihasäännöt. Lisäksi edustuksellinen pedagoginen ryhmä kokoontuu tarvittaessa. Koko työyhteisö pitää vuosittain yhden kehittämispäivän, yleensä syksyllä.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme paljon yhteistyötä eri tahojen kanssa. Tärkeimmät yhteistyötahot ovat perheen lisäksi erilaiset ammatilliset yhteistyötahot kuten konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvola, lähikoulut ja muut päiväkodit sekä lasten kanssa työtä tekevät henkilöt kuten puheterapeutit, toimintaterapeutit, lääkärit ja hoitavat tahot kuten lastenlinna sekä lastensuojelu ja sosiaalitoimi. Yhteistyötahot tulevat lapsen tarpeiden mukaan. Lisäksi tarvittaessa käytämme tulkkia apuna keskusteluissa.

KELTO= Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy tarvittaessa päiväkodissa seuraamassa lapsiryhmän toimintaa. Hän keskustelee henkilökunnan ja vanhempien kanssa ja osallistuu lapsikohtaisten suunnitelmien tekoon sekä tukee lapsiryhmää. Kelto toimii myös yhdyshenkilönä muihin erityistyöntekijöihin esim. terapeutteihin, sairaalaan ym. ja kutsuu tarvittaessa koolle yhteistyöpalaverin, joissa myös vanhemmat ovat mukana.

KIEKU= alueellinen kieli- ja kulttuuriasioista vastaava koordinaattori, jota käytämme apuna monikulttuuristen perheiden kanssa. Hän voi tarvittaessa käydä arvioimassa lapsen suomenkielentasoa ja tukemassa sekä opastamassa henkilökuntaa toimimaan monikulttuuristen lasten kanssa.

Neuvolan kanssa teemme yhteistyötä eniten ikävuositarkastusten yhteydessä. Ennen 4v. neuvolaa pidetään päiväkodissa HYVE- keskustelu, jossa arvioidaan lapsen vahvuuksia ja tuen tarvetta. Keskustelun pohjalta ja vanhempien luvalla täytetty tiedonsiirtolomake lähetetään neuvolaan. Tarkastuksen jälkeen neuvola palauttaa lomakkeen päiväkotiin täydennettynä. Näin saamme tärkeää tietoa lapsen kehityksestä ja siitä, miten voimme tukea lasta päiväkodin arjessa ja harjoitella niitä taitoja, joissa on vielä harjoiteltavaa. Tarvittaessa neuvola on yhteydessä vanhempien luvalla myös muissa lapseen liittyvissä asioissa.

Muita yhteistyötahoja ovat mm. seurakunta (joulu- ja pääsiäiskirkot, tuokiot päiväkodissa), kirjasto, urheilutalo, jäähalli, Vernissa, Pessi, Lumo, Raatikko, muut lasten teatterit, Nuori Suomi, Lasten luontokoulu ja urheiluseurat.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö ja oppilashuolto kuuluvat kaikille kasvattajille ja sitä tehdään päivittäin eri tilanteissa. Oppilashuollon tehtävänä on lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen sekä niiden edellytyksiä lisäävä toiminta.

Oppilashuoltotyötä koordinoi moniammatillinen oppilashuoltoryhmä. Tähän kuuluvat päiväkodinjohtaja, esikouluopettajat, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa toimintavuoden aikana käsittelemään esiopetusryhmän hyvinvointia sekä kouluun menevien lasten asioita. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua oppilashuoltoryhmän kokoukseen oman lapsen asiaa käsiteltäessä.

Koulun kanssa tehdään oppilashuollollista yhteistyötä keväällä EsKo-tiedonsiirtoneuvotteluissa. Esiopetusikäisten lasten huoltajien kanssa käydään arviointikeskustelu, jossa täytetään EsKo- tiedonsiirtolomake koulua varten. Tässä lomakkeessa kuvataan esiopetuksessa tehtyjä havaintoja lapsen taidoista ja valmiuksista. Näin lapsen tulevalle opettajalle välittyy tietoa lapsesta jo etukäteen ja saadaan jatkumo päivähoidosta kouluun.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Viestinnän avulla voimme tuoda esille omaa toimintaamme ja tehdä päiväkodin toimintaa näkyväksi. Valokuvia päiväkodin arjesta laitetaan esille ja niitä voidaan kerätä myös lapselle omaan kansioon. Tärkein tiedottamisen muoto on päivittäiset kohtaamiset lapsen haku- ja tuontitilanteissa. Vaihdamme lapsen kuulumisia päivittäin. Vanhemmat soittavat tai laittavat tekstiviestillä tiedon esim. lapsen sairastumisesta tai muusta poissaolosta ja myös sähköpostia voi käyttää ei-kiireellisissä asioissa. Jaamme päiväkodissa erilaisia tiedotteita, osa on koko talolle ja osa ryhmien omia tiedotteita kuten syys- ja kevättiedotteet. Tiedotamme erikseen myös retkistä ja muista ajankohtaisista asioista. Käytämme tieto- ja viestintä tekniikkaa työvälineenä ja osa ryhmistä käyttää myös sähköistä tiedottamista esim. sähköpostin kautta. Myös lasten käytössä on opetuskäyttöön tarkoitettuja tietokoneita, joiden käyttöä harjoitellaan. Kirjoitamme myös muistioita esim. vanhempainilloissa sovituista asioista. Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma on vanhempien luettavissa ja ilmoitustauluille laitamme muuta ajankohtaista tietoa.

Nyt muistellaanpa aikaa kun
päiväkotiseikkailun
alkoi sulla aika.
Siihen kuului ystävät,
sekä leikit veikeät
ja kasvamisen taika.

Kasvamista avittaa
sai nää kaksi asiaa:
syli sekä rajat.
Myöskin se, ett tykättiin
toisistamme aina niin
ja opittiin myös tavat:

” Anteeksi ” ja ” kiitos” on
aarteet sanavaraston
me josta ammensimme.
Muistot sekä opit nää
eteenpäin nyt kiidättää
sua armas kaverimme ☺

Runo: Anja Laaksonen

Vantaa

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi/Varhaiskasvatus/ Vehnätien toimintayksikkö

Vehnätien päiväkoti
Vehnätie 7
01370 Vantaan kaupunki

Kukkakedon päiväkoti
Vehkapolku 6
01300 Vantaan kaupunki

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Ylästön toimintayksikkö
Opetuslautakunta
25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 1

2.1 Arvolähtökohdat 1

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 2

2.2.1 Kasvattajuus 2

2.2.2 Lapsikäsitys 3

3 Lasten osallisuus 3

4 Yhteistyö perheiden kanssa 4

5 Työ lasten parissa 6

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 6

5.2 Lasten oma yhteisö 7

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 7

5.4 Lasten leikki 8

5.5 Oppimistoimintojen organisointi 8

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 9

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 9

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 10

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 11

5.8 Esiopetus 11

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 11

5.8.2 Esiopetuksen sisältöalueet 12

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 13

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 13

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot 14

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 14

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 14

7.3 Tiedottaminen 15

1 Johdanto

Ylästön päivähoitoyksikkö toimii pientalovaltaisella, nopeasti kasvaneella ja yhä kasvavalla luonnon ja kulttuurimaiseman ympäröimällä alueella. Ylästö rajoittuu ympäröiviin peltoihin, luonnonsuojelualueeseen ja metsäalueisiin. Alueen päiväkodit tarjoavat päivähoitoa ensisijaisesti Ylästön alueen lapsiperheille, joiden määrä on kasvanut koko ajan uusien alueen tulijoiden ollessa pääsääntöisesti lapsiperheitä.

Ylästön toimintayksikköön kuuluu kaksi päiväkotia. Isonmännyn päiväkoti aloitti toimintansa tammikuussa 2008 ja se liitettiin osaksi Ylästön toimintayksikköä. Isonmännyn päiväkodissa toimii viisi lapsiryhmää. Ylästön päiväkoti on alueen vanhin ja se aloitti toimintansa 1998 Vantaankosken koulun 1. ja 2. luokkien kanssa samassa rakennuksessa Ahokujalla. Yksikköön on kuulunut myös kolme ryhmäperhepäiväkotia sekä kunnallinen ja yksityinen perhepäivähoito. Tällä hetkellä Ylästön päiväkoti on viiden ryhmän kokoinen päiväkoti ja se käyttää koko Ahokujan rakennuksen tiloja omaan toimintaansa Ylästön koulurakennuksen valmistuttua vuonna 2008. Ylästön päiväkodin ryhmistä yksi on integroitu ryhmä.

Ylästön päiväkodin vieressä sijaitsee Vantaan uusimpiin kouluihin kuuluva Ylästön koulu sekä urheilukenttä. Talvella kenttä on luistinratana ja sitä kiertää hiihtolatu. Isonmännyn päiväkoti sijaitsee Ylästön seurakuntatalon ja Isonmännyn urheilukentän välissä. Molemmat päiväkodit sijaitsevat kävelymatkan päässä useista alueen leikkipuistoista ja joen varren lähimetsistä.

Ylästön ja Isonmännyn päiväkodit muodostavat yksikön, joka toteuttaa varhaiskasvatusta ja esiopetusta yhteisten arvojen ja yhteisen kasvatusnäkemyksen pohjalta. Yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistamiseksi talojen välillä on toiminut yhteinen Ahomänty-työryhmä, joka on osaltaan osallistunut projektiryhmien tuella tämän yksikkökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman luomiseen.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Suunnitelman lähtökohtana ovat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman (Stakes 2005) ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (OPH 2010) sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012). Vantaan kaupungin arvojen pohjalta on määritelty yhteiset arvot vantaalaiselle varhaiskasvatukselle, jonka perustana ovat lapsen osallisuuden ja lapsuuden kunnioittaminen, lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen ja arjen turvallisuuden varmistaminen.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa on valmisteltu henkilöstön yhteistyönä ohjaamaan kaikkien yksikössä työskentelevien kasvattajien työtä. Suunnitelman tavoitteena on myös esitellä yksikköämme varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakeutuville perheille.

2.1 Arvolähtökohdat

Lapsen kasvu ja oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kasvattajat luovat ja ylläpitävät oppimisen mahdollistavaa ilmapiiriä, tukevat lapsen uteliaisuutta ja halua oppia uutta. Asioita pohditaan ja kehitetään yhdessä siten, että yksilöt ja työyhteisö ovat jatkuvan kehityksen prosessissa. Vantaan varhaiskasvatuksen arvot innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys otetaan huomioon toimintaa kehitettäessä. Asioita pohditaan ja kehitetään yhdessä vuorovaikutteisesti erilaisia näkemyksiä kunnioittaen sekä avoimuutta, toistemme yksilöllisyyttä ja vastuullisuutta korostaen. Kestävä kehitys näkyy ympäris-

töasioiden huomioimisen ohella laajempana tietoisuutena sosiaalisesta suvaitsevaisuudesta ja kulttuuriperinteiden vaalimisesta.

HYVÄ PÄIVÄHOITO on meille sitä, että lapsen kasvua, kehitystä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan hyvässä yhteistyössä vanhempien kanssa kasvatuskumppaneina. Lasten osallisuutta tuetaan kuuntelemalla lasta hänen itseluottamusta ja käsitystä itsestään vahvistaen.

HYVÄ TYÖYHTEISÖ on meille sitä, että toimintaamme ohjaavat yhteiset päämäärät ja yhteisesti sovitut periaatteet, joita arvioimme tarvittaessa palautteelle avoimina. Toimimme vastuullisesti toisiimme luottaen. Hyvä tiedonkulku ja kannustava ilmapiiri vahvistavat yhteisöllisyyttä työyhteisössämme.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

”Päiväkodin suojassa on
turvallinen olo.
Täältä löytyy jokaiselle
ikioma kolo.
Hyvä on olla ison ja pienemmän
– yhdessä olemme paljon enemmän.

Leikki on täällä se ykkösjuttu
– toki moni muukin puuha meille on tuttu.
Pienissä ryhmissä kun puuhaillaan,
yhdessä asioita opitaan.

Avoimuutta me haluamme vaalia,
yhdessä tiedonmuruset haalia.
Elämän tuulissa, myrskyissä pienissä
olemme kaikki samassa veneessä.
Arjet ja juhlat elämme täällä
eteenpäin pyrimme säällä kuin säällä.
Juuria vahvoja kasvatamme,
rohkeasti ylöspäin ponnistamme.”

2.2.1 Kasvattajuus

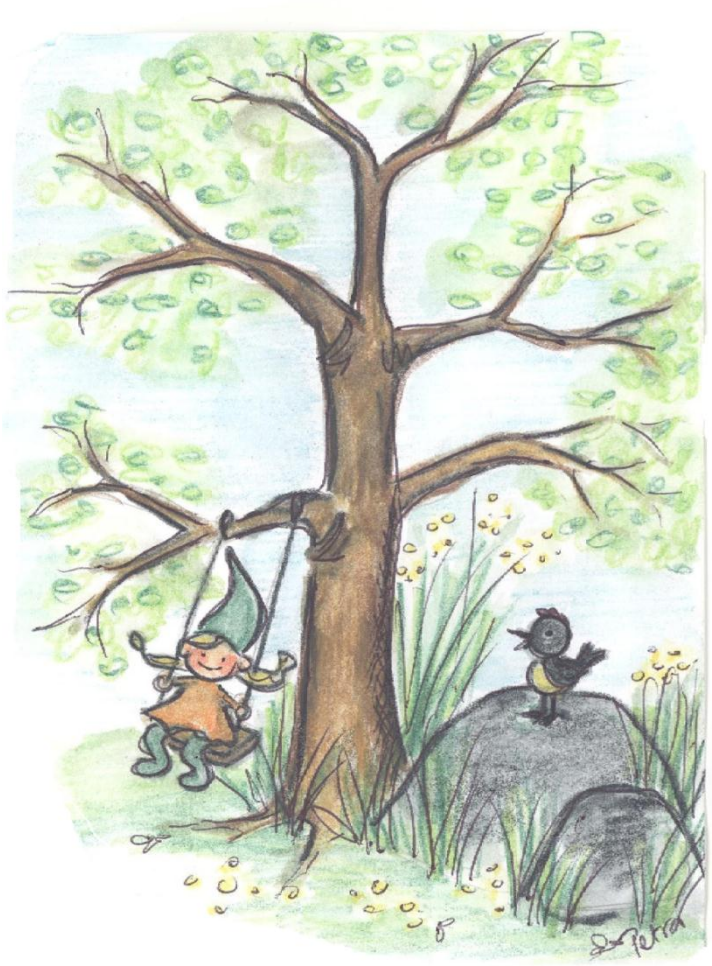
Kasvattaja on lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjä. Kasvattaja tiedostaa oman ammatti-identiteettinsä ja on valmis arvioimaan omaa toimintaansa tiimin ja työyhteisön jäsenenä. Hyvä kasvattajuus vaatii kasvattajalta aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja, jotta kasvattaja kykenee näkemään lapsen kasvun myönteisenä mahdollisuutena, toimimaan lasta innostaen ja tukemaan hänen kehitystään ja oppimistaan leikkiin ja muihin arjen oppimistilanteisiin osallistuen. Kasvattajuus edellyttää herkkyyttä havaita lapsen tarpeita ja muuttaa omaa toimintaa tilanteiden mukaisesti.

Kasvattajien työtapa on huomioida jokainen lapsi yksilönä, jota kuunnellaan ja jota kuullaan. Aikuiset jakavat toisilleen ja koko työyhteisölle näkemiään ja kuulemiaan havaintoja. Työmme perustuu kasvattajien valppaaseen havainnointiin ja hyvään vuorovaikutuksen toistensa, lasten ja perheiden kanssa. Turvallisessa ilmapiirissä, jossa lapset voivat luottaa aikuisen läsnäoloon, lapset saavat kasvulleen hyvän arjen tuen, jossa kaikilla on kavereita ja ristiriitatilanteisiin on aina tarjolla tarvittaessa aikuisen tuki.

2.2.2 Lapsikäsitys

Toimintayksikössämme lapset huomioidaan yksilöinä, joilla on omat edellytyksensä oppia ja kehittyä aiempien kokemusten vaikuttaessa uusien tietojen ja taitojen omaksumiseen. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon kunkin lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeita sekä kiinnostuksen kohteita erilaiset oppimistyylit mukaan lukien.

Lapset omaksuvat uusia asioita eri tavoin luontaisen uteliaisuutensa avulla ihmetellen, havainnoiden, kokeillen ja tutkien ympäristöään. Uusia asioita opitaan erityisesti vuorovaikutuksen ja leikin kautta eri aisteja monipuolisesti käyttäen. Lapsi keksii uusia asioita aikuisen ohjauksessa, vertaistensa kanssa sekä ennen kaikkea itsenäisen toiminnan ja oman oivalluksen kautta. Käsitys itsestä oppijana muotoutuu vähitellen varhaisista oppimiskokemuksista alkaen.

3 Lasten osallisuus

Lasten osallisuutta tuetaan pienestä pitäen. Lapsia osallistetaan päätöksentekoon, heitä kuullaan ja lapset saavat harjoitella vastuunottamista omista tekemisistään ja päätöksistään ikätasoisesti. Samalla lapset oppivat ryhmässä olemisen taitoja, tasa-arvoisuutta, suvaitsevaisuutta sekä vuorottelemista ja pettymysten sietämistä. Ryhmässä kaikkien erilaisia toiveita ei voida useinkaan huomioida kerralla, sekä lasten iän ja tilanteiden mukaan harkitaan mitkä ovat asioita, joista lapset voivat kulloinkin päättää.

Päivittäin kuuntelemme ja kyselemme lasten toiveita ja mielipiteitä esimerkiksi leikeissä, laulujen ja lorujen valitsemisessa ja muissa tilanteissa. Hyödynnämme lasten toiveita ja kiinnostuksenkohteita suunnitellessamme ryhmän toimintaa. Lapset saavat harjoitella valintojen tekemistä itsenäisesti sekä aikuisten antamien vaihtoehtojen avustuksella. Kotoa päiväkotiin mukaan tuodun kirjan tai muun teemapäivän mukaisen tavaran valitseminen on mieleinen ja tärkeä asia pienelle lapselle.

Lapsia kannustetaan omien tarinoiden ja esitysten tekemiseen, ja lasten tekemiä omia tuotoksia arvostetaan laittamalla niitä esille, dokumentoimalla niitä, lukemalla tehtyjä tarinoita toisille ja järjestämällä mahdollisuuksia esittää lasten tekemiä esityksiä muulle ryhmälle. Yksilöllinen persoonallisuus kehittyy lasten omien ajatusten ja mielipiteiden ilmaisemisen kautta ja kokemus yhteisön erilaisista persoonista vahvistuu.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Perheiden ja päivähoidon välinen avoin vuorovaikutus on yhteistyömme perusta. Kasvatuskumppanuuden kautta jaamme avoimesti tietoa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä asioista luottamuksellisesti keskustellen ja lasten parasta ajatellen. Keskinäisen tietämyksen ja ymmärryksen kasvaessa lapsesta pystymme paremmin huomioimaan lasten yksilöllisyyttä ja tukemaan yhteistyössä lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Kysyminen mieltä askarruttavista asioista, tiedon jakaminen ja palautteen antaminen vahvistavat keskinäistä luottamusta kasvatuskumppaneiden välillä.

Perheillä on jatkuva mahdollisuus vaikuttaa päivähoidon arkeen tuomalla esille omia toiveitaan ja kehittämisideoitaan. Toiveet ja saadut palautteet huomioidaan toimintaa arvioitaessa ja kehitettäessä ryhmien ja päiväkodin kokonaistilanne huomioiden. Tavoitteenamme on tarjota kaikille lapsille hyvää, turvallista ja monipuolista päivähoitoa, johon vanhemmat voivat luottaa avoimesti.

Kasvatuskumppanuutta vahvistaa vastuukasvattajuus, jota toteutetaan eri ryhmissä lasten ikätaso huomioiden. Vanhemmat käyvät kasvatuskeskustelut pääsääntöisesti ryhmän yhden kasvattajan kanssa, mutta tietoa jaetaan avoimesti ryhmän kaikille kasvattajille. Pienten puolella vastuukasvattajuutta hyödynnetään varsinkin hoidon aloituksessa, jolloin lapsen on helpompi sopeutua uuteen ympäristöön yhden kasvattajan ja pienemmän lapsiryhmän kautta vastuukasvattajan antaessa enemmän aikaansa uusille lapsille.

Vanhempien näkemyksiä lapsen hyvästä päivästä (syksyllä 2012 toteutettu kysely):

Millainen on lapsen hyvä päivä päiväkodissa?

" Lapsella on hyvä ja turvallinen olo, riittävästi aktiviteetteja, ruoka maistuu ja on nukkunut hyvin sekä sopivasti ulkoilua."
"Lapsella on kavereita, on jotain kerrottavaa päivästä."
"Huomioidaan lapsen yksilölliset tarpeet niin pitkälle kuin mahdollista. Lapsi saa leikkiä, näyttää tunteensa, saa syliä kun tarvitsee."
"Iloisena jää eskariin, hyvällä mielellä palaa kotiin."
"Erilaisuus hyväksytään, ei kiusaamista."

Vanhempien mukaan lapsen hyvä päivä koostuu turvallisesta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ympäristöstä, lapsen yksilöllisestä huomioimisesta ja hänen tarpeisiinsa vastaamisesta.

Millaista toimintaa haluaisitte lapsellenne päiväkodissa?

" Ihan tavallisia juttuja: laulua, leikkiä askarteluja, retket plussaa, vaikka sinne lähimetsään, jumppaa (kaikkea sitä mitä nyt jo tehdään)."

Vanhemmat toivovat lapsilleen varhaiskasvatussuunnitelman sisällä olevia toimintamuotoja.

Millaista on hyvä yhteistyö perheen ja päiväkodin henkilökunnan välillä?

"Hyvä tiedonkulku tärkeää puolin ja toisin sekä luottamuksellinen ja avoin ilmapiiri."
"Keskustelut (sovitut) hyvä asia, koska päivittäiset keskustelut pihalla jäävät ymmärrettävistä syin lyhyeksi."
"Voi kokea (eskari-)vuoden aikana tapahtuvan kasvutarinan yhdessä."

Hyvä yhteistyö perheen ja päiväkodin välillä on luottamuksellista ja avointa päivittäisissä kohtaamisissa ja kasvatuskeskusteluissa.

5 Työ lasten parissa

Varhaiskasvatuksen arjessa eri sisältöalueet ja toimintamuodot yhdistyvät keskenään luontevasti lapsen ikätasoista kehitystä mukaillen. Oppimista tapahtuu eniten leikin ja arjessa toistuvien perushoidollisten toimien kautta sekä ohjattujen oppimistuokioiden avulla, joissa pääpaino on pienryhmätoiminnassa. Pienryhmätoiminta on tavoitteellista toimintaa, joka on ennalta suunniteltua ja joka pohjautuu ryhmän tavoitteisiin ja päiväkodin yhteisiin työsuunnitelmiin.

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielen ja vuorovaikutuksen taidot ovat pohja lapsen itsetunnon ja identiteetin muodostumiselle sekä ajattelun ja itseilmaisun taitojen kehittymiselle. Kielen avulla lapsi hankkii ja saa tietoa, ratkaisee ongelmia, esittää ajatuksiaan, ilmaisee tunteitaan ja käyttää mielikuvitustaan. Kieli mahdollistaa vuorovaikutuksen aikuisten ja lasten kanssa sekä kehittää lapsen muistia ja oppimisvalmiuksia.

Aikuisen puheen ja vuorovaikutuksen malli on merkityksellistä kielen kehittymiselle. Aikuinen huomioi eleillään, ilmeillään, äänensävyillään, läsnäolollaan ja eläytymisellään lapsen kehityksen ja vuorovaikutuksen tason, sekä antaa lapsen puheelle aikaa ja tilaa kuuntelemalla lasta. Kielen ja käsitevaraston karttuessa lapsi oppii sanallista ja sanatonta ilmaisua, sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä laajempaa kiinnostusta kirjoitettua ja puhuttua kieltä kohtaan. Kasvattaja havainnoi aktiivisesti lasten kielellisiä valmiuksia ja pyrkii havaitsemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kielen kehitykseen liittyvät tuen tarpeet. Kielellisiä taitoja vahvistetaan päivittäin keskustelujen, nimeämisen, laulujen, lorujen, satujen ja kertomisen avulla. Riimit, arvoitukset ja muut sana- ja äänneleikit ja pelit herättävät lasten kiinnostusta kielellistä tietoisuutta kohtaan. Tarvittaessa kielellisen tuen tarpeeseen vastataan lisäksi esimerkiksi käyttämällä kuvia kommunikaation tukena, pienryhmätoiminnalla, ryhmän avustajaresursseja hyödyntämällä tai ohjaamalla lapsi puheterapiaan kielellisten tuen tarpeiden arvioimiseksi tarkemmin.

Kasvattajan vastuulla on, että oppimisympäristö on vuorovaikutukseen rohkaiseva, kannustava sekä ilmapiiriltään turvallinen. Lapselle annetaan mahdollisuus ilmaista ajatuksiaan, kertoa mielipiteitään ja osallistua valintojen tekemiseen. Draaman keinoja hyödynnetään kielen oppimisessa lasten omissa esityksissä sekä aikuisten esittämissä näytelmissä. Tärkeässä roolissa kielen kehittymisessä on lasten vertaisryhmä, jossa lapsi saa puheen malleja luontevasti omanikäisiltään sekä isommilta lapsilta.

5.2 Lasten oma yhteisö

Lasten osallisuus kasvattajan näkökulmasta on meille sitä, että

- tekeminen on tuotosta tärkeämpää
- lapsia kuunnellaan ja heidät nähdään
- huomioimme lasten kiinnostuksen kohteita ja sanallisia ja sanattomia aloitteita
- fyysinen ja henkinen läsnäolo lapsen kanssa on tärkeintä
- kasvattaja toimii innostavasti ja hassuttelu on sallittua
- aikuisella on vastuu aktivoida lapsia leikkimään ja oppimaan
- löydämme lapsille sellaista tekemistä, josta he nauttivat, jota he itse keksivät jatkaa ja jossa he pääsevät toteuttamaan omaa osallisuuttaan
- suunnitelmissa joustetaan tilanteiden mukaan
- pohdimme omaa toimintaamme, annamme palautetta ja kehitymme jatkuvasti lapsen osallisuuden huomioivassa hengessä.

TOIMINTA HYVÄN ILMAPIIRIN VARMISTAMISEKSI

Kiusaamiseen puututaan aina ja heti. Koska yksikön työtapa on toimia läsnä, hyvässä vuorovaikutuksessa pienryhmätoimintaa korostaen, kasvattajat havainnoivat tilanteita aktiivisesti ja ovat hyvin tietoisia ryhmän tilanteista pystyen puuttumaan nopeasti kiusaamiseen usein jo ennaltaehkäisevästi. Lasten kanssa tilanteet selvitetään keskustellen, kaikkien osallisten näkemystä kuunnellen ja ohjaten toisten huomioon ottamiseen. Lapsia ohjataan erilaisuuden huomioimiseen ja hyväksymiseen niin, että kaikilla pitää olla mahdollisuus hyvien kaverisuhteiden muodostumiseen. Kun lapset tuntevat olonsa ryhmässä turvallisiksi ja hyväksytyiksi, ei huomiosta tarvitse kilpailla ja tarve kiusaamiseen vähenee.

Jos kasvattajat havaitsevat kiusaamista, tilanteeseen puuttuu lähin aikuinen, joka on nähnyt tilanteen ja hän alkaa selvittää tilannetta kaikkien osallisten kanssa. Kasvattajat vastaavat ulkoilutilanteissa yhteisvastuullisesti kaikista lapsista, mutta tieto tapahtumista jaetaan osallisten ryhmän kasvattajille sekä pääsääntöisesti myös vanhemmille. Vanhemmat voivat luottaa, että käsittelemme asiat jo päivähoitopäivän aikana kasvattajan ja lapsen kesken ja kerromme heille päivän tapahtumista avoimesti. Kiusaamista ehkäistään ennakoimalla mm. leikkiryhmiä jakamalla ja siirtymätilanteita porrastamalla sekä miettimällä lasten kanssa vaihtoehtoisia tapoja kuinka eri tilanteessa voisi toimia. Tunteiden tunnistamista ja käsittelemistä voidaan opetella ryhmän kanssa yhteisesti mm. draaman, sadun ja kuvien keinoin.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivähoitopäivää rytmittävät päivittäiset ruokailu-, lepo-, ulkoilu-, leikki- ja toimintahetket, joista muodostuu säännöllinen, ennakoitavissa oleva mutta tarpeen mukaan joustava päivän runko. Päiväkodin aidattu piha-alue sekä retket aidan ulkopuoliseen ympäristöön tarjoavat päivittäisen mahdollisuuden riittävään liikkumiseen ja ulkoiluun. Lapsella on luonnollinen tarve liikkumiseen ja päivittäinen liikunta on lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta. Liikkumisella ja liikunnalla on vahva yhteys oppimiseen kehityksen eri osa-alueilla.

Päiväkotiemme oppimisympäristö on rakennettu herättämään eri-ikäisten lasten uteliaisuutta ja aktiivisuutta. Ryhmien leikkivälineet ja toimintatavat suunnitellaan ryhmän omista lähtökohdista, jotta lapsen kasvua ja kehitystä tukeva toimintaympäristö mahdollistaa ikätasoisen omatoimisen ja ohjatun tutkimisen ja kokeilemi-

sen. Lapsia kannustetaan omatoimisuuteen taitojensa mukaan ja soveltuvat välineet pidetään lasten ulottuvilla ja tarpeen mukaan saatavilla. Aikuiset tarjoavat lapsille läsnäoloaan, ohjausta, tukea ja uusia ideoita mahdollistaen yksilöllisen kasvun, kehityksen ja oppimisen. Päivittäin varataan aikaa ja tilaa lasten vapaalle leikille. Arjen keskellä toimiessaan itsenäisesti ja aikuisen ohjauksessa lapset oppivat samalla elämässä tarpeellisia taitoja. Kädentaitojen, musiikin, kulttuurin, leikin, keskusteluiden, retkien, tutkimisen ja kokeilemisen kautta eli itse tekemällä ja toisten mallista lapset harjoittelevat yhä itsenäisemmin ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja sen käsitteistöä, toteuttamaan itseään ja toimimaan omatoimisesti arjessa.

Lapsiryhmillä on käytössään tilat ruokailuun, lepoon, leikkiin sekä wc- ja pukeutumistilat. Lisäksi ryhmien yhteisessä käytössä on pienryhmätoimintaan soveltuvia jakotiloja sekä liikuntasali. Päivähoidon arkea suunnitellaan ryhmän tavoitteista yksilöt ja ryhmän kokoonpano huomioiden unohtamatta toimintayksikön yhteisesti sovittuja teemoja ja toimintatapoja.

5.4 Lasten leikki

Leikin avulla lapsi oppii ymmärtämään kokemuksiaan ja ympäristöään. Leikki harjaannuttaa vuorovaikutustaitoja, emotionaalista kasvua, motorisia taitoja, ongelmanratkaisutaitoja sekä laajemmin ajattelutaitoja. Lapsilla on luontainen tarve leikkiin, joten kasvattajien tehtävä on tarjota lapsille riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä sekä virikkeitä ja ideoita lapsen oman mielikuvituksen tueksi. Vapaan leikin ohella kasvattajat myös suunnittelevat ohjattua leikkitoimintaa välittäen leikkiperinteitä

Aikuiset kunnioittavat lasten omaa leikkiä mahdollistaen lapsille heidän oman mielikuvituksen herättämien leikki-ideoiden toteuttamisen. Kasvattajat osallistuvat leikin rakentamiseen mm. tiloja, välineitä ja ohjausta sopivasti tarjoten. Lapset oppivat toteuttamaan itseään ja ajatuksiaan leikkejä suunnittelemalla ja toteuttamalla. Leikkien rakentamisessa kannustetaan pitkäjänteisyyteen säästämällä leikkejä seuraavaa kertaa varten ja laajentamalla yhdessä leikkiteemoja. Aikuisen aito vuorovaikutus auttaa lasta leikin rakentamisessa ja leikin etenemisessä.

Leikki on kaaosta ja järjestystä, leikki on iloa, riemua ja harrasta keskittymistä. Toisaalta lapsi oppii leikkiessä sietämään pettymyksiä, selvittämään ristiriitoja, tekemään valintoja ja ottamaan muita huomioon. Varaamme lasten omaehtoiselle leikille riittävästi aikaa päivä- ja viikkosuunnittelussa. Suunnittelemme ja rakennamme leikkiympäristöä siten, että se vastaa lasten ikää, kiinnostuksen kohteita, tarpeita ja leikkitaitoja.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Pienryhmätoiminnassa aikuinen on aktiivisesti läsnä johdatellen, havainnoiden ja ohjaten lapsia tavoitteiden, oman oivalluksen ja oppimisen suuntaan. Aikuisella on mahdollisuus jakaa huomiotaan pienryhmässä lasten taitojen kehittämiseen, ajattelun ja itsetuntemuksen tukemiseen sekä leikki- ja työskentelyrauhan varmistamiseen paremmin kuin koko ryhmän ollessa kerralla paikalla. Ohjattujen oppimistilanteiden ohella pienryhmätoiminnalla varmistetaan lapselle huomio ja tila arjen muissakin toimissa, kuten pukemisessa ja ulkoilussa esimerkiksi porrastamalla ulkoilutilanteita.

Pienryhmien toiminnan muoto ja ryhmien kokoonpano tukevat tavoitteiden saavuttamista. Toiminnan toteutuksessa voidaan hyödyntää myös kasvattajien erityisosaamistaitoja. Mm. pelaaminen, askartelu, sadutus ja jumppa toteutuvat parhaiten pienryhmissä. Pienemmissä leikkiryhmissä aratkin lapset saavat tukea sosiaalisten taitojen kehittymiselle ja rohkaistuvat helpommin osallistumaan. Pienryhmätoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan lasten vahvuuksia ja haasteita. Uusiin asioihin tutustuminen ja uusien taitojen harjoittelu sujuu pienryhmässä paremmin kuin suuressa joukossa. Myös päiväkodin tilat tulevat hyödynnettyä tehokkaammin pienryhmien käyttäessä vuorollaan jakotiloiksi suunniteltuja pienempiä huoneita, salia ja ryhmähuoneen tiloja.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan kokonaisvaltaista lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Jokaiselle lapselle tarjotaan lapsen vahvuudet ja kehityshaasteet huomioivaa tukea varhaiskasvatuksen arjessa, jotta lapsen yksilöllinen kasvu ja kehitys tulevat parhaalla mahdollisella tavalla huomioiduiksi lapsen omista lähtökohdista.

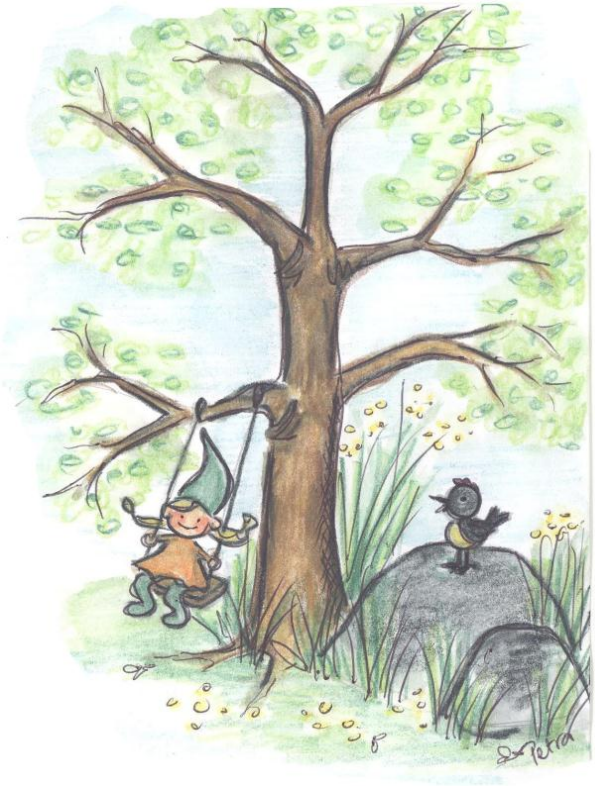
Lapsen vahvuuksista ja tuentarpeista keskustellaan säännöllisesti yhdessä vanhempien kanssa ja keskustelut kirjataan vuosittain lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Tarvittaessa tuentarpeita arvioidessa ja määritellessä keskusteluun kutsutaan mukaan konsultoiva erityislastentarhanopettaja tai muita yhteistyötahoja esim. puheterapeutti. Asioista keskustellaan aina ensin huoltajien kanssa ja yhteistyötahoihin ollaan yhteydessä vanhempien suostumuksella. Tukea suunniteltaessa on olennaista tunnistaa ja määritellä lapsen yksilölliset toimintatavat eri tilanteissa sekä niihin liittyvät tuen ja ohjauksen tarpeet. Tuen suunnittelun pohjana ovat lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja oppimiseen motivoivat asiat.

Kasvun ja oppimisen tuki jakautuu kolmiportaisesti yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tuen muotoja ovat mm. havainnointi, toiminnan eriyttäminen, oppimisympäristön muokkaaminen, vuorovaikutuksen lisääminen esim. kuvien avulla, pienryhmätoiminta, päivä- ja viikkostruktuurin muokkaaminen, moniammatillinen yhteistyö, tarvittava lääkitys tai apuvälineistö, avustajaresurssin kohdentaminen tai muu rakenteellinen tai oppilashuollollinen lapsen kehitystavoitteita edistävä tuen muoto.

Yleinen tuki on päivittäistä, ennaltaehkäisevää ohjausta, jota jokaisella lapsella on oikeus saada. Tuki voi olla lyhytaikaista tai jatkuvaa tilanteen mukaan. Yleinen tuki kirjataan kasvatuskeskusteluiden pohjalta yhteistyössä vanhempien kanssa.

Tehostettua tukea järjestetään lapselle, joka tarvitsee kasvussaan ja oppimisessaan päivittäistä tukea ja samanaikaisesti useita pedagogisia tukimuotoja. Tuen tarve ja järjestäminen kirjataan tehostetun tuen suunnitelmaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Pääsääntöisesti nämä lapset ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

USKONTO JA EETTINEN KASVATUS

Päiväkodin eettinen kasvatus toteutuu pääosin arjen tilanteissa niin pienempien kuin isompien lasten ryhmissä. Leikkien ja sadun maailman kautta lapset oppivat oikean ja väärän, hyvän ja pahan eroja ja kasvattajan ohjauksessa lapset sisäistävät eettisiä periaatteita toisten kanssa toimiessaan. Lapsia ohjataan huolehtimaan kavereista ja auttamaan toisiaan. Päiväkodissamme kiusaamista ehkäistään ohjaamalla lapsia kaikissa tilanteissa erilaisuuden kunnioittamiseen ja toisten huomioimiseen. Lapsen ikätason mukaisesti tuemme lapsia pohtimaan oman toimintansa seurauksia ja harjoittelemaan toisen asemaan asettumista. Keskustelemme asioista ja välitämme malleja hyvistä käytöstavoista.

Päiväkodin uskontokasvatuksen tavoitteena on tutustua uskonnon perinteisiin ja tapoihin. Toiminnassa huomioimme kirkkovuoden juhlapäivät ja niihin liittyviä perinteitä. Seurakunnan työntekijät pitävät päiväkodilla uskontokasvatushetkiä ja mahdollisuuksien mukaan osallistumme joulu- ja pääsiäiskirkkoihin tai muihin seurakunnan järjestämiin tapahtumiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa keskustelemme perheen vakaumuksesta ja sovimme yhteisistä pelisäännöistä. Suunnitelmaan kirjataan, miten uskontokasvatusta kunkin lapsen kohdalla toteutetaan. Lähtökohtana on perheen vakaumuksen ja eettisten arvojen huomioonottaminen ja kunnioittaminen

MONIKULTTUURISUUS

Monikulttuurisen kasvatuksen lähtökohtana on lapsen identiteetin kehityksen tukeminen. Pyrimme kasvatuksella edistämään lapsen ja perheen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä lisäämään kaikkien lasten tuntemusta ympäröivästä kulttuurista. Kunnioitamme erilaisuutta ja erilaisten kulttuurien omia tapoja samalla suomalaista kulttuuriperinnettä välittäen. Vanhempia kannustetaan ylläpitämään lapsen omaa äidinkieltä ja kulttuuria. Päiväkodin tehtävänä on antaa lapselle järjestelmällistä suomen kielen ohjausta esimerkiksi järjestämällä S2- kielen tuokioita vahvistamaan kielen omaksumista.

Käytössämme olevat kuvakortit useista arjen tilanteista, aikuisen selkeä puhe sekä oman ja lasten tekemisen sanoittaminen hyödyttävät kaikkien lasten suomen kielen oppimista äidinkielestä riippumatta. Eri kulttuuritaustaiset perheet rikastuttavat päiväkodin arkea ja tuovat lapsille tutuksi suvaitsevaisuutta yhä kansainvälistyvämmässä arjessa.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkotiemme ympäristökasvatuksen tavoitteena on kehittää lapselle myönteistä luonto- ja ympäristösuhdetta niin, että lapset oppivat kunnioittamaan ja vaalimaan luontoa ja ympäristöä. Päivittäinen ulkoilu sekä retket lähipuistoihin ja metsään antavat mahdollisuuden liikkua luonnossa ja tutustua luontoon kaikilla aisteilla. Vuodenaikojen vaihtelu ohjaa osaltaan toiminnan suunnittelua, jolloin esimerkiksi laulujen, kädentöiden ja leikkien kautta luonto on itsestään selvänä osana lapsen päiväkotiarkea. Luonnossa liikkuminen on oiva tapa motivoida lapsen toimintaa, mielikuvitusta ja leikkejä.

Yksikössämme kestävä kehitys on osana jokapäiväistä arkea. Lajittelemme jätteet sekä suosimme kierrätystä mm. askartelumateriaaleissa. Myös lelut ja kirjat kiertävät ryhmien välillä. Tavoitteenamme on kasvattaa ja tukea lapsia pienestä pitäen kestävään elämäntapaan, jossa pidetään huolta omista ja yhteisistä tavaroista sekä luonnosta ja ympäristöstä. Kannustamme lapsia osallistumaan ja ideoimaan yhteistä toimintaa sekä jaamme perinteitä mm. laulujen, leikkien ja yhteisten tapahtumien kautta. Tuemme suvaitsevaisuutta ja toisten huomioonottamista, jossa aikuinen toimii lapsille esimerkkinä. Kestävä kehityksemme on pitkälti arvokasvatusta, jonka tavoitteena on omaksua vähitellen ympäristöstä välittävä elämäntapa.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetusta järjestetään sekä Ylästön että Isonmännyn päiväkodeissa esiopetusikäisten lasten lukumäärän mukaan yhdessä tai useammassa ryhmässä. Esiopetusta voidaan toteuttaa 6-vuotiaiden vertaisryhmässä tai sekaryhmässä nuorempien kanssa päiväkotien kokonaislapsitilanteen mukaan. Esiopetusryhmän toteutumiseksi esiopetusikäisten vähimmäismäärä on tällä hetkellä pääsääntöisesti seitsemän lasta. Esiopetusaikamme päätetään lukuvuosittain ja esiopetusta järjestetään neljä tuntia päivässä esiopetuksen loma- ja työaikojen mukaan.

Esiopetusvuoden tarkoituksena on tukea ja vahvistaa lapsen persoonallisuuden tasapainoista ja kokonaisvaltaista kehitystä. Esiopetuksen suunnittelu ja toteutus pohjautuu ryhmän ja sen esikoululaisten omiin tavoitteisiin, jotka kirjataan syksyllä esikoululaisen oppimissuunnitelmaan. Lapset arvioivat omaa oppimistaan itsearvioinnin avulla syksyllä ja keväällä. Esikoululainen osallistuu keväällä esikouluvuoden arvioimiseen oman itsearviointinsa esittelyn avulla. Esiopetuksen kasvattajat arvioivat lapsen oppimista jatkuvasti arjessa havainnoiden.

Myös Vantaan painopistetyöskentely ohjaa esiopetuksen suunnittelua ja toteutusta. Esiopetusvuoden päämääränä on tukea lapsen oppimaan oppimisen taitoja kuten toisten huomioonottamista, vuoron odottamista, omatoimisuutta, omista tavaroistaan huolehtimista, ristiriitatilanteista selviytymistä ja keskittymistä omatoimiseen työskentelyyn. Herättelemme lapsia pohtimaan asioita itse ja etsimään vastauksia yhdessä tutkien, kokeillen ja pohtien asioiden syitä ja seurauksia. Esiopetuksessa käytämme monipuolisia ja leikinomaisia toimintatapoja. Myönteiset oppimiskokemukset vahvistavat lapsen itsetuntoa ja vertaisryhmässä lapsen sosiaaliset taidot vahvistuvat. Luomme lapselle turvallisen ja kannustavan ilmapiirin, jossa saa yrittää, onnistua ja oppia. Tärkeintä on oppimisen ilon löytäminen ja säilyttäminen sekä myönteinen suhtautuminen eteen tuleviin oppimishaasteisiin.

Esiopetusvuoden aikana harjoitellaan monipuolisesti esiopetuksen sisältöalueiden asioita eheytettyinä kokonaisuuksina lasten saadessa tutustua erilaisiin käsitteisiin, arkipäivän matematiikan ja luonnonilmiöihin, luku- ja kirjoitustaidon valmiuksiin sekä itseilmaisuun musiikin, liikunnan ja taiteen avulla. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapselle merkityksellisen ja hänen yksilöllistä kehitystään tukevan eheän kokonaisuuden.

5.8.2 Esiopetuksen sisältöalueet

Esiopetuksen sisältöalueet kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, etiikka ja katsomus, taide ja kulttuuri, terveys ja liikunta ohjaavat esiopettajan työtä. Sisältöalueet eheytetään lapsen aikaisempiin oppimiskokemuksiin ja tietoon perustuvaksi kokonaisuudeksi ja keskeisimpänä oppimismenetelmänä pidämme leikkiä. Oppiminen ja opettaminen perustuvat lasten tarpeisiin ja heidän esiopetuksen opetussuunnitelmassaan kirjattuihin tavoitteisiin. Leikissä - kuten kaikessa opetuksessa ja oppimisessa - kieli ja vuorovaikutus, puhe, kuuleminen ja kuulluksi tuleminen korostuvat.

Kieli ja vuorovaikutus
Esiopetuksen keskeinen tavoite on kielen rikastuttaminen. Esiopetuksessa tuemme lapsen ajattelutaitojen kehitystä ja vuorovaikutustaitoja. Kieli on tärkeä oppimisen väline. Tavoitteenamme on, että esikoululainen kuulee niin puhuttua kuin näkee kirjoitettua kieltä. Esiopetuksen tavoitteena on myös luoda pohja luku- ja kirjoitustaidolle sekä herättää lapsen oma mielenkiinto kieleen. Vahvistamme lapsen kieltä ja kielellistä tietoisuutta leikkien, lorujen, riimien ja kielen rakenteiden tutkimisen avulla. Tutkimisen kohteina ovat esimerkiksi sanat, äänteet ja kirjaimet. Hyödynnämme myös vapaita hetkiä kirjojen selailuun ja lukemiseen niin yksin, ryhmässä kuin aikuisen kanssa.

Päiväkotien esiopetusryhmiin on saatu tietokoneet, joita käytetään lasten kanssa opetusohjelmien katsomiseen, tiedonhakuun, oppimispeleihin ja kuvakansioiden katseluun. Kummassakin talossa on tieto- ja viestintätekniikkaan perehtynyt lastentarhanopettaja jakamassa osaamista lapsille ja muille aikuisille.

Etiikka ja katsomus
Ylästön toimintayksikössä eettinen ja katsomuksellinen kasvatus sisältyy esiopetusryhmien arjen toimintaan kaikille yhteisesti. Esiopetuksessa annettavassa katsomuskasvatuksessa tavoitteenamme on, että lapsi saa mahdollisuuden tutustua omaan ja muiden lapsiryhmässä edustettuina olevien uskontojen ja vakaumusten tapoihin. Tutustumme suomalaiseen kulttuuriin erilaisten tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Valmistelemme yhdessä pääsiäistä ja joulua perinteiden mukaisesti. Pidämme tärkeänä, että lapsi tulee kuulluksi omissa katsomuksellisissa pohdinnoissaan.

Eettisessä kasvatuksessa tavoitteenamme on tukea lapsen itsetunnon kehitystä ja vahvistaa hänen sosiaalisia taitojaan, toisten huomioon ottamista, suvaitsevaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Kohtaamme erilaisia tunteita ja harjoittelemme niiden käsittelemistä. Pelkäämme ja uskallamme. Arjen tilanteet antavat meille hyviä tilaisuuksia keskustella ja käsitellä erilaisia asioita. Tarinoiden, satujen, draaman ja roolileikkien avulla voimme syventää eettistä pohdintaa yhdessä ryhmän kanssa.

Ympäristö- ja luonnontieto
Havainnoimme ja tutkimme lähiympäristöä ja siinä vuodenaikojen mukaan tapahtuvia muutoksia. Tutustumme luonnonvaraiseen ja rakennettuun ympäristöön ja mietimme, miten omalla toiminnallamme voimme vaikuttaa ympäristöömme. Ajan hahmottaminen on tärkeä osa arkeamme, kun yhdessä ryhmän kanssa käymme läpi vuodenaikoja, viikonpäiviä ja aikaan liittyviä käsitteitä: tänään, eilen, huomenna.

Ympäristö- ja luonnontiedon tavoitteenamme on, että lapsi tulee tietoiseksi omasta lähiympäristöstään ja oppii arvostamaan sitä. Yhdessä ryhmän kanssa toimiessa lapsi on aktiivinen tutkija ja toimija, joka aikuisen esimerkin sekä ohjauksen kautta oppii ja vahvistaa käsitystään omasta itsestään suhteessa muihin ja ympä-

ristöönsä. Haluamme luoda lapsille myönteisen ympäristösuhteen, jotta lapsi kokee elinympäristönsä turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi. Ylästön monipuolinen, luontorikas ympäristö tarjoaa meille hyvät mahdollisuudet puisto- ja metsäretkille. Havaintojen ja tutkimusten tuloksia työstämme esimerkiksi taiteilemalla ja keskustelemalla. Kestävää kehitystä tuemme kierrättämällä ja askarteluissa käytämme paljon luonnonmateriaaleja.

5.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

6-vuotiaille maahanmuuttajille järjestetään tarvittaessa valmistavaa opetusta, mikäli lapsen suomen kielen taidot tai muut taidot eivät ole riittäviä esiopetukseen ryhmään osallistumiseen. Valmistavaan opetukseen osallistumisesta sovitaan yhteistyössä lapsen huoltajien ja päivähoidon kanssa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Toimintayksikkömme kaksi päiväkotia ja yhteensä 11 tiimiä työskentelevät yhteisessä vastuussa päiväkodin lapsista, valmiina auttamaan arjessa toinen toisiaan. Palautteelle avoin ja toisia kunnioittava ilmapiiri luo edellytykset työyhteisölle, joka toimii ammatillisesti ja lapsen edun mukaisesti kaikissa tilanteissa. Yksikön hyvästä, avoimesta ja arvostavasta vuorovaikutuksesta syntyvä yhteisöllinen työtapa ennaltaehkäisee epäasiallista kohtelua. Asiat otetaan avoimesti puheeksi asianosaisten kanssa ja työyhteisön kanssa yhteisesti keskustellaan säännöllisesti yksikön toimintatavoista ja periaatteista.

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa työtämme ja tämän pohjalta laaditaan vuosittain yksikön työsuunnitelma kuluvalle toimintakaudelle sekä ryhmien omat toimintasuunnitelmat. Toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan viikoittain oman tiimin palavereissa sekä henkilökunnan yhteisissä palavereissa. Viikoittaisille kokouksille sovitaan säännöllinen ajankohta toimintakauden alussa. Talojen välinen Ahomänty-ryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa, ja toimintakauden aikana pidetään toimintayksikön kehittämis- ja arviointipäivä sekä lisäksi 1-2 iltasuunnittelua tarpeen mukaan. Kokousjärjestelyistä sovitaan tarkemmin toimintakauden alussa ja tarvittaessa koolle kutsutaan esimerkiksi juhlia ja muita teemoja varten erillisiä kokouksia. Ryhmien suunnittelun ja arvioinnin pohjana ovat tiimisopimukset, joihin ryhmät kirjaavat sopimansa käytännöt yhteisten keskusteluiden pohjalta. Yksikön johtajuussopimukseen on kirjattu esimiehen, varajohtajan, vastuuhenkilöiden, tiimien ja työntekijöiden vastuulla olevat tehtävät.

Arviointi on jatkuvaa keskustelun herättämistä asioista, joita pitäisi nostaa yhteiseen keskusteluun talon kokouksiin. Jokaisen työntekijän vastuu on ottaa puheeksi asioita ja käydä avointa keskustelua työyhteisön kehittämiseksi. Työmme ja toimintamme työyhteisössä pohjaa arvoihin ja yhteisiin sopimuksiin, joihin myös arviointi kohdistuu. Vuosittain työntekijät käyvät tulos- ja kehityskeskustelun päiväkodin johtajan kanssa.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Huoltajat ovat tärkeimpiä kumppaneitamme. Työtämme ja yhteistä kasvatusvastuuta päivähoidon ja perheiden kanssa on vahvistamassa tarpeen mukaan useita eri tahoja. Yhteistyötahojen mukana olosta lapsen asioissa sovitaan aina yhdessä perheiden kanssa ja kaiken yhteistyön päämääränä on lapsen hyvän kasvun ja kehityksen tukeminen. Tärkeimpiä yhteistyötahojamme ovat konsultoiva erityislastentarhanopettaja (=KELTO), neuvola sekä erilaiset terapeutit mm. puhe- ja toimintaterapeutit. KELTO osallistuu perheiden ja päiväkodin kasvattajien kanssa yhteistyössä lasten tuen tarpeiden kartoittamiseen sekä tuen seurantaan ja arvioimiseen.

Neuvolan ja päivähoidon yhteistyö painottuu lasten 4-v. tarkastuksiin, mutta päivähoidon kasvattajat voivat ottaa yhteyttä neuvolaan aina vanhempien suostumuksella, jos lapsen asioissa herää huolta.
Kirjaamme yhteenvedon lapsen varhaiskasvatuskeskusteluista 4-v tarkastukseen vietäväksi, ja neuvola täydentää tarkastuksessa tietoja päivähoitoon vietäviksi. Päivähoidosta voidaan tarvittaessa ohjata perheitä olemaan yhteydessä neuvolan perhetyöntekijään tai perheneuvolaan.

Mikäli jollain lapsen kehityksen osa-alueella tarvitaan enemmän tukea, lapsi ohjataan päivähoidon tai neuvolan toimesta esimerkiksi puheterapiaan, toimintaterapiaan, fysioterapiaan tai psykologille. Tahojen kanssa tehdään yhteistyötä, jotta myös päivähoito voi yhdessä perheiden kanssa tukea lasta parhaalla mahdollisella tavalla. Lastensuojeluun ollaan yhteydessä, mikäli herää huoli lapsen hyvinvoinnista esim. turvattomuudesta.

Muita yhteistyötahojamme ovat mm. Ylästön alueen muut päiväkodit sekä muut Kivistö-Aviapolis alueen päiväkodit, Ylästön koulu, Tikkurilan seurakunta, Ylästön päiväkodin vanhempaintoimikunta sekä Vantaan kirjastoauto.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityöllä tarkoitetaan lasten kokonaisvaltaista hyvinvoinnin edistämistä lasten osallisuutta ja turvallista aikuisen läsnäoloa korostaen. Kasvatuskumppanuus huoltajien kanssa on tärkeä osa hyvinvointityötä. Varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisevä toiminta ohjaavat työtä luottamuksellisesti yhdessä perheiden kanssa.

Oppilashuollon tavoite on tukea lapsen joustavaa siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen lapsen yksilölliset oppimisedellytykset huomioiden. Oppilashuoltoryhmään kokoonpano ja kokoontumisajat päätetään vuosittain, mutta pääsääntöisesti ryhmän muodostavat päiväkodin johtaja, esiopetusryhmän kasvattajat sekä konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Neuvolan terveydenhoitaja voi osallistua syksyn oppilashuollon tapaamiseen, jossa kartoitetaan tehdyt havainnot esikoululaisista ja pohditaan mahdollisia tuen tarpeita hyvää koulunaloitusta ajatellen. Keväällä oppilashuoltoryhmä kokoontuu yhdessä koulun oppilashuoltoryhmän kanssa jakamaan koulun suuntaan esiopetusvuoden havaintoja oppilaiden oppimiseen liittyen.

Alueen päiväkotien ja Ylästön koulun yhteinen esi- ja alkuopetuksen suunnitelma on laadittu varmistamaan lapsen hyvinvointi hänen siirtyessään varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Esiopetuksen ja koulun yhteistyö pohjautuu laadittuun suunnitelmaan ja se pitää sisällään mm. tiedonsiirron esikoululaisista päiväkodista koulun puolelle sekä lasten mahdollisuuden päästä tutustumaan kouluun jo esikouluvuoden aikana. Esiopetuksen lastentarhanopettaja osallistuu syksyllä tehostetun tuen ja erityisen tuen koulutulokkaiden siirtymäneuvotteluihin, jotta oppilaan koulunaloitus sujuisi luontevasti lapsen hyväksi tehdyn tiedon siirtyessä päiväkodista kouluun.

Ammatillisen kasvun pohjalta luokanopettajat jakavat tietoa oppilaiden koulun aloituksen sujumisesta. Koulun ja esiopetuksen väki arvioivat yhdessä edellistä toimintakautta sopien samalla meneillään olevan toimintavuoden yhteistyöstä koulun ja päiväkotien välillä. Keväällä koulun puolelle siirretään tarvittava tietoa luokkien muodostamista varten sekä oppilaan oppimisen kannalta tarpeellinen tieto Esko-tiedonsiirtolomakkeella. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön lisäksi perheille järjestetään keväällä kouluun tutustumispäivä, josta huoltajat saavat kotiin tarkemmat tiedot.

7.3 Tiedottaminen

Toimintayksikkömme päiväkodit ovat avoimia asiakasperheille, varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakeville sekä muille kuntalaisten yhteydenotoille. Esittäydymme Vantaa internetsivuilla, jossa on nähtävillä myös uudistettu Varhaiskasvatussuunnitelmamme. Kaikki yhteydenotot puhelimitse ja sähköpostitse ovat tervetulleita sekä tervetuloa myös käymään!

Tiedotamme ryhmien toiminnasta ja muista toimintayksikön arjen asioista ryhmien ilmoitustauluilla. Vältämme kotiin jaettavia paperiposteja kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti, joten retkistä, juhlista ja muusta ajankohtaisesta saa varmimmin tiedon seuraamalla säännöllisesti ilmoitustauluja. Päivittäisissä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa kerromme suullisesti tärkeistä asioista sekä hakiessa keskustelemme lapsen päivästä. Perheiden puolelta toivomme, että huoltajat jakavat kanssamme tietoja lapselle tärkeistä asioista ja tapahtumista sekä ottavat puheeksi mieltä askarruttavia asioita hakiessa, sähköpostilla tai puhelimitse soittaen tai tekstiviestillä. Nopeaa reagointia vaativat asiat kannattaa hoitaa soittaen. Päivittäisten keskustelujen lisäksi tärkein tiedonkulku tapahtuu ennalta sovituissa keskusteluissa, joiden sisältö kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (vasu) tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (leops).

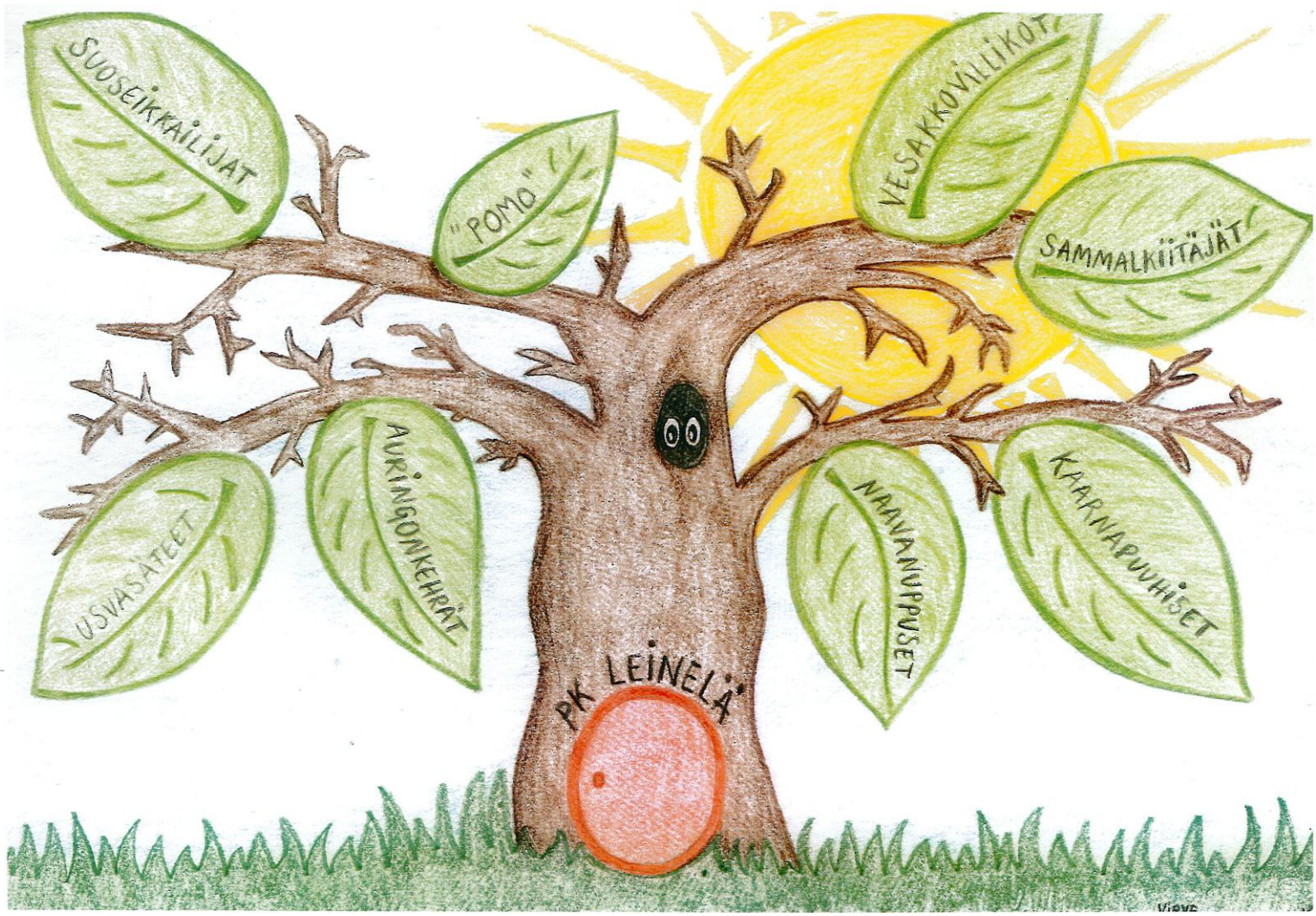
Yleistä tietoa päivähoidosta, esiopetuksesta ja mm. päiväkotien ruokalistoista löytyy Vantaan kaupungin internet-sivuilta http://www.vantaa.fi/fi/opetus_ja_kasvatus/paivahoito.

Päiväkotiemme yhteystiedot sekä ajantasainen varhaiskasvatussuunnitelma löytyvät sähköisessä muodossa www.vantaa.fi -> opetus ja kasvatus -> päivähoito -> päiväkodit -> Kivistö-Aviapoliksen alue -> Ylästön toimintayksikkö.

Vantaa

Sivistystoimi
Ylästön varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Isonmännyntie 16 01690 VANTAA
Ahokuja 2 01690 VANTAA

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Leinelän toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1 Johdanto 1

1.1 Satu Leinelän synnystä 1

1.2 Kuvaus Leinelästä, ympäristöstä 2

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat 3

2.1 Varhaiskasvatuksen arvot Leinelässä 3

2.1.1 Innovatiivisuus 3

2.1.2 Kestävä kehitys 3

2.1.3 Yhteisöllisyys 3

2.2 Lapsikäsitys 4

2.3 Kasvattaja Leinelässä 4

2.4 Leinelän toiminta-ajatus 5

3 Kasvatuskumppanuus Leinelässä 6

3.1.1 Vanhempainillat ja muu yhteistyö 6

3.1.2 Varhaiskasvatuskeskustelut 7

3.1.3 Vanhempaintoimikunta 7

4 Leinelän henki 7

4.1 Painotukset 8

4.2 Vastuukasvattaja ja pienryhmätoiminta 8

4.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 8

4.4 Oppimisympäristö ja lapsen hyvä päivä 9

5 Työ lasten parissa 11

5.1 Lapsille ominaiset tavat toimia ja oppia 11

5.2 Kieli ja vuorovaikutus 15

5.3 Varhaiskasvatuksen sisällöt ja niiden jatkumo perusopetukseen 16

5.4 Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen 17

5.5 Esiopetus Leinelässä 18

5.6 Kehittävä työote ja arviointi 19

6 Moninaisuus Leinelän varhaiskasvatuksessa 20

6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 20

6.2 Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus 21

7 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 22

7.1 Hyvinvointityö 22

7.2 Esiopetuksen oppilashuolto 23

7.3 Kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma 23

8 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot 24

8.1 Varhaiskasvatuksen ja lastenneuvolan yhteistyö 24

8.2 Esiopetuksesta kouluun 25

8.3 Muut lasten kehitystä, kasvatusta, opetusta ja vanhemmuutta tukevat kumppanit 25

1 Johdanto

1.1 Satu Leinelän synnystä

Olipa kerran kaukaisessa kaupungissa puu. Siinä puussa asui pieni henki ja sitä kutsuttiin Leinelän hengeksi. Henki oli yksinäinen henki, sillä puun ympärillä ei ollut muita puita, kallioita vain. Puussa oli kuitenkin kahdeksan lehteä ja eräänä päivänä lehdistä pienimmälle muutti asumaan pieni pomo. Pieni pomo oli tarmokas ja hän ystävystyi hengen kanssa ja pian pieni pomo oli kutsunut lisää uusia asukkaita hengen puun lehdille. Alimpien oksien lehdille kotiutuivat pikkiriikkiset Naavanuppuset, Kaarnapuuhiset sekä säkenöivät Auringonkehrät ja Usvasäteet. Ylimpien oksien asukkaiksi tulivat salaperäiset Suoseikkailijat sekä touhukkaat Vesakkovillikot ja Sammalkiitäjät.
Nyt Leinelän henki ei ole enää ollut yksinäinen. Hän nauttii olostaan puussa uusien ystävien kanssa. Ja voit vain kuvitella millaisiin seikkailuihin Leinelän henki ystävineen pääseekään…

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

1.2 Kuvaus Leinelästä, ympäristöstä

Leinelän päiväkoti on avattu tammikuussa 2011. Päiväkoti sijaitsee Leinelän uudella asuinalueella, joka rakentuu päiväkodin ympärille. Valmistuttuaan Leinelässä asuu 2600 asukasta. Asuinalue on moderni, kestävän kehityksen periaatteiden mukaan rakennettu alue Koivukylän ja Ilolan välissä. Alue rakentuu tiiviiksi, mutta sinne on suunniteltu puistoja ja metsääkin löytyy ympäriltä. Alueen suunnitteluun on otettu mukaan useita taiteilijoita, jotka ovat suunnitelleet taidetta Leinelän ympäristöön. Leinelästä löytyy jatkossa taidepolku, jota kulkemalla voi nähdä ja kokea erilaisia taide-elämyksiä. Päiväkodin pihasta löytyy kuvataiteilija Anni Laakson taideteos Puunhaltijankolo.
Leinelään avataan oikorata-asema v. 2014, jolloin liikenneyhteydet paranevat. Koivukylän keskustasta on kuitenkin vain 10 minuutin kävelymatka päiväkotiimme ja usea bussi kulkee myös päiväkodin vierestä.
Päiväkodissa on seitsemän lapsiryhmää, 140 lasta ja perhettä. Kasvatushenkilökuntaa on 21, 10 lastentarhanopettajaa ja 11 lastenhoitajaa. Lisäksi meillä on keittiö- ja laitoshuoltohenkilökuntaa yhteensä 3. Kiinteistöstä huolehtii huoltomies. Lisäksi päiväkodissa voi olla erityisavustajia, alan opiskelijoita ja työharjoittelijoita.
Toimimme pienissä ryhmissä, joissa lapsi tulee kuulluksi joka hetki ja oppii vähitellen toimimaan toisten lasten kanssa. Lapsen aloittaessa pidämme tärkeänä vastuukasvattaja-toimintaa, missä lapsi saa ensin luoda kiintymyssuhteen yhteen aikuiseen ja sitä kautta tutustua päiväkotimaailmaan turvallisemmin. Yritämme myös pienentää omaa hiilijalanjälkeämme. Toiminnassamme otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja opettelemme ekologisuutta yhdessä pienin askelin.
Meitä lähellä olevia päiväkoteja ovat Piilipuu, Seljapolku, Ulrika, Rekolanmäki ja Hansin vuoropäiväkoti. Leinelän alueen lähikouluja ovat Rekolanmäen koulu, Kytöpuiston koulu, Ilolan koulu ja Hiekkaharjun koulu. Koivukylästä löytyy sosiaali- ja terveyspalvelut sekä Rekolasta lähin seurakunta.

Miten tämä varhaiskasvatussuunnitelma on syntynyt?

Varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen on yhteinen prosessi, johon jokainen työntekijä on osallistunut. Jatkossa Leinelän varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) on perehdytysasiakirja uusille työntekijöille ja opiskelijoille, sekä toiminnan kuvaus vanhemmille ja vierailijoille.
Vasumme perustuu valtakunnallisiin asiakirjoihin; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä Vantaan asiakirjoihin; Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma, Vantaan esiopetuksen ja valmistavan opetuksen opetussuunnitelma ja Kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa.
Vasuumme on vaikuttanut eri työntekijöiden moninainen koulutustausta, työhistoria ja kokemus varhaiskasvatuksesta. Lisäksi siinä näkyy aika, jota elämme, hoidossa olevat lapset ja heidän perheensä.

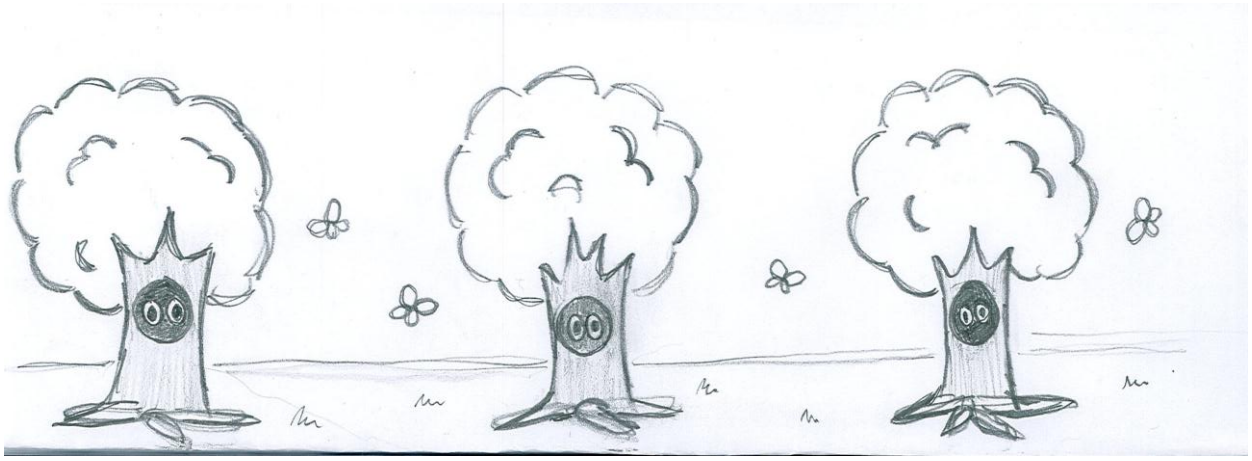
Miksi?

On tärkeää, että kasvattajayhteisö katsoo ja kulkee samaan suuntaan, jossa lapset ovat pääroolissa perheidensä kanssa. Siihen tarvitaan yhteistä keskustelua ja sopimuksia, jotka olemme nyt kirjanneet vasuumme. Vasu on muuttuva työkalu, joka antaa raamit toiminnallemme. Vasu kulkee mukanamme arjessa ja muuntuu muuttuvassa maailmassa. Se antaa turvaa ja laatua toiminnallemme.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Varhaiskasvatuksen arvot Leinelässä

Leinelän arvot pohjautuvat Vantaan kaupungin Varhaiskasvatuksen yhteisiin arvoihin. Olemme yhdessä avanneet, mitä ne meillä Leinelässä tarkoittavat. Olemme kysyneet myös vanhemmilta ja lapsilta, mikä heidän mielestään on tärkeintä lapsen päiväkotipäivässä.

INNOVATIIVISUUS KESTÄVÄ KEHITYS YHTEISÖLLISYYS

2.1.1 Innovatiivisuus

- Meillä on kykyä ja rohkeutta luoda uutta ja muuttaa toimintaamme lasten ja yhteiskunnan tarpeita vastaavaksi
- Leinelässä on kannustava, kiireetön ja arvostava ilmapiiri, joka näkyy tavassamme olla ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa
- Saamme onnistua ja erehtyä oppien siitä

2.1.2 Kestävä kehitys

- Leinelässä luomme päiväkodin yhteistä kulttuuriperinnettä
- Lapsella on kokonainen hyvä päivä
- Hiilijalanjälkemme pienenee pienin arjen teoin
- Lapsen ja kasvattajien yhteinen elämysmatka luontoon ja ympäristöön, luontosuhteen kiinnostuksen herättäminen

2.1.3 Yhteisöllisyys

- Yhteisömme jäsenet näkevät koko yhteisön tarpeet, yhteisössä on voimaa
- Autamme, kannustamme, kuuntelemme, kiitämme, kehitämme toisiamme huumoria unohtamatta. Yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta, ketään ei jätetä yksin.
- Vanhemmat ovat osallisia päiväkodin arjessa oman lapsensa kautta ja he voivat kehittää toimintaamme esim. vanhempaintoimikunnan kautta.

2.2 Lapsikäsitys

Leinelässä lapsi on arvokas, ainutlaatuinen ja aito. Lapsella on oikeus kokea ja näyttää koko tunteiden kirjo; ilot, surut, harmitukset, riemut. Lapsi on kokeileva, toiminnallinen, kekseliäs, yrittävä, erehtyvä ja luova. Lapsella on oikeus osallistua ja vaikuttaa arjen toimintaan. Huomioimme toiminnassamme myös eri maista ja kulttuureista tulevat lapset.

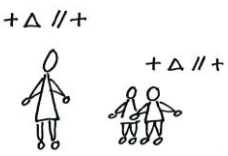
yhdessä muiden kanssa

leikkien

tutkimalla

taiteilemalla

liikkumalla

MINÄ OPIN

elämysten kautta

kun voin hyvin
(ravinto, uni, virikkeet)

mallista (aikuisilta, lapsilta)

kyselemällä

itse tekemällä

tunteiden kautta

kun saan palautetta

matkien, kokeillen

omalla tavallani ja omassa tahdissani

kun epäonnistun, yritän uudelleen ja onnistun

kaikilla aisteilla; näkemällä, tuntemalla, kuulemalla, haistamalla, maistamalla

kun minuun luotetaan, kun minua rakastetaan

2.3 Kasvattaja Leinelässä

Meillä Leinelässä jokainen kasvattaja on erilainen, oma yksilöllinen persoona. Leinelään tullessamme olemme sitoutuneet olemaan empaattisia, sosiaalisia ja herkkiä reagoimaan erilaisten lasten viesteihin.

hymyilee

leikkii

ottaa syliin

on taitava monessa asiassa

kuuntelee, kuulee

näkee jokaisen lapsen joka päivä

LEINELÄSSÄ KASVATTAJA

auttaa lasta tunnistamaan tunteitaan

kasvattaa

ohjaa, opettaa

kiittää

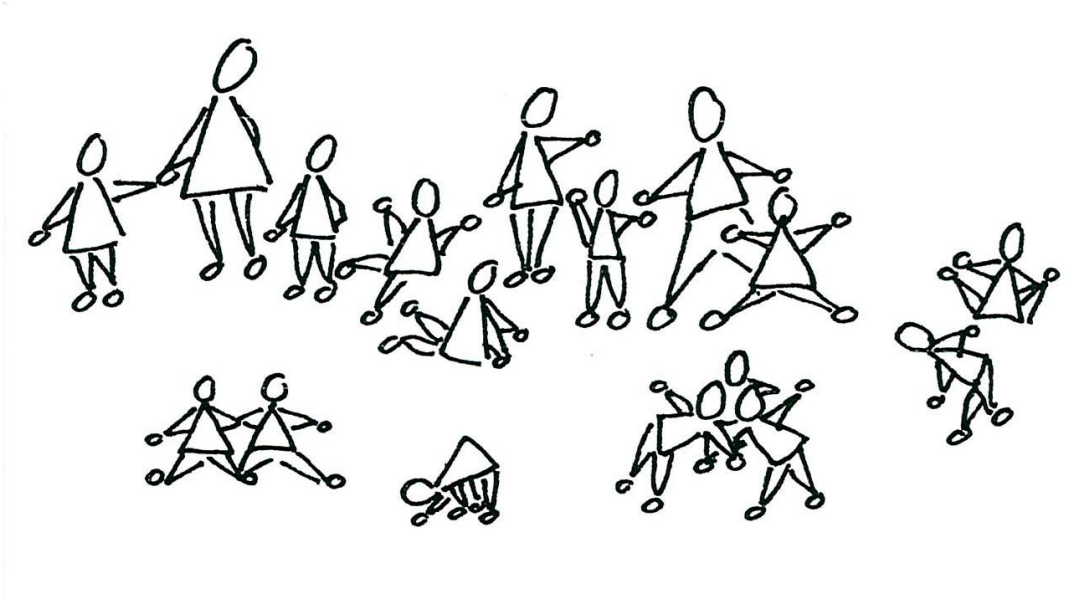
hassuttelee

auttaa, hoivaa, hoitaa

on lapsen tasolla, läsnä

luo turvalliset rajat, myös kieltää ja estää tarvittaessa

2.4 Leinelän toiminta-ajatus

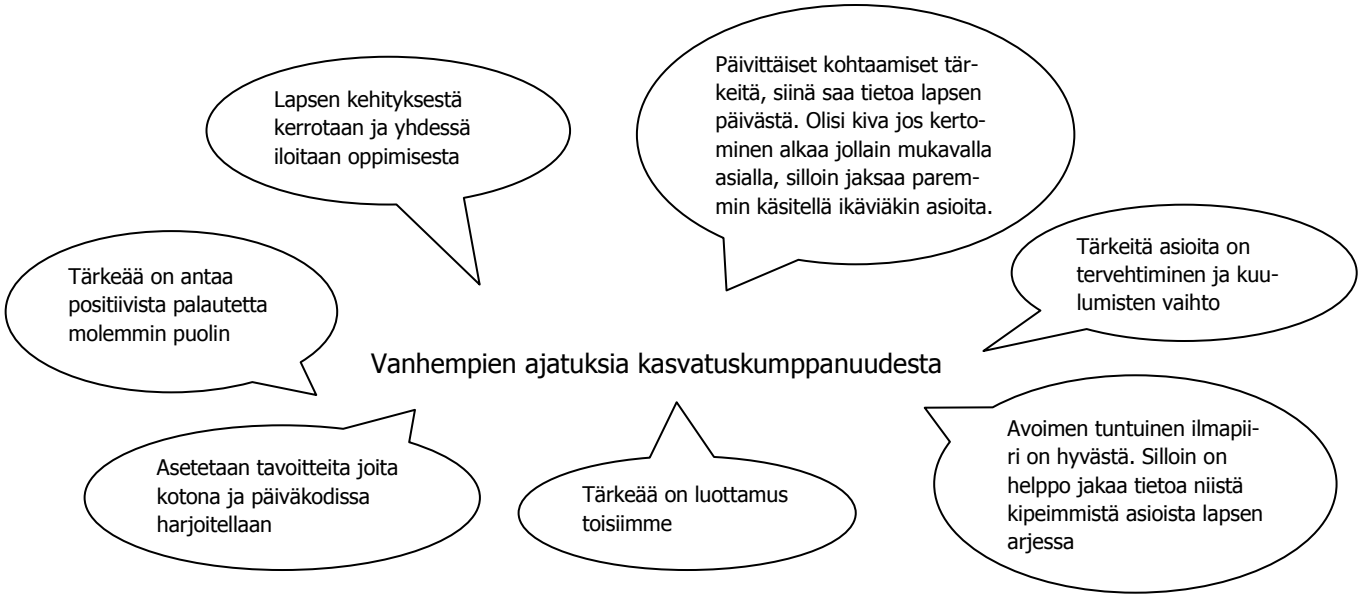

LAPSI SAA KASVAA JA OPPIA LEIKIN MAAILMASSA,

ERILAISISSA PIENRYHMISSÄ, TURVALLISESTI.

LASTA YMPÄRÖI SALLIVA, KUUNTELEVA, KANNUSTAVA LÄSNÄ-OLON KULTTUURI.

3 Kasvatuskumppanuus Leinelässä

<u>Kasvatuskumppanuus on työmme juuret</u>
Kasvatuskumppanuus tarkoittaa yhteistyötä vanhempien ja henkilökunnan välillä. Vanhemmat ovat osallisia päiväkodin toiminnassa oman lapsensa kautta. Aloitus ja ensikohtaaminen ovat arvokkaita hetkiä. Vastaanotamme perheen ystävällisesti ja pidämme aloituskeskustelun mielellään jo ennen lapsen päivähoidon alkua. Näin saamme arvokasta tietoa vanhemmilta heidän lapsestaan. Vanhemmat ovat tervetulleita tutustumaan lapsen päivään yhdessä lapsen kanssa noin viikon ajan ennen hoidon alkua sovittuina hetkinä. Silloin vanhempi voi auttaa lastaan tutustumaan uuteen ympäristöön ja näkee itsekin miten me toimimme.
Vanhempi saa joka päivä tietoa lapsensa päivästä tullessaan hakemaan lasta. Jotain erityistä päivän touhuista on kirjattu jokaisesta lapsesta ryhmän päivälistaan, joten kasvattaja pystyy kertomaan kuulumiset, vaikka ei olisi lapsen kanssa toiminutkaan. Päivittäiset kohtaamiset ovat päiväkodin rikkaus. Silloin voi aina kysyä ja antaa palautetta, ihmetellä elämää yhdessä. Vanhempi on tervetullut istahtamaan mukaan toimintaamme milloin vain.
Jokainen lapsiryhmä sopii syksyisin vanhempien kanssa, miten ryhmän toiminnasta tiedotetaan. Lapsiryhmän ilmoitustaululla voidaan kertoa päivän, viikon tai kuukauden tulevasta ohjelmasta ja menneestä toiminnasta. Lisäksi jokaisesta lapsiryhmästä lähtee sähköpostilla kotiin tiedote noin kerran kuukaudessa.

3.1.1 Vanhempainillat ja muu yhteistyö

Syksyisin pidämme vanhempainillat, joissa vanhempien kanssa keskustellen ja toimien käymme läpi päiväkodin ja lapsiryhmän toimintaa ja suunnittelemme yhdessä tulevaa kautta. Ryhmien on mahdollista järjestää yhteinen aamupala tai iltapäiväkahvit, joissa voimme keskustella ja suunnitella tulevaa ja arvioida mennyttä yhdessä. Vuoden aikana on yhteisiä juhlia ja tapahtumia, joissa lapset, vanhemmat ja henkilökunta pitävät yhdessä hauskaa. Nämä tapahtumat ovat perheiden mielestä kaikkein suosituimpia.

3.1.2 Varhaiskasvatuskeskustelut

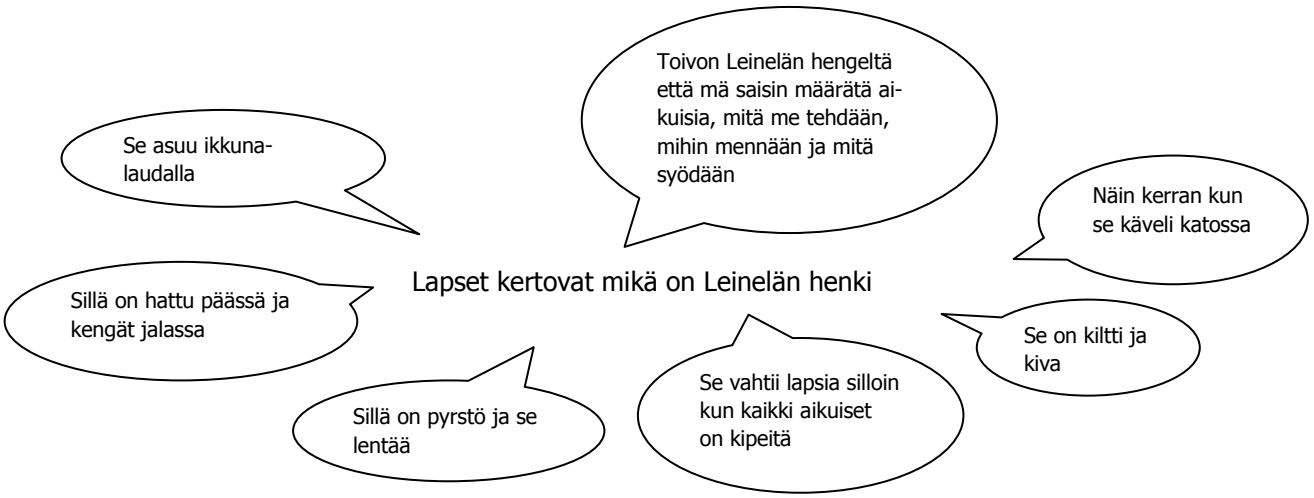
Yksi tärkeimmistä yhteistyömuodoista on vuosittain käytävä lapsen varhaiskasvatuskeskustelu. Siinä vanhemmat ja kasvattaja pohtivat yhdessä lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, lapsen vahvuuksia ja sen hetkisiä haasteita. Lapsi voi olla myös mukana keskustelussa ainakin osan aikaa. Keskustelu kirjataan ylös ja se on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (Lapsen Vasu). Vanhemmat kertovat lapsestaan arvokasta tietoa miten he näkevät lapsensa ja miten toimivat lapsensa kanssa kotona. Me voimme kertoa miten lapsi toimii ryhmässä yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

3.1.3 Vanhempaintoimikunta

Päiväkodissa voi toimia myös vanhempaintoimikunta, mikäli vanhemmista löytyy innostuneita toimijoita. Päiväkodin johtaja ja henkilöstön edustaja toimivat mukana mutta vanhemmat ovat toimikunnan päättävät jäsenet. Vanhempaintoimikunta voi parhaimmillaan olla vanhempien vaikutuskanava toimintamme kehittämisessä. On tärkeää saada monin tavoin tietoa vanhempien ajatuksista ja toiveista.

Kädessäsi oleva Leinelän Varhaiskasvatussuunnitelma kertoo pedagogiikastamme, miten hoidamme, kasvatamme ja opetamme lapsia. Toivomme, että tämä ”Vasu” kuluu vanhempien käsissä ja yhdessä puhumme lapsen vuosittaisissa varhaiskasvatuskeskusteluissa mitä tämän kirjan asiat merkitsevät vanhemmalle ja hänen lapselleen.
Kasvatuskumppanuus rakentuu pikkuhiljaa, kun tutustumme. Jokainen kohtaaminen on tärkeä.
Kertoessamme päivän tapahtumista, niin iloista kuin suruista, luottamus rakentuu.

4 Leinelän henki

Leinelän henki muodostuu ihmisistä, kohtaamisesta ja vuorovaikutuksesta. Se tarkoittaa, että Leinelässä puhumme kauniisti toisillemme, kuulemme mitä toinen sanoo ja olemme läsnä lasten kanssa toimiessa. Autamme toisiamme ja osaamme myös pyytää apua. Emme luule emmekä tulkitse, vaan kysymme suoraan mitä tarkoitit tai ymmärsinkö oikein. Leinelässä panostamme aitoon, avoimeen ja vastuulliseen vuorovaikutukseen. Kaikki mitä olemme kirjanneet varhaiskasvatussuunnitelmaamme, kertoo Leinelän hengestä.

4.1 Painotukset

Tarjoamme monipuolista toimintaa lapsille.
Vantaan varhaiskasvatus valitsee painotusalueita, joihin mekin vuosittain keskitymme. Painotusalueina on ollut liikunta, kieli, luontokasvatus ja leikki. Olemme kouluttautuneet ja kehittäneet erityisesti näitä alueita kahden vuoden projekteissa.

4.2 Vastuukasvattaja ja pienryhmätoiminta

Leinelän arjessa toimimme lasten kanssa pienryhmissä. Pienryhmätoiminta takaa lapsen kehitystä ja kasvua tukevan ikätasoisen toiminnan. Kaikki lapsiryhmän kasvattajat hoitavat ja tietävät jokaisesta lapsesta riittävästi, mutta vastuukasvattaja tuntee lapsen syvemmin.

Pienessä ryhmässä kasvattaja voi havainnoida, tukea ja rohkaista jokaista lasta yksilöllisesti antaen aikaa ja huomiota jokaiselle. Pyrimme siihen, että vastuukasvattaja säilyisi lapsella samana mahdollisimman pitkään. Näin myös vanhemmat voivat keskustella luottamuksellisesti saman aikuisen kanssa esimerkiksi lapsen varhaiskasvatuskeskusteluissa vuosittain.

Aloitusvaiheen jälkeen, kun kasvattaja jo tuntee lapsen persoonan ja tarpeet, voidaan pienryhmiä muodostaa myös esimerkiksi taitotason tai ikätason mukaan. Mitä vanhemmaksi lapsi kasvaa, sitä tärkeämpää lapsen on oppia toimimaan eri ihmisten kanssa ja erilaisissa ryhmissä. Kasvattajat voivat vaihdella kiinteissä lapsiryhmissä tai lapsi voi liikkua erilaisissa pienryhmissä. Tärkeintä on, että ryhmä on kuitenkin riittävän pieni. Lapsi tulee näkyväksi, kuulluksi ja nähdyksi joka päivä.

4.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Haluamme pienentää hiilijalanjälkeämme!

Toimimme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti toteuttaen niitä arjen pienillä teoilla. Jätteiden lajittelua, veden ja energian säästämistä sekä biojätteen vähentämistä opettelemme yhdessä lasten kanssa. Luonto- ja ympäristösuhteen syntyminen ja vahvistaminen lapselle on huomioitu pedagogisessa toiminnassamme. Ensimmäinen kosketuspinta luontoon ja ympäristöön lähtee jo ryhmien nimistä joita ovat: Usvasäteet, Auringonkehrät, Naavanuppuset, Kaarnapuuhiset, Sammalkiitäjät, Vesakkovillikot ja Suoseikkailijat.

Jätteiden lajitteluun on omat keräyspisteensä; energiajae, biojäte, paperi, pahvi, sekajäte, lasi sekä metalli kierrätetään asianmukaisesti. Energia-, seka- ja paperijätteelle on jokaisessa ryhmässä omat kierrätyslaatikot. Erityistä huomiota kiinnitämme seka- ja biojätteen vähentämiseen. Ruokaa annostellaan sopivasti ja ruokahuoltoon tehtävät ruokatilaukset pidetään ajan tasalla. Vanhemmat ilmoittavat lasten poissaolot työntekijöille jonka perusteella osaamme tilata ruokaa oikean määrän. Perusperiaatteenamme on, että syntymätön jäte on paras jäte. Käytämme toiminnassamme runsaasti kierrätys- ja lahjoitusmateriaaleja sekä hyödynnämme luonnosta saatavaa materiaalia mm. askarteluissa. Kertakäyttöastioita käytämme mahdollisim-

man vähän ja ulkokengille ei ole käytössä suojapusseja vaan kengät jätetään eteiseen. Lasten pyykkipusseina on käytössä vanhempien kotoaan tuomat pestävät kangaspussit.

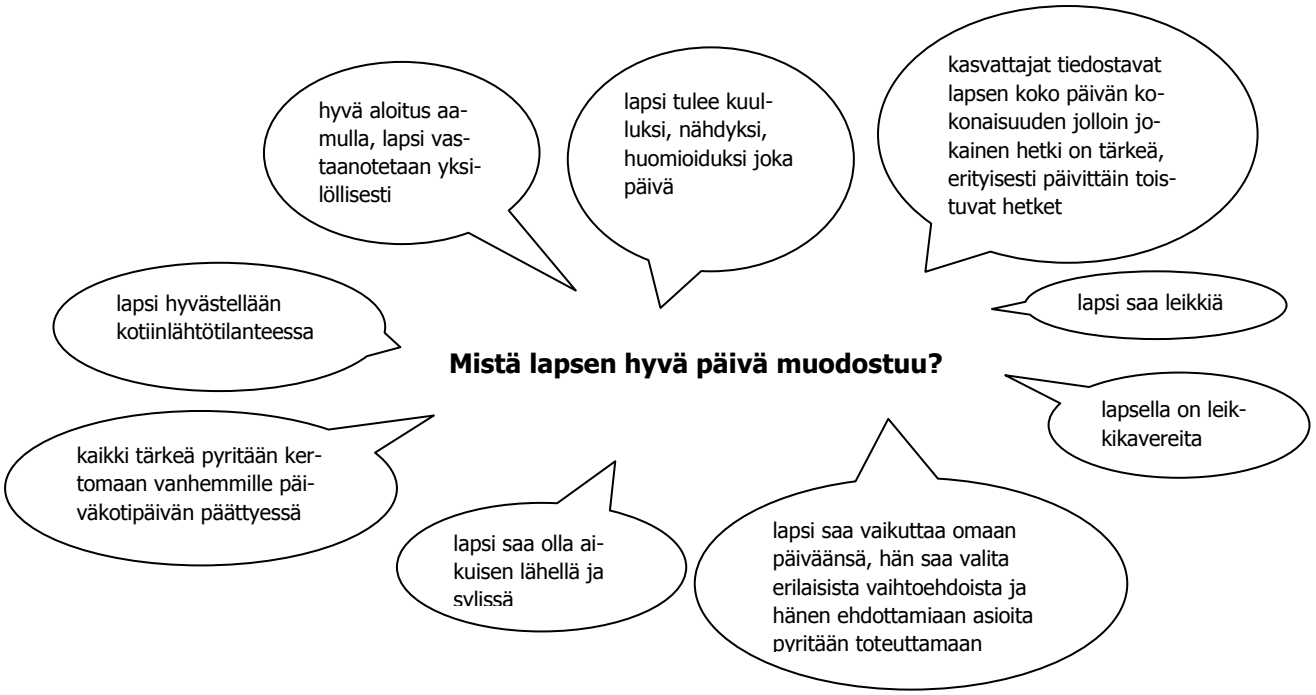
Pienin askelin!

Luontosuhteen syntymistä tuetaan esimerkiksi retkillä ja yhteisillä talon teemoilla kuten ”Metsä salaperäinen”. Tutkimme ja eläydymme luontoon satujen, tarinoiden, laulujen ja yhteisten projektien kautta (roska päivässä-keräys, pihatalkoot). Satuolennot Puunhaltija, Metsänhenki sekä Kaatiskunkku ovat vieneet Leinelän lapsia jo useasti luonnon sekä ympäristön huolehtimisen maailmaan. Satuolennot elävät päiväkodin arjessa ja näyttäytyvät lapsille esimerkiksi yhteisillä laulu- ja teatterihetkillä.
Leinelässä toimii nimetty ekotukihenkilö, joka perehdyttää uudet työntekijät ja tuo työyhteisölle koulutuksien kautta uusinta tietoa kierrätyksestä ja kestävästä kehityksestä.

Syntymätön jäte on paras jäte!

4.4 Oppimisympäristö ja lapsen hyvä päivä

Rakennamme oppimisympäristöämme koko ajan yhdessä lasten kanssa. Ympäristö muokkaantuu jatkuvasti lasten tarpeiden mukaan. Se mahdollistaa lapsen kehityksen, kasvamisen ja oppimisen erilaisilla tavoilla. Oppimisympäristöön kuuluu fyysinen, psyykkinen ja pedagoginen ympäristö. Kasvattajien tehtävä on kehittää ja arvioida yhdessä lasten ja vanhempien kanssa Leinelän oppimisympäristöä.
Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluu esimerkiksi se, että pidämme huolta tiloista, tavaroista, siisteydestä, tavaroilla on oma paikkansa, mietimme mitä hankimme päiväkotiin kestävän kehityksen näkökulmasta, mitä on päiväkodissa esillä ja miten teemme lasten kanssa yhdessä tiloista viihtyisät ja toimivat.
Psyykkiseen oppimisympäristöön kuuluu esimerkiksi miten puhumme, kuulemme toisiamme, toimimme pienryhmissä ja miten yhteisömme yhteisöllisyys on voimavaramme.
Pedagogista oppimisympäristöä kehitämme sopimalla yhteisiä teemoja vuosittain, millaisia asioita käsittelemme lasten kanssa ja millaiset välineet tukevat tätä toimintaa.

LAPSEN HYVÄ PÄIVÄ

6.00 Päiväkoti aukeaa
Avaamme tarvittaessa klo 6 mutta ennen klo 6.30 olevat hoitotarpeet sovitaan aina erikseen perheiden kanssa.
Ennen kello seitsemää jokainen perhe otetaan vastaan Usvasäteiden ja Auringonkehrien lapsiryhmässä. Aamuisin tunnelma pyritään luomaan rauhalliseksi, päivän touhut alkavat leppoisasti, joten vanhempien on hyvä lähteä omiin päivän töihinsä.

7.00 Kaikki lapsiryhmät avaavat ovensa

7.45–8.30 Aamupala
Alle 3-vuotiaiden ryhmät syövät omissa lapsiryhmissään turvallisesti, yli 3-vuotiaat ruokasalissa. Ruokailemme pienryhmissä.

Aamupäivän toiminta
Aamupalan jälkeen lapset jakaantuvat erilaisiin pienryhmiin esimerkiksi iän tai taitojen perusteella. Osa pienryhmistä voi lähteä heti ulos, näin kaikille tulee enemmän tilaa toimia niin sisällä kuin ulkona.
Aamupäivisin toteutetaan erilaisia lasten ja kasvattajien suunnittelemia teemoja leikkien, liikkuen, tutkien, musiikin avulla, taiteellisten kokemusten kautta, retkeillen, keskustellen. Leinelässä on paljon erilaisia pienryhmätiloja, esimerkiksi hiekka-vesileikkihuone, veisto-askarteluhuone, palikkarakenteluhuone, soitinhuone ja jokaisella ryhmällä on viikoittain mahdollisuus jumpata isossa salissamme. Jokaisena päivänä lapsella on mahdollisuus leikkiin.
Lapsiryhmät voivat ulkoilla säästä riippumatta, joten sään mukainen vaatetus on tarpeen.

10.45–12 Lounas
Lounas toimitetaan Kytöpuiston koululta. Päiväkodin ruokapalveluvastaava huolehtii ruuan jakamisesta eri lapsiryhmiin ja ruokasaliruuan hyvästä esillä pitämisestä.
Lapset ruokailevat sovitusti joko omissa ryhmissään tai ruokasalissa. Lapsen kasvaessa hän opettelee maistamaan uusia makuja ja opettelee myös ottamaan ruokaa itse.

12.00 Lepohetki
Lapsella tulee olla joka päivä mahdollisuus omaan, rauhalliseen hetkeen. Tämä mahdollistuu lounaan jälkeen, kun lapset rauhoittuvat kuuntelemaan satuja, musiikkia tai hiljaisuutta lepohetkelle. Päiväunien tai lepäämisen jälkeen lapset nousevat jatkamaan päivän touhuja.

13.45–14.30 Välipala
Välipala on tarjolla sovitusti joko lapsiryhmissä tai ruokasalissa.
Välipalan jälkeen lapset voivat leikkiä ja toimia erilaisissa pienryhmissä. Iltapäivällä siirrymme pääsääntöisesti ulos ja perheet hakevat lapset ulkoilusta kotiin.
18.00 Päiväkoti sulkee ovensa
Kello 17 jälkeen tarvittava hoito on aina sovittava erikseen, jotta osaamme varata riittävän määrän kasvattajia.

Päivän aikana lapset opettelevat eri taitoja niin ryhmässä kuin itsekseenkin. Erityistä huomiota kiinnitetään käsien pesuun bakteerien ja viruksien leviämisen estämiseksi. Päiväkodissa käytetään myös tarvittaessa käsihuuhdetta.

Päiväkodissa lapset opettelevat koko ajan toimimaan ryhmässä; kuuntelemaan, odottamaan omaa vuoroa, kertomaan omista ajatuksistaan muille. Toisaalta he opettelevat myös tuntemaan ja hallitsemaan itseään. Vertaisryhmä, toiset lapset ovat tärkeä kasvun ja oppimisen tuki. Aikuiset ovat myös koko ajan läsnä turvaamassa lasten touhuja ja oppimista.

5 Työ lasten parissa

5.1 Lapsille ominaiset tavat toimia ja oppia

Leikkiminen

" Päiväkodissa saa leikkiä kavereiden kanssa, tää ei olis muuten päiväkoti." Poika 5 v

" Petshop-leikkiä on kivaa ja muumeilla leikkiminen. Leikkiminen ei ole kivaa, kun joku tulee häiritsemään. Kavereiden kanssa leikkiminen on kivaa, kun kukaan ei häiritse." Tyttö 6 v.

" Saa leikittyä ihan tarpeeksi. Ei saa kiusata, saa pelleillä, jos haluaa saa mennä palikkalaan, isoihin legoihin tai pikku-legoilla, kotileikkiin, saa leikkiä eläintarhaa ja autoilla, lääkäriä, saa pelata pelejä. Vesi ja hiekkaleikkiä ei ole kotona, täällä on." Pienryhmä

Lapsella on oikeus leikkiin ja leikissä toteuttaa mielikuvitustaan ja luovuuttaan. Lapsi leikkii yksin tai toisten kanssa. Toisten kanssa leikkiessään lapsi harjoittelee sosiaalisia taitoja (jakaminen, ristiriitatilanteiden selvittäminen, vuoron odottaminen, pettymysten sietäminen, toisen huomioiminen). Lapsi harjoittaa leikissä näkemiään ja kokemiaan arkielämän toimintamalleja ja saa kokea hurjia seikkailuja.

Kasvattaja luo lapsen leikille paikan ja tarjoaa välineitä, joka mahdollistaa halutun leikin toteutumisen ilman häiriötekijöitä ja antaa apua leikin etenemiseen tarvittaessa. Kasvattaja järjestää turvallisen ympäristön, jossa lapsi kokee olevansa tärkeä ja lapsen leikkiä arvostetaan. Mallia antamalla ja leikkimällä mukana kasvattaja rikastuttaa lasten leikkiä ja auttaa lasta leikkiin mukaan.
Seuraamalla ja havainnoimalla leikkiä kasvattaja saa tietoa esimerkiksi lasten kiinnostuksen kohteista ja leikkitaidoista. Kasvattajan tärkeä tehtävä on ennaltaehkäistä kiusaamista ja tukea kaverisuhteita.

Leinelässä arvostamme leikkiä ja annamme sille aikaa. Mahdollisuuksien mukaan rakennettu leikki voidaan säilyttää ja sitä voidaan jatkaa myöhemmin.

Käytössämme on monipuoliset tilat kuten pienryhmätoimintaan suunnitellut ryhmätilat sekä verstas, jumppasali, vesi- ja hiekkaleikki ja palikkala. Leikeissä pihalla meitä ilahduttaa Puunhaltijan kolo. Lähiympäristössä virikkeitä luovat metsä ja leikkipuistot.

Liikkuminen

" Voi mennä saliin ja ulos juoksentelemaan. Aikuinen on keksinyt jonkun jumpan saliin, ne on hirvittävän kivoja." Poika 5v

"Liikkuminen on vähän niin kuin kiipeily, renkaissa keinuminen ja köysissä roikkuminen tai juokseminen." Tyttö 6 v.

" Ainakin esimerkiksi jumppaa salissa, se on sellaista kivaa ja semmosta. Jumpparataa, voi mennä retkelle aikuisen kanssa vaikka puistoon tai metsään tai kävellä koululle. Pihalla voi juosta tai liukua mäkeä." Poika, 6 v

Lapsella on oikeus liikkua hänelle ominaisella tavalla monipuolisesti ja joka päivä, sisällä ja ulkona. Lapsella on lupa kokeilla omia rajojaan ja harjaannuttaa taitojaan, oppia ja nauttia.

Kasvattaja suunnittelee ohjattuja liikuntahetkiä, luo päiväkotiin ympäristön mikä innostaa lasta päivittäiseen liikkumiseen esimerkiksi tuoden liikkumaan houkuttelevia välineitä lasten saataville.
Kasvattaja havainnoi lasten tapoja liikkua, jotta voi tukea lasten motorista kehitystä ja asettaa heille sopivia haasteita. Havainnoimalla lapsia kasvattaja saa ideoita heitä kiinnostavaan toimintaan.
Kasvattajat keskustelevat yhdessä yhteisistä säännöistä niin, että liikkuminen on turvallista ja innostavaa.
Kasvattaja kannustaa lasta liikkumaan monipuolisesti ikä ja taitotaso huomioiden.

Leinelässä lapsella on mahdollisuus liikkua joka päivä sekä sisällä että ulkona. Sisällä käytössämme on liikuntasali, jonka lisäksi ryhmätilat, käytävät, ruokasali ja portaat houkuttelevat liikkumiseen. Päiväkodin piha sekä ympärillä olevat leikkipuistot, kävelytiet, luonto ja metsä antavat lisätilaa ja mahdollisuuksia.
Ohjatut liikuntahetket voivat sisältää yhteisleikkejä, lasten keksimiä liikuntaleikkejä, aikuisen ohjeen mukaan liikkumista, musiikki- tai satuliikuntaa. Tärkeintä on että kaikille tulee hiki, syke nousee ja on kivaa.
Ohjattujen liikuntahetkien lisäksi on tärkeää mahdollistaa lapselle arkiliikuntaa joka päivä monissa tilanteissa. Jokaiseen päivään kuuluu ulkoilua, missä vapaa juokseminen ja liikkuminen mahdollistuvat parhaiten. On tärkeää luoda sellainen oppimisympäristö, joka innostaa liikkumaan ja antaa luvan liikuntaan. Leinelässä on monipuolisia liikuntavälineitä kuten palloja, mopoja, ulkopyöriä, vatsalautoja ja lattiaan piirrettyjä merkkejä, joiden päällä hypitään.
Tarjoamme lapsille lisäksi eri yhteistyökumppaneiden kanssa tilaisuuksia tutustua eri välineisiin, liikuntamuotoihin ja liikuntapaikkoihin: esimerkiksi jalkapallokoulua yhdessä liikuntaseuran kanssa, retket luisteluradalle, urheilukentälle ja urheilutalolle.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

" Mä ainakin piirrän ja oon käynyt verstaassa tekemässä puutöitä, vaikka miekkoja ja laivoja ja maalaamassa siellä ison taulun ruokasaliin." Poika 5 v.

"Askarteleminen on kivaa tekemistä. Ollaan tehty ketulle kenkiä, maalattu ja askarreltu. Kädentaitoja on mun mielestä piirtäminen ja maalaus." Tyttö 6 v.

"Se on kivaa, voi piirrellä ja askarrella. Sormet sit liikkuu ku tekee saksille näin. Mä oon oppinut askartelemaan lennokin. Ja mä osaan piirtää sydämen. Tääl on saanu maalata hammasharjalla ja töpsöttimellä. Joo mä tykkään musiikista. Voi leikkii ja laulaa laulun tahdissa omalla tavalla, voi tanssia vaikka valssia. Saadaan soittaa soittimilla ja rummuilla." Pienryhmä

Lapsella on mahdollisuus kokea kulttuurillisia ja musiikillisia elämyksiä päiväkodissa sekä mahdollisuuksien mukaan myös esimerkiksi kaupungin järjestämissä lasten tapahtumissa.
Lapsella on mahdollisuus myös hiljaisuuteen päiväkotipäivän aikana.

Kasvattajan tehtävänä on olla esimerkkinä ja heittäytyä innostuneena lapsen maailmaan. Hyödynnämme omia vahvuuksiamme ja jaamme hyviä ideoita toisillemme.

Päiväkotimme avarat ja monipuoliset tilat mahdollistavat jokaiselle pienryhmälle mukavan ja rauhallisen toimintapaikan. Käytämme paljon toiminnassamme luonnonmateriaaleja ja annamme lapselle myös mahdollisuuden vapaaseen askarteluun. Ideoita toimintaan poimimme lasten leikeistä ja kiinnostuksen kohteista. Jokaisella lapsella on mahdollisuus toimia kiireettömästi, omaan tahtiinsa. Leinelän ympäristöön rakentuu taidepolku, jossa on usean taiteilijan tekemiä taideteoksia. Leinelän esiopetusikäiset lapset toimivat taideteosten suojelijoina. Näin opimme pitämään huolta yhteisestä ympäristöstämme.

Tutkiminen

"Tutkiminen on sitä, että vaikka oma lelu on hukassa, pitää tutkia missä se on. Jos löytää roskan, sitä pitää tutkia. Salapoliisin työtä!" Tyttö 6v.

"Kun kävelee ja sitten löydän kiven ja heitän sen lampeen ja sit krokotiili huomaa sen ja sit siitä se vie sen tolle äidille ja sit se kuoriutuu ja siitä syntyy pieni, pieni krokotiili ja sitä voi sit tutkia. "Tyttö 4v.

"Voi tutkia kiviä, maata ja voi löytää kaikenlaisia tutkimuksia vaikka kun laboratoriokokeessa voidaan löytää eläimiä joita ei silmillä nää." Poika 6v.

"Että menee retkelle ja siellä tutkitaan kaikenlaista: sieniä, maata, matoja, mehiläisiä, mehiläisen sukuja, hyttysiä ja kärpäsiä, kukkia, puita, lepakkoja. Kun tutkitaan niin kävellään ja retkeillään, tutkitaan ruohoa." Poika 4v.

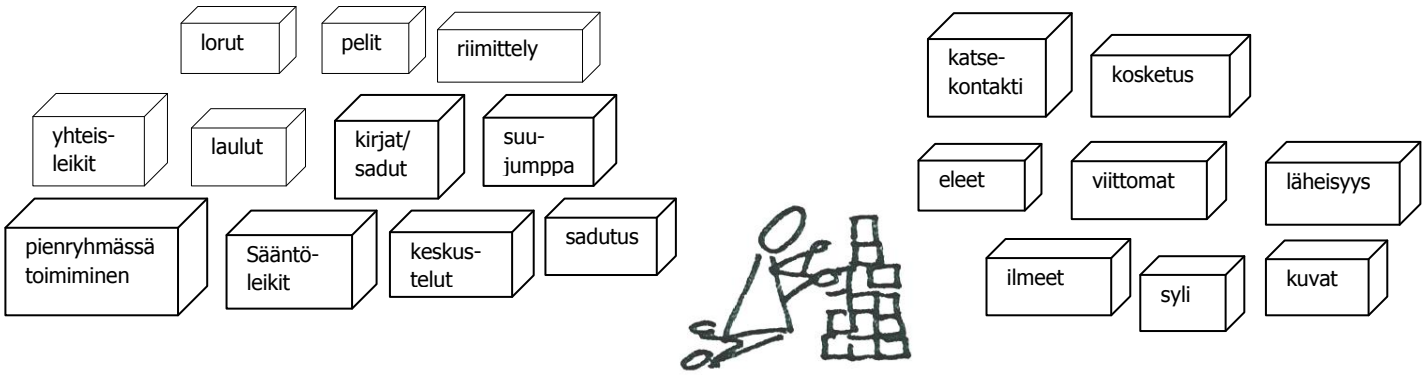
Lapselle tutkiminen on tärkeä tapa toimia ja ajatella sekä jäsentää ympäristöään, jossa lapsi pääsee itse kokeilemaan, kokemaan kehollaan ja hankkimaan tietoa aisteillaan. Kiinnostuksen herääminen ympäröivää maailmaa kohtaan ja siitä syntyvät oivallukset ja kokemukset vahvistavat lapsessa oppimisen iloa ja intoa sekä antavat vastauksia, jotka vuorostaan synnyttävät lisäkysymyksiä. Lapsi on aktiivinen toimija omassa ympäristössään ja tutkii asioita yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kautta, yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Kasvattaja aistii yhdessä lasten kanssa ja antaa lapselle aikaa pysähtyä tutkimaan ja ihmettelemään asioita itsekseen ja yhdessä toisten lasten kanssa, ohjaa ja kannustaa lasta erilaisissa kasvatuksen ja opetuksen tilanteissa kokeilemaan ja etsimään selityksiä. Kasvattajien tehtävänä on luoda tutkimiseen houkutteleva oppimisympäristö sekä ohjata ja kannustaa lasta tutkimaan, kokeilemaan ja etsimään selityksiä asioille. Kasvattaja hyödyntää toiminnassaan lapsen luontaista uteliaisuutta sekä arjen spontaaneja tilanteita, joista aiheet tutkimiseen usein nousevat. Kasvattajan tehtävänä on itsekin innostua lapsen maailmasta yhä uudelleen.

Leinelän kannustava ja vuorovaikutteinen ympäristö tukee lapsen tutkivaa toimintaa ja rohkaisee lapsia itse tutkimaan ympäröivää maailmaa ja näin muodostamaan siitä omaa käsitystään. Lapsen ulottuvilla on tutkimiseen innostavia välineitä ja materiaalia kuten pihalla suojalaseja ja metsäretkille luuppeja, jotka mahdollistavat kaikkien aistien ja koko kehon käytön, tutkimisen, kokeilemisen ja oivalluksen välineinä. Päiväkotimme yhtenä painotuksena on luontosuhteen kasvattaminen mikä näkyy esimerkiksi ryhmien toteuttamina metsäretkinä, vuodenaikojen seuraamisena ja luonnon muuttumisen seuraamisena vuodenaikojen mukaan. Lähiympäristö ja luonto ovat myös oleellinen osa tutkimista; Leinelässä luonnon läheisyys luo oivalliset puitteet tutkimiselle ja käytettävissä ja lasten ulottuvilla olevat välineet tuovat vaihtelua ja virikkeitä lapsen ympäristöön.

5.2 Kieli ja vuorovaikutus

Aito ja lämmin vuorovaikutus on koko toimintamme perusta. Vuorovaikutus voi olla sanallista tai sanatonta. Monipuolisen toiminnan avulla rikastutamme ja tuemme lasten kielen oppimista ja autamme lasta oppimaan vuorovaikutustaitoja.

Leinelän kielenkehityksen ja vuorovaikutuksen kehittämisen palikat

Seuraamme ja havainnoimme lasten kielen kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä muokkaamme toimintaamme lasten tarpeita vastaavaksi.

Työssämme apuna ovat esimerkiksi konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), kieli- ja kulttuurikoordinaattori (kieku) sekä neuvola ja puheterapeutti.

Lapsen tehtävä *Aikuisen tehtävä*

5.3 Varhaiskasvatuksen sisällöt ja niiden jatkumo perusopetukseen

Jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta alkuopetukseen eli miten orientaatioiden kautta kuljemme esiopetuksen sisältöalueisiin ja kohti koulun oppiaineita. Varhaiskasvatuksen orientaatio on tapa hahmottaa maailmaa. Esiopetuksessa alamme puhua sisältöalueista ja koulussa siirrytään oppiaineiden maailmaan. Varhaiskasvatuksessa opimme läpäisyperiaatteella niin, että samaa asiaa voimme tutkia eri tavoin päivän eri aikoina; leikkimällä, lukemalla, keskustellen, liikkuen, laulaen, askarrellen. Esiopetusvuoden aikana lasten kanssa toimitaan vähän tavoitteellisemmin kohti koulumaailmaa mutta silloinkin tärkeää on leikkiminen, itse kokeminen ja monenlaiset tavat oppia ja hallita omaa itseään.

Seuraavassa kuvaamme varhaiskasvatuksen orientaatioita ja esiopetuksen sisältöalueita esimerkinomaisesti, miten teemme Leinelässä.

Matemaattinen orientaatio ja matematiikka esiopetuksessa:
Lapsi on kiinnostunut matemaattisista asioista ja me tutkimme maailmaa myös matematiikan näkökulmasta. Matematiikan avulla kiinnitämme huomiota arkipäivän matemaattisiin asioihin ja käsitteisiin sekä luomme kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Matematiikassa tutustumme lukumääriin ja numeroihin arvioimalla, laskemalla, pohtien, vertailemalla, luokittelemalla, havainnoimalla ja hahmottaen. Laskemme aamupiirissä kuinka monta lasta on tullut päiväkotiin ja luokittelemme laittamalla kävyt ja kivet omiin koreihinsa. Monet pelit, esimerkiksi palapelit, tukevat matemaattista ajattelua.
Esiopetuksessa opettelemme matematiikan käsitteistöä piirtäen, jäljentäen, rakentaen, pelaten, tutkien ja yhdessä leikkien. Esiopetuksessa paneudumme lukujonossa erityisesti 0-10 välille, tutustumme parittomiin ja parillisiin numeroihin, opettelemme käsitteiden enemmän ja vähemmän merkitystä ja geometrian perusteita tutustumalla muotoihin.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio sekä etiikka ja katsomus esiopetuksessa:
Uskontokasvatuksen tavoitteena on tutustua evankelis-luterilaisiin juhliin, antaa lapselle mahdollisuus hiljentyä ja saada pohtia aikuisen kanssa uskontoon liittyviä kysymyksiä. Elämänkatsomuskasvatus pitää sisällään hyvin samoja asioita kuin eettinen ja kulttuurinen katsomuskasvatus. Teemoja ovat esimerkiksi suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden opettelu, huolenpito sekä reiluuden pelisäännöt. Tämä tarkoittaa sosiaalisten taitojen harjoittelua, minäkuvan kehittymiseen ja vahvistamiseen liittyviä harjoitteita, hyviin tapoihin paneutumista, oikean ja väärän erottelun harjoittelua ja suomalaisten perinteiden omaksumista. Näitä asioita alamme harjoittaa jo ihan päiväkodin ensivuosista alkaen. Yhdessä toimiessa, kaverin kanssa leikkien ja riitoja selvitettäessä opettelemme yhdessä olemisen taitoja.
Esiopetuksen etiikka ja katsomus sisältöalue pitää sisällään eettisen ja kulttuurisen katsomuskasvatuksen, joka kuuluu kaikille esiopetusikäisille lapsille.
Esiopetuksen etiikka ja katsomus -sisältöalue pitää sisällään myös joko uskontokasvatuksen, elämänkatsomustietokasvatuksen tai muun opetuksen perheen valinnan mukaan. Muiden uskontokuntien kuin evankelis-luterilaisen uskonnon opetusta tai elämäntietokatsomuskasvatusta annetaan vain jos esiopetuksessa on vähintään neljä samaan uskontokuntaan kuuluvaa tai elämäntietokatsomuskasvatuksen valitsevaa lasta. Mikäli lapsi ei saa osallistua uskontokasvatukseen tai esiopetuksessa ei ole neljää saman valinnan tekevää lasta, lapselle järjestetään muuta toimintaa samanaikaisesti.

Esteettinen orientaatio sekä Taide ja kulttuuri esiopetuksessa:
Leinelän taide-ja kulttuurikasvatus on elämyksellistä, kokemuksellista, lapsesta lähtevää toimintaa. Tutustumme musiikin peruskäsitteistöön (nopea-hidas, korkea-matala, tauko), soittimiin, laulamme, tanssimme ja nautimme musiikin ilosta. Taidekasvatus pitää sisällään myös askartelemisen, maalaamisen, käsityöt ja muut kädentaidot. Tarjoamme lapselle myönteisiä kokemuksia ja mahdollisuuksia kokeilla ja tutustua eri materiaaleihin ja työtapoihin. Draama- ja leikkiharjoitukset lisäävät ryhmään kuuluvuuden tunnetta. Lapselle tarjotaan

mahdollisuus tutustua viestintävälineisiin. Leikin, tutkimisen, kokeilun ja elämysten kautta lapsi etsii ja oppii löytämään tietoa ympäröivistä ilmiöistä.
Esiopetuksen taide ja kulttuuri sisältöalueen tärkeitä tavoitteita ovat oman sekä muiden työn arvostaminen, itsensä ilmaiseminen, kulttuurisen identiteetin vahvistuminen ja ajattelun sekä ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen.

Luonnontieteellinen orientaatio sekä ympäristö- ja luonnontieto esiopetuksessa:
Ympäristö ja luonto ovat Leinelässä läheisiä ja tärkeitä elementtejä. Painotamme kasvatuksessa ja opetuksessa luonnon ja ympäristön arvostamista ja ymmärtämistä. Lapsi oppii ekologisuuden periaatteita toimimalla luontoa ja ympäristöä säästäen ja kunnioittaen. Luonnon ja lähiympäristön monipuolinen hyödyntäminen leikki- ja tutkimuspaikkana lisää myönteistä suhtautumista luontoa kohtaan. Leinelässä käymme säännöllisesti retkillä metsässä sekä lähiympäristössä, kuten puistoissa. Luontoon tutustumme ihmetellen eläimiä, niiden jälkiä sekä ääniä, tarkastellen vuodenaikojen vaihtelua ja luonnonmateriaaleilla leikkien ja askarrellen. Luonto tarjoaa rikkaan leikkiympäristön kantoineen, puineen ja kivineen. Päiväkodissa kiinnitämme arkisissa tilanteissa huomiota energian säästämiseen. Lasten kanssa opettelemme yhdessä sammuttamaan valot ja pesemään kädet vettä säästäen.
Esiopetuksessa opettelemme kierrätyksen pelisääntöjä ja merkitystä, ruoan sopivan annostelun merkitystä, tavaroista ja leluista huolehtimista sekä luonnonvarojen säästämistä. Luonnon helmassa on helppo tutustua ja oppia eri aihealueiden käsitteisiin ja sisältöihin. Esimerkkinä matematiikan sisältöalueelta lapsi oppii lukumäärien havaitsemista, vertailua, mittaamista ja luokittelua luonnossa keppien, käpyjen, kivien ja muiden luonnonmateriaalien kanssa leikkien.

5.4 Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen

Leinelässä lapsilla on mahdollisuus tutustua ja kokeilla tietotekniikan käyttöä. Esiopetusikäisillä lapsilla on käytössään tietokone, joka on yhdistetty Vantaan opetusverkkoon. Muista ryhmistä löytyy tietokone Internet-yhteydellä, jota voi hyödyntää lasten kanssa työskennellessä. Internetistä voi lasten kanssa yhdessä hakea tietoa, oppimispelejä, värityskuvia ja puhtaaksikirjoittaa lasten satuja. Lapsi voi tehdä tietokoneella ensin leikkikirjoitusta, joka pikku hiljaa muuttuu oikeaksi tekstiksi.

Joka kuukausi lähetämme kuukausikirjeen ryhmien toiminnasta perheille sähköisessä muodossa.
Lasten toimintaa havainnoimme ja dokumentoimme kirjoittamalla, piirtämällä, valokuvaamalla, nauhoittamalla ja videoimalla. Käytämme havainnointeja ja dokumentteja lasten kehityksen tukemiseen, lasten mielenkiinnonkohteiden kartoittamiseen ja toiminnan suunnittelun pohjaksi.

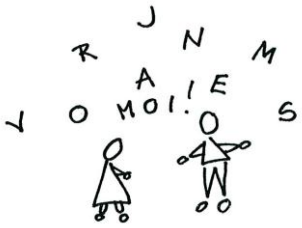
Tietotekniikan avulla teemme päiväkodin varhaiskasvatusta näkyväksi muun muassa vanhemmille. Voimme käyttää esimerkiksi kuvia, videoita ja valmistaa ryhmän kanssa lehden toiminnasta. Vanhempainillassa vanhemmille näytetty video lasten päivästä on todellista informaatiota perheille. Videoimme päiväkodin juhlia ja tapahtumia, niitä on mukava katsoa lasten kanssa.

Leinelässä käytössämme on ajanmukainen laitteisto. Henkilökunnalla on käytössään tietokoneita. Lapsiryhmissä on myös tietokoneita osana oppimisympäristöä. Lisäksi meillä on käytössämme kannettava tietokone, digikameroita, videokamera, videotykki, väritulostin, mikrofoni äänentoistolaitteineen, sanelukone, TV ja DVD ja cd-soittimet.

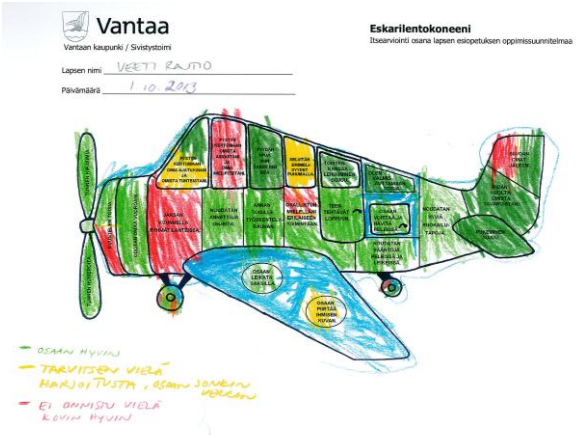
Päiväkodissa on koulutettu tvt-tukihenkilö, jonka tehtävänä on jakaa tietoa koulutuksista, tukea ja kannustaa tietotekniikan käyttöön.

5.5 Esiopetus Leinelässä

Esiopetusta määrittelevät Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma sekä Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. Leinelässä esiopetusta tarjotaan yhdessä - kolmessa lapsiryhmässä esiopetusikäisten lasten määrästä ja tarpeista riippuen. Esiopetusta toteutetaan pienryhmissä, mutta myös suuremmissa ryhmissä olemista harjoitellaan. Esiopetuksesta vastaavat esiopetuspätevyyden omaavat lastentarhanopettajat. Esiopetusta tarjotaan Leinelässä kaupungin määrittelemien esiopetusaikojen puitteissa päivittäin maksuttomasti klo 8.30–12.30. Lisäksi perheillä on mahdollisuus esiopetuksen lisäksi tarvittaessa täydentävään päivähoitoon.

Leinelän esiopetus on leikinomaista toimintaa ja koululaiseksi kasvamista. Esiopetuksessa harjoitellaan itseohjautuvuutta, ilmaisua ja itsenäisen työskentelyn taitoja, keskittymiskykyä, vuoron odottamista ja ryhmässä toimimisen yhteistyötaitoja. Esiopetuksen sisältöä säätelevät kaupungin muutamaksi vuodeksi kerrallaan asettamat painopistealueet (leikki, kieli- ja vuorovaikutus, liikunta) sekä Leinelän päiväkodin omat vuosittain vaihtuvat teemat (Metsä Salaperäinen, Satu Salaperäinen, Leikki Salaperäinen). Esiopetusmateriaalien käyttämisestä päätetään vuosittain. Halukkaille esiopetusikäisille lapsille järjestetään vuosittain yöeskari. Keväällä esiopetuksen päättää kevätjuhla, jossa esiopetusikäiset kukitetaan ja heille jaetaan todistukset esiopetukseen osallistumisesta.

Esiopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista sovitaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen esiopetussuunnitelmakeskusteluissa (LEOPS) syksyllä ja keväällä. Lapsi arvioi omia taitojaan ja asettaa itselleen tavoitteita lapsen itsearviointi-lomakkeella (lentokone – malli).

Lapsen oppimista ja kehittymistä havainnoidaan ja tavoitteita sekä toimintaa muokataan lapsen kehitystä tukevaksi. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset, yleisen tuen ollessa riittämätöntä, ohjataan yhteistyössä vanhempien kanssa tehostetun tai erityisen tuen piiriin. Kerromme tästä lisää kohdassa ”kasvun ja oppimisen tuki Leinelässä”.
Esiopetuksen oppilashuolto (OHR) on lakisääteistä toimintaa. Sen toiminnasta kerromme suunnitelmamme kohdassa ”Hyvinvointityö ja oppilashuolto”. Yhteistyöstä koulun kanssa kerromme enemmän kohdassa ”Kumppanuudet ja yhteistyöverkosto, Esiopetuksesta kouluun”. Sisältöalueista kerromme kohdassa ”Varhaiskasvatuksen orientaatioista esiopetuksen sisältöalueisiin”.

Valmistava opetus

Valmistava opetus on tarkoitettu niille eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille, joilla on esiopetukseen riittämätön kielitaito tai lapsi on vasta muuttanut Suomeen (lapsi on ollut päiväkodissa alle vuoden). Valmistavaa opetusta annetaan lapsen esiopetusvuonna. Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomenkielen taitoa, kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen kulttuuriin. Pääpaino on lapsen suomenkielen oppimisessa. Valmistava opetus antaa valmiuksia kouluun siirtymiseen. Opetus integroidaan aina kiinteästi esiopetukseen. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori (Kieku) arvioi lapsen kielitaidon Kielireppu – materiaalin avulla mieluiten keväällä ennen esiopetusvuotta. Vanhemmille järjestetään kuulemistilaisuus ja he päättävät viime kä-

dessä lapsen osallistumisesta valmistavaan opetukseen. Valmistava opetus pitää sisällään esiopetuksen neljä tuntia ja viidennen ylimääräisen maksuttoman kielen oppimista tukevan tunnin. Leinelän päiväkodissa valmistavaa opetusta voidaan antaa ennen tai jälkeen esiopetusajan.

Valmistavan opetuksen lapselle laaditaan omat tavoitteet sekä sisältö viidennelle tunnille puoleksi vuodeksi kerrallaan. Lapsen suomenkielen taitoja ja kehitystä seurataan seurantalomakkeella (seurantalomake suomenkielentaidon seurantaan). Lapselle laaditaan vanhempien kanssa valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma (Leops-lomake). Oppimissuunnitelman liitteeksi laaditaan lapsen kaksikielisyyden suunnitelma – lomake. Lapsen kielitaitoa arvioidaan kielitaidon tasojen kuvausasteikon avulla.

Valmistavaa opetusta määrittelevät Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetuksessa käytetään soveltavin osin Helsingin kaupungin päivähoidon Suomi toisena kielenä (S2) – suunnitelmaa sekä Monikulttuurinen varhaiskasvatus -pääkaupunkiseudun toimintamallia. Opetussuunnitelman mukainen vuosikello antaa toimintaohjeet valmistavan opetuksen etenemisestä. Leinelän päiväkotiin on laadittu oma valmistavan opetuksen vuosikello ja vuosittain laaditaan valmistavan opetuksen yleiset tavoitteet ja sisältö.

5.6 Kehittävä työote ja arviointi

Leinelän henki kehittyy jatkuvassa vuoropuhelussa niin lasten, vanhempien kuin työntekijöiden kesken. Luomme kulttuuria, missä työstä sovitaan yhdessä, sopimuksiin palataan ja niitä parannetaan. On tärkeää suunnitella, dokumentoida ja arvioida työtä jatkuvasti.
Kehittäminen on pienten askelien ottamista yhdessä, sopimista ja sopimuksiin palaamista. Kehittäminen on myös rohkeutta ottaa puheeksi, arvioida ja muuttaa omaa toimintaa.

Leinelässä on sovitut rakenteet, joissa keskustelu mahdollistuu. Isossa työyhteisössä hyvä tiedonkulku on erityisen tärkeää.

1. Pidämme kerran viikossa talon yhteisen palaverin, jossa on edustaja jokaisesta lapsiryhmätiimistä.
2. Jokaisella lapsiryhmätiimillä on oma viikkotiimi kerran viikossa. Silloin sovitusti naapuritiimi hoitaa lapset ja jokainen tiimi saa aikaa keskustella ja työskennellä yhdessä.
3. Pidämme 2-4 työiltaa vuodessa, jolloin koko työyhteisö pääsee keskustelemaan työstä yhtä aikaa.
4. Pidämme yhden henkilöstön koulutus- ja kehittämispäivän vuodessa. Perheille, jotka järjestävät lapsensa hoidon tuolloin itse, hyvitetään hoitopäivä päivähoitomaksussa. Hoitoa tarvitsevat lapset hoidetaan alueen muissa toimintayksiköissä.

Leinelässä kaikilla työntekijöillä tulee olla riittävän samanlainen tapa toimia lasten kanssa. Siksi keskustelemme jatkuvasti tavoitteista, toimintatavoista ja pedagogiikasta. Teemme syksyisin kirjallisesti Leinelän toimintayksikön keskeisimmät tavoitteet ja toteuttamisperiaatteet. Ne lähetetään myös varhaiskasvatuspäällikölle. Niitä arvioidaan ja muokataan sekä vuoden vaihteessa että keväällä.
Jokainen lapsiryhmä tekee oman lapsiryhmänsä tavoitteet, tiimisopimuksen ja toimintaperiaatteet Leinelän yhteisten kirjallisten materiaalien ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta. Jokaisen lapsiryhmän toiminta lähtee juuri sen lapsiryhmän lasten vahvuuksista ja tarpeista sekä vanhempien ajatuksista.

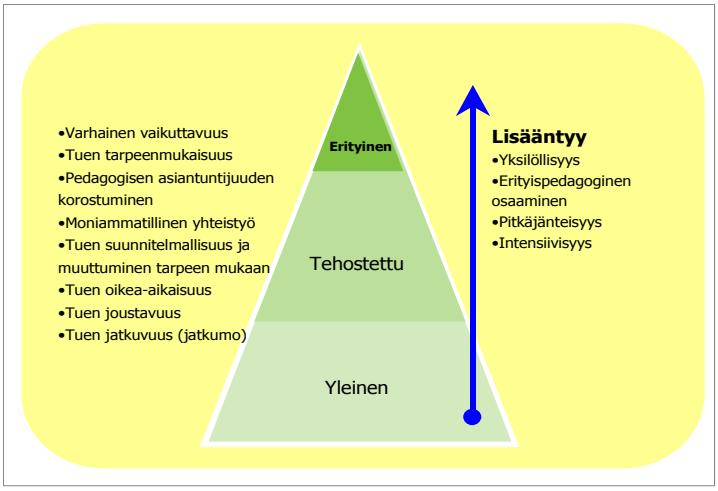
Henkilöstö käy päiväkodin johtajan kanssa vuosittain tiimikeskusteluja sekä henkilökohtaisen kehityskeskustelun. Siinä sovitaan jokaisen työntekijän osaamis- ja koulutussuunnitelmasta: mitä työntekijä voi antaa työyhteisölle ja mitä osaamista hän ja koko yksikkö tarvitsee.
Kysymme palautetta lapsilta, vanhemmilta ja yhteistyökumppaneilta vuosittain erilaisilla tavoilla: lapsilta voimme kysyä toiminnasta muun muassa hymy- ja surunaamojen avulla, perheiltä voimme kysyä sähköpos-

tilla risut ja ruusut, vanhempainillassa ja vanhempaintoimikunnassa voimme keskustella yhdessä Leinelän vahvuuksista ja kehittämisestä.
Palaute auttaa meitä parantamaan toimintaamme. Pyydämme vanhempia olemaan rohkeita ja kysymään ja antamaan palautetta suoraan lapsen kasvatushenkilöstölle tai päiväkodin johtajalle.
Leinelässä haluamme laittaa hyvän kiertämään, jaamme hyviä käytänteitä toisillemme ja pyrimme ottamaan niitä käyttöön joka lapsiryhmässä lasten tarpeiden mukaan.

6 Moninaisuus Leinelän varhaiskasvatuksessa

6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Jokainen lapsi tarvitsee kasvaessaan tukea.
Tarjoamme kaikille lapsille yleistä, ennaltaehkäisevää tukea. Lapsi voi saada myös tehostettua tai erityistä tukea. Kaikki tuki perustuu vahvalle luottamukselliselle kasvatuskumppanuudelle. Vanhemmat ovat lastensa ensisijaisia asiantuntijoita. Lisäksi tarvitsemme vahvan yhteistyöverkoston, yhdessä voimme auttaa parhaiten.

Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa

YLEINEN TUKI

Yleinen tuki on vahvaa peruspedagogiikkaa arjessa, missä havainnoimme ja dokumentoimme lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen kehitystä. Muokkaamme oppimisympäristöä lapsen kehitystä tukevaksi. Toimimme pienryhmissä, käytämme kuvia ja viittomia arjen tukena. Lapselle on tärkeää selkeä struktuuri, päivittäin samana toistuva päiväjärjestys ja toimintatavat.
Päivittäisissä kohtaamisissa perheen kanssa keskustelemme lapsen vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista. Jos perheellä tai kasvattajilla herää huoli lapsensa kehityksestä, mietimme yhdessä miten edetä. Monesti lapsen tuen tarve lapsiryhmässä ei näy kotioloissa.
Työntekijät ja vanhemmat voivat keskustella konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa. Muita yhteistyökumppaneita ovat neuvola, puhe- ja toimintaterapeutti, perheneuvola, psykologi ja lastensuojelu.
Tärkeä yhteistyökumppanimme on neuvola. 4-vuotiaille lapsille tehdään laaja hyvinvointitarkastus (Hyve), mutta teemme yhteistyötä neuvolan kanssa tarvittaessa kaikkien lasten asioissa.
Jos lapsi ohjataan tutkimuksiin, teemme yhteistyötä perheen ja tutkivien tahojen kanssa. Perheen luvalla toimitamme tutkiville tahoille kuvauksen lapsesta päivähoidossa.

Saamme tutkivilta tahoilta arvokasta tietoa, miten tukea lasta päiväkodissa. Kuntouttava taho, esimerkiksi puheterapeutti, voi tulla myös päiväkotiin lapsen luo.
Mietitimme konsultoivan erityislastentarhanopettajan (kelton) ja perheen kanssa, onko lapsella tarvetta tehostettuun tukeen, apuna tutkivien tahojen lausunnot ja kasvattajien havainnot lapsesta.

TEHOSTETTU, RAKENTEELLINEN TUKI PÄIVÄKODISSA;

1. avustajapalvelu
    - avustaja yhdelle lapselle
    - avustaja 2-4 lapselle, avustaja toimii useamman lapsen avustajana samassa lapsiryhmässä
    - avustaja 3-6 lapselle, lapset voivat olla eri lapsiryhmissä ja avustajapalvelu jaetaan päivän aikana sovitusti eri ryhmiin
2. pienennetty ryhmä: yhteensä 14–16 lasta, joista 2-4 kasvun ja oppimisen tehostetun tuen lapsia, henkilöstössä 2 lastentarhanopettajaa ja 1 lastenhoitaja
3. resurssilastentarhanopettajan tuki, heitä sovituissa päiväkodeissa
4. integroidut ryhmät joita on vain muutamissa päiväkodeissa
5. erityisryhmät

Mikäli tehostettua tukea tarvitaan, niin asia viedään alueen kasvun ja oppimisen tuen työryhmään (AKOT) ja varhaiskasvatuspäällikön päätettäväksi.
Perheen, kelton ja tutkivien tahojen kanssa tehdään lapselle varhaiskasvatussuunnitelman tai lapsen esiopetussuunnitelman liitteeksi tehostetun tuen suunnitelma.
Tehostetun tuen suunnitelmaa arvioidaan määrätyin välein (yleensä syksyllä, alkuvuodesta ja keväällä) sekä aina tarvittaessa, yhdessä perheen, tutkivien tahojen ja kelton kanssa.

ERITYINEN TUKI

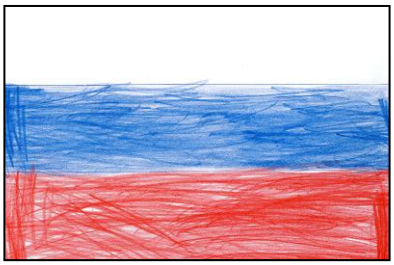
Erityistä tukea haetaan, jos kysymyksessä ovat pääsääntöisesti vaikeasti monivammaiset, kehitysvammaiset lapset ja pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat lapset.

Työtämme ohjaa Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset – raportti.

6.2 Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus

Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus on tärkeää, se auttaa kotoutumaan suomeen tulevia sekä rikastuttaa ja kansainvälistää meitä kaikkia.
Leinelässä on lapsia, jotka puhuvat äidinkielenään jotain muuta kuin suomea. Meidän tehtävämme on hyvän hoidon, kasvatuksen ja opetuksen lisäksi tarjota heille suomi toisena kielenä – opetusta. On rikkaus tutustua erilaisiin kulttuureihin ja kieliin.

Ennen lapsen aloitusta päivähoidossa pidämme perheen kanssa aloituskeskustelun tarvittaessa tulkin avustuksella. Aloituskeskustelussa käymme perheen kanssa läpi ”Lapsi kotioloissa” – lomakkeen sekä ”Alkukeskustelu monikielisten ja – kulttuuristen lasten vanhempien kanssa” – liitteen. Perheen kanssa sovitaan keskustelussa lapsen osallistumisesta suomalaisten juhlapäivien viettoon, ruokailuun liittyvistä asioista sekä oman kulttuurin tärkeistä juhlapäivistä ja tavoista.

Jokaisella muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään puhuvalla on oikeus suomi toisena kielenä opetukseen (S2). Kielen opetus on suunnitelmallista, tavoitteellista ja toiminnallista arjessa ja mahdollisissa S2 -pienryhmissä tapahtuvaa toimintaa. Kasvattajat rohkaisevat eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia vuorovaikutukseen muiden lasten ja kasvattajien kanssa yhteisen kielen puuttumisesta tai vähäisyydestä huolimatta. Lapsi saa tuntea itsensä ryhmän jäseneksi ja voi kertoa asioista omalla kielellään, eleillä sekä kehonkielellä, vaikka yhteistä kieltä ei juuri olisikaan. Suomi toisena kielenä opetus on pieniä arjen tilanteita, pelejä, lauluja, loruja ja leikkejä, esineiden ja asioiden nimeämistä, käsitteiden avaamista, päiväkodin arjen omaksumista ja sanoittamista, rikasta ja monipuolista hyvää suomen kieltä sekä aktiivista vuorovaikutusta lapsen ja kasvattajan välillä. Kuvien käyttö, piirtäminen, tukiviittomat ja muut puheen ymmärtämistä ja tuottamista tukevat menetelmät auttavat lasta toimimaan arjessa ja ilmaisemaan itseään.

Lapselle laaditaan kaksikielisyyden suunnitelma (”Suomi toisena kielenä varhaiskasvatuksessa” -lomake) ja kielen kehitystä seurataan (”Seurantalomake suomen kielen taidon seurantaan monikielisille lapsille”) vähintään puolivuosittain, tarvittaessa useammin. Kaksikielisen lapsen suomenkielen tavoitteiden laadinnassa apuna käytetään kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa (esim. alkeiskielitaito, peruskielitaito). Keskustelemme vanhempien kanssa oman äidinkielen ja kulttuurin merkityksestä, joka on oleellinen osa lapsen identiteetin kehittymistä. Hyvä oman äidinkielen osaaminen toimii suomenkielen oppimisen perustana.

Käytämme suomi toisena kielenä opetuksen tukena esimerkiksi
”Pääkaupunkiseudun Suomi toisena kielenä opetus varhaiskasvatuksessa”-julkaisua ja ”Monikulttuurinen varhaiskasvatus – toimintamalli ja työmenetelmä” -julkaisua. Lisäksi tukenamme toimii Vantaan kieli- ja kulttuurikoordinaattori.

Ideoita Leinelästä
Leinelän päiväkodissa vietetään YK:n päivää, jossa tutustutaan kaikkien päiväkodin lasten kulttuureihin ja kieliin. Päiväkodissa tutustumme eri kulttuureihin tekemällä lippuseinän, josta löytyy tietoa eri maista. Kysymme vanhemmilta miten heidän äidinkielellään toivotetaan ”Hyvää huomenta! ” ja teemme seinälle kylttejä toivotuksista eri kielillä. Kyselemme vanhemmilta sanoja ja lauseita lapsen äidinkielellä, voimme toistella sanoja lapsen kanssa lapsen turvallisuuden tunnetta lisäten. Teemme näyttelyn eri kulttuureista ja pyydämme tähän vanhempien apua. Opettelemme lauluja eri kielillä. Hankimme kirjoja ja äänitteitä eri kielillä. Otamme päiväkotiin eri äidinkielisiä harjoittelijoita ja opiskelijoita, jotka voivat tukea myös lasten äidinkieltä. Päiväkodeissa työskentelee koulutettuja työntekijöitä, joilla äidinkieli voi olla muu kuin suomi.

7 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

7.1 Hyvinvointityö

Lasten hyvinvointityö tarkoittaa keskustelua Leinelän yhteisistä pelisäännöistä ja siitä, mitä pidämme tärkeänä. Keskustelemme, millainen on lapsen hyvä päivä ja miten tuemme sitä yhteisillä linjauksilla ja toimintatavoilla.

Leinelässä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa hyvinvointityöryhmä Hyry, johon osallistuu kasvattaja jokaisesta lapsiryhmästä, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja päiväkodin johtaja. Tapaamiseen voidaan kutsua myös muita yhteistyökumppaneita tarvittaessa, esimerkiksi neuvolan terveydenhoitaja. Hyry-ryhmässä käymme läpi kaikkien alle 6-vuotiaiden lasten tilanteen, kartoitamme yhdessä lasten vahvuuksia ja kasvun ja oppimisen tuen tarpeita. Kokonaiskuva auttaa jatkotyöskentelyssä lasten ja perheiden kanssa. Perheiden hyvinvointia voimme tukea luomalla luottamukselliset suhteet ja kuuntelemalla heitä. Tarvittaessa osaamme ohjata perheitä erilaisten tukipalveluiden pariin.
Työntekijöiden hyvinvointi syntyy laadukkaan perustyön äärellä. Kun onnistumme ja teemme hyvää työtä, niin voimme myös hyvin. Yhdessä toimiva, toisiaan auttava, puheeksi ottava, uutta oppiva työyhteisö voi hyvin.

7.2 Esiopetuksen oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto on osa varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä. Se on moniammatillista yhteistyötä, varhaista tukemista ja puuttumista joka päivä.
Leinelässä oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, syksyllä ja keväällä. Kokoontumisesta tiedotetaan vanhempia ja vanhempi voi halutessaan osallistua oppilashuoltoryhmään siltä osin kuin hänen lastaan koskevia asioita käsitellään. Muut oppilashuoltoryhmän jäsenet ovat lapsiryhmän lastentarhanopettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvolan terveydenhoitaja, päiväkodin johtaja sekä muut mahdolliset yhteistyötahot (esim. lapsen puheterapeutti).
Syksyn tapaamisessa käymme läpi kaikkien esiopetusikäisten lasten tuen tarpeet. Kevään tapaamisessa arvioimme mennyttä kautta ja keskustelemme kouluun siirtymiseen liittyvistä asioista. Jos vanhempi ei ole paikalla, niin lapsen oma lastentarhanopettaja kertoo vanhemmalle, mitä asioita hänen lapsestaan käsiteltiin.

7.3 Kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma

"Noi pojat nauraa ku ne kiusas tota tyttöä. Koira ja kissa seuras tota tyttöä, joka on surullinen. Aurinko on surullinen ku pojat kiusas tyttöä. Tyttö menee kotiin. Sit se syö ja menee levolle. Sit ulos ja näkee ne pojat ja piiloutuu nurkkaan. Sit ku pojat kävelee ohi ni tyttö menee kauppaan ostaa ruokaa. Sit se menee kauppaan ostaa ruokaa. Sit se menee kotiin ja ne syö äitin kanssa."
- Tyttö 6v. –

<u>Suunnitelman tavoite</u>
Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen päiväkotipäivään, johon osana kuuluvat myös psyykkinen ja fyysinen turvallisuus. Leinelässä jokainen lapsi on yksilö ryhmässä. Lapsen itsetunto rakentuu muiden kanssa toimiessa ja opettelemme hyväksymään erilaisuutta. Kiusaamisen ehkäisytyö tarkoittaa mm. sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelemista, kuten pettymysten sietämistä, kaverisuhteiden luomista ja itseilmaisun harjoittelua.

<u>Leinelän näkemys kiusaamisesta</u>
Kiusaaminen on tahallista, tietoista ja yhä uudestaan toistuvaa toimintaa. Kiusaaminen on kuitenkin yksilöllinen kokemus, jolloin tahatonkin teko voi tuntua toisesta kiusaamiselta. Kaikki riidat ja erimielisyydet eivät ole

kiusaamista. Kiusaaminen voi olla joko suoraa tai epäsuoraa. Epäsuora kiusaaminen ilmenee eleinä ja ilmeinä sekä vaikkapa leikin roolivalinnoissa. Kiusaamistilanteet tulee aina selvittää aikuisen johdolla ja asia käsitellään asianosaisten kanssa. Kiusaamistilanteista kerrotaan vanhemmille ja vanhempien näkökanta otetaan huomioon asian mahdollisen jatkotyöskentelyn suhteen.
Fyysinen kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lelun nappaamista käsistä, puremista, nipistelyä, lyömistä, tavaroiden heittelyä päälle ja potkimista. Psyykkinen ja sosiaalinen kiusaaminen taas voi olla esimerkiksi nimittelyä, lällättelyä, kuiskuttelua, toisen päälle puhumista, ärsyttämistä, määräämistä, leikistä pois jättämistä ja ei mieluisan roolin antamista leikissä.

Miten kiusaamista ehkäistään Leinelässä?
Aikuisten tehtävä on olla herkkävaistoisia ja tarkkaavaisia. Koko henkilökunta osallistuu kiusaamisen ehkäisyyn, sillä minkäänlaista kiusaamista ei Leinelässä hyväksytä!

Kiusaamista voidaan ehkäistä muun muassa yhteisillä pelisäännöillä, ennakoimalla ja hyvällä toiminnan suunnittelulla:

- turvallisen ympäristön ja myönteisen me-hengen luominen
- toimiminen pienryhmissä
- aikuisen läsnäolo ja havainnointi erityisesti leikkitilanteissa
- erilaisten keinojen ja materiaalien käyttö toiminnassa lasten kanssa (tunteiden tunnistaminen, hieronta, draamaharjoitukset, sadut, yhteisleikit, tunne-kortit, hyvät tavat ja eettinen kasvatus)

Kiusaamisen puuttumisen keinoja Leinelässä

- puuttuminen heti
- aina aikuisen tehtävä; aikalisä, rauhoittuminen ja sen jälkeen tilanteen selvittely loppuun asti
- sekä kiusatun että kiusaajan kuuleminen, tilanteen selvittely
- anteeksipyytäminen erilaisin keinoin
- tiedottaminen niille vanhemmille joiden lapsia tilanne koskee, vanhempien mukaan ottaminen selvittelyyn tarvittaessa
- leikkitilanteissa aikuinen mukana, ohjaa lapsia kiinnostaviin, mieleisiin tekemisiin
- aikuinen mallina miten olemme toisten kanssa ja miten selvitämme tilanteita
- apuna tarvittaessa konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvola, psykologi, perheneuvola

8 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

Kumppanuudet ja erilaiset verkostot ovat tulleet yhä tärkeämmäksi työssämme lasten kanssa. Yhdessä olemme aina enemmän kuin yksin.

8.1 Varhaiskasvatuksen ja lastenneuvolan yhteistyö

Teemme yhteistyötä neuvolan kanssa jokaisen lapsen kohdalla. Jos perheellä tai meillä herää huoli lapsen kasvusta tai kehityksestä, niin neuvola on luonnollinen yhteistyökumppani. Vanhempien luvalla olemme yhteydessä neuvolan terveydenhoitajaan tai lähetämme neuvolatarkastuksen tueksi lapsesta kuvauksen, johon kirjaamme lapsen vahvuudet ja tuen tarpeet, jotka näkyvät erityisesti ryhmätoiminnassa päiväkodissa. Valtakunnallinen Hyve-malli toteutuu lapsen täyttäessä neljä vuotta. Silloin lapselle tehdään laaja hyvinvointitarkastus, johon kuuluu lapsen havainnointi monipuolisesti päiväkodissa sekä perhekeskustelu päiväkodissa ja neuvolassa.
Perhe voi saada tukea psykologilta, puheterapeutilta ja toimintaterapeutilta. Neuvolan perhetyö voi auttaa matalalla kynnyksellä eri elämänvaiheissa olevia perheitä.

Neuvolan terveydenhoitaja voi olla mukana vuosittain keskusteluissa päiväkodin hyvinvointityöryhmässä, jossa alle 6-vuotiaiden tilanne kartoitetaan ja oppilashuoltotyöryhmässä, jossa esiopetusikäisten tilanne kartoitetaan.

8.2 Esiopetuksesta kouluun

Siirtyminen esiopetuksesta kouluun on iso muutos lapsen ja perheen elämässä. Leinelän päiväkodissa teemme yhteistyötä lähikoulujen kanssa riippuen siitä, mihin kouluun lapset menevät. Lähiyhteistyötä teemme Ilolan koulun kanssa. Leinelän esiopetuksessa olevat lapset käyvät vierailulla Ilolan koululla ja luokka voi käydä vierailulla Leinelässä.

Yhteistyömuodoista sovitaan alkusyksyisin tapaamisessa luokanopettajien ja esiopettajien kesken. Tapaamisessa sovitaan yhteistyöluokka sekä yhteistyötapahtumat esiopetusvuodelle. Kouluyhteistyöllä pyritään madaltamaan lapsen kynnystä siirtyä esiopetuksesta kouluun. Jokaisesta lapsesta täytetään keväällä esiopetuksesta kouluun – tiedonsiirtolomake (Esko) yhteistyössä vanhempien kanssa. Esko- tiedonsiirtolomakkeella välitetään lapsen tulevalle koululle ja opettajalle tietoa tulevasta koululaisesta: kiinnostuksen kohteista, sosiaalisista taidoista, oppimistaidoista sekä mahdollisista tuen tarpeista. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset ohjautuvat joko Sujuvasti kouluun – prosessiin tai heidän koulunkäynnin aloituksessa tarvitsemansa tuki suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja koulun kanssa tehostettuna EsKo – tiedonsiirtona.

Tiedonsiirrollisen yhteistyön ohella päiväkodin ja koulun välinen toiminnallinen yhteistyö on merkityksellistä. Lasten mahdollisuudet tutustua koulun toimintakulttuuriin esiopetusvuonna tukevat eheää oppimispolkua ja joustavaa nivelvaihetta lasten siirtyessä kouluun.

8.3 Muut lasten kehitystä, kasvatusta, opetusta ja vanhemmuutta tukevat kumppanit

Perheen päivähoitotarpeen muuttuessa esimerkiksi vanhemman jäädessä kotiin, lapsi voi jäädä päiväkodista hoitopaikkatakuulle, josta hänellä on oikeus palata samaan päiväkotiin hoidon tarpeen aktivoituessa. Perheet voivat käyttää alueen muita palveluja, esimerkiksi varhaiskasvatuksen kerhoja, avoimen päiväkodin palveluja ja asukaspuisto-toimintaa. Päiväkodissa voi olla myös osapäivähoidossa, mikäli kokopäivähoidon tarvetta ei ole.
Muita yhteistyökumppaneitamme voivat olla Vantaan kaupungin kotipalvelu, lastensuojelu, Perheneuvola, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Vantaan kulttuuri- ja liikuntapalvelut, Vantaan seurakunta, Vantaan luontokoulu, urheiluseurat, partio ja monet muut toimijat.
Tärkeintä on, että meillä on tietoisuus toisistamme ja osaamme ohjata perheitä erilaisten palveluiden piiriin.

Leinelän Laulu

käännös A. Barablina
musiikki ja sanat L. Heikkinen

1. Talot nousi mäen päälle
kauniit ja värikkäät,
sekä iso päiväkoti,
tuli uudet asukkaat.

Heinätupsu auringossa
kimaltelee kauniisti,
tulijoita tervehtii.

Joka talon taideportti,
penkki tuoksuu tervalta,
Metsähengen leikkipuistossa on
kiva leikkiä.

Kuka löytää sen puun kolon,
jossa asuu haltija -
se on meidän Leinelä!

2. Kaikki ympärillä kasvaa,
uudet talot nousee vaan,
leikkipuistoon tulee toiset
lapset kohta leikkimään.

Päivät kiertää kehärataa
vie meidät maailmaan,
illaks` kotiin palataan.

Syksy tulee päiväkotiin,
värit vaihtuu tiheään.
Ja kun lumi tulee maahaan
päästään kaikki hiihtämään.

Paikka kasvaa meidän mukaan,
talot loistaa värejään -
se on meidän Leinelä!

Kertosäe. Leinelä – taidemaailma,
Leinelä – linnun laulua.
Leinelä – en asuis` muualla!
Kotini on Leinelä!

Leinelä 12.8.2013

Vantaa

Sivistystoimi
Leinelän varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Metsäkeijunkuja 2, 01340 Vantaa
Puh: 09-83923262

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Saturnuksen toimintayksikkö

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2

2.1 Arvolähtökohdat 2

2.1.1 Innovatiivisuus

2.1.2 Kestävä kehitys

2.1.3 Yhteisöllisyys

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

3 Lasten puheenvuoro 3

4 Yhteistyö perheiden kanssa 4

5 Työ lasten parissa 5

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 5

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 6

5.3 Arki oppimisen tukena 6

5.4 Lasten leikki 8

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 8

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki 8

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 9

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 10

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 11

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen 11

5.7.1.1 Esiopetuksen tavoitteet ja sisältö

5.7.1.2 Arviointi esiopetuksessa

5.7.1.3 Oppilashuolto esiopetuksessa

5.7.2 6 -vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 13

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 14

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 15

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 15

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 16

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 17

1 Johdanto

Saturnuksen päiväkoti luovutettiin Vantaan kaupungille 31.5.1983. Päiväkotimme sijaitsee alueella, joka tarjoaa mahdollisuudet monipuoliseen luontoretkeilyyn ja liikuntaan. Koulun läheisyys luo jatkumon lapsen kasvulle ja oppimiselle samassa ympäristössä varhaislapsuudesta aina 9. luokan loppuun asti. Alueella palvelee kirjastoauto ja lasten leikkipuistot sijaitsevat lähellä.

Alussa päiväkotimme oli 64 -paikkainen, jossa oli kaksi alle ja kaksi yli 3 -vuotiaiden ryhmää. 4.1.1993 päiväkotimme kasvoi lisärakennuksella, joka sai nimekseen Pyrstötähti. Pyrstötähti aloitti toimintansa elokuussa 1993. Tuolloin lapsimäärämme kasvoi 104:ään.

Yksikkömme on laajentunut tämänkin jälkeen. Tähdenlennon päiväkoti aloitti toimintansa 8.1.2001 Mikkolan koulun pihapiirissä. Syksyllä 2001 siellä aloitti yksikkömme esiopetus joustoluokkana yhteistyössä Mikkolan koulun 1. -luokan kanssa. Tähdenlennossa aloitti myös integroitu ryhmä, joka sijaitsee nykyään Saturnuksessa.

Toimintayksikkömme toimii nykyään neljässä rakennuksessa: Saturnuksessa kahdessa talossa sekä Tähdenlennon päiväkodissa ja Mikkolan koulussa. Ryhmiä on kahdeksan.

Olemme kehittäneet jatkuvasti toimintaamme yhteistyössä vanhempien ja muiden yhteistyökumppaneidemme kanssa sekä ottaneet uusia haasteita vastaan. Tärkeimmät yhteistyökumppanimme ovat vanhemmat, pienalueemme koulu, neuvola, päiväkodit, erityispäivähoidon henkilökunta, erityisopetuksen sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattorit sekä sosiaalityö.

Tänä päivänä toimintamme on monipuolista ja haasteellista kasvatustyötä asiakkaidemme hyväksi. Ryhmissä työskentelee erilaisin kokoonpanoin lastentarhanopettajia (LTO), lastenhoitajia (LH), erityislastentarhanopettaja (ELTO), avustajia sekä resurssierityislastentarhanopettaja (RELTO). Työmme vaatii moniammatilliselta henkilökunnaltamme jatkuvaa arviointia ja kehittämistä sekä hyvää yhteistyötä kumppaneiden kanssa. Yksikkömme rikkautena ovat eri kieli- ja kulttuuritaustaiset perheet.

Teemme kiinteää yhteistyötä koulun kanssa ja Tähdenlennon päiväkodissa onkin kaksi yhteistoimintaluokkaa (YTY:ä) Mikkolan yhtenäiskoulun kanssa. Yhteistyötä tehdään 4-8h viikossa. Tähdenlennon päiväkodissa annetaan myös 6 -vuotiaiden valmistavaa opetusta.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Toimintamme perustuu valtakunnalliseen sekä Vantaan kaupungin asiakirjoihin. Toimintaamme ohjaavat asiakirjat ovat: Laki ja asetus lasten päivähoidosta (Oikeusministeriö 1973), Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2010), Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015 (Vantaa 2011), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (2012), Oppimis- ja opetussuunnitelma 0-8 -vuotiaille lapsille varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (2005), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (2011), Oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tuki (Vantaa 2011), Vantaan kasvun- ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa (Vantaa 2012), Vantaan varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6 -vuotiaille (Vantaa 2012), Saturnuksen toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma, ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmat sekä lapsen varhaiskasvatus-, esiopetuksen ja 6 –vuotiaiden valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma.

2.1 Arvolähtökohdat

2.1.1 Innovatiivisuus

Työskentelemme ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, kokeillen erilaisia tapoja tehdä työtä. Osallistamme lapsia ja perheitä toiminnan suunnittelussa. Monikulttuurisuus on yksikkömme rikkaus, sillä erilaiset kulttuurit muokkaavat toimintatapojamme. Hyväksymme myös epäonnistumisen. Arvioimme työtapojamme säännöllisesti, jaamme osaamistamme erilaisissa työryhmissä sekä kehitämme ammattitaitoamme erilaisissa koulutuksissa. Elämme tässä hetkessä ja olemme muutosvalmiita.

2.1.2 Kestävä kehitys

Toimimme ekologisesti, kierrättäen, lajitellen, säästäen sekä osallistaen lapset tähän toimintaan. Säilytämme ja vaalimme kulttuuriperinnettä huomioiden monikulttuurisuuden. Huolehdimme toisistamme. Ennaltaehkäisemme kiusaamista sekä puutumme välittömästi epäkohtiin. Suhtaudumme kaikkiin tasa-arvoisesti; kaikilla on samat säännöt, oikeudet sekä velvollisuudet.

2.1.3 Yhteisöllisyys

Toimintamme peruskivenä on toisen arvostaminen - niin asiakkaan, työtoverin kuin eri kulttuurienkin. Osallistamme vanhempia ja lapsia toiminnan suunnittelussa sekä huolehdimme hyvästä kasvatuskumppanuudesta kuunnellen vanhempia herkällä korvalla. Sovimme yhteiset pelisäännöt rakenteissa, joissa myös muutamme toimintaamme. Huolehdimme hyvästä tiedonkulusta. Toimintamme on avointa ja rakentavaa, palautetta antavaa päämääränä hyvinvoivat lapset ja työyhteisö. Pyydämme ja annamme anteeksi erehtyessämme.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

Jokainen ihminen on arvokas ja ainutlaatuinen yksilö. Kehittyäkseen lapsi tarvitsee lämmintä vuorovaikutusta, syliä, turvaa, hyväksyntää ja huomiota. Lapsuuden kokemukset ja opit luovat pohjaa hänen koko elämäänsä. Ammattitaitomme varhaiskasvattajina perustuu lapsen kehityspsykologian tuntemukseen, pedagogisten menetelmien hallitsemiseen ja päämäärätietoisuuteen lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukemiseksi. Toimintamme perustana on lapsen tarpeista lähtevä suunnittelu; lapsen kuuntelu, havainnointi ja yksilöllisyyden tukeminen. Annamme aikaa leikille, arvostamme ja kannustamme lasta sekä tarjoamme kehitystä, kasvua ja oppimista tukevaa toimintaa. Tavoitteenamme on todeta mahdollisimman varhain kasvun ja oppimisen tuen tarve. Omalla esimerkillämme opetamme lasta ymmärtämään erilaisuutta, arvostamaan sekä kunnioittamaan toisia ihmisiä sekä luontoa ja ympäristöä. Yhteistyö on toimintamme perusta. Tämä koskee niin lasten, vanhempien, työyhteisömme kuin yhteistyötahojenkin välistä vuorovaikutusta. Mahdollistamme vanhempien osallistumisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen keskusteluiden sekä yhteisten tapahtumien avulla. Yhdessä vanhempien kanssa seuraamme lapsen kasvua ja kehitystä. Arvioimme työtämme säännöllisin väliajoin ja otamme vastaan toimintaamme koskevaa palautetta.

3 Lasten puheenvuoro

Mitä tykkäät tehdä päiväkodissa? Entä mitä tykkäät tehdä talvella ja kesällä?

”Olla kaikkien kavereitten kaa - Viola, Santtu, Ellen. Leikkiä vaikka majaa tai olla joku mai litil boni. Voi leikkiä omilla tai kaverin leluilla. Tykkään pallopeleistä ja hipoista…Lumisotaa. Enkeleitä, lumiukko ja tehdä sille porkkananenä…Uida! Olla vesisotaa, se on hauskaa! Vesiliukumäki! Sit mä nauraisin!” (Camilla 4v.)
”Olavin kanssa ulos. Kiipee…Lumiukko… Ulos leikkii.” (Abbinayan 4v.)
”Tehdä palapelejä…Lumiukkoja…Ettii etanoita.” (Moona 3v.)
”Tykkään nukkua päikkäreitä, leikkiä ja olla piirissä. Tykkään syödä, koska täällä on hyvää ruokaa. Tykkään lukea, täällä on hyviä kirjoja.” (Rosita 5v.)
”Tykkään lukea kirjoja, leikkiä ja syödä.” (Kaisa 4v.)
”Leikkiä autoilla, kotileikki Santun, Vapen ja Saran kaa… Rakentaa lumiukkoja… Voi juosta ilman kenkiä ulkona!” (Olavi 3 v.)
”Leikkii Kristelin kaa kotileikkii…Luistella… Mennä mekon ja kenkien kaa ulos.” (Liis-Marie 4v.)
”Tykkään piirtää ja Ellan kanssa leikkiminen ulkona. Tykkään tehdä paperinukkeja ja leikkiä niillä.” (Lumi 5v.)
”Leikkiä kavereitten kanssa. Mennä retkille… Leikkiä lumella. Mennä pulkkamäkeen. Luistella. Laskea pulkalla, hiihtää, luistella… Olla kavereitten kanssa. Leikkiä pihalla. ” (eskarit)
”Leikin sillä kuulapelillä. Vanhempainilta.” (Veikko 5 v.)

Mistä et tykkää päiväkodissa?

”En tykkää hipasta.” (Lumi 5v.)
”En tykkää päiväunista.” (Kaisa 4 v.)
”En tykkää potkia palloa. Askartelu on ihan tylsää.” (eskarit)

Mitä taikoisit päiväkotiin, jos voisit?

”Koiran. Äiti ja isi tänne. Uuden ukkelin robottileikkiin.” (eskarit)
”Punasen finksin.” (Moona 3v.)

”Perhonen.” (Abbinayan 4v.)
”Prinssin! Ja pupun ja hevosen. Ja eläintarha ois kiva.” (Camilla 4 v.)
”Taikoisin päiväkotiin jäätelökoneen.” (Rosita 5 v.)
”Haluaisin taikoa päiväkotiin karkkia ja leluja.” (Hamza 5 v.)
”Haluan taikoa päiväkotiin lisää unikavereita ja kiinnostavia kirjoja.” (Lumi 5 v.)

Mitä olet oppinut?

”Kiipeemään kiipeilytelineessä.” (Olavi 3v.)
”Olen oppinut maalaamaan.” (Lumi 5 v.)
”Kuperkeikkoja.” (Camilla 4v.)
”Osaan uidakkii.” (Moona 3 v.)
”Kiipee.” (Abbinayan 4 v.”)
”Nukkua yläsängyssä.” (Liis-Marie 4 v.)
”Tehtäviä. En tiedä. Olen oppinut vähän lukemaan.” (eskarit)
”Olen oppinut syömään.” (Hamza 5 v.)
”Olen oppinut nukkumaan päiväkodissa, jumppaamaan ja leikkimään.” (Rosita 5 v.)
”Olen oppinut askartelemaan.” (Kaisa 5v.)

Mitä haluaisit oppia?

”Pyöräilee ilman apupyöriä.” (Olavi 3 v.)
”Haluan oppia sanomaan R.” (Lumi ja Kaisa 5 v.)
”Seisoo käsillä! Tai tehä voltin.” (Camilla 4 v.)
” En mä tiiä.” (Moona 3 v.)
”Kiipee ylhäällä.” (Abbinayan 4 v.)
”Oppia lukemaan. Matikkaa. En mä tiiä.” (eskarit)

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Yhteistyö perheiden kanssa alkaa siitä, kun lapsi saa päivähoito- tai esiopetuspaikan Saturnuksen toimintayksiköstä. Kun perhe tulee ensimmäisen kerran tutustumaan päivähoitopaikkaan, on perhettä vastaanottamassa oma vastuukasvattaja. Tällä tutustumiskerralla varaamme aikaa vanhempien kanssa käytävälle keskustelulle lapsesta ja perheestä sekä päivähoidon arkeen liittyvistä asioista. Apuna keskustelussa käytämme Lapsi kotioloissa -kaavaketta, jonka vanhemmat täyttävät ennen ensimmäistä tutustumiskertaa. Tästä lähdemme yhdessä rakentamaan luottamuksellista kasvatuskumppanuutta.

Kun lapsi on aloittanut ja häneen on tutustuttu paremmin, teemme hänelle oman yksilöllisen Varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) tai Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS) yhdessä vanhempien, lapsen sekä vastuukasvattajan kanssa. Tässä keskustelussa sovimme yhteisistä toimintatavoista ja tavoitteista lapsen kasvun ja kehityksen tueksi. Myös lapsen mielenkiinnon kohteet on hyvä saada tietää tässä keskustelussa. Näitä tietoja voimme sitten myöhemmin käyttää lapsiryhmän toimintaa suunniteltaessa.
Vasu- suunnitelmaa päivitämme vuosittain, tarvittaessa useamminkin.

Kaiken yhteistyön perusta on luottamus vanhempien, lapsen sekä päivähoidon henkilökunnan välillä. Vaihdamme avoimesti kuulumisia lapsen asioista puolin ja toisin päivittäin. Avoimuus tarkoittaa sitä, että puhumme myös vaikeista asioista. Lisäksi on hyvä, että vanhemmat kertoisivat myös päiväkodin henkilökunnal-

le siitä, mitä lapsi puhuu kotona päiväkodista. Tärkeää on myös käydä vuoropuhelua perheiden erilaisista tavoista, kasvatusnäkemyksistä, periaatteista sekä uskonnollisista ja kulttuurillisista eroista, jotta voimme huomioida näitä asioita päivähoidon arjessa.

Järjestämme erilaisia perhe- ja vanhempainiltoja, juhlia ja yhteisiä tapahtumia. Vanhemmilla on myös mahdollisuus osallistua vanhempaintoimikunnan toimintaan.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kasvattaja on aina vastuussa vuorovaikutuksesta lapsen kanssa ja valmis vastaamaan lapsen tekemään aloitteeseen. Se voi olla ele, katse, sana tai kosketus. Vuorovaikutuksen aikaan saamiseksi on tärkeää, että menemme lapsen tasolle saadaksemme katsekontaktin, olemme aidosti läsnä ja vietämme kiireettömän hetken lapsen kanssa. Ne ovat erittäin palkitsevia hetkiä tässä työssä.

Kohtaamme lapsen aamuisin on kiireettömästi ja huomioimme jokaisen lapsen yksilöllisesti. Pienten ryhmässä läheisyys ja syli ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kun me kasvattajat kohtaamme ja kuuntelemme lasta aidosti, opimme ”lukemaan” lasta ja tuntemaan hänet yksilönä. Tällöin huomaamme myös hänen erilaiset tunnetilansa ja pystymme auttamaan häntä niiden käsittelyssä.

Arjen erilaisissa tilanteissa käytämme paljon sanoittamista, kuvia, tukiviittomia sekä eleitä tukemaan vuorovaikutusta lapsen ja kasvattajan välillä. Kannustamme ja rohkaisemme lasta vuorovaikutukseen muiden lasten sekä aikuisten kanssa. Kaikki hetket arjessa ovat hetkiä, jolloin lapsi seuraa kasvattajaa, tulkitsee hänen

tunnetilojaan, kuuntelee ja oppii vuorovaikutustaitoja. Meidän kasvattajien esimerkki on ensiarvoisen tärkeää!

Päiväkotipäivä sisältää paljon tilanteita, jotka lisäävät vuorovaikutusta ja ryhmähenkeä lasten välillä. Vuorovaikutusta tukevat pienryhmätyöskentely, lasten osallistaminen ja keskusteluhetket, leikkikerhot, suomi toisena kielenä eli S2 -opetustuokiot, ryhmän leikki-, oppimis- ja musiikkihetket. Näillä keinoilla motivoimme myös hiljaisemmat ja aremmat lapset osallistumaan yhteiseen tekemiseen.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Meillä lasten yhteisöllisyys ja kulttuuri ilmenevät parhaiten leikeissä. Leikkiessään lapset ylläpitävät ja kehittävät omaa kulttuuriaan sekä yhteistyötaitojaan. Siksi haluamme turvata lapsille mahdollisuudet monipuolisiin leikkeihin. Tilojen ja ajan mielekäs käyttö erikokoisissa ryhmissä antaa heille mahdollisuuden sekä riehakkaaseen että rauhalliseen yhdessäoloon huomioiden lasten iät ja leikkitaidot. Lapset vierailevat joskus leikkimässä myös naapuriryhmissä esimerkiksi isosiskon tai tutun kaverin kanssa. Samalla he luovat uusiakin tuttavuuksia ryhmien välillä.

Leikkiä havainnoidessamme tai siihen osallistuessamme me kasvattajat näemme joka päivä, miten lapset mallintavat toisiltaan tai esimerkiksi populaarikulttuuristaan uusia toiminta- ja leikkitapoja. Pääsemme seuraamaan lasten omaa yhteisöä sekä sitä tärkeää prosessia, missä lapset rikastuttavat toistensa ajattelua ja mielikuvitusta. Lastenkulttuurin säännöllinen päivittyminen on meille tärkeää, jotta olemme ajan hermolla ja tietoisia siitä, mikä lapsia kulloinkin kiinnostaa. Teatteri- ja museokäynnit, lastenkirjallisuus ja –elokuvat ovat esimerkiksi niitä elämyksiä, joista lapset ammentavat ideoita leikkeihinsä.

Lapset pääsevät mukaan leikkien ja toiminnan suunnitteluun, oppimisympäristönsä luomiseen sekä yhteisten sääntöjen laatimiseen lasten iät ja taidot huomioiden. Näin leikit ovat viihtyisiä ja mielikuvitusta inspiroivia sekä henkisessä, sosiaalisessa että fyysisessä oppimisympäristössä.

5.3 Arki oppimisen tukena

Lapsi oppii ja kehittyy kaikissa arjen tilanteissa. Keskeistä lapsen elämässä on leikki ja mielikuvitus. Näihin annamme aikaa ja tuemme näiden kehittymistä. Tehtävämme on luoda tilanteita, jotka tukevat lapsen omaa aktiivisuutta sekä mahdollisuuksia tutustua uuteen ja tehdä itse, etsiä tietoa ja oivaltaa asioita. Luomme turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin, jossa on hyvä kasvaa ja kehittyä hyvän itsetunnon omaavaksi, itseään ilmaisevaksi, erilaisuutta hyväksyväksi ja tasapainoiseksi ihmiseksi. Teemme oppimisympäristöstämme turvallisen, rauhallisen, selkeän ja esteettisen. Tilamme ja välineemme innostavat lapsia leikkimään ja tutkimaan yhdessä sekä omassa rauhassa. Suotuisassa ilmapiirissä voi mielestämme myös uskaltautua kokeilemaan uutta, epäonnistua ja oppia niistä. Vertaisryhmän ja kasvattajien kanssa yhdessä tekeminen luovat tunteen ”minä osaan ja minä opin”. Tästä kehittyy lapselle hyvät oppimaan oppimisen valmiudet. Suunnittelemme ja toteutamme toimintamme lasten iät ja kehitysvaiheet huomioiden sekä lapsia osallistaen. Me kasvattajat voimme myös joustaa omista suunnitelmistamme lapsilta esiin nousseiden ideoiden ja keskustelujen pohjalta sekä leikkien eduksi. Toisaalta keskeytyneet ja kivat leikit voivat jäädä myös odottamaan jatkamista, jos näin yhdessä sovimme.

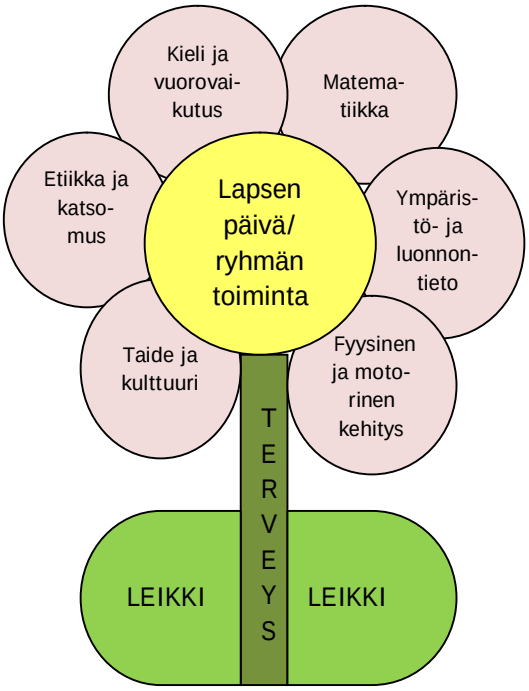
Kiireetön ja joustavasti vakaa päivärytmi takaa meille mahdollisuuden vastata lasten erilaisiin tarpeisiin. Se luo myös perustan arjen hallinnan ja omatoimisuuden harjoittelemiseen jo pienestä pitäen. Päivään kuuluu pukeminen ja riisuminen sekä ulkoilu, ruokailut, päivälepo ja muut erilaiset oppimistuokiot. Ne ovat juuri niitä arjen oppimistilanteita, joissa harjoittelemme yhdessä muun muassa riisumisen ja pukemisen taitoja, omatoimisuutta, itsestä ja tavaroista huolehtimista, sanoitamme ja keskustelemme, opettelemme syömään erilaisia ruokia ja harjoittelemme ruokailutapoja sekä sosiaalisia taitoja.

Näihin tilanteisiin varaamme aikaa ja suunnittelemme ne kunkin lapsen yksilölliset kehitystarpeet huomioon ottaen. Nämä arjessa toistuvat hetket luovat meille aikuisen ja lapsen välisiä kahdenkeskisiä tai pienryhmän vuorovaikutustilanteita, joissa opimme tuntemaan lapsen ja heidän pedagogisen ohjauksensa tarpeet.

Ennakoimme ja joustamme siirtymätilanteissa porrastamalla sekä kertomalla niistä lapsille ajoissa etukäteen. Siirtymisen voimme ”ujuttaa” myös leikin tai toiminnan kulkuun. Päivärytmin ei aina tarvitse noudattaa samaa kaavaa. Jokaisessa ryhmässä me kasvattajat voimme myös yhdessä lasten kanssa suunnitella päivän kulun omien tarpeidemme ja innovatiivisuutemme pohjalta mahdollisuuksien rajoissa. Mahdollistamme tietoisella läsnäolollamme, havainnoimalla ja osallistumisellamme leikkiin sekä muihin arjen toimintoihin hyvän vuorovaikutuksen sekä myönteisen asenteen oppimiseen. Oppiminen on yksilöllinen prosessi ja siihen tarvitaan usein aikaa ja kärsivällisyyttä etenkin meiltä kasvattajilta, mutta myös lapselta. Yritykset ja onnistumiset saavat meidät kaikki kokemaan kasvamisen ja oppimisen iloa.

Lapsen hyvän päivän mahdollistaa yksikkömme toiminnan kannattelevat rakenteet, joista tärkeimpiä ovat tiimityö ja sen käytännöt muun muassa pienryhmätoiminta. Sitoudumme yksikkö- ja ryhmävasuihin, joita päivitämme jatkuvasti lasten ja ryhmien tarpeiden mukaan sekä suunnittelemme työvuoromme mielekkäästi lasten ja perheiden tarpeita varten.

Sisältöalueet, joita harjoittelemme sekä arkisissa tilanteissa että toimintahetkillämme ja joihin suunnittelumme perustuvat:

5.4 Lasten leikki

Omaehtoinen leikki on tärkein osa lasten päivää. Siksi me kasvattajat annamme siihen riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä toimintaa suunnitellessamme. Tahdomme taata rauhan leikkiin sekä siihen tarvittavan mielikuvituksen tai tarinallisuuden ”vapaalennon”. Haluamme ylläpitää lasten sisäistä motivaatiota ja mielihyvää, jotka puolestaan ylläpitävät lasten leikkiä. Me uskomme leikin voimaan jokaisen lapsen kasvun ja oppimisen tärkeänä välineenä.

Muodostamme pienryhmiä ja jaamme tiloja luovasti, jotta lapsilla on mahdollisuus tärkeiden leikkitaitojen oppimiseen. Lasten ikä sekä kasvun ja oppimisen tuen tarpeet määrittävät meillä tilojen ja välineiden hyödyntämisen. Haluamme myös tukea lasten luovuuden ja mielikuvituksen kehitystä, sillä nämä taidot voivat usein korvata välineet niin sisällä kuin ulkonakin.

Pidämme tärkeänä kasvattajan läsnäoloa lasten leikeissä. Joskus lapset tarvitsevat enemmän meidän kasvattajien apua leikin valitsemisessa sekä leikkivälineiden käytön harjoittelussa ja oppimisessa. Saamme käyttää luovuuttamme ja huomiointikykyämme niiden lasten auttamiseksi, joiden on vaikea keksiä tekemistä tai monipuolistaa leikkiään.

Annamme lapsille vaihtoehtoja tai teemme leikkipisteitä mahdollisuuksien mukaan. Isommilla lapsilla sisäinen kontrolli alkaa pikkuhiljaa kehittyä mielikuvituksen rinnalle, leikit kehittyvät ja saavat uusia muotoja, jolloin kasvattajien konkreettinen osallistuminen leikkiin vähenee. Toisaalta me kasvattajat voimme olla mukana isompienkin lasten leikeissä sitä havainnoiden tai vieden sitä eteenpäin.

Leikkiä havainnoidessamme opimme uutta lastenkulttuurista ja heidän sosiaalisesta käyttäytymisestään. Leikin tiimellystä tai inspiraatiota seuratessa meille kasvattajille tulee joka päivä tilaisuus tutkia ja löytää siitä uutta ja moni lapsen käyttäytymistä askarruttava asia ratkeaa meille aivan uudella tavalla. Samalla voimme seurata lapsen sosiaalista kehittymistä, käsitellä häntä askarruttavia asioita ja kehittää näin luottamussuhdetta lapseen sekä suunnitella juuri tätä lapsiryhmää ja hetkeä tukevaa toimintaa.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kaikki lapset tarvitsevat ja saavat tukea kasvussaan ja oppimisessaan. Varhaiskasvatuksessa kasvun ja oppimisen tuki jaetaan kolmeen tasoon: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen.

Yleisellä tuella tarkoitetaan rakenteeltaan selkeää, suunnitelmallista ja järjestelmällisesti toteutettua varhaiskasvatusta, jossa otetaan huomioon lapsiryhmän jokaisen lapsen kasvun ja oppimisen vahvuudet sekä haasteet. Perustana ovat yhteistyö kasvattajien (huoltajat, päiväkodin henkilökunta, neuvola, mahdolliset terapeutit) välillä, toiminnan arviointi ja lapsen havainnointi. Tukimuotoja ovat mm. pienryhmätoiminta, puhetta ja ymmärtämistä tukevien menetelmien käyttö arkitilanteissa (kuvat, ilmeet, eleet, tukiviittomat), päiväkodin tilojen muokkaaminen esimerkiksi erilaisia toimintoja varten työskentelyrauhan parantamiseksi.
Tehostetulla tuella tarkoitetaan lapsen yksilöllisempää ohjaamista ja tukemista hänen toimissaan ja kasvussaan. Tehostetun tuen antamisesta sovitaan alueellisen kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä (AKOT).

Lapselle laaditaan oma tehostetun tuen suunnitelma yhdessä vanhempien ja mahdollisten muiden yhteistyötahojen (esim. psykologi, puhe-, toiminta-, fysio-, musiikkiterapeutti) kanssa, suunnitelmaan kirjataan lapsen oppimista tukevia menetelmiä ja arjen toimintatapoja. Suunnitelman toteuttamista ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan järjestelmällisesti. Lapsen yksilöllinen ohjaaminen korostuu perustaitojen harjoittelussa, muita tukimuotoja ovat muun muassa joustavat ryhmittelyt, lapsen henkilökohtaiset kuvitetut viikko- tai päiväohjelmat ja kuvakansiot, relton tai avustajan tuki, paikka integroidussa ryhmässä.

Erityisellä tuella tarkoitetaan yleisen ja tehostetun tuen menetelmien ja erityispedagogisen osaamisen yhdistämistä. Lapsen ottamisesta erityisen tuen piiriin päättää AKOT. Lapselle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhteistyössä vanhempien, eri terapeuttien ja tutkivien lääkäreiden kanssa. Suunnitelman toteuttamista ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan järjestelmällisesti. Erityistä tukea tarvitsevat lapset on sijoitettu integroituun ryhmään (ryhmäkoko 12 lasta) tai avustajan tai relton tukemana muihin ryhmiin. Integroidussa ryhmässä erityisen tuen toteuttamisesta vastaa erityislastentarhanopettaja. Erityisen tuen piiriin kuuluvat lapset ovat usein myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki on lapsen yksilöllisen kehityksen ja tilanteen kokonaisvaltaisesti huomioivaa ja toiminnan tavoitteet ovat pitkälle yksilöllistettyjä. Toiminnassa korostuvat suunnitelmallisuus, järjestelmällisyys, toistot, rutiinit ja jatkuva arviointi. Toimintaa toteutetaan sekä kasvattajan ja lapsen kahdenkeskisinä tuokioina että pienryhmissä. Perustaitojen (esimerkiksi kuivaksioppiminen, liikkuminen), omatoimisuuden (esim. pukeminen, ruokailu, leikki) ja kommunikaatiotaitojen harjoittelu (esim. tukiviittomien opettelu, kuvien käytön opettelu) on keskeistä.

5.5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Päiväkotimme rikkaus ovat monista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevat lapset. Arkemme, leikkimme, perushoitotilanteemme sekä ohjattu toimintamme tukevat suomenkielen kehitystä päivittäin. Tästä hyötyvät kaikkia kieliä puhuvat lapset. Käytämme tarpeen mukaan myös kuvia sekä tukiviittomia. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille järjestämme lisäksi suomenkielen opetusta pienryhmissä (S2). Tämä on säännöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista suomenkielen opetusta. Näiden lasten suomenkielenkehitystä seuraamme kielenseurantalomakkeen avulla. Apunamme toimii varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattori, jonka kanssa arvioimme lapsiryhmän eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tarpeita. Vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa käytämme tulkkeja.

Toiminnassamme otamme huomioon eri kulttuurit ja kielet mahdollisuuksien mukaan unohtamatta kuitenkaan myös suomalaisia perinteitä ja tapoja. Osallistamme perheitä esimerkiksi yhteisten juhlien ideointiin ja järjestämiseen. Eettinen kasvatus on oleellinen osa arkipäiväistä yhdessäoloamme. Keskeistä on toisen ihmisen kunnioittaminen ja huomioonottaminen. Opetamme suvaitsevaisuutta sekä hyviä tapoja omalla esimerkillämme ja näitä asioita yhdessä lasten kanssa pohtien. Elämänkatsomukseen liittyvät asiat sekä kysymykset tulevat usein esiin arkipäivän tilanteissa. Keskustelemme lasten kysymysten pohjalta häistä, hautajaisista, syntymästä ja kuolemasta. Kerromme myös erilaisista tavoista ja juhlien vietosta liittyen ryhmän lasten uskontoon tai kulttuuriin. Yhteistyö vanhempien kanssa on tärkeää ja laatiessamme varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelmaa keskustelemmekin perheiden omista uskonto- ja elämänkatsomuksista sekä juhlien viettotavoista (syntymäpäivä, joulu, pääsiäinen ja muut juhlat).

5.6 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Lapsi rakentaa maailmankuvaansa omien havaintojensa, ympäristön tutkimisen ja kokemustensa kautta. Tavoitteenamme on luoda lapselle myönteinen luontosuhde, joka luo pohjan ekologiselle ajattelulle ja elämäntavalle.

Pihamme mahdollistavat lapsen monipuolisen sekä pitkäkestoisen leikin ja liikunnan, kuten pallopelit, kiipeilyn, keinumisen ja pyöräilyn. Pihaleikkivälineemme ovat monipuolisia, turvallisia ja lapsen ikätason mukaisia. Kunnioitamme lasten luovia ja itse kehittämiä pihaleikkejä ja pidämme yllä perinneleikkikulttuuria.

Keskustelemme luontoon liittyvistä päivittäisistä havainnoista ja kokemuksista, tarjoamme mahdollisuuksia erilaisiin tutkimisiin ja kokeiluihin (lumen sulattaminen, lämpötilan seuraaminen, kukan kasvattaminen siemenestä).

Retkeilemme lasten kanssa lähiluonnossa. Siellä lapsen luovuus tulee luontevasti esiin. Luontoa ja metsää käytämme eri sisältöjen (leikki, liikunta, matematiikka, äidinkieli, taiteet, askartelu) käsittelemiseen ja oppimiseen. Voimme opetella erilaisten leikkien avulla sosiaalisia ja motorisia taitoja. Nautimme luonnon rauhoittavuudesta ja kauneudesta sekä havainnoimme ja tutkimme luontoa sekä eläimiä. Seuraamme minkälaisia eläimiä ja kasveja on sekä miten vuodeaikojen vaihtelu näkyy luonnossa. Retkillä voimme kiinnittää huomion luonnonsuojelullisiin asioihin ja keskustella, miten voi suhtautua vastuuntuntoisesti ja suojella luontoa omalla käyttäytymisellään.

Rakennetussa lähiympäristössä opettelemme muun muassa miten liikutaan turvallisesti ja tutustumme lasten elinympäristöön. Erinomainen ulkoliikuntapaikka on lähikoulun liikuntakenttä, jossa käymme mm. talvisin luistelemassa. Esikoululaiset käyttävät lisäksi koulun liikuntasaleja. Lähimetsän pururadalla liikumme ympäri vuoden; kävelemme, juoksemme ja hiihdämme.

Yksikössämme on kestävän kehityksen toimintasuunnitelma. Kasvatamme ja opetamme lapsia ekologiseen ajatteluun heidän ikänsä ja käsityskykynsä huomioon ottaen. Huollamme, korjaamme ja vaihdamme ryhmien kesken leluja sekä pelejä ja neuvomme niiden käytössä, jotta ne kestäisivät pidempään. Samalla mietimme miksi näin teemme ja miksi emme aina osta uutta. Retkillä korvaamme kertakäyttöastiat pestävillä ja keräämme luontoon kuulumattomat roskat mukaamme. Neuvomme lapsia sähkön ja veden säästämiseen. Lajittelemme ja uusiokäytämme lasten kanssa erilaisia materiaaleja esimerkiksi paperit, pahvit, maitotölkit. Vantaan linjauksen mukaan saamme nauttia kerran viikossa kasvis- ja mahdollisuuksien mukaan lähi- sekä luomuruokaa.

Yksikkömme ekotukihenkilö ja luontovastaavat seuraavat yksikkömme sopimusten toteutumista ja tuovat uusia ajatuksia ja ideoita yksikköömme.

5.7 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.7.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksen järjestämme Tähdenlennon päiväkodissa sekä Mikkolan yhtenäiskoulussa yhteistyössä Mikkolan koulun kanssa yhteistoimintaluokilla (YTY). Lapset on jaettu kolmeen ryhmään: esiopetus, ensimmäinen ja toinen luokka. Jokaisella ryhmällä on oma tila. Esiopetusaikamme on kello 8-12. Yhteisesti toimimme 4-8 tuntia viikossa erilaisissa oppimisryhmissä.

Esiopetusryhmän opetuksesta vastaa lastentarhanopettaja ja alkuopetuksen opetuksesta luokanopettajat. Erityisopetuksesta vastaavat päivähoidon ja koulun erityisopettajat.

Erityistä tukea tarvitseville lapsille annamme esiopetusta Sateenkaarten ryhmässä yksilö- ja pienryhmämuotoisesti. Lapsen henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) tai tehostetun tuen suunnitelman laadimme yhteistyössä vanhempien ja lasta kuntouttavien tahojen kanssa. Kokemusta isossa ryhmässä toimimisesta esikoululaiset saavat tehdessämme YTY -luokkien kanssa yhteistyötä. Esiopetuksesta Sateenkaarissa vastaa erityislastentarhanopettaja sekä lastentarhanopettaja.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille annamme suomen kielen opetusta (S2) ja seuraamme heidän suomenkielen kehitystään kielenkehityksen seurantalomakkeen sekä käytämme apuna eurooppalaista viitekehystä, joka auttaa meitä arvioimaan lasten suomenkielen kehityksen vaiheita.

5.8.1.1 Esiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Tavoitteenamme esiopetuksessa on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä sekä oppimisvalmiuksia. Taitojen oppimisessa hyödynnämme lapsen kehitysvaiheita ja herkkyyskausia. Esiopetuksen alkaessa keskustelemme huoltajien ja lapsen kanssa yhdessä tavoitteista esiopetusvuodelle. Tällöin laadimme myös lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS).

Keskeisenä tavoitteenamme on tukea lasten tasavertaisuutta ja joustavaa koulun aloittamista. Ryhmässä toimimisen ja omatoimisuuden tukeminen, vastuu itsestä, omiin kykyihin, osaamiseen ja oppimiseen luottaminen ovat perusedellytyksiä alkuopetukseen siirtyville lapsille. Teemme kielellisen tietoisuuden alkumittauksen sekä kontrolloidun piirrostarkkailun, jossa tarkastelemme muun muassa lapsen taitoja oppimisessa, ryhmässä käyttäytymisessä ja kielellisissä valmiuksissa.

Työtapamme antavat mahdollisuuden leikkiin, elämyksiin ja luovaan toimintaan. Leikki on tärkeä lapsen monipuolisen kehityksen takaamiseksi; mielikuvitus kehittyy, lapsi jäsentää omaa maailmaansa ja purkaa kokemuksiaan. Äidinkielen, matematiikan, kädentaitojen, musiikin ja liikunnan perusvalmiuksia harjoittelemme leikkien, kokeillen ja tutkien. Käytämme konkreettisia ja monipuolisia työtapoja sekä erilaisia materiaaleja. Esiopetusta toteutamme kaikissa arjen toiminnoissa.

Yhteistoimintaluokkien kanssa toimimme suomenkielessä ja kirjallisuudessa, matematiikassa, ympäristö- ja luonnontiedossa, liikunnassa, yhteisen teeman avaushetkillä, erilaisissa kädentaidoissa, juhliin ja musiikkiin liittyvissä pajoissa ja projekteissa. Pajoissa jaamme lapsia luokka-asteesta riippumattomiin oppimisryhmiin. Yhteisissä ryhmätyöskentelyissä painotamme konkreettisia oppimis- ja opetusmenetelmiä. Meillä on koulun kanssa yhteistyönä tehty opetussuunnitelma, johon peilaamme tavoitteitamme, suunnitelmiamme sekä arviointiamme.

YTY- toiminnan tavoitteena on lähentää esi- ja alkuopetusta. Esikoululaiset saavat tuntea kuuluvansa turvalliseen yhteisöön, jossa tutut kaverit, kasvattajat ja oppimisympäristö pysyvät samoina esi- ja alkuopetuksen ajan. Esikoululaiset tutustuvat koulumaailmaan ja koululaisilla säilyy mahdollisuus leikkiin. YTY- toiminnan myötä lasten luottamus itseensä, omatoimisuus sekä sosiaaliset taidot kehittyvät, sillä heillä on mahdollisuus toimia eri-ikäisten lasten kanssa erilaisissa oppimisryhmissä.

5.8.1.2 Arviointi esiopetuksessa

Arvioinnin pohjana käytämme lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), siihen kirjattuja tavoitteita, lapsen havainnointia, päivittäisiä keskusteluja vanhempien kanssa sekä lapsen kanssa käytäviä keskusteluja ja haastatteluja. Kannustamme lasta ja ohjaamme häntä arvioimaan itseään, osaamistaan, työskentelytapojaan sekä kehittymistarpeitaan myönteisessä ilmapiirissä. Arviointimenetelminä käytämme lapsen itsearviointi -lentokonetta, henkilökohtaisia kasvunkansioita, kirjallisia kyselyjä, keväällä käytävää arviointikeskustelua sekä Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtolomakkeita (ESKO). Mahdollisten yhteistyötahojen kanssa arvioimme lapselle asetettuja erityistavoitteita. Lapsen tulevaa koulumuotoa mietimme yhdessä vanhempien ja mahdollisten tutkivien tahojen kanssa.

5.8.1.3 Oppilashuolto esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Oppilashuollossa tavoitteenamme on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Esiopetusvuoden aikana tehtävämme on huolehtia riittävä tuki lapsen kehitykselle ja taata mahdollisuus riittäville oppimisvalmiuksille. Tällä edistämme välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria sekä varmistamme kaikille tasavertaisen kasvun ja oppimisen lähtökohdan.

Esiopetuksesta kouluun siirtyminen on lapselle ja perheelle suuri muutos. Yhteistyöllä koulun kanssa pyrimme takaamaan lapselle joustavan ja mahdollisimman helpon siirtymisen kouluelämään. Havainnoimme esiopetusvuoden aikana lasten vahvuuksia, taitoja ja tuen tarpeita. Siirrämme tiedot tulevalle koululle huoltajan luvalla ESKO -tiedonsiirtolomakkeella sekä oppilashuoltoryhmässä (OHR). Opetuksen järjestämisen kannalta olennaisen tiedon voimme aina siirtää kouluun. Näin varmistamme tiedon välittymisen lapsista.

Sujuvasti kouluun - prosessin tavoitteena on moniammatillisena yhteistyönä suunnitella jokaisen tehostettua tai kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevan lapsen toimiva koulun aloitus. Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevat lapset ohjaamme yksilöllisesti Sujuvasti kouluun -työryhmään tai heille tehdään tehostettu ESKO. Tehostetun ESKOn teemme yhdessä relton ja kelton kanssa.

Oppilashuoltoryhmäämme kuuluvat syksyisin esiopetusryhmän lastentarhanopettaja ja/tai lastenhoitaja, kelto, relto, neuvolan terveydenhoitaja sekä päiväkodin johtaja, joka on ryhmän koollekutsuja. Tehtävänämme on tutustua jokaisen lapsen tilanteeseen ja olla tarvittaessa yhteydessä lasta aiemmin hoitaneisiin ja tutkineisiin tahoihin.

Keväisin n. viikolla 15 pidetään päiväkodin oma OHR, jossa käydään läpi tulevat koululaiset, jotka tarvitsevat tehostettua Eskoa ja seuraavan syksyn eskarit, jotka tarvitsevat tukitoimia päiväkodissa (pedagoginen arvio). Näihin OHR:iin osallistuu lastentarhanopettajat, kelto, relto sekä päiväkodin johtaja.

Koulut toimivat kokoonkutsujina, kun siirrämme tiedot lapsista kouluun. Oppilashuoltoryhmän kokouksiin voivat tapauskohtaisesti osallistua myös esioppilas, hänen huoltajansa, lasta tutkivat ja kuntouttavat tahot sekä neuvolan terveydenhoitaja sekä lapsen tulevan koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet.

ESKO -tiedonsiirtomallin mukaisesti 1. -luokan syksyllä koulu kutsuu koolle lapsen esiopetuksen lastentarhanopettajat, jossa saamme palautetta lapsen koulun aloituksesta sekä voimme vielä palata opettajaa askarruttaviin asioihin.

5.7.2 6 -vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

6 -vuotiaiden valmistavan opetuksen järjestämme esiopetusryhmässä eriyttäen toimintaa lapsen kielitaidon mukaan. 6 -vuotiaiden valmistavaan opetukseen otamme eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset, joiden suomenkielen taito ei vielä riitä suomenkieliseen esiopetukseen. 6 -vuotiaiden valmistava opetus on viisi tuntia päivässä, joka sisältää pienryhmässä annettavan suomi toisena kielenä -opetuksen (S2). Lapsella on henkilökohtaiset tavoitteet, jotka määrittelemme suomalaisen kielenkehityksen seurantalomakkeen sekä eurooppalaisen viitekehyksen mukaisesti. Kielenkehitystä seuraamme läpi vuoden sekä arvioimme yhdessä vanhempien kanssa kolme kertaa esiopetusvuoden aikana. Tammihelmikuun aikana olemme yhteydessä kieli- ja kulttuurikoordinaattoriin, jolle annamme tiedon kielenkehityksestä lapsen koulun aloitusta varten. Lapset siirtyvät 6 -vuotiaiden valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, mutta heille kuuluu joka tapauksessa tehostettu tuki ensimmäisen luokan ajan.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Turvallisen hoidon, kasvatuksen ja oppimisen tuen organisointi on koko työyhteisömme tehtävä. Toiminnan suunnittelu, toteuttaminen, kehittäminen ja arviointi vaativat selkeät rakenteet.

Toimivat tiimit ovat arkemme perusta ja lapsiryhmien hyvinvoinnin lähtökohta. Pidämme viikoittain ryhmäeli tiimipalaverin, jossa arvioimme toteutunutta ja suunnittelemme tulevaa toimintaa sekä mietimme yhdessä lasten kehitystä ja siihen liittyviä kehityskohteita. Tiimit voivat myös halutessaan pitää suunnitteluiltapäivän tai -illan työnsä kehittämiseksi. Suunnittelu tapahtuu tiimin tarpeiden mukaan joko päiväkodissa tai sen ulkopuolella.

Koko talon yhteisen palaverin pidämme kaksi kertaa kuukaudessa. Palaveriin osallistuu jokaisesta tiimistä yksi kasvattaja. Palaverissamme käsittelemme yhteisiä ajankohtaisia asioita ja palautteita.

Hyvinvointiryhmässämme keskitymme edistämään lasten ja henkilökunnan hyvinvointia. Ryhmä kokoaa tiimeistä tulleet pohdinnat, kuinka voimme yhteisesti parantaa lasten ja kasvattajien arkea. Ryhmään kuuluvat yksikkömme lastentarhanopettajat ja esimies. Hyvinvointiryhmämme on työstänyt muun muassa kiusaamisen ehkäisy -suunnitelmamme.

Kaksi tiimiä muodostaa yhteistyöparin eli klubin. Sovimme 1-2 kertaa vuodessa yhteisistä arkeamme helpottavista toimintatavoista sekä tapahtumista.

Järjestämme 4-6 kertaa vuodessa ammattitaitoamme kehittäviä työiltoja ja koulutusta. Työilloissamme käsittelemme eri teemoja, tarkastelemme työtämme sekä kehitämme työtapojamme. Tällöin korostuu moniammatillisen henkilökuntamme omat vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet, sillä tällöin voimme keskustella kaikki yhdessä ja jakaa osaamistamme. Koko työyhteisön kehittämispäivää vietämme kerran vuodessa. Tällöin arvioimme mennyttä toimintakautta sekä suunnittelemme ja työstämme tulevaa.

Käymme vuosittain esimiehemme kanssa henkilökohtaisen tai tiimikehityskeskustelun, jossa arvioimme kehittymistämme ja työtämme. Henkilökohtaisessa keskustelussa arvioimme osaamistamme sekä käymme läpi suunnitelmiamme, koulutustoiveitamme ja tavoitteitamme sekä arvioimme yksilöllisestä näkökulmasta työyhteisöämme ja toimintakulttuuriamme. Tiimikeskustelussa keskitymme samoihin asioihin ryhmän toimivuuden ja kehittymisen kannalta.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Vanhemmat ovat lapsensa ensisijaiset kasvattajat ja parhaat asiantuntijat. Meillä ammattikasvattajilla on puolestaan ammatillinen tieto ja osaaminen lapsen kehityksestä ja sen ohjauksesta. Meidän yhteistyömme on siis kaikkein tärkein lapsen hyvinvointiin, kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen vaikuttava asia. Varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Yksikössämme yhteistyötä tehdään varhaiskasvatuksen linjausten mukaisesti lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa.

Keskeisiä yhteistyökumppaneitamme ovat muun muassa konsultoiva erityislastentarhanopettaja, kieli- ja kulttuurikoordinaattori, koulu, terapeutit, neuvola, perheneuvola ja sosiaalityöntekijät. Lisäksi käytämme hyväksemme kirjaston sekä seurakuntien palveluja. Tiedonsiirto muiden päiväkotien kanssa on tärkeää lapsen siirtyessä meille tai meiltä pois.

Lapsen tuen tarvetta koskevista asioista vastaavat päivähoidon henkilöstön lisäksi konsultoivat erityislastentarhanopettajat. KELTO on kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija, jonka tehtävänä on ohjata ja opastaa päivähoidon henkilöstöä ja vanhempia lapsen tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa. KELTO osallistuu lasten tuen tarpeen arviointiin, tutkimuksiin ohjaukseen sekä tuen suunnitteluun ja seurantaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Jos lapsen tuen tarve on tiedossa päivähoitopaikkaa haettaessa, KELTO on yhteydessä perheeseen ennen päivähoidon aloittamista.

Yksikössämme työskentelee resurssierityislastentarhanopettaja (RELTO). RELTOlla on erityispedagogista osaamista, keinoja ja menetelmiä käytössään, jotka tukevat lapsen kehitystä. RELTO ja ryhmän kasvattajat suunnittelevat toimintaa yhdessä sekä konsultoivat toinen toistaan lapsen asioissa. RELTO tekee yhteistyötä myös johtajan ja KELTON kanssa, muun muassa lasten valintaa ja sijoittelua koskevissa asioissa. Hän myös auttaa kasvattajia kasvun ja oppimisen tuen kaavakkeiden täyttämisissä. RELTOn työpisteen määrittelee vuosittain Alueellinen kasvun ja oppimisen tuki -työryhmä (AKOT).

Teemme yhteistyötä neuvolan ja vanhempien kanssa edistääksemme yhdessä lapsen fyysistä ja psyykkistä terveyttä, kehitystä sekä hyvinvointia. Vantaalla otettiin uuden neuvola-asetuksen myötä käyttöön leikki-ikäisten laaja terveystarkastus, Hyve-malli. Ennen tätä laajaa terveystarkastusta lapsiryhmän kasvattaja ja vanhemmat keskustelevat lapsen hyvinvointiin liittyvistä asioista. Nämä kirjaamme tiedonsiirtolomakkeelle, jonka vanhemmat vievät mukanaan neuvolaan. Neuvolaterveydenhoitajan ja lääkärintarkastuksen jälkeen kerätty tieto palaa neuvolan täydentämänä, vanhempien luvalla takaisin meille. Esiopetusikäisten kanssa neuvolan terveydenhoitaja osallistuu OHR:ään.

Neuvolan perhetyöntekijän kanssa olemme yhteistyössä silloin, jos perhe tarvitsee tukea arjen hallintaansa ja lapsensa kasvatustehtävään. Perhetyöntekijä tukee ja edistää tukea tarvitsevien perheiden elämänhallintaa. Neuvolan tarjoama perhetyö on perheen tarpeista lähtevää, lyhytkestoista ja ennaltaehkäisevää työtä.

Alueellinen moniammatillinen kuntoutustyöryhmä (KTR) on keskeinen osa perusterveydenhuollon kuntoutusyksikön toimintaa. KTR:n tehtävänä on jatkotutkimusten tarpeen arviointi, niihin ohjaaminen, lapsen kuntoutuksen suunnittelu, toteutus sekä seuranta. Työryhmän jäseninä toimivat lääkäri, eri terapeutit, psykologi, neuvola- tai kouluterveydenhoitaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, perheneuvolan ja lastensuojelun

työntekijä sekä kuntoutussihteeri. Ollessamme huolissamme lapsen psyykkisestä, sosiaalisesta tai fyysisestä hyvinvoinnista tai kehityksestä, olemme yhteydessä KELTOon. KELTOn ja perheen kanssa neuvoteltuamme, asia viedään eteenpäin KTR:ään. KTR määrittelee ohjataanko lapsi psykologille, toiminta-, puhe-, ravitsemus- tai fysioterapeutille tms. Näiden tahojen kanssa yhteistyömme on konsultoivaa eli meille neuvoja antavaa tai he voivat ohjata lapsen jatkotutkimuksiin. Nämä kaikki tahot osallistuvat yhteistyössä vanhempien ja meidän kanssamme lapsen kuntoutuksen suunniteluun. He ovat myös mukana laatimassa lapsen tehostetun tuen suunnitelmaa.

Alueellinen kasvun ja oppimisen tuki -työryhmä (AKOT) määrittelee tukitoimia silloin, kun lapsella on todettu tuen tarvetta kehityksessään. Tukitoimien vaihtoehdot ovat avustajan tai relton tuki, pienennetty ryhmä, integroitu ryhmä tai erityisryhmä. AKOT -työryhmään kuuluvat varhaiskasvatuspäällikkö, keltot ja yksi alueen päiväkodin johtaja.

Perheneuvolaa, lastensuojelua sekä puheterapeutteja voimme konsultoida sekä nimettömänä että perheen luvalla nimellä. Puheterapeutille ja perheneuvolan käynnille voimme ohjata lapsen myös suoraan. Lapsi ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta voimme vähentää havaitsemalla varhaisessa vaiheessa alle kouluikäisten lasten huolenpitoon ja kasvatukseen liittyvät ongelmatilanteet. Lain mukaan meidän on ilmoitettava lastensuojeluviranomaiselle lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat tekijät tai lapsen oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä. Yksikössämme lastensuojeluilmoituksen tekeminen on päiväkodin johtajan vastuulla.

Kehitysvammaisten ja autististen lasten kohdalla teemme yhteistyötä vammaispalvelun kanssa. Palveluohjaajat osallistuvat yhteistyöneuvotteluihin perheen ja meidän kanssamme.

Lasten asioita käsittelemme aina luottamuksellisesti, vaitiolovelvollisina ja vain vanhempien luvalla. Vanhemmat voivat halutessaan osallistua lastaan koskevan asian käsittelyyn.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö ja oppilashuolto koskevat kaikkia hoidossamme olevia lapsia. KELTO käy vähintään kerran vuodessa havainnoimassa, konsultoimassa sekä keskustelemassa lapsista ja ryhmän tilanteesta. Yksikössämme toimiva hyvinvointiryhmä on myös osa tätä hyvinvointi- ja oppilashuoltotyötä. Sen tehtävänä on edistää hyvinvointia ja estää sitä uhkaavia tekijöitä yhdessä muiden työntekijöiden kanssa. Tehostettua oppilashuoltotyötä teemme 4 -vuotisneuvolatarkastusten, kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien sekä esiopetusikäisten lasten kohdalla. Nämä ovat ryhmän kasvattajien sekä yhteistyötahojen kanssa tehtävää työtä.

Hyvinvoinnin perustana on turvallinen fyysinen ja henkinen kasvuympäristö. Tavoitteenamme on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen. Hyvinvointia edistämme yhteistyössä vanhempien kanssa. Avainasemassa ovat päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa, vanhempainillat, yhdessä laaditut varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat sekä ryhmien omat suunnitelmat, joiden perustana ovat lasten yksilölliset suunnitelmat. Nämä ovat tärkeä osa avointa vuorovaikutusta, jonka keskiössä on arvostava työote suhteessa lapseen, perheeseen ja sen lisäksi omaan työhömme.

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä. Oppilashuollon tavoitteenamme on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö. Tavoitteenamme on myös lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Tällä edistämme välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Meille on tärkeää, millaisen kuvan annamme yksiköstämme ja kasvattajistamme. Haluamme, että ystävällisyytemme, vahva ammatillisuutemme sekä työhön sitoutumisemme näkyvät niin perheille kuin päiväkodin piha-aitojen ulkopuolellekin. Palvelualttius ja -ohjaus ovat tärkeä osa työtämme; me osaamme kertoa sekä omasta yksiköstämme että ohjata oikeaan paikkaan, jos meiltä ei vastausta löydy.

Pedagogiset menetelmät, arvot, kasvatuksen päämäärätietoisuus ja ammattikasvattajuus ohjaavat työtämme lasten parissa. Näistä asioista meillä on mahdollisuus keskustella perheiden kanssa varhaiskasvatus- sekä esiopetussuunnitelman teon yhteydessä. Tiedotamme perheitä toiminnastamme kotikirjeillä ja muilla tiedotteilla. Yhteyttä huoltajiin pidämme myös puhelimitse.

Viestinnästä ja tiedottamisesta vastaa yksikön johtaja. Yksikön omat nettisivut antavat tietoa päiväkodistamme.

Vantaa

Vantaan kaupunki
Saturnuksen toimintayksikkö
Kaakkoisväylä 8
09 839 32 463

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Hepopuiston toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

Sisällys 0
1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 1
2.1 Arvolähtökohdat 1
2.2 Kasvattajuus 2
2.3 Lapsikäsitys 2
3 Lasten puheenvuoro 3
4 Yhteistyö perheiden kanssa 4
5 Työ lasten parissa 5
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 5
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 5
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 6
5.4 Lasten leikki 6
5.5 Oppimistoimintojen organisointi 8
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 8
5.6.1 Monikulttuurisuuden kohtaaminen 8
5.6.2 Katsomukselliset kysymykset 9
5.7 Kasvun ja oppimisen tuki 9
5.7.1 Vantaan varhaiskasvatuksen kolmiportainen malli 9
5.8 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 10
5.9 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 11
5.9.1 Esiopetuksen järjestäminen 13
5.9.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 13
5.9.3 Perhepäivähoidon järjestäminen 13
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 14
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 14
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 14
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 14

1 Johdanto

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma perustuu valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen perusteisiin ja Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Hepopuiston toimintayksikköön kuuluvat Hepopuiston päiväkoti, Heporinteen päiväkoti sekä Etelä-Hakunilan alueella työskentelevät perhepäivähoitajat.

Hirviö, Tyttö 4- vuotta

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Henkilökunnan yhteisenä arvopohjana on eettisyys; toisista ihmisistä ja ympäristöstä välittäminen. Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on kohdata lapsi persoonallisena, yksilöllisenä ihmisenä. Jokainen lapsi kehittyy omaa tahtiaan. Päivähoidossa opitaan leikin kautta. Leikin avulla lapsi käy läpi kokemuksiaan, iloja ja suruja sekä prosessoi tapahtumia ja oppimiaan asioita. Myös käsitteiden oppiminen tapahtuu suurelta osin leikin kautta.

Vantaan kaupungin arvoja ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Hepopuistossa innovatiivisuudella tarkoitetaan rohkaisevaa ja kannustavaa ilmapiiriä, joka sallii luovuuden. Toiminta on suunnitelmallista ja joustavaa. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään läpi toimintavuoden.

Kestävä kehitys näkyy muun muassa ympäristötietoisuutena. Hepopuistossa lajitellaan jätteet ja kierrätetään tavaroita. Vanhoille tavaroille voidaan keksiä uusia käyttötarkoituksia esimerkiksi lasten tehdessä omia taideteoksiaan. Käytämme askarteluissa luonnonmateriaaleja, joita käymme keräämässä lähiympäristöstä. Kierrätämme jätteet yhdessä lasten kanssa ja tutustumme luontoon. Sijaintimme mahdollistaa luontoon tutustumisen esimerkiksi pienten luontoretkien muodossa.

Puhumme lapsille suomalaisesta kulttuuriperinteestä. Olemme avoimia uusille kulttuureille ja pidämme erilaisuutta rikkautena. Suhtaudumme myönteisesti erilaisuuteen ja opetamme lapsille aikuisten esimerkin kautta omaa sekä muita kunnioittavaa asennetta. Suhtaudumme toisiimme positiivisesti ja arvostavasti. Harjoittelemme arjessa muita ihmisiä huomioon ottavia käytöstapoja.

Yksikön päiväkodeissa ryhmät tekevät yhteistyötä keskenään. Yhteistyön muotoina ovat muun muassa kuukausittain järjestettävät yhteiset lauluhetket. Pyrimme luomaan turvallisen ilmapiirin, jossa on sekä lasten että aikuisten hyvä olla.

2.2 Kasvattajuus

Henkilökunta toimii yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Kasvattajat ovat lapsia varten. He tukevat ja ohjaavat lasta hänen kehityksessään ottaen huomioon lapsen persoonan ja tarpeet. Kasvattaja on kiireetön, herkkä ja empatiakykyinen. Pidämme tärkeänä, että lasta kehutaan ja kannustetaan sekä iloitaan hänen kanssaan arjen pienistä onnistumisen kokemuksista.

Luomme lapselle turvallisen ympäristön, jossa on mahdollisuus oppia ja kokea uusia asioita. Turvallinen ympäristö käsittää lasta palvelevan ja siistin fyysisen ympäristön, ammattitaitoisesta henkilökunnasta koostuvan psyykkisen ympäristön sekä sosiaalisen ympäristön, joka toimii yhteisöllisesti ottaen huomioon jokaisen ryhmäläisen omana persoonana.

Kasvattajat tekevät yhteistyötä perheiden kanssa, jotta lapselle voitaisiin yhdessä tarjota hyvät kasvun ja kehityksen edellytykset.

2.3 Lapsikäsitys

Lapsi on kokonaisvaltainen oppija, joka oppii leikin ja jäljittelyn kautta. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla ja kokea uusia asioita sekä oppia ympäristöstään. Lapsi nähdään aktiivisena toimijana, jolla on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön. Lasten ehdotukset ja kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon, kun toimintaa suunnitellaan. Toimintasuunnitelmista ei tehdä liian sitovia, jolloin toimintaa voidaan muokata tilanteen mukaan esimerkiksi lasten toiveiden mukaan. Kaikessa toiminnassa huomioidaan myös lapsen oikeus olla osallistumatta ohjattuun toimintaan.

Päivähoidossa huomioidaan lapsen ikä sekä kehitystaso ja tarjotaan niiden mukaista toimintaa. Jokainen ryhmä tekee oman toimintasuunnitelman sekä syksyksi että kevääksi. Toimintasuunnitelma laaditaan niin, että se palvelee juuri kyseistä ryhmää.

3 Lasten puheenvuoro

Olemme keränneet haastattelemalla lapsia heidän ajatuksiaan päivähoidosta. Osa lapsista on kuvannut päivähoitoa piirtämisen avulla. Kysyimme lapsilta onko heistä mukavaa tulla päivähoitoon, mitä hoidossa tehdään, mikä on mukavinta ja mikä ikävintä päivähoidossa. Lopuksi kysyimme, mitä lapset haluaisivat tehdä päivähoidossa. Haastatteluun ovat vastanneet päiväkodissa olevat lapset.

Tuletko päiväkotiin mielelläsi?

”En, pitää herää niin aikaisin” Tyttö 6- vuotta

”Tulen mielelläni. Mulla on ikäväkin lomalla” Tyttö 5- vuotta

Mitä päiväkodissa tehdään?

”Mä täällä päiväkodissa leikin ritareilla” Poika 4- vuotta

”Siel ei saa lyödä” Tyttö 6- vuotta

”Leikitään, syödään, levätään, piirrellään, sitten askarrellaan, sitten aamupiiri, sitten katotaan lehtiä, kun tullaan ulkoa, sitten tehdään palapeliä, sitten tehdään junarata” Tyttö 4- vuotta

Mikä päiväkodissa on mukavinta?

”Päästä nukkarista pois” Tyttö 5- vuotta

”On sanoa kivasti aikuiselle, että on kaunis” Tyttö 5- vuotta

”Jumppis” Tyttö 6- vuotta

”Leikkii ulkona hippaa, sitten jumppis siellä voi rakentaa majan, sitten legoilla” Poika 6- vuotta

’’Leikkiä lallella (nallella)” Tyttö 4- vuotta

Mikä on ikävintä tai vähemmän mukavaa päiväkodissa?

”Juoksusta sisällä en tykkää” Tyttö 6- vuotta

”En tykkää leikkii barbeillä” Poika 6- vuotta

”En tykkää noista autoista” Poika 5- vuotta

”Nukkuminen päiväkodissa on niin kyllästyttävää, kun ei voi leikkiä” Tyttö 5- vuotta

’’Kun jokaisella on pahamieli” Tyttö 4- vuotta

Mitä haluaisit tehdä päiväkodissa?

”Leikkiä Hero-leikkejä. Ne on sellaisia legoja, vähän sellaisia robotteja ja myös leikin mun kavereitten leluilla” Poika 5- vuotta

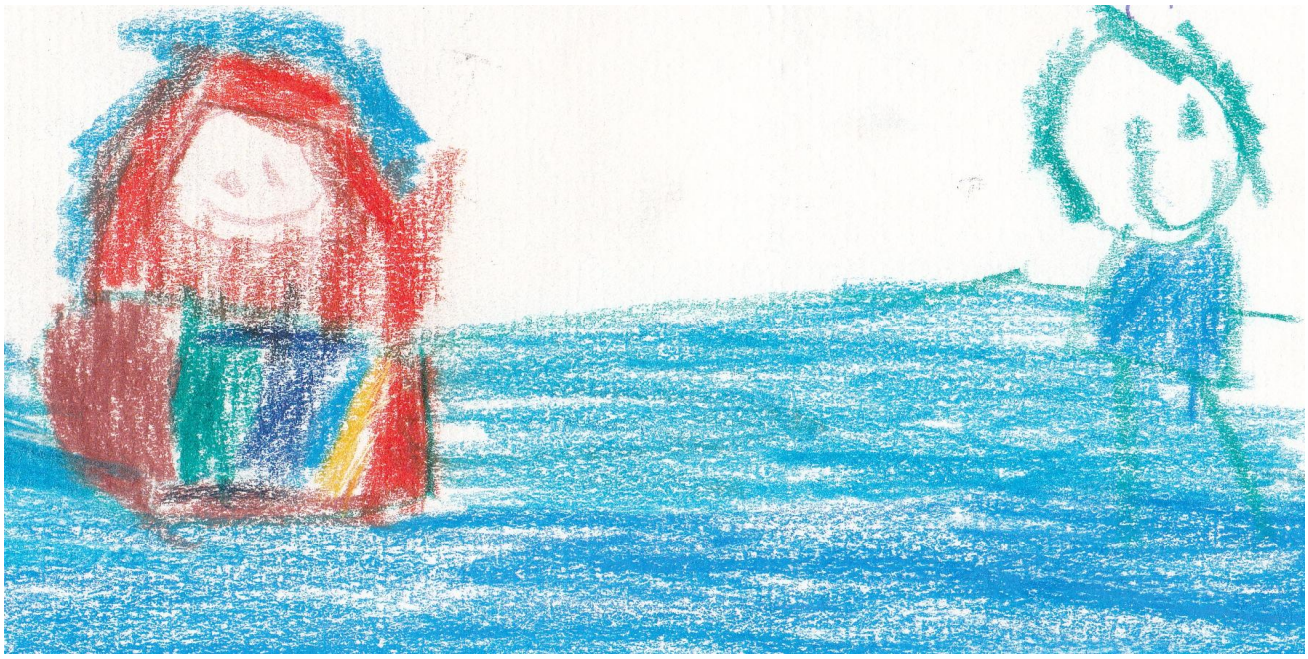
”Olla jumppiksessa hippaa” Poika 6- vuotta

”Vesileikkiä” Tyttö 6- vuotta

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Jokaisesta lapsesta tehdään vanhempien kanssa vuosittain varhaiskasvatussuunnitelma, joka ohjaa lasten kanssa toimimista. Suunnitelman tarkoituksena on yhdessä vanhempien kanssa keskustella siitä, miten lapsen kasvua ja kehitystä voidaan tukea. Lapsen päivittäiset kuulumiset vaihdetaan lapsen haku- ja tuontitilanteissa.

Lasten vanhempien kanssa pyrimme kasvatuskumppanuuteen, jossa otetaan huomioon lapsi niin kotioloissa kuin päivähoidossakin. Kasvattajat ottavat huomioon perheiden oman kulttuurin sekä arvot. Vanhempia kuunnellaan sekä ollaan avoimia heidän toiveilleen ja ajatuksilleen koskien lapsen kasvua sekä lapsen päivähoidon järjestämistä. Tarkoituksena on saada lasten vanhempien kanssa aitoa välittävää keskustelua, joka palvelee lapsen tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla.

Talvileikit Tyttö 5- vuotta

Arjen kohtaamisten lisäksi järjestämme perheiden kanssa yhteisiä tapahtumia. Näistä esimerkkeinä ovat muun muassa kevät- sekä joulujuhlat ja isän- sekä äitienpäivä näyttelyt. Ryhmät järjestävät syksyisin lasten vanhemmille vanhempainiltoja, joissa kerrotaan päiväkodin toiminnasta ja tavataan muita vanhempia. Päivä-

kodin varhaiskasvatussuunnitelma on vapaasti vanhempien luettavissa. Myös nettisivuilta löytyy tietoa päiväkodista.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Tunne-elämän rikastuttamisen ja luovan ajattelun kehittymisen lisäksi äidinkielen tavoitteita ovat kielellinen tietoisuus, puheenkehitys, eläytymiskyky, ilmaisu- ja kuuntelemistaito. Päivähoidon arkeen kuuluvat lorut, sadut, keskustelut (ruokapöytäkeskustelut mukaan lukien), nukketeatteri, aistiharjoitukset, draamaa, tarinateatterit ja saduttaminen.

> *”Olipa kellan nääään (näyttää käsillään) iso nalle ja se piti hilmuisesti jäätelöstä. Kun se heläsi keväällä, se söi heti suklaajäätelöö. Sit se lähti ulos leikkimää ja löys kaks kavelia, pupun ja olavan. Ne oli hippaa, mut olava kalkas puuhun ja pupu meni piiloo koloo, nii se nalle jäi yksi. Sit se meni takas kotii ja söi lisää jäätelöö.”*
> 4- vuotiaan pojan sadutus

Pyrimme myös tukemaan kielen kehitystä kuvakorttien ja tukiviittomien avulla. Kuvakortteja voidaan käyttää esimerkiksi siirtymätilanteissa, joissa lapselle näytetään kuvaa seuraavasta tilanteesta kielellisen ohjeistuksen lisänä. Lapset ovat ainutlaatuisia ja välillä joudutaankin etsimään oikeanlaista kommunikointitapaa kielellisten ongelmien vuoksi. Kasvattajan vastuulla on miettiä yhdessä vanhempien kanssa, mitkä keinot voisivat toimia juuri kyseisellä lapsella. Kielen kehityksessä ilmenee usein eritasoisia haasteita kirjainvirheistä puheen ymmärtämisen vaikeuksiin. Tällöin on hyvä ottaa huomioon mahdolliset lisätukitoimet, kuten puheterapeutin tarjoamat palvelut. Kuitenkin päivähoidossa ensisijaisena pidetään päivittäistä kohtaamista lapsen kanssa, ja kuinka siitä saadaan mahdollisimman vuorovaikutteinen ja positiivinen.

Muuta kuin suomenkieltä äidinkielenä puhuvien (S2- suomi toisena kielenä) lasten määrä kasvaa päivähoidossa koko ajan. Tämän vuoksi Vantaalla kiinnitetään huomiota heidän suomenkielentaitoonsa, jotta koulun aloitus onnistuisi parhaalla mahdollisella tavalla. Päivähoidossamme järjestetään tarpeen vaatiessa enemmän suomenkielen opetusta sitä tarvitseville. Opetus tapahtuu muun muassa kuvien, laulujen, leikkien, lorujen kautta. Monikulttuuristen lasten kanssa voidaan esimerkiksi pitää kerran viikossa ylimääräinen lyhyt tuokio, jossa harjoitellaan värejä maalaamisen avulla tai kehonosia laululeikkien avulla. S2-toiminan sisällön ja tarpeen määrittelee kukin kasvattajatiimi lukuvuoden alussa, joten toiminta voi olla sisällytettynä muuhun toimintaan tai järjestettynä erillisenä osana.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Yksikössämme nähdään lasten oman yhteisön ja kulttuurin kehittyminen tärkeänä osana yhteisöllisyyttä. Lasten annetaan liikkua ja kokeilla rajojaan turvallisuuden puitteissa. Lapsille tyypillistä hassuttelua ei kielletä, vaan se sallitaan ja siihen voi aikuisetkin osallistua. Hauska ja leppoisa ilmapiiri antavat lapsille mahdollisuuden vaikuttaa päivän kulkuun ja toiminnan sisältöön. Ulkoilussa lapset voivat leikkiä yli ryhmärajojen eli esimerkiksi eri ryhmissä olevat sisarukset pääsevät touhuamaan päivän aikana myös yhdessä.

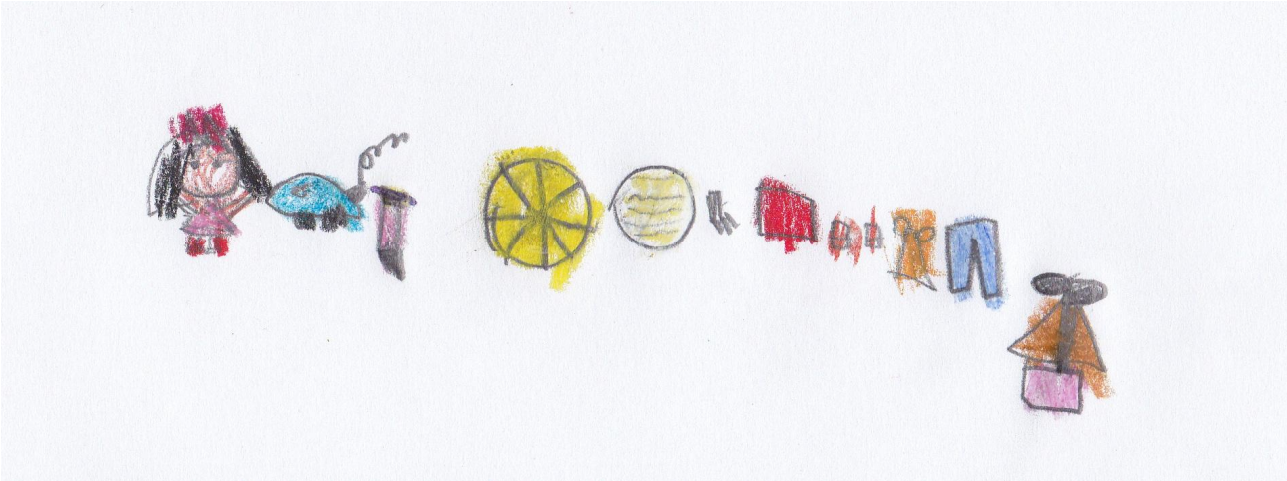
Käytöstapoja ja rajoja ei kuitenkaan voi unohtaa. Harjoittelemme päivittäin eri arjenaskareisiin liittyviä tapoja, esimerkiksi kuinka käyttäydytään ruokailussa ja miten kaveria kunnioitetaan. Yksikössämme on tehty myös kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma, jossa korostetaan aikuisen roolia ja esimerkkinä olemista. Aikuisen tehtävä on olla läsnä, opastaa, ohjata, osallistua ja havainnoida. Lasten kanssa puhutaan kiusaamisesta ja tehdään selväksi, ettei sitä sallita. Harjoittelemme myös oikean ja väärän tarkoituksia, esimerkiksi draaman, nukketeatterin ja satujen avulla.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Aamuvuorolainen aukaisee päiväkodin ja ottaa ensimmäiset lapset vastaan yhteen ryhmätilaan. Seuraavien työntekijöiden saapuessa lapset jakaantuvat omiin ryhmiinsä. Aamulla toiminta on rauhallista leikkiä. Aamupala tarjoillaan kello 8.00 – 8.30, jonka jälkeen alkaa ohjattu toiminta ja pienryhmät. Pidämme tärkeänä myös pihaleikkejä, joten ulkoilemme sekä aamu- että iltapäivisin. Lapsille tarjotaan päivän aikana aamiaisen lisäksi lämmin lounas aamupäivän aherruksen päätteeksi ja välipala päivälevon jälkeen. Iltapäivän ohjelma sisältää lasten leikkiä ja ulkoilua.

Struktuuri ja toiminnan ennakoitavuus luovat turvallisuutta ja jäsentävät lapsen päivää. Toiminta on suunniteltu niin, että lapset saavat vuorotellen tarpeeksi lepoa, aktiviteettejä ja leikkiä. Suunnittelussa tärkeää on muistaa joustavuus, lasten keskittymiskyvyn rajat sekä vireystilojen vaihtelu.

Lapsen tulee saada kokeilla ja tehdä asioita itsenäisesti, esimerkiksi pukeutumistilanteissa lasta kannustetaan toimimaan itse. Aikuiselta saa kuitenkin aina apua tarvittaessa. Onnistumisen ja epäonnistumisen kokemukset kasvattavat lasta rohkeammaksi ja opettavat, ettei epäonnistumista tarvitse pelätä. Tehdessään itse lapsi oppii myös hallitsemaan ympäristöään omien kykyjensä mukaan.

Päivänkulku, Tyttö 6- vuotta

5.4 Lasten leikki

Päivähoidossa tuetaan erilaisten ohjattujen leikinomaisten toimintojen kautta lasten erilaisia kykyjä ja taitoja. Leikinomaisia toimintoja ovat muun muassa askartelu, jumppatuokiot ja roolileikit. Leikki tarjoaa lapsille tilaisuuden harjoitella sosiaalista, älyllistä ja tunne-elämän kehitystä sekä yhteiskunnan normeja. Leikki auttaa lasta kehittymään kokonaisvaltaisesti ja lapsi voi toteuttaa mieleisiään asioita leikin kautta.

Leikki on tärkeä osa lapsen kasvua ja kehitystä, joten siihen panostetaan päivähoidossa. Lapset tarvitsevat aikuisen tukea, jotta leikistä tulisi mahdollisimman onnistunut kokemus. Aikuinen mahdollistaa ajan, paikan ja leikin keston. Leikille annetaan aikaa ja samaa leikkiä saa jatkaa mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi aamiaisen jälkeen. Usein pahamieli tulee juuri siitä, kun lapsi joutuu siivoamaan hyvän leikin jonkin muun toiminnan vuoksi. Pyrimme siihen, että leikki olisi pitkäkestoista ja kaikille mieluisaa. Ketään ei jätetä leikistä ulkopuolelle.

Aikuisen vastuulla on leikin eteenpäin vieminen. Leikin aikana lasten välille tulee erimielisyyksiä ja niitä selvitetään yhdessä aikuisen kanssa. Erimielisyyksistä keskustellaan yhdessä ja pohditaan, miten ne ratkaistaan, niin että leikki voi jatkua.

Lapset saavat kokeilla erilaisia leikkejä oman kiinnostuneisuutensa mukaan. Aikuinen ei ohjaa lasta leikkimään tietynlaisia leikkejä lapsen sukupuolen tai muiden ominaisuuksien mukaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että aikuinen ei tarjoa esimerkiksi pojille vain autoleikkejä tai tytöille nukkeja, vaan lapsi saa kokeilla erilaisia leikkejä ja näin löytää itselleen mieluisimman leikin.

Pienimpien lasten kohdalla aikuisen apu tuo leikkiin monipuolisuutta ja uusia toimintamalleja. Aikuinen voi esimerkiksi ohjata leikkiä rakentamalla tuoleista linja-auton ja toimimalla itse kuljettajana, joka myy lippuja eri kaupunkeihin. Näin lapsille voidaan opettaa erilaisia leikin mahdollisuuksia. Rikkaan mielikuvituksensa johdosta lapset alkavat pian luoda omia leikkejään.

Leikkitilanteissa lapset pyritään jakamaan pienempiin ryhmiin, jotta jokainen saa tilaa omalle leikilleen. Lapsille järjestetään myös tarvittaessa mahdollisuus leikkiä yksin. Tämä koetaan tärkeänä yksikössämme ja sille annetaan samanlainen mahdollisuus kuin ryhmäleikille.

Yksikössämme on monipuoliset mahdollisuudet niin sisä- kuin ulkoleikkiin. Hyödynnämme lähialueen metsää sekä ympäristökasvatuksessa, monipuolisessa liikunnassa, että leikissä. Ulkoilu ja ulkoleikit kuuluvat tärkeänä osana jokapäiväiseen päiväohjelmaamme. Emme pelkää vesi- tai kurakelejä, vaan pyrimme ulkoilemaan säällä kuin säällä. Lasten mielikuvitus pääsee valloilleen varsinkin metsäretkillä, kun kivet muuttuvat peikoiksi ja kävyt niiden ruuaksi. Lapset nauttivat metsän tutkimisesta ja sen tarjoamista leikkimahdollisuuksista, esimerkiksi keppitaisteluista, majanrakentamisesta ja kiville kiipeämisestä.

Susileikki, Poika 4- vuotta

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Päiväkodissa toiminta perustuu niin sanottuun pienryhmätoimintaan. Perhepäivähoidossa lapsiryhmä on jo valmiiksi pienempi kuin päiväkodissa. Pienryhmätoiminnassa lapset ovat jaettu noin kolmeen pienempään ryhmään, joissa harjoitellaan ja kokeillaan erilaisia asioita. Ryhmät pyritään muodostamaan lapsista niin, että ne palvelisivat parhaalla mahdollisella tavalla lasten oppimista, esimerkiksi sekoittaen eri-ikäisiä tai taidoiltaan erilaisia lapsia. Pienryhmät mahdollistavat myös niin sanotun ”viskari-toiminnan” eli viisivuotiaille tarkoitetun oman toiminnan.

Pienryhmä mahdollistaa lapsen oppimisen paremmin kuin suuri lapsiryhmä. Pienessä ryhmässä aikuisella on enemmän aikaa yhtä lasta kohden, oppimistilanne on rauhallisempi ja lapset saavat paremmin ”oman äänensä” kuuluviin. Päiväkodissa on myös ohjelmaa koko lapsiryhmälle kerrallaan, mutta pääsääntöisesti toiminta tapahtuu pienryhmissä, joiden toiminnasta ja suunnittelusta vastaavat niin lastentarhanopettajat kuin lastenhoitajatkin. Lisäksi päivähoidossa kiinnitetään huomiota toimintaympäristöön. Tilat järjestetään niin, että ne tukevat toimintaa. Lapset voidaan esimerkiksi jakaa eri huoneisiin tai muuten käyttää erilaisia tiloja hyödyksi.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Hakunilassa kokoontuu kaksi kertaa vuodessa monikulttuurisuustyöryhmä, johon kuuluvat päiväkodin johtajat ja jokaisesta yksiköstä valitut monikulttuurisuusvastaavat. Työryhmä jakaa tietoa muun muassa koulutuksista ja monikulttuurisuuteen liittyvistä asioista sekä kehittävät ja pohtivat muita siihen liittyviä kysymyksiä.

Monikulttuurisuusvastaava jakaa tietoa päiväkodin henkilökunnalle. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori on päivähoidon henkilöstön tukena muun muassa antaen tietoa ja neuvoja monikulttuuristen lasten tukemiseksi.

On tärkeää, että varhaiskasvatuksen henkilöstö on tietoinen lapsen kielellisen kehityksen vaiheista ja teoriasta. Henkilöstöllä on oikeus ja velvollisuus osallistua täydennyskoulutuksiin. Heidän tulee keskustella vanhempien kanssa perheiden kulttuurista ja tavoista. Päivähoidon käytössä on tulkkipalvelu ja keskusteluissa perheiden kanssa tulee käyttää tulkkia aina, kun henkilökunta tai vanhemmat tuntevat sitä tarvitsevansa.

Päivähoidossa eri kulttuuritaustaiset lapset kohtaavat tuoden keskuuteemme oman kielen sekä kulttuurin tapoja ja perinteitä. Toiminta suunnitellaan jokaisen lapsen tarpeet, kulttuuritaustan ja äidinkielen huomioon ottavaksi. Monikielisen- ja kulttuurisen lapsen kohdalla, jonka molemmat vanhemmat ovat maahanmuuttajataustaisia, suunnitelma sisältää myös kaksikielisyyden suunnitelman. Suunnitelmaan kirjataan suomenkielen opettamisen menetelmät, tavoitteet ja sisältö. Sen toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisin väliajoin.

5.6.2 Katsomukselliset kysymykset

Päivähoidossa tutustutaan kristillisiin juhlapyhiin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin, esimerkiksi joulu- ja pääsiäiskirkko. Lasten kanssa keskustellaan hyvistä tavoista, toisten huomioon ottamisesta ja kunnioittamisesta, sekä oikean ja väärän merkityksestä. Vanhempien kanssa keskustellaan heidän toiveista omaan kulttuuriin ja uskontoon liittyen.

On tärkeää että lapsen omaa uskontoa tai muuta katsomuksellista taustaansa ja tapoja arvostetaan ja kunnioitetaan. Jokaisella lapsella on mahdollisuus ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Tärkeää on ottaa huomioon lapsen kehitystaso.

5.7 Kasvun ja oppimisen tuki

Päivähoidon henkilökunnalla on velvollisuus antaa päivähoidon aloittavalle perheelle kotona täytettäväksi ”Lapsi kotioloissa” – kaavake. Vanhemmat kirjaavat kaavakkeeseen tärkeitä asioita lapsesta, joita päivähoidon henkilökunnan on hyvä tietää. Päivähoidon aloittavan lapsen vanhemmat täyttävät yhteystieto- ja hoitoaikasopimus-kaavakkeet. Lisäksi henkilökunta laatii jokaiselle lapselle yhdessä vanhempien kanssa yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tai kaavakkeen neuvolan 4-vuotistarkastusta varten.

Kaavakkeisiin kirjataan lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyviä asioita sekä mahdolliset tuen tarpeet ja tukimuodot. Vanhempien kanssa keskustellaan heidän toiveistaan ja odotuksistaan siitä, miten päiväkodissa tuetaan lapsen kasvua ja oppimista. Henkilökunta luo kannustavan ja innostavan ilmapiirin, jossa lapsi voi turvallisesti harjoitella ja kokeilla asioita.

5.7.1 Vantaan varhaiskasvatuksen kolmiportainen malli

Vantaan varhaiskasvatus jaetaan kolmiportaiseen malliin. Kolmiportaisen tuen muodot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tavoitteena on, että lapsen tuen tarve havaitaan mahdollisimman varhain ja sitä annetaan mahdollisimman paljon yleisen tuen tasolla. Tukea tulee tarjota lapselle heti tarpeen ilmentyessä ja se kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, nelivuotisneuvola arviointikaavakkeeseen tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Yleinen tuki on ohjausta ja tukea, johon jokaisella lapsella on oikeus päivähoitopäivän aikana. Yleinen tuki on ennaltaehkäisevää ja siitä keskustellaan yhdessä vanhempien ja päivähoidon kasvatusvastuullisen henkilön kanssa. Yleisen tuen tukitoimia ovat muun muassa havainnointi sekä pienryhmätoiminta. Päivähoidosta asiakkaita ohjataan tarpeen mukaan neuvolaan, perheneuvolaan tai terapeuteille.

Tehostettua tukea annetaan, mikäli lapsi tarvitsee säännöllistä tukea ja samanaikaisesti useita pedagogisia tukimuotoja kuten terapeuttipalvelut. Tehostettu tuki ehkäisee ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasaantumista. Tuen suunnitelma laaditaan yhdessä vanhempien, päivähoidon kasvatusvastuullisen henkilön, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja mahdollisesti muiden asiantuntijoiden kanssa.

Erityistä tukea annetaan lapselle, jolle tehostettu tuki todetaan riittämättömäksi. Ennen erityisen tuen päätöstä laaditaan pedagoginen selvitys, jossa tulee ilmetä millaisia tukitoimia on annettu, ja miten ne ovat vaikuttaneet. Erityisen tuen päätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Yleensä erityistä tukea tarvitsevat lapset kuuluvat pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin. Näitä lapsia ovat muun muassa diagnoosin saaneet ja kehitysvammaiset lapset. Tuen suunnitelma laaditaan yhdessä vanhempien, päivähoidon kasvatusvastuullisen henkilön, konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja mahdollisesti muiden asiantuntijoiden kanssa ja kirjataan lapsikohtaiseen suunnitelmaan tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan. Erityistä tukea on mahdollista saada integroidussa ryhmässä, erityisryhmässä tai lapsella voi olla avustajapalveluita.

5.8 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksessa tavoitteenamme on herättää lasten ympäristökiinnostus ja halu luonnonsuojeluun. Tämä tapahtuu parhaiten antamalla lapsille myönteisiä elämyksiä luonnosta. Päiväkodin lähialue metsineen on osa oppimisympäristöä. Lasten kanssa tehdään luontoretkiä ja tarkkaillaan, mitä luonnossa tapahtuu. Metsä on myös hyvä leikkiympäristö, jossa leikin rakennustarpeet löytyvät luonnosta. Luonnossa liikkuminen edistää motorisia taitoja ja sillä on terveysvaikutuksia. Luontoretket tarjoavat mahdollisuuden energian purkamiseen, keskittymiseen ja rauhoittumiseen. Lapset osallistuvat roskien lajitteluun ja ympäristön siistinä pitämiseen. Materiaaleja käytetään säästäväisesti huomioiden esimerkiksi paperin käyttö. Leluja hankittaessa kiinnitetään huomiota laatuun ja kestävyyteen.

Hepopuiston yksikössä on kaksi ekotukihenkilöä, Hepopuiston päiväkodissa ja Heporinteen päiväkodissa. Ekotukihenkilö kehittää ja vie eteenpäin käytännön ratkaisuja omalla työpaikallaan. Hän myös opastaa ja motivoi henkilökuntaa. Ympäristöprojektivastaavia on yksikössämme kolme, Hepopuiston päiväkodissa, Heporinteen päiväkodissa sekä perhepäivähoidossa. Vantaan kaupunki järjestää koulutusta ekotukihenkilöille ja ympäristöprojektivastaaville.

Ampiaisenpesiä, Tyttö 4- vuotta

5.9 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Tiimit suunnittelevat ryhmän viikkotoiminnan jokaisen syyslukukauden alussa. Viikoittainen ohjelma sisältää kädentaitoja, liikuntaa, musiikkia ja kieltä tukevaa toimintaa. Lisäksi toiminnassa käytetään yhä enenevässä määrin hyväksi erilaisia tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia, kuten tietokoneita. Toiminta tapahtuu pienryhmissä, jotka on jaettu ikätason ja tekemisen mukaan. Pienryhmässä on toiminnasta riippuen neljästä kahdeksaan lasta. Pienryhmätoiminnan tavoitteena on rauhallinen toimintatuokio, jossa aikuinen pystyy ottamaan huomioon jokaisen lapsen yksilöllisesti.

> Kädentaitoihin kuuluu mm. saksilla leikkaamista, kynä- ja sivellinotteen harjoittelua sekä eri askartelutekniikoiden kokeilemista. Toiminnan tavoitteena on auttaa lasta löytämään väylä omalle luovuudelleen, arvostamaan omia aikaansaannoksiaan ja tätä kautta myös itseään. Lapsi oppii tekemään havaintoja ympäröivästä maailmasta sekä arvostamaan aitoutta ja esteettisyyttä.

Pääsiäisaskartelu, Poika 4- vuotta

Liikuntatuokioiden tavoitteena on tarjota monipuolisia virikkeitä, jotka tukevat lapsen liikunnallista kehitystä. Leikit, pelit ja liikuntaradat on suunniteltu tiettyjen taitojen kehittämistä varten, mutta niin, että lapsi saa kokea liikunnan ja osaamisen riemua. Perusliikuntamuotojen (kävely, juoksut, hypyt, kieriminen) osaaminen eri rytmeissä, suunnissa ja tasoissa luo pohjaa väline- ja telineliikunnalle, luistelulle, hiihdolle ja jopa lukemaan oppimiselle. Liikunnan avulla lapsen itsetunto vahvistuu, lapsi tulee tietoiseksi omasta kehostaan ja hänelle tulee halu liikkua ja kokeilla omia rajojaan. Lisäksi tilan hahmottaminen saa harjoitusta, ja lapset oppivat toimimaan yhteisten sääntöjen mukaan.

Musiikki on olennainen osa päivähoidon arkea ja se on joiltakin osin kaikessa toiminnassa mukana. Lasta rauhoitetaan tai viihdytetään, kehitetään kuuntelemisen ja keskittymisen kykyä sekä herätetään kiinnostusta ympäristöä kohtaan. Laulu houkuttelee äänestä nauttimiseen ja auttaa puheen oppimisessa. Musiikkituokioihin kuuluu myös erilaisiin soittimiin tutustuminen ja niillä soittaminen. Musiikki innostaa lasta liikkumaan ja on tärkeä osa liikuntatuokioita.

Tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia voi käyttää monipuolisesti hyödyksi varhaiskasvatuksessa. Yksikössämme pyrimme kehittämään erilaisia tapoja hyödyntää juuri meille sopivalla tavalla näitä mahdollisuuksia. Tieto- ja viestintätekniikka tukee lapsen oppimista esimerkiksi erilaisten pelien kautta. Lapset voivat harjoitella tietokoneella muun muassa kirjaimia tai sitä voi käyttää luovemmin esimerkiksi tekemällä lasten piirustuksista ja tarinoista pieniä Power point-esityksiä. Pienemmille lapsille päivähoidossa tietokone voi tulla tutuksi muun muassa piirustusohjelmien kautta. Lapsille on lisäksi mahdollisuus vaikuttaa viestintätekniikan avulla ympäristöönsä. Tällaisesta vaikuttamisesta esimerkkinä ovat muun muassa lasten ottamat valokuvat päivähoidon toiminnasta. Lapset saavat kuvata kameralla juuri sitä, minkä kokevat itse tärkeänä ja kuvaamisen arvoisena asiana.

Kieltä tukevaa toimintaa päivähoidossa järjestetään muun muassa erilaisten kieliryhmien muodossa. Ryhmien sisältö vaihtelee lasten tarpeiden mukaan. Ryhmissä voidaan muun muassa keskustella yhdessä, tutustua käsiteryhmiin, kuten värit tai eläimet tai suujumpata. Kielen kehitystä tukevaa toimintaa ovat myös erilaiset sadut ja tarinat, niin lasten itse tekemät kuin aikuisen lukemat, lorut sekä laulut. Lapsille, joiden äidinkieli ei ole suomi, laadimme varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä suunnitelman suomenkielen oppimisesta. Samalla keskustelemme yhdessä lasten vanhempien kanssa lapsen oman äidinkielen oppimisen tärkeydestä. Oman äidinkielen osaaminen luo pohjaa uuden kielen oppimiseen. Päivähoidossa lapsil-

le puhutaan selkeästi ja lapsen tasolla. Puheen ja ymmärtämisen apuna voidaan käyttää erilaisia apuvälineitä, muun muassa kuvia tai tukiviittomia.

5.9.1 Esiopetuksen järjestäminen

Hepopuiston päivähoitoyksikössä järjestetään tarvittaessa esiopetusta ja valmistavaa opetusta 6-vuotiaille lapsille. Esiopetusta ohjaavat lait ja asetukset sekä ohjeistavat asiakirjat. Vantaalla on kuntakohtainen esiopetussuunnitelma, jonka pohjalta päiväkodissa tehdään vuosisuunnitelma.

Hepopuiston yksikössä esiopetusta järjestetään 3-6-vuotiaiden ryhmässä. Esikoululaisille järjestetään omaa pienryhmätoimintaa, joka sisältää leikkiä, toimintatuokion, ulkoilun ja lounaan. Esiopetusaika on päivittäin neljä tuntia. Lapsen esiopetussuunnitelma tehdään yhdessä vanhempien kanssa syksyllä. Mahdollisesta tuen tarpeesta neuvotellaan oppilashuoltoryhmässä ja vanhempien kanssa. Tiedonsiirto esikoulusta kouluun tapahtuu vanhempien luvalla Esko-tiedonsiirtolomakkeen avulla (Esikoulusta kouluun).

Toiminnassamme tärkeää on avoin, luottamuksellinen ilmapiiri, jossa lapsen on hyvä oppia. Lasta kohdellaan kannustavasti ja arvostavasti. Toimintatuokiot suunnitellaan käyttäen keinoina musiikkia, liikuntaa, kädentöitä, pieniä tehtäviä ja retkiä muun muassa luontoon teatteriin, konserttiin sekä museoon. Lapsen omalle leikille annetaan aikaa. Toiminta vertaisryhmässä auttaa lasta tuntemaan itseään oppijana ja leikkijänä.

5.9.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tukimuoto niille monikulttuuristaustaisille lapsille, joiden suomenkielentaito on puutteellinen. Päivittäinen opetus on viisi tuntia ja se integroituu muuhun opetustoimintaan. Lapsi osallistuu muiden kanssa neljän tunnin esiopetukseen, jonka lisäksi järjestetään suomenkieltä kehittävää toimintaa. Toimintatuokioissa lapsia on kolmesta neljään ja joukossa voi olla myös muita kuin monikulttuuristaustaisia lapsia. Viides tunti sisältää myös lapsen omaa leikkiä, jota voidaan tarpeen mukaan sanoittaa.

Tärkeää on käyttää kaikissa tilanteissa hyvää suomenkieltä, sekä kuvittaa ja selittää sanoja ja käsitteitä. Lapselle tehdään ”Suomi toisena kielenä”- suunnitelma (S2) ja lapsen kielen kehitystä varten on olemassa seurantalomake. Lapsen kielenkehitystä sekä oppimista arvioidaan kannustavasti ja rohkaisevasti. Edistymisestä keskustellaan vanhempien kanssa. Tiedonsiirto kouluun tapahtuu huoltajan luvalla Esko-tiedonsiirrolla (Esiopetuksesta kouluun).

5.9.3 Perhepäivähoidon järjestäminen

Perhepäivähoito toimii osana Hepopuiston yksikköä. Perhepäivähoitaja hoitaa neljää alle kouluikäistä lasta omassa kodissaan. Lasten varahoito järjestetään alueen päiväkodeissa. Tavoitteena on, että vanhemmat voivat halutessaan valita kodinomaisen hoitomuodon.

Perhepäivähoitaja suunnittelee toiminnan lasten iän ja tarpeiden mukaan. Painopisteenä on leikki. Toiminnassa hyödynnetään myös lähialueen tarjoamia mahdollisuuksia, kuten leikkipuistot ja monipuolinen luonto. Alueellamme toimii useampia perhepäivähoitajia, jotka järjestävät yhteistä toimintaa, esimerkiksi kuukausittainen laulu- ja leikkipainotteinen kokoontuminen puistossa.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Yksikköömme kuuluvat Hepopuiston päiväkoti, Heporinteen päiväkoti ja Etelä-Hakunilan alueella työskentelevät perhepäivähoitajat. Päiväkodissa on joka ryhmässä lastentarhanopettaja, lastenhoitajia on lastenlukumäärästä riippuen kaksi tai kolme. Alle kolmevuotiaiden ryhmässä on neljää lasta kohden yksi aikuinen ja yli kolmivuotiaiden ryhmässä seitsemän lasta yhtä aikuista kohden.

Toimintaa arvioidaan syksyllä ja keväällä kunkin ryhmän kerran viikossa kokoontuvassa tiimissä. Lisäksi keskustellaan vanhempien kanssa ja kysytään heidän palautettaan toiminnasta. Kerran kuussa on edustuksellinen tiimi, jossa päiväkodin johtaja kertoo ryhmille yleisistä Vantaan kaupungin päivähoitoon liittyvistä asioista.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä alueen konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa. Häneltä saamme apua ja tukea kasvatuksellisissa kysymyksissä. Ensisijaisesti lapsen tuen tarpeista ja tukimuodoista keskustellaan vanhempien kanssa. He tekevät päätöksen lapsen tuen saannista päiväkodin ulkopuolella sekä tiedonsiirrosta päiväkodin ja yhteistyökumppaneiden välillä.

Päivähoidolla on ilmoitusvelvollisuus lastensuojeluun, mikäli lapsen hoidossa ja kasvatuksessa ilmenee laiminlyöntiä tai hakija on päihtynyt. Tarvittaessa päivähoidon henkilökunta saa asiantuntijakonsultaatiota lastensuojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Lisäksi neuvola, perheneuvola, psykologi, Lastenlinna ja eri terapeutit (mm. puhe- ja toimintaterapiat) sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori kuuluvat päivähoidon yhteistyökumppaneihin. Lisäksi teemme yhteistyötä kirjaston, teatterin, luontokoulun ja kirkon kanssa retkien muodossa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia sekä pedagogista kasvatusta. Se käsittää kaiken varhaiskasvatukseen liittyvän toiminnan, minkä tavoitteena on luoda kasvulle ja oppimiselle suotuisa ympäristö. Arjessa tehtävän työn lisäksi hyvinvointityöhön kuuluu oppilashuolto, jonka johtamisesta vastaa päiväkodin johtaja. Oppilashuollon tarkoituksena on lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden tunnistaminen sekä niihin puuttuminen.

Lasten kanssa hyvinvointityö on pieniä päivittäisiä tekoja. Lapsia kannustetaan ja ohjataan maistelemaan erilaisia ruokia ja syömään monipuolisesti. Päivähoidossa huomioidaan lasten erilaiset ruokavaliot. Päivähoidon henkilökunta tukee lasten yleistä hyvinvointia. Vanhemmille tiedotetaan muun muassa varavaatteista, hygieniasta ja tartuntataudeista. Lapsia ohjataan päivittäin huolehtimaan omasta sekä ympäristön siisteydestä, mm. käsienpesu ja omien jälkien siivoaminen. Lapsilla on hoitopäivän aikana lepohetki, jolloin lapset saavat levätä tai nukkua. Ulkoilu on tärkeä osa päivittäistä toimintaa, jossa seurataan esimerkiksi lasten motorista kehitystä. Tarkoituksena on, että päivähoito ja vanhemmat tekevät yhteistyötä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Ulkoilua, Tyttö 7- vuotta

Vantaan kaupunki
Sivistystoimi
Hepopuiston varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Hepopuiston päiväkoti, Heporinteen päiväkoti, perhepäivähoito
Hevoshaantie 2, 01200 Vantaa
Puh: 839 30897

VANTAA

Näätäpuiston toimintayksikkö

Varhaiskasvatussuunnitelma

LIITE: Opetuslautakunta 25.11.2013 / 19 §

Sisällys

1 Johdanto 1
2 Opetussuunnitelman lähtökohdat 2
2.1 Arvolähtökohdat 2
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys 2
2.2.1 Kasvattajuus 2
2.2.2 Lapsikäsitys 3
3 Lasten osallisuus **3**
4 Yhteistyö perheiden kanssa 3
4.1 Vanhempain yhdistys 4
5 Työ lasten parissa 4
5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana 4
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri 5
5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus 6
5.4 Lasten leikki 6
5.5 Oppimistoimintojen organisointi 7
5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa 8
5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki 8
5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus 8
5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 9
5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 9
5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen 9
5.8.2 Perhepäivähoidon järjestäminen 10
5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen 10
6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi 11
7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö 12
7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet 12
7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto 12
7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä 13

1 Johdanto

Näätäpuiston päivähoidon toimintayksikkö sijaitsee Vantaan Korsossa, Metsolan asutusalueella. Metsolan alue koostuu niin pientalo- kuin kerrostaloalueesta. Asiakkaamme ovat monen eri kulttuurin edustajia ja alue on lapsiperheiden suosiossa. Yksikköön kuuluu Näätäpuiston päiväkoti, Näätäkujan ryhmäperhepäiväkoti sekä lähiympäristön perhepäivähoitajia, joiden määrä vaihtelee tarpeen mukaan. Päiväkotimme on perustettu joulukuussa vuonna 1988 ja toimintayksikkömme yhteyteen liitettiin perhepäivähoito vuonna 1997 sekä ryhmäperhepäiväkoti vuonna 1998.

Lähiympäristömme tarjoaa monenlaisia liikuntamahdollisuuksia erilaisessa maastossa. Leppäkorven alueen metsät ja pururata sijaitsevat kävelymatkan päässä ja näitä alueita käytämme monipuolisesti toiminnassamme. Kirjastot ja lähikoulujen liikuntakentät ovat myös käytössämme. Lumon monitoimitalon tapahtumat ja palvelut rikastuttavat toimintaamme. Yhteistyö läheisten koulujen kanssa kuuluu toimintatapoihimme ja sitä kehitämme jatkuvasti lisää.

Toimintamme pohjautuu Vantaan kaupungin arvoihin, jotka ovat innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys. Haluamme toteuttaa lapsilähtöistä työtapaa ja pienryhmätoiminta on toimintamme perusta. Teemme tiiviisti yhteistyötä vanhempien kanssa kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti, sillä vanhempien ja lasten osallistuminen toimintaan ja päätöksentekoon on meille tärkeää.

”Musta tulee varmaan isona keksijä, koska mä oon jo vähän kehittyny!” Tyttö 6v.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Toimintamme pohjautuu Vantaan kaupungin arvoihin, jotka ovat innovatiivisuus, yhteisöllisyys ja kestävä kehitys.
Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmasta käytetään nimitystä varhaiskasvatussuunnitelma. Pedagogiikkamme lähtökohtana ovat lainsäädännön lisäksi valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Stakes/THL, 2005) sekä Vantaan varhaiskasvatussuunitelma (Opetuslautakunta 2012). Toimintaamme ohjaa edelleen esiopetusikäisten lasten osalta Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2010), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma (Opetuslautakunta 2011) sekä Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille.

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan kaupungin yhteiset arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys sekä yhteisöllisyys ja nämä arvot ovat periaatteita, jotka ohjaavat suunnitteluamme ja toimintaamme. Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus ovat meille tärkeitä.

Yksikössämme kestävä kehitys pitää sisällään ekologisuuden, taloudellisuuden, kulttuurillisuuden sekä sosiaalisuuden. Luonnon kunnioituksen ja kierrätyskasvatuksen lisäksi lapsen turvallisuuden tunne ja hyvinvointi ovat peruslähtökohtana työssämme.
Innovatiivisuus näkyy työssämme jatkuvana arviointina ja työn kehittämisenä järjestääksemme entistä parempaa päivähoitopalvelua kuntalaisille. Olemme rohkeita ottamaan vastaan asiakkaiden palautetta ja haluamme kokeilla erilaisia ratkaisuja varhaiskasvatuksen kehittämisessä. Avoimuus ja hyvien käytäntöjen jakaminen kuuluu työtapoihimme.
Yhteisöllisyys on meille tärkeää ja yhteisön etu on kaikkien etu. Yhteistyötä varten olemme laatineet työntekijöille vuorovaikutussopimuksen, jota kaikki noudattavat ja joka tarkastetaan yhteisesti vuosittain syksyllä.
Työyhteisössämme jokainen työntekijä on yhteisesti vastuussa työtehtävistä ja toimimme avoimesti tiimissä auttaen ja rohkaisten toisiamme. Suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen on toiminnassamme itsestään selvää.
Yksikössämme toimii vanhempainyhdistys, jonka kautta jokainen huoltaja halutessaan pääsee vaikuttamaan ja arvioimaan toimintaamme. Kasvatuskumppanuus on hyvin tärkeää kasvattaessamme lapsia yhteisön jäseniksi ja ottamaan vastuuta omasta osuudestaan.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

"Jokaisessa lapsessa on kultajyvä, jota kasvatamme." Näätäpuiston kasvattajat

2.2.1 Kasvattajuus

Näätäpuiston toimintayksikössä lapsi saa olla lapsi. Yksikössämme kasvattajat mahdollistavat hyvän ja turvallisen ilmapiirin luoden selkeät rajat sekä struktuurin. jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta ja olla juuri sellaisia kuin ovat. Kasvattajina toimimme moniammatillisissa tiimeissä, kouluttaudumme ja arvioimme työtämme säännöllisesti. Päivitämme osaamistamme ja toimimme yhdessä sovittujen sekä uusimman varhaiskasvatukseen liittyvän tiedon mukaan. Meillä kasvattajina on aina vuorovaikutusvastuu; si-

toudumme työhömme ja olemme herkkiä aistimaan ja reagoimaan lasten tarpeisiin ja tunteisiin. Luomme lapsille innostavan ja monipuolisen leikki- ja oppimisympäristön, joka vastaa lapsen tarpeisiin.

Aikuisen luomassa turvallisessa ilmapiirissä lapsi saa kokea iloa oppimisestaan ja osaamisestaan. Kannustaminen ja positiivinen palaute tukee lapsen myönteisen minäkuvan kehitystä. Yhteenkuuluvuus ja osallisuus syntyvät hyvässä tunneilmapiirissä.

2.2.2 Lapsikäsitys

Lapsi on luonnostaan utelias ja halukas oppimaan, hän tutkii ympäristöään ihmetellen ja kysellen. Lasta arvostavassa ympäristössä hänen on helppo toimia, ja turvallisessa aikuisen ohjauksessa lapsi opettelee ottamaan vastuuta omasta itsestään ikätasonsa mukaan. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteenalueiden kokeminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia. Lapsi nauttii yhteenkuuluvuuden tunteesta ja kokee iloa ollessaan merkittävä osa yhteisöä. Kiireetön, turvallinen sekä iloinen ilmapiiri on tärkeää.

3 Lasten osallisuus

Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi. Aikuisen velvollisuus on olla läsnä ja kuunnella lasta ”herkällä korvalla”. Kunnioitamme lasten mielipiteitä ja kiinnostuksenkohteita. Lapset saavat vaikuttaa toiminnan sisällön suunnitteluun, mutta aikuisen vastuulla on miettiä toiminnan tavoitteet ja kasvun- ja oppimisen tukemisen toteuttaminen. Tärkeää on myös huomioida lapsen yksilölliset tarpeet.
Lapsen mielipidettä kuullaan esim. leikin ja leikkikavereiden valinnassa. Lapset saavat osallistua arjen työtehtäviin, kuten pöydän kattaukseen. He ovat osallistuneet piharemontin suunnitteluun ja hankittavien lelujen valintaan. Kaikki lapset saavat kertoa toiveitaan piirtämällä tai kertomalla. Lapsiedustajat otetaan mukaan palavereihin, silloin kuin niissä tehdään päätöksiä päiväkodin yhteisiin projekteihin, mm. ”Pöytä on katettu”-EkoTeko-kilpailu. Lasten ristiriitatilanteita, kuten kiusaamista, voidaan käsitellä palaverissa yhdessä kyseisten lasten, kasvattajan ja päiväkodin johtajan kanssa. Kirjastossa lapset saavat toivoa, mitä kirjoja lainataan. Pari lasta aikuisen kanssa vierailevat kirjastoautossa ja toteuttavat ryhmän toiveet mahdollisuuksien mukaan.
Päiväkodissa ja ryhmäperhepäivähoidossa lapset saavat esittää toiveita välipalasta. Koska perhepäivähoidossa valmistetaan ruoka itse, voidaan lasten toiveet ottaa paremmin huomioon. Lapset voivat osallistua ruoan valmistamiseen esim. salaatin tekemiseen.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Yhteistyön perustana on toisen ihmisen kunnioitus ja hänen ajatustensa hyväksyminen. Yhteistyö aloitetaan ensimmäisestä yhteydenotosta, jolloin alkaa kasvatuskumppanuuden ja luottamuksellisten suhteiden luominen. Yksikön esimies esittelee toimintayksikön ja eri päivähoitomuodot. Tutustumisvaiheen aikana käydään aloituskeskustelu, jolloin perhe välittää kasvattajille tietoa lapsestaan. Aloituskeskustelun toteuttaa lapsen vastuu-kasvattaja, joka vastaa pääsääntöisesti oman pienryhmänsä lasten varhaiskasvatuskeskusteluista. Lapselle laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) tai esiopetussuunnitelma (LEOPS), joissa sovitaan toimintatavat, joilla kasvattajat tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Näissä suunnitelmissa huomioidaan perheiden yksilölliset tavat ja kulttuurit. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kohdalla käytämme tarvittaessa tulkkia.

Säännöllinen keskustelu huoltajien kanssa takaa sen, että huoltajat saavat riittävästi tietoa pedagogiikastamme, toimintamme periaatteista sekä rakenteista. Avoimuus on tässä lähtökohtanamme ja huoltajilla on tärkeä rooli toimintamme arvioinnissa ja kehittämisessä. Varmistamme tiedonkulun päivittäisten keskustelujen lisäksi järjestämällä vanhempainiltoja, lähettämällä koteihin tiedotteita sekä hyödyntämällä ryhmien ilmoitustauluja.

4.1 Vanhempainyhdistys

Näätäpuiston toimintayksikössä toimii rekisteröity vanhempainyhdistys, jonka kautta on mahdollista osallistua ja vaikuttaa yhteiseen toimintaamme. Vanhempainyhdistys järjestää mm. erilaisia tapahtumia, sekä talkootöin ja myyjäisin kerää varoja, jotka voidaan käyttää koko Näätäpuiston toimintayksikön lasten yhteiseen toimintaan. Vanhempainyhdistys tukee toimintayksikön alueen vanhempia verkostoitumaan keskenään. Toteutettavista tapahtumista päätetään vanhempainyhdistyksen kokouksissa, joihin ovat tervetulleita kaikki Näätäpuiston toimintayksikön lasten vanhemmat. Kokoukset pidetään pääsääntöisesti päiväkodilla.

Päiväkodin johtaja kulkee Siilien ryhmätilan ohi, jolloin 2,5-vuotias poika toteaa: ”Toiki vaan menee tossa toimistoonsa katsomaan tietokoneelta telkkaria.”

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Lämmin ja turvallinen vuorovaikutusilmasto tukee lasta jokaisena päivänä ja hetkenä. Tällaisessa ilmapiirissä lapsen kielelliselle kehitykselle luodaan paras mahdollinen pohja. Lapsi saa yksilöllistä huomiota arkitoimintatilanteissa (esim. ruokailu, päivälepo, pukemis- ja riisumistilanteet) sekä pienryhmätoiminnassa. Kasvattaja sanoittaa ja mallintaa toimintaa käyttäen puheen tukena viittomia, kuvia, ilmeitä, eleitä ja äänensävyjä. Vuorovaikutuksessa kasvattaja asettuu fyysisesti lapsen tasolle, käyttää selkeää lapsen ikätasolle sopivaa kieltä, katsoo ja koskettaa ja on aidosti läsnä lapselle. Rauhoittuminen arjessa mahdollistaa vuorovaikutuksen. Aikuinen kiinnittää huomiota käyttämänsä puheen äänenvoimakkuuteen ja ohjaa lasten äänenkäyttöä.

Kielen avulla tuemme lapsen ajattelua, sosiaalisuutta sekä tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Näin lapsen itsetunto, tunne-elämä ja luovuus vahvistuvat. Rohkaisemme ja ohjaamme lasta niin, että hänestä kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Lapsi totutetaan kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan suullisesti omia havaintojaan ja päätelmiään.

Luemme ja kerromme satuja, tarinoita, kertomuksia, tietotekstejä, runoja ja loruja ja nautimme yhdessä kirjallisuudesta. Ilmaisun tukena käytämme draamaa, musiikkia ja rytmiä. Jokainen lapsi voi osallistua omien kykyjensä mukaan saaden uusia elämyksiä. Kirjojen kuvia katsellen ja kuvista keskustellen opettelemme kuvalukemisen taitoa. Samalla lapsen sanavarasto ja käsitemaailma laajenee. Loruillen, riimitellen, runoillen, suomen kielellä leikkien ja kielestä nauttien vahvistamme lapsen kielellistä tietoisuutta ja herätämme hänessä kiinnostuksen puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan. Leikillä on suuri merkitys lapsen kielen ja vuorovaikutuksen kehitykseen.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomen kielen oppimista tuetaan arkitoimintatilanteissa ja pienryhmissä. Toimintayksikössämme toimii kielikerhoja, joissa tuetaan suomen kielen oppimista. Tuemme huoltajia lapsen oman äidinkielen oppimisessa ja kehityksessä, sillä lapsen äidinkieli on perustana muiden kielten oppimiselle.

Tyttö 2v.:" Nyt relataan!"... mitä se tarkoittaa? "No et grillataan!"

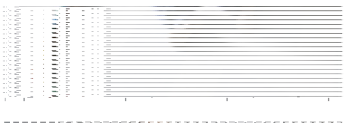
5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Näätäpuiston toimintayksikkö on yhteisö, johon lapset kokevat kuuluvansa. He ovat osa ryhmää ja pienryhmää. Kasvattajien ja muun henkilöstön vaikutuksella luodaan ilmapiiri ja tunneilmasto, jossa toisten auttaminen ja huomioiminen ovat tärkeällä sijalla. Huomioimme herkästi lasten ideat ja kiinnostuksen kohteet ja työstämme niitä yhdessä lasten kanssa. Lasten osallisuus näkyy myös yhteisessä suunnittelussa. Lapset ovat mukana yhteisten sääntöjen ja toimintatapojen luomisessa. Säännöissä positiivisuus ja turvallisuus ovat lähtökohtana ja ne laaditaan taitojen ja ikätason mukaan perustellen.

Pyrkimyksenämme on luoda yhteisö, jossa jokainen jäsen on arvokas ja jokainen antaa oman persoonallisen panoksensa yhteiseen olemiseen. Haluamme rohkaista ja kannustaa lapsia ilmaisemaan itseään ja kertomaan rohkeasti toiveistaan ja ideoistaan, sekä toteuttamaan niitä. Tuemme heitä kertomaan ja käsittelemään tunteitaan kuvien ja "käytöksen liikennevalojen" avulla. Pyrimme työllämme siihen, että jokaisella on hyvä päivä ja usko omiin taitoihinsa.

Varhaiskasvatusikäisten lasten sosiaaliset taidot ovat vasta kehittymässä. Lasten kesken syntyy välillä ristiriitoja ja joskus esiintyy jopa kiusaamista. Olemme laatineet kiusaamisen ehkäisysuunnitelman, joka pohjautuu nollatoleranssiin ja jonka mukaan toimimme. Parhaiten kiusaamista ehkäistään luomalla turvallinen ilmapiiri yhteisöömme ja tukemalla vuorovaikutustaitojen syntymistä. Lapset opettelevat aikuisen ohjauksessa kunnioittamaan toisiaan ja olemaan hyvä kaveri. Osoitamme lapsille, että emme hyväksy kiusaamista. Jokaiseen kiusaamistilanteeseen puutumme jämäkästi ja nopeasti, keskustelemme heti asianosaisten lasten ja huoltajien kanssa ja tarvittaessa järjestämme palaverin asian tiimoilta. Kasvattajan toiminnalla on suuri merkitys näissä tilanteissa ja pyrimme aktiivisesti ennaltaehkäisemään kiusaamista. Sopimattomalla käytöksellä on seurauksia, joita ovat esim. keskustelut, käsi-kädessä aikuisen kanssa ulkoileminen tai sylissä rauhoittaminen. Kasvattaja sanoittaa tilannet-

ta, keskustelee lapsen kanssa ja opastaa toivottuun käytökseen. Lasten kanssa keskustellaan ja ryhmissä laaditaan säännöt kiusaamisen karsimiseksi.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Viikko- ja päivästruktuurit takaavat kiireettömän päivärytmin ja luovat lapselle turvallisuuden tunnetta. Ryhmien työntekijöillä on selkeä tehtävänjako ja siirtymätilanteet rauhoitetaan toimimalla pienissä ryhmissä. Pienryhmissä toimiminen antaa aikaa havainnoida ja toteuttaa lapsen yksilöllisiä kasvatuksellisia tavoitteita ja tukea omatoimisuutta. Jokainen toimintayksikön ryhmä tai perhepäivähoitaja suunnittelee oman päivärytminsä ryhmän tarpeiden mukaan. Päiväsuunnitelmissa otetaan huomioon keskittymistä vaativien ja vapaampien toimintojen vuorottelu lapsen ikätason mukaan. Lasta tuetaan omatoimisuuteen, jolla annetaan lapselle onnistumisen kokemuksia ja ylpeyttä osaamisestaan. Kasvattajien on tärkeä toimia joustavasti ja olla valmis muuttamaan suunnitelmiaan tilanteen ja lasten vireystason mukaan.

Säännöllinen ja strukturoitu päiväjärjestys ovat päivittäistä toimintaa kannattelevia rakenteita. Viikko-ohjelman ennakoitavuus ja säännönmukaisuus on perusta, mutta niitä muokataan joustavasti tilanteiden mukaan ja muutoksista informoidaan huoltajia ja lapsia. Säännöllisesti toistuvat tilanteet, kuten aamupiiri ja ruokapiiri toteutetaan mahdollisimman samanlaisina ja niissä käytetään kuvia, viittomia ja tuttuja lauluja/loruja. Ulkoilu ja toiminta pyritään toteuttamaan samassa järjestyksessä niin, että siirtymätilanteisiin varataan riittävästi aikaa. Omat paikat esim. ruokapöydässä ja päivälevolla luovat lapsille perusturvallisuutta.

Päivän kulku mahdollistetaan työvuorojärjestelyin. Henkilöstön työvuorot suunnitellaan lasten läsnäolojen mukaan ja työvuoroissa joustetaan tarvittaessa mahdollisuuksien mukaan. Henkilökunta on valmis siirtymään ryhmästä toiseen, mikäli tilanteet niin vaativat. Tilanteita pyritään ennakoimaan ja niitä arvioidaan jälkikäteen. Retket ja muut poikkeustilanteet järjestellään niin, että henkilökuntaa on riittävästi. Esiopetus toteutetaan kaikkien esiopetusryhmien välillä yhteistyössä. Päivähoitoa tarvitsevan esiopetusikäisen lapsen päivä tulee rakentaa kokonaisuudeksi ottaen huomioon myös varhaiskasvatuksen tavoitteet. Avustava henkilökunta ja mahdolliset työnharjoittelijat toimivat kasvattajien tukena.

”Päiväkodis nukutaan siks et aivotki saa lepoa. Pystyy ajattelemaan paremmin.” Poika, 6 v.

5.4 Lasten leikki

Leikki on keskeistä päivittäisessä toiminnassamme ja lapset saavat joka päivä leikkiä pienryhmissä. Leikki on lapsen tapa oppia, tutustua ympäristöönsä ja käsitellä uusia kokemiaan asioita. Leikki kehittää sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia taitoja. Leikissä lapsi oppii säätelemään ja kontrolloimaan käyttäytymistään, neuvottelemaan, pitämään puoliaan ja selittämään aikomuksiaan. Lapsen emotionaaliset taidot, minäkuva ja itsetunto vahvistuvat. Myös kognitiiviset ja motoriset taidot kehittyvät. Havainnoimalla lapsen leikkiä, kasvattaja saa tietoa lapsen oppimis- ja kehitysvaiheesta ja tutustuu lapseen persoonana.

Tätä tietoa hyödynnämme suunnitellessamme lapselle mielekästä oppimista ja kehitystä tukevaa toimintaa ja samalla vahvistamme lapsen osallisuutta. Kasvattajalla tulee säilyä leikkimielisyys ja kyky eläytyä lapsen maailmaan. Kasvattaja ohjaa ja opettaa leikkejä ja mahdollistaa hyvän ja rauhallisen leikkiympäristön. Toimintayksikössämme on hyvät leikkitilat, jotka ovat aktiivisessa käytössä yli ryhmärajojen.

Pienemmät lapset tarvitsevat enemmän aikuisen tukea leikkinsä kehittämiseen. Usein onnistunut leikki vaatii isommillakin lapsilla aikuisen ohjausta. Kasvattajat ovat leikkiympäristön muokkaamisessa asiantuntijoita. He voivat yhdessä lasten kanssa järjestää heidän kiinnostuksensa mukaisia leikkiympäristöjä. Leikin muotoja on monia: yksin- ja rinnakkaisleikit, ryhmä-, rooli- ja sääntöleikit, sekä mielikuvitusleikit. Leikkimahdollisuuksia tarjotaan sisä- ja ulkotiloissa ja myös lähiympäristössä metsäretkillä.

Ulkoleikki on hyvin tärkeä osa päivittäistä toimintaa joka säällä. Aamupäivisin ulkoilemme kahdessa osassa: ensin esikouluikäiset ja sitten nuoremmat. Esiopetus alkaa ohjatuilla sääntöleikeillä. Laaja piha mahdollistaa monipuoliset leikit. Erillisen nurmialueen käyttö on sovittu ryhmien kesken ja lähiympäristön metsäalueet ovat viikoittaisia retki- ja leikkipaikkoja.

Ryhmäperhepäiväkoti ulkoilee taloyhtiön pihalla, joka on hyvin toimiva. Lisäksi lähiympäristön metsiin tehdään retkiä. Perhepäivähoidossa ulkoillaan omilla pihoilla ja vieraillaan toisten hoitajien pihoilla. Myös metsiin tehdään retkiä. Päiväkodin pihalla käydään leikkimässä silloin tällöin ja välillä leikitään lähipuistoissa.

”Meillä on masussa tyttövauvat” Kaksi 3v-tyttöä
”Mistäs ne on sinne tullu?”
”Me ollaan syöty paljon ruokaa”
”Mistäs poikavauvat sitten tulee?”
3-v poika näyttää tarmokkaasti omaa vatsaansa ja nauraa!

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsille taataan rauhallinen ja kiireetön ilmapiiri, jossa he voivat rauhassa positiivisessa ilmapiirissä harjoitella perustaitoja. Kannustamme omatoimisuuteen kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. Ruokailutapoja opetellaan mahdollisuuksien mukaan oman kasvattajan pöydässä. Kaikissa ryhmissä ovat perushoitotilanteet hyvin tärkeitä oppimis- ja vuorovaikutustilanteita. Edellä oleva mahdollistuu toimimalla pienryhmissä ja porrastamalla siirtymätilanteita. Rohkaisemme ja autamme lapsia niin, että he uskaltautuvat kokeilemaan ja harjoittelemaan uusia taitoja myös ulkoilussa turvallisuustekijät huomioiden.
Leikeissä aikuinen ohjaa lapsia monipuoliseen leikkiin ja auttaa leikin rakentamisessa. Keskustelemme myös, mitkä lelut ovat sopivia päivähoitoon ja käytämme omaa mielikuvitustamme, jotta rikastuttaisimme leikkiä myös ilman kaupallisia leluja esim. luonnon materiaaleja hyödyntämällä. Pienryhmä- ja esiopetuksessa kuuntelemme lapsia

ja monipuolisen innostavan toiminnan kautta tuemme heitä löytämään myönteisen oppimisasenteen.

Olemme porrastaneet ulkoilut, jotta tilat sekä ulkona että sisällä palvelisivat hyvin toimintaa ja oppimisrauha saavutettaisiin. Sisätiloja käytetään monipuolisesti ja leikkinurkkauksia luodaan kaikkiin mahdollisiin paikkoihin ja niiden sisältöjä muutetaan riittävän usein, jotta ympäristö olisi mielenkiintoinen ja lasta innostava. Kunnioitamme lasten leikinrakentelua, eikä tuotoksia tarvitse aina siivota välittömästi. Aikuisen positiivinen ja innostava vaikutus tarttuu myös lapsiin ja oppimistapahtumista tulee kaikille myönteinen kokemus. On tärkeää rakentaa lapsen itsetuntoa pienten onnistumisten pohjalle ja iloita yhdessä uusien taitojen oppimisesta.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus. Tuen muotoja ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet.

Pedagoginen toiminta suunnitellaan lasten ikätaso ja yksilölliset tarpeet huomioiden sekä oppimisympäristöä hyväksikäyttäen ja muokaten. Yleinen tuki toteutuu päivittäin kaikissa arjen tilanteissa. Kaikissa ryhmissä toimitaan pienryhmissä, jotka suunnitellaan kunkin lapsen vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet huomioiden. Toimimme tiiviisti yhteistyössä huoltajien kanssa ja tarkastelemme havaintoja lapsen kasvusta ja kehityksestä yhdessä. Tavoitteena on, että lapsi saa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hänen yksilöllisiä tarpeitaan vastaavaa tukea. Tehostetussa tuessa yhteistyötä huoltajien ja konsultoivan erityislastentarhanopettajan kanssa tiivistetään, pedagogisia menetelmiä tehostetaan ja lapselle voidaan tarvittaessa hakea tukitoimia, kuten avustajaresurssia. Erityinen tuki toteutetaan integroidussa ryhmässä.

Lasta havainnoidessamme hyödynnämme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, seuraamme lapsen leikkiä, vuorovaikutustaitoja ja motorisia taitoja. Kuuntelemme huoltajien käsityksiä lapsesta ja otamme ne huomioon toimintaamme suunnitellessa. Neuvolan kanssa teemme tiivistä yhteistyötä ja kehitämme toimintaamme myös heidän palautteensa pohjalta. Tarvittaessa toimintayksikön esimies ja konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) tukevat kasvattajia työssään. Teemme yhteistyötä eri terapeuttien ja hoitavien tahojen kanssa (esim. puhe- ja toimintaterapeutit) huoltajien suostumuksella.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Lapsen aloittaessa päivähoidon käymme huoltajien kanssa aloituskeskustelun ”Lapsi kotioloissa” - kaavakkeen pohjalta. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kanssa käytämme lisäksi ”Alkukeskustelu monikielisten ja – kulttuuristen lasten vanhempien kanssa” – kaavaketta, jonka avulla keskustelemme kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen liittyvistä asioista. Suomen kielen taitoa seurataan vähintään kahdesti toimintavuodessa seurantalomakkeen avulla. Keskusteluissa käytetään tarvittaessa tulkkia. ”Kaksikielisyyden suunnitelma” -lomake käydään läpi ja täytetään monikielisten lasten kohdalla.

Kunnioitamme kaikkien vakaumusta ja huomioimme perheiden kasvatukseen liittyvät toiveet. Arjessa opettelemme hyviä tapoja, toisen kunnioittamista, oikean ja väärän merkitystä, erilaisuuden hyväksymistä sekä su-

vaitsevaisuutta. Keskustelemme lapsen elämään liittyvistä kysymyksistä ja lasten aloitteista nousevista pohdinnoista. Teemme yhteistyötä Korson evankelis-luterilaisen ja Helsingin ortodoksisen seurakunnan kanssa. Hyödynnämme kirjaston palveluja. Tukenamme toimii alueemme kieli- ja kulttuurikoordinaattori.

Päiväkodissa toteutetaan uskontokasvatus tuokioita ”pyhäkoulun” nimellä. Näissä lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn ja tutustutaan kirkollisiin, eri uskontokuntien juhlapyhiin ja kuunnellaan eettisiä kertomuksia. Ryhmäkohtaisesti huomioidaan lapsia lähellä olevia uskontoja ja kulttuureja ja käsitellään niitä huomioiden lasten ikätaso.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Päiväkodin lähellä sijaitsee useita metsiköitä ja kävelymatkan päässä on Leppäkorven pururata. Metsiä hyödynnetään eri tavoin ympäri vuoden. Ryhmän kanssa pyritään käymään samalla alueella toistuvasti, jotta metsä tulee tutuksi. Luontoa tutkitaan monipuolisesti ja opetellaan tuntemaan kasveja ja eläimiä. Metsäleikit kehittyvät mielikuvituksellisiksi, koska lapset voivat hyödyntää metsästä löytämäänsä materiaalia leikissään. Metsään kuljetaan kävellen, jolloin matkan aikana opitaan liikkumaan liikenteessä. Liikkuminen epätasaisessa maastossa tukee lasten motoriikkaa ja metsässä hiljentyminen ja kuunteleminen rauhoittavat. Lasten on hyvä oppia kunnioittamaan metsän koskemattomuutta muistuttamalla säännöistä, jotka suojelevat kasvustoa ja estävät roskaamisen.

Ekologisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi käytämme askarteluissamme ja leikeissämme lahjoitettuja ja/tai kierrätysmateriaaleja. Uuden materiaalin hankinta harkitaan tarkkaan. Kierrätyksessä on vielä kehittämisen varaa: nykyisin lajittelemme jo biojätteen, maitotölkit, kartongit ja keräyspaperin. Pyrimme varmistamaan, että lajiteltu aines kulkeutuu myös oikeaan jälleenkäsittelyyn. Aikuisten toiminta on tässä lapsille tärkeä esimerkki.

Kestävään kehitykseen liittyy myös lapsen kasvun turvaaminen, pysyvät ihmissuhteet ja turvallisuuden tunne. Kasvattajien on hyvä tunnistaa syrjäytymiseen liittyviä tunnusmerkkejä mahdollisimman varhain ja antaa tukea lapselle ja koko perheelle. Jokaisen lapsen erilaisia persoonallisia piirteitä arvostetaan ja lapset hyväksytään omana itsenään. Lapsen onnistumisista ja osaamisesta annetaan positiivista palautetta. Pysyvä ja osaava henkilökunta takaa turvallisen päivähoidon päivittäin.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatus osa Vantaan kaupungin sivistystoimea. Tavoitteena on elinikäinen oppiminen ja esiopetuksessa luodaan jatkumo varhaiskasvatuksesta kouluun. Esiopetuksessa korostuvat oppimaan oppimisen taidot sekä ilo, ja siinä painottuvat sosiaaliset vuorovaikutustaidot ja ryhmässä toimiminen. Käytämme tiloja porrastetusti muiden pienryhmien kanssa ja tutustumme lähiympäristöön hyödyntäen sen mahdollisuuksia (esim. metsäretket, hiihto, luistelu, mäenlasku, kirkko, kirjastot, museot).

Esiopetusryhmiä muodostettaessa toimimme kestävän kehityksen arvoa painottaen. Pyrimme turvaamaan lapsille pysyvät ja pitkäaikaiset ihmissuhteet niin kasvattajien, kuin ikätoveriensa kanssa. Tällä hetkellä meillä on esiopetusikäisiä lapsia kolmessa ryhmässä. Virallisen esiopetusajan päivästä lapset työskentelevät vertaisryhmissä. Lasten kasvun ja oppimisen tuen tarve huomioidaan ryhmiä muodostettaessa (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Kasvattajatiimi suunnittelee ja toteuttaa esiopetusta vuosittain niiden lasten tarpeista lähti-

en, jotka kulloinkin osallistuvat esiopetukseen. Kasvattajatiimi tekee tiivistä yhteistyötä esiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Pienryhmätoiminta on keskeinen pedagoginen menetelmä esiopetuksessa. Esiopetuksessa käytetään joustavia ryhmäjärjestelyjä, jotka antavat lapsille kokemuksia toimia myös kaikkien esiopetusikäisten kanssa ja erikokoisissa ryhmissä. Isossa ryhmässä toimimista harjoitellaan mm. ohjatuissa ulkoleikeissä. Lasten toiminnallisuutta, oma-aloitteisuutta ja osallisuutta vahvistetaan esiopetuksessa.

Esiopetuksessa olemme jatkuvasti vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa (kasvatuskumppanuus). LEOPS -keskustelu käydään toimintavuoden alussa ja lapsi osallistuu keskusteluun omaa ”Eskarilentokoneeni”-lomaketta käyttäen. Oppilashuoltotyön, Esko-tiedonsiirron ja lähikoulujen (Jokivarsi, Mikkola, Leppäkorpi) kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on helpottaa lapsen koulun aloitusta.

Jokainen esiopetusikäinen lapsi kuuluu oppilashuollon piiriin. Oppilashuolto on esikoululaisen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tavoitteena on turvata lapsen eheä oppimispolku varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kiinteällä yhteistyöllä. Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina vain huoltajien luvalla ja heillä on oikeus osallistua työskentelyyn oman lapsensa osalta. Oppilashuoltotyöryhmä (OHR) kokoontuu syksyllä lokakuun loppuun mennessä ja keväällä huhtikuun loppuun mennessä sekä muulloin tarvittaessa. OHR-kokouksissa on läsnä päiväkodin johtaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja ryhmän lastentarhanopettaja sekä syksyllä neuvolan terveydenhoitaja. Keväällä päiväkodin johtaja ja esiopetusryhmän lastentarhanopettaja osallistuvat koulun OHR:ään, jossa käsitellään kunkin lapsen Esko-tiedonsiirto koulun edustajien kanssa.

5.8.2 Perhepäivähoidon järjestäminen

Näätäpuiston toimintayksikköön kuuluu myös perhepäivähoitoa, jossa toteutetaan Vantaan varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteita. Perhepäivähoito toteutuu hoitajan omassa kodissa ja ryhmässä on neljä lasta ja lisäksi hoitajalla voi olla yksi osapäivähoidossa oleva lapsi. Perhepäivähoito toimii Näätäpuiston toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti ottaen huomioon perhepäivähoidon erityispiirteet. Perhepäivähoitajat lapsineen osallistuvat toimintayksikkömme yhteisiin tapahtumiin ja juhliin. Perhepäivähoitajilla on oma kummiryhmänsä päiväkodissa tai ryhmäperhepäiväkodissa. Sijaishoito toteutuu tarvittaessa päiväkodissa tai ryhmäperhepäiväkodissa. Yhteistyö perhepäivähoitajien välillä on aktiivista, esim. vierailut toisten hoitajien pihoilla, yhteiset retket metsiin ja muut yhteiset tapahtumat.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tarkoitettu niille eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille, joiden suomen kielen taito ei riitä esiopetuksen ryhmässä toimimiseen. Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirryttäessä. Valmistava opetus toteutetaan viidentenä tuntina tavallisen esiopetuksen lisäksi. Tämä lisätunti käytetään suunnitelmalliseen S2-opetukseen.

Valmistavan opetuksen suunnittelussa lähtökohtana on lapsen kielitaidon taso ja lapselle asetetaan tavoitteet sen mukaan. Lapselle tehdään henkilökohtainen kaksikielisyyden suunnitelma. Valmistavassa opetuksessa opetellaan aluksi omaan itseen ja lähiympäristöön liittyvää sanastoa sekä päivittäisiin toimintoihin liittyvää suomen kieltä. Esiopetusvuoden aikana sanastoa ja käsitteitä laajennetaan niin, että opetellaan leikkeihin,

esiopetukseen ja vuodenaikoihin liittyvää sanastoa. Valmistavassa opetuksessa on tärkeää kaikki konkreettinen toiminta, jolloin kieltä on helpompi oppia.

Lastentarhanopettaja suunnittelee valmistavan opetuksen sisällön. Valmistavasta opetuksesta vastaava lastentarhanopettaja tekee yhteistyötä alueen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Ennen esiopetuksen aloitusta kartoitetaan lapsen kielitaito. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori toimii vuoden aikana valmistavan opetuksen tukena. Lapsen suomenkielen taitoa arvioidaan opetusvuoden aikana ja lapsen kielitaitoa kartoitetaan seurantalomakkeen avulla.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Toimintayksikkömme vuorovaikutussopimuksessa on sovittu yhteisesti yksikkömme toimintatavat ja rakenteet. Vuorovaikutussopimus käydään läpi ja allekirjoitetaan joka syksy toimintakauden alussa. Viikoittaisissa talon palavereissa kehitämme, suunnittelemme ja arvioimme toimintaamme. Päiväkodin ja ryhmäperhepäiväkodin joka tiimistä tulee edustaja talon palavereihin. Perhepäivähoidon tiimipalaveri kokoontuu kerran kuukaudessa. Tiimisopimukset laaditaan syksyisin ja tiimit suunnittelevat toimintaansa ottaen huomioon lapsiryhmän tarpeet sekä lasten yksilölliset kehityksen haasteet. Syksyn palavereissa ja kehittämispäivänä laaditaan työsuunnitelma, jossa sovitaan talon yhteiset käytännöt ja vastuualueet sekä toimintakauden tapahtumat. Talon yhteisissä ja perhepäivähoidon palavereissa pidetään pöytäkirjaa. Talon palavereissa sihteerivuoro kiertää tiimeittäin niin, että jokainen työntekijä vuorollaan toimii tehtävässä. Perhepäivähoidon palavereissa sihteerinä toimii aina tiimin valitsema sama hoitaja.

Lapsiryhmien toimintaa havainnoidaan ja dokumentoidaan. Huoltajilta pyydetään aina lupa lapsia valokuvattaessa. Jokaiselle lapselle kootaan oma henkilökohtainen kasvun kansio, jonka lapsi saa itselleen päivähoidon päättyessä. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat yms. arkistoidaan virallisten ohjeiden mukaan päivähoitotoimistossa ja huoltajat voivat halutessaan pyytää näistä kopiot itselleen.

Toteutamme arviointia yksikkökohtaisesti kaksi kertaa vuodessa tammi- ja kesäkuussa ja sen perusteella kehitämme tulevaa toimintaa. Tiimit arvioivat toimintaansa päivittäin ja viikoittaisissa tiimipalavereissaan. Päiväkodin johtaja seuraa toimintaa jatkuvasti ja osallistuu tiimin toimintaan sovitusti. Havaintojen pohjalta käydään tulos- ja kehityskeskustelut yksilöittäin sekä tiimeittäin arvioiden työskentelyä tiimeissä sekä pohtien kehittämiskohteita. Huoltajilta saatu palaute käsitellään aina talon palavereissa mahdollisimman pian ja sen pohjalta arvioimme ja kehitämme toimintaamme. Perhepäivähoitoa koskevat palautteet käsitellään välittömästi huoltajien ja hoitajan välillä ja tarvittaessa yksikön johtaja osallistuu keskusteluihin.

Hyviä käytäntöjä päiväkodissamme jaetaan työntekijöiden ja pienalueemme muiden yksiköiden kesken pedagogisessa keskustelufoorumissa (”Löpinät”). Päiväkodin johtaja suunnittelee foorumin aiheet ja kutsuu alustuksen pitäjäksi henkilöstöstä tai yhteistyötahoilta eri alueen asiantuntijoita jakamaan tietoa muille työntekijöille. Lapsille järjestetään pajapäiviä toimintakalenterissamme sovittujen tapahtumien puitteissa. Pajapäivinä käsittelemme monipuolisesti esim. eri kulttuureihin ja uskontoihin liittyviä perinteitä yms.

Kolme lasta istui hiekkalaatikolla ja yksi kaivoi lapiolla kuoppaa ja sanoi:” Me ollaan Vantaan kaupungin työntekijöitä!”

Lapsiryhmässä mietittiin pienryhmien nimiä. Niistä tuli Maaoravat ja Liito-oravat. Kotona lapsi oli kuunnellut uutisia ja totesi:” Saksassakin on Liitokansleri!”

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Voidaksemme vastata lapsen yksilöllisiin kehitystarpeisiin ja turvataksemme hänen tasapainoisen kasvun ja kehityksen, teemme yhteistyötä huoltajien lisäksi muiden yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyöhön pyydetään aina huoltajien suostumus. Teemme yhteistyötä neuvolan, koulujen, kirjaston, seurakuntien, kulttuuripalvelujen, lastensuojelun ja perheneuvolan ym. yhteistyötahojen kanssa. Toimimme kiinteästi yhteistyössä alueemme konsultoivan erityislastentarhanopettajan sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Heidän työssään keskeistä on varhaiskasvatuksen henkilöstön konsultointi sekä yhteistyö huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Vierailemme vuoden varrella useaan kertaan Korson seurakunnan järjestämissä tapahtumissa esim. joulukirkossa, pääsiäistapahtumassa ja konserteissa. Käytämme Vantaan kaupungin kulttuuritoimen palveluita ja käymme lasten kanssa elokuvissa, teatteri esityksissä ja konserteissa. Käytämme kirjastoauton ja kirjaston palveluja ja varaamme Lumo-monitoimitalon auditoriota juhlatilaisuuksiimme. Teemme yhteistyötä myös lähipoliisin ja palokunnan kanssa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Päiväkodissamme hyvinvointityön tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi, joka tukee lapsen mahdollisimman hyvää kasvua, oppimista ja kehitystä. Toimintayksikön hyvinvointityöryhmissä (ohr, hyry) käsitellään lasten asioita yhdessä neuvolan terveydenhoitajan, konsultoivan erityislastentarhanopettajan, päiväkodinjohtajan ja ryhmän aikuisen kanssa. Huoltajilla on mahdollisuus olla tapaamisissa mukana oman lapsensa asioita käsiteltäessä ja lasten asioita käsitellään aina huoltajien suostumuksella.

Syksyisin kokoontuu hyvinvointityöryhmä (hyry), jossa käsitellään alle esiopetusikäisten lasten kasvuun ja kehitykseen vaikuttavia asioita. Työryhmään kuuluu neuvolan terveydenhoitaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), lapsiryhmän kasvattaja ja päiväkodin johtaja, joka on ryhmän koollekutsuja ja sihteeri. Esiopetuksen oppilashuoltotyöryhmä (ohr) kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja tarvittaessa useamminkin. Tähän työryhmään osallistuu syksyllä neuvolan terveydenhoitaja, kelto, esiopetusryhmän lastentarhanopettaja ja päiväkodin johtaja. Huoltajien kanssa käydään läpi asiat, joita näissä palavereissa käsitellään ja heillä on mahdollisuus osallistua kokoukseen oman lapsensa asioita käsiteltäessä. Esiopetuksen tiedonsiirto kouluun (ESKO) tukee lapsen koulun aloitusta ja tässä yhteydessä kevään ohr – kokoukset pidetään lapsen tulevassa koulussa.

Varhaiskasvatuksessa toimii konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), jonka työssä keskeistä on varhaiskasvatuksen henkilöstön konsultointi, kasvun ja oppimisen tuen koordinointi sekä yhteistyö huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyöverkostoomme kuuluvat mm. puheterapeutit, psykologit, toimintaterapeutit, kieli- ja kulttuurikoordinaattori, tarvittaessa tulkkipalvelut, perheneuvola ja lastensuojelu.

Hyve-mallissa käydään läpi nelivuotiaan lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä huoltajan kanssa ja yhteenvetolomake keskustelusta toimitetaan neuvolaan. Lapsen kasvun- ja oppimisen tukemisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä puheterapeuttien, toimintaterapeuttien, psykologin, perheneuvolan, lastensuojelun ja mahdollisesti lastenlääkärin sekä muiden tutkivien tahojen kanssa.

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Päivähoitoa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Uuden lapsen aloittaessa huolehdimme siitä, että lapsella ja koko perheellä on mahdollisuus tutustua toimintaympäristöön hyvissä ajoin ennen hoidon aloittamista. Suosittelemme muutaman viikon tutustumisaikaa, jolloin uusi lapsi saa huoltajiensa kanssa viettää aikaa hoitopaikan pihalla ja sisätiloissa ja tutustua kasvatushenkilöstöön. Tutustumiskauden aikana huoltajat ja vastuukasvattaja käyvät aloituskeskustelun ”Lapsi kotioloissa” – lomakkeen perusteella.

Tietoa lapsen päivän kulusta, kasvusta ja kehityksestä jaetaan huoltajille päivittäin sekä vähintään kerran vuodessa toteutettavassa varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelussa. Vanhempainilta pidetään vähintään kerran vuodessa yleensä syksyisin, jolloin esitellään yksikön varhaiskasvatussuunnitelma ja käydään läpi yksikön yhteisiä sekä ryhmien toimintaa koskevia asioita. Kotikirjeiden avulla ryhmät viestivät huoltajille ryhmää koskevista tärkeistä tapahtumista ja päivämääristä. Ryhmien ilmoitustauluilla kerrotaan tarkemmin päivähoitoon liittyvistä päivittäisistä ja viikoittaisista toiminnoista.

Pidämme yksikössämme tärkeänä huoltajien osallistumisen yksikön toiminnan kehittämisessä Vantaan kaupungin linjauksien mukaisesti. Vanhempainyhdistyksen toiminta on tärkeä osa tässä työssä ja toivomme, että huoltajat löytävät tämän vaikutusmahdollisuuden lapsensa parhaaksi. Periaatteenamme on avoimuus ja läpinäkyvyys yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat ovat koska tahansa tervetulleita seuraamaan toimintaamme. Lapsilta ja huoltajilta saatu välitön palaute kannustaa meitä työskentelemään lasten ja perheiden parhaaksi.

Vantaa

Vantaan kaupunki, sivistystoimi
Näätäpuiston päivähoitoyksikkö
Siilitie 26, 01480 Vantaa
09-839 32 308, 09-839 32 307

20 § **Vastaus Jari Jääskeläisen selvityspyyntöön sairauspoissaoloista Vantaan kouluissa/ETN**

VD/4690/00.02.02.02/2013

Opetuslautakunta päätti 15.10.2013 § 31 antaa sivistystoimelle tehtäväksi valmistella vastaus seuraavaan jäsen Jari Jääskeläisen selvityspyynnön:
”Kuinka paljon Vantaan kouluissa on sairaus poissaoloja?
Kysymys koskee niin opettajia, kuin oppilaita.
Missä koulussa sairaus poissaolot ovat suurimmat?
Minkä tyyppisiä sairauksia missäkin koulussa on?
Mitä sairauksien eteen on tehty?
Paljonko oli sairaus poissaoloja lakkautusuhan alla olevissa kouluissa?”

Sivistystoimen talous- ja hallintopalveluiden henkilöstöpalvelut/työturvallisuus on valmistellut vastauksen jäsen Jääskeläisen selvityspyyntöön.

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 20

Talous- ja hallintojohtajan esitys:
Päätetään antaa jäsen Jari Jääskeläisen selvityspyyntöön seuraava opetuslautakunnan vastaus:
Esimiehille kertyy arjessa tietoa työntekijöiden sairauspoissaoloista. Terveystietojen käsittelyssä tulee kuitenkin huomioida tiukka yksityisyyden suoja ja siksi esimies ei tilastoi poissaolojen perusteita. Työterveyshuolto seuraa sairauspoissaolojen syitä diagnoosien perusteella. Sairauspoissaolotietoja ei voida esittää niin, että yksittäisiä henkilöitä voitaisiin tunnistaa. Tietoja ei siksi voida esittää pienestä ryhmästä ihmisiä.

Sivistystoimessa tilastoidaan sairauspoissaoloja tulosalueittain. Sairauspoissaoloperusteita ei tilastoida koulukohtaisesti. Perusopetuksen tulosalueen sairauspoissaoloprosentti ensimmäisen puolen vuoden osalta vuonna 2013 oli 3,15 % ja nuoriso- ja aikuiskoulutuksen tulosalueen 2,32 %. Vuonna 2012 perusopetuksen sairauspoissaoloprosentti oli 3,2 % ja nuoriso- ja aikuiskoulutuksen 1,86 %. Koko sivistystoimen sairauspoissaoloprosentti 2013 ensimmäisen puolen vuoden osalta oli 4,2 % ja koko kaupungin 4,58 %. Vuonna 2012 sivistystoimen sairauspoissaoloprosentti oli 3,97 % ja koko kaupungin 4,34 %. Vuoden 2012 sivistystoimen sairauspoissaolotiedoissa ei ole mukana vapaa-ajan toimialueelta siirtyneitä tulosalueita. Oppilaiden sairauspoissaoloista ei ole saatavissa tietoja.

Sairauspoissaolojen ennaltaehkäisemiseksi Vantaalla on käytössä mm. aktiivisen välittämisen toimintatapa. Aktiivinen välittäminen on toimintatapa, jonka avulla pyritään havaitsemaan työntekijän työkykyongelmat varhain ja reagoimaan tilanteen vaatimalla tavalla työssä jatkamisen mahdollistamiseksi. Työterveyshuolto on mukana toimintatavan toteuttamisessa ja edelleen kehittämisessä. Työterveyshuolto pyrkii havaitsemaan työkykyä uhkaavat tilanteet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on, että työterveyshuoltoyhteistyöllä pystytään ennaltaehkäisemään sairastuminen. Työterveyshenkilöstö ottaa kantaa työpaikkojen terveysriskeihin tehdessään työpaikkakäyntejä sekä terveystarkastuksia. Työterveyshuolto voi myös reagoida saamiinsa sairauspoissaolotietoihin silloin kun työntekijä ei ole kieltänyt sairauspoissaolotietojen toimittamista työterveyshuoltoon. Myös työsuojelu seuraa yhdessä työnantajan kanssa työolojen terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Sivistystoimen sekä yksittäisten kohteiden sisäilmatyöryhmissä on pääsääntöisesti edustus myös työterveyshuollosta, jolloin sisäilma-asioiden terveydellinen merkitys tulee huomioiduksi. Työterveyshuolto voi tuoda yleisellä tasolla esille havaitsemiaan sisäilmasta johtuvia terveydellisiä ongelmia, mutta tarkkoja tietoja kuten kohdekohtaisia lukumääriä oireilevista henkilöistä, työterveyshuolto ei voi yksityisyyden suojasta johtuen esittää.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: ei muutoksenhakuoikeutta/ Kuntalaki 91 §

Lisätiedot:
Kaisa Paajanen, 09 8392 3387, 043 825 3004, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

21 § **Muut esille tulleet asiat**

Opetuslautakunta 25.11.2013 § 21

Päätös:
Päätettiin
1. puheenjohtaja Paula Lehmuskallion esityksestä antaa sivistystoimelle tehtäväksi
- valmistella opetuslautakunnalle selvitys sivistystoimessa käytössä olevista kiusaamisen estämisestä ja siihen liittyvistä projekteista
- selvittää onko sivistystoimessa yhteistyötarvetta opiskelijajärjestö AIESECin kanssa toteutettavaan H.E.R.O projektiin. Projekti keskittyy kiusaamisen takana oleviin ongelmiin, esimerkiksi heikkoon itsetuntoon, puutteellisiin ryhmätyötaitoihin ja vaikeuksiin hallita omaa elämää. Projektin toteuttavat ulkomaiset korkeakouluopiskelijat englannin kielellä.
2. todeta, että vastaus opetuslautakunnan jäsen Ulla Sajaniemen opettajien koulutusta koskevaan selvityspyyntöön tuodaan lautakunnan joulukuun kokoukseen.
3. todeta, että Montessorikoulu Montsan toteuttamisohjelman hyväksymisesitys valmistellaan opetuslautakunnan joulukuun kokoukseen.
4. merkitä tiedoksi, että A- Studion 28.11.2013 ohjelmassa käsitellään mm. sisäilmaongelmia
5. merkittiin tiedoksi jäsen Jari Jääskeläisen tietopaketti sisäilmaongelmista.

Täytäntöönpano: - opetuspalvelun tulosalueet 1 ja 2- –kohdat
- varhaiskasvatuksen tulosalue 3 -kohta

Muutoksenhakuohje 1 Oikaisuvaatimus (§§ 8-13 ja 15-19)

Tässä kokouksessa tehtyihin päätöksiin §§ 8-13, 15-19 tyytymätön voi tehdä oikaisuvaatimuksen, ellei muutoksenhakuohjeen kohdan 6. Oikaisuvaatimus/valituskielto alakohdissa 6.1 tai 6.2 toisin mainita.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus on jätettävä **Vantaan kaupungin opetuslautakunnalle.**

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on jätettävä **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen viranomaiselle

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava oikaisuvaatimuksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Oikaisuvaatimusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Vantaan opetuslautakunnan osoite:
Vantaan kaupungin kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa
puhelin: (09) 8392 2184, faksinumero: (09) 8392 4163
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
virka-aika: klo 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 2 Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen (§ 22)

Tässä kokouksessa oikaisuvaatimuksen johdosta annettuihin **päätökseen § 22 tyytymätön voi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta.**

Valituksen voi tehdä vain oikaisuvaatimuksen tekijä, tai mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Kunnallisvalitus on jätettävä **Helsingin hallinto-oikeudelle.**

Valitusaika

Valitus on jätettävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta.

- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.
- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Valituksen toimittaminen viranomaiselle

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää virallisesti oikeaksi todistettu ote pöytäkirjasta sen päätöksen kohdalla, johon vaaditaan muutosta. Valituksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen valitus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava valituksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Valitusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 90 euroa.

Yhteystiedot:
Helsingin hallinto-oikeuden osoite:
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3 Hallintovalitus aluehallintovirastoon

Tässä kokouksessa tehtyihin päätöksiin §:t - saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti aluehallintovirastoon.

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Valituskirjelmä on toimitettava **aluehallintovirastolle 14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

Omalla vastuullaan valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Valituskirjelmä on jätettävä postiin niin ajoissa, että se ehtii perille virka-aikana ennen valitusajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan lähettää myös sähköisenä.

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituskirjelmään on liitettävä:
- päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, milloin päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä jo aikaisemmin ole toimitettu viranomaiselle

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Asiamiehen, ellei tämä ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valituskirjelmään valtakirja. Lähetettäessä valituskirjelmä sähköisenä asiakirjana, allekirjoitusvaatimuksen täyttää ainakin sellainen kehittynyt sähköinen allekirjoitus, joka perustuu laatuvarmenteeseen ja on luotu turvallisella allekirjoituksen luomisvälineellä. Sähköinen allekirjoitus edellyttää sähköisen henkilökortin, joka on kuvallinen henkilöllisyystodistus, johon on lisätty käyttäjänsä sähköisen asiointitunnuksen (SATU) sisältävä mikrosiru, käyttämistä.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Päätöksen tiedoksisaanti

- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Yhteystiedot:

Aluehallintoviraston osoite:
käyntiosoite: Ratapihantie 9
postiosoite:
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
PL 110
00521 Helsinki
puhelinvaihde: 020 636 1040
sähköpostiosoite: kirjaamo.etela@avi.fi
aukioloaika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 4 Hallintovalitus hallinto-oikeudelle

Tässä kokouksessa tehtyihin päätöksiin §:t - saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Valitus on jätettävä **Helsingin hallinto-oikeudelle 14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta.

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää alkuperäinen tai jäljennös päätöksestä, johon haetaan muutosta. Lisäksi valitukseen tulee liittää todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta, sekä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää.

Valituksesta on käytävä ilmi, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitusasiakirjat on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 90 euroa.

Päätöksen tiedoksisaanti

- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 5 Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn kunnan viranomaisen (hankintayksikkö) päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle hankintalain 81 ja 83 §:issä tarkoitetun vaatimuksen hankintaoikaisusta tai kuntalain 89 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Oikaisua koskevan vaatimuksen voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen voi lisäksi tehdä kunnan jäsen.

Määräaika oikaisua koskevien vaatimusten tekemiselle

Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

- **Asianosaisen** katsotaan saaneen hankintapäätöksen oheisasiakirjoineen tiedoksi sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

  Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

  Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

- **Kunnan jäsenen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Hankintaoikaisun ja oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hakemukseen on merkittävä oikaisua vaativan ja kirjelmän laatijan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu ja/tai oikaisuvaatimus toimitetaan osoitteeseen

Vantaan kaupungin kirjaamo
Opetuslautakunta
Asematie 7
01300 Vantaa
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
puhelin (kirjaamo): 09- 8392 2184, 050- 318 1625, fax: 09- 8392 4163
Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 6 Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnysarvon.

6.1 Oikaisuohje

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintalain 81-83 §:n mukaan **hankintayksikölle** kirjallisen hankintaoikaisun. Hankintaoikaisun voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Hankintaoikaisun tekoaika

Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisun sisältö

Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Opetuslautakunta
Asematie 7, 01300 Vantaa
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puh. 09- 8392 2184, 050- 318 1625, fax: 09- 8392 4163
Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireille tulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

6.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden kuluessa** hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä
valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Hakemuksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa 6.1 mainittuun osoitteeseen.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
puh. 029 56 43300
fax. 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Muutoksenhakuohje 7 Oikaisuvaatimus/valituskielto (§§ 7, 14, 20 ja 21)

6.1
Tässä kokouksessa tehtyyn, **hankintaoikaisua koskevaan päätökseen** § -, ei saa hakea muutosta.

6.2
Päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa sekä päätöksistä §:t, 7, 14, 20 ja 21 ei kuntalain 91 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.